

2907

НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
М. ОДЕСИ

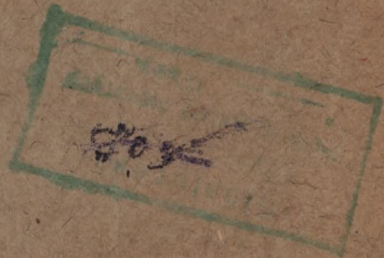

МАТЕРІЯЛИ

З ІСТОРІЇ ВІЗАНТІЙСЬКО-СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА МОВИ

ПІДГОТОВИВ ДО ДРУКУ
ПРОФ. А. В. РИСТЕНКО

ПЕРЕДНЄ СЛОВО
ПРОФ. П. О. ПОТАПОВА

ОДЕСА — 1928

ЦЕНТРАЛЬНА - НАУКОВА БІБЛІОТЕКА
М. ОДЕСИ

МАТЕРІЯЛИ

З ІСТОРІЇ ВІЗАНТІЙСЬКО-СЛОВ'ЯНСЬКОЇ ЛІТЕРАТУРИ ТА МОВИ

ПІДГОТОВИВ ДО ДРУКУ
ПРОФ. А. В. РИСТЕНКО

ПЕРЕДНЕ СЛОВО
ПРОФ. П. О. ПОТАПОВА

ZENTRALE - WISSENSCHAFTLICHE BIBLIOTHEK
ZU ODESSA

M-34
84
M34

MATERIALIEN

ZUR GESCHICHTE DER BYZANTINISCH-
SLAVISCHEN LITERATUR UND SPRACHE

ZUM DRUCKE VORBEREITET
VON PROF. A. V. RYSTENKO

MIT EINER EINLEITUNG
VON PROF. P. O. POTAPOW

1907
X

~~1907~~

НБ ИИУС

2907

Видати в кількості . . . . примірників.

Серпень 1928 р.

Директор Од. Центр. Наук. Б-ки

Проф. *С. Л. Рубінштейн.*

ПЕРЕДНЕ СЛОВО.

В фондї видань Новоросійського Університету, що поступило до розпорядження Одеської Центральної Наукової Бібліотеки, знаходилась надрукована вже й тільки не зброшурована робота, яку підготовлював до друку проф. А. В. Ристенко: „Житіє Ніфонта“.

Ще під час друкування цієї роботи фахівцями відзначалася значна цінність, з погляду філології текстів, що їх опублікував проф. А. В. Ристенко (див. нарис. академіка Б. М. Ляпунова: „Профессор А. В. Рыстенко и напечатанные им тексты Житія Нифонта“. Одесса, 1916).

Видання таких матеріалів не є, звичайно, прямим завданням Бібліотеки: однак, маючи на увазі значну—за відозвами фахівців—цінність цих вже надрукованих матеріалів, що потребують лише брошурування, Управління Одеської Центральної Наукової Бібліотеки вважало за свій обов'язок перед наукою, передпославши їм передне слово проф. П. О. Потапова, видати їх з тим, щоб зробити їх загальнодоступними для фахівців.

Директор Бібліотеки

професор *С. Рубінштейн.*

Проф. П. О. Потапов.

Де-кілька слів про значіння текстів Життя Нифонта.

Центральна Наукова Бібліотека м. Одеси постановила випустити між люди працю покійного проф. Новоросійського університету О. В. Ристенка, що її присвячено вивчання Життя Нифонта.

Хоча ця праця залишилася незакінченою — своєчасно було надруковано лише другу її частину, а саме: грецькі та слов'янські тексти Життя, — але й в такому вигляді вона повинна, на нашу думку, звернути на себе велику увагу тако з боку істориків літератури й мови, як і з боку всіх взагалі осіб, що вивчають рідну старовину; з окрема повинні, здається нам, зацікавитись цими текстами ті особи, що вивчають народні релігійні уявління й провадять боротьбу з останніми.

Справа в тому, що Життя Нифонта займає майже перше місце поміж тих творів, на основах яких склалися народні релігійні уявління. Вважаю між иншим за необхідне нагадати, що на виробку цих останніх так звана офіційна християнська література, яку складають Біблія, Євангелія, твори апостолів і „отцов церкви“, взагалі майже ніякого впливу не мала: з одного боку, і по формі і тим більше по змісту ця література була мало приступна для зрозуміння не тільки широких кол звичайних читачів, але й самого духовництва, оскільки останне навіть до 18 ст. залишалося напівграмотним; ось чому, здається нам, вона й не мала великої популярности; а що, напр., до Біблії, то поміж читачів існувало і навіть досі існує думка, що Біблії читати не слід, бо нею можна зачитатись, себто або „з'їхати з глузду“, або, в кращому разі, відпасти від „православия“¹⁾; з другого боку, офіційна література мало що знає по таких питаннях, які найбільш всього цікавлять неосвічену людину, напр.: що таке бог, що таке ангели або біси, що таке рай або ад, що буває з людиною під час смерти, а також після смерти, які існують взаємовідносини поміж ангелами й бісами й т. ин.

На всі ці питання, цілком вичерпуючі відповіді давала инша література, яка в той же час була більше елементарна з боку ідеології, більш приступна з боку мови й більш захоплююча з боку змісту; цю літературу склали, з одного боку, апокрифи, а з другого — життя святих і легенди про їх чудеса. Що до останніх, то життя таких святих, як, напр., Нифонта, Василя Нового, Ондрія Юродивого, уявляють з себе цілу, так сказати, енциклопедію по всіх питаннях тако релігійно-теоретичного, як і морально-практичного характеру. А про те, яку популярність в свій час мала ця література, і який вплив робила вона не тільки на народні релігійні уявління, а і на повсесчасне народне життя, свідчать хоча би слідуєчі факти: з одного боку, є чимало таких святих, які в очах народа мають майже таке значіння, як сам Христос, або богородиця; в той же час народні маси майже нічого не знають ні про бога-отця, ні про бога-духа, ні про апостолів, ні при „отцов церкви“; з другого боку, невеличка частина найбільш освіченого духовництва не раз виступала на боротьбу з впливом цієї літератури і як раз найбільш популярні життя святих і майже всі апокрифи заносила до індексу заборонених „богоотметних“ творів.

¹⁾ Див. К.-Печерський патерик (оповід. про Никиту).

Ось чому, здається нам, тим особам, що вивчають народні релігійні уявлення й ведуть боротьбу з ними, необхідно в першу чергу ознайомитись з цією літературою, а значить, і з Життям Нифонта, що його випускає зараз між люди Ц. Н. Бібліотека м. Одеси.

Що ж до істориків літератури, то зупиняться на значинні Життя Нифонта не доведеться: всі вони знають, що життя святого це — не біографія, а в найбільшій кількості випадків християнське оповідання або християнський роман, який іноді має надзвичайно цікаву літературну історію; пошлюсь хоча би на „Житие иже во св. отца нашего Варлаама“, яке уявляє з себе християнізований переказ уривків з біографій Буди і Езопа. Ось чому, на нашу думку, вони звернуть велику увагу й на тексти надзвичайно в свій час популярного Життя Нифонта. Во всякому разі вони знайдуть тут нові матеріали по історії християнського оповідання, цього найбільш популярного відділу нашої старої літератури; а ці матеріали дадуть їм можливість більш детально освітлити де-які історико-літературні питання, напр.: про засоби перекладу на слов'янські мови греко-візантійських творів, про властивості композиції й стилю найстаріших зразків агіографії, про вплив візантійської літератури на слов'янські взагалі, на східно-слов'янські зокрема й т. ін.

Повинні, на нашу думку, зацікавитись працею О. В. Ристенка і історики мови. Справа в тому, що між текстів Життя, що надрукував він, мається текст, що його було написано в Ростові 1219 р. Коли взяти під увагу, що цей текст надруковано відповідно всім вимогам, що ставляться лінгвістами до видання старих рукописів, що такі видання робляться у нас надзвичайно рідко, і що їх у нас занадто мало, то не можна не погодитись з зауваженням, яке було з приводу цього видання зроблено своєчасно проф. Б. М. Ляпуновим: „Подробные исследования языка таких рукописей, как ростовское Ж. Нифонта, сравнительно с др.-ц.-славянскими и более новыми ц.-славянскими памятниками нерусского письма дадут возможность приблизиться к решению вопроса о формальных и лексикальных отличиях др.-рус. языка от др.-ц.-славянского, которые до сих пор являются совершенно невыясненными“¹⁾.

Ураховуючи все значіння нашого тексту як раз з лінгвістичного боку, я дозволю собі зупинитись на де-яких властивостях його мови; але я повинен зауважити ось що: обмежений розміром статті, я не маю можливості більш-менш детально розглянути де-які цікаві для мовознавців явища; з другого боку, я повинен бути надзвичайно обережним що до висновків; до цієї обережності мене примушує між іншим і стан самого рукопису: переписувач виконував свою роботу без належної уваги, про що свідчать очевидні помилки в тексті; наведу де-які зразки: сквърніте (311,19) < сквърнїть, пораджи (322,16) < поразї, див. грец. *παταξον* (116,13); на главѣхъ (340,19) < главахъ; смѣшени ока (379,15) < смѣженїи...; дондемъ (363,32) < доиде; сѣяють (277,22) < сѣють; нападаемъ (279,32) < нападаєть (грец. *επιπτε* — 49,18) и др.; крім цього, мається багато навіть цілком незрозумілих рядків. Нарешті зазначу, що відсутність в м. Одесі ц.-сл. шрифту примушує мене друкувати відповідні зразки „гражданкою“, а для літер, що їх остання не має, ввести окремі умовні літери або їх сполучення, а саме: для йотованого *a* — *ja*, для йотованого *e* — *je*, для так званого юса малого, що в рукопису визначає *a* або *я*, ввести грец. *a* (юса великого в рукопису не має); для подвійного *o* — грец. *ω*, а для сполучення його з нарядковим *m* — сполучення грец. *ω* з *m*; нарешті для сполучення *ъ* + *ї*, що визначає сучасне *ы*, ввести сучасну літеру *ы*.

Після цих зауважень звернемось до розгляду властивостей мови нашого Життя.

Що до фонетики, то наш рукопис не дає ніяких натяків на існування в мові носових голосівок: завжди замість праслов. носового *o* ми бачимо лише *у*,

¹⁾ Проф. А. В. Рыстенко и напечатанные им тексты Ж. Ниф., 14.

а замість носового *e* лише *a* або *ja* (останнє передається звичайно через юс малий); ця риса, як відомо, характеризує всі наші найстаріші пам'ятки, починаючи з О. Е. Але треба зазначити слідуєчі 2 випадки: 1) горюща (314,11) і 2) вьнемлїе (322,7), грец. *προσέχων* — 116,19); що до першого, то це саме слово з великим юсом знаходимо в О. Е.¹⁾, й також в Мар. Ев.²⁾ (порівн. сучасне рос.: горючий); а що до другого, то, коли це не помилка, можна було би говорити, що наше Життя було списано з сербського оригіналу.

Строго послідово проходить через увесь текст і друга риса східно-слов'янських мов, а саме: *ж* із праслов. *dj*; напр.: вожь (291,16), гражане (367,12), вижь (255,13), надежа (255,33), жажею (256,12), побъженъ (257,12), чужашеса (297,9) і т. ин.; навпаки, замість прасл. *tj* завжди знаходимо не сх-слов. *ч*, а ст.-ц.-сл. *шт* або *щ*; таке *щ* зустрічається й тоді, коли поміж *т* і *ј* стоить *р*; напр.: сьмащрай (280,13), расмащрати (283,12), расмащраше (295,30) і тільки раз: смотраше (364,18); з такою непослідовністю, як відомо, ми зустрічаємось і в ст.-ц.-сл. пам'ятках. Але вплив сх.-слов. мов має місце й тут; так, при звичайному „скръжьща“ (327,6), знаходим: скръжьча (178,25), скръгъча (323,32), скръжьчють (303,11).

Більш детальового розгляду заслуговує питання про повноголосся, яке зустрічається вже в найдавніших наших пам'ятках, починаючи з О. Ев. Що до першого повноголосся, то ми знайшли всього лише один зразок: головы (339,16); в інших же випадках праслов. сполучення *tort*, *toit* передаються, як в ст.-ц.-сл. пам'ятках, через *trat*, *tlat*; сполучення же *tert* передається не тільки через *trѣt*, але, як і в інших сх.-слов. пам'ятках, також через *trѣt*; так, з одного боку, маємо: врьма (278,30), жрѣбий (351,20), дрѣвнихъ (289,22), брѣжетъ (354,14), а з другого — навіть частіш: бремена (331,18), врема (284,4; 329,7; 345,15), небрегоуть (354,13), чревѣ (257,1), вредъ (294,8), древни (289,27) і т. ин.

Що ж до другого повноголосся, то треба зауважити ось що: прасл. сполучення *trt*, *tlt* (з давніших *turt*, *tirt*, *tult*, *tilt*) в нашому Житті передаються дуже часто через *търът*, *тълт*, *търт*, *тълт*; але, на нашу думку, це зовсім не свідчить про наявність в живій мові переписувача повноголосся. Звичайно ці сполучення зустрічаються тоді, коли доводилось переносити слово зі сполученням типу *trt* з одного рядку на другий і на кінці першого треба було залишати *р* або *л*. Як побачимо далі, писець взагалі в випадках переносу, коли на кінці першого рядка залишалася шелестівка, після неї писав або *ъ* або *ь*; а тому в зазначених випадках і сполучення типа *trt*, *tlt*, які в сх.-слов. мовах вимовлялися як *търт*, *тълт* або *търт*, *тълт*, повинні були дати сполучення *търъ-т*, *тълъ-т* і т. ин. Таким чином ми маємо 1) при відчиненому складі: врь-хоу (267,18) при вь-рха (267,21); пьрь-си (259,19), скьрь-бащи (253,8) при скь-рбаше (277,29); дьрь-зновениємъ (268,1); смьрь-тию (290,12); мьльчанин (337,14); сьтьрь-пѣти (253,31) при ть-рпиши (253,30), дьрь-знуувъ (254,12), вьль-нами (330,29) і т. ин.; 2) при зачиненому складі: сь-вьлькьса (291,31), вьскьрь-мльшаја (324,12), вьпль-чьшаса (300,3), вьрь-хъ (271,17). В окремих випадках сполучення типу *търът* ми знаходили і в інших умовах (не при переносі слів), але виключно при наступному відчиненому складі, себто при умовах, коли в рос. мові другого повноголосся не бува; ось зразки: вьльхвы (274,4), ѡскьрьбленоје (270,7) та ин. Ці випадки, як відомо, пояснюються комбінацією ст.-ц.-сл. правопису, який вимогав *ъ* або *ь* після плінного, і живої сх.-слов. мови, яка вимогала *ъ* або *ь* перед плінним. Що ж до сполучення зазначеного типу в умовах, де в рос. мові могло виникнути друге повноголосся, себто випадків, коли за праслов сполученням типу *trt* знаходився зачинений склад, то ані жодного зразку повноголосся ми не

1) Востоков. Матеріали, I, 177.

2) Ягич. Мар. Четверосв., 256,4.

маємо; напр.: дѣлгъ (330,15; 259,6); повѣргъ (259,20); скѣрбь (263,13); зѣрнѣ (280,8); пѣлнѣ (282,2); смѣртъ (290,19); вѣрхъ (294,19); стѣлпъ (296,21); мѣлвѣ (352,29); гѣрдъ (274,28); жѣзлѣ (313,5) і т. ин.

Маючи вище наведені спостереження на увазі, ми повинні будемо припустити, що писець Життя або зовсім не мав в своїй мові зразків другого повноголосся, або, вважаючи його за вулгарне, уникав його. Ось чому ми не згоджуємось з думкою проф. Б. М. Ляпунова, який між иншим з приводу слова кѣршнама (353,3) зауважив, що тут ми маємо зразок другого повноголосся ¹⁾. З одного боку, те ж слово в нашому Житті ми знаходимо і в другій формі, а саме: кѣршнама (321,19); з другого, ми не маємо ніяких підвалин вважати його за російське: хоча воно, як свідчить Востоков, зустрічається в цілій низці наших старих пам'ятоків, але в найстаріших з них воно пишеться згідно з ст.-ц.-сл. орфографією, а саме: крѣшнѣя ²⁾. При таких умовах писець Життя, знайшовши в своєму оригіналі слово крѣшнѣя, легко міг передати його, згідно своїй звичці ставити ь перед плинним, через кѣршню.

Вважаю за необхідне зазначити, що в Житті ми знаходимо випадки традиційного ст.-ц.-сл. накреслення окремих слів; напр.: седмѣхлѣмъ (332,7) і ѿттрѣгнути (257,12); останнє слово, здається нам, указує на те, що оригінал Життя був сербський, бо згідно з ст.-ц.-сл. правописом ми мали би ѿттрѣгнути ³⁾; порівн. також сучасне сербське хум ⁴⁾.

Звернемо тепер увагу на ѣ і ѣ в нашому рукопису. На кінці слів ѣ і ѣ звичайно пишуться; лише в рідких випадках не знаходимо їх; це бува головним чином в прислівниках або перед енклітиками; напр.: повѣж ми (357,1) соут ли (298,22), оумѣр же (329,7), к неи (299,2), в неправдѣ (290,16) і, т. ин. Що ж до середини слів, то слабі ѣ і ѣ часто не пишуться; напр.: погрѣбална (278,12), свѣтъ (373,7) < свѣтъ, тьма (258,1), двѣрми (314,19), горкою (290,12,12,16) < горькою, свѣсти (211,11) < свѣсти, вѣпсанъ (274,5), скрѣжтѣ (345,4) і т. ин.; але є багато й таких випадків, що слабі ѣ і ѣ залишаються; напр.: неправдѣ (290,16), бездѣноу (303,15), вьсѣде (278,26), многашѣды (261,9) тощо. Не вважаючи на це, ми маємо право визнати, що слабі ѣ і ѣ в живій мові вже не вимовлялися. Про це свідчать слідуєчі спостереження: 1) крім слова оупова (298,14) < оупѣва ⁵⁾, ми не маємо а ні одного зразку перетворення слабих ѣ і ѣ в повноголосі голосівки; 2) ті ж самі слова пишуться неоднаково — то з слабим ѣ чи ѣ, то без нього; зразків так багато, що не має потреби наводити їх; 3) мається занадто багато випадків, коли пишеться ѣ або ѣ там, де їх ніколи не було; очевидно, писець не надавав слабим ѣ і ѣ ніякого фонетичного значіння; звичайно таке явище має місце, як вже вище зазначено, при переносі слів після шелестівки, що закінчує рядок; крім раніш наведених зразків в сполученнях типа тѣрѣт, наведу де-кілька інших: омѣ-раченыхъ (352,20), Павѣ-ла (291,7), земѣ-ли (275,7), рекѣ-лѣ (273,31), зѣ-латыѣ (293,31), хѣ-рамѣ (273,33), славь-лаше (268,19), множьсь-тѣвѣ (349,10), дѣ-рѣмлѣши (256,6), цѣ-вѣтъць (277,27) і т. ин.; в інших умовах появлення ѣ або ѣ спостерегається рідко, напр.: Павѣла (309,11), кѣрмѣла (310,16); 4) мається дуже багато зразків асиміляції шелестівок, які колись раз'єднувались слабими ѣ чи ѣ; цікаво, що цій асиміляції не перешкоджає іноді і наявність на письмі цих літер; ось де-які зразки: ищѣрева (302,22), ищѣпага (344,1), многажѣды (262,19), многажѣды (291,5), хоудошѣствѣмъ (329,1), же-ниѣ (256,34) < жѣжениѣ; не има мѣста (276,6) < не имамъ...; 5) маємо на-решті декілька зразків вживання слабого ѣ замість ѣ; напр.: срамѣна (343,15), мирѣна (290,8), пѣтица (255,2), расоудѣннымъ (255,12) і т. ин.

¹⁾ Op. cit., 11.

²⁾ Матеріали, I, 373.

³⁾ Ibid., II, 83.

⁴⁾ Мичатек. Словарь, 637.

⁵⁾ Див. про це слово у Б. М. Ляпунова. Op. cit., 8.

Що ж до міцних *ѣ* і *ѵ*, то ми не знайшли а ні жодного зразку плутанини поміж них, а ні жодного зразку випадку їх; винятком з'являється лише слово *всь* (312,3) $\angle$ *всьь*, яке в такому вигляді, як відомо, багато разів зустрічається, напр., в Сав. кн. (див. стор. 47, 84, 133 та ин.). Це свідчить про те, що вони вимовлялися і вимовлялися неоднаково. Про характер їх вимовлення говорять досить, правда, рідкі випадки перетворення міцного *ѣ* в *о*, а міцного *ѵ* в *е*. Наведу зразки перетворення *ѣ* в *о*: широкий (під впливом широкъ, — 276,14; 277,10); вѣплоченіємъ (під впливом плѣть, — 303,10), оскорбивъшюса (під впливом скѣрбъ, — 254,16). Частіш спостерегається перетворення *ѵ* в *е*; напр.: младенци (274,3; 355,2); немощень (291,26), смѣренъ (356,26), всебезначалень (336,1), страшень (336,3), испълненъ (254,15), повержеса (під впливом повергль, — 299,25), сажецъ (278,12) і т. ин.; сюди же належать ще більш рідкі випадки перетворення міцного *ѵ* в *ѣ*, безумовно, через *е*; напр.: правѣдный (351,29), нбсѣхъ (337,32; 338,10); але останній зразок (він мається, як відомо, і в Ас. Ев.) з'ясовується мабуть впливом основ на *о*. Таке ж, нарешті, значіння мають і занадто рідкі випадки вживання *ѣ* і *ѵ* замість праслов. *о* і *е*; ось зразки: спѣсѣвъ (308,15), камнь (349,14), камније (299,1) при камене (349,14), каменіје (294,8), стојашьте (259,33), звідкіля навіть стојаште (339,21), дрѣва сьлна (346,22) при села (372,8); небсьноюю (278,1); вьсь бестрастије (349,4) $\angle$ все бестрастије і т. ин. Випадки, як Д. мн.: англъмъ (320,23), рабъмъ (330,3), сюди не належать: вони з'ясовуються впливом основ на *у*; тако ж не належать сюди і форми: чсо (276,26), чьсо (272,14), ничьсоже (371,1), ничсоже (300,17), оскільки вони зустрічаються і в ст.-ц.-сл. пам'ятках.

Зупинюсь ще трошки на тому звукові, який передавався на письмі літерою *ѵ*. Маються дані за те, що писець Життя ніякої різниці між *ѵ* і *е* не бачив, хоча в накресленні окремих слів взагалі строго додержувався традиційного ст.-ц.-слов. правопису. Ці дані ось які: 1) в де-яких випадках писець замість *е* писав *ѵ*; так ми знаходимо: хѣровимъ (334,1) і херовим (345,24); јевангѣліја (291,22)¹⁾, ангѣли (315,53); *ѵ* (380,20) $\angle$ *е* $\angle$ *єсть*; сѣмија (329,13) $\angle$ *семија*; В. одн.: себѣ (345,20) $\angle$ себе; вѣсприимъмъ (313,17) $\angle$ вѣсприимемъ (див. гр. *κτῆσμεδα* — 107,3); правѣдный (351,29), де *ѣ* $\angle$ *е* $\angle$ *ѵ* і т. ин.; 2) навпаки, маємо декілька зразків вживання *е* замість *ѵ*; напр.: телесе (358,14; 361,3; 371,1), телесноюю (329,4; 373,11); поседѣ (289,9) при сѣдѣ (289,5), поидемъ (330,11) $\angle$ поидѣмъ (див. гр. *ὀδεύομεν* — 126,1). Форми Д. М. одн.: тебе, себе, сюди не належать²⁾.

Що до другорядних явищ в галузі фонетики, то заслуговують уваги лише такі:

1. Перетворення *е* в *о*, яке яскраво виступає в пам'ятках сх.-слов. літератури вже в 12 в., знаходимо всього лише в двох випадках: сопоушомоу (344,18) і оумършомоу (345,12).

2. Звуки *ы* і *и*, які ніколи не спадаються в рос. мові, не поміщуються й в нашому Житті, але при звичайних: крилы, крилати (292,19), окрилајеть (351,22) один раз знаходим: крылы (342,5); цікава також, коли це не помилка, форма остави (331,25) $\angle$ оставы (порівн. гр. *ἐναπομείνας* — 128,14); слово ширины (350,21; 351,31) сюди мабуть не належить, оскільки воно зустрічається й в інших старих рос. пам'ятках³⁾.

3) Наше Життя перед *ј* вживає тако *и*, як і *ѵ* — іноді навіть разом; напр.: ѿт небытїја вѣ бытїје (379,12, 16, 19); абије (255,21): дијаволь (254,29) — дѣяволь (257,34), людије (366,11) — людѣје (366,34); трије (286,34) — трѣје (277,18); частіш все ж таки вживається *и*.

¹⁾ Див. те ж саме в словах Гр. Богослова. Будилович, 12.

²⁾ Про це див. Б. М. Ляпунов. Ор. cit., 9.

³⁾ Востоков. Материалы, II, 575.

4. Рос. пам'ятки вже з 12 в. починають вживати замість праслов. сполучень *кы, гы, хы* сполучення *ки, ги, хи*; наше Життя дає всього лише один зразок: *великий* (336,7).

5. В Житті знаходимо де-кілька зразків стверднення шелестівок на кінці слів перед слабим *ь*; напр.: *образомъ* (335,25), *свѣтомъ* (336,2), *творць* та ін.

6. Мається 2—3 випадки перетворення *в* в *у*; напр.: *оупросъ* (359,9) $\angle$ *въпросъ*; *оудвориль* (367,27) $\angle$ *въдвориль*.

7. Зазначим, нарешті, мабуть, випадкове або навіть помилкове *ч* замість *ц* в слові *помощнице* (333,8) $\angle$ *помощниче*, а також випад *л* в слові *оуязвають* (343,1).

Звертаючись тепер до морфології, ми повинні перш всього зазначити, що в нашому Житті постійно зустрічаються форми подвійного числа, напр.: *два серафима* (339,22), *нозѣ* (267,12), *слоуха моја* (284,35), *вѣ* (353,7), *родительма* (355,15) і т. ін.; але в де-яких випадках замість цих форм знаходимо форми *мн.*; напр.: *оуши отъверзаетаса, оуста отъврзаетьса* (310,11, порівн. 316,5).

В галузі відмінювання речовників нашу увагу звертають на себе перш всього іноді надзвичайно старі форми основ на шелестівку, а також основ на *у*; зазначим де-які з цих форм.

Наз. одн.; *любы* (341,25; 336,5); *цркы* (363,21); *пламы* (313,31); *дъщи* (334,25).

Р. одн.: *любъве* (310,3); *цркве* (337,15), *камене* (349,14), *кръве* (314,7), *мтре* (271,27), *телесе* (358,14).

В. одн.: *камень* (252,26), *брадъвь* (278,24).

Ор. одн.: *днью* (374,8) в відомому з Супр. рук. сполученні: *днью и ночью*; теж знаходимо в Сб. Св. 1073 і в Слов. Гр. Бог.

М. одн.: *дне* (260,22); *телесе* (254,5).

Наз. *мн.*: *родителе* (355,21), *побѣдителе* (352,19) і т. ін.

Зазначим також цікаві старі форми речовників інших основ; напр.: Наз. одн.: *мълнии* (320,24; 381,13); Р. одн.: *таті* (269,25). Але одночасно з цими старими формами ми знаходимо в Житті й форми нові; напр.: Наз. одн.: *любъвь* (261,13), *пламень* (321,9), *камень* (349,15); Род. одн.: *небеси* (274,12); М, одн.: *словеси* (254,17), *каменьи* (302,7); Наз. *мн.*: *кртіяни* (320,27), *побѣдители* (358,32), *слоужители* (284,6) і т. ін.; зустрічаються хоча й рідко форми неясного походження; напр. Д. одн.: *звѣрии* (312,21).

Форми основ на *у* коротке маються в нашому Житті майже в повному обсягу; напр.: Р. *мелоу* (312,8), Д. *мирові* (300,23), М. в *домоу* (330,8), Наз. *мн.* *чинове* (350,29), *домове* (338,8), М. *мн.* *домъхъ* (331,20), *снѣхъ*; *заслуговують уваги й форми Д. мн.*: *англѣмъ* (330,23) і *рабѣмъ* (330,3); їх закінчення *гль*, очевидно, виходить від цих основ; в ст.-ц.-сл. пам'ятках воно зустрічається лише в Супр. рук. і, здається, 1 лише раз: *словѣмъ*⁴⁾. Велика наявність форм основ на *у* безумовно повинна була зробити вплив і на основи на *о*; і, дійсно, в нашому рукопису зразків цього впливу надзвичайно багато; напр.: Д. одн. *бви* (339,15), *олтареві* (337,23), *гладови* (329,6); Наз. *мн.*: *троудове* (267,4), *врачеве* (360,11), *цвѣтове* (375,4); Род. *мн.*: *грѣховъ* (325,23), *бѣсовъ* (342,16); Д. *мн.*: *англѣмъ* (330,23), *рабѣмъ* (330,3) і т. ін.

З інших основ звертають на себе увагу основи на *ја* і *ю*; перші в Р. одн., в Наз і В. *мн.*, а другі в В. *мн.* рядом з закінченням *ја* або *а*, яке відбиває собою характерне для ст.-ц.-сл. пам'ятоків закінчення *е* носове, мають також і закінчення *ль*, яке характерне для сх.-слов. мов; напр.: Р. одн. *любо-*

4) Лескин. Грамматика. ...890 р., ° т. 71.

дѣиць (289,3), недѣль (256,27), жажѣ (257,2), В. мн. ѣ = ѣх (307,26; 278,19), срачиць (292,33), ковчежьць (292,20), капль (378,25) і т. ин. Іноді перші й другі форми містяться в одному навіть рядку; напр.: мчиць Анастасиа (273,21); жажѣ і жажа (257,2, 6). Цікаво, що слово польза має в нашому Житті 3 рівнобіжні форми Р. одн., а саме: пользы (298,10), польза (325,2) і ползѣ (296,4).

Далій, нашу увагу звертають на себе форми Ор. одн. основ на о: як і в інших старих сх.-слов. пам'ятках, вони кінчаються на *омь*; напр.: помысльмь 358,3), постьмь 294,21), мразьмь (287,19), видьмь (297,14), народьмь (259,10) і т. ин.; це закінчення знаходим іноді й у основ ніякого роду тако на о, як і на с; напр.: дѣльмь (297,21), числьмь (283,30), виньмь (331,5), тѣльмь (299,25) і т. ин. Що до закінчення *омь*, яке сливе завжди зустрічається в ст.-ц.-сл. пам'ятках, то воно спостерегається в нашому Житті так рідко, що на його слід дивитись як на *омь*, де міцне *ѣ* перетворилося в о; ось де-які зразки з закінченням *омь*: доухомь (274,23), искоусомь (255,00), гладомь (256,11), образомь (336,15), свѣтомь (336,2).

Зазначимо далій, що помішання твердих і м'яких основ, а також помішання відмінків в нашому Житті спостерегається надзвичайно рідко; крім вище зазначеного слова „польза“, ось майже всі зразки, що належать сюди: В. мн. князи (296,6), окупи (322,26); Р. одн.: вещи преходаши (260,21), Ор. одн.: вихрьмь (322,1), Наз. мн.: овы (277,13); частіш, ніж інші, помішуються кличні форми з формами Наз. відм.

Зазначу нарешті мабуть помилкову форму Наз. одн. Нифонто (320,32); нам здається, що ця форма не має ніякого зв'язку з формами на о і е замість ѣ або ѣ, які зустрічаються в багатьох ст.-рос. пам'ятках.

Що до відмінювання прикметників, то нечленні форми зустрічаються в нашому Житті постійно; ці форми, кажучи взагалі, не відрізняються від фором, що їх знаходимо в ст.-ц.-сл. пам'ятках, за винятком лише тих властивостей, що мають в відмінюванні речовників з основою на о і а; наведу де-які зразки: Ор. одн. великъмь трудьмь (267,21), с блгомь дъръзновениємь (268,1); Д. мн.: оудом готовомь (340,4), ангомь страшномь (292,28), водамь многоамь (274,28) і т. ин.

Іншу картину знаходимо ми що до нечленних діеприкметників: хоча всі форми, що зустрічаються в ст.-ц.-сл. пам'ятках, можна знайти й в нашому Житті, але помітно почувається, що ці діеприкметники вже переходять до діеприслівників; про це свідчать, напр., ось які зразки (їх надзвичайно багато). Наз. одн.: пьль лаощь (203,5); В. одн.: помилоуи оуподобльшеса (257,2); Наз. мн. чолов. р.: порабощьши (277,32); В. подв. нозѣ прильпъшю (267,12); Д. мн.: водамь текоущемь (274,28); инокомь имоуши (356,14); Д. одн.: ми зриши (276,2), ономоу... перебувающе и припадающю (334,30) і т. ин.

Що ж до членних прикметників і діеприкметників, то вони зустрічаються в тих формах, які знаходимо в ст.-ц.-сл. пам'ятках, але сливе завжди ці форми стягнені; напр., Р. одн.: погыбѣльнаго (290,31); Д. одн.: блаженоумоу (319,4); исповѣдающоумоу (307,4); държашоумоу (336,23); М. одн.: рекомьмь (308,33), чудесньмь (262,28); нестягнені форми зустрічаються надзвичайно рідко і при тому головним чином в мн.; напр., Р. благыхъ (2,86,7; 255,23); земьныхъ (255,23); небесныхъ (2,55,26; 271,24); лукавыхъ (296,14); млтивыхъ (308,13); стыхъ (358,6); злыхъ (284,13); красныхъ (336,8); Д.: земьнымь (268,13); Ор.: непокоривыми (287,30); земными (336,5); М.: духовьныхъ (279,4), житійскихъ (283,5); з нестягнених фором одн. ми знайшли лише слідуєчі: Р. създанаго (253,10) і Ор.: расоудньнымь (255,12) і чьрнымь (302,14). Але треба зауважити, що в Д. одн. чолов. р. членні прикметники й діеприкметники частіш мають закінчення заименникового відмінювання, себто

ому, —сму; напр.: наситивъшомуу (255,23); стоому (306,2), блжному (306,4); грѣшномуу (309,29); оумършомуу (345,12); сопоушомуу (344,18); вышнемуу (338,5); неиздреченьномуу (260,25); що ж до Р. одн., то займенникове закінчення *ого* нам зустрілося лише 2 рази: благого (367,8) і чюжего (301,12); можливо, що ці форми випадкові, як, на нашу думку, випадкова і аналогічна форма „живого“ в Сав. кн. (стор. 56).

Окремо треба сказати про форму Наз. одн. чолов. р.; звичайно вона кінчається на *и*; але в цілій низці випадків замість цього *и* ми бачим лише одно *и*; напр.: блжны (313,10), лоукавы (347,10), правьдны (284,34), мързѣкы (344,16), пекыса (262,4), ѿбрѣты (295,9), рекомы (300,12), рекы (349,6), пролиаваы (271,8) і т. ин. Як слід дивитись на це *и*, невідомо: чи воно є продукт стягнення *и + и*, чи ми маємо тут діло з невмінням писця передати на письмі *ј*, що в його перетворилося *и*. Останнє, здається нам, більш правдиво: про це свідчать такі, напр., зразки: Наз. одн. мо (272,17 $\angle$ мои; Р. одн.: държавы твоје (304,26), де је $\angle$ jej $\angle$ jeъ і т. ин.

Зазначимо нарешті слідуочі 2 форми порівн. ст., неначе невідомі зі ст.-ц.-сл. пам'ятоків: высочаје (354,30) і мързѣчаје (354,10).

В галузі займенників, крім зазначених вже проф. Б. М. Ляпуновим форм Д. М. тобѣ (375,10; 267,9) і собѣ (358,10), а також тебе (255,21) і себе (255,25) рядом з звичайними тебѣ і себѣ, треба зазначити ще форму заименника I особи одн.: крім звичайної форми *азѣ*, що зустрічається в ст.-ц.-сл. і в ст.-сх.-слов. пам'ятках, в нашому Житті ми знаходимо ще *ја* (330,14) й навіть доси зовсім невідому форму *а* (325,14; 327,31); це *а*, здається нам, є своєрідна комбінація ст.-ц.-сл. *азѣ й ја*.

Звернемося тепер до дієслів. Перш всього зазначимо дуже цікаві форми нетематичних дієслів у теперешн. ч.; напр.: I ос. одн.—дамь (330,15), вѣмь (310,4), повѣмь (208,25), имамь (310,3; 328,23); ще більш цікаві архаїчні форми: вѣдѣ (264,8; 310,9), повѣдѣ (254,12), исповѣдѣ (298,26); I ос. мн.: јесмь (320,23) і јесмь (313,11; 322,21), вѣмь (317,18), имамь (290,4); II ос. одн.: вѣси, даси; III мн.: предадѣ (368,25). Що ж до тематичних дієслів, то вони мають ось які кінцівки: I ос. одн.—у, I ос. мн.—завжди тільки *мѣ*, II ос. одн.—тільки *ши*, III ос. одн. і мн. у всіх без винятку дієслів завжди—*ть*; напр.: кажеть (251,30), жидеть (296,14), повѣсть (316,21), имоуть (290,29) і т. ин. Іноді закінчення III ос. так, як в Супр. рук., зникає; напр.: соу (355,28); боуде (293,28; 316,19); је (357,10; 263,21) $\angle$ јесть; поминаю (338,6), събираю (344,31), жєлаје (344,33) і т. ин. Форма III ос. подв. ч. звичайно закінчується на *те*; напр.: глєте (316,13), оусъхостє (260,2), стојашьте (259,25) $\angle$ стојашєте; съхожастєса (265,33), гыбастєса (265,33); але маютья зразки вживання *та*, замість *те*; напр.: възнесостє... и приближистєса (316,5), зрита (310,9), отвърајєта (310,11) і т. ин.

Вольовий спосіб у формах II ос. одн. має завжди закінчення *и*; що ж до I і II ос. мн., то перед закінченням *мѣ* і *те* знаходимо *ть* або *и* (останнє, розуміється, у дієслів з основою на *ј*); напр.: ведѣте (330,18), принесѣмь (345,12), рцѣте (316,9), блюдѣте (323,26), идѣмь (324,16); в деяких випадках спостерегається помішання основ; напр.: вѣнјємлѣте (317,26)¹⁾, покажѣте (292,30), побѣгнѣмь (315,7), то-що.

В формах аористу наше Життя зберегає деякі наслідки глибокої старовини; напр., зустрічаються, але рідко, форми простого аористу: ѿтиду (272,13, 366,29), придоу (263,14) = *ἤρασιν* (31,20), ѿпадоу (329,25), срѣтоу (374,18). Знаходимо також і форми сигматичного аористу типу А (термінологія Лескина); напр.: рѣхъ (343,19), рѣхомъ (331,28); більш цікаві ось які форми, що рідко зустрічаються навіть в ст.-ц.-сл. пам'ятках: пријась (в рукоп.: пријась—345,16) = грец. *ἐδέξαμην* (145,4), і сѣвѣса (320,8) = грец. *κατήγαγον* (114,14).

¹⁾ Див. те ж саме в Сав. кн., ст. 64.

Треба зауважити, що форми III ос. аористу відомого походження, як і в ст.-ц.-слов. пам'ятках, можуть мати іноді додаткове закінчення *тѣ*, а під впливом тепер. часу навіть *тъ*; напр.: рядом з нача (300,32), изѣ (329,16) знаходим: начать (265,7; 267,10), приять (298,11), вѣнать (345,17), взать (313,13), ясть (399,1), ясты¹⁾ и пить (309,1), оумретъ (300,8), дасть (308,14), прость-реть (258,17), простретьса (368,15).

Але треба мати на увазі, що найбільш часто в Житті зустрічаються форми сигматичного аористу типу В і притому у всіх дієслів без винятку; напр.: вѣзидохъ (268,4), вѣлѣзохомъ (309,7) і т. ин.

Дуже цікава форма простьреть (265,9); можливо, що це — форма дієприкметника минул. ч. (< простьреть); але, порівнюючи з грец. ἐξέτεμεν (33,30), можна вважати її за форму простого аористу.

Форми імперфекту зустрічаються в Житті дуже часто, але ці форми сливе завжди стягнені, причім стягнення завжди дає *a* або *ja* і ніколи *ъ*, яке знаходим в ст.-ц.-сл. пам'ятках; напр.: имяхъ (270,31), хоташе (258,8), идахоу (314,23), стенаше (315,7), дивлахуса (266,16) і т. ин. Нестягнені форми зустрічаються надзвичайно рідко; ми знайшли лише ось які: вѣзвышааше (281,15), имѣаше (341,6; 370,23; 372,34; 252,30), троужаше (253,1), вѣкоушааше (256,30), баше (300,3) і знахоу (266,16). Остання форма дуже цікава: теоретично можлива, вона в ст.-ц.-сл. пам'ятках не зустрічається²⁾.

Як і в ст.-ц.-сл. пам'ятках, в нашому Житті форми III ос. мн. імперфекту іноді мають додаткове закінчення *тъ*, а перед наступним *и* також *ти*; напр.: славлахоуть, одържахоуть (329,30), обличахуть (317,6), влачахуть (277,16), зашахоути и (288,7) і т. ин.

Зазначимо ще дві цікаві форми імперфекту: 1) боудаше (253,2), яка в звязку з інфінітивом складає форму умовного способу, і 2) вѣвържахоу (331,9).

З інших форм дієслова звертають на себе увагу лише слідуючі:

1. Супін зустрічається дуже часто і завжди з закінченням *тъ*; напр.: искоусить (344,25), помолитьса (308,2), моучить (382,25) і т. ин.

2. Форми кон'юнктиву складаються завжди з дієприкметників на *лъ* і відповідних форм аористу *быхъ*.

3. Форми дієприкметників створюються тако, як і в ст.-ц.-сл. пам'ятках; напр.: обращяса (264,8), размышля (264,7), вѣзьмый (252,24), побѣжьше (321,2), иды (336,29), чьтый (265,5), поимъ (300,24), закльный (368,30); дуже цікава, коли це не помилка, форма оувѣвъ (363,18). Але в тепер. ч. рядом з зазначеними формами зустрічаються форми, що характерні для сх.-слов. мов; напр.: прида (362,29), веда (263,26), спасаа и сътвориаа (335,17) і т. ин.

Великої уваги заслуговує наше Життя й з боку свого лексичного матеріалу, що своєчасно підкреслив ще проф. Б. М. Ляпунов³⁾, але розмір статті не дозволяє мені зупинитися на йому.

Розглядаючи фонетичні й морфологічні риси Життя, я зазначав, які з них визнаються за безумовно характерні для сх.-слов. мов. Наявність цих рис в нашому пам'ятку цілком зрозуміла, оскільки рукопис було виконано в Ростові. Що ж до тих рис, зокрема найбільш старих, які зустрічаються тако в Житті, як і в ст.-ц.-сл. пам'ятках, то постає питання, як треба дивитись на їх: можливо, що, коли не всі, то хоча деяка частина їх в рівному ступню належать тако до ст.-ц.-сл., як і до ст.-східно-слов. мови; але, з другого боку, можливо, що ті або інші риси зовсім не належать до останньої, а перейшли до Життя або через те, що пишець механічно переніс їх з свого оригіналу, або

¹⁾ Асиміляція *ъ* з наступним займенником або злучником *и* спостерегається в нашому Житті густо-часто; напр.: съподобихы и (289,10) прельстилы и (297,30), блзудники и (353,32) і т. ин.

²⁾ Лескин. Op. cit., 136.

³⁾ Op. cit., 10--14.

через те, що він добре знав ст.-ц.-сл. мову й старанно додержувався її правопису, працюючи над переписуванням Життя. Наблизитись до вирішення цих питань, здається нам, можна буде лише тоді, коли ми з'ясуємо, який оригінал мав перед собою переписувач Життя. На цьому питанні я й зупинюся тепер.

Фонетичні й морфологічні властивості Життя сливе ніяких вказівок що до цього питання не дають. Коли зазначені вище в'єнемлє (322,7) і *оттргнути* (267,12) $\angle$ *оттргнути* не вважати за випадкові помилки, то можна було б визнати, що оригіналом для Життя був рукопис, виконаний ст.-ц.-сл. мовою сербської редакції; але, коли взяти під увагу (див. вище), що в нашому Житті мається дуже багато очевидних помилок, то надавати рішуче значіння наведеним даним, здається нам, не можна. Більш надійні вказівки що до оригіналу Життя, на нашу думку, може дати його лексичний матеріал. Дійсно, в Житті ми знаходимо велику кількість таких слів і виразів, які, з одного боку, зустрічаються в сх.-слов. пам'ятках, що їх було перекладено з грецької або південно-слов. мов, але не зустрічаються в оригінальних сх.-слов. пам'ятках, а також в живій мові східних слов'ян, а з другого, які ще доси вживаються в живих мовах південних слов'ян. Наведу хоча би де-кілька прикладів.

1. Брадъвъ (278,24) = *ἀξίνη* (48,2); Наз. одн. брады; це слово знаходимо в Супр. рук. і в цілій низці ст.-сх.-слов. пам'яток неоригінального походження; а між иншим, воно ще доси вживається в живій мові півд. слов'ян; порівн. сrb. брэдва (Мичатек), блг. брадва (Дювернуа) = тесла, сокіра.

2. Стоборије (292,15) = *στάβαρα* (63,7); порівн. стоборије в Сб. Св. 1076 = колонида (Востоков); це слово вживається й доси у сrb.: стббѣрје (Мичат.) і у блг.: стоборъ (Дювернуа).

3. Тојъгъ (277,20; 312,29) = *τόζδος* (106,31); порівн. тојага в Пролог. XV в. (Востоков); теж доси вживається у півден. слов'ян; сrb. тѣјага (Мич.), блг. тояга (Дювернуа).

4. Чъпагъ (343,34) = *κόππος* (143,12); теж знаходимо в Сб. Св. 1073 р. (Востоков); вживається доси у сrb.: чпѣг або шпѣг (Мичат.).

5. Комъкати (314,14), комъканије і т. ин. зустрічаються в багатьох сх.-слов. неоригінальних пам'ятках (Востоков); в болг. мові доси вживаються в тому же розумінні: кѣмка, кѣмкамъ (Дювернуа).

6. Превори (260,5) = *τὰ μαξώματα* (27,32); порівн. прѣвори в Шестолн. I. Екзарха (Востоков); у сrb. доси мається слово того же пня: прѣвѣрница (Мичат.).

7. Камыкъ (374,3); теж в Сб. Св. 1073 р.; порівн. сучасне сrb.: кѣмик (Мичат.).

8. Блазна (356,11); зустрічається в багатьох ст.-сх. слов. пам'ятках неоригінального походження (Востоков), але завжди як речовник чоловіч. р.; але у сrbів доси залишається як речовник жін. р.: блѣзна (Мичат.).

9. Декамъбра (328,28); в Сав. кн., в О. Е. йому відповідає декабрь або декабрь; але у сrb. це слово й доси вимовляється: дѣкѣмбар (Мичат.).

10. Драсълъ (342,15), драселънь (266,17) зустрічається в Житті рядом з драхлъ (275,18) і дроухлъ (373,1); перші 2 варіанти знаходимо і в інших пам'ятках (останнього неначе доси не знаходили); сrbи й доси вживають; дрѣсао, дрѣселитисе (Мичат.).

11. Лоуча (335,2) і в сrb. і в блг. залишається й доси жін. роду (Мичат., Дювернуа).

12. Желѣти (324,29) в розумінні бажати й доси вживається в сrb.: жѣлѣти — жѣлим (Мичат.).

13. Доволѣјетъ (354,28) = *ἀρχεῖ* (158,24); в слов. Востокова цього слова не має; але у сrb. вживається доси: доволѣити — доволѣим (Мичат.).

14. Напѣты (329,9) = *μισθίους* (124,25); порівн. напѣство = *μισθαριον* в Слов. Гр. Бог. (Востоков); а чи не того же походження сучасне сrb. напати — напатим (Мичат.) = придбати, вигодувати?

15. Сажець (278,12) = *σαγιον* (47,23); порівн. сагъ, сажище в інших ст. пам'ятках (Востоков); порівн. сучасне сербське *саг* (Мичат.) = килим.

16. Мотыла (257,22); зустрічається в Супр. рук. як речовник одн. жін. р.; але в Панд. Ангіоха сербської редакції воно — мн. ніяк. р.

17. Аспида (333,5); в болг. мові це слово доси жін. р. (Миклошич. Краткий словарь...).

18. Аргастирь (328,18) = *εργαστήριον* (121,24); порівн. сучасне срб. *аргастарь* (Мичат.).

Кількість таких слів можна було б ще збільшити, але справа не в кількості їх, а в тому, що всі вони, на нашу думку, досить ясно підкреслюють, що переписувач Життя мав перед собою південно-слов'янський оригінал (мабуць, сербський). При таких умовах, погоджуючись взагалі з вище наведеним поглядом акад. Б. М. Ляцунова на значіння нашого Життя в справі з'ясування властивостей ст.-сх.-слов. мови в порівнянні з мовою ст.-ц.-слов., ми дозволимо собі не погодитись з ним що до засобів вирішення цього питання. На нашу думку, перш всього необхідно як мога краще з'ясувати властивості ц.-слов. пам'яток сербської й болгарської редакції: потім необхідно детально вивчити мову нашого Життя, порівнюючи її з мовою не тих ст.-сх.-слов. пам'яток, що їх перекладено з південно-слов'янських мов, а з мовою пам'яток оригінального сх.-слов. походження, притягуючи також і матеріали старих й сучасних живих сх.-слов. мов і таким чином встановлюючи, які властивості мови Життя можуть вважатись за характерні сх.-слов'янські; і тільки після цього порівняльне вивчення мови Життя з мовою тако ст.-ц.-сл. пам'яток, яко й ст. пам'яток сербської редакції дасть можливість ґрунтовно встановити характерні риси тако ст.-ц.-сл., яко ст.-сх.-слов. мов. Той же шлях для вирішення цього питання, який визначає проф. Б. М. Ляпунов, не може дати сталих висновків, оскільки буде існувати загроза визнати за характерні російські риси такі властивості мови Життя, які в дійсності з'являються властивостями мови його південно-слов'янського оригіналу. Для того, щоб краще підкреслити нашу думку про шлях дальшої роботи що до характерних рис ст.-ц.-сл. мови, ст.-ц.-сл. мови сербської редакції, ст.-сх.-слов'янської мови, я закінчу свою статтю ось яким питанням: в нашому Житті є дуже багато слів і виразів, яких не має а ні у Востокова а ні в словниках окремих сучасних слов'янських мов, а ні в спеціальних словниках окремих пам'яток ст.-ц.-сл. мови; якого же походження й де були розповсюджені ці слова? Ось, напр., де-які з цих слів і виразів: *паствина* (367,9) = *ποιμνη* (172,27); *сълашатиса дшею* (304,29) = *ψυκοδραχύν* (77,6); *от окракоу* (329,19) = *ἐκ τῶν ἄκρων* (125,2); *вьръстѣније* (316,2), *огльниѣ* (354,1) = *λοιδωρος* (157,36), *тоимѣца* (329,3); *испольти огонь* (372,23) = *πυρὶ γέννης ἐκτεφοῦσθαι* (177,15); *пролашатиса* (369,3) = *χασμοδιαν* (173,82); *гърдь* (274,28) в розумінні *φοβερός* (44,9); *причсомь* (313,5) = *ἐν τῇ πράγματι* (106,30); *отнемогыи* (345,19) = *ῥαθυμίας* (145,7); *разнистеса нозѣ* (329,25) = *ἐξελύθησαν τὰ ἄκρα τῶν ποδῶν* (125,11); *ци* (258,2) = *ἐκεῖνος* (25,23); *правдыни* (317,8) і т. ин. Те, що ці слова для нас зрозумілі, не дає ніяких вказівок що до їх походження й розповсюдження.

I.

Греческіе тексты Житія.

1) Полной редакціи по сп. Афонскаго монастыря св. Пантелеимона № 5585 (79), XII в., лл. 161.

Варианты по спп.: Моск. Син. В—ки № 401, 1126 г., лл. 178 = М, Парижской Нац. В—ки № 1195, XIV—XV вв., лл. 444—545 = P¹ и Пар. Нац. В—ки Coisl. № 301, XIV в., лл. 3—98 = P²

|Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νήφοντος ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν ἀσκήσαντος, ἐπισκόπου δὲ γενομένου Κωνσταντιανῆς τῆς κατὰ Ἀλεξάνδρειαν|¹.

1. |Μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ θεοῦ ἀνακηρύττειν ἔνδοξον. Τῷ δὲ εἰδοῦτι *τὰ θεῖα¹ ἔργα² καὶ μὴ διηγούμενῳ δι' ὀκνηρίαν ἡλικός³ κίνδυνος ἄρα συμβήσεται κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν⁴ ὅτ' ἂν ἦξη ἐπὶ τῶν νεφελῶν ὁ μέγας Κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν τοῦ ἀποδοῦναι ἑκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ.

Τοιγαροῦν καὶ γὰρ ὁ ἐλάχιστος⁵ ἀκριβῶς ἐν εἰδήσει φέρων τὰ περὶ τοῦ μακαρίου Νήφοντος μέλλοντα ῥηθίσεσθαι⁶ ψυχωφελῆ διη-

Заглавіе взято изъ сп. Аф. м-ря св. Пантелеимона № 801.

¹ Заглавіе: въ P¹: Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ἁγίου πατρὸς ἡμῶν Νήφοντος, ὅς ἐστι ἐκ πόλεως Ἀρμενόπολις, въ P²: Διήγησις καὶ βίος καὶ πολιτεία καὶ θαυμάσια ψυχωφελῆ τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νήφοντος ἐκ τοῦ ἐπονομαζομένου Ἀρμενόπολις.

1. *1 αὐτοῦ τὰ P¹ *2 αὐτὰ P² ³ οἱ. P² ⁴ ἡμέραν P¹ ⁵ Πέτρος доб. P²
⁶ πάμπολλα καὶ доб. P¹

γήματα προέθηκα γράψαι τοῖς χρίζουσι ὠφελείσθαι καὶ ἐκμανθάνειν τὴν ἐνάρετον *αὐτοῦ πολιτείαν⁷ καὶ τὰ θεῖα αὐτοῦ ἀγωνίσματα. Παράδοξον γὰρ τοῦτο περίεστιν, ὅτι ἐκ παιδόθεν ἔτρεψε τὸν πονηρὸν διάβολον, εἰς τέλος αὐτὸν ἐξαφανίσας· εἶτα σκελισθεὶς οὐκ οἶδ
 5 ὅπως πάλιν ὁ νέος ἐτρώθη ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ καὶ πέλαγος ἀμαρτίας ἐγένετο, ὅμως παρὴν ὡσπερ γενναῖος στρατιώτης, ἐξαναστὰς κραταίως τὸν ἀκάθαρτον καὶ ἀλαζόνα συνέτριψε δράκοντα· ἀλλ' ἐπειδὴ ἀκριβότερον χρὴ ἡμᾶς εἰπεῖν καὶ ἄνωθεν ἄρξασθαι τοῦ εὐσεβοῦς λόγου συντείνετε ἑαυτοῖς] παρακαλῶ*) πρὸς τὴν θεῖαν διήγησιν ἐπειγομένου μου,
 10 καταλείψας δὲ τὰ περὶ συλλήψεως καὶ γεννήσεως αὐτοῦ, τοῦ λέγειν ἀνωτέρω που τῆς ἀρχῆς ἐπιλάβωμεν.

2. Ἐν ταῖς ἡμέραις Κωνσταντίνου τοῦ εὐσεβεστάτου καὶ θεοφιλοῦς βασιλέως χρηματίσαντος ἦν τις ἀνὴρ εὐσεβὴς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, ὄνομα αὐτῷ Σαββάτιος· οὗτος ἀπεστάλη, *ὡς ἔφην¹, παρὰ
 15 τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως χειροτονηθεὶς² στρατηλάτης ἐν τῇ χώρᾳ τῶν πλαγίων τῆς Ἀλμυροπόλεως³.

3. Παραγενομένου δὲ αὐτοῦ κατὰ τὴν χώραν¹ ὑπήντησαν αὐτῷ θάττον² πάντες οἱ ἄρχοντες καὶ οἱ πρῶτοι³ τῆς πόλεως μετὰ αἰδουῦς καὶ εὐλαβείας ἀσπασόμενοι αὐτόν· μεθ' ὧν ἦν καὶ ὁ πατὴρ τοῦ Νή-
 20 φοντος *(ὁ) ὄνομα⁴ αὐτῷ Ἀγαπητός· *ἔξ ὅτε δὲ εἶδεν αὐτὸν ὁ πατὴρ τοῦ Νήφοντος τὸν προλεχθέντα Σαββάτιον τὸν στρατηλάτην⁵, πάνυ ἐτέρφθη *αὐτοῦ ἢ καρδία⁶ εἰς τὴν ἀγάπην αὐτοῦ⁷· ἦσαν γὰρ ἀμφοτέροι ζῶντες εὐσεβῶς καὶ φιλοθέως, καὶ διὰ τοῦτο πλέον ἐπεπόθουν ἀλλήλους. Ἦν γὰρ ὁ στρατηλάτης ἄγαν *ταπεινῶσιν φέρων⁸, ὑπερη-
 25 φάνειαν⁹ μηδὲ ἔχων¹⁰, ὁ δὲ Ἀγαπητός *ἄρχων, τοῦ αὐτοῦ στρατοῦ ὑπάρχων, τὸ χάρισμα τῆς ἀγάπης¹¹ ἐπὶ πολὺ κεκτημένος.

*) Съ этого слова начинается А; см. исследование.

*7 πολιτείαν τοῦ ἀνδρός P¹

2. *1 οπ. P¹ P² 2 οπ. P² 3 Ἀρμυροπόλεως P¹ P²

3. 1 ἐκείνην δοβ. P² 2 οπ. M; σχεδόν P¹ 3 προῦχοντες M *4 ὀνόματι M *5 τοῦτον ἰδὼν ὁ ἀνὴρ ὅφει τε καὶ θεωρίᾳ καὶ τῷ σεμνῷ τῆς εὐπρεποῦς διανοίας καὶ εὐγενείας κατακοσμούμενον P² *6 καρδία αὐτοῦ M; οπ. P¹ 7 καὶ ἔκτοτε οὐκ ἐπαύσατο δηλαδὴ ἀξιούμενος τὸν στρατηλάτην καὶ θεραπεύων αὐτόν ἐν πᾶσιν, ζωὸς οὐ ἔκτοτε μία ψυχὴ καὶ γνώμη δοβ. P¹; ἔκτοτε οὖν οὐκ ἐπαύετο ἐπιμένων αὐτῷ καὶ προσεδρεύων δεξιούμενος καὶ θεραπεύων ἐν πᾶσι ὁ καὶ θεοσεβῆς στρατηλάτης τὴν τοῦ εἰρημένου Ἀγαπητοῦ ἐνάρετον διαγωγὴν καὶ κατάστασιν διαγνοῦς καὶ καταστάς etc. P² *8 ταπεινὸς καὶ εὐσυμπάθητος P¹ 9 καὶ ἐπαρσιν δοβ. P¹ 10 κεκτημένος P¹ P² *11 ὁ πατὴρ τοῦ ἐνδοξοτάτου καὶ ἀγίου Νήφοντος τὸ τῆς ἀγάπης καὶ τὸ τῆς ἀπλότητος χάρισμα P¹

4. Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν ἐπάρας ὁ ῥηθεὶς Ἀγαπητὸς τὸν υἱὸν αὐτοῦ Νήφοντα, *οὔτω καλούμενον¹, ἐκ τοῦ οἴκου αὐτοῦ, καὶ ἔρχεται σὺν αὐτῷ πρὸς τὸν στρατηλάτην· ἐχόντων δὲ τὰς διατριβάς πρὸς τὸν θαλασσωδῆ οἶκον τῶν πραιτωρίων· ἦν δὲ τότε ὁ Νήφων ὡς ἐτῶν ὀκτώ. Εἶτα εἰσελθόντων αὐτῶν πρὸς τὸν στρατηλάτην ἠσπά- 5
σατο αὐτούς² καὶ προσέταξεν ἔγγιστα αὐτοῦ καθεσθῆναι αὐτούς· ἔπει-
τα λέγει τῷ Ἀγαπητῷ· Τάδε σοι, ἄρχων³, οὗτος ὁ παῖς υἱὸς σου
ἐστίν, *ἢ ἄρα ἕτερός τις⁴; λέγει αὐτῷ ὁ Ἀγαπητὸς· Ναί, δέσποτα,
οὗτος ὁ παῖς υἱὸς μου ἐστίν. Λέγει αὐτῷ ὁ στρατηλάτης· Ἔστιν εἰς
διατριβήν, ἵνα τὴν γραφὴν ἐκμανθάνῃ; Λέγει ὁ Ἀγαπητὸς· Οὐχί, κύριέ 10
μου, ποῖος γὰρ καὶ διδάσκαλος πρόσσεστιν ἐν τῇ πατρίδι ἡμῶν ὁ δυ-
νάμενος παιδεῦσαι καὶ μάλιστα γραφὴν τοῦ διδάξαι· Λέγει αὐτῷ ὁ
στρατηλάτης· Ἐάν μοι αὐτὸν παρέχῃς, ἐγὼ ἀποστελῶ αὐτὸν ἐν Κων-
σταντινουπόλει ὅπου περ ἐστίν τὸ πλήθος τῶν διδασκάλων, *καὶ ὅπου
δ' ἂν βούλει μάθῃ γραφὴν ὁ υἱὸς σου⁵. Ὁ δὲ πατὴρ τοῦ παιδὸς⁶, 15
τοῦτο ἀκούσας, ἀναστὰς προσέπεσεν⁷ τοῖς ποσὶν τοῦ στρατηλάτου,
λέγων· Ὁ ἔγωγ' ἤθελον, κύριέ μου, παρὰ σοῦ ἐξαίτησαι, τοῦτο σὺ ἐκ
Θεοῦ ὀδηγηθεὶς εἴρηκας· νῦν οὖν ἰδοὺ ὁ παῖς⁸ σου, ἀπόστειλον
αὐτόν⁹. Λέγει αὐτῷ ὁ στρατηλάτης· Ἐγὼ ποιήσω¹⁰ πάντα ὅσα ἀρεσ-
τὰ τοῖς ὀφθαλμοῖς σου καὶ *τῷ νοί σου¹¹. Τοῦτο ἀκούσας *ὁ πατὴρ 20
τοῦ παιδός¹², πάνυ ἐχάρη *καὶ ἠγγαλιάσατο σφόδρα.

5. Διατρίψαντες οὖν μετὰ τοῦ στρατηλάτου ὅτε ὁ Ἀγαπητὸς
καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νήφων ὡσεὶ τρεῖς ἑβδομάδας¹, ὁ μὲν Ἀγαπητὸς
ἀνεχώρησεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ δοξάζων τὸν Θεόν· τὸν δὲ Νήφοντα
*ὁ τίμιος ἐκεῖνος² στρατηλάτης ἐξέπεμψεν³ σὺν τῷ πρωτοβεστιάριῳ 25
αὐτοῦ *ἐν Κωνσταντινουπόλει⁴, γράψας τῇ συμβίῳ⁵ αὐτοῦ οὕτως·
Θελήσης, ὦ γύναι, τοῦτο τὸ παιδίον εὐμενῶς ὑποδέξασθαι ὅτι⁶ Ἀγα-
πητοῦ μου φίλου ἐστίν υἱός· ἵνα δέ μοι δείξῃς ἐμφανῆ⁷ εἰς αὐτὸ
τὴν ἀγάπην σου, ὥσπερ ἐμὲ αὐτόν, **οὕτως αὐτῷ ἐπιμελήθητι παρα-
δοῦσα αὐτόν *τοῦ ἐκμανθάνειν τὰ θεῖα γράμματα⁸. 30

4. *1 τὸν ἠγαπημένον P¹; οπ. M ² περιχαρῶς δοβ. M ³ κύριε δοβ. P¹ *4 ἢ ἕτερου τινός M; οπ. P¹ *6 καὶ πορευθεὶς καὶ διδαχθεὶς μάθῃ τὴν γραφὴν ὁ υἱὸς σου P¹ ⁶ τοῦ Νήφωντος M ⁷ προσέκύνῃσεν P¹ ⁸ καὶ δούλος δοβ. P¹ ⁹ ὅπου ἂν κελεύεις δοβ. P¹ ¹⁰ παραδώσω P¹ *11 καὶ τὸ θέλημά σου πληρώσω P¹ *12 ὁ Ἀγαπητὸς P¹

5. *1 καὶ ἔδωκεν δόξαν τῷ Θεῷ· διατρίψας οὖν μετὰ τοῦ στρατηλάτου ὅτε Ἀγαπητὸς καὶ ὁ υἱὸς αὐτοῦ Νήφων ὡσεὶ τινὰς ἑβδομάδας P¹ *2 παραλαβῶν P¹ ³ τῇ πόλει δοβ. P¹ *4 οπ. P¹ ⁵ γυναικί P² ⁶ ἐπειδήπερ P¹ ⁷ такъ M P¹ **8 οὕτως αὐτόν σπουδαίως ἐπιμελήθητι τροφήν καὶ ἐνδυσιν ἀδιάλειπ-

6. Ταῦτα γράψας καὶ ἴδια ἕτερα, δέδωκεν τῷ ἀνθρώπῳ αὐτοῦ τῷ μέλλοντι ἀποπλέειν, παρέδωκεν δὲ αὐτῷ καὶ τὸ παιδίον Νήφοντα, προστάξας *ἐν ἀνέσει αὐτῷ τὴν ἀπόπλευσιν ποιεῖσθαι¹. Εἰσελθόντων δὲ αὐτῶν ἐν τῷ πλοίῳ, *ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν² ἀνέπλευσαν³ *ἐπὶ τὴν βασιλεύουσαν πόλιν⁴ *ταῖς ἡμέραις τοῦ μετοπώρου⁵ *σφοδρῶτατου καύσωνος⁶ ὑπάρχοντος. Ὡς δὲ ἦν ὁ παῖς ἄπειρος θαλάσσης, πάνυ *ἦν κακοήθης⁷ ἐκ τοῦ ἀσυνήθους πλοός, τοῦτο δὲ ἐξ ἀρχῆς ἦν καὶ φιλάσθενος *καὶ μὴν καὶ θλιβερὸς λίαν⁸.

7. Εἶτα ἀνελθόντων αὐτῶν ἀπὸ τῆς θαλάσσης εἰς τὸν οἶκον τοῦ 10 στρατηλάτου, ὑπέδεξάτο αὐτὸν¹ ἢ τοῦ στρατηλάτου σύμβιος² χαίρουσα³, μάλιστα δὲ περὶ τοῦ παιδὸς Νήφοντος, ἀκούσασα, ὅτι ἐναρέτου ἀνδρὸς ἐστὶν υἱός.

8. Δεξιωσαμένη¹ οὖν ἡ² εὐσεβῆς ἐκείνη γυνὴ τὸ παιδίον πάνυ ἐν πάσιν *ἐθεράπευσεν αὐτῷ εἰς τὰς χρείας αὐτοῦ³, καὶ ἐπειράτο 15 νουθετεῖν αὐτὸν⁴ ἐν καλοήθεσιν ὁμιλίαις⁵. Ὁ δὲ παῖς, δεκτικὸν νοῦν ἔχων⁶, ἐπικατέχων⁷ τὰς [νουθεσίας τῆς γυναικὸς *καὶ περιεπάτει ἐν σιγῇ πολλῇ καὶ καταστάσει⁸. Ἐνέδωκεν δὲ αὐτῷ χρόνον τινα⁹ πρὸς τὸ ἐθίσει¹⁰ τὸν τόπον καὶ ἀναλαβέσθαι καὶ εἰς ὑγίαν σῶματος, καὶ οὕτως παραδώσειν αὐτὸν εἰς τὸ διδασκαλεῖον. Ἦν γάρ, ὡς προεῖπον, 20 ὁ νεανίας¹⁰ ταλαιπωρημένος *τὸ μὲν ἐκ τοῦ πλοός, τὸ δὲ ἐκ τῆς λύπης τῶν γονέων¹¹. Ἐχουσα δὲ πρεσβύτερον ἢ εὐσεβῆς ἐκείνη γυνὴ ἐν τῷ οἴκῳ αὐτῆς, ὀνόματι Πέτρον, ἐβουλεύσατο, ἵνα παραδώσῃ αὐτῷ τὸν Νήφοντα, τέως ὅπως διδάξῃ αὐτὸν πρὸς μικρὸν τὸ ψαλτήριον. *ὃ καὶ πεποιήκεν¹². Ἡμέρα δὲ καὶ ἡμέρα προέκοπτεν ὁ παῖς ἐν τοῖς ἱεροῖς

τον ἐπιχορηγοῦσα· παραδοῦσα αὐτὸν εἰς διδασκαλεῖον, ὠθοῦσα καὶ βιάζουσα τοῦ μανθάνειν αὐτῷ τὰ ἱερὰ γράμματα P¹ *⁸καὶ γράμματα μανθάνειν P²; τοῦ ἐκμ. τὰ ἱερὰ γρ. M

6. *¹τὸν πλοῦν διανῶσαι P¹ *²αἰσίως τοῦ πλοός γενομένου δι' ὀλίγων ἡμερῶν P¹ *³ἐφθασαν M; οπ. P² *⁴τῇ βασιλευούσῃ ἀπεπλεύσαμεν P² *⁵ἡμέραις καιροῦ μετοπωρινουῦ P¹; οπ. P² *⁶καύματος σφοδροῦ P² *⁷κατεθλίβη P¹ *⁸οπ. P²; βμ. τοιο: πλείον αὐτῷ ἐπετάθη τῆς νόσου

7. ¹αὐτοῦς M P¹ P² ²γυνὴ M P¹ ³καὶ εὐφραينوμένη δοβ. P¹

8. ¹προσδεξαμένη P² ²καλὴ δοβ. P² *³χρεῖα καὶ σοφῇ προμηθείᾳ ἐθεράπευσεν αὐτῷ P¹; συμπαθῶς αὐτὸν περιποιουμένη ἐν οἷς ἂν ἐδεῖτο ἐθεράπευεν P² ⁴καὶ διδάσκειν δοβ. P¹ ⁵νουθεσίαις P¹; καὶ θεοσεβέσιν ἀναστροφαῖς δοβ. P¹ ⁶κεκτημένος P² ⁷ἐπεκροᾶτο M *⁸ὡσπερ γῆ καλὴ ἐκαρποφόρει τὸν στάχυν τῆς ζωῆς P¹; ὡσπερ γῆ διψῶσα τὰ ὑπὲρ μέλι γλυκύτητα ἔχοντα τῆς φιλοχρίστου γυναικὸς λόγια τῇ ἑαυτοῦ ψυχῇ ἐναπετίθετο καὶ ἦν ἰδεῖν τοιοῦτον παῖδα πολὺν ἐν νεότητι καὶ δλον ὄλων τῷ θεῷ ἀνακείμενον P² ⁹ἢ εὐσεβῆς ἐκείνη γυνὴ δοβ. P¹ P² ¹⁰παῖς P¹ *¹¹οὐ μόνον ἐκ τοῦ πλοίου, ἀλλὰ καὶ ἐκ τῆς τῶν γονέων θλί-

μαθήμασιν, καὶ μὴν ἐζυπηρετεῖ *καὶ τῷ εἰρημένῳ Πέτρῳ τῷ πρεσβυ-
 τέρῳ¹³ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ¹⁴ εἰς πᾶσαν διακονίαν σπουδαίως. *Ἔϊχεν δὲ
 πόνον εἰς τὸ μανθάνειν ὁ Νήφων πάνυ¹⁵ ὥστε καὶ ἐν *ταῖς νυξίν
 ἄπτων λύχνον ἢ κηρόν οὕτω ἐν ἡσυχίᾳ ἐκάθητο μελετῶν¹⁶. Ἔϊχεν δὲ
 φόβον οὐ τὸν τυχόντα, ὁμοίως καὶ ἐντροπὴν ὡσαύτως¹⁷ πρὸς τὸν 5
 διδάσκαλον καὶ πρὸς πάντας· ἐθλίβετο δὲ πάντοτε ὁ παῖς *διὰ τὸ εἶ-
 ναι αὐτὸν ἀκμὴν ἀπαλὸν ταῖς φρεσίν, καὶ οὐκ ἐννοεῖν τὴν λύσιν τῆς
 γραφῆς¹⁸ κἂν τάχα καὶ ἐν τοῖς ὄρθροισ ἐσχόλαζεν, καὶ τοῦ διδασκά-
 λου αὐτοῦ¹⁹ ἀναγινώσκοντος ἤκουεν ὅμως τὰ εὐθεέστερα²⁰ καὶ εὐ-
 κολώτερα πλειστάκις νοῶν *ἐνεπυρίζετο τὴν ψυχὴν²¹, ἐπιθυμῶν καὶ 10
 αὐτὸς εἶναι οὕτως, ὃν τρόπον οἱ ἅγιοι²² ἦσαν. Δι' ὀλίγου δὲ χρόνου
 μαθῶν τὸ ψαλτήριον, ἐξεβιάζετο ἀπλῶς καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐκ-
 κλησίας ἐκμανθάνειν κατ' ἔπος²³.

9. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ἰσταμένου αὐτοῦ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐπιδί-
 δει αὐτῷ τις βιβλίον καὶ λέγει αὐτῷ· Λάβε καὶ μάθε, ἵνα προσφωνῆς 15
 τοῖς¹ ψάλλουσιν. Ὁ δὲ Νήφων ἐξ ὑποβολῆς δαιμόνων νυγεῖς οὐκ ἔλα-
 βεν αὐτό, καὶ τις ἀνὴρ, ἐστῶς πλησίον, λέγει αὐτῷ· Τί ποιεῖς, παιδί-
 ον, παρακοὴν νοσῶν· λάβε καὶ μάθε², κἂν γὰρ ἄρτι σκληρόν σοι φαί-
 νεται τὸ μανθάνειν, ἀλλ' ἐλεύσονται ἡμέραι καὶ ἄρρη μακαρίζειν τοὺς
 σὲ νυκτὶ διδάσκουσιν (sic). 20

Τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ Νήφων εὐθέως λαβὼν τὴν βίβλον ἤρξατο
 μελετᾶν μετὰ³ πάσης προθυμίας⁴. Ἐκ τῆς ὥρας δὲ ἐκείνης ἐδόθη
 αὐτῷ⁵ *πολλὴ σπουδὴ⁶ *εἰς τὸ μελετᾶν⁷, ὥστε ἀποστηθίζειν αὐτὸν
 αἰεὶ τὰ μελετούμενα γραφικᾶ.

10. Ἀκούων δὲ τὰ μαρτύρια τῶν ἁγίων πάνυ ἐθαύμαζεν τὴν 25
 ἀνδρίαν αὐτῶν καὶ γενναιότητα¹, καὶ ὅπου ἠύρισκεν τὰ γραφικᾶ²

ψεως P¹ *12 καὶ οὕτως ἐκπεμψα αὐτὸν ἐπὶ τὸ κοινὸν διδασκαλεῖον P¹ *18 οἱ. P¹
 14 καὶ μάλιστα ἐν τῇ θεῖᾳ λειτουργίᾳ δοβ. P¹ *15 πολλὴν εἶχεν σπουδὴν καὶ ἐπι-
 μέλειαν ὁ μακάριος Νήφων τοῦ μετέχεσθαι αὐτοῦ τὰ μαθήματα P² *16 νυκτὶ καὶ
 ἐν ἡμέρᾳ σχολάζει καὶ μεριμνᾷ περὶ αὐτῶν διὰ παντός P¹ 17 ἄπειρον P¹ *18 διὰ
 τί οὐκ ἐνενοεῖ ἀκμὴν τῶν μαθημάτων τὴν λύσιν P¹ 19 πολλάκις δοβ. P¹ 20 εὐ-
 μάθητα P¹ *21 ἐνεθυμῆ δὲ καὶ ἔτι ἐπιτρώσκετο τὴν ψυχὴν P² 21 μάλιστα οὖν
 καὶ μᾶλλον ἐφλέγετο ἐπὶ τοῖς τῶν πατέρων βίοις καὶ λόγοις δοβ. P¹ 22 καὶ θεο-
 φόροι πατέρες δοβ. P¹ 23 τὸν θεσμόν καὶ τὴν τάξιν δοβ. P¹

9. 1 λαοῖς ἢ δοβ. P² 2 ἵνα καὶ αὐτὸν καὶ τοὺς ἐν σοὶ ὑπελήψεις δοβ. P¹
 3 πολλοῦ πόνου δοβ. P¹ 4 περιεῖχεν δὲ αὐτῷ πᾶσαν τὴν ὁρατὴν καὶ ἀδρατον
 αἰτησιν δοβ. P¹ 5 γνῶσις καὶ δοβ. P¹; *6 πολλὴ προθυμία P² *7 εἰς τὸ μετέρ-
 χεσθαι τὰς ἱεράς βίβλους P²

10. 1 καὶ καθ' ἑαυτὸν λέγων· Ποῖω ἄρα καὶ τιμῶν καὶ στεφάνων οὐ κατα-

αὐτῶν ὑπομνήματα μετὰ *πολλοῦ πόθου³ διεχειρίζετο αὐτά, ἀναπτύσσων⁴ καὶ ἀναγινώσκων ἡδέως.

11. Πληρώσας δὲ τὸν δωδέκατον χρόνον τῆς ἡλικίας αὐτοῦ ὁ Νήφων πάνυ ἦλθεν εἰς πολλὴν ταπείνωσιν, *ἄτε δὴ καὶ ἐλεημοσύνην¹, 5 ὅπου ἐθεάσατο πένητα, πάνυ ἐσπλαγχνίζετο εἰς αὐτὸν καὶ ἐδίδου αὐτὸν ἢ ἄρτον ἢ ὄβολον *εἴτι προχείρως ὑπάρχον εἶχεν². Ὅτε δὲ ἐθεάσατο πένητα γυμνόν, μάλιστα ἐν χειμῶνι³, μὴ ἔχων τί δώση⁴ αὐτῷ, ἴστατο καὶ ἔκλαιεν⁵ λέγων· Οἴμοι τῷ ἁμαρτωλῷ⁶, ποταπὴν βίαν ὁ Χριστὸς ὑπομένει γυμνός ὁδεύων⁷, ὑπὸ⁸ ψύχους πιεζόμενος *καὶ οὐκ 10 αὐταρκες αὐτῷ, ἄλλοτε⁹ πεινᾷ καὶ διψᾷ καὶ οἰκίαν¹⁰ οὐκ ἔχει¹¹. Τέθνηκεν δὲ τὸν νοῦν αὐτοῦ εἰς τὸ κατὰ δύναμιν ἐπιμελεῖσθαι τῶν δεομένων¹².

12. Ὡς δὲ ἤκουσεν καὶ τοῦτο παρὰ τινος διδάσκοντος τὸν λαὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ¹ πνευματικοῦ¹ καὶ λέγοντος, ὅτι ὅστις *ἐλεημοσύνην 15 οὐκ ἔχει καὶ ἀγνείαν², *ἀργὸς μὲν ἐστὶν εἰς βασιλείαν Θεοῦ μὴ εἰσάγουσαν τὸν ἄνθρωπον τοιοῦτον³,

13. τοῦτο μὲν ἀκούσας ὁ μακάριος Νήφων ἐταράχθη καὶ ἐπειρᾶτο ἐρωτᾶν τὸν ταῦτα διδάσκοντα λέγων· ὦ πάτερ¹, τί ἐστὶν ἡν² λέγεις ἀγνείαν; Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων³. Τέκνον, ἡ ἀγνεία τοῦτο ἐστίν, 20 ἵνα φύγῃς⁴ τὴν πορνείαν καὶ βλάβην⁵ αὐτῆς⁶. Ἄρα καὶ ἀγαπᾷ ὁ Θεὸς τὸν φεύγοντα τὸ τοιοῦτον δρᾶμα; Λέγει αὐτῷ ὁ γέρων· Ναί, 25 Εβρ. XIII, 4 τέκνον· λέγει γὰρ ὁ ἄγιος⁷ Παῦλος· Πόρνους καὶ μοιχοὺς κρινεῖ ὁ 1 Κορ. VI, 13. Θεός· καὶ πάλιν· Τὸ σῶμα φησὶν οὐ τῇ πορνείᾳ, ἀλλὰ τῷ Κυρίῳ.

14. Τοῦτο ἀκούσας ὁ παῖς¹ ἀνεχώρησεν τῆς ἐκκλησίας καὶ πε- 25 ριπατεῖν² ἐλόγιζετο λέγων· Ἄρα δυνησόμαι ἐγὼ τοῦτο τὸ ἀγαθὸν δι-

κοσμηθήσονται παρὰ τοῦ ἀγνοηθέντος Θεοῦ οἱ τοιοῦτοι δοβ. P¹ 2 οπ. P² *8 πολλῆς προθυμίας P² 4 δεξιῶς P¹

11. *1 καὶ κατενύγη εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ καὶ τὴν συμπάθειαν καὶ τὴν ἐλεημοσύνην τοσοῦτον ἠγάπησεν, ὥστε P¹ *2 καὶ ἐκ τούτων ἠπόρει. ἐξεδύετο τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ περιεῖχεν αὐτῷ, πάλιν ὅτε ἔμαθεν στενοχωρούμενον P¹ 3 παγετῷ δοβ. P² 4 δοῦναι M; χρῆσαι P² 5 καὶ ταλανίζων ἑαυτὸν δοβ. P¹ 6 καὶ ἐλεε- νῶ καὶ ταιλαπύρω δοβ. P¹ 7 περιπατῶν P² 8 κρύους καὶ δοβ. P¹ *9 οἴμο τῷ ἀναζῶν, ὅτι οὐ μόνον P¹ 10 ἢ σκέπην δοβ. P¹ 11 ποῦ τὴν κεφαλὴν βαλεῖν δοβ. P¹ 12 πενητῶν P¹

12. 1 οπ. M ἢ δρ. *2 ἐλεημοσύνην καὶ ἀγνείαν οὐκ ἔχει M ἢ δρ. *3 ἀνόνητος πάσα ἡ πολιτεία αὐτοῦ M; ἀργεῖ (ἢ P²) ἡ βασιλεία τοῦ Θεοῦ ἐν αὐτῷ P¹ P² (καὶ εἰς βασιλείαν Θεοῦ οὐκ εἰσάγει τὸν ἄνθρωπον)

13. 1 διδάξόν με δοβ. P¹ 2 δ M 3 πρεσβύτερης M 4 φύγη τίς M 5 λύμην M P² 6 λέγει ὁ Νήφων δοβ. M; καὶ ὁ N. δοβ. P² 7 ἀπόστολος δοβ. P¹

14. 1 Νήφων M 2 κατὰ τὴν ὁδὸν δοβ. P¹ 3 πῶς φύγω τὸν τῆς φύσεως

ορθώσασθαι, ἀκούω γάρ, ὅτι βία πολλή πάρεστιν εἰς τὸ φυγεῖν τὴν πύρωσιν τῆς σαρκός, καὶ ὅτι οἱ δαίμονες εὐκολώτερον ἐν τούτῳ κρημνίζουσιν τοὺς ἀνθρώπους· οἴμοι, τί πράξω ὁ ταλαίπωρος³, ὅμως τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ ἐγὼ κυριότητι γνώμης, γυναικὶ οὐ μὴ προσχώ ποτε *καὶ ὅτι θελήσει⁴ ὁ Θεός⁵.

5

15. Τοῦτο σκοπεύων ἐν τῇ ὁδῷ, ἔφθασεν εἰς τὸν οἶκον εἰσελθεῖν τὰ αὐτὰ λογιζόμενος, καὶ ὅλην τὴν ἡμέραν ἐκείνην ἦν ἰδεῖν αὐτὸν περιπατοῦντα σύννου¹ καὶ ὡς ἐξεστηκότα, καὶ μηδενὶ λέγοντα τὸ οἶονεῖ. *Υπήγγεν δὲ προελθεῖν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ² καὶ πάντα τὰ βιβλία μεταχειριζόμενος, ἅτε δὴ καὶ ἀναπτύσσω³, **σιγῆς δὲ λίαν καὶ 10 ἡσυχίας⁵ *καὶ πραότητος ἐπιποθῶν⁴, ἐθαύμαζον δὲ πάντες καὶ ἔλεγον· Τί ἄρα ἔσται εἰς τὸν νεανίαν τοῦτον, ὅτι ἀγγέλου κατάστασιν ἔχων, οὕτω⁶ περιπατεῖ.

16. Διελθόντος δὲ χρόνου μικροῦ¹ μετὰ τὸ κατασταθῆναι τὸν μακάριον Νηφοντα εἰς τελείαν ἀρετὴν, ἰδὼν αὐτὸν ὁ διάβολος ἐτρώ- 15 θη² δεινῶς³, καὶ ἐν πρώτοις ἤρξατο αὐτὸν ἐμβάλλειν εἰς μέριμναν πολυποίκιλον, καὶ εἰς μέθην καὶ γαστριμαργίαν, ἀπειρος δὲ ὢν ὁ νέος, ἅτε δὴ καὶ ἡ νεότης πρόχειρός ἐστιν αἰεὶ εἰς τὸ πονηρόν, ἐπήρθη *καὶ ἤρξατο μιμηθῆσθαι⁴ τῶν γονέων αὐτοῦ, καὶ *θλίβεσθαι σφόδρα⁵.

20

17. Θλιβόμενος δὲ ὑπέφερεν¹ γενναίως, μικρὸν δὲ ὕστερον παντελῶς ἐξελύθη, καὶ ὡς δῆθεν οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν παρεμυθοῦντο² αὐτόν³, προτιθέντες τράπεζαν καὶ οἶνον εἰς κόρον ἐπισιτίζοντες αὐτόν⁴.

18. Χρονίσαντος δὲ αὐτοῦ ἐν τῇ τοιαύτῃ σπατάλῃ καὶ πάνυ ἐθίσαντος ἐν αὐτῇ¹, ἐσκοτίσθη ὁ νοῦς αὐτοῦ ἐκ τοῦ οἴνου καὶ ἐκ 25 τῆς πολλῆς καρῆβαρίας², καὶ ὁ πρώην σιγὸς³ τοιαύτην γλῶσσαν ἐκτίησάτο, *ὥστε εἰς ὕβριν πάντας ἐμβαλεῖν καὶ εἰς σκάνδαλον, λέγειν

καὶ τῆς σαρκός μου κίνδυνον· πῶς καταπραῦνω τὰ κόμματα καὶ παύσω τὸν τάραχον τῶν παθῶν· δοβ. P¹ ⁴ κελεύει P² ⁵ ο.π. M

15. ¹ καὶ κατηφῆ δοβ. P¹ ² ἀδιαλείπτως οὖν ἐν τῇ ἀγίᾳ ἐκκλησίᾳ προσερχομένον P² ³ ἀνεγίνωσκεν P¹; M ⁴ καὶ μετὰ σιγῆς πολλῆς ὄδευε καὶ πραότητος P² ⁵ κακουχίας M ⁶ καὶ εὐλάβειαν περισσῆν κεκτημένος P¹ ⁶ σῶφρων καὶ εὐλαβῶς δοβ. P¹

16. ¹ ὀλίγου M ² ἐφθόνησεν P² ³ κατὰ τοῦ νέου δοβ. M; κατ' αὐτοῦ δοβ. P¹ P² ⁴ εἰς μνήμην P¹ ⁵ σφόδρα λυπεῖσθαι περὶ αὐτῶν P²

17. ¹ ὑπέμενον M ² ἔλκοντες αὐτὸν εἰς τοὺς οἴκους αὐτῶν δοβ. P¹ ³ ο.π. M P¹ ⁴ καὶ μεγάλως εὐφραίνοντες δοβ. P¹

18. ¹ γαστρίζεσθαι δοβ. P¹ ² γαστριμαργίας M P¹ ³ καὶ εὐκατάστατος δοβ. M ⁴ ὥστε ἀκράτητον καὶ ἀπύλωτον παντελῶς αὐτὴν ἔχειν καὶ ἤρξατο

δὲ κατ' αὐτοῦ· Ἀληθῶς τοιοῦτος ἄδικος καὶ γλωσσώδης οὐκ ἐφάνη ἐπὶ γῆς⁴.

19. Ἦρξατο οὖν ἔκτοτε ἐν θεάτροις τραγωδεῖν καὶ μίμον ἐκποιεῖν, καὶ ὀμνυεῖν, καὶ καταλαλεῖν, καὶ κατηγορεῖν, καὶ κατακρίνειν, καὶ
 5 κατ' ἔπος πᾶν πονηρὸν ἐπιτήδευμα πράττειν, καὶ ἦν ἰδεῖν ἐλεεινὸν παῖδα πάσης ἀκαθαρσίας¹ μεμεστωμένον· πορευόμενος γὰρ ἐμιαίνετο² νέοις ἀκαθάρτοις καὶ μετ' αὐτῶν κατεμίαινε τὸ καθαρὸν κάλλος τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, πορνείαις καὶ μοιχείαις σχολάζων, ἔτι δὲ τὸ ἐλεεινὸν εἰπεῖν τὴν σοδομιτικὴν δυσωδίαν³ μετερχόμενος, ἡμέρα δὲ τῆ ἡμέρα
 10 ἐσκοτιζέτο ἐν ταῖς ἀνομίαις πορευόμενος, καὶ ἐν ταῖς ἀπάταις τοῦ Σατανᾶ δελεαζόμενος⁴, πρὸς πάντας διαμαχόμενος καὶ ἐπιπληκτίζων, *καὶ ὕβριν ἐδαφίζων τοὺς ὄσους καὶ τολμῶντας προσεῖπεῖν αὐτῷ τὸ οἰονεῖ⁵. Ἐξεπλήσσαντο δὲ πάντες καὶ ἔλεγον· Ἀληθῶς οὗτος καὶ ὁ διάβολος οὐδὲν ἀλλήλους παραφέρουν⁶, τί γὰρ χρὴ εἰπεῖν. Τοσαύτην
 15 σπουδὴν εἶχεν εἰς τὴν ἁμαρτίαν, ὥστε παντας τοὺς δαίμονας *ὄπισθεν αὐτοῦ περιπατεῖν καὶ ἔμπροσθεν⁷, καὶ κροτεῖν καὶ ὀρχεῖσθαι καὶ σκιρτᾶν⁸. τοσαῦτα γὰρ διανοήματα καὶ ἐπινοίας ἐξηύρισκεν εἰς τὸ πονηρὸν, ὥστε πάντες οἱ νέοι, *ὥσπερ θύραν ἀπωλείας εἶχον αὐτόν, δι' αὐτοῦ ζωγρούμενοι⁹ εἰς τὴν ἀνομίαν καὶ εἰς τὴν ἀπώλειαν¹⁰, δια-
 20 φημισμένον τὸ ὄνομα αὐτοῦ ἔχοντες ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ.

20. Καὶ γὰρ τις ἀνὴρ, ὄνομα αὐτῷ Βασιλεύς, συνεχῶς ἔλεγεν αὐτῷ· Οὐαὶ σοι, Νήφων ταλαίπωρε, σὺ γὰρ οὔτε εἰς τοὺς *ζῶντας εἶ, οὔτε εἰς τοὺς τεθνεώτας¹.

21. Ἀκούων δὲ τοῦτο ὁ παῖς, ἀνενόει πλειστάκις τὰς ἁμαρτίας
 25 αὐτοῦ καὶ ἔστενεν, πολλάκις δὲ καὶ ἐδάκρυεν, ἀλλ' ὁμως ὑπὸ τῆς συνηθείας¹, ὥσπερ ὑπὸ χαλινοῦ τινὸς συρόμενος², πάλιν *τῶν πονηρῶν ἔργων οὐκ ἐξέκλινεν³, λέγων δὲ, ὅτι καὶ παντελῶς εἰς ἀπόγνωσιν αὐτὸν ἐμβαλῶν, ἔλεγεν γάρ, ὅτι ἐγὼ τρόπον μετανοίας ἀπάρτι οὐκ ἔχω⁴, κἂν τῶν ἐπιγείων μὴ ὑστερηθῶ.

πάντας ὕβριζειν, πάντας ἐντρέπειν, πάντας μιμείσθαι καὶ ἐγγεῶν, καὶ εἰς ἑαυτὸν κακοποιεῖν καὶ λέγειν ἐν ἑαυτοῖς· Ἀληθῶς τοιοῦτος γλωσσώδης καὶ αὐθάδης οὐκ ἔστιν ἄλλος ἐπὶ γῆς P¹

19. ¹ ἀνομίας M P¹ ² ἐμίσγετο P¹ ³ ἀνομίαν M ⁴ καὶ τὰς μεθοδείας τοῦ ἀντικειμένου καὶ πολυπλάνου διαβόλου δοβ. P¹ ⁵ οἱ. P² ⁶ διαφέρουν M ⁷ κύκλω αὐτοῦ περιπατεῖν M ⁸ οἱ. P² ⁹ τῷ διαβόλῳ δοβ. M ¹⁰ εἰς τὴν ἁμαρτίαν καὶ εἰς ἀπώλειαν καὶ ὑπ' αὐτοῦ ζωγρεῖσθαι P²

20. ¹ τεθνεώτας οὔτε μὴ εἰς τοὺς ζῶντας M κ ἱ ρ.

21. ¹ κρατούμενος οὐκ ἐδίδου πρὸς μετάνοιαν δοβ. P¹ ² ἐφελκόμενος P² ³ ἐξεκλίθη καὶ ὑπήγετο τῶν πονηρῶν ἔργων καὶ κατεκρατεῖτο ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας P¹ ⁴ ἀφίστατο M ⁵ οὐδὲ κἂν θελήσω δέχεται με ὁ Θεός δοβ. P¹

22. Τοσοῦτον γὰρ κατεκράτησεν¹ τὴν καρδίαν αὐτοῦ ὁ διάβολος, ὥστε οὐδὲ προσευχῆν ποτὲ ἴσχυσεν ἐκτελέσαι εὐλόγως, ἀλλ' ἦν παντελῶς *ἠλκωμένη ἡ καρδία αὐτοῦ², *καὶ ὥσπερ πλάκαν τινὰ βαρέαν ἔλεγεν νομίζειν κείσθαι ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ³.

23. Τούτων οὕτως ἐχόντων ἡ μακαρία ἐκείνη γυνὴ, βλέπουσα 5 αὐτὸν οὕτως *παρалеλυμένον τῇ ψυχικῇ διαθέσει¹, ἐλυπεῖτο² λίαν³ λέγουσα· Οἴμοι τῇ ἀμαρτωλῷ, πόθεν μοι οὗτος ὁ πειρασμὸς συνέπεσεν⁴, πολλάκις δὲ καὶ ἐνουθέτει αὐτόν, εἶτα καὶ ὠνείδιζεν, ἔστιν ὅτε καὶ ἔτυπεν αὐτόν· αὐτὸς δὲ διέμενεν ἀδιόρθωτος.

24. Ἐχων δὲ προσφιλή ὁ Νήφων ἄνθρωπον, ὀνόματι Νικόδη- 10 μον, ἐπορεύθη πρὸς αὐτόν, καὶ ἰδὼν αὐτὸν ἐκείνος, λέγει προσφιλῶς· Καλῶς ἦλθεν ὁ ἀδελφός μου Νικόδημος¹. Ἐπεκρίθη ὁ Νήφων· Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μετὰ σοῦ. Προσχῶν δὲ ὁ ἄνθρωπος εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ κατενόει αὐτόν² ἐννεὸς γενόμενος ἐπὶ ὤραν πολλήν· ἰδὼν δὲ ὁ Νήφων οὕτως αὐτὸν σκοπεύοντα εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, λέγει 15 αὐτῷ· Τί ἐνι; ἀρτίως μὲ θέλεις γνωρίσαι ὡς μὴ ἰδὼν με ποτέ; Λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· Πίστευσον, ἀδελφέ, ἐγὼ τί εἰπεῖν οὐκ ἔχω³, φαίνεται δέ μοι τὸ πρόσωπόν σου ὡς αἰθίοπος λίαν μελανόν⁴, καὶ πρὸς τοῦτο *τί εἰπεῖν οὐκ ἔχω⁵, οἶδα γὰρ ὅτι σὺ οὐδέπω αἰθίοψ ὑπὸ Θεοῦ γεγέννησαι. 20

25. Τοῦτο ἀκούσας ὁ νεανίας¹, ἔγνω ὅτι ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ *οὕτω ἢ ὄψις ἡσβόλωται², καὶ τύψας τῇ χειρὶ τὸ ἴδιον πρόσωπον ἀνεχώρησεν ἐκ τοῦ ἀνθρώπου λυπούμενος καὶ ἔλεγεν πρὸς ἑαυτόν· Οὐαί μοι, τῷ ἀμαρτωλῷ, ὅτι καὶ ἐνθεν γέλοιον πρόκειμαι τοῖς ἀνθρώποις, καὶ ἐν τῇ³ κρίσει τοῦ Θεοῦ τῇ γεέννῃ πάντως 25 κατατεφρωθήσομαι⁴ πυρῶμενος. Οἴμοι τῷ ἀμαρτωλῷ⁵, φεῦ μοι τῷ⁶ τλαιπύρῳ, ποῦ ἄρα ἐστὶν ἀρτίως ἡ ψυχὴ μου, οἴμοι τί ποιήσω, ἄρα δυνήσομαι μετανοήσας σωθῆναι⁷; τίς δέ ἐστιν ὁ ἔχων με εἰς τοῦτο ὀδηγήσαι; ἢ πῶς ἄρα εἶπω τῷ Θεῷ· Ἐλέησόν με, τοσαῦτα δυσώδη ἀμαρτήματα ἐργασάμενος ἐνώπιον αὐτοῦ; Ταῦτα καὶ πλείονα εἰπὼν 30

22. ¹ αὐτὸν ὁ διάβολος καὶ ἐσκοτίσεν *доб. P²* *² ἡ διάνοια αὐτοῦ ἐσκοτισμένη καὶ ἀλλοιωμένη *P²*; ἀλλοιωμένη *и въ M* *³ οἴ. *P²*

23. *¹ αὐτὸν διάγοντα καὶ φόβον ὄλως Θεοῦ μὴ ἔχοντα *P¹* ² ἐβρῆνει *M* ³ πικρῶς *M* ⁴ συνήνησεν *M*

24. ¹ ἐν Κυρίῳ *M P¹* ² καὶ εἶδεν ἡσβολομένην ὄψιν καὶ μεμελανομένην *доб. P¹* ³ τοῦτο μόνον ἔχω *доб. P¹* ⁴ μεμελανομένον *M*; ἡμαυρωμένον καὶ ἐσκοτισμένον *P¹* *⁵ ἀπορῶ *M*

25. ¹ Νήφων *M* *² τοῦτο ἐγεγονέει αὐτῷ καὶ ἡσβόλωται ἢ ὄψις τοῦ προσώπου αὐτοῦ *P¹* ³ μέλλοντι *доб. P²* ⁴ κατακληθήσομαι *P²* ⁵ ἀθλίῳ *M* ⁶ ἀσώτῳ καὶ

ἦλθεν ἔνδον λυπούμενος καὶ πάνυ στιγνὸς ὑπάρχων, καὶ προσέθετο⁸ λέγων· Ἄναστᾶς τῇ νυκτὶ ποιήσω κᾶν μίαν εὐχὴν καὶ εἴτι θελήσει ὁ Θεός⁹.

26. Γνοὺς δὲ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ὁ διάβολος ἤρξατο ἐμβάλλειν
5 φόβον εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ καὶ λέγειν· Ἐὰν ἄρα ἀναστής τῇ νυκτὶ ποιῆσαι εὐχὴν, ἔστιν ὅτι δαίμονα ἔχεις πιάσαι, καὶ ἀντὶ ἀγαθοῦ ἔχεις εἶναι ἕξηχος¹ καὶ δαιμονιῶν², καὶ πάντες ἔχουσι γελάσαι³ ἐπὶ σοί⁴. Τοῦτο δὲ ὑπομιμνῆσκων αὐτὸν πρὸς ἑαυτὸν *ἐπῆγγοτο θορυβῶν⁵ τὴν διάνοιαν αὐτοῦ καὶ ἐκφοβίζων· μόλις δὲ ἐγκρατῆς τοῦ λογισμοῦ
10 γενόμενος, ἀπεκρίνατο καὶ ἔλεγεν⁶, ὅτε ὠρθριζα εἰς τὰς ἀσελείας πονηρὸν τὸ οἰονοῦν οὐ συνήντα μοι, καὶ ἀρτίως ὅτε θέλω σχολάσαι τῷ Θεῷ διὰ προσευχῆς, τότε ἔχω πονηρὸν τι παθεῖν; ἀνάθεμά σοι, πνεῦμα πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον. Καταλαβούσης δὲ νυκτὸς εἰς αἴσθησιν ἔλθων ἐκάθητο καὶ ἐδάκρυεν ὀλολύζων καὶ λέγων· ὦ ποταπὸς
15 ἤμην τοῖς ἔμπροσθεν ἔτεσιν ἐν εὐσεβείᾳ⁷ καὶ τοιοῦτος ὢν οὐκ ἐτελεύτησα, ἀλλὰ προσέθηκα μῶλωπα ἐπὶ μῶλωπι, καὶ τραῦμα πρὸς
Псал. VI, 2, 3. τραύματί μου, ἀλλ' οὖν, Κύριε, ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με καὶ ῥύσαί με, μήποτε ἀρπάζῃ, ὡς λέων, τὴν ψυχὴν μου, μὴ ὄντος λυτρουμένου μηδὲ σῶζοντος. Καὶ τοῦτο εἰπὼν,
20 ἀνέστη τῆς κλίνης αὐτοῦ προθύμως τοῦ προσεύξασθαι, καὶ *ἔτι αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἐστῶτος⁸, γνόφος τις ζοφώδης προσπελάσας ἐξεχαύνωσεν αὐτόν, εἰς ἄπειρον δειλίαν καὶ φόβον ἐμβαλῶν⁹, καὶ δειλιάσας¹⁰ ὁ Νήφων, ἀνέβη πάλιν ἐπὶ τὴν κλίνην αὐτοῦ, καὶ ἔκειτο στένων μὲν διὰ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, *ἐνθυμούμενος δὲ καὶ¹¹ τὸ ἐμπό-
25 διον τοῦ διαβόλου.

27. Εἶτα τῇ ἐξῆς πορευθεὶς εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν, καὶ ὡς¹ ἴστατο προσευχόμενος καὶ ταλανίζων ἑαυτὸν, ἀνατείνας τὸ ὄμμα αὐτοῦ πρὸς ὕψος, ὀρᾶ ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἱστορισμένην ἐν εἰκόνι τὴν Παναγίαν ἡμῶν Δέσποιναν Θεοτόκον², καὶ στενάξας
30 πρὸς αὐτὴν μέγα, λέγει· Ἐλέησόν με, ἡ εὐωδία τῶν χριστιανῶν, ἡ κεχαριτωμένη, ἡ Πανάχραντος³, καὶ βοήθησόν με διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος, δεδοξασμένη, πλουσιόφωτε, ἡ ἐλπίς τῶν μετανοούντων. Ταῦτα

δοб. P¹ ἦρα ἰσχύσας ἐπιστρέψω παρακληθῆναι доб. P¹ ἠβουλεύσατο M ἠ ποιήσω μεθ' ἡμῶν доб. P¹

26. ἠφρων P¹ ἠ δαιμονιᾶριος P² ἠ γελοιάζειν P²; γελοιάσαι M ἠ καὶ οὐδὲν ἀνύσας, ὅτι ἀπο Θεοῦ πέπτωκας доб. P¹ ἠ ἠ εθορύβη M ἠ πρὸς τὸν διάβολον доб. P¹ ἠ καὶ ταπεινώσει; доб. P¹ ἠ ἠ ἔτι δὲ αὐτοῦ προσευχομένου P² ἠ αὐτὸν καὶ στενοχωρίαν доб. P¹ ἠ πτηθεὶς M ἠ ἠ τὸ πλεῖον δὲ διὰ P²

27. ἠ οи. M ἠ ἠ ἠ λογραφίαν P² ἠ οи. M ἠ τὸ οὕτω M и др. ἠ οи. P¹

δὲ αὐτοῦ εἰρηκότος παραδόξως ἐμειδίασεν βλέπουσα αὐτὸν ἢ Θεοτόκος· προσχῶν δὲ ἐκείνος τῷ τοιοῦτῳ¹ θεάματι, ἐξέστη καὶ ἤρατο εὐφραίνεσθαι λίαν καὶ σκιρτᾶν· ἐθαύμαζεν δὲ τοῦτο καὶ ἔλεγεν· ὦ βάθος φιλανθρωπίας Θεοῦ, *πολὺ ἐστὶν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ⁵ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς χεόμενον⁶, καὶ πολλὴ ἡ ἀγάπη τῆς εὐσπλαγχνίας αὐτοῦ⁵ ἢ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς ἐπεκτεινομένη, καὶ μεγάλη ἡ ἐπιμέλεια τῆς ἀγίας⁷ Θεοτόκου ἣν ἔχει εἰς τοὺς πόρνοὺς καὶ ἁμαρτωλοὺς⁸ καὶ γνησίως⁹ μετανοοῦντας. Τοῦτο δὲ λέγων, ἐπειράτο ἀσπαζόμενος τὸν εὐπρεπέστατον ἐκείνον χαρακτήρα καὶ καταφαγεῖν αὐτόν, ἐκαίοντο γὰρ τὰ ἐντὸς αὐτοῦ εἰς τὸν πόθον τῆς ἀγίας εἰκόνας ἐκείνης, καὶ οὐχ¹⁰ ὑπέφερον ὡς ἐκκαϊόμενος τῇ θερμότητι καὶ βλέπων αὐτήν. Ἐἶτα ἐπὶ πολλὴν ὥραν προσευξαμένου καὶ ἡδέως ἀπολαύσας τοῦ ἀσπασμοῦ τῆς ἀγίας Θεοτόκου,

28. ἐξήλθεν ἐκείθεν τῆς ἐκκλησίας καὶ καθίσας ἐν τῇ κλίνῃ αὐτοῦ, ἔλεγεν πρὸς ἑαυτὸν τὰ τοιαῦτα· Ἴδε, ψυχὴ ἀθλία, πόσα ἡμᾶς¹⁵ φιλεῖ ὁ Θεός, καὶ ἡμεῖς ἐγκατελίπομεν αὐτόν, πρόσχες ταλαίπωρε, πῶς ἡμᾶς εὐθὺς καὶ ἐκ προοιμίων ἀντελάβετο ἢ πλουσίως¹ ἀντίληψις *τῶν χριστιανῶν, ἢ παραμυθία² τῶν ἀνομούντων καὶ ζητούντων διόρθωσιν³.

29. Ταῦτα δὲ λέγων ἀφύπνωσεν, καὶ μετασχηματίσας ἑαυτὸν ὁ **20** διάβολος εἰς παῖδα τινὰ μεθ' ὃν ἔξιν εἶχεν τὴν ἁμαρτίαν ἐργάζεσθαι ὁ Νήφων, φαίνεται αὐτῷ¹ καὶ καθίσας ἀπέναντι αὐτοῦ ἐστύγναζεν, ὑπεβάσταζεν δὲ καὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν σιαγόνα, προσχῶν δὲ αὐτῷ ὁ Νήφων λέγει· Εἰπέ, ἴνα τί οὕτως **στυγνάζεις *καὶ σκυθρωπάζεις²; Λέγει αὐτῷ ἐκείνος, ὡσπερ φουμίζων· Ἐγὼ σήμερον ἔχω τρίτην ἡμέ-**25** ραν, ἐξ ὅτε παραγέγονας πρὸς τὸν Νικόδημον τὸν προσφιλεῖ σου, καὶ πάλιν ἐπανέζευξας³, ἔκτοτε θλίβομαι, βλέπων σε λίαν καὶ οὐχ ὑποφέρω. Λέγει αὐτῷ ὁ Νήφων· Καὶ ὑπὲρ *τί ἐστὶν ἡ θλίψις σου⁴; τοῦτο γὰρ οὐδὲν σκάνδαλόν ἐστιν ὃ λέγεις. Ἐκεῖνος δὲ τὴν ὄψιν αὐτοῦ ἀποστρέψας οὐκ ἔδωκεν αὐτῷ ἀπόκρισιν. Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ **30** Νήφων καὶ συγκρίνας τὸ ὄναρ, ἔγνω ὅτι ὁ διάβολος ἐστὶν ὁ ὀφθείας αὐτῷ καθ' ὕπνου καὶ ὅτι στυγνάζει διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ.

⁶ ο.π. ⁷ ὑπεραγίας M ⁸ ασώτους M ⁹ σπουδαίως M

28. ¹ πλουσία P² ² ἢ ἐπιστροφή δοβ. P¹ ³ τῶν μετανοούντων καὶ προστασία τῶν χριστιανῶν M ³ παράκλησιν P²

29. ¹ κατὰ τοὺς ὕπνου δοβ. M ^{**2} σκυθρωπὸς εἶ καὶ στυγνός M ^{*2} ο.π. P¹ ³ πρὸς τὴν ἐκκλησίαν δοβ. P¹; ὑπέστρεψας M ^{*4} τούτου μόνου ἐστὶν ἡ τοσαύτη σου θλίψις M

30. Καὶ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἀναστὰς, πάλιν ἐπορεύθη εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ προσεύεσθαι *καὶ ἐγένετο ἐν τῷ εἰσέρχῃσθαι αὐτὸν ἔνδον [τοῦ ναοῦ¹, ἐπάρας πάλιν τὸ ὄμμα αὐτοῦ τοῦ ἰδεῖν τὴν θεῖαν ἐκείνην καὶ σεβασμίαν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου, βλέπει καὶ ἰδοῦ πάλιν παραδόξως ἐμειδιάσεν πρὸς αὐτὸν *ἢ πανάχραντος ἐκείνη εὐωδία². Τοῦτο ἰδὼν ὁ ὄντως Νήφων ἠϋφράνθη λίαν καὶ πορευθεὶς πλησίον³ ἐποίησεν⁴ γονυκλισίας πρὸς αὐτήν· *καὶ ὅτε ἀνένευσεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ⁵, ἔβλεπεν αὐτὴν μειδιῶσαν. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ὡς ἤρχετο πάλιν ἐπὶ τὴν ἐκκλησίαν ὄρᾳ ἐν τῇ ὁδῷ ἄνδρα τινὰ ἀνομίαν⁶ ἐργαζόμενον·
 10 καὶ εὐθὺς ἐμέμψατο αὐτὸν καὶ κατέκρινεν ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ· εἶτα φθάσας τοῦ εἰσελθεῖν ἐπὶ τὸν θεῖον ναὸν προσχῶν τῇ Θεοτόκῳ εὐμενῶς, ἡ δὲ *βλοσυρῶ τῷ ὄμματι⁷ ἀπεστράφη⁸ αὐτοῦ⁹. Σφόδρα δὲ παραχθεὶς ἐπὶ τοῦτο ὁ Νήφων συνεχύθη τῇ θλίψει, καὶ κατανεύων ἐλογίζετο ἐν ἑαυτῷ λέγων· Οἷμοι τῷ ἁμαρτωλῷ¹⁰, πάντως¹¹ οὐκ
 15 ἐπίσταμαι *τί ἐνόμισα¹², καὶ διὰ τοῦτο ἀπέστρεψεν τὸ ἀγαθὸν αὐτῆς πρόσωπον ἢ Μητέρα τοῦ Κυρίου¹³. Τοῦτο δὲ λέγων ἠρεῦνα τὴν διανοίαν αὐτοῦ καὶ μάλιστα ποῦ ἠσθάνθη· καθότι ἐν τῇ ὁδῷ εἶδα, φησὶν, ἄνθρωπον ἁμαρτήσαντα καὶ τοῦτον ἀθλίως κατέκρινα καὶ ἔνεκεν τούτου¹⁴ κατεμέμψατό μου ἢ Θεοτόκος· Καὶ τοῦτο λογισάμενος καὶ μέ-
 20 γα στενάξας εἶπεν¹⁵· Ὁ Θεός, συγχώρησον τοῦ ἁμαρτωλοῦ Νήφοντος τὰς πονηρίας¹⁶· ἰδοῦ γάρ, Κύριέ μου, ἤρπασά σου τὴν δόξαν καὶ τὴν ἀξίαν, καὶ κατέκρινα] τὸν πλησίον, μικρὰν ἁμαρτίαν ἐργασάμενον·
 Псал. LVI, 2. ἐλέησόν με, ὁ Θεός, βοήθησόν μου ὅτι ἐπὶ σοὶ πέποιθεν ἡ ψυχὴ μου. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἄλλα πλείονα ἐξομολογησάμενος βλέπει πάλιν
 25 εἰς τὴν ὄψιν τῆς σεβασμίας¹⁷ εἰκόνας *καὶ ἴστατο παραδόξως, πάλιν ἐμειδιάσεν πρὸς αὐτὸν ἢ Θεοτόκος¹⁸. Σφόδρα δὲ εὐφρανθεὶς ἐπὶ τοῦτο καὶ ἔτι πλείονι ὥρᾳ σχολάσας τῇ προσευχῇ ἐξήλθεν ἐκείθεν¹⁹.

30. *¹ οπ. P¹ *² ἢ Θεοτόκος P¹; οπ. P² *³ αὐτῆς δοβ. P¹P² *⁴ δεήσεις δοβ. P¹ *⁵ καὶ ὅτε ἀπὸ τοῦ ἐδάφους ἀνεκάνητο καὶ μικρὸν ἤρε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὴν Θεοτόκον δοβ. P¹ *⁶ σοδομιτικὴν δοβ. P¹ *⁷ βλέμματι P² *⁷ οπ. P¹ *⁸ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ἀπ' αὐτοῦ δοβ. P¹ *⁹ τοῦτο ἰδὼν ὁ Ν. δοβ. P¹ *¹⁰ οἷμοι τῷ ἀναξίῳ δοβ. P¹ *¹¹ κατέλαβόν με αἱ ἀνομίαι μου καὶ δοβ. P¹ *¹² τὴν ἀπολογία μου ἢ τί παραίτιος οὐ λογίζομαι P¹ *¹³ ποῦ πορευθῶ ἀπὸ προσώπου σου, ἁγία Θεοτόκε, καὶ ποῦ ἐκκλίνω εἰς τοιαύτην ἄλλην καταφυγὴν. Μὴ ἀπορίψῃς με ἀπὸ τοῦ προσώπου σου καὶ μὴ ἐκκλίνῃς ἐν ὀργῇ ἀπὸ τοῦ δούλου σου. βοηθός μου γενοῦ, μὴ ἀποσκορακίσης με, μήδε ἐγκαταλίπῃς με, ἢ ἐλπίς μου ἄχραντε δοβ. P¹ *¹⁴ κατεδίκασεν καὶ δοβ. P¹ *¹⁵ ὅση δυνάμει δοβ. P² *¹⁶ ταῖς τῆς Μητρὸς σου πρεσβείαις δοβ. P¹ *¹⁷ ἐκείνης δοβ. M η πρ. *¹⁸ καὶ ὄρᾳ πάλιν αὐτὴν μειδιῶσαν καθάπερ τὸ πρότερον P² *¹⁹ τῆς ἐκκλησίας M

* Ἐκτοτε οὖν πλειστάκις εἰ ἤμαρτεν ἐν ἀγνοίᾳ, οὕτω ἐλέγχετο ὑπὸ τῆς ἁγίας Θεοτόκου ἕως οὗ τὴν ἁμαρτίαν ἐξωμολογήσατο καὶ ἐλάμβανεν τὴν λύσιν.

31. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν γεμίζοντος αὐτοῦ ὕδωρ ὑπὸ ἀνάγοντος ἐκ δαιμονικῆς ἐνεργείας σπασθέντες αὐτοῦ οἱ δύο πόδες, κατέφε- 5 ρον¹ αὐτὸν εἰς τὸ φρέαρ κρατοῦντα καὶ τὸν ἀνάγοντα, κατερχόμενος δὲ ὁ Νήφων ἐβόησεν· Ἁγία Δέσποινα², βοήθησόν μοι. Καὶ σὺν τῷ λόγῳ αὐτοῦ εὐρέθη ἔξω τοῦ φρέατος ἐστῶς, ἔκτοτε οὖν ἔγνω ὅτι μεγάλως αὐτοῦ ἀντιποιεῖται³ ἢ Ὑπεραγία Θεοτόκος, *καὶ πάντοτε ἐν παντὶ πράγματι⁴ εἶχεν αὐτῆς τὸ ἅγιον ὄνομα ἐπὶ στόματος ὀνομαζό- 10 μενον⁵.

32. Ἄλλ' ὅτε πάλιν βιασθεῖς ἐν τινὶ πράγματι ὤθησεν¹ εἰς βα- ρυτάτην νόσον, καὶ χρονίσας ἐν αὐτῇ, οὐδὲν πλέον ἔλεγεν, εἰ μὴ· Δόξα τῷ ἀγαθῷ Θεῷ. Προσεκαλεῖτο δὲ καὶ τὴν Ὑπεραγίαν Θεοτόκον εἰς τὴν βοήθειαν αὐτοῦ. Καταλαβούσης δὲ τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως 15 αὐτὸς ἐν τῇ νόσῳ ἀκμὴν ἔκειτο, εἶτα διελθούσης τῆς καινῆς Κυριακῆς καὶ τῶν ἀρτοκλασίων, ἅτε δὴ καὶ τῆς τρίτης Κυριακῆς ἀκμὴν αὐτὸς ἔκειτο ἐν τῇ νόσῳ². Οὕσης δὲ δευτέρας ἡμέρας *φημὶ ἐκ τῆς ἐβδο- μάδος τῆς μεσοπεντηκοστῆς³, ὡς ἔθος εἶχεν, κείμενος δοξάζειν τὸν ἀγαθὸν Θεόν, τί περ ἔδοξεν αὐτόν, καὶ ἄφνω μέγα στενάζας ἔφη· 20 Κύριε ὁ Θεός μου, ὁ ποιῶν θαυμάσια, Σὺ ὁ Θεὸς μόνος, διέγειρόν με ἐκ τῆς νόσου ταύτης, ἵνα καταξιωθῶ κατὰ κοινωνὸς γενέσθαι τῶν ἀχράντων σου μυστηρίων ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς μεσοπεντηκοστῆς, πάνυ γὰρ ἠγάπησεν ἡ ψυχὴ μου ἐκ τῆς ἀχράντου σου σαρκὸς ἐμπλησθῆναι, καὶ ἐκ τοῦ τιμίου σου αἵματος κορεσθῆναι. Τοῦτο εἰπὼν καὶ μικρόν 25 τι δακρῦσας ὕπνωσεν, καὶ ὄρᾳ κατ' ὄναρ δύο γυναῖκας ἔγγιστα τῆς κλίνης αὐτοῦ διερχομένας σχῆμα φορούσας ἱεροπρεπῆς καὶ μυροφορι- κόν, εἶτα ἢ μὲν μία ὥσπερ πορφυρᾶ φοροῦσα οὕτω ὑπήγεν⁴ ἔμπρο- σθεν τῆς ἄλλης, κάρφος κρατοῦσα ἐλαίας *ἐν τῇ χειρὶ⁵, ἢ δὲ ἑτέρα ὥσπερ ὑποτακτικὸν σχῆμα φοροῦσα⁶, ἠκολούθει ὀπισθεν αὐτῆς φέ- 30 ρουσα⁷ ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῆς κισσίμιον σμικρὸν δίκην ἀγιάσματος μεμειστωμένον, ἐκράτει δε καὶ παπύρους βεβαμμένους⁸ ἐλαίῳ ἁγίῳ, εἶτα φθάσασαι ἕως τὴν κλίνην τοῦ Νήφοντος, ἔστη ἢ τὸ βύσισιν

Псал.
LXXXV, 10.

31. ¹ κατήγαγον M ² Θεοτόκε P¹ ³ καὶ ὑπερασπίζεται δοβ. P¹ ⁴ καὶ πάν- τοτε ἐν πάσιν θλίψεσιν M ⁵ προσκαλούμενος τὸ ἅγιον ὄνομα καὶ παντὶ λέγων καὶ πάσῃ ῥήσει ἐπὶ στόματος τοῦτο εἶχεν ὀνομαζόμενον P¹

32. ¹ κατέπεσεν M ² ἀβρωστία P² ³ οἱ. P² ⁴ ὄδευεν M ⁵ οἱ. P¹ ⁶ περικειμένη M ⁷ κρατοῦσα M ⁸ ἐν δοβ. M ⁹ τὸ τι πάσχει ὁ νεανίας M

φοροῦσα καὶ λέγει τῇ ἐτέρᾳ· Κατανόησον, Ἀναστασία, *τὸν νεανίαν
 τὸ τί πάσχει⁹. Ἔφη πρὸς αὐτὴν ἐκείνη· Οὗτος, Κυρία μου, ἐκ τῆς
 γλώσσης αὐτοῦ πάσχει πυρεκτικόν, ὅτε γὰρ ἦν ὑγιής, θύραν τὸ στό-
 μα αὐτοῦ περιοχῆς οὐκ εἶχεν, καὶ νῦν τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ νοσεῖ καὶ
 5 παιδεύεται ἔνθεν, ἵνα μὴ ἐκεῖ σὺν τῷ κόσμῳ κατακριθῆ, πάνυ γὰρ
 φιλεῖ αὐτὸν ὁ Θεὸς δι' ἓνα τρόπον¹⁰ παιδεύει αὐτόν, σὺ οὖν, Κυρία
 μου, εἰ βούλει ἐλεῆσαι αὐτόν, δύνασαι καὶ μὴ βράδυναι. Λέγει αὐτῇ
 ἐκείνη· Παράλαβε αὐτόν καὶ ἀπάγαγε αὐτόν ὅπου πορευόμεθα, καὶ
 ἐκεῖ ποιήσωμεν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ τέλειον εἰς αὐτόν. Παραλαβοῦσα
 10 δὲ αὐτόν ἐκείνη καὶ τῆς χειρὸς κρατοῦσα, κατέλαβεν εἷς τινα ναὸν
 παμμεγέθη, ὃν ἔφασκεν εἶναι τῶν ἀγίων Ἀποστόλων¹¹, καὶ λέγει ἢ
 τὸ βύσσινον φοροῦσα ἐκ πορφύρας¹² τῇ ἐτέρᾳ· Σοὶ λέγω, ἔκβαλε
 αὐτοῦ τοὺς χιτῶνας ἀπὸ τῆς σαρκός, καὶ στήσόν μοι αὐτόν γυμνὸν
 ἐκείσε¹³. Ἡ δὲ εὐθέως ἐποίησεν· λέγει αὐτῇ πάλιν· Εἴσελθε εἰς τὸ
 15 θυσιαστήριον καὶ ἀγαγέ μοι τὴν ἀκοίμητον κανδήλαν *ἥτις ἐστὶν¹⁴
 πλήρης ἐλαίου πεπλησμένη¹⁵. Τοῦτο δὲ αὐτῆς τελεσάσης, λέγει αὐτῇ
 πάλιν· Περιστείλασα τὰ παλλία τῶν χειρῶν σου ἄλειψε αὐτόν ἀπὸ
 κεφαλῆς ἕως ποδῶν. Ἡ δὲ εὐθέως τοῦτο ἐποίησεν, καὶ ὅτε αὐτόν
 πάντοθεν περιέχρισεν, τότε πάλιν ἐνέδυσεν αὐτόν τὰ ἱμάτια αὐτοῦ
 20 καὶ λέγει τῇ πορφυροφοροῦσῃ· Ἴδε, ὦ Δέσποινα, ὅπερ προσέταξας,
 τοῦτο καὶ πεποίηκα. Ἡ δὲ μειδιάσασα λέγει· Αὐτὸς¹⁶ τέκνον τῆς
 ἐλεημοσύνης ἐστὶν, καὶ διὰ τοῦτο *ἐχρησάμεθα αὐτῷ καὶ ἡμεῖς ἐλεη-
 μόνως¹⁷, πλὴν ἀπὸ τοῦ νῦν ἔστω ὑγιής ἐκ τῆς νόσου τῆς κατεχού-
 σης αὐτοῦ τὴν καρδίαν. Τοῦτο δὲ εἰπούσα στρέφεται πρὸς τὸν Νή-
 25 φοντα καὶ δίδωσιν αὐτῷ καὶ ὁ κατεῖχεν ἐξ ἐλαίας κάρφος, καὶ λέγει
 αὐτῷ· Ἴδε καὶ σύνες νηφαλῆως ὅτι εὐεργετήθης, τοῦτο δὲ κάρφος
 ὃ¹⁸ σοὶ ἐπιδίδωμι, γινώρισμα ἐστὶ καὶ πληροφορία καθότι σήμερον
 ἐξεχύθη τὸ ἔλεος τοῦ ὑπεραγάθου Θεοῦ ἐπὶ σέ, καὶ ἔσει ἀπὸ τοῦ νῦν
 εἰς παράταξιν ἐστῶς, καὶ κατὰ δαιμόνων ἀγωνιζόμενος, καὶ ὡς χόρ-
 30 τον καὶ καλάμην συντρίβων¹⁹ αὐτούς. Τοῦτο ἀκούσας ὁ Νήφων, καὶ
 ὡς διήθεν πεσῶν εἰς τοὺς ἀγίους πόδας αὐτῆς, ἄφνω ἐξυπνος ἐγένετο
 καὶ λίαν θαυμάσας, ἔσκόπει τὸ ὄραθὲν, χάριτι δὲ τῆς εὐλογημένης
 Θεοτόκου εὐρέθη μηδὲν νοσερὸν κεκτημένος, ἀλλ' ἦν κατὰ πάντα ὑγιής
 ἐρῶμένος. Τῇ τρίτῃ²⁰ δὲ ἡμέρᾳ τῆς μεσοπεντηκοστῆς ἠδέως βε-

¹⁰ καὶ доб. M ¹¹ послѣ этого слова въ P² пропускъ; текстъ вооб-
 новляется со слова: τὸ δράσασθαι въ § 33 ¹² оп. M ¹³ ἐγγιστα τοῦ θυσιαστη-
 ρίου доб. P¹ ¹⁴ τὴν οὖσαν M ¹⁵ μεμεστομένη M ¹⁶ οὗτος M ¹⁷ *¹⁷ καὶ ἡμεῖς εἰς
 αὐτόν ἐχρησάμεθα ἐλεημόνως M ¹⁸ ἐγὼ доб. M ¹⁹ συντρίψης M ²⁰ τετάρτη M

βρωκῶς καὶ περιθαλφθεὶς ἀνάστη τῆς κλίνης καὶ ἤλατο περιπατεῖν, πᾶν δὲ ὧν καταπεπονημένος τῷ σώματι ἐχρήσατο ἐν βαλανείῳ ἀνακτῆσαι αὐτόν, ὃ καὶ ἐποίησεν.

Τῇ ἡμέρᾳ δὲ τῆς μεσοπεντηκοστῆς κατὰ τὴν συνταγὴν αὐτοῦ πορευθεὶς ἐν πολλῇ καταστάσει καὶ κατανύζει εἰσηλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡς ἐξ ἐπιθυμίας ὑπήντησεν αὐτῷ εὐωδία τις πνευματικὴ καὶ ἐπλήρωσεν αὐτὸν πάσης ἡδύτητος καὶ χαρᾶς· ὁ δὲ ἀπεναντίας τοῦ ἁγίου θυσιαστηρίου στὰς μεγάλως ἠύχαριστει τῷ *ἀγαθῷ καὶ οἰκτίρμονι Θεῷ²¹ λέγων· Δόξα σοι, ἅγιε, τρισάγιε²², ὑπερουράνιε Θεὲ παντοκράτορ, ὅτι ὑπήκουσας τοῦ ἁμαρτωλοῦ Νήφοντος¹⁰ καὶ ἐχαρίσω ἐν ἐμοὶ τὴν ρώσιν²³ ταύτην²⁴ καὶ τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος, καὶ νῦν, Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, καταξιώσον με μετασχεῖν τῆς σῆς εὐωδίας [τῆς ἀθανάτου καὶ ζωοποιοῦ μεταλήψεως τῶν φρικτῶν σου μυστηρίων *εἰς ἄφεςιν ἁμαρτιῶν καὶ²⁵ εἰς ἀναγέννησιν τοῦ ἔνδον μου ἀνθρώπου. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἔτι παρατείνας τὴν προ-¹⁵σευχὴν ἔμεινεν μέχρις οὗ κατηγιώθη] τῆς ἁγίας κοινωνίας καὶ ἐγένετο [μεμεστωμένος] τοῦ ἁγίου Πνεύματος καὶ τῆς κατ' αἴσθησιν τέρψεως τοῦ χαρίσματος αἰσθανόμενος.

33. Διελευσῶν δὲ ἡμερῶν τινῶν ἔβλεπεν ἑαυτὸν ὁ μακάριος ἐν τινὶ οἰκίᾳ ἐστῶτα καὶ τοῦτο ἐν ὄραματι, ἦν δὲ ἡ οἰκία ἐκείνη εἰς ²⁰μάκρος ἐκτεταμένη καὶ αὐτὸς φησὶν ἴστατο εἰς τὸ ἄκρος τῆς οἰκίας, ἐν ὧσιν δὲ ἴστατο βλέπει, καὶ ἰδοὺ δύο τινὲς μέλανες καὶ ζοφώδεις ἐπέστησαν κατ' αὐτοῦ βουλόμενοι ἀποκτεῖναι αὐτόν, ἰδὼν δὲ αὐτοὺς ἐκείνος φυγὰς ἔβαλεν ἀπ' αὐτῶν πρὸς τὸ μάκρος τῆς οἰκίας, ἐκείνοι δὲ ἤρχοντο¹ ὀπισθεν αὐτοῦ πρὸς τὸ δράσασθαι αὐτόν, αὐτὸς δὲ ἦν φεύγων, καὶ ὅτε ἦλθεν τρέχων εἰς τὸ ἄκρος τῆς οἰκίας, εὐρῶν ἐκεῖ ναὸν τοῦ Θεοῦ καὶ κλείσας τὴν θύραν μετὰ τὸ εἰσελθεῖν αὐτόν ἐν-²⁵δον, ἀφήκεν ἀπράκτους τοὺς διώκοντας αὐτόν. Εἶτα πάλιν ἀνοίξας αἴφνης τὴν θύραν τοῦ ναοῦ [δρομαίως ὥχεται] πρὸς τὸ ἕτερον ἄκρος² τῆς ἐκείνης οἰκίας, [οἱ δὲ δαίμονες] ἐκείνοι κρυφαίως ποιοῦντες εἰς τὰς γωνίας³, ἰδόντες αὐτὸν φεύγοντα κατεδιώκον αὐτόν, αὐτὸς δὲ πάλιν θεασάμενος⁴ εἰς τὸ ἕτερον ἄκρος τῆς οἰκίας, καθὼς καὶ τὸ ³⁰πρότερον⁵, πάλιν εἰς τὸν ναὸν εἰσηλθεν καὶ ὁξέως ὑπέκλεισεν τὰς θύρας αὐτοῦ⁶, ἐκείνοι δὲ ἀστοχήσαντες τοῦ κρατῆσαι αὐτόν [*πάλιν τὰς κρυφίας⁷] ἐν ταῖς γωνίαις ἐποίησαντο, αὐτὸς δὲ ἐξελεθὼν ἐκ τοῦ

*²¹ τῷ ἁγίῳ Θεῷ M ²² οἱ. M ²³ ῥοπήν M ²⁴ τοῦ ἐλέους σου καὶ ἐδωκὰς μοι ὑγείαν M ²⁵ οἱ. P¹

33. ¹ κατεδιώκουν M ² μέρος M ³ πάλιν δοβ. M ⁴ αὐτοὺς δοβ. M ⁵ φεύγων δοβ. P¹ ⁶ κατ' αὐτῶν M ⁷ Проуекъ въ А; возстановляется по M;

- ναού και φεύγων δι' ὅλης τῆς οἰκίας δρομαίως εἰσήρχετο εἰς τὸν ἕτερον ναὸν κλείων ὀρέως τὰς θύρας κατὰ τῶν χοφερῶν ἐκείνων⁸ τῶν δικόντων αὐτόν. Τοῦτο δὲ τὸ ὄραμα οὐ μίαν, οὐ μὴν δεύτερον ἑθεάσατο⁹, ἀλλ' ἐν ὅλῃ τῇ ἑβδομάδι καθ' ἐκάστην οὕτως ἐμβλέπων.
- 5 Συγκρίνας δὲ τὸ ὄναρ¹⁰ ὁ δίκαιος ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, καθότι ἀδύνατόν σοι ἐστὶν φυγεῖν τὰς μηχανὰς τῶν δαιμόνων, ἐὰν μὴ ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ σχολάσης ἐν προσευχῇ καὶ νηστεία¹¹, ὃ καὶ ἔκτοτε ἤρξατο ποιεῖν. Εἰσὶν γὰρ ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησῖαι πάνυ τερπναί, καὶ διεξιῶν ὁ Νήφων προσευχῇ καὶ νηστεία οὐ διελίμπανεν. Ἐπείθετο δὲ
- 10 ὁ μακάριος καὶ λογιζόμενος ἔλεγεν· Ἄρα οὐκ ἔστιν δοκιμώτερον τὸ ἐν ἐνὶ τόπῳ καθέζεσθαι καὶ ζητεῖν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ; Ἐφανέρωσεν δὲ καὶ τοῦτο ὁ φιλόανθρωπος Θεός, καθότι ὅσαις ἐκκλησίαις παραβάλλει¹² ἄνθρωπος τῇ ἡμέρᾳ ἢ τῇ νυκτὶ τὰ βήματα τῶν ποδῶν αὐτοῦ ἀριθμοῦνται ὑπὸ τῶν ἁγίων ἀγγέλων, ἵνα λήψεται οὐράνιον μισθὸν ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλ' ὅτι καὶ οἱ παραμένοντες ἄγγελοι¹³ ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις σημειοῦνται φησὶν τοὺς εἰσερχομένους *ἐν τοῖς σεβασμίοις ναοῖς¹⁴ ὁσάκις ἂν εἰσέλθωσιν *ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἢ ἐν τῇ νυκτὶ¹⁵, καὶ ἀναφέρουσιν τῇ ἑσπέρᾳ τὴν σημείωσιν αὐτῶν εἰς τοὺς οὐρανοὺς, ἐπὶ τῷ αὐτῷ θυσιαστηρίῳ
- 20 καὶ ἀναπτύσσουσιν αὐτὴν ἐνώπιον τῶν ἁγίων ἀγγέλων· ἀκούοντες δὲ ἐκεῖνοι τοῦτο ἀσμενέστερον ἀναλαμβάνουσιν τὸν ἑαυτῶν ὕμνον λέγοντες· Ἡλικὸν ἐστὶν τοῖς ἀνθρώποις εἰς μέγαν, ὅτι μέσον τῆς ματαιότητος περιπατοῦντες δοξάζουσι τὸν ὑπεράγαθον Θεόν, ὃ μὲν δι' ὅλης τῆς νυκτός, οἱ δὲ ἐν ταῖς ὥραις οὐ παύονται δοξολογοῦντες
- 25 αὐτόν, σπεύσωμεν οὖν καὶ ἡμεῖς ἀσμενῶς λατρεύοντες τῇ Παναγίᾳ Τριάδι τὸν τρισάγιον ὕμνον ἀναφωνοῦντες αὐτῇ.

Τοῦτο ὀδηγηθεὶς ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ Νήφων ἔκτοτε ἐπειράτο προσεύχεσθαι ἀδιαλείπτως καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ πορευόμενος ἐν ταῖς ἁγίαις ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ πονηρὸς διάβολος ὁ τὴν

35 ὕβριν πληθύνων εἰς τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων ἐπέκειτο καὶ αὐτόν εἰς τοῦτο ἐκβιάζων καὶ πολεμῶν¹⁶ εἰς ὕβριν τέρπεσθαι κατὰ τῶν αὐτῶν ἐπιθεμένων ὡς δήποτε ἐχθρωδῶς· Ἀγωνιζόμενος δὲ ὁ Νήφων τρέπαι τὸ τοιοῦτον πάθος.

сплѣдующее затѣмъ въ рукъ. А отдѣлено частью текста, находящеюся не на мѣстѣ. См. § 61 ⁸ δαιμόνων доб. P¹ ⁹ ἡμέραν доб. P¹ ¹⁰ ὄραμα P²; ἐν τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ καὶ μαθεῖν αὐτῷ θέλων τὸ τί οὖν ἐστὶν доб. P¹; ὀδηγήθη ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος доб. M ¹¹ καὶ ἐν πάσῃ ἀδολεσχίᾳ доб. P¹ ¹² σχολάσει P¹ ¹³ οἱ. P¹ ¹⁴ ἐν αὐταῖς M ¹⁵ οἱ. M ¹⁶ οἱ. M

34. Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν μικρὸν τι αὐτοῦ ὑπνώσαντος φαίνεται αὐτῷ ὁ μακάριος Στέφανος ὁ πρωτομάρτυς ἐν ὄραματι καὶ λέγει αὐτῷ· Χαίροις, Νήφων, δοῦλε τοῦ Θεοῦ. Ὁ δὲ βλέψας εἰς τὸ εὐμενὲς πρόσωπον τοῦ ὀφθέντος αὐτῷ λέγει· Ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ μετὰ σοῦ. Λέγει αὐτῷ ἐκείνος· Ἀγαθὴ σου ἡ πολιτεία περίεστιν πάνυ, μαινείς δὲ 5 αὐτὴν ὕβρει καὶ αἰσχρολογία, πιστεύσον γάρ, νεανίσκε, ὅτι εἰ σπεύσεις ἀγωνίσασθαι κατὰ τοῦ πνεύματος τοῦ πονηροῦ, τοῦ τὴν ὕβριν ὑποσπείροντός σοι ἐγὼ ἔσομαι σοι βοηθὸς καὶ συναγωνιζόμενος. Ἐξυπνος δὲ γενόμενος ὁ Νήφων¹ στενάζας λέγει πρὸς ἑαυτὸν· Οὐαὶ σοι, ἄκαρπε καὶ ἀκάθαρτε ψυχῇ, ὅτι καὶ τοῖς ἁγίοις μέλει περὶ 10 τοῦ πονηροῦ σου πτώματος καὶ σὺ ἐν πολλῇ ἀμελείᾳ περιστρέφεσαι. Καὶ τοῦτο εἰπὼν Ἰάναστὰς καὶ ἄρας κηρὸν εὐμεγέθη καὶ ζητήσας ποῦ ἄρα γε ἔστιν ὁ οἶκος τοῦ πρωτομάρτυρος Στεφάνου, καὶ τοῦτο μαθὼν πορευθεὶς ἤψεν ἐκεῖ ὃν ἐπεφέρετο ὁ Νήφων κηρὸν καὶ δάκρυσιν ἐξιλεύσας τὸν μακάριον Στέφανον καὶ ἱκανὴν τε ὥραν προσευξάμε- 15 νος ἀνεχώρησεν ἐκεῖθεν.

35. Καὶ εὐρῶν λίθον πάνυ μικρὸν καὶ τοῦτον λαβὼν ἔβαλεν εἰς τὸ στόμα αὐτοῦ λέγων· Καλὸν σοι ἐστὶν λίθους ἐσθίειν, παράνομε καὶ αἰσchré, καὶ μὴ ὑβρίζειν ἀνθρώπους. Τοῦτον δὲ τὸν λίθον ἐπὶ πλείσταις ἡμέραις κατεῖχεν ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ φυλάττων καὶ τη- 20 ρῶν ἑαυτὸν ἀπὸ αἰσχρολογίας. Ὁ τε δὲ πολλάκις ἐγένετο αὐτὸν ἐπιλαθέσθαι καὶ ὕβριν βάλλειν τινί, ξένον τι μετὰ ταῦτα ἐποίει πρᾶγμα, λαμβάνων γὰρ ἑαυτὸν κατὰ μόνας *ἐπεδίδου ἑαυτὸν ράπισμα¹ ἰσχυρῶς ὅση δυνάμει ἐκέχρητο λέγων ἑαυτῷ· Ἀκάθαρτε, σὲ οὐδεὶς ἐπαίδευσεν ὡς ἐπίστασαι νῦν· ἐγὼ ἀρτίως σωφρονίσω σε. *Τύπτων δὲ 25 ἑαυτὸν² πάνυ ἐταλαιπωρεῖτο καὶ στενάζων ἀνεχώρει τοῦ τόπου ἐκείνου. Πάλιν δὲ εἰ ἔτυχεν αὐτὸν ὀργισθῆναι εἰς τινα τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ οὕτως ἐποίει· ἔτυπτε³ δὲ τὸ σῶμα αὐτοῦ τῷ ἰδίῳ γρόνθῳ καὶ ἔλεγεν· ὦ βλασφημία⁴ *ἔστω ὁ λογισμὸς ὀργίζεται φυσικὸν τοῦτο ἔχων⁵, σὺ διὰ ποῖον τρόπον βάλλεις⁶ ὕβριν τῷ ἀδελφῷ σου μισῶν 30 αὐτὸν τῇ ὀργῇ. Ἐγὼ σοι κατὰ μικρὸν ἐκδιδάξω πρᾶσιματα καὶ σιωπὴν ἀσκεῖν καὶ μὴ θηρίον εἶναι σε καὶ κύνα ὑλακτοῦντα, προσεῖχεν δὲ ἔκτοτε ἑαυτῷ, καὶ ἐτύπωσεν] τοῦτο ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ τοῦ δίδοναι καθ' ἑκάστην ἡμέραν τῷ ἰδίῳ προσώπῳ τεσσαράκοντα ράπισματα ὡς δούλῳ πονηρῷ. Ὁ δὲ διάβολος σφόδρα ἀλγῶν ἐπὶ τούτῳ πλειστάκις **35**

34. *1 καὶ μέγα δόξ. M

35. *1 ἑκατὸν ἢ πλείονα ράπισματα P¹; ἐράπιζεν ἑαυτὸν P² *2 B⁷. M πο-
 λυστερτο ³ Взято изъ P¹ P² Vat; въ M замасано ⁴ βλάσφημη P² *5 οἱ. P²

ἔλεγεν αὐτῷ· Ἰσθι, οὐκ ἐλεείς τὸ ἴδιον⁷ πρόσωπον τὸ κατ' εἰκόνα τοῦ Θεοῦ κτισθέν, *ἀλλ' οὕτως ἀνηλεῶς τύπτεις αὐτῷ⁸; Ἰσθι ἀπεκρίνατο δὲ ἐκεῖνος καὶ ἔλεγεν· Μιὰρὲ καὶ παμμίαιρε, ἦλθες καὶ ὡδε, ἵνα διατάσσης; εἶθε καὶ σὺ ἵνα εἶχες σάρκα καὶ νὰ ἐπαρέπεσες ταῖς χερσίν
 5 μου, δέξειν σοὶ εἶχον πῶς παιδεύει ὁ Νήφων. Τοιγαροῦν οἱ ἄρχοντες τοὺς οἰκείους οἰκέτας ὅσοι παρανομοῦσιν δικαία ψήφω τύπτουσιν αὐτούς, ἐγὼ δὲ τὸν ἴδιον δούλον οὐκ ἔχω ἐξουσίαν; Παρανομεῖ καὶ τύπτω αὐτόν.

Τοῦτο δὲ ἀκούων ὁ πονηρὸς κατησχύνετο τελείως. Ὁ δὲ μα-
 10 κάριος Νήφων εἶ ποτε συνέβη αὐτῷ πόλεμος⁹ ἢ πειρασμός ἐκ τοῦ ἐχθροῦ¹⁰ διακρίνων στερεῶς¹¹ πλειστάκις¹² ἐδίδου αὐτόν¹³ ἑκατὸν ῥαπίσματα *καὶ διακόσια ἐκάστη ἡμέρα¹⁴ μετ' ἑαυτοῦ γρόνθω καὶ μηδὼλως ἐλεῶν τὴν σάρκα αὐτοῦ. Καὶ ἦν ἰδεῖν θέαμα παράδοξον· μάρτυρα ἄνευ τυράννου ἀθλοῦντα¹⁵ καὶ δεινῶς αἰκιζόμενον. Ἐκ δὲ
 15 τῆς πολλῆς ἐκείνης μάστιγος ἧς ἐδίδου ἑαυτῷ ὁ μακάριος πάνυ διεφθάρη καὶ κατέπεσεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ λίαν, *ἐκ τοῦ οὖν πολλοῦ πόνου ἐπάθαινον καὶ ἤλγει σφοδρῶς¹⁶. Καὶ ἦν ἰδεῖν θέαμα¹⁷ ξένον· νεκρὸν περιπατοῦντα χροᾶς ὅψιν αἱματώδους μηδὼλως κεκτημένην ἐν αὐτῷ, ὥστε ἐκ τοῦ τοιοῦτου δαρμοῦ πλειστάκις ὀλιγωρεῖν καὶ κα-
 20 ταπίπτειν αὐτόν. Ἰσθι ἔλεγεν δὲ πρὸς ἑαυτόν καὶ τοῦτο· Οὐαὶ σοὶ, Νήφων ταπεινέ, ὅτι τὴν μικρὰν ταύτην ἀλγηδόνα¹⁸ οὐκ ὑποφέρεις. Ἀρα τὸ¹⁹ πῦρ τῆς γεέννης²⁰ πῶς μέλλεις ὑπομένειν; ὅμως θάρσει· καθὼς ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος διαφθείρεται, τοσοῦτον ὁ ἔσω ἡμῶν ἄνθρωπος ἀνακαινούται.

25 36. Θαῦμα δὲ ξένον θέλω εἰπεῖν, ὃ παρ' αὐτοῦ ἐκείνου ἤκουσα¹, πολλὴν γὰρ φιλίαν ἔχων μετ' ἐμοῦ αἰεὶ², οὐδὲ τοῦτό μου ἔκρυψεν. Εἶχα γὰρ ἐγὼ ἔθος τοῦ πορεύεσθαι εἰς αὐτόν καὶ ἀσπάζεσθαι αὐτόν ἠδέως, ὡς δὲ προσήγγιζον τῷ σώματι αὐτοῦ κατεφίλου καὶ τοὺς³ ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ καὶ ἀνεδίδοτό μοι ἄφνω εὐωδία τις πολλὴ γέμουσα
 30 γλυκύτητος, ὥστε με εἰς ὕπνον τρέπεσθαι προσκειμένη τῷ προσώπῳ αὐτοῦ. Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ἀποτολμῆσας λέγω αὐτῷ· Διὰ τὸν Κύριον δέξαι λόγον τοῦ δούλου σου, καὶ ὃ ἐάν ἐπερωτήσω σε μὴ μοι αὐτὸ ἀποκρύψης. Ὁ δὲ λέγει· Εἰπέ, καὶ εἰ μὲν ἀρμόζει μοι, λέγω σοι,

⁶ λέγεις P² ⁷ σαυτοῦ M ^{*8} ο.π. P² ⁸ καὶ καταθλίβεις P¹ ⁹ τῆς σαρκός δοβ. P¹
¹⁰ στερεῶς δοβ. P² ¹¹ ἑαυτοῦ εὐσόφως M ¹² ο.π. P¹ ¹³ στερεῶς δοβ. P¹ ¹⁴ ἡ καὶ
 διακόσια καθ' ἐκάστην ἡμέραν δοβ. P¹ P² ¹⁵ ο.π. M ^{*16} ο.π. M ¹⁷ πρᾶγμα M
¹⁸ βάσανον P² ¹⁹ ἄσβεστον δοβ. M ²⁰ ο.π. M

36. ¹ λέγοντος δοβ. P¹ ² ὁ μακάριος δοβ. M ³ ἀγρύπνους δοβ. M ^{*4} διὰ

εἰ δὲ μήγε, οὐ ρηθήσεται σοι. Ἐγὼ δὲ θαρβήσας λέγω αὐτῷ· Εἰπέ μοι· ποίῳ τρόπῳ πέπλησται τοσαύτης εὐωδίας τὸ πρόσωπόν σου; Λέγει καὶ αὐτός· Τοῦτο διὰ τὴν πίστιν σου γίνεται σοι, ἐπεὶ ἐγὼ δυσωδίας ὄλος δι' ὅλου εἰμί. Ἐμοῦ δὲ λυπηθέντος *ἐπὶ τούτῳ τῷ ῥήματι καὶ ἔτι δεομένου μου μαθεῖν⁴ λέγει μοι πάλιν· Δός μοι λόγον μηδε- 5 νι τοῦτο ἀπαγγεῖλαι, κἀγὼ σοι λέγω. *Ἐποίησά μοι⁵ δὲ αὐτῷ ἀσφάλειαν⁶ καὶ ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Ἐν τῇ ὥρᾳ φησὶν τοῦ πειρασμοῦ ὅτε τύπτω ἑμαυτόν, παραγίνεται ἄγγελος Κυρίου κατέχων θυμιατήριον καὶ ἐπέιγεται θυμιῶν με ὥστε ἐκ τῆς εὐωδίας ἐκείνης οὐκ αἰσθάνομαι τοῦ πόνου. Ἀλλὰ μᾶλλον εὐφραίνεται μοι ἡ ψυχὴ λαμπруνομένη 10 σφόδρα ἐξ ἐκείνης οὖν τῆς εὐωδίας ἐστὶν αὕτη⁷ ἣν σὺ ὀσφραίνεσαι καὶ θαυμάζεις. Τοῦτο δὲ ἐγὼ ἀκούσας θάμβῳ συσχεθεὶς μεγάλως ἐδόξασα τὸν φιλόανθρωπον Θεόν⁸.

37. Ἀναστάντος αὐτοῦ μὲ τῷ μεσονυκτίῳ τοῦ εὐξασθαι ποιήσας ἑαυτὸν ὁ διάβολος στρουθίον τὸ εἶδος ὄπαριου¹ ἔρριψεν ἑαυτὸν 15 *ἀπὸ ἄνωθεν κάτω² ἔγγιστα τῶν ποδῶν αὐτοῦ *καὶ ἤρξατο ἀναπηδᾶν ἔμπροσθεν αὐτοῦ³, νομίζων ὁ δόλιος καθότι καταδιώξας *πιάσει αὐτό⁴. Ὁ δὲ μακάριος νοήσας τὸν δόλον αὐτοῦ⁵ *μηδὲν ταραχοῖς⁶ λέγει αὐτῷ· Ἄθλιε, τοσοῦτον ἑταπεινώθης ὅτι στρουθίον γέγονας παιζόμενον⁷ παρὰ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ. Εὐαγγελίζομαί σοι τῷ σκλη- 20 ρῷ⁸ πολλά σοι καὶ ἡ γέεννα τοῦ πυρός λέγειν σοι δι' ἐμοῦ, ἕως πότε μένω καὶ οὐκ ἐμπίπτεις εἰς τὸν φάρυγγά μου, σήμερον αὖριον ὠδε μέλλεις ἀχθῆναι ἐγὼ⁹ ἵνα σὲ ἀναπαύσω. Ἀκούων δὲ ταῦτα ὁ δέλαιος ἀφανῆς ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ. Καὶ βουλευσάμενος ὁ πονηρὸς ἀπέρχεται αὐτῷ μεθ' ἡμέρας τῷ πολέμῳ τῆς γαστριμαργίας καὶ ποιεῖ αὐ- 25 τὸν ἀπὸ πρωτὶ πρόσπεινον πάνυ ὑπογαγγαλίζων αὐτὸν εἰς κρεῶν διαφορὰς καὶ ἰχθύων καὶ ἐτέρων πολυτελῶν ἐδεσμάτων. Ὁ δὲ μακάριος [τῷ διακριτικῷ λογισμῷ τούτου ἀπεκρούετο λέγων· Ταῦτα πάντα ἕως τοῦ φάρυγγος¹⁰ ἔχουσι τὸ ἡδὺ καὶ μόνον, ἔπειτα *δυσωδία ἀνεύκαστος εἰσὶν¹¹. Πορεύθητι οὖν, διάβολε, ἐκέϊσε ὅπου οἱ ἄνθρωποι τὴν χρεῖαν 30 *τοῦ σώματος¹² ποιοῦσιν καὶ ἴδε τί εἰσὶν ἃ σὺ ἐμοὶ τῷ ἁμαρτωλῷ ὑποβάλεις *εἰς ἐπιθυμίαν¹³ καὶ φάγε αὐτός μᾶλλον, ἅπερ ἐμοὶ προζενεῖς. Ταῦτα λέγων κατίσχυεν τὸν διάβολον¹⁴ ὁσάκις δὲ ἰσχυροτέ-

τὸν λόγον αὐτοῦ M *⁵ ἐποίησάμην M *⁶ περὶ τοῦτο δοβ. P¹ *⁷ μοι αὕτη P¹ P²; ο.π. M *⁸ καὶ πο οὖντα τὰ θαυμάσια ταῦτα δοβ. P¹

37. ¹ ὡς ψάριον P¹; ὄπαρου M *² ἐπάνω κάτω P² *³ ο.π. P² *⁴ κρατήσει αὐτῷ P¹ *⁵ πονηροῦ P² *⁶ ο.π. P¹; ἀταράχως M *⁷ καὶ καταπατούμενον δοβ. P¹ *⁸ καὶ αὐθάδη δοβ. P¹ *⁹ ο.π. M *¹⁰ καὶ τῶν χειλέων δοβ. P¹ *¹¹ οὐδεμ ἂν ἡδονὴν ἔχουσιν P¹ P² *¹² τῆς γαστριμαργίας P¹ P² *¹³ ο.π. P¹ P²

ρως ἐπετίθετο αὐτῷ ὁ πόλεμος τῆς γαστριμαργίας, ἔλεγεν πρὸς τὸν διάβολον· Ἐγὼ καὶ φάγω καὶ πίνω σήμερον εἰς κόρον καὶ δεῖξαι σοι ἔχω ὅτι οὐδὲ οὕτως δυνησεί μοι κωλύσαι *τῆς προσευχῆς¹⁵. Καὶ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἤσθιεν καὶ κρέα καὶ οἶνον ἔπινεν εἰς κόρον, καὶ εὐθὺς
 5 ἀνιστάμενος ἔλεγεν ἑαυτῷ· Πρόσεχε, Νήφων· ὁ κύων ὅπου ἐσθίει ἐκεῖ καὶ ὑλακτεῖ, σὺ οὖν ἔφαρες¹⁶ τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ· ἄγωμεν εὐχαρίστησον *τῷ ἐμπλήσαντί¹⁷ σε τῶν ἐπιγείων αὐτοῦ ἀγαθῶν. Καὶ εὐθέως πορευόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐκτείνων τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς τὸν Θεόν¹⁸ ἔλεγεν· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεός, ὅτι ἐνεπλήσθη
 10 τῶν ἀγαθῶν σου εἰς κόρον, μὴ στερήσης με καὶ τῶν ἐπουρανίων σου διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος.

Τοῦτο δὲ λέγων προσέθετο τόνον εἰς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ, καὶ στρεφόμενος¹⁹ ἔλεγεν τῷ διαβόλῳ· Ἐπαρμένε κύων, ἴδε ὅτι ὑπὲρ ὅσον ἔφαγον καὶ ἔπιον *τὰς δωρεὰς τοῦ Χριστοῦ μου²⁰. ἔνεκεν τούτου
 15 οὐδεὶς μοι ἐπείγεται διώζει τῆς ἐκκλησίας²¹, οὔτε γὰρ ὁ Θεός με ἀπεστράφη, οὔτε τις τῶν ἀγίων, αἰσχύνθητι οὖν, πονηρὲ καὶ ἀκάθαρτε, καὶ πορεύου εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον²², ὡδε γὰρ οὐκ ἔστιν σοι ἐλπίς. Τοῦτο δὲ ἀκούων ὁ ἀλιτήριος²³ εὐθὺς ὑπήγειν αὐτῷ νυσταγμὸν ἀφόρητον καὶ χασμῶδιαν, βουλόμενος ἐκ τούτου χανῶσαι
 20 αὐτόν²⁴, αὐτὸς δὲ ὅτε ἑώρα ἑαυτὸν νυστάζοντα, πορευόμενος ἐλάμβανεν ῥάβδον τινὰ μικράν²⁵, καὶ ταύτην κατέχων ἔτυπεν ἑαυτὸν ἰσχυρῶς, λέγων· Δούλε πονηρὲ, ἔδωκά σοι φαγεῖν καὶ πιεῖν, σὺ δὲ καὶ ὕπνον ζητεῖς· ἐγὼ σοὶ δεῖξω πῶς νυστάζης. Ταῦτα δὲ λέγων, ἐπείγετο δεινότερον τύπτων ἑαυτόν, ὥστε ἐκ τῆς βίας τοῦ πόνου ὁ ὕπνος
 25 ἐφυγαδεύετο ἀπ' ἐμοῦ²⁶, καὶ λοιπὸν ἴστατο ἀγρυπνῶν εἰς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ²⁷. Μετὰ δὲ τὸ τελέσαι τὴν προσευχὴν ἔλεγεν πρὸς ἑαυτόν· Πρόσεχε, Νήφων· ἐὰν ἐσθίων καὶ πίνων δουλεύεις ἀνυστάκτως τῷ Κυρίῳ σου, δώσω σοὶ καὶ πάλιν φαγεῖν καὶ πιεῖν, ἐὰν δὲ ἄρξη νυστάζειν, ἐγὼ δὲ τήξω τῆς λιμοῦ, καὶ δαμάσω σε τῇ δίψῃ καὶ
 30 διαφθείρω. Ἀκούων δὲ ταῦτα ὁ διάβολος ἔκραζεν· ὦ Νήφων πονηρὲ, μᾶλλον ὑπὲρ τοὺς δαίμονας, τίς σοὶ ταύτας τὰς πολυπραγμονίας ἐδίδαξεν, ποῦ δὲ τὰς πανουργίας ταύτας²⁸ ἔμαθες; βαβαί, πλείστους ἐπάλαισα καὶ τοιοῦτον σκληρὸν²⁹ οὐδέπω εὔρον, ἔστιν γὰρ μοι σκλη-

¹⁴ καὶ κενὸς ἀπέστρεψε τὸ ἀπ' αὐτοῦ δοβ. P¹ *¹⁵ τῆς ἀγάπης τοῦ Χριστοῦ P¹

¹⁶ καὶ ἐπλήσθη δοβ. P¹ *¹⁷ τὸν ἐμπλήσαντα P¹ P² ¹⁸ εὐχαρίστητε καὶ δοβ. P¹

¹⁹ ἐχλεύαζεν τὸν διάβολον μαραινῶν αὐτόν δοβ. P¹ P² *²⁰ οἱ. P¹ P² ²¹ τοῦ

Θεοῦ δοβ. P¹ ²² ὅπου σε ἀναμένει ἀπελθεῖν τὰ τῶν ἀγγέλων σου δοβ. P¹ ²³ ὁ

διάβολος M P¹ ²⁴ τὸν δίκαιον M η δρ. ²⁵ ὡς ῥόπαλον δοβ. P¹ ²⁶ ἀπ' αὐτοῦ M

η δρ. ²⁷ καὶ ἐκτενέστερον ἐρχόμενος δοβ. P¹ ²⁸ τὰς καθ' ἡμῶν δοβ. P ²⁹ καὶ

ρός. ἔστιν καὶ ὑβρίζων με, καὶ τὸ περισσὸν καὶ ἐγγελά μοι, λέγει δὲ καὶ πᾶσιν, ὅτι δαίμονα οὐ πτοοῦμαι· ὡ τῆς βίας, ἐὰν ρίψω αὐτὸν μίαν, ἀνίστάμενος ρίπτει με δις καὶ τρεῖς, καὶ λέγει μοι· τὰ ἀντίσηκα οὐ βαροῦσιν τινά· *καὶ πάλιν λέγει³⁰ μοι· μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται³¹; τί οὖν ποιήσω, ὅμως ἀκμήν νέος ὢν τῇ ποικιλίᾳ τῆς πλάνης 5 μου, πάλιν εἰς τὸν τῆς πορνείας βόθρον ἐλκύσω αὐτόν. Καὶ ἐνδοῦς αὐτὸν ἡμέρας τινὰς ἐπέρχεται αὐτῷ μετὰ πυρώσεως σφοδρῶς, ἐκκαίων αὐτὸν καὶ γαργαλίζων, καὶ ἐνάγων αὐτὸν εἰς ἡδονὴν τῆς πορνείας. Ὁ δὲ μακάριος αἰσθόμενος³² τοῦ πολεμίου λέγει· Πάλιν ἀπ' ἀρχῆς χρεία, βάλωμεν ἀρχήν, ταλαίπωρε Νήφων. Καὶ ἤρξατο ἔκτοτε 10 ἄρτον ἐσθίειν ξηρὸν ἐκτὸς σαββάτου καὶ κυριακῆς· καὶ πάλιν ἤρξατο ὀπώρας μόνον ἐσθίειν ὅλην τὴν ἐβδομάδα, καὶ μετὰ ταῦτα ἤρξατο ποτὲ μὲν δύο ἡμέρας νηστεύειν, ποτὲ δὲ διετελεῖ ἄσιτος ἐν ὅλῃ τῇ ἐβδομάδι καὶ ὕδωρ οὐκ ἔπινεν, καὶ μὴν καὶ ἐκ τούτου σφόδρα ἐδαμάζετο καὶ ἐφρύγετο, ἔλεγεν γὰρ αὐτὸς ἅπαξ πολλάκις ἐν παραβολῇ, 15 ὅτι ἄνθρωπος νηστεύσας ἡμέρας τεσσαράκοντα, καὶ ἕτερος φαγῶν ἐβδομάδα καὶ ὕδωρ μὴ πινὼν ἐν αὐτῇ, πλείονα βίαν οὗτος ὑπὲρ ἐκείνου ὑπομένει, μέγας γὰρ καύσων τοῦτό ἐστιν τὸ ἐσθίειν καὶ μὴ πίνειν, ὑπὲρ τὸ μὴδὲ ἐσθίειν μῆτε πίνειν. Ὁ γὰρ ἐσθίων φησὶν καὶ μὴ πίνων ὕδωρ, ἐκείνος κάμινον ἀνήψεν ἐν τῇ κοιλίᾳ αὐτοῦ καὶ καίεται 20 ὑπὸ τῆς δίψης καὶ ὑπομένει, ὁ δὲ νηστεύων [καὶ τὸν ἄρτον καὶ τὸ ὕδωρ ἀγῶνα ἀγαθὸν ἔχει, ἀλλ' οὐκ ἰσάζει πρὸς τούτον. Ὅτε οὖν ἤθελεν ἐμπαῖξαι τῷ διαβόλῳ ὁ μακάριος φλεγόμενος ὑπὸ τῆς δίψης ἐλάμβανεν ὕδωρ καὶ ἐνέβαλλεν εἰς τὸ καυκάλιον αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν· ὦ ποῖον γλυκὺ ὕδωρ πίνωμεν, ψυχή. Καὶ τοῦτο λέγων ἐτάρασσεν αὐτὸ 25 τοῖς χεῖλεσι καὶ τῇ γλώσσῃ αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἤφιεν αὐτὸ τιθεὶς ἐν τῇ γῇ. Ὁ δὲ πονηρὸς³³ τοῦτο ὀρώων ἐφρίττετο τὸ γενναῖον τοῦ ἀνδρὸς καὶ ἔλεγεν· ὦ Νήφων, πάσας μου τὰς δυνάμεις ἔλυσεν³⁴ ἡ χάρις ἐσταυρωμένου, *καὶ ἀνείλεν ἡ ἐν σοὶ οἰκοῦσα δύναμις³⁵. Καὶ τοῦτο λέγων ὤχετο φυγὰς³⁶.

30

Πάλιν οὖν τῷ γαργαλισμῷ τῆς πορνείας ὀπλισθεὶς ἔρχεται³⁷ κατ' αὐτοῦ κοιμημένου. Καὶ φαντάσας αὐτὸν ὤθησεν εἰς παιδοφθορίαν κατὰ τοὺς ὕπνους, ἐκείνος δὲ ἐξαναστὰς αἰφνης καὶ κατανοήσας ἑαυτὸν *τί πέπονθεν ὑπὸ τοῦ ἀθλίου πνεύματος τῆς πορνείας λέγει πρὸς ἑαυτὸν³⁸. Οὐαὶ σοι, Νήφων, πολλὰ ὑπνοῦντι, τί οὖν γίνεται, 35

πανοῦργον δοβ. P¹ *³⁰ ο.π. M ³¹ ἡ ὁ ἀποστρέφω οὐκ ἐπιστρέφει δοβ. P¹ ³² τὴν προσβολὴν δοβ. P¹ ³³ διάβολος δοβ. P¹ P² ³⁴ ἔτρωσεν P¹ P² *³⁵ ἡ δὲ σὴ τέχνη τὰς ἐμάς ἐκκόπτει μηχανὰς καὶ εἰς τὸ ὀπίσω ἀποδιώκει δοβ. P¹ ³⁶ φεύ-

οὐδὲν ἕτερον ἢ τὸ, ἰατρὲ θεράπευσον σεαυτόν. Καὶ τοῦτο εἰπὼν συνέκρινε τὸ ἁμάρτημα ἐν ἑαυτῷ καὶ φησί· Πρόκειται σοι νῦν ἀντὶ τῆς ἡδονῆς πικρία ὀδύνης, καὶ εὐθύς ἐπιλαβόμενος *ράβδου τινος³⁹ τοσοῦτον ἔτυπεν τοὺς ἰδίους μηρούς⁴⁰, ὥστε μείναι αὐτοὺς ἐφ' ἱκανὸν
 5 μεμελανωμένους, κατεστιγμένους λίαν, ἐξομολογούμενος δὲ ἔλεγεν μετὰ στεναγμοῦ τῷ Θεῷ λυπούμενος· Κύριε, ἐλέησόν με τὸν σοδομιτικῶς παρεικασμένον τὸν ἁμαρτωλόν, τὸν ἄσωτον, τὸν αἰσχρόν⁴¹, καὶ ὀδήγησόν με ἐν τῇ τρίβῳ τῶν ἐντολῶν σου, ὅτι αὐτὴν ἠθέλησα⁴². τοσοῦτον δὲ ἐπάλαισε μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς πορνείας, ὥστε βιαζόμενος⁴³ καὶ
 10 μετὰ τῶν λίθων ἔτυπεν ἑαυτὸν καὶ ἠνιάτο σφόδρα χαλεπαίνων πρὸς τοὺς δυσώδεις γαργαλισμούς⁴⁴ δεκατέσσαρα γὰρ *ἐπίκτευσεν ἔτη τὸ δαιμόνιον τῆς πορνείας πολεμῶν μετὰ τοῦ μακαρίου Νήφοντος⁴⁵.

Καὶ οὕτως τοῦ Θεοῦ αὐτὸν ἐλευθερώσαντος εὗρεν ἀνάπαυσιν καταπαυσάμενου τοῦ πολέμου⁴⁶. Κοιμημένου γὰρ αὐτοῦ ἐν μιᾷ ἐφά-
 15 νη αὐτῷ εἶναι εἰς πλάτος πεδινοῦ τόπου τινός κοὶ κατεῖχεν ὡς φησὶν τὸν κόλπον αὐτοῦ πλήρης κόπρου δυσωδίας⁴⁷ καὶ ὡσπερ βάρος τοῦτο ἤγειτο· ἡ γὰρ δυσωδία ἀνερχομένη⁴⁸ ἀήδιζεν αὐτόν, ἐν ὅσῳ οὖν οὕτως ἴστατο ἔρχεται τις λευκοφόρος καὶ λέγει αὐτῷ· Ἀκολουθεῖ μοι]. Κρατῶν δὲ ὁ Νήφων τὸν κόλπον αὐτοῦ τῇ χειρὶ⁴⁹ ἠκολούθει τὸν
 20 ἄνδρα ἐκείνον τὸν ὀφθέντα αὐτόν· φθάσαντες δὲ εἰς τόπον τινά, εὗρον *τὸν βόθρον τοῦ λάκκου μεμεστωμένην (sic) δυσωδίας ἥτοι σαπρίας⁵⁰. Καὶ τοῦτο⁵¹ στραφεὶς ὁ ἄγγελος Κυρίου λέγει τῷ μακαρίῳ· Κένωσον ᾧδε ἅπερ εἰς τὸν κόλπον σου ἐπιφέρεισαι. Τοῦτο δὲ ποιήσας ὁ Νήφων⁵², εὐθύς ἠσθάνθη ἐν ἑαυτῷ ἐλαφρότητα πολλήν, ἐνό-
 25 μισεν γὰρ ὅτι καὶ τὰ αἰδοῖα αὐτοῦ συνεσπάσθησαν⁵³ εἰς τὸν λάκκον, ὥστε ἐκ τοῦ πόνου εὐθέως ἐξυπνήσαι αὐτόν, ὁ δὲ φανείς αὐτῷ „εἰρήνη σοι“⁴ λαλήσας... Νήφων⁴, ἀφανῆς ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ.

Γνοὺς δὲ ὁ μακάριος τὴν ἀγγελικὴν ἐπίσκεψιν ταύτην ἦν ἐπεσκέματο αὐτὸν ὁ Κύριος, ἐδόξασεν τὸν ὑπεράγαθον Θεὸν *ἐν τούτῳ⁵⁴

των P² 37 οπ. P¹ *38 οπ. P² *39 ἔυλον τί μικρόν P¹ P² 40 ἕως οὐ σχεδὸν ὡσεὶ νεκρὸν κατέπεσεν εἰς τὴν γῆν δοβ. P¹ 41 τὸν μεμιαμένον, τὸν μολύνατα τὸν κόσμον δοβ. P¹ 42 ἠγάπησα P¹ 43 οὐ μεταβάλλων ἀλλὰ καὶ δοβ. P¹ 44 καὶ τὰς βίας τοῦ σώματος δοβ. P¹ *45 δεκατέσσαρα γὰρ ἔτη συνέκρουεν βιαζόμενος καὶ πολεμῶν τῆς πορνείας τὸν δαίμονα P¹ (P²) 46 τῆς σαρκὸς δοβ. P¹ 47 Здѣсь въ P², л. 13, сдѣланъ былъ пропускъ (καὶ ὡσπερ etc., т. е. непосредственно слѣдующаго текста), восполненный на поляхъ листа новою рукою, нежели какой писанъ весь кодексъ. 48 εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ δοβ. P¹ 49 ὄλον κόπρου μεμεστωμένον δοβ. P¹ *50 λάκκον μεμεστωμένον σαπρίας M 51 ἐν τούτῳ M и др. 52 καὶ τὸν κόλπον ἀποτιναζόμενος δοβ. P¹ 53 μετὰ τοῦ κόπρου

μεγάλως. Ἐκτοτε οὖν ὡς ἔλεγεν οὐκ ἵδυνήθη τὸ οἰοῦναι ἐνεργῆσαι ⁵⁵ τὸ πνεῦμα τῆς πορνείας, ἀλλ' ὅτε ἐχρόνισεν ⁵⁶ δυνατωτέρως φησιν ὑπὲρ αὐτοῦ εὐρισκόμην. Τοιαῦτα λέγων πρὸς αὐτόν ⁵⁷. Πρόσεχε, πο-
νηρέ, ὃ μοι ὀρέγεις ⁵⁸ εἰς ἐπιθυμίαν, πάντως γὰρ γυναῖκά μοι προβά-
λει ⁵⁹ εἰς τὸ πορνεῦσαι αὐτήν. 5

Τί δέ ἐστιν γυνή; Φορεῖ χιτῶνα ἐπάνω τῆς σαρκός, ἡ ⁶⁰ πρό-
κειται ἐν τοῖς τάφοις ὅλη πεπλησμένη δυσωδίας, ἔνδον δὲ τῆς σαρ-
κός αἱμᾶ ἐστιν *καὶ κρέα καὶ νεῦρα ⁶¹, ἔνδον δὲ τούτων γαστήρ
κόπρον φέρουσα δυσωδίας, ἄρα ποῖα ἡδονὴ ἐν τούτοις, ὃ κύων
κοπροφάγε, τί ἐμοὶ καθότι ταῦτα προβάλλει εἰς ἐπιθυμίαν, ταῦτα γὰρ ⁶² 10
φθορὰ εἰσὶν καὶ δυσωδία ἀνεύκαστος, οὐ δύναμαι οὖν τι τοιοῦτον
γεύσασθαι, ἄπιθι ἀπ' ἐμοῦ τὸ ἀκάθαρτον πνεῦμα.

Ταῦτα ἀκούων ὁ πονηρὸς ⁶³ καὶ φρίττων τὴν διάκρισιν τοῦ
ἀνδρὸς συνεστέλλετο φόβῳ· ὅτε δὲ εἶχεν ἰδεῖν ὁ δίκαιος ἠτήθηέντα
τὸ πονηρὸν πνεῦμα τῷ λόγῳ αὐτοῦ, *ἐπορεύετο ἀπ' αὐτοῦ ⁶⁴, ἴστατο 15
καὶ αὐτὸς ἐγγελῶν καὶ χλευάζων τὴν ἀδυναμίαν αὐτοῦ, ὅμως τούτων
γινομένων ὁ δαίμων ⁶⁵ οὐκ ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπινοίας πονη-
ροτέραις ⁶⁶ ἐκστρατεύει κατ' αὐτοῦ.

Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν πολλῇ ἀδείᾳ καὶ συνέσει διάγων ⁶⁷,
ἐπύθετο παρὰ τῷ θεῷ λέγων· Κύριε, ἄρα ἔφυγεν ἀπ' ἐμοῦ παντελῶς 20
ὁ διάβολος; Καὶ σὺν τῷ λόγῳ θεωρεῖ μακρόθεν τῆς κέλλης αὐτοῦ ἐν
τόπῳ κοπρώδει κύνα τινὰ ζοφώδη ἀνακείμενον, καὶ λογισάμενος ἔφη·
Μὴ ἐκεῖνος ὁ κύων δαίμων πονηρὸς ἐστίν, δείξας αὐτῷ τῷ ἰδίῳ
δακτύλῳ; ἐκεῖνος δὲ ὡς εἶδεν τὸν δίκαιον ⁶⁸ δακτύλῳ δεικνύοντα αὐ-
τόν, ἄφνω δρομαίως ἀναστὰς ἐπέρχεται αὐτῷ σχίσαι αὐτόν προσδο- 25
κῶν καὶ φησίν· Ἐμὲ χρήζεις; Ἴδου ἐγώ ⁶⁹. Ὁ δὲ ἅγιος ἐμφυσίσας
αὐτόν *ἄφαντον ἐποίησεν ⁷⁰.

Πάλιν ἄλλοτε κοιμημένου αὐτοῦ ἐν τῷ σκάμνῳ τῆς ἐκκλησίας,
παραγίνεται ὁ διάβολος, καὶ ἀναβὰς ἴστατο ἐπάνω τῶν ποδῶν τοῦ
μακαρίου σείων αὐτόν καὶ ἐκστρέφων τοῖς ποσὶν τὸ δοκεῖν τὸν δίκαι- 30
ον· ἔξυπνος δὲ γενόμενος ⁷¹ ἤθελεν ἀναστήναι τοῦ σκάμνου, καὶ οἱ

δοβ. P¹ *54 οπ. P¹ 55 ἐπ' αὐτῷ δοβ. P¹ P² 56 ἐλθεῖν πρὸς αὐτόν δοβ. P¹
57 τῷ πνεύματι M 58 ἐμβάλλεις M 59 ὀρέγει M 60 ἡ δὲ σὰρξ ἦν φορεῖ P¹
*61 φλέγμα, χυμὸς καὶ χολή P¹ 62 ὡς προείπον δοβ. P¹ 63 διάβολος δοβ. M
*64 καὶ ἀναχωρεῖν ἀπ' αὐτοῦ P² 65 ὁ διάβολος M 66 ἐπιβολαῖς δοβ. M 67 ὁ μα-
κάριος δοβ. M P²; δίκαιος P¹ 68 τὸν μακάριον M 69 πάρεμι δοβ. M *70 ἄφαν-
τος ἐγένετο ἀπ' αὐτοῦ P¹ (P²) 71 Вездѣ за штимъ на полѣ л. 14-го вѣ P²
идеть глава 33 (περὶ θεωρίας τοῦ ἁγίου κατὰ πνευμάτων ἀκαθάρτων), но такъ

πόδες αὐτοῦ ἐκρατοῦντο, γνοὺς δὲ ὅτι *πέρ ἐστιν⁷² μικρὸν πτύελο
 πτύσας εἰς αὐτὸν⁷³ ἐπετίμησεν αὐτόν, καὶ εἶπεν· ὦ ἐχθρὲ τοῦ Θεοῦ
 ἀδιάντροπε, οὐκ αἰσχύνῃ τοσαῦτα ἠττηθεῖς⁷⁴ ὑπὸ τοῦ Κυρίου ἡμῶν
 Ἰησοῦ Χριστοῦ; Καὶ τοῦτο εἰπὼν, καὶ μικρὸν κουφίσας τὸν πόδα
 5 αὐτοῦ τὸν δεξιὸν ὡσπερ ἐλάκτισεν αὐτόν εἰπὼν· Ὁ Θεός, πονηρέ,
 ὀλέση σε εἰς τέλος, ἐγὼ γὰρ οὐ προοῦμαί σου τῶν ἀκαθάρτων ἐπι-
 νοιῶν.

38. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἀναστὰς προσηύξατο, τὸν λόγον τοῦτον
 εἰπὼν· Κύριε ὁ Θεός μου, ὁ ἀριθμῶν τὰ πάντα ἐν συνέσει, ὁ τὸν
 10 οὐρανὸν τανύσας καὶ τὴν γῆν διαστήσας τῷ σῶ κράτει τῆς οἰκειᾶς
 δόξης, ὁ δρακὶ κατέχων τὴν σύμπασαν κτίσιν, δώρησαί μοι τῷ δού-
 λῳ σου νίκην καὶ εὐστάθειαν κατὰ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, ἵνα
 συντρίψω αὐτοὺς¹ ὡς σκευὴ κεραμέως².

39. Τοῦτο προσευζάμενος ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ καὶ τὰς χεῖρας
 15 εἰς ὕψος ἄρας, ἔτι ἐπὶ πλείον προσηύχετο· *ἐν ὅσῳ οὖν προσηύχετο,
 ἰδοὺ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ¹ ἤστραπεν *ἐπ' αὐτῷ², καὶ ἐνέπλησεν πά-
 σης εὐφροσύνης καὶ θυμηδίας, καὶ φησίν· Νήφων, Νήφων, ἐγὼ σοι
 δώσω δύναμιν καὶ ἰσχὺν κατὰ τῶν ἀθλίων³ δαιμόνων, σὺ δὲ πρόσεχε
 σεαυτὸν ἐν πολλῇ ταπεινώσει, ἐγὼ γὰρ λίαν ἀγαπῶ τοὺς ταπεινο-
 20 φρονούντας, βδελύσσομαι δὲ αἰεὶ τοὺς ἐπαυρομένους καὶ μεγαλαυχούν-
 τας· σὺ οὖν εἰ ὅλως βούλει φιλεῖσθαι ὑπ' ἐμοῦ, ἔχε ταπεινώσειν
 σφόδρα, μῆτε μὴν κρίνης τὸ οἶονεῖ, μῆτε ὁμόσης, μῆτε λοιδορή-
 σης, μῆτε ψεύσει⁴, μῆτε ὀργισθῆς, μῆτε μέμψει ἄνθρωπον ὀρῶν
 ἀμαρτάνοντα, βαρεῖα γὰρ ἢ κόλασις τοῖς τοιοῦτοις ὑπόκειται, μὴ οὖν
 25 ὁμοιωθῆς ἀμαρτωλοῖς⁵, μέσον γὰρ τῶν σκανδάλων τοῦ διαβόλου σὺ
 ὀδεύεις, ἀλλὰ μὴ ἀγρευθῆς ὑπ' αὐτῶν, θάρσει· ἐγὼ γὰρ εἰμι μετὰ σοῦ.

40. Ταῦτα εἰρηκῶς *πρὸς αὐτὸν¹ τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ², ἤρεν
 αὐτὸν εἰς θεωρίαν, καὶ θεωρεῖ ὅτι ἦν ὁδὸς μακρὰ ἄγουσα πρὸς ἀνα-
 30 τολὰς καὶ ἐν τῇ ὁδῷ ἐκείνῃ ἴσταντο ἄνδρες τινὲς μέλανες ὑπερμεγέ-
 θεις ἔνοπλοι δόρυ κρατοῦντες ἐν ταῖς χερσὶν αὐτῶν, ἐφύλαττον δὲ τὴν

как надо было закончить еще главу 31-ую и переписать 32-ую, то продолжение за словом γεγόμενος (на полѣ P²) мы находимъ на л. 13 об.—тамъ, гдѣ знакъ пропуска. *72 ὁ διάβολός ἐστ' ν Μ *73 εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ Μ *74 ἀνατραπεῖς Μ P¹

38. ¹ ῥωνόμενος доб. Μ *² τῷ ἀγίῳ σου πνεύματι Μ; τῇ βουλῇ καὶ προ-
 νοίᾳ τῆς παντοκρατορικῆς σου δυνάμεως P¹

39. ¹ ο.п. P² *² ἐμπροσθεν αὐτοῦ Μ ³ ἀκαθάρτων Μ ⁴ τὸ σύνολον Μ
⁵ καὶ ἀκαθάρτοις доб. P¹

40. *¹ ο.п. Μ ² πρὸς τὸν μακάριον доб. Μ ³ βουλόμενοι τὴν ὁδὸν доб.

ὁδὸν τὸ δοκεῖν, καὶ οὐκ εἶασαν τινὰ διελθεῖν δι' αὐτῆς· ἐν γὰρ τῇ
 ἀρχῇ τῆς ὁδοῦ εἰστίκει πληθος πολὺ³ διελθεῖν καὶ ἐκώλυεν αὐτοὺς
 ὁ φόβος τῶν μελανῶν ἐκείνων, ἴστατο δὲ καὶ αὐτὸς μετὰ τοῦ πλή-
 θους⁴ καὶ ἴσπρει πῶς διέλθῃ ἀβλαβῶς τὴν ὁδὸν ἐκείνην⁵· ἐν ὧσιν
 οὖν ἠπορούσαν ἅπαντες πῶς διέλθωσιν, ἔρχεται τις λευκοφόρος, καὶ 5
 στὰς ἐν μέσῳ πάντων ἔφη· Τίς ἢ δειλία αὕτη, ἣν δειλιῶντες ἅπαντες
 ἀποροῦντες⁶; Οἱ δὲ προεβάλλοντο τὸν φόβον τῶν αἰθιόπων· τοῦτο
 ἀκούσας⁷ ὁ λευκοφόρος⁸, στραφεὶς λέγει πρὸς τὸν Νήφοντα· Σὺ
 διατί οὐ πορεύει ὡδε⁹; Καὶ αὐτὸς προεβάλλετο τὸν φόβον.¹⁰ Λέγει
 αὐτῷ πάλιν¹¹· Ἡἴτω ποτὲ ἵνα δοῶ σοι ταπεινώσεις; Λέγει αὐτῷ· Ἄει 10
 τοῦτο ζητῶ παρὰ τοῦ Θεοῦ μου· Ἀπεκρίθη ὁ Ἄγγελος· Καὶ ἰδοὺ ἀπέσ-
 τειλὲν σοι αὐτὴν ὁ Θεός, βλέπε οὖν τί σοι γίνεται, καὶ ὄρα καὶ ἰδοὺ
 ὡσπερ ἔσχισεν τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ ἐξήνεγκεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ
 ἔμπροσθεν¹² πάντων, καὶ ταύτην ῥήξας¹³, ἔβαλεν παραδοσοτέραν, καὶ
 λέγει αὐτῷ· Πορεύου τὴν ὁδὸν ταύτην, *καὶ οἱ ἰδόντες σε οἱ μέλανες 15
 ἄνδρες ὀπνεκρωθήσονται, καὶ οὐδεὶς σε χειρώσεται. Ἔλεγον δὲ καὶ
 οἱ λοιποὶ τοῦ λαοῦ· Δεόμεθά σου ποιήσον καὶ ἡμῖν τι τοιοῦτον, ἵνα
 δυνηθῶμεν καὶ ἡμεῖς διελθεῖν τὴν ὁδὸν ταύτην.¹⁴ Ἐφη πρὸς αὐτοὺς
 ὁ Ἄγγελος· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς ζητήσατε ἐν προσευχῇ καὶ νηστεία
 παρὰ Θεοῦ, καὶ πάντως δώσει ὑμῖν¹⁵· ἐὰν γὰρ οὐ ζητήσετε, οὐ λή- 20
 ψεσθε· *καὶ ἐὰν οὐ λάβετε¹⁶, οὐδὲ τὴν ὁδὸν ταύτην δυνησέσθε διελ-
 θεῖν, αὕτη γὰρ καὶ μὲν ὑπάγει εἰς *τὸν παράδεισον¹⁷· αὐτὸς δὲ ὄν
 οἶδατε ὅτι ἔλαβεν καρδίαν συντετριμμένην καὶ τεταπεινωμένην, ἐκ- Πσαλ. I, 19
 παλαι πρὸ χρόνου [ἐζήτει] παρὰ Θεοῦ τοῦτο, καὶ νῦν ἔλαβεν ὡς οἶδα-
 τε, βλέπετε οὖν αὐτὸν ποῦ ὑπάγει· *ἤρξαντο οὖν πάντες ἀτενίζειν τὸ 52
 ποῦ ὁδεύει¹⁸· ἔβλεπον οὖν καὶ ἰδοὺ ὑπήγεν ἀφόβως τὴν ὁδόν, φθά-
 σας δὲ εἰς τὴν πρώτην φυλακὴν ἐν ἣν ἴσαντο δύο αἰθίοπες, καὶ
 ἰδόντες αὐτὸν ἐζέτειναν τὰς ῥομφαίας αὐτῶν κατ' αὐτοῦ, καὶ εὐθέως
 αἱ χεῖρες αὐτῶν ἐξηράνθησαν, αὐτὸς δὲ διέβη ἀτάραχος· εἶτα φθάσας
 πάλιν παρ' ἔμπροσθεν τὴν δευτέραν τῶν αἰθιόπων φυλακὴν, διήλθεν 30
 ἐκεῖ ἀταράχως, ὁμοίως καὶ τρίτην, καὶ τετάρτην, καὶ πέμπτην, καὶ
 τὰς λοιπὰς¹⁹, ὡς δὲ ἔφθασεν ἐκεῖσε²⁰ ὅπου τὰ μαζώματα τῶν αἰθι-
 ὄπων *ὑπήρχον, πάντες ἐζέτειναν τοῦ δοῦναι αὐτῷ πληγὴν καὶ ἰδοὺ²¹

P¹ ⁴ ὁ Νήφων διελθεῖν θέλων δοβ. P¹ ⁵ οἱ. M ⁶ ἀπορούμενοι M ⁷ εἰπὼν P²
⁸ ἀνὴρ δοβ. P¹ ⁹ τὴν ὁδὸν M ¹⁰ τῶν αἰθιόπων δοβ. P¹ P² ¹¹ ἐκεῖνος M
¹² ἐνώπιον M ¹³ εἰς γῆν ὠθήσας M ¹⁴ οἱ. P¹ ¹⁵ ὁ Θεός δοβ. M ¹⁶ οἱ. P¹
¹⁷ τὴν ζωὴν M ¹⁸ καὶ πάντες ἐθεώρουν ἀτενίζοντες ποῦ ὁδεύει δοβ. P¹ ¹⁹ φυ-
 λακάς δοβ. M ²⁰ ἐν τινὶ τόπῳ M ²¹ πάντες ὤρμησαν κατ' αὐτοῦ βουλόμενοι

ἔμειναν μαργοὶ καὶ παντελῶς ἀναίσθητοι· ὁ δὲ μακάριος Νήφων μὴ ἔχων ποῦ διέληθαι διὰ τὸ παμπληθεὶ ἐστάναι τοὺς αἰθίοπας²², τοὺς μὲν ὠθῶν, τοὺς δὲ λακτίζων²³, τόπον ἐποιεῖτο λέγων· Τίς ἄρα ἔστησεν τὰ βδελύγματα ταῦτα²⁴, καθότι ἡμῖν τὴν *πορείαν ἀδιόδευτον 5 ποιοῦνται²⁵, τοῦ μὴ εὐκόλως ὀδεύειν²⁶ πρὸς τὴν ζωὴν. Λέγων δὲ ταῦτα καὶ πάντων εἰς αὐτὸν ἀτενιζόντων, διέβη ἀβλαβῶς τὴν ὁδόν. Εἰς ἑαυτὸν δὲ ἔλθων ὁ δίκαιος ἐκ τῆς θεωρίας, ἐξενίζετο λοιπὸν τὸ τί ἂν εἶη ταῦτα· τὸ δὲ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἀκμὴν εἶχεν σὺν αὐτῷ· ὅτε δὲ ἀνένησεν ἐκ τῆς θεωρίας, ἔφη τὸ πνεῦμα τὸ ἅγιον πρὸς αὐ- 10 τόν· Μαθεῖν θέλεις τὸ τί ἦν ἃ ἐθεάσω; πρόσσεχε· ἡ ὁδὸς ἦν εἶδασ ἢ στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἐστίν, οἱ δὲ αἰθίοπες οἱ πονηροὶ εἰσὶ δαίμονες, οἱ ἀντικοτοῦσιν πᾶσιν τοῖς θέλουσιν ὀδεῦσαι *ἐν αὐτῇ²⁷. νῦν οὖν ἄλλῃ ὡς οὐ δύναται τις ταύτην τὴν ὁδὸν διελθεῖν, εἰ μὴ πρότερον ζητήσας λάβοι παρ' ἐμοῦ καρδίαν καθαρὰν, καὶ καρδίαν συντετριμμέ- 15 νην καὶ τεταπεινωμένην· σὺ οὖν ἐζήτησας καὶ ἔλαβες, ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ φοβηθήσεται ἀπὸ φόβου νυκτερινοῦ, οὔτε μὴν ἀπὸ βέλους πετομένου ἡμέρας, οὔτε ἀπὸ πράγματος ἐν σκότει διαπορευομένου, διότι τὸν Ὑψιστον ἔθου καταφυγὴν σου, πρόσσεχε δὲ σεαυτῷ, ὅτι πειρασ- 20 *πολεμῆσω ὑπὲρ σου, καὶ τὴν νίκην σου ἐπιγράψω²⁸. Τοῦτο εἰρηκὸς τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ *τῷ δικαίῳ²⁹, ἀπέλυσεν αὐτόν³⁰.

Псал. L,
12, 19.

Псал. XC,
5, 6, 9.

I Κορ. II, 9.

41. Ὁ δὲ μακάριος Νήφων ὑπὲρ πάντων ἐθαύμαζεν τὴν ἀνεκφραστον¹ ἐκείνην εὐωδίαν ἣν ὠσφραίνετο, ὅτε κατεῖχεν αὐτὸν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἔλεγεν· Ἀληθῶς ὀφθαλμὸς οὐχ ὄραν δύναται, 25 *οὔτε ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου ἄνεισιν² τὸ τί τι παρεῖκασε ἢ γλυκύτης τῆς εὐωδίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὄντως γὰρ ὑπερβαίνει πᾶσαν³ εὐφροσύνην *καὶ τέρψιν⁴, καὶ ἠδύτητα ἢ πολυέλεος αὐτῆ ὠσφρησις⁵, εἴθε εἰς αἰῶνα αἰώνων διὰ παντὸς συνίην μοι αὕτη ἢ εὐωδία⁶, καὶ οὐκ ἤθελον *οὐδέποτε οὔτε φαγεῖν οὔτε πιεῖν⁷.

Ταῦτα *λεγὼν ἐξίστατο πάντοτε καὶ⁸ ἔλεγεν· Οὐαὶ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ, τῷ πόρνῳ⁹, τῷ αἰσχυρῷ¹⁰, τῷ ρυπαρῷ, τῷ βλασφημῷ, τῷ

σφάζει αὐτὸν καὶ ὠθῶν καὶ τοὺς ὀδόντας ἔτριζαν κατ' αὐτοῦ... αὐτὸς δὲ τὴν ἐν Χριστῷ σφραγίδα ποιήσας κατ' αὐτῶν καὶ ὑψώσας τὴν φωνὴν αὐτοῦ εἶπεν· Ἐταπεινώθη καὶ ἔσωσέ με ὁ Κύριος. Τοῦτο ἀκούσαντες ἐκείνοι οἱ αἰθίοπες etc. P¹ 22 σοφώδεις P² 28 καταπατῶν M 24 τῶν αἰθ. ὄπων P¹ *25 ὀδὸν κωλύουν M 26 βαδίζειν M 27 τὴν ὁδὸν τῆς ζωῆς P¹ *28 εἰμι μετὰ σου M *29 πρὸς τὸν ὄσιον M 30 δοῦ. τῆς θεωρίας M

41. 1 ἄφατον M *2 οὔτε ἀκοὴ δέξασθαι ἢ καρδία παραστήσῃ P¹ 3 ἠδύτητα καὶ δοῦ. P¹ *4 ο.π. P¹ 5 εὐωδία M 6 γλυκύτης M *7 πῶποτε τοῦ κόσμου τού-

ὑπερβαίνουντι ἐν ἁμαρτίαις *τοὺς δαίμονας¹¹. τί ἄρα ἔχω ποιήσω ἵνα
 ῥυσθῶ ἀπὸ τῶν σκανδάλων τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν· οὐαί μοι
 τῷ ἐν σκότει καὶ σκιᾷ τῆς ἁμαρτίας καθεζομένῳ, τοῦτο γὰρ ἔξιν εἶχεν
 τοῦ λέγειν¹². οὐαί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ. Ἐν δὲ τῇ ἐκκλησίᾳ ὅτε εἶχεν
 παραβάλλειν μετὰ τὴν προσευχὴν πᾶσι¹³ προσεκύνει, αὐτὸς δὲ ἐκόμ- 5
 μυνεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ πρὸς τὸ μηδένα θεάσασθαι προσ-
 κυνοῦντας αὐτῷ [ἐμίσει γὰρ πάνυ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων καὶ ἀπεβάλ-
 λετο αὐτήν, ὥστε πολλάκις ἠκροασάμην αὐτοῦ ἐν προσευχαῖς πρὸς
 τὸν Θεὸν τοιαῦτα λέγοντος *μετὰ στεναγμοῦ¹⁴. ὦ Θεός, ὦ Θεός μου,
 μὴ παραχωρήσης τοὺς ἀνθρώπους ἔχειν με *εἰς ὄνομα ἀνθρώπου¹⁵. 10
 μὴ ἑάσης αὐτοῖς τιμὴν¹⁶ ἢ σέβας προσάγαγε μοι· ἀλλὰ μάλλον χά-
 ρισέ μοι τὴν σὴν δόξαν τὴν διαμένουσαν εἰς αἰῶνα αἰῶνος¹⁷ οὕτω
 γὰρ ὄναπαύσεται τὸ πνεῦμα μου *πρὸ προσώπου σου¹⁸ εὐφραίνόμε-
 νον· Σὺ γὰρ οἶδας, Κύριε, ὅτι ἡ φιλία τοῦ κόσμου τούτου ἔχθρα εἰς Iakov. IV, 4.
 τὸν Θεόν μου ἐστίν. 15

42. Εἶχεν δὲ καὶ ἄλλην ἔξιν ἀγαθὴν ὁ μακάριος, ὅτε γὰρ ἴστατο
 ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐμέμφετο ἑαυτὸν λέγων· Τί ἔνι¹ ἡλθες καὶ ὠδε, ἄθλιε,
 ἵνα μιάνης² τοὺς ἄγιους ἀνθρώπους τούτους; οὐαί σοι, ἀκάθαρτε, ὅτι
 *ὡς ἄνθρωπος τὸ φαινόμενον εἰς³ δαίμων] ὑπάρχων πονηρὸς τοῖς
 τρόποις. 20

Καὶ τοῦτο δὲ ἔλεγεν αἰεὶ· ὦ Θεός, ἐλέησόν με ὅτι οὐδὲν ἀγα-
 θὸν ἐποίησα ἐνώπιόν σου.

Οὕτως δὲ λέγων ὑπεστρώννυεν ἑαυτὸν τὸ κατὰ διάνοιαν [καὶ
 ἐνόμιζεν], καθότι ὁ χνοῦς⁴ τῶν ποδῶν τῶν ἀδελφῶν αὐτὸς ὑπάρχω⁵.
 Ἐλεγεν γὰρ αἰεὶ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν· Ψυχὴ, ἀληθῶς ὁ χνοῦς⁶ ὁ ἐκ 25
 τῶν ποδῶν τῶν ἀδελφῶν τινασσόμενος τιμιώτερος πάρεστιν ὑπὲρ
 ἡμῶν⁷, ἐκεῖνος γὰρ *ἔξω τῶν⁸ ποδῶν τινασσόμενος πίπτει, σὺ δὲ
 ταλαίπωρε ὑπερέβης πᾶσαν σαπρίαν δαιμονικῆς ἀπάτης, καὶ οὐαί
 σοι ἐν τῷ κρίνεσθαι. Οὕτως οὖν ταλανίζων ἑαυτὸν, διετέλει δουλεύων
 τῷ Κυρίῳ εὐλαβῶς⁹. 30

του τῶν ἡδέων ἄψασθαι M *⁸ δ' ἐνθυμούμενος M ⁹ οἱ. P¹ P² ¹⁰ οἱ. P¹ P²
¹¹ καὶ τοῖς δαίμοσιν M ¹² ὁ ἄγιος πάντοτε δοβ. P¹ ¹³ πρ. πᾶσιν M ¹⁴ οἱ. P¹
¹⁵ εἰς ἀνάγκη σιν P¹ P² ¹⁶ τὴν οἴαν δοβ. P¹ P² ¹⁷ καὶ τιμὴν καὶ προσευχὴν ταπει-
 νῆν σοὶ γὰρ μόνω πρέπει τιμὴ καὶ δόξα ὡς παντοδυνάμω καὶ ἀγαθῷ καὶ φιλανθρω-
 πίνω δεσπότη etc. P¹; τὴν σὴν δόξαν καὶ τὴν τιμὴν καὶ τὴν σὴν προσευχὴν ὡς
 μόνος παντοδύναμος καὶ φιλάνθρωπος δεσπότης P² *¹⁸ οἱ. P¹

42. ¹ ταπεινὸς καὶ ἁμαρτωλὸς Νήφων δοβ. P¹ ² τὸν τόπον δοβ. P¹ *³ ἄν-
 θρωπος παρὰ ἀνθρώπων νομίζεσαι P¹ ⁴ χνοῦς P² ⁵ ὑπάρχει M ἢ πρ. ⁶ χνοῦς M
⁷ σε M *⁸ ἐξ ἁγίων M ἢ δρ. ⁹ εὐσεβῶς καὶ φιλοθέως M; ἐναρέτως P¹

43. Ὅτε δὲ ἤθελεν δοῦναι τινὶ πένητι ὀβολὸν¹ ἢ τι ἕτερον ἔλεγε· Τὰ σὰ ἐκ τῶν σῶν σοὶ προσφέρομεν, Κύριε, κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα, καὶ ἔκλινεν πρῶτον τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ² προσκυνῶν τῷ δεομένῳ, ἐφοβείτο γὰρ αἰεὶ καὶ ἔλεγε, ὅτι οὐκ ἄρκει τῷ Χριστῷ καθότι ἔρχεται εἰς τοὺς πόδας ἡμῶν καὶ ἐπαιτεῖ, ἀλλ' ὅτι καὶ προσκυνεῖν ἡμῖν³ κοπούμενος καὶ παρακαλεῖ καὶ δέεται δυσωπῶν⁴· χρῆ οὖν καὶ ἡμᾶς μᾶλλον καὶ ἐντολὴν διδόναι καὶ παραμυθῆσασθαι αὐτόν, καὶ κοποῦσθαι δι' αὐτόν καὶ προσκυνεῖν καὶ δυσωπεῖν αὐτόν· μακάριος γὰρ ὁ φροντίζων τὰ τοῦ Χριστοῦ.

10 44. Ταῦτα λέγων ἴθυεν τὸν βίον αὐτοῦ σεμνῶς, καὶ εἰ συνέβη πεσεῖν αὐτόν ἐκ τοῦ πονηροῦ¹ ἐν τινὶ παραπτώματι, εὐθὺς ἔσπευδεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐν ἐξομολογήσει· καὶ ἐν στεναγμῷ δεόμενος τῷ Θεῷ ἀφεθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν αὐτοῦ. Ἐλεγε γὰρ καὶ τοῦτο, ὅτι *ἄνθρωπός ἐστιν² ὁ³ καθ' ἐκάστην⁴ ἁμαρτάνων χωρὶς παντὸς τρόπου· χρῆ οὖν αὐτόν λοιπὸν καὶ καθ' ἐκάστην μετανοεῖν, ἵνα ὁ μὲν σατανᾶς γεμίξει, ἡμεῖς δὲ ἐξαντλοῦμεν, κατὰ δὲ τὸν λόγον τοῦ ἁγίου Πνεύματος παραγίνεται καὶ ἐπ' αὐτόν καὶ ὁ πειρασμὸς ἐκεῖνος, ὃν προειμήνυσεν αὐτῷ ἡ χάρις τοῦ Θεοῦ· ἔστιν δὲ καὶ τὸ ἀκούσαι αὐτῷ *ἐπιτίμιον καὶ ἄθλιον⁵, προσέχετε δὲ παρακαλῶ τί γὰρ ἦν ὁ 20 πειρασμός.

45. Ἐν μιᾷ εὐχομένου αὐτοῦ ἑσπέρας, εἶχεν γὰρ τὴν τάξιν ταύτην· τῷ γὰρ Σαββάτῳ ὀψὲ ἴστατο εἰς προσευχὴν ἕως πρωτῆ, μήτε ὑπνῶν μήτε τὸ καθ' ὅλου καθήμενος, πολλάκις δὲ διετελεῖ τῇ νυκτὶ ὄλη, βάλλων μετανοίας, τὸν Δανιὴλ ἐν τούτῳ μιμούμενος, μᾶλλον δὲ τὰς 25 οὐρανίους δυνάμεις περὶ ὧν ὁ προφήτης Μωϋσῆς¹ ἔλεγε· Καὶ προσκνησάτωσαν αὐτῷ πάντες οἱ ἄγγελοι αὐτοῦ· ταύτην τὴν τάξιν κρατῶν ὁ δίκαιος², τὰς λοιπὰς ἡμέρας *ἐποίει τὰς ὥρας τῆς ἡμέρας, ὁμοίως καὶ τῆς νυκτὸς ψάλλων³· ἔλεγε δὲ καὶ κατὰ πρωτῆ προσευχὴν ὁμοίως καὶ τὸ δειλινὸν προσδευτερόνων αὐτῆν· ἡ δὲ προσευχὴ ἐκείνη 30 πολυποίκιλος ἦν, πλήρης σοφίας καὶ συνέσεως καὶ γνώσεως καὶ χάριτος μεμεστωμένη, πᾶσαν γὰρ τὴν ἄβρῆτον θεολογίαν, *καὶ υἰογενεσίαν, καὶ δυνάμεων⁴ δημιουργίαν τε, καὶ περὶ μυστηρίων φρικτῶν⁵

43. ¹ ἢ κλάσμα ἄρτου δοβ. P¹ ² προλαμβάνων αὐτόν καὶ δοβ. P¹ ³ ὡς δοῦλος δοβ. P¹ ⁴ ἐνίοτε καὶ βρεχόμενος καὶ χιονιζόμενος ποδοπονεῖ (?) κρᾶζων ἐν τοῖς προθύροις τῆς οἰκίας ἡμῶν δοβ. P¹ *

44. ¹ ἐναντίου M ² οὐκ ἔστιν ἀν. P¹ ³ μὴ δοβ. P¹ ⁴ ὥραν δοβ. M ⁵ ἄνθρωπός ἐστιν ἀκριβῶν τὰ σαυτοῦ, καθότι καθ' ἡμέραν ἁμαρτάνει P² ⁶ φοβερόν P¹

45. ¹ ὀπ. M ἢ др. ² ἐν ταῖς δεσποτικαῖς ἑορταῖς καὶ ταῖς κυριακαῖς ἡμέραις δοβ. M ³ ἠδύχετο κατὰ τὴν παράδοσιν τοῦ ἐκκλησιαστικοῦ κανόνος, ὡσαύτως δὲ

καὶ ἀρήριτων καὶ οἰκονομικῶν, σὺν πασῶν θεσμάτων τε καὶ φυσιολογίας παραβολῆν καὶ τερμάτων αἰῶνα καὶ ἀγγέλων καὶ κλείθρων καὶ καταχθονίων, καὶ τί λέγω συνέκλειεν προσευχόμενος αὐτήν, τὰ ἐν οὐρανῷ καὶ τὰ ἐν τῇ γῆ, τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, τὰ ἀληπτα καὶ τὰ ληπτὰ, καὶ πάντα τὰ ὑπονοούμενα καὶ μὴ νοούμενα⁶, ὅμως ἀνω- 5
τέρω που ἴσως δυνηθῶμεν μικρόν τι εἰπεῖν τέως ἐκ ταύτης περὶ δὲ τοῦ πειρασμοῦ ἀρξόμεθα τοῦ λέγειν.

46. Ἰστατο ἐν μιᾷ καὶ προσήυχετο περὶ τὸ δειλινόν, καὶ ἐξαίφνης ἀκούει ὡσπερ ἀγγχὸν βαρὺ ἀγγχούντα καὶ ἐλθόντα παραστηκῶς, ἀπὸ *τοῦτο εἰς ἐκείνο τὸ οὖς¹, καὶ ἐνεὸς γενόμενος, λέγει· Τί ἄρα 10
ἐστὶν τοῦτο, καὶ ἐν ὄσῳ ἔλεγεν, ἰδοὺ καὶ ὁ διάβολος ἦλθεν βρύχων καὶ ἀπειλῶν καὶ μαινόμενος², καὶ *παρ' αὐτὰ³ ἀχλυῶσας τὸν δίκαιον συνεσκότισεν τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ ποιήσας ἔμφοβον αὐτὸν ἐταράσσετο⁴· ἤθελεν⁵ εἰπεῖν εὐχήν, καὶ ἔννοια καθαρὰ ἐν αὐτῷ οὐκ ἔστιν, ἀλλ' ὕπνος καὶ χασμυδία καὶ τανυσμοί, ὀκνηρία τε τότε συνεχύθη 15
αὐτῷ καὶ βάρος πολυλαλίας⁶· *καὶ θλίψις ἀπλήρωτος⁷ καὶ τὸ λοιπὸν σιγήσομαι, τοιοῦτῳ τρόπῳ ἐπείραζεν αὐτὸν⁸ ἐν τῇ νυκτὶ καὶ τῇ ἡμέρᾳ, νομίζων ἀπαλεῖψαι αὐτὸν τοῦ νοῦς τοῦ ἡγεμονικοῦ. Ὁ δὲ μακάριος σφόδρα πιεσθεὶς τῷ ζόφῳ τοῦ διαβόλου ἔφη· ὦ ἁμαρτωλὲ Νήφρων, νῦν ἦκασιν αἱ ἁμαρτίαι σου ἐπὶ σῷ τραχήλῳ, καὶ ὁ πειρασμός 20
ὄν ἠυλαβοῦ σφόδρα, χαλεπῶς τὸν γὰρ νοῦν ἡμῶν σκοτίζει ὁ δράκων ὁ σφόδρα συρίζων⁹· πρόσεχε οὖν σεαυτὸν ἀσφαλῶς, ἵνα μὴ ζῶν κατέλθῃς εἰς τὴν κοιλίαν αὐτοῦ. Τοῦτο δὲ λέγων ἐσημειοῦτο ἑαυτὸν τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ, συνέχετο γὰρ αὐτῷ ὁ *ἀχόρταστος λίκος πάνυ χαλεπῶς¹⁰, καὶ ἐπειράτο βιάζειν αὐτὸν καὶ λέγειν ἢ ἔκκοπον τὸ 25
μὴ προσεύχασθαι, ἐπειδὴ κἀγὼ καὶ σὺ ὡδε ἐσμέν καὶ εἴτι δ' ἂν γένηται· Ὁ δὲ μακάριος ἔλεγεν· Ἐγὼ ἀκαθάρτῳ δαιμονίῳ οὐ πείθομαι¹¹, ἐὰν σὲ ὤρισεν ὁ Θεός μου, ἵνα μὲ ἀποκτείνῃς, δέχομαι τοῦ Θεοῦ μοῦ τὸ πρόσταγμα, εἰ δὲ τοῦτο ἐκ Θεοῦ οὐκ ὤρισες, καταγελῶ πάσας σου τὰς μηχανάς· Ὁ δὲ διάβολος ἔλεγεν· Καὶ ἔστιν Θεός; Θεός οὐκ 30
ἔστιν, αὐτόματα εἰσὶν τὰ πάντα· τί σὲ πλανᾷ ὅτι ἔστιν Θεός, καὶ τί ἐνὶ Θεός, Θεός οὐκ ἔστιν.

καὶ ἐν ταῖς νυξίν M *4 καὶ κτίσεως δημιουργίαν οἰκονομίαν τε P¹ 5 ῥητῶν M P¹
6 καὶ ἀφανῆ καὶ φανερά πράγματα δοβ. P¹

46. *1 ἀπὸ τοῦ νοῦς εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ P¹ 2 κατ' αὐτοῦ δοβ. M η δρ.
*3 τάχιστα M 4 καὶ ταρασσομένον (σφοδρῶς — P¹) M P¹ 5 ἤρχετο M P¹ 6 πολυλογίας M η δρ.; καὶ σκοτισμός δοβ. P¹ *7 οἷ. P¹ 7 ἀφόρητος M 8 ὁ σατανᾶς δοβ. P¹ 9 μαινόμενος καθ' ἡμῶν M 10 ἀναιδής διάβολος πάνυ M 11 ἀλλὰ διὰ παντός τῷ θεῷ ἐξομολογήσομαι καὶ αὐτῷ μόνῳ λατρεύσω δοβ. P¹ 12 διεπρί-

- Τούτο δὲ λέγων ὁ πονηρὸς δαίμων, ἐξέχεεν τὸ σκότος, τὴν ἄγνοιαν καὶ τὴν ἀνοιαν κατὰ τοῦ μακαρίου πρὸς ὃν καὶ λέγων· Οὐκ ἔστιν Θεός, Θεὸς οὐκ ἔστιν. Εἶχεν γὰρ ὁ ἀκάθαρτος δαίμων ἰψὸν μεστὰ τὰ τρία εἶδη ἅπερ ἦν ἐκχέων εἰς τὸν δίκαιον ἐπειράτο σκοτί-
 5 ζειν αὐτὸν καὶ πείθεσθαι ὅτι οὐκ ἔστιν Θεός. Ἐκούων δὲ ταῦτα ὁ
 Π. XIII, 1. δούλος τοῦ Θεοῦ ὅτι οὐκ ἔστιν Θεός, στεναζών¹² καὶ ἔλεγεν· Εἶπεν
 ἄφρων ἐν καρδίᾳ αὐτοῦ· Οὐκ ἔστιν Θεός· διαφθάρητι χαλεπὸν δαι-
 μόνιον¹³ καὶ βλάσφημον¹⁴ καὶ ὕπαγε εἰς τὸ σκότος, πορεύου ἀπ'
 ἐμοῦ, ἐγὼ γὰρ πιστεύω, *ὅτι ἔστιν Θεός καὶ ἔσται¹⁵.
- 10 Ὁ δὲ πικρὸς¹⁶ διάβολος ἀπαγόμενος¹⁷ ἐσκότιζεν πλέον [τοῦ
 δικαίου] τὸν λογισμὸν καὶ ἠφάνιζεν [πᾶν γραφικὸν ἐκ τοῦ νοῦς αὐ-
 τοῦ] τῇ ἀχλύϊ τῆς μαγικῆς σκοτομίνης, [ὥστε] εἰσήρχητο εἰπεῖν εὐ-
 χὴν τῷ τυπικῷ [αὐτοῦ] ἔθει, καὶ ἔστιν ὅτι τὸ στόμα αὐτοῦ ἔλεγεν
 15 εὐχὴν, ὁ δὲ νοῦς αὐτοῦ σκότῳ περικεχυμένος, οὐκ ἤδει τί λέγει,
 15 ἢ τί ἔστιν ἢ γνῶσις τοῦ ψαλλομένου, καὶ ἦν αὐτῷ μεγάλη θλίψις
 ἐν τούτῳ καὶ στενοχωρία· ἐνεφαίνετο γὰρ εἰς τὴν εὐχὴν αὐτοῦ πλεισ-
 τάκις διὰ τὸ ἀρπάζεσθαι τὸν νοῦν αὐτοῦ ἐκ τῆς ἀχλύος τοῦ σκότους,
 καὶ μικρὸν τι ἀναλογισάμενος¹⁷ εἶπεν· Οὐαί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ ὅτι
 τὸ τί φθέγγομαι οὐκ ἤδειν¹⁸, καὶ ἔπειτα πάλιν ἐξ ἀπαρχῆς ἤρχετο
 20 τὴν προσευχὴν καὶ μετὰ κόπου πολλοῦ, οὕτω ἐπὶ τέσσαρα ἔτη¹⁹
 ἐποίει τὴν προσευχὴν αὐτοῦ²⁰. Ἐκάστη δὲ ἡμέρα ἔλεγεν *ὁ δόλιος²¹.
 Θεός, φησίν, οὐκ ἔστιν,—ὑπομιμνήσκων αὐτῷ τὸ ἀτόπημα τούτου·
 ἔπειτα ἐσκότιζεν αὐτὸν καὶ ὑπήγεν αὐτὸν εἰς θλίψιν ἀφόρητον· τοσαύ-
 25 τὴν γὰρ λύπην εἶχεν ἐκ τῆς ταραχῆς τοῦ διαβόλου, ὥστε περιπατεῖν
 25 αὐτὸν ἦν ἰδεῖν ἄνθρωπον ἀπονενοημένον καὶ πάσης *μεταβολῆς ἐστε-
 ρημένον²². Ἐλεγεν γὰρ αὐτῷ ὁ διάβολος· Ἐγὼ τὸ ἅπαξ οὐ *βιάζω
 σε²³, μόνον ἔκκοπον *τὴν προσευχὴν²⁴ **ἦν ποιεῖς πρῶτ' καὶ μεσημ-
 βρίας *ὡς εἴωθας²⁵. Ὁ δὲ δούλος τοῦ Θεοῦ ὄρων *τὴν ἀναισχυντίαν
 τοῦ δράκοντος²⁶, ἔλεγεν· Κἂν πορνεύσω, κἂν μοιχεύσω, κἂν φονεύσω,
 30 κἂν κλέψω, κἂν ὅτι ἄλλο χαλεπὸν ποιήσω, ἐγὼ *τῶν ποδῶν²⁷ τοῦ
 Κυρίου μου Ἰησοῦ Χριστοῦ οὐκ ἀφίσταμαι.
 *Ἐπειτα πάλιν ὁ διάβολος²⁸. Τί λέγεις· καὶ ἔστιν Χριστός; Χρισ-

απο Μ и др. ¹³ σκότος Μ; ζόφος P¹ P² ¹⁴ μὴ βλασφήμει Μ и др. ^{*15} τῷ θεῷ
 P¹ ¹⁶ μισόκαλλος Μ ^{*16} ἔτι ἐπειγόμενος Μ P² (P¹ οἱ. ἔτι) ¹⁷ ἀνανεύσας Μ
¹⁸ γινώσκω P¹ ¹⁹ πειραζόμενος ὑπὸ τοῦ διαβόλου δοβ. P¹ ²⁰ μόλις αὐτὴν κατορ-
 θούμενος δοβ. P² ^{*21} αὐτῷ ὁ διάβολος Μ; οἱ. P² ^{*22} ιδέας καὶ θεωρίας ἐστερη-
 μένον P¹; μ. ἀλλότριον Μ ^{*23} βιάζομαι σοι P¹ ^{*24} τοῦ προσεύχεσθαι P¹ ^{**25} οἱ.
 P¹ P² ^{*26} κατὰ τὸ ἔθος σου Μ ^{*26} τὸ ἀναιδὲς τοῦ διαβόλου Μ ^{*27} τῆς πίστεως

τος οὐκ ἔστιν τις σὲ ἐπλάνησεν, ὅτι Χριστὸς ἔνι, Χριστος οὐκ ἔνι ἐγὼ μόνος κατέχω τὰ πάντα⁸⁹, σὺ δὲ τί με ἐγκατέλιπες;

Ἀπεκρίνατο ὁ ἅγιος⁸⁰. Ναὶ ἔνι Χριστὸς καὶ Θεὸς καὶ ἄνθρωπος, διπλοῦς ἔστιν, ἄθλιε, ἕως ποτε βασανίζεις τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ, δόλιε⁸¹, οὐ πλανᾷς τὴν ἐμὴν διάνοιαν, ἀπονενοημένε καὶ σκοτεινέ, τί με ἐπισκοτιζεις; ἔστιν γὰρ ὅτι σκότος εἶ καὶ ἐν τῷ σκότει βαδίζεις καὶ μετὰ σκότους παλαίεις τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἐν τῷ ζόφῳ καὶ σκότῳ μέλλεις *αἰῶνας τῶν αἰώνων⁸² μαστίζεσθαι, ἀπόστα οὖν⁸³, ἐχθρέ τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν ἁγίων.

Ταῦτα λέγων ὁ δίκαιος ὑπέμενεν καὶ ἐκαρτέρει γενναίως δεκά-10
ζων τὸν Θεόν· ἐκεῖνος δὲ ὁ δόλιος οὐκ ἀφίστατο ἀπ' αὐτοῦ, ἀλλ' ἔλεγεν αὐτῷ συνεχῶς, ὅτι Θεὸς οὐκ ἔνι, ἀλλὰ καὶ τί ἔνι Θεός, οἶδας ἄρα τὸν Θεὸν ὃν λέγεις, τίς δὲ σοὶ⁸⁴ ἔδειξεν αὐτόν, ποῦ δὲ μένει, ποῦ δὲ οἰκεῖ, δεῖξόν μοι αὐτόν καὶ πιστεύω καγῶ.

Οὕτω οὖν ἐπὶ τέσσαρα ἔτη ἐβασάνιζεν τὸν δίκαιον ὁ ἄγιος⁸⁵ 15
δαίμων καθὼς προείρηται, ὥστε εἴτε ἤσθιεν, εἴτε ἐκοιμάτο, εἴτε προσήχετο, ἢ ἕτερόν τι ἔπραττεν, τοῦτο αὐτόν ὑπέβαλλεν ἀναγκάζων ὅτι Θεὸς οὐκ ἔστιν· βλέπων⁸⁶ αὐτοῦ τὴν διάνοιαν τῷ σκοτασμῷ τῆς ὑπνηλίας ὥστε ἐκ τῆς συνεχούσης ὑπομνήσεως, ἣν ἰδεῖν ἐλεινὸν ἀθλίως τραπέντα τὸν δίκαιον εἰς δυσπιστίαν· ποτὲ γὰρ ἔλεγεν καὶ αὐτὸς 20
ὅτι ἔστι Θεός, ποτὲ δὲ βιαζόμενος καὶ σκοτιζόμενος, ὑπελάμβανεν ὅτι Θεὸς οὐκ ἔστιν·

Τούτων οὕτως ἐχόντων, πάνυ ἦν ἑαυτὸν ἀπογυμνώσας ὁ ἅγιος, ὁμῶς τῆς εὐχῆς αὐτοῦ διὰ παντὸς οὐκ ἠμέλει, οὔτε μὴν τῆς ἀνα-
γνώσεως. 25

47. Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἐν ὄσῳ ἴστατο ἀπὸ ὀψὲ εἰς προ-
σευχὴν, πάλιν ὁ σκοτεινὸς δαίμων ἐκεῖνος ἤρξατο ἐκβιάζειν καὶ ἐκ-
μασσειν κατὰ διάνοιαν ὅτι οὐκ ἔστιν Θεός. Ὁ δὲ δίκαιος προσχὼν
ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὄρᾳ τὸν¹ χαρακτῆρα τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ
Χριστοῦ ἐκτετυπωμένον, καὶ μέγα στενάξας ἐξέτεινεν τὰς χεῖρας αὐ- 30
τοῦ πρὸς τὸν τίμιον χαρακτῆρα ἐκείνον, καὶ φησὶν· Ὁ Θεός, ὁ Θεός Πс. XXI, 2
μου, πρόσχες μοι, ἵνα τί με ἐγκατέλιπες, καὶ πληροφόρησόν με ὅτι
Θεὸς ὑπάρχεις, ἢ ἐγὼ παύω πάντα ὅσα ποιῶ διὰ τὸ ὄνομά σου, καὶ
ποιήσω ὅσα ὁ διάβολος λέγει. Τοῦτο εἰπὼν ἴστατο προσδοκῶν τί

P¹ 28 ἔλεγεν αὐτῷ δοβ. P¹ 29 καὶ ἄλλος οὐδεὶς δοβ. P¹ 80 δίκαιος M 81 καὶ
ταλαίπωρε δοβ. P² 82 εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας M 83 ἀπ' ἐμοῦ δοβ. M 84 τῶν ἀν-
θρώπων δοβ. P¹ 85 πονηρός P¹ 86 κλέπτων M P²

47. 1 Въ М. пропукъ. Вздохн. со слова: пτω χεῖρα въ ετομѣ же

ἀκούσαι· Ἐν ὅσῳ δὲ ἔβλεπον εἰς τὸ πρόσωπον τῆς σεβασμίας εἰκό-
 νος, ὄρα καὶ ἰδοὺ ἔλαμψεν ἡ εἰκὼν ὡς ὁ ἥλιος· καὶ ἤστραψεν τὸ
 πρόσωπον αὐτοῦ, πλησας αὐτῷ εὐωδίας ἀβρίητου· Ὁ δὲ μακάριος
 θαμβηθεὶς ὑπὸ τοῦ φωτὸς ἐκείνου μὴ φέρων τὴν λαμπηδόνα ἔπεσεν
 5 ἐπὶ πρόσωπον καὶ τρέμων ἔλεγεν· Πιστεύω εἰς ἓνα Θεὸν Πατέρα,
 Παντοκράτορα, ποιητὴν οὐρανοῦ καὶ γῆς, ὁρατῶν τε πάντων καὶ
 ἀοράτων, καὶ εἰς ἓνα Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν² τὸν ποιητὴν καὶ Δεσ-
 πότην μου, καὶ εἰς τὸ Πνεῦμα δὲ αὐτοῦ τὸ ἅγιον *καὶ ἔνδοξον³ καὶ
 φωτιστικόν⁴. Κύριε μου, Ἰησοῦ Χριστέ, μὲ ὀργισθῆς διὰ τὸ μέγα
 10 σου ἔλεος, μὴ με ἀπόσῃ τὸν βέβηλον τὸν πειράσαντά σου τὸ ἅγιον
 ὄνομα· σὺ γὰρ οἶδας, Κύριε, πῶς με συνείχεν ὁ ἐχθρὸς βυθίζων με
 ἀπάρτι ἐν τῇ ἀπιστίᾳ τῇ πονηρᾷ, διὰ τοῦτο συγχώρησόν μοι ὅσα
 σου ἐπέπρασα τὸ θαυμαστὸν ὄνομα, ὑπεράγαθε καὶ ἐλεήμων⁵.

Τοῦτο εἰπὼν κείμενος ἐπὶ πρόσωπον, ἀνέστη μικρὸν καὶ πάλιν
 15 ἐπέβλεπεν εἰς τὸ πρόσωπον τῆς ἁγίας εἰκόνας, καὶ ἰδοὺ παράδοξον
 θέαμα ἑώρα· ἦν γὰρ τὸ πρόσωπον αὐτῆς ὑπέρλαμπρον καὶ ἡδὺ εἰς
 τὸ βλέπεσθαι λίαν, ἐγυροβόλει τοὺς ὀφθαλμούς ὡσπερ ἄνθρωπος κα-
 θαρῶς ζῶν, ἔνευον δὲ καὶ ἐκινούντο αἱ ὀφρυές αὐτοῦ καὶ τὰ χεῖλη
 αὐτοῦ ὁμοίως συνετριβόντο πρὸς ἄλληλα. Τοῦτο θεωρῶν ὁ δίκαιος
 20 Νήφων, ἔβαλεν κράζειν ἀγαλλομένη ψυχῇ τό, Κύριε ἐλέησον.

Πάνυ γὰρ ἐθαύμαζεν καὶ ἐξέστη αὐτοῦ ἡ ψυχὴ⁶· ἐκ τοῦ παρα-
 δόξου θεάματος ἐκείνου οὐ ἑώρακεν καὶ ἔλεγεν· Ἀληθῶς μέγας ὁ Θε-
 ὸς τῶν χριστιανῶν καὶ μεγάλη ἡ δόξα καὶ ἡ δύναμις αὐτοῦ, ὅτι οὐκ
 ἔα εἰς τέλος ἀπολέσθαι τὸ πλάσμα αὐτοῦ τὸ αἰεὶ καὶ εἰς αἰεὶ προστρέ-
 25 χον *εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ τοὺς ἀχράντους⁷, εὐλογητὸς ὁ Θεός, καὶ
 εὐλογημένη ἡ βασιλεία τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύ-
 ματος, ὅτι ἐρρύσατό με ἐκ τοῦ σκότους καὶ σκιᾷ θανάτου πεπεδημέ-
 νον ὄντα με ἐν πτωχείᾳ καὶ σιδήρῳ.

Ταῦτα εἰρηκῶς καὶ ἔτι πλείονα εὐχαριστήσας ἐνώπιον τοῦ Κυ-
 30 ρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ἀνεχώρησεν τῆς ἐκκλησίας τὴν προσευ-
 χὴν αὐτοῦ πληρώσας, καὶ ἀπελθὼν εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ μετέλαβεν
 ὀλίγου ὕπνου, ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτοῦ πληρωθεῖσα γλυκύτητος⁸ οὐρα-
 νίου, καὶ εὐφροσύνης καὶ θυμηδίας, καὶ ἦν ἰδεῖν θέαμα εὐχρηστον,

§-б; см. изслѣдованіе ² τὸν υἱὸν τοῦ θεοῦ καὶ δοβ. P¹ ^{*3} οἱ. P¹ ⁴ τὸ ἐν
 προφήταις λαλήσαν· εἰς μίαν ἁγίαν καθολικὴν καὶ ἀποστολικὴν ἐκκλησίαν· δοβ. P¹
⁵ μακροθύμη, ἀνεξίκακε, δίκαιε, πολυέλεε, ὁ μετανοῶν ἐπὶ κακίας καὶ ἁμαρτίας τῶν
 ἀνθρώπων· δοβ. P¹ ⁶ ἡ διάνοια· P¹ ^{*7} οἱ. P¹; βμ. αἰτογο: εἰς τὸ ἔλεος καὶ εἰς
 τοὺς οἰκτιρμοὺς αὐτοῦ καὶ εἰς τὰ πλοῦσια σπλάγχνα τῆς ἀγαθότητος αὐτοῦ ⁸ χα-

περιεπάτει γάρ ἔκτοτε παιδρὸς⁹ καὶ ὄλον¹⁰ ὑπομειδιῶν¹¹ καὶ λίαν εὐφραϊνόμενος¹², ὥστε οἱ πλείοι τῶν ἀνθρώπων οἱ καὶ ἐπιστάμενοι αὐτὸν ἔλεγον θαυμάζοντες: Τί ἄρα γέγονεν αὐτῷ, ὅτι ἐν τοσοούτοις ἔτεσιν περιεπάτει κατηφῆς καὶ σκυθρωπός, νῦν δὲ εὐφραίνεται λίαν καὶ τέρπεται ἄρα μὴ ὄπτασίαν τινὰ ἐώρακεν; 5

Καὶ ἀπλῶς τὰ τούτοις ἐχόμενα ἔλεγον οἱ ἄνθρωποι¹³ περὶ αὐτοῦ. Ἐκεῖνος δὲ οἶαν ὥραν εἶχεν ἰδεῖν ἔκτοτε τὸν τίμιον χαρακτήρα τοῦ Κυρίου καὶ Σωτῆρος ἡμῶν, ἐκτείνων εἰς ὕψος¹⁴ τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ μεγάλως ἀνοίγων ἔλεγεν: Σὺ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος καὶ πιστεύω εἰς τὸ ὄνομά σου τὸ φοβερὸν καὶ ἐν-10 δοξον, σὺ εἶ τοῦ Πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα, τὸ πλούσιον ἔλεος¹⁵, τὸ ἀθάνατον μύρον, καὶ πιστεύω εἰς τὸ ὄνομά σου τὸ ἅγιον.

*Ταῦτα οὖν λέγων προσέθηκεν πάλιν μουκίζων τὸν διάβολον καὶ ἐξουθενῶν αὐτὸν, καὶ λέγειν περὶ αὐτοῦ ἐν ἑαυτῷ¹⁶: Ποῦ ἐστιν ὁ λυμναῖων ἐκεῖνος ὁ λέγων, ὅτι Θεὸς οὐκ ἔστιν, αἰσχυνθήτω ὁ δό-15 λιος, ὁ σαπρὸς, ὁ λῆρος, ὁ σκοτεινὸς καὶ βέβηλος¹⁷, ἐμοὶ γὰρ ὁ Κύριός μου ὤφθη καὶ ὡς τὸν μακάριον Θωμᾶν ἀπιστοῦντα ἐπιστάσατο: μεγαλύνει ἡ ψυχὴ μου τὸν Κύριον καὶ ἠγαλλίασεν τὸ πνεῦμά μου ἐπὶ τῷ Θεῷ τῷ σωτήρῳ μου¹⁸.

Ταῦτα ψάλλων ὁ μακάριος Νηφων ἀπείη προσευχόμενος ἐν 20 πάσαις ταῖς ἐκκλησίαις τῆς πόλεως, ὕμνων¹⁸ καὶ εὐχαριστῶν μεγάλως τῷ ἐπισκεψαμένῳ αὐτὸν *ἐν εὐωδίᾳ πολλῇ¹⁹.

48. Θέλων δὲ ὁ δίκαιος πόνου ἔχειν πείραν, καὶ γυμνάζειν ἑαυτὸν πρὸς ὑπομονὴν καὶ δοκιμασίαν, **ἤκουσεν γὰρ ποτε *τινὸς τῶν σοφῶν εἰρηκότος¹, ὅτι πόνου γεννώσιν δόξαν². Τοῦτο ἀκούσας καὶ 25 τρωθεὶς³ ἐπινοεῖται τι τοιοῦτον: πορευόμενος γὰρ κατὰ μόνας, ἐξέβαλλεν τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ καὶ ἐτίθη αὐτὰ εἰς τὴν γῆν, αὐτὸς δὲ τὸ γόνυ αὐτοῦ κλίνων, *καὶ θεώρησον⁴, τί ἐποίει: ἐτίθη γὰρ ἑαυτὸν ἐπὶ πόδα καὶ ἐνέκλιε τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ ἐπάνω τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ οὕτω προσήυχετο ἐπὶ ὥραν ἰκανήν, βίαν καὶ πόνον ἀφόρητον ὑπομέ-30 νων. λίθον γὰρ ἐτίθη ὑποκάτω τῶν ποδῶν αὐτοῦ πλατὺν καὶ ὀμαλὸν κάκει ἐτίθη τοὺς πόδας αὐτοῦ, καὶ ἐστρέφετο ἐπὶ τοῦ κεῖσθαι ἐπ'

ράς M P¹ ⁹ ἰαρωῶς δοβ. P¹ ¹⁰ οπ. P ¹¹ τῷ προσώπῳ δοβ. P¹ ¹² τοῖς πᾶσιν ἡδύς (γλυκὺς P²) καὶ σεμνὸς φαινόμενος δοβ. M P² ¹³ ὁ λαὸς P¹ ¹⁴ τὰς χεῖρας καὶ δοβ. P¹ P² ¹⁵ ἡ πολλὴ φιλανθρωπία τῆς χαρᾶς τοῦ θεότητος δοβ. M ¹⁶ καὶ μετὰ ταῦτα ἤρεατο ὀνειδίξεν τὸν διάβολον καὶ λέγειν M ¹⁷ μισόκαλλος M P¹ ¹⁸ ἡμῶν испорч. P¹ ¹⁹ ἔλεει καὶ οἰκτιροῖς P¹; въ M проныкъ: оушощеъ § 48. См. изслѣдование.

48. ¹ μεγάλου βασιλέως λέγοντος P² ² κάματοι προξενουσι στεφάνους δοβ.

αυτούς, και κοιλαίνειν αυτούς και τὸν πόνον καρποῦσθαι· ὅτε δὲ ἐπλήρου τὴν προσευχὴν αὐτοῦ και ἤθελεν ἀναστῆναι, μόλις τὸν ἕνα πόδα διήγερνεν καρῳμένον, και ἔμενεν πότε ἔλθῃ εἰς ἑαυτόν, *και τότε και τὸν ἕτερον διήγερνεν και ἀνέμενεν και αὐτόν τὸ πότε ἔλθῃ 5 εἰς ἑαυτόν⁵, και οὕτω λοιπὸν ὑποδέων ἑαυτόν ἀνεχώρει τοῦ τόπου ὡς ὑποχωλαίνων και μόλις περιπατῶν, ὀδεύων δὲ και μεμνημένος τοῦ πόνου τῶν ποδῶν αὐτοῦ, οὕτως ἔλεγε· Οὐαί σου, Νήφων ταπεινέ, πῶς μέλλεις ὑπομεῖναι τὸ πῦρ τῆς γέννης, τὸν μικρὸν τοῦτον πόνον μὴ ὑποφέρων⁶· και γὰρ ὅτε ἤμελλεν διεγείραι τὸν πόδα αὐτοῦ, 10 ὁμοίως και τὸν ἄλλον, κτύπον ἀπετέλει *μᾶλλον δὲ ψόφον⁷ ἐν τῷ ἀνασπᾶσαι αὐτόν ἐκ τῆς πέτρας, ἐκολλοῦντο γὰρ ἐν τῇ πέτρᾳ, και Ματθ. XI, 12. βία ἦν αὐτῷ ἐν τῷ ἄραι αὐτούς· ἔλεγε γὰρ αὐτός⁸ ὅτι βιαστή ἐστιν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν και βιασταὶ ἀρπάξουσιν αὐτήν.

49. *Ἄλλοτε πάλιν πληρώσαντος αὐτοῦ ἀπ' ὀψὲ τὸν κανόνα τῆς 15 εὐχῆς αὐτοῦ, και μικρὸν τι ὑπνώσαντος, ὄρᾳ καθ' ὑπνοὺς θάλασσαν πάνυ μεγάλην ἠπλωμένην, ἴστατο δε μέσον αὐτῆς στῦλος ὑπερμεγέθης, ἐν ᾧ οὐδεὶς στηριζόμενος ἢ πάλαι κατοικῶν. Ἐν ὅσῳ οὖν ταῦτα ἔβλεπε, ἔρχεται τις πρὸς αὐτόν και φησίν· Τί ἴστασαι; ἀνελθε ἐν τῷ στύλῳ τούτῳ· ὤρισε γὰρ σοι τοῦ ἀνελθεῖν. Ὁ δὲ τοῦτο ἀκού- 20 σας, ἤρξατο τῆς ἀναβάσεως, και δὴ μετὰ πολλοῦ κόπου μόλις ἀναβάντος αὐτοῦ ἕως τῆς κορυφῆς τοῦ στύλου, ἐπάνω τούτου οὐκ ἠδύνατο ἀνελθεῖν. Εἶχεν γὰρ ὡς θρόνον τινὰ και ἀνάπαυσιν ὁ στῦλος ἐπάνω αὐτοῦ, ἀπέειχεν δὲ ὡς μίαν ὄργυιαν ἢ ἀνάβασιν μέχρι τοῦ θρόνου ὁδὸν μὴ κεκτημένη δι' ἧς διέλθῃ και καταλάβῃ τοῦ θρόνου, ἀλλὰ 25 διάστασιν μεγάλην ἐπαρεδέχετο ἢ διάβασιν, ἴστατο οὖν ὁ δίκαιος και ἤθελεν ἄραι τὸν πόδα αὐτοῦ τοῦ διαπερᾶσαι εἰς τὸν θρόνον και ἐφοβεῖτο τοῦτο ποιῆσαι, ἔβλεπε γὰρ κάτω και ἦν πέλαγος ἀχανὲς κρημνοῦ ἕως τὴν γῆν, *και ἔλεγε¹· Οἷμοι τῷ ἁμαρτωλῷ, τί νὰ ποιήσω οὐκ ἦδειν²· ἂν γὰρ *διασκελίσω³ πρὸς τὸ⁴ καθῆσαι ἐπὶ τοῦ θρόνου, 30 φοβοῦμαι μήπως σπασθῶσιν οἱ πόδες μου, και μὴ φθάσας πατήσῃ, πέσω κάτω και συντριβήσομαι και τί μοι τὸ ὄφελος, πάλιν ἂν ὑποστρέψω ὅθεν ἀνέβην, *σκληρόν τὸ ὑποστρέψαι⁵, τί οὖν ποιήσω;

Ταῦτα λογιζόμενος, ἴστατο μέγαν ἀγῶνα και ἰσχυρόν δισταγμόν ἔχων, και ἠπόρει *σφόδρα σφοδρῶς⁶· ἐν ὅσῳ οὖν οὕτως ἴστατο,

P² **8 οπ. P¹ *1 ἄκουσον P² *5 οπ. P¹ P² ⁶ πῶς ὑπομείνης τὸν βρυγμόν τῶν ὀδόντων δοβ. P¹ *7 οπ. P¹ ⁸ ἐν ἑαυτῷ· Νήφων ταπεινέ P¹

49. ¹ και διελογίζετο λέγων M ² οἶδα P¹ ³ διαπεράσω P² *4 θελήσω P¹ *5 βαρὺ τοῦτό ἐστιν M *6 λιαν M ⁷ διελογίζετο M ⁸ ἄφνω δοβ. M и др. ⁹ οὐ

μόλις ἀποτολήσας, διεσκέλισεν τὸ κρήνισμα ἐκείνο εὐτόλμως καὶ ἐκάθισεν ἐπὶ τοῦ θρόνου ἠδέως· καθήμενος δὲ ἐπὶ τοῦ θρόνου, ἐσκόπει τὰ τετραπέρατα καὶ ἐξενίζετο πρὸς ἑαυτὸν λέγων· ἄρα πῶς ἐγὼ ὡδε ἀνήλθον, πῶς δὲ καὶ κατελθεῖν δυνησομαι, ἀπορία τοῦτό μου ἐστίν· ἐν ὅσῳ οὖν ταῦτα ἔλεγεν⁷ ἐκείνος⁸, εὐρέθη ἔξυπνος καὶ ἐξενίζετο 5 [λέγων, ἄρα τί ἐστίν, ὃ ἐώρακα;

Πάλιν δὲ τῇ ἐπιούσῃ νυκτὶ τὸ αὐτὸ ἐώρακεν⁹· ἐκ τούτου οὖν εἰς ἀπορίαν τραπείς] καὶ ἔλεγεν· Κύριε, φανέρωσόν μοι τὴν δύναμιν τοῦ ὄραματος τούτου· ἐνέβαλεν δὲ ὁ Θεὸς εἰς τὴν διάνοιαν αὐτοῦ διάκρισιν ποικίλην¹⁰, καὶ ἀναλογισάμενος τὸ ὄραμα, ἤρξατο λέγειν· 10 Ἡ ἀνάβασις τοῦ στύλου ἡ ὀξεῖα καὶ ὀρθὴ ὁδὸς τῶν ἀρετῶν ἐστίν εἰς τὴν ἄνω πόλιν ἐπείγομένη, τὸ δὲ ἐμπόδιον τοῦ διασκελισμοῦ τοῦτό ἐστίν, διὰ τὸ πολλὰκις ἐπιστρέφεισθαι ἡμᾶς τοὺς γηίνους, καὶ ἐκ τούτου ἐμποδίζεσθαι τοῦ δράσασθαι τῆς ἀπαθείας· ὁ γὰρ θρόνος ἐπάνω τοῦ στύλου ἐν ᾧ καθίσας ἀνεπαύθην πάντα σκοπεύων, αὕτη ἐστίν ἡ 15 ἀπάθεια, ἡ ἐπάνω τῶν ἀρετῶν ὡσπερ θρόνος ἐστίν κειμένη, ἐάν τις καθίσῃ βλέπει καὶ τὰ τοῦ Θεοῦ ἐφ' ἅπασ ἐναργῶς, ὁμοίως καὶ τὰ τῶν ἀνθρώπων, βλέπει δὲ καὶ τοὺς δαίμονας πῶς τοὺς ἀνθρώπους ἀπατῶσιν. Ταῦτα συγκρίνας ὁ δίκαιος ἐδόξαζεν τὸν Θεὸν ἐν ὄλῃ καρδίᾳ αὐτοῦ, ὅτι οὕτω ὀξέως¹¹ ἐπιμελεῖται αὐτοῦ καὶ φροντίζει. 20

50. Ἐν μιᾷ οὖν καθεζομένου αὐτοῦ εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ καὶ ἀναγινώσκοντος, παρέβαλον αὐτῷ κατὰ τὸ ἔθος καὶ ἰδῶν με ἠϋφράνθη καὶ ἀσπασάμενός με, πάλιν ἐκάθισεν τοῦ ἀναγινῶναι, ἐγὼ δὲ κωλύσας αὐτὸν τοῦ ἀναγινώσκειν, ἠρξάμην τι περὶ μετανοίας ἐπερωτᾶν αὐτόν· αὐτὸς δὲ ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Πίστευσον, ἀδελφέ, ὅτι ὁ ἀγα- 25 θὸς Θεὸς ἡμῶν πάντων οὐ μὴ κρίνῃ δῆλον ὅτι τὸν χριστιανὸν ἕνεκα ὅτι ἤμαρτεν. Ἐμοῦ δὲ τοῦτο ἀκούσαντος, σφόδρα ἐξέστην ἐπὶ τῷ λόγῳ αὐτοῦ, καὶ ἀποκριθεὶς λέγω αὐτῷ· Τί οὖν¹ καὶ *κρίσις οὐκ ἐστίν· ὁ δὲ λέγει μοι· Ἐνὶ καὶ παρένι.

Λέγω δὲ αὐτῷ· Τί οὖν οἱ ἀμαρτωλοὶ ὡς λέγεις τότε οὐ κρίνον- 30 ται², καὶ τίς ἄρα μέλλει κριθῆναι;

Καὶ φησὶν· Ἄκουσον καθαρώτερον³· οὐ κρίνει ὁ Θεὸς τὸν χριστιανὸν λέγων⁴· Διὰ τί ἤμαρτες⁵; ἀλλὰ κρίνει αὐτὸν φάσκων⁶· διατὶ οὐ μετενόησας⁷· *ἤμαρτες, τοῦτο ἀνθρώποις πρὸς ἡθος, διατὶ οὖν οὐ

μὴν ἀλλὰ καὶ τρίτῃ νυκτὶ ὁμοίον τε ἐώρακεν δοβ. P¹ 10 οπ. P² 11 ταχέως M
50. ¹ ὡς λέγεις οἱ ἀμαρτωλοὶ τότε οὐ κρίνονται ἢ εἰπεῖν δοβ. M P¹ *² οπ.
P¹ ³ τέκνον M ⁴ οπ. M; ἀμαρτωλὸν λέγων P¹ ⁵ ἤμαρτεν M ⁶ οπ. M ⁷ ἐμετε-

μετενόησας⁸, ὑπὲρ τι οὖν οὐ σχολάζομεν τῇ μετανοίᾳ, διὰ τοῦτο μέλλομεν καὶ κρίσιν ὑποστήναι.

Τοῦτο δὲ λέγων ξένον τι μυστήριον *πάλιν προσεχῶς⁹ μοι διηγεῖτο, ὅπερ ἐστὶν καὶ τὸ ἀκοῦσαι¹⁰, ἔκστασις μεγάλη σημαίνουσα τὴν
 5 ἄφατον φιλανθρωπίαν τοῦ Θεοῦ (καὶ) τὴν ἀκατάληπτον· ἐν ἀρχῇ γὰρ τῆς ἀγίας ἐπισκέψεως ἐκείνης, ἣν ὁ Κύριος ἐπεσκέψατο αὐτὸν καὶ πρὸς μετάνοιαν ὠδήγησεν, γέγονεν ἐπ' αὐτῷ τι τοιοῦτον, ὅπερ ἐπὶ τοῦ ἀσώτου σημαίνει δηλοῦσα παραβολή· ἐν μίᾳ γὰρ ἰσταμένου αὐτοῦ ἐν τινι τόπῳ καλουμένῳ Ἀριστάρχου καὶ διαλογιζομένου περὶ τῶν
 10 ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, αἰφνίδιον νύσσει αὐτὸν τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, καὶ λέγει· Ἄγωμεν, ἁμαρτωλῆ Νήφων, εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἵνα ἐκεῖ ἐξομολογησώμεθα τῷ Θεῷ περὶ τὰς ἀνομίας¹¹ ἡμῶν, οὐ γὰρ οἶδαμεν εἰ φθάσωμεν τὴν αὔριον· σπουδάσωμεν οὖν, ὅτι ἐκεῖσε περιεκάκισεν περιμένων ἡμᾶς ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν ὁ πολυεὐσπλαγχνος Θεός, ὁ τὴν
 15 μετάνοιαν ἡμῶν θέλων¹² τῶν ἀθλίων καὶ ῥυπαρῶν, καὶ τοῦτο εἰπὼν ἔβαλεν σπουδὴν τοῖς ποσὶν αὐτοῦ, καὶ σπεύδων ἀπήγετο πρὸς τὸν ναὸν τοῦ Θεοῦ· ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἐγγίσει αὐτὸν τὰ πρόθυρα τῆς ἐκκλησίας, ἄφνω ἐξέτεινεν τὰ χεῖρας αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς εἰς ὕψος, καὶ κράζας μετὰ στεναγμοῦ μεγάλου εἶπεν· Δέξαι, Πάτερ, τὸν νεκρὸν
 20 καὶ ἀπολωλότα τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, δέξαι **τὸ πάθος *τῆς ἁμαρτίας¹³, δέξαι τὸν βλάσφημον, τὸν πονηρὸν, τὸν ἀναίσχυντον, τὸν αἰσχρὸν, τὸν μεμιασμένον ψυχῇ καὶ σώματι, δέξαι τὸν *πάσαις δαιμονικαῖς ἐπιβροίαις καταδεέστερον¹⁴· ἐλέησον τὸν πόρνον, τὸν μοιχόν, τὸν παιδοφθόρον, τὸν κλέπτην, τὸν ψεύστην, τὸν ἐπίορκον, τὸν παραβάτην,
 25 *τὸ μῖσος τῆς ἀσωτείας¹⁵, ἐλέησόν με ὁ τὸ πλούσιον αἰεὶ πηγάζων¹⁶ ἔλεος, καὶ μὴ ἀποστρέψης τὸ ἀγαθὸν σου πρόσωπον ἀπ' ἐμοῦ· μὴ εἴπης, *Δέσποτα, ὅτι οὐκ οἶδα τίς εἶ, ὅτι οὐ γνωρίζω

νόησεν M *⁸ τὸ γὰρ ἁμαρτάνειν καὶ μετανοεῖν ἀνθρώπων, τὸ δὲ μὴ μετανοεῖν τοῦ διαβόλου ἐστὶν καὶ αὐτοῦ κακοτρόπων δαιμόνων M; οἱ. P¹ *⁹ νουνεχῶς M¹⁰ καὶ τὸ εἰπεῖν δοβ. P¹ ¹¹ ἁμαρτίας M η δρ. ¹² περιμένων P¹; ἐκδεχόμενος M **¹³ τὸ καταγῶγιον τῶν ἁμαρτιῶν M *¹³ ἔχοντα, καὶ τὸ πλήθος τῆς ἁμαρτίας· δέξαι τὸν τὴν οὐσίαν μου μετὰ πορνῶν καὶ μοιχῶν δαπανήσαντα· δέξαι τὸν δουλωσάντα ἑαυτὸν τοῖς πάθεσιν καὶ τοῖς δαίμοσιν· δέξαι τὸν πολλὰ ἀποκρούοντα ἑαυτὸν ἀπὸ σου· δέξαι τὸν ἀποστραφέντα ἀπὸ τῶν κριμάτων σου καὶ μὴ ποιήσαντα τὸ θέλημα σου· δέξαι τὸν πάσης ἁμαρτίας ἐμπλεον ὄντα καὶ ἀνανέωσιν μὴ ἔχοντα P¹ *¹⁴ πάσης ἁμαρτίας καταδεέστερον· δέξαι τὸν ὅλως ὄλον οικειωθέντα καὶ προσανακείμενον τῷ διαβόλῳ· δέξαι μὲ τὸν ἀνάξιον τὸν μὴ ἔχοντα ἐλπίδα· δέξαι με τὸν ἀπογνώσαντα καὶ γινώσκωντα μου τὰς ἁμαρτίας P¹; τὸν πάσαις δαιμονικαῖς κακοπραγίαις κυριευθέντα M *¹⁵ δέξαι τὸν φιλοῦντα τὴν ἀσωτίαν P¹ ¹⁶ παρέχων P¹

σε, μὴ εἴπῃς¹⁷, ὅτι ἕως τοῦ νῦν ποῦ εἶ· μὴ βδελύξῃ με τὸν καπνόν, τὸν χοῦν, τὴν σαπρίαν, τὸ ἀτόπημα, τὸ ὄνειδος, τὸ βδέλυγμα, τὸ σαθρῶμα, τὸ ἀνάλωμα τῶν δαιμόνων, τὸ σκάνδαλον τῶν ἀνθρώπων, μὴ ἀποστραφῆς μοι, Δέσποτα, ἀλλὰ πρόσχες, καὶ σῶσόν με· καὶ γὰρ γινώσκω, Δέσποτα, ὅτι οὐ θελήσῃς τὸν θάνατον τοῦ ἀμαρτωλοῦ ὡς 5 τὸ ἐπιστρέφειν αὐτὸν καὶ ζῆν, οὐ μὴ σὲ ἐάσω, ἐὰν μὴ ἐλειήσῃς με, ἐὰν μὴ μου ἀντιλάβῃς¹⁸.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἕτερα πλεῖα μετὰ πικρίας ψυχῆς, ἰδοὺ ἄφνω ἄγχος ἐγένετο ἐκ τοῦ οὐρανοῦ¹⁹ ὁμοίωμα φωτὸς φοβεροῦ²⁰ καὶ αὐτὸς εἶχεν δύο ἀγγάλας, ἃς ἐξήπλωσεν ἀπὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ καὶ 10 περιεπλάκη τῷ τραχήλῳ αὐτοῦ, καὶ κατεφίλει αὐτὸν ἠδέως λέγων· Καλῶς ἦλθεν ὁ υἱός μου, τὸ τέκνον μου, ὁ τεθλιμμένος μου, *νῦν ἀνέζησεν ὁ παῖς μου²¹, νῦν εὐρέθη ὁ κλάδος μου²², πόσα ἔστενον, υἱέ μου, διὰ ἐσέ, πόσα περιεκoptόμην, πόσα ἠνίων, πόσα ἐφλέγετό μου ἡ καρδία καὶ ἐπεστρέφετό λέγουσα· εἰ ἔστιν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ 15 ἐπιστρέφεται πρῶτῃ ἢ ἑσπέρας, τοῦτο λέγων ἐφλεγόμενη, ἐπυρούμην, μεγάλως μεριμνῶν τὰ περὶ σοῦ, νῦν χαρὰ μοι ὅτι ἐφάνη ὁ ἀγαπητός μου, νῦν ἀφροσύνη ἐμοὶ ὅτι ἐφωτίσθησαν, τέκνον, οἱ ὀφθαλμοί μου, νῦν ἀνέθαλεν ἡ σὰρξ σου καὶ ἐκ θελήματός σου ἀπὸ τοῦ νῦν μοι ἐξομολογήσει. 20

Ταῦτα αὐτῷ εἰπὼν ἀσπασάμενος αὐτὸν συνεστάλη ἀπ' αὐτοῦ· ὁ δὲ δίκαιος ἐκ τῆς γλυκύτητος τοῦ φιλήματος αὐτοῦ ὥσπερ ἐν ἐκστάσει ἐγένετο, ὅμως ἤκουσεν καὶ τῶν ῥημάτων τοῦ ἀσπαζομένου αὐτὸν καὶ μόλις εἰς ἑαυτὸν ἐλθὼν ἔλεγεν· Δόξα σοι, ὁ Θεός, δόξα σοι.

*Ἐλεγεν δὲ τοῦτο ἀκαταπαύστως· Πληρωθεῖσα γὰρ ἦν ἡ καρδία 25 αὐτοῦ εὐωιδίας θεϊκῆς, καὶ ἡ γλῶσσα²³ αὐτοῦ σὺν τῷ στόματι αὐτοῦ γεμισθέντα ὡς μέλιτος πνευματικοῦ.

*Ἐπὶ πολὺ οὖν προσευξάμενος μετὰ τὸν ἀνεκδιήγητον ἐκείνον καὶ θειότατον ἀσπασμόν ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ ἀνεχώρησεν, ἐν ἐκστάσει καὶ θάμβῳ πολλῷ συνεχόμενος ἐκ τοῦ θείου ἀσπασμοῦ ἐκείνου τοῦ 30 γεγονότος εἰς αὐτόν· ἔκτοτε οὖν ὡς ἔλεγεν ἐν πολλῇ ἐλαφρότητι διηγήεν²⁴, ἐν πάσαις ταῖς ὁδοῖς²⁵ αὐτοῦ πορευόμενος καὶ δουλεύων τῷ Θεῷ.

51. Τοῦτο δὲ τὸ παράδοχον τέρας, ἀδελφοί, ὁ Κύριος αὐτὸς γινώσκει καθότι ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ ἤκουσα ταῦτα, δάκρυσι γὰρ

*17 ο.π. P² 18 ἐὰν μὴ δείξῃς τὰ σπλάγχνα σοῦ εἰς τοὺς οἰκτιρμούς σου, εἰς ἐμὲ τὸν δοῦλον σου δοβ. P¹ 19 καὶ ἐφάνη ὡς δοβ. P¹ 20 ἀκτινοειδούς M *21 ο.π. P¹ 22 νῦν ἐφωτίσθη ὁ ἀφώτιστος δοβ. P¹ 23 τὸ στόμα M 24 τῆς ψυχῆς καὶ τοῦ σώματος δοβ. P¹ 25 ἡμέραις P²

πληρωθείς ὄλως καὶ φόβου καὶ χαρᾶς ταῦτά μοι διηγείτο· εἶχον γὰρ ἐγὼ ἕξιν τοιαύτην τοῦ ἀναγκάζειν αὐτόν, ὅπως εἶπη μοι τί τὸ εἰς αὐτόν πραχθέν, πάνυ γὰρ φιλῶν με ὁ δίκαιος, οὐδέν μοι ἀπέκρυπεν ποτέ¹· τὴν ἐσπέραν οὖν ἐκείνην διεδέξατο τὴν ἡμέραν ἐν ἣ ὁ Θεός 5 καὶ Πατὴρ ἠσπάσατο αὐτόν, *ἐν ὅσῳ ἴστατο εἰς προσευχήν², ἐδέετο

Псал. СIII, 2. λέγων· ὁ Θεός, ὁ ἐκτείνας τὸν οὐρανὸν ὡσεὶ δέρριν καὶ κατακοσμήσας ἄστροις, ἠλίῳ καὶ σελήνῃ καὶ νέφεσι, κατακόσμησον καὶ ἐντὶ ἀστέρων πάσῃ ἄρετῇ, ἐντὶ σελήνης τὴν σοφίαν σου βλύσον ἐν ἐμοί, ἐντὶ ἠλίου τῷ παρακλήτῳ Πνεύματι φωταγαγῶν με, ἐντὶ νεφελῶν 10 περιβάλόν με ὀσιότητα³, δικαιοσύνην, πραότητα, περιζωννύων τὴν ὀσφύν μου ἐν ἀληθείᾳ καὶ ὑποδένων τοὺς πόδας μου ἐν ἐτοιμασίᾳ τοῦ εὐαγγελίου τῆς εἰρήνης· ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, ὁ ἐκχίσας τὸν αἰθέρα πλουσίως⁴, ὁ ἡ χάρις καὶ ἡ δωρεὰ τοῦ ζωοποιοῦ καὶ ἀγίου σου Πνεύματος ἐν ἐμοί, ὅλον θεοειδῆ ὀλόφωτον, καθαρὸν, ὅλον σεμ- 15 νόν, γλυκὺν καὶ ἡδὺν ἀναδεικνύων με ἀπὸ ἄνω ἕως κάτω, πλήρης χάριτος καὶ ἀληθείας καὶ σοφίας καὶ γνώσεως Θεοῦ πληρῶν με⁶· ταύτην τὴν εὐχὴν ἔτι ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ ἀντλουμένην, ἰδοὺ ἤστραψεν αὐτῷ φῶς οὐρανόθεν, καὶ ὤφθη Ἄγγελος Θεοῦ κατέχων φιάλην ἐπὶ τῷ αὐτῷ μεμεστωμένην μύρου, ταύτην τὴν φιάλην στρέψας 20 ἐκένωσεν αὐτὴν *ἐπάνωθεν τοῦ δικαίου τῆς κορυφῆς⁷, ἐκ δὲ τῆς κεφαλῆς συνεχύθη ἐν ὄλῳ τῷ σώματι αὐτοῦ ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω καὶ ἐπλήσθη ὁ τόπος εὐωδίας, τὰ δὲ ἱμάτια αὐτοῦ ἐποίησαν ἡμέρας εὐωδιάζοντα, ὥστε θαυμάζεσθαι τινὰς καὶ λέγειν· Πόθεν ἄρα περ ἔστιν ἡ προσοχὴ τῆς εὐωδίας ταύτης; ἐκεῖνος δὲ ἔλεγεν, ὅτι ἐγὼ 25 ὄλως ἐν ἁμαρτίαις ἐγεννήθην, τοῦτο δὲ τί ἐστὶν οὐκ οἶδεν, εἶχεν γὰρ ταπεινὸν φρόνημα ἑαυτῷ, καὶ ἐκ τούτου ἀπεκρούετο πᾶσαν ἕπαινον καὶ κενοδοξίαν καὶ τύφον, καὶ παρεκάλει δὲ ἀεὶ τῷ Θεῷ λέγων· Κύριε, ὁ Θεός μου, ὁ τὴν ἁγίαν σου Μητέρα τιμιωτέραν ἀναδείξας τῶν ἐπουρονίων δυνάμεων⁸ *τῶν Χερουβὶμ, καὶ Σεραφὶμ, Θρόνων, Κυριο- 30 τήτων, Ἀρχῶν, Ἐξουσιῶν, Δυνάμεων, Μιχαὴλ τε καὶ Γαβριήλ, Οὐριήλ, Ραφαήλ⁹, δι' εὐχῶν ταύτης τῆς Παναχράντου Μητρός, τῆς πολυεράστου Παρθένου συγχώρησον τὰς ἁμαρτίας μου, καὶ ἀπέλασον ἀπ' ἐμοῦ πᾶσαν πορνείαν, μοιχείαν, καταλαλιάν, φθόνον, ζήλον, ὀργὴν, πικρίαν, *ἄκηδείαν, κενοδοξίαν, ὑπερηφανείαν¹⁰, φιλαργυρίαν,

51. ¹ τῶν εἰς αὐτόν τελουμένων δοβ. P¹ *² ἐσπέρας δὲ πάλιν καταλαβοῦσης ἴστατο ὁ δίκαιος P¹ ³ ἐντὶ στερεώματος δοβ. P¹ ⁴ εἰς κρίσιν (κράσιν M) καὶ πνεύσιν ἀνθρωπίνην (τῶν ἀνθρώπων P²) P¹ M ⁵ ἐκχυθῆτω πλουσίως δοβ. M P¹ P² (οπ. πλουσίως P¹ P²) ⁶ οπ. P¹ *⁷ ἐπὶ τὴν κεφαλὴν τοῦ δικαίου M ⁸ ταγμάτων M *⁹ οπ. P² *¹⁰ οπ. P¹ ¹¹ ἄδοξον καὶ δοβ. M

κνιπέιαν, ἀσπλαγχνίαν, ἔριν, μάχην, ἔχθραν, πύρωσιν, κίνησιν, πύρωσιν, γαστριμαργίαν, μέθην, ἐπιθυμίαν, ἐπιπορκίαν καὶ τὴν¹¹ πικροτάτην δόξαν τῶν ἀνθρώπων, Ναι, ὁ Θεός μου, ταῦτα πάντα ἀπέλασον ἀπ' ἐμοῦ καὶ ποιήσον τοὺς ἀνθρώπους ἔχειν με ἐξουδένωμα καὶ ὁμοίωμα βδελύγματος, μὴ ἔστω τις ὁ ἐπαινῶν με ἐπὶ τῆς γῆς, μηδὲ ὁ 5
μεγαλύνων με, φιλάνθρωπε, καὶ μὴ ἔστω τις λέγων, καθότι Νηφῶν ἅγιός ἐστιν, καὶ ὑπὲρ τούτου, Κύριέ μου, δίκας εἰσπραχθήσομαι, λύτρωσαί με ἐκ τῆς δόξης τῶν ἀνθρώπων, φιλάνθρωπε, ἐλευθέρωσόν με ἐκ τῆς ἀνθρωπαρεσκείας, εὐσπλαγχνε. Ταῦτα εὐχόμενος ἴθυνεν τὸν βίον αὐτοῦ μετὰ πολλῆς ταπεινώσεως. 10

52. Ἐν μιᾷ οὖν¹ λέγοντος αὐτοῦ περὶ κενοδοξίας καὶ ταπεινώσεως τισὶν παραβάλλουσιν αὐτῷ ἔσχατον πεσόντες εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ ἀνεχώρησαν· λέγω οὖν αὐτῷ μετὰ τὴν ἀναχώρησιν τῶν ξένων, διὰ ποῖον τρόπον, Κύριέ μου, βλέπεις ὁξέως εἰς τὴν γῆν, ὅτε τις τῶν ἀδελφῶν σοι προσπέσει; 15

Ἐκεῖνος δὲ ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Συγχώρησον, ἀδελφέ, ἐγὼ γὰρ ὅταν τις *προσελθῶν καὶ² προσπαίσει μοι, τότε ἐγὼ ποιῶ τί τοιοῦτον· πίπτει γὰρ ἐκεῖνος εἰς τοὺς πόδας μου, ἐγὼ δὲ ταχέως κατέρχομαι³ εἰς τὸν ἄδην καὶ *ἔω αὐτὸν κείσθαι⁴ εἰς τὴν γῆν, κάθημαι ἐκεῖ ἕως ἂν ἀναστῇ ὁ ἀδελφός τῆς προσκυνήσεως, καὶ ὅτε ἀναστῇ, τότε 20
καγὼ ἀνέρχομαι τοῦ ἄδου καὶ προπέμπω τὸν ἀδελφόν⁵, ἐγὼ οὐκ εἰμι ἄξιός ἵνα οἱ υἱοὶ τοῦ θεοῦ πίπτουσιν εἰς τοὺς πόδας μου ὄντος ῥυπαροῦ κυνός καὶ αἰσχροῦ καὶ συντεθλασμένου καὶ ψυχῆ καὶ σώματι.

Τοῦτο ἀκούσας ἐγὼ ἐξέστην πάνυ καὶ στενάξας ἐβόησα ζηνικῶς τό, Κύριε ἐλέησον· ἐκεῖνος δὲ ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Τί θαυμάζεις 25
περὶ τούτου, μάλλον ζήλωσον καὶ ποιεῖ *καὶ σὺ⁶ ὁμοίως. Λέγω οὖν αὐτῷ πάλιν· Ἐγὼ οὐκ ἐπίσταμαι τὸ πῶς ἵνα κατέρχωμαι εἰς τὸν ἄδην. Καὶ λέγει μοι ὁ αὐτός⁷· Εἰ οὐ δύνη εἰς τὸν ἄδην κατελθεῖν, κἂν εἴσελθε ὑποκάτω τῶν ποδῶν τοῦ ἀδελφοῦ· εἰ δὲ οὐδὲ τοῦτο δύνασαι ποιῆσαι, κἂν λέγε ὅτι ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους ἁμαρτωλοτέρός 30
εἰμι· εἰ δὲ οὐδὲ τοῦτο, κἂν μέμφου καὶ ἐξουθενεῖ σεαυτὸν, εἰ δὲ καὶ τοῦτο οὐ δύνη ποιεῖν, βλέπε κἂν τὴν γῆν ὅπου δ' ἂν ἦ καὶ λέγε ὅτι γῆ εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύσομαι, εἰδὲ ἀκμὴν ἀπορεῖς, λέγε αἰετὸν θεῖον λόγον τοῦτον· Ὁ Θεός ἰλάσθητί μοι τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ σώσόν με.

Ταῦτά μοι εἰρηκῶς καὶ ἄλλα πλείονα παρηγγειλέν μοι λέγων, 35
ὅτι φύλαττε σεαυτὸν, ταπεινέ, ὅτι ἴστασαι εἰς τὴν σύναξιν τῆς ἐκκλη-

52. ¹ τῶν ἡμερῶν δοβ. M ² οἱ. P¹ ³ τῆ θεωρίᾳ δοβ. M и др. ⁴ ἕως αὐτός κείσθαι P² (P¹) ⁵ αὐτόν M ⁶ οἱ. P¹ ⁷ κίνει τὸν λογισμόν κατὰ τὴν ἰσω

σίας μετὰ τῶν ἀδελφῶν, φύλαττε σεαυτῷ μὴ γελᾶν, μὴ ψιθυρίζειν, μὴ ὀμιλεῖν, καὶ τὸ μὴ ψάλλειν ἐν κενοδοξίᾳ καὶ τέρπειν τὴν φωνὴν διὰ τοὺς ἀνθρώπους. Μιᾶ γὰρ τῶν ἡμερῶν ἠρώτησα αὐτὸν λέγων· Ἐὰν καὶ ἁμαρτία ἐστὶν τὸ μὴ ἀπέχεσθαι τούτων ὧν λέγεις; Τοῦτο δὲ 5 εἶπον αὐτῷ ἴσως εἶπη μοι τί, εἰ ἔχει ἀπὸ θεωρίας;

Ὁ δὲ μακάριος⁸ ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Πίστευσον, ἀδελφέ⁹, ὅτι ὑπὲρ τοὺς ἀνθρώπους τοὺς ἐστῶτας ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, πλείον εἰσὶ ἄγγελοι ἐστῶτες καὶ συμπάλλοντες αὐτοῖς [ἀοράτως¹⁰, ὅταν οὖν ἀρ-
ζηταὶ τις τῶν *ἐκεῖ ἐστῶτων¹¹ γελοιάζειν ἢ ὀμιλεῖν περὶ βιωτικά ἢ ψι-
10 θυρίζειν, θεωροὶ γίνονται αὐτοῦ] οἱ ἄγγελοι, καὶ ἐῶντες τὸν ὕμνον συ-
νάγονται ἐπὶ τὸ αὐτὸ καὶ θρηνοῦσιν πικρῶς τῷ πάθει τοιοῦτῳ ὑποκεί-
μενοι λέγοντες· Ἐὰν ποῦ ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τούτου, αἰχμάλω-
τος¹² ἀπήχθη, ὅτι οὕτως καταφρονῶν ἴσεται, φόβον Θεοῦ μὴ ἔχων,
μήτε αἰσχύνην, μήτε αἰδῶ, δι' ὧν γὰρ ὁ Θεὸς τὸ οὖς ἐκκλινεν ἵνα
15 γεμίσωσιν αὐτὸν προσευχῆς τειταπεινωμένης ῥήματα¹³ καὶ παράκλη-
σιν μετὰ προσοχῆς· ἰδοὺ οὗτος βάλλει εἰς τὸ οὖς τοῦ Θεοῦ γέλοια
καὶ ψιθυρισμοὺς.

Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ τρόμῳ συνεσχέθην καὶ ἔκτοτε ὅτε ἰστάμην
ἐν τῇ συνάξει μεμνημένος τὸν λόγον αὐτοῦ, ἔφριπτον αἰσχυρόμενος
20 τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, ἢ ποτε λησιμονήσας προσωμίλησα τινὶ
βιωτικόν¹⁴.

53. Ἄλλοτε πάλιν παραβαλὼν αὐτὸν ἀπὸ ὧπὲ ἤκουον τοὺς λό-
γους αὐτοῦ, οὓς ἔβαλεν εἰς τὰ ὦτά μου πρὸς νοουθεσίαν τῆς ψυχῆς
μου· καὶ ὡς ἐγένετο πρώτη ὥρα τῆς νυκτός, παραλαβὼν¹ ἐζήληθην
25 τοῦ κελλίου αὐτοῦ καὶ ἐπορευόμεθα ἐπὶ τὸν ναὸν τοῦ μεγαλομάρτυ-
ρος Ἀναστασίου τοῦ προσεύεσθαι· ἐν ᾧσιν οὖν διερχόμεθα διὰ τινος
ἐμβολίου ἀκούομεν τραγῳδίας καὶ γέλοια καὶ ἄσματα δαιμόνων² ἐν
τινι φουσκαρίῳ τελούμενα, ὁ δὲ δούλος τοῦ Θεοῦ ταῦτα ἀκούσας
ἐστέναζεν καὶ ἐμβριμησάμενος ἤρεν εἰς οὐρανοὺς τὰ ὄμματα αὐτοῦ
30 καὶ ὑπεψιθύρισεν μικρόν τι, καὶ οὕτω λοιπὸν περιεπάτει παραχρήμα
δὲ ἔπαυσεν πᾶσα *ἢ φλυαρία τῶν δαιμόνων³ καὶ διήλθομεν ἀτάραχοι

θεωρίαν, καὶ τὸν ἔσω ἄνθρωπον καὶ νόει τὴν ἀξίαν καὶ τὴν εὐπρέπειαν τοῦ σώ-
ματος. Πῶς μετὰ τὴν τῆς ψυχῆς ἀπόξεσιν ἤγουν διάλυσιν εἰς σκυλήκων βρώσιν,
φθορὰν κατολισθάνει, καὶ μειοῦται τὸ εἶδος καὶ ἡ φαντασία, καὶ πᾶν κάλλος, καὶ
πᾶν ἀξίωμα, καὶ πᾶσα τιμὴ, καὶ πᾶσα δόξα, σκιά καὶ ὄναρ, καὶ χόρτος, καὶ φάσ-
ματα δοβ. P¹ 8 ο.π. P¹ 9 τέκνον M 10 καὶ δοβ. P¹ *11 ἀνθρώπων ἐν τῇ ἐκκλη-
σίᾳ P¹ 12 ο.π. P¹ 13 ο.π. P¹ 14 λόγον δοβ. M; ἔτυπτον τὸ στήθος μου καὶ ἐπι-
πτον εἰς τὴν γῆν κράζων· Τί ἤμαρτον P¹

53. 1 κάμει δοβ. M и др. 2 δαιμονικά M и др. 3 δαιμονική ἀταξία M

μηδὲν σαπρὸν⁴ ἀκούοντες· ὅτε δὲ διαβάαντες προεκώσαμεν τὴν ὁδόν, πάλιν ἤρξαντο οἱ ἄθλιοι ταύτης τῆς αἰσχρολογίας, ἐθαύμασα δὲ ἐγὼ τοῦτο ὑπονόησας, καθότι ὅτε ἀνεβριμήσατο καὶ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἤρεν εἰς οὐρανοὺς, τοῦτο ἦν προσευζάμενος καὶ εἰπών· Κύριε, ἔμφραζον τὰ στόματα αὐτῶν τοῦ μὴ φλυαρεῖν ἕως ἂν διέλθωμεν⁵, ὃ καὶ ἐγένετο· 5 φθασάντων δὲ ἡμῶν ἐν τῷ σεβασμίῳ ἐκείνῳ ναῶι καὶ πίστει πολλῇ προσευζάμενος ἐπὶ ἱκανὰς ὥρας, οὕτως ἐκείθεν ἐξήλθομεν, καὶ ἐν τῷ ὁδεύειν ἡμᾶς ἤλθομεν ἐν τινι ἐμβόλῳ τοῦ χαλκουργίου λεγόμενον, καὶ ἀναβλέψας ὁ μακάριος, ὁρᾷ ἐπάνω πύλης *οἴκου μεγάλου τινός⁶, ἱστορισμένην τὴν Μητέρα τοῦ Θεοῦ Λόγου, ἔχουσαν τὸ θεῖον⁷ βρέ-10 φος ἐν τοῖς ἀγγάλαις αὐτῆς, καὶ τοῖς μάγους δῶρα προσφέροντας αὐτῷ· βλέπει δὲ κατωτέρω, καὶ ἰδοὺ ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς μουσεῖον τετυπωμένον⁸, καὶ ἦν πίστις πολλὴ εἰς *τὸν θεῖον χαρακτῆρα, τὸ πάμφωτον ἐκείνο⁹ *τοῖς ἀνθρώποις¹⁰ τοῖς τὴν πόλιν ἐκείνην οἰκοῦσιν, αἰεὶ δὲ ὑπήγαινον καὶ ἤρχοντο οἱ ἄνθρωποι ἐκείσε οἱ¹¹ μὲν τῇ ἡμέρᾳ, οἱ δὲ τῇ νυκτί, καὶ προσηύχοντο ἕκτενας¹¹ ποιοῦντες· ἐν ὧσιν οὖν εἶδεν τὴν ἄχραντον μορφήν ἐκείνην ὁ δίκαιος *πορευθεὶς ἐγγύτερον¹² ἐξέτεινεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς αὐτήν, καὶ στενάζας ἤρξατο οὕτως προσεύχεσθαι λέγων· ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, ὃν φρίττει καὶ τρέμει¹³ τὰ ὁρατὰ¹⁴ καὶ τὰ ἀόρατα, ἐπίβλεψον ἐπὶ¹⁵ 20 τὴν προσευχὴν τοῦ δούλου σου τοῦ ἀχρείου τοῦ ἐν ἀνομίαις πολλαῖς ἀναστρεφομένου· σὺ γὰρ εἶ, Κύριε, ὁ κατελθὼν [εἰς τῶν κόλπων *τῶν πατερικῶν¹⁵, ὅθεν οὐκ ἐχωρίσθης λαθῶν τὰς οὐρανίους δυνάμεις καὶ εἰσδύς εἰς τὴν ἄχραντον μήτραν τῆς δεδοξασμένης Μητρός σου Μαρίας τῆς Θεοτόκου· καινὸν γὰρ τὸ θαῦμα καὶ θεοπρεπές· τῆς παρθέ-25 νου¹⁶ γὰρ τὴν κεκλεισμένην πύλην σαφῶς διοδεύει Κύριος, γυμνὸς ἐν εἰσόδῳ καὶ σαρκοφόρος ὤφθη ἐν ἐξόδῳ Θεός, καὶ μένει ἡ πύλη κεκλεισμένη¹⁷. εἰσῆλθες γὰρ τέλειος Θεὸς καὶ ἐξῆλθες τέλειος ἄνθρωπος ἐν δύο φύσεσιν, ἐν δύο οὐσίαις, μιᾷ δὲ τῇ ὑποστάσει, δυσὶ καὶ τοῖς θελήμασιν· εἰς Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, Λόγος καὶ ἀπαύτασμα¹⁸ 30 τοῦ Πατρός· μορφήν δούλου λαβὼν, ὅμοιος τῷ Πατρί σου ὑπάρχων κατὰ πάντα χωρὶς γεννησίας· ὅμοιος ἡμῖν *γενόμενος ἐκτός¹⁸ τῆς ἁμαρτίας. Οὕτω τοῖς ἀνθρώποις συνανεστράφης φοβερὰ θαυμάσια

⁴ αἰσchrόν P¹ ⁵ τὴν ὁδόν doB. M ⁶ οἴκου τινός μεγάλου M ⁷ ἄχραντον M u dr. ⁸ τετυπωμένος P¹ ⁹ τὸν πάμφωτον ἐκείνον καὶ τ. θ. χ. doB. P¹ ¹⁰ παρὰ τῶν ἀνθρώπων M u dr. ¹¹ καὶ δεήσεις doB. P¹ ¹² οπ. M; πλησίον P² ¹³ ἀπὸ προσώπου δυνάμεως σου doB. P¹ ¹⁴ πάντα doB. P¹ ¹⁵ τοῦ ἀοράτου πατρός P¹ P² ¹⁶ παρθενίας αὐτῆς σαφῶς P¹ ¹⁷ ὡς ἦν καὶ πρὸ τοῦ τόκου doB. P¹ ¹⁸ ὑπάρχων

ἐκτελέσας¹⁹ πρὸς ἔνδειξιν καὶ πιστευσιν τῆς ἀχράντου σου θεότητος. Μὴ οὖν ἐγκαταλίπῃς με ἀπολέσθαι, Κύριε μου, Ἰησοῦ Χριστέ, διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀνομιῶν μου, ἀλλ' ἐμφόνηθί μοι, Δέσποτα, τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἐν ἐλέει καὶ οἰκτιρμοῖς ἐπισκιάζων με τῷ Πνεύματι σου τῷ 5 ἀγίῳ· ἐλθέ²⁰, οἰκτίρμον καὶ πανάγαθε, πρὸς παράκλησιν τῆς ἀθλίας μου, ψυχῆς καὶ εὐδίασόν με *τῷ ἀγίῳ Πνεύματι²¹.

54. Ταῦτα προσευζάμενος ὁ ὄσιος¹ καὶ ἐτέρας ἀνθομολογίας ἐκχέας τοῦ στόματος αὐτοῦ πρὸς Κύριον γίνεται ἄφνω πρὸς αὐτὸν ἡχός τις φοβερός², *ὡσπερ ὑδάτων³ πολλῶν πορευομένων· *τοῦτο δὲ 10 ἐξήρχετο ἐκ τοῦ σεβασμίου ἐκείνου χαρακτήρος καὶ ἦρχετο πρὸς αὐτόν· Ἐν ὧσιν οὖν τὸ Πνεῦμα ἠγγισεν *ἐναντίον τοῦ⁴ δικαίου] πάνυ εἰσέδου εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ὡσπερ τις [σίφων] ἀνέσπασεν⁵ ἀπὸ τῆς γῆς καὶ ἐκρέματο ἐν τῷ ἀέρι ἐκτεταμένης ἔχων τὰς χεῖρας αὐτοῦ· κατενεχθεὶς δὲ ἐκείθεν, ὥρατο τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλι- 15 ος ἐξαστράπτων καὶ φεγγίζων, ἡ δὲ γῆ οὐκ ἐδίδου⁶ αὐτῷ αἰσθάνεσθαι ἐν τῷ ὀδεύειν *αὐτὸν ἐν αὐτῇ⁷, ὅτι γῆν περιπατεῖ, αἰδεσθεῖσα γὰρ αὐτὸν ἡ γῆ ὡσπερ σπόγγον ἑαυτὴν ὑπεστρώννυεν *τῷ δικαίῳ⁸ τοῦ βαδίζειν αὐτὴν, ὁ δὲ ἅγιος⁹ ἠσθάνετο ἑαυτὸν κατ' ἐκείνην τὴν ὥραν ὡς ἄσαρκον ὄντα καὶ ἐν τῷ ἀέρι περιπατοῦντα¹⁰, οὐχὶ δὲ ἐν 20 τῇ γῇ, ἡ γὰρ δόξα τοῦ Θεοῦ συνείχεν αὐτὸν καὶ ἐμετεποίει τὰ αὐτοῦ ἀπὸ παντὸς βάρους εἰς ἐλαφρότητα καὶ ἀπάθειαν.

55. Κατερχομένων δὲ ἡμῶν ἐκ τῆς προσευχῆς, καὶ γεγονότων ἐν τινὶ τόπῳ ὅπου ἐταιριζόμεναι ἔμενον, βλέπει ὁ μακάριος ἄνθρωπον 25 ἕκράτει δὲ καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ταῖς δύο παλάμαις αὐτοῦ σκέπων αὐτὸ καὶ ἐθρήνει τοιοῦτω σχήματι, ὥστε νομίζειν καθότι καὶ οὐρανὸς συνοδύρεται αὐτῷ· ποτὲ μὲν ἐθρήνει, ποτὲ δὲ καὶ τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐπαίρων ἠῦχετο στεναζῶν καὶ πάλιν ἐθρήνει καὶ ἄλλοτε πάλιν ἐκράτει τὴν σιαγόνα αὐτοῦ καὶ ἴστατο ὡς ἀποννη- 30 μένος· καὶ ἔνευεν ποτὲ μὲν ἄνω μετὰ στεναγμοῦ, ποτὲ δὲ κάτω μετὰ κατηφείας· τοῦτο θεωρήσας τῷ πνεύματι ὁ δίκαιος, ἦρξατο καὶ αὐτὸς

διὰ τῆς ἀμαρτίας P¹ P² ¹⁹ ἐργασάμενος P¹; ἐνδείξιμος P² ²⁰ φάνηθί μοι P¹ P² *²¹ ἐν τῇ λαμπρότητί σου καὶ τῷ κάλλει σου P¹ P² (οἱ. κ. τ. κ. σ.)

54. ¹ ἅγιος P¹ P² ² Текстъ М, которымъ восполняется деффектъ А, самъ въ этомъ мѣстѣ спутанъ. См. изслѣдование. *³ Это взято изъ P¹ вслѣдствие деффекта въ М. *⁴ Взято изъ P¹ P² вслѣдствие того, что строчки М (л. 40), залитыя масломъ, не на всемъ пространствѣ читаются ясно ⁵ αὐτὸν доб. М и др. ⁶ ἐποίηί Μ *⁷ αὐτὴν Μ и др. *⁸ τοῖς ποσίν τοῦ δικαίου Μ ⁹ μακάριος Μ P¹ ¹⁰ βαδίζοντα Μ

ὡσπερ θρηνεῖν *καὶ μικρὸν ἀνεῖς¹, προσεγγίσας² τῷ ἀνθρώπῳ τῷ θρηνουῦντι⁴ λέγει· Τὸν Θεὸν σύ, ἀδελφέ, εἶπέ μοι· τίς ὁ τρόπος ὅτι οὕτως πικρῶς θρηνεῖς καὶ ἴστασαι κατηφῆς ἔξιν πρὸς ἔξιν ἀλλάσσω καὶ μὴ ἀναχωρῶν τοῦ καταγωγίου· λέγε μοι, παρακαλῶ, θέλω γὰρ μαθεῖν, καὶ ἐπιποθῶ ὅτι ἔχει πολλὴν συμπάθειαν ὁ κοπετός σου. 5

Ἀποκριθεὶς δὲ⁴ λέγει αὐτῷ⁵· φύσει, ἔνδοξε Νήφων, ἐγὼ ἄγγελός εἰμι τοῦ Θεοῦ, καὶ ὡσπερ πάντες οἱ χριστιανοὶ ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ βαπτίσματος αὐτῶν λαμβάνουσιν *ἄγγελον ἕκαστος παρὰ τοῦ Θεοῦ φύλακα τοῦ βίου⁶ αὐτῶν, ἔτυχα κἀγὼ ὡς πάντες πεμφθεὶς εἰς φυλακὴν ἀνθρώπου τινός, ἐκεῖνος οὖν λίαν θλίβει με ἀνομίαις ἐργαζόμενος, 10 καὶ νῦν ἐν τῷ καταγωγίῳ τούτῳ ἐστὶν ὡς ὄραξ κείμενος εἰς ἀνομίαν⁷ μετὰ τῆς πόρνης τῆσδε· βλέπω οὖν ἐγὼ τὸ ἀτόπημα τοῦτο, *καὶ πῶς ἵνα μὴ θρηνήσω τὴν εἰκόνα τοῦ Θεοῦ εἰς τοιοῦτον σκότος ἐμπεσοῦσαν⁸;

Λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Διατί οὖν οὐ νουθετεῖς αὐτὸν τοῦ φυ- 15 γεῖν *τὸ ζόφος τῆς ἁμαρτίας ταύτης⁹; Λέγει ἐκεῖνος· Ἐπειδὴ οὐκ ἔχω χῶραν προσεγγίσει αὐτῷ, ἀφ' οὗ γὰρ ἤρξατο ποιεῖν τὴν ἁμαρτίαν, δοῦλός ἐστιν τῶν δαιμόνων, καὶ οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔχω ἐν αὐτῷ·

Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος¹⁰· Πόθεν δῆλον¹¹ ὅτι οὐδεμίαν ἐξουσίαν ἔχεις ἐν αὐτῷ, τοῦ Θεοῦ σοὶ αὐτὸν ἐμπιστεύσαντος¹²; 20

*Λέγει ὁ ἄγγελος¹³· Ἄκουσόν μου, δοῦλε τοῦ Θεοῦ Νήφων· ὁ Θεὸς ἡμῶν αὐτεξούσιον φύσει ἐποίησεν τὸν ἄνθρωπον καὶ ἔασεν αὐτὸν τῇ ἀρεσκουσίᾳ αὐτὸν ὀδῶ πορεύεσθαι, δείξας αὐτὸν στενὴν ὁδὸν, ὁμοίως καὶ πλατεῖαν, εἰρηκῶς αὐτὸν ὅτι στενὴ καὶ τεθλιμμένη ἢ ὁδὸς ἢ εἰς **ἀπώλειαν ἄγουσα μηδὲ ὁδὸς τοὺς ὀδεύοντας αὐτήν¹⁴· 25 πάλιν δὲ πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἢ ὁδὸς ἢ εἰς *σωτηρίαν μηδὲ ὁδὸς ἄγουσα¹⁵.

Τοῦτο εἰρηκῶς *αὐτῷ, λοιπὸν ἔασεν αὐτὸν τῷ ἰδίῳ συνειδῶτι πορεύεσθαι¹⁶ σημάνας αὐτῷ ἀμφοτέρων¹⁷ τὴν ἔκβασιν, τὴν μὲν μικρὰν ἠδονὴν¹⁸ ἔχουσαν *καὶ εἰς τὸ πῦρ ἀπάγουσαν¹⁹· τὴν δὲ μικ- 80

55. ¹ παυσάμενος τοῦ κλαυθμοῦ M ² πλησιάσας M ³ ὁπ. P² (παθηγορ.)
⁴ ἐκεῖνος δοβ. M η δρ. ⁵ πρὸς τὸν ὄσιον M ⁶ φύλακα τῆς ζωῆς ἄγγελον ἕκαστος παρὰ τοῦ Θεοῦ κατὰ παντός τοῦ βίου καὶ τῆς ψυχῆς ἔχειν P¹ ⁷ ἁμαρτίαν M
⁸ θρηνῶ καὶ ὀδύρομαι εἰς τοιοῦτον σκότος καὶ ἀπώλειαν ἐπίπτοντα P¹ ⁹ τὴν ἁμαρτίαν ταύτην M ¹⁰ ἐκεῖνος M ¹¹ εἶπέ μοι M ¹² τοῦ σκέπειν αὐτόν M ¹³ ὁ δὲ πρὸς αὐτόν M ¹⁴ τὴν ζωὴν εἰσάγουσα· πάλιν δὲ πλατεῖα καὶ εὐρύχωρος ἢ εἰς τὴν ἀπώλειαν φέρουσα M ¹⁵ τὴν βασιλείαν καὶ εἰς τὴν ζωὴν P¹ ¹⁶ κόλασιν καὶ ἀπώλειαν P¹ ¹⁷ ὁ Θεὸς καὶ διὰ νόμου καὶ διὰ προφητῶν ἐξασφαλισάμενος αὐτὸν εἶασεν λοιπὸν αὐτῷ τῷ ἰδίῳ σκοπῷ καὶ θελήματι πορεύεσθαι P¹ ¹⁸ τῶν ὀδῶν δοβ. M η δρ. ¹⁹ ἀπόλαυσιν P¹ ²⁰ πρόσκαιρον καὶ αἰωνίως κολάζουσαν M

ρόν²⁰ πόνον ἔχουσιν· καὶ εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας ἀνάπαυσιν κεκτημένην· λοιπὸν ποῖαν νοουθεσίαν δύναμαι ἐγὼ ποιῆσαι πρὸς τὸν ἐμὸν ἄνθρωπον, ὃν μοι ἐνεχείρισεν ὁ Θεὸς σκέπειν αὐτόν· αὐτὸς γὰρ ὁ Θεὸς ἡμῶν ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός, οἰκίει στόματι νοουθετεῖ καὶ
 5 παρακαλεῖ καὶ διδάσκει πάντας ἀπέχεσθαι τῶν σαπρῶν²¹ ἔργων, ἀλλὰ ποῦ μόνις ὀλίγοι σκέπτονται ἀκριβῶς τοὺς λόγους αὐτοῦ, κατὰ τὸ πρακτικόν.

Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Τί οὖν ἐξέτινες τὰς χεῖράς σου εἰς τὸν οὐρανὸν στενάζων ἐκπληκτικός;

10 Λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος· Ἐώραν τοὺς δαίμονας κύκλῳ αὐτοῦ κροτοῦντας²² καὶ ἐτέρους *τραγωδοῦντας, καὶ ἄλλους²³ κιθαρίζοντας, τινὰς δὲ καὶ ἐγγελῶντας ἐπὶ αὐτὸν ἀσέμνως²⁴ καὶ ἔνεκεν τούτου ἐνεπρίετο²⁵ ἡ καρδία μου *ἐπὶ τὰ βδελύγματα ἐκεῖνα²⁶· ἠυχόμενη δὲ τῷ Θεῷ ἵνα ῥυσθῇ ἀπὸ τῆς χλεύης τῶν ἐσκοτισμένων δαιμόνων τὸ
 15 πλάσμα αὐτοῦ, καὶ ἵνα μοι δωρήσῃται χαρῆναι κὰν μίαν ἡμέραν εἰς τὴν μετάνοιαν²⁷ αὐτοῦ καὶ τὴν ἐπιστροφὴν αὐτοῦ· ἔτι δὲ ἠυχόμενη καὶ τοῦτο, ὅπως ἀζιώσει με ὁ ἐλεήμων Θεός, παραδοῦναι τὴν ψυχὴν αὐτοῦ τῇ ἀγαθότητι αὐτοῦ, ἄσπιλον καὶ καθαρὰν διὰ τῆς ἀνανήψεως γενομένην·

20 Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος *ἄφαντος ἐγένετο²⁸ ἐξ ἡμῶν.

56. Ἀναχωρησάντων δὲ ἡμῶν ἔλεγεν περιπατῶν ὁ δίκαιος ὅτι δυσωδεστέρα τῆς πορνείας ἄλλη ἁμαρτία οὐκ ἔστιν· ἂν δὲ θελήσῃ ὁ πόρνος μετανοῆσαι, θερμότερον¹ δέχεται αὐτὸν ὁ Θεὸς ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνόμους καὶ ἁμαρτωλοὺς διότι φυσικόν ἐστὶν τὸ πάθος,
 25 πληθύνει δὲ αὐτὸ ὁ διάβολος διὰ τῶν γαργαλισμῶν, ἂν δὲ θέλει τις ἀποκτεῖναι τοῦτο², ἐν ἀγρυπνίᾳ καὶ ὀλιγοτροφίᾳ ζηραίνει³ αὐτό· ἔλεγεν δὲ καὶ τοῦτο, ὡς ἐπορευόμεθα, ἐν μιᾷ φησὶν ἔθεασάμην ἄνθρωπον τινὰ ἐρχόμενον διὰ τῆς πλατείας ὁδοῦ καὶ ἰδοὺ ἠνεψύχθησαν οἱ ὀφθαλμοί μου, καὶ βλέπω ὡσεὶ τριάκοντα δαίμονας κύκλῳ θορυβου-
 30 μένους, καὶ οἱ μὲν ὡς μυταῖς ἐπίπιζον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, οἱ δὲ ὡς κύνωπες ἤλθον εἰς τὸ οὖς αὐτοῦ·

ἔτεροι δὲ σχοινία κρατοῦντες εἶχον αὐτὸν δεδεμένον ἐκ τοῦ τραχήλου καὶ ἐκ τῶν ποδῶν καὶ ἐκ τῶν μορίων αὐτοῦ, ἔσυρον δὲ αὐτὸν ἀποτόμως ἄλλος ἄλλου⁴, καὶ ἕτερος ἐτέρωθεν, ἐγὼ δὲ τοῦτο

¹⁹ βάλλουσιν P¹ ²⁰ ὀλίγον M ²¹ ἀκαθάρτων M ²² τραγωδοῦντας M ²³ οἱ. M ²⁴ αὐτὸν δὲ παρανομούντα. δοβ. P¹ ²⁵ καὶ ἔστενεν. δοβ. P¹ ²⁶ οἱ. P¹ ²⁷ ἐπιστροφὴν M ²⁸ ἠφαντίωθη M

56. ¹ ταχὺ M; θερμότερος P¹ P² ² τὸ τοιοῦτον πάθος M; ἐαυτὸν P¹; τοῦτο P² ³ ἀγωνίσεται καὶ φεύζεται ἀπ' αὐτοῦ M ⁴ ἀλλαχοῦ M η δρ. ⁵ ἀπηνῶς

ιδῶν δάκρυσιν συσχεθεὶς ὅλως ὑπενόουν· τίνες οὗτοι οἱ τρεῖς οἱ σχοι-
 νίοις σύροντες⁵ τὸν ἄνθρωπον· ἀπεκαλύφθη δέ μοι τοῦτο, ὅτι ὁ εἰς
 δαίμων ἐστὶν τῆς πορνείας, καὶ ὁ ἕτερος τῆς μοιχείας, ὁ τρίτος δέ
 ἐστὶν ὁ τὴν σοδομιτικὴν ἐργασίαν ἐργαζόμενος, οἱ δὲ εἰς τὸ οὖς
 αὐτοῦ αὐλοῦντες, τὴν ἀπόγνωσιν ἐνσπείρουσιν ἐν αὐτῷ, οἱ δὲ τὸ **5**
 πρόσωπον αὐτοῦ πιπίζοντες⁶ [ἀναίσχυντον καὶ ἀδιάντροπον αὐτὸν
 ἀποδεικνύουσιν· ταῦτα ὑπὸ τοῦ Κυρίου μου ἐφανερώθη μοι· *καὶ εὐ-
 θὺς πάλιν βλέπω⁷, καὶ ἰδοὺ μακρόθεν ὁ ἄγγελος αὐτοῦ ἠκολούθει κρα-
 τῶν ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ ὡσπερ ῥάβδον λιγνὴν· εἶχεν δὲ εἰς τὸ ἄκρον
 αὐτῆς ὡσπερ ἄνθος κρίνου πάνυ τερπνόν· αὐτὸς δὲ περιεπάτει ἀπε-**10**
 γνωσμένος⁸ καὶ λίαν λυπούμενος· περὶ γὰρ τοῦ ἀνθρώπου πάντως ἦν
 αὐτῷ τσαυτὴ θλίψις, διότι πλήρης ἦν εἰς τὸν φάρυγγα τοῦ διαβόλου⁹
 πορνεία καὶ μοιχεία καὶ ἀνδρομανία δεδουλωμένος· ἐγὼ δὲ φησὶν τοῦ-
 το ἰδὼν ἦρα τὰς χεῖρας μου πρὸς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ὅπως κἂν
 μίαν εὐχὴν *πρὸς τὸν Θεὸν ὑπὲρ αὐτοῦ ἀναπέμψω¹⁰ καὶ ἰδοὺ οἱ πο-**15**
 νηροὶ δαίμονες ὡσπερ κώνωπες γεγονότες· κατήσθιον ὡς νομίζοντες
 τοὺς βραχίονας μου κωλύοντες τοῦ μηδόλως με εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ
 ποιῆσαι. Ταῦτα μοι, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες, τοῦ δικαίου διηγούμενου,
 φόβος καὶ τρόμος συνέσχεεν με τότε καὶ ἐκπληττόμην ἀκούων· ὁ οὐ-
 δέποτε ἤκουσα. **20**

57. Εἶχεν δὲ καὶ τοῦτο κατόρθωμα ὁ ἅγιος· ὅτε γὰρ ἐμελλε¹
 ὀλίγου ὕπνου μεταλαβεῖν πρῶτον ἐστρώννυεν λίθους² ἐν τῇ γῆ καὶ
 τότε ἐπέριπτεν ἐπάνω αὐτῶν μικρὸν σαγίον³· καὶ οὕτως⁴ ἴστατο ψάλ-
 λων νεκρώσιμα ὡσπερ θάψαι αὐτὸν λογιζόμενος⁵, καὶ μετὰ ταῦτα
 ἔλεγεν ἀποστηθίζων τέσσαρας ἀποστόλους καὶ τέσσαρα εὐαγγέλια καὶ **25**
 ἄλλα τινὰ, καὶ οὕτως κατασφραγίζων τρισσῶς τὴν στρωμνὴν αὐτοῦ
 ἀνεπαύετο⁶ λίθον τιθεὶς εἰς τὴν *ὑπόστρωσιν τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ⁷.
 Ὅτε δὲ ἐπετίθοντο αὐτῷ οἱ δαίμονες κατὰ τοὺς ὕπνους νύσσοντες
 αὐτὸν καὶ μὴ ἐῶντες ὑπνώσαι, αὐτὸς τὴν ῥάβδον αὐτοῦ λαμβάνων καὶ
 πνεύματι γενόμενος⁸ ἔτυπτεν αὐτοὺς σφοδρῶς ὑβρίζων καὶ ἐξουθενῶν **30**
 αὐτούς⁹ καὶ μηδόλως¹⁰ ταράττων, ὅθεν παρατήρημα εἶχον αὐτὸν οἱ
 δαίμονες καὶ ἔλεγον· τί ποιήσωμεν τῷ σκληροτραχήλῳ τούτῳ, διότι
 σφόδρα *τύπτει καὶ ὑβρίζει¹¹ καὶ ἐξουθενεῖ τὸ γένος ἡμῶν;

δοβ. P¹ ⁶ τὴν αἰδῶ καὶ τὴν ἐντροπὴν αὐτοῦ πιπίζουσιν P¹ P² *⁷ οπ. P¹
⁸ κάτω νεύων δοβ. P¹ P² ⁹ ἄδου P¹ P² *¹⁰ ὑπὲρ αὐτοῦ ποιήσω πρὸς Κύριον (Θε-
 ὸν P²) P¹ P²

57. ¹ ἤρχετο P² (P¹ κσπ. ἠύχετο) ² ὀξεῖς δοβ. P¹ ³ ψαθίον P¹; τι P²
⁴ ἔπειτα P¹ ⁵ πειρώμενος P¹ P² ⁶ ἀνέπιπτεν P² *⁷ κεφαλὴν αὐτοῦ ὑποκάτω P¹
⁸ δυναμούμενος M; δυνάμει Θεοῦ P¹ ⁹ τὴν ἀδυναμίαν αὐτῶν M и др. ¹⁰ μεγά-

Ἐν μιᾷ οὖν ὡς ἔκειτο ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ τοῦ μικρὸν ὑπνώσαι, ἰδοὺ ἔρχεται ὁ διάβολος *κρατῶν ἀγίνην καὶ βουλόμενος¹² πατάξει αὐτόν, θροηθεὶς δὲ¹³ καὶ μετὰ θορύβου χυθεὶς¹⁴ ὡσεὶ καπνὸς ἐξέλιπεν, τρίζων δὲ τοὺς ὀδόντας αὐτοῦ φρίττων¹⁵ ἔλεγεν· ὦ Μαρία, σὺ 5 με πανταχοῦ καίεις φυλάττουσα¹⁶ τὸν σκληροτράχηλον τοῦτον.

Ταῦτα ἀκούων ὁ δίκαιος¹⁷, ὑπενόησεν ὅτι ἡ Θεοτόκος σκέπει¹⁸ βοηθοῦσα¹⁹ αὐτόν, ἐλάμβανεν γὰρ πίστει πολλὴ τῆς κανδήλας αὐτῆς τὸ ἔλαιον καὶ ἔχριεν ὡς ἔθος ἐν τῇ ὥρᾳ τοῦ ὕπνου τὸ μέτωπον αὐτοῦ καὶ τὰ ὦτα, ὁμοίως καὶ τὸν αὐχένα αὐτοῦ καὶ τὴν καρδίαν²⁰, διὰ 10 τοῦτο ἠττηθεὶς ὁ διάβολος ἐκ τοῦ ἁγίου ἐλαίου τῆς Θεοτόκου ἔφευγεν²¹ ἀπ' αὐτοῦ· νοήσας οὖν ἔκτοτε τὴν δύναμιν τοῦ ἁγίου ἐλαίου πᾶσι τοῖς γνωστοῖς αὐτοῦ ἐπέτρεπε συνεχῶς λαμβάνειν ἅγιον ἔλαιον ἐκ πάντων τῶν ἁγίων καὶ τῆς Θεοτόκου Μαρίας τῆς εὐλογημένης καὶ χρίσθαι²² καὶ οὕτω ὑπνεῖν.

15 58. Ἄλλοτε πάλιν καθημένων ἡμῶν καὶ ὁμιλούντων περὶ κενοδοξίας καὶ τινων¹ πνευματικῶν, ἔλεγεν ὁ μακάριος, ὅτι τὸ πνεῦμα φησὶ τῆς κενοδοξίας πολυποικιλὸν ἐστίν, καὶ βία πολλὴ γίνεται τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ τοῦ ἐκφυγεῖν² αὐτό, ποιεῖ γὰρ τὸν ἐνάρετον φαντάζεσθαι εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ εἰ ἔστιν ἀπὸ νηστείας καταπεπωκός, 20 ἐνθυμίζων αὐτόν καὶ λέγων· ἴδε εἰς τὸ φρέαρ τοῦ προσώπου σου τὴν σκιάν, πῶς περ ἐστὶν δεδαμασμένον, καὶ ἐκ τούτου οἱ ἄνθρωποι μέγαν σε ἔχουσιν· Πάλιν ἐνθυμίζει τῷ ἐναρέτῳ *καὶ φησὶν³· Περιπάτει κεκυφῶς καὶ φθέγγου ὡς μεταμόλις, καὶ βιάδιζε ἀργὰ ἵνα σὲ τιμῶσιν οἱ ἄνθρωποι.

25 *Καὶ ἄλλοτε πάλιν⁴ λέγει· Στέναζε περιπατῶν καὶ τοὺς ὀφθαλμούς σου ὀρεγόμενος⁵, καὶ βλέπε περιφανῶς, ἵνα λέγωσιν οἱ ἄνθρωποι· ἴδε ἄγιος⁶ μέγας, μετὰ ταῦτα *ἵνα εἴπῃ αὐτῷ⁷, πρέπον σοὶ ἐστὶν τὸ *βασίλειον ἢ τὸ ἱερατεῖον, ἢ τὸ καὶ ἐπίσκοπον εἶναι⁸, *ἀλλὰ πρέπον σοὶ ἐστὶν τὸ ἱερέα εἶναι ἢ ἀρχιδιάκονον⁹, ἀλλὰ εἰς τὸν ἐρχόμενον και- 30 ρὸν σπούδασον ἵνα ποιήσης σημεῖα καὶ τέρατα¹⁰, καὶ τί δὴ λέγειν·

λως P¹ P² *¹¹ μαστίζει M *¹² οπ. P¹ ¹³ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ δοβ. P¹ ¹⁴ εὐθύς δοβ. P¹ ¹⁵ φεύγων M κ δρ. ¹⁶ φιλοῦσα P¹ ¹⁷ μακάριος M ¹⁸ ὑπερασπίζει M ¹⁹ σκέπουσα M ²⁰ καὶ πάντα τὰ αἰσθητήρια αὐτοῦ δοβ. M ²¹ ὤχετο M κ δρ. ²² τὰς αἰσθήσεις δοβ. M

58. ¹ ἄλλων δοβ. P¹ ² ἀποδράσαι M κ δρ. ³ λέγων M κ δρ. ⁴ πάλιν ὑποβάλλει τῷ ἀγωνιστῇ M; ἐνθυμίζει τὸν ἀγαθὸν P¹ ⁵ αἶρε γαληνῶς M κ δρ. ⁶ ὄλος P¹ ⁷ καὶ ἕτερα ὑποβάλλει αὐτῷ P¹ ⁸ εἶναι ἐπίσκοπον διότι παρὰ πάντων ἄγιος λέγε καὶ νόμιζε M ⁹ ἔτι δὲ (ἀλλὰ P²) πρέπει σοὶ ἐστὶν τὸ ἱεροουργεῖν ἢ τὸ ἀρχιδιακονεῖν (ἱερέα εἶναι, ἀρχιδιακονεῖν P²), ἀλλ' ἀρτίως εἰς τὸν ἐρχόμενον καιρὸν etc.

Ὅτε ἤμην ἐν ἀρχῇ κλαίων τὰς ἀνομίας¹¹ μου τῇ μετανοίᾳ σχολάζων¹², ἰδοὺ τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας ἐπέρχεται μοι ἐμβάλλον ὡσπερ ἀγαλλίωσιν τῇ καρδίᾳ μου, καὶ διώκον πᾶσαν θλίψιν ἀπ' ἐμοῦ καὶ ἰλορῦνόν με, ἔλεγεν τῇ διανοίᾳ μου· Σὺ ἀπὸ τοῦ νῦν μέγας καὶ ὑψηλὸς εἶ, καὶ τίς ἔσται λοιπὸν ὁμοίός σου ἐπὶ τῆς γῆς, ποτὲ καὶ ὡσπερ 5
θυμιαμάτων ὁσμὴν εὐώδη¹³ ταῖς ὀσφρήσεσίν μου (ἐμβάλλων)¹⁴, λέγει, ἐνθυμίζων¹⁵ μου τὴν ἄνοιαν¹⁶. Εἶδες¹⁷ πῶς σοι παρίστανται οἱ ἄγγελοι ἀοράτως θυμιῶντες¹⁸ τὴν σὴν ἀγιωσύνην τε καὶ ἀρετὴν.

Ἐπειτα ἔλεγέν μοι· Μακάριος εἶ, Νήφων, ὅτι ἐνίκησας τὸν διαβολὸν, ἐγὼ δὲ ταῦτα ἐννοιολογούμενος ἐπλανώμην, κρατῶν ἑμαυτὸν 10
ὡς ὑπέβαλέ μοι τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας, ὁ δὲ Θεὸς ὁ μὴ θέλων τὸν θάνατον τοῦ ἁμαρτωλοῦ, ἐχαρίσατό μοι διακρίσιν *λογισμῶν καὶ ἐννοιῶν καὶ θέσεων καὶ λέξεων¹⁹ καὶ ὅτε ὁ ὑποβάλλων ἦρχετό μοι λέγων· Σὺ ἀπὸ τοῦ νῦν ἀληθῶς ὁ ἅγιος Νήφων εἶ, καὶ τίς ἕτερος πολιτεύεται ἐπὶ τῆς γῆς ὡς σὺ μέσον τοῦ θορύβου τοιαύτας ἀρετὰς 15
ἐργαζόμενος²⁰, ὄντως οὐδεὶς· ὅτε οὖν *τὰ τοιαῦτα²¹ ὑπέβαλλέν μοι²², ἔκτοτε λογισμῶ διακρίσεως συνέτριβα αὐτόν²³.

Ἐν μιᾷ οὖν, ὡς ἔλεγεν, ἐπιπίπτει αὐτῷ τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας λέγων αὐτῷ²⁴. Ἴδε ὁ ὑψηλότερος τῶν ἀνθρώπων²⁵, **ὁ φωστὴρ ὁ μέγας, ὁ γενναῖος, ὁ σωτήριος, ἴδε ὁ σήμερον *ἐπάνω τῶν ἀνθρώπων²⁶ τῇ ἀρετῇ καθεζόμενος²⁷, καὶ ἀπλῶς τὰ τούτοις ὅμοια ἔλεγεν, θέλων²⁸ ἀπατήσαι τὸν δίκαιον. Γνοὺς δὲ ὁ ἅγιος²⁹ τὴν κακουργίαν τοῦ διαβόλου διακρίνων ἑαυτὸν ἔλεγεν ὅτε τι τοιοῦτον συνέβη αὐτόν, ὄρα, Νήφων ταπεινέ³⁰, μὴ σου κλέψῃ ὁ λυμεὼν τὴν αἴσθησιν, βλέπε, ἁμαρτωλέ³¹, μὴ ἀπατηθῆς³², ὄρα, πρόσσεχε· ἀνθρωποὶ ἔσμεν³³ 25
*ψυχὴ, ὡς εἰς τῶν ἀνθρώπων, σκόπει, ψυχὴ ταλαίπωρε³⁴, μὴ ἐκλυθῆς, μὴ ἐπαρθῆς, μὴ φαντασθῆς, ὡσπερ γὰρ ὁ εἰς κόκκος τοῦ σί-

P¹ P²; οπ. M ¹⁰ ἄρξον λέγειν τοῖς ἀνθρώποις τὰ μέλλοντα ἴσως καὶ ἐκ τῶν πολλῶν ἀληθεύσεις καὶ ἠγήσονται σε μέγαν οἱ ἄνθρωποι· ἐπίτρεπε δαιμόνια ἴσως καὶ τῇ ἐπικλήσει τοῦ Ἰησοῦ φυγαδευθήσονται καὶ δοξασθῆς καὶ αὐτὸς ὡς προφήτης ἢ ἀπόστολος καὶ οὐ μόνον ταῦτα, ἀλλὰ καὶ ἕτερα ὑποβάλλει πλείονα καὶ καταπλανᾷ τοὺς δικαίους δοβ. P¹ ¹¹ ἁμαρτίας P² ¹² διὰ τὸ πλῆθος τῶν ἀμέτρων μου κακῶν δοβ. M ¹³ εὐωδιάζων M ¹⁴ ἐμβάλλων δοβ. P² ¹⁵ θυμιάζων καὶ λέγων μου P¹ ¹⁶ λογισμῶν M ¹⁷ ἰδὲ M ¹⁸ θυμιῶσι P²; θυμιάζοντες M ¹⁹ λογισμοῦ καὶ ἐννοιαν ἀγαθὴν P² ²⁰ μετερχόμενος M ἢ δρ. ²¹ ταῦτα καὶ τὰ τούτοις ὅμοια M ²² βουλόμενος ἀπατήσαι δοβ. M ²³ αὐτοῦ τὰς μηχανὰς M ἢ δρ. ²⁴ πρὸς τὴν ἑαυτοῦ διάνοιαν M ²⁵ τῇ ἀρετῇ καθεζόμενος δοβ. P¹ ²⁶ οπ. P¹ ²⁷ ὑπὲρ πάντας τοὺς ἀνθρώπους M ²⁸ λάμπων M ²⁹ βουλόμενος M ³⁰ μακάριος M ³¹ ἁμαρτωλέ M ³² ταπεινέ M ³³ τῇ κακομηχανῶν ἀπάτη αὐτοῦ δοβ. P¹ ³⁴ εἰ P¹ ³⁵ βλέπε μὴ σκοτίσῃ σου τὴν ψυχὴν, ὡς εἰς τῶν ἀνθρώπων ὑπάρχεις, μὴ ὡς ἄνθρωπον

τοῦ ἐν τῇ σοφίᾳ κείμενος, ἐκ πάντων τῶν κόκκων ὁ εἷς κόκκος ἴσος τοῖς ἄλλοις ἐστίν, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ψυχὴ, ὡς ἄνθρωπος ἐκ πάντων ἐσ-
 μέν τῶν ἀνθρώπων· καὶ ὡσπερ ὁ βότρυς πολλοὺς ρῶγας ἔχει, πάν-
 τες δὲ οἱ ρῶγες ἐκ τοῦ αὐτοῦ βότρυος εἰσίν, οὕτω καὶ ἡμεῖς, ψυχὴ·
 5 ἐκ τοῦ πληοῦ εἰσίν πάντες οἱ ἄνθρωποι πεπλασμένοι, ἐκ τοῦ αὐτοῦ
 πληοῦ τε καὶ κράματός ἐσμεν καὶ ἡμεῖς, σκόπει οὖν τὴν γῆν, ὅτι γῆ
 εἶ καὶ εἰς γῆν ἀπελεύση· σκόπει⁸⁵ ὅτι πόρνος εἶ, καὶ εἰς κρίσιν ἀπέρ-
 χη, ὅρα ὅτι βλάσφημος εἶ, *καὶ εἰς κρίσιν πορεύῃ⁸⁶· νῆφε ἐν πάσιν,
 ἄθλιε, καὶ πρόσεχε σεαυτῷ· ἐννοῶν⁸⁷ δὲ καὶ τὰς ἀμαρτίας σου, θρη-
 10 νει, ἐσκοτισμένε, τὸν πικρὸν ἐκείνον αἰῶνα τὸν μέλλοντά σοι κατεσ-
 θίειν τῇ πικρίᾳ⁸⁸ τοῦ πυρός⁸⁹.

Ταῦτα λογίζου, ταῦτα μελέτα, καὶ μὴ φαντάζῃ λέγων, καθότι
 ἐνάρετός εἰμι· *ἀλλὰ δίκαιός εἰμι⁴⁰· ταῦτα ὁ λέγων⁴¹ ψεύδη, ψυχὴ,
 ἄνευ ταπεινώσεως, μακρὰν τοῦ Θεοῦ ἐστίν.

15 Τούτοις οὖν διακρίνων⁴² ὁ δίκαιος, πάνυ ἀπεκρούετο τὸ πνεῦμα
 τῆς κενοδοξίας, ἦν γὰρ ἰδεῖν αὐτὸν συνεχῶς δικάζοντα μετὰ τῶν πο-
 νηρῶν δαιμόνων, καὶ ποτὲ μὲν στρεφόμενος ὕβριζεν αὐτούς, ἀναχυ-
 διάζων τὴν εὐτέλειαν αὐτῶν, ποτὲ δὲ καὶ κατηράτο αὐτούς καὶ κατέ-
 κρινεν καὶ ὠνείδιζεν ὑπομιμνήσκων αὐτούς τῷ αἰωνίῳ πυρί.

20 59. Ἐν μιᾷ οὖν ὕψωσεν τὴν διάνοιαν αὐτοῦ ὁ ἀκάθαρτος δαι-
 μων *καὶ ἔλεγεν¹ αὐτῷ· ἰδοὺ ἀπὸ τοῦ νῦν ἵνα ἔση ποιῶν σημεῖα καὶ
 μεγαλυνθήσεται σοι τὸ ὄνομα ἐν τοῖς ἀνθρώποις², ὄντως γὰρ μεγά-
 λως εὐηρέστησας τῷ Θεῷ, καὶ δι' ἐμοῦ ἔπεμψά³ σοι τὸ τοιοῦτον χά-
 ρισμα. Τοῦτο τοῦ δολίου⁴ λέγοντος⁵, ἔγνω ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ τὴν
 25 ἀπάτην *τοῦ ζεχοφωμένου πνεύματος⁶, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτὸν λέγει·
 Μείνον καὶ ποιήσω ἔμπροσθέν σου σημεῖον·

Τοῦτο δὲ εἰπὼν ὁ δίκαιος χλευάζων τὸν πονηρὸν, εἶτα ἀτενίσας
 ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ὅρα λίθον κείμενον, καὶ λέγει αὐτῷ· Σοὶ λέγω, λί-
 θε, ἐκ τοῦ χαρίσματος *τοῦ ἐνεχθέντος μοι ὑπὸ τούτου⁷ τοῦ λέγοντός
 30 μοι, ἐπιτάσσω σοι· μετάβηθι ἐντεῦθεν καὶ ὑπάγε ἀλλαχοῦ.

Ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ὁ λίθος ἔκειτο χαμαὶ μηδὲν κινούμε-
 νος, γέλασας δὲ εἰς τὴν πλάνην τοῦ διαβόλου ὁ δίκαιος λέγει αὐτῷ·

ῥήξη καὶ ὑποσκελίση, ψυχὴ ταλαίπωρε P¹ ⁸⁵ ἀλλὰ καὶ τοῦτο σκόπει P¹ *⁸⁶ καὶ
 μετὰ τῶν βλασφημῶν καταδικασθῆση δοβ. P¹ ⁸⁷ μεμνημένος M ⁸⁸ ἀπωλεία M
⁸⁹ ἀσβέστου δοβ. P¹ P² *⁴⁰ οἱ. P¹ P²; (ἀλλὰ διακριτικός εἰμι δοβ. P²) ἢ σοφώ-
 τατός εἰμι δοβ. M P¹ P² ⁴¹ λογιζόμενος M ⁴² ἑαυτὸν δοβ. M и др.

59. *¹ λέγων M и др. ² οὐρανοῖς M ³ ἀπέστειλεν M и др. ⁴ ἀπατηλοῦ
 δαίμονος M и др. ⁵ τῷ δικαίῳ δοβ. P¹ *⁶ αὐτοῦ M и др. ⁷ οἱ. M и др.

"Ιδε, πονηρὸν τὸ χάρισμά σου τὸ ῥυπαρὸν οὐκ ἐνεργεῖ. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐνέπτυσεν εἰς τὴν ἀπάτην αὐτοῦ, καὶ ἐπιτιμήσας αὐτόν, ἄφαντον πεποίηκεν.

60. Ἄλλοτε πάλιν *εὐχομένου αὐτοῦ¹ ἐκτενώσας, καὶ τὰς χεῖρας εἰς οὐρανὸν² πετάσαντος³, ἐστῶς ὀπισθεν τὸ πνεῦμα τῆς κενοδοξίας 5 ἐρρίπισεν αὐτοῦ τὴν διάνοιαν εἰς ἔπαρσιν καὶ ἐφαντάσθη ὅτι ὡς εἰς τῶν ἁγίων *ἐκτείνει αὐτοῦ τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Θεόν⁴. ἐν ὅσῳ οὖν ταῦτα ἤυχετο, ἐκτεταμένας ἔχων τὰς χεῖρας, πάλιν ὑποβάλλει αὐτῷ λογισμὸν ὃ διάβολος λέγοντα, ὡς ὅτι ἴσα τῷ Θεῷ ἀπο τοῦ νῦν ὑπάρχεις, καὶ μέγας σφόδρα ἐνώπιον πάντων. Ταῦτα δὲ αὐτοῦ διαλογοῦντο 10 μένου, ἐπήρθη ὁ νοῦς αὐτοῦ *σφόδρα ὑπὸ τῆς χάριτος τοῦ Θεοῦ⁵, καὶ ὑψώθη εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ὄρᾳ⁶ καθαρῶς τὸ πῶς συνέχει ὁ Θεὸς πάντα τὸν κόσμον⁷, καὶ πῶς ἐστὶν μέγας καὶ φοβερός· πῶς δὲ συνέχει τὸν οὐρανὸν τῇ δεξιᾷ αὐτοῦ παλάμη, ὁμοίως καὶ γῆν καὶ θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς· ἐγένετο δὲ καὶ φωνὴ πρὸς αὐτόν 15 λέγουσα· Βλέπε, Νήφων, ἄρα πῶς οὕτως συνέχεις τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν· κατανόησον οὖν τί βλέπεις τὸν Θεὸν ὑπάρχειν εἰς μέγεθος⁸, καὶ τοῦτο δὲ ὅσον ἂν δύνασαι ἰδεῖν δειχθεῖ σοι· βλέπε οὖν σεαυτὸν τί εἶ, καὶ ὄρα καὶ τὸν ποιήσαντά σε Θεόν, ποταπὸς ἐστίν, καὶ μὴ λογίζου ἐκ τοῦ νῦν καθότι ἴσος τῷ Θεῷ ὑπάρχεις, δαίμονος γάρ ἐσ- 20 τιν ἢ ὑποβολὴ αὕτη⁹ *καὶ ὄρα μὴ ἀπατηθῆς.¹⁰

Ταῦτα ἀκούσας¹¹ ὄρᾳ τρανώσας, πῶς συνεῖχεν ὁ Θεὸς τὸν κόσμον καὶ πῶς ἐνήργει εἰς πάντα τὰ *τῆς γῆς καὶ τοῦ οὐρανοῦ διοικήματα¹²· βλέπει οὖν καὶ¹³ ἐκ τοῦ φόβου ἐθαμβήθη τρομάσας, στραφεὶς δὲ¹⁴ ὄρᾳ ἑαυτὸν τὸ τί περ ἐστίν *πρὸς τὸν Θεὸν εἰς μέγεθος· 25 βλέπει οὖν καὶ ἦν πρὸς τὸ μέγεθος τὸ ἄπειρον τοῦ Θεοῦ¹⁵, ὡς περ κόκκος κίχρου πρὸς ὄλον τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν·

Τοῦτο δὲ ἰδὼν νοερῶς, ἦλθεν εἰς ἑαυτόν, καὶ διακρίνας τί ἐθεάσατο καὶ τί πέπονθεν, στραφεὶς ἐνέπτυσεν ἑαυτὸν ὄνειδίζων καὶ τύπτων, ἔλεγεν δὲ ὕβρίζων καὶ ἐχουθενῶν ἑαυτὸν οὕτως· Σαπρία, κύων 30

⁸ καὶ δόλιε δοβ. M и др.

60. *¹ εὐχόμενος ὁ μακάριος P¹ ² οὐρανοῦς M и др. ³ ἀραντος M ⁴ εἰς τὸν οὐρανὸν δοβ. P¹ P² *⁴ ὕψοι τὰς χεῖρας αὐτοῦ M *⁵ καὶ ἠρπάγη ὑπὸ τοῦ ἁγίου Πνεύματος M и др. ⁶ τῷ πνεύματι δοβ. P¹ ⁷ Здѣсь M обрывается, возобновляясь со слова: „συμπάθησον“ въ этомъ же §-ѣ См. изслѣдованіе. ⁸ εἰς ὕψος, εἰς κράτος, εἰς δυναστείαν, εἰς θεωρίαν, εἰς δόξαν, εἰς αἶνον, εἰς ἔπαινον δοβ. P¹ ⁹ καὶ τοῦ διαβόλου ἀπάτη δοβ. P¹ *¹⁰ οἷ. P¹ ¹¹ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ δοβ. P¹ ¹² ποιήματα αὐτοῦ P¹ ¹³ καὶ τὸ κράτος καὶ τὴν ἰσχὺν αὐτοῦ_δοβ. P¹ ¹⁴ κατενόει καὶ δοβ. P¹ *¹⁵ πρὸς σύγκρισιν τῆς δυναστείας τοῦ Θεοῦ καὶ τῆς δέ-

βεβορβορωμένε, κοπρώδη, εικάζεις¹⁶ ὅτι ἄνθρωπος εἶ, ὡ λυμεών, ὡ βδέλυγμα, ποῦ ἦν ὁ λογισμός σου ὁ σαπρός, καθότι οὕτως σφόδρα ἐπήρθησ κατα τῷ Θεοῦ ἀντίθεος εὐρεθείς, ὡ κακῆ προαίρεσις ζεζοφωμένη, πηλός εἰμι¹⁷ καὶ κοπρία καὶ ἐν μιᾷ ροπή τῇ ἀλαζονεία τοῦ δολίου γέγονα¹⁸. ὡ τῆς αἰσχύνης, οὐκ αἰσχύνῃ, οὐκ αἰδῆ, μωρὲ καὶ πονηρὲ καὶ δυσωδέστατε, οὐαί σοι ἐν τῷ κρίνεσθαι, ἄθλιε, ποῦ τότε πορεύσῃ, τί γενέσῃ, τί πρότερον ἀπολογίῃσῃ περὶ πορνείας, περὶ μοιχείας, περὶ ψεύδους, περὶ καταλαλιᾶς¹⁹, *ποῖαν δίκην δώσεις πρῶτον τοῦ φθόνου²⁰, τῆς ὑπερηφανείας, τῆς κενοδοξίας, τῆς ὑποκρίσεως, 10 τῆς βλασφημίας, τῆς φιλαργυρίας, ἢ τῆς κνιπείας²¹, οὐαί σοι, Νήφων ἄνομε καὶ λῆρε [καὶ πονηρὲ, ὅτι οὐκ ἀρκοῦσιν σε] ταῦτα τὰ πάθη, ἀλλ' ὅτι καὶ ἀντίθεος εὐρέθησ·

Ταῦτα δὲ λέγων ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, ἐστέναζεν ἐκ βάθους καρδίας αὐτοῦ καὶ ἔλεγεν· Ἐλέησόν με, ὁ Θεός, τὸν παραπεσόντα, καὶ μὴ 15 ἀποστραφῆς τεταπεινωμένω καὶ κατησχυμένω πτωχῷ καὶ πένητι *καὶ κατανευγμένω²² ὑπάρχοντα, ἀλλὰ συμπάθησόν μοι ὁ ἐν ἐλέει πλούσιος καὶ ἀγαθός ἐν οἰκτιρμοῖς· Σὺ γὰρ γινώσκεις, ἀγαθὲ καὶ φιλόανθρωπε, τὴν ἀνθρωπίνην ἀσθένειαν ἅτε δὴ καὶ τὴν εὐτέλειαν καὶ ταιλαιπυρίαν· ἴασαί με, Κύριε, καὶ ἰαθήσομαι, καὶ τῇ χάριτί σου νοερῶς 20 ἀποκατασταθῶ καὶ εὐδιάκριτος, ἵνα δυνηθῶ ἐκφυγεῖν ἐκ τῶν κρυφίων μου ἀνομιῶν, καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίου φείσαι τοῦ δούλου σου.

61. Ταῦτα προσευζάμενος¹ εἶχεν ἔκτοτε ἐπιμέλειαν πολλὴν *τοῦ τηρεῖν² τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ σκοπεῖν³ τοὺς διαλογισμοὺς αὐτοῦ· ἑώρα σὺν [πῶς ἦρχετο] ὁ διάβολος τοῦ ὑποκλῖναι⁴ αὐτόν τι τῶν φαύλων 25 καὶ αἰσχυρῶν καὶ ἐν ὅσῳ ἤγγιζεν τῷ δικαίῳ, εὐθέως⁵ ἐφώνει πρὸς αὐτόν, ὀργίλως⁶ καὶ ἔλεγεν· Ποῦ ὑπάγεις, ἄθλιε, καὶ ἐκ τούτου ἀπέστρεφον αὐτόν αἰσχύνῃσ πεπληρωμένον, ἡμέρα τε καὶ νυκτὶ οὐκ ἐπαύετο ὁ δόλιος ἐνεδρεύων αὐτόν, ὅπως *σπουδῆ ποτε⁷ κρημνίσῃ αὐτόν ἢ ἐν καταλαλιᾷ, ἢ ἵνα κατὰ τινος ὀργισθῆ, ἢ πάλιν κατακρίνη τινὰ 30 τῶν ἀδελφῶν, ἢ ἵνα ἐπιορκίσῃ Θεοῦ τὸ ἐξαισίον⁸ ὄνομα, ἢ ἵνα λοι-

της δοβ. P¹ 15 σμικρὸς λίαν δοβ. P² 16 ἄθλιε δοβ. P¹ 17 εἶ P¹ 18 γέγονας Θεός P¹ ἢ др. 19 τῆς αἰσχρολογίας, τοῦ μίσους, τῆς ἐχθρας, τῆς ἀλαζονείας, τῆς μισανθρωπίας, τοῦ δόλου, τοῦ τρόπου δοβ. P¹ *20 οἱ. P¹ 21 τῆς βλασφημίας, τῆς κνιπείας, τῆς ἀκηδίας, ποῖαν ἀπολογίαν δώσης ἢ πρόφασιν ἐχῃ ἐνώπιον τοῦ κριτοῦ ἐν τῷ κρίνεσθαι, πάντως ἐξέληθς καταδεδικασμένος καὶ οὐδὲν ὠφελήσουσίν σοι προφάσεις σου δοβ. P¹ *22 κατὰ τὸν ἔσω μου ἄνθρωπον P¹ P²

61. 1 ὁ δίκαιος δοβ. M ἢ др. *2 καὶ ἐτήρει M 3 ἐσκοπεῖ M 4 ἐνθυμῆσαι M ἢ др. 5 οἱ. M ἢ др. 6 Здѣсь начинается та часть текста А, о которой сказано въ вар. 7-омъ кѣ § 33-му. *7 ποῦ δήποτε P² *8 φοβερὸν M

δορήση καὶ μέμνηται τὸν οἶνον. Ἐν τούτοις ἐπολέμει ὁ δόλιος πα-
γιδεύσαι τὸν δίκαιον, βρόχους κατ' αὐτοῦ τεκταινόμενος, ἀλλ' ἤστόχει
τὰ πλείονα·

Ἐώρα δὲ ὁ ἅγιος πῶς ἐπορεύοντο οἱ δαίμονες πειράζοντες
τοὺς ἀνθρώπους καὶ ὑπεμίμησκον *αὐτοὺς ψιθυρίζοντες⁹ αὐθαδείας 5
πονηρὰς εἰς τὰς ἀκοὰς αὐτῶν, ἐκείνοι δὲ συγκεχυμένον ἔχοντες τὸν
νοῦν ταῖς μερίμναις τοῦ βίου, οὐκ ἐγίνωσκον καθότι ἐκ δαιμονικῆς
ἐνεργείας ἐστὶν ὅπερ ὁ νοῦς ἐλογίζετο, ἀλλὰ δεχόμενοι τὰς ἐνθυμήσεις,
σκοπῶ ἰδίῳ ἐμελέτουν αὐτάς, καὶ ἐκ τῆς μελέτης, οἱ μὲν εἰς ὄργην
ἐξήπτον¹⁰, οἱ δὲ εἰς καταλαλιάς, ἕτεροι εἰς τὸ κρίνειν τὸν πλησίον, 10
καὶ ἄλλοι εἰς μάχας καὶ μνησικακίας· Ταῦτα ὄρων ὁ δούλος τοῦ
Θεοῦ, ἔλεγεν θλιβόμενος· Ὡ τῆς δολιότητος, κουράτορες ἐγένοντο
οἱ ἄθλιοι καὶ διατάσσονται τοῖς ἀνθρώποις κατὰ διάνοιαν, ἐκείνοι δὲ
νομίζοντες ὅτι ἐκ τῆς οἰκείας φρονήσεως ταῦτα ἐπιχορηγοῦνται θάτ-
τον ποιουσὶν ἀδιακρίτως τὰ ὑποβαλλόμενα, δέον οὖν ἐστὶν ἵνα δια- 15
κρίνωμεν πάντοτε τοὺς οἰκείους λογισμούς, καὶ οὕτω ἵνα πράττωμεν
τὰ ἔργα ἡμῶν.

62. Ἐλεγεν δὲ καὶ ἕτερόν τι τοιοῦτον, ὡς ὅτι φησὶν εἶδον ποτὲ
ἀνθρωπὸν τινα καὶ ὡς ἴστατο ἐργαζόμενος, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν μαύ-
ρός τις ἠσβολωμένος καὶ κύψας ἐπιθύρισεν εἰς τὸ οὖς τοῦ ἀνθρώπου 20
ἐκείνου πλειστάκις, εἶτα καὶ παρεκεῖ ἕτερος ἀνθρωπος ἰστάμενος καὶ
ἐργαζόμενος, ἐν ὧσιν οὖν ὑπεψιθυρίσθη ὁ εἰς ὑπὸ τοῦ μαύρου, εὐθέ-
ως ἐάσας τὸ ἔργον αὐτοῦ καὶ δραμῶν ἔγγιστα τοῦ ἐτέρου, ἤρξατο
ὑβρεσιν¹ βάλλειν αὐτόν, ἄφνω δὲ ἐπέστη καὶ ἄλλος μαῦρος ἠσβολω-
μένος εἰς τὸν ἕτερον, καὶ ἤρξατο κάκείνῳ ὑποψιθυρίζειν² πρὸς μά- 25
χην, τέλος οὖν ὁ εἰς ἴστατο καὶ κατὰ ὕβριν³, ὁμοίως καὶ εἰς τὸν
ἕτερον τὸ τοιοῦτον ἐτελεῖτο, κάκει γὰρ δαίμων ἐχορήγει τὴν ὕβριν,
**ὁμοίως δὲ καὶ εἰς τούτον *ἄλλος δαίμων ἦν χορηγῶν τὴν ὕβριν⁴
κατὰ τοῦ ἀδελφοῦ αὐτοῦ⁵. Τοῦτο θεασάμενος ὁ δίκαιος, ἐμβριμούμε-
μος⁶ ἔλεγεν· Ὡ τῆς ἀπάτης⁷ τῶν ἐκ τῆς δυσωδίας τρεφομένων δαι- 30
μόνων, ἴδε πῶς ἐμβάλλουσιν πρὸς ἔχθραν τοὺς ἀνθρώπους κάκείνοι
ἀναισθητοῦσιν, καὶ θάττον πράττουσιν τὴν ὑποβολήν·

Ἄλλοτε πάλιν ἐρχόμενος διὰ οἰκίας τινὸς εὕρισκει ἀνθρωπον
καθεζόμενον καὶ ἐσθίοντα ἄρτον *μετὰ τῆς γυναικὸς αὐτοῦ καὶ τῶν

⁹ οπ. P1; ἀθλίους ψ. P2 ¹⁰ ἐξήπτοντο P1 P2

62. ¹ καὶ ὀνειδέσειν δοβ. P1 ² καὶ κινεῖν πρὸς θυμὸν καὶ ὄργην δοβ. P1;
καὶ διεγείρειν δοβ. P2 ³ ὑπέβαλεν κύπτων τῷ ὡτὶ τοῦ ἀνθρώπου τὴν ὕβριν δοβ.
M и др. ⁴ οπ. P2 ⁵ οπ. P1 ⁶ ἐνθυμούμενος P1 ⁷ τῶν ἀνθρώπων δοβ. P1

τέκνων αὐτῶν⁸, εἶτα ὄρᾳ ὠραίους τινὰς εὐνούχους μετὰ λαμπρῶν στολῶν παρεστῶτας τοῖς ἐσθίουσιν ἐν τῇ οἰκίᾳ ἐκείνῃ τὸν ἄρτον· ἦσαν δὲ κατὰ ἀριθμὸν τῶν ἐσθιόντων καὶ οἱ παρεστῶτες· *πένητες δὲ ἦσαν λίαν⁹ ὅτε¹⁰ ἀνὴρ, ἢ γυνὴ¹¹ καὶ τὰ τέκνα. Ἰδὼν δὲ τοῦτο ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ λέγει ξενικῶς· ἼΑρα τί ἐστὶν τοῦτο· οἱ καθεζόμενοι πένητές εἰσιν καὶ μάλα, οἱ δὲ παρεστῶτες¹² λαμπροφοροῦντες· ἐν ὧσιν οὖν διηπόρει τὸ τί ἂν εἴη τοῦτο, ἐφανέρωσεν αὐτὸ ὁ Θεός, τίνες τε εἰσιν οἱ παρεστῶτες, καὶ τί ἄρα ἐστὶν τὸ μυστήριον τῆς τραπέζης, καὶ φησὶν· οἱ μὲν παρεστῶτες ἄγγελοι εἰσιν τοῦ Θεοῦ *τοῦ ἀοράτου¹³, καὶ ἔχουσιν τοιαύτην τάξιν, ἵνα ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς τραπέζης παραστῶσιν¹⁴ *δεδεμενάς ἔχοντες τὰς χεῖρας ὡσπερ ἀγαθοὶ οἰκέται τοῦ Θεοῦ, ἐπειδὴν δὲ φησὶν κινηθῆ ἰσχυρῶς καταλαλιάς ἐπὶ τραπέζης, εὐθέως ὡσπερ καπνὸς διώκει μελίσσας, οὕτω καὶ ἡ πονηρὰ ὁμιλία ὅτε κινηθῆ φυγαδεύει πάντας τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ¹⁵.

15 Ἐξερχομένων δὲ τῶν ἀγίων ἀγγέλων, ἔρχεται ζοφερός τις καὶ σκοτεινὸς καὶ ἐγκυλιέται μέσον τῶν ληρούντων¹⁶ καπνὸν δυσωδίας ἐπ' αὐτοῖς προχέων, ἐκ τοῦ λόγου οὖν τῶν καθεζομένων καὶ ἐκ τῆς ὁμιλίας αὐτῶν οἱ ἄγγελοι παρίστανται¹⁷ τῷ χριστιανῷ¹⁸.

Ταῦτα λέγων ὁ ἅγιος ἐξέπληττεν πάντως τοὺς παραγεγονότας
20 ὠφελείας χάριν.

63. Ἄλλοτε πάλιν καθεζομένου τοῦ δικαίου ἐν τῇ κέλλᾳ αὐτοῦ, προσῆλθεν αὐτῷ τις ἀδελφὸς¹ λέγων· Θαυμάζω ἐγὼ ἐπὶ σοί, κύρ ὁ μέγας, διότι οὐκ ἐπαίρεσαι τιμώμενος, *ὑπὸ πολλῶν καὶ λίαν ἐπαινούμενος²· λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· τέκνον, γινώσκεις τίνος ἕνεκεν οὐκ ἐπαίρομαι; καὶ φησὶν³ [οὐχί, πάτερ· εἰ γὰρ ἐγίνωσκον οὐκ ἂν ἠρώτων τὴν σὴν ἀγισσύνην·

Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· φύσει καθ' ἐκάστην δις καὶ τρίς καὶ τετράκις φέρω ἐπ' ὅσιν τὰς ἁμαρτίας μου ἅς ἀθέως εἰργασάμην· καὶ κατανῶν αὐτὰς ὀδύνομαι τῇ ψυχῇ λίαν καὶ ἀναντιβρόχως οὐ σύνοιδα
30 ἑμαυτῷ, ὅτι ἐποίησα ποτέ τι] ἀρέσκον τῷ Θεῷ, καὶ ἕνεκεν τούτου

*8 ο.π. P² ⁸ αὐτοῦ P¹ ⁹ ἦσαν δὲ καὶ λίαν πένητες οἱ ἐσθιόντες P¹ ¹⁰ ὁ ἀνὴρ δοβ. M и др. ¹¹ φιλία P² ¹² ἐνδοξοὶ καὶ δοβ. P¹ ¹³ ο.π. P² ¹⁴ τοῖς χριστιανοῖς δοβ. P¹ ¹⁵ ἐπειδὴν δέ, φησὶν, κινηθῆ ἰσχυρῶς καταλαλιάς ἢ κατανύξεως χαίρουσιν καὶ αὐτοὶ καὶ συνευφραίνονται τοῖς ἐσθίουσιν· εἰ δὲ πονηρὸς καὶ αἰσχροὺς λόγος παρεμπέση καταλαλιάς ἢ γελασμοῦ εὐθέως ὡς πρόκαπνος διώκει μελίσσας, οὕτως διώκονται καὶ αὐτοὶ ὑπὸ τῆς πονηρᾶς καὶ αἰσχροῦς ὁμιλίας καὶ τῶν γελοιασμῶν P¹ ¹⁶ καὶ λοιδορούντων δοβ. P²; ἅμα καὶ ἐσθιόντων δοβ. P¹ ¹⁷ φωτὸς ἢ σκοτεινοὶ καὶ ζοφώδεις δαίμονες δοβ. P¹ ¹⁸ ἢ ζοφώδης διάβολος πρὸς αἰσχύνῃν αὐτοῦ P²

63. ¹ τῶν ἀδελφῶν M ² ο.π. P² ³ ἀδελφὸς δοβ. P²

οὐκ ἐπαίρομαι· εἰ δὲ ἀκούσωσιν ἐπαινον αἱ ἀκοαὶ μου ἐγκωμιάζων με ἐξουθενῶ καὶ ἑμαυτὸν καὶ τὸ ἔπαινος τὸ δι' ἐμέ·

Πάλιν λέγει αὐτῷ· Σὺ, τέκνον, ἐπαινεῖς με μίαν ἢ δεύτερον τῇ ἐβδομάδι, ἐγὼ δὲ διὰ παντὸς ἐν πάσαις μου ταῖς ἡμέραις χυδιάζω ἑμαυτὸν, *καὶ ὕβριν δεινὴν βάλλω, **ἔχων ἑμαυτὸν⁴ ὡς κύνα σαπρὸν 5 τεθνεῶτα σκώληξιν ἐμπεπλησμένον, καὶ δυσωδίαν ἐν βαλανεΐῳ προκείμενον⁵.

Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφός· Εἰπέ μοι, πάτερ, διὰ ποῖον τρόπον οἱ πολλοὶ τῶν ἀνθρώπων μισοῦσιν τοὺς δικαίους, τινὲς δὲ καὶ ἐξουθενοῦσιν, ἄλλοι δὲ καὶ σκανδαλίζονται εἰς αὐτούς, καὶ οἱ μὲν ἐπαινοῦσι, 10 οἱ δὲ καὶ ψέγουσιν· Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· τέκνον, πολὺ συμφέρει τοῖς δικαίοις ὁ φότος τῶν ἀνθρώπων, ὅσῳ⁶ συμφέρει καὶ πρέπει τῷ οὐρανῷ τὰ ἄστρα· δίκαιον γὰρ εἶδον ἐγὼ τῇ ἡμέρᾳ ὡσεὶ πεντήκοντα στεφάνους λαβόντα⁷.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Γνώρισόν μοι⁸ τῷ ποιῶν τρόπῳ ἔλαβεν 15 ὁ δίκαιος ἐκεῖνος τοὺς πενήκοντα στεφάνους·

Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· Ἄκουσόν μου, τέκνον, ἀλλὰ μετὰ προσοχῆς, ὁ ἀνὴρ ὃν ἐγὼ σοι λέγω ἔμενεν ἐπὶ τὰ βουκόλα, ἄνθρωπος εὐσημος καὶ σεβάσμιος, πολλὰ δὲ ἔργα ἀγαθὰ ἐποίει πᾶσιν τοῖς πλησίον αὐτοῦ καὶ ἐφίλει πάντας ὡς τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖνος δὲ 20 μετατραπέντες ἐκ τοῦ πονηροῦ τὸν εὐεργέτην καὶ φιλοῦντα αὐτοὺς σφόδρα ἀπεσείοντο, καὶ *εἶχον αὐτὸν⁹ ὡς ἓνα τῶν κακούργων· καὶ οἱ μὲν ἔλεγον, καθότι πονηρός ἐστιν· καὶ τινες ἔφασκον ὅτι *αἰρέσει ὑποβέβληται¹⁰, καὶ ὡς ἔθος τῷ διαβόλῳ λοιδορεῖν τοὺς ἁγίους τῷ στόματι τῶν ἀνθρώπων, οὕτω αὐτὸν ἐλοιδοροῦν· ἐκεῖνος δὲ ταῦτα 25 ἀκούων ἔχαιρεν σφόδρα σφόδρα, καὶ ἠὺχαρίσται τῷ Θεῷ καὶ ἔλεγεν· Κύριε, δὸς ἔλεος τοῖς μισοῦσίν με καὶ τοῖς λοιδοροῦσιν, ἅτε δὴ καὶ τοῖς καταλαλοῦσίν με, καὶ μηδὲ ὅλως δι' ἐμέ τὸν ἀκάθαρτον ἐκ τῶν ἀδελφῶν¹¹ τις πάθῃ, μήτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, μήτε ἐν τῷ μέλλοντι, μήτε ἐν τῷ ἀέρι, μήτε ἐν τῇ ὕρᾳ τοῦ θανάτου, μήτε ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς 30 κρίσεως, ἀλλὰ σύντριψον, σύνθλασον, ὄλεσον τοὺς πονηροὺς δράκοντας τοὺς κινούντας αὐτοὺς κατ' ἐμοῦ εἰς ἐξουδένωσιν· Σὺ γὰρ οἶδας, ἀθάνατε Δέσποτα, ὅτι ἐκεῖνος ὁ δόλιος δαίμων ἐξεγείρει αὐτοὺς κατ' ἐμοῦ εἰς¹² ἄμυναν· παρακαλῶ σε οὖν, εὐσπλαγχνε, ὃν τρόπον

*4 ο.π. P¹ **5 ἐαυτὸν λογιζόμενος, ὡς δυσώδη κύνα τεθνεῶτα, σεσαθρωμένον, πεπλησμένον σκωλήκων καὶ ἐν καθίσκῳ προκείμενον P¹ ⁶ ὅσον P¹ P² ⁷ λαμβάνοντα P¹ P² ⁸ πάτερ δοβ. M и др. ⁹ ἐβδελύσσοντο P¹ ¹⁰ αἰρετικός ἐστιν P¹ ¹⁰ ἄλλοι, ὅτι μοιχὸς καὶ ἀνδροφόνος καὶ κλέπτης ὑποoulos καὶ ἐβδελυγμένος δοβ. P¹ ¹¹ πονηρὸν δοβ. M и др. ¹² ἐξουδένωσιν καὶ δοβ. P¹

ἐμὲ τὸν βέβηλον οὐκ ἀπεστράφης ὡς ἄνθρωπος ἡμάρτων καὶ προσήλθον τῇ εὐσπλαγχνίᾳ σου ἐξαιτῶν συγγνώμην, μήτε μὴν τοὺς βλασημοῦντας ἄρτίως τὸν παῖδά σου τὸν ἀχρεῖον, μὴ ἀποστρέψῃς αὐτοὺς ἀπὸ τοῦ προσώπου σου, ἀλλ' ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῷ ἐλέει¹³ σου, καὶ σκέψασον αὐτοὺς ἐν τῇ χρηστότητί σου, *λάμπρυνον καὶ φαίδρυνον αὐτοὺς εἰς αἰῶνα αἰῶνος¹⁴.

Ταῦτα, ἀγαπητέ, ὁ δίκαιος ἐκεῖνος προσήυχετο ὑπὲρ τῶν μισούντων καὶ λοιδορούντων αὐτόν, ὡς ἄνθρωπος δὲ τῇ ἡμέρᾳ βιάζων ἑαυτὸν ὁ ἀνὴρ ἐκεῖνος, ἐξέπεμψεν τὴν φωνὴν αὐτοῦ ὑπὲρ τῶν φθονούντων αὐτόν, τσοσαυτάκις ἐκατέβαινε ἀγγελὸς καὶ ἐπετίθη εἰς τὴν κορυφὴν τοῦ δικαίου στέφανον ἐκ λίθου τιμίου, ἀλλ' οὐδὲ ὁ δίκαιος ἐκεῖνος ἠσθάνετο ὡς ὅτι κατ' εὐχὴν στεφανοῦται, μόνον δὲ ἠύχετο ὀλοψύχως τοὺς μισούντας αὐτόν, καὶ ὁ Θεὸς ἀοράτως ἐπέστεφεν αὐτόν, διὰ τοῦτο οὖν, ἀγαπητέ, συγχωρεῖ πολλάκις τοὺς δικαίους ὄνει-
15 δίξεσθαι καὶ ἐξουθενεῖσθαι ὁ ἀγαθὸς Θεός, ἵνα ἐκ τούτου εἰς μυριάδας αὐξήσωσιν ἑαυτῶν τοὺς στεφάνους καὶ τὰ στέμματα καὶ τὰ μυρία ἀγαθά.

64. Λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἀδελφός· Τοῦτό μοι γνωρίσον ὑπὲρ πάντα, πῶς εἰσιν πλείστοι ἠνάρετοι, καὶ μηδὲν κακὸν ποτέ τισιν ποι-
20 οῦντες, καὶ σκάνδαλον αὐτοῖς πρόκεινται, καὶ γογγύζουσιν κατ' αὐτῶν λέγοντες· εἰ ὤφειλον σωθῆναι ἐν τῇ ἐρήμῳ ἣν πρέπον εἶναι αὐτοὺς, ἐπειδὴ ἐν τῷ κόσμῳ ὅσοι εἰσιν κενόδοχοι καὶ ἀνθρωπάρεσκοι ὡδε ἐναπομένουσιν δι' οὐδὲν ἕτερον, ἀλλ' ἵνα ἀπολαύσωσιν τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων·

25 Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· Τέκνον, οὐκ ἔστιν ὁ τόπος ὁ σῶζων, ἀλλ' ἡ σπουδὴ καὶ ἡ προθυμία καὶ ἡ ἐγρήγορσις ἐκάστου· πρόσεχε οὖν κἀγὼ σοι παραστήσω καὶ τὴν ἀπόδειξιν· πρῶτον μὲν Ἐνώχ ἐν τῷ βίῳ ἦν καὶ τῷ Θεῷ εὐηρέστησεν, καθὰ καὶ αὐτὸς μαρτυρεῖ, καὶ ἀπεφάνθη γυναῖκα καὶ τέκνα ἔχων ὁμοίως, καὶ τὸ θαυμαστὸν ὅτι μετὰ ἀκαθόρ-
30 των ἀνθρώπων ἀναμειγμένος τῷ βίῳ ὑπῆρχεν· ὄρα καὶ τὸν Ἀβραάμ, οἷος φίλος τοῦ Θεοῦ ἀπεδείχθη, γυναῖκα ἔχων καὶ τριακοσίους δέκα ὀκτῶ οἰκογενεῖς οἰκέτας αὐτῷ προσόντας, *καὶ πλήθος χρυσοῦ καὶ ἀργυρίου¹, καὶ οὐδὲν αὐτῷ ἐμπόδιον τῆς σωτηρίας γέγονεν ἐν τῷ βίῳ εὐσεβῶς καὶ φιλοθέως διαπρέποντι. Βλέπε² καὶ τὸν Λῶτ τοῦ καὶ
35 αὐτὸς ὤκει, μέσον τῶν σκανδάλων τοῦ διαβόλου, μέσον εἰς τοὺς Σοδομίτας καὶ μὴν πλειστάκις ἑώρα ὁ δίκαιος ἔμπροσθεν αὐτοῦ τὴν

¹³ ἀληθεία P¹ *¹⁴ ο.π. P¹

64. *¹ ο.π. P¹ ² ὄρα M

ολέθριον ἁμαρτίαν *τῆς ἀνδρομανίας³ ἐργαζομένους, καὶ οὐδέποτε ἐκατέκρινέν τινα ἐξ αὐτῶν, διὰ τοῦτο καὶ ἠγάπα αὐτὸν ὁ Θεὸς καὶ τῆς βασιλείας αὐτοῦ οὐκ ὑστέρησεν αὐτόν· νόησον καὶ τὸν Ἰωβ ὅς-τις ἦν βασιλεὺς τῶν ἀπ' ἡλίου ἀνατολῶν, πλούτη καὶ δόξαν ἔχων ἀσύγκριτον, γυναῖκα καὶ τέκνα, παῖδας καὶ παιδίσκας, καὶ αὐτὸς τῷ 5 ἴσῳ τρόπῳ τῶν ἄλλων τῆς ἴσης σωτηρίας ἐπέτυχεν· τί δὲ καὶ Ἰσαάκ, καὶ Ἰακώβ, καὶ Ἰωσήφ, καὶ ἕτεροι μύριοι κατὰ τὸν βίον οὐκ εὐηρέστησαν;

Σκόπει δὲ καὶ ὁ Μωϋσῆς μέσον τῆς θαλάσσης ἐβόησεν πρὸς Κύριον καὶ εὐθέως εἶπεν αὐτῷ· Μωσῆ, Μωσῆ, τί βοᾷς πρὸς με· ὅρα 10 δὲ καὶ Δανιὴλ καὶ τοὺς τρεῖς παῖδας· ὁ μὲν γὰρ ἐν τῷ λάκκῳ, οἱ δὲ ἐν τῇ καμίνῳ ἠΰξαντο καὶ ὁ Θεὸς εἰσήκουσεν αὐτῶν, ὅρα καὶ τὸν Ἰωνᾶν, καὶ αὐτὸς ἐν τῇ κοιλίᾳ τοῦ κήτους εὐζάμενος εἰσηκούσθη, καὶ ὁ ληστής ἐπὶ Σταυροῦ κρεμάμενος, εὐχῆ μιᾶ τὸν παράδεισον ἠνοιξεν· ἐγὼ γὰρ λέγειν ἐν τῇ παλαιᾷ Ἐζεκιάν καὶ Μανασσῆν, τὸν τε 15 Ναβουχοδονόσορ καὶ Δαβὶδ καὶ τὴν Ῥαάβ, σκόπησον οὖν, τέκνον, πῶς οὗτοι πάντες ἐν τῷ βίῳ εὐηρέστησαν *τῷ Θεῷ⁴ ποικίλαις ἀρεταῖς ἀστράψαντες· ὁ δὲ μακάριος Παῦλος δέρματα ἔρραπτεν καὶ ἐπ' ἐργαστηρίου ἵστατο, ἀλλ' ὅμως γινώσκεις ποταπὸς ἐστίν καὶ πῶς ἀπεφάνθη, καὶ ἔτι περὶ τούτου ἔδειξα, τέκνον, τὴν ἀκρίβειαν, ἐν παντί 20 οὖν τόπῳ ἔνι ἡ σωτηρία τῷ ἀγρυπνῶντι, πανταχοῦ γὰρ καὶ ὁ Θεὸς ὑπάρχει, καὶ περὶ τούτου μηδεὶς σοὶ⁵ λόγος· περὶ δὲ ὅτι εἶρηκας, πῶς οἱ δίκαιοι τοῖς μὲν ἀρέσκουσιν, τοῖς δὲ ὡς βάρος εἰσὶν· πρόσεχε οὖν, τέκνον, πληροφορήσω σε γὰρ διὰ μικρῶν ὑποδειγμάτων· οὐχ ὀραῖς, ὡς τέκνον, καθότι ὁ Θεὸς βρέχει καὶ τοῖς πᾶσιν οὐκ ἀρέσκει 25 οἱ μὲν γὰρ λέγουσιν· οὐκ ἔστιν τοῦτο καλόν, καὶ ἕτεροι λέγουσι· δόξα σοὶ ὁ Θεός, ὅτι ἔδωκεν τῇ γῆ ὑετόν·

Καὶ ὡς ἔθος οἱ μὲν οὕτως λέγουσιν, οἱ δὲ ἄλλως· ὅρα πάλιν ποιεῖ ὁ Θεὸς χειμέριον καιρόν, κρύος καὶ παγετὸν καὶ οἱ μὲν πένητες λέγουσιν διατί ἐποίησεν ὁ Θεὸς τὸ κρύος τοῦτο ὅτι ριγοῦμεν ἐξ αὐ- 30 τοῦ δεινῶς καὶ τοῦτο οἱ πένητες⁶· οἱ δὲ πλούσιοι τότε μᾶλλον εὐφραίνονται τὴν παραμυθίαν ἔχοντες ἀντιπαρατασσομένην τῷ κρύει καὶ παγετῷ, τὸν οἶνον λέγω, ἄρτους τε εὐζειεῖς καὶ κρέα, καὶ ἔτι ἀνθρακας μαύρους, καὶ ἱματισμὸν πολυτελεῆ, καὶ πᾶν ὃ τὸ σῶμα θεραπεύει· πρόσεχε δέ· τὸ ἔαρ διαδέχεται θέρος, καύσωνα πολὺν ποιοῦν, 35 εἶτα λέγουσι τινές· ὁ χειμῶν πολὺ βέλτιός ἐστίν οὐδὲ γὰρ μυίας ἔχει, οὐδὲ ψύλλους ἢ κόριδας⁷· καὶ ἀπλῶς οἱ μὲν λέγουσιν, καθότι ὁ χει-

³ τὴν ἀνδρομανίαν P¹ ⁴ οπ. M ⁵ ἔστω δοβ. P² ⁶ λέγουσιν δοβ. P¹ ⁷ δάκνον-
τας δοβ. P²

μῶν εὐρωσσότερός ἐστιν, *οἱ δὲ⁸ τὸ ἔαρ ἐπαινεῖν ἐπέιγονται· καὶ τί δὴ λέγειν, Χριστὸν τὸν Κύριον καὶ Θεὸν ἡμῶν ἔστιν κατανοήσασθαι, πῶς σαρκωθείς ἄνθρωπος ἐγένετο καὶ τοῖς ἀγνώμοσιν ὁ εὐγνώμων συνανειστράφη, καὶ μυρία ἀγαθὰ εἰργάζετο τὸ γένος τῶν Ἑβραίων, 5 δαίμονας ἤλαυνεν, λεπρούς ἐκαθάριζεν, τυφλοὺς ἐφώτιζεν, χωλοὺς ἀνωρθοῦτο, παραλύτους συνέσφιγγεν, νεκροὺς ἐξανέστησεν, τελώναις συνανέκειτο, πόρνas ἐκαθάριζεν, ἐκ μικρῶν ἄρτων τοσοῦτον πλήθος ἐχόρτασεν· ἔτι δὲ εἰσὶν καὶ ἄλλα ἃ ἐποίησεν, ἀλλ' οὐ δύναται ἄνθρωπος φθαρτὸς περὶ τούτου λέγειν, τίνα οὖν ἀντιμισθίαν ἐδέξατο ὁ Κύριος ἡμῶν; οὐδὲν ἕτερον ἢ ὅτι οἱ μὲν ἔλεγον ὅτι ὁ ἄνθρωπος οὗτος οὐκ ἔστιν ἀπὸ τοῦ Θεοῦ· ἄλλοι ἔλεγον Σαμαρείτης ἐστίν· καὶ ἕτεροι δαιμόνιον ἔχει· καὶ οἱ μὲν ἐξουθενοῦν αὐτόν, ἄλλοι ἐβράβιζον, ἕτεροι δὲ ἐμάστιζον, καὶ ἐνέπτυσον εἰς τὸ ἄχραντον πρόσωπον αὐτοῦ· τέλος καὶ ἐσταύρωσαν αὐτόν· εἰ οὖν τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς οὐχ εὐρωμεν ὅτι 15 ἤρρεσεν πᾶσιν ἀνθρώποις, πῶς δίκαιος ἐπὶ γῆς περιπατῶν δυνήσεται τοῖς πᾶσιν εὐάρεστος ὀφθῆναι, μάλιστα *τοσοῦτων ὄντων ἀνθρώπων⁹; ὄρα, ὡ τέκνον, ὅτι ἐν ἀρχῇ ὁ Ἄβελ εὐρέθη ἐνάρετος, ὅτε οὐδεὶς ἦν ἐπὶ τῆς γῆς τῶν ἀνθρώπων, καίτοι οὐδὲν πονηρὸν ἐποίησε ὁ ἀδελφὸς τῆ ἀδελφῆ· καὶ ὄρα ἐκ τῆς ἐνεργείας τοῦ διαβόλου, εἰς φθόνον¹⁰ 20 ἐκινήθη κατ' αὐτοῦ ἐκεῖνος· σκόπει οὖν εἰ τῶν δύο ἀδελφῶν μόνον ὄντων ἐν τῷ κόσμῳ, οὐκ ἠδυνήθη ὁ δίκαιος Ἄβελ τὸν ἐπηρεασμὸν τῶν ἀνθρώπων ἐκφυγεῖν, πῶς ἐν ταῖς γενεαῖς ταύταις δυνήσεται τις τὸ ὄνειδος τῶν ἀνθρώπων ἐκφυγεῖν· οὐ μὴν οὐδαμῶς· γέγραπται γάρ, τέκνον, εἰ προσέρχη δουλεῦσαι τῷ Κυρίῳ, ἐτοίμασον τὴν καρδίαν 25 σου εἰς πειρασμόν.

65. Λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἀδελφός· Εἰς πάντα με, ὦ πάτερ, ἐθεράπευσας τὸν παιδᾶ¹ σου, ὅπερ δὲ νῦν ἐρωτήσαι θέλω τὴν σὴν ἀγισύνην, τοῦτό μοι ὠφέλησον· οὐ γὰρ μικρὸν πόνον ἔχει ἡ καρδία² μου περὶ Σολομῶντος τοῦ βασιλέως· διότι οἱ μὲν λέγουσιν ἀπολέσθαι 30 αὐτόν, οἱ δὲ οὐχί· πῶς οὖν ἡ τοσαύτη σοφία κατεπόθη καὶ ἀπώλετο; Λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Τοῦτο οὐδεὶς οἶδε, εἰ μὴ ὁ Θεὸς μόνος, οὐ γὰρ ἀπεκαλύφθη ποτὲ τινὶ τῶν ἀγίων. Λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Ἐγὼ πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι ἐκ σοῦ ἔχω μαθεῖν τὸ ἀληθές.

Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Πίστευσον, τέκνον, καθότι καὶ ἐμὴ μεγά- 35 λη θλίψις περιῆν καὶ ὀδύνη περὶ τούτου καὶ ἠπόρουσ ἀεὶ, ὡς ὅτι

*8 οἱ δὲ φάσκουσι τὸ καλὸν καὶ εὐθερμον τὸ θερινόν ἐστι δοβ. P² *9 ἐν τοῖς τοσοῦτοις πειρασμοῖς P¹ ¹⁰ φόνον P²

65. ¹ δούλον M и др. ² ψυχὴ M

τηλικούτος δίκαιος ἀπώλετο· ὁ δὲ ἐλεήμων Θεὸς σβέσαι θέλων τὴν τοιαύτην θλίψιν τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς ἐφανέρωσεν μοι τῷ οἰκείῳ στόματι αὐτοῦ, ὡς ὅτι οὐκ ἀπώλετο ὡσπερ³ ὑπολαμβάνετε· οὐ γὰρ παντελῶς με ἠρνήσατο φησὶν πλὴν ὅτι συνεπαρθεὶς ἦν ὑπὸ τοῦ πονηροῦ ἐκείνου γυναιίου, κτίσας ναοὺς εἰδώλων καὶ θυμιάσας αὐτὰ κατὰ 5 τὸ θέλημα τῆς πόρνῆς, τῷ δὲ στόματι αὐτοῦ οὐδόλως με ἠρνήσατο, μὴ γένοιτο· *μετὰ δὲ τὴν τελευτὴν αὐτοῦ ἕως τῆς ἐμῆς παρουσίας⁴, τοσαῦτα ἔτη ἐκαθέζετο ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου, δριμυσσόμενος γὰρ καὶ ἰσχυρῶς πιεζόμενος, ἐλθὼν ἐγὼ γε ἐν τῷ ἄδη καὶ τοὺς τεθνεώτας ἐκ τῶν καταχθονίων ἀναστήσας, ἦγειρα καὶ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν 10 μεταστήσας αὐτὴν ἐπὶ τὴν ἀμείνω ζωὴν, συνεμέτρησα γὰρ τῶν τοσούτων ἀρετῶν⁵ αὐτοῦ τὴν διὰ τοῦ σκότους βάσανον πρὸς τὸ πταίσμα αὐτοῦ, καὶ ὑπερηκόντισεν ἡ θλίψις ἐκείνη περὶ⁶ τοῦ πταίσματος αὐτοῦ, καὶ ἔκρινα ἢ ἔστιν ἄξιον δικαίωμα τοῦ ἐλεῆσαι αὐτὸν ἐν τῇ φιλανθρωπίᾳ μου, παρευθὺς οὖν ἐξεχύθη εἰς αὐτὸν τὸ ἔλεός μου, 15 καὶ ἐβοήθησα αὐτόν, *καὶ ἐλευθέρωσα αὐτόν⁷ ἐκ τῆς ἀχλύος τοῦ σκότους, ὅσα γὰρ θέλω ποιῶ ἐν τοῖς ἐμοῖς, καὶ οὐδεὶς ὁ κρίνων με· Θεὸς γὰρ θεῶν ἐγὼ εἰμι, καὶ σώζων *τοὺς εἰς ἐμὲ ἐλπίζοντας⁸, ἐμοὶ γε δοκεῖ διὰ πλήθους ἐλέους·

[Ταῦτα μοι εἰρηκῶς] ὁ Κύριος μου Ἰησοῦς Χριστὸς, τοῦ Πατ-20 ρὸς τὸ ἀπαύγασμα [διέστη εἰς τοὺς οὐρανοῦς· ἐγὼ δὲ ἔκτοτε χαίρων εὐφραίνομαι] ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ δικαίου καὶ ἐπὶ τῇ εὐσπλαχνίᾳ τοῦ Θεοῦ. Τοῦτο ἀκούσαντος τοῦ ἀδελφοῦ, τοῦ καὶ ἐρωτήσαντος αὐτόν, πάνυ εὐφράνθη ἡ καρδία αὐτοῦ πληροφορηθεῖσα.

66. Πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Δέομαί σου ἐπειδὴ ἠρξάμην 25 λαλήσαι πρὸς σε, Κύρ ὁ μέγας, δίδαζόν με καὶ τοῦτο· οἱ γὰρ παλαιοὶ ἄνδρες πόθον εἶχον τοῦ λέγειν τοῖς πατράσιν τὰ πρὸς ὄφελος. Λέγει αὐτῷ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ· Λέγε, τέκνον, ἔστιν γὰρ Θεοῦ ὁ λόγος¹ διδούς εἰς θεραπείαν τῆς ψυχῆς σου· ἀπεκρίθη ὁ ἀδελφός, πῶς ἐν τοῖς καιροῖς τοῖς ἀρχαίοις οἱ πατέρες ἡμῶν εἶχον βαθεῖαν εἰρήνην² 30 καὶ μετ' εἰρήνης τὸν βίον αὐτῶν ἐκατέλυσαν, ἡμεῖς δὲ ἀρτίως ὡς ὄρῳ, ἀπὸ θλίψεως εἰς συμφορὰν, ἀπὸ βίας εἰς βίαν μεταφερόμενοι, οὕτω καταλύομεν πολυταράχως τὸν βίον ἡμῶν. Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ μακάριος· Ἄκουσόν μοι, τέκνον³· οἱ παλαιοὶ ἄνδρες πολλὴν ἀγάπην εἶχον εἰς ἀλλήλους καὶ δικαιοσύνην καὶ ἀλήθειαν ἕκαστος πρὸς τὸν 35 πλησίον αὐτοῦ· τοσοῦτον δὲ τὸν Θεὸν ἠγάπησαν, ὥστε πᾶν ὃ ἤθελον

³ οἱ πολλοὶ доб. M и др. *⁴ оп. P² ⁵ ἐτῶν M и др. ⁶ τὸ πᾶν M *⁷ оп. P¹ *⁸ πάντας οὖς M и др.

66. *¹ Θεὸς ὁ λόγον M ² γαλήνην M ³ καγὼ σοι καὶ τοῦτο ἐκφανῶ ὡς

εἰς θυσίαν καὶ προσφορὰν ἀγάγει ἐπὶ τὸ θυσιαστήριον, ἐὰν οὐκ ἦν ἄρσεν, ἀγνόν, καθαρόν, ἀμίαντον, κεχωρισμένον ἀπὸ παντὸς δόλου καὶ μώμου, οὐκ ἤφερον αὐτὸ ποτὲ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ, νῦν δὲ ἐν ἡμῖν οὐχ οὕτως· ἀλλὰ πάντα τὰ καλλίτερα¹ προσφέρωμεν τῇ γαστρὶ 5 ἡμῶν θεοποιούντες αὐτήν, ὅσα δὲ σαπρὰ καὶ ἐλάχιστα ταῦτα προσφέρωμεν ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Χριστοῦ· πρόδηλον οὖν ἐστὶν ὅτι ἐκεῖνοι ἐθεράπευον τὸν Θεὸν κατὰ πάντα καὶ διὰ πάντα, καὶ ἐκ τούτου εἶχον αὐτὸν βοηθὸν καὶ εἰρηνοποιόν⁵ ἐν τοῖς αἰτιήμασιν αὐτῶν ἅπασιν· ἡμεῖς δὲ ἔχομεν θεὸν τὴν κοιλίαν κατὰ πάντα αὐτήν θεραπεύοντες 10 καὶ αὕτη λαίμαργός ἐστίν, θλίψεις μὲν προξενεῖ, ὄφελος δὲ καὶ σωτηρία οὐδαμοῦ⁶ σε παρέχει.

67. Λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἀδελφός· Ἐπειδήπερ ἐκ Θεοῦ κατανεύκται ἡ σοφωτάτη σου καρδία τοῦ λέγειν τῷ δούλῳ σου τὰ πρὸς ὄφελος¹, δέομαί σου²· ἔχει πόνον καὶ βίαν τινὰ ἢ ψυχὴ χωριζομένη 15 ἐκ τοῦ σώματος, ἢ μετὰ ἀνέσεως ἐξέρχεται καὶ γαλήνης;

Καὶ λέγει αὐτῷ· Ἐν τῷ μὴ τελευτήσαι με ἀκμὴν οὐκ ἐπίσταμαι, κατὰ δὲ θεωρίαν εἶπω σοι· *πρόσεχε δέ, τέκνον³· εἰσὶν δίκαιοι καὶ δίδωσιν πικρὸν θάνατον· καὶ εἰσὶν ἁμαρτωλοὶ καὶ δίδωσιν γλυκὺν θάνατον· ἀλλ' οὖν ὁ πικρὸς θάνατος τοῦ δικαίου ἀναίρει αὐτοῦ τὰς 20 μικρὰς ἁμαρτίας ὡς καθὼς ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ ἡμαρτεν, οὐδεὶς γὰρ ἀναμάρτητος εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός· ὁ δὲ γλυκὺς θάνατος τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀναίρει αὐτοῦ τὸ μικρὸν δικαίωμα ὃ πολλακίς περιστατικῶς ἐποίησεν, καὶ ὑπάγει ὁ μὲν δίκαιος πλήρης καθαρός, ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς πάνυ ἀκάθαρτος· καὶ λέγω σοι, τέκνον, ὅτι εἰ καὶ πικρὸς φαίνεται 25 τῷ δικαίῳ ὁ θάνατος, ἀλλὰ πρὸς ὤραν, αἰεὶ δὲ ἔκτοτε χαίρει καὶ ἀγαλεται εὐφροσύνῳ⁴· τῷ δὲ ἁμαρτωλῷ εἰ καὶ πρὸς ὤραν φαίνεται γλυκὺς ὁ θάνατος, ἀλλὰ αἰεὶ φλέγεται καὶ ὀδυνᾶται ἐν τῇ ἀσβέστῳ τοῦ πυρός.

Εἰσὶν δὲ καὶ ἄνομοι ἄλλοι⁵ καὶ δίδωσιν πικρὸν θάνατον καὶ 30 παραυτὰ τῇ κολάσει παραπέμπονται· εἰσὶν δὲ καὶ ἕτεροι δίκαιοι καὶ δίδωσιν γλυκὺν θάνατον, καὶ μετὰ ταῦτα ἀπάγονται εἰς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· πολλὰ γάρ εἰσιν τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ καὶ ὡς διακρίνει ἐκάστου τὸν βίον πρέποντι θανάτῳ, καὶ ἰσαξίῳ τῷ βιοῦντι καὶ τὸ τέλος αὐτοῦ ἀποφαίνει· οὐκ ἔστιν δέ, τέκνον, τὸ ἀποθανεῖν φόβος,

κατὰ δύναμιν τὴν ἐμὴν δοβ. P² ⁴ καλλιστεύοντα M η δρ. ⁵ οπ. P² ⁶ οὐδα-
μόθεν M

67. ¹ ἐπέ μοι καὶ ὅπερ ἐρωτήσω δοβ. P¹ ² πάτερ δοβ. P¹; καὶ περὶ τού-
του ἄρα δοβ. M ³ οπ. P² ⁴ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ P¹ ⁵ πολλοὶ P¹

ἀλλὰ τὸ τῆ ὥρα ἐκείνη κριθῆναι· ὅτε γὰρ ἐξέλη ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς, παραλαμβάνουσιν αὐτὴν ἄγγελοι πλείστοι, συντρέχοντες δὲ τότε κάκεινοι οἱ ἄγγελοι οἱ τὸ γένος τῶν χριστιανῶν φυλάττοντες καὶ ἴστανται τοῦ ἰδεῖν⁶ τί ἄρα ἀποβήσεται τῇ ψυχῇ, συνάγονται δὲ⁷ καὶ πλήθη δαιμόνων⁸ (καὶ) ἴστανται· καὶ οἱ μὲν ἀνακηρύττουσιν τὰ ἀγαθὰ ἔργα αὐτῆς, οἱ δὲ ἐλέγχοντες τὰ φαῦλα. Οὕτως οὖν ἴστανται ἀμφοτέροι ἐκδεχόμενοι ἄνωθεν τὴν ἀπόφασιν ἐνεχθῆναι ἢ σωτηρίας, ἢ κατακρίσεως· ἣς ἂν οὖν φθάσῃ ἄνωθεν ἢ ἀπόφασις, διχοτομουμένη ἢ ψυχὴ ποταπὸν ἀγῶνα θέλει ἵνα ἔχει, ποτὲ μὲν ἐννοοῦσα εἰς ἀπώλειας ἀπόφασιν ἐλθεῖν, φρίττεται ἐκ τοῦ φόβου· ποτὲ δὲ ἐννοοῦσα σωτηρίας ἀπόφασιν ἐλπίζουσα ἐλθεῖν δάκνεται ἠδονικῶς⁹ τὰς χεῖρας εἰς ὕψος ἐκτεινούσα, καὶ δεομένη μὴ ἀπορρίψῃ¹⁰ τοῖς τρίζουσιν τοὺς ὀδόντας κατ' αὐτῆς· *ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι τότε πολὺν ἀγῶνα¹¹, ἐλπίζοντες ἀγαθὴν ἀπόφασιν ἐλθεῖν· ὁμοίως καὶ οἱ ζοφεροὶ ἔχουσιν ἀγῶνα ἐλπίζοντες ἀπώλειας ἀπόφασιν· ὅπου οὖν νεύει ὁ δίκαιος Κρι-15 τῆς, τότε ἐκεῖ καὶ ἀπολύεται ἡ ψυχὴ ἢ τοῖς ἀγγέλοις τοῦ Θεοῦ εἰς σωτηρίαν, ἢ τοῖς ζοφεροῖς δαίμοσιν εἰς ἀπώλειαν· τοῦτο οὖν ἐστίν, τέκνον, ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος καὶ ἡ δειλία¹² τὸ μὴ κατακριθῆναι εἰς ἀπώλειαν, καὶ τὸ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας τῶν ῥερυπωμένων δαιμόνων, ἐπεὶ τὸ ἀποθανεῖν φυσικὸν πρᾶγμά ἐστίν τοῖς πᾶσιν προκείμενον, τοι-20 γαρ οὖν τότε ὀδυνᾶται ἡ ψυχὴ βιαίως ὅτε μένει μαθεῖν τὴν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ πρόσταξιν, καὶ τρέμει μήποτε καταλάβῃ αὐτὴν ἢ ἐλεεινὴ πρόσταξις ἢ εἰς ἀπώλειαν ἔλκουσα¹³.

68. Τοῦτο εἰπὼν ὁ μακάριος ἀνέστη καὶ τῆς προσευχῆς αὐτοῦ ἐπεμελεῖτο σπουδαίως· πολλάκις γὰρ καὶ μετ' ἄλλου¹ ἐστὼς προσηύ-25 χετο κατὰ διάνοιαν, οἶαν ὥραν δὲ κἂν ἦσθιεν, κἂν ὠμίλει τινί, ἔνδον ἢ καρδία αὐτοῦ οὐκ ἐπαύετο στιχολογῶν τὸ ψαλτήριον, καὶ τὸ θαυμαστόν ὅτι καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους πλειστάκις εὕρισκετο τῇ καθαρῳ-τάτῃ αὐτοῦ διανοίᾳ, μελετῶν τὰ λόγια Κυρίου καὶ ἐκστηθίζων τοῦ ἀγίου Παύλου τὰς ἐπιστολάς· πάνυ γὰρ ἠγάπα τὸν μακάριον ἀπόσ-30 τολον [καὶ φανερώς μετὰ δακρύων ὀνθωμολογεῖτο αὐτῷ· πλειστάκις γὰρ αὐτὸν καὶ ὁ ἅγιος κατὰ τοὺς ὕπνους *ἐπεφαίνετο αὐτῷ², καὶ ἐδίδασκεν αὐτὸν ἄπερ ἔγεμεν ἢ καρδία αὐτοῦ ἢ πολύφωτος καὶ τῷ πνεύματι αὐτοῦ ἀχώριστος τοῦ μακαρίου ὑπῆρχεν ὁ ἀπόστολος³. "Ὅτε δὲ εἶχεν τις εἰπεῖν περὶ Παύλου ἢ ἐπαινῶν, ἢ πάλα ἐχόμενον λόγον· πάνυ 35

⁶ τὸ δοβ. M ⁷ ποτὲ δοβ. P¹ ⁸ τότε καὶ δοβ. M и др. ⁹ ἐξ ἠδονῆς πυκνῶς M ¹⁰ ἀποδοθῆ M ^{*11} οπ. P¹ ¹² καὶ ἢ βία δοβ. P² ¹³ ἀπάγουσα M

68. ¹ λαοῦ M и др. ^{*2} ἤρχετο πρὸς αὐτὸν P¹ P² ³ Παῦλος δοβ. P¹

ἐπυροῦτο εἰς τὸ ὄνομα αὐτοῦ ὁ ὀσιώτατος Νήφων καὶ ἔλεγεν· Παῦλος καὶ πᾶς ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ κατὰ τὸ ἔθος τῶν ἀνθρώπων ὁ ἐμοὶ θερμότατος καὶ λίαν φιλούμενος, Παῦλος τὸ στερέωμα τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ὁ ὀλόφωτος ὀφθαλμὸς τῆς Σιών τῆς ἀγίας ὁ καθαρῶ-
5 τατος χειραγωγὸς⁴ καὶ νυμφουστόλος, ὁ ἀρμοστής, ὁ πάγκαλος καὶ θεηγόρος δοξαζέσθω αἰεὶ. Ταῦτα λέγων οὐκ ἐνεπίμπλατο ποτὲ εἰς τὸν πόθον ἐκκαίόμενος⁵ τοῦ ἀποστόλου.

69. Ἄλλοτε πάλιν καθεζομένου τοῦ μακαρίου εἰς τὴν κέλλαν αὐ-
του προσῆλθεν αὐτῷ τις ὠφελείας χάριν, καὶ μετὰ τὸν συνήθη ἀσ-
10 πασμόν ἐκαθεύδησαν. Ἀποκριθεὶς οὖν ὁ ἀνὴρ λέγει αὐτῷ· Δέομαί σου, πάτερ, τίνα μισθὸν ἔχουσιν οἱ παρέχοντες τοῖς πένησιν τὴν εὐπορίαν αὐτῶν. Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· Οὐκ ἤκουσας ποτὲ τοῦ εὐαγγελίου, *τί ἅπαξ λέγει¹. Ἀπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος λέγων· Πολλὰ μὲν ἤκουσα καὶ ἔγνων, *ἀλλὰ θέλω καὶ ἐκ τοῦ ἀγίου σου στόματος ἀκούσαι².
15 Λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς κατὰ τὴν πίστιν σου χορηγήσει σοὶ τὸν λόγον δι' ἐμοῦ πρὸς ὄφελος ἐπεὶ ἐγὼ ἀσθενὴς καὶ ἀνάξιός εἰμι, εἰ δὲ θέλεις ἀκουσόν τι τοιοῦτον· πρόσχε καὶ ὁ Χριστὸς χορηγεῖ· καὶ μικρὸν ἡσυχάσας³ λέγει αὐτῷ· Ἄκουσον, ἀδελφέ, ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις, ὅτε ἐζη κατὰ τὸν βίον Κυριακὸς ὁ
20 Ἱεροσολύμων ἀρχιερεὺς ἦν τις ἄνθρωπος⁴ εὐσεβῶς *κατὰ τὸν βίον ζωῶν⁵, ἦν δὲ καὶ ἐλεῆμων ἄκρος ὄνομα δὲ αὐτῷ Σωζόμενος⁶. οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐν μιᾷ διερχόμενος διὰ τῆς πλατείας⁷ τῆς πόλεως, ὄρα πένητα γυμνὸν καὶ λίαν τρυχόμενον· οἰκτείρας οὖν αὐτὸν ὁ εἰρη-
25 μένος Σώζων ἐκδυσάμενος δέδωκεν αὐτῷ τὸ ἱμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀνε-
χώρησεν εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἦν δὲ θέρος, ὥρα δειλῆς, καὶ μικρὸν ὑπνώσας ὄρα ἐν ὄρασει ὡς ὅτι εὐρέθη φησὶν ἐν προαυλίῳ θαυμαστῷ ἐν ᾧ ἦν φῶς αἴθλον καὶ καθαρὸν καὶ ἄνθη πολυποίκιλα ῥόδα τε καὶ κρίνα καὶ φυτὰ ὑψίκομα λίαν, ἄλλα τε φυτὰ βλέπει καὶ ἰδοὺ ἦσαν ἀπὸ ἄνωθεν ἕως κάτω περικεχυμένα καρπὸν εὐωδίας, ἄλλα τε φυτὰ
30 πλείστα ἑώρα, ἔχοντα καρπὸν ὠραῖον τῷ εἶδει σφόδρα καὶ τὰ κλάδη αὐτῶν ἐπὶ τῆς γῆς κεχασμένα καὶ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ διαφέρων, ὄρνεα τε παμποίκιλα ἐκαθέζοντο ἐπάνω αὐτῶν κελαδούντα μελίρρυτα· τοῦτο δὲ πρὸς ἐκεῖνο ἐσειέτο *ἦχον ἀποτελοῦντα⁸ καὶ σιωπὴν μηδὲ
35 καθήμενα ἐπὶ τῶν φυτῶν ἐκελάδουν ἀθάνατα, ὥστε τὸν ἦχον ἀκούεσ-

⁴ νυμφαγωγὸς P¹ ⁵ καὶ δεόμενος P¹

69. *¹ λέγοντος P¹ *² οἱ. P¹ ³ ἰσχύσας P¹ ⁴ ἀνὴρ P¹ *⁵ ἐν τῷ βίῳ P¹ P² ⁶ Σώζων P¹ ⁷ ὁδοῦ δοβ. P¹ *⁸ οἱ. P¹ P²

θαι ἀπὸ τῆς γῆς ἕως τοῦ οὐρανοῦ, τὰ δὲ φυτὰ ἐκυμαίνοντο μετ' ὑπερ-
 ρηφανείας πολλῆς, καὶ τὸ ἀκούειν καὶ βλέπειν τῶν φυτῶν καὶ πετει-
 νῶν ἐκείνων ἀνείκαστον γλυκύτητα ἐνεποίουν τῷ ἀνθρώπῳ, ὥστε φρίτ-
 τειν αὐτὸν ἐν ἡδονῇ μεγάλῃ· ὡς οὖν ταῦτα ἔβλεπεν, ἔρχεται τις εὐ-
 νοῦχος πρὸς αὐτόν, καὶ λέγει αὐτῷ· ἀκολούθει μοι· ἐκείνος δὲ εὐθὺς 5
 ὄπισθεν αὐτοῦ ἤρξατο βαδίζειν, ὁδεύσαντες δὲ μικρὸν ἔρχονται ἐπὶ
 στάβαρα χρυσώροφα, καὶ ἦσαν πετάσαντες τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτῶν
 εἰς τὸ πέραν διὰ τῶν ὑπῶν τῶν χρυσῶν σταβάρων· καὶ βλέπουσιν
 πάλιν ἐκεῖ ἄλλην αὐλὴν καὶ παλάτια δεδοξασμένα καὶ περίβλεπτα σφόδ-
 ρα σφόδρα. Ἐν ὧσιν οὖν ἔβλεπεν ὁ Σωζόμενος τὰ ἐκεῖ, ἰδοὺ ἐξέρχον- 10
 ται ἐκ τῶν παλατίων ἐκείνων ἄνθρωποι λάμποντες ὡς ὁ ἥλιος ἐπτε-
 ρωμένοι, φέροντες καμψάκια χρυσένδυτα τέσσαρα καὶ λαμπρὰ τέσσα-
 ρες τέσσαρες κατὰ ἓν καμψάκιον ὑπουργοῦντες· ἐν ὧσιν οὖν διέβαι-
 νον τὸ θαυμαστὸν ἐκεῖνο προαύλιον οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, ὑπένοησεν
 ὡς ὅτι πρὸς αὐτὸν ἤρχοντο ἐπειγόμενοι· ὅτε οὖν ἤγγισαν πλησίον 15
 τοῖς χρυσωρόφοις σταβάροις κατέναντι τοῦ Σωζομένου, ἔστησαν ἀπο-
 βιβάσαντες καὶ τὰ καμψίκια ἀπὸ τῶν ὤμων αὐτῶν, καὶ θέντες χαμαὶ
 ἐκδεχόμενοί τινα μέγαν παραγενέσθαι πρὸς αὐτούς· ἐν ὧσιν οὖν ἐξεδέ-
 χοντο ἄρᾳ ὁ Σώζων καὶ ἰδοὺ ἀνὴρ ὠραῖος πάνυ καὶ καλὸς *τὸ εἶδος⁹
 σφόδρα, ἐξελθὼν τῶν παλατίων ἐκείνων ἦλθεν ἔγγιστα τῶν ἀγγέλων 20
 τῶν φερόντων τὰ καμψίκια ἐκεῖνα καὶ λέγει αὐτοῖς· ἀνοίξατε τοὺς
 καμψίους τούτους καὶ δείξατε τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ, τί φυλάττω αὐτῷ
 διὰ τὸν χιτῶνα αὐτοῦ, ὃν πρὸ ὥρας μοι ἐδωρήσατο διὰ *τὸν δεῖνα
 πένητα¹⁰, εὐθέως δὲ ἤνοιξαν τὸ ἐν χρυσὸν καμψίκιον καὶ ἤρξαντο ἐκ-
 βάλλειν χιτῶνας καὶ ἱμάτια βασιλικά λευκότερα καὶ ποικίλα καὶ ὠραῖα 25
 τὸ εἶδος σφόδρα καὶ ἤπλουσαν αὐτὰ καὶ ἐνώπιον αὐτοῦ λέγοντες αὐτόν·
 Ἄρα, κύρι Σώζων, ἀρεστά εἰσιν τοῖς ὀφθαλμοῖς σου; Ἐκείνος δὲ
 εἶπεν, οὐκ εἰμὶ ἄξιος οὐδὲ κἂν τὴν σκιὰν τῶν ἱματίων τούτων θεά-
 σασθαι· Ὑποδεικνυσάντων οὖν αὐτῶν τοὺς λαμπροὺς καὶ ποικίλους χι-
 τῶνας καὶ ὀλοχρύσους, ἀνέβη ὁ ἀριθμὸς αὐτῶν ἕως τῶν χιλιοστῶν· 30
 ὅτε οὖν ἔδειξαν αὐτῷ τὸ ἑκατονταπλασίονα λήψεσθαι καὶ ζωὴν αἰώ-
 νιον ὑπὲρ τοῦ ἐνὸς χιτῶνος κληρονομεῖν· λέγει πρὸς αὐτόν ὁ ἐπιτάσ-
 σων τοῖς ἀγγέλοις· Σοὶ λέγω, Σώζων, ἰδοὺ πόσα ἀγαθὰ σοι ἡτοίμασα
 ὑπὲρ ὅσον ἰδῶν με γυμνὸν σπλαγχνισθεὶς ἐνέδυσάς με, πορείου οὖν
 καὶ ποιεὶ ὁμοίως, κἀγὼ ποιήσω ὁμοίως· σὺ δὸς τῷ πένητι ἐν ἱμά- 35
 τιον, κἀγὼ σοὶ ἔτοιμάσω ἑκατονταπλασίονα τούτων·

Τοῦτο ἀκούσας ὁ Σώζων λέγει αὐτῷ μετὰ φόβου καὶ χαρᾶς·

*⁹ τῷ εἶδει M *¹⁰ οὐ ἀδυνάτου πένητος M (P¹: δεινάτου P²: ὀδίνου)

Κύριέ μου, ἄρα οὕτως πᾶσιν τοῖς ἔλεος ποιοῦσιν μετὰ τῶν πενήτων ἑκατονταπλασίονα φυλάττεις τῶν τοσοῦτων ἀγαθῶν καὶ ζωὴν αἰώνιον;

Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Πᾶς ὅστις ἀφήκεν οἰκίας ἢ ἀγρούς, ἢ πλούτον, ἢ δόξαν, ἢ πατέρα, ἢ μητέρα, ἢ ἀδελφούς, ἢ ἀδελφάς, ἢ γυναικᾶ, ἢ τέκνα, ἢ τι τῶν ἐπιγείων ἑκατονταπλασίονα λήψεται, καὶ ζωὴν αἰώνιον κληρονομήσει.

Τοῦτο δέ σοι παραγγέλλω μὴ μεταμεληθῆς ποτὲ ἐπὶ ἐλεημοσύνην ὀνειδίζων τὸν πένητα ὃν δέδωκάς τι, μήπως ἀντὶ μισθοῦ διπλὴν τὴν ζημίαν ὑποστής· πᾶς γὰρ ὁ παρέχων τὴν εὐποιίαν καὶ μετανῶν 10 ἢ ὀνειδίζων καὶ τὸν μισθὸν ἀπόλλυσιν¹⁰ καὶ κρίμα ἔξει ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως·

Ταῦτα ἀκούσας ὁ Σωζόμενος¹¹ ἔξυπνος ἐγένετο καὶ ἐξίστατο ἐν ἑαυτῷ θαυμάζων ὅπερ ἐώρακεν καὶ ἀναστάς τῆς κλίνης αὐτοῦ, καὶ τὸν ὕπνον ἀποτιναζάμενος, ἄρας καὶ τὸ ἕτερον αὐτοῦ ἱμάτιον δέδωκεν αὐτῷ τοῖς δεομένοις. Καὶ τῇ αὐτῇ νυκτὶ βλέπει τὸ τοιοῦτον ὄραμα· καὶ πρῶτῃ ἀναστάς διέδωκεν ἅπαντα τὰ αὐτοῦ τοῖς πένησιν καὶ ἀποταζάμενος τῷ κόσμῳ γέγονεν θαυμάσιος μοναχός·

Ὅτε οὖν ἀπετάξατο, βλέπει πάλιν τὸ ὅμοιον ὄραμα, τό, ὅσα ἂν ἀφήκεν τὰ τοῦ κόσμου τούτου ἴδια¹² ἑκατονταπλασίονα ἐπουράνια ἀγαθὰ ἐτοιμάζονται αὐτῷ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ·

Ταῦτα οὖν καὶ σύ, τέκνον, γινώσκων ἀπὸ τοῦ νῦν γινῶθι καὶ ποιεῖ *εἴπερ δῶσῃ¹³ ὁμοίως, ἵνα καὶ σοὶ τὰ ἑκατονταπλασίονα ἐκ τοῦ Θεοῦ θησαυρισθῇ·

70. Λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· Πίστευσόν μοι, Πάτερ, ἐγὼ πλείστ¹α¹ ἤκουσα καὶ² ἐνουθετήθην, οὕτως οὐκ ὠφελήθην παρά τινος, νῦν γὰρ ἀληθῶς οἶδα ὅτι ἐν σοὶ ὁ Θεὸς μένει καὶ σὺ ἐν αὐτῷ· τί δὲ ποιήσω ὅτι ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας κατεπείγει με κἂν ἐσθίω, κἂν πίνω, κἂν ὑπνώττω, οὐ παύεται ἐνοχλῶν με, πλέον³ δὲ ὅταν ἴσταμαι τὴν σύναξιν ἐκτελῶν, αἰρέσεις γὰρ καὶ πονηρίας ἀπείρους ὑποβάλλει 30 μοι κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ κατὰ τῆς *ἀγίας αὐτοῦ Μητρός⁴, καὶ τῶν σεπτῶν καὶ ἁγίων εἰκόνων, ἐγὼ δὲ βία φερόμενος τί ποιῆσαι οὐκ ἔχω, φοβοῦμαι γὰρ μήπως κατέλθῃ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καταφάγῃ με.

Λέγει αὐτῷ ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ· Ἄκουσόν μου, τέκνον, καὶ λαβ³⁵εῖν ἔχεις παραμυθίαν τινά· κατανόησον οὖν τὴν θάλασσαν ὅταν ἀγριωθῇ, πῶς συνέχει, καὶ σφοδρὰ κύματα ἐξαποστέλλει εἰς τοὺς αἰγια-

¹⁰ ἀπώλεσεν M ¹¹ Σώζων P¹ P² ¹² ἰδέα M ^{*13} οπ. P¹; εἴπερ δύνῃ M

70. ¹ πλειστάκις P¹ ² οὐκ δοβ. P¹ ³ ἔξαιρέτως P² ^{*4} μητρός αὐτοῦ τῆς ἁγίας M; κατὰ τῆς ὁμοουσίου καὶ ἀδιαίρετου Τριάδος καὶ κατὰ τῆς ἀχράντου Θεο-

λοὺς καὶ τύπτουσιν τὰς παρακειμένας πέτρας, μὴ ἄρα λυμαίνονται αἱ πέτραι τι ἐκ τῆς προστριβῆς τῶν κυμάτων; ἢ ἐναπομένουσι τὰ κύματα ἐν ταῖς πέτραις; ἔστιν γὰρ ὡς ὅτι προσκρούουσιν μὲν τὰ κύματα ἐν ταῖς πέτραις, ὑποστρέφουσιν δὲ πάλιν εἰς τὴν θάλασσαν· οὕτω οὖν καὶ οἱ λογισμοὶ τῆς βλασφημίας ἐξέρχονται ἐκ τοῦ διαβόλου καὶ προσκρούουσιν τῇ διανοίᾳ τοῦ ἀνθρώπου· διὰ ποῖον τρόπον; δῆλον ὅτι ἵνα εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβάλλῃ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ· εἶτα εἰ μὲν δυνηθῆ εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβαλεῖν, εὐθέως καὶ τὴν ἀγχόνην εὐτρεπίζει· πολλοὺς γὰρ οὕτω ὁ λυμῶν ἀπέκτεινεν τῇ ἀπωλείᾳ παραδούς, ἂν δὲ οὐ δυνηθῆ καταβαλεῖν τὸν ἄνθρωπον εἰς ἀπόγνωσιν, ἐπέιγεται σιαίνειν αὐτόν, εἰ 10 δὲ ἴδῃ ὅτι *οὔτε σιαίνεται ὁ ἄνθρωπος⁵, τότε αἰσχύνεται μὲν ἡττηθεὶς, ὑποστρέφουσιν δὲ αἱ πονηρίαὶ αὐτοῦ εἰς τὴν κορυφὴν⁶ αὐτοῦ· ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ πειρασθεὶς οὐχὶ κατάκρισιν δέχεται, ἀλλὰ μᾶλλον στέφανον καὶ δόξαν· σὺ οὖν ὑπόμεινον, τέκνον, τῇ προσευχῇ καὶ νηστείᾳ καταθερμαίνων σεαυτὸν καὶ φεύζεται⁷ ἀπὸ σοῦ· τὸ γένος γὰρ τοῦτο, 15 φησὶν ὁ Κύριος, ἐν οὐδενὶ *ἐκπορεύεται, ἀλλὰ⁸ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ. Ταῦτα εἰπὼν καὶ σφόδρα ὀχυρώσας τὸν ἀδελφόν, ἀπέστειλεν αὐτὸν ἐν εἰρήνῃ· μετὰ δὲ τὸ ἀναχωρῆσαι τὸν ἀδελφόν, ἔλεγεν πάλιν καθήμενος, ὡς ὅτι ἐκ τῆς καταλαλιάς καὶ ἐκ τῆς ὀργῆς γεννᾶται ἡ βλασφημία. 20

71. Ἄλλοτε πάλιν ὡς ἴστατο εἰς προσευχὴν ἀπὸ τοῦ ὄρθρου ἕως τῆς τρίτης ὥρας τῆς ἡμέρας, τοῦτο γὰρ σύνθητες εἶχεν ποιεῖν ἐν ἡμέραις θεριναῖς, καὶ τὸ ἔαρ καὶ τοῦ μετοπώρου, ἐν ὅσῳ οὖν ἴστατο εἰς τὴν προσευχὴν ὡς εἴρηται, ἔχων ἐκτεταμένας τὰς χεῖρας, ἄφνω ἐπήρθη ὁ νοῦς αὐτοῦ εἰς θεωρίαν, καὶ κατενόει ἑαυτὸν ὡς ὅτι ἔγε- 25 μίσθη ὁ νοῦς αὐτοῦ ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ, ὥστε παρακύψαι αὐτὸν καὶ ἔνδον τοῦ οὐρανοῦ, ἐσκόπευσεν οὖν τὸ πέλαγος τῆς ἀφράστου¹ θεότητος ἐν τῷ ὀδηγεῖν τὸν νοῦν αὐτοῦ τὸ πανάγιον Πνεῦμα· ἐν ὅσῳ οὖν τοῦτο τὸ φρικτὸν θεώρημα κατενόησεν, πάλιν ἦλθεν εἰς ἑαυτὸν καὶ ἀναλογισάμενος φαντάζεται πάλιν τί ἐώρακεν, καὶ γενόμενος ἐν 30 ἐκστάσει ἐτρόμαξεν ἐκ τοῦ φόβου τοῦ πολλοῦ καὶ ἤρξατο φεύγειν· δραμῶν δὲ ἐκρύβη ὀπισθεν τῶν θυρῶν τῆς ἐκκλησίας κράζων τό, Κύριε ἐλέησον·

Μικρὸν δὲ ἐλθὼν² ἐκ τοῦ θάμβους ἐκείνου ἀνέστη, καὶ ἐξελθὼν ἐκ τῆς ἐκκλησίας, ἐπορεύθη εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ· πορευόμενος δὲ 35 ἔλεγεν οὕτως· τίς θεὸς μέγας ὡς ὁ Θεὸς ἡμῶν; Σὺ εἶ ὁ Θεός, ὁ ποι- Πсал. LXXVI, 14.

τόκου P¹ *⁵ οὐδὲν ἰσχύει P² *⁶ κεφαλὴν P¹ *⁷ φεύζονται P¹ *⁸ ἐξέρχεται, εἰ μὴ P¹
71. ¹ ἀφάτου P¹ ² εἰς ἑαυτὸν δοβ. P¹

ὡν θαυμάσια μόνος³. Ἐκτοτε οὖν ἦν ἰδεῖν αὐτόν, εἰ πολλάκις ἀπήρ-
 χετο εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἀπὸ τοῦ φόβου σφιγγόμενος καὶ οὕτω βαδί-
 ζοντος.

72. Ἐν μιᾷ οὖν *ὕς ὑπήγον¹ πρὸς αὐτόν, εὑρον αὐτόν μόνον
 5 καὶ προσπίπτω αὐτῷ συνέχων αὐτόν, ὅπως εἶπη μοι τίνας ἔνεκεν
 οὕτω σκυφτὸς καὶ μετὰ θάμβους² περιπατεῖ· ὁ δὲ ὡς πάντα μοι θαρ-
 ρῶν, ἀπεκρίθη μοι λέγων· Πίστευσόν μοι, τέκνον, ὅτι μέγαν φόβον
 ἔχει ἡ ψυχὴ μου, ὁρῶ γὰρ ὅσον δυνατὸν ἰδεῖν τὸν ποιήσαντα ἡμᾶς
 Θεὸν καὶ κατανοῶ ἑμαυτὸν ὡσπερ βδέλυγμα ἐν τῇ γῆ περιπατοῦντα,
 10 ὅσον γὰρ ὁ ἄνθρωπος ἐγγίζει διὰ τῆς θεωρίας τῷ ποιήσαντι αὐτόν
 Θεῷ, τοσοῦτον βλέπει ἑαυτὸν πολυαμάρτητον καὶ σφόδρα ἀχρεῖον.
 Ἡσαΐας γὰρ ἰδὼν τὸν Κύριον ἐπὶ τοῦ θρόνου τῶν Σεραφίμ καθήμε-
 15 νον μετὰ φόβου καὶ τρόμου ἐβόα· ὦ τάλας ἐγὼ ὅτι κατανένυγμαί,
 ὅτι ἄνθρωπος ὢν, καὶ ἀκάθαρτα χεῖλη ἔχων, ἐν μέσῳ *λαοῦ ἀκάθαρτα
 20 χεῖλη ἔχοντος³ ἐγὼ οἰκῶ, καὶ τὸν βασιλέα Κύριον εἶδον καθήμενον
 ἐπὶ θρόνου ὑψηλοῦ καὶ ἐπηρμένου. Μέγας γὰρ ἐστὶν ὁ φοβερός Θεὸς
 ἡμῶν, τέκνον, καὶ τοιοῦτος ὥστε οὐδὲ ὁ οὐρανὸς αὐτῷ ἐστι χωρη-
 τὸς οὔτε ἡ γῆ, οὔτε οἱ αἰῶνες τῶν αἰώνων, ἀλλὰ καὶ τὸ φαντασθῆναι
 περὶ αὐτοῦ μικρὸν πολὺν φόβον καὶ τρόμον ἐμποιεῖ τῷ θεωροῦντι
 20 αὐτόν.

73. Ἄλλοτε πάλιν περιπατοῦντος αὐτοῦ ἐν τῇ ὁδῷ *προαυλίου
 τίνος¹, ὁρᾷ ἄνθρωπον περιπατοῦντα ἔμπροσθεν αὐτοῦ, ἦν δὲ πνευμα-
 τικός, καὶ βλέπει ὀπισθεν τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου, μαυρόν τινα καταπε-
 τόμενον καὶ λογισμοὺς ῥυπαροὺς ἐπισπείρων αὐτῷ, ὁ δὲ εἰρημένος
 25 ἀνὴρ ἐκ διακρίσεως ἀγαθῆς ἐσκόπει τοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ καὶ πυκνὰ
 στρεφόμενος κατέπτυνεν τῷ διαβόλῳ καθυβρίζων αὐτόν· ἰδὼν δε τὸ
 πνεῦμα *ὁ ἄγιος² ἐνοχλοῦν τῷ ἀνθρώπῳ καὶ ἐμβλέψας εἰς αὐτὸ μετ'
 ὀργῆς λέγει αὐτῷ· Παῦσον λοιπόν, ὦ ἄγιον³ καὶ διεφθαρμένον πνεῦ-
 μα, τοῦ ἐπικεῖσθαι τὸ πλάσμα τοῦ Θεοῦ· τί δέ σοι ὄφελος γίνεται,
 30 ἄθλιε, ἐν τῷ τὴν ψυχὴν αὐτοῦ ὃ μὴ γένοιτο ἀπολέσαι;

Λέγει αὐτῷ ὁ διάβολος· Ἄκουσόν μου καὶ ἐρῶ σοι ὄφελος μὲν
 οὐδέν μοι ἐστίν, ἀλλὰ κἄν μὴ θέλω ἐπείρομαι τοῦ πολεμεῖν· ἄρχον-
 τας γὰρ καὶ ἡμεῖς ἔχομεν ἐπικρατοῦντας ἡμᾶς καὶ διαγυρευόντας, ἐὰν
 ἄρα καὶ ἀμελοῦμεν τοῦ πολεμεῖν τὸ γένος τῶν χριστιανῶν, οἷον γὰρ
 35 εὐρήσουσιν *ἐκ τῶν δαιμόνων⁴ οἱ ἄρχοντες ἡμῶν ὅτι ἀμελεῖ τοῦ πο-

³ οπ. М и др.

72. *¹ ἀπερχομένου P¹ ² βάθους P¹ *³ οπ. P¹ P²

73. *¹ οπ. P² *² οπ. М ³ ἀκάθαρτον М и др. *⁴ οπ. P¹

λέμου, μαστιγοῦσιν αὐτὸν δεινῶς καὶ συντρίβουσιν καὶ εἰς ἐξορίαν παραπέμπουσιν, πολλοὶ γάρ εἰσιν ἐξ ἡμῶν ἀμελεῖς, ἄλλοι δὲ χαῦνοι, τινὲς δὲ καὶ σαθροί, καὶ διὰ τοῦτο ἀναγκάζουσιν ἡμᾶς εἰς τὸν πόλεμον·

Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· Ἄθλιε, οὐκ οἶδας, ὅτι πῦρ σε μένει διὰ τὰς πονηράς σου ἀμαρτίας; διατί οὖν οὐκ ἠσυχάζεις ἀποδυρόμενος 5 τὸ ἀπαραίτητον πῦρ ὃ σοι ἠτοίμασται;

Τοῦτο ἀκούσας ὁ δαίμων καὶ αἰσχυνθεὶς ἄφαντος ἐγένετο. Τοῦτου δὲ ἀφανισθέντος, ἐν ᾧσψ ἴστατο ὁ μακάριος ἐν τῇ πλατείᾳ, ἰδοὺ διήρχετό τις μοναχὸς πυρακῆς ἀγγελικὸν τὸ εἶδος ἔχων· κατενόει οὖν αὐτὸν ὁ ὄσιος καὶ βλέπει, καὶ ἰδοὺ ἐξήρχετο ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ 10 ὡσεὶ φλόγα πυρὸς καὶ ἀνέβαινεν εἰς τὸν οὐρανόν, ἄγγελος δὲ περιεπάτει ὀπισθεν αὐτοῦ ὡσεὶ στῦλος πυρὸς καὶ κατείχεν ῥομφαίαν ἐσπασμένην κύκλῳ αὐτοῦ, ἐτείχιζεν αὐτοῦ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, στρεφόμενος δὲ ὀπισθεν αὐτοῦ ὁ ἄγγελος, διεσκόρπιζεν μέλανας τινὰς ἐμβριμούμενος καὶ ἐπαπειλῶν αὐτούς, διότι ἐπεβουλεύοντο κατὰ τοῦ 15 δικαίου.

Τοῦτο θεασάμενος ὁ δίκαιος ἔλεγεν· Ὅντως θαυμαστὸς ὁ Θεὸς Πε. LXVII,
36. ἐν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ ὁ Θεὸς Ἰσραὴλ, αὐτὸς γὰρ δίδωσι δύναμιν τοῖς δούλοις αὐτοῦ καὶ αὐτὸς κραταῖοι τὸν λαὸν αὐτοῦ, εὐλογητὸς ὁ Θεός.

20

74. Ἐλεγεν δὲ καὶ τοῦτο πολλάκις, ὡς ὅτι ποτὲ ἱσταμένου αὐτοῦ ἐν τῇ συνάζει τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου, ὡπὲρ Σαββάτῳ, ὄρᾳ καὶ ἰδοὺ ἡ Ὑπεραγία Θεοτόκος σὺν τοῖς θείοις Ἀποστόλοις, ἐπέστη μέσον τοῦ ὄχλου, διαγορευούσα σὺν καὶ ἑτέροις ἁγίοις ἐπὶ τῷ αὐτῷ περιπατοῦσα δὲ κατεμάνθανεν ἕνα ἕκαστον τῷ ποιῶν δικαίῳ μεμ- 25 νύνεται, καὶ ἐπὶ μὲν ἱκανοὺς ἦν ἰδεῖν αὐτὴν εὐφραينوμένην καὶ λίαν σκιρτῶσαν· ἔβλεπεν γὰρ αὐτούς μόχθῳ πολλῷ σπουδάζοντας εἰς τὴν ἑαυτῶν σωτηρίαν· εἰς ἑτέρους δὲ πολλάκις ἐδάκρυεν κινουσα τὴν κεφαλὴν αὐτῆς καὶ διαπορουμένη σφόδρα, ὅτι ἀμελεῖς ἦσαν τῆς ἑαυτῶν σωτηρίας· καθ' ἕνα δὲ ἴστατο ὑψοῦσα τὰς χεῖρας πρὸς τὸν ἐξ 30 αὐτῆς¹ μετὰ δακρῶν καὶ ἐπηύχετο θλιβομένη ἕνα ἕκαστον ζητοῦσα τὴν σωτηρίαν αὐτῶν. Ταῦτα βλέπων ὁ δίκαιος, *φόβῳ πολλῷ καὶ πόθῳ συνείχετο, θαυμάζων ὅτι² οὔτε ἐν νυκτί, οὔτε ἐν ἡμέρᾳ χωρίζεται ἡ Πανάχραντος καὶ Θεοτόκος Μαρία τοῦ γένους τῶν χριστιανῶν, ἀλλὰ αἰεὶ τὴν σπουδὴν ἐπιδείκνυται καὶ τὸν μόχθον εἰς πάντας 35 δικαίους τε καὶ ἀμαρτωλοὺς, ὅπως μηδεὶς ἐξ αὐτῶν ἀπολείται· εἶτα ὅτε διέβη ἡ Θεοτόκος πάντας σκοπήσασα ἔσχατον ἐν τῇ πύλῃ ὄρᾳ

ἄνθρωπον ἐστῶτα τῇ φύσει εὐνοῦχον, παρεκάλουν τε αὐτὸν πλείστοι
 πένητες τοῦ δοθῆναι αὐτοῖς ἐντολήν καὶ οὐκ ἐπένευσεν· ἐγγίσασα δὲ
 αὐτῷ ἡ Θεοτόκος, λέγει τῷ ἀγγέλῳ τῷ φυλάσσουντι τὸν φύσει εὐνοῦ-
 χον· Εἰπέ μοι, Εὐθεήλ, ἔχει πολὺ χρυσίον οὗτος ὁ ἄνθρωπος ἐν τῇ
 5 οἰκίᾳ αὐτοῦ; Ἀπεκρίθη αὐτῇ ὁ ἄγγελος· Ἐχει, Δέσποινα· φιλάργυρος
 γὰρ ἐστίν καὶ *ὄβολόν οὐ δίδει³, τύπτει δὲ καὶ τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ
 ἀνηλεῶς καὶ τῷ λιμῷ πιέζων αὐτούς, ἅτε δὴ καὶ τῇ ἀπαιτήσῃ τοῦ
 ἔργου βαρύνει αὐτούς. Λέγει αὐτῷ ἡ Θεοτόκος· Ἐκ ποίου λογισμοῦ
 κωλύεται ἡ συνείδησις αὐτοῦ, μὴ παρέχειν ἐλεημοσύνην τοῖς ἀδελ-
 10 φοῖς αὐτοῦ τοῖς πτωχοῖς;

Λέγει πρὸς αὐτὴν ὁ ἄγγελος· Ακουσόν μου, Δέσποινα· ἀγαθὴ,
 καὶ ἐρῶ σοι· ἔρχεται ὁ διάβολος ὑπομιμνήσκων αὐτῷ πυκνὰ καὶ λέ-
 γων· γηράσαι θέλεις, ἔπειτα *ἐν ἀσθενείᾳ⁴ σοι ὤρισται καταπεσεῖν
 μέχρι ἐσχάτης σου ἀναπνοῆς, μηδὲ ὅπως οὖν δώῃς τινὶ ἐκ τῶν σῶν,
 15 μήποτε ἐν τῇ νόσῳ σου ὑστερηθῆς τῶν σωματικῶν χρειῶν καὶ τῶν
 ἐπιτηδείων⁵ καὶ ἄρρη τότε μετανοεῖν⁶, λέγων· εἰς μάτην τὰ ἴδια τοῖς
 πένησιν δέδωκα, μετανοῶν δὲ οὐκ ὠφελήσεις. Ταῦτα, Κυρία μου Δέσ-
 ποινα, ὁ ἀσεβὴς καὶ ἀπατεὼν διάβολος συχνάζων ὑποβάλλει αὐτῷ·
 αὐτὸς δὲ σκοτιζόμενος πιστεύει τῷ λογισμῷ καὶ μένει σκληρὸς καὶ
 20 ἀνελεήμων πρὸς τοὺς δεομένους.

Λέγει αὐτῷ πάλιν ἡ Θεοτόκος· Ὅρα, καθότι γὰρ καὶ πιστεύει,
 γενήσεται αὐτῷ, ὁ Θεὸς γὰρ ἀπείραστός ἐστίν κακῶν, πειράζει δὲ
 αὐτὸς οὐδένα, ἕκαστος δὲ πειράζεται ἀπὸ τῶν ἰδίων ἁμαρτιῶν ἐν
 τῷ μὴ προσέχειν αὐτῷ, ἀλλὰ πιστεύειν τὰ τοῦ διαβόλου ὑπομνήματα.
 25 Ταῦτα εἰποῦσα⁷, διέστη τῶν ἐκεῖ, ὁ δὲ εὐνοῦχος ἐντὸς ὀλίγων ἡμε-
 ρῶν κατέπεσεν ὡς ἐπίστευσεν τῷ λογισμῷ τοῦ διαβόλου καὶ ἦν ἡ νό-
 σος αὐτοῦ δεινὴ καὶ ἀνίατος σφόδρα· ἐν ὅσῳ οὖν κατέπεσεν ὁ ἄν-
 θρωπος ἐν πολλῷ πόνῳ συνεχόμενος ἀνήλωσεν καὶ τὸ βαλάντιον τοῦ
 χρυσίου αὐτοῦ εἰς τοὺς ἰατροὺς τὸ πλείστον, μηδὲν ἐξ αὐτῶν ὠφελη-
 30 θείς, ἀλλὰ καὶ εἰς τὸ χεῖρον τραπεῖς· οὕτω οὖν ἐπὶ πολλὰς ἡμέρας
 δεινῶς συντριβείς, ἐξέλιπεν τοῦ βίου ὡσεὶ καπνός, *ψυχῇ καὶ σώματι
 Πσ. Λι, 9. ἀποθανών⁸, καὶ ἐπληρώθη καὶ ἐπ' αὐτῷ τὸ εἰρημένον· Ἰδοὺ ἄνθρωπος
 οὐκ ἔθετο τὸν Θεὸν βοηθὸν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπήλπισεν ἐπὶ τῷ πλήθει
 τοῦ πλοῦτου αὐτοῦ, καὶ ἐνεδυναμώθη ἐπὶ τῇ ματαιότητι αὐτοῦ· οὕτως
 35 οὖν καὶ ἡμεῖς, ἀδελφοί, σκοπῶμεν μὴ ἀπατάσθαι ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ, καὶ
 μὴ ἐνδυσώμεθα ἀσπλαγχνίαν καὶ κνιπεῖαν πεπωρωμένην πρὸς τοὺς

³ διὰ ὄβολόν (ἓνα δοβ. P¹) ἀγγεται M и др. ⁴ ἀσθενῆσαι M ⁵ τι οὐχ εὐρεθή-
 σεται σοι δοβ. P¹ ⁶ μεταμελεῖν M ⁷ ἡ Θεοτόκος δοβ. P¹ ⁸ οπ: P¹

ένδειξίς, μάλιστα χρυσίον καὶ ἀργύριον ἔχοντες, μήπως τοιοῦτῳ κρίματι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δικαίως ὑποβληθῶμεν, καὶ ζημιωθῶμεν⁹ καὶ τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα ἀπολέσαντες καὶ τὴν βασιλείαν τοῦ Θεοῦ καὶ τὸν κόσμον τούτον.

75. Ἄλλοτε πάλιν καθεζομένου τοῦ δικαίου ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ, 5 κάμου ὄντος μετ' αὐτοῦ, ἐπηρώτησα αὐτὸν περὶ αἰθίοπων, εἶ ἄρα λυμάνει αὐτοὺς ἴ' μαυρότης, εἴ τε καὶ ἀπόβλητοι εἰσὶν ἐκ τοῦ Θεοῦ, διότι ἀδήλως εὐρίσκονται ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῶν τινες, ἢ ὅτι ἠγωνίσαντο καὶ ἐσώθησαν· οὐδαμοῦ γὰρ ἤκουσα περὶ αἰθίοπος τὸ οἰοεῖν, καθότι εὐηρέστησέν τις αὐτῶν τῷ Θεῷ. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ ἄγιος λέγει 10 μοι· Ἄκουσόν μου, τέκνον, καὶ ἀναγγελῶ σοι περὶ τούτου· οἱ αἰθίοπες ἐκ τοῦ Σὴμ κατάγονται τὴν γενεαλογίαν, ὅθεν δὲ ἡ ἀρχὴ αὐτῶν, ἐρῶ· ἐν τοῖς χρόνοις τοῖς πολλοῖς ἐκείνοις, ἦν τις ἄνθρωπος, ὄνομα αὐτῷ Σκοπίων. Οὗτος κατήγετο ἐκ τοῦ Σὴμ, τοῦ πρώτου υἱοῦ Νῶε· αὐτὸς δὲ ὁ ἄνθρωπος ἦν μὲν καὶ πλούσιος, ἦν δὲ καὶ κατὰ τὸ ὄνομα 15 αὐτοῦ σκοπευτικός, καθήμενος γὰρ ἐν ἀδείᾳ, οὐδὲν πλέον ἐμερίμα, ἢ ἵνα κατανοῇ τὴν πολυποικιλίαν τῆς κτίσεως, πῶς εἰσὶν ἐν τῷ οὐρανῷ εἶδη διάφορα, πῶς ἐστὶν ἥλιος, πῶς σελήνη, πῶς δὲ οἱ ἀστέρες· ἄλλος ἔκλαμπρος, καὶ ἄλλος καταδεέστερος, πῶς δὲ τὸ ἕλαστρον καὶ ὁ ἑωσφόρος, καὶ πῶς ἡ ἄμαξα καὶ ὁ σταυρός, πῶς δὲ καὶ ἕτερα 20 δεινὰ εἰσὶν, καὶ ἄλλα ἔκλαμπρα, πῶς δὲ τὰ τῶν νεφελῶν χρῆματα τὰ μὲν εἰσὶν μαυριῶδη, τὰ δὲ πυρακίζοντα καὶ λευκὰ καὶ ἄλλα καναβά, καὶ ἀπλῶς τὰ τοῦ ἀνθρώπου ἐσκόπευεν ὁμοίως καὶ τὰ τοῦ ἀέρος κατενόει, πῶς ἄνεμοι πνέουσιν ἐπὶ τὸν αἰθέρα καὶ αὐτοὶ πολυποικίλοι χρηματίζοντες· καὶ πῶς ὁ ἀῆρ ποτὲ μὲν γοφώδης, ποτὲ δὲ καὶ θο- 25 λώδης, ἐνίοτε καὶ ὑπέρλαμπρος, ἄλλοτε δὲ καὶ ἀέρι ὄμβρου περιχύνεται· πῶς τε καὶ τοῖς ὄρνέοις εἰς τὸ πετᾶσθαι· κατενόει δὲ καὶ τὴν γῆν καὶ ἐσημειοῦτο αὐτήν, ὅτι ἄλλη μὲν ἐστὶν γῆ λευκὴ καὶ ἔστιν ἀλλαχού πυριώδης καὶ ἄλλη μεμελανωμένη καὶ ἡ μὲν καρποφορεῖ, ἡ δὲ ἄκαρπος καὶ ἀνεπιτήδειος, καὶ κατενόει καὶ τὰ ἐν τῇ γῇ φυτὰ καὶ 80 δένδρα, πῶς ἄλλο τὸ ἄλλο διαφέρει καὶ τὰ μὲν εἰσὶν ἄκαρπα, τὰ δὲ εὐκαρπα· καὶ ἄλλος μὲν ὁ καρπὸς τούτου, ἕτερος δὲ τούτου τοῦ φυτοῦ· καὶ πῶς τοῦ καρποῦ ἐκείνου ἄλλη γεῦσις καὶ τούτου ἄλλη· ἐνε- νῶσει δὲ καὶ τὰς ἀμπέλους, πῶς ὁ καρπὸς αὐτῶν ἐστὶν ποικίλος· οἱ γὰρ βότρυες ἄλλοι μὲν εἰσὶν λευκοί, ἕτεροι δὲ μέλανες, καὶ ἄλλοι 35 πυριώδεις καὶ μικτόρροδοι· κατεσκόπει δὲ καὶ τὰ κτήνη καὶ τὰ ζῶα, καὶ τὰ πετεινά, καὶ τὰ θηρία, καὶ τὰ ἔρπετά, καὶ ἅπασ ἀπλῶς πᾶν ὁ

⁹ οἱ. Ρ¹

ἐστιν ἐπάνω πάσης τῆς γῆς κινήτων ἢ ἀκίνητων· ἐσκόπει καὶ διηρεῦνα καὶ κατεμάνθανεν τὴν πολυποίκιλον σοφίαν τοῦ θεοῦ, πῶς τὰ μὲν εἰσὶν λευκά, τὰ δὲ ὑπόπυρρα καὶ ποικίλα, καὶ ἄλλα εἰσὶν μελανά, καὶ ἕτερα ὡς εὐχρυσά, καὶ ἄλλα μικτόλεπτα· καὶ ἔστιν εἰπεῖν πῶς ἴσπειρος σοφία τοῦ Θεοῦ εἰς κόρον ἐξέχεεν τὰ ποιήματα αὐτῆς.

Ταῦτα σκοπήσας ὁ εἰρημένος Σκοπίων ἤρξατο κατὰ τῆς θαλάσσης ἐρευνᾶν, πῶς οἱ ἰχθύες, οἱ μὲν εἰσὶν μικροί, καὶ οἱ ἕτεροι μεγάλοι, καὶ πῶς ἕτερον τὸ ἕτερον ἐσθίει *καὶ διατρέφονται¹, καὶ ἄλλο τὸ ἕτερον διαφέρει ἐν ταῖς χροαῖς καὶ μεγέθει· ἐσκόπευεν δὲ πῶς ποτε μὲν ἀγριούται ἡ θάλασσα, πότε δὲ γαληνιά· πῶς δὲ ὁ Θεὸς ἔδωκεν τρίβον τῷ ἀνθρώπῳ ἐν αὐτῇ διὰ ζύλου, καὶ ἤλων, καὶ πίσεως, καὶ σχοινίου, καὶ πηδαλίου· εἶτα ὅτε ταῦτα ἠρεύνησεν ὁ Σκοπίων, τότε μετέβη ἐπὶ τοὺς ἀνθρώπους καὶ ἔλεγεν· ἄρα πῶς οἱ ἄνθρωποι, ἄλλοι μὲν εἰσὶν λευκοί, ἕτεροι πυρῶδεις καὶ ἄλλοι μὲν εἰσὶν ὤχροι, 15 ἄλλοι δὲ λειῶδεις, καὶ πῶς ἐν τοσοῦτῳ πλήθει ἕτερος τῷ ἑτέρῳ ἀνόμοιος οὐχ εἰρίσκειται· ἔλαβεν δὲ ἔσχατον κατανοεῖν καὶ τοῦτο, ὡς ὅτι ἄνθρωπος μαῦρος ἐν ὄλῳ τῷ κόσμῳ οὐχ εὐρέθη· διέκρινεν δὲ τοῦτο ἐν αἰτῷ λέγων· ὅτι μὲν ὁ Θεὸς ἐν παντὶ ἔργῳ αὐτοῦ μαύρα ἐποίησεν, ἄνθρωπον δὲ οὐκ ἠδυνήθη ποιῆσαι; ἀληθῶς γὰρ ἠπόρησεν 20 καὶ διὰ τοῦτο οὐκ ἠδυνήθη ποιῆσαι.

Ταῦτα λογιζομένου αὐτοῦ ἐβλεπεν ὁ Θεὸς *ὁ τῶν κρυπτῶν γνώστης τὸ τί αὐτοῦ κατεψηφίσαστο²· ποιεῖ δὲ ὁ Θεὸς πρᾶγμα τοιοῦτον εἰς αὐτόν· εἶχεν γὰρ γυναῖκα ὁ εἰρημένος Σκοπίων, ὄνομα δὲ αὐτῇ Ἀρασία³· *τῇ ἐσπέρα οὖν ἐκείνη, ἔγνω αὐτὴν⁴ καὶ συλλαβοῦσα 25 *ἡ Ἀρασία ἔτεκεν⁵ τέκνα δύο ἄρσεν καὶ θῆλυ, *ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν ὄντα μεμελανωμένα πλήρως καὶ ζεχοφωμένα⁶· ταῦτα τεκούσα ἴ Ἀρασία ἐξέστη καὶ αὐτὴ καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες περὶ τοῦ τηλικούτου θαύματος·

Γνοὺς δὲ τοῦτο ὁ εἰρημένος Σκοπίων τί συνέβη τῇ γυναικὶ αὐ- 30 τοῦ, ἐλυπέετο φρίττων καὶ ἐθαύμαζεν τὸ τί ἐποίησεν αὐτῷ ὁ Θεὸς εἰς πληροφορίαν αὐτοῦ, ἐξουδενούντος τῷ ἰδίῳ σκοπῷ τὰς δημιουργίας τοῦ Θεοῦ· αὐξηθέντων δὲ τῶν παιδῶν καὶ ἀνδρωθέντων, ἔσχεν ὁ ἀδελφὸς τὴν σύγγονον εἰς γυναῖκα αὐτοῦ, καὶ γενόμενος μετ' αὐτῆς ἐγέννησεν δύο νῆπια τῷ ὁμοίῳ τρόπῳ ὑπάρχοντα ζεχοφωμένα ἀπὸ 35 ποδῶν ἕως κεφαλῆς· ἐντεῦθεν οὖν ἤρξαντο εἰς πλήθος ἐπιδίδειν ἕως

75. *1 οπ. P² *2 οπ. P²; ὁρᾷ τι ποιεῖ εἰς αὐτόν P² *3 Ἀρασία P¹ (ниже Араσία); Ὠρασία P² *4 οπ. P¹ *5 οπ. P¹ P² *6 ὑπάρχοντα πλήρως μελανὰ καὶ ζοφωμένα ἀπὸ κεφαλῆς ἕως ποδῶν P²

της *ἡμέρας ταύτης⁷, πολλοὺς δὲ ἐξέλεξατο ὁ Θεὸς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ ἐκ τῆς γενεᾶς αὐτῶν, οἵτινες σημείοις καὶ τέρασιν διέλαμψαν⁸, *ἔξ ὧν δύο ἢ τριῶν τὰς πολιτείας ἀναγγείλω σοι, τέκνον· πρόσχε δὲ ἀκριβῶς⁹ ἐν ταῖς ἡμέραις [ταῖς πρώην], ἦν τις αἰθίοψ ληστής, εὐμεγέθης ἀνὴρ, μέλας¹⁰ σφόδρα καὶ φοβερὸς τῇ ὄρασει· οὕτως 5 ἐλήστευεν πάντοτε ἐπὶ τὰ μέρη τῆς [Πανέφου καὶ τοσοῦτον ἦν δριμύς, ὥστε εἰ ἐβρόγγχασεν ἐπ' ἀνθρώπῳ τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἀπὸ τοῦ φόβου ἔτελευτα· μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν βλέπει ὄναρ φοβερόν, ὡς ὅτι ἦν πεδιάδα τόπου εἰς πλάτος πάνυ πολλῇ καὶ ἴστατο αὐτὸς ἐκεῖ. Μικρὸν δὲ περιστραφεὶς βλέπει ποταμὸν πυρὸς ψόφους ἀποτελοῦντα ἐν τῷ πο- 10 ρεῦσθαι αὐτόν· ἤσθιεν δὲ καὶ τοὺς λίθους καὶ τὴν γῆν, παρὰ μικρὸν δὲ ἤρξατο ὁ ληστής προβαίνειν πλησίον θεᾶς ἕνεκεν· Ὡς οὖν ἤγγισεν τὸν ποταμὸν ὄρᾳ τέσσαρα πνεύματα¹¹ πυρὸς ἐξελθόντα, καὶ ἐδράξαντο τοῦ ληστοῦ. Σύροντες αὐτόν ἐκ τῶν τριχῶν ὀξέως τοῦ ἀκοντίσαι ἐν τῷ ποταμῷ καὶ κατακαῦσαι αὐτόν· ἐν δὲ τῷ σύρεσθαι¹² αὐτόν ἐν ἐκ 15 τῶν πνευμάτων εἶπεν αὐτῷ· Ἄθλιε, εἰ ἐγένου μοναχὸς οὐκέτι σε εἴχομεν καταποντίσαι ἐνταῦθα.

Φόβῳ δὲ πολλῷ καὶ τρόμῳ συσχεθεὶς ἔξυπνος ἐγένετο καὶ ἦν ἰλιγγίων πάνυ καὶ φρίπτων τὸ φοβερόν θέαμα ὃ ἑώρακεν. Εἶτα εἰς ἑαυτὸν λογισάμενος τὸ πρᾶγμα τὸ τί ἂν εἴη καὶ] τί δηλοῖ ἡ ὄρασις 20 αὐτοῦ, βουλευέται καὶ λέγει ἐν ἑαυτῷ· ὑπάγω πάντως εἰς ἀναχωρητὴν μοναχὸν¹³ καὶ λέγω αὐτῷ τὸ τί περ ἑώρακα· ἔστιν δὲ ὅτι φανερώσει μοι τί ἐστὶν ὃν εἶδον ποταμόν.

Τοῦτο βουλευσάμενος¹⁴ παραυτὰ ρίψας τὰ ληστροικὰ αὐτοῦ ὄπλα, εὐθύς ἤρξατο πορεύεσθαι τὴν ὁδὸν τὴν φέρουσαν εἰς Πανέφω· Ὡς 25 οὖν ᾤδευεν μικρὸν, περιστραφεὶς ὄρᾳ κελλίον ἀναχωρητικόν· Ὡς οὖν εἶδεν αὐτό, εὐθέως ὤρμησεν ἐπ' αὐτῷ, καταλαβὼν δὲ αὐτῷ, ἔκρουσεν τῇ θύρᾳ, καὶ εὐθέως ἤνοιξεν αὐτῷ ὁ γέρων, φήσας¹⁵ αὐτῷ· Καλῶς, καλῶς ἐλήλυθεν ὁ μέγας· τί ἐνταῦθα, ὦ τέκνον, ἐσκύλης, ἢ πάλαι ὁ ποταμὸς ὃν ἑώρακας ἐθορύβησέν σε; τί δὲ ἦσαν τὰ πικρὰ¹⁶ 30 τέσσαρα πνεύματα ἃ ἐκ τῶν τριχῶν σὲ ἔσυρον ἐπὶ τὴν πυρᾶν; ποταπὴ δὲ ἡ ἀπειλή, τέκνον, τοῦ ποταμοῦ ἐκείνου, ὅτι κατεβρόγγχασεν ἕως τοῦ οὐρανοῦ, ἐσθίων λίθους καὶ τὴν γῆν καὶ εἰ βούλει, τέκνον, ῥυσθῆναι τῆς βίας ἐκείνης, γενοῦ μοναχὸς καὶ μετανόησον ἐπὶ ταῖς ληστροικαῖς σου ἀνομίαις καὶ σωθήσῃ· ὁ γὰρ ποταμὸς ἐκείνος ἡτοί- 35 μασται πᾶσι τοῖς ἁμαρτωλοῖς καὶ μὴ μετανοοῦσιν·

*7 σήμερον P² 8 καὶ ἀκουσον δοβ. P² *9 οπ. P² 10 γενναῖος M 11 ἐκ τοῦ δοβ. P¹ 12 πορεύεσθαι P¹ 13 οπ. P² 14 λογισάμενος P²; ὁ ληστής ἑαυτὸν δοβ. P¹ 15 φωνήσας P¹ 16 πονηρὰ P¹

Τούτο ἀκούσας ὁ αἰθίοψ ἐκείνος ρίπτει ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας τοῦ γέροντος, λέγων αὐτῷ· Ἐλέησόν με, πάτερ τίμιε, τὸν μέλανα καὶ ψυχῇ καὶ σώματι, καὶ ποιήσον ἔλεος ἐμοῦ τοῦ ἀθλίου, ποιήσας εἰς ἐμὲ ὅτι ὁ Θεὸς προστάζει σοι.

5 Ταῦτα καὶ ἄλλα πλείονα εἰπὼν πρὸς τὸν γέροντα μετὰ δακρύων τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ γέγονεν μοναχός, καρεῖς ὑπὸ τοῦ ἁγίου ἐκείνου γέροντος, κατέσχεν δὲ αὐτὸν ὁ γέρων παρ' ἑαυτῷ χρόνον τινὰ καὶ ἐξεδίδασκεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἀκολουθίαν τῆς μοναχικῆς τάξεως, καὶ ἑάσας αὐτῷ τὸ κελλίον αὐτοῦ¹⁷, ἐξῆλθεν περιπατῶν μετὰ θηρίων εἰς
10 τὴν ἔρημον· ὁ δὲ Αἰθίοψ ἐκείνος εἰς τοσαύτην ἀσκησιν ἐλθὼν ὥστε ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς προσευχῆς αὐτοῦ ὅλως¹⁸ πῦρ ἀστράπτων ὤρατο καὶ στυλὸς φωτεινῶς ἰστάμενος, καὶ ἦν ἰδεῖν στρατευομένους τοὺς δαίμονας πρὸς αὐτόν, ποτὲ μὲν ὡς χίλιοι, ποτὲ δὲ ὡσεὶ μύριοι, καὶ αὐτὸς ἐμπτύων θπαντας, ἐνεπύριζεν αὐτοὺς ἀφανίζων *εἰς τέλος¹⁹.

15 Τοσοῦτον δὲ ἰ σοφία τοῦ Θεοῦ ἐξεχύθη εἰς αὐτόν, ὥστε καὶ συγγράμματα ἐξετέλει, καὶ μὴν καὶ ἐπιστολάς πολλάκις ἔπεμπε πρὸς τοὺς ἐν τῇ σκίθῃ πατέρας, καὶ πρὸς ἄλλους δὲ πολλοὺς ὠφελείας χάριν, καὶ πρὸς ἀκρίβειαν πολιτείας ἀπέστειλεν· ὅτε δὲ ἐτελεύτησεν ὁ Αἰθίοψ μῦρον πολλὸν ὡς πάντες τοῦ τόπου ἐκείνου διηγῆσαντο ἀνέβ-
20 λυσεν τὸ ἅγιον²⁰ αὐτοῦ λείψανον εἰς ἴασις ἀσθενῶν καὶ πνευματιζομένων καὶ τὰ μὲν περὶ τούτου καταπαύσω²¹ τέως.

76. * Ἄλλος δὲ Αἰθίοψ γέρων καὶ αὐτὸς ὑπάρχων ᾧκει ἐν τῇ πόλει τῇ λεγομένῃ Ἰσσία¹, καὶ αὐτὸς ἦν πένης, ἐπορευέτο δὲ αἰεὶ ὠδε κάκει τῷ στόματι ψιθυρίζων· καὶ οἱ μὲν ἔλεγον· *ἔξηχος περίεστιν, ἄλ-
25 λοι ἔλεγον² ὅτι παρετράπη· ἐγένετο δὲ ἐν μιᾷ μεγάλῃ ἀβροχίᾳ τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ ἐτελεύτην τὰ κτήνη καὶ αἱ ἄρουραι *ὡς ἐύρων³ κατεψύγοντο, καὶ πᾶν φυτὸν ὡς μεμαραμένον ἴστατο· ὁ δὲ λαὸς τῆς πόλεως ἐκείνης, πολλὰς μὲν καὶ λιτὰς καὶ ἀγρυπνίας σὺν τῷ ἐπισκόπῳ αὐτῶν καὶ παννυχίδας ἐπετέλουον, ἴσχυον δὲ ἐν τῷ λέγειν οὐδέν.

30 Ἐν μιᾷ οὖν τῶν ἡμερῶν ἐν ὅσῳ ὑπνωπτεν ὁ ἐπίσκοπος αὐτῶν, ἔρχεται ἄγγελος καὶ λέγει πρὸς αὐτόν· Οὕτως σοι δηλοῖ ὁ Θεός· ἀναστὰς παράλαβε ὡς τάχος τὸν κληρὸν σου καὶ ἄπελθε ἐπὶ τὴν μεσημβρινὴν πύλην τῆς πόλεως καὶ ὄν ἂν ἴδῃς πρῶτον εἰσερχόμενον εἰς αὐτὴν ἐκ τῶν ἔξω τοῦτον παρακλήσει πολλῇ ποιήσας παρακάλε-
35 σον αὐτόν ὅπως εὐξηται τῷ Θεῷ καὶ πέμψη⁴ ὑμῖν⁵ ὑετόν.

¹⁷ ὁ γέρων δοβ. P¹ ¹⁸ οπ. P² ^{*19} οπ. P¹ ²⁰ τίμιον P² ²¹ καταπαύσωμεν P¹

76. ¹ Ἀσία M; (P¹ P²: Ἰσσία) ^{*2} οπ. P¹ P² ^{*3} οπ. P¹ P² ⁴ πέμπει M; ἰδῶσιν P² ⁵ οπ. P¹; τῇ γῆ P²

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος ἀπέστη ἀπ' αὐτοῦ· πρώτης δὲ μετὰ τὸν ὄρθρον⁶, ἐπάρας ὁ εἰρημένος ἐπίσκοπος τὸν κλῆρον αὐτοῦ, ἐπορεύθη *εἰς τὴν προσημανθείσαν αὐτῷ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου πόρταν⁷ εἶτα μικρὸν αὐτοῦ ἀναμείναντος, βλέπει καὶ ἰδοὺ αἰθίωψ παλαιὸς σφόδρα ἦρχετο ἐπὶ τὴν πόλιν ἔχων φόρτον ξύλων ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ· ὡς 5 οὖν ἤγγισεν τῇ πύλῃ ἐγγύτερον, ἀναστὰς ὁ ἐπίσκοπος δραζάμενος αὐτοῦ, κατήγαγεν τὸν γόμον τῶν ξύλων ἀπὸ τοῦ ὤμου αὐτοῦ καὶ λέγει αὐτῷ· Δεῦρο, τίμιε πάτερ, καὶ πρόσευξαι τῷ Θεῷ, ὅπως σπλαγχνισθεὶς δώσῃ ἡμῖν καὶ τῇ γῆ ταύτῃ ὑέτον ὁ ἐλεήμων Κύριος. Εὐθύς οὖν σὺν τῷ λόγῳ τοῦ ἐπισκόπου ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ ὁ αἰθίωψ 10 γέρων προσηύξατο, καὶ ἄφνω ἐγένοντο ἀστραπαὶ καὶ βρονταὶ μεγάλαι σφόδρα καὶ συνεπάγησαν αἱ νεφέλαι ἐν τῷ οὐρανῷ, καὶ ἀπήρξατο⁸ βρέχειν ὡς ἐπὶ στάμνου· *ἐγένετο δὲ τοῦτο ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ τῇ εὐχῇ τοῦ αἰθίοπος⁹.

Ὡς δὲ ἐπὶ πολὺ κατηνέχθη ὁ ὑέτος ἐπὶ τῆς γῆς ἤρξαντο κατα- 15 ποντίζεσθαι αἱ οἰκείαι καὶ ἄρουραι τῶν κτημάτων αὐτῶν· πάλιν οὖν ἵκετεύσαντος τοῦ ἐπισκόπου τῷ¹⁰ γέροντι τοῦ στησαι ὑέτον, αὐτὸς ἐπάρας τὰς χεῖρας αὐτοῦ πάλιν εἰς τὸν οὐρανὸν σὺν τῇ ἐπάρσει τῆς δεξιᾶς αὐτοῦ ἔστησε τὸν ἀέρα· ὅτε δὲ ὁ ἀήρ κατέπαυσεν παρεκάλει τῷ γέροντι ὁ ἐπίσκοπος ὅπως φανερῶσει αὐτῷ τὸ τί περ ἔστιν ἡ ἐρ- 20 γασία αὐτοῦ ἢ κατὰ Θεόν· ὁ δὲ τίμιος γέρων ἔλεγεν τῷ ἐπισκόπῳ· Βλέπεις αἰθίοπα μελανόν, λοιπὸν ποταπὴν ἀρετὴν ἐν ἐμοὶ ἐπιζητεῖς.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἐπίσκοπος· Τὸν Θεὸν σοι τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, φανέρωσόν μοι πᾶσαν ἀλήθειαν τῆς ἐργασίας σου, ὅπως καὶ ἐν 25 τούτῳ δοξασθῇ ὁ Θεὸς ἱμῶν.

Τότε ἀποκριθεὶς ὁ τίμιος γέρων ἐκεῖνος, λέγει· Συγχώρησόν μοι, πάτερ, ἐγὼ γὰρ ἐξ ὄτου ἐπεκλήθη τὸ ὄνομα Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἐν ἐμοί, ἄρτον δωρεὰν τινὸς ἀνθρώπου οὐκ ἔφαγον, καθ' ἡμέραν δὲ πορεύομαι ἐπὶ τι ὄρος καὶ ποιῶ ἐμαυτῷ φορτίον μικρὸν ἀπὸ τῶν ξύλων καὶ τοῦτο βαστάζων κατέρχομαι ἐπὶ ταύτην τὴν πόλιν καὶ εἰσερχόμενος 30 ἐν αὐτῇ πιπράσκω αὐτὸ καὶ τρεῖς ἡμέρας μόνῃς κρατῶ ἐξ αὐτοῦ ἐμαυτῷ *εἰς ἀποτροφὴν¹¹ δύο ὀβολούς, τὰ δὲ λοιπὰ παράσχω τοῖς ὁμοίοις μου πτωχοῖς· ἡνῖκα δὲ γένηται χειμῶν καὶ οὐ δύναμαι ἀνελθεῖν εἰς τὸ ὄρος διὰ τὰ μικρὰ зуλάρια, μένω νηστεύων ἕως οὗ γένηται εὐδῖος καιρὸς, καὶ τότε ἀνέρχομαι κατὰ τὸ ἔθος καὶ καταφέρω ἐμαυ- 35 τῷ τὸ μικρὸν φορτίον τοῦτο καὶ πιπράσκω αὐτὸ ποιῶν τὴν ἐμαυτοῦ διοίκησιν.

⁶ γενομένης δοβ. P¹ P² *⁷ ὡς προσέταξεν αὐτῷ ὁ ἄγγελος P² ⁸ βαγδαίως δοβ. P² *⁹ ο.π. P² ¹⁰ τιμῷ ἐκείνῳ δοβ. P² *¹¹ ο.π. P¹; εἰς τροφήν P²

Ταῦτα εἰπὼν ὁ γέρων τῷ ἐπισκόπῳ, καὶ ἀσπασάμενος αὐτὸν καὶ πάντα τὸν κλῆρον, λαβὼν τὸ φορτίον τῶν ζύλων καὶ ἐπιθεὶς ἐπὶ τῶν ὤμων αὐτοῦ εἰσῆλθεν εἰς τὴν πόλιν πιπρᾶσαι αὐτὸ κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ. Καὶ τὰ μὲν περὶ τούτου τέως καταπαύσω.

5 77. Ἄλλου δέ σοι πολιτείαν διηγῆσομαι, τέκνον, ἵνα μάθῃς ὅτι καὶ αἰθιόπων πλήθη ἐκλελεγμένα ἔχει ὁ ὑπεράγαθος Θεὸς εἰς τὴν βασιλείαν αὐτοῦ. Ἐν τοῖς χρόνοις τοῦ *φιλοχρίστου βασιλέως¹ Κωνσταντίνου, παρέβαλον εἰς τὸ βόρειον τῆς θαλάσσης ἔγγιστα ὑπάρχον κοινόβιον² καθεζομένων δέ τινων ἀδελφῶν ἐκείσε καὶ ὀμιλοῦντων περὶ
10 σωτηρίας ψυχῆς, εὐρέθη ἐν τῷ ἀναμεταξὺ αὐτῶν καὶ περὶ αἰθιόπων ὡς ὅτι πλείστους καὶ ἐξ αὐτῶν ἐξελέξατο ὁ Θεός· ἀποκριθεὶς δὲ ὁ εἰς ἐξ αὐτῶν ὀνόματι Χαρισίθης³, λέγει πρὸς πάντας· Πιστεύσατέ μοι, ἀδελφοί, ἀλήθειαν λέγοντι, ὡς ὅτι ἔθεασάμην αἰθίοπα ἐν ἀσκηταῖς εὐδοκιμήσαντα. Ἐκείνων δὲ πειθομένων τοῦ μαθεῖν τὴν πολλὴν σκλη-
15 ραγωγίαν τοῦ πανευφήμου⁴ ἀδελφοῦ, ἀπεκρίθη ὁ Χαρισίθης καὶ φησὶν· Ἐν μιᾷ ὡς ἡμῶν εἰς τὸ κτῆμα τοῦ κοινοβίου, ἐργαζόμενος ἐν τῷ ἀμπελῶνι⁵ μαῦρός τις αἰθίωψ, ἔκειτο δὲ ἔμπροσθεν αὐτοῦ μικρὸν κολοκύνθιον γέμον ὕδωρ, ὁμοίως καὶ βοτάναι ἔμπροσθεν αὐτοῦ πεπλυμένοι, ἐξ ὧν ἴσθιεν ὁ αὐτὸς αἰθίωψ· παρετήρησα δὲ αὐτὸν καὶ θαυ-
20 μάζων τὴν ὑπομονὴν αὐτοῦ καὶ γὰρ ἐποίησεν ὄλον τὸν μῆνα μὴ ἀλλάξας τὸ ὕδωρ τῆς κολοκύνθης μήτε πληρώσας αὐτὸ ἐν τῷ πίνειν αὐτῷ ἐξ αὐτοῦ, ὥστε γλινιάσαν τὸ ὕδωρ εἶχεν δυσωδίαν ἀφόρητον⁶, παρεκάλουν δὲ αὐτὸν πολλάκις ἀλλάξαι τὸ ὕδωρ τῆς κολοκύνθης ἢ ἄρτον ἐνέγκαι αὐτὸν εἰς βρώσιν, καὶ οὐκ ἠνείχετο, ἀλλ' ἔμενον ἐν ἐνὶ
25 τόπῳ καθεζόμενος σιωπῇ πολλῇ τηρῶν τὸ στόμα αὐτοῦ, ψάλλων καὶ εὐχόμενος δι' ὅλης τῆς νυκτός, ὅτε δὲ εἶχεν γενέσθαι ταῖς ἡμέραις τοῦ θέρους καύσων πολὺς ἐκ τοῦ ἡλίου, ἐπορεύετο εἰς τὸν αἰγιαλὸν τῆς θαλάσσης καὶ ἐκαθέζετο ἐπὶ πέτρας⁷ ἔμπυριζόμενος⁸ ὅλην τὴν ἡμέραν· πολλάκις δὲ εἰ ἐγένετο παραγενέσθαι τινὰ πρὸς αὐτὸν τοῦ
30 σκοπῆσαι αὐτόν, ἐποίει ἑαυτὸν ἕξηχον καὶ ἔλεγεν· Ναί, ναὶ ἦλθες τοῦ ἀποκτεῖναι με, ἀλλ' ὁ Θεὸς ἐπάνω βλέπει σε,—δεικνύων καὶ τῇ χειρὶ τὸν οὐρανόν. Ταῦτα οὖν, ὦ τέκνον, τὰ ἄθλα⁹ τῶν αἰθιόπων καὶ μείζονα ἢ⁹ ὁ Θεὸς μόνος γινώσκει καὶ τὰ πνεύματα αὐτῶν· οὐ γὰρ ὡς λέγεις ἀπόβλητοι εἰσὶν οἱ αἰθιόπες πάντες ἀπὸ τοῦ Θεοῦ, ἀλλὰ ὄν

77. *1 τοῦ μεγάλου ἐν ἀγίοις P² 2 Χαρισίθης M 3 ο.π. M; ε.ρ.ν. P²: τὴν ἀσκησιν τοῦ ἀδελφοῦ 4 ὀρῶ καὶ ἰδοῦ ἐκαθέζετο ὑποκάτω τῆς ἀμπέλου δοβ. M π.δρ. 5 ἀναφόρητον P¹ 6 ταῖς ἐκείσε εὐρισκομέναις δοβ. P² 7 ο.π. P² 8 ἐπαθλα M 9 ἀλλ' ὁ P¹

τρόπον ἢ ἀμπελος ἔχει καὶ μαυροειδεῖς βότρυας ομοῦ τε καὶ λευκοῦς, τῷ αὐτῷ τρόπῳ ἐποίησεν ὁ Θεὸς καὶ τοὺς ἀνθρώπους, τοὺς μὲν αἰθίοπας, τοὺς δὲ πυροειδεῖς, ἄλλους τε σιτοχρόους ὁμοῦ τε καὶ λευκοῦς καὶ ἀπλῶς κατὰ τὴν διαφορὰν τῆς γῆς, ἐπειδὴ καὶ αὐτὴ πολύμορφος πανταχοῦ περίεστιν. 5

Ταῦτά μοι εἰρηκῶς ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, ἀνέστη εἰς προσευχήν.

78. Εὐχή.

Καὶ ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν ἐδέετο λέγων·

Κύριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ μέγας καὶ φοβερός, ὁ πλούσιος καὶ ὑπεράγαθος, ὁ ἐλεήμων καὶ εὖσπλαγχνος, κλῖνον τὸ οὖς σου καὶ 10 ἐπάκουσόν μου τοῦ ἀχρείου¹ καὶ ἁμαρτωλοῦ, ὁ τὸν Ἰωάνν ἐκ κοιτίας τοῦ κήτους ῥυσάμενος, καὶ τὸν Δανιὴλ ἐκ τοῦ λάκκου τῶν λεόντων ἐξαγατών, ῥύσαι με, Ἰησοῦ Χριστέ, τοῦ πικροῦ² σκότους, τοῦ ἄρχοντος τῆς πονηρίας φημι ὅτε μέλλω τελευτᾶν, καὶ μὴ ἕασης τὸν πονηρὸν διάβολον ἐλθεῖν ἐπάνω τοῦ δούλου σου, μὴ ιδέτω ἡ ψυχὴ μου 15 ζόφον δαιμόνων, Χριστέ ὁ Θεός³, μῆτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, μῆτε ἐν τῷ μέλλοντι, μῆτε ἐν τῷ ἀέρι, μῆτε δὲ ὅτε μέλλω τοῦ σώματος χωρίζεσθαι καὶ τελευτᾶν· μὴ ῥογάσῃ ὁ δράκων ὁ ἐπικατάρατος κατὰ τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς ἐν τῷ ἀφίειν αὐτὴν τὸ αἰσχρότατον σῶμα, μὴ ἀρπάξῃ αὐτήν, Κύριέ μου, Χριστέ μου, Ἰησοῦ μου, ὁ Θεός μου, τὸ φῶς 20 μου, *τὸ μεμιασμένον⁴ πνεῦμα τῆς δυσωδίας εἰς ἀπώλειαν ἔλκων αὐτήν· μὴ ιδέτωσαν οἱ ὀφθαλμοί μου, Δέσποτα ὁ Θεὸς τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς γῆς, τοῦ διαβόλου τὸ πικρόφυρτον εἶδος, μηδὲ τὴν ἡσβολωμένην πρόσοψιν αὐτοῦ, ἀλλ' ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τῆς τελευτῆς μου, βασιλεῦ ἄγιε, τρισάγιε, ὑπερυψούμενε, ἐξαπόστειλον τὸ ἔλεός σου καὶ 25 τὴν ἀλήθειάν σου ἐπὶ τὸν δουλόν σου, ἐξαπόστειλον ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, Μιχαὴλ τὸ θαυμάσιον στρατῆγμα ἐπάνω τοῦ σοῦ οἰκέτου· ἐξαπόστειλον ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ Γαβριήλ, Οὐριήλ, Ῥαφαὴλ τοὺς μεγάλους φωστῆρας καὶ ταξιάρχας σὺν πάσῃ τῇ ἀχράντῳ καὶ μακαριωτάτῃ παρατάξει αὐτῶν ἵνα συντρίψωσιν τὸν ἀκό- 30 ρεστον δράκοντα τὸν βύθιον, τὸν τρίζοντα τοὺς ὀδόντας κατὰ τῶν εὐσεβῶν τὸν βίον μετερχομένων, ἵν' ὅπως δραξάμενος τὸν οἶονεῖ καταπίῃ εἰς ἀπώλειαν χάσματος⁵· κατάβαλε αὐτὸν ὁ Θεὸς ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξόδου μου σὺν ὅλῳ τῷ στρατεύματι αὐτοῦ τῷ ῥερυπωμένῳ εἰς τὴν ἄβυσσον, εἰς τὸ σκότος, εἰς τὸν τάρταρον καὶ εἰς τὸν βρυγμὸν 35 τῶν ὀδόντων· ἐξαπόστειλον, Κύριε, ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξόδου μου τὸ

78. ¹ δούλου σου доб. P¹ ² πονηροῦ M ³ μου доб. P¹ ⁴ μὴ καταλάβῃ αὐτήν M ⁵ καὶ доб. P¹

ἑλεός σου, τὴν εὐσπλαχνίαν σου, τὴν μακροθυμίαν σου, τὴν συμπά-
 θειάν σου, τοὺς οἰκτιρμούς σου, τὰ σπλάγγνα σου τὰ πλούσια ἐν χρη-
 σιότητι καὶ οἰκτιρμοῖς· ἐξαπόστειλον, Κύριε μου, Ἰησοῦ Χριστέ, τὸ
 ἀγαλλίαμά μου, ἢ ἀνάστασίς μου ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τὸν ἐλεήμονα καὶ
 5 φιλάνθρωπον τὸν παράκλητον Θεόν, τὸ Πνεῦμα τῆς ἀληθείας, ἵνα
 προσδέξηται τὸ πνευμά μου εἰς τὴν κυριότητα αὐτοῦ καὶ γλυκύτητα
 καὶ ἡδύτητα⁶ τῆς ἀθανάτου αὐτοῦ σεμνότητος· ἵνα ἐκχύσῃ κύκλω
 μου ῥομφαίαν προπορευομένην καὶ συντρίβουσαν τοὺς πονηροὺς τε-
 λωνάρχας καὶ φορολόγους καὶ ἐξεταστάς τοῦ ἀέρος καὶ τοῦ σκότους
 10 προστάτας λυσσώδεις καὶ ἀκαθάρτους δαίμονας, καταβληθέντων γάρ
 τῶν βδελυγμάτων τῆς ἀνομίας εἰς τὸ πῦρ, εἰς τὸν ᾄδην, εἰς τὸ σκότος,
 εἰς τὸν βυθόν, οὕτω δυνήσομαι διελθεῖν τὸν ἀέρα ἐν εὐφροσύνῃ καὶ
 *χαρᾷ καὶ τερπνότητι⁷ καὶ εἰσελθεῖν πρὸς σέ, τὸ φῶς τὸ τρισύλιον,
 καὶ προσπεσεῖν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου, καὶ κατασπάσασθαι τοὺς ἀχράν-
 15 τούς σου πόδας καὶ πλησθῆναι θεότητος καὶ ἁγίου Πνεύματος καὶ
 ἐξομολογήσασθαι τὰ ἀναρίθμητα καὶ πολλά σου θαυμάσια ὅσα ἐποίη-
 σας μετ' ἐμοῦ, ὅπως ἐπέστρεψας, ὅπως ἐξωποίησας, ὅπως ἐκ τῶν
 ἀβύσσων τῆς γῆς πάλιν ἀνήγαγές με· καὶ γὰρ ἐγὼ ταῦτα πάντα ἐξο-
 μολογήσομαι ἐνώπιον τῶν ἁγίων⁸ δυνάμεων, ὅπως τῷ μεγάλῳ θάμβῳ
 20 τῆς ἰδονῆς γλυκυτάτως, ἡδυτάτως συσχεθέντα, τὸ μέγα ἄσμα τῶν
 ἁσμάτων ἀναπέμψωσίν σοι ἐκπληττόμενα τὴν ἄφατόν σου εὐωδίαν,
 εὐπρέπειάν τε καὶ ὠραιότητα, καθαρότητα καὶ σεμνότητα· ἐπάκουσόν
 μου, ὁ Θεός, ὁ Θεός μου, τοῦ καθ' ἐκάστην παρανομοῦντος ἐνώπιόν
 σου, *ὁ Βασιλεὺς μου καὶ λυτρωτής μου, καὶ ἀξίωσόν με οὕτως εἰ-
 25 σελθεῖν⁹ εἰς τὴν δόξαν σου καθά σοι παρακαλῶ, καθὼς δέομαι, κα-
 θὼς ἰκετεύω τῇ ἀθανάτῳ καὶ ζωοπαρόχῳ σου κορυφῇ. Δέομαί σου
 ἔτι καὶ ἔτι, Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς ἐξόδου μου τοῦ
 δούλου σου, ἐξαπόστειλον πρὸς με εἰς εὐψυχίαν¹⁰ τὴν ὀλόφωτον Παρ-
 θένον, τὸν καθαρώτατον Ναόν, τὸ ἱερὸν θησαύρισμα τοῦ πλοῦτου σου,
 30 Χριστέ μου· ἐξαπόστειλον ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ τὸν μακάριον Πρόδρομον
 καὶ Βαπτιστὴν Ἰωάννην, τοὺς μεγάλους φωστήρας καὶ Ἀποστόλους,
 προφήτας τε καὶ μάρτυρας, κήρυκας καὶ εὐαγγελιστάς, ὁμολογητάς,
 ἐγκρατευτάς, ἱεράρχας, ὁσίους καὶ δικαίους, εἰς δόξαν καὶ τιμὴν τοῦ
 πλάσματος τῆς δεξιᾶς χειρός σου. Ναί, ὀθάνετε, ἐπάκουσόν μου τοῦ
 35 ἁμαρτωλοῦ καὶ ἀξίωσόν με ἐπιτυχεῖν τῆς μεγάλης¹¹ δόξης σου τῆς
 ἀγήρω καὶ μακαρίας· δὸς δέ, Κύριέ μου, Κύριε, μεγάλην ἀνεσιν καὶ

⁶ ο.π. P¹ *⁷ χρησιότητι P¹ ⁸ ο.π. P¹; β.μ. ἑτογο: ἀγγέλων καὶ ἀχράντων δυνάμεων
⁹ ο.π. P² ¹⁰ εὐτυχίαν M ¹¹ ἁγίας M

πάση ψυχῇ ψυχοραγούσῃ, ὅπου ἂν ἡ προσευχὴ αὐτὴ λεχθῆσεται, εἰς αἰσχύνην καὶ ὄνειδος τῶν βερυπωμένων δαιμόνων· σύντριψον αὐτούς, Δέσποτα, τῷ κράτει τῆς ἰσχύος σου· ὀλεσον αὐτούς, δυνατέ, τῇ ῥομφαίᾳ σου· κατάσπασον αὐτούς, κραταίε, ὑψηλὲ καὶ φοβερό, τῇ ἀστραπῇ τῆς σῆς πυριπνούου¹² δυνάμεως· ἔστω ὁ Θεὸς ἡ προσευχὴ αὐτῆ 5 τοὺς ψυχορράγουσιν, δρόσος καὶ ἄνεσις, ὕπνος καὶ γαλήνη, εὐωδία καὶ χαρὰ, στερέωμα καὶ καταφυγὴ, θάρσος καὶ ἀντίληψις. Ναί, Δέσποτα ὁ Θεός, τῶν πατέρων μου τῶν ἁγίων, τῶν ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστησάντων σοι· μὴ μου ἐξουδενώσης τὸ αἶτημα ὁ ἅγιος, μὴ μου ἀποστρέψῃς τὴν δέησιν ὁ εὐσπλαγχνος, ἀλλὰ ἐμφύτευσον ἐν τῇ προσευχῇ 10 ταύτῃ δίστομον ῥομφαίαν αἰώνιον, ἐπουράνιον γέμουσαν πολλῆς πικρίας καὶ θυμοῦ κατὰ δαιμόνων, καὶ κατὰ πνευμάτων τῆς πονηρίας, γέμουσαν συμπαθείας πολλῆς καὶ ἀφέσεως, εὐσπλαγχνίας τε καὶ χρηστότητος πέλαγος, ἵνα εἰ λάχῃ ὁ ψυχορράγων ἐν πολλαῖς ἀνομίαις συνεχόμενος, λεχθῆ δὲ ἐπάνω αὐτοῦ ἡ προσευχὴ αὐτὴ καὶ ἡ δέησις ἐν 15 τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ἐλάφρυνον¹³ τὸ βῆρος αὐτοῦ, ἐλέησον, ἅγιε τὸ πνεῦμα αὐτοῦ, εὐωδιάσον ἔκτοτε τὴν ἄνοδον αὐτοῦ [τὴν πρὸς σέ, στεφάνωσον] αὐτὸν τοῖς οἰκτιρμοῖς σου, [ἐπίγραφον αὐτῷ τὰ] ἐλέη σου, *χάρισται αὐτὸν τὴν τρυφὴν τοῦ παραδείσου¹⁴, ἐπιμέτρησον αὐτοῦ τὰς ἀνομίας τῷ ἀφάτῳ πελάγει τῶν πλουσίων¹⁵ δωρεῶν τῆς εὐσπλαγ- 20 χνίας σου, συγχώρησον αὐτόν, ἐλέησον τὴν ἀθλίαν αὐτοῦ ψυχὴν, σώσον αὐτήν, οἴκτειρον, ἀντιλαβοῦ, βοήθησον, τήρησον, φύλαξον κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος, φιλανθρωπεύθητι εἰς αὐτὴν· ἐξαπόστειλον αὐτὴν ἀγγέλους εἰρήνης, πέμψον αὐτῇ τὰ ἄχραντά σου σπλάγγνα, ἐπίστησον αὐτῇ τὰς δεδοξασμένας σου ἀγγάλας, πάσης εὐωδίας ἐμπλησον 25 αὐτήν, καὶ αἰσχυνθήτωσαν ἀπὸ προσώπου αὐτῆς οἱ ἐβδελυγμένοι καὶ ἀπαταιῶνες ῥογχάζοντες δαίμονες, πυρὶ γεέννης τέφρωσον, Δέσποτα, τὰ ζεζοφωμένα πνεύματα τῆς πονηρίας τὰ ἐπιχειρήσαι¹⁶ τολμήσαντα ἐκφοβεῖν καὶ ἐκταράσσειν τὴν ψυχὴν ἐκείνην, ὅπου ρηθήσεται αὐτῇ μου ἡ ἐλάχιστος¹⁷ δέησις. Ναί, Δέσποτα Ἰησοῦ Χριστέ, τὸ φῶς τοῦ 30 κόσμου, ἐπάκουσόν μου, ὡς ἀγαθός, καὶ δὸς χάριν καὶ ἔλεος ταύτῃ μου τῇ δεήσει, καὶ δώρησαι ὅλον σεαυτὸν ἐκέισε εἰς σκέπην καὶ ἀντίληψιν καὶ σωτηρίαν, ὅπου γε τὸ ὄνομα αὐτοῦ τοῦ βερβορωμένου Νήφοντος ἐπικληθῆ, ἐπάκουσόν μου Κύριε ὁ ἐλεῖμων ὁ ἅγιος, καὶ παράσχου μοι ὅσαν ἂν ἤτησα καὶ ἐζήτησα τῷ κραταιῷ σου ὀνόματι 35 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. *Τέλος τῆς εὐχῆς¹⁸.

¹² πυρίνης M ¹³ Κύριε δοβ. M и др. ^{*14} οπ. P¹ ¹⁵ σου δοβ. P¹ ¹⁶ ἐπιχειροῦντα τολμήσαι M ¹⁷ ἐλαχίστη M ^{*18} οπ. M

79. Ταῦτα τοῦ μακαρίου προσευχομένου, ἄφνω φῶς ἔλαμψεν ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἑξάσιον· καὶ ἰδοὺ ὁ Κύριος Ἰησοῦς ἐπιστὰς ἀγάθυνεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ πάνυ, ἀσπασάμενος αὐτὸν καθαρωτάτῳ φιλήματι ἐπὶ τρεῖς τὸν ἀριθμὸν, ὁ δὲ ὅσιος κατὰ ἀσπασμὸν ἔλεγεν ἐκ πολλῆς περιχαρίας· Ἀμήν, ἀμήν, ἀμήν. Καὶ φησὶν πρὸς αὐτὸν ὁ Κύριος· Εὖ, δοῦλε ἀγαθὲ καὶ πιστέ, ἐπήκουσά σου τῆς δεήσεως καὶ προθύμως ἀποδώσω¹ σοι ὅσα ἠῤῥω εἰς σωτηρίαν τοῦ γένους τῶν χριστιανῶν, πάντα δὲ τὸν μνημονεύοντα τὸ ὄνομά σου ἐν τε τῇ προσευχῇ καὶ ἐν τῇ θείᾳ λειτουργίᾳ, παραστήσομαι καγὼ αὐτῷ βοηθὸς 10 ἐν πολλοῖς πειρασμοῖς καὶ ἐν κινδύνοις καὶ θλίψεσιν, ἑξαιρέτως δὲ ἐν τῇ ἀναλύσει καὶ ἀποδημίᾳ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, ποιήσω γὰρ μέγα ἔλεος εἰς πάντας ἀνθρώπους τοὺς δοξάζοντάς με διὰ τοῦ σοῦ ὀνόματος καὶ τοὺς ἐπικαλουμένους με διὰ σοῦ στερεώσω καὶ ἐνδυναμώσω καὶ συντρίψω ἀπὸ προσώπου αὐτῶν τῇ ἰσχυρί σου πᾶσαν δαιμονικὴν παρά- 15 ταξιν, ὅτε δὲ μέλλεις μετελθεῖν² τὸν βίον τοῦτον, αὐτὸς ἐγὼ παραγένωμαι μετὰ τῆς ἁγίας τάξεως τῶν ἀγγέλων μου ἐπὶ σέ, καὶ λήψομαί σου τὸ πνεῦμα ἐν ταῖς ἰδίαις μου παλάμαις, ἀναπαύσω σε ἐν εἰρήνῃ, ἐν κόλποις Ἀβραὰμ καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ.

Ταῦτα εἰρηκῶς ὁ Κύριος, ἡγίασεν αὐτὸν χάριτος καὶ ἀληθείας 20 ἐμπλήσας τὰ αἰσθητήρια αὐτοῦ, ὁ δὲ ὅσιος³ σφόδρα τερφθεὶς καὶ ἀγαλλιάσας⁴, ἤρξατο ἀνθομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ καὶ λέγειν· Δέσποτα, ἴλθες ὁ γλυκὺς καὶ ὠραῖος εἰς ἐλάχιστον πλάσμα· ἦλθες ἰ΄ ζωή, ἡ χαρά, ἡ εὐωδία τῶν ἀχράντων καὶ τιμίων ἀγγέλων, ἵνα εὐφράνης τὸν ἀχρεῖον δοῦλόν σου.

25 Καλῶς ἐλόγηθας ὁ τὰ πάντα πληρῶν, ὁ ἡδὺς καὶ ἐπέκεινα, εὐλογημένος εἰ ὁ ἐρχόμενος κατὰ τὸ ἐμόν, δεδοξασμένος εἰ ὁ μὴ κινούμενος κατὰ τὸ σόν, Δέσποτα, μνήσθητί μου ἐν τῇ δόξῃ σου, μνήσθητί μου ἐν τοῖς κάλλεσιν τοῦ παραδείσου, μνήσθητί μου ἐν τοῖς ὑψίστοις, μνήσθητί μου ἐν τοῖς ἄσμασιν τῶν ἁσμάτων, *μνήσθητί μου ὁ ἐπὶ 30 τῶν χερουβίμ⁵, μνήσθητί μου ὁ ἐπὶ τῶν σεραφίμ, ὁ εὐλογημένος, ὁ μέγας, ὁ φωτισμὸς καὶ φωτίζων τὸ θεῖον ἀπαύγασμα τοῦ Πατρός, ὁ τέλειος χαρακτῆρ, τὸ μέγα πέλαγος τῆς τοσαύτης καὶ ἀθανάτου φιλανθρωπίας· μέχρις οὖν, Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, μετέχω πνοῆς, ἐλέησόν με, μὴ ἀποστής ἀπ' ἐμοῦ, σκέπων καὶ ἰθύνων με εἰς τ' ἄβ- 35 ὠνιον ζωήν.

Ταῦτα τοῦ ἁγίου ἀνθομολογουμένου, ὁ Κύριος Ἰησοῦς βλέπων

79. ¹ ἀποδείξω P¹   ² κατελθεῖν P¹   ³ ἄγιος P²   ⁴ ἀγαλιώμενος M; ἀγαλλί-
μενος P¹ P²   ⁵ οἱ. P¹

αὐτον ἐμειδιάσεν *ἐν χάριτι, καὶ Εἰρήνη σοι⁶, Νιΐφων, τὸ ἔμον τέκνον,—
 προς αὐτὸν εἰπών, ἀνέβη εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ὁ δὲ δίκαιος παυσάμε-
 νος τῆς προσευχῆς, ἐξήλθεν *πρὸς με⁷ λίαν γλυκύς, καὶ ὡσπερ εἶδος
 ἀστραπῆς ἔχων τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, πάνυ δε ἡ εὐωδία τοῦ ἁγίου
 Πνεύματος ἀνεδίδετο ἐξ αὐτοῦ, ὥστε νομίζειν με, ὅτι ἐν τῷ παραδεί- 5
 σῳ τοῦ Θεοῦ, ὃ ἡ δεξιὰ αὐτοῦ ἐφύτευσεν, *ἐγὼ αὐλίζομαι⁸.

Ταύτην δὲ τὴν μεγάλην καὶ φοβερὰν προσευχὴν τότε ἐπέθηκα
 μετὰ σπουδῆς ἐπισημειώσασθαι, ὅτε ἐστὼς προσηύχето αὐτήν, ὅπως
 οἱ ἐν πολλαῖς ἀνομίαις φθανόμενοι εἰς τὴν ἐσχάτην ὥραν τῆς τελευ-
 τῆς αὐτῶν ἔξουσιν παραμυθίαν μεγάλην καὶ ἀνάψυξιν ἐν τῷ ἀναγι- 10
 νώσκεσθαι αὐτὴν ἐπάνω τῶν ψυχορράγουντων· ἦδει γὰρ καὶ ὁ δίκαιος
 τῷ πνεύματι αὐτοῦ καθὼς ὅπισθεν αὐτοῦ ἐστὼς ἐσημειούμεν τὴν ἐνά-
 ρετον αὐτοῦ προσευχὴν διὰ πολλῶν σωτηρίαν καὶ ἀντίληψιν καὶ βοή-
 θειαν καὶ διὰ τοῦτο καὶ αὐτὸς ὑψηλότερον ἀπήρξατο τῆς θείας προ-
 σευχῆς καὶ ἡδέως προσωμίλει αὐτῖν τῷ Θεῷ, ὅπως καγὼ καθαρῶ- 15
 τερὸν σημειωσάμενος αὐτήν, καταλείψω ταῖς μετέπειτα γενεαῖς.

*Ἐλεγεν γὰρ αἰεὶ ὁ μακάριος, ὅτι μεγάλως ἰσχύουσιν αἱ προσευ-
 χαι τῶν ἁγίων εἰς πάντα κίνδυνον καὶ θλίψιν καὶ ἀνάγκην, ἐάν πέρ-
 τισ μετὰ πίστεως ἀδιστακτικῶς προσεύχεται αὐτάς.

Πνεύματος γὰρ ἁγίου εἰσὶν μεμεστωμένοι καὶ συνέσεως *καὶ 20
 σοφίας⁹ καὶ γνώσεως Θεοῦ.

80. *Ἄλλοτε πάλιν περιπατοῦντός μου ἐν τῇ πλατείᾳ τῆς πό-
 λεως μετὰ τοῦ δικαίου, βλέπων ἐκ δεξιῶν μου, καὶ ἰδοὺ ἄνθρωπος
 ὑποπιθουρίζων τῷ στόματι αὐτοῦ, ἰκολούθει δὲ αὐτῷ πλῆθος πενήτων 25
 αἰτοῦν ἐλεημοσύνην, ἐκεῖνος δὲ ὡς δῆθεν ἀπωθούμενος καὶ διώκων 25
 αὐτούς, ἐνέβαλλεν εἰς τὰς χεῖρας αὐτῷ τὴν ἀγάπην· τοῦτο δὲ ἐποίει
 διαλανθάνειν αὐτὸν τοὺς ἀνθρώπους. Ὡς οὖν τοῦτο ἐύρων στραφεῖς
 νύσσω τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ καὶ λέγω αὐτῷ τὴν ἀρετὴν τοῦ ἀνδρός,
 καὶ ἀποκριθεὶς ὁ δίκαιος λέγει μοι· Πίστευσον, τέκνον, μέγας περίεσ-
 τιν κατὰ Θεὸν ὁ τοιοῦτος ἄνθρωπος, ἐγὼ γὰρ γνωρίζω αὐτόν, καὶ 30
 πλειστάκις συνέτυχον αὐτόν.

Ἐν μιᾷ δὲ ἰρῶτησα αὐτὸν περὶ ταύτης τῆς ἀρετῆς, ἵνα εἴπῃ
 μοι, καὶ ξένον θαυμά μοι διηγῆσατο περὶ τούτου· Ἐν ἀρχῇ φησὶν ὅτε
 ἴμην νήπιος ὡσεὶ δέκα ἐτῶν εἰσηλθὼν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ ἁγίου Θω-
 μᾶ τοῦ ἀποστόλου προσεύξασθαι, καὶ εὗρον ἐκεῖ τινα γέροντα, διδά- 35
 σκοντα καὶ ψυχαφελούντα¹ τὸν λαόν, ἔλεγεν δὲ μετὰ τὸ εἰπεῖν πολλὰ

*6 τῇ χάριτι αὐτοῦ καὶ εἶπεν M *7 οἱ. P¹ *8 οἱ. P² *9 οἱ. P¹

80. ¹ ψυχαγωγοῦντα M

περὶ ἑλεημοσύνης ὡς ὅτι ὁ παρέχων τοῖς πένησιν τὸ οἰονεῖ, ἐκείνου αὐτοῦ τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ ταῖς ἀγίαις χερσίν ταῦτα παρακατατίθεται· τούτο δὲ ἀκούσας φησὶν, ἐγὼ ἐδυσφοροῦμην πρὸς τὸν δούλον τοῦ Θεοῦ ὡς πρὸς ψεύστην· ὑπενόουν γὰρ καὶ ἔλεγον, ὅτι ἐγὼ
 5 ἀκούω τὸν Χριστὸν εἶναι ἐν οὐρανοῖς ἐκ δεξιῶν τοῦ Πατρὸς αὐτοῦ, καὶ πῶς ἐπὶ γῆς εὐρεθήσεται ἵνα λάβῃ τῶν πένησιν διδομένων, ὡς οὖν ταῦτα φησὶν διελογιζόμεν ἐν τῇ ὁδῷ πορευόμενος, βλέπω κατὰ συγκυρίαν πτωχὸν διερχόμενον λευκοφοροῦντα², καὶ ἰδοὺ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἴστατο ἡ εἰκὼν τῆς μορφῆς τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χρι-
 10 στοῦ ἐκτετυπωμένη καὶ μηδὲν χωριζομένη αὐτοῦ. Ὡς δὲ περιεπάτει ὁ πένης τὴν ὁδόν, τις ἐλεήμων ὑπαντήσας αὐτῷ δέδωκεν αὐτῷ κλάσμα ἄρτου, ὡς οὖν ἐζέτεινε τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ φιλόπτωχος ἐκείνος πρὸς τὸν πένητα κατέχων τὸν ἄρτον, ἰδοὺ ἐζέτεινεν καὶ ἡ εἰκὼν τοῦ Σωτῆρος τὴν χεῖρα αὐτῆς πρὸς τὸν φιλόχριστον ἐκείνον, καὶ ἐδέξατο
 15 ἐκ τῆς χειρὸς αὐτοῦ τὸν ἄρτον καὶ ἀπηυχαρίστησεν αὐτῷ, ἔβαλεν αὐτῷ πάλιν εἰς τὴν χεῖρα τοῦ πένητος· ὁ δὲ πένης καὶ ὁ φιλόχριστος οὐκ ἔγνωσαν τὸ τί ἄρα ἐποίησεν ἡ εἰκὼν ἐπὶ τὸ αὐτὸ εἰς τοὺς ἀμφοτέρους. Ἐκτοτε οὖν θαυμάσας καὶ πιστεύσας, ἔγνωσαν ὅτι ὁ διδοὺς ἀδελφοῖς τὰ πρὸς τὴν χρεῖαν, ἐν ἀληθείᾳ εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Χριστοῦ
 20 ταῦτα ἐμβάλλει· καὶ ἐγὼ φησὶν βλέπω τὴν *αὐτὴν τύπωσιν³ τοῦ Χριστοῦ εἰς πάντων τῶν πτωχῶν τὰς κορυφὰς ἴσταμένην, διὰ τοῦτο φόβῳ πολλῷ συνεχόμενος ἐργάζομαι τὸ κατὰ δύνามιν ταύτην τὴν ἀρετὴν τῶν ἀπευχαρίστησιν κατὰ πένητα παρὰ τοῦ Χριστοῦ μου δεχόμενος.

Τούτο εἰρηκῶς μοι, ἀδελφοί, ὁ ὄσιος Μάρτων περι τοῦ ἀνδρὸς
 25 ἐκείνου, ὡς τούτο παθόντος, πάνυ ἐξέστησεν τὴν καρδίαν μου τῷ ζήνῳ θαύμασιν τοῦ τηλικούτου θαύματος, πῶς γὰρ ὁ Θεὸς ἐκάστην οἰκονομεῖ τὰ πρὸς σωτηρίαν *κινουντα, καὶ ζωὴν αἰώνιον προξενουντα⁴.

81. Ἔδοξε τῷ μακαρίῳ ποτέ, ὡς ἐπὶ τὸν πόντον πορευθῆναι ἕνεκα τοῦ προσεύξασθαι, εἰς τὸν σεβάσμιον ναὸν τοῦ ἀγίου μεγαλο-
 30 μάρτυρος Φωκᾶ, καὶ ἀπολαῦσαι καὶ τῶν ἐκεῖ μοναστηρίων τοὺς ἀγίους ναοὺς, καὶ τὰς ἀγίας εὐχὰς τῶν ὄντων ἐκεῖσε¹ πατέρων· εἶτα παραλαβὼν καμῆ, κατήλθομεν οἱ ἀμφότεροι ἐν τῷ λιμένι τὸ καλούμενον Βοσφόριν² καὶ εὐρόντες πλοῖον ἐπιτίθειον εἰσήλθομεν εἰς αὐτό· πλεόντων δὲ ἡμῶν πρὸς τὸ μέρος τῶν Καλῶν, ἴρξαντο τραγωδεῖν οἱ
 35 ἔλκοντες τὸ πλοῖον, καὶ τινα ἄσεμνα καὶ αἰσχρὰ πρὸς ἀλλήλους ὁμιλεῖν. Ἐμοῦ δὲ σφόδρα ταραττομένου, αὐτὸς ἔβλεπεν πρὸς τὸ δεξιὸν

² ῥακοφοροῦντα M *³ ἀντιτύπωσιν P¹ *⁴ ο.π. P²

81. ¹ ἀγίων δοβ. P¹ ² Βοσφόριον M; Βοσφόρ P²; Βοσφόριν P¹

μέρος τοῦ πλοίου ὑπομειδιῶν καὶ ὡσπερ εὐφραϊνόμενος, μόνον δὲ ἐκινούντο τὰ χεῖλη αὐτοῦ δι' ὄλου τοῦ πλοῦς καὶ ἐλεγμὸς οὐκ ἦν· ὅτε δὲ ἐσπέρα ἐγένετο, ἐξεβλήθημεν ἐν τόπῳ καλουμένῳ Ἀχύρας τοῦ ἀναπαύσασθαι ἡμᾶς³ μικρόν, αὐτὸς δὲ εἰς τὸ φανερόν οὐδόλως προσήχετο κατὰ τὸ ἔθος αὐτοῦ, ἀλλὰ κἄν τε ἴστατο, κἄν τε ἐκάθευden, 5 μόνον τὰ χεῖλη αὐτοῦ *πρὸς μικρόν⁴ ἐκινούντο καὶ ὄλος ὑπεμειδία· ὁσάκις δὲ οἱ ναῦται παρέθηκαν αὐτοῖς τράπεζαν, προσεκαλοῦντο καὶ ἡμᾶς συνησθίειν αὐτοῖς· ὁ δὲ δίκαιος μὴ θέλων φανερώσαι αὐτὸν ἀπήρχετο μετ' αὐτῶν ἐσθίων καὶ πίνων ὅσα αὐτῷ παρετέθησαν βρώματα· τοῦτο γὰρ ἔθος εἶχεν τοῦ πᾶν τὸ παρατιθέμενον αὐτῷ⁵ ἐσθί- 10 εἶν⁶, καὶ μῆδὲν διακρίνεσθαι, κατὰ τὸν μακάριον Παῦλον.

Ταύτην γὰρ τὴν τάξιν ἀπανταχοῦ ἐκράτει, ὅτε δὲ μόνος ἠυλίζετο εἰς τὴν κέλλαν αὐτοῦ ἄλλη διαίτη διητάτο. Τῇ ἐσπέρᾳ δὲ ἐκείνῃ τῶν αὐτῶν ὑπνωσάντων, ἐπηρώτησα αὐτόν· ὅτι βλέπω ἐν τῇ θαλάσῃ ὑπεμειδίας, πάτερ, ὡς εὐφραϊνόμενος καὶ μάλιστα τῶν ναυτικῶν⁷ τραψι- 15 δούντων; Ὁ δὲ δίκαιος ἀποκριθεὶς λέγει μοι· Εἰπέ μοι, τέκνον, οὐκ ἤθελες ἵνα χαίρω καὶ εὐφραϊνωμαι ὅτι, ἀφ' ἧς ἐσέβημεν εἰς τὸ πλοῖον τοῦτο, ὁ Κύριος ἡμῶν Ἰησοῦς Χριστὸς οὐδόλως ἀπέστη ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' ἔβλεπον αὐτὸν ἐν τῇ θαλάσῃ βοηθούντα καὶ συμπεριπατοῦντα ἡμῖν, κακείνος δὲ ὄρων με ἐμειδία ὡς εὐσπλαγχνος, καὶ γὰρ πρὸς αὐτόν· 20 θάρσει οὖν, τέκνον, καὶ χαίρε, ὅτι ὁ Χριστὸς οὐκ ἀπέστη ἀφ' ἡμῶν, ἀλλ' αἰεὶ πάρεστιν σὺν ἡμῖν *ὡς συμπαθῆς καὶ δίκαιος⁸. Μετὰ ταῦτα δὲ καταλαβόντες τὸν ναὸν τοῦ ἁγίου Φωκᾶ καὶ τὴν προσευχὴν ἡμῶν πληρώσαντες διέβημεν καὶ εἰς κοινόβια πλειστα, ἀπολαύσαντες τοὺς σεβασμίους οἴκους καὶ τὰς ἁγίας εὐχὰς τῶν ὁσίων⁹ πατέρων τῶν ἐν 25 ἐκάστῃ μονῇ εὐαρεστούντων τῷ Θεῷ, καὶ οὕτω ἀνεκάμψαμεν εἰς τὴν πόλιν πρὸς τὴν κέλλαν ἡμῶν· οὐδεὶς δὲ ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ προσεῖχεν αὐτῷ ὡς *ἐπὶ ἁγίῳ¹⁰. οὕτως γὰρ ἦν καὶ δέησις αὐτοῦ ἵνα ἔχωσιν αὐτόν οἱ ἄνθρωποι ὡς οὐδέν· διὰ τοῦτο καὶ ὁ Θεὸς εἰσήκουεν αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ τινες τῶν ἀνθρώπων ἐλοιδοροῦν αὐτόν ἄσημοι ὄντες. Αὐ- 30 τὸς δὲ εἰ ἐλάλησέν ποτέ τις πρὸς αὐτόν, ὡς ὅτι δεινὰ λέγουσιν κατὰ σοῦ τινες, πάτερ, ἀπεκρίνατο καὶ ἔλεγεν· Ἀληθῶς οὐδεὶς ἀνθρώπων ἴσχυσεν Νήφοντι δεινὸν ποιῆσαι ἐπὶ τῆς γῆς, εἰ μὴ μόνος ὁ διάβολος, ἀλλὰ καὶ αὐτὸς καὶ γὰρ ἵνα εὐρωμεν ἀλλήλους ἐν ὅσῳ ἐσμὲν ἐν τῷ κόσμῳ τούτῳ. Ταῦτα λέγων στενάχων ἔλεγεν· Κύριε, δὸς ἔλεος 85 πᾶσι τοῖς ἀπλῶς λοιδοροῦσιν ἡμᾶς, ἢ βλασφημοῦσιν, ἢ μισοῦσιν, ἢ

³ ἐκεῖ P¹   ⁴ οπ. P¹   ⁵ ἡμῖν M (P¹: ὑμῖν)   ⁶ ἐσθίετε P¹; τὲ καὶ πίνειν δοβ. M
⁷ ναυτῶν P¹ P²   ⁸ οπ. P²   ⁹ ἁγίων P¹ P²   ¹⁰ ἐπιγεῖω P¹ (I)

τι ἕτερον ποιούσιν ἡμῖν· σὺ γάρ, Κύριε, γινώσκεις ὅτι κακείνους ὁ πονηρὸς διάβολος εἰς τὸ δυσῶδες καὶ ἀκόλαστον ἐκτρέπει, ὥσπερ καμὲ καθ' ἑκάστην ποιεῖ καὶ παραπικραίνω τὸ θεῖόν σου ὄνομα· παρακαλῶ σε οὖν, πάτερ, παντοκράτορ Θεέ, καὶ Κύριε τοῦ ἐλέους, ἐπίσκεψαι ἐν 5 ἐλέει πάντας τοὺς πονηρῶς πρὸς με διακειμένους καὶ ποιήσον αὐτοὺς φωστῆρας καὶ ἁγίους μεγάλους, ἀγάθυνον αὐτούς, Κύριέ μου καὶ πράυνον, εἰρήνευσον αὐτούς, Δέσποτά μου, καὶ φώτισον, καὶ τῆς αἰωνίου σου δόξης καταξίωσον αὐτούς ὡς ἀγαθὸς καὶ πολυέλεος. Ταῦτα προσευχόμενος ἠγαλλιᾶτο καὶ ἐγλυκαίνετο σφόδρα, μεταφερόμενος τῇ 10 ὄψει τοῦ προσώπου αὐτοῦ, ὥσπερ εἰς¹¹ ῥόδον καθαρὸν. Ἔλεγεν δὲ καὶ τοῦτο αἰεὶ ὥσπερ ἀναλύων εἰς ἠδονῆν. Φέρετέ μου αὐτοὺς ὡδε, καὶ ἐμπλησθῶ αὐτῶν καταφυλῶν αὐτούς, μεγάλους μοι γὰρ στεφάνους πλέκουσιν κἄν οὐδεὶς γινώσκων ἢ, διὰ τοῦτο ἡ ψυχὴ μου ἐπιποθεῖ αὐτούς, ὃν τρόπον ἐπιποθεῖ ἡ ἔλαφος ἐπὶ τὰς πηγὰς τῶν ὑδά- 15 τῶν. Πάλιν δὲ ἔλεγεν ὅτι ὁ μισῶν τὴν ὕβριν καὶ τὸν ἐπηρεασμὸν τῶν ἀνθρώπων καὶ τὴν ἐξουδένωσιν αὐτῶν, ὁ τοιοῦτος εἰς δόξαν Θεοῦ οὐδόλως εὐρίσκεται· ἀμεινον γάρ· οὐδὲ κληρονομήσει σὺν τῷ Υἱῷ τὴν βασιλείαν τοῦ Πατρὸς· ἀκουέτω γὰρ πᾶς ὁ θέλων σωθῆναι, ὅτι¹² γε ὅπου οἱ ἄνθρωποι ὄνειδίζουσιν καὶ ἐξουθενοῦσιν, ἐκείσε κα- 20 θεσθῶμεν μετὰ πολλῆς ὑπομονῆς, καὶ μεγάλην δόξαν παρὰ τῷ Θεῷ κληρονομήσομεν· ὅπου δὲ ἔστιν ἔπαινος καὶ δόξα πολλῆ¹³ παρὰ τοῖς ἀνθρώποις ἐπιφερομένη ἡμῖν, φύγωμεν ἐν ἄλλῳ τόπῳ, καὶ οὕτως σωθῆναι καὶ ἐπιτυχεῖν τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ κατ' ἀξίαν δυνησόμεθα. Πρέπει γάρ τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ¹⁴ ἐξουδενεῖσθαι· ὡς πρέπει τῇ ἐκ- 25 κλησίᾳ τοῦ Χριστοῦ τὸ θεῖον εὐαγγέλιον καὶ ἡ ὑμνωδία τῶν ψαλλόντων πνευματικῶς ἐν ᾄσμασιν¹⁵, οὐ συμφέρει οὖν τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ δοξάζεσθαι παρὰ ἀνθρώπων, ὡς οὐ συμφέρει τοῖς ἀνταρσίαν ἢ ἐπιβουλήν κατὰ κράτος βασιλεῖ μελετώσιν· θαῦμα γὰρ ὅτι ὅτε ψέγουσιν ἡμᾶς οἱ ἄνθρωποι, τότε¹⁶ μετὰ πολλῆς ταπεινώσεως περιπατοῦ- 30 μεν ἐργαζόμενοι νουνεχῶς τὰς ἐντολὰς τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ· ὅταν δὲ ἄρξωνται ἐπαινεῖν ἡμᾶς¹⁷ οἱ ἄνθρωποι, τότε ἀρχόμεθα τυφουῖσθαι καὶ κενοδοξεῖν, καὶ διὰ τοῦτο μακρὰν τῆς δόξης τοῦ Θεοῦ εὐρισκόμεθα.

82. 1^ο Ἐτερόν τι φοβερόν καὶ φρικτόν, ἀδελφοί, ἀκούσατε διή- 35 γημα, ὃ ἐν μιᾷ ὁ δίκαιος ἰδὼν εἰς ἔκστασιν μεγάλην καὶ φόβον ἐνέ-

11 ο.π. P¹ P² 12 ο.π. P¹; καὶ P² 13 ο.π. M P² 14 ὄνειδίζεσθαι παρὰ ἀνθρώπων καὶ δοβ. M 15 πᾶσιν M 16 μάλιστα δοβ. P¹ 17 ὑμᾶς P¹

82. 1 θαῦμα δοβ. P¹

πεσεν. Ἐν μίᾳ γὰρ μετὰ τὸ τελέσαι αὐτὸν τὸν νυκτερινὸν κανόνα ὡς
 ἔθος εἶχεν ἐπάνω λίθουκοιμάσθαι τῆς ὥρας οὔσης ὡσεὶ μεσονυκτίου,
 ἐκάθητο ἀγρυπνῶν καὶ προσέχων ἐπὶ τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, σελήνης
 οὔσης καὶ ἀστέρων ἐν τῷ οὐρανῷ· ὡς οὖν ἐκάθητο μόνος, ἐπιμνησ- 5
 θείς τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ ἐθρήνει δεινῶς καὶ ὑπομιμνήσκων ἑαυτὸν τὴν
 φοβερὰν ὥραν τῆς κρίσεως· καθήμενος δὲ καὶ θρηνῶν, ἄφνω
 ὄρῳ, καὶ ἰδοὺ ἐπήρθη τὸ στερέωμα τοῦ οὐρανοῦ ὡς ὄθονη, καὶ βλέ-
 πει παραυτὰ τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστὸν ὑπερμεγέθη ἐστῶτα
 εἰς τὸν ἀέρα ἔνδον τοῦ στερεώματος, κύκλῳ δὲ αὐτοῦ εἰστήκει πᾶσα
 ἡ δύναμις τῶν οὐρανῶν μετὰ φόβου καὶ τρόμου· ἄγγελοι, ἀρχάγγελοι 10
 καὶ τάγματα φοβερὰ *καὶ ἐξαίσια² ὡσεὶ μελισσῶν μετὰ τάξεως καὶ
 αἰδοῦς καὶ εὐλαβείας πολλῆς. Εἶτα νεύει ὁ Κύριος τῷ στρατηγῷ τοῦ
 ἑνὸς τάγματος καὶ ἦλθεν πλησίον αὐτοῦ *ἔκθαμβος καὶ σφόδρα φριτ-
 των³, καὶ φησὶν πρὸς αὐτόν· Μιχαήλ, Μιχαήλ ὁ ἄρχων τῆς διαθήκης,
 ἄρον τὸν θρόνον τὸν πυρίμορφον τῆς δόξης μου σὺν τῇ τάξει σου 15
 καὶ πορεύου εἰς τὴν κοιλάδα τοῦ Ἰωσαφ⁴, κἀκεῖ ἐτοίμασον αὐτὸν εἰς
 θεῖαν παραγωγὴν τῆς παρουσίας μου· ἦκεν γὰρ ἡ ὥρα τῆς κρίσεως,
 ἵνα λάβῃ ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, ποιήσω⁵ γὰρ τοῦτο ἐν τάχει,
 διότι ἐπὶ θύραις ἡ ἡμέρα ἐστίν· Ἐγὼ ἀνταποδώσω τοὺς τὰ εἶδωλα
 προσκυνοῦντας, καὶ ἐμὲ τὸν ποιητὴν⁶ αὐτῶν ἀρνησαμένους· οἵτινες 20
 λίθους καὶ ζύλα⁷ ἐσεβάσθησαν ἃ ἐδόθη αὐτοῖς εἰς ὑπουργίαν, οὗτοι
 πάντες συντριβήσονται ὡς σκεύη κεραμέως, οἱ ἐχθροί μου οἱ αἰρετικοί,
 οἱ τολμήσαντες χωρῖσαι με τοῦ Πατρὸς μου, οἱ τολμήσαντες τὸ πα-
 ράκλητόν μου Πνεῦμα εἰς κτίσμα καταγαγεῖν. Οὐαὶ αὐτοῖς καὶ τῇ κο-
 λάσει τῇ μενούσῃ αὐτοῖς· τοὺς δὲ σταυρωσάντάς με Ἰουδαίους καὶ 25
 μὴ πιστεύσαντας ἐμφανῆ ποιήσω ἑμαυτόν, ἐμοὶ ἐδόθη ἡ ἐξουσία, ἡ
 τιμὴ καὶ τὸ κράτος. Ἐγὼ κρινῶ δικαίως· αὐτοὶ ἔλεγον ἐπὶ τοῦ σταυ-
 ροῦ· οὐὰ ὁ καταλύων τὸν ναόν, σώσον σεαυτόν. Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ
 ἀνταποδώσω τὸ γένος τὸ στρεβλὸν καὶ πονηρὸν, ἐγὼ κρινῶ καὶ ἐλέγ-
 ζω καὶ αἰσχύνῃς πολλῆς καὶ τιμωρίας ἐμπλήσω, διότι καὶ μετάνοιαν 30
 ἔδωκα αὐτοῖς, καὶ οὐ προσέσχον μοι, *ἐγὼ τοὺς ἐκ τοῦ Κάιν καὶ Σὴθ
 οἷς ἔδωκα διορίαν ἐτῶν ἵνα μετανοήσωσιν καὶ οὐ προσέσχον μοι⁸,
 ἐγὼ τὴν ἑμαυτοῦ ἐκδίκησιν καὶ εἰς τούτους ἐργάσομαι· καὶ τοὺς σο-
 δομίτας οἱ ἑμίαναν τὸν ἀέρα καὶ τὴν γῆν τῇ δυσωδίᾳ αὐτῶν, ἐγὼ
 ἐνέπρησα καὶ πάλιν ἐμπρήσω, διότι ἀπεστράφησαν τὴν ἡδονὴν τοῦ 35
 ἀγίου Πνεύματος, καὶ ἠγάπησαν τὴν ἡδονὴν τοῦ διαβόλου. Ἐγὼ ἀνα-

Марка XV,
 29; Втор.
 XXXII, 35;
 Римл. XII,
 19; Евр.
 X, 30).

*2 оп. P¹ *8 оп. P² ⁴Ἰωσαφάτ M и др. ⁵ποιήσον M и др. ⁶ποιήσαντα P¹
⁷ζόανα M *8 оп. (пал.) P¹

ποδώσω τοὺς μοιχοὺς καὶ ἄφρονας, τοὺς⁹ ἔσκοτισμένους, τοὺς ἵπ-
 πους τοὺς θηλυμανεῖς, τοὺς μὴ ἄρκουμένους τῶν ἰδίων γυναικῶν,
 ἀλλὰ πορευομένους δι' ἔνδειαν φρενῶν κεχαλινωμένους ὑπὸ τοῦ Σα-
 τανᾶ εἰς τὴν ἄβυσσον τοῦ πυρός· οὐκ ἀκούουσιν, Φοβερὸν τὸ ἐμπε-
 5 σεῖν εἰς χεῖρας Θεοῦ ζῶντος, οὐ προοῦνται. Ἐγὼ τὸ ἐμβρίμημά μου
 ἀποτελέσω εἰς αὐτοὺς· μετάνοιαν δέδωκα αὐτοῖς, καὶ οὐ μετενόησαν·
 καταλάβω καὶ τοὺς κλέπτας οἱ καὶ φόνους εἰργάσαντο καὶ πολλὰ
 δεινὰ ἐποίησαν, ἐγὼ ταρταρώσω πάντας τοὺς πλείστα κακὰ πράξαντας
 καὶ μὴ μετανοήσαντας· ἐγὼ δείξω αὐτοῖς πῶς δεῖ Θεῷ ὑπέικειν καὶ
 10 τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ. Πᾶσιν τούτοις μετάνοιαν δέδωκα καὶ οὐ
 προσέσχον αὐτήν, ποῦ ἐστὶν ἡ ἐργασία αὐτῶν, ἐπεὶ οὖν οὐκ ἐφύλα-
 ξαν ἔν δέδωκα αὐτοῖς μετάνοιαν, ἀλλὰ παρελογίσαντό μοι, αἰσχύνης
 πληρώσω αὐτοὺς καὶ πικρίας καὶ ὀδύνης καὶ καύσεως· τὸν ἄσωτον
 υἱὸν δέδωκα αὐτοῖς τύπον καὶ ὑπογραμμὸν καὶ ἑτέρους πλείονας ἵνα
 15 μὴ ἀπογινώσκωσιν, αὐτοὶ δὲ κατεφρόνησαν τῶν ἐντολῶν μου καὶ
 ἠρνήσαντό με, ἐμὲ ἀπεστράφησαν, καὶ τὴν ἄσωτείαν ἠγάπησαν· ἐμὲ
 ἐβδελύξαντο, *καὶ ἐδούλωσαν¹⁰ ἑαυτοὺς τῇ ἁμαρτίᾳ· λοιπὸν πορευέσθω-
 σαν ἐν τῇ φλογὶ ἣν ἐξέκαυσαν. Ἐγὼ καὶ τοὺς μνησικᾶκους τελευτήσαν-
 τας ταραχῇ δεινῇ παραδώσω, διότι εἰρήνην τὴν ἐμὴν οὐκ ἠγάπησαν,
 20 ἀλλ' ὀργίλως τὸν βίον ἑαυτῶν ἐν πικρίᾳ καὶ θυμῷ ἑδαπάνησαν, ἐγὼ
 τοῦ ἀποδοῦναι ἕτοιμός εἰμι, διότι αἰσχύνηθησαν καὶ οὐ κατενύγησαν·
 ἐγὼ καὶ τοὺς πλεονέκτας καὶ τοὺς τοκιστὰς καὶ τοὺς τὴν φιλαργυρίαν
 ποιῶντας τὴν δευτέραν εἰδωλολατρείαν¹¹ ἀφανίσω καὶ συντελέσω εἰς
 αὐτοὺς πᾶσαν τὴν ἑμαυτοῦ ἐκδίκησιν, διότι ἔθεντο τὴν ἐλπίδα αὐτῶν
 25 εἰς τὸ χρυσίον, ἐμὲ δὲ ἀπώσαντο ὡς μὴ φροντίζοντα αὐτῶν. Ἐγὼ κα-
 ταλείψομαι καὶ τοὺς λέγοντας χριστιανούς ὅτι ἀνάστασις νεκρῶν οὐκ
 ἔστιν καὶ τοὺς φάσκοντας ὅτι μετεμψύχωσις γίνεται· ἅπαντας τούτους
 ὡσεὶ κηρὸν ἐν γεέννῃ διαλύσω καὶ ἐν πυρὶ ἀποτεφρώσω καὶ τότε
 δείξω αὐτοῖς τὴν ἀνάστασιν τῶν νεκρῶν· μάγοι δὲ καὶ φαρμακοὶ καὶ
 30 ἀστεροσκοπευταὶ καὶ μαντευόμενοι συντριβήσονται συνθλασμῷ βιαίῳ,
 καὶ λικμηθήσονται εἰς ἀφανισμόν, καὶ τοὺς τὸν οἶνον πίνοντας μετὰ
 κιθαρῶν καὶ τυμπάνων ὀλέσω καὶ καταβάλω εἰς τὴν ἄβυσσον. Ἐμὲ
 ἠθέτησαν, ἐμοὶ ἡ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω ὡς δίκαιος· οὐαὶ δὲ
 τοῖς τραγωδοῦσιν καὶ ὀρχουμένοις καὶ αἰσχρολογοῦσιν καὶ τοὺς μεγά-
 85 λως φανταζομένους, οἱ μετὰ τῆς σκιᾶς αὐτῶν παίζουσιν. Ἐγὼ δικαίως
 καὶ ἀπροσωπολήπτως πυρώσω αὐτοὺς εἰς καθαρὸν¹²· ἐκάλεσα καὶ οὐχ

⁹ καὶ P¹ P² *¹⁰ καὶ τῇ πονηρίᾳ καὶ τῇ ἁμαρτίᾳ καὶ ἐδουλώθησαν P² ¹¹ ἀμφοτέ-
 ρους δοβ. P² ¹² ἐγὼ δοβ. P²

ὑπήκουσαν, ἀλλ' ἐμυκτήριζόν μοι, καταφάγεται ὡς σκώληξ τὰς καρδίας
 αὐτῶν· ἔθηκα γὰρ πᾶσιν ἔλεον καὶ μετάνοιαν καὶ οὐδεὶς μοι προσέσ-
 χεν· τοὺς δὲ τὰς θείας γραφὰς ἐξουθενούντας, ἃς τὸ πνευμά μου ἐξέ-
 χεεν διὰ στόματος τῶν ἁγίων μου¹³, τῇ ὁμίχλῃ κατάξω¹⁴· καὶ ὅτι
 τὰς ἐντολάς μου¹⁵ ἐμυκτήρισαν καὶ ἐξεγέλασαν, ἐγγελάσομαι αὐτούς, **5**
 καὶ αἰσχύνῃς πλήσας τῷ πυρὶ παραδώσω· οἱ δὲ τὰς γοητείας ὡς ἰα-
 τρὸν ἐπισπῶμενοι καὶ τὴν ἐλπίδα ἔχουσιν εἰς μάχαιραν *καὶ ἀξίνην
 καὶ εἰς τὰ δρέπανα αὐτῶν¹⁶ καὶ εἰς ἕτερα ἅτινα, ἐρευνησῶ ἕκαστον
 αὐτῶν καὶ τότε γινώσκονται ὅτι χρεῖα ἦν ἐπὶ τῷ Θεῷ ἐλπίζειν καὶ μὴ εἰς
 τὰ ποιήματα αὐτοῦ· ἐμοὶ ἀντιτάσσεσθε καὶ ἀντιπράττετε ἰσχὺν μὴ **10**
 ἔχοντες; ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω· τοὺς δὲ βασιλεῖς καὶ τοὺς
 ἄρχοντας τοὺς αἰεὶ παραπικραίνοντας τῇ ἀδικίᾳ τὸ ὄνομα μου ἀντα-
 ποδώσω· ἔκριναν γὰρ ἀνομίαν καὶ ἀδικίαν ἐν ὑπερηφανείᾳ καὶ ἐξου-
 δυνώσῃ· ἀδικήσαντες ἀνθρώπους ἔλαβον δῶρα καὶ μετέστησαν τὸ δί-
 καιον εἰς ἀδικίαν, ἐγὼ δὲ οὐχ οὕτως· τὸ γὰρ ἐμὸν κράτος δῶρα οὐ **15**
 λήψεται· λοιπὸν κατὰ τὴν πονηρίαν αὐτῶν ἀφανίσω αὐτούς ὡς Κύ-
 ριος καὶ Θεός· τότε γινώσκονται ὅτι ἐγὼ εἰμι ὁ φοβερός καὶ ἀφαιρού-
 μενος πνεύματα ἀρχόντων· τότε συνήσουσιν ὅτι φοβερός εἰμι παρὰ
 τοῖς βασιλεῦσιν τῆς γῆς. Οὐαὶ αὐτοῖς καὶ τῇ κολάσει τῇ μενούσῃ αὐ-
 τοῖς· ἔβριζαν γὰρ τοὺς ὀδόντας αὐτῶν, καὶ ἐξέχεαν αἷμα ἀθῶνον, αἷμα **20**
 τῶν υἱῶν¹⁷ καὶ τῶν θυγατέρων μου¹⁸· ποία ὀργῇ παραδώσω τοὺς
 μισθωτοὺς καὶ οὐ ποιμένας, οἱ τὸν ἀμπελώνά μου διέφθειραν¹⁹ καὶ τὰ
 πρόβατά μου διεσκόρπισαν²⁰, οἱ χρυσίον καὶ ἀργύριον ἐποίμαναν, καὶ
 ὡς *ἀξίως τὸ ἱερατεῖον²¹ ἐξεζήτησαν, πόση τῶν τοιούτων ἡ κόλασις,
 ἡλικὸς αὐτῶν ὁ ὄδυρμός, ἐγὼ ἐν ὀργῇ μου καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου τα- **25**
 ράξω αὐτούς. Πρόβατα καὶ βόας ἐκτήσαντο φθειρόμενα καὶ τὰ ἐμὰ
 πρόβατα οὐκ ἐπεμελήθησαν, ἐπισκέψομαι ἐν ράβδῳ τὰς ἀνομίας αὐ-
 τῶν, καὶ ἐν μάστιγι τὰς ἀδικίας αὐτῶν, τοὺς δὲ γελοιάζοντας ἱερεῖς
 καὶ φιλονικούντας ἐν ταῖς ἁγίαις μου ἐκκλησίαις, τί οὐ ποιήσω; πυρὶ
 δαμάσω, ταρτάρῳ βυθίσω, καὶ ὡς σκευὴ κεραμέως συνθλάσω αὐ- **30**
 τοὺς, ἐγὼ μὲν ἴξω τὴν κρίσιν μου ἐπιφέρων· ἐγὼ ἦλθον καὶ γε ἔρχο-
 μαί· ὃς δὲ εὗρεν ἰσχὺν ἀπαντησάτω πρὸς με· οὐαὶ δὲ τῷ ἐν ἀνο-
 μίαις εἰς χεῖράς μου ἐμπεσόντι, ἕκαστος οὖν πρὸς με ἦξει γυμνός καὶ
 τετραηλισμένος· ποῦ τότε φανήσεται ἡ ἀναίδεια αὐτῶν, πῶς ὀφθή-
 σεται αὐτοῖς τὸ πρόσωπόν μου· ποῦ δὲ ἴ' ἐντροπὴ αὐτῶν· ἐντραπή- **35**

¹³ τῇ σκοτίᾳ καὶ доб. M и др. ¹⁴ κατασφίγξω P²; αὐτούς доб. P¹ ¹⁵ οὐκ ἐτή-
 ρησαν, ἀλλ' P¹ *¹⁶ οπ. P¹ P² ¹⁷ αὐτῶν доб. M; μου доб. P² ¹⁸ οπ. P¹ ¹⁹ δι-
 αφθείραντες M ²⁰ διέσπειραν M *²¹ οπ. P²

σονται γὰρ ἐνώπιον τῶν *ἀχράντων μου δυνάμεων²² καταλάβω δὲ καὶ τοὺς μονάζοντας, οἵτινες ἐν πολλῇ ἀμελείᾳ πορευόμενοι ἐψεύσαντο καὶ Θεῷ καὶ ἀγγέλοις καὶ ἀνθρώποις, ἕτερα γὰρ συνταξάμενοι, ἀνθ' ἕτερα εἰργάσαντο, ἐγὼ τούτους ἀγκιστρεύσω καὶ τινάξω ὡσπερ 5 ἄερα ἐκ νεφελῶν, καὶ τῇ ἀβύσσῳ παραπέμψω· οὐκ ἠρκέσθη δὲ τούτοις ἡ ἰδία ἀπώλεια, ἀλλὰ καὶ ἑτέροις σκάνδαλον ἀπωλείας ἐγένοντο, κενοδοξία τὸ πλεῖστον διαφθείραντες, ἀγαθὸν ἦν αὐτοῖς μὴ ἀποτάξασθαι, ἢ ἀποταξαμένους, καὶ αἰσχροῦς βιώσαντας πάλιν τῇ ἀσωτεῖᾳ συμφυραθῆναι. Ἐμοὶ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω τοὺς μὴ θελήσαντας 10 μετανοῆσαι καὶ κρίνω ὡς δίκαιος κριτῆς.

83. Ταῦτα λέγοντος τοῦ Κυρίου πρὸς Μιχαὴλ τὸν ἀρχάγγελον¹, τρόμος ἔλαβεν πάσας τὰς ἀπείρους ἐκείνας² τῶν ἀγγέλων δυνάμεις· ἔπειτα προσέταξεν ἐνεχθῆναι αὐτῷ τοὺς ἑπτὰ αἰῶνας τῆς συστάσεως κόσμου καὶ τοῦτο δὲ Μιχαὴλ προσετάγη τοῦ κομίσει αὐτούς, παρα- 15 χρήμα δὲ πορευθεὶς ἐπὶ τὸν τῆς διαθήκης οἶκον ἤνεγκεν αὐτοὺς ὡσπερ βιβλους εὐμεγέθεις ὑπάρχοντας, καὶ τέθεικεν πρὸ προσώπου Κυρίου μετὰ φόβου καὶ τρόμου παριστάμενος, καὶ σκοπῶν πῶς ἀναπτύξει τὰ ἐχόμενα³ τῶν αἰώνων **καὶ τὰ *ἐν αὐτοῖς⁴ γεγραμμένα. Λαβὼν δὲ ὁ Κύριος τὸν πρῶτον αἰῶνα⁵ *καὶ ἀναπτύξας λέγει. Ἐνθάδε⁶ ἀναγέγρα- 20 πται⁷ ἐν πρώτοις οὕτως· Πατὴρ, Υἱός, Πνεῦμα ἅγιον εἰς Θεὸς ἐν τρισὶ τοῖς προσώποις, ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐγεννήθη ὁ Υἱός, δημιουργὸς τῶν αἰώνων· τῷ λόγῳ γὰρ τοῦ Πατρὸς οἱ αἰῶνες παρήχθησαν, τῷ λόγῳ τοῦ Πατρὸς αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν ἐδημιουργήθησαν, τῷ λόγῳ τοῦ Πατρὸς οἱ οὐρανοὶ ἐστερεώθησαν, γῆ τε πάσα καὶ τὰ *κα- 25 ταχθόνια, θάλασσαι καὶ ποταμοί, καὶ πάντα τὰ⁸ ἐν αὐτοῖς· τῷ Πνεύματι δὲ τοῦ στόματος αὐτοῦ πάσα ἡ δύναμις αὐτῶν. Καὶ μετέπειτα μικρὸν τῆς βιβλίου ἐξελθὼν, λέγει· Ὡςδε γέγραπται εἰκὼν τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, πρῶτος ἄνθρωπος Ἀδὰμ⁹ σὺν τῇ γυναικὶ αὐτοῦ Εὔα¹⁰. παρεβίβασεν δὲ μικρὸν τοῦ βιβλίου καὶ φησὶν ἐντολὴν Θεοῦ Παντο- 30 κράτορος καὶ Δημιουργοῦ, ὁρατῶν τε πάντων καὶ ἀοράτων· ἐδόθη τῷ Ἀδὰμ τοῦτο νόμος καὶ τήρησις καὶ ἀσφάλεια πρὸς ἀκρίβειαν μνήμης Θεοῦ καὶ τὸ ἐννοιολογεῖσθαι αὐτὸν ὅτι ἔστιν Θεὸς ὑπεράνω αὐτοῦ. Πάλιν δὲ μικρὸν ὑπερβάς λέγει· Παράβασις ἦν παρέβη ἡ εἰκὼν τοῦ Θεοῦ *τοῦ ἀοράτου¹¹ ἀπατηθῆσα, μᾶλλον δὲ *ἀπὸ ῥαθυμίας καὶ 35 ὀλιγωρίας ἰδίας (πεσῶν¹²) ἐξεβλήθη ἐκ τοῦ παραδείσου κρίσει δικαίᾳ

Πε. XXXII,
6—7.

*22 ἀγγέλων μου τῶν ἁγίων Μ

83. ¹ ἀρχιστράτηγον Μ ² οπ. Μ ³ βιβλία доб. P¹; ὑπό доб. Μ ⁴ αὐτῇ P¹

**5 οп. P² *6 οп. P¹ ⁷ γέγραπται P¹ *8 οп. P² ⁹ οп. P¹ ¹⁰ οп. P¹ *11 οп. P¹

*12 οп. P¹ P² (въ P¹ это мѣсто находится ниже за словомъ: paradiseou)

καὶ ψήφῳ Θεοῦ διὰ τὸ μὴ εἶναι μέσον τοσούτων ἀγαθῶν τὸν ἀχρεῖ-
 ον παραβάτην· πάλιν δὲ προβάς φησὶν· Ἄνεστη Κάιν ἐπὶ Ἄβελ καὶ
 ἀπέκτεινεν αὐτὸν βουλήσει διαβόλου, ὀφείλει πυρὶ γεέννης τεφρωθῆ-
 ναι διὰ τὸ ἀμετανόητον εἶναι αὐτόν, Ἄβελ δὲ ζησεται εἰς τοὺς αἰώ-
 νας. Καὶ μικρὸν προβάς λέγει· Πρόσωπον εὐλογίας Σήθ, καὶ ἡ εἰκὼν 5
 ἀγιασμοῦ Ἐνώξ· προτύπωσις δὲ τῆς ἐμῆς ἀναλήψεως Ἐνώχ. Ἐἰς τὸ
 τέλος δὲ τῆς βιβλίου ἐλθὼν λέγει· Βίβλος αἰῶνος πρώτου ἐνταῦθα τῶν
 ἀνθρώπων τῶν ἐν αὐτῷ πραξάντων διὰ προσκαίρου ζωῆς, ἀναγέγραπται
 ὁ θάνατος καὶ ἡ ζωὴ, ἡ ἀνομία μετὰ δικαιοσύνης καὶ ἡ ταπεινῶσις
 καὶ ἡ ἔπαρσις, δοθήσεται δὲ ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Τῷ ὁμοίῳ 10
 οὖν τρόπῳ ἐξῆλθεν τὰς ἐξ βίβλους τῶν αἰῶνων· κρατήσας δὲ καὶ τὸ
 βιβλίον τοῦ αἰῶνος, φησὶν· Ἀρχὴ ἐβδόμου αἰῶνος, τέλος αἰῶνων,
 ἀρχὴ κακίας καὶ πονηρίας, ἀρχὴ κνιπέας καὶ ἀσπλαγχνίας· καὶ προ-
 βάς¹³ λέγει· Οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, πονηροί, φθονεροί,
 ψεύσται, ψεκτὴν ἀγάπην ἔχοντες, φίλαρχοι *καὶ τῇ σοδομιτικῇ πορ- 15
 νεῖα δεδουλωμένοι¹⁴· πάλιν προβάς μικρὸν τῆς βίβλου καὶ ἀναπτύξας,
 ἀνῆκεν τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ ἄνω καὶ τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὸ ἴδιον μέ-
 τωπον¹⁵ τύψας καὶ καλύψας τὸ μέτωπον σὺν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἔστη
 ἐπὶ ὤραν ἰκανήν· ὡσπερ δὲ ἀνανοησάμενος λέγει· Ἀληθῶς ὑπέρεβη
 ὁ ἔβδομος οὗτος αἰὼν, τῇ ἀδικίᾳ καὶ πονηρίᾳ τοὺς ὀπισθεν ἐξ αἰώ- 20
 νας. Πάλιν δὲ μικρὸν διελθὼν τοῦ βιβλίου λέγει· Ἕλληνες καὶ τὰ εἰδω-
 λα αὐτῶν συνετρίβησαν· ζύλῳ καὶ λόγχῃ καὶ ἦλους, ἃ ἐνεπάτησαν εἰς
 τὸν ἐμὸν ἄρτον τὸν ζωηφόρον. Καὶ μικρὸν ἠσυχάσας [αὐθις] ἔκυψεν¹⁶
 εἰς τὴν βίβλον τοῦ αἰῶνος καὶ φησὶν· Δώδεκα ἄρχοντες τοῦ μεγάλου
 βασιλέως, λευκοὶ ὡς τὸ φῶς, οἱ ἐτάραξαν τὴν θάλασσαν, οἱ ἐστόμω- 25
 σαν θήρας, οἱ δράκοντας ἀπέπνιξαν, τυφλοὺς ὠδήγησαν, πεινῶντας
 ἐνέπλησαν, καὶ πλουτοῦντας ἐκένωσαν, χύρας¹⁷ ἠγκίστρευσαν [καὶ
 θείως] ἀνεζώωσαν, πολὺς ὁ μισθὸς αὐτῶν. Μικρὸν δὲ ὑπερβάς λέγει·
 Ἐξελεξάμην ὁ ἀγαπητὸς καὶ μάρτυρας¹⁸ ἐμοί, ἡ φιλία αὐτῶν ἕως τοῦ
 οὐρανοῦ, ἡ σγάπη οὐτῶν ἕως τοῦ θρόνου μου, ὁ πόθος αὐτῶν εἰς 30
 τὴν καρδίαν μου, τὸ φίλτρον αὐτῶν καίει με διαπρυσίως, ἡ δόξα μου
 οὖν καὶ τὸ κράτος μου μετ' αὐτῶν. Κατελθὼν δὲ πάλιν πλείστον τῆς βίβ-
 λου καὶ ὡσπερ μειδιάσας λέγει· Ἄνθρωπος κρατήσας εὐσεβῶς τὸν οἶακα
 τῆς Ἐπταλόφου καὶ τῆς βασιλείας ἠγησάμενος θεράπων τῆς ἐμῆς ἀγά-
 πης¹⁹ εὐρέθη, ᾧ πρέπει ἡ βασιλεία *τῶν οὐρανῶν²⁰, ζηλωτῆ καὶ μι- 35
 μητῆ τοῦ Χριστοῦ αὐτοῦ. Καὶ μετὰ ταῦτα²¹ καταλιπὼν λέγει· Νύμφη

¹³ μικρὸν διοβ. P² *¹⁴ καὶ ἕτερον πᾶν κακὸν κεκτημένοι P² ¹⁵ γονάτιον M ¹⁶ ἐνε-
 κάλυψεν P¹ ¹⁷ ἰχθύας M ¹⁸ μάρτυς P² ¹⁹ βασιλείας P¹ *²⁰ οπ. P¹; ἡ ἐμῆ P¹ ²¹ τὰ

μου περικαλλῆς ὥραία τε τιμημένη, ἦν πολλοὶ κάπηλοι ἐσπούδασαν
καπηλεύσαι καὶ πόρνην ἀναδείξαι· ἀλλ' ἐμὲ τὸν ἴδιον ἐραστὴν οὐκ
ἠθέτησεν, [αἰρέσεις] πολυποίκιλοι ἐπὶ σὲ ἐκορυφώθησαν, [ἀλλ' ἢ]
Ματθ. XVI, πέτρα οὐκ ἐσαλεύθη, ἐν ἣ σε ἐθεμελίωσα(ν), οὐδόλως²² γὰρ αὐτῆς
18. 5 οὐ κατισχύσουσιν αἱ πύλαι τοῦ Ἰαίδου. Ταῦτα εἰρηκῶς καὶ μετέπειτα
διελθῶν, ἐλάλησεν καὶ περὶ ἁμαρτωλῶν, πῶς ἐκεῖ ἔκειντο οἱ λόγοι
τῶν ἀνθρώπων, οἳ τε πονηροὶ, οἳ τε ἀγαθοὶ σεσημειωμένοι, ὅσα ὁ
θάνατος συνέκλεισεν τῇ μετανοίᾳ οὐκ ἐξαλείφθησαν· εἶχεν δὲ ἡ βίβ-
λος πρότερον τὰ ἔργα τῶν ἀνθρώπων, ἔπειτα αἱ ἀνόμια γεγραμμένα,
10 ἔπειτα αὐτῷ ὡσεὶ ψάμμος τῆς θαλάσσης, ὡς διερχόμενος ὁ Κύριος
Ἰησοῦς τῇ ἀναγνώσει, πυκνὰ συνέσειεν τὴν κεφαλὴν καὶ στενάζων²³
ἐβαρεῖτο²⁴· εἰστίκει δὲ τὸ πλῆθος τὸ φοβερὸν ἐκεῖνο τῶν²⁵ τῶν
αἰῶνων ἀναγνώσεως. Ὅτε δὲ ἀπέδωκεν καὶ αὐτὸν τὸν αἰῶνα ὡς τοῦ
μεσασμοῦ αὐτοῦ, πάλιν λέγει· Πολλὴν δυσωδίαν περιέχει ἀπὸ ἁμαρτι-
15 ῶν τὸ ἔσχατον βιβλίον τοῦτο, διὰ τοῦτο μεσάσω αὐτὸ καὶ ἀρκεῖ,
ὑπάρχει γὰρ τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ πλήρης καπνοῦ καὶ δυσωδίας, πλή-
ρης φόνου καὶ ψεύδους, πλήρης ἔχθρας καὶ μνησικακίας ὑπάρχει, καὶ
ἀπλῶς πλήρης ἀκαθαρσίας ὑπάρχει, διὰ τοῦτο μεσασμῷ συντελέσω
αὐτὸ καὶ κόψω τῆς δυσωδίας ἁμαρτίας εἰς τέλος.

20 84. Ταῦτα εἰρηκῶς ὁ Κύριος ἀπεκίνησεν Μιχαὴλ τὸν ἀρχιστρά-
τηγον ὡς ἐπὶ τὴν κρίσιν, ἐξῆλθε δὲ παραχρῆμα Μιχαὴλ σὺν τῷ τάγ-
ματι αὐτοῦ, κατέχων καὶ τὸν ἄφραστον¹ θρόνον μετ' αὐτοῦ, τὸ δὲ
τάγμα αὐτοῦ πολὺ ὄν, ἡ γῆ οὐκ ἐξήρκει χωρῆσαι αὐτό, πορευόμενοι²
δὲ ἔλεγον· Ἄγιος, ἄγιος³, φοβερός, μέγας, ὑψηλός, θαυμαστός, δεδο-
25 ξασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰῶνων· παραχρῆμα δὲ ἀπεστάλη Γαβ-
ριὴλ σὺν τῷ τάγματι αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς πορευόμενος, ἤρξατο βοᾶν·
Ισαῖα VI, 3. Ἄγιος, ἄγιος, ἄγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης
αὐτοῦ. Ἐκ δὲ τῆς φοβερᾶς φωνῆς ἧς ἐκέκραγον ἐσειέτο ὁ οὐρανὸς
καὶ ἡ γῆ. Ἀπελύθη καὶ τρίτος ὀπισθεν αὐτῶν φοβερός σὺν τῷ τάγ-
30 ματι αὐτοῦ, ὄνομα δὲ αὐτῷ Ραφαὴλ, καὶ ἐν τῷ πορεύεσθαι αὐτὸν
ἐκέκραζεν λέγων· Εἰς ἄγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν
Θεοῦ Πατρὸς, Ἄμην. Τετάρτη δὲ παράταξις ἀπελύθη καὶ ἦν ὁ ἀρχων
αὐτῶν λευκὸς ὡσεὶ χιῶν θαμβητικῶς γλυκὺς τῷ ὄρασθαι αὐτόν· πο-
1—3. ρευόμενος δὲ καὶ αὐτὸς ἀπήρξατο *οὕτως βοᾶν⁴. Θεὸς θεῶν Κύριος
35 ἐλάλησε καὶ ἐκάλεσεν τὴν γῆν ἀπὸ ἀνατολῶν ἡλίου μέχρι δυσμῶν,

πλείονα καὶ τὰ λοιπὸν δοβ. P¹ P² ²² οὐδέπω M ²³ ἐστέναζεν M ²⁴ βαρύτατα M
²⁵ ἀγγέλων ἐξεστηκῶς σφόδρα καὶ τρέμων ἀπὸ τοῦ φόβου καὶ δοβ. M и др.

84. 1 ο.п. P² ² πολεύομενοι M ³ ἄγιος δοβ. P¹ P² ⁴ λέγειν M и др.

ἐκ Σιών ἢ εὐπρέπεια τῆς ὠραιότητος αὐτοῦ ὁ Θεὸς ἐμφανῶς ἤξει, ὁ Θεὸς ἡμῶν καὶ οὐ παρασιωπήσεται, πῦρ ἐνώπιον αὐτοῦ προπορεύσεται, καὶ κύκλω αὐτοῦ καταγιγίς σφόδρα, καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ. Ἀπεκρίναντο δὲ οἱ μείζονες τοῦ τάγματος καὶ ἔλεγον· Ἄνάστα ὁ Θεός Πс. LXXXI, 8. κρίνον τὴν γῆν ὅτι σὺ κατακληρονομήσεις ἐν πάσιν τοῖς *ἐκλεκτοῖς 5 σου⁵, καὶ ἐν πάσιν τοῖς τηρήσασιν τὰ σὰ προστάγματα καὶ τὰ σὰ δικαιώματα· εὐλογημένος εἶ ὁ ἐρχόμενος, καθότι ἔρχεσαι κρίνει τὴν γῆν καὶ τὴν οἰκουμένην ἐν ἀληθείᾳ καὶ ἐν δικαιοσύνῃ· *ὑπῆρχεν δὲ τοῦ θεοῦ τάγματος ἐκείνου ἀρχηγὸς Οὐριήλ ὡς ἐξαίρετον ὄνομα⁶. Μετὰ ταῦτα ἤχθη πρὸ προσώπου Κυρίου ὁ δεδοσασμένος αὐτοῦ σταυρὸς λάμπων ὡς ἀστραπὴ φοβερὰ, καὶ ἦν ἡ δόξα αὐτοῦ πολὺ ἐν εὐωδίᾳ σφόδρα σφόδρα· ἦγετο δὲ μέσῳ τῶν δύο ταγμάτων, Ἐξουσιῶν καὶ Δυνάμεων ἐν τιμῇ μεγίστῃ· παρεουμένων δὲ αὐτῶν, ἦν ἰδεῖν φρικτὸν θέαμα· αἱ γὰρ δυνάμεις ἐκεῖναι εἰς πλήθος ὑπάρχουσαι *φόβῳ πολλῷ καὶ τρόμῳ συνεχόμεναι⁷, ἔψαλλον ἐν τῷ κινεῖσθαι αὐτὰς 15 καὶ ἔλεγον· Ὑψώσω σε ὁ Θεὸς μου, ὁ βασιλεὺς μου, καὶ εὐλογήσω τὸ ὄνομά σου εἰς τὸν αἰῶνα καὶ εἰς τὸν αἰῶνα τοῦ αἰῶνος. Ἔτεροι δὲ ἀντεφώνουν καὶ ἔλεγον· Ὑψοῦτε Κύριον τὸν Θεὸν ἡμῶν, καὶ προσ- Πс. XCVIII, 5. κυνεῖτε τῷ ὑποποδίῳ τῶν ποδῶν αὐτοῦ ὅτι ἅγιος ἐστίν. Ἀλληλουῖα, Ἀλληλουῖα, Ἀλληλουῖα. 20

85. Μετὰ ταῦτα ἐδόθη κέλευσις θεία ζητοῦσα Μιχαὴλ τὸν ἀρχιστράτηγον, καὶ θάπτον εὐρέθη πρὸ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ ἐστῶς ἐκ κραταιότητι· ἕτερος δὲ ἄγγελος ἦλθεν πρὸ προσώπου Κυρίου τοῦ Θεοῦ, κατέχων ὡσπερ εἶδος τόξου λευκόν καὶ ὑπόρροdon, καὶ εἰς τὸ τέλος ἐζωσμένον διέγερσιν¹· ἦν δὲ ἡ διέγερσις ἐκείνη ὡσπερ 25 χνοῦς ἠλλοιωμένος, ἔνδον δὲ ὡσεὶ τέφρα νομιζομένη, στερεὰ δὲ σφόδρα· καὶ ἔγραφεν ἐν μὲν τῷ ἔξω μέρει νεκρῶν ἀνάστασις, ἔνδον δὲ κεκοιμημένων εὐσεβῶς ζωή.

Λαβὼν δὲ ὁ Κύριος εἰς τὰς χεῖρας αὐτοῦ τὴν διέγερσιν, ἐνεφύσησε τρεῖς εἰς αὐτὸ καὶ τρεῖς λόγους ἐλάλησεν εἰς αὐτό· ἔδωκεν 30 δὲ αὐτῷ Μιχαὴλ τῷ φοβερῷ ἀγγέλῳ καὶ φησὶν· Λάβε τὴν σάλπιγγα ταύτην καὶ πορεύθητι ἐν τόπῳ κρανίου ἐν ᾧ τὰς ἀχράντους μου χεῖρας ἐζέτεινα καὶ στὰς σάλπισσον ἐπὶ τρεῖς καὶ στήθι. Καὶ τοῦτο εἰπὼν, ἐξέπεμψεν αὐτὸν μετὰ σπουδῆς. Μετὰ ταῦτα προσεκαλέσατο ἕτερον τάγμα ὃ ἐκαλεῖτο Ἀρχαί, καὶ φησὶν τῷ ἄρχοντι αὐτῶν· Σοὶ λέγω 35 παραλαβὼν σου τὸ θεῖον τάγμα ἐπίστηθι ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἵνα ἐν

*5 ἔθνεσιν P¹ P² *6 ὡς δίκαιος κριτῆς πάσης τῆς γῆς δοβ. P² *7 οἱ. I¹

νεφέλαις ἀρπάξης τοὺς ἄγιους ἀπὸ ἀνατολῶν καὶ δυσμῶν καὶ βορρᾶ καὶ νότου καὶ τούτους παραστήσης εἰς ἀπάντησιν τῆς παρουσίας μου ἐν τῇ ὥρᾳ τῆς σάλπιγγος. Μετὰ ταῦτα ἔδωκεν σημεῖον δι' ἀγγέλου ἵνα ἀλλαγῶσιν ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἀπὸ φθορᾶς εἰς ἀφθαρσίαν, σκοτισθῆ δὲ καὶ ὁ ἥλιος καὶ ἡ σελήνη· τὰ ἄστρα πεσοῦνται, οἱ ποταμοὶ καὶ ἡ θάλασσα ξηρανθήσονται καὶ πᾶν εἶτι ἐν τῇ γῇ ἐστὶν τελευτήσῃ. Ἐπειτα ἐπέβλεψεν ὁ δίκαιος Κριτῆς² ἐπὶ τὴν γῆν καὶ ἶδε, καὶ ἶδου ἀχλὺς καὶ σκότος³, θρῆνος καὶ οὐαί, καὶ κοπετὸς τοῖς ἀνθρώποις ἐκ τῆς πολλῆς τυραννίδος τοῦ Σατανᾶ⁴, ἐφρυάττετο γὰρ καὶ ἐμαίνετο ὁ⁵

10 δράκων καὶ κατήσθιεν πάντα συντρίβων ὡς χλόην λαχάνων, μάλιστα ὀρών τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἐτοιμάζοντας αὐτῷ τὸ αἰώνιον πῦρ. Ὡς οὖν ἔβλεπεν ταῦτα ὁ δίκαιος Κριτῆς, παραχρήμα ἐκάλεσεν ἓνα τῶν ἀγγέλων ὃς ἦν φλογερός καὶ ἡ ὄψις αὐτοῦ αὐστηρὰ καὶ ἀπότομος μὴ οἰκτείρουσα, ἄρχων δὲ ὑπῆρχεν τῶν εἰς τὸ πῦρ προσεδρευόντων

15 ἀγγέλων, καὶ λέγει αὐτῷ ὁ Κύριος· Πορευθεὶς παράλαβε μεθ' ἑαυτοῦ καὶ τὴν ράβδον μου τὴν συντρίβουσαν καὶ δένουσαν καὶ μυρία πνεύματα τῆς τάξεώς σου τοὺς ὀξυτέρους καὶ ἄρχοντας οἱ ἐπὶ τῶν κολάσεων ἐτάχθησαν ὑπηρετεῖν, τούτους λαβῶν ὄδυσσον ἐπὶ τὴν θάλασσαν τὴν νοτιήν καὶ κατάλαβε τοῦ δράκοντος τὰ ἴχνη καὶ δράξον αὐτὸν

20 ἐν ἰσχυί καὶ ἐν κραταιότητι, ἐν ράβδῳ καὶ ἐν πληγῇ, ἔμψησον αὐτὸν ἕως οὗ φέρῃ τὸ τάγμα τῶν ἀκαθάρτων αὐτοῦ πνευμάτων, καὶ τότε δήσας ἅπαντας ἄρδην ἐν τῇ ράβδῳ τῆς ἰσχύος μου κατὰ τὸ πρόσταγμά μου διασκορπίσας ἐν ταῖς δριμυτέραις⁶ κολάσεσιν. Τοῦτο εἰρηκῶς ὁ Κύριος ἐξαπέστειλεν καὶ αὐτὸν εἰς τὸ ζωγρῆσαι τὸν ἄρ-

25 χοντα τοῦ σκότους καὶ ἀπολάβῃ σὺν τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ τὸ πῦρ τῆς γεέννης.

86. Μετὰ ταῦτα νεύσις θεία ἄνωθεν ἐγένετο ἐπὶ τῷ ἀρχαγγέλῳ τῷ κατέχοντι τὴν θεϊαν σάλπιγγα ἵνα λοιπὸν σαλπίσῃ, ἄφνω δὲ σιγῇ πολλῇ ἐγένετο τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ὡς ἡρεμῆσαι τὰ σύμπαντα· ἐσάλπισεν

30 οὖν πρῶτον καὶ εὐρέθησαν *σῶα τὰ σώματα τῶν νεκρῶν¹· ἐσάλπισεν καὶ δὶς, καὶ ἐπορεύθη πνεῦμα Κυρίου ἐκ τῆς σάλπιγγος, εἰσάγον τὰς ψυχὰς *εἰς ἕκαστον σκήνωμα² αὐτῶν, θάμβος δὲ καὶ φόβος περιέσχεν τὰ πάντα ἐκ τῶν ἀγγέλων τῆς σάλπιγγος καὶ ἔτρεμον τὰ ἄνω καὶ τὰ κάτω καὶ ἔφριττον διὰ παντός· ἐσάλπισεν δὲ καὶ τὸ τρίτον

35 φοβερώτερον³ ὥστε σκιρτῆσαι τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν ἀπὸ τοῦ

² κριτὸς M   ³ πολὺς δοβ. P¹   ⁴ διαβόλου M   ⁵ Σατανᾶς ὁ δόλιος δοβ. M   ⁶ δριμυτάταις M

86. *1 τὰ σώματα τ. ν. σῶα P¹   *2 ἓνα ἕκαστον εἰς τὸ σκήνωμα P¹   *3 φο-

φόβου καὶ ἠγέρθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν μνημάτων ὡς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ, ὧν τὸ διήγημα, ἀδελφοί, φρικτὸν καὶ τοῦ λαλήσαι, ὑπερέβαλλον γὰρ καὶ τῆς γῆς τὸν χοῦν ἐν τῷ ἐστάναι αὐτούς, ὥσπερ δὲ ποικίλη βροχή, οὕτως ἐκατήρχοντο τὰ τάγματα τῶν ταγμάτων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς ἐτοιμασίας κράζοντες ἐν ἰσχύϊ καὶ λέγοντες: **5** Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τοῦ φόβου καὶ τοῦ τρόμου⁴· εἰστίκει δὲ πᾶς ὁ λαὸς καὶ τὸ ἀναρίθμητον σύνταγμα ἄνω βλέπον, ἔτρεμον δὲ καὶ ἔφριττον τὴν φοβερὸν ἐκείνην ἐξουσίαν τὴν ἐπὶ⁵ γῆς κατερχομένην· ὡς οὖν ἔβλεπον πάντες ἄνω, γίνονται ἄφνω σεισμοὶ καὶ βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ ἐν τῇ κοιλάδι τῆς **10** δίκης καὶ ἐν τῷ ἄερι, ὥστε συνεχέσθαι πάντας τρόμῳ δεινοτάτῳ καὶ⁶ ἀπορία πολλῇ· ὥσπερ δὲ βήλου τινὸς ἐπαρθέντος τοῦ στερεώματος τοῦ οὐρανοῦ.

87. Ἄφνω ἐφάνη ὁ τίμιος σταυρός, λάμπων φαιδρῶς ὡς ὁ ἥλιος καὶ μαρμαρυγὰς χαρισμάτων ἐπαφιεῖς, ἐφέρετο δὲ ὑπὸ τῶν ἀγίων **15** ἀγγέλων προπορευόμενος ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κριτοῦ τῆς οἰκουμένης· μετ' ὀλίγον δὲ γίνεται ὕμνος καὶ αἶνος καινὸς βοώντων¹ τό, Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου, Θεὸς Κύριος, κριτὴς ἐξουσιαστής καὶ ἄρχων τῆς εἰρήνης αὐτοῦ. Τούτου τοῦ ὕμνου γεγονότος ἐν ἰσχύϊ, ἰδοὺ ἀπεκαλύφθη ὁ Κριτὴς ἐπὶ **20** τῶν νεφελῶν καθήμενος ἐπὶ θρόνου φλογεροῦ² καὶ ἐπρημένου· ἐκ δὲ τῆς πολλῆς³ λαμπρότητος καὶ καθαρότητος ἐφλέγετο ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ· *ἐκ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἀναστάντων νεκρῶν⁴, ἄφνω ἐκ μέσου αὐτῶν ἐξῆπτον⁵ ὡς ὁ ἥλιος καὶ ἄρπαζοντο ὑπὸ νεφελῶν εἰς τὸν ἄερα πρὸς ὑπάντησιν τοῦ Κριτοῦ ἐπειγόμενοι⁶, οἱ δὲ πλείστοι ἐναπέμενον **25** κάτω μὴ ἄρπαζόμενοι θρηνοῦντες πικρῶς, ὡς οὐ κατεξιωθέντες ὑπὸ νεφελῶν ἄρπαγῆναι, καὶ ἦν πικρὰ λύπη καὶ ὀδύνη ταῖς ψυχαῖς αὐτῶν· ἔκλιναν δὲ γόνυ τῷ Κριτῇ καὶ πάλιν ἀνέστησαν· μετὰ δὲ τῷ καθεσθῆναι ἐπὶ τοῦ θρόνου τῆς ἐτοιμασίας τὸν μέγαν⁷ Κριτὴν εἰστίκει κύκλῳ αὐτοῦ πᾶσα ἡ δύναμις τῶν οὐρανῶν μετὰ πολλοῦ φόβου καὶ **30** τρόμου· ὅσοι δὲ ὑπὸ νεφελῶν ἠρπάγησαν πρὸς θεῖαν ὑπάντησιν τοῦ δικαίου Κριτοῦ, πάντες ἐκ δεξιῶν ἀπηνέχθησαν· ὅσοι δὲ οὐκ ἠρπάγησαν ὑπὸ νεφελῶν ἐξελέχθη ἐξ αὐτῶν *τὸ πλείστον μέρος⁸ καὶ παρεδόθη ἀκρίτως τῇ γεέννῃ τοῦ πυρός, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξ εὐωνύμων τοῦ

βερὸς P¹ ⁴ αὐτοῦ δοβ. P² ⁵ ἐκ P¹ ⁶ ἐν δοβ. P¹

87. ¹ τῶν ἀγίων δοβ. P² ² ὕψηλοῦ M ³ οπ. P¹ *⁴ οπ. P² ⁵ ἐξῆστραπτον P¹ P² ⁶ ἐπειγόμενος M ⁷ φοβερὸν M и др. *⁸ τὸ πλῆθος τοῦ πλείστου μέρους M и др.

Κριτοῦ συνηλάθησαν, ἦσαν δὲ καὶ ἐκ τῶν ἐξ εὐωνύμων οἱ πλείονες⁹ Ἰουδαῖοι καὶ ἄρχοντες¹⁰, ἄρχιερεῖς¹¹, ἱερεῖς¹² καὶ βασιλεῖς, κληρικοὶ τε καὶ πολὺ πλῆθος τῶν μοναχῶν¹³ καὶ κοσμικῶν, οἱ ἴσταντο ἐν πολλῇ αἰσχύνῃ καὶ ἐμυκτήριζον ἑαυτοὺς κατατρυχόμενοι διὰ τὴν ἑαυτῶν 5 ἀπώλειαν· ἦσαν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν αἰσχύνῃς μεμεστωμένα¹⁴ καὶ συνετρίβοντο ἀγωνιῶντες καὶ μεγάλα φουσιῶντες· τινὲς δὲ καὶ ἐβρόγχαζον ἀλλοιούμενοι καὶ ὀδυνηρὸν πένθος τοῖς πᾶσιν ὑπῆρχεν· ἄλλοι γὰρ ἴσταντο κοπτόμενοι καὶ δακρύοντες· ἕτεροι δὲ ὀπονενοημένοι καὶ οὐδὲν ἦν παράκλησις ἀγαθὴ· οἱ δὲ ἐκ δεξιῶν τοῦ Κριτοῦ ἐστῶτες ἅπαντες 10 παιδροὶ φωτεινοὶ ὡς ὁ ἥλιος, ὄλοι σεμνοὶ, δεδοξασμένοι, λευκοὶ ὡς τὸ φῶς, πεπυρωμένοι τῇ θεοφώτῳ ἀστραπῇ, λάμποντες ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ¹⁵, εἰ μὴ τολμηρὸν εἰπεῖν, ὡς ὁ Κριτὴς αὐτῶν καὶ Θεός·

Μαθ. XXV,
34—45.

88: Παρευθὺς οὖν ἐπέβλεψεν ἔνθεν καὶ ἔνθεν ὁ φοβερός Κριτὴς· ἐκεῖνος καὶ εἰς μὲν τοὺς ἐκ δεξιῶν περιχαρῶς θεασάμενος ἐμει- 15 δίασεν· ἰδὼν δὲ καὶ τοὺς ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ ἐταράχθη ἐν ὀργῇ πολλῇ καὶ ἀπέστρεψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν, ἀνακράζας δὲ φωνῇ μεγάλη λέγει· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν ἡτοιμασμένην ὑμῖν² βασιλείαν πρὸ καταβολῆς κόσμου· ἐπέινασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν· ἐδίψησα καὶ ἐποτίσατέ με· 20 ξένος ἦμην καὶ συνηγάγετέ μοι· γυμνός καὶ περιεβάλετέ με· ἀσθενής³, καὶ ἐπεσκέψασθέ με· ἐν φυλακῇ⁴ καὶ ἤλθετέ πρὸς με· ἀποκριθέντες δὲ ἐκεῖνοι εἶπον· Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα καὶ ἐθρέψαμεν ἢ διψῶντα καὶ ἐποτίσαμεν, ἢ ξένον καὶ συνηγάγομεν, ἢ γυμνὸν καὶ περιεβάλομεν· πότε δὲ σὲ εἶδομεν ἀσθενῆ καὶ ἐπεσκεψάμεθα, ἢ ἐν φυ- 25 λακῇ καὶ ἤλθομεν πρὸς σε; Τότε ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Ἀμὴν, ἀμὴν λέγω ὑμῖν, ὅτι ἐφ' ὅσον ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν ἀδελφῶν μου τῶν ἐλαχίστων ἐμοὶ ἐποιήσατε. Τότε στραφεὶς ἐν ὀργῇ καὶ πρὸς τοὺς ἐξ εὐωνύμων λέγει· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ αἰώνιον⁵ τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· ἐπέ- 30 νασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, ἐδίψησα καὶ οὐκ ἐποτίσατέ με, ξένος ἦμην καὶ οὐ συνηγάγετέ με, γυμνός καὶ οὐ περιεβάλετέ με, ἀσθενής καὶ ἐν φυλακῇ καὶ οὐκ ἐπεσκέψασθε με.

Καὶ ἀποκριθέντες καὶ αὐτοὶ εἶπον· Κύριε, πότε σὲ εἶδομεν πεινῶντα ἢ διψῶντα, ἢ ξένον, ἢ γυμνόν, ἢ ἀσθενῆ, ἢ ἐν φυλακῇ καὶ

⁹ αὐτῶν δοβ. P¹; πλείστοι P² ¹⁰ οπ. P² ¹¹ καὶ δοβ. P¹ ¹² οπ. P² ¹³ μοναζόντων M η δρ. ¹⁴ πεπληρωμένα M η δρ. ¹⁵ κρίσει P¹

88. ¹ πρὸς τοὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ δοβ. M η δρ. ² ἡμῖν P¹ ³ ἡσθένησα P¹ ⁴ ἡμην δοβ. P¹ ⁵ ἐξώτερον M

οὐ διηκονήσαμέν σοι. Πάλιν δὲ ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· *Ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν⁶, ὅτι ἐφ' ὅσον οὐκ⁷ ἐποιήσατε ἐνὶ τούτων τῶν⁸ ἐλαχίστων, οὐδὲ ἐμοὶ ἐποιήσατε, πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ, *οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς⁹, εἰς τὸν τάρταρον, εἰς τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, ἐκεῖ ἔσται τὸ οὐαὶ καὶ ὄδυρμος διηνεκῆς. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἀποφηνάμενος ἄφνω 5 πρὸ προσώπου τοῦ ἀνατολικοῦ μέρους, ποταμὸς πυρὸς μέγας καὶ φοβερὸς ἀνέτειλεν κραταιῶς πορευόμενος ὡς ἐπὶ δυσμῶν, ἦν δὲ ὡς θάλασσα μεγάλη καὶ εὐρύχωρος ἐν τῇ πλάτει καὶ μήκει αὐτοῦ· μέγας οὖν πτοηθέντες οἱ ἐξ εὐωνύμων ἐν τῇ ἀναβλῦσαι τὸν ποταμόν, ἔτρεμον σφόδρα ἀπορούμενοι καὶ ἠλλοιοῦντο ὡς ἐν ἐκστάσει, παρα-10 χρῆμα δὲ ὁ φοβερὸς ἐκείνος προσέταξεν ἵνα μέσον τοῦ ποταμοῦ διέλθωσιν δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἵνα αὐτοὺς τὸ πῦρ δοκιμάσῃ· ἐν πρώτοις δὲ ἀπήρξαντο οἱ ἐκ δεξιῶν ἐστῶτες τῆς δοκιμῆς καὶ διήλθον ἅπαντες εὐρίζοι¹⁰ ὥσπερ χρυσίον καθαρὸν διὰ μέσου τοῦ πυρὸς καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν οὐ κατεκάησαν, ἀλλὰ φαιδρὰ μάλλον καὶ διαυγῆ ἀπε-15 φάνθησαν διὰ τῆς δοκιμῆς καὶ ἠγάλλοντο σφόδρα ἐν τῇ ἀποδοκιμασθῆναι αὐτῶν τὰ θεῖα ἔργα καὶ μὴ εὐρεθῆναι ἐν αὐτοῖς ῥύπον. Μετὰ ταῦτα δὲ ἦλθον ὀπισθεν καὶ οἱ ἐξ εὐωνύμων τοῦ διαβῆναι μέσον τοῦ πυρὸς πρὸς τὸ ἀποδοκιμασθῆναι τὰ ἔργα αὐτῶν, ὡς οὖν ἀπήρξαντο διαβαίνειν, [φλόξ] κατέφλεξεν ἁμαρτωλοὺς μέσον [κατέχου-20 σα], καὶ τὰ μὲν ἔργα αὐτῶν ὡς ἄχυρον¹¹ κατεκάη, τὰ δὲ σώματα αὐτῶν ἔμειναν σῶα ἐπ' αἰῶνα καὶ ἔτι πυροῦσθαι ἀφθάρτως σὺν τῇ διαβόλῃ, καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· οὐδεὶς γὰρ ἠδυνήθη ἐξ αὐτῶν διελθεῖν τοῦ πυρὸς ἐκείνου τὸν ποταμόν, ἀλλὰ πάντας κατεκυρίευσεν τὸ πῦρ, δίκης ὡς ἀξίους καὶ τιμωρίας. 25

89. Μετὰ οὖν τὸ διαμερισθῆναι τοὺς ἁμαρτωλοὺς εἰς πάσας τὰς κολάσεις, διὰ τοῦ πυρὸς γὰρ διεσπάρησαν¹ εἰς πάσας τὰς κολάσεις, τότε ἀνέστη τοῦ θρόνου αὐτοῦ ὁ φοβερὸς Κριτῆς καὶ ἀπήρξατο τὴν πορείαν ποιεῖσθαι ὡς ἐπὶ τὴν θεῖαν παστάδα σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· κύκλῳ δὲ αὐτοῦ ἀπῆει μετὰ πολλοῦ φόβου καὶ τρόμου 30 πᾶσα ἡ δύναμις τῶν οὐρανῶν, ψάλλουσα καὶ λέγουσα· Ἄρατε πύλας Πς. XXIII, οἱ ἄρχοντες ἡμῶν καὶ ἐπάρθητε πύλαι τῆς Ἐδέμ, καὶ εἰσελεύσεται² 8—9. Θεὸς θεῶν Κύριος σὺν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ *κληρονομίαν αἰώνιον χαριζόμενος αὐτοῖς³. Ἀπεκρίνατο δὲ ἕτερον τάγμα καὶ ἔλεγεν· Εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος ἐν ὀνόματι Κυρίου σὺν πᾶσιν τοῖς υἱοῖς⁴ Θεοῦ χρη-35

⁶ οπ. P¹ ⁷ οπ. P¹ ⁸ τῶν ἀδελφῶν δοβ. M P² ⁹ οπ. P¹ ¹⁰ οπ. P¹ ¹¹ οπ. M P¹

89. ¹ παρεσύρησαν M ² ὁ βασιλεὺς τῆς δόξης δοβ. P¹ ³ οπ. P¹ ⁴ ἁγιοις P¹ P²

ματίζουσιν κατὰ τὴν χάριν, Θεὸς Κύριος σὺν τοῖς υἱοῖς Σιών καὶ ἐπέ-
 φανεν ἡμῖν· οἱ δὲ προπορευόμενοι τοῦ Κυρίου ἀρχάγγελοι ἐμεγάλυ-
 ναν⁵ καὶ αὐτοὶ μέλος τι οὐράνιον καὶ σωτήριον καὶ ἔψαλλον λέγον-
 τες *ὡς ὑπὸ ἀντιφώνου⁶. Δεῦτε ἀγαλλιασώμεθα τῷ Κυρίῳ, ἀλαλά-
 5 ζωμεν τῷ Θεῷ τῷ Σωτῆρι ἡμῶν, προφθάσωμεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ
 ἐν ἐξομολογήσει καὶ ἐν ψαλμοῖς ἀλαλάζωμεν αὐτῷ. Ἀνταπεκρίνεται δὲ
 ἕτερον τάγμα ψάλλων ἡδέως καὶ λέγων ὅτι, Θεὸς μέγας Κύριος καὶ
 βασιλεὺς μέγας ἐπὶ πᾶσαν τὴν γῆν, ὅτι ἐν τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὰ πέρατα
 τῆς γῆς, καὶ τὰ ὕψη τῶν ὀρέων αὐτοῦ εἰσιν. Ταῦτα καὶ ἄλλα θαυ-
 10 μαστὰ ἔλεγον οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι ἄγγελοι, ὥστε ἐκ τῆς ἠδύτητος εἰς ὕπ-
 νον τρέπεσθαι τὸν ἀκούοντα καὶ εἰς ἀνεκδιήγητον ἀγαλλίασιν· ψαλ-
 λόντων δὲ τῶν ἁγίων ἀγγέλων οὕτω μετὰ ὕμνου, εἰσῆλθον οἱ ἅγιοι
 ἄγγελοι σὺν τῷ Κυρίῳ Ἰησοῦ Χριστῷ εἰς τὸν ἐπουράνιον θάλαμον τῆς
 θείας παστάδος ἐν σκιρτάσει καρδία καὶ ἐκλείσθησαν αἱ πύλαι.

15 **90.** Μετὰ δὲ τὸ κλεισθῆναι τὰς πύλας τοῦ θείου νυμφῶνος, τό-
 τε προσεκαλέσατο ὁ Κύριος τοὺς στρατηγούς τῶν θείων ἀγγέλων καὶ
 παρέστη *πρὸς τὸν¹ Μιχαὴλ καὶ Γαβριήλ, Οὐριήλ² καὶ Ραφαήλ, καὶ
 ἔπειτα οἱ ἄρχοντες τῶν καθεζῆς ταγμάτων· εἶτα ἐκλήθησαν οἱ δώδε-
 κα φωστῆρες καὶ ἀπόστολοι ἐνώπιον τῶν θειοτάτων ἀγγέλων καὶ ἐδό-
 20 θη αὐτοῖς φοβερὰ ἀστραπὴ λαμπρότητος καὶ δόξης, ὥστε ἀναλάμψαι
 αὐτοὺς θαυμαστότερον καὶ ὑψηλότερον, πάλιν ἐδόθησαν αὐτοῖς δώδεκα
 θρόνοι πυρίμορφοι ἀστερόθετοι καὶ ἐκάθισαν σὺν τῷ διδασκάλῳ αὐ-
 τῶν τῷ Χριστῷ ἐν πολλῇ τιμῇ καὶ περιφανείᾳ, καὶ ἦν ἡ δόξα αὐτῶν
 φῶς αἰώνιον καὶ ἀκατάληπτον καὶ ἀπρόσιτον· καὶ ἦσαν ἐνδεδυμένοι
 25 ἐν³ καθαρότητι, ἐν ἠλέκτρῳ θαυμαζόμενοι ὑπὸ τῶν ἀχράντων δυνά-
 μων, ἐδόθησαν δὲ αὐτοῖς καὶ στέφανοι *κορυφαιότατοι καὶ φρικω-
 δέστατοι⁴, κρυσταλλοειδεῖς διὰ λίθων τιμίων καὶ οὐρανίων εὐτρεπισ-
 μένοι, ἐφοροῦντο δὲ ἐπάνω τῶν κορυφῶν αὐτῶν ὑπὸ φοβερῶν καὶ
 μεγάλων⁵ βασταζόμενοι καὶ τὰ πάντα συσσεύοντες. Μετὰ ταῦτα εἰσῆχ-
 30 θησαν καὶ οἱ ἑβδομήκοντα μαθηταὶ ἐνώπιον τοῦ προσώπου Κυρίου,
 ἐστῶτων τῶν μεγάλων ἀρχόντων κύκλῳ τοῦ θρόνου αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη
 καὶ αὐτοῖς ἡ τοιαύτη τιμὴ καὶ δόξα· πλὴν ὅτι τῶν δώδεκα ἀποστόλων
 θαυμαστότεροι ὑπῆρχον οἱ στέφανοι, φρικτὸν γὰρ θάμβος ἦν τὸ ἰδεῖν
 τοὺς στεφάνους, ὥσπερ ὁ ἥλιος οὐκ ἔῃ τὸν ὀφθαλμὸν τοῦ ἀνθρώπου
 35 κατανοῆσαι αὐτόν, κακεῖνοι οὐκ ἐπέδωκαν τῷ μακαρίῳ Νιφοντι κατι-
 δεῖν αὐτοὺς διὰ τὴν πολλὴν *καὶ ἐξαισίον⁶ λαμπρότητα αὐτῶν. Μετὰ

⁵ ἐμελώδουν P² *⁶ οπ. P²

90. *¹ πρῶτος M ² Οὐρουήλ P¹ ³ οπ. P¹ *⁴ οὐράνιοι P¹ ⁵ ἀγγέλων δοβ. P² ⁶ οπ. M η δρ.

ταῦτα εἶδε πάλιν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Νήφων, ὅτι εἰσῆχθη πρὸ προσωποῦ Κυρίου ὁ μέγας χορὸς τῶν μαρτύρων, *ἐστῶσης τῆς τάξεως πάσης τῶν ἐπουρανίων δυνάμεων κύκλῳ τοῦ θρόνου τοῦ φοβεροῦ⁷ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡ ζώνη καὶ ἡ μεγάλη στρατιὰ ἦν ἀπεβάλετο ὁ δράκων ὁ ἄγριος⁸ ὁ Σατανᾶς⁹ πεσὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ, καὶ εὐθὺς ἐγεί- 5
νοντο οἱ μεγάλοι¹⁰ μάρτυρες, μεγάλοι ἄγγελο[στατοι] καὶ ἄρχοντες θεῖοι ἐπουρανίων ταγμάτων¹¹. παραχρῆμα δὲ ἠνέχθη αὐτοῖς τὸ πολὺ πλήθος τῶν ἁγίων καὶ οὐρανίων¹² στεφάνων, καὶ ἐτέθη ἐπὶ ταῖς ἁγίαις αὐτῶν κορυφαῖς *ὥσπερ δὲ ἡλίου¹³ λάμπων, οὕτως ὑπῆρχον οἱ στέφανοι ἐπικείμενοι αὐτοῖς, ἐτέρποντο δὲ καὶ¹⁴ ἀγαλλιῶμενοι μεγά- 10
λως [καὶ θεοῦμενοι]· μετὰ ταῦτα εἰσῆχθη καὶ ὁ θεϊότατος χορὸς τῶν ἁγίων ἱεραρχῶν, ἱερέων, διακόνων καὶ κληρικῶν καὶ ἐτέθη καὶ ἐπ' αὐτῶν ταῖς θεῖαις κορυφαῖς στέφανος αἰώνιος καὶ ἀμαράντινος¹⁵ ἐκάστω κατὰ τὴν ἐργασίαν καὶ ὑπομονὴν καὶ σπουδὴν καὶ *εὐσπλαγχνίαν καὶ ἀγάπην αὐτῶν¹⁶, ἐτέρποντο δὲ καὶ αὐτοὶ ἀγαλλιῶμενοι μεγάλως 15
σφόδρα σφόδρα, ἐκληρώθη δὲ καὶ αὐτοῖς ἡ φαιδρότης ὡς ὁ ἥλιος καὶ ὡς πῦρ ἐν πολλῇ εὐδοίᾳ καὶ χάριτι, ἐδόθη δὲ αὐτοῖς σὺν πᾶσιν τοῖς κληρικοῖς καὶ ἐκκλησιασταῖς τὸ νοερόν¹⁷ καὶ ἐπουράνιον θυσιαστήριον τοῦ προσφέρειν αὐτοῖς θυσίαν ἁγίαν καὶ τελείαν καὶ εὐάρεστον ἐν ἑαυτοῖς· ὑπῆρχον δὲ πάντες μὲν ἐστεμμένοι, ἀλλ' οὐκ ἦν ἴσος 20
τοῖς πᾶσιν ὁ στέφανος· στέφανος γὰρ στεφάνου ὑπερέβαλλεν ἐν δόξῃ, ὥσπερ ἀστὴρ ἀστέρως, πολλοὶ γὰρ ἱερεῖς ἀπὸ ἀρχιερεῖς ἐνδοξότεροι ὑπῆρχον καὶ λαμπρότεροι, ἀλλὰ καὶ διάκονοι καὶ κληρικοὶ ὑπερέβαλλον ἐν ἀγιότητι ἀρχιερεῖς καὶ ἱερεῖς· *Ἀπὸ τούτων¹⁸ εἰσῆχθη ὁ εὐλαβῆς χορὸς τῶν ἁγίων μοναχῶν, καὶ ἦν ἡ ἰδέα αὐτῶν ὡς εὐδοία μουσ- 25
τικὴ ἡλιακὴ μαρμαρυγᾶς θεοφεγγεῖς ἀστράπτουσα πλήρης δόξης Θεοῦ παντοκράτορος, παραχρῆμα οὖν ἐδόθησαν αὐτοῖς ἀνὰ ἕξ πτέρυγες, καὶ ἐγένοντο περιβαλλόμενοι αὐτὰ φρικτὰ Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ ἐν τῇ ἰσχύϊ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, κρᾶζοντες τό, "Ἅγιος, ἄγιος, ἄγιος, Κύριος 30
Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τῆς δόξης αὐτοῦ. 'Ἡ δὲ δόξα αὐτῶν με- 30
γάλη ἦν πολυόμματος ὑπερδεδοξασμένη *καὶ θείου φωτὸς ἐμπορουμένη¹⁹. τὸ δὲ στέφος αὐτῶν ἦν ποικίλον, ἀθεώρητον, ἠγλαϊσμένον, διαφέρον, πρὸς γὰρ τοὺς ἰδρωῖτας ἐκάστου καὶ τοὺς ἀγῶνας ἐδόθη καὶ²⁰ ἡ δόξα, *ὡς διαφέρει ὁ ἥλιος σελήνης²¹. *Μετὰ δὲ ταῦτα εἰ-

*7 οπ. P² ⁸ δράκων δοβ. M и др. ⁹ οπ. P² ¹⁰ ἄγιοι P¹ ¹¹ δυνάμεων M P¹ ¹² ἐπουρανίων M ¹³ ἥλιος M P¹ ¹⁴ οἱ ἄγιοι δοβ. M P¹ ¹⁵ Въ M προπυεκъ до § 92: θάλαμον *¹⁶ ἀγγελάρχων P¹ P² ¹⁷ οπ. P¹ *¹⁸ μετὰ ταῦτα P² *¹⁹ οπ. P¹ ²⁰ ἡ ἐξουσία δοβ. P¹ *²¹ οπ. P² ²¹ καὶ σελήνη P¹

σήχθη²² ὁ χορὸς τῶν ἁγίων προφητῶν καὶ ἐδόθη αὐτοῖς τὸ ἄσμα τῶν ἁσμάτων καὶ ἡ ψαλμικὴ κινύρα τοῦ Δαβὶδ μετὰ τυμπάνων καὶ χορῶν, καὶ φῶς ἀστραπῆς, κάλλος²³ καὶ φωταυγία ἀγαλλιάσεως καὶ ἡ χαριστήριος ἀνεσις τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ὁ στέφανος δὲ αὐτῶν
 5 ἦν ὡς ἐκ χρυσοῦ καὶ ἀστραπῆς εὐριζος καὶ μετέωρος σφόδρα σφόδρα, ἐτάχθη δὲ αὐτοῖς μικρὸν τί ἄσαι παρὰ τοῦ δεσπότης τῆς θείας παστάδος καὶ ἤνεσαν ἄσμα τερπνόν, ὥστε σκιρτῆσαι ἅπαντας τοὺς ἀπ' αἰῶνος ἁγίους εὐαρεστήσαντας τῷ Θεῷ. Ταῦτα δὲ λαβόντες οἱ ἅγιοι ἐκ τῆς ἀχράντου δεξιᾶς τοῦ Σωτῆρος, ἔμενον ἀκμὴν λαβεῖν τὰ
 10 ἀγαθὰ ἐκεῖνα, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη.

Исаиη,
 LXIV, 4.

Μετὰ ταῦτα δὲ εἰσήχθη καὶ πᾶς ὁ χορὸς τῶν ἐκ τοῦ κόσμου σωθέντων, πένητες καὶ ἄρχοντες, βασιλεῖς καὶ ἰδιῶται, δοῦλοι καὶ ἐλεύθεροι· σταθέντων δὲ πάντων ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ νυμφίου, γέγονεν εἰς
 15 αὐτοὺς διάκρισις καὶ διεχωρίσθησαν ἐν ἐνὶ οἱ ἐλεήμονες καὶ ἄγνοί, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡ τρυφὴ τοῦ παραδείσου τῆς Ἐδέμ, καὶ παλάτια οὐράνια καὶ ἔκφωτα, καὶ στέφανος εὐπρεπείας καὶ ἁγιασμοῦ (καὶ) ἀγαλλιάσεως, θρόνοι τὲ καὶ σκῆπτρα καὶ ἄγγελοι ἔκφωτοι ὑπουργεῖν ταῖς τούτων λαμπρότησιν, καὶ ἦν ἡ χαρὰ δρόσος ποιότητος καὶ ἀῆρ λε-
 20 λαμπροσμένου. Μετὰ τούτους εἰσήχθησαν ὅσοι διὰ Χριστὸν²⁴ (πτωχοὶ) τῷ πνεύματι ἐγένοντο καὶ ὑψώθησαν σφόδρα, στέφος λαβόντες εὐπρεπείας ἐκ χειρὸς Κυρίου, ἀπεκληρώθη δὲ αὐτοῖς καὶ ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν· ἀπ' αὐτῶν δὲ εἰσήχθησαν οἱ πενήσαντες τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν ἐν μετανοίᾳ θερμῇ καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡ μεγάλη παράκλησις
 25 τῆς ἁγίας Τριάδος ἐν πολλῇ τερπνότητι καὶ ἦν ἡ χαρὰ αὐτῶν λελαμπρυσμένη τῇ χάριτι τοῦ Θεοῦ· ἀπὸ τούτων εἰσήχθησαν οἱ πραεῖς καὶ ἄπλαστοι καὶ ἐδόθη αὐτοῖς κληρονομία *ἡ γῆ²⁵ ἐν ἧ ἀποστάζει γλυκασμὸν καὶ εὐωδίαν τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἦν αὐτοῖς εὐφροσύνη καὶ τέρψις πολλὴ ἐν τῷ γινῶναι αὐτοὺς ὅτι ἀπεκλήρωται αὐτοῖς ἡ
 30 μακαρία γῆ²⁶, ἐδόθη δὲ αὐτοῖς καὶ στέφανος ῥοδοειδῆς τερπνός, ποικιλόθετος, μαρμαρυγᾶς ἐπαφιεῖς, ὃν λαβόντες ἐκ χειρὸς Κυρίου ἠγάλλοντο εὐφραινόμενοι ἐν γεγηθειᾷ ψυχῇ. Μετὰ τούτων ἤχθησαν καὶ οἱ πεινῶντες καὶ διψῶντες τὴν δικαιοσύνην καὶ... τῶν ἐντολῶν αὐτοῦ, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς εἰς κόρον ὁ τῆς δικαιοσύνης μισθὸς καὶ ἠδύνθησαν
 35 τῇ ἀγαθῇ αὐτῶν προθέσει, βλέποντες τὸν βασιλέα Χριστὸν ἐν αἰνέσει ὑπερυψούμενον καὶ δοξαζόμενον ὑπὸ ἁγίων ἀγγέλων, ὁ δὲ στέφανος

Ср. Матθ.
 V, 3.

Матθ. V, 6.

*22 ἀπ' αὐτῶν προσήχθη P² 23 ἄλλον P¹ P² 24 πτωχοὶ доб. P¹ P² *25 οἱ. P¹
 26 ζωὴ P¹

αἰτῶν ἦν τίμιος καὶ ἠγλαῖσμένος, σοφία πολλῇ περικεχύμενος. Ἐκ τούτων εἰσῆχθη ὁ χορὸς τῶν καθαρῶ τῆ καρδία ἀγαθὰ ἔργα εἰσπρα-
 ζάντων, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς μεγάλῳ φωτὸς ὀφθαλμὸς ἔλαιον ἀγαλλιάσεως
 ἔμπλεως ὧν, ἐδόθη αὐτοῖς καὶ θεωρητικὴ ὄρασις ὑπὲρ φωτός, ὥστε
 βλέπειν αὐτοὺς καθαρῶς τὸ πρόσωπον τοῦ Θεοῦ εἰς διηνεκῆ αἰῶνα, 5
 ὑπῆρχεν δὲ ὁ στέφανος αὐτῶν ποικιλόμορφος καὶ φανότατος, εἶχεν δὲ
 ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν αὐτοῦ κρυσταλλοειδεῖς σταυροὺς καὶ ἐκ δεξιῶν
 καὶ ἐξ εὐωνύμων *δῆλον (?), ἐν οἷς ἡ γραφὴ²⁷ χερουβικῶν *ὀφθαλμῶν.
 Μετὰ τούτων²⁸ πάλιν εἰσῆχθη ὁ τίμιος χορὸς *τῶν εἰρηνοποιῶν καὶ
 ἐδόθη αὐτοῖς²⁹ ἡ εἰρήνη καὶ ἡ σοφία τοῦ Θεοῦ καὶ τὸ πνεῦμα αὐ-10
 τοῦ, ἐδόθη δὲ αὐτοῖς εὐδοκία, σύνεσις καὶ ἔλεος φωτισμοῦ ἐκ τῆς
 λαμπρότητος τοῦ Χριστοῦ. Ἐπειτα ἦλθεν ἐπ' αὐτοὺς ἀστράγαλος χει-
 ρὸς κατέχων ἄυλον γραφεῖον καὶ ἐν τοῖς αὐτῶν μετώποις ἔγραψεν
 Ἰησοῦς Χριστὸς ὁ υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος *χάριτι καὶ οὐ φύσει³⁰
 ἔσχατον δὲ ἐδόθη αὐτοῖς στέφανος εἰρήνης λελαμπρυσμένος, ἔχων τὸ 15
 ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, ἄυλος
 ἐγγεγραμμένος· ἠὺφραίνοντο δὲ ἀγαλιώμενοι τῇ ἡδονῇ τοῦ Θεοῦ.

Ἐκ τούτων εἰσῆχθησαν οἱ δεδιωγμένοι ἕνεκεν δικαιοσύνης καὶ
 ἐδόθη αὐτοῖς αἶνος θεῖος καὶ ζωὴ πολυθαύμαστος, ἀεροβόλους³¹ αὐγὰς
 καὶ ἀκτίνας ἀστράπτουσα, ἐδόθησαν δὲ αὐτοῖς καὶ ὀρόνοι ἀφραστοὶ 20
 τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν, οἱ στέφανοι δὲ αὐτῶν θεῖον ἄυλον ἔβρι-
 ζον χρυσίον καὶ πεφωτισμένον· καὶ ἐκ τῆς δόξης³² ἠὺφραίνοντο τῶν
 ἀγγέλων οἱ χοροί.

Μετὰ τούτους δὲ εἰσῆχθη ὁ θεῖος χορὸς τῶν ὀνειδισθέντων
 ἕνεκεν Χριστοῦ, *τοῦ μεγάλου Θεοῦ καὶ Σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν³³, 25
 καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ὁ ἅγιος μακαρισμὸς τῶν θείων ἐπαίνων καὶ ἀγγέ-
 λων τοῦ Θεοῦ, ἐδόθη δὲ αὐτοῖς περισσοτέρα τιμὴ καὶ δόξα καὶ πλού-
 σιον φῶς καὶ ἀκρότατον τοῦ Χριστοῦ, εἶτα ἐδόθη ἐκάστῳ θρόνος
 ποικίλος³⁴ καὶ φαντορικὸς καὶ σκῆπτρα πρέποντα Θεῷ καὶ ἁγίοις.
 Μετὰ ταῦτα ἐδόθησαν αὐτοῖς στέφανοι βασιλικοί, κεκαλλωπισμένοι 30
 τῇ δόξῃ τοῦ Θεοῦ, ὁ δὲ ἔπαινος αὐτῶν εἶχεν ἀσύγκριτον εὐπρέπειαν
 καὶ ὠραιότητα.

Μετὰ τούτους εἰσῆχθησαν ἕτεροι, οἵτινες μετενόησαν ἐπὶ ταῖς
 ἑαυτῶν ἀμαρτίαις, οὐ προέθεντο δὲ νηστεῖαις καὶ *προσευχαῖς σχο-
 λάσαι³⁵, ἀλλὰ τοῦ μὲν πονηροῦ ἀπέφυγον, τὸ δὲ ἀγαθὸν εἰς τόνον 35
 οὐκ εἰργάσαντο. Εἶπεν δὲ τούτοις ὁ νυμφίος, ὅτι ἀρέσκει³⁶ ἡμῖν³⁷

*27 ἐν ὑπογραφῇ P1 *28 οπ. P1 *29 οπ. P1 *30 οπ. P1 31 ивъ P1; P2: ἀκροβό-
 λους 32 αὐτῶν δοβ. P1 *33 Θεοῦ ἡμῶν P1 P2 34 ποικιλόμορφος P1; ἀγλαῖζων δοβ.
 P2 *35 ἀγρυπνίας σχολάσαι καὶ προσευχαῖς P1 36 ἀρκεῖ P1 P2 37 ὑμῖν P1 P2

καὶ το ὅτι ἐξεφύγετε τὴν κόλασιν· μόνον δὲ ἐδόθη αὐτοῖς ὡς εἶδος βέργας, σημεῖον τὸ τῆς ἀκολασίας, ἵνα ἐλεύθεροι μὲν ἔσονται τοῦ πυρός, ἐν τόπῳ δὲ *σκοτώδει καθίσωσιν.³⁸ Ἀπὸ τούτων δὲ πάλιν εἰσήχθησαν ἕτεροι, οἵτινες ἔργα μὲν ἀγαθὰ εἶχον καὶ ἐλεημοσύνην πολλὴν 5 σφόδρα, διὰ δὲ τὸ μέχρις ἐσχάτης ἀναπνοῆς κρίνειν καὶ καταλαλεῖν τὸν πλησίον, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ πορνεία δεδουλωσθαι αὐτούς, κατετάγησαν καὶ αὐτοὶ εἰς τὸ κατώτατον σκότος, ἔστιν δὲ τοῦτο ὡς ὁμίχλη φωτιζόμενον μὲν μικρόν τι, νοτίαν ὀλίγην κεκτημένον. Ἀπὸ τούτων εἰσήχθη πολὺ πλῆθος τῶν ἐθνῶν, οἵτινες νόμον μὴ ἔχοντες, 10 φύσει δὲ μᾶλλον τὰ τοῦ νόμου τοῦ Χριστοῦ ποιήσαντες ἦσαν, πολλοὶ γὰρ ἐξ αὐτῶν ἔλαμπον ὡς ὁ ἥλιος διὰ τὸ ἀγνὸν καὶ καθαρὸν αὐτῶν, ἀπεκληρώθη δὲ αὐτοῖς ὁ θεῖος παράδεισος καὶ ἡ εὐωδία τοῦ Θεοῦ, ὁμοίως δὲ καὶ στέφανοι κατάφαιδροι, ρόδοις καὶ κρίνοις συμπεπλεγμένοι, ἐν δὲ μόνον ἦν αὐτοῖς σκληρὸν καὶ ὀδυνηρὸν καὶ διὰ 15 τοῦτο ἐμέμφοντο ἑαυτούς, διὰ γὰρ τῆς ὑστερήσεως τοῦ ἀγίου βαπτίσματος, ὑπῆρχον τυφλοὶ παντελῶς μὴ βλέποντες τὴν δόξαν καὶ τὸ φῶς, ὃ ἐχαρίσατο αὐτούς ὁ ἐλεήμων Θεός, φῶς γὰρ καὶ ἐπουράνιος ὀφθαλμὸς ἐστὶν τὸ ἅγιον βάπτισμα, *διὰ τοῦτο ὁ ἀποτυχὼν αὐτοῦ³⁹, κἂν μυρία ἀγαθὰ ἔργα ἐργάσῃται, κληρονομεῖ μὲν ἄνεσιν καὶ ἐκ τῶν 20 αἰσθήσεων ἀκοῆς φημί καὶ ὀσφρήσεως αἰσθάνεταιί τινος εὐωδίας καὶ ἠδύτητος, βλέπει δὲ οὐδὲν καὶ ἐκ τούτου ἀθυμεῖ σφόδρα σιαινόμενος μεγάλως. Ἀπὸ τούτων δὲ βλέπει ὁ δίκαιος Νηφῶν εἰσερχόμενον τάγμα ἁγίων, οἵτινες ἦσαν τὰ τέκνα τῶν χριστιανῶν, ὑπῆρχον δὲ πάντες τῇ ἡλικίᾳ ὡσεὶ τριάκοντα ἐτῶν, καὶ ἀτενίσας εἰς αὐτούς ὁ νυμφίος 25 ἰλαρῶ τῷ προσώπῳ ἔφη· ὁ μὲν ὑφαντὸς τοῦ βοπτίσματος ὑμῶν ἄσπιλος, ἔργα δὲ οὐδαμοῦ, τί οὖν ποιήσω ὑμῖν; Τότε θαρσαλέως λέγουσιν καὶ αὐτοί· Κύριε, ἐστέρησας ἡμᾶς τῶν ἐπιγείων σου ἀγαθῶν, κἂν τῶν ἐπουρανίων σου μὴ ὑστερήσης ἡμᾶς, ὁ δὲ Νυμφίος μεδιάσας, ἀπεκληρώσατο καὶ αὐτοῖς τὰ αἰώνια ἀγαθὰ εἰς διηνεκὴ χρόνον, 30 ἐδόθησαν δὲ αὐτοῖς καὶ στέφανοι πίστεως καὶ ἀγνείας καὶ ἀκακίας καὶ ἀπολαύσεως, ὑπῆρχον δὲ πολυθαύμαστοι ἐνώπιον τῶν οὐρανίων στρατιῶν, καὶ ἔχαιρον οἱ ἅγιοι ἐκεῖνοι φοροῦντες τοὺς ἀφθάρτους στεφάνους ἐν καθαρᾷ τῇ καρδίᾳ, θαῦμα δὲ ὅτι βλέποντες οἱ ἅγιοι ἄγγελοι τὰ τάγματα πάντων τῶν ἁγίων καὶ τοὺς μεγάλους φωστήρας ἐκελάδουν ἄσματι ἀγαλλιωμένοι σφόδρα ἐν εὐφροσύνῃ καὶ ἐξεπλήσσοντο 35 μεγάλως τῇ θείᾳ ἠδονῇ εὐφραινόμενοι· ὅτε οὖν πάντες οὗτοι εἰσήχθησαν καὶ ἐτελέσθησαν, ἔσχατος πάντων ἦχθη μέγας χορὸς πρὸ προ-

³⁸ οὔτε φωτεινῶ, οὔτε σκοτὲ νῶ P² ³⁹ εἰ δὲ τις εὐστοχίη αὐτῷ P²

σύπου τοῦ θεοῦ νυμφίου, ὁρώντων τῶν ἁγίων ἀγγέλων καὶ των ἁγίων τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ χορὸς ἐκεῖνος ἦν λάμπων ὡσπερ αὐτὸς ὁ νυμφίος, ὥστε θαμβηθῆναι τοὺς ἁγίους πάντας ἐν τῇ δόξῃ ἣ εἶχον· ἔλεγον δὲ πρὸς ἀλλήλους οἱ ἅγιοι· Τίνες εἰσὶν ἄρα οὗτοι ἔνδοξοι καὶ θαυμαστοὶ ὑπάρχοντες, ποίῳ δὲ τρόπῳ εἰσῆχθησαν ἐπ' ἐσχάτων, πα- 5
ραχρήμα δὲ ἐδόθη αὐτοῖς θεία τις ἐπίγνωσις παρὰ τοῦ νυμφίου καὶ ἔγνωσαν, ὅτι οὗτοι εἰσὶν οἱ λεγόμενοι μάκαρες καὶ τὸ γένος αὐτῶν, διὰ τοῦτο δὲ εἰσῆχθησαν ἔσχατον εἰς τὴν παστάδα τῆς ἁγίας μερίδος, ἵνα ἰδόντες πάντες οἱ ἀπ' αἰῶνος εὐαρεστήσαντες τῷ Θεῷ θαυμάσωσιν τὴν λαμπρότητα καὶ καθαρότητα αὐτῶν, καὶ γὰρ μέγα θάμ- 10
βος ἐκ τῆς ἐξ αὐτῶν πορευομένης ἀστραπῆς ἐβλέπετο· παραχρήμα οὖν ἀναστὰς ὁ θεῖος νυμφίος τοῦ θρόνου αὐτοῦ ὑπέδεξατο αὐτοὺς καὶ ἐτίμησεν μεγάλως καὶ ἐδόξασεν κατενώπιον πάντων τῶν ἀπείρων δυνάμεων, καὶ πάντων τῶν ἁγίων, διότι οὐδόλως εὐρέθη ἐν αὐτοῖς μῶμος ἢ δόλος, ἢ πάλαι ἁμαρτία, ἀλλ' οὐδὲ ἐπειράσθησαν ὑπὸ τοῦ 15
διαβόλου, πάραυτα δὲ ἐδόθη αὐτοῖς στολή, φῶς⁴⁰ ὡσπερ ἱμάτιον καὶ τιμὴ καὶ προσκύνησις τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ, ἔπειτα ἐδόθη αὐτοῖς θρόνος καὶ ἀγαλλίασις καὶ φάλαγξ μεγάλη μακαριότητος καὶ διαδήματα στεφάνων θεῖα καὶ λαμπρὰ σεσημειωμένα τῇ καθαρότητι τοῦ ἁγίου Πνεύματος· πάλιν δὲ ἐδόθη αὐτοῖς σοφὸν τι καὶ εὐμέγεθες σφόδρα, 20
λαμπρὸν καὶ ἀπόκρυφον, ἐπουράνιον τερπνότητα ἔχον· ἐγένετο δὲ ἐν τῷ λαβεῖν αὐτοὺς αὐτό, ἐσκίρτησαν αἱ καρδίαι αὐτῶν καὶ ἠγαλλιάσαντο σφόδρα καὶ προσεκύνησαν τῷ Νυμφίῳ ἐπὶ πρόσωπον τρίτον· ἐν δὲ τῷ ἀναστήναι αὐτοὺς ἔλαμψαν πάλιν τὰ πρόσωπα αὐτῶν λαμπρότερον, *ὥστε φλέγεσθαι τὰ ἐκείσε ἐκ τοῦ φωτὸς καὶ τῆς δόξης 25
αὐτῶν⁴¹· μετὰ δὲ τούτους ἐναπέμειναν ἔξω τῆς θείας παστάδος τινές, οἳ οὔτε πονηρὸν οὔτε ἀγαθὸν εἰργάσαντο, διὰ τοῦτο οὐ καταδέξατο ὁ θεῖος νυμφίος τοῦ εἰσελθεῖν αὐτοὺς πρὸ προσώπου αὐτοῦ, ἀλλ' ἐδωρήσατο αὐτοῖς τόπον κληρονομίας καὶ φέγγος μικρὸν, καὶ τοῦ εἶναι αὐτοὺς ἐν ἀνέσει. 30

91. Ἐγένετο δὲ μετὰ ταῦτα· βλέπει ὁ δίκαιος Νήφων τῷ πνεύματι καὶ ἰδοὺ παραγίνεται ἔμπροσθεν τοῦ Νυμφίου τις θεόφωτος Νύμφη ὡς ἀστραπὴ Θεοῦ καὶ φοβερὰ καὶ αἰδέσιμος καὶ ἦν ἀγαλλίασις καὶ χαρὰ τοῖς ἁγίοις ἀγγέλοις τοῦ Θεοῦ πρὸ προσώπου αὐτῆς, ἐν δὲ τῷ βαδίζειν αὐτὴν, ἀπήστραπτον οἱ πόδες αὐτῆς ὡς ὁ ἥλιος, 35
τὰ δὲ βλέφαρα αὐτῆς τῶν ὀφθαλμῶν ὡς ἀστραπὴ μετ' εὐωδίας ἐπουρανίου καὶ ἀρωμάτων θεϊκῶν, ἐξεπορευέτο εἰς δόξαν καὶ χαρὰν τῶν

⁴⁰ φωτὸς P¹ *⁴¹ οἱ. P²

ἀγίων τοῦ Θεοῦ, περιεβέβλητο δὲ ὡς πορφύραν καὶ βύσσον εὐπρε-
 πείας, ἔφερον δὲ καὶ στέμμα θεϊκὸν ἐπὶ κάλλους κεφαλῆς αὐτῆς ἀσύγ-
 κριτον καὶ ἄφραστον, ἐξ οὗ ὡς περ βολίδες θεότητος ἐξεπορεύοντο
 εἰς κατάπληξιν τῶν ἀγίων ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ καὶ εἰς θάμβος τῶν
 5 ἀγίων αὐτοῦ· ἐφέρετο δὲ ἐπάνω τῆς ἀγίας κορυφῆς ὡς παράδοξόν
 τι ὑπὸ τῆς θείας χάριτος τοῦ ἀγίου Πνεύματος· ἦν δὲ φύσει ἀνερ-
 μίνευτον τὸ ἄχραντον ἐκεῖνο διάδημα· ἐν δὲ τῷ πορεύεσθαι αὐτὴν
 ἐπὶ τὴν θείαν παστὰδα πρὸς τὸν νυμφίον, πλήθος πολὺ νεανίδων
 σφόδρα καὶ παρθένων ὀπισθεν ἠκολούθει αὐτῇ μετὰ αἰῶνων καὶ ὕμνων,
 10 ἀσματικῶς ψαλλουσῶν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ, ὅτε δὲ ἦλθεν πλησίον
 τοῦ Νυμφίου, προσεκύνησεν αὐτῷ τρισσῶς σὺν πάσαις ταῖς ἀγίαις
 παρθένοις ἐκείναις, τότε καὶ αὐτὸς ὁ κάλλι ὠραῖος, ἰδὼν ἠυφράνθη
 σφόδρα πρὸς αὐτὴν καὶ ὡς μειδιῶν ὑπέκλινεν αὐτῇ τὴν κορυφὴν
 αὐτοῦ τιμήσας αὐτὴν ὡς ἄχραντον μητέρα αὐτοῦ, αὐτὴ δὲ συστείλα-
 15 σα τὰς ἀχράντους χεῖρας αὐτῆς πρὸς ἑαυτὴν καὶ προσελθούσα ἐν
 πολλῇ εὐλαβείᾳ καὶ χάριτι, κατεφίλησεν καθαρῶς τοὺς ἀθανάτους καὶ
 ἀκοιμήτους ὀφθαλμοὺς αὐτοῦ, ὁμοίως καὶ τὰς εὐσπλάγχνους καὶ συμ-
 παθεῖς χεῖρας αὐτοῦ· ὅτε δὲ ἐτελέσθη ὁ θεῖος ἐκεῖνος ἀσπασμός, τότε
 καὶ αὐτὸς ὁ Κύριος πάσαις ταῖς ἀγίαις ἐκείναις παρθένοις ἀρμοζόν-
 20 τως τὰ ἀστραπόμορφα ἐκεῖνα ἀμφιάσματα ἐδωρήσατο, ὁμοίως καὶ τοὺς
 ἀχράντους στεφάνους, εἶτα προσελθούσαι καὶ αἱ νοεραὶ δυνάμεις καὶ
 οἱ τῷ Θεῷ εὐαρεστήσαντες ἅγιοι ἀπ' αἰῶνος, προσεκύνησαν ἅπαντες
 τῇ Μητρὶ τοῦ Κυρίου ἐν χαρᾷ πολλῇ καὶ ὕμνησαν καὶ ἐμακάρισαν
 καὶ τὰς χεῖρας ἐκτείναντες ἐμεγάλυναν αὐτὴν σφόδρα.
 25 **92.** Ὅτε δὲ πάντα ἐτελέσθη τὰ δωρήματα τῆς εὐπρεπείας, τότε
 ἐξανέστη ὁ Νυμφίος *ἐκ τοῦ νυμφῶνος αὐτοῦ¹, κρατῶν ἐκ δεξιῶν
 τὴν ἄχραντον Μητέρα αὐτοῦ, ἐξ εὐωνύμων τε προφήτην τινὰ μέγαν
 καὶ θαυμαστόν, καὶ οὕτω περιπατούντων ἀπὸ τοῦ νυμφῶνος, εἰσῆλθεν
 εἰς τὸν θεϊκὸν θάλαμον, ἐν ᾧ τὰ ἀγαθὰ², ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν, καὶ
 30 οὐς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη, *ἃ τοῖς ἀγα-
 πῶσιν τὸν Θεὸν ἠτοίμασαι³· ὅτε δὲ εἰσῆλθεν ὁ Κύριος εἰς τὸν πάμ-
 φωτον καὶ θαυμαστόν ἐκείνον θάλαμον, τότε συνῆλθεν αὐτῷ, καὶ πᾶς
 ὁ χορὸς τῶν ἀγίων· ἰδόντες δὲ οἱ ἅγιοι τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖνα ἐσκίρτησαν
 ἐν ἀγαλλιάσει πολλῇ καὶ θυμηδία, καὶ *ἤρξαντο καυχᾶσθαι⁴ ἐν δόξῃ
 35 χοροβατούντες ἐν τῷ κοιτῶνι ἐκείνῳ τῷ θαμβητικῷ, ἐκεῖ γὰρ διεμέ-
 ρισεν ὁ Κύριος τὰ αἰῶνια ἀγαθὰ πᾶσι τοῖς ἀγίοις αὐτοῦ, ἅπερ οὐκ

Исаиѣ,
 LXIV, 4.

92. *¹ οπ. P¹ ² εἰσὶν доб. P¹; κείνται P² *³ ἃ ἠτοίμασεν ὁ Θεὸς τοῖς
 ἀγαπῶσιν αὐτὸν P¹ *⁴ ἤρχοντο P¹

ἠδυνήθη μοι φράσαι ἐξ αὐτῶν τι ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Νήφων, πολλὰ γὰρ ἐβιασάμην αὐτόν, καὶ οὐκ εἴρηκέν μοι περὶ αὐτῶν τὸ οἰοεῖ· ἔλεγεν γὰρ μετὰ στεναγμοῦ τοῦτο μόνον ὅτι οὐ δύναμαι τῇ γλώσση μου ἀπεικάσαι ἢ ἐξομοιωῖσαι ἐν τινὶ πράγματι τὰ ἐκεῖ· ὑπῆρχον γὰρ ἔξω πάσης ἐπινοίας καὶ διακρίσεως, *ἔξω πάσης ἐπιθυμῆσεως⁵ καὶ 5 θεωρίας⁶, ἔξω πάντων τῶν ὀρωμένων καὶ μὴ ὀρωμένων.

93. Ὅτε οὖν διεμέρισεν τοῖς ἁγίοις τὰ ὄντα ἐκεῖ ὁ Κύριος, τότε προσέταξεν τὰ μεγάλα Χερουβὶμ τοῦ κυκλῶσαι ὡς¹ τείχος πόλιν, οὕτω καὶ τὸν αἰώνιον θάλαμον, προσέταξεν δὲ καὶ τὰ Σεραφὶμ κυκλῶσαι τὰ Χερουβὶμ, πάλιν προσέταξεν² τοῖς Θρόνοις κυκλῶσαι 10 αὐτά, ὁμοίως ἐτάγησαν καὶ αἱ Κυριότητες κυκλῶσαι τοὺς Θρόνους, ἀπὸ τούτων ὠρίσθησαν αἱ Ἄρχαὶ τοῦ κυκλῶσαι τὰς Κυριότητας, αἱ δὲ Ἐξουσίαι ταῖς ἀρχαῖς, αἱ δὲ Δυνάμεις τῶν οὐρανῶν τὰς Ἐξουσίας ὡσεὶ τείχος πόλιν· οὕτω τὰ τάγματα ἕτερον τῷ ἑτέρῳ ἐκύκλουν· διέστη δὲ Μιχαὴλ σὺν τῷ τάγματι αὐτοῦ ἐκ δεξιῶν τοῦ θαλάμου τῶν αἰώνων 15 ἐν πολλῇ καταστάσει, Γαβριὴλ δὲ ἔστη ἐξ εὐωνύμων τοῦ θαλάμου σὺν τῷ τάγματι αὐτοῦ ἐν εὐλαβείᾳ πολλῇ³, Ῥαφαὴλ δὲ ὡς ἐπὶ ἀνατολᾶς σὺν τῷ τάγματι αὐτοῦ ἐν σεμνότητι ἔστη, Οὐριήλ δὲ μετέβη καὶ αὐτὸς ἐπὶ δυσμᾶς τῷ θείῳ θαλάμῳ σὺν τῷ τάγματι αὐτοῦ· τοῦτο δὲ ἐποίησαν ἐκ προστάξεως τοῦ Κυρίου⁴ Ἰησοῦ Χριστοῦ τοῦ μεγάλου 20 Θεοῦ καὶ Σωτῆρος *πάντων τῶν ἁγίων⁵, ἐγένοντο δὲ αἱ τέσσαρες αὐταὶ παρεμβολαὶ μεγάλαι σφόδρα, τὰ τάγματα δὲ τῶν ἀχράντων δυνάμεων εἰστήκει καὶ αὐτὰ ἕτερον τῷ ἑτέρῳ κυκλοῦν, πάντα δὲ ἐκύκλουν τὸν θάλαμον τοῦ Θεοῦ ἐν πολλῇ εὐθυμίᾳ καὶ λαμπρότητι⁶. Ὅτε οὖν ταῦτα ἐτελέσθη, τότε καὶ αὐτὸς ὁ Υἱὸς ὑπετάγη τῷ ἑαυτοῦ 25 Πατρὶ τῷ ὑποτάξαντι αὐτῷ τὰ πάντα, καὶ παρέδωκεν αὐτῷ πᾶσαν τὴν ἐξουσίαν καὶ κυριότητα αὐτοῦ καὶ τὸ κράτος, ὃ παρ' αὐτοῦ εἶληφεν· αὐτὸς δὲ εἰσῆλθεν εἰς τὸν θεῖον καὶ ἀπρόσιτον θάλαμον, κληρονόμος τοῦ Πατρὸς καὶ βασιλεὺς καὶ ἀρχιερεὺς εἰς τὸν αἰῶνα γενόμενος, μετὰ πάντων τῶν συγκληρονόμων αὐτοῦ ἁγίων.

94. Τέλος δέ, ἀδελφοί, πάντων τῶν λεγομένων ὧν εἶδεν ὁ δίκαιος 30 μυστηρίων καὶ *ἀποκάλυψιν φοβερὰν¹ ἔσχατον γὰρ αὐτὸς ὁ Πατήρ τοῦ μονογενοῦς Υἱοῦ γεννήτωρ, τὸ φῶς τὸ ἀπρόσιτον καὶ ἀκατάληπτον, ἀνέτειλεν ἄφωσ λᾶμπων ἐν ἀδύτῳ φωτὶ καθαρότητος ἐπὶ τὸν

⁵ ἐνθυμῆσεως M *⁶ οπ. P¹

93. ¹ ὡσεὶ M ² δὲ τὰ σεραφὶμ κυκλῶσαι τὰ χερουβὶμ, πάλιν προσέταξεν δι οβ. M и др. ³ ἔστη δοβ. P¹ ⁴ ἡμῶν δοβ. P¹ *⁵ οπ. P¹ ⁶ σφοδρότητι P¹

94. *¹ ἀποκάλυψεων φοβερῶν P¹

ἀπέραντον ἐκείνον θάλαμον τῆς εὐπρεπείας, ἔλαμψεν δὲ ἐπάνω τῶν
 ἀχράντων δυνάμεων, καὶ ἐπὶ πᾶσαν τὴν παράταξιν καὶ κυκλότητα αὐ-
 τῶν, ἔφανε δὲ καὶ ἐπάνω τοῦ καθαρωτάτου θαλάμου, ὥσπερ ὁ ἥλιος
 φωτίζει τὸν κόσμον, οὕτω καὶ ὁ Πατὴρ τῶν οἰκτιρμῶν, τότε ἔλαμ-
 5 ψεν ἐπὶ πάντας τοὺς ἁγίους εὐφραίνων αὐτοὺς τῇ ἀφράστῳ αὐτοῦ
 θεότητι. *ὥσπερ δὲ σπόγγος συμπίνει ὕδωρ καὶ κατέχει, οὕτως καὶ
 οἱ ἅγιοι τὴν ἀφραστον θεότητα² τοῦ Πατρὸς συμπίοντες καὶ συγκρα-
 θέντες ἀδιαδόχως ἐβασίλευον σὺν αὐτῷ εἰς τοὺς αἰῶνας· ἔκτοτε οὖν
 οὐκ ἦν αὐτοῖς νύξ οὔτε ἡμέρα, ἀλλ' ἦν αὐτοῖς ὁ Θεὸς καὶ Πατὴρ
 10 φῶς καὶ τρυφή καὶ ζωὴ καὶ ἡμέρα, καὶ ἀκατάληπτος ἡδονὴ καὶ τέρ-
 ψις. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐγένετο σιγὴ πολλὴ καὶ ἀνεδόθη φῶς καθαρὸν
 καὶ ἄκρατον³ τοῖς ὀφθαλμοῖς τοῦ δικαίου καὶ βλέπει καὶ ἰδοὺ τῷ
 πρώτῳ τάγματι ἐδόθη ἄσμα ἐν διηνεκί καὶ ἀπαύστῳ κληρονομία
 ἔχον ἡδονὴν ἀσύγκριτον καὶ ἀκόρεστον· εὐθύς οὖν τὸ θεῖον καὶ φο-
 15 βερῶτατον τάγμα ἀπήρξατο ἐν εὐωδίᾳ πολλῇ καὶ ὠραιότητι τῆς ἀν-
 εκφράστου δοξολογίας, ὥστε σκιρτᾶν τὰς καρδίας τῶν ἁγίων ἐκ τῆς
 χαρᾶς καὶ ἴδονῆς τοῦ ὕμνου· ἠὺφραίνοντο ἐν εὐχαριστίᾳ πολλῇ εἰς
 δόξαν Κυρίου κινούμενοι ἐν τῷ ἀχράντῳ θαλάμῳ. Ἀπὸ τοῦ πρώτου
 οὖν τάγματος διεδόθη ὁ ἀνεκδιήγητος ὕμνος ἐκείνος ἐν δόξῃ, ἐπὶ τὸ
 20 δευτέρον τάγμα τῶν Σεραφίμ, καὶ ἀπήρξατο κάκεινον ἄδειν ὕμνον πο-
 λύμορφον καὶ ἀκατάληπτον, ὥσπερ δὲ μέλι γλυκάζον πλουσίως⁴ ἀνε-
 δίδετο ἢ δοξολογία αὐτοῦ εἰς τὰς ἀκοὰς τῶν ἁγίων καὶ εὐφραίνοντο
 διὰ πάντων τῶν αἰσθήσεων μεγάλως, οἱ γὰρ ὀφθαλμοὶ αὐτῶν ἔβλε-
 πον τὸ ἀπρόσιτον φῶς καὶ ἡ ὄσφρησις αὐτῶν ὠσφραίνετο τὴν εὐω-
 25 δίαν τῆς θεότητος, αἱ ἀκοαὶ δὲ ἤκουον τοῦ θεοῦ ὕμνου τῶν ἀχράν-
 των δυνάμεων, τὸ δὲ στόμα ἤσθιεν καὶ ἔπινεν τὸ σῶμα καὶ αἷμα
 τοῦ Κυρίου Ἰησοῦ Χριστοῦ καινὸν ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν, αἱ
 χεῖρες κατεῖχον τὰ αἰώνια⁵ ἀγαθὰ καὶ ἐλαμπρύνοντο· οἱ πόδες ἐχώ-
 ρεον εἰς πλατυσμὸν ὠραιότητος τοῦ ἀχράντου θαλάμου, καὶ λοιπὸν
 30 δι' ὅλων τῶν αἰσθήσεων ἦν αὐτοῖς μεγίστη τρυφή καὶ ἀκατάληπτος
 ἡδονὴ καὶ ἀνεμῆνευτος χαρὰ. Μετὰ ταῦτα δὲ ἐδόθη ὁ θεῖος ὕμνος
 ἐκείνος ἀπὸ τοῦ δευτέρου τάγματος *ἐπὶ τὸ τρίτον⁶ ἐπὶ συμφωνίᾳ
 ὠραιότητος καὶ θεωρίας, ἀπὸ τούτου διεδόθη ὁ ἀφραστός ἐκείνος
 ὕμνος, ὡς ἐπὶ τέσσαρα τάγματα κατὰ τὴν στάσιν αὐτῶν· ὁμοίως οὖν
 35 ὁ ἀπόρρητος ἐκείνος ὕμνος διεδίδετο ἀπὸ τάγμα εἰς τάγμα κατὰ τὴν
 παράστασιν αὐτῶν ἴδονῶν καὶ τέρψιν ἐμποιῶν ταῖς τῶν ἁγίων καρδί

² οπ. M ³ ἀκρότατον M; ἀκίρατον P¹ ⁴ οὕτω καὶ δοβ. M κ др. ⁵ θεία M

⁶ οπ. P¹

αις, ἦν δὲ ἡδὺ τὸ μέλος αὐτῶν λίαν καὶ ἀπόκρυφον· φρικτὸν γὰρ ἦν
 τοῦτο ὅτι οὐκ ἦν εἰς ὕμνος τῶν ἀπάντων ταγμάτων ὁ ἀδόκιμος, ἀλ-
 λά πολυποικιλία ἦν ἄβρῆτος καὶ ξένη ἢ ὑδὴ⁷ αὐτῶν ἢ ἀναπεμπομέ-
 νη ἐκ τοῦ ἄσματος⁸ αὐτῶν· ὡς περ γὰρ ἀρμὸς ἀρμῶν, ἢ μέλος μέλει,
 οὕτως αἰσίως συνήρμοζον αἱ δοξολογίαι αὐτῶν, καὶ ὡς Θεῷ αὐτῷ 5
 ἐκείνο ἀναπέμποντες καὶ τοῖς ἁγίοις ἐμποιοῦντες θυμηδῖαν ἀπόρρη-
 τον· ὅτε δὲ οὗτοι πάντες ἐν πολλῇ ἀνέσει καὶ καταστάσει τὸν ὕμνον
 ἑαυτῶν καθαρῶς ἐξετέλεσαν, τότε ἀπήρξαντο καὶ οἱ⁹ ἄγγελοι τῆς
 τρισαγίου δοξολογίας· Μιχαὴλ μὲν ἔλεγεν, καὶ ἀντιφωνοῦντα εἶχεν
 Γαβριήλ· ὁμοίως πάλιν Ραφαὴλ ἔφασκεν καὶ Οὐριήλ ἀντεφωνεῖ αὐτῷ· 10
 καὶ ἦν ἰδεῖν εἰς τούτους ξένον καὶ παράδοξον ἐκτέλεσμα, διερχόμενον
 γὰρ οἱ τέσσαρες προστάται ὡς φοβεροὶ στύλοι ἐκ τῆς ἀμετρήτου τά-
 ξεως αὐτῶν καὶ ὡς περ συνανέκειντο ἕτερος τῷ ἑτέρῳ σὺν πολλῇ
 εὐλαβείᾳ ἐπαναπαυόμενοι ἐν ἀλλήλοις, ἡδὺς¹⁰ ἦν ὁ ὕμνος αὐτῶν καὶ
 ἰσχυρὸς σφόδρα. Μετὰ ταῦτα οὖν ἤρξαντο καὶ οἱ ἅγιοι πάντες ἔνδον 15
 τοῦ θεοῦ θαλάμου ἐκ τῆς ἀπείρου χαρᾶς τε καὶ τρυφῆς ἐκείνης γαυ-
 ρούμενοι ψάλλειν καὶ ὑμνεῖν τὰ μεγαλεῖα τοῦ Θεοῦ καὶ λοιπὸν ἦν
 ἔσω ὕμνος καὶ ἔξωθεν ὕμνος καὶ πανταχοῦ ἄσματα φρικτὰ ἐμπυρί-
 ζοντα τὰς καρδίας τῶν ἁγίων τῇ ἀχράντῳ καὶ μακαρίᾳ ἡδονῇ. Οὕτως
 οὖν ἀνεπέμποντο τὰ ἀκατάπαυστα ἐκεῖνα ἄσματα, πάντα νοῦν ὑπερ- 20
 βαίνοντα εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας.

95. Ὅτε δὲ ταῦτα πάντα ἐθεάσατο ὁ μακάριος Νήφων, καὶ ἦν
 ἐν ἐκστάσει πολλῇ καὶ θεωρίᾳ, ἐβρόθη φωνῇ, γνώσεως Θεοῦ πρὸς αὐτὸν
 λέγουσα· Νήφων, Νήφων, ὡς καλὴ σου ἢ θεωρία καὶ ἢ προφητικὴ
 προόρασις. Ταῦτα δὲ πάντα ὅσα ἤκουσας καὶ εἰώρακας ἐν πάσῃ τῇ 25
 σοφίᾳ σου, ταῦτα γραφῇ σημείωσον κατὰ τῆ μακαριοτάτῃ ἀληθείᾳ,
 καὶ γὰρ οὕτως μέλλω θαυμαστῶς ἐπιτελέσαι πάντα τὰ ἔργα μου εἰς
 πάντα τὰ ὄρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, σοὶ οὖν ὡς μύστην τε καὶ φίλον μου
 καὶ υἱὸν ἀγαπητόν, καὶ ὡς κληρονόμον τῆς βασιλείας μου ταῦτα ἐφα-
 νέρωσα, ἃ τινι ἑτέρῳ οὐκ ἔδειξα, ἵνα μάθῃς πόση φιλία¹ ἔγκειται 30
 ἀναμεταξὺ ἐμοῦ τε καὶ σοῦ, πληροφορηθήτη οὖν ἐκ τῆς γνώσεως τῶν
 μυστηρίων τῶν φρικτῶν τούτων, ὧν ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ *ἐν ἐκστάσει²
 ἐγένου, ὡς ἐσομένων καὶ οὕτως διοικηθῆναι μελλόντων, τὴν πολλὴν
 φιλανθρωπίαν ἦν ἔχω ἐπὶ σὲ καὶ ἐν πάσῃ τῇ ἀνθρωπίνῃ φύσει, τῇ
 ἐν πολλῇ ταπεινώσει θεραπευοῦσῃ τὴν ἐξουσίαν τὴν ἐμὴν καὶ τὴν 35
 βασιλείαν· *ἐγὼ γὰρ ἡδέως βλέπω ἐπὶ τὸν πρῶτον καὶ ἔσυχον καὶ

⁷ ἡδονῇ P¹ P² ⁸ στόματος M ⁹ ἅγιοι δοξ. P¹ ¹⁰ λάβρος M

95. ¹ σοφία M ² αὐτόπτης M

τρέμοντά μου τοὺς λόγους^β. Ταῦτα εἰπὼν ὁ Κύριος ἀπέλυσεν τῆς θεωρίας τῆς φοβερᾶς ἐκείνης.

96. Ἦν γὰρ ὁ μακάριος ἐπὶ τῷ αὐτῷ ἐν δύο ἑβδομάσιν εἰς τὴν θεωρίαν ἀσχολούμενος ταύτην τὴν πολυθαύμαστον.

- 5 "Οτε δὲ εἰς ἑαυτὸν ἐγένετο, ἐκάθητο θρηνῶν ὡσπερ σύν-
 νους, ἐν οἰμωγῇ δακρύων καὶ ὄνειδίζων ἑαυτὸν ἔλεγεν· Οὐαὶ μοι τῷ
 ἀμαρτωλῷ, τί περιμένει τῇ ἀθλίᾳ¹ μου ψυχῇ· οὐαὶ μοι τῷ ἀμαρτωλῷ²,
 ποταπὸς ἄρα εὔρεθήσομαι ἐκεῖ ἐγὼ ὁ ἄσωτος, ποία δὲ ἔσται μοι ἀπο-
 λογία πρὸς τῷ Κριτῇ, ποταπὸν δὲ λόγον δώσω περὶ τῶν ἀνομιῶν
 10 μου, ποῦ δὲ κρύψω τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν μου, οὐαὶ μοι τῷ
 ἀμαρτωλῷ καὶ ἀθλίῳ καὶ βεβήλῳ· στεναγμὸς γὰρ οὐχ ὑπάρχει μοι
 τοιοῦτος· δακρύων πάλιν ἰσχύς πολλή οὐκ ἔστιν ἐν ἐμοί, μετάνοια
 οὐχ ὑπάρχει μοι, ἐλεημοσύνη οὐδόλως, προσευχὴ τὸ σύνολον, ἀγάπην
 οὐ κέκτημαι, ἀκακία καὶ πραότης ἀπ' ἐμοῦ ἐξώριστα, οἶμοι τί ποιήσω
 15 ὁ ἐλεεινῶς ῥερυπωμένος· τίνος ἄρα δράσομαι καὶ σωθῆ μου ἡ ψυχὴ,
 τὸν χιτῶνά μου ἐμόλυνα, τὸ βάπτισμα κατεμίανα, τὴν ψυχὴν μου
 ἐβορβόρωσα, τὸν νοῦν μου ἐσκότισα, τὴν καρδίαν μου ἐβάρυνα ἐν
 κραιπάλῃ καὶ μέθῃ, καὶ οὐαὶ μοι τῷ ἀμαρτωλῷ· τί ποιήσω, οὐκ οἶδα,
 οἱ ὀφθαλμοὶ μου γὰρ τὰς δυσωδίας βλέπουσιν, τὸ πρόσωπόν μου
 20 αἰσχύνῃς ἐμπέπλησται, τὰ ὠτὰ μου εἰς ἄσματα δαιμονικὰ³ ῥέμβονται,
 ἡ ὄσφρησις ζητεῖ εὐωδίας, τὸ στόμα ῥέπει εἰς γαστριμαργίαν, καὶ
 οὐαὶ μοι *τῷ ἀθλίῳ καὶ⁴ ἀμαρτωλῷ, αἱ γὰρ χεῖρές μου τρέπονται
 εἰς μαλακίαν, τὸ σῶμά μου δὲ ἐπείγεται κυλίνδεσθαι τῷ βορβόρῳ
 καὶ πηλῷ τῆς ἀνδρομανίας καὶ τῆς ἀπαλῆς στρωμνῆς καὶ διαίτης,
 25 ὁμοίως ἡ κάλλιστος⁵ προαίρεσις ἐπιθυμεῖ καὶ ὀρέγεται πορνείας καὶ
 μοιχείας, μέθης τε καὶ κερηβαρίας. Ἄλλ' οὐαὶ μοι τῷ ἀνόμῳ, τῷ ἐσ-
 κοτισμένῳ, τῷ ῥυπαρῷ, ποῦ γὰρ βαδίσω ἀπορῷ, οὐαὶ μοι τῷ ταπει-
 νῷ καὶ γνοφῶδει, τίς γὰρ μέ ἐξελεῖται τοῦ πυρὸς ἐκείνου τοῦ πικροῦ,
 τίς ἄρα ῥύσεται με ἐκ σκότους τοῦ ἐξωτέρου καὶ τοῦ ταρτάρου τοῦ
 30 φρικτοῦ, τίς μὲ τότε ἀπαλλάξῃ τοῦ βρυγμοῦ τῶν ὀδόντων; οἶμοι, οἶμοι
 τῷ βδελυκτῷ, τῷ πάσης δυσωδίας μεμεστωμένῳ, ἀγαθὸν γὰρ ἦν ἵνα
 μὴ ἐγεννήθην, ποταπῆς γὰρ δόξης μέλλω στερηθῆναι ὁ ἐσκοτισμένος·
 οἶμοι, οἶμοι, ποίαν δόξαν, ποίαν τιμὴν, ποταποὺς στεφάνους, ἡλικὴν
 χαράν, πόσῃν φαιδρότητα ὀφείλω ὀπολέσαι διὰ τὸ δουλεῖν με τῇ
 35 ἀμαρτίᾳ· ὦ ψυχὴ ταλαίπωρε, ποῦ ἔστιν νῦν ἡ κατάνυξις, ποῦ εἰσὶν ἃ

^{αβ} οπ. P¹

96. ¹ παναθλία P² ² ἐλεεινῷ M κ др. ³ δαιμόνων M ⁴ οπ. P² ⁵ κακίστη

ἐδιορθώσω, ποταπαὶ εἰσὶν αἱ ἁμαρτίαι⁶ σου, οὐαὶ σοι, βέβηλε καὶ δει-
 νέ, ποῦ ἔσται ἡ καταταγή σου ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ φοβερᾷ, ἄρα καὶ τί
 ἀγαθὸν εἰργάσῃς ἄξιον τοῦ ἀρέσαι Θεῷ, πῶς μέλλεις ἐμβληθῆναι *ἐν
 τῇ καμίνῳ⁷, ὀφθαλμοῖς ἐλεεινοῖς ἴδης τὸ οὐαὶ καὶ τὸν ὄδυρμόν, πικ-
 ρᾶ τε συνειδήσει σου κατακριθῆς ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ· ὦ ῥυπαρὰ ψυ- 5
 χὴ ἢ αἰ ποθοῦσα τῇ σαπρίᾳ κυλινδεῖσθαι, ἢ διηνεκῶς τῇ γαστρὶ δου-
 λεύουσα, οὐαὶ σοι, ἄνομε καὶ διεφθαρμένη, ποταπῇ αἰδῶ ὀφθήσει τῷ
 Χριστῷ, ποίοις δὲ ὀφθαλμοῖς, ἁμαρτωλῇ, ταπεινῇ, ἴδης τὸ γλυκὺ πρό-
 σωπον τοῦ Χριστοῦ· λέγε, λέγε, ψυχὴ, εἶδες *γὰρ εἶδες⁸ τὰ φοβερὰ
 ἐκεῖνα θεάματα⁹ ἢ μέλλει ἐπ' ἐσχάτων ὁ Κύριος τελέσαι· εἶπέ, ψυχὴ, εἰ 10
 ἔχεις συνειδήσεως ἔργα ἀντάξια¹⁰ τῆς δόξης ἐκείνης¹¹· πῶς ὀφείλεις
 ἐκεῖ εἰσελθεῖν μιάνας τὸ θεῖον βάπτισμα ὃ ἐμυθήθης· οὐαὶ σοι τότε,
 μεμιασμένη ψυχί, κληρονομήσαι γὰρ ἔχεις τὸ αἰώνιον πῦρ, καὶ ποῦ
 τότε ἢ ἀνομία καὶ ὁ ὑποβάλλων αὐτὴν εἰς τὸ ἐκδικῆσαι¹², ἀλλὰ
 Κύριε, Κύριε, ῥύσαι τὴν ψυχὴν μου ἀπὸ τοῦ πυρός, *ἀπὸ τοῦ βρυγ- 15
 μοῦ τῶν ὀδόντων¹³, ἀπὸ τοῦ δεινοῦ ταρτάρου. Ταῦτα καὶ πλείονα
 μετὰ δακρύων ἐξωμολογεῖτο ἐλέγχων ἑαυτὸν ὁ μακάριος καὶ μετὰ ταῦ-
 τα ἦν ἰδεῖν ἑαυτὸν περιπατοῦντα μόλις ἐν οἰμωγῇ δακρύων, καὶ πικρῶς
 στενάζοντα ἐκ βάθους καρδίας, ἀνενοεῖτο γὰρ ἄπερ εὐράκεν φοβερὰ
 μυστήρια καὶ ἔσπευδεν ἐπιθυμῶν τῇ προαιρέσει εἰ δύναίτο καταλαβεῖν 20
 αὐτὰ καὶ λιπεῖν τὸν κόσμον· πολλάκις γὰρ ἀναλογιζόμενος καὶ τῷ νοῦ
 καθαρῶτερον δεχόμενος τὰ ὀφθέντα αὐτῷ ἔτριζεν τοὺς ὀδόντας¹⁴
 ὡσπερ μαινόμενος εἰς κόρον *τῇ πυρώσει¹⁵ τοῦ ἁγίου Πνεύματος
 καὶ τύπτων ἑαυτὸν ἔλεγεν· ὦ ποία χαρὰ, ποία δόξα, ποταπὴ λαμπρό-
 της, μένει τοῖς ἁγίοις ἐν οὐρανοῖς καὶ φόβος με συνέχει πολὺς μή- 25
 ποτε στερηθῶ τῶν ἐκεῖ· Στενάζων δὲ βαρέως ἔλεγεν· Κύριε, βοήθησον
 καὶ σῶσον τὴν ἐσκοτισμένην μου ψυχὴν. Τί γὰρ¹⁶ λέγειν τοσαύτην
 γὰρ πίστιν καὶ ἀγάπην ἐχαρίσατο αὐτῷ ἢ ἀγαθότης τοῦ Θεοῦ, ὥστε
 περὶ ἐλλήνων καὶ αἰρετικῶν καὶ Ἰουδαίων δεῖσεις καὶ ἰκεσῖαις προ-
 σέφερον μετὰ παρῆσθιας πρὸς τὸν οἰκτίρμονα Θεόν, ὅπως ἀποκαλύ- 30
 ψῃ τοὺς ἔνδον *αὐτῶν ὀφθαλμοὺς¹⁷ εἰς τὸ γινῶναι καὶ κατανοῆσαι
 τὸ τρισηλίον φῶς¹⁸ τῆς ἁγίας Τριάδος· τοσαύτην δὲ ταπεινώσιν καὶ
 πραότητα ἢ χάρις τοῦ ἁγίου Πνεύματος ἐδωρήσατο¹⁹ αὐτόν, ὡς νο-
 μίμειν αὐτόν ὅτι αὐτός ἐστιν ὁ μιαινὼν τὸν κόσμον, εἶχεν δὲ καὶ τοῦ-
 το αἰετὰ κατὰ διάνοιαν· εἶποτε ἴστατο προσομιλῶν τινι ψυχωφελὲς ἢ 35

M и др. ⁶ ἀρεταὶ M и др. ^{*7} τῇ κολάσει M ^{*8} οπ. P² ⁹ θαυμάσια P² ¹⁰ οπ.
 M P¹ ¹¹ τοῦ Θεοῦ P¹ ¹² ἀδικῆσαι P¹ ^{*13} οπ. P² ¹⁴ αὐτοῦ P¹ ^{*15} οπ. P¹
¹⁶ χρῆ δοβ. M и др. ^{*17} αὐτοῦ λογισμοὺς P¹ ¹⁸ φέγγος P¹ ¹⁹ ἐχαρίσατο M

περὶ πράγματος ἐτέρου, εὐθέως ἔρριπτεν ἑαυτὸν τῷ πνεύματι ὑποκάτω τῶν ποδῶν τοῦ ἀνθρώπου καὶ οὕτως ὠμίλει αὐτῷ τὰ δέοντα εἴτε γυνὴ ἢ τῇ φύσει εἴτε ἀνὴρ, ἀνανεύων εἰς αὐτὸν ἐν συντετριμμένη καρδίᾳ καὶ πνεύματι ταπεινώσεως· ἐὰν δὲ πολλάκις ὀργισθῆναι 5 φυσικῶς συνέβη αὐτῷ, τῷ στόματι μὲν ἔλεγεν σκληρὸν λόγον ἅπασ, ᾧ δὲ καρδία αὐτοῦ ἔγεμεν αἰεὶ μέλιτος πνευματικοῦ.

97a. ¹ Μυστήριον δέ, ἀδελφοί, ζένον ἀκούσατε ὃ ἐγὼ τοῖς οἰκείοις ὀφθαλμοῖς εἰς τὸ ἐμφανὲς ἑώρακα ποιήσαντα αὐτόν. Παρεβάλο-
 10 μέν ποτε εἰς οἶκόν τινος ἐνδόξου, ὃς πίστιν πολλὴν εἶχεν εἰς τὸν
 αὐτοῦ πλείστας ἐλάφους ὡς ἔθος τοῖς μεγιστάσιν τὰ τοιαῦτα εὐπο-
 ρεῖν· μία δὲ ἔλαφος ἐξ αὐτῶν φύσει θηριώδης ἦν καὶ πάνυ κατὰ ἄν-
 θρωπον ἐπαιρομένη καὶ ὀρθοβολουσα ἔτυπτεν τοῖς ἐμπροσθεν αὐτῆς
 15 ρεβάλομεν ἡμεῖς εἰς τὸν μεγιστᾶνα ἐκείνον ὠφελείας χάριν, ἐνόσω
 τὸ μεσίαυλον διεβαίνομεν, ἰδοὺ ἔτυχεν ἡμῖν ἐκείνη ἐν μιᾷ γωνίᾳ ἴστα-
 μένη ἐν ᾧ ἐμέλλομεν διέρχεσθαι· ὡς οὖν ἑώρακεν ἡμᾶς τὸ ζῶον ἀνερχο-
 μένους², ὠρμησιν ἐπάνω ἐμοῦ, ἐμπροσθεν γὰρ ἤμην προπορευ-
 20 ὄμενος τοῦ δικαίου· ἰδὼν δὲ³ ὁ δίκαιος καὶ γνοὺς τῷ πνεύματι ὡς ὅτι
 ζῶον φειδόμενος περὶ ἐμοῦ, τύψας δὲ τῇ χειρὶ αὐτοῦ τὴν ἔλαφον
 εὐθέως, ὡς πρόβατον εἰς ἡμερότητα μεταλλαχθὲν⁴, ἴστατο τὸ ζῶον
 πάνυ ἡμερωθὲν, κεντηθεῖς⁵ δὲ ὁ ἅγιος τῷ πνεύματι αὐτοῦ καὶ ἰδὼν
 25 ὅτι ἐταπεινώθη καὶ ὑπετάγη αὐτῷ ἡ ἔλαφος, εὐθὺς μετέγνω, καὶ δρα-
 μῶν πίπτει εἰς τοὺς πόδας αὐτῆς ἐν πολλῇ ταπεινώσει τό, "Ἥμαρτον,
 συγχώρησον ἐπιφθεγγόμενος." Ἰδοῦσα δὲ ἡ ἔλαφος τί αὐτὸς πεποίηκεν,
 καὶ μεγάλως ἐντραπήσασα ἤρξατο φεύγειν ὁξέως ὥσπερ τυπτομένη
 30 ὑπὸ τινος. Λέγω⁶ δὲ πρὸς τὸν μακάριον ἐγὼ ζηνιζόμενος· Εἰπέ μοι,
 πάτερ, διατὶ οὕτως πεποίηκας προσπεσὼν ἐν μετανοίᾳ τὸ ζῶον. Καὶ
 λέγει μοι· "Ἴνα μάθης τέκνον, τὴν δύναμιν τῆς ταπεινοφροσύνης, ὡς ὅτι
 αὕτη ἐστὶν ἡ ῥάβδος ἡ μεγάλη τοῦ Θεοῦ, ὅτε οὖν ταπεινωθῶ-
 35 μεν πρὸς πάντας λογιζόμενοι ἑαυτοὺς ὥσπερ κόπρον καὶ λίαν ἁμαρ-
 τωλοὺς, τότε κατέρχεται ἐκ τοῦ οὐρανοῦ αὕτη ἡ ῥάβδος καὶ ἴσταται
 ὑπὲρ κεφαλῆς ἡμῶν βοηθός, καὶ συντριβεῖ πάντας ᾧ τινι⁷ ταπεινω-
 θῶμεν, ᾧ τοῖς μισοῦσιν ἡμᾶς, ἢ τοῖς δαίμοσιν, εἴ τε θηρίοις· ὅταν
 δὲ ἀρξώμεθα τυφουῖσθαι καὶ ἐπαίρεσθαι καὶ κενοδοξεῖν ἐν τινὶ πράγ-

97a. ¹ περὶ τῆς ἐλάφου δοβ. M ² διερχομένους M и др. ³ τοῦτο δοβ. P¹
⁴ μετέβαλεν M ⁵ κεντρωθεῖς M ⁶ λέγων P¹ ⁷ εἴ τινι P¹

ματι, τότε στρέφεται ἡ ράβδος αὐτὴ κατὰ τῆς κεφαλῆς ἡμῶν καὶ συντριβὴν ἡμᾶς καὶ κολαφίζει ἕως οὗ πάλιν ταπεινωθῶμεν καὶ συντριμμένην καρδίαν καὶ πνεῦμα τεταπεινωμένον κτησόμεθα.

97b. Ταῦτα τοῦ μακαρίου λέγοντος, ὑπήντησεν ἡμῖν τις γυνὴ γραῦς, ἔχουσα τὸ πρόσωπον ὠγκωμένον ἐκ τοῦ πόνου *τῶν ὀδόντων¹ 5 αὐτῆς· δεομένη οὖν, παρεκάλει τὸν δίκαιον τοῦ τυχεῖν τῆς ἰάσεως· ὁ δὲ μακάριος λέγει πρὸς αὐτήν· Ἡμεῖς, ὦ μήτερ, ἄνθρωποι ἄνομοι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἔσμεν πράξει καὶ λόγῳ, πλήν ποιήσει ὁ Θεὸς τὸ ἔλεος αὐτοῦ μετὰ σοῦ·

Ταῦτα οὖν εἰπὼν εἰσῆλθεν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ εὐξάμενος καὶ 10 λαβὼν ἔλαιον τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου ἐπέχρισεν τὸ πρόσωπον αὐτῆς καθόλου τοῦ ὀγκώματος καὶ εὐθέως ὑγιῆς ἐγένετο ἡ γραῦς, εὐχαριστοῦσα μεγάλως *τῷ οἰκτίρμονι² Θεῷ καὶ τῷ δούλῳ αὐτοῦ.

98. Ὁ δὲ ἱερεὺς ὁ προσεδρεύων τῇ αὐτῇ ἐκκλησίᾳ ἔμελλεν λειτουργῆσαι καὶ στραφεὶς πρὸς με λέγει· Τέκνον, μείνωμεν ἐνταυθὰ τι 15 μικρὸν ὅπως μετάσχωμεν τῶν ἀχράντων μυστηρίων τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ, ὅτε οὖν μετέσχεν ὁ δίκαιος τοῦ σώματος καὶ αἵματος τοῦ Χριστοῦ πορευθεὶς ἐν ἀποκρύφῳ τόπῳ τῆς ἐκκλησίας τοῦ Χριστοῦ, ἦρεν ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ πτύελον καὶ κατεσφράγιζεν τὰς αἰσθησεις αὐτοῦ τῷ δακτύλῳ αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦτα προσέχων 20 ἐπὶ τῷ ἁγίῳ θυσιαστηρίῳ, τῇ καρδίᾳ μελετῶν· ἀνὴρ δὲ τις ἐστὼς ἐκεῖσε πνεύματι θείῳ καὶ αὐτὸς λαμπρυνόμενος· βλέπων εἰς τὸ πρόσωπον τοῦ δικαίου μακρόθεν ἐξίστατο καὶ ἔκραζεν τό, Κύριε ἐλέησον. Ἐγγίσας δὲ τῷ μακαρίῳ λέγει πρὸς αὐτόν· Εἶπέ μοι, πάτερ, πόθεν ἔχεις κεχρισμένον τὸ πρόσωπόν σου αἵματος καθαρῶ ὡσπερ λαγῶου. Λέγει 25 αὐτῷ ὁ δίκαιος· Συγχώρησον, ἀδελφέ, σὺ μόνος τοῦτο βλέπεις, ἢ ἕτερός τις ἀπήγγειλέν σοι τοῦτο; Λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· Συγχώρησόν μοι, πάτερ, περὶ τούτου· μακρόθεν γὰρ ἐστὼς ἔβλεπον ἐν τῷ μετώπῳ τῆς ἁγίας *σου κορυφῆς¹ ὡς ἀστέρα λαμπρὸν² λάμποντα, ὁμοίως ἄλλον ἀστέρα λάμποντα ἐν τῷ στόματί σου καὶ ἄλλον ἐν ταῖς 30 ὀσφρήσεσίν σου, ἔλαμπον δὲ καὶ οἱ δύο σου ὀφθαλμοὶ ὡς λαμπάδες πυρός, ὡσαύτως καὶ οἱ ἀκοαὶ σου, ταῦτα οὖν ἔβλεπον μακρόθεν ἐστὼς, ἐγγίσας δὲ οὐχ οὕτως, ἀλλὰ τὰ ἀμφότερα ὡσπερ αἵματι καθαρῷ χρισθέν τῷ τύπῳ τοῦ σταυροῦ σεσημειωμένον ἐν πᾶσιν τοῖς αἰσθητηρίοις σου καὶ θαυμάζω· παρακαλῶ οὖν σε, φράσον μοι πόθεν εὔρες 35 τὸ καθαρῶτατον αἶμα τοῦτο καὶ ἔχρισας τὰς αἰσθησεις τῶν μελῶν

97b. ¹ τοῦ ὀδόντος M κ δρ. ² οπ. P¹

98. ¹ μορφῆς σου P¹ ² φαιδρὸν M

σου. Λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· Συγχώρησον, ἀδελφέ, ἐγὼ ἁμαρτωλὸς ἄνθρωπός εἰμι καὶ τι τοιοῦτον οὐκ ἔχω. Παραχρῆμα δὲ λαβὼν ὕδωρ ἀπενίψατο τὸ ἑαυτοῦ πρόσωπον καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἀποπλῦναι τὸ ἄχραντον ἐκεῖνο αἷμα, τότε ἔγνω ὅτι ὁ πτύελος αὐτοῦ ἐστι τῷ ἁγίῳ αἵματι μεμιγμένος καὶ ὡς ἐπαλείφεται ταῖς αἰσθήσεσιν φαίνεται τοῖς ἀγίοις δούλοις τοῦ Χριστοῦ ἢ χρίσις τοῦ τιμίου αἵματος καθαρὰ· ἔκτοτε οὖν ὅτε ἂν εἶχεν μεταλαβεῖν τῶν θείων μυστηρίων, τῷ αὐτῷ ἔθει τῷ δακτύλῳ τῆς χειρὸς αὐτοῦ λαμβάνων τοῦ ἰδίου στόματος τὸν πτύελον συγκεκρασμένον τῷ ἀχράντῳ αἵματι τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ

10 οὕτω ἔχριεν τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ· ὅτε δὲ μετέσχεν καὶ τοῦ ζωοποιοῦ σώματος καὶ αἵματος, ἦν ἰδεῖν καὶ ἄλλο θέαμα φρικτὸν ἐν αὐτῷ· κατ' ἐκείνην γὰρ³ τὴν ἡμέραν ὡσπερ πυρὸς λαμπάδες ἐξήρχοντο ἐκ τῶν μυκτήρων αὐτοῦ ἐν τῷ ἀναπνέειν αὐτὸν φυσικῶς, πυρουμένη γὰρ ὑπὸ τοῦ ἁγίου πνεύματος ἡ πνοὴ πυρὸς δίκην ἐξήρχετο, πολλάκις δὲ

15 καὶ ἐκ τοῦ στόματος ὡς ἀστραπὴ φοβερὰ ἐξήρχετο ἡνίκα ἂν κοινω-
νῶν, στρεφόμενος ἐνεφύσα *τοῖς δαίμοσιν⁴.

99. Καὶ ἄλλο δὲ μυστήριόν τις τῶν ἁγίων ζένον τί μοι διηγή-
σατο, ὅπερ οὐκ ὀκνήσω γραφῇ παραδοῦναι πρὸς δόξαν τοῦ μονογε-
νοῦς Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ. Ἰσταμένου μου γὰρ φησιν ἐν μιᾷ ἐν τοῖς προ-
20 θύροις τοῦ ἁγίου Ἀναστασίου, ὅψε Σαββάτῳ ἐν τῇ θείᾳ¹ παννυχίδι
τῆς ἁγίας Ἀναστάσεως καὶ προσευχομένου², ἰδοὺ παραγίνεται³ ὁ δού-
λος τοῦ Θεοῦ Νήφων⁴ κατὰ τὸ εἰωθὸς αὐτοῦ διανυκτερεῖεν ἐν τοῖς
ναοῖς τῶν ἁγίων· ὡς οὖν ἔβλεπον φησί, ὀρω καὶ ἰδοὺ πλήθος λευ-
χειμονούντων συνεπορεύοντο αὐτῷ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν καὶ ἠυ-
25 φραίνοντο περικυκλοῦντες τὸν δίκαιον, θαῦμα δὲ φρικτὸν ὡς ὅτι ἦν
καὶ σταυρὸς ἴσος τῇ ἡλικίᾳ αὐτοῦ ἔμπροσθεν ὡς εἶδος χρυσίου κα-
θαροῦ, ὁμοίως δὲ καὶ ἕτερος σταυρὸς τηλικούτος ὀπισθεν αὐτοῦ· ἕτε-
ρος δὲ σταυρὸς κρυσταλλοειδῆς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, ὁμοίως δὲ ἦν καὶ
ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ, ἀλλὰ καὶ ἐπάνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ ἀνθόμοιος
30 σταυρὸς ὑπήρχεν αὐτοῦ καὶ ἦσαν ὡς⁵ συμπαγέντες ἀλλήλοις καὶ τει-
χίζοντες τὸν δίκαιον· ἡνίκα δὲ ἦρχετο αὐτῷ πόλεμος ἢ πειρασμός,
θέλων ὁ Θεὸς στεφανῶσθαι αὐτόν, παρεχῶρει τῷ διαβόλῳ πολεμεῖν
μετ' αὐτοῦ, τῇ ὥρᾳ οὖν τῆς πάλης *διεσχίζοντο οἱ σταυροὶ ἐπὶ τῷ
αὐτῷ, καὶ ἦφιον εἴσοδον μικρὰν⁶ δι' ἧς δυνήσεται ὁ ἐχθρὸς ρίπτειν
35 τὰ βέλη αὐτοῦ, ὅτε δὲ εἶχεν ἐμβαλεῖν αὐτῷ ὁ δόλιος, εἰστήκεισαν

³ τὴν ὥραν καὶ δοβ. P¹ *4-τοὺς δαίμονας P¹

99. ¹ εἰωθία M P¹ P² ² μου δοβ. P¹ ³ παρεγένετο M¹ ⁴ οπ. P¹ ⁵ εἰς ἄνω P¹ ⁶ οπ. P²

πλήθος ἀγγέλων καὶ δαιμόνων ἐπὶ τῷ αὐτῷ βλέποντες ἀμφοτέρων τὴν
 πάλιν· ὁ δὲ μακάριος *μετὰ τὴν μάχην τοῦ ὑπερήφανου⁷ εὐθέως
 στρεφόμενος πρὸς⁸ ἀνατολάς, ἐξέτεινεν τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς τὸν
 ἴψιστον Θεὸν, ὅπως διόλου καθαρῶ λογισμῷ πρὸς αὐτὸν ἀνερχόμε-
 νος, κάκεῖ ἴστατο ἐντυγχάνων τῷ Θεῷ κατὰ τοῦ ἀδικούντος αὐτὸν 5
 δράκοντος. Ὁρῶν δὲ⁹ τοῦτον ὁ σατανᾶς, καὶ φοβούμενος τὴν κρίσιν
 τοῦ Θεοῦ ἔτρεμεν, καὶ εὐθέως ἔλεγεν τοῖς μετ' αὐτοῦ· [τεκνία,] φύ-
 γωμεν ἀπὸ προσώπου Νηφωσος, εἰς οὐρανοὺς γὰρ ἀναβάς ἐντυγχάνει
 καθ' ἡμῶν τῷ Ὑψίστῳ, πρὶν οὖν ὀργὴ τοῦ Θεοῦ κατελθούσα βασι-
 νίση ἡμᾶς ἀναχωρήσωμεν¹⁰. Ταῦτα λέγων ὁ διάβολος τοῖς δαιμονίοις¹¹ 10
 ἄφαντος ἐγένετο μετ' αὐτῶν ἐκ προσώπου τοῦ δικαίου· ὁ δὲ μακάριος
 μετὰ τὴν πρὸς τὸν Θεὸν αἰτησὶν κατελθῶν καὶ εἰς ἑαυτὸν γενόμενος,
 καὶ μηδένα εὐρίσκων τὸν πολεμοῦντα αὐτόν, ἠὐχαρίσκει τῷ Θεῷ τῷ
 σκέποντι αὐτόν ἐν εὐδίᾳ¹² πολλῇ· εὐθέως οὖν οἱ μὲν ἄγγελοι χαί-
 ροντες μετέβαινον τῶν ἐκεῖσε χωροῦντες¹³ εἰς οὐρανοὺς, οἱ δὲ τίμιοι 15
 σταυροὶ καὶ αὐτοὶ εὐθέως ἐκλείδουντο ἐφ' ἑαυτοῖς τὴν εἴσοδον ἀπο-
 κλείοντες καὶ σκέποντες τὸν δίκαιον· πλειστάκις οὖν παρεγένετο ἐπ'
 αὐτῷ ὁ διάβολος μετὰ πλήθους δαιμόνων τοῦ καταβαλεῖν αὐτόν εἰς
 πάθος ἀνομίας¹⁴ καὶ οὐκ ἠδύνατο, αὐτὸς γὰρ τετειχισμένος ὦν τῇ
 δυνάμει τοῦ σταυροῦ, ἐνεγέλα αὐτοὺς καὶ κατέπτυνεν καταισχύνων αὐ- 20
 τὸν¹⁵ *καὶ τοὺς προστάτας αὐτοῦ¹⁶. Ὁρῶντες δὲ ταῦτα οἱ ζεζοφωμέ-
 νοι δαίμονες, ἄφαντοι ἐν αἰσχύνη πολλῇ ἀνεχώρουν ἀπ' αὐτοῦ· αὐ-
 τὸς δὲ ἐπὶ πλείον ἠὐχαρίσκει τῷ Κυρίῳ τῷ τοιαύτην αὐτῷ χαρισα-
 μένῳ δυνάμει καὶ ἰσχύϊ κατὰ τῶν ἀοράτων ἐχθρῶν.

100. Ἄλλοτε πάλιν προσευχομένου αὐτοῦ καὶ εἰς οὐρανοὺς τὸ 25
 ὄμμα *τεταμένον ἔχοντος¹, ἄφνω φῶς ἔλαμψεν κύκλῳ αὐτοῦ θεῖον
 καὶ οὐράνιον· ὥφθη δὲ αὐτῷ καὶ ἄγγελος² ἔμπροσθεν αὐτοῦ ἑστὼς
 λευκοφορῶν³ σχῆμα ἔχων διακόνου, καὶ κατείχεν θυμιατήριον χρυ-
 σοῦν, βαλὼν δὲ θυμίαμα, εὐωδίαζεν ὡς πρὸς τὸν οὐρανὸν *ἐν πρώ-
 τοις, ἔπειτα ὡς ἐπὶ τὸν δίκαιον· εἶτα στάς σὺν αὐτῷ ἔψαλλεν εὐσφόως⁴. 30

101. Ἐν ὅσῳ οὖν προσηύχето ὁ ἄγιος, ὀρᾶ καὶ ἰδοὺ ἦσαν
 ἀνεψυγμένοι *αἱ πύλαι τοῦ οὐρανοῦ¹ καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ὡσπερ
 μέλισσαι ἀπὸ βασιλείου, οὕτω οἱ μὲν εἰσῆρχοντο, οἱ δὲ ἐξήρχοντο

*7 μετὰ τὸ δοῦναι καὶ λαβεῖν πρὸς τὸν ὑπερήφανον P² ⁸ κατὰ M ⁹ γὰρ M ¹⁰ ἀπ' αὐτοῦ δοβ P¹ ¹¹ δαίμοσιν P¹ ¹² εὐωχία P²; εὐωδία M (εὐωδία?) ¹³ χορευόντες P¹ ¹⁴ ἀτιμίας M ¹⁵ αὐτοῦς M ¹⁶ οἱ. P¹ ¹⁶ αὐτῶν M

100. *1 πετάσαντος P¹ ² Κυρίου δοβ. M η δρ. ³ λευκοφόρος M ⁴ ἐν πρώτοις εἶτα στάς σὺν αὐτῷ ἔψαλλεν εὐστόχως ἐν ὅσῳ οὖν προσηύχето ὁ ἄγιος P¹

101. *1 οἱ οὐρανοὶ M

τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀναφέροντες· τινὲς δὲ μέλανες ἐν τῷ ἀέρι εἶχον πολὺν περισπασμὸν τοῦ ἀρπάσαι καὶ κατασπᾶσαι τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· οἱ δὲ ἄγγελοι ἀνθίσταντο ἰσχυρῶς καὶ ἐκραταιοῦντο σφόδρα μαστίζοντες αὐτούς, καὶ σώζοντες τὰς ψυχὰς.

- 5 Βλέπει δὲ πάλιν ὁ δίκαιος καὶ ἰδοὺ δύο ἄγγελοι ἀνέβαινον ψυχὴν ἀνθρώπου φέροντες² εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ· ὡς οὖν προσήγγισαν³ τῷ τελωνίῳ τῆς πορνείας, τοῦτο γὰρ ὑπεράνω πάντων ἵσταται· ἐν ὧσιν οὖν πρὸς τὰ πρόσω ἤγγιζον κατέχοντες τὴν ψυχὴν, ἤρξατο ὁ ἄρχων τοῦ τελωνίου ταραττεσθαι δεινῶς καὶ ἀλλοιοῦσθαι καὶ
- 10 λέγειν οὕτως· Ποίῳ τρόπῳ ὑμεῖς⁴ τὴν ψυχὴν ταύτην ἔλαβετε, ἡμετέραν ὑπάρχουσαν; Λέγουσιν οἱ ἄγγελοι πρὸς αὐτόν· Τί σου τὸ γνῶρισμα ἐν αὐτῇ, εἶπε ἡμῖν; Λέγει καὶ αὐτός⁵· Ἔως τῆς τελευτῆς ἐπόρνευεν, πολλάκις δὲ καὶ τὴν σοδομιτικὴν ἀσωτίαν ἰδίᾳ προαιρέσει εἰργάζετο, οὐ μόνον δὲ ἀλλὰ καὶ ἔκρινεν τὸν πλησίον αὐτοῦ λοιδο-
- 15 ρῶν αὐτόν. Τί οὖν δεινότερον παρὰ τούτων τῶν ἐγκλημάτων ἔχετε εὑρεῖν ἐν αὐτῇ; Λέγουσιν οἱ ἄγγελοι· Ναί, ἦν δεδουλωμένη ἡ ψυχὴ αὕτη τοῖς τοιούτοις⁶ πάθεσιν, ἀλλὰ ἐζέκοιεν ταῦτα ἐξ ἑαυτῆς πρὶν τὸ τέλος καταλαβεῖν αὐτήν. Λέγει ὁ διάβολος· Οὐχί, οὐκ ἔστιν ὡς λέγετε, ἀλλὰ ἀμετανόητος ἐτελεύτησεν, ἕως ἐσχάτης ἀναπνοῆς τελέσασα
- 20 καὶ τὴν ἀνομίαν, οὐδαμοῦ δὲ εὑρέθη ἢ ἐξαγορεύσας τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, ἢ ἀποχὴν τοῦ πονηροῦ ποιησάμενος, ἀλλ' οὕτως ἐτελεύτησεν δοῦλος ὢν τῆς ἀμαρτίας καὶ ἔστιν ἐμὸς συνεργάτης καὶ κατὰ πάντα γενόμενος. Τότε λέγει εἰς τῶν ἀγγέλων· Ἀληθῶς σοι τῷ ἐχθρῷ τοῦ Θεοῦ οὐ πιστεύομεν, ὅλος γὰρ ψεῦδος ὑπάρχεις⁷, ἀκάθαρτε, ἀλλὰ
- 25 κληθήτω ὁ ἄγγελος ὁ ἐπὶ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος δοθεὶς αὐτῷ εἰς παραφυλακὴν αὐτοῦ, κἀκεῖνος φράσει τὴν ἀλήθειαν ὡς ἔστι πρέπον· ὡς δὲ ἐκλήθη ἐκεῖσε, ἦν γὰρ ἀσχολούμενος περὶ τῆς ταφῆς τοῦ σώματος τῆς ψυχῆς· ὡς οὖν παρεγένετο, λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄγγελοι· Εἰπέ⁸, ἡμέτερε, ἡ ψυχὴ αὕτη μετέγνω ἐπὶ ταῖς ἀνομίαις αὐτῆς ἢ συναπέ-
- 30 θανεν τῇ ἀμαρτίᾳ· φράσον ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Τότε ἀπεκρίθη ὁ ἄγγελος καὶ λέγει· Ἐγὼ ἄνθρωπος οὐκ εἰμὶ ἢ πνεῦμα αἰσχροὺν ἵνα λέγω τὸ ψεῦδος ὥσπερ οἱ πονηροὶ δαίμονες, ἀλλὰ κατὰ τῆς δόξης Κυρίου λέγω ὑμῖν, Ὡς ὅτι ἐν ἡ ὥρᾳ ἐν τῇ νόσῳ κατέπεσεν, πρὶν⁹ βαρηθῆναι αὐτὸν εἰς μνείαν οὐκ οἶδ' ὅπως ἐλθὼν τοῦ θανάτου ἤρξατο
- 35 δακρῦειν καὶ ἐξομολογεῖσθαι τῷ Κυρίῳ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ, ἐκτείνων

² ἐπιφέροντες M; ἀναφέροντες P¹ P² ³ ἤγγισαν M ⁴ οπ. P¹ ⁵ οὕτως (ρκπ. οὐτος) δοβ. P¹ ⁶ οπ. P¹ ⁷ ὑπάρχων P² ⁸ ἡμῖν (ρκπ. εἰμῖν) δοβ. P¹ ⁹ ἢ δοβ. M и др.

τας χείρας αὐτοῦ *πρὸς τὸν οὐρανὸν πυκνῶς καὶ ¹⁰ πρὸς τὸν Ὑψιστον Θεὸν, εἰ οὖν συνεχώρησεν αὐτῷ ὁ Θεὸς τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον ¹¹ δύναται γάρ ¹², εἰ δὲ οὐχί, δόξα τῇ δικαιοκρίσει αὐτοῦ.

Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ τοῦ φωτὸς ἄγγελοι, κατεγέλασαν τοῦ διαβόλου ἐμπτύσαντες αὐτὸν τῷ θεϊκῷ ¹³ φυσήματι αὐτῶν, καὶ οὕτως πα- 5 ρήλθον τῶν ἐκεῖ, καὶ οὕτως εἰσῆλθον εἰς τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἠλευθερώθη ἡ τεταπεινωμένη ψυχὴ ἐκείνη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευτῶν ¹⁴ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ.

102. Μετὰ δὲ ταῦτα ὁρᾷ ὁ ἅγιος, καὶ ἰδοὺ ἕτερα ψυχὴ ἀνεφέ-
 ρετο ἐπὶ τὸ αὐτό, ἣν δὲ φύσει εὐνούχου ¹ καὶ ψυχῇ καὶ σώματι· οὐ μόνον ¹⁰
 δὲ ἀλλὰ καὶ φιλόργυρος ἦν καὶ βλοσυρὸς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, κατηγοροῦν
 οὖν αὐτοῦ ὅλως ² οἱ δαίμονες καὶ ἤλεγχον λέγοντες αὐτῷ [καθ' ἓνα ἓνα]
 τοὺς λόγους αὐτοῦ τοὺς αἰσχροὺς [οὓς ἔβαλεν μετὰ βρυγμοῦ ἐπὶ ζωῆς αὐ-
 τοῦ ὑβρίζων τοὺς ἀνθρώπους, ἀντέλεγον δὲ οἱ ἄγγελοι πρὸς αὐτούς, φάσ-
 κοντες δικαιοματὰ τινα ἄξια σωτηρίας ἔχειν αὐτόν· τοῦτο γὰρ ἦν τὸ ¹⁵
 δικαίωμα αὐτοῦ, ὅτι ἐπὶ ζωῆς αὐτοῦ πολλάκις εἰ εἶχε τι πονηρὸν πρά-
 ζαι, εὐθέως ἐστρέφετο ταχέως καὶ ἐμετενόει μεμφόμενος καὶ ὀνειδίζων
 ἑαυτὸν· πολλάκις δὲ καὶ ἐστέναζεν πικρῶς εἰς κατάνυξιν ἐρχόμενος
 ἔστιν ὅτι καὶ δάκρυα κατέχεεν, παρείχεν δὲ καὶ ἐκ μέρους τινὰ δεομένους,
 ταῦτα οὖν τὰ δικαιοματὰ κατέχοντες οἱ τοῦ φωτὸς ἄγγελοι δισχυρί- ²⁰
 ζοντο καὶ ἐμυκτήριζον τοὺς δαίμονας ἀνθιστάμενοι καὶ πείθοντες, ὡς
 ὅτι ὁ Θεὸς ³ ἐλεῆσαι ἔχει τὴν τοιαύτην ψυχὴν· ἔλεγον δὲ πάλιν οἱ
 δαίμονες δριμυσσόμενοι καὶ πληττόμενοι. *Τὰ καὶ τὰ αὐτῷ ἔλεγον ⁴
 ὅτι φησὶν ἐκ νεότητος αὐτοῦ οὐκ ἔπρεπεν αὐτῷ χριστιανῶ ὄντι μάλιστα
 δὲ καὶ εὐνούχῃ· ἐπόρνευεν μαίνων ἑαυτόν·] *οὐ μόνον δὲ τοῦτο ἀλλὰ ²⁵
 καὶ ὑπεστρώννυεν ἑαυτὸν ⁵ τὴν σοδομικὴν ἁμαρτίαν ἐργαζόμενος,
 ποῦ δὲ βάλητε καὶ τὰς ὑβρεῖς καὶ τὰς ὀργὰς ὡς εἰργάσατο, οὐ μόνον
 δὲ τοῦτο ἀλλὰ καὶ φόνους ἐποίησεν δεινούς, εἰ οὖν πρέπει *τοῦτο εἰς
 σωτηρίαν ⁶, λάβετε καὶ τὸν κόσμον ὅλον καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτω-
 λούς τῆς γῆς καὶ σώσατε δωρεάν· ἡμεῖς γὰρ εἰς μάτην καὶ κοπιῶμεν ³⁰
 ταραττόμενοι. Λέγουσιν τότε οἱ τοῦ φωτὸς ἄγγελοι πρὸς αὐτούς ⁷, ὡς
 ὅτι ὅσα ἤμαρτεν ἐκ νεότητος αὐτοῦ, ἐκ πάντων ἐκείνων ἐξεκόπη καὶ ἀπέ-
 στη καὶ ὁ Θεὸς συνεχώρησεν αὐτόν, ὡς ἄκις δὲ πονηρὸν ἐποίησεν ἐστρέ-
 φετο καὶ ἠφάνιζεν αὐτῷ ἐν τῷ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ στενάζειν πολ-

*¹⁰ οπ. P¹ ¹¹ μάλα M ¹² οπ. P¹ ¹³ такъ P¹ ¹⁴ θηρευόντων M η др.

102. εὐνούχος P¹ ² μεγάλως M ³ ἐλεήμων ἐστὶ καὶ τὴν τοιαύτην ψυχὴν
 доб. P² *⁴ τὰ τοιαῦτα P¹; οπ. P² *⁵ οπ. P¹ *⁶ αὐτῷ ἢ σωτηρία M ⁷ προσέχετε,
 ἄθλιοι доб. M η др.

λάκεις δὲ καὶ ἐδάκρυν κατακρίνων ἑαυτόν, ἐποίει δὲ καὶ ἐκ μέρους εἰς τοὺς δεομένους ἐλεημοσύνην· τί οὖν ὑμῖν δοκεῖ θηρία ἀπηργισμένα; πρέπον ἐστὶν τὴν ψυχὴν ταύτην σωτηρίας τυχεῖν, ἢ οὐ, ὁ γὰρ Θεὸς ἐκεῖνα κρίνει ἄπερ δι' ἐξαγορεύσεως⁸ εἰς φῶς οὐκ ἔλθωσιν,⁹ πᾶν γὰρ 5 τὸ φανερούμενον φῶς ἐστίν, ὅσα δὲ ἐξομολογήσονται οἱ ἄθρωποι μετὰ δακρύων τῷ Θεῷ ἐν ταπεινώσει πολλῇ μετὰ στεναγμῶν καὶ παύσσονται τῆς πονηρᾶς πράξεως, ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων Θεός, οὐ λογίζεται αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν, οἷαις δὲ ἀνομίαις συναποθάνη ἄνθρωπος κρύψας αὐτὰς ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀπ' ἀνθρώπων, ταύτας κρίνει ὁ Θεὸς καὶ 10 ἐλέγχει *καὶ ὀνειδίζει,¹⁰ καὶ τῷ πυρὶ δοκιμάζει εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ταῦτα εἰπόντες οἱ ἄγγελοι κατησχυναν τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας καὶ οὕτως διέστησαν τῶν ἐκεῖ καὶ εἰσῆλθον εἰς τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ, ἠλευθερώθη δὲ καὶ αὐτὴ ἡ ταλαίπωρος ψυχὴ ἀπὸ τῶν πνευμάτων τῆς πονηρίας, καὶ *ἐβρύσθη σωτηρίας τυχοῦσης¹¹ παρὰ τοῦ δωρεαν σώ- 15 ζοντος τὸ πλάσμα αὐτοῦ¹².

103. Πάλιν δὲ βλέπει κατωτέρω ὁ μακάριος, καὶ ἰδοὺ ἐτέρα ψυχὴ ἀνεφέρετο, ἣτις ἦν πάνυ εὐλαβῆς καὶ φοβουμένη τὸν Θεόν, τὴν ἐλεημοσύνην γὰρ ἐπὶ ζωῆς ἰσχυρῶς ἐπολιτεύσατο, εἶχεν δὲ καὶ ἀγάπην πολλὴν πρὸς πάντας ὁμοίως, καὶ ἀγνεῖαν καὶ σεμνότητα, ἐνεβριμοῦντο 20 δὲ αὐτοὶ οἱ δράκοντες¹ τοῦ ἀέρος, τρίζοντες τοὺς ὀδόντας αὐτῶν κατ' αὐτῆς· ἡ δὲ ψυχὴ ἔτρεμεν τὴν ἀγριότητα αὐτῶν καὶ συνεστέλλετο ἐν ταῖς χερσὶν τῶν ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ κατερχόμενοι ἄγγελοι ἐπὶ ἐτέρων ψυχῶν ἀνάβασιν συναπαιτοῦντες αὐτὴν κατησπάζοντο αὐ- 25 τήν· ἐγένετο δὲ ἐν τῷ εἰσελθεῖν τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ εἰς τὴν πύ- λην τοῦ οὐρανοῦ, κατέχοντες καὶ τὴν ἁγίαν ψυχὴν ἐκείνην, ὅρᾳ ὁ δίκαιος καὶ ἰδοὺ ἀπέπνευσε κακείθεν καὶ τῶν μεσασμάτων καὶ μερῶν τοῦ οὐρανοῦ, συνέτρεχον ἄγγελοι καὶ ἐπέκρουον² τῇ ἁγίᾳ ψυχῇ ἐκείνῃ καταφιλοῦντες αὐτὴν ἠδέως, ἦσαν δὲ [οἱ ὀράσεις αὐτῶν, ὡς ἀγαλλίασις καὶ εὐφροσύνη Θεοῦ³ σκιρτῶντες καὶ λέγοντες· Δόξα σοι, ὁ Θεός, 30 *ἀπὸ πάθους ὅτι⁴ ἐλυτρώσω καὶ ταύτην τὴν ψυχὴν ἐκ τοῦ δεινοῦ δράκοντος καθόσον οὖν ἀπήγον τὴν ἀγαθὴν ψυχὴν ἐκείνην ἐπὶ τὰ ἔνδον· τοσοῦτον καὶ οἱ ἄγγελοι ἐν ἀγαλλιάσει συνέτρεχον⁵ τὴν ἁγίαν ψυχὴν ἐκείνην, οὕτω γὰρ ἔχουσιν ἕξιν ἁγίαν αἰ οὐράναια δυνάμεις τοῦ χαίρειν ἐπὶ *ἐκάστη ψυχῇ σωζομένῃ⁶· ὅτε ἔφθασεν τῷ θρόνῳ τῆς

⁸ ἔλθειν δοβ. P¹ ⁹ ἔφθασαν P¹ *¹⁰ οπ. P¹ *¹¹ εὐρέθη σωτηρίας τυχοῦσα M P²; ε. σ. οπ. P¹ ¹² τοῦ Θεοῦ M η δρ,

103. ¹ διώκοντες M; δαίμονες P¹ ² ἐπεκρέμοντο M η δρ. ³ ὄλοι δοβ. P² *⁴ ὅτι ἀπὸ (οπ. P²) βάθους P¹ P² ⁵ καὶ κατεφίλου δοβ. P¹ P² *⁶ πᾶσαν ψυχὴν σωζομένῃ P¹

χάριτος ἢ τοιαύτη ψυχὴ ἠνέχθη εἰς τὰς χεῖρας⁷ τοῦ Θεοῦ· ὁ δὲ λαβὼν αὐτὴν ἐμακάρισεν καὶ ὡς θυσίαν ἁγίαν εἰσήγαγεν αὐτὴν πρὸς τὸν Πατέρα ἑαυτοῦ, θείας αὐτὴν εἰς ἄφραστον προσκύνησιν, θάπτον δὲ ἐξεχύθη ἐπ' αὐτῆς Κυρίου Θεοῦ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ ἐπλήσθη ὅλη ἀθανάτου ἡδονῆς καὶ βασιλείας οὐρανῶν. Μετὰ ταῦτα δὲ παρε- 5
δύθη **τῷ ἄρχοντι *τῶν ἀγγέλων⁹ Μιχαήλ⁸ τῆς διαθήκης τοῦ τελέσαι αὐτὴν κατὰ τὴν τάξιν πασῶν τῶν ἁγίων ψυχῶν τὴν παραγωγὴν καὶ οὕτω εἰς τὴν κατάπαυσιν ἐπενεχθῆναι αὐτὴν, ὃ καὶ ἐγένετο.

104. *Καὶ ἰδοὺ¹ βλέπει κατωτέρω *ὁ μακάριος² καὶ ³ ἤγετο ψυχὴ ὑπὸ δαιμόνων εἰς τὰ καταχθόνια ὀξέως, ἣν δὲ οἰκέτου τινὸς ὄπισ-
τις ἦν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ σχοινίῳ ἀποπνίξας ἑαυτόν·] ἠκολούθει δὲ ὄπισ-
θεν ὁ ἄγγελος αὐτοῦ, καὶ ἐκόπτετο ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ αὐτοῦ δεινῶς·
ἔλεγεν δὲ καὶ τοῦτο μετὰ δακρύων· Οὐαὶ τοῖς πονηροῖς δαίμοσιν, οἵτι-
νες δεινῶς⁴ ὑποβάλλουσιν τοῖς ἀνθρώποις, ἰδοὺ γὰρ ὁ Κύριος τοῦ
οἰκέτου τούτου δεχόμενος *τῶν δαιμόνων τούτων⁵ τὸν παροξυσμόν,⁶ 15
ὠργίζετο τύπτων τὸν δούλον αὐτοῦ δεινῶς, καὶ τῷ λιμῷ διαφθείρων.

Αὐτὸς δὲ βία φερόμενος, ἐκεντρώθη ὑπὸ τοῦ Σατανᾶ καὶ λαβὼν
σχοινίον ἀπήγατο καὶ ὅλως ἐδόθη θυσία τῷ διαβόλῳ· οἴμοι οὖν ὅτι ὄν
μοι ὁ Θεὸς ἐνεπίστευσεν ἀπὸ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος φυλάττειν, τοῦτον
ἄφνω ἄρπάξας ὁ δράκων ὁ σαπρὸς κατέπιεν· οἴμοι, πῶς ὀφθήσομαι 20
τῷ Κυρίῳ ἐν θλίψει καὶ στυγνότητι· πῶς δὲ ἴδω τὸν ποιητὴν μου
λυπούμενον ἐπὶ τῇ ἀπωλείᾳ τῆς ἀθλίας ψυχῆς ταύτης. Ταῦτα τοῦ ἀγγέ-
λου φθεγγομένου καὶ σφόδρα πλησσομένου, ἰδοὺ ἕτερος ἄγγελος ὤφ-
θη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν πρὸς αὐτόν καὶ λέγει αὐτῷ· Τάδε ἐκέλευσεν ὁ
Πατὴρ ἡμῶν Κύριος Σαβαώθ διὰ τοῦ λόγου ἀπὸ τῆς χάριτος καὶ 25
τοῦ Πνεύματος φθεγγόμενος, ὅτι πορεύθητι ἐπὶ Ῥώμην τὴν πόλιν,
κάκει τῇ ὥρᾳ ταύτῃ βαπτίζεται νηπιόν τινος ἀνδρὸς στρατιώτου, τοῦ-
το ὑποκληρώθητι καὶ φύλαττε αὐτῷ ὑπηρετῶν τῷ ἁγίῳ Πνεύματι τὸ
διὰ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος ἐπιφοιτήσαν αὐτῷ, ἐγὼ δὲ ἐκδικήσω ἑμαυ-
τὸν εἰς τὸν Κύριον τοῦ οἰκέτου ἐκείνου, καὶ δείξω αὐτόν *τοῦ μὴ⁷ 30
ὀργίζεσθαι, μήτε τύπτειν καὶ λιμοκτονεῖν τοὺς οἰκέτας αὐτοῦ, μηδὲν
ἀμαρτάνοντας.

Ταῦτα εἰπὼν ὁ ἄγγελος τῷ ὁμοίῳ αὐτοῦ διέστη εἰς τὸν οὐρα-

⁷ υἱοῦ δοβ. P¹ P² *** Μιχ. τῷ ἀρχιστρατήγῳ P² *⁹ οἱ P¹

104. *¹ ἐγένετο δὲ τῷ μακαρίῳ καὶ δούλῳ τοῦ Θεοῦ μετάρσιος θεωρία P²
² οἱ. P² ³ ἰδοὺ δοβ. P¹ P² ⁴ δεινὰ M η δρ. ⁵ οἱ. P¹ ⁶ ὑπογραμμὸν P²
⁷ μηκέτι M η δρ.

νόν, ἐκείνος δὲ ἐπορεύθη κατὰ τὴν θεῖαν πρόσταξιν, ἣν ἐνετείλατο αὐτῷ Κύριος ὁ Θεός.

105. Ὁ δὲ δίκαιος προσχὼν πάλιν τῷ ἀέρι βλέπει, καὶ ἰδοὺ ἕτερα ψυχὴ ἀνεφέρετο μετὰ πλείστης ταραχῆς καὶ θορύβου, ἣν γὰρ 5 πλῆθος δαιμόνων θροοῦν καὶ ἀρπάζειν ἐπιχειροῦν τὴν ταλαίπωρον ἐκείνην ψυχὴν, κληρικοῦ δὲ ἦν *Ἐλευθερίου τινός,¹ ὅστις ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ ἐσχόλαζεν ἐν πορνείαις καὶ μοιχείαις, κοίταις καὶ ἀσελγείαις, μαγίαις καὶ φόνοις ἐνεδρεύων, πολλοὺς γὰρ ἐν ταῖς νυξίν περιπατῶν ἀπέκτενεν, καὶ λαμβάνων τὰ ἱμάτια αὐτῶν ἐπίπρασκεν, καὶ παρέιχεν 10 τροφὴν ταῖς μίμαις αὐτοῦ, *ὡς οὖν ἀνήγετο ἡ ἀθλία αὐτοῦ ψυχὴ² οὐκ ἔφθασεν ἕως τετάρτου³ τελωνίου καὶ ἐκτείνας τὴν χεῖρα αὐτοῦ ὁ δράκων μετὰ θάρσους ἀπέσπασεν αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἀγίων ἀγγέλων καὶ κατέσπασεν εἰς γῆν· λαβόντες δὲ αὐτὴν οἱ δαίμονες τύπτοντες κατήγαγον αὐτὴν *εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ παρέδωκαν 15 τῷ τοῦ σκότους ἄρχοντι δεσμευθῆναι αὐτὴν⁴ σὺν ταῖς ὁμοίαις παρανόμοις αὐτῆς ψυχαῖς ἕως τῆς ἀναστάσεως.

106. Ἀναβαίνοντες οἱ ζοφώιδεις ἐκείνοι δαίμονες ἐνεφύσων καυχώμενοι πρὸς ἀλλήλους καὶ ἔλεγον· Ἴδε ὅτι καὶ κληρικοῦ τοῦ Ναζωραίου Ἰησοῦ ἠτῶμεν καὶ ὑποκάτω τῶν ποδῶν ἡμῶν ῥηγνύομεν. 20 Τότε ἀπεκρίθη ὁ εἰς αὐτῶν καὶ λέγει· Τί ὅτι καυχώμεθα ἕνα που ταλαίπωρον ἀπολέσαντες· δείξω δὲ ὑμῖν ἱερεῖς καὶ κληρικοὺς ἐν ἀρεταῖς λάμπαντας, καὶ οὐ δύνασθαι κἄν προσεγγίσει αὐτούς. Ἀκούσαντές δὲ αὐτοὶ εἶπον· Εἶθε μὴ ἦν τὸ σημεῖον τοῦ Ἰησοῦ ἐν αὐτοῖς, καὶ ἡ βοήθεια αὐτοῦ ἔμπροσθεν καὶ ὀπισθεν ὡσπερ τεῖχος ὄχυρόν· περικυ- 25 κλοῦν αὐτούς, καὶ *ἰδεῖν εἶχες¹ τὴν δύναμιν ἡμῶν.

Λέγει αὐτοῖς ἐκείνος· Τί ὅτι ζύλω φοβούμεθα ἐν ᾧ προσηλώθη ὁ Ἰησοῦς· τοῦτο γὰρ ἐστὶν δεῖγμα ὅτι παντελῶς ἐξελύθημεν. Ἀποκρίνονται ἐκείνοι καὶ λέγουσιν· Οὐκ ἔστιν ὁ φόβος τοῦ ζύλου, ἀλλὰ τῆς φοβερᾶς ἀστραπῆς τῆς ἐξερχομένης ἐκεῖθεν.

30 Λέγει πάλιν τὸ δαιμόνιον· Οὐ μόνον ἐκ τοῦ ζύλου ἔρχεται* ἡ ἀστραπὴ αὕτη καὶ φλέγει² ἡμᾶς, ἀλλ' ὅτι καὶ σφραγίζοντες οἱ χριστιανοὶ³ τῇ ἰδίᾳ αὐτῶν χειρὶ, ἐκ τῆς σημειώσεως ἐκείνης πῦρ φλέγον πορεύεται καὶ φλέγεται ἡμᾶς.

105. *¹ τοῦ ἀγίου Ἐλευθερίου M; ἐν ἀγίοις Ἐλευθερίου P¹ P² *² ἡ ψυχὴ P¹ ³ τρίτου M *⁴ οἱ. P¹

106. *¹ καὶ δείξιν ἔχομεν P² *² φλόξ καὶ καίει P¹ ³ τῇ ὄψει αὐτῶν δοθ. P²

Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ δοκιμάζοντες αὐτῷ, καὶ τοῦ ἄρα
τοιαῦτα ἐπειράθης ἃ λέγεις πρὸς ἐξουδένωσιν ἡμῶν.

107. Τότε ἀποκριθεὶς λέγει Ἐνθρωπὸς τις περίεστιν ἐν Κων-
σταντινουπόλει, *Νήφων ὀνόματι,¹ καὶ ἔστιν σκληρὸς λίαν πρὸς ἡμᾶς,
τούτῳ ἐπὶ νεότητος αὐτοῦ *προσέκρουσα ἐγώ τε καὶ ἕτεροι ἡμῶν πει- 5
ράζοντες αὐτὸν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας τοῖς γαργαλισμοῖς,² τοσοῦτον δὲ
ἐξεπυρώσαμεν αὐτόν, ὡς καὶ εἰς μαλακίαν καταβάλοι αὐτόν,³ ὡς δὲ
ἐσκιρτήσαμεν νικήσαντες αὐτόν καὶ κατεγράψαμεν αὐτοῦ τὴν ἀμαρ-
τίαν καυχώμενοι μεγάλως, ἐκεῖνος αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἤρξατο μέμφεσθαι αὐ-
τοῦ καὶ μετανοεῖν καὶ ἐξουθενεῖν ἑαυτὸν καὶ λέγειν Ὡ ποίῳ σώματι 10
σκωληκοβρότῳ ὑπέικω ποιῶν τὴν ἐπιθυμίαν τὴν εἰς πῦρ με ἔλκουσαν,
τούτο δὲ εἰπὼν ὡσπερ ἑμάνη, ἡμεῖς δὲ ἐγελῶμεν εἰς τὸ πρόσωπον
αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ πονηρὸς ὢν ἄκρως καὶ τοὺς τρόπους ἡμῶν ἀσφαλῶς
γινώσκων, ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ λέγει Ἐγὼ δεῖξω ὑμῖν, διεφθαρ-
μένοι δαίμονες, καὶ σὺν τῷ λόγῳ ἀναστάς ἔγνω πού ἴσταμέθα, καὶ 15
εὐθέως ἐσημειώσατο τῇ χειρὶ αὐτοῦ ἡμῶν ἐπάνω τὸν τύπον τοῦ ζύλου
Ἰησοῦ⁴ καὶ εὐθέως διήλθεν ὡς φλόγα πυρὸς εἰς τὰς καρδίας ἡμῶν
*καὶ ἐνέπρησεν ἡμᾶς⁵ καὶ παντελῶς ἐξέλυσεν, παραχρῆμα δὲ ἡμῶν
ἀφανισθέντων εἰς ἐξ ἡμῶν ἴστατο μακρόθεν θεωρῶν τὸ τί αὐτὸς μέλ-
λει ποιεῖν, παραχρῆμα οὖν⁶ ἐκεῖνος ἀναστάς, εἰσέρχεται εἰς τὴν ἐκκλη- 20
σίαν αὐτοῦ καὶ βάλλει τρεῖς μετανοίας τῷ Θεῷ καὶ λέγει Κύριε, ἐγὼ
ἄνθρωπός εἰμι ἀμαρτωλός, νέος τῇ ἡλικίᾳ, ἀρτίως τὸν πόλεμον ἔχων
τῶν παθῶν καὶ τῆς πυρώσεως τῆς σαρκός, μὴ οὖν λογισθῆ μοι τού-
το εἰς ἀμαρτίαν, δέομαί σου, Χριστέ ὁ Θεός, Κύριος γὰρ εἶ καὶ ἐξου-
σίαν ἔχεις, καὶ λόγῳ μόνῳ λύειν τὰ πλημμελήματα ἡμῶν. Τοῦτο εἰπόν- 25
τος αὐτοῦ, ἰδοὺ ἄγγελος ἔλθων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἔστεφάνωσεν αὐτόν
διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ὑπερόσον ἐξουδένωσεν καὶ κατεμέμψατο
αὐτοῦ, ἐκεῖνος δὲ μανεῖς εἰς τὸ σῶμα αὐτοῦ, ἤρξατο τύπτειν τὸ πρό-
σωπον ἑαυτοῦ⁷ ῥαπίσμασιν⁸ ὅση δυνάμει ἐκέχρητο *ὡς λίαν ἀδυνα-
τῆσαι¹⁰ αὐτόν,⁹ μόλις δὲ τὰς χεῖρας αὐτοῦ ἐκτείνας¹¹ εἰς ὕψος, ἐδέετο 30
τοῦ Θεοῦ λέγων Ὁ φρικτός Πατήρ, ὁ τὸν φοβερὸν Υἱὸν γεννήσας, ὁ
πληρῶν τὰ πάντα τῷ πνεύματί σου, ἀκουσόν μου τοῦ ἀκαθάρτου, καὶ
παίδευσον τὰ βδελύγματα τὰ εἰς ἐμὲ καυχώμενα, σοὶ γὰρ μόνῳ ἡμαρ-
τον ἐγὼ ὁ ῥυπαρὸς καὶ διεφθαρμένος. Ταῦτα αὐτοῦ εἰπόντος, ἰδοὺ

107. *1 φ ὄνομα Ν. P¹ 2 λογισμοῖς P¹ 3 οἱ. P² 4 καὶ ἐνέπρησε ἡμᾶς δοβ.
P¹ *5 οἱ. P¹ 6 δὲ Μ η δρ. 7 γρόνθοις καὶ δοβ. P² 8 οἱ. P¹ *9 ἀνέβη δὲ τὸ μέ-
τρον τῶν ῥαπισμάτων ἕως χιλιοστοῦ ὡς λίαν δυνατῆσαι αὐτόν P² 10 ἀπονήσαι P¹
11 ἄρας Μ

ἄγγελος ὁ στέψας αὐτὸν εἰς τὸν ἀέρα γενόμενος, εἶδεν ἡμᾶς καὶ ρίψας ὡσπερ τι σπαρτίον, πάντας ἡμᾶς συνέκλεισεν εἰς ἓν, καὶ ἓνα καθ' ἓνα ἐκβάλλων ἐκ σπαρτίου ἔδιδεν ἡμῖν ἄνα χιλίους ράβδους βωῶντας τόσουαὶ μεγάλη τῇ φωνῇ, δέρων ἡμᾶς ἔλεγεν· μὴ προξενεῖτε τοῖς δου-
 5 λοῖς τοῦ Θεοῦ τύπτειν ἑαυτοὺς, ἰσχυρῶς οὖν βασανίσας ἡμᾶς ὁ ἄγγελος ἐκεῖνος ὁ ἄσπλαγχνος, μόλις ἀπέλυσεν ἡμᾶς, ἔκτοτε οὖν ὅπου ἂν ἴδω αὐτόν, ἄφαντος γίνομαι, φοβούμενος τὰς πληγὰς. Τοῦτο τοῦ δαιμονίου εἰπόντος,¹² ἦρξαντο *οἱ ἄλλοι¹³ γελᾶν αὐτῷ¹⁴ ὡς ταλαιπώρῳ καὶ ἀθλίῳ καὶ κατα πάντα δειλῷ· ὑπάρχων δὲ ὁ δίκαιος Νήφων ἄνω τῇ θεωρίᾳ
 10 ἦκουεν ταῦτα παρὰ τῶν πονηρῶν πνευμάτων λεγόμενα περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὁμοίως *ἐνεγέλα αὐτοῖς.¹⁵

108. Πάλιν δὲ προσχῶν τῇ θεωρίᾳ βλέπει, καὶ ἰδοὺ αγγελος ἀπῆει φλογερὸς ὡς ἐπὶ τὴν ἐπτάλοφον κατέχων καὶ ῥομφαίαν δεινὴν κραταιῶς, ὅλην διόλου ὡσπερ χειράγραν ὑπάρχουσαν· ἄνθρωπος γὰρ
 15 τις ἐν αὐτῇ τῇ πόλει ἐψυχορράγει δεινῶς βασανιζόμενος, ὡς ἦν τοκισ-
 τὴς καὶ ἄσπλαγχνος, οὐ μὴν καὶ εἰς τὸν δίκαιον Νήφωνα πολλὰ ἐβ-
 λασφήμει, αἰρετικὸν αὐτόν καὶ ὑποκριτὴν τοῖς πᾶσιν κηρύττων· ἔκρι-
 νεν δὲ αὐτῷ συνεχῶς λέγων· Διατί τὸ καὶ τὸ λέγει καὶ διατί πράττει
 ἐκεῖνο καὶ τὸ ἄλλο, μὴ προσέχων ἑαυτὸν ὁ ἄθλιος, ἀλλὰ ἐτέρων¹ ἀνα-
 20 μηρυκώμενος καὶ ἄλλον² κρίνων ἑαυτοῦ οὐκ ἐφρόντισεν. Ἐλθὼν οὖν
 ὁ ἄγγελος τοῦ πυρὸς πρὸς τὴν κλίνην αὐτοῦ, ἴστατο βλέπων εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ· ὡς οὖν ἔβλεπεν ἄνω, ἔρχεται φωνὴ ἐκ τοῦ οὐρα-
 νοῦ πρὸς αὐτὸν λέγουσα οὕτως· Πάταξον τὸν ἀντίχριστον, τὸν ἀκάθαρ-
 τον ὀξέως καὶ ἔκσπασσον μετὰ πικρίας τῆς ἀσώτου ψυχῆς ταύτης τοὺς
 25 δεσμοὺς τοῦ σώματος, οὐδόλως γὰρ ἀνέπαυσέν με ποτε ἐν τῇ γῆ³ οὗ-
 τος ὁ ἀλιτήριος, ἀλλὰ καὶ τὸν δουλόν μου Νήφωνα παροργίζων κα-
 τέκρινεν, διὰ τοῦτο πάταξον αὐτὸν δεινῶς ἵνα μηκέτι τὸ χρυσίον το-
 κίσῃ καὶ τοὺς πένητας ἀποπνίξῃ. Ταύτης τῆς φωνῆς ἐκεῖνος ἀκούσας
 εὐθέως ὅση δυνάμει ἐκέκρητο ἐπάταξεν κατὰ τῆς καρδίας τὸν ἄθλιον,
 καὶ εὐθέως μέγα βρύξας ἀπὸ καρδίας, τρίξας τοὺς ὀδόντας ἀπέψυξεν·
 30 ἐφέρετο δὲ ἡ ψυχὴ αὐτοῦ ὑπὸ τοῦ ἀγγέλου βασανιζομένη δεινῶς, καὶ
 εἰς τὴν ἄβυσσον προπορευομένη⁴ τῷ ὀγκίῳ τῆς ῥομφαίας τοῦ ἀγγέ-
 λου δριμυσσομένη ἐν πολλῇ πικρίᾳ καὶ ὀδύνῃ.

Τοῦτο ἰδὼν ὁ δίκαιος καὶ εἰς ἑαυτὸν γενόμενος ἐκ τῆς θεωρίας

¹² εἰρηκόςτος M *¹³ οἱ. M ³ οἱ ἄγγελοι P² ¹⁴ οἱ ἕτεροι M *¹⁵ ἔλεγεν αὐτοῖς ἐνεγέλων τῇ μανίᾳ αὐτῶν M

108. ¹ καὶ ἐτέρους κατηγορίαν δοβ. P² ² ἄλλους M η δρ. ³ ὁ ἄθλιος δοβ. P² ⁴ ἀποπεπομένη M

ἴστατο ἔννεός καὶ λίαν λυπούμενος, ἐνενόει γὰρ οὕτω⁵ καὶ ἔλεγεν· ὦ τῆς ἀθλιότητος ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ ἀμαρτωλῶν, πῶς ἐλεεινῶς καὶ μετὰ πικρίας τὸν βίον καταλύομεν, καὶ μετὰ ταῦτα πάντως κρίσει καὶ πυρὶ αἰωνίῳ ἐμβιβαζόμεθα οἱ ἄθλιοι εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Δέον οὖν ἐστὶν παντοίῳ τρόπῳ τῆς σωτηρίας ὀρέγεσθαι ἡμᾶς καὶ βιάζειν 5 ἑαυτοὺς εἰς τὸ ἀγαθὸν καὶ πράττειν τὸ δέον, καὶ ἐκ τούτου εὐαρεστεῖν τῷ Θεῷ, καὶ μὴ παραβαίνειν τὰς ἐντολὰς αὐτοῦ καὶ ἀσχημονεῖν ἡμᾶς τοῖς πᾶσιν διὰ τῆς πονηρᾶς πράξεως.

Ταῦτα λέγων⁶ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· Κύριε ὁ Θεός μου ἐπὶ σοὶ ἤλπισα, σῶσόν με ἐκ πάντων τῶν διωκόντων με καὶ ῥύσαι με, μήποτε ἀρπά- 10 ση ὡς λέων *βρύχων πονηρὸς τὴν ἀθλίαν καὶ μεμιασμένην μου ψυχὴν ὁ δόλιος, ὁ ἄρχων τοῦ σκότους⁷, μὴ ὄντος λυτρουμένου σου, Χριστέ, μηδὲ τοῦ σῶζοντος αὐτὴν ἀγίου Πνεύματος, μακάριος οὖν, Κύριέ μου, ὁ συνιῶν ἐπὶ σοὶ τῷ ἐκουσίως γεγονότι πτωχῷ καὶ πένητι διὰ τὴν ἡμετέραν σωτηρίαν, διότι ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῇ πονηρᾷ τῆς ἐξό- 15 δου ῥύση αὐτὸν ὡς φιλόανθρωπος Θεὸς ἐκ τῶν διεφθαρμένων πνευμάτων τῆς πονηρίας, ὅταν ἴστανται πονηροὶ κατήγοροι ἀναιδεῖς, φορολόγοι ἀσυμπαθεῖς, ζητοῦντες καταπιεῖν τὴν παναθλίαν ψυχὴν· λυτρωσαί σου, Δέσποτα φοβερέ, φρικτέ, ὁ σεῖων τρόμῳ τὰ πάντα, τῆς τυραννίδος τὸ γένος τῶν χριστιανῶν, ἐλέησον, ἄγιε, τοὺς ἐπὶ σοὶ πε- 20 ποιθότας, καὶ βοήθησον τοῖς πολλὰ παρανομοῦσιν καὶ διηνεκῶς παραπικραίνουσιν τὰ μεγάλα σου σπλάγχνα.

109. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἔτι ἔννεός ὦν ἐδάκρυσεν, μεμνημένος τὸν θάνατον τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ἐν ᾧ ὁ φλογερὸς ἄγγελος μετὰ τῆς δεινῆς ῥομφαίας παρεγένετο, ἐκσπάσας τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ ὅπως 25 ἔδωκεν πικρὸν θάνατον καὶ ἐλεεινόν, μηδὴ ἄλλως εὐρῶν οἰκτιριστὸν παρα Θεοῦ,¹ κἂν τάχα λαμβάνων τοὺς τόκους² παρείχεν τινὰ ἐξ αὐτῶν τοῖς πένησιν· *ἀλλ' ἔφη³ ὁ δίκαιος ὅτι *βασανιζομένη ἡ ψυχὴ ἐκείνη⁴ ἐβόησεν· ὅτι μνήσθητί μου, Κύριε, τῆς οἰκτρᾶς καὶ μικρᾶς ἐλεημοσύνης ἧς εἰργαζόμην ἐνώπιόν σου, καὶ ἦλθεν αὐτῷ φωνὴ λέ- 30 γουσα· Ναί, ἄθλιε, ἔπινες τὸ αἷμα τῶν πτωχῶν, καὶ ἐπότιζες αὐτοὺς ἑτέροισι πτωχοῖς, ὑπὲρ τούτου⁵ ἵνα σὲ ἐλεήσω· τί δὲ ὅτι καὶ ἔκρινες ὃν ἐγὼ φιλῶ καὶ αἰδοῦμαι· αὐτὸς ἐν νυκτὶ καὶ ἡμέρᾳ δεῖσεις ὑπὲρ ἀνόμων καὶ ἀμαρτωλῶν προσφέρει μοι, καὶ ὑπὲρ σοῦ προσευχόμενος

⁵ τοῦτο P¹ ⁶ ἐννοῶν ἑαυτῷ ἔλεγεν P¹ ⁷ τὴν ψυχὴν μου P¹; ὡς λέων βρύχων τοῦ σκότους μὴ ὄντος λυτρ. P²

109. ¹Κυρίου M ²κόπους P¹ ³ἔλεγεν γὰρ M ⁴βασανιζόμενος ὁ ἀνθρώπος ἐκείνος P¹ ⁵τοῦτο P¹ P²

οὐ διέλιπεν, σὺ δὲ διατί αὐτὸν κατέκρινας, νῦν οὖν⁶ μάξης μηδένα κρίνειν μήτε λοιδορεῖν.

Ταῦτα λέγων ὁ δίκαιος παρήγγελλεν πᾶσιν τοῖς γνωστοῖς αὐτοῦ εἰπών· Βλέπετε, τέκνια, τοῦ μὴ κρίναί τινα, μάλιστα ἐάν τις τῷ Θεῷ 5 προσεδρεύων ἢ, φυλάζετε ἑαυτοὺς παρακαλῶ ἐκ τῆς ἀμαρτίας ταύτης καὶ ἑαυτοὺς προσέχετε τοῖς ἰδίοις πταίσμασιν, [συνιέτε, ἵνα ἐκ τῆς ἐπιγνώσεως αὐτῶν δυνηθῶμεν καὶ εἰς μετάνοιαν μετατραπῆναι· πόσοι γὰρ εἰσὶν δούλοι τῷ Θεῷ ἀφιερωμένοι, οἱ δὲ ἐν τῷ κρυπτῷ, τινὲς δὲ μέμφονται τοὺς παρῆρησιαζομένους καὶ ἔξουσιν κρίμα δεινὸν ἐν ἐκείνῃ τῇ 10 ἡμέρᾳ, ὅσους γὰρ οἶδεν ὁ Θεὸς ὅτι ὡς κόπρον ἡγούνται τὴν δόξαν] τῶν ἀνθρώπων, τούτους εἰς τὸ φανερὸν τοῖς πᾶσιν ἔστησεν, καὶ προσέταξεν αὐτοῖς, παρῆρησιάζεσθαι εἰς πολλῶν διόρθωσιν, εἰρηκῶς⁷ αὐτοῖς οὕτως φησὶν λαμπάτω τὸ φῶς ὑμῶν ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων, ὅπως ἴδωσιν τὰ καλὰ ὑμῶν ἔργα, καὶ δοξάσωσιν τὸν Πατέρα ὑμῶν τὸν ἐν τοῖς οὐρα- 15 νοῖς· οὗς δὲ ἐπίσταται ὅτι εἰς κενοδοξίαν τρέπονται, τούτους πάλιν ἔφη· πᾶς ὁ ποιῶν εἰς τὸ ἐμφανὲς τὰ ἔργα τῆς δικαιοσύνης αὐτοῦ πρὸς ἀρέσκειαν ἀνθρώπων καὶ οὐ δι' ἐμέ, ἀμὴν⁸ λέγω ὑμῖν, ὅτι ἀπέχει⁹ τὸν μισθὸν αὐτοῦ¹⁰. ὁ γὰρ ἐκουσίᾳ, φησί, τῇ γνῶμῃ κενοδοξῶν οὐκ ἐλεηθήσεται.

20 Ταῦτα οὖν εἰδότες, τέκνα, μηδένα κρίνωμεν, μήτε καταλαλοῦντος προσέχωμεν ἢ κατὰ δικαίου ἢ κατὰ ἄλλου τινὸς ἀνομίαν λαλοῦντος· γέγραπται γάρ, μὴ κρίνε καὶ μὴ ἐξουθενεῖς σὺ ὁ ἐπὶ θρόνου καθήμενος τὸν παρεστῶτά σοι¹¹ δούλον, οὐκ οἶδας γὰρ μήποτε ἐν αὐτῷ ἔστιν τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ, καὶ εὑρεθῆς ἀγ- 25 νώστῳ τῷ Θεῷ πολεμῶν.

Ταῦτα λέγων ὁ μακάριος πρὸς τοὺς ἐρχομένους πρὸς αὐτόν, παρεκάλει¹² πᾶσιν ὅτι τοῦ προσέχειν ἑαυτοῖς καὶ πείθεσθαι τοῖς λόγοις αὐτοῦ τοῦ μηδένα κρίναι, μήτε τοκίζειν τῷ ἔχοντι χρυσίον, τί γὰρ ὠφελήσει τῷ ἀνθρώπῳ, ἐάν λέγῃ ὅτι χριστιανός εἰμι, ἔχει δὲ χρυ- 30 σίον ἐναποκείμενον τοκίζων αὐτό· πρῶτον γὰρ ὁ τοιοῦτος οὐκ ἔχει τὰς ἐλπίδας αὐτοῦ ἐπὶ τῷ Θεῷ· δεύτερον, ἔστιν εἰδωλολάτρης· τρίτον, ἀγχεταὶ τῇ κνιπεῖᾳ καὶ ἀσβολοῦται τῇ μερίμνῃ, καὶ ταῖς νυξὶν μεριμνῶν εἰκῆ καὶ μάτην οὐδὲ ὕπνου κορέννυται· ἔσχατον δὲ παραγίνεται ὁ θάνατος· φεῦ τῆς πικρίας. Ταῦτα αὐτοῦ λέγοντος καὶ τὰ 35 τούτοις ὅμοια, φόβος μέγας ἔλαβεν πάντας τοὺς ἀκούοντας ταῦτα.

⁶ ἵνα δοβ. P¹   ⁷ εἰρηκῶς P¹   ⁸ ἀμὴν δοβ. P²   ⁹ ἀπέχουσι P¹   ¹⁰ αὐτῶν P¹
¹¹ ὡς δοβ. M   ¹² παρακαλεῖ M

110. Καθεζομένου δὲ αὐτοῦ, ἔρχεται τις καὶ λέγει αὐτῷ· Οἶδας, πάτερ, ὅτι ἡ δεινὰ νιάνις τῆς κυρίας τῆς σὲ ἀναθρεψάσης δεινῶς συνεχέται νόσῳ τοῦ λεγομένου συντρίμματος, ὅση οὖν σοι δύναμις, ἐλέησον αὐτήν· ἦδει γὰρ ψυχορραγεῖ. Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Τί λέγεις, τέκνον, ἐγὼ ἐλείψω αὐτήν, οὐκ ἔστιν τοῦτο παρ' ἐμοί, ὁ Θεὸς γὰρ μόνος ἔχει τὸ ἔλεος· τυφλὸς δὲ τυφλὸν ὀδηγῶν,¹ ἐπὶ κρημοῦ φέρονται· ὅμως πορευθῶμεν διὰ τὸν εἰρηκότα, ὅτι ἀσθενὴς ἦμην καὶ οὐκ ἐπεσκέμασθέ με. Ὅτε οὖν ἐγένετο πλησίον τῆς κλίνης, ἤρξατο δακρῦειν καὶ προσεύχεσθαι κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον, ἐπάνω τῆς παιδός· ἐν ὅσῳ οὖν ἠύχето, ἄφνω ἡ ἀσθενὴς καὶ ψυχορραγοῦσα, ἤρξατο 10 κειμένη τὰς χεῖρας αὐτῆς εἰς ὕψος αἶρειν καὶ ἰκετεύειν τῷ Θεῷ· λαοῦ δὲ παρόντος ἐκείσε ἤρξαντο πάντες βοᾶν τό, Κύριε ἐλέησον· παραχρήμα δὲ τῇ ἀχράντῳ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ ἀνέστη *ἡ ψυχορραγός² καὶ ἤρξατο τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ τὴν καρδίαν τὸν τύπον τοῦ σταυροῦ ποιεῖν καὶ δοξάζειν τὸν Θεὸν ἐνώπιον πάντων, ὥστε φόβῳ συ- 15 νεῖχεν³ πάντας τοὺς ἐστῶτας ἐκείσε ὄντας, καὶ ἠὐχαρίστησε τῷ ἀγίῳ Θεῷ.

5
Matth. XV,
14.
Matth.
XXV, 36.

111. Ἐκεῖθεν δὲ γενόμενος ὁ δίκαιος ἔρχεται εἰς ἐπίσκεψιν ἐτέρας ἀδελφῆς ἧτις πολλὴν πίστιν εἶχεν εἰς αὐτόν¹, ὥστε καὶ τὸ πλείστον ποιεῖν αὐτῷ διακονοῦσα, ὡς οὖν καὶ αὐτὴ δεινῶς συνεχομένη, ἐδέετο 20 τοῦ Θεοῦ καὶ τῶν εὐχῶν τοῦ δικαίου θεραπείας² τυχεῖν.

Λέγει αὐτῇ ὁ ὀσιος· εὐχαρίστησον μᾶλλον τῷ Θεῷ, θυγάτηρ, ὅτι ὃν ἀγαπᾷ Κύριος παιδεύει, μαστιγοῖ δὲ πάντα υἱὸν ὃν παραδέχεται, εἰ δὲ θέλης ὑγιῆς³ τυχεῖν καὶ τοῦτο ὀρέγεσαι, ἰδοὺ τὸ πρῶτ' ἀνίστασαι ὑγιῆς καὶ εὐχαρίστησον τῷ μεγάλῳ ἱατρῷ καὶ Κυρίῳ Ἰησοῦ 25 Χριστῷ. Τοῦτο εἰπὼν ἀνεχώρησεν τῶν ἐκεῖ, ἡ δὲ γυνὴ χάριτι Θεοῦ τὸ πρῶτ' εὐρέθη ὑγιῆς καὶ ἠὐχαρίσκει τῷ μόνῳ λυτρωτῇ καὶ ἀληθινῷ Θεῷ⁴.

Πρῆμτ.
III, 12.

112. Εἰσελθόντος δὲ τοῦ μακαρίου ἐν τῇ κέλλῃ αὐτοῦ καὶ μετὰ τὴν εὐχὴν καθίσαντος, ἔρχεται πρὸς αὐτὸν ἄνθρωπός¹ τις ὄνομα 30 αὐτῷ [Νίκων] καὶ λέγει αὐτῷ· Δέομαί σου²· ἀσθενῶ καὶ τὰ μέλη μου ὅλα συνθλασμένα εἰσίν· πολλὰ οὖν τοῖς ἱατροῖς ἀνήλωσα καὶ³ οὐδὲν ὠφελήθην, δέομαί σου οὖν πρόσευξαι [ὅπως ἰαθῶ] καὶ ἄνεσιν λάβῃ ἡ ψυχὴ μου.

110. ¹ ἀμφότεροι δοβ. P¹ P² *² τοῦ ψυχορραγεῖν M ³ συσχεθῆναι M и др.

111. ¹ αὐτήν M ² ἰώσεως M ³ ὑγίας M ⁴ ἱατρῷ M и др.

112. ¹ οπ. M ² δοῦλε τοῦ Θεοῦ δοβ. M ³ ὡς ὄρας δοβ. M.

Λέγει αὐτῷ ὁ ὄσιος· Φύσει, τέκνον, ἡ γλῶσσά σου καὶ ἡ πονηρά σου γνώμη τοῦτό σοι προεξένησεν, πάνυ γὰρ εἶ πονηρὸς καὶ ὀργίλος, ἐπιποθεῖς⁴ δὲ καὶ μέθην καὶ κρίνεις καὶ κατολαλεῖς τὸν πλησίον σου, συνετάξω δὲ τῷ Θεῷ *μοναχὸς γενέσθαι⁵ καὶ ἐφεύσω αὐτόν, ἐκεῖ γὰρ γενόμενος πάλιν ἀπεστράφης, ὑπὲρ τούτων οὖν τῶν σφαλμάτων ἐδωρήσατό σοι ὁ ἐλεήμων⁶ Θεὸς⁷ τὴν μικρὰν ταύτην παιδείαν, ἵνα ὑπομένης εὐχαριστῶν αὐτῷ ἐν μετανοίᾳ καὶ ἐξομολογήσει, ὅπως κἂν οὕτως τύχης ἐλέους ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως παρὰ τοῦ δικαίου κριτοῦ, οὐ συμφέρει σοι οὖν, τέκνον, ἡ ἴσσις μήποτε ἰαθείς ἐνθεν, ἐκέθεν πυρὶ γεέννης τεφρωθῆς· ἰδοὺ γὰρ καὶ ὡς ὄρω γέγραπται ἐπάνω τῆς κεφαλῆς σου ἀοράτως τοιοῦτον, θάνατος ταχύς, Κύριε βοήθει, καὶ φησὶν⁸. Τοῦτο ἐρμηνεύεται ἵνα μὴ ἀπολείται ἡ ψυχὴ σου, *ἂν γὰρ οὐ μεταμεληθῆς καὶ ἐξομολογήσει Κυρίῳ τὰς ἀνομίας σου γνῶθι ὅτι ἀπόλλυται σου ἡ ψυχὴ⁹, ἀκμὴν γὰρ τοῖς αὐτοῖς πάθειν

15 ἐμμένεις· μὴ οὖν μέμψη μου, τέκνον, ὅτι ταῦτά σοι λέγω, τὴν γὰρ διόρθωσίν σου θέλων ζητῶ διὰ τῆς ἐλέγγεως ταύτης διορθῶσαί σε. Λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· Ἀληθεύεις, πάτερ, ἐν πάσιν, πλὴν τί ποιήσω¹⁰, διότι βία μεγάλη ἐστὶν τοῦ κόψαι ταῦτα καὶ τί ποιήσω οὐκ οἶδα, εἰμὶ δὲ καὶ ἀσθενὴς τῷ σώματι καὶ τῇ ψυχῇ. Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Οὐκ οἶδας ὅτι βιασθὴ ἐστὶν ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ βιασταὶ ἀρπάξουσιν αὐτήν· σὺ οὖν νηστεία καὶ προσευχὴ σχολάσον, ἔχεις γὰρ μικρὰν διορίαν εἰ καὶ ταχινὴ ἡ ἔξοδος καὶ ἐλπίζω εἰς τοὺς οἰκτιρμούς τοῦ Θεοῦ ὅτι κατευοδωθῆναι ἔχεις· τὰ πάθη γὰρ τῆς ἀμαρτίας πάντα δαιμόνια εἰσὶν καὶ ἔφησεν ὁ Κύριος ὡς ὅτι τὸ γένος

20 τοῦτο ἐν οὐδενὶ ἐξέρχεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ· οὕτως οὖν ὀπλίσθητι καὶ σὺ κατ' αὐτῶν καὶ κόψεις αὐτὰ καὶ φεύγονται ἀπὸ σοῦ. Τοῦτο εἰρηκῶς τῷ ἀνδρὶ ἐξαπέστειλεν αὐτόν. Ὁ δὲ ἀνὴρ χάριτι Θεοῦ τῇ διατάξει τοῦ δικαίου σχολάσας εἰς ὀλίγων ἡμερῶν ἐπορεύθη ἐν μετανοίᾳ¹¹ πρὸς Κύριον καὶ ἐδέξατο τὴν ἄφεσιν τῶν

30 ἀνομιῶν αὐτοῦ παρὰ τοῦ ἔχοντος ἐξουσίαν¹² ἀφιέναι αὐτάς.

113. Ἄλλοτε πάλιν καθεζομένου τοῦ μακαρίου ἐν τῷ σκάμνῳ τῆς ἐκκλησίας οὕσης τῆς κέλλης αὐτοῦ πλησίον τῆς λεγομένης τῆς Ὑπατίας, ὁ¹ ὕστερον κοινόβιον γέγονεν², ἐν ὅσῳ οὖν ἐκάθητο ἐκείσε μετὰ τὸ προσεύεσθαι, συνήχθησάν τινες πρὸς αὐτὸν ὠφελείας χά-

⁴ ποθεῖς M ⁵ μονάσαι P¹ ⁶ καὶ φιλόανθρωπος δοβ. P¹ ⁷ Κύριος M ⁸ λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος τις· Ἔστιν, πάτερ, τό, Κύριε βοήθει δοβ. P¹ P² ⁹ οἱ. P¹ ¹⁰ οὐκ ἦδεν δοβ. P¹ ¹¹ εἰρήνη P¹ ¹² ἰσχὺν P¹

113. ¹ οἱ. M ² ἐγένετο P¹

Ματθ.
XI, 12.

Ματθ.
XVII, 21.

ριν καὶ ἤρξαντο λέγειν περὶ διαφορᾶς θανάτου³, καὶ οἱ μὲν πικρῶς
 θνήσκουσιν, ἕτεροι δὲ ἐτέρως, καὶ ἄλλοι ἄλλως καὶ οἱ μὲν ἐν ξενι-
 τεῖα, οἱ δὲ ἐν τῇ ἐρήμῳ, ἕτεροι δὲ ἐν τῇ θαλάσῃ. Λέγουσιν δέ τινες,
 ὅτι ἐν ἐκάστῳ ὤρισται τοιοῦτῳ τρόπῳ ἀποθνήσκειν· ἀνοίξας δὲ τὸ
 στόμα αὐτοῦ *ὁ ὄσιος⁴ λέγει· Φύσει, ἀδελφοί, πρέπον ἐστὶν πενθεῖν 5
 τὰς ἡμῶν ἀμαρτίας καὶ ζητεῖν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ ἐν μετανοίᾳ, ταῦτα
 δὲ κρίματα εἰσὶν τοῦ Θεοῦ ἡμῶν καὶ φόρος οὐκ ὁ τυχῶν περίεστιν
 τοῦ λέγειν αὐτὰ, κλαύσωμεν δὲ μᾶλλον *καὶ θρηνήσωμεν τὰ πλημ-
 μελήματα ἡμῶν⁵ ὅπως δυνηθῶμεν εὐρεῖν, κἂν μικρὰν βράνιδα τῆς
 σωτηρίας ἡμῶν, ἰδοὺ γὰρ ἔρχονται ἡμέραι πονηραῖ, ὅτε οὐδεὶς δύνα-10
 ται ἐργάσασθαι, πρὶν οὖν παραγένωνται, ἐργασόμεθα τὸ ἀγαθὸν ἵνα
 ζήσωμεν. Λέγουσιν πρὸς αὐτὸν οἱ ἄνδρες· Τίμιος ὁ λόγος σου, πάτερ,
 πλὴν οὐδὲν φαυλὸν σου ἐρωτοῦμεν· δεόμεθά σου οὖν ἀπάγγειλον ἡ-
 μῶν τὴν ἐρώτησιν· *Ἐφη ὁ ἅγιος⁶· Εἶπον ὑμῖν ὅτι ταῦτα κρίματά εἰ-
 σιν τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐ πρέπον τοῦ λέγειν πλὴν μικρά τινα ἀπαγγείλω 15
 ὑμῖν τὸ δῶψ σοι Κύριος κατὰ τὴν καρδίαν σου σκοπήσαντες (sic)· αἶψι γὰρ
 ὁ Κύριος ἐκάστου τὴν πρόθεσιν τηρεῖ καὶ πρὸς τὴν ἐργασίαν αὐτοῦ
 δίδωσιν αὐτῷ. Ἦν γὰρ εἰς ἄνθρωπος ὀνόματι Θεόφιλος· ὁ αὐτὸς ἦν
 καὶ ἐμοὶ προσφιλεῖς καὶ πολλάκις ἐμακάριζεν τὴν ἐμὴν σαθρότητα,
 μὴ εἰδῶς ὅτι αἱ ἀνομίαί μου ὑπερηκόντισαν καὶ τῶν δαιμόνων, τού-20
 τῳ ἐκ νεότητός μου πλειστάκις συνωμίλησα καὶ *πολλὰ ψυχωφελεῖ
 λόγια⁷ ἐνέβαλα εἰς τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ οὐκ ἠδυνήθη ἐξάψαι εἰς
 τὸ ἀγαθόν, μόνον δὲ ἤκουεν καὶ ἐτέρπετο· ἐν δὲ ἐκ τῶν λεγομένων
 ἔργῳ καὶ πράξει οὐκ ἐπετέλει· ἦν δὲ ὁ ἄνθρωπος ἐπὶ ἐργαστηρίου ἐσ-
 τῶς καὶ τῷ ἐχομένῳ ζυγῷ τὰς πραγματείας ποιούμενος, ἦν δὲ καὶ 25
 αἰσχρὸς τῷ λόγῳ πάνυ καὶ μνησικάκος, θύραν οὐδόλως περιοχῆς
 ἔχων ἐν τῷ στόματι αὐτοῦ, ἄκρος ἦν εἰς τὸ μὴ φοβεῖσθαι τὸν Θεόν,
 διότι ἐβασίλευεν ἡ ἀμαρτία ἐν αὐτῷ, ἐποίει δὲ παραζυγίας⁸ αὐτοῦ·
 ὅτε οὖν ἔφθασεν τὸ δρέπανον τοῦ θερίσαι αὐτὸν καὶ τοῦ κόσμου
 τούτου ἀπαλλάξαι, ὀρῶ καὶ ἰδοὺ ἐδόθη αὐτῷ δυσεντερίας πληγὴ 30
 πρὸ μηνὸς καὶ πάλιν βιασμοῦ καὶ μετὰ ταῦτα εἰσήει εἰς τὰ ἔνδον
 αὐτοῦ κοπίδιον ἀοράτως καὶ κατέσπασεν τὰ ἐντὸς αὐτοῦ, ἔπειτα
 ἐλύθη ἡ γαστήρ αὐτοῦ καὶ ἅπαντα τὰ ἔγκατα αὐτοῦ διὰ τοῦ ἀφε-
 δρώνος κατήγαγεν καὶ λοιπὸν ἔκειτο ψυχορράγων καὶ ἐσθίων τὴν
 γλῶσσαν αὐτοῦ ἕως οὗ καὶ αὐτὴν ἐέκοψεν πτυέλῳ πτύσας⁹ αὐτὴν 35

Hean.
 XIX, 5.

³ θανάτων M *⁴ οἱ. P¹ *⁵ οἱ. P¹ *⁶ οἱ. M

*⁷ πολλοὺς ψυχωφελεῖς λόγους M ⁸ παραζυγίας τῷ ζυγῷ αὐτοῦ· σφόδρα καὶ ἠσθιεν τὸν κόπον τῶν πενήτων κρυπτῶς δοθ. M η δρ. ⁹ χύσας M

ἔξω διὰ τοῦ στόματος αὐτοῦ, τοσαύτη δὲ κρίσις τοῦ Θεοῦ ἐγένετο εἰς
 αὐτόν, ὥστε ἐπὶ ἄλλαις ἰζ' ἡμέραις ἔκειτο λακτίζων καὶ ἀναδίδων
 ἑαυτὸν τῆς κλίνης καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας· ἔτιλλεν δὲ τὸν πώγωνα
 αὐτοῦ τρίχα¹⁰ πρὸς τρίχα τῇ χειρὶ¹¹ αὐτοῦ ἐκριζῶν ἕως οὗ ἐποίησεν
 5 αὐτοῦ ὡς τὴν παλάμην αὐτοῦ· μετὰ τοῦτο δὲ ἔκειτο ψήφους ποιῶν
 τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ καὶ νεύων ἐλεεινῶς τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ καὶ τοὺς
 ὀφθαλμοὺς ἀγριαίνων, ἐζήτει παραμυθίαν καὶ οὐκ ἦν· πάλιν ὡσπερ
 πνευματιζόμενος συνέσειεν τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν καὶ ποτὲ μὲν τίλλων
 τὰς τρίχας αὐτοῦ, ποτὲ δὲ ἔκειτο βέγγων καὶ τοὺς ψήφους τοῖς δακ-
 10 τύλοις ποιούμενος, καὶ ἦν ἰδεῖν ἐλεεινὸν φόβον καὶ φρικτὸν μυστή-
 ριον ἐπ' αὐτῷ, πῶς τὴν φοβερὰν ἐκείνην¹² βάσανον ὑπέμενε, ἔσχα-
 τον γὰρ κατέφαγεν καὶ τὰ χεῖλη αὐτοῦ, ἐποίησεν δὲ καὶ τὴν κεφαλὴν
 αὐτοῦ χωρὶς τριχῶν καὶ ἀμεριμνήσας λοιπὸν τούτων, ἔκειτο βέγγων
 καὶ τρίζων τοὺς ὀδόντας καὶ τοῖς δακτύλοις τοὺς ψήφους ποιόμε-
 15 νος. Ἦν γὰρ ἐπιστὰς αὐτῷ ἄγγελος¹³ ἀοράτως ἐσπασμένην ῥομφαίαν
 ἔχων πολύτροπον μεθ' ἧς ἐβασάνιζεν τὸν ἐλεεινόν· οὕτως οὖν ἔκειτο
 βασανιζόμενος καὶ ψυχορράγιων ἐπὶ ταῖς ἑπτὰ καὶ δέκα ἡμέραις ψηφί-
 ζων τοῖς δακτύλοις αὐτοῦ τὰς ἀδικίας τοῦ ζυγοῦ. Ἐλεγεν δὲ αὐτῷ ὁ
 τοῦ πυρὸς ἄγγελος· Ἄθλιε, εἰς τοσοῦτον οὐκ εἶχες οἰκτιρμοὺς, ὅτι
 20 πάντας ἔφλεγες τῷ παρακαμπανισμῷ; τί δὲ ὅτι καὶ ἔσφαλες εἰς τὴν
 πίστιν τὴν ὀρθόδοξον καὶ ἀδεῶς ἐπιορκῶν ὡμνυες τὸ φοβερὸν ὄνομα
 τὸν Θεοῦ· ποίω δὲ τρόπον ἔβαλλες ὕβριν¹⁴ πάντας τιμίους ἀνθρώπους;
 ἰδοὺ τί σοι προεξένησαν ταῦτα νῦν¹⁵, διατί δὲ κοινωνῶν τῶν ἀχράν-
 των μυστηρίων ἐνέπτηες εἰς τὴν γῆν ἀδεῶς; ποίω δὲ τρόπον κρυ-
 25 φίως παρέκλεπτες τοῖς πένησιν ἐν ζυγοῖς τοῦ ἀδικῆσαι, νῦν οὖν εἰμὶ
 ἔλθῃ ὁ ζυγὸς ἐνώπιον πάντων ἵνα θεάσωνται οἱ ἄνθρωποι τί εἰργά-
 ζου, οὐ μὴ ἐξέλθῃ τὸ πνεῦμα ἐκ τοῦ σκηνωματοῦ σου¹⁶, ἀλλ' ἀκμὴν
 τυραννηθήσει.

Ταῦτα τοῦ ἀγγέλου λέγοντος, αὐτὸς κείμενος οὐκ ἠδύνατο λέγειν τὸ
 30 οἰονεῖ ἢ προσομιλήσαι τινι ὅπως ἐνέγκωσιν ζυγόν κατὰ τὴν πρόστα-
 ξιν τοῦ ἀγγέλου, μόνον δὲ τοῖς δακτύλοις ἐψήφιζεν, ἔνευεν δὲ τῇ
 κεφαλῇ καὶ οὐδεὶς ἐγίνωσκεν¹⁷, τί ἐπιζητεῖ· ἦν¹⁸ δέ τις ἀνὴρ ἄγιος
 καὶ διορατικὸς¹⁹ ἐκείσε παραγενόμενος, ὡς ταῦτα εἶδεν καὶ ἤκουεν
 τοῦ ἀγγέλου ἐπιτρέπειν παρ' αὐτῷ ἐνέγκαι τὸν ζυγόν, εὐθέως ἠνέχθη

¹⁰ τόχα M ¹¹ τῆς κεφαλῆς δοβ. M ¹² οπ. M ¹³ οπ. M ¹⁴ οπ. P²; εἰς δοβ. P¹
¹⁵ таисъ M ¹⁶ οπ. M ¹⁷ τὸ δοβ. M ¹⁸ εἰς M и др. ¹⁹ δ. ακριτικός M; δίκαιος καὶ
 διορατικός P¹ P²

ὁ ζυγὸς πρὸ προσώπου αὐτοῦ, αὐτὸς δὲ κείμενος ἰδὼν²⁰ αὐτόν, τοῖς δακτύλοις ὑπεδείκνυεν πᾶσιν, σείων τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν, *δίκην ὁμολογῶν τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ· καὶ δεικνύς²¹ ὅτι δι' αὐτοῦ²² τὰ κρύφια ἔπραττεν παρανομήματα, ὅτε οὖν τοῦτο ἐγένετο, εὐθέως παρέδωκε τὸ πνεῦμα, ὃ λαβὼν ὁ πύρινος ἄγγελος τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ παρέ- 5
πεμψεν· τί οὖν λοιπὸν ἔχομεν γινῶναι, οἴμοι, περὶ τοῦ τηλικούτου θανάτου, πρὸς γὰρ τὴν πρᾶξιν αὐτοῦ κατέλαβεν αὐτόν ἡ κρίσις²³ τοῦ Θεοῦ· διὰ δὲ τὸ εἶναι αὐτόν πάνυ ἄνομον καὶ ἁμαρτωλόν, ὁποῖός εἰμι καὶ γὰρ ὁ ταλαίπωρος, ἐδέξατο ἔνθεν τιμωρίαν, ἵνα ἐκεῖ ἐν τῇ κρίσει τοῦ Θεοῦ ἐλάχιστον ἔχη τὴν ὀδύνην. 10

Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ σὺν αὐτῷ καθεζόμενοι ἐφοβήθησαν φόβον μέγαν καὶ ἤρξαντο στένειν ἕκαστος ἀναμνησκόμενος τὰς ἀνομίας αὐτοῦ.²⁴ Λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ δίκαιος· Ἄπο τῶν κριμάτων τοῦ Θεοῦ ἐφοβήθητε²⁵; ὃ πέπονθεν πλειστάκις²⁶ ὁ Δαβὶδ²⁷ ὁ πρῶτατος; πλὴν εἰ θέλετε καὶ ἕτερόν τι τοιοῦτον ἀκοῦσαι προσέχετε νηφαλίως· οὐ 15
γὰρ ὀκνήσω τοῦ λέγειν ὃ δοῦλος καὶ οἰκέτης ὑμῶν²⁸ τὰ ψυχωφελῆ διηγήματα· Τοῦτο εἰπὼν ἀναστὰς ἔβαλεν ἑαυτόν εἰς τοὺς πόδας αὐτῶν προσπεσὼν αὐτοῖς, καὶ εἰρηκῶς αὐτοῖς. Συγχωρησατέ μοι, ἀδελφοί, ὅτι μιαινῶ ὑμᾶς ταῖς ἀνομίαις μου, μὴ ᾧν γὰρ ἄξιός τῆς συγκαθεδρείας²⁹ ὑμῶν ὅμως καὶ καθέζομαι ὑμῖν³⁰. καὶ οὐκ αὐταρκές μοι 20
τοῦτο, ἀλλ' ὅτι τυφλὸς καὶ μυωπάξων ᾧν, θέλω τῇ κενοδοξίᾳ ὑμᾶς τοὺς βλέποντας ὀδηγεῖν.

Ταῦτα ἰδόντες καὶ ἀκούσαντες οἱ ἄνδρες, περισσῶς ἐφοβήθησαν, καὶ ἄφνω ἔρριψαν ἑαυτοὺς εἰς τοὺς πόδας τοῦ δικαίου καὶ ἔκειντο ὡς νεκροί. Ἐτρεμον γὰρ λέγοντες μήποτε³¹ διὰ τὴν ἀπειρον 25
ταπεινώσιν, πέμψη πῦρ ὁ Θεὸς ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ κάψῃ ἡμᾶς, διότι αὐτὸς ἄγγελος Θεοῦ ἐστὶν καὶ ἡμεῖς ἁμαρτωλοί· ἦν γὰρ ἡ ἰδέα αὐτοῦ ὡσπερ Παύλου τοῦ ἀποστόλου ἐκτὸς³² τῆς φαλακρότητος³³ αὐτοῦ· τοιαῦτα καὶ [ἐνδύματα φορῶν] ὑπήρχεν δὲ λίαν ἡδὺς καὶ πρῶτος ζέων καὶ ἔρωτι Θεοῦ πυρούμενος εἰς σωτηρίαν τῶν ἀνθρώ- 30
πων· ἔλεγον δὲ αὐτῷ καὶ πολλοὶ τοῦτο, ὅτι πῶς οὐ γέγονας, πάτερ, σχήματι μοναχοῦ; Πρὸς οὓς ἀπεκρίθη· Συγχωρησατέ μοι, ἀδελφοί, ἔκρινα μὴ εἶναι με ἄξιον τοῦ τοιοῦτου³⁴ σχήματος, διότι ἕμιανὰ φησὶν τὸ κατ' ἀρχῆς³⁵ τὸ κατ' εἰκόνα μου, ἐλπίζω δὲ εἰς τοὺς οἰκτιρ-

20 οπ. M *21 οπ. P² 22 τὰ φαῦλα δοβ. M 23 θανάτου καὶ ἡ ἀπειλή δοβ. M 24 αὐτῶν P¹ 25 φοβηθῆτε M 26 πολλάκις P¹ 27 Ἀδὰμ P¹ 28 ἡμῶν P¹ 29 συνεδρείας M 30 ὑμῶν M 31 φησὶν δοβ. M 32 χωρὶς P¹ 33 φαράκλας M; P²: φαράκλας исправлено на φαλάκρας 34 τηλικούτου P² 35 οπ. M

μούς του φιλανθρώπου Θεού, ὅτι και ἐν τῷ τοιοῦτῳ σχήματι ὁ εἰμι
 δυσωπήσαι ἔχω τῷ Κυρίῳ μου Ἰησοῦ Χριστῷ ὅπως ἐξελεῖταιί με τοῦ
 αἰωνίου πυρός, οὐδεν γάρ περισσότερον αὐτῷ ἐπιζητῶ, εἰμὴ τοῦ ῥυσ-
 θῆναι τοῦ αἰωνίου πυρός, οὐ μόνον δὲ ἐμέ, ἀλλὰ και πάντας τοὺς
 5 δοξάζοντας αὐτόν.

114. Ταῦτα δὲ ἔλεγεν πᾶσιν τοῖς ἐπερωτῶσιν αὐτόν περὶ τοῦ
 ἁγίου σχήματος, τοὺς δὲ ἄνδρας ἐκείνους ἐγείρας ὁ δίκαιος ἐκ τῶν
 ποδῶν αὐτοῦ και καθεσθέντων ἀπήρξατο λαμπρῶς διηγείσθαι αὐτοῖς
 και φησίν, ὅτι ἦν τις παῖς ἐν τῇ βασιλευούσῃ Βασίλειος ὄνομα¹
 10 αὐτῷ· ὁ τοιοῦτος ἦν πολύτροπος ἀκάθαρτος και λίαν ἄσεμνος σχο-
 λάζων εἰς τὰ μιμάρια² τῶν καταγωγίων, *ἦν δὲ αἰσχροὺς τῷ λόγῳ και
 παιγνιῶν³, ὑπῆρχεν δὲ μισθωτὸς ἀνθρώπου τινός, ὄνομα αὐτῷ Πα-
 τρῖκης· ἦν δὲ ὁ ἀνὴρ πάνυ ἀγαθὸς και ἐλεήμων, οἰκτεῖρων και κυχρῶν
 τοὺς ζηλοῦντας αὐτόν κατὰ τὸ γεγραμμένον, ἔχων δὲ και τὸν παῖδα
 15 Βασιλειον, ἦν γὰρ ἄγων τὸ ὀκτωκαιδέκατον ἔτος τῆς ἡλικίας αὐτοῦ,
 τῇ τέχνῃ χιτωνοβράφος· πλειστάκις δὲ ἐξαπέστελεν αὐτόν και εἰς ἑτέρας
 ἀποκρίσεις, ἐκείνος δὲ τρόπῳ τῆς ἀποκρίσεως ἠρεῦνα τὰ μιμάρια τῇ
 ἀσωτία παραφύρων ἑαυτόν και μαίνων τὸ κάλλος τῆς ψυχῆς και
 τοῦ σώματος· ὁ δὲ Θεός, γνῶτε, τέκνα⁴, ποῖαν κρίσιν ὤκονόμησεν
 20 τὴν σωτηρίαν τοῦ ἀνθρώπου· λιμοῦ γὰρ τότε καταλαβόντος⁵ πᾶσαν
 τὴν οἰκουμένην, σὺν τῇ λιμῷ δὲ ἦν και χειμέριος καιρὸς λίαν βαρῦς,
 ὥστε τελευτᾶν τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῇ πόλει ἡμῶν ὡσεὶ χιλιάδα λαοῦ, και
 οὐδεὶς ἦν ὁ δυνάμενος θάπτειν αὐτοὺς διὰ τὸ πλῆθος τοῦ λαοῦ· ὡς
 οὖν κατεκράτησεν και ὁ χειμῶν, σφόδρα στενούμενοι, πάντες ἀπεβά-
 25 λοντο τοὺς μισθίους αὐτῶν, *τινὲς δὲ και τοὺς οἰκέτας αὐτῶν⁶, πολ-
 λοι δὲ ἐπίπρασκον και τὰ ἴδια τέκνα και διετρέφοντο ἐκ τοῦ τιμήμα-
 τος αὐτῶν· ὡς οὖν ἐγένετο ἡ τοιαύτη στένωσις τοῖς πᾶσιν ἔφθασεν
 και ἐπὶ τὸν λεχθέντα Πατρῖκην, ὁ δὲ μηδὲν μελήσας ἀπεβάλετο τοὺς
 μισθίους αὐτοῦ κρίνας τοῦτο, ὡς ὅτι πῶς ἄρα δυνησόμεθα ἐγὼ τε
 30 και τὰ τέκνα μου ἄτε δὴ και οἱ οἰκέται διατραφήναι, ἦν γὰρ ἔχων
 λαὸν πολύν· ὡς οὖν ἀπεβάλετο τοὺς μισθίους αὐτοῦ, ἐξηλθεν και ὁ
 εἰρημένος Βασίλειος και τῇ πρώτῃ ἡμέρᾳ εὐθύς⁷ πωλήσας⁸ τὸν χι-
 τῶνα αὐτοῦ ἐν φουσκαρίῳ τινὶ και κατέφαγεν αὐτόν, ὁμοίως και τὰ
 προσόντα αὐτῷ ἅπαντα κατὰ μικρὸν πιπράσας ἐδαπάνησεν, ἔσχατον
 35 δὲ ἤρξατο ἐπαίτειν⁹ γυμνὸς μετὰ μεγάλου¹⁰ κλαυθμοῦ *ὡδε κακεῖσε

114. ¹ ὀνόματι P¹ ² μιμάρια M ^{*3} οἱ. M ⁴ οἱ. M ⁵ γενομένου P¹ ^{*6} οἱ. M
⁷ οἱ. M ⁸ ἐπώλησεν M ⁹ οἱ. P¹ ¹⁰ πολλοῦ M

περιερχόμενος¹¹ λίαν¹² δριμυσσόμενος τῷ κρῦει· τοσοῦτον δὲ ἐσφίγητο ὑπὸ τοῦ κρῦους, ὥστε ὑπὸ τῆς βίας αἶμα χέεσθαι ἐκ τῶν ἄκρων αὐτοῦ, ἡμέρα τῇ ἡμέρα τὴν τηλικαύτην βίαν ὑπομένων, οὐδὲν πλέον ἔλεγεν, εἰμὶ τό, δόξα σοι, ὁ Θεός. Τίς δὲ τοὺς τηλικούτους αὐτοῦ ὀδυρμούς διηγῆσεται, ἅτε δὴ καὶ τὴν πικρίαν τῆς λιμοῦ καὶ τὴν θεϊ- 5 λατον ὄργην ἐκείνην τοῦ κρῦους καὶ τῆς ψύξεως, ἣν ὑπέφερον γενναίως εὐχαριστῶν τῷ Θεῷ· ἐπὶ πολὺ οὖν ὑπομείνας τὴν τηλικαύτην βίαν περιπατῶν, κατακυριευθεὶς κατέπεσον ἐν τινὶ ἐμβόλῳ τῆς πόλεως ἐν μεγάλῳ ὀδυρμῷ καὶ κλαυθμῷ, καὶ ἔκειτο στένων καὶ τρέμων καὶ τῇ λιμῇ ἐχόμενος¹³, παραμικρὸν δὲ ἐκ τῆς βίας τοῦ χειμῶνος ἐξε- 10 λύθησαν τὰ ἄκρη τῶν ποδῶν αὐτοῦ καὶ ἀπέπεσον οἱ δάκτυλοι αὐτοῦ, σαπέντων τῶν νεύρων καὶ πάντων τῶν ἀρμονίων· ὁ δὲ ὄντως Βασίλειος τῆς ὑπομονῆς, ὁ τίμιος ἐκεῖνος παῖς *ὁ φωστήρ¹⁴, ὑπέμε- νεν ὡς ἄλλος Ἰωβ καρτερῶν καὶ μηδόλως βλασφημῶν εἰς Θεόν, ἦσθιον¹⁵ γὰρ αὐτὸν καὶ αἰ τῆς σαρκὸς αἰθρίαὶ καὶ ἐπέζετο τῷ 15 κρῦει, αἰ δὲ πληγαὶ καταψυχόμεναι ὑπὸ τῆς γυμνότητος, ὀδύνην αὐτῷ ἐνεποιοῦν¹⁶ καὶ ἀπλῶς πάντα τὰ δεινὰ αὐτὸν κατέλαβεν, αὐτὸς δὲ ὑπέμενεν, εὐχαριστῶν *καὶ δοξάζων τὸν ἐλείμηνα Θεόν¹⁷· οὐδεὶς γὰρ ἦν τότε ὁ ἐλεῶν, *καστος δὲ *τὴν ἰδίαν¹⁸ λιμὸν καὶ στενοχωρίαν ἐθρήνη· ἐποίησεν δὲ ὁ μάκαριος Βασίλειος καρτερῶν 20 ἐπὶ δύο μῆνας οὕτως, τῷ δὲ τρίτῳ μηνὶ ἐν ὄσῳ κατέκειτο ἐν τῷ ἐμβόλῳ, ἀνὴρ τις φιλόχριστος, Νικηφόρος ὀνόματι, διερχόμενος καὶ ἰδὼν αὐτόν, σφόδρα δηχθεὶς ἔπαθεν τὴν ψυχὴν, προσέταξεν δὲ εὐθύς τοὺς δούλους αὐτοῦ ἄραι αὐτόν καὶ ἀπαγάγει ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ, *ὁ καὶ ἐποίησαν, ὅτε δὲ ἔφεραν αὐτόν ἐν τῷ οἴκῳ¹⁹, αὐτὸς ὁ 25 εἰρημένος Νικηφόρος ταῖς ἰδίαις χερσὶν ἐποίησεν τὸ στρωμάτιον αὐτοῦ καὶ ἀνέκλινεν αὐτόν γαληνῶς, προσάγων αὐτόν πᾶσαν θεραπείαν²⁰ ἐξ ὅλης ψυχῆς· ἔθετο δὲ καὶ θεραπεινίδας ὑπουργεῖν αὐτόν, ἐδέετο γὰρ δουλείας διὰ τὸ τὴν σάρκα αὐτοῦ ὄλην ἐψηθεῖσαν²¹ τῇ βίᾳ τοῦ κρῦους. Ὅτε οὖν ἐποίησεν δύο ἑβδομάδας ἐν τῷ οἴκῳ τοῦ ἀν- 30 θρώπου, ἔφθασεν λοιπὸν τοῦ ἀπελθεῖν αὐτόν τῶν ἐνθεν πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν αὐτοῦ· Ἡμέρα δὲ Σαββάτῳ ὥρα δευτέρα κείμενος ἐν τῇ κλίνῃ, ἦρξατο φθέγγεσθαι οὕτως· καλῶς καλῶς ἐλήλυθαν οἱ ὠραῖοι, ὁ Κύριος ὑμᾶς ἀπέστειλεν, καλῶς ἦκατε²², μικρὸν ἀναπαύσασθε καὶ

*11 οπ. P¹ 12 καὶ λίαν P¹ P² 13 ἀρχόμενος M η δρ. *14 οπ. M 15 такт. M
 16 ἐνεποιοῦσαν M *17 τῷ Θεῷ P¹ P² *18 τὸν ἴδιον P¹ *19 οπ. M 19 αὐτοῦ δοβ.
 P¹ P² 20 καὶ παράκλησιν δοβ. P¹ 21 ἐκρίψασα M; ἐψηθῆναι P¹ P² 22 ἤλαθε P¹

ὀδεύωμεν. Ἐκεῖνοι δὲ εἶπον· Δεόμεθα, ἔλθε τάχιον ὅτι καλεῖ σε ὁ Κύριος. Τότε ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Δέομαι ὑμῶν, φιλόχριστοι, τίς ἐτάξατό μου ἰ²³ ὀβολοὺς καὶ ὀφείλω αὐτὰ δοῦναι τῷ ἀνθρώπῳ τῷδε, ἐξ αὐτοῦ γὰρ ἔδανεισάμην αὐτά, μείνατε οὖν ἵνα τὸ χρέος ἀποδῶ, μήποτε προφάσει τούτου κατασπάσει με ὁ ἄρχων τοῦ ἀέρος εἰς τὴν ἄβυσσον καὶ ἀπολείται μου ἡ ψυχὴ· Ὡς δὲ ταῦτα ἤκουσαν οἱ τοῦ Κυρίου²¹ ἄγγελοι ἴσταντο ἐκδεχόμενοι, παρήγγειλεν γὰρ αὐτοὺς ὁ Κύριος ὅπως ἐν ἀνάσει πολλῇ καὶ παρακλήσει δέρονται αὐτοῦ τὸ πνεῦμα· εὐθὺς οὖν ἀποστείλας ὁ φιλόχριστος τοὺς ὀβολοὺς φωνήσας μίαν τῶν 10 ὑπουργούντων αὐτόν, δέδωκεν αὐτῇ τὰ φολερά, καὶ διετάξατο δοθῆναι αὐτὰ ᾧ ἐχρεώσται ἀνθρώπῳ· πάραυτα δὲ ἐκτείνας τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς ὕψος καὶ δοξάσας φιλόανθρωπον Θεόν, αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἐξέπνευσεν παραδοὺς τὸ πνεῦμα αὐτοῦ ταῖς χερσὶν τοῦ Θεοῦ.

115. Ὅρατε οὖν, τέκνα, τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ πῶς εἰσὶν οἰκο-
 15 νομικὰ πρὸς τὴν πρόθεσιν ἐκάστου· ὁ γὰρ Θεὸς ἐκάστου τὴν ἐργασίαν τὴν κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον ὁρῶν *τοιούτο καὶ κρίμασιν¹ ἀμείβεται πάντας· ἐὰν γὰρ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος μωραίνῃ πολλάκις, ὁ δὲ ἔσω ἐργάζεται ἤδη τοῦ μέμφεσθαι ἑαυτὸν καὶ κρατεῖν ἀμαρτωλῶν
 20 πολλοὶ γὰρ ποιοῦσι κατὰ τὸν ἔσω ἄνθρωπον τὰ τῷ Θεῷ ἀρεστὰ², εἰ καὶ ὁ ἔξω μωραίνει, ὁ δὲ Θεὸς ὁ τὰ ἔνδον βλέπων, οὐκ ἔῃ εἰς τέλος τοὺς τοιούτους ἀπολέσθαι· ὅσοι δὲ εἰσὶν κατὰ τὸν ἄνθρωπον αἰχμάλωτοι, γέμοντες δόλου καὶ κακίας καὶ πονηρίας, οἱ τοιοῦτοι καὶ
 25 αὐτοὺς ὤνησεν· καταστρέφονται γὰρ τοῖς τοιούτοις τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ καὶ ἀπορρίπτουσιν εἰς ἀπώλειαν. Τοῦτο οὖν εἶχεν καὶ ὁ παῖς ἐκεῖνος περιφωτίζων αὐτὸν ἔνδοθεν τὸ συμπαθεῖν ἐκ ψυχῆς, ἡνίκα εἶδεν τινα ἐν θλίψει κατασχεθέντα, καὶ τοῦτο ἦν ἡ ἐργασία αὐτοῦ, εἰ καὶ ἔξω αὐτοῦ ἄνθρωπος ἐμώραινεν· διὰ τοῦτο ὁ Θεὸς οὐκ εἶασεν
 30 αὐτὸν εἰς τέλος ἀπολέσθαι, ἀλλὰ ἂ ἠκούσατε κρίματι ἐχρήσατο,³ καὶ ἔσωσεν αὐτόν. Λέγουσιν πρὸς αὐτόν οἱ ἄνδρες, δίκαιός ἐστιν ὁ γλυ-
 Ιοαν. XV, 7. κὺς σου λόγος, καὶ ὄντως οὐκ ἐψεύσατο ὁ εἰπών, ὅτι ἐὰν μείνητε ἐν ἐμοὶ καὶ τὰ ῥήματά μου ἐν ὑμῖν μείνη· σὺ⁴ οὖν, πάτερ, ὅλος ἐν τῷ Χριστῷ μένων, μένει ἐν σοὶ τὰ ῥήματα αὐτοῦ, διὰ τοῦτο φράσον

²³ δύο M ²⁴ φωτὸς M

115. *¹ τοιούτοις κρίμασιν M ² εὐαρεστὰ P¹ P² ³ ἐχαρίσατο P¹ ⁴ ἐσοὶ M

ημῖν, πῶς ἐν ἐνὶ πλοίῳ πολλάκις πλήθος⁵ ἐκ διαφόρων τῶπων εἰς ἐν κλυδώνιον ἐπὶ τὸ αὐτὸ συντελοῦνται βυθιζόμενοι, ἄρα τοῖς πᾶσιν οὕτως ὤρισται δύστηνον τέλος δοῦναι;

Λέγει πρὸς αὐτοὺς ὁ δίκαιος· Πάνυ ὑψηλὰ ἐρωτήσατε, πλὴν ὁ Θεὸς οἶδεν μόνος⁶ ταῦτα καὶ τὸ Πνεῦμα αὐτοῦ τὸ ἅγιον· ἔχω δὲ 5 εἰπεῖν τι περὶ τούτου τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ· ἐν ταῖς ἡμέραις ἐκείναις ἦν τις ναύκληρος ὀνόματι Θεόγνωστος, οὗτος ἔχων πλοῖον εὐμεγέθη ὡσεὶ χιλιάδων ἑ, εἶχεν καὶ ναυτικούς ὡσεὶ τριάκοντα· ἔπλεον οὖν καὶ ἐργάζοντο πραγματείαν καὶ ναῦλα, καὶ πάντα τὰ τοῖς ναυσὶν προσκείμενα· ἔπραττον δὲ ἄθεσμα⁷ καὶ Θεῷ μὴ ἀρέσκοντα,⁸ ὑδρομυξίας¹⁰ 10 τελοῦντες καὶ θολοῦντες τὰ ἐν τῷ πλοίῳ· πολλάκις δὲ εἰ ἔτυχεν τις ἐπιβάς ἐν τῷ πλοίῳ αὐτῶν καὶ ἔχων χρυσίον, εὐθὺς μὲν τὸ χρυσίον ἤρπαζον, αὐτὸν δὲ δρασσόμενοι⁹ ἔβαλλον ἐν τῷ βυθῷ τῆς θαλάσσης, ἦσαν γὰρ *πολλὰ¹⁰ ἄσπλαγχοι μὴ ἔχοντες οἰκτιρισμόν, εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν μόλις κἂν μετὰ τὸ πράξαι τὸ πονηρὸν κατεγίνωσκεν προσώραν¹⁵ στεναζῶν διὰ τὰ τολμήματα τὰ ἄθεσμα, ὅμως τῇ ἀθλίᾳ γνώμῃ κρατούμενος ἄπερ διεμέριζον οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ ἐκ τῆς προφάσεως τῆς κακουργίας αὐτῶν τὸ κέρδος αὐτοῖς παρεισαχθέν, ἐλάβανεν καὶ αὐτὸς τὸ ἴδιον μέρος·¹¹ ὁ δὲ Θεὸς ὁ περιμένων¹² τὴν μετάνοιον ἡμῶν τῶν ταπεινῶν, ἔμενεν καὶ αὐτῶν τὴν ἐπιστροφὴν, ἴσως μετανοήσωσιν· ὁ 20 δὲ πονηρὸς διάβολος οὐκ ἐκορέννυτο τοσαῦτα αὐτῶν πονηρευσαμένων, ἀλλὰ μάλλον εἰς τὸ χεῖρον ἔνυττεν αὐτούς· ἰδὼν δὲ ὁ Θεὸς ὅτι οὐ μόνον τοῦ κακοῦ¹³ ἀφίστανται, ἀλλ'ἐπὶ πλείον πονηρεύονται ἐπισωρεύοντες¹⁴ πῦρ ἐπ'αὐτούς, ἐπέιγεται λοιπὸν εἰς αὐτοὺς κρίμασιν ἰδί-οις συντελέσαι αὐτοὺς καὶ τούτο διὰ φιλανθρωπίαν, ἵνα μὴ ἔτι ἐπὶ 25 γῆς ὄντες, καὶ τὰ φαῦλα πράσσοντες, ἐπὶ πλείον πληθύνωσιν ἑαυτοῖς τὰς τιμωρίας, ὃ δὲ συμβέβηκεν αὐτοῖς ἐκ τῶν κριμάτων τοῦ Θεοῦ ἀκούσατε· ἐν μιᾷ σκαλωσάντων αὐτῶν εἰς τον λιμένα τὸν Σέριδον,¹⁵ καὶ ἐκέισε τὸν γόμον τοῦ πλοίου ἐξεώσαντες, ἀνέπλευσαν ἐπιτηδείως μετὰ εἰσφορᾶς πολλῆς εἰς τὰς οἰκίας αὐτῶν· ὅτε οὖν παρεγένοντο 30 εἰς *τὰ ἴδια¹⁶ αὐτῶν, εἴλκυσαν τὸ πλοῖον ἐπὶ τὴν γῆν ἵνα καθηλώσωσιν αὐτὸ καθ'ὡσπερ ἐστὶν ἔθος τοῖς ναυσὶν ἀνακαινοῦν τὰ πλοῖα αὐτῶν, πάντα δὲ ἐτοιμάσαντες ἐμήνυον ἕκαστος αὐτῶν ἵνα λοιπὸν πλεύσωσιν ἐπὶ τὴν βασιλείουσαν·¹⁷ εἰς δὲ ἐξ αὐτῶν παρητήσατο τῇ

⁵ ἐλθῶν M; εἰσελθῶν P¹ P² ⁶ οἱ. M η δρ. ⁷ πράγματα δοβ. P¹ ⁸ ἀρεσκομένα M ⁹ δρασάμενοι M *¹⁰ ὡς εἰπεῖν M ¹¹ κέρδος M ¹² ἀεὶ μένων M ¹³ οὐκ δοβ. P¹ ¹⁴ οἱ. P¹ ¹⁵ Σερίδων M; P¹: Σεδερίδων; P²: Σέριδον *¹⁶ τὰς οἰκίας M ¹⁷ πόλιν δοβ. P¹ P²

φορᾷ τοῦ μὴ πλεῦσαι, διότι ἡ σύμβιος αὐτοῦ τεκοῦσα¹⁸ ἦν πρό-
 τριῶν μηνῶν υἱόν, διὰ τοῦτο οὖν ἐδυσφόρει ὁ ἄνθρωπος τοῦ πλεῦ-
 σαι τῇ φορᾷ ἐκείνη ὅτι καὶ ἐσπούδαζεν φωτίσαι αὐτοῦ τὸν υἱόν, ὡς
 οὖν διῆχυρίζοντο οἱ ἑταῖροι αὐτοῦ οὐκ ἔωσιν αὐτὸν ἀπομείναι, ὁ δὲ
 5 βία φερόμενος ἐμισθώσατο ναύτην καὶ ἔβαλεν τοῦ πλεῦσαι σὺν *τοῖς
 ἑταῖροις αὐτοῦ·¹⁹ ὑπῆρχεν δὲ ὁ ἑναπομείνας περὶ οὗ εἶπον ὑμῖν, ὡς ὅτι
 αὐτὸς μόνος ἐκ πάντων μετὰ τὸ πρᾶξαι τὸ πονηρόν, μικρόν τι ἐνύ-
 γετο *ἢ καρδία²⁰ αὐτοῦ εἰς κατάνυξιν· εἶτα πλεόντων ἐκείνων ὡς ἐπὶ
 τὸ βαθὺ πέλαγος καὶ φερομένων, ἰδοὺ ἄφνω ἦχος ἐν τῷ ἁέρι γενό-
 10 μενος ἤλθεν μέχρι τοῦ πλοίου· τρομάξαντες δὲ οἱ ἐν τῷ πλοίῳ εἶχον-
 το τοῦ πλοός, καὶ ἰδοὺ πάλιν ῥάβδος κραταιὰ τοῦ ἦχου ὥσπερ ἐξελ-
 θούσα ἐπάταξεν τὸ πλοῖον καὶ συνέτριψεν αὐτό, ἀπῆλθον οὖν πάντες
 ὑποβρύχιοι ἐν τῇ θαλάσῃ καὶ ἀπεπνίγησαν· φοβερὸν δὲ διήγημα ὅτι
 αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ὁ ἑναπομείνας ἐν τῷ οἴκῳ αὐτοῦ τοῦ βαπτίσαι τὸν
 15 υἱόν αὐτοῦ, καθ' ἣν²¹ καὶ οὗτοι ἀπεπνίγησαν καὶ αὐτὸς ἐσθίων καὶ
 πίνων σὺν τοῖς φίλοις αὐτοῦ ἀνάρπαστος ἐγένετο, ὥστε φόβῳ καὶ
 τρόμῳ μεγάλῳ συσχεθῆναι τοὺς ἐκείσε ἐπιτυχόντας· ὁ δὲ δοθεὶς²² εἰς
 τὸ πλοῖον ἀντὶ τούτου μισθωτός,²³ θαῦμα²⁴ ὅτι αὐτὸς μόνος σανίδος
 δραζάμενος διεσώθη καὶ γενόμενος ἐνθάδε ἀφηγεῖτο τὰ τοιαῦτα· τί
 20 οὖν λοιπὸν ἔχομεν γινῶναι περὶ τούτων, ποταπῷ κρίματι ἀπῆλθον·
 δῆλον δὲ ὅτι οἱ μὲν ναυτικοὶ πάντες δουλεύοντες τῇ ἁμαρτίᾳ ἐκρίθη-
 σαν ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὥσπερ γὰρ κοινὴ γνώμη τὴν ἁμαρτίαν ἔπραττον,
 οὕτω *κοινῶς καὶ τὸν φοβερὸν²⁵ πνιγμὸν ὑπέστησαν· ὁ δὲ ἐν τῇ οἰ-
 κίᾳ αὐτοῦ ἀνάρπασθεὶς ὑπὲρ οὗ εὐρέθη μικρὰν συμπάθειαν ἔχων καὶ
 25 κατάνυξιν, τέως ἐν τῇ γῆ καὶ ἐν *τῷ οἴκῳ²⁶ τὸ πνεῦμα παρέδωκεν,
 ἢ γὰρ κρίσις τοῦ Θεοῦ οὐκ εἴασεν αὐτόν,²⁷ κὰν μικρὰν ρανίδα ἔχον-
 τα κατανύξεως συναποθανεῖν τοῖς ἐτέροις διὰ τῆς πνιγμονῆς, ἀλλὰ
 τέως ὑποδέεστος, εἰ καὶ οὐδὲν εἰς σωτηρίαν συνεβάλετο, ἀλλ' ἄν-
 θρωποι παραπλήσιον τοῦτο ἔχουσιν, ὁ δὲ μίσθιος ὁ σωθεὶς διὰ τῆς
 30 σανίδος, τοῦτο ἔκρινεν ὁ Θεὸς ὅτι οὗτος οὐδὲν ἔχων κοινὸν μετ' αὐ-
 τῶν²⁸ τῇ ἁμαρτίᾳ. Διὰ τοῦτο σωθήτω φησὶν ἀπὸ τῆς μαστιγῆς αὐ-
 τῶν· τοιαῦτα²⁹ τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ τὰ εἰς αὐτοὺς γενόμενα, τέκνα,³⁰
 διὰ τοῦτο φύγωμεν τὴν ἁμαρτίαν τὴν πολυῦδνον καὶ μὴ ἀγαθύνου-
 σαν· πόσον οὐαί, καὶ ἠλίκον πέλαγος συμφορῶν αὐτῇ ἐγέννησεν καὶ

¹⁸ γενήσασα P² *¹⁹ αὐτοῖς P¹ *²⁰ τῇ καρδίᾳ M ²¹ ὥραν δοβ. P¹ ²² σωθεὶς P¹
²³ εἰς μισθωτὸν ἀντὶ τούτου εἰς τὸ πλοῖον M ²⁴ γὰρ θαῦμα δοβ. (sic) M *²⁵ φο-
 βερὸς καὶ τὸν κοινῶν (sic) M *²⁶ τῇ οἰκίᾳ M ²⁷ τὸν M ²⁸ οἱ. P¹ ²⁹ ὡ τέκνα
 δοβ. M ³⁰ οἱ M

γεννᾶ τῷ γένει τῶν ἀνθρώπων. Λέγουσιν αὐτῷ πάλιν οἱ ἄνδρες ἐκεῖ-
νοι, ὅτι ὕπερ, φησὶν, ἐρωτήσαμεν τὴν σὴν ἀγριωσύνην, πάτερ, οὐκ εἶρη-
κας περὶ τῶν ἐκ διαφόρων τόπων, εἰς ἓν πλοῖον συνειλεγμένων καὶ
βυθιζομένων. Ἀπεκρίθη ὁ δίκαιος καὶ λέγει· Ἄνθρωπος μὴ ὦν ὑπ' αἰτίας
οὐ καταβληθήσεται ἐν τῇ θαλάσῃ. 5

Λέγει γὰρ ὁ Κύριος διὰ τοῦ προφήτου· συνάξω φησὶν τοὺς πα-
ραπικραίνοντάς με εἰς ἓν ἐπὶ τὸ αὐτό, καὶ πάντας ὡς τὸν Ἰωνᾶν ἐν
τῇ γαστρὶ τῆς θαλάσσης παραπέμψω. Ἐνοήσωμεν δὲ καὶ τοὺς Αἰγυπ-
τίους οἵτινες ὁμοθυμαδὸν ὑφ' ἓν ἄρδην κατεποντίσθησαν ὑπὲρ οὐ τετρα-
κόσια ἔτη τῷ πληῶ καὶ τῇ πλίνθῃ³¹ καὶ τοῖς βαρέοις ἔργοις ἐβασά- 10
νισαν τὸν Ἰσραὴλ, πολλοὶ δὲ καὶ κινδυνεύοντες ἐν τῇ θαλάσῃ πολ-
λάκις διαφεύγουσιν τὴν πνιγμονὴν τοῦ ἐλεήμονος Θεοῦ τοῦτο οἰκονο-
μοῦντος, ὅπως διαφυγόντες τοῦ θανάτου εἰς αἴσθησιν ἔλθωσιν τῶν
ἡμαρτημένων αὐτοῖς, καὶ πρὸς μετάνοιαν σπεύσωσιν, πλείστων δὲ
ἀνθρώπων τὸν θάνατον πονηρευόμενος ὁ διάβολος ὅτε ἐγγίζει, πειρᾶ- 15
ται καὶ ἐπείγεται λοιπόν, ἢ εἰς φρέαρ ποντίσαι, ἢ εἰς τόπους κρημ-
νώδεις καταβάσαι, ἢ ὑπὸ πυγμῆς τε καὶ λακτίσεως καὶ λίθου βολῆ
ἀποκτεῖναι, ἢ ὑπὸ θηρίων βρωθῆναι, ἢ φαρμακοποσίῳ τεθνηξασθαι,
ἢ ἑτέρα τινὶ προφάσει πολυτρόπως καταβαλεῖν, ἐλπίζων ὁ δούλιος ἴν'
ὅπως ἐπιγραφῇ ὁ θάνατος τῶν ἀνθρώπων τῷ πτώματι τοῦ σατανᾶ· 20
τελεῖ δὲ ταῦτα ὁ δράκων σὺν τοῖς ὑπουργοῖς αὐτοῦ κατὰ παραχώρη-
σιν Θεοῦ.

116. Ταῦτα εἰπὼν ὁ μακάριος ἀνέστη καὶ ἦλθεν ἐν τῇ κέλλῃ
αὐτοῦ δακρύων καὶ στεναγῶν, ἐμοῦ δὲ πειθομένου τὴν αἰτίαν ἔφη
πρὸς με· ἐώρακά, φησὶν, ἄνθρωπον ὅλον ἄσπλαγχνον ἐν τῷ ἐπανέρχασθαι 25
με τῆς ἐκκλησίας τύψαντα τὸ κτήνος¹ *αὐτοῦ ἀνηλεῶς ὡς ῥογχάσα
αὐτὸ ἀθλίως· κατέγνω δὲ τὸ κτήνος² τοῦ ἀνθρώπου καὶ ἐβαρύνθη
αὐτῷ ὡς μὴ ἔχοντος φειδῶ ἢ οἰκτιρμόν, ἐθρήνησα δὲ ὅτι εἰ τὰ κτήνη
ἐπιβαροῦνται ἀρτίως ἡμῖν τῇ ἀλογίᾳ αὐτῶν, τί ποιήσομεν ἐν ἡμέρᾳ
κρίσεως οἱ ταπεινοὶ³ ἁμαρτωλοὶ διδόντες λόγον περὶ ἐκάστης πράξεως 30
καὶ ἐργασίας ἡμῶν· ἀκουσόμεθα γάρ, οὐκ ἠλέησας οὐκ ἐλεηθήσῃ·
πάνυ οὖν, τέκνον, ἠλγησα τὴν καρδίαν μου ἐπὶ τοῦτο καὶ ἐδάκρυσα·
τοῦτο εἰπὼν εἰσῆλθεν ἕνδον τῆς κέλλης καὶ στὰς ἐπὶ ἀνατολὰς ἐξέ-
τεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς τὸν οὐρανὸν καὶ ἐδέετο τοῦ Θεοῦ λέγων·
Δέσποτα Κύριε, τῇ πρεσβείᾳ τῶν ἁγίων σου συγχώρησον τὰς ἁμαρ- 35

³¹ τῇ πληνθίᾳ M

116. ¹ στήθος P¹; τοῦ ἀνθρώπου δοδ. P² *² οἱ. P² ³ οἱ. M

Πε. XXXIV, 1—4. τίας μου, καὶ καταξισάτω ἡ φιλανθρωπία σου διαφυλαχθῆναί με ἀναμάρτητον πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου ἐκ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος· δίκασον, Κύριέ μου,* Ἰησοῦ Χριστέ,⁴ τοὺς ἀδικούντάς με ὀράκοντας, πολέμησον τοὺς πολεμούντάς με ἔχιδνας καὶ ἄσπίδας, ἐπιλαβοῦ ὄπλου καὶ θυρεοῦ καὶ ἀνάστηθι εἰς τὴν βοήθειάν μου· ἔκχεον ῥομφαίαν φλογερὰν⁵ καὶ σύγκλεισον ἐξ ἐναντίας τῶν θλιβόντων με.

Λέγων αἰεὶ τῇ ψυχῇ μου· μὴ φοβοῦ, σωτηρία σου εἰμὶ ἐγώ, ὁ πλάσας καὶ δημιουργήσας με κατ' ἀρχάς, αἰσχύνητε οὖν καὶ ἐντρέπητε πάντες οἱ ζητούντες τὸ ἐμὸν πλάσμα καταπιεῖν. Naί, Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ταῦτα εἰπὼν τῷ δούλῳ σου *εὐφρανον αὐτοῦ τὴν ψυχὴν ὡς ἐπὶ Μωϋσέως τοῦ θεράποντός σου⁶ λιτανεύόμενος ἔπαυσας τὴν δικαίαν σου ἀπειλήν τὴν ἐπὶ τοῖς υἱοῖς Ἰσραὴλ· αὐτὸς καὶ νῦν ὑπ' ἐμοῦ⁷ τοῦ ἀμαρτωλοῦ δυσωπούμενος διατήρησόν με ὁ Θεός μου, ἄσπιλον, ἄμωμον, ἀγνὸν διαφυλάττων με ἐν διαθέσει πνευματικῇ, ἡ χάρις σου οὖν, φιλάνθρωπε, διαμεῖνη μετ' ἐμοῦ, ἡ χάρις σου, εὐσπλαγχνε, φωταγωγῆσαι με λαμπρῶς, ἡ εἰρήνη σου, ἄγριε, *βραβεύτω ἐν τῇ καρδίᾳ μου, ἡ εἰρήνη σου, μακρόθυμε,⁸ ἀγιάσει με φαιδρῶς, ἡ εἰρήνη σου, πολυέλεε, υἱοθετήσai με δωρεάν, ἡ σοφία σου, τρισάγριε, βλυθί-
 20 τω⁹ *διὰ τῶν χειλέων μου,¹⁰ ἡ σοφία σου, ἀθάνατε, ἐμπλήσει τοὺς διψῶντας, ἡ σοφία σου, ἀναμάρτητε, συντρίψει λογισμοὺς πονηροῦς, τὸ πνευμά σου τὸ ἅγιον ὀδηγήσει με ἐν γῆ εὐθείᾳ, τὸ Πνευμά σου τὸ ἀγαθὸν ζήσει με εἰς τοὺς αἰῶνας, τὸ Πνεῦμα τὸ γλυκὺ τὸ παράκλητον διαμεῖνη μετ' ἡμῶν τῶν εἰς σὲ πιστευόντων, ὑπερουράνιε, ἡ εἰρήνη τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς καὶ ἡ σοφία τοῦ Υἱοῦ καὶ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον κατασκηνώσει ἐν ἐμοὶ καὶ φωτίσει τὴν ψυχὴν μου καὶ τὸ σῶμα, τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν καὶ πάντα τὰ αἰσθητήριά μου ἐμπλήσει φωτὸς ἐπουρανοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, δοχεῖον καθαρὸν ἀναδείξῃ με εἰς κατοικίαν ἑαυτῷ· δώρησαι οὖν μοι, Κύριε, τὴν καθαρότητά σου, τὴν μακροθυμίαν σου, τὴν πραότητα, τὴν εἰρήνην, τὴν σοφίαν, τὴν σύνεσιν, τὸν ἁγιασμόν, τὴν γαλήνην, τὸ Πνεῦμά σου τὸ ἀγαθόν, ἵνα φωταγωγῆσαι με ὡς Θεὸς ἀληθινός, καὶ ποιήσai με φωτὸς δοχεῖον καθαρὸν ἑαυτῷ· Κύριε ὁ Θεός μου, ἔτι δεηθήσομαί σου τῶν σπλάγχων τῶν πατρικῶν καὶ δεδοξασμένων· σὺ γὰρ εἶ ὁ ποιήσας
 35 τάγματα¹¹ τῶν ἀχράντων *καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων¹² Χερουβὶμ καὶ Σεραφὶμ, Θρόνων, Κυριοτήτων, Ἀρχῶν, Ἐξουσιῶν, Δυνάμεων, Μιχαήλ,

*4 οπ. M⁵ οπ. P¹ *6 οπ. P² 7 ὑπὲρ ἐμοῦ P¹ *8 οπ. P¹ 9 βλυζέτω M¹⁰ ἐν τῇ καρδίᾳ μου M¹¹ η δρ. 11 ἀγγέλων δοβ. M; δυνάμεων P² 12 οπ. P²

Γαβριήλ, Ουριήλ καὶ Ῥαφαήλ καὶ πάντων τῶν ἀχράντων καὶ ἐπου-
ρανίων δυνάμεων ὡς σὺ τὴν ἐπιχθίαν¹³ ἔχεις συγχώρησον τὸν πε-
παλαιωμένον ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας καὶ διηνεκῶς παροργίζοντα τὸ μέγα
καὶ ἄφατον πέλαιος τῶν οἰκτιρῶν σου, φιλόανθρωπε, ἐγὼ γάρ εἰμι
ἢ δυσωδία τῆς ἁμαρτίας, ἐγὼ εἰμι ἢ ἁμαρτία τῆς πλάνης, ἃ τε δὴ 5
καὶ τὸ βδέλυγμα καὶ ἐν τούτῳ ἀσχημονῶ τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων·
λύτρωσαί με, ἐλεήμων, τῆς γέννης, ἐξελοῦ με τοῦ βρυγμοῦ τῶν
ὀδόντων, ἀπάλαξόν με τοῦ κρυεροῦ¹⁴ ταρτάρου, ὁ μόνος ἔχων,
ἄγιε, τὴν τοιαύτην δύναμιν.

Ναί, λαμπτήρ ἄσβεστε *τῶν οὐρανίων δυνάμεων,¹⁵ πρόσχες 10
τῷ πένητι κατένδον, ἔξω (?) ἐκ σοῦ τοῦτο δωρεὰν εἰληφότη δι' ἄφατον
ἔλεος καὶ οὐκ ἐξ ἀγώνων.

117. Ταῦτα αὐτοῦ δεομένου μετὰ δακρύων, πρὶν τελέσαι τὴν
προσευχὴν, ἴστατο ὁ σατανᾶς πατάζει θέλων αὐτόν, καὶ μηδὲν ἰσχύ-
σας διὰ τὴν φοβερὰν δύναμιν τοῦ ἀχράντου Θεοῦ ἢ ἐφύλαττεν αὐ- 15
τόν, ἔκραζεν φωνῇ μεγάλῃ καὶ εἶπεν· ὦ σκληροκάρδιε, ὅτι μαγγα-
νεῖαις τῆς διακρίσεως φαυλίζεις τὰ ἡμέτερα· τί δὲ ποιήσω ὅτι ὀνο-
μάζων διηνεκῆς¹ τὰς οὐρανίους δυνάμεις, πάσας μου δυνάμεις ἐξέλυ-
σας· βαβαί, ὃν εἶχον δοῦλον, νῦν ὁ Ἰησοῦς ἐποίησεν κυριεύειν τὰ
κατ' ἐμοῦ. 20

Ταῦτα εἰπὼν ἄφαντος ἐγένετο· αὐτοῦ δὲ ἔτι τῇ προσευχῇ ἀσχο-
λοῦντος² καὶ δεομένου, πάλιν θερμότερον ἐξετάθη εἰς αὐτὴν καὶ ἔλε-
γεν· Κύριε ὁ Θεός μου ὁ ἐμπλήσας τὸν αἰθέρα πνοίην, ὁ λαμπρύνων
αὐτὸν ταῖς ἀκτίσιν τοῦ ἡλίου, ἐμπλησον τὴν καρδίαν μου τῆς σῆς
ἀθανάτου γλυκύτητος, ἅτε δὴ καὶ τοῦ φωτός τῆς δόξης σου [ὁ Θεός 25
ὁ μέγας³, ὁ καρδιογνώστης, σὲ αἰνοῦσιν τὰ ἐξαπτέρυγα Σεραφίμ καὶ
τὰ πολυόμματα Χερουβίμ. Αὐτός, Πάτερ, ἄγιε, τρισάγιε, ὑπερυψού-
μενε, ἄκουσόν μου τοῦ ἁμαρτωλοῦ καὶ τεταπεινωμένου καὶ ὡς προ-
σεδέξω Ἄβελ τὰ δῶρα καὶ Ἀβραάμ τὴν θυσίαν, πρόσδεξαι καὶ τὴν
ἐμὴν δέησιν ἐν τῇ ὥρᾳ ταύτῃ *μετὰ φωνῆς αἰνέσεως κεκραγῶσι 30
σοι⁴ καὶ ἀντιλαβοῦ μου τοῦ ἀισχρωθέντος ἐν φαυλότητι, λαβῶν⁵
μου τὴν ἱκεσίαν ταύτην εἰς τὸ ὑπερουράνιον καὶ νοερόν σου θυσιασ-
τηρίον τῆς ἄνω μητροπόλεως Ἱερουσαλήμ, μεμνημένος μου αἰεὶ καὶ
εἰς αἰεὶ ἐνώπιον τῶν ἁγίων⁶ καὶ ἐπουρανίων δυνάμεων τῶν ὠραιο-
τάτων καὶ ἡδυτάτων ὡς⁷ ποθεῖ ἡ ψυχὴ μου σφύδρα σφύδρα. 35

¹³ ἐξουσία(ν) M ¹⁴ μικροῦ M η δρ. *¹⁵ οπ. P¹

117. ¹ διηνεκῶς M ² ἀσχολουμένου M ³ καὶ φοβερός P¹ P² *⁴ οπ. P¹
⁵ προλαβῶν P² ⁶ σου δοῦ. P¹ ⁷ οὐς P¹ P²

τήρ, ὁ Υἱός, καὶ τὸ Πνεῦμα, ὁ Θεὸς ὁ συνέχων τὴν σύμπασαν κτί-
σιν ὄρατὴν τε καὶ ἀόρατον, ὁ χαλινῶν τε καὶ κυβερνῶν, ὁ τρέφων
καὶ ποτίζων τὰ παμπληθῆ γένη *τῶν ἐργοτελειουργημάτων¹⁸ σου, ἀ-
νοιξω¹⁴ τὸ στόμα μου καὶ λαλήσω σοι, σοφέ,¹⁵ αἰώνιε, θεῖε,¹⁶ νε-
ουργέ, ῥητέ, ἄβρητε, ἀναφής, ἀψηλάφητε, νοῦς, λόγε, εἰρήνη, ἡδύ- 5
της, εὐωδία, χάρις, *μαργαρίτα, χιονικώτατε,¹⁷ λαμπτήρ, αὐγή, εὐ-
ριζε,¹⁸ θεμέλιε, φῶς, ἀκαταληψία,¹⁹ πέλαγος, *ἀβύσσων ἄβυσσος,²⁰
*ἀπορία ἐξ ἀπορίας,²¹ δύναμις, ἰσχύς, κράτος, ἀναρχε, ζωοδωρήμων,
πύκτα,²² τεχνουργέ, εὐρετά, στερεέ, ἀνάγων, κατάγων, σοφίζων, ὀμα-
λύνων, καθαρέ,²³ Παντοκράτορ, ἐξουσιάρχᾳ, νυμφίε, χαίροις, ὁ και- 10
νὸν οὐρανὸν καὶ γῆν καινὴν ἡμῖν δωρησάμενος πῶς σὲ ὀνομάσω
ἄνω, αἰώνων δημιουργέ, τί σοι ἐπιφθέγγομοι ἢ πολλῆ ἀγάπη τοῦ Πα-
τρός, πῶς σοι²⁴ ἀποκριθῶ ὁ πηλὸς τῷ κατέχοντι τῆ δρακί σου *τὴν
μικράν μου πνοήν,²⁵ ἄγιε, τρισάγιε, δοξολογῶ σε. Ἀμήν.

Ταῦτα τοῦ δικαίου πνευματικῶς πρὸς Κύριον ἐπιφθεγαμένου, 15
ἠυφράνθη πάνυ *καὶ ἠδύνθη²⁶ ἡ καρδία αὐτοῦ ἐν τῷ ἄσματι τούτῳ,
μάλιστα ἀκηκόοτος αὐτοῦ ἐκ τοῦ Κυρίου, ὡς ὅτι ἔταξα ταῖς ἄνω
Ἱεραρχίαις μνεῖαν σου ποιέσθαι ἐπὶ ταῖς θυσίαις αὐτῶν ταῖς κοι-
ναῖς²⁷ καὶ ἀναιμάκτοις, διὰ τοῦτο ὁ ὅσιος ἠγαλλιᾶτο καὶ ἐγεγῆθει
ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν μεταφερόμενος ὑπὸ τῆς ἀπάτου δωρεᾶς τοῦ²⁰
ἀγίου Πνεύματος.

119. Ἐν μᾶ οὖν παρεβάλομεν ἐν τῷ σεβασμίῳ οἴκῳ τοῦ ἐν
ἀγίοις πατρὸς ἡμῶν Νικολάου ὅς ἐστιν εὐκτῆριος παρακείμενος ἐν
παλατίαις ταῖς λεγομένοις Ἀφθονίας,¹ ὡς οὖν ἐκεῖσε ἐγενόμεθα, ἠῦ-
ξατο ὁ δίκαιος ἐπ' ἱκανὸν πρὸς Κύριον ἀνθομολογούμενος αὐτῷ ἐν πίσ- 25
τει² καὶ θεωρίᾳ πολλῇ· ἐὰν γὰρ εἰς προσευχὴν ἐσχόλαζεν καὶ οὐκ εἶ-
δεν τὸν Κύριον ὀφθαλμοφανῶς, οὐκ ἐλογεῖτο αὐτῷ ὅτι προσηύχето,
ἀλλ' ὅτι ὡς εἰς μάτην ἐσχόλαζεν· ὡς οὖν ἠῦξατο ἐπὶ ἱκανόν, μηδενὸς
ἐκεῖσε ἰσταμένου ἢ ἐληλυθότος, ἔμελλεν³ γὰρ καὶ ὁ Ἱερεὺς ὁ ἐκεῖ πα-
ρεδρεύων ἐπιτελέσαι τὴν ἀναιμάκτον θυσίαν, ὡς οὖν ὠμίλει, παυσά- 30
μενος τῆς εὐχῆς ὁ ὅσιος οὐκ οἶδ' ὧ τι τὴν ὀμιλίαν ἔσχατον παρεάσας
ἐκαθέσθη ἐπὶ τοῦ σκάμνου, ἐμοῦ δὲ ἔξαποροῦντος καὶ βουλομένου
μαθεῖν τίς ἦν ὧ δίκαιος προσομίλει, ἐν τῷ τέως οὐκ ἠρώτησα αὐ-

ρημάτων M; τῶν ἔργων τε καὶ τελειουργημάτων P¹; P²=A ¹⁴ ἀνοιξον M
¹⁵ σοφίαν P² ¹⁶ οἴπ. P² ^{*17} οἴπ. M ¹⁸ οἴπ. M ¹⁹ ἀκαταλειπίας M ^{*20} ἄβυσσος
ἀβύσσου M ^{*21} οἴπ. M ²² οἴπ. M ²³ ἄρπε δοβ. M η δρ. ²⁴ οἴπ. M ^{*25} τῆ
μικρᾶ μου πνοῆ M ^{*26} οἴπ. P¹ ²⁷ καιναῖς M η δρ.

119. ¹ ἀφθωνίας M; αὐθονίας P¹; ἀφθ(ον)ίας P² ² γνώσει M ³ ἀλλὰ M

τόν, ἦν γὰρ ἀλλάζας ὁ Ἱερεὺς καὶ τῆς ἱερουργίας ἀρξάμενος, ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ψάλλειν τὴν ἐκκλησίαν τοῦ Θεοῦ, αὐτὸς ἴστατο βλέπων ὀξέως εἰς τὸ ἄγιον θυσιαστήριον καὶ ἠυφραίνεται χαριεντιζόμενος *ὡς εἰς⁴ ῥόδον καθαρὸν τῇ ὄψει ἐναλλαγεῖς· ὡς οὖν τὰ πρῶτα διαβάσιμα τῶν ἀγίων ἐγένετο, αὐτὸς τὰς χεῖρας ἐπ' αὐτὰ πετάσας, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ἰσχυρῶς ἐν εὐμενείᾳ⁵ καὶ ὡπερ ἔνθους γενόμενος ἔλεγεν πετάσαι⁶ ὀπισθεν τῶν ἀχράντων μυστηρίων τῆς θείας χάριτος αὐτὸν⁷ προτρεπομένης εἰς τοῦτο· ἦν γὰρ ἡ καρδία αὐτοῦ ὡσπερ κρότῳ τινὶ φερομένη καὶ βροντιαίως ἀπήχει,⁸ διὰ δὲ τὸ μὴ τινα
10 στοχάζειν αὐτὸν τῇ τάξει σεμνυνόμενος τάχιον ταῦτα ἀπεκρούετο καὶ λοιπὸν ἴστατο ἐν τῇ γῆ δοξάζων τὸν Θεόν.

Ἐγένετο δὲ μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας πάντων ἀναχωρησάντων καὶ ἡμῶν, λοιπὸν κατὰ τὴν ὁδὸν ἐλιπάρουν αὐτὸν φράσαι μοι τίς περιῆν *ὡ⁹ ἐδιελέγετο⁹ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ καὶ εἶ τινα ἄλλην
15 θεωρίαν ἑθεάσατο ἵνα σαφῶς ἀπαγγείλῃ μοι, ὃ δὲ ὡς Πατὴρ φιλόστοργος ἐν οὐδενὶ τῷ τέκνῳ αὐτοῦ ἀπέκρυβεν καὶ γὰρ κἀγὼ ταῦτα τοῖς ἀδελφοῖς μου ἀναγγέλλω πρὸς δόξαν τοῦ Θεοῦ καὶ Πατρὸς πάντων τῶν εἰς αὐτὸν ἐλπίζόντων, ὃ γὰρ ὡμίλει ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, οὗτος ἦν ὁ Ἄγγελος ὁ προϊστάμενος τοῦ αὐτοῦ θυσιαστηρίου,
20 ὡμίλει δὲ τῷ δικαίῳ ταῦτα καὶ ἔλεγεν· ἔκπαλαι φησὶν πόσον ἐπεθύμουν ἰδεῖν τὴν *ἐνδοξότητά σου,¹⁰ καὶ ἐδεόμην τοῦ Θεοῦ, ἵνα χάριν προσευχῆς τὰ ὡδε ἀπαντήσης, ὅπως τῇ τοιαύτῃ¹¹ προφάσει¹² θεατῆς σου γένωμαι καὶ κορεσθῶ τῆς εὐχῆς σου εἰς εὐφροσύνην. Ὁ δὲ ὄσιος ἔλεγεν αὐτῷ· ἄρα, θεϊότατε, πόθεν με σοὶ ἐπιγινώσκεις καὶ πῶς
25 τοιοῦτῳ πόθῳ περὶ ἐμοῦ κεκράτησο, καὶ ὅτι τῷ Θεῷ ἐλιπάρεις ἰδεῖν γέροντα σεσηπότα τῇ ἀμαρτίᾳ; Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ἄγγελος· διὰ τοῦτο σου ἐν ἐπιθυμίᾳ ἤμην τοῦ ἰδεῖν τὴν τοιαύτην σου ταπείνωσιν καὶ γὰρ ἐν τῷ οὐρανῷ περὶ ταύτης ἐγὼ ἀκήκοα ὡς ὅτι οικεῖα χειρὶ ταύτην σοὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς¹³ Χριστὸς¹⁴ ἐχαρίσατο.

30 Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Πόθεν ἄρα σὺ¹⁵ τοῦτο ἀκήκοας, καὶ ἄρα ἔστιν μνεῖα ἐν τῷ οὐρανῷ περὶ βδελύγματος. Λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος· Ἀληθεύω σοι, ἠγαπημένε τῷ Θεῷ, καὶ γὰρ δόλος ἐν ἐμοὶ οὐκ ἔστιν, ἐν ὅσῳ γὰρ πορεύομαι πρὸς τὸ ἄνω¹⁶ θυσιαστήριον, προσκομίσαι τὰς ἱεσσίας¹⁷ τῷ Θεῷ, ἅς τῇ ἡμέρᾳ ἐν τῷ ναῷ τούτῳ τῶν χριστι-
35 ἀνῶν τὸ γένος προσενέγκωσιν, ὡς οὖν ταύτης τῆς αἰτίας ἕνεκα πο-

*4 ὡσεὶ P¹ ⁵ πολλῆ δόξ. M P¹ ⁶ οἱ. P² ⁷ αὐτῷ P² ⁸ ἀπήχει ρκπ. ἀπήχη M
*9 ὃ διελέγου M ¹⁰ οἴην ἐνδοξότητα M ¹¹ τοσαύτη P¹ ¹² προθέσει P¹ ¹³ οἱ.
P¹ P² ¹⁴ οἱ. M и др. ¹⁵ σοὶ P¹; οἱ. P² ¹⁶ ἄγιον P¹ ¹⁷ ἀναφορὰς P¹

ρεύομαι, φθάνω εἰς ἀκοὴν περὶ τῆς σῆς νηφότητος, τῶν ἀγίων ἀγγέλων τοῦ Θεοῦ λεγόντων, ὡς ὅτι τίμιος τῷ Ὑψίστῳ Θεῷ ὁ Νήφων περιόσιν ἰσχυρῶς γὰρ τῇ τοιαύτῃ ταπεινώσει ἀποτεφροῖ τοὺς δαίμονας καὶ ὅτι αἰεὶ ¹⁸ μνημονεῖ ἐν ταῖς προσευχαῖς αὐτοῦ τῶν ¹⁹ ἀχράντων καὶ μακαρίων δυνάμεων, διὰ τοῦτο καὶ ὁ Κύριος Ἰησοῦς Χριστός προσέταξεν παντὶ ἀγγέλῳ ²⁰ ὄντι. ὑπὸ τὴν δεξιὰν αὐτοῦ μνημονεῖν αὐτὸν εἰς τὸ διηκεῖς ἐν πάσῃ μακαριωτάτῃ θυσίᾳ τῇ κατὰ τὴν τάξιν προσφερομένη τῷ ἀοράτῳ Θεῷ.

Ταῦτα περὶ σοῦ ἐγὼ ἀκίκοα ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ διὰ τοῦτο ἐν πολλῇ ἐπιθυμίᾳ εἶχον, τὰ περὶ σοῦ, καὶ νῦν ὁ Κύριος ἤκουσέν μου ¹⁰ καὶ ἐπλήρωσεν κατὰ πάντα τὴν ἐπιθυμίαν μου. Λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Πρόσεχε, λαμπρότατε φωστήρ τῆς ἄνω μερίδος· ἃ δὲ ἡ σὴ φωνὴ δηλοῖ, περὶ ἄλλου Νήφοντος ἤκουσας καὶ οὐ περὶ ἐμοῦ. Ἐμοὶ γὰρ τοῦτο γέγραπται τῷ μηδὲν ἀγαθὸν πεποιηκότι. Ἄνθρωπε, φησί, πρόσεχε τί σοι ²¹ ὁ λόγος· ἀγαθὴ σου ἢ ἀρετὴ, καὶ ἐπαινετοὶ οἱ πό- ¹⁵ νοι καὶ *οἱ ἰδρωῖτες, ²² γλυκὺς ὁ καρπὸς τῶν ²³ ἔργων σου καὶ τῆς δικαιοσύνης σου, ἕοικας δὲ πλοίῳ γέμοντος ²⁴ παντὸς ἀγαθοῦ, ἐν τῷ πελάγει δὲ τὴν ἐμπόρευσιν ποιεῖσαι, ἄδηλον δὲ εἰ φθάσης εἰς τὸν λιμένα τῆς ἀπαντήσεως Χριστοῦ, εἰ κινδυνεύσης καὶ ζημιωθῆς τὴν ἀγαθὴν πραγματείαν καὶ ἐν τούτῳ ὦ τῆς συμφορᾶς· ἕοικας δὲ καὶ χώρᾳ ²⁰ λευκῇ οὖσαν ²⁵ πρὸς θερισμὸν ἔτοιμον, ἄδηλον εἰ θερισθήσει, ἢ ὑπὸ κροκοδείλων ²⁶ καὶ ἔρπετῶν ὁ στάχυς βρωθῆ καὶ τὸ ἄχυρον λοιπὸν ²⁷ πυρὶ ²⁸ κατακαύσωσιν.

Ταῦτα εἰπὼν *προσεκύνησεν τῷ ἀγγέλῳ, καὶ τότε ²⁹ ἐκαθέσθη ἐπὶ τοῦ σκάμνου καθὼς προεῖπον ὑμῖν. 25

120. Ὅτε δὲ ἤρξατο ὁ Ἱερεὺς τῆς θείας Ἱεροουργίας, ¹ τοῦτο ἦν ἰδὼν ὁ ὄσιος ὡς ὅτι πῦρ κατέβη ἀπὸ τὸν οὐρανὸν καὶ ἐκάλυπεν *τὸν ἱερέα καὶ ² ὄλον τὸ θυσιαστήριον, εἰ καὶ τοῦ ἱερέως μηδὲν στοχαζομένου, ὡς οὖν ἀπῆρξατο ὁ ἱερεὺς τοῦ τρισαγίου ³ *καὶ οἱ ὄντες ἐκέισε, ⁴ ἰδοὺ κατήλθον ἄγγελοι τέσσαρες συμπάλλοντες αὐτοῖς· ὅτε δὲ ὁ ³⁰ ἀπόστολος ἀνεγινώσκετο, ἰδοὺ ὁ μάκαριος ⁵ ἀπόστολος ρυθμίζων τῷ ἀναγινώσκοντι καὶ τοῖς πᾶσιν, ὡς εἰπεῖν εὐγνωστα τὰ λεγόμενα κα-

¹⁸ φησιν δοβ. Μ ¹⁹ μακαρίων δοβ. Ρ¹ Ρ² ²⁰ καὶ ἀρχαγγέλω δοβ. Ρ¹ Ρ² ²¹ λέγει δοβ. Μ η δρ., ἄγγελος δοβ. Ρ¹ *²² οἱ. Ρ² ²³ πόνων δοβ. Ρ² ²⁴ γέμοντι Μ η δρ. ²⁵ οὔσαν Ρ¹; οὔσα Μ Ρ¹ Ρ² (η οὔση ηα η. 69) ²⁶ ὑπὸ κνωδάλων Μ ²⁷ οἱ. Ρ¹ ²⁸ οἱ. Μ; ἀσβέστῳ δοβ. Ρ² *²⁹ ἄγγελος τῷ δικαίῳ ἀνήλθε εἰς τοὺς οὐρανοῦς· ὁ δὲ προσκυνήσας πρὸ (?) τὸν ἄγγελον Ρ²

120. ¹ λειτουργίας Ρ² *² οἱ. Ρ¹ ³ ὕμνου δοβ. Ρ² *⁴ οἱ. Ρ² ⁵ Παῦλος δοβ. Ρ¹ Ρ²

θιστῶν, μετὰ ταῦτα ἤρξατο μυστικὸν ἀλληλουΐα, ὥστε πάντων ἡ φωνὴ ὡσπερ σχοινίον πυρὸς συμπλεκόμενον ἀνήρχετο εἰς τὸν οὐρανόν, *ἐν οἷα δὲ ὥρα⁶ ὁ ἱερεὺς τοῦ εὐαγγελίου ἤρξατο, εἰς καθ' εἰς λόγος ἐξερχόμενος τοῦ στόματος αὐτοῦ ὡσπερ λαμπὰς πυρὸς εἰσήρχετο⁷
 5 εἰς τὸν οὐρανόν, ὅτε δὲ τὰ πρῶτιστα ἅγια ἐμελλεν ὁ ἱερεὺς διαπερᾶν, ἄφνω βλέπει ὁ δίκαιος καὶ ἰδοὺ ἀνεψίχθησαν οἱ οὐρανοὶ παραδόξως καὶ ἐδόθη εὐωδία πολλὴ καὶ ἄφατος· κατέβαινον γὰρ ἄγγελοι ὕμνον καὶ αἶνον ἄδοντες τῷ ἀμνῷ καὶ Χριστῷ καὶ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ.

121. Ὡς οὖν ταῦτα ἐγένετο, ἰδοὺ παιδίον καθαρὸν λίαν καὶ γλυ-
 10 κὺ τῆ ὄρασει καὶ αὐτὸ ἐφέρετο ἐν μέσῳ τῶν ἀγίων ἀγγέλων ὑπταίσι ταῖς παλάμαις αὐτῶν καὶ ἀπηνέχθη *ὑπ' αὐτῶν καὶ ἐτέθη¹ ἐν τῷ δίσκῳ ἐν ᾧ τὰ προδοκισμένα δῶρα ἀπέκειντο, ὀρώντος τοῦ μακαρίου, ὡς οὖν ἐτέθη τὸ ἄχραντον παιδίον ἐκεῖνο, ἐκύκλωσαν αὐτῷ πλήθος λευχειμονούντων καὶ αὐτοὶ ὑραϊζόμενοι ἐν αὐτῷ κατελαμπρύνοντο·
 15 ὅτε δὲ ἤγγισεν ὁ ἱερεὺς τοῦ ἄραι τὸ παιδίον, μᾶλλον δὲ τὸν δίσκον καὶ τὸ ποτήριον τοῦ διαβάσαι τὰ πρῶτα ἅγια, ἦρεν αὐτὸν σὺν τοῖς δώροις καὶ τοῦ παιδίου ἐκεῖ ἀνακειμένου καὶ² τέθεικεν τῆ ἑαυτοῦ κεφαλῇ· ὡς οὖν προήρχετο³ ὁ ἱερεὺς τὴν δέησιν προσάγων τῷ Θεῷ καὶ τῶν ὄντων ἐκεῖ⁴ ψαλλόντων, ἔβλεπεν ὁ ὄσιος, ὅτι κατεπέτοντο
 20 οἱ ἄγγελοι κύκλῳ⁵ τῆς κορυφῆς τοῦ ἱερέως, δύο δὲ τῶν Χερουβὶμ καὶ δύο τῶν Σεραφὶμ προεπορεύοντο ἔμπροσθεν αὐτοῦ σὺν ἀπείροις ἀγγέλοις μελωδοῦντες ἀρρήτως καὶ ἀγαλλιῶμενοι· ὅτε οὖν ἔφθασεν ὁ ἱερεὺς τῆ θείᾳ τραπέζῃ καὶ τέθεικεν τὰ ἅγια, τότε κατεκάλυψαν καὶ οἱ ἅγιοι⁶ ἄγγελοι ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν τὴν ἁγίαν τράπεζαν, τὰ δὲ δύο
 25 Χερουβὶμ *παρειστήκεισαν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱερέως, ὁμοίως καὶ τὰ δύο Σεραφὶμ⁷ ἔστησαν ἐξ εὐωνύμων αὐτοῦ⁸, αὐτὸς δὲ οὐδὲν ἔβλεπεν.

122. Ὅτε οὖν ἐβρέθη τὸ¹ σύμβολον καὶ ἤρξατο σφραγίζειν ὁ ἱερεὺς τὰ θεῖα² δῶρα καὶ λέγειν· Μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ· Ἀμήν.
 30 Ὅρα πάλιν ὁ δίκαιος ὡς ὅτι εἰς τῶν ἀγγέλων λαβῶν μάχαιραν ἔσφαζεν τὸ παιδίον καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐξέμαζεν εἰς τὸ ποτήριον· τὸ σῶμα δὲ τὸ θεῖον μυστικῶς μελίσας προέθηκεν ἀντὶ τῶν δώρων ἐν τῷ σεβασμίῳ δίσκῳ.

*6 ὅταν δὲ P² ⁷ ἐξήρχετο P¹; ἐξήστραπεν P²

121. *1 οπ. P² ² οπ. M ³ προσήρχετο P¹ P² ⁴ ἐκέισε καὶ M ⁵ ἐπάνω P¹
⁶ οπ. M ⁷ οπ. P¹ ⁸ οπ. M

122. ¹ ἅγιον доб. M P¹ ² ἅγια M и др.

123. Τοῦτο ποιήσας ὁ ἄγγελος πάλιν ἴστατο τῇ ἰδίᾳ τάξει σεμνυνόμενος, ὅτε οὖν¹ ὁ ἱερεὺς τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις καὶ τῶν ἐστῶτων εἰρηκώτων· εἰς ἅγιος, εἰς Κύριος,² εἰς τῶν ἐκεῖ λέγει τῷ ἁγίῳ Νήφω-νι; δέομαί σου, πάτερ, τι εἶπεν ὁ ἱερεὺς τὰ ἅγια τοῖς ἁγίοις; Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Προφωνεῖται ἡμῖν, τέκνον, καὶ λέγει, εἴ τις ἅγιος προ- 5 σεληθῆτω τοῖς ἁγίοις μέλεσιν τοῦ Χριστοῦ·

Λέγει αὐτῷ πάλιν· *³ Ἦν γὰρ ἰδιώτης καὶ ἠρώτα,⁴ τί ἐστὶν ἀγιωσύνη, πάτερ;

Καὶ ὁ μακάριος· Ἐὰν εἴ πόρνος φοβήθητι μετασχεῖν τῶν τηλικούτων μυστηρίων, ἐὰν εἴ διακείμενος πρὸς τινα ἐχθρωδῶς μὴ προ- 10 σεγγίσης, ἐὰν εἴ λοῖδορος ἢ⁴ κατακρίνων τὸν πλησίον σου φύγε τῆς μεταλήψεως, πρότερον ἰδὲ σαυτὸν ὅποιος εἴ καὶ τότε πρόσελθε· εἰ μὲν ἐνάρετος εἴ ἐλθέ, εἰ δ' οὐκ εἴ ἀπόστα. Τοῦτο εἰπὼν ὁ ὄσιος τῷ ἀγροίκῳ⁵ ἠσύχασεν· ἦδη γὰρ ὁ ἱερεὺς εἰρήκει τό, προσέλθετε.

Κατενόει οὖν ὁ δίκαιος τοὺς μετέχοντας τῶν θείων μυστηρίων 15 καὶ τινῶν μὲν τὰ πρόσωπα ἠσβόλωντο ὡς αἰθιόπων γενόμενα, τινῶν δὲ ἐξῆπτον⁶ ὡς ὁ ἥλιος ἐν τῷ μετέχειν αὐτοὺς τῶν φρικτῶν⁷ μυστηρίων καὶ τοῦτο βλέπων ἔστεινεν σείων τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ,⁸ ἴσταντο γὰρ καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ ἔβλεπον τοὺς μετέχοντας· ὅτε οὖν εἶχεν τις τῶν δικαίων μετασχεῖν ἐκάλυπτον οἱ ἄγγελοι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ *λευ- 20 κῆ ὀθόνη⁹ καὶ στέφανον ἐτίθουν ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ καὶ οὕτως ἀνεχώρει· ὅτε δὲ προσήγγιζεν ἀμαρτωλὸς ἀπεστρέφοντο αὐτοῦ οἱ ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ, *τὸ δὲ τίμιον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ¹⁰ ἠρπάζετο ἄφνω, διεδίδετο δὲ αὐτῷ αἰσχύνη καὶ λοιπὸν ἀνεχώρει ἠσβολωμένος. 25

Τούτων οὕτως γεγονότων καὶ πάντων μεταλαβόντων κατὰ τὸ πρέπον ἐκάστῳ καὶ τοῦ ἱερέως ἀπάραντος τὰ δῶρα τῆς θείας τραπέζης διεβίβασεν αὐτῷ¹¹ κατὰ τὴν πρώτην τάξιν συνυπουργούντων αὐτῷ καὶ τῶν¹² ἀγγέλων· ὅτε οὖν ἀπετέθη τὰ ἅγια, καὶ ὡς ἔθος τοῖς ἱερεῦσιν δαπανᾶν τὰ θεία. 30

124. Καὶ τελεσθεΐσης πάσης τῆς ἱερουργίας, τότε εὐρέθη τὸ παιδίον ἄφνω σῶον ἐν ταῖς ὑπτίαις παλάμαις¹ τῶν ἁγίων ἀγγέλων, *καὶ αὐτίκα διανοιχθείσης τῆς στέγης τοῦ εὐκτηρίου τῷ τρόπῳ ψ κα-

123. ¹ κατέλαβεν τοῦ ὑψώσαι τὰ ἅγια προσφονῶν δοβ. M ² Ἰησοῦς Χριστός εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρὸς δοβ. M ἢ δρ. ³ οἱ. M ⁴ καταλαλός δοβ. M ⁵ ἐρωτοῦντι M ⁶ ἐξῆστραπτον P² ⁷ θείων M ⁸ οἱ. M ⁹ ὀθόνην M ¹⁰ οἱ. (παλ.) M ¹¹ αὐτὰ M ἢ δρ. ¹² ἁγίων δοβ. M ἢ δρ.

124. ¹ χερσίν M

πολλὰ γὰρ ἐνώπιόν μου κακὰ ἐποίησας· τηλικαύτη δὲ ἐγένετο ἡ φωνὴ πρὸς με ὥστε με μετὰ ἰσχύος ἐκσπᾶσαι τοῦ σκάμνου καὶ ἐννεὸν ποιῆσαι· εἰ⁹ οὖν ὁ Θεὸς *μου ἐμαρτύρησεν ἄνωθεν ὅτι ἁμαρτωλὸς εἰμι, ἄρα ἐγὼ τί ἔχω¹⁰ εἰπεῖν περὶ ἑαυτοῦ, ἐὰν γὰρ δῶῃ μοι Κύριος δύναμιν ὃ οὐ γίνηται τοῦ ποιῆσαι με ἄλλον οὐρανὸν καὶ ἑτέραν γῆν, ἵνα 5 λέγῃ τις· εἶδεν Νήφοντος ποιήμα, ἐγὼ τὰς ἀνομίας μου ἐν συνειδήσει φέρων οὐ μὴ *σχυλῶ, οὐδ' οὐ μὴ πιστεύσω, διότι¹¹ δαιμόνιον πονηρὸν ἔργοις καὶ τρόποις εἰμί, πῶς οὖν λέγεις μοι¹², τέκνον, ὅτι ἐν τῇ πόλει ἀνατραφεῖς οὐδὲν πονηρὸν κέκτησαι· εἰ γὰρ γινώσκεις τὰ πονηρὰ μου ἔργα, τέκνον, τῇ ὥρᾳ ταύτῃ ἂν φυγὰς ᾤχου¹³ ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλοτε γὰρ πάλιν¹⁴ τελέσαντός μου ἀνομίαν μεγάλην καὶ κατὰ τὸ σύνθηες εἰς τὴν ἐκκλησίαν δεδραμηκότος, τοῦ ἐξομολογήσασθαι Κυριῷ τῷ Θεῷ τὴν πονηρὰν μου ἁμαρτίαν, ἐν ᾧ ὣν εἰσηλθεν ἐνδον τοῦ ναοῦ μηδενὸς παρόντος, ἰδοὺ ὁ Κύριος ὑπήντησέν με ἐκβαλὼν με ἔξω τοῦ ναοῦ καὶ λέγων¹⁵· σοὶ ἀπὸ τοῦ νῦν σωτηρία οὐκ ἔστιν· ἐγὼ δὲ εὐθὺς πεσὼν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ καὶ τούτους δραξάμενος κατεφίλου ἰδέως, τὴν εὐωδίαν τὴν ἐξ αὐτῶν τέως ἀπολαβὼν καὶ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· Κύριε, οὐδὲ ἐν τῷ ἐλέει σου οὐκ ἔστιν σωτηρία; Εὐθὺς δὲ ἀναστήσας με εἶπεν ἐν μεϊδιάματι· Ναί, ἔχεις σωτηρίαν ἐν τῷ ἐλέει τῆς εὐσπλαγχνίας μου καὶ μὴ φοβοῦ, οὐδεὶς γὰρ 20 ἀπὸ τοῦ νῦν ἐκσπᾶσει σε ἐκ χειρός¹⁶ μου μόνον ὅσακις πέσης, ¹⁷ ἐπίστρεφε¹⁸ πρὸς με ἐν ἐξομολογήσει τὸ ἥμαρτον ἐπιφθεγγόμενος, κἀγὼ ἰάσομαί σου τὸ πάθος καὶ ἀντιλήπτωρ σου γένομαι.

Ταῦτά μοι εἰρηκῶς ὁ γλυκὺς¹⁹ ἐν ἐλέει *καὶ ἀφατος ἐν οἰκτιρμοῖς ἀπέστη ἀπ' ἐμοῦ²⁰. Ποταπὴν οὖν ψυχὴν, τέκνον, ἵνα ἔχω τὰ 25 τοιαῦτα μεμνημένος, τί δὲ ἔχω πράξει ἵνα ἐξ ἔργων δικαιωθῶ; ὄντως οὐδέν.

Ταῦτα τοῦ ὀσίου διηγουμένου μου εἰς πλείονα ταπεινῶσιν μετέτρεπετο ἡ καρδία μου καὶ ἐλογιζόμενη καὶ ἔλεγον· Οἷμοι τῷ ἀθλίῳ ὅτι οὗτος τοιαῦτα λέγει, ἐγὼ πού ἔχω πορευθῆναι μὴδὲν ἀγαθόν²¹ 30 ἐργαζόμενος, μήτε μὴν εἶδος ἀρετῆς μετέχω.

126. Εἶχεν γὰρ τοῦτο αἰεὶ ὁ δίκαιος τοῦ ἐξουθενεῖν ἑαυτὸν ἐνώπιον τοῦ Θεοῦ, πολλάκις γὰρ καὶ ἐν τῇ ἐρήμῳ περιπατῶν ἐμέμπετο ἑαυτὸν λέγων· ἄθλιε, ἐν τῇ πόλει ἐμίανας τοὺς ἀνθρώπους τῇ πονηρᾷ σου διαίτῃ καὶ ἦλθες ἄρτι καὶ εἰς τὴν ἔρημον ἵνα καὶ αὐτὴν δυσω- 31

⁹ τι P¹ *¹⁰ ο.π. P² ¹¹ ὅτ P¹ ¹² ο.π. P¹ ¹³ ὤχετο P¹ ¹⁴ ο.π. M ¹⁵ Λέγει μοι M ¹⁶ χειρῶν P¹ ¹⁷ ο.π. P¹ ¹⁸ ἐπίστρεφε P¹ ¹⁹ πλούσιος M *²⁰ ο.π. M ²¹ ο.π. M
и др.

δίας ἐμπλήσης καὶ νὰ¹ φυγῶσιν καὶ τὰ φυτὰ ἐκ τοῦ μολυσμοῦ τῶν ἀνομιῶν σου.

Ταῦτα λέγων ἐκατήρχeto τῇ θεωρίᾳ εἰς τὸν ἄδην καὶ ἔδενεν ἑαυτὸν ἀλύσεισιν² ὑποκάτω τοῦ Σατανᾶ καὶ ἔλεγεν ἑαυτῷ· οὕτως 5 πρέπον ἐστίν, δυσωδία, διεφθαρμένε, ὑπὸ τῆς ἁμαρτίας *ἵνα γνῶς³ ὅτι χεῖρω τῶν δαιμόνων ἐξήμαρτες, διὰ τοῦτο καὶ κατωτέρω αὐτῶν⁴ κατεδέθης⁵.

Ταῦτα λέγων ἐδάκρυν φοβούμενος μήποτε ἀπόληται αὐτοῦ ἡ ψυχὴ καὶ αἰωνίως κολάζηται. Ἔλεγεν γὰρ καὶ τοῦτο, ὅτι ἡ πικρία τοῦ 10 ἄδου δεινὴ ἐστίν· πάντα γὰρ τὰ ἐκεῖ σκότος εἰσὶν καὶ δυσωδία ἀφόρητος, αὕτη δὲ ἐκπορεύεται ἐκ τοῦ ἐκεῖ δεδεμένου σατανᾶ, ὅπως γὰρ φησὶν ὁ δράκων ἐκείνος δυσωδία ἐστίν, ὅθεν πολλάκις ἐνέπτυσα αὐτόν, καταρασάμενος⁶ δὲ ὡσπερ κύων ἐνεβριμάτο σπαρασσόμενος ὁ δειλαιὸς καὶ ζητῶν με *καταπιεῖν· πολλάκις δὲ ἔλεγεν καὶ τὰ τοι- 15 αῦτα πρὸς με,⁷ ὡς ὅτι φησὶν⁸ ἐκεῖ ἄθλιαι ψυχαὶ τῶν ἀνόμων καὶ ἁμαρτωλῶν, αἵτινες σκότῳ δεδεμέναι ὑπάρχουσιν καὶ συνεχῶς ὀδύρονται φῶς καθόλου μὴ βλέπουσαι, πολλὰ δὲ ἐξ αὐτῶν διὰ τὸ χρονίσαι αὐτὰς ἐκέισε, ὡσπερ μέλισσαι λυγνῶς φωνοῦσιν, ἦν περ βίαν ἰδὼν ἔφη ὁ δίκαιος· Ἔφριξα καὶ λίαν⁹ ἐξέστην τὸν ἐλεήμονα Θεὸν 20 καὶ εὖσπλαγχον δεόμενος ἐλευθερώσαι με τῆς κατασχέσεως ἐκείνης, διότι σφόδρα δριμεῖά ἐστίν ἡ κράτησις ἐκείνη. Ἄλλοτε παλιν ὀδεύοντος τοῦ δικαίου ἐν τῇ ἐρήμῳ καὶ γενόμενος *ἐν τόπῳ τινί,¹⁰ ἐξέτεινε τὰς χεῖρας αὐτοῦ εἰς προσευχὴν· ἔλεγεν δὲ προσευχὴν περιστοιχοῦσαν τοὺς ἁγίους ἀγγέλους καὶ τὸν Κύριον Ἰησοῦν Χριστὸν θεολογοῦσαν. 25 Ὡς οὖν ταύτην ἔλεγεν, ἰδοὺ ἀπεκαλύφθη ἡ πύλη τοῦ οὐρανοῦ καὶ θεωρεῖ τὸν Κύριον ἐπὶ θρόνου δόξης καθήμενον, ὁρᾷ δὲ καὶ τοὺς πρωτοστάτας καὶ τοὺς ἁγίους ἀγγέλους παρεστῶτας αὐτῷ μετ' εὐλαβείας πολλῆς, κλίνας δὲ τὴν θεωρίαν ὁ δίκαιος πρὸς αὐτοὺς κατεσκόπει μειδιῶν, ἐπειράτο δὲ ὡσπερ στρουθίον ἀναπτῆναι εἰς αὐτοὺς 30 *ἐκ τοῦ πόθου τοῦ διαπύρου οὗ εἶχεν πρὸς αὐτοὺς καὶ μετ' αὐτοὺς¹¹ γενέσθαι.

Οἱ δὲ βλέποντες αὐτὸν ἠψφραίνοντο λίαν καὶ ἕτερος τὸν ἕτερον ὡσπερ νύττοντες καὶ δακτυλοδεικτοῦντες περιχαρῶς πρὸς τὸν μακάριον ἔλεγον· Ἴδε, Νήφων, ὁ ἀγαπητὸς ἡμῶν φίλος τοῦ περίεστιν, 35 ὄντως πολλὴ ἡ ἀγάπη αὐτοῦ πρὸς ἡμᾶς, λίαν γὰρ φιλεῖ ἡμᾶς, ἀγα-

126. ¹ οπ. M P¹; P²=A ² ἀλύσει M *³ οπ. P¹ ⁴ οπ. M ⁵ κατέθης P¹
⁶ ἐκείνος δοβ. M и др. *⁷ ἔλεγεν πολλάκις τοῦ καταπιεῖν με P¹ ⁸ εἰσὶν δοβ. M и др. ⁹ οπ. M и др. *¹⁰ ἐν ἐκστάσει P¹ *¹¹ οπ. P²

θον ὅτι καὶ ἡμεῖς μεμνήμεθα αὐτοῦ ἐν τῷ θείῳ *ἡμῶν καὶ μυστικῶ ἱερουργήματι¹².

Καὶ ταῦτα τῶν ἀχράντων δυνάμεων λεγόντων, ὁ δὲ¹³ ἐκείθεν¹⁴ γενόμενος σφόδρα ἠὺφραίνεται μυστικὰ ἄσματα πλέκων αὐτοῖς καὶ βάλλων ἐγκώμια περὶ αὐτῶν πάσης ἡδονῆς μεμεστωμένα, αἰεὶ γὰρ 5 τούτους ἐμακάριζεν καὶ ἔλεγεν· Ὡ πόσον φιλοῦσιν οἱ ἅγιοι ἄγγελοι τὸ γένος τῶν χριστιανῶν, ἵνα ἐγινώσκαμεν πόσα συμπάσχουσιν ἡμῖν¹⁵, καὶ νὰ ἐποθοῦμεν καὶ ἡμεῖς αὐτούς τοὺς τιμίους λίθους, τοὺς ἀχράντους μαργαρίτας, τὰ ὑπερουράνια θεάματα καὶ ἀθανάτοφυτα¹⁶ ἄνθη, αἰεὶ γὰρ καὶ αὐτοὶ πρεσβεύουσιν ὑπὲρ ἡμῶν καὶ δυσωποῦσιν 10 τὸν εὐσπλαγχνον ἵνα φείσῃται ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ ἐξελεῖται ἡμᾶς τῆς γεέννης· αὐτοὶ γὰρ καὶ παρίστανται ἡμῖν καὶ ἐν νυκτὶ καὶ ἐν ἡμέρᾳ, καὶ ὅτε ἐσθίωμεν αὐτοὶ ἴστανται φρουροὶ ἡμῶν καὶ ὑπερασπισταὶ καὶ ὅτε *ὑπνοῦ γευόμεθα¹⁷ ὁμοίως σκέπουσιν ἡμᾶς ταῖς πτέρυξιν αὐτῶν, κἂν τε οὖν ἐργαζόμεθα, κἂν τε ὀδεύωμεν, κἂν τε ἐν 15 θαλάσῃ πλέομεν συμπάρευσιν ἡμῖν, φρουροὶ κατὰ πάντα βοηθοί.

127. Ταῦτα καὶ πλείονα¹ ἐφθέγγετο διὰ τοὺς θείους ἄσωμάτων· Ναὸς περίεστιν ἐν τῇ βασιλευούσῃ πόλει ὃν ὁ μακάριος [Ἀρεῶβινδος] ἔκτισεν, *λίαν σεμνὸς καὶ τερπνός, ἄξιος τῇ Παναγίᾳ Παρθένῳ.² Πολλῇ γὰρ τερπνότης ἐν αὐτῷ καὶ καταστάσεως διὰ τῆς 20 ἐκλελεγμένης ὕλης³ ἐγένετο· ἐν μιᾷ οὖν παρόντος ἐκείσε τοῦ μακαρίου καὶ τοῦ λαοῦ ψάλλοντος⁴ τὸν ἐωθινὸν ὕμνον βλέπει ὁ δίκαιος τοῖς νοεροῖς⁵ ὀφθαλμοῖς ἐν τῇ παρακειμένῃ ὁδῷ τῆς ἐκκλησίας, ὡς ὅτι παρήρχετο εἰς μαῦρος σκυθρωπός, ὅς ἦν ἄρχων τῶν δαιμόνων, παρήσαν οὖν σὺν αὐτῷ καὶ ἕτεροι δαίμονες, ἀκούσαντες δὲ τοῦ 25 λαοῦ τὴν δοξολογίαν συνέπεσαν τὰ βδελύγματα καὶ ἠλλοιωθήσαν τῷ φθόνῳ τηκόμενα, εἶτα ὡς ὑπῆγον πειρᾶσαι τινὰ τῶν δούλων τοῦ Θεοῦ, ἤρξαντο ἐγκαλεῖν τῷ ἄρχοντι αὐτῶν τὰ πνεύματα⁶ λέγοντες· Ἴδε φησὶν πῶς δοξάζεται ὁ Κύριος ὑπὸ τῶν θεραπόντων αὐτοῦ καὶ οὐς πρώην εἶχομεν ἡμεῖς διὰ τῆς εἰδωλολατρείας ἄδοντες τὰ ἡμῶν,⁷ 30 ἰδοὺ τυραννήσας ὁ Ναζωραῖος ἡμᾶς, τούτους ἤρπασεν, ποῦ τοίνυν περίεστιν ἡ δύναμις ἡμῶν ἢ μεγάλη, ἠττήθημεν γὰρ ἀθλίως καὶ κατελήφθημεν *ὑπὸ πάντων καὶ ἐζουδενώθημεν⁸, συνετρίβη τὸ κρατος

*¹² ἡμῶν ἱερουργήματι M; ἄσματι καὶ μ. ἰ. P¹; P²=A ¹³ δίκαιος δοβ. M ¹⁴ κακείσε P² ¹⁵ καιούτως ἡμεῖς δοβ. M ¹⁶ καὶ δοβ. P¹ ¹⁷ ὑπνώττομεν P¹

127. ¹ μετὰ δακρύων δοβ. P¹; ἕτερα πλ. δοβ. P² ² οπ. P¹; λίαν σεμνόν... τερπνόν... ἄξιον P² ³ οπ. P¹ ⁴ ἐκεῖ δοβ. M ⁵ ἱεροῖς P¹ ⁶ τῆς πονηρίας δοβ. P¹ ⁷ ἡμέτερα M; ἡμᾶς P² ⁸ οπ. M

Исаия,
LXIII, 3.

ἡμῶν καὶ ἡ βασιλεία τοῦ πατρὸς ἡμῶν διαλέλутαι· ἕως ὅτε γὰρ αὐ-
τὸς σὺν ἡμῖν ἦν⁹ καὶ συνεστράτευεν, εἶχαμεν καὶ ἡμεῖς θάρσος καὶ
προθυμίαν, ἐξ αὐτοῦ καὶ ἰσχυρῶς κατισχύομεν τῶν ἀνθρώπων, ἐξ ὅτε
δὲ ἔδησεν αὐτὸν ὁ Ἰησοῦς ἐν τῷ ἄδη καταπατήσας αὐτὸν ὡσπερ
5 λινὸν καὶ ὡς πηλὸν πλατεῶν λεάνας αὐτόν, ἔκτοτε ἐφυράθη τὰ ἡμῶν
καὶ παντελῶς ἐξουδένωται τὸ κράτος καὶ ἡ βασιλεία ἡμῶν¹⁰, ἐγγίζει
δὲ καὶ ἡ συντέλεια καὶ τί βουλομεθα οἱ ἄθλιοι.

Ταῦτα τῶν πονηρῶν δαιμόνων ἐγκαλοῦντων τῷ ἄρχοντι αὐτῶν,
αὐτὸς ἀποκριθεὶς λέγει αὐτοῖς· Τί τοῦτο ὅτι ὑμᾶς ἐλύπησεν, ἀκούσαν-
10 τες δοξαζόμενον τὸν Ἰησοῦν ἐν τῷ οἴκῳ τῆς¹¹ Μαρίας· μικρὸν ἦν
τὸ κέντρον τοῦτο ἡμῖν,¹² ἐν ἑτέροις γὰρ ἔργοις πλείον τιτρώσκουσιν
ἡμᾶς, ἀλλὰ τί κατεπόθητε, πολλακίς γὰρ καὶ ἡμᾶς δοξολογοῦσιν τρα-
γηδίαις οὗτοι οἱ νυνὶ τὸν Ἰησοῦν εὐφημοῦντες, εἰ δὲ πικρά ἐστίν
ἡ τοιαύτη αὐτῶν συμμορία ἐκδέξασθε καὶ δεῖξω ὑμῖν καὶ τοὺς εὐπει-
15 θῶς λατρεύοντας ἡμᾶς καὶ χαρῆναι ἔχετε καὶ τῆς λύπης τὸ σκυθρω-
πὸν ἀπορρίψαι¹³.

128. Ταῦτα τοῦ ἄρχοντος αὐτῶν εἰρηκότος, ἔρχονται ἐν τινι
τόπῳ τῆς πλατείας τῆς πόλεως καλουμένου τοῦ Βοός, ὡς οὖν ἐκεῖ
τὰ πνεύματα τῆς πονηρίας εἰσθίκει καὶ ἐπειρῶντο θόρυβον ἢ μάχην
20 ποιῆσαι, ἰδοὺ παραγίνονται τινὲς ὡς λ'. τὸν ἀριθμὸν ἐκ χώρας τῆς
λεγομένης τῶν Παφλαγόνων¹· ὡς οὖν διήρχοντο ἐκεῖσε οὗτοι, πο-
ρευθεὶς εἰς τῶν δαιμόνων εἰς τοῦ μαιζοτέρου αὐτῶν τὸ οὖς ἐνέβα-
λεν λόγον² αἰσχρὸν ὃν καὶ μετὰ προθυμίας δεξάμενος μὴ εἰδῶς ὁ
ταλαίπωρος διὰ τῆς ἀντιρρήσεως τοῦ ἀποστρέφειν τοὺς λογισμοὺς.
25 ἤρξατο καροῦσθαι³ καὶ αἰσχρὰ καταλέγειν,⁴ οἱ δὲ ἕτεροι αὐτοῦ ἀν-
ταπεκρίναντο αὐτῷ ὀρχοῦμενοι καὶ τοῖς ποσὶν αὐτῶν ψόφον ἀποτε-
λοῦντες.

Ταῦτα οὖν αὐτῶν ποιοῦντων οἱ δαίμονες συνωροῦντο αὐτοῖς
σκικριῶντες. Τότε λέγει αὐτοῖς ὁ ἄρχων αὐτῶν· Οὐκ εἶπον ὑμῖν ὅτι εἰ-
30 σιν⁵ ἄνθρωποι οἵτινες δοξάζουσιν καὶ εὐφημοῦσιν ἡμᾶς; τί οὖν ἄρτι
λοιπὸν, εὐφράνθητε διότι καὶ ἡμεῖς ἐδοξάσθημεν.

Ταῦτα αὐτῶν λεγόντων καὶ προβαιόντων τὴν πλατεῖαν συναντᾷ
αὐτοῖς ἄνθρωπος σκυπτός καὶ λύραν κατέχων καὶ ἠκολούθει αὐτῷ πλη-
θος πολὺ τοῦ λαοῦ καὶ ἠκροῦντο αὐτοῦ, αὐτοὺς δὲ πάντας ἑώρα ὁ

⁹ ο.π. P¹   ¹⁰ ο.π. P¹   ¹¹ ο.π. P¹   ¹² ὑμῖν M (исправлено на ἡμῖν, л. 133 об.)

¹³ ἀπορρίψατε M

128. ¹ Περφλαγόνων M   ² λογισμὸν M   ³ κορταλίζειν M   ⁴ φθέγγεσθαι M;

⁵ ο.π. M

μακάριος ὑπὸ ἐνὸς μαύρου ἅπαντας ἀοράτως δεδεμένους ὀπισθάγκωνα ὑπὸ ἐνὸς σχοινοῦ καὶ συρομένους ὀπισθεν τοῦ λυροῦντος⁶.

Ταῦτον ἰδόντες οἱ προβήθέντες⁷ δαίμονες καὶ τοσοῦτον λαὸν ὑπὸ τοῦ ἐτέρου αὐτῶν δαίμονος βλέποντες συρομένους⁸ καὶ κατεχομένους⁹, ἐχάρησαν χαρὰν τὴν ὀλέθριον καὶ ἤρξαντο καὶ αὐτοὶ τὸν 5 λαὸν συνταραπτειν καὶ θορυβεῖν αὐτοὺς, καὶ¹⁰ ἐνεποίουν ὀρχεῖσθαι, τοὺς δὲ *καὶ κροτοῦντας¹¹ καὶ τραγυδεῖν, ὡς δέ τις πλούσιος ἄνωθεν τῆς οἰκίας βλέψας ταῦτα¹² πωρωθεὶς ὑπὸ τοῦ σατανᾶ ἔταξεν τὸν λυροῦντα *καὶ ἴσταται¹³ κατενώπιον αὐτοῦ καὶ συγκροτεῖν¹⁴ τῇ λύρᾳ πάντων κροτούντων τὰς χεῖρας καὶ τὰ δαιμόνια θεραπευόντων, ἔσχα- 10 τον ἐδωρήσατο ὁ πλούσιος τὸ λυρίζον ἀργύριον, ὁ δὲ δεξάμενος ἔβαλεν τῷ κόλπῳ αὐτοῦ, οἱ δὲ δαίμονες λαβόντες *ἐν τάχει¹⁵ τὸ ἀργύριον¹⁶ ἐξ αὐτοῦ παρέπεμψαν αὐτὸ ἐν τοῖς καταχθονίοις εἰρηκότες τῷ ἀποδόντι καὶ πονηρῷ πνεύματι, τάδε ἐρεῖ τῷ πατρὶ ἡμῶν τῷ μεγάλῳ τῷ δεδεμένῳ ἐκεῖ ὑπὸ τοῦ Ναζωραίου, τοῦτό σοι θυσίαν τις τῶν 15 ἀρχόντων προσενηνόχεν ὁ λεγόμενος Λαζίων¹⁷, διὰ Ὑπτιόλου τοῦ ἱεράρχου σου, ζητῶ τὸ κράτος σου, Πάτερ ἡμῶν, ἡμεῖς γὰρ τὰ τέκνα σου ἀγωνιζόμεθα κατὰ τῶν χριστιανῶν τῶν ἐχθρῶν.¹⁸ Ταῦτα εἰρηκότες καὶ ἕτερα πλείω δέδωκαν αὐτῷ καὶ πλείστους ὀβολοὺς οὐς ὁ Ὑπτιόλος συνάγων ἐκ τοῦ κοινοῦ λαοῦ. 20

Ταῦτα οἱ πονηροὶ δαίμονες ὡς θυσίας¹⁹ ἐδέχοντο εἰδωλικὰς καὶ ἐν τούτῳ ἐγαυροῦντο φυσιώμενοι· κατελθὼν δὲ ὁ τῶν δαιμόνων σάκτωρ πρὸς τὸν δράκοντα καὶ καταλαβὼν τὸ κατοικητήριον τοῦ ἄδου προσήνεγκεν *τὸν ταλαίπωρον²⁰ τὰς ἀθλίας εἰσαγωγὰς, ὡς δεξάμενος ὁ δόλιος καὶ σκιρτήσας, ἔφη· Ἀκμὴν καὶ διὰ τῶν εἰδώλων θυσίας²⁵ δέχομαι, ἀλλ' οὐ δύναται με εὐφρᾶναι ὡς τὸ *προσαγόμενόν μοι ὑπὸ τῶν χριστιανῶν²¹.

Τοῦτο εἰρηκῶς ὁ βδελυκτὸς ἐπαπέστειλεν πάλιν τὸ ἀργύριον καὶ τοὺς ὀβολοὺς τῷ λυρίζοντι, μίξας αὐτὰ ἐκ τῆς ἰδίας ἀχλύος εἰπὼν καὶ τῷ πνεύματι τῷ πονηρῷ, ἀξούσθω ἡ ἐνστασις πάντων τῶν 30 ἐμῶν καὶ ἠττάτε τοὺς φαύλους Ναζωραίους²². ἄλλως γὰρ οὐ δύναται οἱ ἐχθροὶ προσαγορεύειν τὸν Κύριον ἡμῶν Ἰησοῦν Χριστόν, ἀλλ' ἢ Ναζωραῖον, ἢ Ἰησοῦν.

⁶ λυρίζοντος M ⁷ προλεχθέντες P¹ ⁸ ἄγομένους M; ἄγομένου P² ⁹ κατεχομένου P² ¹⁰ τοὺς μὲν M *¹¹ κρώτους ἀποτελεῖν M ¹² πάντα M *¹³ ἰστάσθαι M η διρ. ¹⁴ συγκρούειν M *¹⁵ οπ. M ¹⁶ ἐν τῇ χειρὶ αὐτῶν ἐξ δοβ. M ¹⁷ Λαζίων M; Λαζάριον P¹ ¹⁸ ἡμῶν δοβ. M ¹⁹ θυσίαν P¹ *²⁰ τῶν ἀθλίων τὰς ματαίας M *²¹ τῶν Χριστιανῶν προσαγόμενόν μοι M ²² Ναζωραίου P¹

*Τάχιον δὲ ²³ ἀναβὰν τὸ δαιμόνιον ἔφθασεν εἰς τοὺς πέμψαντας αὐτό, ἀποκομίσας καὶ τὰς παραγγελίας τοῦ δράκοντος αὐτοῖς, ἐνέβαλεν γὰρ ²⁴ τὸ ἀργύριον σὺν τοῖς ὀβολοῖς τῷ κόλπῳ τοῦ Ὑπτιόλου *μὴ γνόντος αὐτοῦ ²⁵ καὶ οὕτω διεσκορπίσθησαν εἰς ἑτέρους πειρασμούς.

5 **129.** Ὁ δὲ μακάριος Νήφων ταῦτα βλέπων ἐδάκρυεν λύπη πολλή συνεχόμενος περὶ τῆς τοιαύτης ἀπωλείας καὶ πλάνης τῶν χριστιανῶν· τηλικαύτην γὰρ χάριν ἐδωρήσατο αὐτῷ ὁ μεγαλόδωρος ὥστε βλέπειν αὐτὸν τῷ νοερῷ ὄμματι τὰ πόρρω σαφῶς· ἔλεγε δὲ περὶ τῶν τραγωδίας κεκρημένων ὅτι ὥσπερ σάλπιγξ φωνοῦσα συνάγει τοὺς στρα-
10 τιώτας καὶ ὥσπερ προσευχὴ λεγομένη παραστῆσαι ποιεῖ *κύκλῳ τοῦ εὐχομένου ¹ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἀοράτως οὕτω καὶ ὁ τραγωδῶν εἶτε μὴ καθεζόμενος αἰεὶ συνάγει κύκλῳ αὐτοῦ ἀοράτως ² τοὺς ζωφώδεις δαίμονας, ὁ δὲ συνέχων ἐν ἡδονῇ κιθάρας καὶ λύρας, οὗτος ἱερεῖς τιμᾶ τοῦ μεγάλου δράκοντος τοῦ ποθοῦντος καταπιεῖν ὅλον τὸν
15 κόσμον· τί οὖν ὑπαντήσωμεν ³ οἱ δεδουλευμένοι τοῖς ἀτοπήμασιν τούτοις ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως ὅταν ἀναστῆ *ὁ Θεὸς ⁴ θραύσαι τὴν γῆν καὶ ἀποδοῦναι ἐκάστῳ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ. Ταῦτα λέγων παρεκάλει πάντας τοῦ ἀπέχεσθαι τῶν ἐπιτηδευμάτων τοῦ ⁵ σατανᾶ, μάλιστα δὲ τοῖς προθύμως τοὺς ἑαυτῶν ὀβολοὺς θύοντας τῷ δυσώδῃ δαίμονι, ὅτι ἔφη·
20 εἰμὶ τούτων ἀπέχεσθε σὺν τοῖς εἰδωλολάτραις μέλετε εἰς αἰῶνα αἰῶνος εἶναι ἐν τῷ βρυγμῷ τῶν ὀδόντων καὶ ἐν τῷ ἀπαραιτήτῳ ταρτάρῳ· ἐὰν γὰρ ἔχης ὀβολόν, δάνεισαι τῷ Χριστῷ καὶ λήψῃ αὐτῷ ἑκατονταπλασίως καὶ ζωὴν αἰώνιον· διὰ ποῖον δὲ τρόπον δίδεις τὸ ἀργύριόν σου εἰς θυσίαν τῷ διαβόλῳ ἡδονὴν αὐτῷ μεγάλην ἐμποιῶν, οὐδὲν
25 ἐκείθεν κληρονομῶν, εἰμὶ τὸ κρίμα καὶ τὸν ὄνειδισμόν τοῦ προφήτου Μωϋσέως φάσκοντος, ἔθυσαν φησὶν δαιμονίοις καὶ οὐ Θεῷ, Θεόν, ἀδελφοί, τὸν γεννήσαντα ἡμᾶς διὰ ὕδατος καὶ πνεύματος μὴ ἐγκαταλίπωμεν μηδὲ ἐπιλαθώμεθα τοῦ τρέφοντος ἡμᾶς ἐν πᾶσιν, ἀλλὰ καρποφορήσωμεν τῷ ὑπὲρ ἡμῶν ἀποθανόντι καὶ ἀναστάντι, ψυχὴν τε
30 καὶ σῶμα, καὶ νοῦν, καὶ λόγον, καὶ αἴσθησιν διὰ τῆς μείζονος καὶ πρακτικῆς ἀρετῆς εὐαρεστοῦντες τῷ Θεῷ καὶ Πατρὶ τῷ δυναμένῳ ἰκανωσαί ἡμᾶς εἰς πᾶν ἔργον ἀγαθὸν καὶ ἀρέσκοντι αὐτῷ.

Ταῦτα διδάσκων ὁ δίκαιος τοῖς ἐντυγχάνουσιν αὐτῷ ἐν εὐσεβείᾳ καὶ σχέσει ἐσεμνύνετο ὠραϊζόμενος ἐν Πνεύματι Θεοῦ καὶ ἀληθείᾳ.

*23 ο.π. P¹ 24 δὲ πάλιν M *25 ο.π. P¹

129 *1 ο.π. P¹ 2 τοὺς ἀοράτους καὶ M 3 ποιήσωμεν M *4 ο.π. M 5 Здѣсь M прерывається. См. изслѣдование.

Ἐν ἀρχῇ τῆς μετανοίας τοῦ δικαίου, ὅτε ακμὴν οὐκ εἶχεν τριετὴ χρόνον σχολάζων τῇ μετανοίᾳ καθεζόμενος, ἐπῆλθεν αὐτῷ λογισμὸς ἐξ ὀλιγωρίας, λέγων οὕτως, ὅτι τοσοῦτον χρόνον ἔχω δυσωπῶν τῷ Χριστῷ καὶ ἀκμὴν χάρισμα παρ' αὐτοῦ τὸ οἰοεὶ οὐκ ἐδεξάμην πάντως διότι ἐμίαναι τὸ ἄγιον βάπτισμα πορνείαις καὶ ἀσελγείαις, διὰ 5 τοῦτο οὐ προσέσχε μοι ὁ Θεός.

130. Ταῦτα αὐτοῦ διαλογιζομένου, μικρὸν τι ῥαθυμήσας ὑπνωσεν ἐν ᾧ ἐκαθέζετο τόπῳ· ὡς οὖν ὑπνωσεν βλέπει ἑαυτὸν ἐν τινι ναῷ παμμεγέθει ἐστάναι καὶ προσεύχεσθαι ἐκτενῶς Κυρίῳ τῷ Θεῷ· ὡς οὖν προσείχεν ἐπὶ ἀνατολᾶς ἐκτεταμένος ἔχων τὰς χεῖρας, ὄρα καὶ ἰδοὺ 10 ἀπεκαλύφθη ἔμπροσθεν αὐτοῦ θρόνος δεδοξασμένος καὶ κύκλῳ αὐτοῦ εἰστήκεισαν τὰ χερουβὶμ καὶ σεραφὶμ καὶ πλῆθος λευχειμονούντων. Ὡς οὖν ταῦτα ἔβλεπεν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ, ἰδοὺ ἐξαίφνης εὐρέθη ἐπὶ τοῦ θρόνου ἐκείνου τις καθαρὸς καὶ λαμπρὸς σφόδρα καθήμενος, λίαν ἰδύς καὶ αὐτὸς προσείχεν τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· κατενόησεν οὖν ὁ μα- 15 κάριος, ὅτι ἀληθῶς ὁ μέσον αὐτῶν καθήμενος, αὐτὸς ἐστὶν ὁ Χριστός, ὁ πᾶσιν διδοὺς πνοήν· ὡς οὖν τοῦτο διελογίζετο, ἔρριψε τὸ ὄμμα αὐτοῦ ὁ δίκαιος ἐπ' αὐτὸν καὶ τὰς χεῖρας τρανῶς ἐκτείνας, προσήυχετο οὕτως· Ὁ Θεός, ὁ Θεὸς ἐνώτισαι τὴν προσευχὴν μου καὶ μὴ 16c. LIV. ὑπερίδης τὴν δέησίν μου, καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ· ὡς οὖν εἶπέν τινα 20 2--2 τοῦ ψαλμοῦ, αὐτὸς ὁ ἐπὶ θρόνου καθήμενος ὡς ὁ ἥλιος, ἔστρεπεν τὸ οὖς αὐτοῦ τὸ δεξιόν, κλίνας καὶ τὴν κεφαλὴν καὶ ἐδέχετο τὴν προσευχὴν τοῦ δικαίου, ἣν ἵνα συντρίψῃ ὁ Θεὸς τὸ πνεῦμα τῆς δειλίας καὶ ἐξώσῃ ἀπ' αὐτοῦ. Τέλεισας δὲ ὁ δίκαιος τὴν εὐχὴν αὐτοῦ, ἵστατο σιγῶν, ἀνῆρε δὲ καὶ ὁ ἐπὶ θρόνου τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν καὶ 25 λοιπὸν εὐμενῶς ἔκλινε καὶ τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, διασημαίνων αὐτῷ, ὡς ὅτι, φησὶν, ἤκουσά σου τῆς προσευχῆς, καὶ μετ' ὀλίγου γένηται αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Νήφων, Νήφων, ἴσθι ὅτι τῇ ἐσπέρᾳ ἐλύπησάς με, λέγων· τοσοῦτον τοῦ Κυρίου ἐδεήθην καὶ οὐκ ἐδωρήσατό μοι χάρισμα· νῦν οὖν οὐκ εἶ σὺ ὁ λέγων μοι καθ' ἑκάστην¹, μὴ ἐάσης με ἐν τῷ νῦν 30 αἰῶνι δοξασθῆναι ὑπὸ τινων ἢ ἐπαινεῖν σε; πῶς οὖν ὁ ταῦτα αἰτῶν,² ἄρτι λέγεις ὅτι οὐδαμῶς ἐδωρήσατο ὁ Σωτὴρ μου χάρισμα, οὐ γινώσκεις δὲ ὅτι καὶ τὸν ἀέρα ὃν ἀναπνέετε, οὐκοῦν οὐκ ἔστιν τοῦτο χάρισμα, οὐ κατανοεῖς ὅτι τὸν οὐρανόν, τὴν γῆν, τὴν θάλασσαν καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς ἔδωκα ὑμῖν δωρεάν, ἄρα οὐκ ἔστιν τοῦτο χάρις; 35 τί γάρ μοι ἐδώκατε οἱ ἄνθρωποι ἵνα ὀνήσησθε ταῦτα; πάντως οὐδέν, ἀλλὰ τὰ χείρονα· σταυρωθὶ γάρ μοι προσηλώσατε καὶ ἐνεπτύσατε καὶ

130. ¹ κε, κε μου δοβ. P¹ P² ² ἀεὶ ζητῶν P¹P²

ἐρβράπισατε καὶ ἐμαστιγώσατε, χολὴν καὶ ὄξος ἐποτίσατέ με, καὶ τὰ ἄλλα ἐπίστασαι· τὸν δὲ ἄρτον ὃν δέδωκα ὑμῖν τὸ σῶμά μου καὶ τὸ αἷμα, ἄρα οὐκ εἰσὶν ταῦτα χάρις; τὰ δὲ τῆς γῆς ἀγαθὰ, τὰ τε ζύλα τοῦ ἀγροῦ, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσσης, ἄρα οὐκ εἰσὶν 5 ταῦτα χάρις; ὅτι δὲ ἀπέθανον ὑπὲρ τῆς ἀγάπης ὑμῶν καὶ ἐτάφην καὶ τοῦ ἄδου ἐλυτρωσάμην ὑμᾶς καὶ εἰς τὴν βασιλείαν μου μετέστησα, ἄρα οὐκ ἔστιν ταῦτα χαρίσματα; τίς ὑμῶν ἕτερος τοιαῦτα ἀγαθὰ πεποίηκεν; ³ οὐκ ἔστιν οὐδεὶς· σὺ δέ, *Νήφων, πρόσσεχε, ⁴ ὅτι πόσα ἐγκλήματα συνεπάθησα, οἶδα γὰρ ὅτι γινώσκεις καὶ ὅτι εὐχαριστεῖς ἐπί- 10 σταμαι· πρόσσεχες δὲ πῶς καὶ τὸ οὖς μου ὑπέκλινα τῇ προσευχῇ σου, οὕτως καθ' ἐκάστην παντὶ ἀνθρώπῳ προσευχομένῳ ποιῶν ⁵ κἂν *οὐχ ὁράτε. ⁶ Θέλεις οὖν ἄρα μείζον τούτου ἕτερον χάρισμα; ἰδοὺ ἔση τῶν ψυχοῦράγουμένων παραμυθία καὶ ἀντίληψις ἕως τοῦ αἰῶνος καὶ πολλοὶ δια σοῦ ῥυθῆσονται πικροῦ θανάτου ἐπικαλούμενοι τὸ ἐμὸν 15 κράτος διὰ τῆς σῆς δεισίσεως· ὅρα δὲ καὶ τὸ δαιμόνιον τῆς δειλίας, ποῦ δέδεται, περὶ οὗ ἤτησας ἵνα ῥυσθῆς.

131. Ὡς δὲ ἤκουσεν ταῦτα ὁ δίκαιος ὅλως ἀπεπάγη καὶ ἐφοβήθη σφόδρα καὶ μικρὸν περιστραφεὶς ὄρᾳ ταῦρον δεδεμένον ἰσχυρῶς εἷς τινα πάλον ἐκ τῶν κεράτων καὶ ἐκ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, τοσοῦτον δὲ ἦν 20 ἐσφιγμένος, ὡς μὴ δύνασθαι αὐτὸν περιστραφῆναι, μόνον δὲ τοὺς ὀφθαλμοὺς ἀπηγριωμένους ἔχων, ὥδε κάκει ἀπεσῶβει ζητῶν διασχίσει τὸν δίκαιον. Τοῦτο θεασάμενος ὁ δίκαιος ¹ ἔγνω ὅτι αὐτὸ ἦν τὸ ἐσκοτισμένον πνεῦμα, ὃ εἰς δειλίαν πολλακίς ἐνέβαλεν αὐτόν, δεινῶς γὰρ συνεῖχεν αὐτόν ἐκ νέας ἡλικίας, καὶ πλειστάκις θέλοντος αὐτοῦ ἢ εἰς 25 ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν ἢ ἄλλην τινὰ χρεῖαν ἀποπληρῶσαι, εἰς ἀφόρητον δειλίαν ἐνέβαλεν αὐτόν· ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς ὕπνους μυρία δεινὰ ἐδείκνυεν αὐτόν ὁ διεφθαρμένος, ὄρη καὶ βουνούς, ἐν φαντασίᾳ χαλῶν αὐτὰ *ἐπάνω αὐτοῦ. ² Ὡς οὖν ἐξυπνος ἐγένετο ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ ἐκ τοῦ τηλικούτου ὀράματος ἀκμὴν εἶχεν τὸν νοῦν αὐτοῦ περισκοποῦντα καὶ 30 ζενιζόμενος πῶς εἶδε τὸν Κύριον φρικτὸν τῷ κάλλει, καὶ ἠύφραινετο θαυμαστικῶς τῷ πνεύματι, μάλιστα ὅτι καὶ διὰ πλῆθος ἐλέους ὑπέταξεν αὐτῷ τὸ δυσῶδες πνεῦμα τῆς δειλίας τὸ λίαν ἐκθλίβον αὐτόν καὶ ἐκφοβοῦν· ἐνενοεῖ δὲ καὶ τὸ πῶς τὸ οὖς αὐτοῦ ὑπέκλινεν ἐνωτιζόμενος τὴν προσευχὴν αὐτοῦ καὶ ὅτι ὠνείδισεν αὐτόν, μᾶλλον δὲ ἐσω- 35 φρόνισεν περὶ τοῦ λογισμοῦ οὗ εἶχεν· ἔκτοτε οὖν οὐχ εὐρέθη, ὡς

⁸ ἐδωρήσατο P¹ P² *⁴ πρόσσεχε, ὦ Νήφων P¹ ⁴ πρόσσεχε P² ⁵ ποιῶ P² *⁶ ὑμεῖς οὐχ ὁράτε P²

131. ¹ μακάριος P¹ *² ἐπ' αὐτόν P¹

ἔλεγεν, ἐμοὶ φόβος δειλίας, διότι ἀντίληψις κραταιὰ ἐγένετο αὐτῷ ὁ Κύριος.

132. Ἄλλοτε ἐστῶτος αὐτοῦ ἐν τῷ ναῷ τῆς ἁγίας Θεοτόκου τοῦ λεγομένου τῶν Χαλκουργείου, προσήλθεν αὐτῷ παιδίον ἐν ἀρετῇ διαλάμπον καὶ εἰς τὰς συνάξεις φιλοπόνως σχολάζον· ὡς ἔγγιστα ἐγένετο ^δ τοῦ δικαίου ὁ παῖς, λέγει τῷ μακαρίῳ· Εἰπέ μοι, πάτερ, τί ποιήσω ὅπως ¹ σωτηρίας ἐπιτύχω; Λέγει αὐτῷ ὁ ὄσιος· Τέκνον, σὺ ἄγνον παιδίον ὄν, πῶς παρασσηπότος γέροντος θέλεις ἀκοῦσαι λόγον; Λέγει αὐτὸν ὁ παῖς· γέγραπται, πάτερ, οὕτως· ἐπερώτησον τὸν πατέρα σου καὶ ἀναγγελεῖ σοι, τοὺς πρεσβυτέρους σου καὶ ἐρούσιν σοι· οὐκοῦν κἀγὼ ζητῶ ² λόγον ἀγαθὸν παρὰ σοῦ ἀκοῦσαι, καὶ μὴ ἀποστραφῆς τῆς ἐμῆς ἀθλιότητος. ¹⁰

Λέγει αὐτῷ ὁ ἄγιος· Μονάσαι θέλεις ἢ ἐν βίῳ ὀρθῶ εὐαρεστήσαι τῷ Θεῷ;

Ἀπεκρίθη ὁ παῖς· Ἐν τῷ βίῳ, καὶ τότε εἶτι θέλει ὁ Θεός. Ἀποκριθεὶς δὲ ὁ μακάριος λέγει· Εἰ θέλεις μέσον ἀνθρώπων κατοικεῖν, ¹⁵ τοῦτο ὀφείλεις ποιῆσαι· μὴ μέμφεσθαι τινὰ τὸ σύνολον, μὴ κατακρίνειν, μὴ ὀργίζεσθαι, μὴ λοιδορεῖν, μὴ ἐξουθενεῖν, μήτε λογίσαι σε ἑαυτὸν ὡς ἀγαθὸν ἔργον ποιῆσαι ποτέ, καὶ φυλάξαι τοῦ λέγειν· ὁ δεῖνα καλῶς πολιτεύεται, ὁ δεῖνα ἐν ἀσωτία, τοῦτο γὰρ ἐστὶν τὸ μὴ κρίνετε, ἀλλὰ πάντως ἴσῳ ὀφθαλμῷ, μὴ προθέσει, ³ ἐνὶ λογισμῷ, ἀπλῆ ²⁰ καρδιά βλέπε, καὶ προσδέχου ὡς ἓνα αὐτὸν τὸν Χριστὸν καὶ μὴ παραθήσης τὸ οὖς σου ἀνθρώπῳ καταλαλοῦντι, μηδὲ συνηδυνθῆς τῷ τοιοῦτῳ, ἀλλὰ σιγῇ πολλῇ τήρει τὸ στόμα σου, ἀργός ὦν τὸ λαλεῖν καὶ ταχύς εἰς προσευχὴν καὶ μὴ μέμφῃ ποτέ τοῦ καταλαλοῦντος, μήτε ἑτέρου τινὸς τὴν ἀμαρτίαν πράττοντος, ⁴ ἀλλ' αἰεὶ βλέπε τὰ ²⁵ σὰ ἀμαρτήματα καὶ μέμφου ἑαυτὸν καὶ ἐξουθένει καὶ ὀνειδίξει, καὶ τότε τύχης εὐκλεῶς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν.

*Λέγει αὐτῷ ὁ παῖς· ⁵ Τοῦτο, πάτερ, τῶν τελείων ἀγωνιστῶν περίεστιν, ὅπερ τῷ οἰκέτῃ σου εἶρηκας, ἄρα οὖν πότε κἀγὼ ὁ ἐλεινὸς τηλικαύτης διαθέσεως γένωμαι εὐαρεστήσας Κυρίῳ; Καὶ *φησὶν ὁ ³⁰ μακάριος πρὸς αὐτόν· ⁶ Τέκνον, ἡ νεότης ἐὰν ἔχη ταπεινώσιν, ἀρκεῖ αὐτῇ, οὐδὲν γὰρ πλέον ἐπιζητεῖ τῷ νέῳ ὁ Θεός, εἰμὴ ἀγνείαν καὶ ταπεινώσιν· σὺ οὖν, τέκνον, ἔσο πρᾶος καὶ γαληνός, εἰρηνικός τε καὶ γλυκύς, τοῖς πᾶσιν ἀγαθός, συμπαθής, ἐλεήμων, ἰσχυρός, πάσῃ ἀληθείᾳ κεκοσμημένος, καὶ κράτει σεαυτὸν ὑποκάτω πάντων ἀνθρώπων ³⁵ καὶ χεῖρω πάντων νόμιζε σεαυτόν, καὶ ἔση ἐν ὀληθείᾳ μετὰ Θεοῦ

132. ¹ ἴνα P¹P² ² αἰτῶ P¹ P² (ργκ.: ἐτῶ) ³ ἐν δοβ. P¹ ⁴ ἐργαζομένου P¹
⁵ καὶ ὁ παῖς P² ⁶ ὁ ἄγιος P²

συναυλιζόμενος, ἀγωνίζου δὲ καὶ τὸ μὴ φαντάζεσθαι κατὰ νοῦν ὡς
 ὅτι εἰς τοῦ ὀδεῖνα ἀγίου φησὶν κατήντησα μέτρα, ἀλλ' αἰεὶ λέγε σε-
 αυτὸν⁷ οὕτως· Ψυχὴ, γινώσκεις, ἔτι ἐν ἀμαρτίαις καὶ ἀσελγείαις ὑπερ-
 ἔβημεν καὶ τοὺς δαίμονας· ἔργον δὲ ἀγαθὸν οὔτε κἂν ἕως τοῦ τυ-
 5 χόντος ἐποιήσαμεν καὶ οὐαὶ ἡμῖν, ταπεινὴ, τί εἴπωμεν ἐν ἡμέρᾳ κρί-
 σεως. Ἔστω δὲ ἡ προσευχὴ σου ἅπαντα τὸν χρόνον τῆς ζωῆς σου,
 τέκνον, ὡς ἀμαρτωλοῦ, ἐπειδὴ γὰρ τότε ἀμαρτάνομεν διὰ τοῦ ἔσω
 ἀνθρώπου, ὅτε νομίζομεν ἀγίως καὶ καθαρῶς προσεύχεσθαι, κἂν γὰρ
 σημεῖα καὶ τέρατα πράττη τις, ἀναπολόγητον ἑαυτὸν γνωριζέσθω,⁸ ὅτι
 10 ἐκ παντὸς ἀμαρτάνει ἐστὼς ἐν τῇ προσευχῇ⁹ διὰ τῶν ἔσω¹⁰ αἰσθήσεών
 τε καὶ κινήματων ἢ πάλαι διὰ λογισμῶν ἀτόπων, ἄλλα τοῦ στόματος λέ-
 γοντος καὶ ἐτέρωθεν τοῦ νοῦς πελαζομένου· διὰ τοῦτο ἔστω σοι ἡ
 προσευχὴ ἀμαρτωλῆ ἐπὶ τῷ Θεῷ εἰσερχομένη μετὰ πολλῆς ταπεινώ-
 σεως. Λέγε δὲ διὰ παντὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο· Κύριε, ἐκ τῶν κρυφίων
 15 μου, καθάρισόν με καὶ ἀπὸ ἀλλοτρίων πλημμελημάτων φείσαι τοῦ
 δούλου σου, ἐὰν γὰρ μὴ μου κατακυριεύσωσιν, τότε ἄμωμος ἔσομαι καὶ
 καθαρισθήσομαι ἀπὸ ἀμαρτίας μεγάλης, καὶ τοῦτο δὲ γίνωσκε, τέκνον, ἵνα
 μηδέποτε ἀρέσκησαι τοῖς ἔργοις τοῖς ἀγαθοῖς, μηδὲ θάρρει ἐπ' αὐτοῖς,
 οὐκ οἶδας γὰρ ὅτι ἡ ἀρεστὰ εἰσὶν τῷ Θεῷ ἢ ἀνάρεστα, διὰ τοῦτο
 20 θάρσει μᾶλλον ἐπὶ τῷ Θεῷ καὶ τῇ δυνάμει αὐτοῦ, ὡς χοῦν ἀνωφε-
 λῆ σεαυτὸν λογιζόμενος. Ὡς πόσα γὰρ ἀμαρτάνομεν, τέκνον,¹¹ καὶ οὐκ
 οἶδαμεν¹² τὰ πλείω¹³, ὅταν δὲ τοὺς πλησίον σου ἴδῃς πταίσαντας,
 τότε μέμφου σεαυτὸν, καὶ ὅταν τίς σε ὕβριν¹⁴ βάλλει ἢ κατακρίνει
 τὴν σὴν ψυχὴν ἢ χυδαῖζει καὶ εὐτελίζει, τότε καὶ σὺ ἐξουδένωσον σε-
 25 αὐτόν, καὶ κατάκρινε ὡς ἄνομον καὶ ἀμαρτωλόν, καὶ ἐὰν ταῦτα διορ-
 θῶσαι ἐν τούτοις ἢ τελειότης.

Λέγει πρὸς αὐτόν ὁ νέος· Πάτερ, πῶς ἔχει ἄνθρωπος νικῆσαι
 πάντα πειρασμὸν τὸν ἐπερχόμενον αὐτῷ ὑπὸ τοῦ σατανᾶ;

Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ γέρον· Τέκνον, ἕως¹⁵ ἂν πειρα-
 30 ρασμὸς σοι¹⁶ ἐπέλθῃ ἡ σιωπὴ ἐστίν, ἡνίκα αὐτοῦ καὶ ἡ ταπεινώ-
 σις ἢ σιωπὴ γὰρ μεγάλη ἀρετὴ περίεστιν, πάντα γὰρ τὰ ἔργα τοῦ
 ταπεινόφρονος γνωστὰ εἰσὶν παρὰ τῷ Θεῷ, καὶ ἐπαινετὰ τοῖς
 ἀγγέλοις αὐτοῦ, φρικτὰ δὲ καὶ φοβερὰ πᾶσι τοῖς δαίμοσιν· σὺ
 οὖν, τέκνον, γενοῦ ταπεινὸς καὶ συντετριμμένος λίαν ἵνα ἐπιπο-
 35 θῆσῃ σε τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον καὶ δώσῃ σοι πᾶσαν βιωτικὴν μέρι-

⁷ ἑαυτὸν P¹; σεαυτῷ P² ⁸ λογιζέσθω P¹P² ⁹ σου δοβ. P² ¹⁰ Возобновляется M; см. выше, § 129, var. 5. ¹¹ οπ. M. ¹² γινώσκομεν M ¹³ τέκνον δοβ. M. ¹⁴ ὕβρησι P¹; ὕβρη M P² ¹⁵ οἶος (sic) M ¹⁶ οπ. M

μναν κατατεφρώσαι,¹⁷ ὄρα¹⁸ γὰρ ὑπ' αὐτῆς ἐκκόπτεσαι τὸ πλείστον ἐκ τοῦ ἔργου* τοῦ Θεοῦ,¹⁹ καὶ ἀσχολεῖσαι εἰς ἀνωφελῆ πράγματα· τί οὖν, τέκνον,²⁰ ὠφελήσουσιν ἡμᾶς ταῦτα ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως; οὐδαμῶς· ἢ πάλα διὰ τοῦτο ἀπέστειλεν ἡμᾶς ἐν τῷ βίῳ τούτῳ ὁ Θεός, ἵνα μερίμναις καὶ ἀκαίροις φροντίσιν καταπνίζωμεν ἑαυτοὺς δε- 5
λεαζόμενοι ὑπὸ τῶν πονηρῶν δαιμόνων; μὴ γένοιτο.

Μᾶλλον οὖν, τέκνον, στράφητι ὅλος πρὸς τὸν Θεὸν καὶ τὰ τῆς ψυχῆς μόνα φρόντισον καὶ αὐτῷ μελήσει περὶ τῶν σωματικῶν σου²¹ χρειῶν· οὐδεὶς γὰρ μεριμνῶν ἐν τῷ βίῳ τούτῳ τὰ τῆς σαρκὸς δύναται προσθῆναι τῇ ἡλικίᾳ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ πῆχυν ἕνα· τί γὰρ καὶ ὄφε- 10
λος ἔχομεν ἐκ τῶν πραγμάτων τοῦ κόσμου, ὅτε εἰ λάχῃ καὶ συνάξωμεν κερδήσαντες τὸν κόσμον ὅλον ἐν ταῖς ἀποθήκαις ἡμῶν, λοιπὸν τότε ἔρχεται ὁ ὄριμὸς ἀπαιτητῆς καὶ τότε τῷ τάφῳ οἰκήσομεν· ποταπὸν δὲ ὄφελος ἐξ αὐτῶν ρυήσεται ὑμῖν ἢ τὸ οὐαὶ καὶ ἡ ἐπίγειος ταραχὴ καὶ ἡ αἰώνιος κόλασις· χρὴ οὖν ἡμᾶς ἀπερισπάστως προσεύ- 15
χεσθαι ἐν πολλῇ ἰσυχίᾳ καὶ καταστάσει, ἀλλὰ μὴν ὁ διαβάλλων²² σκοτεινὸς ἔστηκεν ταῦτα φαυλίζων, καὶ τοὺς χαυνοτέρους συσσειῶν καὶ τοῖς ἐπίγειοις σπουδάζων καταχωννύειν αὐτῶν τὴν προθυμίαν· σύνες οὖν, παιδίον, καὶ μάθε τί σοι λέγει ὁ Θεὸς διὰ βδελυκτοῦ ἀνθρώπου καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν ἔκκοψον τὰς φροντίδας καὶ εὐαρέσκει Κυρίῳ τῷ 20
Θεῷ σου.

Ταῦτα τοῦ γέροντος εἰρηκότος πρὸς τὸν νεανίαν²³ ἐκείνον, πάνυ εἰς κατάνυξιν ἤνεγκεν τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ πεσὼν εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὀσίου²⁴, *ὁμοίως²⁵ ὁ δίκαιος εἰς αὐτοῦ,²⁶ οὕτω ἐπορεύθη ὁ νέος εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, ἦν γὰρ ἐνὸς τῶν ἐνδόξων υἱός, ὅστις 25
ἔκτοτε τὸ πλείστον τῆς ζωῆς αὐτοῦ συνῆν τῷ δικαίῳ, πρὸ τοῦ τὸν μακάριον²⁷ τῆς ἐπίσκοπῆς ἀξιωθῆναι, μαθὼν γὰρ ἦν κοὶ τὴν κέλλαν τοῦ δικαίου, καὶ ἐσύχναζεν εἰς αὐτὸν τρυγῶν τὰ θεῖα διδάγματα εὐφροσύνως τὰ γλυκύτερα ὑπὲρ μέλι καὶ κηρίον, ἐξ ὧν τραφεῖς, τίμιον σκευὸς ἐκλογῆς τῷ Θεῷ ἐγένετο, ἀνατεθείς εἰς αὐτὸν ἐκ νέας ἡλι- 80
κίας καὶ ὀσίως εὐχαριστήσας²⁸ καὶ καλῶς τὸ πνεῦμα τὸ αὐτοῦ ἐν τῷ τέλει εἰς χεῖρας Θεοῦ παραθείς ἀνεπαύη, οὗ τὸ ὄνομα²⁹ ἐκέκλητο Νεόφυτος.³⁰

133. Καταλαβούσης ἐν μιᾷ τῆς ἁγίας τεσσαρακοστῆς τῇ δευτέρᾳ τῆς τυροφάγου, ὀρθρίσας ὁ ὄσιος ἐν τῇ προσευχῇ αὐτοῦ προσηύξατο λέ- 35

17 ἀποτεφρώσαι M 18 ὄρω M P1P2 *19 τούτου M 20 οπ. P1 21 οπ. M 22 ἡμᾶς δοβ. M 23 νεανίσκον M 24 ἄγιου P1 25 καὶ δοβ. P2 *26 οπ. P1 27 δίκαιον P1 28 εὐαρεστήσας M 29 ὄμμα (sic) P2 30 Νεόφητος P1

γων οὕτως· Δέσποτα Κύριε, ὁ Θεὸς τῶν ἄνω καὶ κάτω, ὁρατῶν τε¹ καὶ ἀοράτων, ἴδε καὶ πρόσχες τὸν ἄσπαστον καὶ ἀμαρτωλὸν ποῦ ἄσταται ἐνώπιόν σου συνεχόμενος τὸ πλῆθος τῶν πταισμάτων αὐτοῦ, ἐλέησον οὖν, ἐλεήμων², τὸν μεμιασμένον ψυχῇ καὶ σώματι, καὶ ἰλάσθητι τῇ 5 ἁμαρτία μου· πολλὴ γὰρ ἐστὶν ὑπερβαίνουσα ἐν βάρει τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ μαινίτουσα τοῖς υἱοῖς τῶν ἀνθρώπων· μὴ οὖν ἀποβρίψῃς με, Κύριέ μου, τοῦ σοῦ προσώπου καὶ τῆς σῆς ἀντιλήψεως, ὁ μέγας καὶ φοβερός ἐφ' ὅλην τὴν οἰκουμένην· ὡσπερ οὖν ἠυλόγησας τὸν Ἀβραάμ, καὶ Ἰσαὰκ καὶ Ἰακώβ, εὐλόγησον καμέ, ὦ τερατουργέ καὶ φαντορρή- 10 μου,³ ἀγίασόν μου τὴν ψυχὴν καὶ τὸ σῶμα, τὸν νοῦν καὶ τὴν καρδίαν, τὰ χεῖλη, τοὺς ὀφθαλμοὺς καὶ τὰ ὄμματα, ἀποστρέφων μου πάντα μου τὰ αἰσθητήρια ἐκ τῆς κράσεως τῶν ἀτόπων⁴ πλημμελημάτων.

Ναί, Δέσποτα Κύριε, ὁ τῶν ἀγίων⁵ δυνάμεων, ἱεραρχῶν, στρατειῶν καὶ ἱερέων ὁ κύκλωσας ταῦτα, κύκλω τοῦ φοβεροῦ σου 15 θρόνου εἰς ἄφραστον δοξολογίαν καὶ αἰνετήν αἴνεσιν, μὴ παρίδῃς με τὸ πάθος τὸ αἰσχρὸν καὶ δυσῶδες ἀπροστάτευτον, ἀντιλαβοῦ δὲ τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν καὶ νωθρότητα,⁶ ὁ θεῖος καὶ ἐπέκεινα, Δέσποτα ἐλεήμων, ὁ συγκατελθὼν τῷ Ἰακώβ εἰς Αἴγυπτον, καὶ τὸν παῖδά σου Ἰωσήφ⁷ ἐκ ῥύμης κακῆς ῥυσάμενος τοῦ μίσους τῶν ἀδελφῶν καὶ τῆς Αἴγυ- 20 πτίας, καὶ εἰς βασιλέα αὐτὸν⁸ τῆς⁹ Αἰγύπτου ἀνάδειξας, ἀνάδειξον καμέ βασιλέα κατὰ παντὸς μολυσμοῦ σαρκὸς καὶ πνεύματος, ῥυσόμενός με ἐκ τῆς μοιχαλίδος ἁμαρτίας¹⁰ καὶ ἐκ τῆς ἀθλιότητος τῶν ματαίων παθῶν τῆς ἁμαρτίας¹¹ καὶ ἀναιδείας· ἐπάκουσόν μου, ἄγριε,¹² ὑπερυψου- 25 μενε, ὁ μεγαλύνας τὸ γλυκύ σου ὄνομα ἐν τῷ θεράποντί σου Ἰώβ, μεγαλυνθεὶ τὸ κράτος *τῆς βασιλείας¹³ σου καὶ ἐν ἐμοὶ τῷ δυσῶδει, πανάγαθε· ὁ τὸν Ἰσραηλίτην λαὸν τῆς Αἰγυπτιακῆς δουλείας ῥυσάμενος διὰ χειρὸς Μωσέως τῷ στύλῳ τοῦ πυρὸς καὶ¹⁴ τῇ νεφέλῃ ὀδηγήσας αὐτοὺς εἰς τὴν γῆν τῆς ἐπαγγελίας· ὁ αὐτὸς εἶ καὶ νῦν, 30 Κύριε ὁ Θεὸς τῶν ἀπάντων, ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου τὴν μεγάλην, τὴν κραταιάν, *καὶ ὑψηλὴν,¹⁵ καὶ μετέωρον, τὴν δεδοξασμένην, τὴν ἄφατον, καὶ εὐλόγησόν με, ὁ Θεός μου, ὁ Χριστὸς, ὁ Σωτὴρ μου, ἡ ζωὴ μου καὶ τὸ φῶς μου, καὶ ἐν τῇ θεῖᾳ σου ἀγάπῃ εὐφρανόν με, καὶ ἔκτεινον τὴν χεῖρά σου τὴν ὀλόφωτον καὶ ἀσύγκριτον ἐξ ἀγίου κατ- 35 οικητηρίου σου καὶ ἀπὸ θρόνου δόξης τῆς βασιλείας σου, ὁ τὰ σύμπαντα δρακί κατέχων ὁ φοβερός καὶ ἀγαθός καὶ εὐλόγησον ἡμᾶς, καὶ

133. ¹ πάντων δοβ. M P¹ ² εὐσπλαγχνε P¹ ³ ἐλεήμων M ⁴ ἐμῶν M ⁵ οπ. M ⁶ ὀρθότητα P¹ ⁷ τὸν ἄγιον δοβ. P¹ ⁸ πάσης δοβ. P² ⁹ γῆς M ¹⁰ ἀσωτείας P¹ ¹¹ ἀσωτείας M ¹² τρισάγριε δοβ. M ¹³ οπ. P¹ ¹⁴ ἐν M ¹⁵ οπ. P¹

εἶτι ἡμάρτομεν ἢ ἐπλημελήσαμεν ἔκουσίως ἢ ἀκουσίως, ὡς ἀγαθὸς
 Θεὸς¹⁶ συγχώρησον, συμπάθησον, σπλαγχνίσθητι, ἐλέησον, οἰκτείρη-
 σον, ἄνες, ἄφες,¹⁷ *ὡς μόνος ἀναμάρτητος,¹⁸ καὶ δὸς¹⁹ ἡμῖν τὴν
 ἀπάθειαν²⁰ ὡς ἄλλην γῆν *ἐν τῇ πονηρᾷ θαλάσῃ τοῦ μεταίου καὶ
 βδελυκτοῦ τοῦ βίου τούτου, καὶ εἰσάγαγε ἡμᾶς εἰς τὴν ἀπάθειαν, ὡς 5
 ἄλλην γῆν τῇ δεξιᾷ σου χειραγωγῶν με²¹ εἰς ζωὴν τὴν αἰώνιον ἀντι-
 στύλου πυρός, τῷ Πνεύματί σου τῷ ἁγίῳ φωταγωγῆσόν με, ἀντι-
 νεφέλης τὴν σοφίαν σου βλύσον καὶ ὀδήγησόν με ἐν τῇ καταπαύσει
 σου, ἀντι Μωσέως σὺ αὐτὸς ὁ μονογενὴς Λόγος τοῦ Πατρὸς τῇ δε-
 ξιᾷ σου δραζάμενος, εἰσάγαγέ με εἰς τὸν μέγαν θάλαμον τῶν ἄνω 10
 θεαμάτων²² καὶ ἀκαταλήψεων κατὰ τὸ μέγα σου ἔλεος, ἐκβιάζων καὶ
 ἐξαίρων με τῆς γεέννης τοῦ πυρός ὡς κηδεμῶν καὶ φιλάνθρωπος· Κύ-
 ριε ὁ Θεὸς τῶν δυνάμεων, ὁ Ζαχαρίου τὸ αἷμα προσδεξάμενος ὡς
 θυσίαν ἁγίαν καὶ καθαρὰν, πρόσδεξαι καὶ τῆς ἀθλίας μου καρδίας τὸν
 λόγον ὡς καθαρὸν εἰς τὸ νοερὸν καὶ ἀναίμακτόν σου θυσιαστήριον 15
 ἐν εὐωδίᾳ πολλῇ· φαίδρυνον, λάμπρυνόν με εἰς πᾶσαν ἀπάθειαν εἰσάγων
 με· ὁ τὸν χορὸν τῶν ἁγίων ἀποστόλων ἐξεποστείλας εἰς πᾶσαν τὴν οἰ-
 κουμενὴν, εἰπὼν αὐτοῖς· πορευθέντες μαθητεύσατε πάντα τὰ ἔθνη, βαπτί-
 ζοντες αὐτοὺς εἰς τὸ ὄνομα τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου
 Πνεύματος, δι' εὐχῶν οὖν τῶν ἁγίων σου ἀποστόλων, συνέτισον, ἁγί- 20
 ασον, ἀγάθυνον, πρᾶύνον, τὴν πεπωρωμένην μου ψυχὴν καὶ αἰεὶ πά-
 σχουσαν ἀπὸ τοῦ πλήθους τῶν πταισμάτων μου, Δέσποτα Κύριε ὁ
 Θεός, ὁ Πέτρον τὸν ἁγιώτατον κορυφαῖον τῶν μακαρίων²³ ἀποστόλων
 ἀναδείξας καὶ μέγαν κλειδοῦχον τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν διὰ πρε-
 σβειῶν αὐτοῦ, ἄνοιξόν μοι τὴν θύραν τοῦ παραδείσου, ἄνοιξόν μοι 25
 τὰ σπλάγχνα τῆς συμπαθείας σου, ἔδρασόν με ἐπὶ τὴν πέτραν τὴν
 στερεὰν τὴν ἀκρότομον ἣτις εἶ²⁴ *σὺ, ἔδρασόν με ἐπὶ τὴν πέτραν τῶν
 ἐντολῶν σου, ἣτις εἶ σὺ²⁵ ὁ Χριστὸς ὁ Θεὸς ὁ Σωτήρ· ἔπινον γάρ, 1 Κορ. X, 4
 φησὶν ἡ γραφή,²⁶ ἐξ ἀκολουθούσης²⁷ πέτρας, ἡ δὲ πέτρα ἦν ὁ Χρι-
 στός, ἐν ταύτῃ τῇ πέτρᾳ με ἔδρασον, Χριστὲ ὁ Θεός, ἵνα μὴ σαλεύσῃ 30
 με ἐκ σοῦ ὁ πονηρὸς δράκων, βοῶντά σοι τὸν ὕμνον· ἅγιος εἶ, Κύ-
 ριε, καὶ σὲ ὕμνει πᾶσα ἡ δύναμις τῶν οὐρανῶν· ὁ Παῦλον τὸν ἁγιώ-
 τατον κορυφαῖον τῶν ἀποστόλων ἀναδείξας καὶ μέγα διδάσκαλον ἠδύν-
 τε καὶ μελίρρυτον τοῦ γένους τῶν χριστιανῶν ἐκτελέσας· αὐτὸς, Δέ-
 σποτα Χριστὲ ὁ Θεός, δι' εὐχῶν αὐτοῦ ἀνάδειξον καὶ θεολόγον ὄλο· 35

Ματθ.
 XXVIII, 19

¹⁶ καὶ φιλάνθρωπος δοβ. P¹ ¹⁷ οπ. P¹ ^{*18} οπ. P² ¹⁹ τέμε M ²⁰ συμπάθειαν P¹
^{*21} οπ. (παλ.) P¹ ²² θαυμάτων P¹ ²³ οπ. M ²⁴ ἦν P² ^{*25} οπ. P¹P² ²⁶ οπ. M
²⁷ πνευματικῆς δοβ. M

φωτον, γλυκύτατον ἡδύν τε καὶ πάση σοφίᾳ κεκοσμημένον, πλάττων
 με τῷ Πνεύματι σου ²⁸ σκευὸς ἐκλογῆς τίμιον, ²⁹ ἄχραντον, ἐκλεκτόν,
 ἡγαπημένον τῇ σῆ θεότητι καὶ καθαρότητι ἅπτων με ὡς φῶς οὐράνιον,
 αἰώνιον καὶ ἀπρόσιτον· Κύριε ὁ Θεὸς τῶν ἀρχαγγέλων, ἀγγέλων, ³⁰ ὁ
 5 δεδοξασμένος καὶ ἐπέκεινα, ἄκουσόν μου τοῦ ἀθλίου καὶ ἁμαρτωλοῦ
 Ἰησοῦ τὸ πανάχραντον γέννημα τοῦ Πατρὸς, ὁ τῷ Μωϋσῆ τὰς θεο-
 χαρακτοὺς πλάκας χειρισάμενος καὶ τῆς βάτου πιστεύσας τὸ μυστή-
 ριον, πνεῦσον καὶ ἐν ἐμοὶ τὸ πνεῦμά σου τὸ ἅγιον καὶ ἀνάδειξόν με
 ὄλον θεοειδῆ, καθαρὸν, γλυκὺν καὶ ἀκέραιον, *ἐκτελῶν με ἀπὸ ἄνω-
 10 θεν ἕως κάτω ³¹ πλήρη χάριτος καὶ ἀληθείας, σοφίας καὶ γνώσεως
 Θεοῦ καὶ ἁγίου Πνεύματος, ἐλεήμων, ἅγιε, ὁ τὸν Ἰησοῦν τοῦ Ναυῆ
 τὰς σάλπιγγας δούς, δι' ὧν τῆς Ἰεριχοῦς τὰ τεῖχη κατέβαλεν, ³² χά-
 ρισαι κάμοι, ὁ Θεός, τὴν σοφίαν σου πλουσίως ἵνα *ταύτην ἐκτρεφό-
 μενος ³³ ἐν γνώσει καὶ ³⁴ θεωρίᾳ ³⁵ καταβάλων τοὺς ῥαδιουργοὺς δαι-
 15 μονας καὶ συντρίψω αὐτοὺς ὡς σκευὴ κεραμέως, ὁ ἐκ τοῦ Ἄαρῶν
 τὰς χεῖρας τὸ πῦρ ὡς καθαρὸν προσδεξάμενος, πρόσδεξαι καὶ τῆς
 ἀθλίας μου καρδίας τὸν λόγον ὡς καθαρὸν ἐν εὐωδίᾳ πολλῇ φαιδρῦ-
 νων, λαμπρύνων, εἰς πᾶσαν ἀπάθειαν μετᾶ των με· ὁ κατὰ τὴν τά-
 ξιν Μελχισεδέκ χρηματίσας ἱερεὺς γλυκύτατος, δι' εὐχῶν τοῦ μακαρίου
 20 ἀνδρὸς ἀνάδειξον καὶ μμητὴν τῆς σῆς εὐωδίας, ὃν τρόπον γέρο-
 νας τῷ ἀθανάτῳ σου πατρὶ ὑπήκοος μέχρι θανάτου, θανάτου δὲ σταυ-
 ροῦ, ** τῷ αὐτῷ, Σῴτερ, εὐθύμῳ τρόπῳ, ³⁶ κἀγὼ τῆς σῆς εὐωδίας
 ὑπήκοος μέχρι θανάτου, * θανάτου δὲ σταυροῦ· ³⁷ Δέσποτα Κύριε ὁ
 Θεός, ὁ ὑπερψούμενος καὶ αἰνετός, ὁ τὸν Ἥλιον ἐν πυρίνῳ ἄρματι
 25 αἰθεροδρόμον ἀναλαβῶν, ἀνάλαβε καὶ ζωοδότα ἐκ τοῦ σκότους τῆς
 ἁμαρτίας, εἰς τὸ φῶς τῆς δικαιοσύνης σου· ὁ τῷ Ἐλισσαίῳ διπλὴν
 χάριν ἐξ Ἡλίου παρασχόμενος. (ἄμφω) παράσχου κάμοι τὴν χάριν ἐκεί-
 νην ἑκατονταπλασίονα ³⁸ εἰς ζωὴν αἰώνιον ἐνάγων ³⁹ με, ὁ τὸν Ἰερεμίαν
 τὸν προφήτην ἐκ βορβόρου τοῦ λάκκου ῥυσάμενος, Χριστὲ ὁ Θεός,
 30 ῥύσαι κάμὲ ἐκ τοῦ βορβόρου τῆς ἀσωτίας ἐκ τῆς πλάνης καὶ ἀπά-
 τῆς καὶ τοῦ πηλοῦ τῆς ματαιότητος· ὁ τοῦ Δαβὶδ τὰ ἔγκατα καὶ αἰ-
 σθητήρια ἐξάψας εἰς τὸν πόθον σου εἰς τὴν ἀγάπην τῆς ἀγαθότητός
 σου, ὥστε φλέγεσθαι τὸν μακάριον εἰς σὲ τὸν πλουσίως φιλοῦντα
 τοὺς ποθοῦντας τὸ κράτος σου· παρακαλῶ σου οὖν τὴν μεγάλην θεό-
 35 τητα, φιλάνθρωπε, πύρωσον τοὺς νεφροὺς μου καὶ τὴν καρδίαν μου,

²⁸ ἁγίῳ δοβ. M и др. ²⁹ εὐχριστον δοβ. M ³⁰ οπ. P¹ *³¹ οπ. P² ³² κατέλαβεν M
³³ ἐκδεχόμενος P¹ ³⁴ ἀγνεῖα καὶ δοβ. P¹ *³⁵ οπ. P² ³⁶ γένομαι δοβ. P¹ *³⁷ οπ. P²
**³⁷ οπ. P¹ ³⁸ οπ. P² ³⁹ παρέχων P¹

καὶ πάντα μου τὰ αἰσθητήρια ἔξαψον εἰς τὸν πόθον σου, εἰς τὴν ἀγά-
 πην σου, ἵνα φλεγόμενος καὶ ψεκάδαις πνευματικαῖς πυρούμενος τῷ
 πυρὶ τοῦ παρακλήτου, ψάλω λέγων πρὸς σὲ τὸν ἄνω καὶ κάτω πάν-
 των ἐτάζοντα καρδίας καὶ νεφρούς· ἐθερμάνθη ἡ καρδιά μου, καὶ ἐν
 τῇ μελέτῃ μου ἐκκαυθήσεται πῦρ· πῦρ ἐκεῖνο λέγω τὸν μέγαν παρά- 5
 κλητον τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Κύριέ μου Ἰησοῦ Χριστέ, ἡ ὑπέρτατος
 ἡδονὴ ἦν εἰς πάσαν ἀπάθειαν μετάγει τὴν ἐμὴν ἀθλιότητα, ὁ τὸν
 Ἰησαΐαν τὸν μεγαλοφωνότατον σάλπιγγα φωνοῦσαν φοβερὰν ἀνα-
 δείξας, μεγάλα κεκραγότα καὶ βροντιαίως, Ἰησοῦ ὁ Θεός μου, τὸ φῶς
 μου, ἀνάδειξον καὶ σάλπιγγα μεγάλως σαλπίζουσαν ⁴⁰ τὰ μυστήρια τῆς 10
 οἰκονομίας σου, ἵνα ἐμπρήσω ἐν τούτῳ τοὺς ζωφῶδεις δαίμονας· ἐπί-
 στρεψον τὴν μιὰν καὶ ματαίαν μου ψυχὴν πρὸς μετάνοιαν, καὶ σω-
 θήσομαι· ὁ τὸν χορὸν τῶν προφητῶν καὶ ἀποστόλων καὶ πάντων τῶν
 ἁγίων σου στεφανώσας, τιμῆσας, ἀγιάσας, τῇ πρεσβείᾳ αὐτῶν ὁ Θεός
 μου, ὁ βασιλεὺς μου, σῶσον ἅπασαν ψυχὴν τοῦ γένους ἡμῶν τῶν 15
 χριστιανῶν καὶ ἅπαντα μοναχόν· ἀνάπαυσον, ὁ Θεός, τοὺς πρὸς σὲ
 μεταστάντας τοῦ βίου τούτου· ἐλάφρυνον, Δέσποτα, καὶ τὸ βάρος τῶν
 ἀμυήτων· ἐπίστρεψον δέ, Κύριέ μου, καὶ τοὺς ματαίους καὶ ἀκολά-
 στους πρὸς μετάνοιαν, ὧν πρῶτός εἰμι ἐγὼ ὁ ἁμαρτωλὸς καὶ δυσώ-
 δης· πάντας εὐεργέτησον, πάντας ἐλέησον, πάντας φαίδρυνον, λάμ- 20
 πρυνον· ⁴¹ φείσαι πάντων * τῶν σὲ γινωσκόντων ⁴² Θεὸν ἀληθινόν,
 Χριστὸν Θεοῦ δύναμιν καὶ Θεοῦ σοφίαν, ἵνα ἐν ἐν τοῖς ἀπάντων
 στόμασιν ᾄδῃται σοὶ τὸ πάντιμον καὶ μεγαλοπρεπὲς ὄνομα τοῦ Πα-
 τρός καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος, **νὺν καὶ αἰεὶ καὶ εἰς
 τοὺς *αἰῶνας τῶν αἰώνων ⁴³ Ἀμήν. ⁴⁴ 25

134. Ταῦτα αὐτοῦ προσευχομένου καὶ ἕτερα πλείονα, γίνεται
 ἄφνω φωνὴ πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Ἐπιστράφητι, Νήφων, κατὰ τῶν
 ὀπισθεν ἐπὶ δυσμὰς καὶ βλέπε τί ὄρας.

* Παραχρημα οὖν ὁ μακάριος ἐπιστραφεὶς βλέπει τοῖς νοεροῖς
 ὀφθαλμοῖς, ¹ καὶ ἰδοὺ ἦν τόπος πεδινὸς σφόδρα ἐκτεταμένος εἰς πλά- 30
 τος καὶ μήκος, καὶ ἐν αὐτῷ ἴστατο πλῆθος μαύρων τινῶν ἡσβολωμέ-
 νων τῇ ὄψει, ἴσαντο δὲ τάξεις ² καὶ παρατάξεις φοβεραὶ * εἰς πλῆ-
 θος ³ σφόδρα· εἰς δὲ τις γιγαντιαῖος ἐν αὐτοῖς, ὅλος ζωφῶδης ὑπάρ-
 χων, εἶχετο πολλὴ σπουδῆ ἐπ' αὐτοῖς παρατάσσειν καὶ στρατολογῶν
 καὶ ἀριθμῶν τὰ στρατεύματα αὐτῶν, πλείστας ἀκριβείας καὶ παραγγε- 35

⁴⁰ μεγαλοφῶνος (?) δοβ. P¹ ⁴¹ οπ. P² ⁴² τὸν σὶ γινώσκοντα M ⁴³ ἀπεράντους
 αἰῶνας P² ⁴⁴ οπ. P¹

134. *¹ οπ. P¹ ² οπ. P¹ ³ οπ. M

λίαν ποιούμενος πρὸς τοὺς ἄρχοντας αὐτῶν, ἵν' ὅπως ἐπιμελῶς καὶ μετὰ πολλοῦ τοῦ θάρρους τοῦ πολεμῆναι⁴ ἀπάρξωνται, ταδε⁵ λέγων πρὸς αὐτοὺς· ἡ δύναμίς μου⁶ μεθ' ὑμῶν ἔσται⁷ καὶ εἰς ἐμὲ ἀφορῶντες μηδὲν δειλιάσητε· καὶ ὡς ἴσταντο λοιπὸν ἀριθμὸς ἀριθμὸν ἐκάστης ἁμαρτίας παρατεταγμένοι, ἰδοὺ ἔρχονται ἕτεροι δαίμονες καὶ ἦνεγκαν ἐκ τοῦ ἄδου τὰ ἄρματα καὶ τὰ ἐνδύματα αὐτῶν διαφέρον ἐκαστὸν ἐκάστω, ὁ δὲ ἀριθμὸς τῶν χροῶν καὶ τῶν ἰδεῶν τῶν ἐνδυμάτων αὐτῶν ὑπῆρχεν εἰς μέτρον ὡσεὶ τὰ τριακόσια ἐξήκοντα πέντε.

Ἐπειδὴ καὶ τοιαῦται εἰσὶν τῶν παθῶν αἱ ἁμαρτίαι δι' ὧν οἱ
 10 ταλαίπυροι ἄνθρωποι παροργίζομεν τὸν φιλόνητον Θεὸν καὶ οὐ γινώσκομεν· ὅτε οὖν ἔλαβον *τὰ πονηρὰ πνεύματα⁸ ἐκεῖνα τὰ ἄρματα αὐτῶν καὶ ἐν ἐτοιμασίᾳ ἐγένοντο, εὐθέως ἦρξατο ὁ δράκων παραλύειν αὐτοῦ τὰς παρατάξεις καὶ διδοὺς αὐτοῖς τὰς μαγικὰς κατασκευάς, ἐκάστω πάθει τάγμα καὶ ἀπέστειλεν ἐπὶ πᾶν θέμα τῆς Χριστοῦ ἐκκλη-
 15 σίας ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ· ἐγένετο δὲ τῷ ἄρχοντι τοῦ σκοτοῦς ἀγωνία τις καὶ ἀπορία ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ ἐν ἣ ἔμελλεν ἀποστέλλειν ἐπὶ τὸ θέμα τῆς Θράκης τοὺς συνεργοὺς⁹ αὐτοῦ.

Ἐλεγεν γὰρ ὅτι οὐχ ὑπάρχει μοι ἰσχὺς πρὸς τὴν Παρθένον *ἐν τῷ Βυζαντίῳ¹⁰ διότι αὐτὴ ἐπληρώσατο τὴν πόλιν ἐκείνην καὶ οὐδέπω
 20 ἐκλείπει ἐξ αὐτῆς αὐτοπρόσωπον παρουσίαν ποιουμένη εἰς αὐτὴν καὶ γὰρ καὶ τοὺς ἐκεῖ Ναζωραίους περοῦσα, μάλιστα τοὺς ἀγωνιστάς, οὐχ ἔα τοὺς ἐμοὺς προκόπτειν εὐχερῶς.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ μέγα βρύξας ἐξελέξατο¹¹ ὡσεὶ ἧ' χιλιάδας δαιμόνων καὶ ἀπέστειλεν πρὸς τὸ θέμα τῆς Θράκης, μάλιστα λυσιῶν
 25 κατὰ τοῦ Βυζαντίου.

135. Ταῦτα τοῦ μακαρίου βλέποντος γίνεται πάλιν φωνὴ πρὸς αὐτὸν λέγουσα· Νήφων, Νήφων, ἐπιστράφητι καὶ¹ κατὰ ἀνατολάς καὶ βλέπε.

Ὁ δὲ δίκαιος ἐξεστηκῶς θεώμενος τῶν ἀχρείων δαιμόνων τὰ
 30 ἐπιτηδεύματα· ὡς οὖν ἡ φωνὴ ἐγένετο πρὸς αὐτόν, μέγα στενάξας ἐστράφη κατὰ ἀνατολάς καὶ βλέπει, καὶ ἰδοὺ ἦν ἐκεῖ πεδίον² εἰς τε πλάτος καὶ μήκος ὑπερβάλλον τοῦτο, καὶ ἐν αὐτῷ ἦν φῶς ἄπειρον. Ἰσταντο δὲ τινες λευκοὶ ὡς τὸ φῶς εἰς πλῆθος ἐν αὐτῷ τῷ τόπῳ, πλείονες ὄντες ὑπὲρ τῶν μαύρων, ὑπῆρχον δὲ λίαν γλυκύτατοι καὶ

⁴ πολέμου M ⁵ οπ. M ⁶ ἡ μεγάλη ποβ. P¹ ⁷ ἔστιν P¹P² *⁸ πνεύματα τῆς πονηρίας P¹ ⁹ ὑπουργοὺς P¹ *¹⁰ εἰς τὸ Βυζάντιον P¹ ¹¹ ἐαυτὸν M, ἐξ αὐτῶν P¹; ἐαυτῶν P²

135. ¹ οπ. P¹ ² πεδιάδα τόπου P¹

ώραιότατοι, ἐστῶτες παρατεταγμένοι εἰς χιλιάδας χιλιάδων, καὶ τις ὡραῖος τῇ ὄψει *ἐν αὐτοῖς³ ὑπερμεγέθης εἰς τε τὴν ἡλικίαν καὶ τὸ κάλλος, διατάσσετο τὰς ἀχράντους παρατάξεις⁴ τοῦ ἀοράτου Θεοῦ καὶ παρήγγειλεν αὐτοῖς ἀντέχεσθαι τῶν χριστιανῶν καὶ φυλάττειν ἐν εὐμενείᾳ⁵ τὴν πολιτείαν αὐτῶν. 5

Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἕτερα φοβερώτερα καὶ παράδοξα μυστήρια, τάξεις δύο καὶ τάγματα ἐξαπέστειλεν κατα πᾶν θέμα⁶ τῆς Χριστοῦ ἐκκλησίας,⁷ ἀπέστειλε δὲ καὶ θεῖαν ἐπιβολὴν⁸ ἀγγέλων Θεοῦ ἐπὶ τὸ θέμα τῆς Θράκης ὡσεὶ χιλιάδας ἕξ.

Καὶ λοιπὸν πάντα ἐξαποστείλας τὰ στρατεύματα αὐτοῦ ὁ ὡραῖος 10 ἐκεῖνος, διέστη εἰς οὐρανοῦς.

136. Ὁ δὲ μακάριος εἰς ἑαυτὸν¹ ἐκ τῆς θεωρίας² γενόμενος,³ ἐξενίζετο ξένῳ θεάματι καὶ ἔλεγεν κινῶν καὶ τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν· Ὡ πόσα μυστήρια γίνονται ἐν ἡμῖν ἀοράτως ὑπὸ τοῦ φιλανθρώπου Θεοῦ ἡμῶν καὶ οὐ γινώσκομεν, ἰδοὺ γὰρ καὶ βοήθειαν ἡμῖν *ἐπαπο- 15 στέλλει ὁ Κύριος οὐρανόθεν⁴ καὶ ἡμεῖς οἱ ταπεινοὶ ἀμελοῦντες ῥαθυμοῦμεν, καὶ στεναζῶν ἔλεγεν· Πάτερ, ἅγιε Θεέ,⁵ ζωοποιεῖ, δὸς πᾶσιν ἡμῖν σύνεσιν καὶ δύναμιν καὶ ἐξουσίαν κατὰ τῶν πονηρῶν πνευμαμάτων⁶ οὓς ἐγὼ εὔρακα, ὅπως καταπατήσαντες ἑαυτοὺς τῇ σῇ βοθείᾳ καὶ τῇ σῇ δυνάμει, νικηταὶ γενώμεθα τῶν σκοτεινῶν βαρβάρων καὶ 20 δολίων, καὶ τῷ στέφει τῆς σῆς εὐωδίας στεφανωθέντες, συγχορευσωμεν αἰσίως μετὰ τῶν ἀγγέλων σου, Δέσποτα μακάριε, ἅγιε, τρισάγιε, ὁ Πατήρ, ὁ Υἱὸς καὶ τὸ γλυκὺ καὶ παράκλητον Πνεῦμα, περὶ τοῦ θρόνου σου τοῦ φοβεροῦ καὶ τὰ πάντα συνεχόντος.

Ταῦτα λέγων ὁ δίκαιος, ἐδάκρυνε πικρῶς καὶ ἐστέναζε φοβού- 25 μενος, μήποτε ἀπολείται αὐτοῦ ἡ ψυχὴ χαυνωθεῖσα ὑπὸ τινος σκανδάλου τῶν ἐργαζομένων τὴν ἀνομίαν.

Τοῦτο γὰρ εἶχε πρὸς ἔθος αἰεὶ ἕως τῆς ἐσχάτης αὐτοῦ ἀναπνοῆς τὸ σκέπτεσθαι τὴν κακουργίαν τῶν δαιμόνων καὶ τοῦ πυκνῶς προσκολλᾶσθαι αὐτὸν τῷ Θεῷ, καὶ γὰρ εἰ καὶ πολλὰ καὶ ὑπὲρ φύσιν μυ- 30 στήρια ἐφανέρωσεν αὐτῷ ὁ Θεὸς καὶ μειζόνων θεωριῶν ἠξίωσεν, ἐν τούτοις πληροφορῶν τὸν ἑαυτοῦ στρατιώτην καὶ ἠγαπημένον φίλον, ὡς ὅτι ἀπὸ τοῦ νῦν οὐ προσκόπη πρὸς λίθον σκληρᾶς ἀνομίας⁷ τὸν πόδα αὐτοῦ, ἀλλ' ἐπιβήσεται μάλλον γενναίως ἐπὶ ἀσπίδα καὶ βασι-

*⁸ οπ. P¹P² ⁴ δυνάμεις M ⁵ πολλή δοβ. M ⁶ θέλημα P¹ ⁷ βασιλείας M η др. ⁸ παρεμβολήν P¹

136. ¹ ἐλθῶν δοβ. P¹ ² ἐκεῖνης δοβ. P¹ ³ οπ. P¹ *⁴ ὁ Κ. οὐρ. ἐπ. M η др. ⁵ οπ. P¹ ⁶ δαιμόνων M ⁷ οπ. M

λίσκον καὶ καταπατήσει λέοντα καὶ δράκοντα, αὐτὸς αἰεὶ τὸ ἴδιον ἐπε-
τέλει πτοούμενος⁸ τὴν γέενναν τοῦ πυρὸς καὶ τὴν κακουργίαν⁹ τῶν
πονηρῶν πνευμάτων.

Καθεζομένου γὰρ αὐτοῦ ποτὲ ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ καὶ τὰ τοῦ
5 πνεύματος λόγια μελετοῦντος, ἔρχεται πρὸς αὐτόν τις ἀπαγγέλλων αὐτῷ
θάνατον ἄωρον τινὸς φίλου αὐτοῦ, ὃς ἐρχόμενος ἀπὸ τοῦ ἰδίου κτή-
ματος ἐπὶ τὴν πόλιν, αἰφνίδιον *κατὰ τὴν ὁδὸν¹⁰ ἀνάρπαστος ἐγένετο.

Τοῦτο ἀκούσας ὁ μακάριος, ἤρξατο δακρῦειν καὶ ὀδυρεσθαι
περὶ αὐτοῦ· ἦδει γὰρ ὅτι ἐν πολλαῖς ἀνομίαις συνείχετο, καὶ ἀμετα-
10 μέλητος ἐτελεύτησεν, ὃ δὴ καὶ ἐλύπει* τὸν ὄσιον¹¹ δεινῶς, *καὶ σφό-
δρα¹² πλησσομένους¹³ ἔλεγε πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν, ὡσπερ διεγεί-
ρων ἑαυτόν, ὀρκίζω σε, φησὶν, ψυχῇ, τὸν Θεὸν τοῦ οὐρανοῦ καὶ τῆς
γῆς, συνετιῶς περιπάτει, βλέπε σοι, καὶ σῶμα αἰσχρὸν, σωφρόνως περι-
πάτει, παρακαλῶ ὑμῖν εἰ προθυμεῖτε εἰς τὸ ἀγαθόν, εἰ δὲ ἀντιτάξθηθε
15 βασανίσω ὑμᾶς ὡς ἐπίσταμαι. Βλέπε καὶ σοι, Νήφων ταλαίπωρε, πῶς
ἀκριβῶς περιπατεῖς· ὄρα, ταπεινέ, ἵνα μὴ ἀπολύμεθα· πρόσσεχε, ἐλεεινέ,
μὴ πλανηθῶμεν ἐν τινὶ· δέομαί σου παρόρα τῶν γηίνων, οὐδὲν ἡμῖν
ἐστὶν ἐπὶ γῆς, ξένα εἰσὶν πάντα, φθορὰ καὶ ἀπάτη, ὄναρ καὶ σκιά,
καπνὸς καὶ τέφρα, βλέπε, ταπεινέ, ὄρα, ψυχῇ, ἀκριβῶς περιπατήσωμεν
20 παρακαλῶ, τί ἡμῖν ὠφελῆσαι ἔχει ὁ κόσμος ἢ τὰ τοῦ κόσμου, φύγε,
ψυχὴ ταπεινὴ, τοῦ τύφου καὶ τῆς ἀλαζονείας, ἀπόστα τὸ φρονεῖν ὡς ὅτι
τίποτε ἀγαθὸν διεπραξάμην, μνήσθητι ὅτι πολλὰ ἡμάρτομεν, γινώθι
ὅτι οὐ μὴ ἐσώθημεν, εἰ μὴ ἦν *μέγα τὸ τοῦ Θεοῦ ἔλεος¹⁴ εἰς ἡμᾶς·
φύγε, ψυχὴ ταπεινὴ, τοῦ γηίνου καπνοῦ, κόπρον ἐστὶν ὁ πλοῦτος καὶ
25 ἡ δόξα αὐτοῦ δυσωδία, ἴδε ὅτι τὸ τίποτε κτηθὲν ἡμῖν ἐν τῷ βίῳ
τούτῳ ἢ εὐπορεῖν, δεσμὸς καὶ ἀμφίβληστρον καὶ σχοινία σφίγγοντα
τοῦτο περίεστιν, καινὴν κτίσιν ἐνδύσαι σεαυτὴν, ἀθλία, προσευχὴν διη-
νεκὴν ἐνδύσαι σεαυτὴν τὸ χρῶμα, ὡ ψυχῇ, *ἐκ βάθους¹⁵ ἐλεημοσύνην
ἐπιβάλου¹⁶ τῇ καρδίᾳ σου, ἔσο ἑαυτῇ αἰεὶ ἔλεγχος¹⁷ καὶ ὄνειδος.¹⁸
30 Λόγισαι αὐτὴν ὅτι ν' ἔτη ἔχεις ἐν τῷ ἄδη καταβεβλημένη *καὶ ἐν τῷ
σκότει¹⁹ δεδεμένη καὶ λοιπὸν μένει σοι τὸ ἀπαραίτητον οὐαί· εἰ γὰρ
οἱ δίκαιοι μόλις σώζονται, ἡμεῖς οἱ ἁμαρτωλοὶ ποῦ ἄρα ὀφθησόμεθα;

Ταῦτα λέγων ὁ μακάριος, ἐθρήνηι πικρῶς ἀμφιβάλλων ἑαυτῷ
καὶ πείθων τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, ὅτι ἰδοὺ παραγίνεται καὶ ἐφ' ἡμᾶς ὁ
35 θάνατος, καὶ ὁ ἄρχων τοῦ σκότους ἔρχεται ἀρπάξαι ἡμᾶς καὶ τῇ φθορᾷ

⁸ ποιούμενος P¹ ⁹ πονηρίαν M ¹⁰ οπ. P¹ ¹¹ ἐπὶ τοῦτο ὁ ὄσιος M ¹² οπ. M
¹³ καὶ σφόδρα ἀλγῶν M ¹⁴ τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ τὸ μέγα M ¹⁵ οπ. P¹ ¹⁶ περιβα-
λοῦ M и др. ¹⁷ ἐλέγχων M ¹⁸ ὀνειδίζων M ¹⁹ οπ. M

παραδούμαι, διὰ τοῦτο μόχθῳ πολλῷ προσδράμωμεν τῇ μετανοίᾳ·
 μέγα γὰρ ἔλεεινὸν περιμένει ἡμᾶς, ἀθλία, καὶ ἡμεῖς ὑπνοῦμεν²⁰ ῥαθυ-
 μως. Σπουδάσωμεν οὖν, ψυχὴ μου, σπουδάσωμεν, ἰδοὺ γὰρ ὡς ὄρᾳς
 καὶ ὁ κόσμος παρέρχεται τάχος καὶ λοιπὸν ἢ τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ
 κρίσις ἐγγύς, ἵνα οὖν μὴ κατακριθῶμεν, ταπεινὴ ψυχὴ, ἐργάζου καὶ 5
 πράττε τὸ ἀγαθόν, ὅση σοι δύναμις, πολλὰ γὰρ ἐπ' ἐσχάτων ἔχωμεν
 ἠδυνθῆναι, ἐὰν νῦν ἀγωνισώμεθα· πολλὰ γὰρ ἀγαθὰ ἡμῖν ἀπόκεινται
 ἐὰν θέλωμεν λοιπὸν, ψυχὴ, πορευθῶμεν τὴν ὁδὸν τὴν καλὴν, τὴν ἀγίαν,
 τὴν μακαρίαν· ἴδε γάρ, ταπεινὴ, τὸ τέλος ἐγγύς καὶ οἱ ἄγγελοι τοῦ
 Θεοῦ περιμένουσιν ἡμᾶς ἵνα κατασπάσωνται καὶ καταφιλήσουσιν ἡμᾶς 10
 ἐν ἡδονῇ πολλῇ ἐὰν τὰ²¹ Θεοῦ ἡμῶν ποιῶμεν καὶ μετὰ ταῦτα δοθή-
 σεται ἡμῖν καὶ βασιλεία ἀδιάδοχος καὶ στέμματα λαμπρὰ καὶ χιτῶνες
 φωτοειδεῖς καὶ θάλαμος Θεοῦ καὶ ἡ χαρὰ τῶν ἀγίων καὶ *τὸ πλου-
 τος²² τοῦ Πατρὸς καὶ τὸ κάλλος τοῦ Υἱοῦ καὶ ἡ κροσσώτης καὶ τερ-
 πνότης τοῦ ἀγίου Πνεύματος, καὶ λοιπὸν καυχῆσονται ὅσοι ἐν δόξῃ 15

Περὶ
 CXLIX, 5

καὶ ἀγαλλιάσονται ἐπὶ τῶν κοιτῶν αὐτῶν.
 Πάντα οὖν, ψυχὴ μου, γινώσκουσα, πράττε καλῶς, ἵνα γλυκα-
 σμῶ εὐφροσύνης κατατερφθῆς καὶ εἰς κατασκηνώσεις αἰωνίους καὶ οὐ-
 ρανίους μάνδρας καταταγῆς.

Ταῦτα φθεγγόμενος πρὸς τὴν ἑαυτοῦ ψυχὴν ὁ δίκαιος μετὰ δα-20
 κρύων, προσέθηκεν ἔκτοτε μείαν τοῦ φίλου αὐτοῦ ποιεῖσθαι ἐπὶ τῶν
 προσευχῶν αὐτοῦ, ὅπως ὁ φύσει φιλόανθρωπος φείσεται τῆς ἀθλίας
 αὐτοῦ ψυχῆς.

137. Κατ' ἐκείνον γὰρ τὸν καιρὸν ἦν καὶ τὸ θανατικὸν πολὺ
 ἐπὶ προσώπου τῆς γῆς καὶ οἱ ἄνθρωποι αἰφνίδιον¹ ἠρπάζοντο ἔλεει- 25
 νῶς καταλιμπάνοντες *τοῦτον τὸν βίον,² ἐν οἷς τις φίλος τοῦ ὀσίου
 Γρηγόριος ὀνόματι τῷ τότε ἐπερώτα τὸν δίκαιον λέγων· Δέομαί σου,
 πάτερ, πόθεν ἡμῖν ἐγένετο καὶ συνέβη τὸ τοιοῦτον θανατικόν, φρά-
 σον μοι παρακαλοῦντί σοι, τιμώτατε. Ἄυτὸς δὲ σαφῶς ἀπεκρίνατο
 πρὸς αὐτὸν καὶ ἔλεγεν· φύσει, τέκνον, πολλὰ παραπικραίνομεν τὸν 30
 ἀθάνατον Θεὸν μὴ ποιούντες τὰ θελήματα αὐτοῦ καὶ διὰ τοῦτο ἐπήγα-
 γεν ἡμῖν τὴν δρεπάνην ταύτην· γέγραπται γὰρ ὅτι παρακοὴ θάνατος·
 τί δὲ ὅτι τὴν χθὲς ἐώρακα ἄνδρα φοβερὸν καὶ αὐτὸς ἀπειλῶν τὴν γῆν
 ἔλεγεν· ἐγὼ τοὺς πόρνους καὶ τοὺς μοιχοὺς τοὺς ἐν σοὶ καὶ ἐγὼ τοὺς
 μεθύσους καὶ γαστριμάργους καὶ φιλαργύρους καὶ τοὺς τοκιστὰς καὶ 35
 τοὺς λοιδοροὺς καὶ κατακρίνοντας τοὺς ἐν σοὶ καὶ ἀπλῶς ἔσχατον πίν-

²⁰ ἀθλίως καὶ δοβ. P¹ ²¹ ἔργα τοῦ δοβ. M ²² ἢ δόξα M

137. ¹ οπ. P¹ ² τὸν τί δε βίον (sic) M,

των τουτον τον λόγον εἶρηκεν· ἐγὼ καὶ τοὺς τὴν σοδομιτικὴν ἀμαρ-
 τίαν³ ἐργαζομένους,⁴ νῦν οὖν, τέκνον, εἰ μὴ παρωργίζομεν τὸν Ποιη-
 τὴν ἡμῶν καὶ τροφέα, οὐκ ἂν τοιαύτην δίκην ὑπεβλήθημεν· ὡς πόσα γὰρ
 καὶ ἕτερα εἶρηκεν ἅ νῦν οὐ δύνη ἀκούειν, ἀπειλή γὰρ ἀπειλήν συνέ-
 5 μιζεν καὶ δρέπανον τῷ ξίφει ἵνα ἰσχυρῶς ἡμᾶς θερίσωσιν, διότι μετά-
 νοια ἐν ἡμῖν οὐκ ἔστιν, ἀλλ' οὐδὲ διόρθωσις, πολλὰ γὰρ ἔδυσώπει
 καὶ ἡ μήτηρ αὐτοῦ ἡ δεδοξασμένη καὶ ἕτερός τις ἐπίσκοπος πολιὸς
 καὶ ὑποφάλακρος,⁵ ἀλλ' οὖν οὐκ ἐπέιθετο ἀναβαλέσθαι, ἔλεγεν δὲ
 τοῦτο πρὸς αὐτούς, μὴ φησὶν ὑμεῖς εὐσπλαγχνότεροί ἐστε ὑπὲρ ἐμέ
 10 ἢ πλεῖον ὑπὲρ ἐμέ πλήσσεσθε; ἀλλ' ὅτι περιεκάκησα καὶ οὐδεὶς με
 ἐκζητεῖ, πάντες μου ἀποστρέφονται τῶν τιμίων λόγων καὶ οὐδεὶς μοι
 ἀντέχεται.

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἀνὴρ· Ὡς ὄρας, πάτερ, ἐκλείπει ὁ λαὸς
 πλὴν *οἱ πλείονες ἀσθενείαις καὶ νόσῳ συνέχονται,⁶ ποίω οὖν τρόπῳ
 15 καὶ ἔ νόσος κατέβαλεν ἡμᾶς;

Ἀπεκρίθη⁷ ὁ γέρων καὶ φησὶν· Τέκνον, περὶ τῶν ἀσθενούντων
 Πε. LXXII, 18 γέγραπται, τό, κατέβαλας αὐτούς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι, καὶ τῶν μὴ νο-
 Πε. CXLVI, 3 σούντων ἐναρέτων, πάλιν γέγραπται· ὁ ἰώμενος τοὺς συντετριμμένους
 τῇ καρδίᾳ καὶ δεσμεύων τὰ συντρίμματα αὐτῶν, εἰ γὰρ Παύλου *ὁ
 20 Θεὸς οὐκ ἐφείσατο τοῦ μεγάλου φωστήρος καὶ ἀποστόλου,⁸ ἀλλ'
 ἔδωκεν αὐτὸν ἄγγελον Σατάν ἵνα αὐτὸν κολαφίση ἵνα μὴ ὑπεραίρη-
 ται διὰ τὸ πλεθος τῶν ἀποκαλύψεων, ἡμῖν τοῖς ἀμαρτωλοῖς πῶς οὐ
 δοθήσεται ὁ Σατανᾶς αὐτὸς ἕως ὅτε μάθωμεν ταπεινοφρονεῖν, καὶ
 γὰρ οὐκ ἀρκεῖ ὅτι ἀμαρτωλοί ἐσμεν, ἀλλ' ὅτι ἐσμὲν καὶ κενόδοξοι.
 Лук. XVI, 25 Γέγραπται γὰρ ὅτι πᾶν τὸ ὑψηλὸν ἐν ἀνθρωπίνοις βδέλυμά ἐστιν παρὰ
 15 τῷ Θεῷ.

Ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ὅτι, πάτερ, εὐώρακα νήπια
 διάφορα ἐπὶ πλείστον χρόνον κατακείμενα καὶ τρυχόμενα ἐν δεινοτά-
 ταις ἀσθενείαις, ἄρα πτωπὴν ἔπαρσιν ἔχουν τὰ νήπια, ὅτι κατέβαλεν
 30 αὐτὰ ὁ Θεὸς ἐν τῷ ἐπαρθῆναι; ποίαν γὰρ ὑπονοήσεται τις ἔπαρσιν
 ἐν τοῖς νηπίοις;

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ γέρων· Ἐν τῷ πληθυνθῆναι τὴν ἀμαρτίαν
 τῶν γονέων, παιδεύονται τὰ τέκνα αὐτῶν, *ὅπως κἂν οὕτως νοήσω-
 σιν οἱ γονεῖς,⁹ ὡς ὅτι τὰ νήπια ἀναμάρτητα ὄντα, θρύπτονται ἐνώ-
 35 πιον τῶν ὀφθαλμῶν αὐτῶν, ὑπομνησκοντα καὶ λέγοντα αὐτοῖς, ὅτι
 ἰδοὺ ὑπερηκόντισεν τὰ πλήθη τῶν πταισμάτων ὑμῶν καὶ ἐκκέχυται

³ ἀνομίαν M ⁴ καὶ μὴ μετανοοῦντας ἀπολέσω δοβ. M ⁵ ὑποφάρακλος M ⁶ οἱ. M
⁷ ἀποκριθεὶς P² ⁸ τοῦ μεγάλου οὐκ ἐφείσατο ὁ Θεὸς M ⁹ οἱ P¹

ἐφ' ἡμῖν, νῦν οὖν μετανοήσατε καὶ αἴσθησιν λάβετε, ὡς ὅτι διὰ τὸ ὑπομνήσαι ὑμᾶς, ἡμεῖς τὰ τέκνα ὑμῶν συντριβόμεθα.

Λέγει πάλιν ὁ Γρηγόριος· Πῶς οὖν γέγραπται, ὅτι ἕτερος τοῦ ἑτέρου τὸ κρίμα ἢ τὸ δίκαιον οὐ λήφεται;

Λέγει ὁ γέρων· Τὰ μὲν νήπια εἰ καὶ διὰ τῶν γονέων βλασφημίαν καὶ ἁμαρτίαν ἔνθεν δαπανίζονται,¹⁰ ἀλλ' ὅμως ἐν τῷ μέλλοντι αἰῶνι, στεφάνους καὶ μισθὸν αἰώνιον κομίσονται καὶ οὐδὲν αὐτοῖς τοῦτο βλάπτει, ἐν τῇ κρίσει δὲ τοῦ Θεοῦ ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ λήφεται εἰ καὶ ἔνθεν τὰ κρίματα τοῦ Θεοῦ ἄλλως οἰκονομοῦνται.

Βλέπεις γὰρ ὅτι ἁμαρτάνουσιν οἱ ἄνθρωποι καὶ πλήττει ὁ Θεὸς τὰς ἀμπέλους καὶ τὰς ἀρούρας καὶ ἂν οὐ μετανοήσωσιν, πλήττει τὰ κτήνη αὐτῶν καὶ ἂν οὐδὲ¹¹ ἐν τούτοις, τότε πλήσσει τοὺς οἰκέτας αὐτῶν εἴπερ ἔχουσιν, εἰ δὲ¹² ἐν τούτοις *αἴσθησιν οὐ λάβωσιν,¹³ τότε πλήσσει τὰ τέκνα αὐτῶν, τὰ μηδὲν ἡδικηκότα, κέντρον τοῦτο διδούς τοῖς ἀνθρώποις τοῖς πολλὰ ὑπνώττους ἐν ταῖς γήναις μερίμναις,¹⁵ ὅπως κἂν οὕτως νοήσωσιν ἑαυτοὺς ἁμαρτωλοὺς καὶ πρὸς μετάνοιαν πνεύσωσιν. Πολλοὶ γὰρ εἰσὶν εἰς πλῆθος ἁμαρτωλοὶ καὶ ἐκ τῶν ἀπειρῶν φροντῖδων τοῦ ἀθλίου¹⁴ βίου οὐ γινώσκουσιν εἰ ἀνομίας ἔχουσιν, ἀλλὰ μόνον τὰ ἐπίγεια μεριμνῶντες οὐ φροντίζουσιν περὶ τῶν ψυχῶν αὐτῶν, διὰ τοῦτο πολλοὺς πλήσσει ὁ Θεὸς ἀναιτίους, στεφανῶν αὐτοὺς διὰ τὴν πληγὴν, ἵν' ὅπως ἐξυπνήσῃ πρὸς αἴσθησιν τῶν οἰκείων πλημμελημάτων τοὺς πολλὰ ὑπνοῦντας, καὶ εἰ μὲν οὐδὲ ἐν τούτοις μετανοήσωσιν, τέως δέχονται τὸ ἀναπολόγητον παντελῶς ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως. Ἐν τούτῳ οὖν γινώθι, ὦ τέκνον, ὡς ὅτι τῶν γονέων πταιόντων, *τὰ τέκνα πλήττονται ἐνώπιον αὐτῶν¹⁵, ὅπως κἂν οὕτως αἴσθησιν λάβωσιν, ὅπως διὰ τὰς αὐτῶν ἁμαρτίας τὰ τέκνα αὐτῶν πάσχουσιν *καὶ πρὸς μετάνοιαν σπεύσωσιν.¹⁶

Τοῦτο ἀκούσας ὁ Γρηγόριος, λίαν ἐθαύμασεν καὶ ἐξέστη περὶ τῆς λύσεως τοῦ λόγου.

Ἐλεγεν γὰρ¹⁷ ὡς ὅτι πλείστους ἀκήκοα φιλονικούντας τοῦτο, καὶ 30 οὐδεὶς ἠδύνατο αὐτῷ σαφηνῆσαι ἢ δοῦναι δικαίαν τὴν ἀπόκρισιν αὐτοῦ. Καὶ λέγει τῷ δικαίῳ· Ὁντως, τίμιε πάτερ, ἐπ' ἀληθείας τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἐλάλησεν δια στόματός σου, καὶ οὐκ ἔστι ἀντίβρῃσις. Ἀπεκρίθη ὁ μακάριος καὶ φησὶν· Θέλων ὁ Θεὸς μὴ λυπησαί σοι νῦν τὴν κάλλιστον ψυχὴν, ἐδωρήσατο ἐμοὶ τοῦτο λέγει οὐ διὰ τὴν εὐταξίαν 35 τοῦ λέγοντος, ἀλλὰ διὰ τὴν ἐνάρετον πολιτείαν τοῦ ἐπερωτοῦντος.

¹⁰ βασανίζονται M ¹¹ οὕτως μετανοήσωσιν δοβ. P¹ ¹² οὐδὲν δοβ. P¹P² *¹³ οἱ. P¹P² ¹⁴ οἱ. P¹P² *¹⁵ οἱ. M P² *¹⁶ οἱ. M ¹⁷ δε M

Λέγει πάλιν ὁ Γρηγόριος· Δικαίως ἐπεκλήθη, Νήφων, δοῦλε
 τοῦ Θεοῦ ἡγαπημένε· νέον γὰρ φῶς σε ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τῷ κόσ-
 μῳ ἔδωρήσατο, νηφάλιος γὰρ ὢν ¹⁸ νοῦς καὶ ἀκρότατος, δέχεσαι
 διηλεκτῶς τὴν ἔλλαμψιν τοῦ ἀγίου Πνεύματος καὶ χορηγεῖς τὸ φῶς τὸ
 5 θείον εἰς κόρον τοῖς ἐν σκότει τῆς ἀγνοίας ἔτι παραπεφυρμένοις, πλήν
 δέομαί σου τὸ μικρὸν τοῦτο· ἄρα ὡς νυνὶ πεπλήθυνται οἱ ἅγιοι ἐν
 ὅλῳ τῷ κόσμῳ σήμερον, πολλοὶ γὰρ λάμπουσιν ὡς ὁ ἥλιος ἀρτίως
 καὶ ἐξάκουστα εἰσὶν τὰ ὀνόματα αὐτῶν, ὢν πρῶτος περίεστιν Ἀντώ-
 νιος καὶ Ἰλαρίων, Συμεὼν καὶ ὁ διαπεφημισμένος Παῦλος ὁ ἀπλού-
 10 στατος καὶ ἕτεροι πολλοὶ οὓς ἐπισκοπεῖ Κύριος καὶ οἱ ὀφθαλμοὶ αὐ-
 τοῦ οὓς ἐφορῶσιν, καὶ ἔπειτα *εἰ σύ. ¹⁹ Λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Τέκ-
 νον, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐκλείπει προφήτης Κυρίῳ
 τῷ Θεῷ, ὡσαύτως οὐδὲ τῷ Σατανᾷ λείπει ὑπουργός· πλὴν ἐν ταῖς
 ἐσχάταις ἡμέραις, ὅσοι ἐν ἀληθείᾳ εὐάρεστοι ἔσονται *τῷ Κυρίῳ ²⁰,
 15 κρύψουσιν ἑαυτοὺς εὐφυῶς ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων καὶ οὐκ ἔσται αὐτοῖς
 σημεῖα καὶ τέρατα τελεῖν ὡς ἐν ταῖς ἡμέραις ταύταις, ἀλλὰ τῇ πρακ-
 τικῇ ὁδῷ κεκερασμένοι πορεύονται μετὰ ταπεινώσεως καὶ εἰς οὐδὲν
 μείζονες τῶν σημειοφόρων πατέρων εὐρεθήσονται ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ
 Θεοῦ, διότι τότε οὐδεὶς ἔσται ἐν ὀφθαλμοῖς αὐτῶν ποιεῖν ²¹ σημεῖα,
 20 ἵνα ἐκ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ζωπυρούμενοι οἱ ἄνθρωποι, σφόδρα
 τῇ προθυμίᾳ πρὸς ἀγῶνας χωρήσωσιν, ἔσονται γὰρ οἱ τοὺς θρόνους
 τῆς ἱερατείας κοσμοῦντες ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ ἀδόκιμοι καὶ παντελῶς
 μὴ εἰδότες ²² ἐπιστήμην ἀρετῆς· οἱ δὲ προύχοντες τῶν μοναζόντων ²³
 ἔσονται ὁμοίως, καταβληθήσονται ἅπαντες ὑπὸ τῆς γαστριμαργίας, ἃ
 25 τε δὴ καὶ ὑπὸ τῆς κενοδοξίας, καὶ ἔσονται σκάνδαλον τοῖς ἀνθρώποις
 μᾶλλον, καὶ οὐχ ὑπογραμμός, διὰ τοῦτο πλεῖον ἀμεληθήσεται ἡ ἀρετὴ,
 φιλαργυρία γὰρ τότε βασιλεύσει, καὶ οὐαὶ τοῖς μοναχοῖς τοῖς εὐποροῦ-
 σιν χρυσίον· ὄνειδος γὰρ αἰώνιον ἔσονται οὗτοι Κυρίῳ τῷ Θεῷ καὶ
 οὐκ ὄψονται πρόσωπον Θεοῦ ζῶντος· μοναχὸς ἢ λαϊκὸς τοκίζων τὸ
 30 χρυσίον ἑαυτοῦ εἰ μὴ ἀποστή τῆς τοιαύτης αἰρέσεως, πλεονέκται ²⁴ καὶ
 γὰρ μὴ καρποφοροῦντες τῷ Θεῷ διὰ τῶν πενήτων ἐν εὐποιᾷ, βυθῷ
 ταρτάρου καταπονθισθήσονται.

Τότε γάρ, ὦ τέκνον, ὡς προεῖπον, ὑπὸ τῆς ἀγνοίας κρατούμενοι
 οἱ πλεῖστοι χαωθήσονται εἰς τὸ πλάτος πελαζόμενοι τῆς πλατείας καὶ
 35 εὐρυχώρου ὁδοῦ, καὶ μὲν ἐγὼ λῆρος ὢν, ταῦτα λέγω· πλὴν συγχώρη-
 σόν μοι, τέκνον, τῷ ἁμαρτωλῷ καὶ ἀθλίῳ, καὶ μὴ παύση δεόμενος

¹⁸ ὄντος M *¹⁹ ἵνα εἰσὶν P¹ P² *²⁰ Κυρίῳ τῷ Θεῷ M ²¹ ποιῶν P¹ ²² ἰδόντες P²
²³ μοναχῶν M ²⁴ γίνονται δοδ. M

ὑπὲρ ἐμοῦ τοῦ βεβήλου, τοῦ ἐν πολλοῖς κακοῖς τὸ γήρας καὶ τὴν νεότητα καταδαπανήσαντος· ὁ δὲ μακάριος Γρηγόριος τὴν ταπείνωσιν τοῦ γέροντος ὑπερθαυμάσας, ἔβαλεν ἑαυτὸν εἰς τοὺς πόδας αὐτοῦ,²⁵ αἰτούμενος μᾶλλον αὐτὸς²⁶ τὰς προσευχὰς²⁷ τοῦ δικαίου. Ἦν γὰρ καὶ αὐτὸς ἀνὴρ ἅγιος καὶ ἐλεήμων, συμπαθὴς τε καὶ μέτριος, ὑπὲρ πάντα 5 δὲ φιλόχριστος καὶ φιλομόναχος,²⁸ ἀγαπῶν καὶ τὸν γέροντα²⁹ πολλὰ καὶ πίστιν ὑπερβάλλουσαν εἰς αὐτὸν κεκτημένος· ἐμμεῖτο γὰρ αὐτὸν ἐν τε ἡσυχίᾳ καὶ εὐχῇ καὶ πραότητι, ἅτε δὴ καὶ ἐγκρατεῖα καὶ χαμευνία φιλοξενία τε καὶ μακροθυμία, ἐν τε τῇ ἄλλῃ πάσῃ καταστάσει καὶ σεμνότητι, ὅπως οὖν συνेतῶς βιών, προέκοπτεν ἐν ἀληθείᾳ καὶ αὐτὸς 10 χάριτι Θεοῦ ἀπὸ δόξης εἰς δόξαν καθάπερ ἀπὸ ἁγίου³⁰ Πνεύματος.

138. Ἄλλοτε πάλιν καθεζομένου τοῦ μακαρίου ἐν τῷ κελίῳ αὐτοῦ καὶ ἡσυχάζοντος προσέρχεται αὐτῷ τις ἀνὴρ τῶν ἐπισήμων καὶ λέγει αὐτῷ· Δέομαί σου, πάτερ, ἐλγλυθα πρὸς σέ, ἵνα ὁ ἐὰν ἐπερωτήσω τὴν σὴν ἁγιωσύνην, ὠφελήσης μοι, οὐ μικρὸν γὰρ θλίβεται 15 μοι ἡ ψυχὴ ἐκ λογισμοῦ τινος ὑποβεβλημένου μοι καὶ πόθεν οὐκ οἶδα. Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄσιος καὶ φησίν· Ὁ σατανᾶς δὲ ἐπλάνησεν φήσας σοι, ὅτι ὅσα νήπια ἔδεδω ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος οὐκ ἔστιν σοι μισθὸς παρὰ Θεοῦ· μακάριος δὲ ὁ τοῦτο πράττων καὶ ἐργαζόμενος αἰεὶ· λέγει γὰρ ὁ Κύριος ἐν εὐαγγελίοις περὶ τούτου· ὁ δεχόμενος 20 Ματθ. X, 40. ὑμᾶς, ἐμὲ δέχεται, καὶ πάλιν· καὶ λαβῶν¹ ὁ Ἰησοῦς παιδίον μικρὸν, Ματθ. XVIII, ἔστησεν αὐτὸ ἔμπροσθεν αὐτοῦ καὶ λέγει·² ἀμήν, ἀμήν λέγω ὑμῖν, 2, 3, 5. ὅστις δέξηται ἓνα τῶν μικρῶν παιδίων τούτων, ἐμὲ δέχεται, ὁ δὲ ἐμὲ δεχόμενος, δέχεται τὸν ἀποστείλαντά με.

Τίς οὖν μακαριώτερός σου, τέκνον, ὅτι διὰ τῶν νηπίων ὑποδέ- 25 χη τὸν Χριστόν, διὰ δὲ τοῦ Χριστοῦ ὑποδέχη τὸν Πατέρα αὐτοῦ, τί οὖν τούτου³ τιμιώτερον *ἢ φαιδρότερον;⁴ πορεύου οὖν, τέκνον, καὶ πράττετε καλῶς ὡς καὶ πράττεις. *Ἐὰν γὰρ νήπια⁵ ὑποδέξη ἐκ τοῦ ἁγίου βαπτίσματος, ταῦτα διαγυρεύουσιν ἔμπροσθεν τῆς ψυχῆς σου ἕως τῆς πύλης τοῦ οὐρανοῦ, τιμὴν σοι μεγίστην ποιῶντα καὶ μεγάλην 30 αἰσχύνην τοῖς ἐναέροις πνεύμασιν ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ὅτε λοιπὸν τὸν βίον πορεύσῃ ἐν χαρᾷ πρὸς τὸν *Δεσπότην σου Χριστόν,⁶ λαμπάδας γὰρ κατέχοντες ἄγγελοι ἀντὶ τῶν προσώπων τῶν νηπίων ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ προπορεύονται πρὸ προσώπου σου ἕως τοῦ θρόνου τοῦ Θε-

²⁵ τοῦ δικαίου M ²⁶ τὴν συγχώρησιν καὶ δοῦ. P¹ ²⁷ εὐχὰς P² ²⁸ φιλομόνος P¹
²⁹ δίκαιον M ³⁰ Κυρίου M

138. ¹ φησὶν δοῦ. M ² εἶπεν P¹ ³ οἱ. M ⁴ οἱ. P¹ ⁵ ὄσων γὰρ νηπίων M ⁶ Κύριον ἡμῶν ἰ. X. P¹ P²

ου, καὶ μετέπειτα ἕως τῆς καταπαύσεως τιμῶντές σε, ὃν τρόπον σὺ ἐν τοῖς νηπίοις τὸν Χριστὸν Ἰησοῦν ἐδέξω καὶ ἐτίμησας· παρθένος γάρ ἐστιν ἡ κολυμβήθρα καὶ κατέχει τὸν Χριστὸν ἐν ἀγκάλαις καὶ γίνῃ σὺ Συμέων τὸν Χριστὸν ὑποδεχόμενος ἐν τῷ βρέφει.

5 Ταῦτα ἀκούσας ὁ⁷ ἀνὴρ εἰς θάμβος ξένου θαύματος ἐνέπεσεν· πρὶν γὰρ αὐτὸς εἶπη τὸν λογισμὸν αὐτοῦ πρὸς αὐτόν, πρῶτος ὁ ἄγιος ἀπεφίνατο αὐτῷ τὸ κρυπτόν τῆς καρδίας αὐτοῦ·⁸ ἐπὶ πολὺ οὖν ἐκπληττόμενος ὁ ἄνθρωπος λέγει πάλιν⁹ πρὸς τὸν ὄσιον· Δέομαί σου, ἐπειδὴ πάντα οἶδας τὰ κατ' ἐμέ, ἀνάγγελόν μοι καὶ τοῦτο· πόθεν μοι
10 ὁ λυπηρὸς ἐκείνος λογισμὸς ἐπήλθεν, ἐξ ἐμοῦ ἐφύη, ἢ ἀλλαχόθεν ἐλήλυθεν;

Καὶ φησὶν ὁ δίκαιος· Ὁ λογισμὸς ἐκείνος ἐκ τοῦ διαβόλου ἐγεννήθη, θέλων σου τὸ εὐθὲς διαστρέψαι, ἀλλὰ καλὸν ἐποίησας ἐξαγγελίας αὐτὸν ἐν τάχει, πρὶν εἰσδύς εἰς τὴν καρδίαν σου ἐγεγόνει δυσελπίστως· ἔχει μὲν γὰρ ὁ ἄνθρωπος καὶ τοὺς φυσικοὺς λογισμοὺς αὐτοῦ εἰς τὸ δέον μιμνήσκοντας τὸν νοῦν, ἔχει δὲ καὶ δύο τινὰς ἀόρατως διατάσσοντας¹⁰ αὐτῷ· ὁ μὲν εἰς φαῦλος,¹¹ ὁ δὲ ἕτερος ἀγαθός· ἐὰν οὖν τηρῇ ὁ ἄνθρωπος τὸν νοῦν ἑαυτοῦ καὶ κατασκοπῇ τοὺς λογισμοὺς καὶ ἐξετάζη τοὺς ἐρχομένους καὶ ἐξερχομένους, δύναται χωρίζειν τὰ διατάγματα τοῦ πονηροῦ καὶ ἀπέχεσθαι αὐτῶν καὶ πράττειν τὸ ἀγαθόν.

Εἰ δὲ ὁ νοῦς τοῦ ἀνθρώπου ἐκείνου ὑπὸ μεριμνῶν τοῦ βίου καὶ τρυφῶν καὶ ἡδονῶν ταράσσεται, πρόχειρός ἐστιν ὁ τοιοῦτος εἰς τὸ πρᾶξει τὰ πονηρά, μὴ χωρίζων *ἄρτον καὶ λίθον·¹² ὁ τοιοῦτος οὖν οὐκ αἰσθηταὶ ποτὲ ὅποια εἰσὶν τὰ ἔργα αὐτοῦ, εἴτε ποιεῖ ἀγαθόν, εἴτε πονηρόν, *λήθη γὰρ κρατεῖ τοῦ σατανᾶ πάντας τοὺς τοιοῦτους διαπεφυρμένους, μὴ χωρίζοντας πονηρόν τοῦ ἀγαθοῦ ἢ πάλιν ἀγαθὸν τοῦ πονηροῦ,¹³ ἀλλὰ μιγνύουσιν ἀψίνθιον τῷ μέλιτι, καὶ τίς δυνησεται φαγεῖν τὸ τοιοῦτον;

30 *Καὶ λέγει ὁ ἄνθρωπος·¹⁴ Καὶ τίς λοιπὸν δύναται σωθῆναι εἰ ἔστιν οὕτως;

Καὶ φησὶν ὁ δίκαιος· Ἄκουσόν μου, τέκνον· ἡμεῖς μὲν οἱ ἄνθρωποι, οὕτω διακρίνομεν, ὁ δὲ Θεὸς πάντα δύναται εἰς σωτηρίαν ἡμῶν· πολλοὶ γὰρ τῶν ἀνθρώπων δῶρα καὶ φιλοτιμίας προσφέρουσιν
35 τοῖς ἐπιγείοις βασιλεῦσιν ἵνα ἀντιλάβωνται αὐτῶν, ἢ τῶν τέκνων αὐτῶν καὶ μόλις ἐπιτυγχάνουσιν, τινὲς δὲ καὶ μηδὲν εἰσκομίζοντες τῷ

⁷ μακάριος δοβ. P¹ ⁸ οπ. M ⁹ οπ. M ¹⁰ διατασσομένους P² ¹¹ φαῦλα P² ^{*12} λ. κ. ἀ. M ^{*13} οπ. M ^{*14} οπ. P¹; λέγει δὲ ὁ ἄνθρωπος M

βασιλεί, ἔλεει αὐτοὺς καὶ συμπάθειαν¹⁵ ἀντιλαμβάνεται αὐτῶν· οὕτω οὖν καὶ ὁ Θεὸς τοὺς μὲν δοξάζει διὰ τὰ ἔργα αὐτῶν, τοὺς δὲ ἔλεει διὰ τὴν καλὴν αὐτῶν μετάνοιαν *καὶ ἄλλους¹⁶ οἰκτείρει διὰ τὴν παράκλησιν τῶν ἁγίων αὐτοῦ· πολλοὺς δὲ μαστίζει καὶ παιδεύει ἔνθεν, καὶ ἐκεῖ ζωτῶν¹⁷ χαρίζεται αὐτοῖς, εἶπερ μὲν¹⁸ τῇ βλασφημίᾳ παραπι- 5 κρᾶνωσιν αὐτόν.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἄνθρωπος· Εἰπέ μοι, πάτερ, καὶ τοῦτο, πῶς τινὲς μὲν κατατρώχουσιν τὰ σώματα αὐτῶν ἀπὸ τῆς ἐγκρατείας, καὶ τὰ πάθη βασιλεύει ἐπ' αὐτοῖς,¹⁹ πρῶτον ἡ ὀργή, ἔπειτα ἡ ἔχθρα καὶ τὸ ἔσχατον πάντων ἡ κνιπεία, καὶ ἡ μνησικακία, καὶ ὁ φθόνος· τινὲς δὲ¹⁰ εἰσὶν τῶν ἐναρέτων, καὶ ἐσθίουσιν καὶ οἶνον πίνουσιν, καὶ οὐδὲν τῆς ἁμαρτίας εὐρίσκεται αὐτοῖς· τί ἄρα τοῦτο περίεστιν;

Ἀπεκρίθη ὁ μακάριος καὶ λέγει· Ὡς νομίζω, τέκνον, ὅτι οἱ πολλὰ νηστεύοντες καὶ μὴ διορθούμενοι, ἐκ τοῦ στόματος πάσχουσιν· φυλακὴν γὰρ ὁ μὴ ἔχων²⁰ τῷ στόματι αὐτοῦ διὰ παντὸς κἂν ὄλον¹⁵ τὸν ἐνιαυτὸν νηστεύῃ οὐδὲν ὠφέλησεν, ὁ γὰρ διάβολος παροξύνει σε εἰς ὀργὴν; σὺ μὴ λαλήσης καὶ ἐνίκησας· πάλιν κινεῖ σε εἰς ἔχθραν ὅπως σὲ σκύλη; σὺ μὴ λέξης ῥῆμα καὶ κατίσχυσας τοῦ πονηροῦ. Πάλιν εἰς φθόνον σὲ ἐνάγει ὁ ἔχθρός; σὺ μὴ καταλαλήσης, *καὶ ἐνίκησας, καὶ παύει γὰρ τοῦ φθόνου ἡ καταλαλία.²¹ ἂν σὲ πυρώσῃ ὁ²⁰ ἐπίβουλος τῶν χριστιανῶν εἰς πορνείαν, μὲν ἀνοίξης τὸ στόμα σου εἰς ὀμιλίαν γυναικός, μηδὲ εἰς βρῶσιν πλείστην καὶ πόσιν, καὶ κατίσχυσας αὐτοῦ· λαβῶν δὲ μικρὸν ζυλάριον τύφον σεαυτὸν σφοδρῶς, καὶ ὁ πόνος διώκει τὴν πύρωσιν· συμφέρει γὰρ ἵνα ἐν τῶν μελῶν σου ἀπόληται, καὶ μὴ ὄλον τὸ σῶμά σου ἐμβληθῇ εἰς γέενναν· ἂν σὲ τίς ὑβρί- 25 ση, μνήσθητι ὅτι ἐν τῷ τάφῳ περιὸν τὸ πλῆθος τῶν νεκρῶν σωματῶν ἀποπνέει δυσωδίαν, ὃ ἡμεῖς ἑαυτοὺς προεξενήσαμεν διὰ τῆς παραβάσεως, καὶ λόγισον σεαυτὸν ὡς κόπρον, καὶ μᾶλλον ἐπιστραφεῖς ἐπιτήμησον σεαυτὸν κἀκεῖνον πάριδε τὸν ἐνυβρίσαντά σε· ἂν σοι αἰτίση *πένης τί²² τῶν φθαρτῶν τοῦ κόσμου εἰς χρεῖαν τοῦ σώματος αὐτοῦ,³⁰ μὴ φείσῃ τοῦ δοῦναι, ἵνα μὴ ὑστερηθῆς τῶν φρικτῶν αἰώνιων ἀγαθῶν, ὧν ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδεν καὶ οὐς οὐκ ἤκουσεν, καὶ ἐπὶ καρδίαν Ἰσαῖα LXIV, 4; ἀνθρώπου οὐκ ἀνέβη· ἐάν σε εἰς κενοδοξίαν ἄξῃ ὁ δόλιος, εἶτε εἰς I Κορ. II, 9. τύφον καὶ ἀλαζονείαν, βλέπον εἰς ἀρχαίας γενεάς, καὶ ἴδε τίς ὧν τοιοῦτος ἠυδοκίμησεν ποτέ, πάντες γὰρ τὸν Θεὸν ἔσχον ἔχθρον καὶ κα- 35

¹⁵ συμπαθῆ M *¹⁶ τοὺς δὲ M ¹⁷ αἰώνιον δοβ. M ¹⁸ οπ. M (дописано поздней рукою, л. 151 об.) ¹⁹ ἐν αὐτοῖς M ²⁰ ἐν δοβ. M *²¹ οπ. P¹ *²² τίς τῶν πενήτων M

Иак. IV, 6; τεθρύβησαν ὑπ' αὐτοῦ· Κύριος γὰρ φησὶν ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, ИПетр. V, 5. ταπεινῶς δὲ δίδωσιν χάριν· καὶ πάλιν· καταισχυθείησαν φησὶν ὅσα Псал. LII, 6. ἀνθρωπαρέσκων· καὶ μὴν λαός μου, φησὶν²³, οἱ μακαρίζοντες ὑμᾶς, *πλανῶσιν ὑμᾶς,²⁴ καὶ τὴν τρίβον τῶν ποδῶν ὑμῶν ἐκταράσσουσιν.

5 Καὶ πάλιν ἐπήρην ἀσεβῆς τὸ ὄμμα αὐτοῦ καὶ τὴν γνῶσιν ὑπεράνω τῶν οὐρανῶν, αὐτὸς δὲ ἐκάθητο ἐν οὐαὶ καὶ ὄδυρμῶ ἐν ταμείοις τοῦ ἄδου.

Ταῦτα ὑποφώνει σου τῇ ψυχῇ διηλεκῶς καὶ ἔση²⁵ τεταπεινωμένος· ἐὰν σὲ ὀρέξη ὁ μονιὸς ὁ ἄγριος εἰς πολυτέλειαν βρωμάτων, 10 πορευθεὶς ἐν τῷ χρηστηρίῳ μάθε τὴν δυσωδίαν αὐτῶν· περὶ δὲ τῶν ἐναρέτων καὶ ἐσθιόντων καὶ πινόντων οἶνον, πρόσχες, τέκνον, καὶ ἄκουσον· ἐκεῖνοι γὰρ εἰς οὓς τοῦτο ἔθεάσω, στρατιῶται γενναῖοι εἰσὶν, καταπατήσαντες τὰ πάθη τῆς ἀμαρτίας, καὶ νῦν εἰσὶν κύριοι τῶν παθῶν καὶ ἐξουσιασταί, λαβόντες τὰ χαρίσματα τῆς ἀπαθείας ἐκ τοῦ

15 Θεοῦ καὶ μὴν ἀμετάτρεπτά εἰσιν τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ταῦτα ἔχοντες κἂν τε ἐσθίουσιν, κἂν τε *οἴνῳ χρῶνται,²⁶ ἐν ἀπαθείᾳ πάντα πράττουσιν· πρότερον γὰρ ἐγκρατευσάμενοι καὶ ἀγωνισάμενοι, ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ· ἔκτοτε ἐνδυσάμενοι τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ,

*λοιπὸν οὐδεὶς ὁ κατισχύων αὐτῶν, ἐν χειρὶ γὰρ Θεοῦ²⁷ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι 20 οὔτοι καὶ οὐχ ἄφηται αὐτῶν πάλῃ δεινῶν εἰς τὸ καταβάλλαι· νηστεία γὰρ μέγα ὄπλον τῇ ψυχῇ, ἀλλὰ χρεῖαν ἔχει τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς καὶ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς σιωπῆς, πάντα δὲ ταῦτα χρῆζουσιν μελέτης· εἰ μὴ γὰρ ὁ νόμος σου λέγει²⁸ μελέτη μου ἐστίν, τότε ἂν

Псал. CXVIII, 92. ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου· πορευθεὶς οὖν, τέκνον, καὶ σὺ ἀγω-

25 νίσου λαβεῖν τὰ τῆς ἀπαθείας, καὶ τότε δυνήσει καὶ αὐτὸς ἐσθίειν *καὶ πίνειν²⁹, καὶ μένειν ἔξω τῶν παθῶν· ἀλλ' οὖν καὶ οἱ τοῦτο ποιοῦντες πολλάκις ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων τοῦτο δρωσιν, κατὰ μόνας δὲ πάλιν ἡσυχάζοντες τὰ τῆς εὐσεβείας πράττουσιν, ἀναπληροῦντες ἐν τῷ κελλίῳ διὰ τῆς ἀσιτίας ἄπερ διέλειπον ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων.

30 139. Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἀνὴρ παρὰ τοῦ ὀσίου ἐξεπλήσσετο, ὥσπερ μὴ ἀκούσας ποτὲ διδασκαλίαν πατρὸς καὶ ἀποκριθεὶς λέγει πάλιν τῷ ὀσίῳ· *Δέομαί σου, ἔχω τι καὶ ἕτερον ἐπερωτήσαι τὴν σὴν ἀγιωσύνην, ἀλλὰ δέδοικα, κόπον σοι εἰς ἅπαξ ἐντιθείς.

Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Οὐχί, τέκνον, οὐκ ἔστιν τοῦτο κόπος, 35 λέγε οὖν ὁ βούλει.

Ἄπεκρίθη ὁ ἄνθρωπος καὶ φησὶν·¹ Ἀκήκοα δύο τινῶν φιλονι-

²³ ο.п. M *²⁴ о.п. M и др. ²⁵ ἐπὶ (sic) M *²⁶ πίνουσιν P¹ *²⁷ о.п. P¹ ²⁸ φησὶν M *²⁹ о.п. M

139. *¹ о.п. P²

κούντων περὶ τῆς ἀναστάσεως τῶν νεκρῶν· ὁ μὲν γὰρ εἰς ἔλεγεν, ὅτι μέλλουσιν ἐξυπνήσαι ἅπαντες οἱ ἀπ' αἰῶνος κεκοιμημένοι καὶ λήψεται λοιπὸν ἕκαστος κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ· ὁ δὲ ἕτερος *δισχυρίζετο μὴ εἶναι οὕτως, ἀλλ' ἀπεκρίνατο ἐμβριθῶς καὶ² ἔλεγεν· οὐχι, ἀλλ' ὁ προφήτης λέγει· οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν, οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσονται· τῇ τοιαύτῃ οὖν λέξει³ ἔπεισεν ὁ ἄνθρωπος τὸν ἀντιλέγοντα αὐτῷ. Ἐκτοτε οὖν ὁ λογισμὸς μου σεσάλευται πείθων εἰς οὐδὲν τοιαῦτα φρονεῖν. Λέγε οὖν μοι, δούλε τοῦ Θεοῦ, εἰς πίστῳσιν καὶ μὴ εἰς ἄσῃς με δεινῶς αὐλίζεσθαι⁴ τῷ σάλῳ τῶν λογισμῶν.

5 Исaiи
XXVI, 14

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἄγιος⁵. Οὐκοῦν καὶ ὁ ἀκροασεὶ εὐθέως⁶,¹⁰ πιστεύεις; ἄκουσον τοῦ αὐτοῦ⁷ προφήτου πάλιν λέγοντος· ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ καὶ ἐγερθήσονται οἱ ἐν τοῖς μνημείοις καὶ εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῆ. Πιστεύεις τοῦτο;

Исaiи
XXVI, 19

Λέγει⁸ ὁ ἄνθρωπος· Πιστεύω ὅσα ἂν *μὲ ὀδηγήσης⁹. Ἐμαθον γὰρ ἀπὸ τοῦ νῦν, ὅτι προφήτης εἶ σύ, τὰ ἐγκάρδια τῶν ἀνθρώπων¹⁵ γινώσκων.

Καὶ φησὶν ὁ ἄγιος· Οὐκοῦν τοιοῦτος εἶ ἵνα ἐκ μόνου ῥήματος καταλύεσαι καὶ ἐξ ἄλλου οἰκοδομεῖσαι;

Ἀπεκρίθη ὁ ἀνὴρ· Ἐν τῷ μὴ γινώσκω με τὰ βάθη τῆς θείας¹⁰ γραφῆς, ὅσα ἀκούω, πιστεύω· πλὴν εἰπέ μοι, δούλε τοῦ Θεοῦ, πῶς²⁰ ἐκεῖ λέγει ὁ προφήτης· οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν· ἐνταῦθα δέ, ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ· τοῦτο γὰρ με¹¹ πάλιν εἰς ἀπορίαν ἐπέβαλεν.

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ μακάριος· Μείνον, τέκνον, μικρὸν καὶ ὁ Κύριος πληρώσει σου τὸ καταθύμιον· καὶ γὰρ ἀναστήσονται οἱ νεκροὶ, τοῦτο ἀληθὲς πίστευε, καὶ τό, εὐφρανθήσονται οἱ ἐν τῇ γῆ, ἐν ἀλη-²⁵θείᾳ γὰρ ὅσοι μετὰ τὴν ἐξανάστασιν κληρονομήσουσιν τὴν τῶν πρα-^{Ματθ. V, 5}έων γῆν, μεγάλως ἐπευφρανθήσονται καὶ σκιρτῶντες καὶ ἀγαλλιῶμενοι κατατρυφήσουσιν αὐτήν, οἱ δὲ νεκροὶ ζωὴν οὐ μὴ ἴδωσιν· νεκροὶ εἰσὶν *τῇ ψυχῇ¹² καὶ τῷ πνεύματι,¹³ οἱ τοὺς λίθους καὶ τὰ ξόανα προσκυνοῦντες· ζωὴ δὲ ἐστὶ Χριστός· ἄρα οὖν ἐν τῇ ἀναστάσει, ποταπὴν³⁰ ζωὴν ἴδωσιν οἱ ἀσεβεῖς,¹⁴ οἵτινες οὐκ ἀναστήσονται εἰς ζωὴν, ἀλλὰ μᾶλλον εἰς πῦρ αἰώνιον· οὐδὲ ἰατροὶ οὐ μὴ ἀναστήσουσιν· ἰατροὶ τῶν ἐλλήνων εἰσὶν τὰ ξόανα, ὡς ἐκεῖνοι ἐπλανήθησαν, ἄρα ἐν τῇ δευτέρᾳ παρουσίᾳ τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ ἀναστήσονται τὰ εἶδῳλα

*2 οπ. P² ³ τάξει P¹ ⁴ αὐλισθῆναι M ⁵ ὁσιος M ⁶ τοῦτο καὶ M; οπ. P² ⁷ οπ. P¹ ⁸ καὶ P² ⁹ ὀδηγήσεις μοι (конечная с въ первомъ словѣ приписана сверху, л. 154) M ¹⁰ οπ. M ¹¹ οπ. M P¹ ¹² οπ. M ¹³ σώματι M; въ P¹ это зачеркнуто. ¹⁴ εὐσεβεῖς P¹

υπ' ἄλληλα νυνὶ συντριβέντα; οὐδαμῶς· πυρὶ δὲ μᾶλλον καὶ ταρτάρῳ καταποντισθήσονται εἰς τὴν ἄβυσσον σὺν πᾶσιν τοῖς λατρευταῖς αὐτῶν· λαβῶν οὖν τὴν πληροφορίαν, τέκνον, πίστευε καὶ τὴν τῶν νεκρῶν ἀνάστασιν ἐπὶ ¹⁵ συντελείᾳ τῶν αἰώνων ¹⁸ γεγενῆσθαι· οὐαὶ γὰρ 5 τῷ ἀνθρώπῳ ἐκείνῳ τῷ ἀπιστοῦντι ταῦτα. ¹⁷

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ἄνθρωπος· Πῶς οὖν, πάτερ, τὸ σῶμα τοῦτο χουῖς ¹⁸ γενόμενον δυνησεται πάλιν ἀκεραιωθῆναι, βία γὰρ ἐστὶν εἰς τοῦτο πληροφορίαν λαβεῖν.

Καὶ ὁ ἅγιος πρὸς αὐτόν· Φύσει, ἄνθρωπε, ὡς ὀρω ἀγαπᾶς εἰς 10 αἰετὰς ὁμιλίαις, πλὴν πείσω σε καὶ εἰς τοῦτο τὴν γνώμην τὴν σκληρὰν· πρόσεχε οὖν συνετῶς καὶ κατανόησον τὴν ἀμπελον πῶς κεκτημένη σῶα τὰ φύλλα καὶ τὸν καρπὸν αὐτῆς, ἴσταται φαινομένη τοῖς πᾶσιν ὡραία· ὁπότεν δὲ τὸν καρπὸν ἐκτρυγηθῆ, ἴσταται λοιπὸν φύλλα μόνον ἔχουσα, κατὰ μικρὸν οὖν μικρὸν ἀποβάλλει καὶ τὰ φύλλα αὐτῆς 15 καὶ ὀράται γυμνὴ ἀπὸ φύλλων καὶ ἀπὸ καρποῦ, κλῆμα μόνον ὀρώμενον ξηρόν, τὰ δὲ λοιπὰ αὐτῆς κάλλη πεσόντα εἰς γῆν σέσηπται· τί οὖν λοιπὸν δι' ὄλου τοῦ χειμῶνος ἴσταται τὸ κλῆμα ξηρόν, πρᾶγμα φαινόμενον ὡσεὶ νεκρόν, εἶτα ἔρχεται ὁ χρόνος αὐτῆς, τέμνεται τὰ κλήματα ¹⁹ ὑπὸ δρεπάνης, καὶ ἀποβρόχως καὶ ἀφράστως τὸ κλῆμα τὸ ξη- 20 ρον, τὸ γυμνὸν δι' ὄλου τοῦ χειμῶνος σταθέν, *ἄφνω εὐρίσκεται νέα τὰ κάλλη τῶν φύλλων ἐκβάλλειν καὶ πάντοθεν ²⁰ καλλωπίζεσθαι ²¹, καὶ κατὰ μικρὸν ἄρχεται καὶ βότρυας ἐκκαθαίρειν ²² καὶ προαπολαμβάνει ἴζηρὰ ἀμπελος τὰ κάλλη αὐτῆς διὰ τοῦ καρποῦ καὶ τῶν φύλλων, καὶ ἀθρόως ὀράται τὸ περισυνὸν κάλλος δεχομένη ὃ πρὸ τοῦ χειμῶνος 25 ἀποβαλοῦσα εἰς σαπρίαν ἐξέδωκεν, καὶ γὰρ πίπτουσιν τὰ φύλλα καὶ εἰς φθορὰν χωροῦσιν, καὶ πάλιν εἰς τὸν ἐπιόντα καιρὸν τὰ αὐτὰ φύλλα εὐρίσκονται ἀφθαρτα, ὁμοίως καὶ ὁ καρπὸς τρυγᾶται καὶ εἰς τὸν ἐπιόντα χρόνον, σῶος ἐν τῇ ἀμπέλῳ εὐρίσκεται· ἐρμηνεύσον οὖν τίς ταῦτα ἐπιτελεῖ καὶ ποῖα δυνάμει· λέγε, ὦ τέκνον, πῶς ἐκ τῶν ζύλων 30 τῶν ξηρῶν ἐξέρχεται σταφυλή, γλυκὺ εἶδος· τὸ κλῆμα στυφὸν ἔχει τὸ χρῶμα, ὡσαύτως καὶ τὰ φύλλα, καὶ ὁ καρπὸς γλυκύς; ἐρμηνεύσον οὖν πῶς ταῦτα οἰκονομοῦνται ἢ τίνος δυνάμει, καὶ τότε σύνες ὅτι ὁ περιβάλλων τὸ κλῆμα εὐπρέπειαν καὶ ποιῶν αὐτὸ ἐξ ἀπόρου κομᾶν τοῖς φύλλοις, ὁ αὐτὸς δύναται καὶ τὰ σώματα τῶν νεκρῶν σῶα καὶ 35 ζῶντα ἐπὶ ἐσχάτων διεγείραι· γίνου οὖν πιστὸς λοιπὸν ²³ πιστεύων τοῖς

¹⁵ ἐν τῇ P² *¹⁶ ο.π. P¹ ¹⁷ αὐτὰ M ¹⁸ χνοῦς M ¹⁹ αὐτῆς δοβ. P¹ *²⁰ ο.π. M ²¹ καλλωπίζεται M ²² ἀποκαθαίρειν M; καὶ προβάλλειν καὶ λοιπὸν ἕως τοῦ Ἰουλοῦ μηνὸς πάλιν ἀπολαμβάνει ἢ ζηρὰ etc. δοβ. M ²³ ο.π. P¹P²

δόγμασιν τῶν ἁγίων ἀποστόλων, ὅπως καὶ τῆς βασιλείας τοῦ Θεοῦ
δυνήσῃ ἐπιτυχεῖν.

Ταῦτα ἀκούσας ὁ ἄνθρωπος καὶ ²⁴ μειζόνως πιστεύσας, πεσὼν
εἰς τοὺς πόδας τοῦ ὁσίου ἤρξατο λέγειν· Πιστεύω, πάτερ, ὅσα ²⁵ μου
ἐπαγγέλλεις ἐν ἀληθείᾳ, πλὴν θέλω ἵνα μου μένησαι ἀεὶ ἐπὶ τῶν προ- 5
σευχῶν σου τῶν ἁγίων, ὅπως καὶ γὰρ δυνήσωμαι τι ἀγαθὸν ἐργάσασθαι
ἐμαυτῷ τῶν θείων ἐντολῶν τοῦ Κυρίου ἡμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ.

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ δίκαιος· Ἐπ'ἀληθείας, τέκνον, ὀφείλεται
ἐσμεν εἰς τοῦτο, ὅπως δεήσεις καὶ ἰκεσίας *ὕπερ ἀλλήλων προσφέ-
ρειν τῷ ἁγίῳ Θεῷ καὶ ὑπερ ἑαυτῶν, ²⁶ οὐαὶ γὰρ τῷ χριστιανῷ ἐκεί- 10
νω, ἔταν οὐ μόνον τοῖς πλησίον αὐτοῦ οὐκ εὐχεται, ἀλλὰ καὶ περὶ
ἑαυτοῦ ἐν ἀμελείᾳ διαίκεται. Καὶ ἄλιν· Ἐὰν σώσωμεν τὴν ἑαυτῶν
ψυχὴν καὶ μόνον, μὴ σπουδάσωμεν δὲ κερδᾶναι καὶ τὸν πλησίον, καὶ
τοῦτο μέρος κολάσεως ὑπαντήσει ἡμῖν, ὡς μὴ ἐπεργασαμένοις τὸ τά-
λαντον τῆς χάριτος· πορεύου οὖν, τέκνον, ἐν εἰρήνῃ καὶ εὐχου ὑπερ 15
ἐμοῦ, καὶ γὰρ ²⁷ ὑπερ σοῦ, καὶ ἴσως ἢ φιλανθρωπία τοῦ Θεοῦ συμπα-
θήσει ἀμφοτέρων τὰ πλημμελήματα· ἀγαθὸς γὰρ ὢν ὁ φύσει εὐδιάλ-
λακτος, προφάσει προσευχῆς μικρᾶς οἶδεν σώζειν τὸ πλάσμα αὐτοῦ
ἐκ τῶν περιστάσεων, ὡς ὁ βίος τῶν σωζομένων δηλοῖ.

Τοῦτο εἰπὼν ὁ ἅγιος καὶ εὐλογήσας τὸν ἄνδρα, ἀπέλυσεν αὐ- 20
τὸν ἐν εἰρήνῃ εἰς τὰ ἴδια.

141. Ἄλλ'ἐπειδὴ οὖν, ἀδελφοί, τὰ νενομισμένα ὑμῖν ¹ λελαλήκα-
μεν περὶ τοῦ μακαρίου πατρὸς ἡμῶν Νήφωνος, δεῦτε λοιπὸν καὶ τὸ
τέλος αὐτοῦ συγγράψωμεν· οὐ μικρὸν γὰρ κέρδος τὸ εἰς ψυχὴν συν-
τεῖνον προσγενήσεται ὑμῖν ἐκ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως. Ἐν μιᾷ γὰρ 25
μετὰ τὴν ἐξ ἔθους προσευχὴν αὐτοῦ ἦν εἰώθει ποιεῖν, καὶ οὕτως
ὑπνου μετέχειν, ἐν ὧσιν εἰς ὑπνον ἐτράπη ἀπὸ τῆς εὐχῆς, ² ὄρᾳ ἐναρ-
γῶς τόπον πεδιάδος τινὸς χλοηφόρου, καὶ ἦν μεμεστωμένος λευκῶν
προβάτων, ἀπείρων ὄντων εἰς πλήθος, ποιμένος δὲ ἀπόντος. ³

Ἐλογίζετο ὁ δίκαιος ὅτι *πῶς ταῦτα νέμονται μόνον μὴ ὄντος 30
ποιμένος, ⁴ μήποτε καὶ λύκος ἐλθὼν διαφθεῖρη αὐτὰ ⁵ καὶ ἀπολοῦν-
ται· ὡς δὲ ταῦτα ἐλογίζετο ὁ μακάριος ἔρχεταιί τις πρὸς αὐτὸν ὠραι-
ος ἀνὴρ ὑποφάλακρος ⁶, τρίπηχυς, ὑπορούθουνος, καὶ αὐτὸς ἀποστολι-

²⁴ ο.π. Μ ²⁵ ὡς Μ и др. *²⁶ πρ. τῷ (ἀγ. ο.π.у.ц.) Θεῷ ὑπ. ἀλ. κ. ὑπ. ἑαυτ. Ρ¹

²⁷ ο.π. Μ

§ 140 о.п.у.ц.е.нъ вѣ греч. текстѣх и во 2-омъ слав. переводѣ.

141. ¹ Μ н.с.п.: ἡμῖν (л. 156); Ρ¹: ὑμῖν; Ρ²: ἡμῖν ² αὐτοῦ δοβ. Μ ³ αὐ-
τοῖς οὐκ ὄντος Μ *⁴ ταῦτα πῶς μόνον νέμονται μὴ ὄντος ποιμένος Μ ⁵ φησὶν
δοβ. Μ и др. ⁶ ὑποφάρακλος Μ

κὴν ἐνεδέδυτο⁷ στολήν, καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ἐστὼς σκοπεῖς τα πρόβα-
τα τοῦ βασιλέως;

*Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος·⁸ Ὁρῶ αὐτά, πάτερ, ὅτι ὠραία εἰσὶν
σφόδρα, καὶ ξενίζομαι πῶς μόνον νέμονται μὴ ὄντος ποιμένος ἐπ' αὐτά.

5 *Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ φανείς· Σο ὤρισται παρὰ τοῦ βασιλέως
ποιμαίνειν αὐτά.⁹

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ δίκαιος· Μὴ γὰρ ἐγὼ τοῦ ἐπιγεῖου βασιλέ-
ως εἰμὶ οἰκέτης ἵνα βόσκω αὐτοῦ τὰ πρόβατα; καὶ¹⁰ οὐδὲ¹¹ ἔστιν
μοι τοιαύτη ἐπιστήμη ἐν συνηθείᾳ, *ὥστε ποιμαίνειν¹² πρόβατα καὶ
10 ἐρίφους· ὡς ὁρᾷς δὲ ὅτι καὶ ἐν πολλῇ ἀδυναμίᾳ εἰμὶ καὶ ἰδοὺ ἐκλεί-
πω, πῶς οὖν δύναμαι ἐγὼ ποιμαίνειν πρόβατα βασιλικά;

Λέγει αὐτῷ ὁ ὄφθεις· Οὕτως μοι ἐπιτέτραπται ἵνα εἰς χεῖράς
σου ἐμβάλω τὴν ποίμνην ταύτην· μὴ οὖν προφασίζου, σοὶ γὰρ ὤρι-
σεν ὁ βασιλεὺς ποιμαίνειν μικρόν τι τὰ πρόβατα αὐτοῦ, καὶ μετὰ ταῦ-
15 τα ἀναπαύσῃ ἐνδόξως· ποιῆσαί σε ἔχει ὁ βασιλεὺς *ἀπ' ἐσχάτων¹³
ἄρχοντα τοῦ παλατίου αὐτοῦ, καὶ μισθὸν πολὺν κομίση παρ' αὐτοῦ,¹⁴
ἐὰν ποιμάνῃς ἀσμένως¹⁵ τὰ πρόβατα αὐτοῦ.

Τοῦτο εἰπὼν ὁ δίκαιος ἐκεῖνος καὶ πρῶτος ἀνὴρ πρὸς τὸν ὅσιον
ἄνδρα, ἐδωρήσατο αὐτῷ καὶ βάρβδον τῆς ἐπιστήμης τοῦ ποιμνίου καὶ
20 παραδοὺς αὐτῷ τὰ πρόβατα καὶ τὴν μάνδραν αὐτῶν διέστη ἀπ' αὐτοῦ.

142. Ὁ δὲ μακάριος ἔξυπνος γενόμενος, διελογίζετο τῇ διανοίᾳ
αὐτοῦ τὴν ὄρασιν, τὸ τί ἂν εἴη ἡ σύγκρισις αὐτῆ, καὶ δὴ γνοὺς τῷ
πνεύματι ὅτι Παῦλος ἦν ὁ μακάριος, ὁ δεῖξας αὐτῷ τὴν ἐπιστήμην
τῆς ἱερατείας κατὰ τοὺς ὕπνους, καὶ ὅτι τὰ πρόβατα ὁ λαὸς ἐστὶν τοῦ
25 Θεοῦ, ἡ μάνδρα δὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ περίεστιν, σφόδρα φοβη-
θεὶς μήπως ποιήσωσιν αὐτὸν ἀρχιεπίσκοπον Κωνσταντινουπόλεως,
ἐδεδόκει λίαν· ἦν γὰρ κατ' ἐκείνον τὸν καιρὸν ὁ ἀγιώτατος Ἀλέξαν-
δρος διέπων τὸν θρόνον τῆς βασιλευοῦσης, διάδοχος ὢν τοῦ μακα-
ρίου Μητροφάνους ἐπὶ τοῦ φιλοχρίστου βασιλέως Κωνσταντίνου.

30 Ἐνύσταζεν οὖν ὁ ὅσιος ἀηδιάσας κατὰ τὸ γεγραμμένον καὶ
ἔλεγεν· Ὁ διηνεκῶς¹ ἐδυσώπουν τὸν οἰκτίρμονα Θεὸν τοῦ μὴ ἄρξαι

⁷ ἐνεδιδύσκετο M; ἐνδεδυμένος P² *⁸ καὶ ὁ δ. λ. P² *⁹ ὁ δὲ φανείς πρὸς τὸν ὅσιον· Ταῦτα τὰ πρόβατα τοῦ βασιλέως εἰσὶν καὶ ἀπεστάλην ἐγὼ τοῦ παραδοῦναι σοὶ αὐτά πρὸς τὸ ποιμαίνειν M; Λέγει πάλιν ὁ ὄφθεις· Σοὶ ὤρισται ποιμαίνειν τὴν ποίμνην ταύτην P¹; Λέγει αὐτῷ ἐκεῖνος· Σὺ οὖν τί ἀργὸς ἔστηκας καὶ οὐ ποιμαίνων αὐτά P² ¹⁰ ο.π. M ¹¹ γὰρ δοβ. P¹ *¹² ἵνα βόσκω αὐτοῦ τὰ P¹ *¹³ ο.π. P¹ ¹⁴ καὶ μετὰ ταῦτα δοβ. M (καὶ βυττερο) ¹⁵ ο.π. M

142. ¹ φησὶν M

με τινός,² τοῦτό μοι μέλλει συμβαίνειν· οὐ κρείττων εἰμι Ἰωνᾶ τοῦ προφήτου, καὶ φυγὰς οἴχωμαι τῆς πόλεως ταύτης.

Ταῦτα εἰπὼν ἐξῆλθεν τοῦ κελλίου αὐτοῦ ἐάσας αὐτὸ καὶ εἰσελθὼν εἰς πλοῖον, ἀνέμου ἐπιτηδεῖου ὄντος, ἐντὸς ὀλίγων ἡμερῶν ἔφθασεν εἰς Ἀλεξάνδρειαν, ἐπισκοπεύοντας ἐκεῖσε τοῦ μακαρίου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἦν πέμπτος ἀπὸ Πέτρου τοῦ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ τοῦ τυράννου μαρτυρήσαντος.

143. Ἐν αὐτῇ οὖν τῇ ἡμέρᾳ ἦν ἐκεῖ παραγεγόμενος καὶ ὁ λαὸς τῆς πόλεως Κωνσταντιανῆς τῆς¹ κυκλίου πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον *Ἀλεξανδρείας ὅπως χειροτονήσῃ αὐτοῖς ἐπίσκοπον² ὄνπερ αὐτῷ ὁ Θεὸς φανερώσει. Ἦν γὰρ ὁ ποιμὴν αὐτῶν τελειωθείς, Χριστοφόρος ὀνομαζόμενος, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἡγιασμένος. Ὁ δὲ τίμιος ἐκείνος ἀρχιερεὺς διορίαν μικρὰν³ αἰτησάμενος αὐτοῖς, ἐδέετο τοῦ Θεοῦ τὸν ἄξιον ἀποκαλυφθῆναι αὐτῷ· καὶ αὐτῇ τῇ νυκτὶ βλέπει ἄνδρα τιμίον λέγοντα αὐτῷ· Τίνα ζητεῖς ποιῆσαι ἐπίσκοπον τῇ πόλει Κων-
15 σταντιανῆ;

Ὁ δὲ ἔφη· Ἐν τῷ μὴ εἰδέναι με *τίς περίεστιν ἄξιος,⁴ δέομαι τοῦ Θεοῦ τὸν ἄξιον φανερώσαι.

Λέγει αὐτῷ πάλιν ἐκείνος· Ἐν τούτῳ δεδήλωκέν σοι ὁ Πατὴρ τῶν ὄλων Θεὸς τὸν ἄξιον, εἰ καὶ πρὸ μικρὸν πεφανέρωται· γενοῦ οὖν αὐρίουον ἔτοιμος μετὰ τοῦ κλήρου ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ καὶ ὅποιον ἂν ἴδῃς ὁμοιοῦντα τῇ ἰδέᾳ μου πάρεξ τῆς φαλάκρας,⁵ τοῦτον καὶ μὴ θέλοντα ἀπόδος τῇ ποιμνῇ τοῦ Χριστοῦ.

Τῇ ἐπαύριον οὖν ἐν ἐτοιμασίᾳ γενόμενος ὁ πατριάρχης ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ, ἐσκόπει ἔγγιστα αὐτοῦ τὴν ἐκτύπωσιν Παύλου τοῦ ἀποστόλου, ἐώρα δὲ καὶ τοὺς εἰσιόντας ἐν τῷ ναῷ, εἰ τίνα θεάσῃται ὁμοιοῦντα τῇ εἰκόνι· τῷ τοιοῦτῳ σχήματι γὰρ ἦν ὁ ὄφθεις αὐτῷ κατὰ τοὺς ὕπνους. Τοῦ οὖν δικαίου Νήφοντος μηδὲν ἐκ τούτων ἐπισταμένου· ἀπέκρυσεν γὰρ αὐτῷ τοῦτο ὁ Θεὸς ὑπὲρ οὗ⁶ καὶ ἀπεβάλετο ταῦτα.

30

Πρωτὶ οὖν λέγει μοι ὁ δίκαιος· Τέκνον, πορευθῶμεν ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ καὶ προσευζώμεθα, ἐπειδὴ *κᾶν ἐνθάδε⁷ ἄγνωστοι ἐσμέν.

Πορευομένων δὲ ἡμῶν ἐφθάσαμεν ἔνδον τοῦ ναοῦ πρωΐας οὐσης, καὶ λέγει ὁ δίκαιος· Ἡ καρδία μου νῦν λύπη πεπλήρωται καὶ πάλιν ηὐφράνθη· τί που σήμερον συμβήσεται μοι;

35

² ἢ πάλαι τοῦ μὴ σχεῖν με ἐξουσίαν τινός Μ

143. ¹ ο.π. Ρ¹ ^{*2} ο.π. Ρ² ³ τινὰ Μ ^{*4} τὸν ἄξιον Μ ⁵ φαράκλας Μ ⁶ ἡνιάτο δοβ. Μ ^{*7} ἐνταῦθα Μ и др.

Ταῦτα λέγων εἰσελήλυθεν⁸ ἔνδον τῆς ἐκκλησίας πλήθους ἐκεῖ πολλοῦ περιόντος. Ὡς οὖν εὐσήλθομεν ἔνδον, ἔπρηξεν ὁ ἀρχιεπίσκοπος τὸ βλέμμα αὐτοῦ εἰς τὸν δίκαιον, καὶ ποτὲ μὲν ἑώρα τὸν δίκαιον, ποτὲ δὲ τοῦ ἀποστόλου τὸ εἰκόνισμα, καὶ ἐν τούτοις θεωρῶν, σφόδρα
5 ἐξενίζετο, καὶ λέγει τῷ ἀρχιδιακόνῳ αὐτοῦ εἰς τὸ οὖς· Βλέπε,⁹ Ἀθανάσιε, τί ὅμοιοι καθαρῶς ὁ ἄνθρωπος οὗτος Παύλου τοῦ μακαρίου τὸ εἰκόνισμα.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιδιάκονος· Φύσει, δέσποτα, εἰκάζει,¹⁰ καὶ φαίνεται μοι ἀξιός ἐστιν καὶ ποιμαίνειν τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ· ὁρῶ
10 γὰρ ἀγγέλου Θεοῦ¹¹ συνοδεύοντας αὐτῷ καὶ ὁμιλοῦντας· ἀλλ' ὅτι βλέπω καὶ στέφανον ἐκ λίθων τιμίων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ οὐδὲν ὑπολέλειπται τοῦ ἐν ἀγίοις Παύλου.¹²

Τότε καλέσας ὁ πάπας τὸν μακάριον ἠσπάσατο αὐτὸν τῷ ἀγίῳ φιλήματι, μηδὲν πλέον εἰρηκῶς αὐτῷ εἰμὴ τό, Εὐλόγησον, πάτερ, ἵνα
15 καθεσθῶμεν.¹³

Ὁ δὲ μακάριος ζενιθεὶς *τὸ πρᾶγμα,¹⁴ ἔλεγεν ἐν ἑαυτῷ· Ἴρα πῶς οὕτως *ἐν τάχει¹⁵ με ἐπέγνωσαν καὶ ἐνταῦθα ἀπορω· ἐγένετο δὲ ἐν τῷ ἀνακλιθῆναι τὸν δίκαιον¹⁶ σὺν¹⁷ τῷ πάπα, λέγει πρὸς αὐτὸν μειδιῶν¹⁸ ὁ ἀρχιδιάκονος Ἀθανάσιος· Φύσει, πάτερ Νήφων, ἐξ οὗ
20 σκοποῦ ἔφυγες, εἰς τοῦτο εἰσέδραμες μὴ εἰδῶς· οὕτως γὰρ πεποίηκέν σοι ὁ Κύριος παραιτουμένῳ ταῦτα δι' ἄφατον ταπεινώσιν· πλήν ὁ ὤρισεν ὁ Θεὸς μὴ ἀποβάλλου, δούλοι γὰρ ὄντες αὐτοῦ οὐκ ὀφείλομεν ἀντικεῖσθαι τοῖς προστάγμασιν αὐτοῦ. Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Νῦν ἔγνω τὴν δύναμιν τῶν γεγραμμένων, ὡς ὅτι φεύγων ἐκ τιμῆς, εἰς
25 τιμὴν ἐνέπεσον· ἀλλαχοῦ γὰρ σκοπῶν μὴ λάχη μοι, ἐνταῦθα μοι ἔλαχεν, πλήν ἀναξίου μου ὄντος, τί ποιήσω οὐκ οἶδα· τὸ πιστευθῆναι γὰρ ψυχᾶς ἀνθρώπων, Μωσέως καὶ Ἡλιοῦ τῶν μεγάλων ἐστίν, ὡς νομίζω, ἢ Πέτρου καὶ Παύλου καὶ ὑμῶν τῶν τιμίων.

Τότε λέγει αὐτῷ ὁ πάπας· Πάτερ, σοὶ ὤρισεν τὸ πνεῦμα τοῦ
30 Θεοῦ ποιμαίνειν τὰ πρόβατα ταῦτα, ἃ νῦν ὄρᾳς κύκλῳ ἡμῶν ἐστῶτα¹⁹ καὶ ζητοῦντα ποιμένα.

Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Τίμιε πάπα, ἀκουσον τοῦ σοῦ οἰκέτου·²⁰ ἐγὼ μὲν γὰρ οὐκ εἰμὶ ἀξιός ὡς λέγεις τοῦτο, πλήν οὐ τολμῶ τῇ βουλήν τοῦ Θεοῦ ἀντιτάξασθαι, ποιήσον οὖν ἐν τάχει ἃ ὁ Θεὸς ὤρι-
35 σέν σοι.

⁸ εἰσεληλύθαμεν M ⁹ φησὶν δοβ. M ¹⁰ ὑποτοπάζω P² ¹¹ οἱ. M ¹² τοῦ ἀποστόλου δοβ. M ¹³ καθεσθούμεν M ¹⁴ τῷ πράγματι M ¹⁵ συντόμως M ¹⁶ μακάριον P¹ ¹⁷ μετὰ P² ¹⁸ τῷ προσώπῳ δοβ. P² ¹⁹ ἐστῶτων M ²⁰ δούλου M

Λέγει αὐτῷ ὁ πάπας· Εἶθε, πάτερ, ἵνα ἡμῖν καὶ γὰρ οὕτως καθάπερ σὺ ὑπάρχεις.

144. Τούτων ῥηθέντων ἐξανέστησαν ἅπαντες τῶν σκάνων καὶ ἅπαντα κατὰ τὸν τύπον ποιήσαντες τῶν ἐξ ἔθους ἐπὶ ἱερέων καὶ ἀρχιερέων ἀπέκειραν αὐτὸν δακρύνοντα. Καὶ πρῶτον μὲν ἐχειροτόνησαν 5 αὐτὸν διάκονον, εἶτα πρεσβύτερον, ἔπειτα ἐπίσκοπον καὶ οὕτω λοιπὸν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπετέλεσαν, καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ. Ἐώρα γὰρ ὁ μακάριος Ἀθανάσιος τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ὡσεὶ πῦρ κατελθὸν *ἐπὶ τοὺς ἀμφοτέρους¹ καὶ ἠψφραίνοντο² σφόδρα ἀγαλλιώμενοι ἐν χάριτι Θεοῦ καὶ ἀληθείᾳ. 10

Ὅτε οὖν ἐτέλεσαν τὴν θεῖαν λειτουργίαν μετέλαβον ἅπαντες ἄρτου σὺν τῷ πάπᾳ ἐπὶ τῆς τραπέζης αὐτοῦ τῇ ἡμέρᾳ ἐκείνῃ· ὁ δὲ λαὸς ἠσπάζετο ἐν εὐμενείᾳ³ τὸν μακάριον ὡσπερ γὰρ ἄγγελον Θεοῦ, καὶ ἠψφραίνοντο πνευματικῶς ἀγαλλιώμενοι ἐπ' αὐτόν, μάλιστα ἀκηκόοτες παρὰ τοῦ ἐν ἀγίοις Ἀθανασίου περὶ αὐτοῦ ὅτι εἶδον τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ συνοδεύοντας αὐτῷ καὶ στέφανον *ἐπικείμενον τῇ κορυφῇ⁴ αὐτοῦ ἐκ λίθων τιμίων, ἐν τῇ λειτουργίᾳ δὲ ἔφη⁵ τοῦ Θεοῦ εἶδον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ λάμπον ὡς ὁ ἥλιος.

145. Ποιήσας οὖν ὁ μακάριος Νήφων ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἡμέρας τρεῖς ἐπὶ τὸ αὐτὸ ὁμιλῶν τὰ λόγια Κυρίου μετὰ τῶν ἀγίων τῶν ἐκεῖ 20 σε, ἐξεπλήττοντο πάντες οἱ ἀκούοντες αὐτοῦ τῆς διδασκαλίας καὶ οὕτω οὖν ἐξέπεμψεν αὐτὸν ὁ πάπας εἰς τὴν ἐπισκοπὴν¹ αὐτοῦ, στείλας μετ' αὐτοῦ τὸν μακάριον Ἀθανάσιον καὶ ἑτέρους πρεσβυτέρους ἄνδρας² ἁγίους τε καὶ ὁσίους, ὅπως ἐνθρονιάσωσιν αὐτὸν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ αὐτοῦ, ὃ καὶ ἐγένετο. Καταλαβόντες γὰρ τῇ τετάρτῃ τοῦ Σεπτεμβρίου 25 μηνὸς ἐπετέλεσαν τὴν ἐνθρονίασιν³ τοῦ μακαρίου, καὶ θυσίαν ἀναίμακτον ἀναπέμψαντες τῷ *ἐν οὐρανοῖς⁴ Θεῷ διὰ τῆς καινῆς σφαγῆς τοῦ ἀμνοῦ καὶ Θεοῦ. Οὕτω λοιπὸν ποιήσαντες ἡμέρας τινὰς μετὰ τοῦ μακαρίου καὶ ψυχῇ καὶ πνεύματι ἐξ αὐτοῦ καρπωσάμενοι, ἀνεχώρησαν εἰς τὴν πόλιν ἑαυτῶν, πολλὰ παρακαλοῦντες τὸν ὄσιον, μνεῖ 30 ἀν αὐτῶν⁵ ποιεῖσθαι ἐπὶ τῇ προσευχῇ αὐτοῦ τῇ ἁγίᾳ.

146. Ἠψφράνθη δὲ ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ καὶ πολλοὶ τῶν ἀσθενῶν¹ πίστει πολλῇ προσερχόμενοι πρὸς αὐτὸν ἰάσεως ἐτύγχανον· ἔχαι-

144. *1 οπ. P¹ ² ἠψφραίνετο P¹ ³ πολλῇ δοβ. M ⁴ ἐπὶ τὴν κορυφὴν αὐτοῦ κείμενον M ⁵ οπ. M

145. ¹ ἐπισκοπεῖαν M ² οπ. P¹ ³ ἐνθρονίαν P¹; ἐνθρονιασμόν P² *⁴ ἐπουρανίῳ M ⁵ αὐτοῖς M

146. ¹ ἀσθενούντων P¹

ρεν δὲ καὶ ὁ λαὸς τοιοῦτου ποιμένος *χάριτι Κυρίου² ἐπιτυχών.⁸ Ἐκ-
 5 τοτε οὖν ὁ μακάριος ἐπεμελείτο τοῦ ποιμνίου αὐτοῦ ἐν ἐπιμελείᾳ πολ-
 λῇ, ὥστε ποτὲ μὲν δημοσίᾳ καθήμενος ἐδίδασκεν τὸν λαόν, ποτὲ δὲ
 ἡσυχάζων, λόγους διδασκαλικοὺς συνέτασεν ἐρμηνεύων τὴν παλαιάν
 10 καὶ καινὴν, ἅτινα συντάγματα ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ καὶ μέχρι τοῦ νῦν
 ἀπόκεινται πλήρη ὑπάρχοντα εὐωδίας τοῦ ἁγίου Πνεύματος. Ἄει δὲ
 οὐκ ἐπαύετο δεόμενος τῷ ἀγαθῷ Θεῷ περὶ τῆς αὐτοῦ ποιμνης ὅπως ἐξε-
 λείτῃ αὐτὴν *ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων⁴ ἐκ τῶν αἰμοβόρων λύκων καὶ
 ἀγρίων δαιμόνων, νομίμως καὶ δικαίως παιδεύων αὐτούς, εἶχετο ἀγά-
 10 πη πολλῇ⁵ πρὸς αὐτούς. Τοσοῦτον δὲ ἐπόθησεν αὐτὸν πᾶσα ἡ πόλις
 ἀπὸ μικροῦ αὐτῶν ἕως μεγάλου, ὥστε τῇ προαιρέσει αὐτῶν *εἰ ἡδύ-
 νατο⁶ οὐκ ἤθελον ἐπὶ τῆς γῆς αὐτὸν περιπατεῖν, ἀλλὰ ἐπροαιρούντο
 ὑπταίαι παλάμαις κατέχειν καὶ βαστάζειν αὐτόν.

*Ἐλεγον δὲ ἀγαλλιώμενοι Ἄληθῶς ἐχαρίσατο ἡμῖν Χριστὸς ὁ
 15 Θεὸς ἡμῶν τὸν ἑσπέρου τοῦ οὐρανοῦ λάμποντα τρανῶς τῇ ἐκκλη-
 σίᾳ ῥῶμων.⁷

Τοιγαροῦν καὶ ὁ δίκαιος σφόδρα⁸ ἐπεμελείτο τῶν ὄρφανῶν καὶ
 πενήτων τῆς πόλεως ἐκείνης, παρεμυθεῖτο δὲ καὶ τοῖς ἐν θλίψεσιν
 κρατουμένους καὶ τοὺς νοσοῦντας ἐλέω Θεοῦ ἰώμενος: *εἶχε δὲ⁹ πολλῇ
 20 φιλανθρωπίᾳ πρὸς πάντας, καὶ τί ἔτι, ἀγαπητοί, εἰ βουληθῶ πάντα
 κατ'ἔπος γράφειν, οὐκ εὐτονῶ ὅσα μυστήρια ἐκεῖ πάλιν ἐφανέρου¹⁰
 αὐτῷ ὁ Θεός, *ἀλλ'ὅμως μικρά τινα ἐξ αὐτῶν εἰρηκῶς.

Οὕτως¹¹ ὑποσημαίνω ὑμῖν τὴν τελείωσιν τοῦ ἐμοῦ πατρὸς καὶ
 διδασκάλου, ἐλπίζω γάρ ἐν τάχει καγὼ προθύμως καταλαβεῖν αὐτόν¹²
 25 ὅπου αὐλίζεται: οὗτος γάρ μοι τελευτῶν καθυπέσχετο¹³ ἐν ἀρχῇ τῆς
 ἐπισκοπῆς αὐτοῦ.

147. Μιᾶ τῶν ἡμερῶν ἐν ὧσιν προσηύχετο ὑπὲρ τῆς ποιμνης
 αὐτοῦ τοῦ σώαν καὶ ἀκέραιον αὐτὴν διαφυλαχθῆναι ἐκ τῶν πονηρῶν
 τοῦ δράκοντος, μικρὸν τῆς εὐχῆς παυσάμενος παρέκυψεν αὐτῆς πρὸς
 30 τὴν πλατεῖαν τῆς πόλεως, μέσης ἡμέρας οὔσης καὶ πάντων γευσα-
 μένων καὶ ἀναπαυομένων, ὄρᾳ ὁ δίκαιος μαῦρον τινὰ εὐμεγέθη ρύπῳ
 πολλῷ περικεχυμένον καὶ ράβδον κατέχοντα μεγάλην, καὶ αὐτὸς ἦν
 συντετριμμένος καὶ οὐκ ἡδύνατο ὀδεύειν, μικρὸν γὰρ περιεπάτει, καὶ
 πάλιν σκελιζόμενος¹ ἐκάθητο, ὡς δῆθεν ἀναπαυόμενος. Ὡς οὖν ἑώρα

*2 ο.π. P² 2 Χθ M ⁸ ἐπιτυχόντες M *4 ο.π. P² 4 Θεὸς δοβ. P¹ ⁵ πολῆ (sic) M P²,
 ἀγάπην πολλὴν P¹ *6 εἰ ἦν δυνατὸν M ⁷ τοῦ Θεοῦ M ⁸ ο.π. M *9 ἦγετο M
¹⁰ ἐφανέρωσεν M *11 ο.π. P¹ ¹¹ ἀλλὰ δοβ. P¹ ¹² ἔχω δοβ. P¹ ¹³ καθωμολογήσατο M

147. ¹ ἐκείθεν ὡς εἰκός δοβ. M

τούτον ὁ ὄσιος ἔγνω τὸ πνεῦμα ὅτι διάβολός ἐστιν, καὶ εὐθὺς ἔβα-
 λεν φωνὴν ἐπ' αὐτὸν λέγων· Σοὶ λέγω, σαπρία διεφθαρμένη, ποῦ πο-
 ρεύῃ, τίς δέ σοι ἡ τόλμη τοῦ ἐνθάδε² ἐληλυθέναι;

Ἐκεῖνος δὲ τοῦτο ἀκούσας ἔστη, καὶ περιστραφεὶς ἠτένιζεν τῷ
 ἀγίῳ βλοσυρῷ τῷ ὄμματι, ὥσπερ καταπιεῖν θέλων τὸν μακάριον, καὶ 5
 ἀποκριθεὶς λέγει πρὸς τὸν ὄσιον· Ἦκουσα τὰ περὶ σοῦ ὅτι ὡδε γέ-
 γονας, καὶ ἦλθον τῇ ῥάβδῳ μου συντρίψαι σε καὶ τὸ ποιμνιον σου.

Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Τί οὖν περιπατεῖς ὡς μόλις, ἔπειτα τοι-
 αὔτα ἀπειλεῖς;

Λέγει ὁ σατανᾶς· Ἀφ' οὗ ἐπλανήθην καὶ ἔπεισα τοὺς ἰουδαίους 10
 σταυρῶσαι τὸν Ναζωραῖον, ἔκτοτε συντέτριπται τὰ ὄστα μου καὶ οὐκ
 ἔστιν μοι ἰσχύς καθὰ καὶ τὸ πρότερον· εἰ γὰρ ἴσχυον νῦν ὡς καὶ
 πρώην, σὲ ἂν τῇ ὥρᾳ ταυτῇ ἐκ τῶν ἄνω κάτω διέσπασα καὶ συ-
 νέτριψα.

Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος·³ Ἴδου κἂν οὕτως ἀπειλεῖς μοι καὶ τὸ 15
 ποιμνιόν μου διατρίψαι⁴ ὡς λέγεις τῇ ῥάβδῳ σου; καὶ ταῦτα, λυμεῖν,
 σαπρίας *πλήρης ὢν, συντεθλασμένος, ὡς βλέπω καὶ ὡς⁵ ὠμολόγησας,
 πῶς ἄρα καὶ τετόλμηκας, ὡ βδέλυγμα *καὶ δυσωδία, ὅλως καὶ⁶ ἀναι-
 σχυντεῖν⁷ ἰδοὺ γὰρ δεηθήσομαι⁸ τοῦ Θεοῦ μου, καὶ τῇ ὥρᾳ ταύτῃ
 παραλείπονταί σε ἄγγελοι πυρός καὶ σφόδρα σε μαστιγώσαντες τῷ 20
 αἰωνίῳ πυρὶ παραδώσουσι.

Λέγει αὐτῷ ὁ διάβολος· Μὴ δέομαί σου, μὴ τοῦτο ποιήσης,
 *ὁμολογῶ γὰρ ὅτι δύνασαι· πλὴν μὴ τοῦτο ποιήσης⁹ καὶ εὐθὺς ἀνα-
 χωρῶ τῆς πόλεώς σου, τιθεὶς σοι λόγον τοῦ μηκέτι προσεγγίσαι τῇ
 πόλει σου. 25

Ὁ δὲ δίκαιος τοῦτον ἀρασάμενος ἀφανῆ πεποίηκεν εἰπών· Καὶ
 τίς ἄρα ἐστὶν χριστιανὸς ὁ τὸν λόγον τοῦ διαβόλου πιστεύων, ψεύ-
 στης γὰρ ἐστὶν ὁ λυμεῖν καὶ δόλιος, καὶ μηδὲ κύνωπος ἰσχύον κε-
 κτημένος· εἴρακα γὰρ ἐγὼ ἄνδρα συνετόν, ὅστις νοήσας τὴν χασμψι-
 δίαν ἐκ δαιμόνων εἶναι προσέθετο ἔτι ἅπαξ, μηδέποτε τῇ χασμψιδίᾳ 30
 ἐκδοῦναι αὐτόν, ἐν τούτῳ οὖν νοήσαντες τὰ πονηρὰ δαιμόνια δι-
 ἰσχυριζόμενον τοῦ μὴ χασμψιδίαν, πόλεμον κατ' αὐτοῦ ἐκίνησαν χαλε-
 πόν, ἐκεῖνος δὲ εὐφυῶς παρετάσσετο αὐτοῖς μὴ ἐκνεύων¹⁰ ὅλως εἰς
 τὸ θέλημα αὐτῶν, καὶ ἦν ἰδεῖν γέλωτα τοῖς δαίμοσιν προκείμενον· ἄλ-
 λος γὰρ ὑπῆγε καὶ ἕτερος ἤρχετο πολεμοῦντες τὸν ἄνθρωπον εἰς τὸ 35
 χασμψιδίαν, καὶ ἅπαντες λοιπὸν ἐπρίοντο καὶ οὐδόλως ἴσχυον τί τῶν

² ἐνταῦθα P¹ ³ ἄγιος P¹P² ⁴ συντρίψαι M; ο.π. P¹ ⁵ ο.π. P¹ ⁶ ο.π. M ⁷ ἀναι-
 σχυντεῖν M ⁸ ο.π. P² ⁹ ο.π. (παλ.) P¹ ¹⁰ ἀνανεύων M; ἀγνοῶν P¹; ἐκνεύων P²

ἀρεσκόντων αὐτοῖς διαπράξει. Τίς γὰρ οὐκ ἂν γελάσῃ εἰς τὴν ἀσθένειαν τῶν πονηρῶν δαιμόνων, ἠλάσσοντο γὰρ ἐπ' αὐτῷ¹¹ ὡσεὶ τριάκοντα τῆ ἡμέρα, καὶ οὐκ ἦν ἰσχὺς ἐπ' αὐτοῖς τοῦ καταβάλλαι τὸν ἄνδρα *εἰς τὸ¹² χασμῶδειν.

5 Ταῦτα λέγων ὁ δίκαιος πρὸς τὴν ἐμὴν εὐτέλειαν, ἐσεμνύνετε σφόδρα καὶ περιεφέρετο δόξῃ πολλῇ ἀγαλλιῶμενος ἐν Κυρίῳ, οἶμαι δὲ περὶ αὐτοῦ, τάχα¹³ ταῦτα ἔλεγεν· Οὐδέπω γὰρ τις αὐτὸν εἶδεν ὅλως χασμῶδιᾶ σχεθέντα, ἐξ' ὅτε ἐπεστράφη πρὸς Κύριον τὸν Θεὸν ἐν καλῇ μετανοίᾳ καίτοι πολλὰ *αὐτὸν εἰς τοῦτο ἐκπολεμησάντων¹⁴ τῶν
10 πνευμάτων τῆς πονηρίας· δεινὸν γὰρ ἔλεγεν τοῦ περίεστιν τῷ ἀνθρώπῳ¹⁵ τῷ ὅλως καταφέρειν αὐτὸν εἰς χαύνωσιν χασμῶδιᾶς, σκοτασμὸν γὰρ φησὶ σκευασμένον ἔχοντες οἱ πονηροὶ δαίμονες, ἐν τῷ τέως μαγγανείας τὸ στόμα τοῦ ἀνθρώπου διανοίγοντες ἐμπιπλῶσιν ζόφου *τὸν νοῦν¹⁶ καὶ σκοτασμοῦ, πρὸς ῥαθυμίαν ἀπειρον ἐγκυλίοντες τοὺς υἱ-
15 οὺς τῶν ἀνθρώπων. Καὶ ταῦτα μὲν περὶ τούτου.

148. Ἄλλοτε δὲ πάλιν δεομένου αὐτοῦ Κύριον τὸν Θεὸν περὶ τῆς σωτηρίας *τῆς ποιμνῆς¹ αὐτοῦ, ἀνέβη αὐτῷ λογισμὸς τοιοῦτος, ὡς ὅτι διὰ τάχους καταλείπει τὴν ζωὴν τὴν πρόσκαιρον, μεταστὰς πρὸς τὴν ἀγήρω ζωὴν. Ὡς οὖν τοῦτο ἐλογίζετο, αἰφνίδιον γίνεται εἰς
20 ἔκστασιν τινά, καὶ θεωρεῖ θάλασσαν μεγάλην, ἣτις ἐμπέπληστο ἀνθρώπων ἀπείρων, ἅπαντες δὲ εἴκαζον πλείον ἐν αὐτῇ εἰς τὸ πέραν ἐπιγόμενοι, τινὲς οὖν ἐν ὄσῳ ἔπλεον, ἔφερον ἐπὶ *τοῦ ὤμου² αὐτῶν ὑπερμεγέθη φορτία, λίθους καὶ πηλὸν καὶ ξύλα, τέφραν καὶ χαλκὸν καὶ χρυσίον, καὶ πάσαν τὴν ὕλην τοῦ κόσμου, πολλοὶ δὲ ἐξ αὐτῶν
25 καὶ συνεπνίγοντο τοῖς φορτίοις ἑαυτῶν χαλεπῶς, ἕτεροι δὲ ἔπλεον μικρὰ φορτία βαστάζοντες, καὶ ἔτι συνέλεγον καὶ ἕτερα³ φορτία καὶ μέντοι συμπνιγόμενοι τούτοις καὶ ἕτερα συνέλεγοντο· εἶχεν δὲ ἡ θάλασσα ἐκείνη ὀμίχλην, *βίαν καὶ σκοτασμὸν⁴ καὶ αἰσχος ἦν τοῖς πλέουσιν τοῦ βλέπειν τὴν ὁρμὴν τοῦ πλοῦς, ἕτεροι δὲ ἔπλεον μὴ φέρον-
30 τες φορτία καὶ τινὲς μὲν ἐξ αὐτῶν εὐθυδρόμου, τινὲς δὲ βάζοντες κυλιστὴν εἰς τὸν βυθὸν συνεπνίγοντο καταφερόμενοι εἰς τὸν φλογμὸν τῆς ἀβύσσου, ἕτεροι δὲ περιεπάτου ἐπάνω τῆς θαλάσσης, τινὲς δὲ καὶ πτέρυγας ἔχοντες πυρακεῖς ἐπὶ τῆς θαλάσσης ἐπέταντο ἐν πολλῇ χαρᾷ καὶ ὑπήγον εἰς τὸ πέραν ἐν τάχει. ἄλλοι δὲ πάλιν ποτὲ

¹¹ οπ. M ^{*12} τοῦ M ¹³ οπ. P¹P² ¹⁴ τῶν μετανοησάντων P¹ ¹⁵ ἐκεῖνω δοβ. P¹ ^{*16} οπ. P¹

148. ¹ τοῦ ποιμνίου P¹ ^{*2} τῶν ὤμων P¹ ³ ἄλλα P² ^{*4} καὶ βίαν σκοτασμοῦ M

μὲν καθήμενοι, ποτὲ δὲ περιπατοῦντες ὑπὲρ ἄνω εἰς τὸ πέραν, πολλοὶ δὲ πλέοντες καὶ πνιγόμενοι ἐφώνουν μεγάλα ζητοῦντες⁵ φορτία⁶ μεγάλα ἐν τῷ πλέειν, ἀπερρίπτον αὐτὰ κατὰ μικρὸν, ἐλαφρότητα ἐκ τούτου ἐνδύομενοι καὶ ἔπλεον εὐθέως, ἄλλοι δὲ ἐρχόμενοι ὀπισθεν τούτων, συνελέγοντο ἅπερ ἐκεῖνοι ἀπερρίπτον μετὰ πολλῆς προθυμίας,⁵ καὶ ἦν ἰδεῖν ἐν τῇ θαλάσῃ ἐκεῖνη ἐλεεινόν· ἕτερος γὰρ ἕτερον συνέκρουεν, ἄλλος δὲ τὸν ἔγγιστα αὐτοῦ ἐβύθιζεν, ἐπίβουλοι γὰρ ἀλλήλων ἱπῆρχον, πολλοὶ δὲ εὐποροῦντες καὶ πλοῖα, προσεκαλοῦντο καὶ ἄλλους τοῦ πλεῦσαι σὺν αὐτοῖς οἳ οὐκ ἤθελον, ἀλλὰ μᾶλλον εἶλοντο⁷ συμπνίγεσθαι τοῖς ἑαυτῶν φορτίοις καὶ οὐχὶ διὰ *πλοίου πλεῦσαι.⁸ Ταῦ-10
τα καὶ ἕτερα βλέπων⁹ ὁ ἄγιος, ἐξίστατο τί ἂν εἴη ταῦτα, καὶ μετ' ὀλίγον ἐγένετο αὐτῷ φωνὴ λέγουσα· Ἡ μὲν θάλασσά ἐστιν ὁ κόσμος ὁ τεθορυβημένος· οἱ πλέοντες εἰσὶν υἱοὶ τῶν ἀνθρώπων, ἡ δὲ διαφορὰ τῆς πλοῦς, *ἢ πολυτάραχος ἐστιν¹⁰ καὶ ὑλώδης τῶν ἀνθρώπων διαγωγῆ, ὁ θέλων εὐθέτως πλέειν πρὸς τὴν ἀγήρω ζωὴν, ἐν καινῇ¹⁵ κτίσει καὶ πολλῇ ἀκτημοσύνῃ ὀφείλει πορεύεσθαι καὶ οὕτω προκόπτει, ὁ δὲ γε μετὰ τῆς ὑλῆς πλέων, τάχιον τῷ βυθῷ τοῦ ἄβου παραπέμπεται.

149. Ταῦτα ἀκούσας ὁ δίκαιος, σαφέστερον ἔγνω τὰ ὀραθέντα, καὶ διὴ πλείονα ἔνοιαν ἔτι λαβὼν βλέπει ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ κοιλάδα²⁰ τινὰ πάνυ μεγάλην καὶ μεμεστωμένην πλήθει ἀνδρῶν τε καὶ γυναικῶν, *παιδῶν τε καὶ νεωτέρων, μοναχῶν τε καὶ κληρικῶν,¹ γυνὴ δὲ τις πλάνος οὔσα, ἴστατο μέσον τῆς κοιλάδος καὶ αὕτη εἶχεν στολὴν χρυσοῦφαντον, μαργαρίται καὶ στολίσματα προσῆσαν αὐτῇ πολυποικίλα, λίθοι τε τίμοι καὶ διάφοροι, χρυσίον² καὶ ἄργυρος παρ' αὐτῇ ἦν, ἄρ-25
τοι καὶ οἶνος καὶ τράπεζαι κύκλῳ αὐτῆς, καὶ πάντα τὰ γῆϊνα ἐν αὐτῇ ἦν· αὕτη οὖν τοιούτῳ σχήματι ἴστατο μεγάλους ὀφθαλμοὺς ἔχουσα *καὶ καθαρῶς³ μηδένα βλέπουσα, πᾶσιν δὲ συνετάσσετο λέγουσα· Ὅτι σύ με ἔχεις κληρονομήσει *καὶ σύ. Ταῦτα πᾶσιν συνετάσσετο⁴
μηδενὶ εἰς ἔκβασιν τῶν συνταγῶν τὰ ἐχόμενα ποιουμένη, πάντας δὲ³⁰ πλανῶσα ἔπειθεν τὸν νοῦν ταῖς φροντίσιν ἀναλίσκειν εἰς αὐτήν, ὡς οὖν ἐφρόντιζον πάντες περὶ αὐτῆς καὶ μόνῃς, ὑπῆρται τινὸς μεγάλου βασιλέως ἐρχόμενοι κατὰ μικρὸν μικρὸν ἀπέκτενον πάντας ἐν στόματι ῥομφαίας⁵ καὶ τὸν χοῦν διορύττοντες ἐκέϊσε ἔχωννυον τὰ σώματα

⁵ ἄλλα δοβ. M ⁶ βαστάζειν δοβ. M; τινὲς φέροντες φορτία δοβ. M ⁷ οπ. M
*⁸ τὸ πλεῦσαι τούτοις ἐν τοῖς πλοίοις M ⁹ ἐβλεπεν M ¹⁰ ἢ πολύσκυλλτος ἐστιν M

149. *¹ οπ. P² ² χρυσός M ³ καθαρῶς δι M ⁴ καὶ τοῖς πᾶσιν αὐτὰ συνετάσσετο M и др. ⁵ μαχαίρας P¹

αυτῶν, πολλοὶ δὲ οὐκ ἐπέιθοντο τῇ γυναικὶ ἐκείνῃ, ἀλλ' ἐνέπτυνον εἰς τὸ πρόσωπον αὐτῆς καὶ κατεφρόνουν τῶν αὐτῆς τῶν ματαίων, οὓς καὶ ἐσέβοντο αἰσίως⁶ οἱ στρατιῶται ἐκεῖνοι τοῦ βασιλέως.

150. Ταῦτα βλέπων ὁ ἄγιος, ἐξενίζετο καὶ ἐν τούτοις σφόδρα·
 5 πάλιν δὲ περιστραφεὶς καὶ ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ, ὄρα τὸπον μέγαν καὶ φω-
 τοειδῆ, πάσης εὐωδίας μεμεστωμένον, θρόνος δὲ ἴστατο φωτοειδῆς
 καὶ δεδοξασμένος ἐκέισε ὡς ὁ ἥλιος· γυνὴ δέ τις ὑπέρλαμπρος ἐπὶ
 τῷ θρόνῳ ἐπανεπέπαυτο¹ ἀκτίσιν ποικίλαις τὰ κύκλῳ καταστράπτου-
 σα, πλῆθος δὲ λευχειμονούντων σφόδρα ὠραίων ἴστατο κύκλῳ αὐ-
 10 τῆς καὶ εὐφήμουν αὐτῇ αἰσίως, αὐτὴ δὲ εἶχετο στολαῖς νεφελώδεσι
 καὶ μαρμαρυγὰς περιεβέβλητο, θεοειδέσιν ἄνθεσι *τοῦ παραδείσου κα-
 ταμεμυρισμένη,² ὑπῆρχεν δὲ *μικρα ὀπή φέρουσα ἀπὸ τῆς κοιλάδος
 πρὸς αὐτήν, λοιπὸν³ δὲ ἐκεῖνοι περὶ ὧν εἰρήκαμεν ὡς ὅτι κατεφρό-
 νουν τῶν συνταγῶν τοῦ ψευδογυναίου ἐκεῖνου καὶ πτύοντες *αὐτῆς
 15 τὸ πρόσωπον,⁴ οὗτοι φυγὰς ᾗχοντο ἐπὶ τὴν στενωπάτην ὁδὸν⁵ ἐκεί-
 νην καὶ πρὸς τὴν γυναῖκα ταύτην ἐρχόμενοι,⁶ ἠσπάζοντο αὐτὴν φι-
 λήματι ἀγίῳ, ἥτις παρευθὺς ἐνδύουσα αὐτοῖς *τὸ φῶς ὡς ἱμάτιον καὶ
 θεομύστους στεφάνους περιτιθεῖσα αὐτοῖς,⁷ ἀπέστειλεν αὐτοὺς εἰς
 20 γλυκασμὸς ἄρβητος καὶ ἀνέκφραστος.

Ταύταις ταῖς θεωρίαις ἐντρυφῶν ὁ ὄσιος, μόλις ἐπανήλθεν εἰς
 ἑαυτὸν καὶ διαλογισάμενος τὰ ὀφθέντα αὐτῷ, ἔγνω σαφῶς τὸ μὲν
 δόλιον γύναιον τὴν ζωὴν εἶναι τὴν πρόσκαιρον, ἥτις πάντας ἐπαγγέ-
 λεται πλουτεῖν καὶ ῥέμβειν εἰς τοῦτο τοὺς πλείους⁸, καταδουλοῦσα ἐν
 25 τῷ τέως τὴν προαίρεσιν αὐτῶν εἰς αὐτήν, Θεῷ δὲ μὴ ἕωσα λειτουρ-
 γεῖν, ὅσοι περ εἰσὶν καὶ χαυνότεροι, διὸ καὶ ὁ θάνατος καταλαμβάν-
 ων τούτους ἀνετοιμούς, τὴν ψυχὴν ἐκσπῶν, τὸ σῶμα τῇ γῆ παραδί-
 δωσιν, ἢ δὲ ἑτέρα γυνὴ ἥτις ἐπὶ θρόνου ἀνεπέπαυτο, αὐτὴ ἔν ἡ ζωῇ
 ἔ αἰώνιος πρὸς ἣν ὑπῆγον οἱ ἄγιοι διὰ τῆς στενῆς ὁδοῦ προσκαίρως
 30 βαδίζοντες, οἵτινες ἐμπύοντες τοῖς γηϊνοῖς πράγμασιν ὡς ἀπάτην δὲ
 αὐτὰ καταλιμπάνοντες καὶ ὡς κονιορτόν,⁹ βιασταὶ γενόμενοι ἐν τῷ
 τέως ἀρπάζουσιν τὴν βασιλείαν τῶν οὐρανῶν, τελευτῶντες γὰρ τῷ
 φυσικῷ θεσμῷ, μεθίστανται πρὸς τὴν ζωὴν τὴν αἰώνιον· ἐκείνη δὲ
 καταφιλοῦσα αὐτοὺς ἐνδιδύσκει στολὰς φωτοειδεῖς καὶ οὕτω αὐτοὺς
 35 καταπάει εἰς μακαρίας αὐλάς, ἔνθα φωνὴ ἑορταζόντων τὰ μελίβρυτα.

⁶ ο.π. P¹

150. ¹ ἐπανεπέπαυτο M ² ο.π. P¹ ³ ο.π. P² (παλ.) ⁴ αὐτὴν εἰς τὸ πρό-
 σωπον M ⁵ ο.π. P¹P² ⁶ γενόμενοι M ⁷ ο.π. P² ⁸ πλουσίους P¹ ⁹ ἡγούμενο-
 δοβ. M

151. Ταῦτα οὕτως ἔχειν¹ συγκρίνας τὰ ὀραθέντα αὐτῷ, στενά-
 ζων ὁ δίκαιος ἔλεγεν· Πότε ἤξω κἀγὼ καὶ ὀφθήσομαι τῷ προσώπῳ
 τοῦ Θεοῦ *μου; ἄρα δὲ ἀξιωθήσομαι κἀγὼ ὁ ἄσωτος τῷ προσώπῳ
 τοῦ Θεοῦ,² ποῖα γὰρ αὐτοῦ³ θελήματα εἰργασάμην ἵνα θεάσωμαι
 αὐτόν· ἀληθῶς οὐαὶ σοι, Νήφων ταπεινέ, διότι εἰς τὸ πῦρ μέλλεις 5
 ὑπάγειν διὰ τὰ ἔργα σου τὰ πονηρά, ὁ γὰρ οὐρανὸς ἐντύχαι ἔχει
 κατὰ σοῦ πρὸς τὸν Θεόν, διότι μαιίνεις αὐτόν τῇ θεωρίᾳ, *ἢ γῆ⁴
 *καὶ αὕτη⁵ ἐντύχαι ἔχει⁶ κατὰ σοῦ, ἄθλιε, διότι τὴν μαιίνεις αὐτὴν
 τοῖς βεβήλοις σου ποσίν, ὁ ἀῆρ καὶ αὐτὸς κόπον σε ἡγείται, παρά-
 νομε, καπνίζεις γὰρ αὐτόν τῇ δυσωδίᾳ τῆς πνοῆς σου, υἱοὶ τῶν ἀν-10
 θρώπων καὶ αὐτοὶ βάρος⁷ σε ἐκτήσαντο, *μαιίνεις γὰρ καὶ αὐτοὺς τῇ
 βεβήλῳ σου ἀναστροφῇ, οἱ λίθοι δὲ καὶ ὁ χουὸς τῆς γῆς καὶ αὐτὰ
 κεκράζονται κατὰ σοῦ, σαπρέ, διότι πάντα ἐβίασας⁸ καὶ πάντα ἠχρεί-
 ωσας· τίνα γὰρ οὐκ ἐμίανας,⁹ πάντα τὰ ὀρατὰ καὶ τὰ ἀόρατα, ἄθλιε,
 βάρος σε ἐκτήσαντο,¹⁰ διὰ τοῦτο μέλλεις πυρὶ γεέννης ἐκτεφροῦ-15
 σθαι.¹¹

Ταῦτα λέγων ὁ μακάριος¹² μετὰ δακρύων· ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ἐν
 κατανύξει ἔτι συμπαθῆσαι αὐτοῦ τὰς ἀμαρτίας καὶ ἐλευθερῶσαι αὐτόν
 τῆς γεέννης τοῦ πυρός, ἐδεδοίκει γὰρ τοῦ θανάτου τὴν ὀρμὴν, θάνα-
 τον δὲ ἐκείνον ὃν¹³ λέγω, τὴν ἀπώλειαν τῆς ψυχῆς· καὶ εἰ ὁ τοσοῦ-20
 τος καὶ τηλικούτος φωστὴρ ἐδεδοίκει τὴν ἀπώλειαν καὶ τὴν ἐκπτω-
 σιν τὴν ἐκ τοῦ Θεοῦ, ἡμεῖς οἱ ἔλεεινοὶ τί ἄρα¹⁴ ἔχομεν δράσαι μη-
 δὲν ἀγαθὸν κεκτημένοι;

152. Ὁ δὲ δίκαιος Νήφων προέγνω τὴν αὐτοῦ μετὰστασιν τοι-
 οῦτῳ τρόπῳ. Μιᾶ γὰρ τῶν ἡμερῶν μετὰ τὸ ἀπολύσαι αὐτόν τοὺς 25
 ἀδελφούς καὶ κληρικοὺς τῆς ἐκκλησίας, καθὼς ἔθος εἶχεν ὀμιλεῖν αὐ-
 τοὺς τὰ τοῦ πνεύματος λόγια, μετὰ τὴν ἀπόλυσιν τῆς ἐκκλησίας, ὀρῶ
 αὐτόν πάνυ κατηφῆ καὶ τεταλαιπωρημένον, καὶ ὥσπερ στρουθίον ἐν
 ἀπέριπῳ ἰλαρότητι καθήμενον, καὶ σφόδρα τοῦτο ξενοσθεῖς ἠρεάμην
 αὐτόν ἐπερωτᾶν ἐν εὐμενεῖᾳ, τὸ τί ἂν ἦν τὸ οὕτως αὐτόν [ἐνηλλάχθαι, 30
 ποτὲ μὲν καθάπερ ῥόδον ἐγένετο, *ποτὲ δὲ στυγνότητι πάνυ συνεί-
 χετο¹ καὶ ποτὲ μὲν ὑπομειδιῶν,² ποτὲ δὲ σκυθρωπάζων³ ὥσπερ
 συμβούλιον ποιῶν μετὰ τοῦ νοῦς αὐτοῦ, πολλὰ οὖν ἐδυσώπουσαν αὐ-
 τὸν καταφιλῶν ὡς πνευματικῷ⁴ πατρὶ φράσαι μοι, τὸ τί ἄρα περὶ

151. ¹ οπ. P¹ *² οπ. (παλ.) P¹P² ³ οπ. M *⁴ καὶ ἢ γῆ P²; ἢ δὲ γῆ P²
⁵ οπ. P¹ ⁶ καὶ αὕτη πρὸς τὸν Θεόν (ρκπ.) P¹ ⁷ βαρέως M ⁸ ἐμίωσας M ⁹ ἐμί-
 ωσας M ¹⁰ οπ. P¹ ¹¹ (ἐκ — P²) τεφρωθῆναι P¹P² ¹² ἐκεῖνος δοβ. P¹ ¹³ ἀν M
¹⁴ καὶ δοβ. P²

152. ¹ οπ. M ² ὑπεμειδία M ³ ἐσκυθρωπάζεν M ⁴ μου δοβ. P¹

αὐτὸν ἐγένετο. Καὶ οὐκ ἀπεκρίνατο. Ἐσχατὸν δὲ ἐπιστραφεὶς λέγει μοι· Τέκνον, ἰδοὺ ὁ πατήρ σου ὄν πολλὰ ποθεῖς ἀφίει σε ἐν τῷ τέως σωματικῶς. Ἐμοῦ δὲ σφόδρα χαλεπαίνοντος πρὸς τὸν λόγον τοῦ δικαίου, λέγω αὐτῷ· Μὴ, πάτερ, μὴ ἐάσης τὸ τέκνον σου, οἶδας γὰρ 5 ὅτι ἐξ ὅτε σὲ εἶδον οὐκ ἐχωρίσθην σου, ὅπως διὰ σοῦ εὖρω ἔλεος πρὸς τὸν Θεόν.

Πάλιν λέγει μοι καὶ αὐτὸς· Μὴ φοβοῦ, τέκνον, ἐάν γὰρ εὖρω παρῆρσιαν πρὸς τὸν ἀγαθὸν καὶ ἐλεήμονα Θεόν, γινῶθι, ταχὺ γὰρ σὲ ἄξω ὅπου γε κἀγὼ εἰμί, εἰδὲ οὐκέτι εὖρω παρῆρσιαν, κἀν σοὶ ἀγωνί- 10 σου, τέκνον, ἐν ὅλῃ καρδίᾳ σου ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, ὅπως δυνησῇ καὶ τὸν πατέρα σου ἐξελέσθαι τοῦ πυρός καὶ σὺ αὐτὸς μεγάλης δόξης ἀξιωθήσῃ.

Πάλιν οὖν λέγω τῷ μακαρίῳ· Δέομαί σου, πάτερ, εἶπέ μοι πῶς ἔγνωσ τὴν τελείωσίν σου;

15 Καὶ φησὶν αὐτὸς·⁵ Ἄκουσόν μου, τέκνον· οὐ γὰρ μὴ κρύψω τι τῷ ἐμῷ ἀγαπητῷ· ταύτη τῇ νυκτὶ ἐν ᾧ ἐτελείωσα τὴν ἔκτην ὥραν, μικρὸν τι ῥαθυμῆσας, ἤτεθηκα ἑαυτὸν⁶ τοῖς γόνασί μου⁷ βραχὺ τι ὑπνῶσαι, καὶ αὐτίκα⁸ ἐκστάσει συσχεθεὶς ἀπείρω,⁹ ὄρω ἑμαυτὸν ὡς ὅτι εἰσῆλθον πρὸς βασιλεία¹⁰ εὐπρεπῆ καὶ ὠραία¹¹ σφόδρα ἐν οἷς 20 ἦν θρόνος πυρός φοβερὸς καὶ ἀέρι ἐστηριγμένος καὶ σοφία πολλὴ ἐκκέχυτο ἐπ' αὐτῷ καὶ θεῖον αἶλλον κρονηδὸν περιίπτατο αὐτῷ μαρμαρυγαί τε καὶ λαμπηδῶνα διεδίδοντο ἐξ αὐτοῦ εἰς τοὺς κύκλῳ ἐστῶτας, στέμματα βασιλικά καὶ χρηστότητος μεστὰ¹² πολυπλασίως περιῆσαν αὐτῷ, καὶ δόξα Κυρίου ὡς ἀπαύγασμα δόξης· χαρακτήρ δέ τις ἀφ- 25 ραστος ἐπαναπέπαυτο ἐπὶ τῷ θρόνῳ ἐκείνῳ ἐξ οὗ ἔσταζεν εὐωδίας γλυκασμὸς πολυποίκιλος, ἣτις καὶ διέτρεφεν τὰς οὐρανίους δυνάμεις· χίλια γὰρ χιλιάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ, *καὶ μύρια μυριάδες ἐλει- 30 τούργουν αὐτῷ·¹³ ὡς οὖν ταῦτα ἐώρουν, ἰδοὺ φωνὴ ἐκ τοῦ θρόνου ἐκείνου γίνεται πρᾶξις εἰς ἀκοὴν λεγούσα· Μιχαήλ, Μιχαήλ, δεῖξόν τὴν κατάπαυσιν τῷ φίλῳ ἡμῶν.

Παραχρήμα δὲ ἰδοὺ στύλος πυρός μέγας καὶ φοβερὸς παραλαβῶν με ἔρχεται ἐν τινὶ τόπῳ πάσῃ σοφίᾳ μεμεστωμένος,¹⁴ καὶ ἐν αὐτῷ ὑπῆρχον παλάτια θαμβητικά καὶ ἐπουράνια ὑπάρχοντα εἰς πληθὸς πολὺ, ἀποφέρει μοι¹⁵ οὖν ὁ ὀδηγῶν με εἰς ἐν τῶν παλατιῶν, 35 καὶ ἰδοὺ πύλη ὠραία εἰς ὕψος ὅλη βρυόλιθος ὡς πάσιον τῇ θεᾷ, ἀλλ'

⁵ ὁ μακάριος P¹ ⁶ ἑμαυτὸν P² ⁷ μικρὸν δοβ. P¹ ⁸ οπ. M; ἀπείρω δοβ. M ⁹ οπ. M ¹⁰ βασιλέα M ¹¹ ὠραίῳ M ¹² οπ. P² ¹³ οπ. M ¹⁴ κεκοσμημένῳ M ¹⁵ οπ. M P¹

οὐκ ἔνυλος, οὐρανόφωτος δὲ ὡς εἰπεῖν, φρένα καὶ νοῦν καὶ διάνοιαν εἰς ἔκπληξιν καὶ θάμβος αἴρουσα,¹⁶ αὐτῆς οὖν ἄφνω διανοιχθεῖσης εἰσήλθομέν ἔνδον, καὶ ἰδοὺ φῶς ἄπειρον μετὰ φρικτῶν ἀρωμάτων ὑπήντησεν ἡμῖν καὶ πολλοὶ λευχεῖμονες ἠπλώθησαν πρὸς ἡμᾶς ζητοῦντές με τάχιον ἐκεῖ, ἔλεγον δὲ τῷ ὀδηγούντί με· Δέσποτα Μιχαὴλ, ὅ ἕως τίνος οὐκ ἀποδίδεις ἡμῖν τὸν ἀγαπητὸν ἡμῶν, ὃν ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο ἡμῖν εἰς αἰῶνα αἰῶνος.

Ἐλεγεν δὲ αὐτοῖς ἐκεῖνος· Ἡ βουλή τοῦ Πατρὸς καὶ τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διατάξατο μετὰ τρεῖς ἡμέρας χαρισθῆναι ὑμῖν αὐτῷ. 10

Τοῦτο ἐκεῖνοι ἀκούσαντες, ἤρξαντο σκιρτᾶν καὶ ἀγάλλεσθαι ἐν Πνεύματι ἁγίῳ, καὶ τινὰς ἐτοιμασίας¹⁷ ποιεῖν θεαρέστους καὶ εὐπρεπεῖς.

Ὁ δὲ ὀδηγῶν με λέγει μοι· Ὡδε ἐστὶν ἡ κατάπαυσις σου προνοία τοῦ ἐλείψαντός σε τῇ ἀφάτῳ φιλανθρωπία, πλὴν εἰ θέλῃς εἰσελ- 15
θωμεν ἐνδότερον. Καὶ δὴ εἰσελθόντων ἡμῶν ἐξίσταμαι πάνυ,¹⁸ ὁ τερπνός¹⁹ ἐκεῖνος θάλαμος καὶ μετ'ἐκείνον ἕτερος καὶ μετ'ἔπειτα ἕτερος, καὶ ἕτεροι ἄπειροι ὧν οὐκ ἔστιν ἀριθμὸς ζένα καὶ φρικτὰ ἔργα κερτημένοι, ἃ διερχόμενοι κατοπτρεύομεν ἅπαντα, ὑπῆρχον δὲ καὶ θρόνοι ἔκφωτοι, καὶ στρωματὰ θεῖα φέρουσαι τὸν νοῦν εἰς ἔκστασιν, καθ' 20
ἕκαστον δὲ θάλαμον ἐναπέκειντο²⁰ ἄνθη ἀειθαλῆ καὶ πολυποίκιλα·²¹ κάμεραι²² ὁμοίως ἦσαν ὑπέρχουσαι μεγάλαι μεμεστωμένα θεῖων ἱματίων, ὧν ἡ τερπνότης ἀλληκτος καὶ ἀφραστος, στέμματα δὲ ἔκειντο ἐκεῖ μυριόχρωτα, θεόφωτα καὶ ὑπερένδοξα, καὶ τί ἔτι ὡς εἶπόν σοι, τέκνον; τοσαῦτα καὶ τοιαῦτα ὑπῆρχον ὡς ὑπερβαίνοντα νοῦν καὶ 25
θεωρίαν. Ὁ δὲ ὀδηγῶν με λέγει μοι· Ταῦτά σοι ὁ Χριστὸς ἐχαρίσατο, ἀνθ'ῶν ἠγάπησας αὐτὸν *καὶ ἡμᾶς· ἰδοὺ ἔχεις θρόνους ἀνθέων τε²³ διαφορᾶς, ἱμάτια ὡσεὶ φῶς, στρωμνὰς εὐοχήτους, ἀνθ'ῶν ὅλον σου τὸν βίον ζηροκοιτίαν ἐζησας ἐπὶ τῆς γῆς ἰδοὺ σημεῖα καὶ τεράστια τοῖς ὀφθαλμοῖς σου, συνετοῖς καὶ σοφοῖς εὐγνώστα²⁴ ὄντα, σὺ 30
δὲ κατανοῶν αὐτὰ ἀνεξιχνίαστον ἠδύτητα²⁵ καρπώσῃ εἰς αἰῶνας· ἰδοὺ κοιτῶνες καὶ θάλαμοι ἄμετροι· πρόσχες καὶ ἴδε *τὸ αὐτὸ²⁶ χεῖρι Θεοῦ ὀμαλισθέν· προσέχω²⁷ οὖν καὶ ἰδοὺ ξένον θέαμα κατενόησα, ἐν²⁸ ἐνὶ γὰρ θαλάμῳ ἐστὶς ἑώρων πάντων τὴν εὐπρέπειαν, μετεδίδου²⁹ γὰρ τὴν τερπνότητα ἕτερος τῷ ἑτέρῳ, καὶ τὸ ἐν τοῖς πᾶσιν κατὰ 35

¹⁶ φέρουσα M ¹⁷ ἐν ἐτοιμασίας M ¹⁸ πάλιν M ¹⁹ θερμὸς M ²⁰ οἱ. M ²¹ παμποίκιλα M и др. ²² κάμπται M ²³ οἱ. P¹ ²⁴ ἀγνώστα P¹P² ²⁵ λαμπροτητα M ²⁶ ταῦτα αὐτὸ M ²⁷ πρόσχες M ²⁸ οἱ. M ²⁹ μετεδίδου M

πάντα τῷ ἐνί· οὐ γὰρ λίθοις καὶ ξύλοις καὶ πλίνθῳ ὑποδομήτο ἐκεῖνα τὰ θεάματα, ἀλλὰ θεία⁸⁰ τινὶ νεφέλῃ καὶ Πνεύματι ἁγίῳ ἦν ἡ οἰκοδομὴ αὐτῶν, ὡσπερ γὰρ⁸¹ ἥλιος ἐπὶ δυσμᾶς γεγονώς τὰς ἀκτῖνας ὡσεὶ πῦρ ἐκπέμπει,⁸² τοιαύτη ἦν ἡ κατανόησις τῶν θαλάμων ἐκείνων.

5 Ταῦτα πάντα, ὦ τέκνον, κατανόησας τῇ ὑποδείξει τοῦ ὁδηγού-
τος με ἀρχαγγέλου⁸³ πάραυτα ἐξυπνος ἐγενόμην καὶ ἰδοῦ, τέκνον,
ἀνευ πάσης ἀντιλογίας τῇ τρίτῃ ἡμέρᾳ ὑπάγω πρὸς τὸν Χριστόν,⁸⁴ καὶ
μετ'ὀλίγον παραλήψομαί σε ἐλθὼν ἐγὼ αὐτὸς ἵνα σὺν ἐμοὶ εἶ, μὴ
κλαύσῃ δὲ⁸⁵ ἐπ' ἐμὲ ποθῶν με, ἀλλὰ μᾶλλον εὐφράνθητι καὶ σκίρτη-
10 σον τῷ πνεύματι.

Τοῦτό μοι εἰρηκῶς ὁ ὄσιος ἠσύχασεν.

153. Κατὰ μικρὸν δὲ μικρὸν¹ ἐγνώσθη *τοῦτο πάσῃ τῇ ἐκκλη-
σία, καὶ ἦν θρήνος τοῖς² πᾶσιν πολὺς καὶ βοή τις ἰσχυρά, ὁ δὲ δί-
καιος πάντας κατασιγήσας καὶ διδάξας *καὶ νουθετήσας,³ ἐπεισεν αὐ-
15 τοὺς πανοικί εὐφραίνεσθαι μᾶλλον καὶ σκιρτᾶν, διότι φησὶν ἐγγύτερον
τοῦ Θεοῦ γενόμενος καθαρώτερον δυσωπήσω αὐτὸν ὑπὲρ τῆς σωτηρίας
πάντων⁴ ἡμῶν,⁵ ἐὰν ἄρα καὶ ὀδεύσητε ἐν τῇ τοιαύτῃ εὐσεβείᾳ, ἣν
διδάξας, ὑπέδειξα ὑμῖν.

154. Τούτων οὕτως ἐχόντων, μνήσει θεία¹ τοῦτο γινούς ὁ μέ-
20 γας Ἀθανάσιος ὁ ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας παρεγένετο πρὸς αὐτὸν
σὺν καὶ ἄλλοις πλείοσιν ἀδελφοῖς, ὁ γὰρ μακάριος Ἀλέξανδρος ἐκ-
δημήσας ἦν πρὸς Κύριον, καὶ αὐτὸς ἀντ'αυτοῦ τὴν ἱερατείαν ἐδέξατο.²
ὡς οὖν παρεγένετο πρὸς τὸν ὄσιον ὁ μακάριος³ Ἀθανάσιος, ἠσπά-
σαντο ἀλλήλους τῷ⁴ ἁγίῳ φιλήματι. Καὶ λέγει ὁ δίκαιος πρὸς τὸν
25 ἀρχιεπίσκοπον· Τί κόπον ἔσχεν πρὸς ἡμᾶς *ἢ σὴ καθαρωτάτῃ⁵ ψυχῇ,
πάτερ;⁶

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἐλήλυθα, τιμιώτατε,⁷ συντάξασθαι
λοιπὸν⁸ τῇ ὀσιότητί σου· ἰδοῦ γὰρ τῇ αὔριον ἀπέρχη εἰς τὴν ἀνω
Ἱερουσαλήμ, ἀλλὰ μνήσθητί μου, ἐν *ἡ ἂν⁹ ὡρα προσκυνήσης τῷ
30 Θεῷ καὶ Πατρὶ, καὶ πᾶσιν τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

Λέγει πρὸς αὐτὸν ὁ ὄσιος· Καὶ σύ, τέκνον, ὅτε τὴν θείαν λει-
τουργίαν ἐκτελεῖς, μὴ ἐπιλανθάνου¹⁰ ἐν τοῖς θείοις μυστηρίοις τοῦ

⁸⁰ οπ. P¹ P² ⁸¹ οπ. P¹ ⁸² ἐκπέμπει M ⁸³ ἀγγέλου M ⁸⁴ μου. δοβ. M ἢ dr.
⁸⁵ τέκνον. δοβ. P¹

153. ¹ οπ. P¹ ² οπ. P¹ ³ οπ. M; καὶ διδάξας καὶ νουθετήσας P² ⁴ οπ.
M ⁵ ὑμῶν P²

154. ¹ οπ. P¹ ² διεδέξατο M; ἰδεζάμενος P² ³ μέγας M; ἅγιος P² ⁴ ἐν P¹
⁵ ὀσιώτατε πάτερ P¹ ⁶ καθαρωτάτος M ⁷ ὀσιώτατε P¹; ἀριώτατε M (τε, кажет-
ся, приписано позже) ⁸ οπ. P¹ ⁹ οἶα M ¹⁰ μου. δοβ. P¹

ἀμαρτωλοῦ καὶ ταπεινοῦ· Νήφοντος τὸ ὄνομα¹¹ ὀνομάζων, προσφο-
 ρὰν διηνεκῶς ὑπὲρ ἐμοῦ προσκομίζων τῷ Θεῷ· μεγάλη γὰρ τοῦτο
 εὐεργεσία τῷ μεταστάντι γίνεται, ἐάν τις προσφορὰν προσφέρων τῷ
 Θεῷ, μέμνηται¹² αὐτοῦ, πᾶς δὲ ὅστις τοῦτο ποιήσει ἔνεκεν ἐμοῦ,
 μετὰ τὴν ἐμὴν ἀφίξειν ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἀμαρτιῶν μου ἐν πίστει 5
 εἰλικρινεῖ, γνῶσει ἐν τῇ ἐκλείπει τῆς ψυχῆς αὐτοῦ τὴν μεγάλην βοή-
 θειαν τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτῷ ἠληθυῖαν, καὶ καλύψει ὁ Πατήρ, καὶ ὁ
 Υἱὸς καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα τὸ πλῆθος τῶν ἀμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμοὶ
 τῷ ἀνικάνῳ προσκολήσει ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οὐ μὴ γὰρ
 ἐπιλάθωμαι τοῦ τοιοῦτου ἐν τῇ καταπαύσει¹³ μου πάση ἕως ἂν ἐνέγ- 10
 κω αὐτὸν πρὸς ἐμαυτὸν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγὼ κακείνος ἔσται. Τοῦτο
 κείρηκώς ἠσύχασεν.

155. Καὶ τῇ νυκτὶ ἐκείνη ἤρξατο εἰλικρινῶς προσεύχεσθαι τοι-
 αῦτα λέγων· Δέσποτα Κύριε Ἰησοῦ Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, κλῖνον τὸ
 οὖς σου, καὶ ἄκουσον τοῦ ἀγαπῶντος τὸ ὄνομά σου κατὰ πάντα ἐν 15
 πᾶσι, πρόσχες καὶ λαλήσω τῷ κράτει τῆς σῆς ἐξουσίας καὶ δυνάμε-
 ως. Δέομαί σου καὶ παρακαλῶν ἱκετεύω τὸ θεῖον κράτος σου, ἔλθε,
 Ἰησοῦ, τὸ φῶς τὸ ἐκ τοῦ φωτὸς εἰς τὴν ἔκλειψιν τῆς ψυχῆς μου, κά-
 τελεθε,¹ ἄγιε, εἰς τὸ παραλαβεῖν *τὴν ψυχὴν μου·² ἐλέησον, ἀγαθέ,
 καὶ ἔγγισόν μοι ἐν φωτί, ἐν ἀγαλλιάσει, ἐν εὐπρεπείᾳ, ἐν τερπνότητι, 20
 σὺ γὰρ εἶ ὁ ἐπαγγειλάμενός μοι ὅτι αὐτὸς ἐγὼ ἠληθυῶς δέομαί σου
 τὸ πνεῦμα ἐν εἰρήνῃ· μὴ τοίνυν ἐμποδίσωσιν αἱ ἀνομίαι μου τὴν
 ἀληθινὴν σου ἐπαγγελίαν μὴ ἀποστρέψῃς τὸ πρόσωπόν σου ἀπ' ἐμοῦ,
 ἀλλὰ μνήσθητι ὅτι σὺ με ἐκ τῆς δυσωδίας τοῦ δράκοντος εἰ-
 ληφας, καὶ κεχωνευμένον ὄντα με ἐν τῇ παμφάγῳ αὐτοῦ κοιλίᾳ 25
 συλλέξας *ἐζωοποίησας καὶ ζώωσας, ἐφώτισας³ καὶ φωτίσας, ἠγίασας⁴
 καὶ ἁγιάσας, ἐλάμπρυνας καὶ λαμπρύνας, ἐθέωσας· μνήσθητι, Κύριε,
 ὅτι πάσας τὰς ἡμέρας τῆς ζωῆς μου οὐκ ἐπαυσάμην δεόμενος τοῦ
 ἐλέους σου, ἵνα μὴ ἀποστραφῆς ἀπ' ἐμοῦ, ἀλλ' ἵνα ἔλθῃς εἰς τὴν ἐξο-
 δὸν τοῦ δούλου σου. μνήσθητι, Κύριε, ὅτι οὔτε πατέρα ἠγάπησα 30
 ὑπὲρ σέ, οὔτε μητέρα· μνήσθητι, Κύριε, ὅτι διὰ τὸ ὄνομά σου τὰ
 πάντα ἠρνησάμην, καὶ σὲ μόνον ἠγάπησα *καὶ τοῦτο οὐκ ἐμὸν κα-
 τὸρθῶμα, ἀλλὰ σόν·⁵ μνήσθητι ὅτι ἐταπεινώθην ἕως σφόδρα, Κύριε,
 μὴ με καταισχύνης, σὺ γὰρ μοι πολλάκις εἶρηκας, οὐδὲν ἠγοῦμαι
 τὴν ἀγρυπνίαν σου, οὔτε τὴν ἀσιτίαν σου, ἀλλὰ ποθῶ καὶ φιλῶ σε 35

¹¹ μου δοβ. P¹ ¹² μεμνημένος P¹ ¹³ ἀναπαύσει M

155: ¹ καὶ ἔλθε M ² αὐτὴν M ³ ἐζωοποίησας καὶ ζωοποίησας P¹ ⁴ ἐζωο-
 οπ. καὶ ἁγιάσας P¹ ⁵ οπ. P²

διὰ τὴν ἄκραν σου ταπεινώσιν, καὶ γὰρ ἐγὼ τίποτε διωρθωσάμην, ταῦτα πάντα ἢ χάρις σου ἐνέργησεν·
 5 μνήσθητι, Κύριε, ὅτι ἐκτός σου ἄλλον τινὰ οὐκ ἠγάπησα, καὶ τοῦτο
 ἐκ τῆς εὐωδίας σου λαβὼν τὸ χάρισμα· πολλά γὰρ ἀγαθὰ εἰργάσω
 εἰς ἐμέ, ἔφριζεν ταῦτα ὁ οὐρανός· καὶ ἡ γῆ σὺν τοῖς κατοικοῦσιν
 αὐτοῖς· μνήσθητι, Κύριε, καὶ τῶν μνημονευόντων τοῦ δούλου σου,
 πνεῦσον τῷ ἁγίῳ σου Πνεύματι εἰς τὰς καρδίας αὐτῶν, τὴν διόρθω-
 σιν τῶν ἀρετῶν⁶ καὶ τὴν ἀπάθειαν.

Σύντριπον τὸν πονηρὸν δράκοντα ὑπὸ τοῦς πόδας αὐτῶν, εἰς
 10 χεῖράς μου παρατίθημι⁷· τόδε τὸ ποίμνιον, ὃ ἡ δεξιὰ σου μοι ἐνεπί-
 στευσεν· τήρησον αὐτὸ ἐν τῷ ὀνόματί σου· ποίμανον αὐτό, Ὑψιστε,
 τῇ δεξιᾷ σου· φύλαξον αὐτὸ τῇ δυνάμει σου, ἄτρωτον διατηρῶν
 αὐτὸ μέχρι τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος· ὁ Θεός, ὁ Θεός, ἔτι καὶ ἔτι
 δέομαί σου, μνήσθητι, Κύριε, χάριτι θείᾳ προσέχων μοι πλεόντων,
 15 ὁδοιπορούντων, νοσούντων, καμνόντων, αἰχμαλῶτων καὶ τῆς σωτη-
 ρίας αὐτῶν προμήθειαν ποιήσον· μνήσθητι, Κύριε, χηρῶν, ὄρφανῶν,
 ξένων, προσηλύτων, *παροίκων, πεινῶντων, διψῶντων⁸· τὸ ἔλεός σου
 τὸ πλούσιον καὶ τὸ θεϊότατον·⁹ μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐν φυλακαῖς,
 *ἐν δεσμοῖς, ἐν ἀνάγκαις,¹⁰ ἐν ὄδυρμοῖς, ἐν στενοχωρίαις, καὶ πάν-
 20 των τῶν ἐν καμάτῳ¹¹ τῆς νόσου καμνόντων, μέγα ἔλεος κυκλώσει
 αὐτούς, φιλόφρονε· μνήσθητι, Κύριε, τῶν ψυχικῶς νοσούντων καὶ
 τιτρωσκομένων τῷ πονηρῷ βέλει τῆς ἁμαρτίας· μνήσθητι, Κύριε, θλι-
 βομένων, πειραζομένων,¹² στενοχωρουμένων καὶ πάντων τῶν ἐν ὀδύ-
 ναις χαλεπαῖς κατατρυχομένων· ἔκχυσον σταλαγμὸν ἡδονῆς εἰς καρ-
 25 διάς αὐτῶν τοῦ ἁγίου καὶ ζωοποιοῦ σου Πνεύματος, ἵνα γλυκαζό-
 μενοι, ἡδυνόμενοι, δοξάζωσιν τὴν σὴν ἀγαθότητα, καὶ μὴ ἐν τῇ βλα-
 σφημίᾳ φθείρωνται· οὕτω γὰρ οἶδα τὴν εὐωδίαν σου νέμουσαν, καὶ
 μάλα εἰκότως τοῖς ὑπομένουσίν σε ἐν κόποις, ἐν πόνοις, ἐν βίαις, ἐν
 ἀνάγκαις, ἐν στενοχωρίαις ἔκουσίως· μνήσθητι, Κύριε, ἀρχιεπισκόπων,
 30 ἀρχιερέων, ἱερέων, διακόνων, ἀναγνωστῶν, καὶ παντὸς κλήρου ἱερατι-
 κοῦ, ταῖς αὐτῶν εὐχαῖς ἐλεήμων, συμπάθησον τὸ πλῆθος τῶν ἀπεί-
 ρων μου πταισμάτων· μνήσθητι, Κύριε, τῶν ἐν ἐρημίαις, καὶ ὄρεσι,
 καὶ σπηλαίοις καὶ ταῖς ὄποις τῆς γῆς καὶ παντὸς ἁγίου σχήματος
 τῶν τιμίων μοναχῶν, δεήσεσιν οὖν αὐτῶν ἔλθε¹³ εἰς τὴν κηδεῖαν τοῦ
 35 δούλου σου· μνήσθητι, Κύριε, βασιλέων, ἀρχόντων, χρηστῶν ἕως τῆς
 συντελείας τοῦ αἰῶνος. Ἀμήν. Ἀνάπαυσον, Κύριε, καὶ τοὺς πρὸς σέ

⁶ ἐναρέτων P¹ ⁷ τὸ πνεῦμα μου P¹ *⁸ οπ. M ⁹ θεῖον M ¹⁰ οπ. P¹ ¹¹ καμά-
 των M ¹² οπ. P¹ ¹³ ἰὺ Χε̄ δοσ. M

μεταστάντας ἐν πίστει καὶ ἐλπίδι ἀπ' αἰῶνος, ἐλάφρυνόν δὲ τὸ βάρος
 τῶν ἀθλίων ἀμυήτων πρόσδεξαι, Δέσποτα, τὴν προσευχὴν τοῦ δού-
 λου σου εἰς τὸ ἐπουράνιον καὶ νοερόν σου θυσιαστίριον τῆς ἄνω
 μητροπόλεως Ἱερουσαλήμ ὅπως ᾧν ἐν τῷ Πατρὶ σου, ὁ λόγος τοῦ
 Θεοῦ ὁ συνέχων τὰ πάντα, δι' οὗ τὰ πάντα ἐκ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶ- 5
 ναι ἐγένετο, ¹⁴ ὅλον φέρων τὸν Πατέρα ἐν σεαυτῷ, καὶ τὸ Πνεῦμα τῆς
 ἀληθείας ἐκ τοῦ Πατρὸς ἐκπορευόμενον *καὶ ἐν σοὶ ἀναπαυόμενον, ¹⁵ ὁ
 γεννηθεὶς πρὸ τῶν αἰώνων ἀπαθῶς, ἀρβρεύστως, δυνατῶς, ὀλοθέως, ¹⁶ *ὁ
 ποιήσας τοὺς αἰῶνας ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ
 εἶναι, ¹⁷ ὁ ποιήσας τῶν ἁγίων δυνάμεων τὰ τάγματα, ¹⁸ *ὁ ποιήσας 10
 τῶν ὑδάτων τὴν φύσιν, ¹⁹ ὁ παραγαγὼν φῶς καὶ σκότος, ἥλιον καὶ
 σελήνην, ἄστρα τοῦ οὐρανοῦ, καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς *ἐκ μὴ ὄντος
 εἰς τὸ εἶναι, ²⁰ ὁ ποιήσας τὰ ἐπουράνια, τὰ ἐπίγεια, τὰ καταχθόνια,
 τὰ τοῦ ἀέρος, ἅτε δὴ τὰ ἀπὸ περάτων ἕως περάτων, καὶ ἀπὸ ἀνατο-
 λῶν ἕως δυσμῶν, *ὁ ἀριθμῶν ἐν συνέσει τὰ ἀπὸ βόρειον ἕως ὄρεθ- 15
 ρον, ²¹ καὶ ἀπὸ ἀρκτίδων ἕως γεραάθ, ἅτινα εἰσὶν οἱ τέσσαρες γωνίαι
 τῆς κτίσεως, ὁ δρακί κατέχων τὴν σύμπασαν κτίσιν, ὁ σπιθαμῇ μετ-
 ρήσας τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν, καὶ ταῦτα οὐκ ἐξ ὑποκειμένης ὕλης
 τὰ δημιουργήματα παρήγαγες, εἰ γὰρ καὶ τοῦτο θάμβος ἦν φοβερόν,
 ἐπεὶ δὲ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς τὸ εἶναι κατέστη τὰ πάντα, Κύριε, τίς 20
 σε ἄρα οὐ πτοεῖται, εἰ μὴ ἐστὶν ἐκεῖνος ὅλος τοῖς πάθεσιν δεδουλω-
 μένος καὶ καταφρονῶν, ὃν τρόπον καγὼ πέφυκα τὸ ἔσχατον βδέλυγμα
 τῆς δυσμωδίας· ἐποίησας τὰ πνεύματα τὰ ἀπὸ τοῦ μὴ ὄντος εἰς το
 εἶναι, ἐκ δὲ φύσεως πνευμάτων ὕλην ²² ὑπόστασιν παρήγαγες, πάντα
 γὰρ ὅσα ἠθέλησας ἐποίησας ²³ ἐν τῷ οὐρανῷ καὶ ἐν τῇ γῇ, *ἐν ταῖς 25
 θαλάσσαις, καὶ ἐν πάσαις ταῖς ἀβύσσοις, τῇ ὀχυρρόπιᾳ τῆς σῆς πορευ-
 τικῆς δυνάμεως, ²⁴ δέξαι τοίνυν τὴν δέησίν μου, Κύριε, καὶ ἐν εἰρήνῃ
 ἐπὶ τὰ αὐτὸ κοιμηθῆσμαι καὶ ὑπνώσω, ὅτι σύ, Κύριε, κατὰ μόνας
 ἐπέλπιδι κατώκησάς με.

156. Ταῦτα προσευξάμενος ὁ ὄσιος καὶ ἄλλα πλείονα ἠσύχασεν, 30
 ὤφθη δὲ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου λέγων· Εὐφραίνου, εὐφραίνου, ἰδοὺ
 γὰρ ὁ ἐπαγγελιάμενος ἀψευδῆς ἐστὶν τοῦ ἐλθεῖν πρὸς σέ.

Ὁ δὲ μακάριος τοῦτο ἀκούσας, ἐχάρην λίαν, ὅτι καὶ ἐν τούτῳ
 δεδήλωκεν αὐτῷ ὁ Θεός.

¹⁴ ἐγένοντο M *¹⁵ οπ. P¹ ¹⁶ ὀλοσθς ὄν M (sic); P²: ὀλοθέως ἀπερίγραπτος
 δοβ. M *¹⁷ οπ. P¹ ¹⁸ ὁ ποιήσας χερουβιμ καὶ σεραφιμ δοβ. P¹ *¹⁹ οπ. P¹
 *²⁰ οπ. M *²¹ Въ P¹ ετο стоитъ за словомъ: γεραάθ ²² ὀλικήν M ²³ οπ. P¹
 *²⁴ οπ. P²

157. Τοῦ ζύλου οὖν κρούσαντος καὶ πάντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ ἐλθόντων ἤρξατο αὐτὸς σφόδρα πυρέττειν, καὶ δὴ μικρὸν λέγει μοι Τέκνον, ῥίξον¹ ἐν τῇ γῆ τὸ ψιάθιον.²

Καὶ τοῦτο ποιήσας εὐθέως κατέπεσεν ἐν αὐτῷ καὶ ἔκειτο ὑποψιθυρίζων· ὡς οὖν ἡμέρα ἐγένετο, παρεγένετο³ ἐπ' αὐτὸν πᾶν τὸ σύστημα τῶν κληρικῶν καὶ ὁ μακάριος Ἀθανάσιος καὶ πλῆθος πολὺ τῆς πόλεως, καὶ τεθέντων σκάμνων ἐκάθισαν οἱ προέχοντες καὶ ὁ πάπας Ἀθανάσιος λυπούμενος σφόδρα περὶ τοῦ ὄσιου, ἴδη γὰρ ὁ πυρετὸς συνέιχεν αὐτόν.

10 Λέγει οὖν πρὸς τὸν ὄσιον ὁ πάπας· Ἄρα, πάτερ, ὄφελός ἐστι τῷ ἀνθρώπῳ⁴ ἢ νόσος ἢ οὐ;

Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄσιος καὶ εἶπεν· Ναί, Δέσποτα, ὡσπερ γὰρ τὸ χρυσίον πυρὶ χωνευόμενον ἀποβάλλει τὸν ἰὸν καὶ καθαρὸν ἐξέρχεται, οὕτω καὶ ὁ ἀνθρωπος ἐὰν νοσῶν εὐχαριστῇ τῷ Θεῷ, ὡς ἐκεῖνο
15 ἀποβάλλει τὸν ἰὸν, οὕτω καὶ οὕτως ἀποβάλλει τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ.

Τοῦτο εἰρηκῶς ἐδάκρυσεν καὶ πάλιν ἐμειδίασεν, καὶ ἔλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος ὥστε φοβηθῆναι πάντας· αὐτὸς δὲ ἔφη· Καλῶς ἐλήλυθαν, οἱ φωστῆρες τοῦ κόσμου, οἱ θεοφόροι ἀπόστολοι.

Πάλιν δὲ ἐξέλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ αὐτὸς εἶπεν· Ἄγαλ-
20 λιᾶσθε, μάρτυρες, ἐν Κυρίῳ ὅτι οὐ παρητήσασθε⁵ ἐλθεῖν πρὸς γέροντα ἀμαρτωλόν,

Πάλιν ὑπέλαμψεν αὐτοῦ τὸ εἶδος, ὥστε θρονηθῆναι πολλοὺς καὶ πάλιν ἐφθέγγετο, χάρις ὑμῖν,⁶ προφήται μου τίμιοι, ὅτι ἤλθετε εἰς ἀμαρτωλὸν ἀνθρώπον.

25 Ὁ δὲ μακάριος Ἀθανάσιος, ἦν καὶ αὐτὸς εἰς ἕκτασιν ἄρπαγείς, καὶ ἑώρα τοὺς ἁγίους πῶς εἰς καθ' εἷς ἠσπάζετο⁷ τὸν ἅγιον. Μετὰ μικρὸν δὲ πάλιν ὑπερέλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ λέγει μειδιῶν *τῷ προσώπῳ·⁸ Χαίρητε ἐν Κυρίῳ καὶ πάλιν ἐρῶ· χαίρητε, ἱεράρχαι Κυρίου καὶ πάντες ὄσιοι καὶ δίκαιοι.

80 Τοῦτο εἰπὼν ἠσύχασεν καὶ μετ' ὀλίγον ὡσπερ ἀπείρου χαρᾶς πλησθεὶς λέγει· Χαίρε, Κεχαριτωμένη, τὸ ἐμὸν φῶς καὶ στήριγμα, εὐχαριστῶ σου, ἀγαθὴ, μεμνημένος τὰς εὐεργεσίας σου. Καὶ πάλιν μικρὸν *ἠσύχασεν καὶ⁹ λέγει· Προστάται θεοί, εὐλογεῖ ὑμᾶς ἡ ψυχὴ *τοῦ ταπεινοῦ καὶ ἀμαρτωλοῦ¹⁰, ἢ πολλὰ ὑμᾶς ποθοῦσα.

35 Τοῦτο εἰπὼν ἠσύχασεν, καὶ μετ' ὀλίγον ἰδοὺ εὐωδία ἄφραστος

157. ¹ ῥίξον P¹P² ² ψαθιον M ³ παρεγένοντο M ⁴ ὄνησιν τί τῷ ἀνθρώπῳ εἰς ὄφελος M ⁵ παρατηρήσασθαι P¹ ⁶ ἡμῖν P¹ ⁷ ἠσπάζοντο M ⁸ οἱ. M ⁹ ἠσυχάσας M ¹⁰ τοῦ ἁμ. κ. τ. M

διεδόθη θεία τις καὶ μελίρρυτος, καὶ ἄφνω ἐξέλαμψεν τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ἀστράπη σφόδρα, ὥστε ἀπὸ τοῦ φόβου φυγεῖν πάντας ἔξω εἰς τὸ προαύλιον καὶ ἦν φρίκη πολὺ τοῖς πᾶσιν ἐκ τῆς θείας ἐλλάμψεως, ὡς οὖν ἡ εὐωδία διεδόθη, παραχρῆμα ἐγένετο φωνὴ πρᾶξις πλήρης θυμηδίας λέγουσα· Δεῦρο πρὸς με, ψυχὴ ἢ φοροῦσα τῆν 5 ἐμὴν ταπεινωσιν, ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστὸς¹¹ *οὐ ἐκ πολλοῦ πόθου ἰδιοποιούμενος ἔλεγες αἰεὶ ὁ Χριστὸς μου, ὁ Χριστὸς μου,¹² ἰδοὺ ὁ Χριστὸς σου, δεῦρο πρὸς με.

Ἐκ δὲ τῆς φωνῆς ἔφριξαν πάντες καὶ ἐτρόμαξαν· εὐθὺς οὖν ὁ ὄσιος ἐκτείνας αὐτοῦ τὰς χεῖρας μέγα τι τοιοῦτον εἶρηκεν· Εἰς χεῖ-10 ράς σου, Δέσποτα, τὸ πνεῦμά μου παρατίθημι, σὺ γὰρ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ τοῦ ζῶντος.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν παρέδωκεν τὸ πνεῦμα.

158. Ὡς οὖν ἐτελειώθη ὁ ὄσιος ἤρξαντο πάντες θρηνεῖν πικρῶς ἐπὶ τῇ στερήσει τοῦ διδασκάλου· παρεκάλει δὲ πάντας ὁ πάπας 15 εὐθυμεῖν μᾶλλον καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, ὅτι τοιοῦτον σκευὸς ἐκλογῆς ἴδύνησαν¹ [ὑποδέξασθαι, ἐν τῇ πόλει αὐτῶν. Βουλομένου δὲ τοῦ ὄχλου διαρπάσειν *τὰ ἐπ'αὐτὸν κείμενα² ἱμάτια οὐκ εἶασεν ὁ πατριάρχης,³ ἀλλὰ τάχιον ποιήσας τὰ ἐξ ἔθους γεγόμενα πρὸς ταφήν τοῖς ἐπισκόποις, κατέθετο αὐτὸν ὑπὸ τὴν γῆν ὀρύξας εἰς βάθος, 20 καθὼς ἦν αὐτὸν ὀρκίσας ὁ ὄσιος, ἐν τῷ ναφί τῷ μεγάλῳ τῶν ἀγίων ἀποστόλων.

Πολλοὶ δὲ ἰάσεις γίνονται ἔκτοτε ἐκεῖ ὑπὸ τῆς δεξιᾶς τοῦ Ὑψίστου εἰς τοὺς ἀβρώστους διὰ τῶν πρεσβειῶν τοῦ ἀγίου⁴ Νήφοντος, καὶ πάθη ἀνίατα καὶ ἀναρίθμητα ἐθεράπευσεν ὁ Χριστὸς εἰς δόξαν 25 τοῦ δούλου αὐτοῦ ἅτινα παραιτούμεθα γράφειν διὰ τὸν ἄπειρον ὄγκον τῆς συγγραφῆς.

159. Ἄλλ'οὖν ἐγὼ τὰ συντείνοντα εἰς ὑφέλειαν ἀπείρων ὄντων οὐκ ἔκρινα¹ παντελῶς παραδοθῆναι, ἀλλὰ τῇ εὐχῇ τοῦ ὀσίου ὀδηγηθεὶς μετῆλθον τὸ μέγα πέλαγος τοῦτο. Πολλὰς ὀχλήσεις καὶ θροισ-30 μούς ὑπὸ τῶν αἰεὶ φθονούντων τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ ἀγρίων δαιμόνων ὑπομείνας, οἵτινες φανερώς μοι εἶρηκαν, ὅταν τὴν θείαν ταύτην ποιόμην ἐτελείωσα ταῦτα² φύσκοντες· Ὡ τὸ κάρφος ὃ ἡμῖν προσήλωσεν ὁ μαθητὴς τοῦ σκληροκαρδίου ἐκείνου·³ οὐ γὰρ ἰγούμεθα τοῦ-

¹¹ σου δεῦρω πρὸς με доб. M *¹² оп. P¹

158. ¹ Здѣсь оканчивается (на л. 161 об.) А. *² αὐτοῦ παρακείμενα P¹

³ τινὰ доб. P¹P² ⁴ ὀσίου P²

159. ¹ λήθη доб. P¹P² ² οἱ δαίμονες доб. P¹ ³ Νήφοντος доб. P⁴

τον⁴ ὑποφέρειν⁵ ὅτι πολλὰ ἡμῖν⁶ συντάξεις τοῦ βίου αὐτοῦ δριμυ-
 τέρως δαμάζει ἡμᾶς, ἀλλὰ πνίξωμεν⁷ φησὶν τὸν πονηρὸν τούτον συγ-
 γραφέα καὶ ἐκκλύσωμεν τὸ μνημόσυνον αὐτοῦ ἀπὸ τῆς γῆς. Καὶ τοῦτο
 βουληθέντες ἐκλαυσεν τὸ ἐν δαιμόνιον τὸ προπορευθὲν ὡς θρασὺ τοῦ
 5 ἀγγελεῖν με, καὶ ἐβόησεν· ὦ ἀπὸ τοῦ σκληροκαρδίου Νηφοντος, ἰδοὺ
 γὰρ ἡ εὐχὴ αὐτοῦ καὶ ὠδε ἔφθασεν μαστίξαι⁸ ἡμᾶς.

Τοῦτο ἀκούσαντες οἱ δαίμονες εὐθέως ἄφαντοὶ ἐγένοντο.

Ἐτελειώθη δὲ ὁ ὄσιος Νηφῶν μηνὶ δεκεμβρίῳ εἰκάδι⁹ τρίτη·
 Δψή δὲ ἡμῖν ὁ Κύριος ἔλεος¹⁰ τοῖς τε ἀναγινώσκουσιν καὶ *πᾶσιν
 10 τοῖς¹¹ γράφουσιν *τὸ σεμνὸν τοῦ βίου αὐτοῦ¹², ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως
 *εὐαπολογήτους βραβεΐας λησάμενοι παρὰ τοῦ στεφοδότου Χριστοῦ
 τοῦ Θεοῦ καὶ Σωτῆρος τῶν ψυχῶν ἡμῶν, ὅτι αὐτῷ¹³ πρέπει εἶ δόξα¹⁴
 εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν.¹⁵]

⁴ τοῦτο εἰς πόνον (πόθον P²) P¹ ⁵ οπ. P¹P²; ὡς δοβ. P¹P² ⁶ ἐκεῖνος ἀνεδείξατο δει-
 νά, ἀλλὰ καὶ νῦν δοβ. P¹P² ⁷ φησὶν δοβ. P¹P² ⁸ μαστίξων P¹ ⁹ εἰκοστῇ P¹
¹⁰ οπ. P¹P²; πᾶσι P¹P² ¹¹ οπ. P¹P² ¹² τὸν βίον τοῦ ὀσίου πατρὸς P¹P² ¹³ *18 δτι
 τῷ Πατρὶ καὶ Υἱῷ καὶ τῷ ἁγίῳ Πνεύματι P¹P² ¹⁴ τιμὴ καὶ κράτος δοβ. P¹P²
 (νῦν καὶ αἰεὶ δοβ. P²) ¹⁵ ἀμήν (и P²). Δόξα σοι ὁ Θεὸς ἡμῶν, δόξα σοι P¹. За-
 писъ на послѣднемъ листѣ въ рукописи М (л. 178) см. въ наслѣдова-
 нии въ обзорѣнии списковъ греческихъ.

2) Краткой редакції по сп. Аѳонскаго монастыря св. Пантелеимона № 801 (Ламбр. 6308), XVII в., лл. 312—345 об. = a¹.

Варианты по спп. того же собрания №№: 631 (Ламбр. 6138), XVII в., лл. 1—25 об. = a² и 570 (Л. 6077), XVII в., лл. 2—24 об. = a³.

(л. 312) Βίος καὶ πολιτεία τοῦ ὁσίου πατρὸς ἡμῶν Νήφωνος, ἐν Κωνσταντινουπόλει μὲν ἀσκήσαντος, ἐπισκόπου δὲ γενομένου Κωνσταντιανῆς τῆς κατὰ Ἀλεξάνδρειαν. Εὐλόγησον, Πάτερ.

I (I, с. 3, 1—стр. 4, 11*). Εἰ μυστήριον βασιλέως κρύπτειν καλόν, τὰ δὲ ἔργα τοῦ Θεοῦ ἀνακηρύττειν ἔνδοξον, ἡλικός¹ συμβήσεται ὁ κίνδυνος κατ'ἐκείνην τὴν ὥραν, ὅταν ἤξη² ἐπὶ νεφελῶν τοῦ οὐρανοῦ ὁ Κριτὴς ζώντων καὶ νεκρῶν ἀποδοῦναι ἑκάστῳ³ κατὰ τὰ ἔργα αὐτοῦ, τοῖς τὰ θεῖα ἔργα παραλαβοῦσι, καὶ μὴ προτεθεικόσιν αὐτὰ εἰς ὠφέλειαν τῶν ἐντυγχανόντων,⁴ ἀλλὰ σιωπήσασι ταῦτα *καὶ ἀποκρύψασι⁵ δι' ὀκνηρίαν. Τοιγαροῦν καγὼ ὁ ἐλάχιστος τοῦτον ὑφορώμενος⁶ τὸν κίνδυνον, ἀκριβῶς ἐν εἰδήσει φέρων τὰ περὶ τοῦ μακαρίου Νήφωνος μέλλοντα ῥηθῆσεσθαι⁷ ψυχωφελῆ διηγήματα, (л. 312 об.)¹⁰ προέθηκα γράψας τοῖς χρήζουσι ὠφελείσθαι καὶ ἐκμανθάνειν τὴν ἐνάρετον πολιτείαν καὶ τὰ θεῖα αὐτοῦ ἀγωνίσματα. Τὰ τοίνυν περὶ τῆς συλλήψεως αὐτοῦ καὶ γεννήσεως καταλείψας⁸ λέγειν, ὡδέ που τῆς ἀρχῆς ἐπιλάβωμαι.⁹

*) Римскія цифры означают дѣленіе текста краткой редакціи на §§; для облегченія справокъ, приведены въ скобкахъ обозначенія §§-овъ полной редакціи (жирныя цифры), указанія на страницы и строчки.

Заглавія въ a² и a³ тождественны съ заглавіемъ въ a¹.

I ¹ πῶσος a²a³ ² ἔλθη a²a³ ³ ἐκάστου a²a³ ⁴ εὕρισκομένων a²a³ ⁵ οπ. a²a³ ⁶ ἐννοούμενος a²a³ ⁷ ῥηθῆσεται a²a³ ⁸ ἀφήσας a²a³ ⁹ ἐπιλαβοῦμαι (ἐπιλάβομαι a³) διηγείσθαι a²a³

II (2, c. 4, 12—16). Ἐν¹ ταῖς ἡμέραις *Κωνσταντίνου τοῦ μεγάλου καὶ θεοφιλοῦς βασιλέως,² ἦν τις ἀνὴρ³ εὐσεβῆς καὶ φοβούμενος τὸν Θεόν, *ὄνομα αὐτῷ⁴ Σαββάτιος· οὗτος *ἀπεστάλη παρὰ τοῦ εὐσεβοῦς βασιλέως χειροτονηθεὶς στρατηλάτης Ἀλμυρουπόλεως.⁵

5 III (3, c. 4, 17—26). *Πορευθὺς τοίνυν ἐκέισε, ἀπεδέχθη παρὰ πάντων μετ'αἰδούς καὶ εὐλαβείας,¹ καὶ μάλιστα παρὰ τοῦ Ἀγαπητοῦ· τούτο γὰρ ἦν ὄνομα τῷ πατρὶ τοῦ ἁγίου·² *ἄτε πρώτου ὄντος³ ἐν τε⁴ πλούτῳ καὶ ἀξιώματι τῶν τῆς πόλεως.

IV (4, c. 5, 1—21). *Καιροῦ δὲ προβάντος ὀλίγου¹ καὶ τοῦ 10 Ἀγαπητοῦ ὡς σύνηθες εἰς τὸν στρατηλάτην² ἀφικνούμενον,³ συνέπιπτο⁴ καὶ ὁ θεὸς Νήφων, (π. 313) παῖς⁵ ὧν *τῷ τότε καιρῷ καὶ τὸν ὀκταετῆ χρόνον ἀνύων·⁶ *πρὸς ὃν⁷ μετὰ τὴν συνήθη ὁμιλίαν ἀπιδῶν⁸ ὁ στρατηλάτης, *ἤρετο τῷ πατρὶ εἰ γράμματα γινώσκει ὁ παῖς· τοῦ δὴ φήσαντος μὴ γινώσκειν,⁹ ἔφη,¹⁰ ὁ στρατηλάτης¹¹ αὐ- 15 τῷ· Εἰ¹² θέλεις, στελῶ¹³ αὐτὸν *ἐν Κωνσταντινουπόλει¹⁴ πρὸς¹⁵ τὸν *ἑμὸν οἶκον,¹⁶ *κἀκείσε γράμματα διδαχθήσεται.¹⁷ *Καὶ τοῦ Ἀγαπητοῦ κατανευσάτος καὶ ὑπὲρ τούτου τῷ στρατηλάτῃ εὐχαριστήσαντος, παρεδόθη ὁ παῖς αὐτῷ.¹⁸

V (5, c. 5, 22—9, c. 7, 24). Καὶ *παρ'αὐτοῦ ἀπεστάλη ἐν 20 Κωνσταντινουπόλει¹ εἰς τὸν οἶκον αὐτοῦ, *κἀκείσε λοιπὸν ὁ Νήφων πορευθεὶς καὶ παρὰ τῆς συζύγου τοῦ στρατηλάτου ἀποδεχθεὶς, ἦν σχολάζων τῷ σχολείῳ. Γέροντι τινὶ παραδοθεὶς παιδαγωγείσθαι ὑπ' αὐτοῦ, κἀκείνῳ εἶπετο εἰς τε τὴν διατριβὴν. Καὶ ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ πανταχοῦ προθύμως αὐτῷ διακονούμενος.² (π. 313 ὀβ.) *Ἔιχε δὲ καὶ

II ¹ εἰς a²a³ ² τ. μ. κ. θ. β. K. a²a³ ³ ἄνθρωπος a²a³ ⁴ ὀνόματι a²a³ ⁵ χειρ. παρὰ τ. εὐσ. βασ. ἀπεστάλη στρ. Ἀλμυρουπόλεως (Ἀλμυροπόλεως a³)a²a³)

III ¹ Καὶ ἀπελθὼν ἐκέισε, ἐδέχθη ἀπὸ ὄλους μετὰ εὐλαβείας μεγάλης a²a³ ² Νήφωνος δοβ. a²a³ ³ διότι ἦτον πρῶτος a²a³ ⁴ ο.π. a²a³

IV ¹ Καὶ ὡς ἀπέρασεν ὀλίγος καιρὸς a²a³ ² τῆς στρατείας ἀρχηγὸν a³ ³ ἐρχομένου a²a³ ⁴ συνηκολούθει a²a³ ⁵ παιδίον a²a³ ⁶ ἕως χρόνον ὀκτῶ a² ⁷ Ἐν μιᾷ δὲ τῶν ἡμερῶν a²a³ ⁸ λέγει a²a³ ⁹ πρὸς τὸν Ἀγαπητὸν γινώσκει τὸ παιδίον γράμματα; Καὶ ἐκεῖνος εἶπεν· Οὐ γινώσκει a²a³ ¹⁰ ὁ δὲ a²a³ ¹¹ εἶπεν δοβ. a²a³ ¹² καὶ ἐὰν a²a³ ¹³ νὰ τὸν (τὸ a³) στελῶ a²a³ ¹⁴ εἰς τὴν K. a²a³ ¹⁵ εἰς a²a³ ¹⁶ οἶκόν μου a²a³ ¹⁷ διὰ (ο.π. a³) νὰ σπουδάξῃ γράμματα a²a³ ¹⁸ ὁ δὲ Ἀγαπητὸς στέρας εὐχαρίστησε τὸν στρατηλάτην καὶ ἐπαρέδωκε τὸν τὸ παιδίον a²a³

V ¹ ἐστάθη παρ'αὐτοῦ εἰς τὴν Κωνσταντινουπόλιν a²a³ ² καὶ ἀπελθὼν ἐκεῖ ὁ Νήφων ἐδέχθη παρὰ τῆς τοῦ στρατηλάτου γυναίκος, καὶ ἔδωσέν τον εἰς σχολεῖον τινὸς γέροντος διδασθῆναι ὑπ'αὐτοῦ τὰ ἱερὰ γράμματα. Καὶ ἐσπούδαζεν εἰς τὴν διατριβὴν τῶν γραμμάτων, ὁμοίως καὶ εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ πανταχοῦ προθύμως αὐτῷ ἠκολούθει a²a³

πόνον πολυν³ εἰς τὸ μανθάνειν, *ὡς καὶ ἐν ταῖς νυξίν ἀνίστασθαι καὶ λύχνον ἄπτειν, καὶ ἐν ἡσυχίᾳ καθῆσθαι καὶ μελετᾶν.⁴ *πρὸ δέ,⁵ καὶ φόβον *καὶ ἐντροπὴν⁶ ἄπειρον πρὸς τε τὸν διδάσκαλον ἑαυτοῦ καὶ πρὸς ἅπαντας.⁷ Δι' ὀλίγου δὲ μαθὼν τὸ ψαλτήριον, ἐξεβιάζετο ἀπλῶς καὶ τὴν ἀκολουθίαν τῆς ἐκκλησίας ἐκμανθάνειν.⁸ 5

VI (10, c. 7, 25—στρ. 8, 2). *Συχνῶς τοίνυν¹ *ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς πορευόμενος² χάριν εὐχῆς, καὶ τὰ μαρτύρια τῶν ἀγίων ἀναγιγνωσκόμενα ἀκούων, πάνυ³ ἐθαύμαζε⁴ τὴν ἀνδρείαν⁵ αὐτῶν *καὶ τὴν γενναιοῦτητα,⁶ καὶ ὅπου δ' ἂν ἠύρισκε τὰ ὑπομνήματα αὐτῶν, μετὰ πολλοῦ πόνου *διεχειρίζετο αὐτά,⁷ *διεζίων καὶ ἀναγινώσκων ἡδέως.⁸ 10 καὶ τὴν ἐξ αὐτῶν καρπούμενος ὠφέλειαν.

Τῆς δὲ σιγῆς⁹ καὶ τῆς ἡσυχίας καὶ τῆς πραότητος *λίαν ἐπεμελεῖτο,¹⁰ ὥστε *πάντας διὰ θαύματος ἔχειν (π. 314) αὐτόν, ὀρώντα αὐτὸν ἐν ἡλικίᾳ τοιαύτῃ, τὰ τῶν γεγηρακότεων μετερχόμενον.¹¹

VII (11, c. 8, 3—12). *Πληρώσας δὲ τὸν δωδεκαετῆ χρόνον,¹ 15 πάνυ ἦλθεν εἰς ταπεινώσιν πολλήν, ὁμοίως καὶ εἰς ἐλεημοσύνην· καὶ γὰρ ὅπου δ' ἂν *θέασατο πένητα,² λίαν ἐσπλαγχνίζετο εἰς αὐτόν, διδούς αὐτῷ *ἄρτον, ἢ ὀβολόν,³ ἢ εἴτι ἄλλο εἶχε. Τέθεικε⁴ δὲ καὶ τὸν νοῦν αὐτοῦ *εἰς τὸ κατὰ δύναμιν ἐπιμελεῖσθαι τῶν δεομένων.⁵

VIII (12, c. 8, 13—16). Καί ποτε¹ ἀκούσας παρά τινος,² ὡς 20 εἴ τις ἀγνεῖαν μὲν ἔχει,³ ἐλεημοσύνην δὲ μὴ ἔχει, οὐδὲν ὠφελείται.

IX (13, c. 8, 17—20). Ἦρετο τὸν διδάσκοντα λέγων· ὦ πάτερ, τί ἐστὶν ἢν λέγεις ἀγνεῖαν; Καὶ λέγει αὐτῷ· Τέκνον, ἡ ἀγνεῖα τοῦτο ἐστίν, ἵνα φύγη τις τὴν πορνείαν καὶ τὴν λύμην,¹ αὐτῆς.

X (14, c. 8, 24—στρ. 9, 5). Τοῦτο ἀκούσας, ὑπεχώρησε λέ- 25 γων ἐν ἑαυτῷ· Ἀρα δυνήσομαι τοῦτο τὸ ἀγαθὸν κατορθῶσαι; ἀκούω

*⁸ καὶ εἶχε πολὺν πόθον a^2 *⁴ ὥστε καὶ τὰς νύκτας ἀναπτε λύχνον καὶ ἐσπούδαζε καὶ καθήμενος ἐν ἡσυχίᾳ ἐμελέτα a^2a^3 *⁵ ἀλλὰ a^2a^3 *⁶ οἱ. a^2a^3 *⁷ εἶχε δοβ. a^2a^3 *⁸ καὶ εἰς ὀλίγον καιρὸν ὡς ἔμαθε τὸ ψαλτήριον ἐξεβιάζετο (ἐβιάζετο a^3) νὰ μάθῃ καὶ τὴν ἐκκλησιαστικὴν τάξιν (ἀκολουθίαν a^3) a^2a^3

VI *¹ οἱ. a^2a^3 *² ἀπερχόμενος δὲ ἐν ταῖς ἐκκλησιαστικαῖς a^2a^3 *³ οἱ. a^2a^3 *⁴ κατὰ πολλὰ δοβ. a^2a^3 *⁵ καὶ προθυμίαν δοβ. a^2a^3 *⁶ οἱ. a^2a^3 *⁷ τὰ ἐδιάβαζε γλυκύτατα a^2a^3 *⁸ οἱ. a^2a^3 *⁹ ἰωπηὴν a^2a^3 *¹⁰ ἡγάπα κατὰ πολλὰ a^2a^3 *¹¹ ὥστε ὅλοι ἐθαύμαζον εἰς (δοβ. a^3) αὐτὸν βλέποντές τον εἰς τοιαύτην ἡλικίαν, τὰ τῶν γερόντων μετερχόμενος ἔργα a^2a^3

VII *¹ καὶ ὡς ἐφθασεν εἰς δώδεκα χρόνων ἡλικίαν a^2a^3 *² ἐβλεπε πτωχὸν a^2a^3 *³ ἄσπρα ἢ ἄρτον a^2a^3 *⁴ καὶ ἴσησε a^2a^3 *⁵ νὰ ἐπιμελεῖται τοὺς δεομένους a^2a^3 (τῶν δεομένων)

VIII *¹ μίαν φοράν a^2a^3 *² λέγοντος δοβ. a^2a^3 *³ καθαρότητα καὶ ἐλ. δοβ. a^2

IX *¹ βλάβην a^2a^3

γάρ ὅτι βία πολλή ἐστι τῆς σαρκὸς εἰς τὸ φυγεῖν τὴν πύρωσιν¹ αὐτῆς. (π. 314 ὀβ.) Οἷμοι, τί πράξω ὁ ταλαίπωρος! Ὅμως τῇ βοηθείᾳ τοῦ Θεοῦ κυριότητι γνῶμης, γυναικείου προσώπου μὴ προσχῶ² ποτέ, καὶ εἴτι θελήσει ὁ Θεός.

δ XI (15, ε. 9, 6—7). Τοῦτο δὲ *σκοπεύων ἦν¹ ἔκτοτε καὶ προσέχων² ἑαυτῷ.

XII (16, ε. 9, 14—20). *Χρόνου δὲ διελθόντος μικροῦ, καὶ τοῦ μακαρίου εἰς τελείαν ἐλθόντος ἀρετῆν,¹ ἰδὼν αὐτὸν ὁ διάβολος, *ἐτρώθη δεινῶς² καὶ ἐν πρώτοις ἤρξατο βάλλειν αὐτὸν εἰς³ μέριμναν πολυποίκιλον,⁴ καὶ εἰς μέθην καὶ γαστριμαργίαν πολλήν. *Ἀπειρος δὲ ὢν ὁ νέος,⁵ ἄτε δὴ καὶ ἡ νεότης πρόχειρος ἐστὶν εἰς τὸ πονηρὸν, ἐπήρθη, καὶ ἤρξατο *μιμνήσκεισθαι τῶν γονέων,⁶ *καὶ θλίβεσθαι σφόδρα.⁷

XIII (17, ε. 9, 21—23). Καὶ πρῶτον μὲν ἔφερε¹ γενναίως,² 15 ὕστερον δὲ παντελῶς ἐξελύθη. Καὶ ὡς δῆθεν οἱ ἀγαπῶντες αὐτὸν παραμυθούμενοι,³ *προσετίθουν τράπεζαν, καὶ εἰς οἶνον εἰς κόρον ἐπισιτίζοντες αὐτόν.⁴

XIV (18, ε. 9, 24—στρ. 10, 2). Ὁ δὲ τοιαύτη σπα (π. 315) τάλη ἐθισθεῖς¹ ἐσκοτώθη τὸν νοῦν., καὶ ὁ πρῶην σιωπηλὸς καὶ ἡσυχος τοιαύτην γλῶσσαν ἐκτήσατο, ὥστε πάντας ὑβρίζειν καὶ εἰς *σκάνδαλον πᾶσι προκειῖσθαι.² Καὶ πάντας λέγειν. *Μὴ γενέσθαι τοιοῦτον ἄλλον γλωσσώδη ἐπὶ τῆς γῆς.³

XV (19, ε. 10, 11—13, 14—15 ἢ 18). ¹ Πρὸς πάντας διαμαχόμενος καὶ ἐπιπληκτιζόμενος, καὶ ὕβρεις ἐδαφίζων² τοὺς ὅσοι αὐτῷ

X ¹ τῆς σαρκὸς δοβ. a² ² βλέψω a²a³

XI *¹ ἐσκόπευεν a²a³ ² ἐπρόσεχεν a²a³

XII *¹ καὶ ἐπέρασε καιρὸς ὅπου εἶχε τοιαύτην ἀρετὴν a²a³ *² πολλὰ ἐλυπήθη a²a³ ³ πᾶσαν λογῆς δοβ. a²a³ ⁴ οἱ. a²a³ *⁵ ὁ δὲ νέος ἀπονήρευτος ὢν a²a³ *⁶ ἐνθυμείται τοὺς γονεῖς a²a³ *⁷ καὶ ἐλυπεῖτο (κατὰ δοβ. a³) πολλὰ a²a³

XIII ¹ ὑπέμεινεν a²a³ ² ἀνδρείως a²a³ ³ ἐπαρηγοροῦσάν a²a³ *⁴ καὶ θέτοντες τράπεζαν τὸν ἐχόρταζαν (ἐπότιζαν a³) οἶνον a²a³

XIV ¹ συνηθήσας a²a³ *² ὅλους σκάνδαλον εὐρίσκετο a²a³ *³ ὅτι ἀκόμη δὲν ἔγινε τοιοῦτος γλωσσώδης εἰς τὴν γῆν a²a³

XV. ¹ ἀρχησε δὲ τότε νὰ νυκτερεῖ (διανυκτερεύειν a³) εἰς τὰ παζάρια καὶ τῶν μίμων ἔργα (καὶ τὰ τ. μ. ε. a³) ποιεῖν καὶ τραγωδεῖν, καὶ ὁμνυεῖν καὶ κατηγορεῖν, καὶ κατακρίνειν (καὶ καταλαλεῖν δοβ. a³) καὶ πᾶν πονηρὸν ἐπιτήδευμα ποιεῖν ὥστε μετὰ ἀκολάστων νέων καὶ ἀκαθάρτων περιπατεῖν καὶ μιαινεῖν τὸ καθαρὸν καὶ ἄσπιλον τῆς ἑαυτοῦ ψυχῆς ἐν ἀσωτείαις καὶ ῥυπαροῖς λογισμοῖς, καὶ ἡμέρα τῇ ἡμέρᾳ προσετίθη ταῖς ἀνομίαις, πορευόμενος δὲ δοβ. a²a³ (ὥστε—δο κοница βαριακτα οἱ. въ a³) ² ταπεινῶν a²a³

(π. 315 об.) ἐτόλμων *τὸ οἰονοῦν εἰπεῖν³ καὶ τοσαύτην σπουδὴν εἶχεν εἰς τὸ κακόν, *ἐπινοίας πονηρὰς ἐξευρίσκων,⁴ *ὥστε πάντα ταύς νέους, ὡσπερ θύραν ἀπωλείας ἔχειν αὐτόν.⁵ XVI (20, c. 10, 21—23). *Ἀνὴρ δέ τις ὄνομα Βασιλεὺς ταῦτα βλέπων,¹ συνεχῶς² ἔλεγεν αὐτῷ· Οὐαί σοι, Νήφων, τοιαῦτα πράττεισθαι³ καὶ μὴ μετανοῶν.

XVII (21, c. 10, 24—22, c. 11, 4). Ἀκούων δὲ τοῦτο, ἔστενε πολλάκις ἐνθυμούμενος τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ καὶ ἐδάκρυν· ἀλλ' ὄμως ὑπὸ τῆς συνηθείας ἀγόμενος,¹ *οὐκ ἀφίστατο τῶν πονηρῶν.²

XVIII (24, c. 11, 10—18). Καὶ ποτέ τινα ἔχων προσφιλή¹ 10 ὀνόματι Νικόδημον, ἐπορεύθη² πρὸς αὐτόν· προσχῶν³ οὖν ἐξαίφνης ὁ Νικόδημος εἰς τὸ πρόσωπον *τοῦ Νήφωνος,⁴ κατενόει αὐτόν ἐννεὸς⁵ γενόμενος. Λέγει αὐτῷ ὁ Νήφων· *Τί ἔνι; ἄρτι θέλεις με γνωρίσαι;⁶ Ὁ δὲ πρὸς αὐτόν· Πίστευσον, φησίν, ἀδελφέ, ὅτι τί εἰπεῖν οὐκ ἔχω· φαίνεται (π. 316) γάρ μοι τὸ πρόσωπόν σου, ὡς αἰθίοπος 15 μελανόν.⁷

XIX (25, c. 11, 21—ετρ. 12, 3). Τοῦτο ἀκούσας ὁ νεανίας, ἔγνω ὅτι ἐκ τοῦ πλήθους τῶν ἀνομιῶν αὐτοῦ οὕτως αὐτῷ γέγονε· καὶ τῇ χειρὶ τὸ πρόσωπον καλύψας,¹ ἀνεχώρησε λυπούμενος, λέγων ἐν ἑαυτῷ· Οἷμοι τῷ ἀθλίῳ, φεῦ μοι τῷ τλαιπιῶρῳ, οἷμοι τί ποιήσω; 20 ἄρα² δυνήσομαι μετανοῆσαι; ἄρα μετανοήσας δυνήσομαι σωθῆναι; τίς δέ ἐστιν ὁ εἰς τοῦτο ἔχων με ὀδηγήσαι, ἢ καὶ πληροφορήσαι, ὅτι μετανοήσας δυνήσομαι *τυχεῖν ἐλέους;³ πῶς εἶπω τῷ Θεῷ ἐλέησόν με τοσαῦτα ἀμαρτήματα ἐργασάμενος. Ταῦτα καὶ πλείονα τούτων εἰπὼν, *ἐλθούσης τῆς νυκτός,⁴ εἶπεν ἐν ἑαυτῷ· Ἄναστας ποιήσω κὰν 25 μίαν εὐχὴν, καὶ εἴτι θέλει ὁ Θεός.

XX (26, c. 12, 4—13 η 19—25). Γνοὺς¹ δὲ τὸν σκοπὸν αὐτοῦ ὁ διάβολος, ἤρξατο ἐμβάλλειν² φόβον εἰς τὴν ψυχὴν αὐτοῦ, καὶ

*3 λαλεῖν αὐτῷ a²a³ *4 καὶ εὑρίσκε πᾶσαν ἐργασίαν πονηρὰν a² (πε a³) *5 ὥστε ὅλοι ἐθαύμαζον τί ἦτον πρότερον καὶ πῶς ἐκατήνησεν εἰς τὸ ὕστερον a³

XVI. *1 καὶ βλέπων ταῦτα ἀνθρωπὸς τις Βασιλεὺς ὀνόματι a²a³ *2 συνεχῶς a²a³ *3 ποιῶν a²a³

XVII. *1 φερόμενος a²a³ *2 δὲν ἔφινε τὰ πονηρὰ a²a³ (ἀφηνε)

XVIII. *1 φίλον a²a³ *2 ἀπέλθῃ a²a³ *3 καὶ ἰδὼν αὐτόν a²a³ *4 οἷοι. a²a³ *5 ἐξεστηκῶς a²a³ *6 τί με θεωρεῖς; τώρα θέλεις νὰ μὲ γνωρίσης a²a³ *7 μαῦρον a²; μαῦρον a³

XIX *1 σκεπᾶσας a²a² *2 τάχα a²a³ *3 νὰ εὕρω ἔλεος a²a³ *4 ὡς ἦλθεν ἡ νύξ a²a³

XX *1 γνωρίσας a²a³ *2 νὰ βάλῃ a²a³

λέγειν· Ἐάν ἄρα καὶ (π. 316 ὀβ.) ἀναστήσῃς³ τῇ νυκτὶ ποιῆσαι εὐχήν, ἔστιν ὅτε *πιάνεις δαίμονα,⁴ καὶ ἀντὶ ἀγαθοῦ⁵ εἶναι ἔχεις γενέσθαι ἔξηχος⁶ καὶ δαιμονῶν,⁷ καὶ πάντες ἔχουσι γελᾶν ἐπὶ σέ. Τοῦτο δὲ ὑπομνήσκων,⁸ ἐθορύβει αὐτὸν οὐ μικρῶς,⁹ καὶ ἐξεφόβει τὴν διάνοιαν 5 αὐτοῦ· μόλις¹⁰ δὲ ἐγκρατῆς τοῦ λογισμοῦ τούτου γενόμενος, ἀπεκρίνατο καὶ ἔλεγεν· Ὅτε ὄρθριζον¹¹ *εἰς τὸ κακόν,¹² τὸ οἰονοῦν πονηρὸν *οὐ συνήντα μοι·¹³ καὶ ἄρτι¹⁴ ὅτε θέλω σχολάσαι τῷ Θεῷ διὰ προσευχῆς, τότε ἔχω πονηρὸν τι παθεῖν; κατάθεμά¹⁵ σοι, πνεῦμα πονηρὸν καὶ ἀκάθαρτον.

- 10 Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἀνέστη τῆς κλίνης προθύμως τοῦ προσεύεσθαι· Καὶ ἔτι¹⁶ αὐτοῦ πρὸς ἀνατολὰς ἐστῶτος,¹⁷ γνόφος τις χοφῶδης προσπελάσας,¹⁸ ἐξεχαύνωσεν αὐτὸν εἰς ἄπειρον δειλίαν καὶ φόβον ἐμβαλῶν καὶ δειλιάσας, ἀνέβη ἐπὶ (π. 317) τὴν κλίνην αὐτοῦ καὶ ἔκειτο, στένων¹⁹ μὲν διὰ τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ,²⁰ ἐνθυμούμενος 15 δὲ καὶ τὸν ἐμποδισμὸν τοῦ διαβόλου.

XXI (27, c. 12, 26—32 η 32—στρ. 13, 1—5, 8—10 η 11—12). *Εἶτα τῇ ἐξῆς ἔρχεται¹ εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ταλανίζων² ἑαυτὸν καὶ προσευχόμενος, καὶ *ἀνατείνας τὸ ὄμμα³ πρὸς τὸ ὕψος, ὄρα ὑπεράνω τῆς κεφαλῆς αὐτοῦ, ἱστορημένην τὴν ὑπεραγίαν Θεοτόκον, καὶ 20 στενάξας πρὸς Αὐτὴν μέγα, εἶπεν· Ἐλέησόν με ἢ εὐωδία τῶν χριστιανῶν, ἢ κεχαριτωμένη, ἢ πανάχραντος, καὶ βοήθησόν μοι διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος δεδοξασμένη.

Ταῦτα αὐτοῦ καὶ ἕτερα εἰρηκότος, παραδόξως ἐμειδίασε πρὸς αὐτὸν· βλέπουσα ἢ Θεοτόκος. *Προσχῶν δὲ ἐκεῖνος καὶ ἐκπλαγεὶς⁴ ἤρξατο *εὐφραίνεσθαι καὶ σκιρτᾶν,⁵ καὶ θαυμάζειν τὸ ἔλεος τοῦ Θεοῦ 25 ὅπερ ἔχει⁶ εἰς τοὺς ἁμαρτωλοὺς. Καὶ ἐπειράτο⁷ ἀσπᾶσασθαι τὸν εὐπρεπέ (π. 317 ὀβ.) στατον ἐκεῖνον χαρακτήρα, καὶ εἰ⁸ δυνατόν, καταφαγεῖν αὐτόν, ἐκαίοντο γὰρ τὰ ἐντός⁹ αὐτοῦ, εἰς τὸν πόθον τῆς ἁγίας εἰκόνας.

³ σικωθεὶς a²a³ *⁴ σὲ πιάνει δαιμόνιον a²; πιάνης δαίμονα a³ ⁵ καλοῦ a²a³ ⁶ ἐξεχαίμενος a²a³ ⁷ δαιμονισμένος a²a³ ⁸ ἐνθυμίζων a²a³ *⁹ ἐσύγχιζεν αὐτὸν κατὰ πολλὰ a²a³ ¹⁰ μετὰ βίας a²a³ ¹¹ ἐνυκτέρευα a²a³ *¹² εἰς τὰ παζάρια καὶ θεάτρα a³ *¹³ δὲν ἐπάθενα a²a³ (δοξ. τίποτε) ¹⁴ τώρα a²a³ ¹⁵ ἀνάθεμα a²a³ ¹⁶ ἀκόμη a²a³ ¹⁷ στεκομένου a²a³ *¹⁸ ἰδοὺ σύνεφρον μαῦρον ἐλθῶν σιμά του a²a³ ¹⁹ τρομάζων a² *²⁰ οη. a³

XXI *¹ τὸ τάχυ δὲ ἀπῆλθεν a²a³ ² τλαιπωρῶν a²a³ *³ σικώσας πρὸς ὕψος τοὺς ὀφθαλμοὺς a²a³ *⁴ ἰδῶν δὲ ἐκεῖνος καὶ θαυμάσας a²a³ *⁵ νὰ χαίρεται καὶ νὰ εὐφραίνεται a²a³ ⁶ δίδει a²a³ ⁷ ἡγωνίζετο a²a³ ⁸ ἐάν ἦτον a²; ἐάν a³ ⁹ ἐντόσθια a³ (νε a³)

XXII (28, c. 13, 14—19). Εἶτα ἐπὶ πολὺ προσευζάμενος ἐξήλθε τῆς ἐκκλησίας λέγων ἐν ἑαυτῷ· Ἴδε, ψυχὴ ἀθλία, πῶς ἡμᾶς φιλεῖ¹ ὁ Θεός, καὶ ἡμεῖς ἐγκαταλιμπάνομεν αὐτόν· πρόσχες,² ταλαίπωρε, πῶς ἡμᾶς εὐθὺς *καὶ ἐκ προοιμίων ἀντελάβετο³ ἢ πλουσία ἀντίληψις τῶν χριστιανῶν.⁴ 5

XXIII (30, c. 14, 8—14, 15—24, 24—στρ. 15, 3). Μιᾶ δὲ τῶν ἡμερῶν ὡς ἀπῆρχετο πολλάκις εἰς τὴν ἐκκλησίαν, βλέπει τινὰ¹ *ἐν τῇ ὁδῷ² ἀνομοῦντα, καὶ εὐθέως ἐμέμψατο³ καὶ κατέκρινεν αὐτόν.⁴ Εἶτα φθάσας εἰς τὸν ναόν, *προσέσχε τῇ Θεοτόκῃ εὐμενῶς⁵ ἢ δέ, *βλοσυρῷ τῷ ὄμματι,⁶ ἀπεστράφη αὐτόν· σφόδρα δὲ ταραχθεὶς ἐπὶ 10 τούτῳ, συνεχύθη τῇ θλίψει μὴ γινώσκων τὴν αἰτίαν τῆς ἀποστροφῆς· *μόλις δὲ (π. 318) ἐν ἑαυτῷ γενόμενος,⁷ ἠσθάνθη ὅτι διὰ τὸ κατακρῖναι τὸν ἐν τῇ ὁδῷ ἀνομήσαντα, τοῦτο αὐτῷ συνέβηκε, καὶ εὐθὺς *ἐπὶ πρόσωπον⁸ πεσὼν καὶ ἐξομολογησάμενος, βλέπει πάλιν *εἰς τὴν ὄψιν τῆς ἀγίας εἰκόνας. Καὶ ὡς ἴστατο πάλιν,⁹ παραδόξως 15 ἐμειδίασε καὶ σφόδρα ἐπὶ τούτῳ εὐφρανθεὶς, ἐξήλθεν ἐκείθεν. Ἐκτοτε οὖν ὡσάκις ἡμίρτανεν,¹⁰ ὑπὸ τῆς Θεοτόκου ἠλέγχετο, καὶ τὴν λύσιν¹¹ ἐλάμβανε.

XXIV (33, c. 17, 19—στρ. 18, 15 II 34—36). *Διελθουσῶν δὲ ἡμερῶν τινων,¹ βλέπει ἑαυτὸν ὁ μακάριος ἐν *τινὶ οἰκίᾳ ἐστῶτα 20 ἐν² ὀράματι·³ *ἦν δὲ ἡ οἰκία ἐκείνη⁴ εἰς μῦκος *πολὺ ἐκτεταμένη,⁵ καὶ αὐτὸς ἦν ἐστῶς ἐν τῷ ἐνὶ μέρει *τῆς οἰκίας.⁶ *Ἐν ὅσῳ δὲ ἴστατο,⁷ βλέπει τινὰς ζοφῶδεις⁸ ἐπιστάντας εἰς τὸ ἀποκτεῖναι⁹ αὐτόν· οὓς ἰδὼν ἔφυγεν εἰς τὸ ἕτερον μέρος *τῆς οἰκίας·¹⁰ κἀκεῖνοι ὀπισθεν ἐδίωκον,¹¹ βουλόμενοι (π. 318 ὀβ.) δράσασθαι αὐτοῦ. Ἐλθὼν δὲ εἰς 25 τὸ ἄλλο ἄκρον¹² τῆς οἰκίας, καὶ εὐρών τινα ναὸν τοῦ Θεοῦ περικαλλῆ, εἰσῆλθε, καὶ κλείσας τὰς θύρας ἀφήκεν ἀπράκτους τοὺς διώκοντας αὐτόν· εἶτα πάλιν ἀνοίξας τὰς θύρας τοῦ ναοῦ, δρομαίως ἔφυγε

XXII ¹ ἀγαπᾷ a²a³ ² καὶ βλέπε δοβ. a²a³ *³ ἐβοήθησεν a²a³ ⁴ Θεοτόκος δοβ. a²a³

XXIII ¹ ἀνθρωπον δοβ. a²a³ *² εἰς τὴν στράταν a²; εἰς τὴν ὁδὸν a³ ³ ο.π. a²a³ ⁴ καὶ τὸν ἐσυχίθη δοβ. a²a³ *⁵ ἐβλεψε πρὸς τὴν εἰκόνα τῆς Θεοτόκου γλυκυτάτως a²a³ *⁶ μὲ ἀγριον βλέμμα a²a³ *⁷ μετὰ βίας δὲ ἐλθὼν εἰς τὸν νοῦν του a²a³ *⁸ προύμυτα κατὰ γῆς a²; κάτω εἰς τὴν γῆν a³ *⁹ ο.π. (πα.λ.) a²a³ ¹⁰ ἔπταται a²a³ ¹¹ συγχώρησιν a²a³

XXIV *¹ καὶ ὡς ἀπέρασεν μερικαῖς ἡμέραις a²a³ *² ο.π. a²a³ ³ ὡσὸν νὰ ἔστεκεν εἰς ἓνα σπήτιον a²a³ *⁴ τὸ δὲ σπήτιον ἐκεῖνο ἦτον μέγα εἰς τὸ μῆκος a²a³ *⁵ ο.π. a²a³ *⁶ τοῦ σπητίου ἐκείνου a²a³ *⁷ ἐκεῖ δὲ ἰστάμενος a²a³ ⁸ μαύρους a²a³ *⁹ θανατώσαι a²a³ *¹⁰ τοῦ σπητίου a²a³ ¹¹ κατέτρεχον a²a³ ¹² μέρος a²a³

πρὸς ἕτερον ἄκρον τῆς οἰκίας, καὶ οἱ ζοφῶδεις¹³ ἐκεῖνοι *κρυφίως ποιούντες¹⁴ εἰς τὰς γωνίας, πάλιν κατεδίωκον αὐτόν· κἀκεῖνος πάλιν βλέπων τούτους διώκοντας εἰσήρχετο τρέχων ὀξέως εἰς τὸν ναόν, καὶ ἀποκλείων τὰς θύρας, ἀπεδίδρασκεν¹⁵ αὐτούς.

5 Τοῦτο *οὖν τὸ ὄναρ οὐ μίαν οὐδὲ δευτέρον θεασάμενος,¹⁶ ἀλλ' ἐφ' ὅλην τὴν ἑβδομάδα. Τοῦτο οὕτως ἰδὼν γινόμενον, συνέκρινεν ὀδηγηθεὶς ὑπὸ τοῦ Θεοῦ, ὡς ἀδύνατόν ἐστιν *ἄλλως διαφυγεῖν αὐτὸν τὰς μηχανὰς¹⁷ τῶν ἐχθρῶν, εἰ μὴ ταῖς ἐκκλησίαις τοῦ Θεοῦ σχολάσῃ (π. 319) ἐν προσευχῇ καὶ νηστείᾳ· ὁ καὶ ἔκτοτε ἤρξατο¹⁸ ποιεῖν· ἦσαν 10 γὰρ τῷ τότε ἐν Κωνσταντινουπόλει ἐκκλησίαι πολλαὶ καὶ περικαλλεῖς, εἰς ἃς¹⁹ ἀπερχόμενος καθ' ἑκάστην, προσήρχετο.

Ἐφανέρωσε δὲ αὐτῷ καὶ τοῦτο ὁ φιλόανθρωπος Θεός, ὅτι ἐν ὄσαις ἐκκλησίαις παραβάλλει²⁰ ὁ ἄνθρωπος ἐν ἡμέρᾳ ἢ ἐν νυκτὶ χάριν εὐχῆς, τὰ βήματα²¹ αὐτοῦ ὑπὸ τῶν ἀγγέλων γράφονται, ἵνα τὸν 15 μισθὸν ἀπολήψῃται ἐν τῇ ἡμέρᾳ τῆς κρίσεως. Ὁ δὲ πονηρὸς διάβολος ὁ πληθύνων τὴν ὕβριν εἰς τὰ στόματα τῶν ἀνθρώπων, ἐπέκειτο αὐτῷ ἐκβιάζων καὶ πολεμῶν, *ᾧστε εἰς ὕβριν τρέπεσθαι.²²

XXV (33, c. 17, 37—38; 34, c. 19, 1—8). Ἀγωνιζόμενος δὲ ὁ Νήφων *ᾧστε τοῦτο τρέψαι¹ τὸ πάθος, *καὶ περὶ τούτου ἀδολεσ- 20 χούντος,² βλέπει ἐν μιᾷ ἐν ὄραματι τὸν ἅγιον πρωτομάρτυρα Στέφανον λέγοντα αὐτῷ· Χαίροις, Νήφων δούλε τοῦ Θεοῦ· ἀγαθὴ σου ἡ πολιτεία περίεστι· μαινεῖς δὲ (π. 319 ὀβ.) αὐτὴν ὕβρει καὶ αἰσχρολογία· πίστευσον γὰρ μοι, νεανίσκε, ὡς *εἰ σπεύσεις ἀγωνισασθαι κατὰ τούτου τοῦ πνεύματος³ τοῦ τὴν ὕβριν σοι ὑποσπείροντος, ἐγὼ 25 σοι ἔσομαι βοηθός.

Ἔπερ ἀκούσας, καὶ τῷ ἁγίῳ εὐχαριστήσας,

XXVI (35, c. 19, 7—24 η 31—34 η στρ. 20, 10—13, 14— 26, στρ. 19, 35—στρ. 20, 5) λαβὼν μικρὸν λίθον, ἔβαλεν ἐν τῷ 30 στόματι αὐτοῦ χάριν σιωπῆς ἐπὶ ἡμέρας πολλὰς, φυλάττων ἑαυτὸν ἀπὸ τῆς αἰσχρολογίας, ὅτε δὲ συνέβη τούτον ποτὲ ὑπὸ τοῦ πονηροῦ εἰς ὕβριν τραπῆναι¹ καὶ ὑβρίσαι τινά, *ὑποχωρῶν κατὰ μόνας, ἐδί-

¹³ δὲ μαυροὶ α²α³ ^{*14} κρυπτόμενοι α²α³ ¹⁵ ἐγλύττωνεν α²α³ ^{*16} λοιπὸν τὸ ὄραμα οὐχὶ μία καὶ δύο φοραῖς τὸ εἶδεν α²α³ ^{*17} νὰ φύγη τινὰς τὰς τέχνας α²α³ ¹⁸ ὁ ὄσιος δοδ. α² (πε α³) ¹⁹ τὰς ὁποίας α²α³ ²⁰ ἀπέλθη α²α³ ²¹ περιπατήματα α²α³ ^{*22} νὰ τὸν μεταγυρίσει εἰς ὕβριν α²α³

XXV. *1 διὰ νὰ διώξῃ α²α³ *2 παρεκάλε· τὸν Θεὸν α²α³ *3 ἐὰν ἀγωνισθῆς κατὰ τοῦ δαίμονος τούτου α²α³

XXVI ¹ γυρίσαι α²α³

δου ἑαυτῷ ραπίσματα ἰσχυρῶς ὄση δύναμις,² καὶ λέγων ἑαυτῷ· Ἐγὼ σε κατὰ μικρὸν ἐκδίδαξω πραότητα καὶ σιωπὴν ἀσκεῖν,³ καὶ μὴ εἶναι σε θηρίον καὶ κύνα⁴ ὑλακτοῦντα.⁵ Ἐτύπωσε δὲ καὶ τοῦτο, *τοῦ διδόναι ἑαυτῷ ἡμερήσιον⁶ τεσσαράκοντα ραπίσματα. Εἰ δέ ποτε συνέβη αὐτῷ πόλεμος ἢ πειρασμός, πολλάκις καὶ ἑκα- 5 τὸν ραπίσματα ἐδίδου ἑαυτῷ ἢ καὶ δια (π. 320) κόσια, ἐκάστη ἡμέρα νύσσων ἑαυτὸν τῷ ἰδίῳ γρόνθῳ καὶ μηδὸλως ἐλεῶν τὴν σάρκα ἑαυτοῦ· ἐκ δὲ τούτου *πάνυ ἐξετάκη καὶ κατέπεσε⁷ τὸ πρόσωπον ἑαυτοῦ, καὶ ἐκ τοῦ πολλοῦ πόνου *λίαν ἤλγει,⁸ ὥστε πλειστάκις ὀλιγωρεῖν⁹ καὶ καταπίπτειν αὐτόν. 10

*Ἐλεγε δὲ πρὸς ἑαυτόν· Οὐαί σοι, ταπεινέ, εἰς ταύτην τὴν μικρὸν ἀλγηδόνα¹⁰ οὐχ ὑποφέρεις, πῶς τὸ τῆς γεέννης πῦρ μέλλεις ὑπομεῖναι; Ὅμως θάρσει· καθόσον γὰρ ὁ ἔξω ἡμῶν ἄνθρωπος φθείρεται, κατὰ τοσοῦτον ὁ ἔσω ἀνακαινοῦται.¹¹

Τοῦτον οὕτως ἑαυτὸν δαμάζοντα¹² ὁρῶν ὁ διάβολος, καὶ σφόδ- 15 ρα ἐπὶ τούτῳ ἀλγῶν, ἔλεγεν αὐτῷ· Ἄθλιε, οὐκ ἐλείεις τὸ πρόσωπόν¹³ σου, ἀλλ'οὕτως ἀνηλεῶς τύπτεις αὐτό;

Καὶ ἔλεγεν αὐτῷ· Παμμίαιρε, ἦλθες καὶ ὠδε διατάσσεσθαι; εἶθε καὶ σὺ εἶχες σάρκας καὶ ταῖς ἐμαῖς ὑπέπιπτες χερσί (π. 320 ὀβ.), *δεῖξαι καὶ γὰρ σοι εἶχον¹⁴ πῶς παιδεύει ὁ Νήφων. 20

XXVII (37, c. 21, 24—33 и стр. 22, 1—26, 30—стр. 23, 1—33—c. 24, 3—5, 8—24, 28—стр. 25, 9). Ὅτε δὲ εἰς γαστριμαργίαν ὁ πονηρὸς αὐτῷ ἐπολέμει, ἔλεγε διαμαχόμενος πρὸς αὐτόν· Πορεύθητι ἐκεῖσε, διάβολε, ὅπου οἱ ἄνθρωποι τὴν χρεῖαν τῆς γαστρὸς ποιούσι, καὶ ἴδε καὶ φάγε αὐτὸς μᾶλλον,¹ ἅπερ μοι προξενεῖς. 25

Ὅσακις δὲ ἰσχυροτέρως² ἐπολέμει αὐτῷ εἰς γαστριμαργίαν, ἔλεγεν αὐτῷ· Ἐγὼ καὶ φάγω καὶ πίομαι σήμερον *εἰς κόρον³ καὶ δείξω σοι ὅτι οὐδὲ οὕτως δυνησὴ κωλύσαι⁴ με τῆς εὐχῆς.

*Καὶ μετὰ τὸ φαγεῖν καὶ πιεῖν εἰς κόρον, ἀνιστάμενος⁵ ἔλεγε· Βλέπε, Νήφων· ὁ κύων ὅπου ἐσθίει⁶ καὶ πίνει, ἐκεῖ καὶ ὑλακτεῖ·⁷ σὺ 30

*² ἀναμέριζε κατὰ μόνας καὶ ἐκρούετο ραπίσματα δυνατῶς ὄσην δύναμιν εἶχε a²a³ ³ διὰ τὸ ἀσκητεῦσθαι a²a³ ⁴ κύων δοβ. a³ (a² οπ.) ⁵ τὸ ἀληχτᾶς δοβ. a²a³ *⁶ ὅτι τὸ κρούεται τὴν ἡμέραν a²a³ *⁷ πολλὰ ἀχάμνησε καὶ ἐταπεινώθη a²a³ *⁸ πολλὰ ἐλυπέτο a²a³ ⁹ ἐλιγνέτο a²a³ ¹⁰ λύπη a² ¹¹ πνευματικῶς ἀνακαινοῦρεται a²a³ ¹² παιδεύων a²a³ ¹³ σῶμα a²a³ *¹⁴ ἤθελα σοῦ δείξω a²a³

XXVII. ¹ περισσότερον a²a³ ² δυνατώτερα a²; περισσότερον a³ ³ χορταστικῶς a²a³ ⁴ ἐμποδίσθη a²a³ *⁵ καὶ ἀφόντις ἐχόρταζεν ἐσικνέτο a²a³ ⁶ τρώγει a²a³ ⁷ ἀληχτᾶ a²a³

ουν ἔφαγες τὰς δωρεὰς τοῦ Θεοῦ, ἄγωμεν λοιπὸν καὶ εὐχαριστήσωμεν τῷ ἐμπλήσαντι⁸ ἡμᾶς τῶν ἀγαθῶν αὐτοῦ.

Καὶ πορευόμενος εἰς τὴν ἐκκλησίαν *καὶ ἐκτείνων⁹ τὰς χεῖρας πρὸς τὸν Θεὸν ἔλεγε· Δόξα σοι, Χριστέ ὁ Θεὸς ἡμῶν, ὅτι ἐνέπλησας 5 ἡμᾶς τῶν ἀγαθῶν σου (π. 321) εἰς κόρον,¹⁰ μὴ στερήσης ἡμᾶς καὶ τῶν οὐρανίων σου ἀγαθῶν διὰ τὸ μέγα σου ἔλεος.

Καὶ τοῦτο λέγων, προσετίθει εἰς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ· εἶτα στρεφόμενος πρὸς τὸν διάβολον ἔλεγε· Ἐπηρμένε κύων,¹¹ ἴδε ὅτι ὑπὲρ ὅσον ἔφαγον καὶ ἔπιον ἔνεκεν τούτου, οὐδεὶς με διώκει τῆς ἐκ- 10 κλησίας, οὔτε ὁ Θεός, οὔτε τις τῶν ἁγίων· *αἰσχύνθητι οὖν καὶ πορευού¹² εἰς τὸ σκότος τὸ ἐξώτερον.

Τοῦτο δὲ ἀκούσας ὁ πονηρός, πάλιν ἐπήγειν αὐτῷ νυσταγμὸν ἀφόρητον¹³ καὶ χασμωδίαν ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ· αὐτὸς δὲ λαμβάνων ῥάβδον ἔτυπεν ἑαυτὸν ἰσχυρῶς, λέγων· Δούλε πονηρέ, ἔδωκά σοι φα- 15 γεῖν καὶ πιεῖν, καὶ σὺ ὕπνον ἐπιζητεῖς;

Καὶ ταῦτα λέγων δεινότερον ἔτυπεν ἑαυτὸν· ὥστε ἐκ τοῦ πόνου φυγαδεύεσθαι τὸν ὕπνον ἀπ' αὐτοῦ· καὶ λοιπὸν ἴστατο ἀγρυπνῶν εἰς τὴν προσευχὴν αὐτοῦ.

Ἀκούων δὲ ταῦτα καὶ βλέπων ὁ πονηρός, (π. 321 οβ.) ἔλεγεν 20 αὐτῷ· ὦ Νήφων πονηρέ, μᾶλλον ὑπὲρ τοὺς δαίμονας· τίς σε ταύτας τὰς πολυπραγμοσύνας ἐδίδαξε· ποῦ δὲ τὰς πανουργίας ταύτας ἔμαθες· βαβαί! πλείστους ἐπάλαισα καὶ τοιοῦτον σκληρὸν οὐδέποτε εὔρον· ἐὰν ρίψω αὐτὸν βία, ἀνιστάμενος ρίπτει με δις καὶ τρίς· καὶ λέγει μοι· Τὰ ἀντίσηκα οὐ βαροῦσι τινά· μὴ ὁ πίπτων οὐκ ἀνίσταται; τί οὖν 25 ποιήσω; ὁμως ἀκμὴν νέον ὄντα, τῇ ποικιλίᾳ τῆς πλάνης μου, εἰς τὸν τῆς πορνείας *βόθρον ἐλκύσω¹⁴ αὐτόν· καὶ *ἐνδοῦς αὐτὸν ἡμέρας τινάς,¹⁵ ἐπήλθεν αὐτῷ μετὰ πυρώσεως σφοδρῶς, ἐνάγων¹⁶ αὐτὸν εἰς ἡδονὴν τῆς πορνείας· ὁ δὲ μακάριος αἰσθόμενος¹⁷ τοῦ πολέμου, λέγει· 30 Ταπεινὲ Νήφων, πάλιν ἀπ' ἀρχῆς χρεῖα· βάλωμεν αὐθις ἀρχήν.

Καὶ ἦσθιεν¹⁸ ἄρτον ξηρόν, πλὴν σαββάτου καὶ κυριακῆς· καὶ ἄλλοτε (π. 322) ὀπώρας¹⁹ μόνον ὄλην τὴν ἐβδομάδα· ὅτε δὲ διὰ δύο²⁰ ἦσθιεν· ἔστιν ὅτε καὶ ὄλην τὴν ἐβδομάδα *διετέλει ἄσιτος·²¹ πότε δέ, ἦσθιε μὲν, οὐκ ἔπινε δέ. Καὶ ἔλεγε· Μέγας καύσων²² τοῦτο ἐστί

⁸ χορτάσαντι a²a³ ⁹ ἄπλωνε a²a³ ¹⁰ χορτασμὸν a²a³ ¹¹ σκύλε a²a³ ¹² ἐντροπι-
άσου λοιπὸν καὶ ὑπαγε a²a³ ¹³ πολὺν a²a³ ¹⁴ λάκκον ρίψω a²a³ ¹⁵ ὡς ἀπέρασαν
μερικαῖς ἡμέραις a²a³ ¹⁶ φέρων a²a³ ¹⁷ ἐκατάλαβε a²a³ ¹⁸ ἔτρωγεν a²a³ ¹⁹ ὀπω-
ρικὰ a²a³ ²⁰ ἡμέραις δοβ. a²a³ ²¹ ἐνήστευεν a²a³ ²² καίμὸς a²a³

τὸ ἐσθίειν καὶ μὴ πίνειν· ὁ γὰρ ἐσθίων καὶ μὴ πίνων φησὶ κάμινον ἀνῆψε τῆ ἑαυτοῦ κοιλίᾳ.

Καὶ διψῶν πολλάκις ἐτίθει ἔμπροσθεν ἑαυτοῦ τὸ *βαυκάλιον ἔμπλεον ὕδατος,²³ καὶ τοῖς χείλεσιν αὐτὸ προσφέρων καὶ τῆ γλώσση διαταράσσων, πάλιν ἐτίθει ἐν τῆ γῆ, ἑαυτὸν ἐν τούτῳ βασανίζων. 5

Καὶ τοῦτο ὁ πονηρὸς ὀρών, ἔφριτε *τὸ γενναῖον²⁴ αὐτοῦ. Οὕτως οὖν τούτου ἀγωνιζομένου, ἔρχεται κατ'αὐτοῦ ὁ πονηρὸς κοιμωμένου, καὶ φαντασίας αὐτὸν ὤθησεν²⁵ εἰς παιδοφθορίαν κατὰ τοὺς ὕπνους· ἐκεῖνος δὲ αἴφνης ἐξαναστὰς²⁶ τοσοῦτον ἔτυψε τοὺς ἰδίους μηρούς, *ὡς ἐφ'ἵκανόν μείναι αὐτοὺς μεμελανωμένους.²⁷ (π. 322 οβ.)¹⁰ Τοσοῦτον δὲ ἐπάλαψε μετὰ τοῦ πνεύματος τῆς πορνείας, ὡς καὶ μετὰ λίθων τύπτειν²⁸ ἑαυτὸν· *ἠνιάτο γὰρ σφόδρα χαλεπαίνων πρὸς τοὺς δυσώδεις²⁹ γαργαλισμούς. Ἐπὶ γὰρ δεκατέσσαρα ἔτη ἐπύκτευσε πολεμῶν μετὰ τοῦ δαίμονος τῆς πορνείας· καὶ οὕτω τοῦ Θεοῦ τοῦτον ἐλευθερώσαντος, ἔσχεν³⁰ ἀνάπαυσιν τρόπῳ τοιῷδε. Κοιμωμένῳ γὰρ 15 αὐτῷ ποτέ, ἐφάνη εἶναι αὐτὸν ἐν τόπῳ³¹ πεδινῷ, κατέχων τὸν κόπρον³² αὐτοῦ κόπρου *δυσώδους μεμεστῶμένον.³³ Οὕτως οὖν ἔχοντος λέγει τις λευκοφορῶν³⁴ πρὸς αὐτόν· Ἀκολουθεῖ μοι.

Ὁ δὲ ἠκολούθει. Καὶ φθάσαντες εἰς τινα τόπον λακκῶδη δυσωδῖαν μεμεστῶμένον, ἐκελεύσθη³⁵ πρὸς τοῦ φανέντος *τὴν κόπρον ἐν 20 αὐτῷ ἐκκενώσαι·³⁶ καὶ τοῦτο ποιήσας ἠσθάνθη γαλήνης. Γνούς δὲ ὁ μακάριος ἐδόξασε τὸν Θεόν. Ἐκτοτε οὖν εἶποτε ἐπολεμείτο εἰς πορνείαν, ἀνώτερος (π. 323) τοῦ πολέμου ἐγίνετο.

XXVIII (39, c. 26, 14—24). Καί ποτε προσευχομένῳ, τὸ Πνεῦμα τοῦ Θεοῦ ἤστραψεν ἐπ'αὐτόν καὶ ἐνέπλησε πολλῆς εὐφροσύ- 25 νης, καὶ φησὶ· Νήφων, ἐγὼ σοι δώσω δύναμιν κατὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων· σὺ δὲ πρόσεχε¹ σεαυτὸν ἐν πολλῇ ταπεινώσει· λίαν γὰρ ἀγαπῶ τοὺς ταπεινόφρονας, μισῶ δὲ καὶ βδελύσσομαι² τοὺς ἐπαυρομένους καὶ μεγαλαυχούντας· σὺ οὖν εἰ βούλει φιλεισθαι³ ὑπ'ἐμοῦ, ἔχε ταπεινώσιν σφόδρα, καὶ μὴ κρίνης τὸ οἴονοῦν, μήτε ὁμόσης, μή- 30 τε λαιδορήσης,⁴ μήτε νεύσης⁵ ἄνθρωπον ὀρών ἀμαρτάνοντα· βαρεῖα·

*23 ἀγγεῖον μὲ τὸν νερὸν a²a³ *24 τὴν ἀνδρείαν a²a³ 25 ἔρριψεν a²a³ 26 συκω-
θεις a²a³ *27 ἕως ὅπου ὀλίγον ἐμαύρισαν a²a³ 28 ἐδάρθηκεν a²a³ *29 ὅτι κατὰ
πολλὰ ἔλυπεῖτο καὶ ἐπικραίνετο πρὸς τοὺς βρομεροὺς a²a³ 30 εὐρεν a²a³ 31 κάμ-
πον a²a³ 32 κόρφον a³ *33 βρομερὸν γεμάτον a²; срв. a³ 34 ἀσπροφόρος a²a³
35 ἐπροστάθη a²a³ *36 νὰ ἀδιάση τὸν κόπρον ἐκεῖνον (ο.π. a³) ὅπου εἶχεν εἰς τὸν
λάκκον (ἐκεῖνον δοβ. a³) a²a³

XXVIII 1 νὰ εὐρίσκειαι δοβ. a²a³ 2 συγχαίνομαι a²a³ 3 νὰ ἀγαπᾶσαι a²a³
4 ἀναγελᾶσης a²a³ 5 συγχαθῆς a²a³

γὰρ κόλασις τοῖς τοιοῦτοις ἀπόκειται· ἔκτοτε οὖν προσεῖχεν ἑαυτῷ.

XXIX (40, c. 26, 27—στρ. 27, 1—22) Καί ποτε προσευχόμενος, ἐν ἑκστάσει ἐγένετο, καὶ θεωρεῖ ὅτι ἐπορεύετο *ἐν τινὶ ὁδῷ¹ μετὰ καὶ ἄλλων τινῶν. (π. 323 οβ.) Καί τινες αἰθίοπες² ἐφάνησαν 5 ἔμπροσθεν αὐτῶν *κωλύοντες τὴν ὁδόν·³ πάντων δειλιώντων πορεύεσθαι, εἶπέ τις λαμπροφανής⁴ τῷ Νήφωνι· Σὺ διατὶ οὐ *πορεύῃ ὧδε,⁵

‘Ὁ δέ, τὸν φόβον τῶν αἰθίοπων *ὁμοίως τοῖς ἄλλοις⁶ προεβόλητο. Καὶ λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ φανείς· Ἡἕξω⁷ ποτὲ ἵνα δοθῇ σοι τα-
10 πείνωσις. Καὶ λέγει ὁ Νήφων· Ἄει τοῦτο ζητῶ παρὰ τοῦ Θεοῦ.

Καὶ ὁ φανείς· Ἴδού φησιν ἀπεστείλέ σοι αὐτὴν ὁ Θεός.

Καὶ βλέπει· ὅτι ἔσχισε τὸ στήθος αὐτοῦ καὶ ἐξέβαλεν ἕξω τὴν καρδίαν αὐτοῦ καὶ ἔβαλεν ἄλλην παραδοσοτέραν.

Καὶ τοῦτο ἰδόντες οἱ⁸ δαίμονες, διεσχίσθησαν, καὶ ὁ Νήφων
15 ἐπορεύθη ἀφόβως τὴν ὁδόν. Ἔλεγον δὲ καὶ οἱ λοιποὶ τῷ φανέντι· Ποίησον καὶ ἡμῖν τι τοιοῦτον, ἵνα καὶ ἡμεῖς *διέλθωμεν τὴν (π. 324) ὁδόν.⁹

Καὶ ὁ φανείς· Ὑπάγετε καὶ ὑμεῖς φησὶ καὶ ζητήσατε ἐν προσευχῇ καὶ νηστεία, καθὼς καὶ ὁ Νήφων πεποίηκε, καὶ πάντως δώσει
20 ὑμῖν ὁ Θεός. Ἐὰν γὰρ μὴ αἰτήσητε, οὐ λήψεσθε, καὶ ἐὰν οὐ λήψησθε, οὐδὲ τὴν ὁδὸν ταύτην δυνησέσθε διελθεῖν.

XXX (41, c. 29, 3—7) Εἶχε δὲ ἕξιν¹ ὁ ἅγιος τοῦτο λέγειν πάντοτε· Οὐαὶ μοι τῷ ἁμαρτωλῷ· Εἶδέ τις ποτὲ προσκύνει αὐτῷ, ἐκάμυε² τοὺς ἀφθαλμούς, μὴ ἰδεῖν τινα προσκυνούντα αὐτόν· πάνυ
25 γὰρ ἐμίσει τὴν τῶν ἀνθρώπων δόξαν.

XXXI (42, c. 29, 21—23). *Ἐαυτὸν δὲ κατὰ διάνοιαν πᾶσιν ὑπεστρώννυεν¹ λέγων· Ὁ Θεός, ἐλέησόν με, ὅτι οὐδὲν ἐποίησα ποτὲ ἀγαθὸν ἐνώπιόν σου.

XXXII (43, c. 30, 1, 3—8). Διδούς δὲ τοῖς πτωχοῖς ἐλεημο-
30 σύνην, αὐτὸς ἔβαλε¹ πρῶτον τὴν κεφαλὴν προσκυνῶν τῷ δεομένῳ,²

XXIX *¹ εἰς μίαν στράταν a^2a^3 ² μαυροὶ a^2a^3 *³ καὶ δὲν τοὺς ἄφιναν νὰ ἀπεράσουσιν a^2a^3 ⁴ λαμπροφώρος a^2a^3 *⁵ ὑπάγεις ἀπὸ ἐδῶ (ἐδῶθεν a^3) a^2a^3 *⁶ ὡς καὶ οἱ ἄλλοι a^2a^3 ⁷ ἐποίησας ποτὲ προσευχὴν a^2a^3 ⁸ μαυροὶ δοσ. a^2a^3 *⁹ περάσωμεν καὶ ἡμεῖς τὴν στράταν ἀφόβως a^2a^3

XXX. ¹ συνήθειαν a^2a^3 ² ἐκλείει a^2a^3

XXXI. *¹ καὶ τοῦ λόγου του μὲ τὴν διάνοιαν του εἰς πάντας κατέπιπτε a^2a^3

XXXII. ¹ ἐκλίνε a^2a^3 ² ζητουμένῳ a^2a^3

λέγων· Οὐκ ἄρκει τῷ Χριστῷ ὅτι ἔρχεται πρὸς ἡμᾶς (π. 324 οβ.) καὶ ἐπατεῖ, ἀλλ' ὅτι καὶ προσκυνεῖ ἡμῖν κοπούμενος.³

XXXIII (44, c. 30, 1—3). Οὕτως οὖν ἔχων,¹ εἰ συνέβη αὐτὸν ἐκ τοῦ πονηροῦ ἔν τινι πεσεῖν παραπτῶματι², εὐθὺς ἔσπευδεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν, ἐξομολογήσει καὶ κλαυθμῷ δεόμενος τοῦ Θεοῦ *ἀφεθῆναι αὐτῷ τὴν ἁμαρτίαν.³ 5

XXXIV (45, c. 30, 21—24). Πρὸς δὲ καὶ συνήθειαν εἶχεν *ὄψε σαββάτων¹ ἴστασθαι εἰς προσευχὴν μέχρι πρωτῆ· μήτε ὑπνῶν, μήτε το καθόλου καθήμενος. Πολλάκις δὲ διετελεῖ² καὶ ὄλην τὴν νύκτα *μετανοίας βάλλων.³ 10

XXXV (46, c. 33, 15—16). Τοῦτο ἐπὶ χρόνοις τέσσαρσιν ἐπολέμησε δεινῶς¹ τὸ πνεῦμα τῆς βλασφημίας, ὥστε παρὰ μικρὸν βλασφημῆσαι αὐτόν.

XXXVI (47) Καὶ τῇ τοῦ Θεοῦ βοηθείᾳ περιεγένετο¹ τούτου.

XXXVII (48, c. 35, 23—25, 27 c.π.). *Ἀκορέστως δὲ ἔχων¹⁵ τοῦ προσεύχασθαι, πολλάκις καὶ καθ' ὁδὸν (π. 325) ἀπετίθει¹ τὰ ὑποδήματα αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ τὸ γόνυ κλίνων, *ἀνέκλινε τὸ σκῆνωμα αὐτοῦ² ἐπὶ τῶν ποδῶν αὐτοῦ, καὶ οὕτω προσηύχετο ἐπὶ ὤραν ἰκανὴν, πόνον πολὺν ὑπομένων, ὥστε *μόλις ἐγείρεσθαι³ ἀπὸ τῆς πολλῆς νεκρώσεως. 20

XXXVIII (51, c. 40, 27—στρ. 41, 3). Καὶ εὐχόμενος τοῦτο ἔλεγε· Κύριε ὁ Θεός μου, δι' εὐχῶν τῆς Παναχράντου σου Μητρός, συγχώρησόν μοι τὰς ἁμαρτίας μου· καὶ ἀπέλασον¹ ἀπ' ἐμοῦ πᾶσαν πορνείαν, μοιχείαν, καταλαλιάν, φθόνον, ζῆλον, ὀργὴν, πικρίαν, ἀηδίαν,² κενοδοξίαν, ὑπερηφανίαν, φιλαργυρίαν, σκληρίαν,³ ἀσπλαγχνίαν,²⁵ ἔριν, μάχην, ἔχθραν, κίνησιν, πύρωσιν,⁴ γαστριμαργίαν, μέθην, ἐπιorkίαν, καὶ τὴν πικροτάτην τῶν ἀνθρώπων δόξαν. Ναί, ὁ Θεός μου, ταῦτα πάντα ἀπέλασον ἀπ' ἐμοῦ.

³ κοπιασμένος a²a³

XXXIII. ¹ εὐριδικόμενος a²a³ ² πταισίμον a²a³ ³ διὰ νὰ συγχωρηθῆ ἡ ἁμαρτία αὐτοῦ a²a³

XXXIV. *¹ ὅτι πᾶν σάββατον ἐσπέρας a²; ὅτι πάντοτε τῷ σαββάτῳ ἐσπέρας a³ ² ἐπέρινα a²a³ ³ μετανίζων a²a³

XXXV. ¹ κακῶς a²a³

XXXVI. ¹ ἐνίκησε a²a³

XXXVII. *¹ καὶ ὡς εἶχε σπουδὴν νὰ προσεύχεται πάντοτε προθύμως, πολλάκις καὶ εἰς τὴν στράταν εὔγανε a²a³ ² ἔσκυπεν a²a³ ³ μετὰ βίας ἐσυκάνετο a²a³

XXXVIII. ¹ δίωξον a²a³ ² ἀκηδίαν a³ ³ σκηπέριαν a²a³ ⁴ πύρωσιν 206. a²a³

XXXIX (52, c. 41, 11—21; 35—стр. 42, 3, 14—17). (Л. 325 об.) "Ότε έποίησε τις μετάνοιαν αύτω, αύτός τή διανοία κατήρχετο είς τόν ἄδην ἢ ύποκάτω τῶν ποδῶν τοῦ ἀδελφοῦ, καί έξουθένει έαυτόν, ἢ τήν γήν έβλεπε, γήν καί σποδόν έαυτόν ἀποκαλῶν,¹ έως ἀνέ-
 5 στη² ὁ ἀδελφός *ὁ τήν μετάνοιαν ποιῶν.³ παρήνει τε τοῖς ἀδελφοῖς είς τήν σύναξιν τῆς έκκλησίας, μή ἀμελεῖν, μήτε γελάν, μήτε ψιθυρίζειν, μή κενοδόξως ψάλλειν, τοῦ Θεοῦ γάρ ἀκρωμένου, καί τὰς προσευχὰς ἀπεκδεχομένου, βαρῦ λίαν ἀντί προσευχῶν καθαρῶν, γέλοια καί ψιθυρισμούς αύτω ἀναπέμπειν καί τὰς ἀκοὰς αὐτοῦ έμπιπλάν⁴
 10 τῶν τοιούτων.

XL (56, c. 46, 25—26, 21—25). "Έλεγε πάλιν. "Εάν θέλη τις τήν πορνείαν σὺν τοῖς γαργαλισμοῖς ἀποκτεῖναι,¹ ἐν ὀλιγοτροφία καί ἀγρυπνία (Л. 326) ζηραίνει αὐτήν. "Έλεγε δὲ καί τοῦτο, ὅτι τὸν ἐκ πορνείας ἐπιστρέφοντα, θερμότερον δέχεται ὁ Θεὸς ὑπὲρ πάντας τοὺς
 15 ἀνόμους καί ἁμαρτωλοὺς, διότι φυσικόν ἐστὶ τοῦτο τὸ πάθος καί πολὺν τὸν πόλεμον ἔχει.

XLI (57, c. 47, 21—27, стр. 48, 6—10). "Ότε ἔμελλε κοιμηθῆναι¹ ἔψαλλε μικρὸν τρισάγιον ἰστάμενος καί νεκρῶσιμα ὡς περ θάψαι έαυτόν πειρώμενος, καί μετὰ ταῦτα ἔλεγε τέσσαρας ἀποστόλους
 20 καί τέσσαρα εὐαγγέλια, καί οὕτω τρισσῶς κατασφραγίζων τήν στρωμνὴν ἀνεπαύετο, χρίων τὸ μέτωπον αὐτοῦ καί τὸν αὐχένα καί τὰ ὠτα καί τήν καρδίαν ἐκ τοῦ ἐλαίου τῆς Ὑπεραγίας Θεοτόκου.

XLII (58, c. 49, 18, 24—25, 1—8, стр. 50, 12—14). "Ότε δὲ κενοδοξίας λογισμὸς ἤρχετο αύτω, ἔλεγεν έαυτῷ: "Όρα, Νήφων
 25 ταπεινέ, μή σου κλέψη ὁ λυμεὼν τήν αἴσθησιν· βλέπε (Л. 326 об.) μή ἀπατηθῆς:¹ καί γάρ ὅτε ἦν ἐν ἀρχῇ τῆς μετανοίας κλαίων τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἐπήρχετο αύτω τὸ τῆς² κενοδοξίας πνεῦμα, ἐμβάλλον ὡς περ ἀγαλλίασιν τῇ καρδίᾳ αὐτοῦ, καί διῶκον πᾶσαν θλίψιν ἐξ αὐτοῦ καί ἱλαρῶνον αὐτόν, ἔλεγε τῇ διανοίᾳ αὐτοῦ: Σὺ ἀπὸ τοῦ νῦν μέγας
 30 εἶ καί ὑψηλός, καί τίς ἐστὶν ὁμοίός σοι ἐπὶ τῆς γῆς; "Εστὶν ὅτε καί ὡς περ θυμιαμάτων ὁσμὴν ἐνέβαλλε³ ταῖς ὀσφρήσεσιν έαυτοῦ καί ἔλεγεν αύτῷ: "Ἰδε πῶς οἱ ἄγγελοι θυμιῶσὶ⁴ σε.

XXXIX. ¹ ὀνομάζων a^2a^3 ² ἐσκῶνετο a^2a^3 ³ ὅπου τοῦ ἔβανε τήν μετάνοιαν a^2a^3 ⁴ γεμίζειν a^2a^3

XL. ¹ νεκρῶσαι a^2a^3

XLI. ¹ νὰ κοιμηθῆ a^2a^3

XLII. ¹ γελασθῆς a^2a^3 ² μετανοίας καί δοβ. a^2 ³ ἔφερνεν a^2a^3 ⁴ σημειῶνους σε a^2a^3

*Ἀπερ πρῶτον δεχόμενος⁵ ἐπλανάτο· ὕστερον δὲ τοῦ Θεοῦ δόντος αὐτῷ διακρίσιν, ἀπεπέμπετο αὐτὸ συντριβῶν ἑαυτὸν καὶ ἐξουθενῶν καὶ λέγων· Ὅ ταῦτα λέγων ἄνευ ταπεινώσεως, μακράν ἐστι τοῦ Θεοῦ.

XLIII (61, c. 52, 25—27, στρ. 53, 11—17). Καὶ ὅτε πάλιν 5 ἦρχετο τοιοῦτος λογισμὸς πρὸς (π. 327) αὐτόν, ἐφῶναι πρὸς αὐτὸν ὀργίλως καὶ ἔλεγε· Ποῦ ὑπάγεις, ἄθλιε;

Καὶ οὕτως *ἀπέστρεφεν αὐτὸν αἰσχύνῃς πεπληρωμένον·¹ εἶχε γὰρ πολλὴν ἐπιμέλειαν τοῦ τηρεῖν τὸν νοῦν αὐτοῦ, καὶ σκοπεῖν τοὺς λογισμοὺς. Ἔλεγε καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ δαίμονες διατάσσονται τοὺς ἀν- 10 θρώπους κατὰ διάνοιαν· οἱ δὲ ἀνθρωποὶ νομίζοντες ὅτι ἐκ τῆς οἰκείας φρονήσεως ταῦτα χορηγοῦντας,² *θάττον ποιοῦσιν ἀδιακρίτως τὰ ὑποβαλλόμενα·³ χρῆ οὖν διακρίνειν τοὺς λογισμοὺς καὶ οὕτω ποιεῖν αὐτούς.

XLIV (62, c. 54, 8—16). Καὶ ἐπὶ τῆς τραπέζης ὅταν ἐσθίω- 15 μεν, ἄγγελοι παρίστανται· ὅταν οὖν ῥηθῆ¹ λόγος καταλαλιᾶς ἢ ἄλλη πονηρὰ ὁμιλία, ὡσπερ μέλισσαι ὑπὸ τοῦ καπνοῦ, οὕτω καὶ οἱ ἄγγελοι τῆς τραπέζης διώκονται·² πονηροὶ δὲ δαίμονες (π. 327 ὁβ.) μέσον τῶν ληρούντων κυλίουται.

XLV (63, c. 55, 17—34, στρ. 56, 1—6). Καὶ ποτε ἔλεγε κα- 20 τηχῶν¹ τοὺς πρὸς αὐτὸν παραγενομένους· ὅτι ἐγένετό τις ἀνθρωπος ἀγαθὸς καὶ σεβάσμιος καὶ πολλὰ καλὰ ἐποίησε τοῖς πλησίον αὐτοῦ καὶ πάντας ὡς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ ἐφίλει·² ἐκείνοι δὲ μετατραπέντες ἐκ τοῦ πονηροῦ, τὸν εὐεργέτην αὐτῶν σφόδρα ἀπεσείοντο³ καὶ εἶχον αὐτὸν ὡς ἓνα τῶν κακούργων. Καὶ οἱ μὲν ἔλεγον, ὅτι πονηρὸς ἐστι, 25 *αἰρέσεις ὑποβέβληται,⁴ καὶ λοιπὸν ἐλοιδόρουν αὐτὸν ἀδεῶς·⁵ ἐκεῖνος δὲ ταῦτα ἀκούων, ἔχαιρε σφόδρα καὶ ἠυχαρίσται τῷ Θεῷ, καὶ εὐχόμενος ἔλεγε· Κύριε, δὸς ἔλεος τοῖς ἐμὲ μισουσι, καὶ φθονουσι; καὶ λοιδοροῦσι, καὶ καταλαλοῦσί με· καὶ μηδὲ ὅπως δι' ἐμὲ τὸν ἀκάθαρτον τις τῶν ἀδελφῶν κακὸν πάθη, μῆτε ἐν τῷ νῦν αἰῶνι, μῆτε ἐν τῷ 30 μέλλοντι, ἀλλὰ (π. 328) σύντριψον καὶ ὄλεσον⁶ τοὺς πονηροὺς δαίμονας, τοὺς κινοῦντας αὐτοὺς κατ' ἐμοῦ εἰς ἐξουδένωσιν·⁷ Σὺ γὰρ οἶ-

*5 τὰ ὅποια ἐδέχετο εἰς τὴν ἀρχὴν a²a³

XLIII. *1 ἐδίωχεν αὐτὸν μὲ ἐντροπῆν γεμάτων a²a³ 2 χαρίζονται a²a³

*3 παρευθὺς (εὐθὺς a²) ποιοῦσιν ἐκεῖνα ὅπου τοὺς διαβάλλουν a²a³

XLIV. 1 λαληθῆ a²a³ 2 διώχονται a²

XLV. 1 ἐρμηνεύων a²a³ 2 ἡγάπα a²a³ 3 ἐμίσησαν a²a³ *4 αἰρέσιν ἴχει a²a³ 5 ἀφόβως a²a³ 6 χάλασον a²a³ 7 κακὸν a²a³

δας, Κύριε, ὅτι ἐκεῖνος ὁ δόλιος ἐξεγείρει αὐτοὺς κατ' ἐμοῦ εἰς ἄμυ-
ναν·⁸ παρακαλῶ σε οὖν,⁹ εὐσπλαγχνε, ὄν τρόπον ἐμὲ τὸν βέβηλον¹⁰
οὐκ ἄπεστράφης, ὅσακις ἂν ἥμαρτον, μήτε μὴν τοὺς βλασφημοῦντας
ἀρτίως¹¹ τὸν δούλον σου τὸν ἀχρεῖον ἀποστρέψης ἀπὸ τοῦ προσώ-
5 που σου, ἀλλὰ ἀγίασον αὐτοὺς ἐν τῷ ἐλέει σου, ὅτι εὐλογητὸς εἶ εἰς
τοὺς αἰῶνας. Ἀμήν.

XLVI (66, c. 59, 25—ετρ. 60, 1—11). Ἐρωτήσαντός τινος
αὐτὸν ἀδελφοῦ περὶ τῶν ἁγίων πατέρων τῶν ἀρχαίων, πῶς *μετ' εἰ-
ρήνης τὸν βίον αὐτῶν κατέλυσαν¹ καὶ ἡμεῖς μετὰ θλίψεων πολλῶν
10 καὶ συμφορῶν τὸν ἑαυτῶν βίον καταλύομεν;

Εἶπεν, ὅτι ἐκεῖνοι πολλὴν ἀγάπην καὶ δικαιοσύνην καὶ (π. 328
οβ.) ἀλήθειαν πρὸς ἀλλήλους εἶχον, καὶ πρὸς τὸν Θεόν, καὶ ὅτι ὅτε
ἠβούλετο προσενεγκεῖν τῷ Θεῷ θυσίαν, πάντα τὰ καθαρὰ καὶ ἀμίαντα
καὶ κεχωρισμένα παντὸς δόλου *καὶ μώμου² προσέφερον· ἡμεῖς δὲ
15 οὐχ οὕτως, ἀλλὰ πάντα τὰ καλλιστεύοντα προσφέρομεν³ τῇ γαστρὶ
ἡμῶν· ὅσα δὲ σαπρὰ καὶ ἐλάχιστα, ταῦτα προσφέρομεν τῷ Θεῷ·
*πρόδηλον οὖν⁴ ὅτι ἐκεῖνοι διὰ τοῦτο ἐν εἰρήνῃ κατέλυσον,⁵ καὶ τὸν
Θεὸν εἶχον ὑπήκοον *ἐν τοῖς ἑαυτῶν αἰτήμασιν·⁶ ἡμεῖς δὲ θεραπεύο-
μεν τὴν κοιλίαν θεοποιοῦντες αὐτήν· αὕτη δὲ θλίψεις ἡμῖν προξενεῖ.

20 XLVII (148). Ἔλεγε πάλιν· Ὁ θέλων εὐθέτως¹ πλείειν πρὸς
τὴν ἀγήρω ζωὴν, ἐν πολλῇ ἀκτημοσύνῃ *ὀφείλει πορευέσθαι,² καὶ
οὕτως ἵνα προκόπη· ὁ δὲ γε μετὰ τῆς ὕλης πλέων, τάχιον³ τῷ (π.
329) βυθῷ παραπέμπεται.⁴

XLVIII (ερβ. 65, c. 58, 26—33). Εἶπε πάλιν,¹ ὅτι² ὁ Σο-
25 λομῶν σέσωσται τοῦ Θεοῦ μοι τοῦτο ἀποκαλύψαντος.

XLIX (70, c. 64, 24—ετρ. 65, 1—20). Τινὶ ἐρωτήσαντι αὐ-
τόν, ὅτι πῶς ὁ δαίμων τῆς βλασφημίας κατεπείγει με, καὶ ἐσθίοντι¹
καὶ πίνοντι καὶ *ὑπνώττοντι ἐνοχλεῖ·² πλείον δὲ πάντων, ὅτε *ἐν τῇ
συνάξει³ ἴσταμαι· αἰρέσεις δὲ καὶ πονηρίας ἀπείρους ὑποβάλλει μοι

⁸ εἰς πόλεμον (ο.π. α³) καὶ ἔχθραν α²α³ ⁹ Κύριε δοβ. α²α³ ¹⁰ ἁμαρτωλὸν α²α³
¹¹ τῶρα α²α³

XLVI. *¹ πῶς ἀπέρασαν εἰρηνικῶς τὸν βίον αὐτῶν α²α³ *² ο.π. α²α³ *³ δι-
δομεν α²α³ *⁴ καὶ ἰδοὺ φανερόν α²α³ *⁵ ἀπερνούσαν α²α³ *⁶ εἰς ὅσα τοῦ ἐξητου-
σαν α²α³

XLVII. ¹ καθαρῶς καὶ εὐκόλα πλείειν α²α³ *² χρεωστεῖ νὰ ἀπερῶ α²α³
³ ὀγλήγορα α²α³ *⁴ καταποντίζεται α²α³

XLVIII. ¹ ὁ δὲ καὶ τοῦτο α²α³ *² ο.π. α²α³

XLIX. ¹ τρώγοντα α²α³ *² κοιμώμενον συγχίζει με α²α³ *³ εἰς τὴν ἀκο-
λουθίαν μου α²α³

κατὰ τοῦ Χριστοῦ καὶ Θεοῦ ἡμῶν, καὶ κατὰ τῆς ἁγίας αὐτοῦ Μητρὸς, καὶ τῶν σεπτῶν καὶ ἁγίων εἰκόνων. Ἐγὼ δὲ βία φερόμενος, τί ποιῆσαι οὐκ ἔχω· φοβοῦμαι δὲ μήπως κατέλθῃ πῦρ ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ καταφάγεται με. ⁴

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ἅγιος· Κατανόησον τὴν θάλασσαν πῶς ἀγρι- ⁵
αινομένη τοῖς κύμασι, τύπτει ⁵ τὰς παρακειμένας ἐν τῷ αἰγιαλῷ πέτρας· μὴ βλάπτονται αἱ πέτραι; οὐχ ὑποστρέφονται τὰ κύματα (π. 329 οβ.) πρὸς τὴν θάλασσαν πάλιν; οὕτω οἱ λογισμοὶ ἐξέρχονται ἐκ τοῦ πονηροῦ, καὶ προσκρούουσι τῇ διανοίᾳ, ἵνα εἰς ἀπόγνωσιν ἐμβάλῃ τοὺς δούλους τοῦ Θεοῦ· *εἰ δὲ μὴ τοῦτο ⁶ δυναθῆ ποιῆσαι, ἐπέιγεται ¹⁰ σιαίνειν αὐτόν· εἰ δὲ ἴδῃ ὅτι οὐ σιαίνεται, ⁷ τότε *αἰσχύνεται μὲν ἡττηθεὶς, ⁸ ὑποτρέφουσι δὲ αἱ πονηρίαι αὐτοῦ ἐπὶ τὴν κορυφὴν ⁹ αὐτοῦ. Ὁ δὲ ἄνθρωπος ὁ πειρασθεὶς οὐχὶ *κατάκρισιν δέχεται, ¹⁰ ἀλλὰ στέφανον καὶ δόξαν· ¹¹ σὺ οὖν, τέκνον, ὑπόμεινον τῇ προσευχῇ καὶ τῇ νηστείᾳ καταθερμαίνων σεαυτόν, καὶ φεύζεται ἀπὸ σοῦ· τοῦτο γὰρ τὸ ¹⁵ Matth.
XVII, 21.

Ταῦτα εἰπὼν καὶ ὀχυρώσας ¹² τὸν ἀδελφὸν καὶ προπέμψας, ἔλεγε πάλιν καθήμενος, ὅτι ἐκ τῆς καταλαλιᾶς καὶ τῆς ὀργῆς γεννάται ἡ βλασ (π. 330) φημία.

L (71, c. 65, 21—24). Συνήθειαν εἶχεν ἐν ἡμέραις τοῦ ἔαρος ²⁰ καὶ τοῦ θέρους καὶ τοῦ μετοπώρου τὰς χεῖρας εἰς οὐρανοὺς ἐκτείνειν ¹ ἀπὸ τοῦ ὄρθρου μέχρι τρίτης ὥρας τῆς ἡμέρας καὶ εὐχέσθαι.

LI (77, c. 74, 16—21, 24—29). Ἐλεγε πάλιν *ἐν ταῖς κατηχήσεσιν, ¹ ὅτι τις τῶν ἁγίων, ² ἅπαξ τῆς ἑβδομαδος ἐλάμβανε τὸ ὕδωρ τῆς ὄλης ἑβδομάδος, μὴ ἀλλάσσωσιν αὐτό· καὶ ἔμενον ἐν ἐνὶ τόπῳ ²⁵ θεζόμενος σιωπῇ πολλῇ τηρῶν ³ τὸ στόμα αὐτοῦ, ψάλλων καὶ εὐχόμενος δι' ὅλης τῆς νυκτός.

LII (81, c. 82, 21—26). Ἐλεγε πάλιν· Φύγωμεν τὸν ἔπαινον καὶ τὴν δόξαν τῶν ἀνθρώπων, καὶ οὕτω ¹ σωθῆναι καὶ ἐπιτυχεῖν τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν δυνασόμεθα· πρέπει γὰρ τοῖς δούλοις τοῦ ³⁰ Θεοῦ τὸ ἐξουθενεῖσθαι, ὡς τῇ ἐκκλησίᾳ τοῦ Θεοῦ τὸ εὐαγγέλιον καὶ ἡ ὑμνωδία τῶν ψαλλόντων.

⁴ κατακαύση a²a³ ⁵ κρούει a²a³ * ⁶ καὶ ἐὰν a²a³ ⁷ συγχίζεται a²a³ *⁸ ἐντρέπεται ὡς πολεμηθεὶς a²a³ ⁹ κεφαλὴν a²a³ *¹⁰ κατακρίνεται a² (he a³) ¹¹ λαμβάνει δοβ. a³ ¹² δυναμώσας a²a³

L. ¹ ὑψοῖν a²; (a³: ὑψεῖν)

LI. *¹ εἰς τὰς ἑρμηνείας a²; εἰς τὴν ἑρμηνείαν a³ ² πατέρων δοβ. a²a³ ³ φυλάσσωσιν a²a³

LII. ¹ οὕτως a²a³

LIII (ερβ. 112). Ἐλεγε πάλιν, ὅτι ὁ Θεὸς ἐκεῖνα (π. 330 οβ.) κρίνει ἄπερ δι' ἐξομολογήσεως *εἰς φῶς οὐκ ἔλθωσιν. ¹ Ὅσα δὲ ἐξομολογήσονται οἱ ἄνθρωποι τῷ Θεῷ μετὰ δακρύων ἐν ταπεινώσει πολλῇ, μετὰ στεναγμῶν καὶ παύσσονται τῆς πονηρᾶς πράξεως, ὁ ἐλεήμων καὶ οἰκτίρμων 5 Θεὸς οὐ λογίζεται αὐτοῖς τὴν ἁμαρτίαν αὐτῶν· ὁποίας δὲ κρύψη ἄνθρωπος σὺν αὐτοῖς ἀποθανῶν καὶ μῆτε τῷ Θεῷ, μῆτε τοῖς ἀνθρώποις ταύτας ἐξομολογήσεται, ἐκεῖνας κρίνει ὁ Θεός.

Πάλιν εἶπε· Τὰ πάθη τῆς ἁμαρτίας δαιμόνια εἰσι, καὶ ἔφησεν ὁ Κύριος, ὡς ὅτι τὸ γένος τοῦτο οὐκ ἐξέρχεται, εἰ μὴ ἐν προσευχῇ 10 καὶ νηστεία. Ὁ οὖν προσευχῇ σχολάζων καὶ νηστεία ἐλπίζω εἰς *τοὺς οἰκτιρμοὺς τοῦ Θεοῦ, ² ὅτι εὐοδωθῆναι ἔχει, καὶ μειῶσαι, ³ καὶ εἰς τέλος ἀφανίσει τὰ πάθη· βιαστὴ γάρ ἐστιν (π. 331) ἡ βασιλεία τῶν οὐρανῶν καὶ βιασταὶ ἀρπάζουσιν αὐτήν.

LIV (113, c. 123, 17—22). Ἔθος εἶχεν ὁ ἅγιος, *ἤνικα ἤρχετο 15 εἰπεῖν ¹ τι ψυχωφελὲς διήγημα ἐν πρώτοις μετάνοιαν ποιεῖν ἀπὸ γῆς τοῖς παρατυχοῦσιν ² ἀδελφοῖς, λέγων· Συγχωρήσατέ μοι, ἀδελφοί, ὅτι μιáνω ὑμᾶς ταῖς ἀνομίαις μου· μὴ ὦν γὰρ ἅγιος τῆς συγκαθεδρίας ὑμῶν, συγκαθέζομαι ὑμῖν, *καὶ οὐκ αὐταρκὲς μοι τοῦτο, ³ ἀλλ' ὅτι καὶ τυφλὸς ὦν, θέλω *ὑμᾶς τοὺς βλέποντας ὀδηγεῖν. ⁴

20 LV (125, c. 138, 11—17, στρ. 138, 10—23). *Οὗτος πολλάκις λαμβάνων ἑαυτὸν κατ' ἰδίαν, ἀνεχώρησε ¹ τῆς πόλεως, ἐν ἡσυχίᾳ προσομιλῶν τῷ Θεῷ. Καὶ θαυμάζων αἰεὶ τὸ ἡσυχον, καὶ συνεχῶς μειδιῶν, ἔλεγε πρὸς με· Ὀντως, τέκνον, πολλὴν ἡδονὴν ² ἔχει ἡ ἡσυχία καὶ ἡμεῖς καταλιπόντες ³ αὐτὴν οἰκοῦμεν μέσον (π. 331 οβ.) τοῦ φάρυγ- 25 γος τοῦ Σατανᾶ, καὶ στερούμεθα τοιαύτης ἡδονῆς.

Οὗτος ἔλεγεν, ὅτι ποτὲ τελέσαντός μου ἀνομίαν μεγάλην καὶ κατὰ τὸ σῆνηθες εἰς τὴν ἐκκλησίαν δεδραμηκότος μου τοῦ ἐξομολογήσασθαι Κυρίῳ τῷ Θεῷ μου τὴν πονηρὰν ἁμαρτίαν μου, *ἅμα τῷ ἐντὸς γενέσθαι με τοῦ θείου ναοῦ, μηδενὸς παρόντος ἐκέισε, ⁴ ἰδοὺ 30 καὶ ὁ Κύριος ὑπήντησέ μοι, ἐκβάλλων με ἔξω τοῦ ναοῦ καὶ λέγων μοι· Σοὶ ἀπὸ τοῦ νῦν σωτηρία οὐκ ἔστιν· ἐγὼ δὲ εὐθὺς πεσὼν εἰς τοὺς ἀχράντους πόδας αὐτοῦ, κατεφίλουν ἡδέως· ⁵ ὁ δὲ, ἀναστήσας

LIII. *¹ δὲν ἐφανερῶθησαν ^a¹^a³ *² εἰς τὸν Θεὸν ^a² ³ ὀλιγῶσει ^a²; ^a³: ὀλιγῶσαι

LIV. *¹ ὅπῳταν ἄρχιζε νὰ εἰπῇ ^a²^a² ¹ εὐρισκομένοις ^a¹^a³ *³ καὶ δὲν μὶ φθάνει τοῦτο ^a²^a³ *⁴ νὰ σὰς καθοδηγῶ ^a²^a³

LV. *¹ αὐτὸς πολλαῖς φοραῖς μὲ ἔπερνε κατὰ μόνας καὶ εὐγαινεν ἐκ ^a²^a³ ² γλυκύτητα ^a²^a³ ³ ἀφίνοντες ^a²^a³ *⁴ καὶ ὡς ἐπλησίασα εἰς τὸν θεῖον ναόν, μὴ ὄντος ἐκεῖ τινός ^a²^a³ ⁵ γλυκέως ^a²^a³

με, εἶπεν ἐν μειδιάματι· Ὑπαγε ἐν εἰρήνῃ, καὶ ἀπὸ τοῦ νῦν μη φοβου· μόνον ὁσάκις πέσης ἐπίστρεφε πρὸς με, τὸ ἥμαρτον ἐν ἐξομολογήσει ἐπιφθεγγόμενος· κατὰ σου ἰάσομαι τὸ πάθος, καὶ *ἀντιλήπτω σου (π. 332) γένωμαι.⁶

LVI (129, c. 144, 7—14, c. 145, 1—4). Ἐλεγε πάλιν, ὅτι ὅσα 5 τις δίδει τοῖς αὐληταῖς καὶ τοῖς τραγωδοῦσι καὶ ὄρχουμένοις,¹ καὶ ἄλλο τι τοιοῦτον διαπραττομένοις, τῷ διαβόλῳ ταῦτα δι' αὐτῶν εἰς θυσίαν ἀναπέμπει,² καὶ ὥσπερ *προσευχὴ λεγομένη,³ κύκλω⁴ τοῦ εὐχομένου παραστήναι ποιεῖ τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ, οὕτω καὶ ὁ τραγωδῶν, καὶ ἄλλο τι τοιοῦτον κακὸν διαπραττόμενος, ἢ καὶ ὁ ἠδέως⁴ 10 τούτων ἀκούων, αἰεὶ συνάγει κύκλω αὐτοῦ ἀοράτως τοὺς χοφῶδεις⁵ δαίμονας· ὁ δὲ συνέχων ἐν ἠδονῇ κιθάρας ἢ λύρας, οὗτος ἱερεῖς τιμᾶ τοῦ μεγάλου δράκοντος.

Ελεγε πάλιν, ὅτι ἐν ἀρχαῖς τῆς μετανοίας μου, ὅτε ἀκμὴν οὐκ εἶχον τριετὴ χρόνον *σκολάζων τῇ μετανοίᾳ,⁶ ἐπήλθέ μοι λογισμὸς 15 ἐξ ὀλιγωρίας λέγων· Ὅτι τοσοῦτον χρόνον *ἔχων (π. 332 ὀβ.) δυσωπῶν τὸν Χριστὸν καὶ ἀκμὴν χάρισμα παρ' αὐτοῦ τὸ οἰονοῦν οὐκ ἐδεξάμην.⁷

LVII (130, c. 145, 7—10, 18—c. 146, 13 ἢ 15—16). Ταῦτα οὕτως λογιζομένου μου μικρὸν τι ῥαθυμῆσας ὑπνωσα, καὶ βλέπω ἔν 20 τινι περικαλλεῖ ναῦ ἐπὶ θρόνου δεδορασμένου τὸν Κύριον καθήμενον, καὶ τοῦτον ἰδὼν ἐκτείνας¹ τὰς χεῖρας πρὸς αὐτὸν ἠυχόμεν, λέγων· Ἐνώτισαι ὁ Θεὸς τὴν προσευχὴν μου καὶ τὰ ἐξῆς τοῦ ψαλμοῦ. Πε. LVI, 2

Ὁ δὲ Κύριος ἔκλινε τὴν κεφαλὴν, τὴν προσευχὴν δεχόμενος. ἠυχόμεν δὲ διὰ τοῦτο, ἵνα συντρίψῃ τὸ πνεῦμα τῆς δειλίας καὶ ἀπε- 25 λάσῃ αὐτὸ ἐξ ἐμοῦ. Ταύτης δὲ τελεσθείσης εἶπε πρὸς με ὁ Κύριος· Ἦκουσά σου τῆς εὐχῆς καὶ *ἔσται καθὼς ἠτήσω (π. 333) τὸ αἰτηθὲν εἰς πέρας ἐλθεῖν.²

Καὶ μετ' ὀλίγον γίνεται μοι φωνή· Νήφων, Νήφων, ἐλύπησάς με τῇ ἑσπέρα ταύτῃ εἰπῶν, ὅτι τοῦ Κυρίου ἐπὶ τοσοῦτον³ ἐδειήθην 30

*⁶ καὶ νὰ σοῦ βοηθῶ a²a³

LVI. ¹ χορεύουσι a²a³ ² ἀποστέλλει a²a³ ³ γενομένη a² ⁴ *³ προσευχομένου τινός a³ ⁴ μετὰ γλυκύτητος a²a³ ⁵ σκοτεινοῦς a²a³ ⁶ ὅπου εὐρισκόμην εἰς τὴν μετάνοιαν a²a³ ⁷ *⁷ ἔχω ὅπου δέομαι τὸν Χριστὸν καὶ ἀκόμη τίποτε χάρισμα παρ' αὐτοῦ δὲν ἐδέχθηκα, πάντως δὲ ὅτι ἐκ τῶν ῥυπαρῶν λογισμῶν καὶ ἀκαθαρσιῶν ὅπου δέχομαι, διὰ τοῦτο δὲν μοι ἐπήκουσεν ὁ Θεὸς δοβ. a²; a³: ἔχω ὅπου etc., πάντως διότι δὲν ἐφύλαξα καθαρὸν τὸ ἅγιον βάπτισμα, καὶ διὰ τοῦτο etc.

LVII. ¹ ἄπλωσα a²a³ ² ὡς καθὼς ἐζήτησας νὰ γένη a²a³ ³ χρόνον δοβ. a²a³

καὶ οὐκ ἔδωκέ μοι χάρισμα· οὐκ εἶ σύ ὁ λέγων μοι καθ' ἑκάστην, μὴ
 δοξάσης με ἐπὶ τῆς γῆς, μηδὲ ὑπό τινος ἐπαινεθῆναί με; πῶς οὖν ὁ
 ταῦτα ζητῶν ἄρτι λέγεις, ὅτι οὐδαμῶς μοι ἐδωρήσατο ὁ Σωτὴρ μου
 χάρισμα· οὐ γινώσκεις δὲ ὑπὲρ τί καὶ τὸν ἀέρα ἀναπνέετε; οὐκοῦν
 5 οὐκ ἔστι τοῦτο χάρισμα; τὸν οὐρανὸν καὶ τὴν γῆν καὶ τὴν θάλασσαν
 καὶ πάντα τὰ ἐν αὐτοῖς *οὐχὶ δωρεὰν ὑμῖν δέδωκα; ⁴ τί γάρ μοι ἐδώ-
 κατε οἱ ἄνθρωποι ἵνα ταῦτα ὠνίσθησθε; ⁵ πάντως οὐδέν· ἀλλ' ἢ τὰ
 χείρονα· σταυρῶ γάρ με προσηλώσατε ⁶ καὶ ἐνεπτύσατε καὶ ἐβράπισα-
 τε (π. 333 οβ.) καὶ ἐμαστιγώσατε· χολῆν καὶ ὄξος ἐποτίσατε, καὶ
 10 τ' ἄλλα ἃ ἐπίστασαι· ⁷ τὸν δὲ ἄρτον ὃν δέδωκα ὑμῖν τὸ σῶμά μου καὶ
 τὸ αἷμά μου, ἄρα οὐκ εἰσὶ ταῦτα χάρισμα; τὰ δὲ τῆς γῆς ἀγαθὰ, τί
 τὰ ξύλα τοῦ ἄγρου, τὰ πετεινὰ τοῦ οὐρανοῦ, τοὺς ἰχθύας τῆς θαλάσ-
 σης, ἄρα οὐκ εἰσὶ ταῦτα χάρισμα; ὅτι δὲ ἀπέθανον ὑπὲρ τῆς ἀγάπης
 ὑμῶν καὶ ἐτάφην καὶ τοῦ ἄδου ἐλυτρωσάμην ὑμᾶς καὶ εἰς τὴν βασι-
 15 λείαν μου κατέστησα, οὐκ ἔστι τοῦτο χάρις; τίς ἕτερος τοιαῦτα ἀγα-
 θὰ ὑμῖν πεποίηκεν· οὐκ ἔστι πάντως οὐδεὶς.

Ταῦτα εἰπὼν λέγει καὶ αὐθις πρὸς με· "Ὅρα καὶ τὸ δαιμόνιον
 τῆς δειλίας ποῦ δέδεται.

LVIII (131, c. 146, 17—28, 35—c. 147, 2). Ὡς δὲ ἤκουσα, μικ-
 20 ρὸν περιστραφεὶς ὀρῶ ταῦρον δεδεμένον ἰσχυρῶς ¹ εἰς τινα πάλον ἐκ
 τῶν κεράτων, καὶ τῶν ποδιῶν αὐτοῦ· ἐπὶ τοσοῦτον δὲ ἦν ἐσφιγμένος,
 *ὡς μὴ δύνασθαι (π. 334) αὐτὸν περιστραφῆναι ² μόνον δὲ τοὺς ὀφ-
 θαλμοὺς *ἀγρίους ἔχων, ἔνθεν κἀκείθεν ἀπεσόβει ζητῶν διασχίσει με ³
 καὶ τοῦτο θεασάμενος, ἔγνω ὅτι αὐτὸ ἦν τὸ τῆς δειλίας πνεῦμα,
 25 ὃ εἰς δειλίαν με ἐνέβαλλε· δεινῶς γάρ με συνείχεν ἐκ νέας ἡλικίας καὶ
 πλεισιτάκις θέλοντός μου εἰς ἐκκλησίαν εἰσελθεῖν ἢ ἄλλην τινα ἀπο-
 πληρῶσαι χρείαν, εἰς ἀφόρητον δειλίαν ἐνήγέ ⁴ με· ἀλλὰ καὶ κατὰ τοὺς
 ὕπνους μυρία δεινὰ ἐδείκνυέ μοι· ὄρη καὶ βουνοὺς ἐν φαντασίᾳ χαλῶν,
 ἐπάνω μου· ἀπὸ τότε οὖν οὐχ εὐρέθη ἐν ἐμοὶ πνεῦμα δειλίας· *διότι
 30 ἀντίληψίς μου κραταῖα ἐγένετό μοι ὁ Κύριος. ⁵

LIX (132, c. 147, 3—27, 31—c. 148, 1—12, 14—16, 29—31,
 c. 149, 7—10). Ποτὲ παιδίον τι ἐν ἀρετῇ διαλάμπον καὶ εἰς *τάς συ-
 νάξεις ¹ φιλοπόνως σχολάζον, ἠρώτησε τὸν ὄσιον εἰπεῖν αὐτῷ λόγον

*⁴ δὲν σὰς τὰ ἔδωσα χάρισμα a²a³ ⁵ ἀγοράσατε a²a³ ⁶ ἐκαρφώσατε a²a³ ⁷ γινώ-
 σκετε a²; ἠξεύρετε a³

LVIII. ¹ δυνατὰ a²a³ ² ὅπου δὲν ἐδύνετο νὰ σεισθῆ a²a³ ³ ἀγρίων ἐδῶ
 (ἐδῶθεν a³) καὶ ἐκεῖ (ἐκείθεν a³) καὶ ἐστοχάζετο διὰ νὰ μὲ ξεσχίση a²a³ ⁴ ἔφερνε
 a²a³ ⁵ ὅτι βοήθειά μοι ἐγένετο ὁ Κύριος a²a³

LIX. ¹ τὴν ἐκκλησίαν a²; τὰς ἐκκλησίας a³

σωτηρίας. Καὶ εἶπεν αὐτῷ: Εἰ θέλεις (π. 334 οβ.) μέσον ἀνθρώπων κατοικεῖν, τοῦτο ὀφείλεις² ποιεῖν, *μὴ μέμφεσθαί τινα τὸ σύνολον,³ μὴ κατακρίνειν, μὴ καταλαλεῖν, μὴ λογίζεσθαι ἐν ἑαυτῷ, ὡς ὅτι ἔργον ἀγαθὸν ἐποίησας ποτέ· καὶ φυλάξαι τοῦ λέγειν, ὅτι ὁ δείνας καλῶς πολιτεύεται, ὁ δὲ ἐν ἀσωτίᾳ· τοῦτο γὰρ ἐστὶ τὸ μὴ κρίναι· ἀλλὰ πάν- 5
 τας *ἴσῳ ὀφθαλμῷ⁴ μιᾶ προθέσει, ἐνὶ λογισμῷ, ἀπλῆ καρδιά βλέπειν, καὶ πρόσχες ὡς αὐτὸν τὸν Χριστόν· μὴ παραθήσης τὸ οὖς σου ἀνθρώπῳ καταλαλοῦντι· μηδὲ ἠδυνθῆς⁵ ἐπὶ τῷ τοιούτῳ, ἀλλὰ *σιγῇ πολλῇ τήρει⁶ τὸ στόμα σου· ἀργὸς ὢν εἰς τὸ λαλεῖν, ταχὺς δὲ εἰς τὴν προσευχήν, καὶ μὴ μέμψῃ⁷ ποτὲ τὸν καταλαλοῦντα, μήτε ἕτερόν¹⁰ τινα ἁμαρτάνοντα· ἀλλὰ τὰ σὰ βλέπε διὰ παντὸς ἁμαρτήματα καὶ σεαυτὸν μέμφου καὶ ἐξουθένει καὶ (π. 335) ὀνειδίξει· καὶ τότε τύχης εὐκλεῶς τῆς βασιλείας τῶν οὐρανῶν τέκνον, ἐὰν ἔχη ἡ νεότης ταπεινωσιν καὶ ἀγνεῖαν, ἀρκεῖ αὐτῇ· οὐδὲν γὰρ οὕτως ἐπιζητεῖ ἀπὸ τοῦ νέου ὁ Θεὸς ἄλλο τι, ὡς ταῦτα. Ἔσο, τέκνον, πρῶτος καὶ γαληνός,¹⁵ εἰρηνικός τε καὶ γλυκὺς, τοῖς πᾶσιν ἀγαθός, συμπαθής, ἐλεήμων, *ισχυρός, πάσῃ ἀληθείᾳ κεκοσμημένος,⁸ καὶ κράτει σεαυτὸν ὑποκάτω πάντων ἀνθρώπων. Καὶ χεῖρῳ πάντων νόμιζε σεαυτόν, καὶ ἔση ἐν ἀληθείᾳ μετὰ τοῦ Θεοῦ συναυλιζόμενος·⁹ ἀγωνίζου δὲ καὶ κατὰ νοῦν μὴ φαντάζεσθαι, ὅτι εἰς τὰ τοῦ ὀδεῖνος ἀγίου κατήνησα μέτρα· ἀλλ' 20
 αἰεὶ λέγε σεαυτῷ οὕτως· Ψυχὴ, γινώσκεις ὅτι ἐν ἀνομίαις καὶ ἀσελείαις ὑπερέβημεν καὶ τοὺς δαίμονας, ἔργον δὲ ἀγαθόν, οὐδὲ τὸ τυχόν ἐποιήσαμεν· οὐαὶ ἡμῖν, ταπεινὴ, τί ποιή (π. 335 οβ.) σῶμεν ἐν ἡμέρᾳ κρίσεως· ἔστω δὲ ἡ προσευχὴ σου ὡσπερ ἁμαρτωλοῦ· ἐπειδὴ γὰρ τότε πλείονα ἁμαρτάνομεν διὰ τοῦ ἔσω ἀνθρώπου, ὅτε νομιζόμεν 25
 ὅτι ἀγίως καὶ καθαρῶς προσευχομέθα· κἂν γὰρ σημεῖα καὶ τέρατα ποιῇ τις, λογίζεσθω ὅτι ἐκ παντὸς ἁμαρτάνει, ἐστὼς¹⁰ ἐν τῇ προσευχῇ, διὰ τῶν ἔσω αἰσθησέων τε καὶ κινημάτων, ἢ πάλιν διὰ λογισμῶν ἀτόπων·¹¹ ἀλλὰ τοῦ στόματος λέγοντος καὶ ἐτέρωθι τοῦ νοῦς πελαζομένου· λέγε δὲ διὰ παντὸς τὸ ῥῆμα τοῦτο· Ἐκ τῶν κρυφίων μου 30
 καθάρισόν με καὶ ἀπὸ ἀλλοτριῶν φείσαι τοῦ δούλου σου.

Ἔλεγε πάλιν· Οἷος ἂν πειρασμὸς ἐπέλθῃ τοῦ ἀνθρώπου, ἡ σιωπὴ ἐστὶν ἡ νίκη αὐτοῦ καὶ ἡ ταπεινώσις. Πάλιν εἶπε· Στράφηθι ὄλως πρὸς τὸν Κύριον καὶ τὰ τῆς ψυχῆς μόνα φρόντισον, καὶ αὐτῷ μελή-

² χρεωστεῖς α²α³ ³ ὅτι νὰ μὴν ἐχθρεύεσαι τινὰ παντάπασι α²α² ⁴ ἴσια νὰ τοὺς βλέπεις α²α³ ⁵ γλυκανθῆς α²α³ ⁶ κράτει δυνατὰ α²α³ ⁷ ἐχθρευθῆς α²α³ ⁸ δυνατῶς ἐν πᾶσι ἀληθεῖα ἐστολισμένος α²α³ ⁹ εὐρισκόμενος α²α³ ¹⁰ στεκόμενος α²α³ ¹¹ ἀτάκτων α²α³

σει περί των σωματικῶν σου χρειῶν (π. 336) οὐδεὶς γὰρ μεριμνῶν, δύναται προσθεῖναι ἐπὶ τὴν ἡλικίαν αὐτοῦ πῆχυν ἓνα... *)

LX (81, c. 82, 5—13). ... πονηρῶς πρὸς με διακειμένους· καὶ ποιήσον αὐτοὺς φωστήρας καὶ ἁγίους μεγάλους· ἀγάθυνον αὐτούς, 5 Κύριέ μου, καὶ πράυνον· εἰρήνευσον αὐτούς, Δέσποτα μου, καὶ φώτισον καὶ τῆς αἰωνίου σου δόξης καταξίωσον ὡς ἀγαθὸς καὶ πολυέλεος.

Ταῦτα προσευχόμενος, ἠγαλιᾶτο καὶ ἔχαιρε σφόδρα, καὶ ἔλεγε· Φέρετέ μοι αὐτοὺς ὡδε, καὶ καταφιλῶν αὐτοὺς ἐμπλησθήσομαι· μέ- 10 γάλους γὰρ μοι στεφάνους πλέκουσιν.

LXI (74, c. 68, 35—69, 2). Ἔλεγε πάλιν· Μὴ ἐνδυσώμεθα ἀσπλαγχνίαν καὶ σκνιπίαν πρὸς τοὺς ἐνδεεῖς¹ καὶ μάλιστα ἀργύριον καὶ χρυσίον ἔχοντες (π. 336 οβ.) μήπως τῷ τοιοῦτῳ κρίματι ὑπὸ τοῦ Θεοῦ δικαίως ἀποβληθῶμεν.²

15 LXII (58, c. 49, 24—27). Πάλιν ἔλεγε πρὸς ἑαυτόν· Ὁρα, Νήφων, πρόσεχε, ἄνθρωπος εἶ, ὡς εἷς τῶν ἀνθρώπων· σκοπεῖ, ταλαίπωρε, μὴ ἐκλυθῆς,¹ *μὴ ἐπαρθῆς, μὴ φαντασθῆς,² ὅτι βδέλυγμα παρὰ Κυρίῳ πᾶς ὑψηλοκάρδιος.

Οὔτοι οἱ ἀγῶνες καὶ τὰ ἄθλα τοῦ μακαρίου Νήφωνος, οὓς πρὸς 20 τὸν διάβολον ἠγωνίσαστο, ἕως οὗ τοῦτον ἀντιλήψει³ Θεοῦ τελείως ἐνίκησε· καὶ οἱ κατηγήσεις ἄς πρὸς τοὺς εἰς αὐτὸν ὀσημέραι φοιτῶντας ἐποιεῖτο· περὶ δὲ τῶν θεωριῶν ἄς ἐκεῖνος καθαρότητι εἶδε ψυχῆς· περὶ τε τῆς μελλούσης κρίσεως *καὶ ἀποκαταστάσεως⁴ τῶν τε δικαίων καὶ ἁμαρτωλῶν· περὶ τε ἀνόδων⁵ ψυχῶν εἰ θέλω λέγειν, ἐπιλείπει με διη- 25 γούμενον (π. 337) ὁ χρόνος.

LXIII (141, c. 167, 22—c. 168, 6, 13—14, 18—20). Ἄλλ' ἐπειδὴ περὶ τούτων καθόσον ἡμῖν δυνατόν ἐγράψαμεν, φέρε λοιπὸν καὶ τὰ περὶ τοῦ τέλους αὐτοῦ συγγράψωμεν, καὶ ὅπως ἀρχιερεὺς κεχειροτόνητο. Οὗτος τοίνυν ἐν μιᾷ μετὰ τὴν *ἔξ ἔθους¹ προσευχὴν ὕπνου 30 μεταλαμβάνων, εἶδε καθ' ὕπνου *τόπον πεδινὸν² χλοηφόρον, *λευκῶν προβάτων ἀπείρων εἰς πλήθος μεμεστωμένον,³ ποιμένος δὲ ἀπόντος. Καὶ τοῦ δικαίου διαλογιζομένου καὶ θαυμάζοντος, πῶς *ἄνευ ποιμένος

*) Нѣтъ ли здѣсь утери листа? Въ а²а³ текстъ тоже обрывается (πῆχυν μίαν); § LX въ а²а³ оказыаается пропушеннымъ.

LXI. ¹ πτωχούς а²а³ ² ἐκδιωχθῶμεν а²а³

LXII. ¹ ἀπολεσθῆς а²а³ *² οπ. а² ³ μετὰ τὴν δύναμιν а²; μετὰ τὴν βοήθειαν а³ *⁴ οп. а² ⁵ ἀνερχομένων а²а³

LXIII. *¹ συνήθη а²а³ *² ἕνα κάμπον а²а³ *³ ἦτον γεμάτων ἄσπρα πρόβατα πολλὰ а²а³

νέμοντος καὶ ἀγωνιώντος μὴ λύκος ποθὲν ἐλθὼν διαφθεῖρη' αὐτά,⁴ ἐξαίφνης ἐφάνη τις πλησίον αὐτοῦ ἐστῶς ἀνὴρ, ἀποστολικὴν ἐνδεδυμένος στολήν, καὶ λέγει αὐτῷ· Τί ἐστῶς σκοπεῖς⁵ τὰ πρόβατα τοῦ βασιλέως· σοὶ⁶ προστέτακται (π. 337 ὁβ.) παρὰ τοῦ βασιλέως ταῦτα ποιμαίνειν τὰ πρόβατα.

5

Λέγει αὐτῷ ὁ ἄγιος· Πῶς ἐγὼ ταῦτα ποιμαίνειν δυνησομαι ἀσυνήθης ὢν καὶ ἀδύνατος.

Καὶ ὁ φανείς· Σοὶ ὤρισται καὶ αὐθις φησὶ παρὰ τοῦ βασιλέως ταῦτα ποιμαίνειν· *μὴ οὖν ἀπαναίνου.⁷

Καὶ τοῦτο εἰπὼν, δέδωκεν αὐτῷ καὶ ράβδον ποιμαντικὴν τοῦ 10 ποιμνίου, παραδοὺς δὲ αὐτῷ καὶ τὰ πρόβατα καὶ τὴν μάνδραν αὐτῶν, διέστη⁸ ἀπ' αὐτοῦ.

LXIV (142, c. 168, 21—26, c. 169, 3—7). *Ἐξυπνος δὲ γενόμενος καὶ τοῦτο συγκρίνας¹ τὸ ὄραμα, ὅτι τὰ πρόβατα ὁ λαὸς ἐστὶ τοῦ Θεοῦ, ἡ δὲ μάνδρα ἡ ἐκκλησία, σφόδρα φοβηθεῖς, μήπως *ἐν 15 Κωνσταντινουπόλει² χειροτονηθεῖ ἐπίσκοπος, ἐξῆλθε τοῦ κελλίου αὐτοῦ, καὶ πλοίου ἐπιβάς, ἐντὸς ἡμερῶν (π. 338) ὀλίγων καταλαμβάνει³ τὴν Ἀλεξάνδρειαν, *ἐπισκόπου ὄντος⁴ ἐκεῖσε τῷ τότε τοῦ μακαρίου Ἀλεξάνδρου, ὅστις ἦν πέμπτος ἀπὸ Πέτρου τοῦ ἐπὶ Διοκλητιανοῦ μαρτυρήσαντος.

20

LXV (143, c. 169, 8—15, 20—23, 24, c. 170, 1, 5—12, 13—15, 29—c. 171, 1—2, 170 (sic), 19—21, 23—25). Ἐν αὐτῇ οὖν τῇ ἡμέρᾳ ἦν ἐκεῖσε παραγενόμενος καὶ ὁ λαὸς πόλεως Κωνσταντιανῆς πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον¹ ζητοῦντες ἀρχιερέα· ἦν γὰρ ὁ ποιμὴν αὐτῶν, ἐν Κυρίῳ τελειωθείς, ἀνὴρ ἀγαθὸς καὶ ἄγιος.

25

Ὁ δὲ ἀρχιεπίσκοπος *διορίαν αὐτοῖς μικρὰν αἰτησάμενος,² ἐδέετο τοῦ Θεοῦ ὅπως τὸν ἀξιον ἀποκαλύψῃ³ αὐτῷ· καὶ αὐτῇ τῇ νυκτὶ βλέπει τὸν ἅγιον ἀπόστολον Παῦλον λέγοντα αὐτῷ· Αὖριον παραγενοῦ μετὰ τοῦ κλήρου *ἐν τῷ ναῷ,⁴ καὶ ὃν ἂν ἴδῃς ὁμοιοῦντα τῇ ιδέᾳ μου παρεκτὸς τῆς φαλάκρας,⁵ τοῦτον καὶ μὴ θέλοντα ἀπόδος τῇ 30 ποιμνῇ τοῦ Χριστοῦ. Παρεγένετο οὖν (π. 338 ὁβ.) τῇ ἐπαύριον ἐν τῷ ναῷ, καὶ πλήθους ἐκεῖσε περιόντος πολλοῦ ἔγνω τὸν ἅγιον Νήφωνα. Καὶ φησὶ πρὸς τὸν ἀρχιεπίσκοπον· ὁ μέγας δὲ Ἀθανάσιος οὗτος ἦν·

*⁴ ἦτον (ἦσαν a³) χωρὶς ποιμένα καὶ ὅτι ἂν λάχῃ λύκος θέλει τὰ χαλάσῃ a²a³ ⁵ στοχάζεσαι a²a³ ⁶ ἐσένα a²a³ *⁷ καὶ μὴ ἀντιλόγιζε a²; ἀντιλέγῃς a³ ⁸ ἀπῆλθεν a²a³

LXIV. *¹ καὶ ὡς ἐξύπνησε, ἐσύγκρινε a²a³ *² τῆς Κωνσταντινουπόλεως a²a³ ³ ἐφθασεν a²a³ *⁴ καὶ ἦτον τότε ἐκεῖ πατριάρχῃς a²a³

LXV. ¹ πατριάρχῃν a²a³ *² εἶπεν αὐτοῖς νὰ μείνωσιν (ἀναμ. a³) ὀλίγον a²a³ ³ φονερώσῃ a²a³ *⁴ εἰς τὴν ἐκκλησίαν a²a³ ⁵ φαλακρότητος a²a³

Βλέπεις, Ἀθανάσιε, τί ὅμοιοι καθαρῶς οὗτος ὁ ἄνθρωπος Παύλῳ τῷ ἀποστόλῳ;

Καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος· Φύσει, δέσποτα, κατ'οὐδὲν ὑπολέλειπται⁶ τοῦ μακαρίου Παύλου φησί, καὶ ἄξιος ἐστὶ ποιμαίνειν τὰ πρόβατα τοῦ Χριστοῦ· ὁρῶ γὰρ ἀγγέλου τοῦ Θεοῦ αὐτῷ συνοδεύοντας, καὶ στέφανον ἐκ λίθων τιμίων ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ.

Καλέσας τοίνυν τοῦτον ὁ πάπας⁷ καὶ *ἐκ πλαγίου καθίσας⁸ αὐτόν, εἶπε πρὸς αὐτόν· Πάτερ, σοὶ ὤρισεν ὁ Θεὸς τὰ πρόβατα ταῦτα ποιμαίνειν, *ἄπερ κύκλῳ ἡμῶν ἐστῶτα ὁρᾶς.⁹

10 Καὶ ὁ ἄγιος¹⁰ Ἐγὼ μὲν, τίμιε πάπα, οὐκ εἰμὶ ἄξιος εἰς τοῦτο· πλὴν τῇ βουλῇ (π. 339) τοῦ Θεοῦ οὐ δύναμαι ἀντιτάξασθαι· ποιήσον οὖν ἃ ὁ Θεὸς ὤρισέ σοι ποιῆσαι.¹¹

Λέγει αὐτῷ ὁ πάπας· Εἶθε, πάτερ, καγὼ ἤμην οὕτως ἄξιος καθὼς σὺ ὑπάρχεις.

15 Καὶ ὁ ἀρχιδιάκονος· Φύσει, πάτερ Νήφων, ὅπερ ἔφευγες εἰς τοῦτο εἰσέδραμες μὴ εἰδῶς¹² οὕτω γάρ σοι ὁ Κύριος πεποίηκε παραιτουμένῳ διὰ μεγάλην ταπείνωσιν.

Λέγει αὐτῷ ὁ ἄγιος· Ὅντως νῦν¹³ ἔγνων τὴν δύναμιν τοῦ γεγραμμένου· ὡς ὅτι ὁ φεύγων ἐκ τῆς τιμῆς εἰς τιμὴν ἐνέπεσε.

20 LXVI (144, c. 171, 3—9, 11—14). Τούτων οὖν ρηθέντων ἐξανεστήσαν¹ ἅπαντες καὶ τὰ ἐξ ἔθους ποιήσαντες ἐχειροτόνησαν αὐτὸν δακρύνοντα, πρῶτον μὲν διάκονον, εἶτα πρεσβύτερον, εἰθ' οὕτως ἐπίσκοπον· καὶ οὕτω λοιπὸν τὴν ἀναίμακτον θυσίαν ἐπετέλεσαν· καὶ ἐγένετο χαρὰ μεγάλη ἐν τῷ ναῷ τοῦ Θεοῦ· ἑώρα δὲ (π. 339 ὀβ.) ὁ 25 μακάριος Ἀθανάσιος τὸ πνεῦμα τοῦ Θεοῦ κατελθὸν ὡσεὶ πῦρ ἐπ' αὐτόν. Τελεσθείσης δὲ τῆς λειτουργίας, ἠσπάσατο² τὸν ἅγιον ὁ λαός, ἀγαλλιώμενος³ ἐπ' αὐτόν.

LXVII (145, c. 171, 19—20, 22—24). Εἶτα ποιήσας τρεῖς ἡμέρας ἐν Ἀλεξανδρείᾳ ἀπῆλθε *πρὸς τὴν ἐπίσκοπὴν¹ αὐτοῦ· ἀπέστειλε 30 δὲ μετ' αὐτοῦ ὁ ἀρχιεπίσκοπος καὶ τὸν μακάριον Ἀθανάσιον καὶ ἐτέρους πρεσβυτέρους ὅπως αὐτὸν ἐνθρονίσωσι.

LXVIII (146, c. 171, 32—c. 172, 6, 17—22). Τούτου οὖν γενομένου, ἠψφράνθη ἡ ἐκκλησία τοῦ Θεοῦ, καὶ πολλοὶ τῶν ἀσθενῶν

⁶ οὐδὲν λείπει αὐτῷ εἰς τὴν ὁμοίωσιν α²α³ ⁷ ἀρχιεπίσκοπος α² ⁸ εἰς τὸ πλευρὸν του α²α³ ⁹ ὅπου βλέπεις καὶ στέκονται γύρωθεν ἡμῶν α²α³ ¹⁰ ὁσιος α²α³ ¹¹ νὰ κάμης α²α³ ¹² γινώσκοντας α²α³ ¹³ τῶρα α²α³

LXVI. ¹ ἐσυκώθησαν α²α³ ² καταφίλησαν α²α³ ³ χαίροντες α²α³

LXVII. *¹ ἐν τῇ ἐπίσκοπῇ α²α³

πίστει προσερχόμενοι πρὸς αὐτὸν *ιάσεως ἐτύγχανον.¹ Ἐκτοτε οὖν ὁ μακάριος παραλαβὼν τὴν ἐκκλησίαν ἐπεμελείτο αὐτῆς, καὶ ποτὲ μὲν δημοσίᾳ² ἐδίδασκε τὸν λαόν, ποτὲ δὲ ἡσυχάζων, λόγους διδασκαλίας συνέταπτεν· ἐρμηνεύων τὴν τε παλαιὰν καὶ καινὴν³ γραφὴν, ἅτινα συγγράματα (π. 340) καὶ μέχρι τοῦ νῦν ἐν τῇ πόλει ἐκείνῃ ἀπόκεινται, 5 πλήρη ὑπάρχοντα εὐωδίας *Πνεύματος ἁγίου.⁴ Ἐπεμελείτο δὲ σφόδρα καὶ τῶν ὀρφανῶν καὶ πενήτων τῆς πόλεως, παρεμυθεῖτο δὲ καὶ τοὺς ἐν θλίψεσι κρατουμένους· τοὺς τε νοσοῦντας⁵ ἐλαίῳ ἀλείφων ἁγίῳ ὑγίεις ἀπεδείκνυεν. Οὕτως οὖν τὸ τοῦ Θεοῦ ποίμνιον ἰθύνων,⁶ πάντα νουθετῶν, *πᾶσιν ἐπαρκῶν,⁷ πάντων προμηθούμενος. 10

LXIX (152, c. 177, 24—28, 32, 34—c. 178, 1—9, 13—21, 24—c. 179, 1—18, c. 180, 11). Ἐπειδὴ ἄνθρωπον ὄντα καὶ αὐτόν, ἔδει ἀπάραι αὐτὸν ἀπὸ γῆς καὶ πρὸς τὸν ποθούμενον αὐτῷ ἐκδημήσαι Θεόν, λεκτέον¹ ὅπως καὶ τούτου παρὰ Θεοῦ τὴν πρόγνωσιν εἴληφε· *καὶ πῶς καὶ γὰρ τούτου μεμάθηκα.² Ἐν μιᾷ τοίνυν τῶν 15 ἡμερῶν μετὰ τὸ ἀπολῦσαι αὐτὸν τὸν λαόν, ἔθος γὰρ εἶχεν ὁμιλεῖν αὐτοῖς καθ' ἑκάστην τὰ τοῦ Πνεύματος λόγια, (π. 340 ὀβ.) ὁρῶ αὐτὸν κατηφῆ καὶ πάνυ τεταλαιπωρημένον·³ *ποτὲ δὲ ὑπομειδιῶντα καὶ ἀγσλλόμενον·⁴ καὶ σφόδρα ἐγὼ ξενισθεὶς ἠρωτώμην αὐτόν, τί ἂν εἴη τοῦτο καὶ οὐκ ἀπεκρίνατό μοι· ὕστερον δὲ βιασθεὶς παρ' ἐμοῦ⁵ 20 λέγει μοι· Τέκνον μου, ἰδοὺ ὁ πατήρ σου ὃν πολλὰ ποθεῖς, ἀφήσιν σε ἐν τῷ τέως σωματικῶς. Ἐγὼ δὲ σφόδρα ἐπὶ τούτῳ θλιβείς, λέγω αὐτῷ· Μὴ, πάτερ, μὴ ἐάσης⁶ τὸ τέκνον σου· οἶδας γὰρ ὅτι ἀφ' οὗ⁶ σὲ εἶδον, οὐκ ἐχωρίσθην σου,⁷ ὅπως διὰ σοῦ εὕρω ἔλεος παρὰ Θεοῦ. 25

Καὶ λέγει μοι· Μὴ φοβοῦ, τέκνον· ἔαν γὰρ εὕρω παρήρησιαν πρὸς τὸν Θεόν, γνώση τοῦτο καὶ σύ· ταχὺ⁸ *γὰρ ἄξω καὶ σέ,⁹ ὅπου εἰμι ἐγώ.

Πάλιν οὖν ἠρωτῶν τῷ μακαρίῳ· Δέομαί σου, πάτερ, εἰπέ μοι, πῶς ἔγνωσ τὴν μετάστασιν σου, καὶ φησὶ· ταύτῃ τῇ νυκτὶ μετὰ τὸ 30 τελειώσαι με (π. 341) τὴν πρώτην ὥραν μικρόν τι ῥαθυμῆσας, *τέθεικα ἐμαυτὸν¹⁰ ἐπὶ τοῖς γόνασί μου, ὥστε βραχὺ τι ὑπνώσαι.

Καὶ αὐτίκα ἀπείρω συσχεθεὶς ἐκστάσει, ὁρῶ ὅτι εἰσηλθόν¹¹ εἰς βασιλεία *εὐπρεπῆ καὶ ὠραία σφόδρα, ἐν οἷς ἴν θρόνος πυρὸς φο-

LXVIII. ¹ ἰατρεύοντο a²a³ ² παρήρησις a²a³ ³ νέαν a²a³ ⁴ πνευματικῆς a² ⁵ ἀσθενεὶς a²a³ ⁶ ποιμαίνων a²a³ ⁷ ὅλους κυβερνῶν a²a³

LXIX. ¹ νὰ εἰποῦμεν a²a³ ² ο.π. a²a³ ³ τεταπεινωμένον a²a³ ⁴ ο.π. a² ⁵ ἀφήσης a²a³ ⁶ ἀφόντις a²a³ ⁷ ἀπὸ λόγου σου a² ⁸ ὀγλήγορα a²a³ ⁹ θέλω φέρη καὶ ἐσένα a²a³ ¹⁰ ἔσκυμα τὴν κεφαλὴν μου a²a³ ¹¹ ἐπήγα a²a³

Дан.
VII, 10.

βερός, καὶ ἀέρι ἐστηριγμένος·¹² καὶ σοφία πολλὴ ἐκκέχυτο ἐπ'αὐτόν·
 χαρακτήρ δέ τις ἄφραστος¹³ ἐπαναπέπαυτο ἐπὶ τῷ θρόνῳ ἐκείνῳ, ἐξ
 οὗ ἔσταζεν εὐωδίας γλυκασμὸς πολυποίκιλος, ὃς καὶ διέστρεφε τὰς
 οὐρανίους δυνάμεις· χίλια γὰρ χιλιάδες παρειστήκεισαν αὐτῷ καὶ μύ-
 5 ριαι μυριάδες ἐλειτούργουν¹⁴ αὐτῷ. Ὡς οὖν ταῦτα ἐώρων, ἰδοὺ φωνὴ
 ἐκ τοῦ θρόνου ἐκείνου γίνεται πρᾶξις¹⁵ λέγουσα· Μιχαήλ, Μιχαήλ,
 δεῖξον τὴν κατάπαυσιν τῷ φίλῳ ἡμῶν· εὐθύς οὖν, στύλος (π. 341
 οβ.) πυρὸς μέγας καὶ φοβερός παραλαβὼν με, ἔρχεται ἐν τινι τόπῳ
 πάσης σοφίας μεμεστωμένων·¹⁶ καὶ ἐν αὐτῷ ὑπῆρχον παλάτια θαμβη-
 10 τικὰ¹⁷ καὶ ἄπειρα· ἀποφέρει οὖν ὁ ὀδηγῶν με εἰς ἐν τῶν παλατίων,
 *καὶ ἰδοὺ πύλη ὠραία εἰς ὕψος ἡμέρην,¹⁸ ὅλη βρούλιθος ὡς πάσιος
 τῆ θεῆ. Ἄλλ'οὐκ ἔνυλος,¹⁹ οὐρανόφωτος δὲ ὡς *εἰπεῖν, φρένα καὶ νοῦν
 καὶ διάνοιαν εἰς ἔκπληξιν καὶ θάμβος φέρουσα.²⁰ Ταύτης οὖν διανοι-
 χθείσης, εἰσήλθομεν ἔνδον,²¹ καὶ ἰδοὺ φῶς ἄπειρον²² μετὰ *φρικτῶν
 15 ἀρωμάτων²³ ὑπήντησεν ἡμῖν· καὶ πολλοὶ λευχείμονες²⁴ ἤλθοσαν πρὸς
 ἡμᾶς, ζητοῦντές με τάχιον²⁵ ἐκεῖ.

*Ἐλεγον δὲ τῷ ὀδηγοῦντί με· Δέσποτα Μιχαήλ, ἕως τίνος οὐκ
 ἀπεδίδως ἡμῖν τὸν ἀγαπητὸν ἡμῶν, ὃν ὁ Θεὸς ἐχαρίσατο (π. 342)
 ἡμῖν εἰς αἰῶνα αἰῶνος; Ὁ δὲ εἶπεν αὐτοῖς· Ἡ βουλὴ τοῦ Πατρὸς καὶ
 20 τοῦ Υἱοῦ καὶ τοῦ ἁγίου Πνεύματος διετάξατο μετὰ τρεῖς ἡμέρας *χα-
 ρισθῆναι ὑμῖν αὐτόν.²⁶

Καὶ τοῦτο ἐκείνοι ἀκούσαντες, *ἤρξαντο σκιρτᾶν²⁷ καὶ ἀγαλλιᾶ-
 σθαι ἐν Κυρίῳ· ὁ δὲ ὀδηγῶν με λέγει μοι· Ὡδε ἐστὶν ἡ κατάπαυσις²⁸
 σου προνοίᾳ²⁹ τοῦ ἐλέησοντός σε Θεοῦ τῆ ἀφάτῳ αὐτοῦ φιλαν-
 25 θρωπιά.³⁰

Τοῦτο τοίνυν εἰρηκῶς ὁ ὄσιος τῷ αὐτοῦ μαθητῇ ἱσύχασε.³¹
 LXX (153, c. 180, 12—18). Κατὰ δὲ *μικρὸν μικρόν,¹ ἐγ-
 νῶσθη πάση τῇ ἐκκλησίᾳ, καὶ ἦν θρῆνος καὶ βοή *ἰσχυρὰ τοῖς
 πᾶσιν·² ὁ δίκαιος πάντας κατασιγάσας καὶ διδάξας *καὶ νουθε-
 30 τήσας, ἔπεισε μᾶλλον πανοικί εὐφραίνεισθαι καὶ σκιρτᾶν·³ διότι φησὶν
 ἐγγύτερον⁴ τοῦ Θεοῦ γενόμενος, *καθαρώτερον δυσωπήσω αὐτόν ὑπὲρ

*¹² καὶ παλάτια κατὰ πολλὰ εὐμορφα, εἰς τὰ ὅποια ἦτον θρόνος πύρινος φοβερός
 στεκόμενος εἰς τὸν ἀέρα a²a³ ¹³ ἀνεκδιήγητος a²a³ ¹⁴ ὑπηρετοῦσαν a²a³ ¹⁵ εἰρη-
 νικὴ a²a³ ¹⁶ γεμάτον a²a³ ¹⁷ ἐξαίσια a²a³ *¹⁸ τὸ ὅποιον εἶχε θύραν εὐμορφην
 καὶ ὑψηλὴν a²a³ ¹⁹ ἀπὸ ὕλης a²a³ *²⁰ θαυμάζειν καὶ νοῦν καὶ διάνοιαν ἐπ'αὐτὴν
 a²a³ ²¹ μέσα a²a³ ²² πολὺ a² *²³ πολλῆς εὐωδίας a²a³ ²⁴ ἀσπροφόροι a²a³
²⁵ ὀγληγορώτερον a²a³ *²⁶ νὰ σᾶς τὸν χαρίση a²a³ *²⁷ ἄρχισαν καὶ ἐχαίροντο a²a³
²⁸ κατοίκησις a²a³ ²⁹ προνόησις a²a³ ³⁰ εὐσπλαγχνία a² ³¹ ἐσιώπησε a²a³

LXX. *¹ ὀλίγον ὀλίγον a²a³ *² εἰς ὄλους a²a³ *³ καὶ εἰρήνευσέ τους καὶ
 ἔκαυέν τους ὅτι νὰ χαίρονται καὶ νὰ ἀγαλλιώνται a²a³ ⁴ σιμώτερον a²; σιμὰ a³

τις σωτηρίας πάντων ὑμῶν, ⁵ (π. 342 οβ.) ἐὰν ἄρα καὶ ὀδεύσητε ἐν τῇ εὐσεβείᾳ, ἣν διδάξας ὑπέδειξα ὑμῖν.

LXXI (154, c. 180, 19—c. 181, 1—3, 4—12). Τούτων οὖν οὕτως ἐχόντων, καὶ ὁ μέγας γνοὺς Ἄθανάσιος, ἀρχιεπίσκοπος Ἀλεξανδρείας, ἤδη γενόμενος, παρεγένετο ¹ πρὸς αὐτὸν σὺν καὶ ἄλλοις πλείοσιν· ὁ ⁵ γὰρ μακάριος Ἀλέξανδρος ἐκδημήσας ² ἦν πρὸς τὸν Κύριον· ὡς οὖν παρεγένετο, ἠσπάσαντο ἀλλήλους ἐν ἀγίῳ φιλήματι.

Λέγει οὖν τῷ ἀρχιεπισκόπῳ ὁ δίκαιος· Τί κόπον ἔσχε πρὸς ἱμάς ἡ σὴ, δέσποτα, καθαρωτάτῃ ψυχῇ;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἀρχιεπίσκοπος· Ἐλήλυθα, τιμιώτατε, *συντάξασθαι ¹⁰ τῇ ὀσιότητί σου· ³ ἰδοὺ γάρ τῇ αὐριον ἀπέρχη πρὸς τὴν ἄνω Ἱερουσαλήμ·

Ἄλλὰ μνήσθητί ⁴ μου ἐν ἡ ὥρᾳ προσκυνήσης τῷ Θεῷ καὶ πᾶσι τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ.

Λέγει αὐτῷ ὁ ὀσιος· Καὶ σύ, τέκνον, μὴ ἐπιλανθάνου ⁵ ἡμῶν ¹⁵ (π. 343) ἐν τοῖς θείοις μυστηρίοις, ὅτε τὴν λειτουργίαν ποιεῖς, προσφορὰν διηνεκῶς ὑπὲρ ἐμοῦ προσκομίζων ⁶ τῷ Θεῷ· μεγάλη γὰρ τοῦτο εὐεργεσία τῷ μεταστάντι γίνεται· πᾶς δὲ ὅστις τοῦτο ποιήσει ἔνεκεν ἐμοῦ μετὰ τὴν *ἐμὴν ἀφίξιν ⁷ ὑπὲρ ἀφέσεως τῶν ἁμαρτιῶν μου ἐν πίστει εἰλικρινεῖ, ⁸ γινώσεται ἐν τῇ ἐκλείψει ⁹ τῆς ψυχῆς αὐτοῦ, τὴν ²⁰ μεγάλην βοήθειαν τοῦ Θεοῦ ἐπ' αὐτῷ ἐληλυθυῖαν καὶ καλύψει ¹⁰ ὁ Πατήρ, καὶ ὁ Υἱός, καὶ τὸ ἅγιον Πνεῦμα, τὸ πλήθος τῶν ἁμαρτιῶν αὐτοῦ, καὶ ἐμοὶ τῷ ἀνικάνῳ ¹¹ *προσκολληθεὶ ἐν τῇ βασιλείᾳ τῶν οὐρανῶν· οὐ μὴ γὰρ ἐπιλάθωμαι τοῦ τοιοῦτου ἐν τῇ καταπαύσει μου πάσῃ, ἕως ἂν ἐνέγκω αὐτὸν πρὸς ἑμαυτόν, ἵνα ὅπου εἰμι ἐγώ, κἀκεῖ- ²⁵ νος ἔσεται. ¹²

Ταῦτα εἰρηκῶς, ἡσύχασε. ¹³

LXXII (155). Τὴν δὲ νύκτα πᾶσαν εἰς ὕμνους Θεοῦ καὶ εὐχα. (π. 343 οβ.) ριστίας καὶ εὐχὰς ὑπὲρ τε ἑαυτοῦ καὶ τοῦ κόσμου παντὸς διενεγκόντι ¹ *περὶ τὴν ἔω

30

LXXIII (156). ὤφθη ¹ αὐτῷ ἄγγελος Κυρίου λέγων· Εὐφραΐ-

^{*5} θέλω τὸν παρακαλῶ (παρακαλεῖ ^a⁵) περισσότερον διὰ τὴν σωτηρίαν σας ὄλων ^a²^a³

LXXI. ¹ καὶ ἦλθε ^a²^a³ ² ἀπῆλθε ^a²^a³ ^{*3} νὰ ἰδῶ τῇ σὴ ὀσιότητι ^a²^a³

⁴ ἐνθυμήσου ^a²^a³ ⁵ ἀληθμονήσης ^a²^a³ ⁶ προσφέρων ^a²^a³ ^{*7} ἐκδημίαν μου ^a²^a³

⁸ ἀληθῆ ^a²^a³ ⁹ ἐξόδω ^a²^a³ ¹⁰ σκεπάσει ^a²^a³ ¹¹ ἀναξίω ^a²^a³ ^{*12} καὶ ὅτι δὲν θέλω

τὸν ἀληθμονήσει μετὰ πᾶσάν μου τὴν κατοικίαν ἕως ἂν φέρω αὐτὸν πρὸς με, ἵνα

ὅπου εἰμι ἐγώ, νὰ εἶναι καὶ ἐκεῖνος ^a²^a³ ¹⁸ ἐσιώπησε ^a²^a³

LXXII. ¹ προσέφερε ^a²^a³

LXXIII. ^{*1} καὶ ὡς ἔφθασεν ἡ ὥρα τοῦ ὄρθρου ἦλθεν ^a²^a³ (звѣвдоцкy см.

вѣ пред. §-б)

νου, εὐφραίνου· ἰδοὺ γὰρ ὁ ἐπαγγειλάμενος ἀψευδής² ἐστὶ τοῦ ἐλθεῖν πρὸς σέ.

Τοῦτο οὖν ἀκούσας, ἐχάρη λίαν.

LXXIV (157, c. 184, 1—7, 10—32, 35—c. 185, 1—13). Τοῦ 5 οὖν ζύλου κρούσαντος, καὶ πάντων ἐν τῇ ἐκκλησίᾳ συναχθέντων περὶ τὸν ὄρθρον, ἤρξατο ὁ ἅγιος σφόδρα πυρέττειν,¹ καὶ *ὀμικρὸν ἀνεθεῖς,² λέγει μοι· Τέκνον, ρίψον ἐν τῇ γῆ τὸ ψιάθιον.

Καὶ τοῦτο ποιήσαντός μου, εὐθέως κατέπεσεν ἐν αὐτῷ καὶ ἔκειτο ὑποψιθυρίζων. Ὡς δὲ ἡμέρα ἐγένετο, παρεγένετο πρὸς αὐτὸν ἅπαν 10 τὸ σύστημα τῶν κληρικῶν,³ καὶ ὁ μακάριος Ἀθανάσιος, καὶ πλῆθος πολὺ τῆς πόλεως. Καὶ *σκάμνων τεθέντων καὶ πάντων καθισάντων,⁴ ὁ λέγει ὁ πάπας πρὸς τὸν ὄσιον· Ἄρα, πάτερ, ὀνίνησι (π. 344) τὸν ἄνθρωπον ἢ νόσος;⁵

Ἀπεκρίθη αὐτῷ ὁ ὄσιος καὶ φησὶν· Ὡσπερ τὸ χρυσίον πυρὶ 15 χωνευόμενον ἀποβάλλει τὸν ἰὸν καὶ καθαρὸν ἐξέρχεται,⁶ οὕτω καὶ ὁ ἄνθρωπος ἐὰν νοσῶν εὐχαριστῇ τῷ Θεῷ, ἀποβάλλει⁷ τὰς ἀμαρτίας αὐτοῦ.

Τοῦτο εἰρηκῶς ἐδάκρυσε, καὶ πάντες οἱ ἀκούσαντες. Καὶ εὐθὺς ἔλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ὡς ὁ ἥλιος, ὥστε φοβηθῆναι πάντας, 20 αὐτὸς δὲ ἔφη· Καλῶς ἐλήλυθαν οἱ φωστῆρες τοῦ κόσμου, οἱ θεοφόροι ἀπόστολοι.

Πάλιν δὲ ἐξέλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ καὶ εἶπεν· Ἀγαλλιᾶσθε, μάρτυρες, ἐν Κυρίῳ, ὅτι *οὐ παρητήσασθε⁸ ἐλθεῖν πρὸς γέροντα ἀμαρτωλόν.

25 Πάλιν ὑπέλαμψε τὸ εἶδος αὐτοῦ, ὥστε θρονηθῆναι⁹ τοὺς πολλούς, καὶ πάλιν ἐφθέγγετο· Χάρις ὑμῖν, προφηταὶ μου τίμιοι, ὅτι ἤλθετε (π. 344 ὀβ.) εἰς ἄνθρωπον ἀμαρτωλόν.

Ὁ δὲ μακάριος Ἀθανάσιος ἦν καὶ αὐτὸς εἰς ἔκστασιν ἀρπαγείς,¹⁰ καὶ ἑώρα τοὺς ἄγιους πῶς εἰς καθ'εἷς ἠσπάζετο τὸν ἅγιον. 30 Μετὰ μικρὸν δὲ πάλιν ὑπερεξέλαμψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, καὶ λέγει μειδιῶν· Χαίρετε ἐν Κυρίῳ, ἱεράρχαι Κυρίου, καὶ πάντες ὅσιοι καὶ δίκαιοι.

Τοῦτο εἰπὼν ἠσύχασε. Καὶ μετ'ὀλίγον ὥσπερ ἀπείρου¹¹ χαρᾶς

ἀληθῆς a²a³

LXXIV. *1 ἄρχισε τὸν ἅγιον δυνατὸς πυρετὸς a²a³ *2 εἰς ὀλίγον ἐλθὼν εἰς ἀνεσιν a²a³ *3 ὅλοι οἱ κληρικοὶ a²a³ *4 ὡς ἐτέθησαν σκαμνία καὶ ἐκάθησαν ὅλοι a²a³ *5 ἀσθένεια a²a³ *6 εὐγάνει τὴν ὕλην καὶ καθαρίζεται a²a³ *7 ἀπορρίπτει a²a³ *8 δὲν ὀκνεύσατε a²a³ *9 ἐτρόμαξαν a²a³ *10 ἠρπάγη εἰς ἔκστασιν a²a³ *11 ἀπὸ πολλῆς a²a³

πλησθείς,¹² λέγει· χαίρε, Κεχαριτωμένη, τὸ ἐμὸν φῶς καὶ στήριγμα, εὐχαριστῶ σοι, ἀγαθὴ, μεμνημένος¹³ τῶν εὐεργεσιῶν σου ὧν ἐποίησας εἰς ἐμέ.

Καὶ τοῦτο εἰπὼν ἐσίγησε.¹⁴ Καὶ μετ'ὀλίγον, ἰδοὺ εὐωδία τις διεδόθη θεία ἄφραστος¹⁵ καὶ μελίρρυτος, καὶ ἄφνω ἐξέλαμψε τὸ πρό- 5
σωπον ὡς ἀστραπὴ σφόδρα, ὥστε ἀπὸ τοῦ φόβου φυγεῖν πάντας ἔξω εἰς τὸ προαύλιον, καὶ *ἦν (π. 345) φρίκη πολλὴ τοῖς πᾶσιν¹⁶ ἐκ τῆς θείας ἐλλάμψεως· ὡς *οὖν ἡ εὐωδία¹⁷ διεδόθη, καὶ φωνὴ ἐγένετο παραχρῆμα *πραεῖα καὶ πλήρης θυμῆδιαι¹⁸ λέγουσα· Δεῦρο πρὸς με, ψυχὴ, ἡ τὴν ἐμὴν φοροῦσα ταπεινώσιν, ἐγὼ εἰμι ὁ Χριστὸς σου, ὃν ἐκ 10
πολλοῦ πόθου αἰεὶ ἰδιοποιούμενος ἔλεγες· ὁ Χριστὸς μου, ὁ Χριστὸς μου,—ἰδοὺ ὁ Χριστὸς σου, δεῦρσ' πρὸς με.

Ἐκ δὲ τῆς φωνῆς, ἔφριξαν πάντες καὶ ἐτρόμαξαν· εὐθὺς ὁ ὅσιος ἐκτείνας¹⁹ αὐτοῦ τὰς χεῖρας, μέγα ἀνεβόησεν· Εἰς χεῖράς σου, Δέσποτα, παρατίθημι τὸ πνευμά μου· σὺ γὰρ εἶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς Θεοῦ 15
οὗ τοῦ ζῶντος. Καὶ τοῦτο εἰπὼν παρέδωκε τὸ πνεῦμα.

LXXV (158, c. 185, 14—25). Τελειωθέντος δὲ τοῦ ὀσίου, ἤρξαντο πάντες θρηνεῖν¹ ἐπὶ τῇ στερήσει αὐτοῦ· παρεκάλει δὲ πάντας ὁ πάπας εὐθυμεῖν καὶ δοξάζειν τὸν Θεόν, ὅτι τοιοῦτον *ἐκλογῆς σκευὸς² (π. 345 ὀβ.) ἠξιώθησαν ὑποδέξασθαι³ ἐν τῇ πόλει αὐτῶν. 20

Βουλομένου δὲ τοῦ ὄχλου ἀρπάσαι τὰ ἐπ'αὐτῷ κείμενα ἱμάτια,⁴ *οὐκ εἶασεν⁵ ὁ πάπας, ἀλλὰ τάχιον⁶ ποιήσας τὰ ἐξ ἔθους πρὸς ταφὴν τοῖς ἐπισκόποις γινόμενα, *κατέθετο αὐτὸν ὑπὸ γῆν ὀρύξας⁷ εἰς βάθος καθὼς ἦν αὐτὸν ὀρκίσας ὁ ὅσιος, ἐν τῷ ναῦ τῶν ἁγίων ἀποστόλων. 25

Πολλὰ οὖν ἰάσεις⁸ γίνονται ἐκεῖ εἰς τοὺς ἀρρώστους διὰ πρεσβειῶν τοῦ ἁγίου Νηφωνος, καὶ πάθη δυσίατα θεραπεύονται, εἰς δόξαν Πατρός, καὶ Υἱοῦ, καὶ ἁγίου Πνεύματος, τῆς μιᾶς Θεότητός τε καὶ βασιλείας, ἣ πρέπει πᾶσα δόξα, τιμὴ καὶ προσκύνησις, εἰς τοὺς αἰῶνας τῶν αἰώνων. Ἀμήν. 30

12 γεμάτος a²a³ 13 ἐνθυμούμενος a²a³ 14 ἐσιώπησε a²a³ 15 ἀμέτρητος a²a³ *16 καὶ ἐτρόμαξαν ὅλοι a²a³ *17 εὐωδίασεν ὁ τύπος a²a³ *18 ταπεινὴ καὶ πολλὰ μυρ-
στικὴ a²a³ 19 ἀπλώσας a²a³

LXXV. 1 καὶ ἐθρηνούσαν a²a³ *2 διαλεκτικὸν ἀγγελίων a²a³ 3 καὶ ἐδέχθη-
σαν a²a³ 4 ἐνδύματα a²a³ *5 δὲν τοὺς ἀφησεν a²; δὲν τοὺς ἀφήκεν a³ 6 τὸ ὄγ-
ληγορώτερον a²a³ *7 τὸν ἱθαγαν a²a³ 8 ἱατρῆται a²a³

3) Γραφικὴ ἀναγωγή ἀπὸ τῆς Ζητήσεως:

a) πο σπ. Αθ. Παντ. 631 (Παμφ. 6188), λ. 25 ὀβ.—46.

I (65) (π. 25 ὀβ.). Ἑρώτησις τοῦ ἁγίου Νήφωνος, περὶ τοῦ Σολομῶντος.

Ἐνας ἀδελφὸς ἐρώτησε ποτὲ τὸν ἅγιον Νήφωνα περὶ τοῦ βασιλέως Σολομῶντος πῶς μερικοὶ λέγουσιν ὅτι ἀπολεσμένος ἐστίν· 5 ἕτεροι δέ, οὐχί· πῶς οὖν ἵ τοσαύτη σοφία κατεπόθη καὶ ἀπώλετο; καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ μακάριος Νήφων· Τοῦτο οὐδεὶς γινώσκει, εἰ μὴ ὁ Θεὸς μόνος· διότι δὲν ἀπεκαλύφθη τινὶ τῶν ἁγίων· ὁ δὲ ἀδελφὸς εἶπεν αὐτῷ· Ἐγὼ πιστεύω τῷ Θεῷ, ὅτι διὰ σοῦ ἔχω νὰ μάθω τὸ ἀληθές· καὶ λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Πίστευσον τέκνον, ὅτι καὶ 10 ἐμοὶ μεγάλη θλίψις, καὶ ὀδύνη ἦτον περὶ τούτου, καὶ ἀπορούσα πάντοτε, ὅτι πῶς ὁ τοιοῦτος δίκαιος ἀπώλετο· ὁ δὲ ἐλεήμων Θεὸς θέλων σβέσει τὴν τοιαύτην θλίψιν ἐκ τῆς ἀθλίας μου ψυχῆς, ἐφανέρωσέ μοι μὲ τὸ ἴδιον αὐτοῦ στόμα, ὅτι οὐκ ἀπώλετο ὁ Σολομῶν ὡσπερ οἱ πολλοὶ ὑπολαμβάνετε· διότι δὲν με ἀρνήθη παντελῶς εἶπεν· 15 ὅτι συνεπαρθεὶς ὑπὸ τῆς πονηρᾶς ἐκείνης γυναικός, κτίσας ναοὺς εἰδῶλων καὶ θυμιάσας κατὰ τὸ θέλημα τῆς πόρνῆς, τὸ δὲ ὄστρον αὐτοῦ οὐδόλως με ἠρνήσατο, μὴ γένοιτο· μετὰ δὲ (π. 26) τὴν τελευταίαν αὐτοῦ ἕως τῆς ἐμῆς παρουσίας, εἰς τόσους χρόνους ἐκαθέζετο ἐν σκότει καὶ σκιᾷ θανάτου δριμυσάμενος καὶ πολλὰ παιδευόμενος, καὶ ὡς 20 ἐκατέβηκα ἐγὼ εἰς τὸν ἄδην, καὶ τοὺς ἀπ' αἰῶνος, ἐκ τῶν καταχθονίων ἀναστήσας, ἀνέστησα καὶ αὐτοῦ τὴν ψυχὴν, μεταστήσας αὐτὴν εἰς τὴν ἀμείνων ζωὴν, ὅτι συνεμέτρησα τῶν τοσοῦτων χρόνων αὐτοῦ τὴν διὰ τοῦ σκότους βίασανον πρὸς τὸ πταίσμα αὐτοῦ, καὶ ὑπερηκόντισε τὸ πᾶν τοῦ πταίσματος ἢ θλίψις αὐτοῦ, καὶ ἔκρινα ἕάν ἐστὶν ἅγιον 25 δικαίωμα τοῦ ἐλεῆσαι αὐτὸν ἐν τῇ φιλανθρωπίᾳ μου· παρευθὺς οὖν ἐξεχύθη εἰς αὐτὸν τὸ ἐλεός μου, καὶ ἠλευθέρωσα αὐτὸν ἐκ τῆς ἀχλύος τοῦ σκότους· ὅσα γὰρ θέλω ποιῶ ἐν τοῖς ἔμοις, καὶ οὐδεὶς ὁ κρίνων με, Θεὸς γὰρ θεῶν ἐγὼ εἰμι, καὶ σώζω πάντας οὓς ἐμοὶ δοκεῖ

τὸ πλῆθος τοῦ ἐλέους· ταῦτα εἰπὼν μοι ὁ Κύριός μου Ἰησοῦς Χριστὸς τοῦ Πατρὸς τὸ ἀπαύγασμα, ἀνῆλθεν εἰς τοὺς οὐρανοὺς· ἐγὼ δὲ ἔκτοτε χαίρων εὐφραίνομαι ἐπὶ τῇ σωτηρίᾳ τοῦ δικαίου, καὶ τῇ εὐσπλαγχνίᾳ τοῦ Θεοῦ· καὶ τοῦτο ἀκούσας ὁ ἀδελφὸς ἐκεῖνος, πολλὰ εὐφράνθη ἢ καρδία αὐτοῦ πληροφορηθεῖσα. 5

II (66, 59, 25—38) (π. 26 οβ.). Ὅτι οἱ παλαιοὶ πατέρες εἶχον ἀγάπην.

Πάλιν λέγει αὐτῷ ὁ ἀδελφός· Δέομαί σου ἐπειδὴ ἄρχησα λαλήσαι πρὸς σέ, πάτερ, δίδασόν με καὶ τοῦτο, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἄνδρες εἶχαν πόθον τοῦ λέγειν τοῖς πατράσι τὰ πρὸς ὠφέλειαν. Καὶ εἶπεν αὐτῷ ὁ μακάριος· Λέγει, τέκνον, ὅτι ἔστι Θεὸς ὁ λόγον διδούς πρὸς θεραπείαν τῆς ψυχῆς σου. Καὶ λέγει ὁ ἀδελφός· Πῶς ἐν τοῖς ἀρχαίοις καιροῖς οἱ πατέρες ἡμῶν εἶχον εἰρήνην, καὶ εἰρηνικῶς τὸν βίον αὐτῶν διετέλεσαν, ἡμεῖς δὲ οὕτως πολυταράχως ἀπερνῶμεν τὸν βίον ἡμῶν; Καὶ εἶπεν ὁ δίκαιος, ὅτι οἱ παλαιοὶ ἄνδρες πολλὴν ἀγάπην εἶχαν εἰς τὸν Θεὸν καὶ εἰς τὸν πλησίον αὐτῶν, διὰ τοῦτο εἰρήνην εἶχον πολλήν· καὶ εἶτι ἐζητούσαν τοῦ Θεοῦ ἐλάβανον παρ' αὐτοῦ· ἡμεῖς δὲ διὰ τὸ νὰ μὴ ἔχωμεν τὴν ἀγάπην, διὰ τοῦτο πολυταράχως ἀπερνῶμεν τὸν βίον ἡμῶν. 15

III (67). Περὶ χωρισμοῦ ψυχῆς. 20

Λέγει πάλιν ὁ ἀδελφός· Δέομαί σου νὰ μοῦ εἰπῆς, ἔχει πόνον καὶ βίον ἢ ψυχὴ χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος, ἢ μετὰ ἀνέσεως καὶ γαλήνης ἐξέρχεται; (π. 27) Ὁ δὲ ὀσιος εἶπεν· Τέκνον, ἐπειδὴ ἀκόμη δὲν ἀπέθανα, τί γινώσκω; κατὰ δὲ θεωρίαν λέγω σοι, καὶ πρόσεχε· εἶναι δίκαιοι καὶ δίδωσι πικρὸν θάνατον, καὶ εἶναι ἀμαρτωλοὶ, καὶ δίδωσι γλυκὺν θάνατον· ἀλλ' οὖν ὁ πικρὸς θάνατος τοῦ δικαίου παίρνει αὐτῷ τὰς πικρὰς ἀμαρτίας, εἶτι ὡς ἄνθρωπος ἐν τῷ βίῳ ἤμαρτεν· οὐδεὶς γὰρ ἀναμάρτητος, εἰ μὴ ὁ μόνος ὁ Θεός· ὁ δὲ γλυκὺς θάνατος τοῦ ἀμαρτωλοῦ παίρνει αὐτοῦ τὸ μικρὸν δικαίωμα ὅπερ 25 πολλάκις μετὰ βίας ἐποίησε, καὶ ἀπέρχεται ὁ μὲν δίκαιος πλήρως καθαρός, ὁ δὲ ἀμαρτωλὸς πάνυ ἀκάθαρτος· καὶ λέγω σοι, τέκνον, ὅτι ἐὰν καὶ πικρὸς φαίνεται τοῦ δικαίου ὁ θάνατος, ἀλλὰ πρὸς ὤραν, ἀλλὰ ἀπὸ τότε χαίρεται καὶ ἀγάλλεται εὐφροσύνης· τῷ δὲ ἀμαρτωλῷ, ἐὰν καὶ πρὸς ὤραν φαίνεται γλυκὺς ὁ θάνατος, ἀλλὰ πάντοτε φλέγεται καὶ παιδεύεται ἐν τῷ ἀσβέστῳ πυρὶ· εἶναι δὲ καὶ 35 ἄνομοι ἄλλοι καὶ δίδουσι πικρὸν θάνατον, καὶ παρευθὺς τῇ κολάσει παραπέμπονται· εἶναι δὲ καὶ ἄλλοι δίκαιοι καὶ δίδουσι γλυκὺν θάνατον, καὶ παρευθὺς φέρονται εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν· πολλὰ γὰρ εἰσὶν αἱ κρίσεις τοῦ Θεοῦ, (π. 27 οβ.) καὶ διακρίνει τοῦ καθενὸς τὸν βίον πρεπόντως τοῦ θα-

νάτου, καὶ λοιπὸν κατὰ τὴν πολιτείαν τοῦ ἀνθρώπου, καὶ τέλος αὐτῷ ἀπο-
 δείχνει ὁ δίκαιος Κριτῆς· οὐκ ἔστιν οὖν, τέκνον, τὸ ἀποθανεῖν φόβος, ἀλλὰ
 τὸ τῆ ὥρᾳ ἐκείνῃ κριθῆναι· ὅτε γὰρ ἐξέλθῃ ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος αὐτῆς,
 παραλαμβάνουσιν αὐτὴν ἄγγελοι πολλοί, συντρέχουσι δὲ καὶ ἐκεῖνοι οἱ
 5 ἄγγελοι ὅπου φυλάσσουν τὸ γένος τῶν Χριστιανῶν, καὶ κατασκοπεύ-
 ουν νὰ ἴδωσιν τάχα τί μέλλει γενέσθαι εἰς τὴν ψυχὴν ἐκείνην· συνά-
 γονται δὲ καὶ πλήθῃ δαιμόνων καὶ στέκονται τότε ἐκεῖ· καὶ οἱ μὲν
 ἄγγελοι διαλαλοῦσιν τὰ ἀγαθὰ αὐτῆς ἔργα, οἱ δὲ δαίμονες τὰ πονη-
 ρά· οὕτως οὖν ἴστανται τὰ δύο μέρη καὶ ἀπαντῶνται νὰ ἔλθῃ
 10 ἄνωθεν ἡ ἀπόφασις, ἡ σωτηρίας, ἡ κατακρίσεως· ποῖον λοιπὸν κόπον
 καὶ πόνον καὶ θλίψιν νομίζεις νὰ ἔχῃ ἡ ψυχὴ ἐν τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ·
 ποτὲ μὲν οὖν ἐννοῦσα ἐὰν ἀπωλείας ἀπόφασις νὰ ἔλθῃ, τρομάσσει
 ἐκ τοῦ φόβου· ποτὲ δὲ σωτηρίας νὰ ἔλθῃ ἀπόφασις δαγκάναται εἰ-
 κονικῶς, πυκνῶς τὰς χεῖρας εἰς ὕψος σηκώνουσα, καὶ παρακαλεῖ νὰ
 15 μὴν δοθῇ εἰς (π. 28) τὰς χεῖρας τὸν σκοτεινῶν δαιμόνων· ἔχουσι
 δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι τότε πολὺν κόπον ἐλπίζοντες νὰ δεχθοῦν σωτηρίας
 ἀπόφασιν· ὁμοίως καὶ τὰ πονηρὰ πνεύματα ἐκδέχονται νὰ ἀπολάβουν
 ἀπωλείας ἀπόφασιν· καὶ ὅπου λοιπὸν νεύσει ὁ δίκαιος Κριτῆς, ἐκεῖ
 καὶ ἀπολύεται ἡ ψυχὴ, ἡ τοῖς ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ εἰς σωτηρίαν, ἡ
 20 τοῖς πονηροῖς δαίμοσιν εἰς ἀπώλειαν· τοῦτο ἐστίν, τέκνον, ὁ φόβος
 καὶ ὁ τρόμος καὶ ἡ δειλία, τὸ μὴ κατακριθῆναι εἰς ἀπώλειαν, καὶ
 τοῦ μὴ ἐμπεσεῖν εἰς χεῖρας τῶν πονηρῶν δαιμόνων· ἐπειδὴ τὸ ἀπο-
 θανεῖν, φυσικὸν πρᾶγμα ἐστὶ τοῖς πᾶσι προκείμενον· τὸ λοιπὸν τότε
 ὀδυνᾶται ἡ ψυχὴ βιαίως ὅτι μέλλει νὰ ἀκούσῃ τὸ πρόσταγμα τοῦ
 25 Θεοῦ, καὶ τρέμει μίποτε καταλάβῃ αὐτὴν πρόσταξις εἰς ἀπώλειαν φέ-
 ρουσα.

IV (изъ 82, стр. 85, 21—стр. 86, 10). Ἐκ τῆς θεωρίας τοῦ
 ἁγίου Νήφωνος, περὶ τῆς δευτέρας παρουσίας διὰ τοὺς ἐπισκόπους
 καὶ μοναχοὺς.

30 Εἶπεν ὁ Κύριος τῷ Ἀρχαγγέλῳ Μιχαήλ· Ἐγὼ ἀνταποδώσω, καὶ
 παραδώσω τοὺς μισθωτοὺς, καὶ οὐχὶ ποιμένας, οἱ ὅποιοι τὸν ἀμπε-
 λῶνά μου διέφθειραν (π. 28 οβ.) καὶ τὰ πρόβατά μου διεσκόρπισαν,
 οἱ χρυσιὸν καὶ ἀργύριον ἐποίμαναν, καὶ διὰ τιμὴν τὸ ἱερατεῖον ἐζη-
 τησαν· πόση τῶν τοιούτων ἡ κόλασις, πόσος αὐτῶν ὁ ὀδυρμός· ἐγὼ
 35 ἐν ὄργῃ καὶ ἐν τῷ θυμῷ μου ταράξω αὐτούς· πρόβατα καὶ βόας ἀπό-
 κτησαν τὰ φθειρόμενα, καὶ τὰ ἐμὰ πρόβατα οὐκ ἐπεμελήθησαν· ἐπί-
 σκέψομαι ἐν ῥάβδῳ τὰς ἀνομίας αὐτῶν, καὶ ἐν μᾶστιγι τὰς ἀδικίας
 αὐτῶν· τοὺς δὲ γελοιάζοντας ἱερεῖς καὶ φιλονεικούντας ἐν ταῖς ἀγί-
 αῖς μου Ἐκκλησίαις, τί οὖν ποιήσω; ἐν πυρὶ παιδεύσω αὐτούς, καὶ εἰς

τάρταρον βυθίσω, καὶ ὡς σκευὴ κεραμέως συντρίψω αὐτούς, καὶ ἐγὼ ἐλθὼν εἰς τὴν κρίσιν μου ἐπιφέρων· ἐγὼ ἦλθον καὶ ἔρχομαι, καὶ εἶ τις εὖρε δύναμιν, ἃς μὲ ἀπαντήσῃ· οὐαὶ δὲ τῷ ἐν ἀνομίαις εἰς χεῖράς μου ἐμπεσόντι, ὅτι πᾶς ἕνας πρὸς με ἔλθῃ γυμνὸς καὶ τετραηλισμένος· ποῦ τότε φανίσεται ἡ ἀδιαντροπία αὐτῶν; πῶς νὰ ἰδοῦσι τὸ 5 πρῶσωπόν μου, ποῦ δὲ ἡ ἐντροπὴ αὐτῶν; ἐντραπήσονται δὲ ἐμπροσθεν τῶν ἀχράντων μου δυνά (π. 29) μων· καταλάβω καὶ τοὺς μονάζοντας, οἵτινες ἐν πολλῇ ἀμελείᾳ συζήσαντες καὶ πορευόμενοι ἐψεύσαντο καὶ τῷ Θεῷ, καὶ ἀγγέλοις, καὶ ἀνθρώποις, ὅτι ἄλλα ἔταξαν καὶ ἄλλα ἐργάσθησαν· ἐγὼ τούτους ἀγκιστρεύσω καὶ τινάξω ὡσπερ τὸν 10 ἀέρα ἐκ τῶν νεφελῶν καὶ εἰς τὴν ἄβυσσον παραπέμψω· καὶ δὲν τοὺς ἐφθασεν ἡ ἐδικὴ τους ἀπώλεια, ἀλλὰ καὶ εἰς ἄλλους σκάνδαλον ἀπωλείας ἐγένοντο· καλλίτερον ἦτον μὴ ὑποτάγησαν, ἢ ὑποταγῆναι καὶ ἀισχροβιῶσαντες πάλιν εἰς ἀσωτείας ἐμπεσόντες· ἐμὴ ἐκδίκησις, ἐγὼ ἀνταποδώσω τοὺς ἐχθροὺς τοὺς μὴ θελήσαντας μετανοῆσαι, καὶ κρι- 15 νῶ ὡς δικαιοκρίτης.

V (83, 86, 11—12, 87, 10—21, 88, 13—19). Ταῦτα τοῦ Κυρίου λέγοντος πρὸς τὸν Ἀρχιστράτηγον Μιχαὴλ, τρόμος ἔλαβε πάσας τὰς ἐπουρανίους δυνάμεις ἐκείνας τῶν Ἀγγέλων· μετὰ δὲ τὸ ἐξελθεῖν τὰς ἕξ βίβλους τῶν αἰώνων, πιάσας καὶ βιβλίον τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, 20 λέγει· Ἀρχὴ ἐβδόμου αἰῶνος, τέλος αἰῶνος· ἀρχὴ κακίας καὶ πονηρίας· ἀρχὴ σκνιπειῆς καὶ ἀσπλαγχνίας· καὶ προβάς λέγει· Οἱ ἄνθρωποι τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος, πονη (π. 29 ὀβ.) ροί, φθονεροί, ψεῦσται, ψευστὴν ἀγάπην ἔχοντες, φίλαρχοι, καὶ τῇ σοδομιτικῇ πορνείᾳ δεδουλωμένοι· προβάς ὀλίγον τῆς βίβλου καὶ ἀνοίξας, ἐσήκωσε τοὺς ὀφθαλμοὺς αὐ- 25 τοῦ ἄνω· καὶ μὲ τὸ χεῖρι του τὸ γόνατον αὐτοῦ κρούσας, καὶ σκεπᾶσας τὸ μέτωπον σὺν τοῖς ὀφθαλμοῖς, ἐστάθη μερικὴ ὥρα ὡσπερ διανενοημένος καὶ λέγει· Ἀληθῶς ὑπερέβη ὁ ἔβδομος οὗτος αἰῶνας τῇ ἀδικίᾳ καὶ πονηρίᾳ τοὺς ὀπισθεν ἕξ αἰῶνας· ὅτε δὲ ἦλθε ἕως τοῦ μεσασμοῦ, λέγει· Πολλὴν δυσωδίαν περιέχει ἀπὸ ἁμαρτίαν τὸ ὕστερον 30 βιβλίον τοῦτο, καὶ ἀρκεῖ, ὅτι εἶναι τὸ ἀνθρώπινον αὐτοῦ πλήρης καπνοῦ καὶ δυσωδίας, πλήρες φθόνου καὶ φόνου· πλήρες ψεύδους καὶ ἔχθρας καὶ μνησικακίας ὑπερέχει, διὰ τοῦτο μεσασμῷ συντελέσω αὐτό, καὶ κόψω τῆς δυσωδούς ἀνομίας πράξιν εἰς τέλος.

VI (84, c. 88, 20—28). Ταῦτα εἰπὼν ὁ Κύριος, ἀπεκίνησε Μι- 35 χαὴλ τὸν Ἀρχιστράτηγον ὡς ἐπὶ τὴν κρίσιν· ἐξηλθε δὲ παρευθὺς ὁ Μιχαὴλ σὺν τῷ τάγματι αὐτοῦ, βαστάζων τὸν ἀφραστον θρόνον (π. 30) μετ' αὐτοῦ, καὶ διὰ νὰ εἶναι τὸ τάγμα αὐτοῦ πολὺ, ἡ γῆ δὲν ἐφθασε νὰ τὸ χωρέσῃ· ἐρχόμενοι δὲ ἔλεγον· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος, φο-

βερός, μέγας, ύψηλός, θαυμαστός, δεδοασμένος εἰς τοὺς αἰῶνας των αἰῶνων.

VII (86). Μετὰ ταῦτα θεία νεύσις ἄνωθεν ἐγένετο ἐπὶ τῷ Ἀρχαγγέλῳ ὁποῦ εἶχε τὴν θείαν σάλπιγγα, ἵνα σαλπίσῃ λοιπόν, ἔξαφνα 5 δὲ σιγὴ πολλὴ ἐγένετο τῇ ὥρᾳ ἐκείνῃ, ὥστε εἰρήνευσαν τὰ σύμπαντα· ἐσάλπισε λοιπόν πρῶτον, καὶ εὐρέθησαν σῶα τὰ σώματα τῶν νεκρῶν· ἐσάλπισε δεῦτερον, καὶ ἐπορεύθη τὸ πνεῦμα Κυρίου ἐκ τῆς σάλπιγγος, καὶ ἐσύναξε τὰς ψυχὰς μέσα εἰς πᾶσα κορμὶ αὐτῶν· φόβος καὶ ἔκπληξις ἔλαβε τὰ πάντα ἐκ τοῦ ἤχου τῆς σάλπιγγος, καὶ ἔτρε- 10 μον τὰ ἄνω, καὶ τὰ κάτω ἔφριττον διὰ παντός· ἐσάλπισε δὲ καὶ τὸ τρίτον φοβερύτερον, ὥστε ἐσείσθη ὁ οὐρανὸς καὶ ἡ γῆ ἀπὸ τὸν φόβον, καὶ ἐσηκώθησαν οἱ νεκροὶ ἐκ τῶν μνημάτων ὡς ἐν ῥιπῇ ὀφθαλμοῦ· τῶν ὁποίων τὸ διήγημα, ἀδελφοί, εἶναι τρομαχτικὸν καὶ νὰ τὸ εἰπῆ τινὰς, διότι ὅταν ἀναστήθῃσαν οἱ νεκροὶ (π. 30 ρθ.) ἐκείνοι, 15 ἦσαν περισσότεροὶ ἀπὸ τὸ χῶμα τῆς γῆς, καὶ ὡσπερ πολλὴ βροχὴ, οὕτως κατήρχετο τάγματα τῶν ταγμάτων ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐπὶ τὸν θρόνον τῆς ἐτοιμασίας, κράζοντες μέγα καὶ λέγοντες· Ἅγιος, ἅγιος, ἅγιος Κύριος Σαβαώθ, πλήρης πᾶσα ἡ γῆ τοῦ φόβου καὶ τοῦ τρόμου. Ἔστεκον δὲ πᾶς ὁ λαὸς καὶ τὸ ἀναρίθμητον σύνταγμα ἄνω βλέπον- 20 τεσ· ἔτρεμον δὲ καὶ ἔφριττον τὴν φοβερὰν ἐκείνην ἐξουσίαν τὴν ἐπὶ τῆς γῆς κατερχομένην· καὶ ὡς ἔβλεπον ὅλοι ἄνω, ἔγιναν ἔξαφνα σεισμοί, βρονταὶ καὶ ἀστραπαὶ εἰς τὸν λάκκον τῆς κρίσεως, καὶ εἰς τὸν ἀέρα, ὥστε ἦσαν ὅλοι εἰς τρόμον πολὺν καὶ ἐν ἀπορίᾳ μεγάλῃ· καὶ ὡσπερ βηλάριον πανίου ἔτσι ἐτυλίχθη ὁ οὐρανός.

25 VIII (87). Καὶ ἔξαφνα ἐφάνη ὁ τίμιος Σταυρός καὶ ἔλαμπε λαμπρῶς ὡς ὁ ἥλιος, καὶ ἀκτῖνας χαρισμάτων ἔπεμπεν, ἐβαστάζετο δὲ ὑπὸ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων, προσφερόμενος ἔμπροσθεν τοῦ Κυρίου ἱμῶν Ἰησοῦ Χριστοῦ καὶ κριτοῦ τῆς οἰκουμένης· καὶ μετ' ὀλίγον γίνεται ὕμνος καὶ αἶνος καινούριος λεγόντων· εὐλογημένος ὁ ἐρχόμενος 30 ἐν ὀνόματι Κυρίου Θεός (π. 31) Κύριος κριτῆς ἐξουσιαστής, ἄρχων τῆς εἰρήνης αὐτοῦ. Τούτου τοῦ ὕμνου γενομένου ἐν δυνάμει, ἰδοὺ ἐφάνη ὁ κριτῆς ἐπὶ τῶν νεφελῶν, καθήμενος ἐπὶ θρόνου φλογεροῦ καὶ ἐπρημένου· ἐκ δὲ τῆς πολλῆς λαμπρότητος, ἐφλέγετο ὁ οὐρανός καὶ ἡ γῆ· ἐκ δὲ τοῦ πλήθους τῶν ἀναστάντων νεκρῶν, ἔξαφνα ἐκ μέ- 35 σου αὐτῶν ἐξήπτοντο ὡς ὁ ἥλιος καὶ ἠρπάζοντο ὑπὸ τῶν νεφελῶν εἰς τὸν ἀέρα πρὸς ὑπάντησιν τοῦ κριτοῦ φερόμενοι· οἱ δὲ περισσότεροὶ ἀπέμειναν κάτω μὴ ἄρπαζόμενοι, καὶ ἐθρηνούσαν πικρῶς ὅτι δὲν ἀξιώθησαν νὰ ἄρπαγοῦν ὑπὸ τῶν νεφελῶν, καὶ ἦτον πικρὰ ὀδύνη καὶ λύπη εἰς τὰς ψυχὰς αὐτῶν· ἐκλιναν δὲ γόνυ τῷ κριτῇ καὶ πάλιν

ἀνέστησαν· μετὰ δὲ το καθεσθῆναι ἐπὶ θρόνου τῆς ἐτοιμασίας τὸν φοβερὸν κριτὴν, ἔστεκον γύρωθεν αὐτῷ πάσαι αἱ δυνάμεις τῶν οὐρανῶν μετὰ πολλοῦ φόβου καὶ τρόμου· ὅσοι δὲ ἀρπάχθησαν ὑπὸ τῶν νεφελῶν πρὸς θεῖαν ὑπάντησιν τοῦ δικαίου κριτοῦ, ὅλοι ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ ἐστάθησαν· ὅσοι δὲ οὐχ ἠρπάγησαν ὑπὸ τῶν νεφελῶν, 5 ἐδιελέχθη ἐξ αὐτῶν τὸ περισσώτερον μερ (π. 31 οβ.) τικόν, καὶ παρεδόθη ἀκριτῶς ἐν τῇ γεέννῃ τοῦ πυρός, οἱ δὲ λοιποὶ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ κριτοῦ ἐδιώχθησαν· ἦσαν δὲ ἐξ ἀριστερῶν οἱ περισσώτεροι Ἰουδαῖοι καὶ ἄρχοντες, ἀρχιερεῖς, ἱερεῖς, βασιλεῖς, κληρικοὶ τε καὶ πολὺ πλῆθος τῶν μοναχῶν καὶ κοσμικῶν, οἱ ὅποιοι ἔστεκον μὲ ἐντροπὴν, 10 καὶ κατέκρινον ἑαυτοὺς στενοχωρούμενοι διὰ τὴν ἑαυτῶν ἀπώλειαν· ἦσαν γὰρ τὰ πρόσωπα αὐτῶν ἐντροπῆς γεμάτα, καὶ ἐσυντρίβοντο κοπιῶντες καὶ μεγάλως φυσῶντες· τινὲς δὲ καὶ ἐροχάλιζαν ἀλλοιούμενοι, καὶ σκληρὸν πάθος ἦτον εἰς ὅλους, διότι ἄλλοι ἔστεκον κρυπτόμενοι καὶ ἐδάκρουν, ἄλλοι δὲ ἀπονενοημένοι, καὶ οὐδεὶς εἶχε καμ- 15 μίαν παρηγορίαν ἀγαθὴν· ἐκείνοι δὲ ὅπου ἔστεκον ἐκ δεξιῶν τοῦ κριτοῦ, ἦσαν ὅλοι ἡμέροι δεδοξασμένοι, λευκοὶ ὡς τὸ φῶς, πεπυρωμένοι τῇ θεοφώτῃ ἀστραπῇ, λάμποντες ἐν πάσῃ ἀληθείᾳ, καὶ εἰ μὴ τολμῶ εἰπεῖν, ὡς ὁ κριτὴς αὐτῶν Θεός.

IX (88). Παρευθὺς δὲ ἔβλεπεν εἰς τὸ ἐν μέρος καὶ εἰς τὸ ἀλ- 20 λο ὁ φοβερὸς Κριτὴς ἐκεῖνος, καὶ εἰς μὲν τοὺς ἐκ δεξιῶν (π. 32) περιχαρῶς βλέπας, ἐμειδίασεν· ἰδὼν δὲ καὶ τοὺς ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ, ἐταράχθη ἐν ὀργῇ αὐτοῦ πολλῇ, καὶ ἀπέστρεψε τὸ πρόσωπον αὐτοῦ ἀπ' αὐτῶν· καὶ ἀνακράξας φωνῇ μεγάλῃ, εἶπε πρὸς τοὺς ἐκ δεξιῶν αὐτοῦ· Δεῦτε οἱ εὐλογημένοι τοῦ Πατρὸς μου, κληρονομήσατε τὴν 25 ἡτοιμασμένην σας βασιλείαν πρὸ καταβολῆς κόσμου· ἐπέινασα γὰρ καὶ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, καὶ τὰ ἐξῆς. Τότε στραφεῖς ἐν ὀργῇ πρὸς τοὺς ἐξ ἀριστερῶν εἶπεν· Πορεύεσθε ἀπ' ἐμοῦ οἱ κατηραμένοι εἰς τὸ πῦρ τὸ ἐξώτερον, τὸ ἡτοιμασμένον τῷ διαβόλῳ καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ· ἐπέινασα γὰρ καὶ οὐκ ἐδώκατέ μοι φαγεῖν, καὶ τὰ ἐξῆς· πορεύεσθε 30 ἀπ' ἐμοῦ οἱ ἐσκοτισμένοι τῆς γῆς, εἰς τὸν τάρταρον καὶ εἰς τὸν βρυγμὸν τῶν ὀδόντων, ἐκεῖ ἔσται ὁ κλαυθμὸς καὶ ὁ ὀδυρμὸς ὁ παντοτινός. Ταῦτα εἰπὼν καὶ ἀποφασίσας, ἰδοὺ ἔξαφνα πρὸς τὸ ἀνατολικὸν μέρος, ποταμὸς πυρός βῆκε δυνατὸς τρέχων ὡς πρὸς τὴν δύσιν μέγας καὶ φοβερὸς, καὶ ἦτον ὡς θάλασσα μεγάλη καὶ εὐρύχωρος εἰς 35 τὸ πλάτος αὐτῆς· καὶ ὡς ἀνέβλυσεν ὁ ποταμὸς, πολλὰ (π. 32 οβ.) ἐτρόμαξαν οἱ ἐξ ἀριστερῶν ἀπορούμενοι, καὶ ἠλλοιώθησαν ἐν ἐκστάσει, καὶ παρευθὺς ἐπρόσταξεν ὁ φοβερὸς κριτὴς ἵνα μέσα εἰς τὸν ποταμὸν διέλθωσι δίκαιοι καὶ ἁμαρτωλοὶ ἵνα τὸ πῦρ αὐτοῦς δοκιμά-

Ματθ.
XXV,
34—35.

ση· καὶ πρῶτον ἄρχησαν οἱ ἐκ δεξιῶν ἐστῶτες νὰ δοκιμασθοῦν, καὶ διήλθον ὅλοι καθαροὶ ὡσπερ χρυσίον καθαρὸν διὰ μέσον τοῦ πυρός, καὶ τὰ ἔργα αὐτῶν δὲν ἐκάησαν, ἀλλὰ λαμπρὰ περισσότερον καὶ φωτεινὰ διὰ τῆς δοκιμασίας ἀπεφάνησαν, καὶ ἐχαίροντο πολλὰ ὅτι ἐδο-
 5 κιάσθησαν τὰ ἔργα αὐτῶν, καὶ οὐχ εὐρέθη ἐν αὐτοῖς ῥύπος· μετὰ δὲ ταῦτα ἦλθον καὶ οἱ ἐξ ἀριστερῶν τοῦ διαβῆναι μέσον τοῦ πυρός διὰ νὰ δοκιμασθοῦν τὰ ἔργα αὐτῶν· καὶ ὡς ἄρχησαν νὰ ἐμβαίνουν, φλόξ κατέφλεξεν ἁμαρτωλοὺς μέσον κατέχουσα, καὶ τὰ μὲν ἔργα αὐτῶν ὡς ἄχυρα κατεκάησαν, τὰ δὲ σώματα αὐτῶν ἔμειναν σῶα διὰ
 10 νὰ καίωνται εἰς τοὺς αἰῶνας μετὰ τοῦ διαβόλου καὶ τοῖς ἀγγέλοις αὐτοῦ, καὶ νὰ μὴ χωνεύουν, ὅτι οὐδὲ ἓνας ἠδυνήθη ἀπὸ αὐτοὺς νὰ ἔβγη ἐκ τοῦ πυρός ἐκεῖ (π. 33) νου τοῦ ποταμοῦ, ἀλλ' ὅλους τοὺς ἐκυρίευσεν τὸ πῦρ ὡς κρίσεως ἀξίους καὶ τιμωρίας.

X (89, 93, 26—34, στρ. 94, 12—14). Καὶ ἀφόντις λοιπὸν ἐδια-
 15 μοιράσθησαν οἱ ἁμαρτωλοὶ καὶ διεσύρθησαν διὰ τοῦ πυρός εἰς ὅλας τὰς κολάσεις, τότε ἐσηκώθη ἐκ τοῦ θρόνου ὁ φοβερός κριτής, καὶ ἄρχησε νὰ πηγαίνει πρὸς τὴν θείαν κατοικίαν σὺν πᾶσι τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ· καὶ γύρωθεν αὐτοῦ ἐπήγαιναν μετὰ φόβου πολλοῦ καὶ τρόμου πᾶσα ἡ δύναμις τῶν οὐρανῶν ψάλλουσα καὶ λέγουσα· Ἄρατε πύλας
 20 οἱ ἄρχοντες ἡμῶν, καὶ ἐπάρθητε πύλαι αἰῶνιοὶ τῆς Ἐδέμ, καὶ εἰσελεύσεται Θεὸς Θεῶν, Κύριος σὺν τοῖς ἁγίοις αὐτοῦ, κληρονομίαν αἰῶνιον χαριζόμενος αὐτοῖς· καὶ εἰσῆλθοσαν οἱ ἄγιοι Ἄγγελοι σὺν τῷ Χριστῷ Ἰησοῦ τῷ Κυρίῳ εἰς τὸν ἐπουράνιον θάλαμον τῆς θείας κατοικίας μετὰ χαρούμενην καρδίαν.

Πε.
 XXIII,
 8—9.

25 XI (изъ 90, с. 94, 18—19, 30, стр. 95, 1—2, 11—12, 24, стр. 96, 1, 12—17). Εἶτα ἐκαλέσθησαν οἱ δώδεκα φωστῆρες καὶ ἀπόστολοι ἔμπροσθεν τῶν θειοτάτων Ἄγγέλων, ὁμοίως καὶ οἱ ἑβδομήκοντα μαθηταί· καὶ μετὰ ταῦτα εἶδεν ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Νήφων, ὅτι ἐσυνάχθη πρὸ προσώπου Κυρίου ὁ μέγας χορὸς τῶν Μαρ-
 30 τύρων, ἐσυνάχθη καὶ ὁ θείος χορὸς τῶν ἁγίων Ἱεραρχῶν, Ἱερέων, διακόνων, καὶ κλη (π. 33 σβ.) ρικῶν· ἀπὸ τοῦτον ἐσυνάχθησαν ὁ εὐλαβῆς χορὸς τῶν ἁγίων μοναχῶν· ἀπ' αὐτὸν δὲ προσῆλθεν ὁ χορὸς τῶν ἁγίων Προφητῶν· καὶ μετὰ ταῦτα ἐφέρθη πᾶς ὁ χορὸς τῶν ἐκ τοῦ κόσμου σωθέντων· πένητες, ἄρχοντες, βασιλεῖς τε καὶ ἰδιῶται,
 35 δούλοι καὶ ἐλεύθεροι, καὶ ἐδόθη αὐτοῖς ἡ τρυφή τοῦ παραδείσου τῆς Ἐδέμ, καὶ παλάτια οὐράνια καὶ φωτεινὰ.

XII (92, στρ. 100, 31— στρ. 101, 1). Ὅτε δὲ εἰσῆλθεν ὁ Κύριος εἰς τὴν πάμφωτον ἐκείνην καὶ θαυμαστὴν κατοικίαν, τότε συνῆλθεν αὐτῷ πᾶς ὁ χορὸς τῶν ἁγίων· ἰδόντες δὲ οἱ ἄγιοι τὰ ἀγαθὰ ἐκεῖ-

να, ἐχάρησαν ἐν ἀγαλλιάσει πολλῇ καὶ θυμηδίᾳ· καὶ ἄρχησαν εὐχαριστεῖν ἐν δόξῃ περιπατοῦντες εἰς τὸν τόπον ἐκείνον τὸν ὑπερβαύμαστον· ὅτι ἐκεῖ διεμοίρασεν ὁ Κύριος τὰ ἀγαθὰ πᾶσι τοῖς ἀγαπῶσιν αὐτόν· τὰ ὅποια δὲν ἠδυνήθη ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ Νήφων νὰ τὰ ἐκδιηγηθῇ.

5

XIII (101). Περί τῶν ἐξερχομένων ψυχῶν ἀπὸ τοῦ σώματος.

Ἄλλοτε ποτὲ προσευχομένου τοῦ ἁγίου Νήφωνος, εἶδε καὶ ἦσαν ἀνεπιγμέναι αἱ πύλαι τοῦ οὐρανοῦ, καὶ οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ ὡσπερ μέλισσαι ἀπὸ βαραδίου, οὕτως οἱ μὲν εἰσερχόμενοι, οἱ δὲ ἐξήρχοντο, τὰς (π. 34) ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων ἀναφέροντες· καὶ τινὲς ἐν τῷ ἀέρι 10 εἶχον πολλὴν σπουδὴν διὰ νὰ ἀρπάξουν καὶ νὰ κατεβάσουν κάτω τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· οἱ δὲ Ἄγγελοι ἀντιστέκοντο δυνατῶς, δέρνοντες αὐτοὺς καὶ γλυτώνοντες τὰς ψυχὰς τῶν ἀνθρώπων· βλέπει δὲ πάλιν ὁ ἅγιος, καὶ ἰδοὺ δύο Ἄγγελοι ἀναβαίνοντες εἰς τὸ ὕψος τοῦ οὐρανοῦ, ἤφεραν ψυχὴν ἀνθρώπων, καὶ ὡς προσήγγισαν εἰς τὸ τελῶνιον 15 τῆς πορνείας, διότι τοῦτο ὑπεράνω ἀπὸ τὰ ἄλλα τελῶνια στέκει, καὶ πηραινάμενοι εἰς τὰ ἔμπροσθεν οἱ Ἄγγελοι μὲ τὴν ψυχὴν, ἄρχισεν ὁ ἄρχων τοῦ τελωνίου καὶ ἐταράττετο λέγων οὕτως· Ποίῳ τρόπῳ ἔχετε ἐσεῖς τὴν ψυχὴν ταύτην καὶ τὴν πηγαίνητε ὅπου εἶναι ἐδικὸς μου; Λέγουσιν οἱ Ἄγγελοι πρὸς αὐτόν· Καὶ τί γινώσκεις εἰς αὐτήν, 20 εἰπὲ ἡμῖν. Καὶ ἐκεῖνος εἶπεν· Ἔως τέλος τῆς ζωῆς αὐτοῦ ἐπόρνευε, πολλαῖς φοραῖς δὲ καὶ σοδομιτικὴν ἁμαρτίαν μὲ τὴν προαίρεσίν του εἰργάζετο· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ ἔκρινε καὶ τὸν πλησίον αὐτοῦ ἀναγελῶν αὐτόν· τί λοιπὸν χειρότερα ἀπὸ αὐτὰ τὰ ἐγκλήματα ἔχετε νὰ εὔρητε εἰς αὐτόν. Λέγου (π. 34 ὁβ.) σιν οἱ Ἄγγελοι· Ναὶ ἦτον δε. 25 δουλωμένη ἡ ψυχὴ αὕτη εἰς τὰ πάθη, ἀλλὰ ἐξεκόπη ταῦτα ἐξ αὐτῆς πρὶν τὸ τέλος καταλαβεῖν αὐτήν. Λέγει ὁ διάβολος· Οὐχί· οὐκ ἔστιν, ὡς λέγετε, ἀλλὰ ἀμετανόητος ἐτελεύτησεν ἕως θανάτου αὐτοῦ ποιῶν τὴν ἀνομίαν, καὶ μὴ γένοιτο ὅτι ἐξωμολογήθη τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἢ ἀποχὴ τοῦ πονηροῦ ἐποίησεν, ἀλλ' οὕτως ἐτελεύτησε δούλος ὢν τῆς 30 ἁμαρτίας, καὶ εἶναι ἐδικὸς μου συνεργάτης κατὰ πάντα γενόμενος. Τότε λέγει εἰς τῶν Ἀγγέλων· Ἀληθῶς σοὶ τῷ ἐχθρῷ οὐ πιστεύομεν, ὅτι ὄλος ψεῦδος εἶσαι, ἀκάθαρτε· ἀλλὰ ὡς ἔληθ' ὁ Ἄγγελος ὅπου τοῦ ἐδόθη εἰς τὸ βάπτισμα εἰς φύλαξιν αὐτοῦ, καὶ ἐκεῖνος λέγει τὴν ἀλήθειαν κατὰ τὸ πρέπον· καὶ ὡς ἐκαλέσθη ἐκεῖνος, ὅτι εὕρισκετο εἰς 35 τὴν ταφὴν τοῦ σώματος αὐτοῦ. Καὶ ὡς ἦλθε, λέγουσιν αὐτῷ οἱ Ἄγγελοι· Εἰπὲ ἡμῖν, ἐδικέ-μας, ἡ ψυχὴ αὕτη ἐμετανόησεν διὰ τὰς ἀνομίας αὐτῆς, ἢ συναπέθανε τῇ ἁμαρτίᾳ; εἰπὲ ἡμῖν πᾶσαν τὴν ἀλήθειαν. Καὶ ἀποκριθεὶς ὁ Ἄγγελος εἶπεν· Ἐγὼ ἄνθρωπος οὐκ εἰμὶ ἢ πνεῦμα

ἀκάθαρτον, ἵνα λέγω το ψεῦδος (π. 35) ὡσπερ οἱ πονηροὶ δαίμονες, ἀλλὰ κατὰ τῆς δόξης Κυρίου λέγω σας, τὴν ὥραν ὅπου ἀσθένησεν καὶ ἔπεσε, πρὶν νὰ κινδυνεύσῃ εἰς θάνατον, ἤρξατο δακρῦειν ἐνθυμούμενος τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, καὶ ἐξομολογεῖσθαι αὐτὰς τῷ Κυρίῳ, καὶ ἄπλωνε τὰς χεῖρας αὐτοῦ πυκνῶς πρὸς τὸν Ὑψιστον, καὶ ἂν ἐσυγχώρησεν ὁ Θεὸς τῇ ἐξουσίᾳ αὐτοῦ, καὶ μᾶλλον ὅτι δύναται. Ταῦτα ἀκούσαντες οἱ φωτεινοὶ Ἄγγελοι κατεγέλασαν τῷ διαβόλῳ, ἐμπύσαντες αὐτὸν τῷ θεϊκῷ φουσημάτι αὐτῶν· καὶ περάσαντες ἐκεῖθεν, ἦλθον εἰς τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ, καὶ ἠλευθερώθη ἡ τεταπεινωμένη ψυχὴ
10 ἐκείνη ἐκ τῆς παγίδος τῶν θηρευτῶν.

XIV (102). Μετὰ ταῦτα βλέπει ὁ ἅγιος, καὶ ἰδοὺ ἐτέρα ψυχὴ ἀνεφέρετο ἐπὶ τὸ αὐτό· ἦτον δὲ φύσει εὐνούχου καὶ ψυχῆ καὶ σώματι· οὐ μόνον δέ, ἀλλὰ καὶ φιλόργυρος ἦτον καὶ βλοσυρὸς ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ, καὶ κατηγοροῦν αὐτοῦ πολλὰ καὶ ἤλεγχον λέγοντες αὐτῷ καθ' ἕνα τοὺς λόγους τοὺς κακοὺς ὅπου ἐλάλει ἐν τῇ ζωῇ αὐτοῦ καὶ ὕβριζε τοὺς ἀνθρώπους· οἱ δὲ Ἄγγελοι ἀντέλεγον πρὸς τοὺς δαίμονας, λέγοντες δικαιώματά τινα σωτηρίας ἔχειν αὐτόν· τούτου δὲ (π. 35 ὀβ.) ἦτον τὸ δικαίωμα, ὅτι εἰς ὄλην του τὴν ζωὴν ὅταν ἔπραττέν τι κακὸν παρευθὺς μετενόει καὶ ὠνειδίζε τὸν ἑαυτὸν του· πολ-
20 λάκις δὲ καὶ ἐστέναζε πικρῶς εἰς κατάνυξιν ἐρχόμενος καὶ ἐδάκρυζεν, ἔδιδε λοιπὸν καὶ μερικά τινα εἰς πτωχοὺς. Ταῦτα οὖν τὰ δικαιώματα εὐρίσκοντες οἱ τοῦ φωτὸς Ἄγγελοι, ἐδυναμώνοντο καὶ ὕβριζον τοὺς δαίμονας, ἀντιλογίζοντες αὐτοὺς καὶ ἔλεγον, ὅτι ὁ Θεὸς ἔχει ἐλεῆσαι τὴν ψυχὴν ταύτην. Ἐλεγον δὲ πάλιν οἱ δαίμονες ὀργιζόμενοι καὶ ἀντιλογίζοντες εἰς αὐτά, ὅτι ἐκ νεότητος αὐτοῦ ὅσα οὐκ ἔπρεπεν αὐτῷ
25 χριστιανῷ ὄντι, μάλιστα δὲ καὶ εὐνούχῳ, ἐπόρνευε μισίνων ἑαυτὸν, οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ ὑπεστρώννυεν ἑαυτὸν τὴν σοδομιτικὴν ἁμαρτίαν ἐργαζόμενος· τὰς δὲ ὕβρεις καὶ τὰς ὀργὰς αὐτοῦ ποῦ βάλλετε ὡς εἰργάσατο· οὐ μόνον δὲ τοῦτο, ἀλλὰ καὶ φόνους κακοὺς ἐποίησε· καὶ ἂν πρέπει τούτῳ σωτηρίαν, ἐπάρετε καὶ τὸν κόσμον ὅλον,
30 καὶ πάντας τοὺς ἁμαρτωλοὺς σώσατε χάρισμα, ὅτι ἡμεῖς τοῦ κακοῦ κοπιᾶζομεν ταρασσόμενοι· καὶ λέγουσι πρὸς (π. 36) αὐτοὺς οἱ τοῦ φωτὸς Ἄγγελοι· προσέχετε, ἄθλιοι, ὡς ὅτι ἡμαρτεν ἐκ νεότητος αὐτοῦ, ἐκ πάντων ἐξεκόπη καὶ ἀπέστη, καὶ ὁ Θεὸς ἐσυγχώρησεν αὐτῷ· ὅπου
35 ταν δὲ ἐποίησε τι πονηρὸν, μετενόει στενάζων καὶ ἀφάνιζεν αὐτόν· πολλάκις δὲ καὶ ἐδάκρυε κατακρίνων ἑαυτὸν, ἐποίησε δὲ καὶ ἐλεημοσύνην εἰς πτωχοὺς· τί λοιπὸν ἀπαντυχαίνετε θηρία ἀγριωμένα, πρέπον εἶναι αὕτη ἡ ψυχὴ νὰ τύχῃ σωτηρίας, ἢ ὄχι; ὁ γὰρ Θεὸς ἐκεῖνα κρίνει, τὰ ὅσα δὲν ἐξομολογηθῶσιν· πᾶν γὰρ τὸ φανερούμενον φῶς ἐστί·

διότι ὅσα ἐξομολογῆσονται οἱ ἄνθρωποι τῷ Θεοῦ μετὰ δακρύων ἐν ταπεινώσει πολλῇ μετὰ στεναγμοῦ, καὶ παύσονται τῆς πονηρᾶς πράξεως, ὁ ἐλεήμων Θεὸς οὐ λογίζεται αὐτοῖς τὰς ἁμαρτίας αὐτῶν· εἰς ὅσας δὲ ἁμαρτίας συναποθάνῃ ὁ ἄνθρωπος κρύψας αὐτὰς ἀπὸ Θεοῦ καὶ ἀνθρώπων, ταύτας κρίνει ὁ Θεὸς καὶ ἐλέγχει καὶ ὀνειδίζει, καὶ 5 τῷ πυρὶ δοκιμάζει εἰς ἀτελευτήτους αἰῶνας. Ταῦτα εἰπόντες οἱ Ἄγγελοι κατεντροπίασαν τὸ πνεῦμα τῆς πονηρίας, καὶ εὗρεθῆ σωτηρίας τυχούσα ἢ ψυχὴ ἐκείνη παρὰ τοῦ δωρεάν σῶζοντος τὸ πλάσμα αὐτοῦ.

XV (103) (π. 36 ὀβ.). Περί τῆς δικαίας ψυχῆς πόσην παρῶν-10 σίαν ἔχει εἰς τὸν Θεόν.

Πάλιν βλέπει κατωτέρω ὁ μακάριος Νήφων, καὶ ἰδοὺ ἑτέρα ψυχὴ ἀνεφέρετο, ἢ ὅποια ἦτον πολλὰ εὐλαβῆς καὶ φοβουμένη τὸν Θεόν, ὅτι τὴν ἐλεημοσύνην ἐπὶ ζωῆς δυνατῶς ἐπολιτεύσατο· εἶχε δὲ καὶ ἀγάπην πολλὴν εἰς πάντας, ὁμοίως καὶ παρθενίαν καὶ σεμνότητα· 15 ἔθυμῶνοντο δὲ εἰς αὐτὴν οἱ δράκοντες τοῦ ἀέρος τούτου, τρίζοντες τοὺς ὀδόντας κατ'αὐτῆς· ἢ δὲ ψυχὴ τρέμουσα τὴν ἀγριότητα αὐτῶν, ἐπέλετο εἰς τὰς χεῖρας τῶν Ἄγγέλων τοῦ Θεοῦ· οἱ δὲ κατερχόμενοι Ἄγγελοι εἰς ἑτέρων ψυχῶν ἀνάβασιν, συναπαντῶντες αὐτὴν κατεφίλουν· καὶ φθάσαντες οἱ Ἄγγελοι εἰς τὴν πύλην τοῦ οὐρανοῦ, ἔχοντες 20 τὴν δικαίαν ἐκείνην ψυχὴν, βλέπει ὁ δίκαιος, καὶ ἰδοὺ ἀπὸ τὸ ἐν μέρος καὶ ἀπὸ τὸ ἄλλο ἀναμέσον τοῦ οὐρανοῦ, συνέτρεχον Ἄγγελοι καὶ κατεφίλουν γλυκύτατα τὴν ψυχὴν ἐκείνην, ἦσαν δὲ εἰς τὸ εἶδος αὐτῶν, ὡς ἀγαλλίασις καὶ εὐφροσύνη Θεοῦ, ὅλοι χαίροντες καὶ λέγοντες· δόξα σοι ὁ Θεὸς ὅτι ἀπὸ βάθους ἐλυτρώσατο τὴν ψυχὴν ταύ- 25 τὴν ἐκ τοῦ δεινοῦ δράκοντος· καὶ (π. 37) ὡς καθὼς ἐπήγαιναν τὴν ψυχὴν εἰς τὰ ἔμπροσθεν, τοσοῦτον οἱ Ἄγγελοι ἔτρεχον καὶ κατεφίλουν αὐτὴν· διότι τοιαύτην συνήθειαν ἔχουσιν αἱ ἅγιοι δυνάμεις εἰς πᾶσαν ψυχὴν σωζομένην· ὅταν δὲ ἔφθασεν εἰς τὸν θρόνον τῆς χάριτος ἢ τοιαύτη ψυχὴ, ἐδόθη εἰς τὰς χεῖρας τοῦ Υἱοῦ τοῦ Θεοῦ· ἐκεῖ- 30 νος δὲ λαβὼν ἐμακάρισεν αὐτὴν πρὸς τὸν Πατέρα αὐτοῦ, θεὸς αὐτὴν εἰς ἄφατον προσκύνησιν· καὶ εὐθὺς ἐξεχύθη εἰς αὐτὴν ἐκ Θεοῦ καὶ Πατρὸς τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον, καὶ ἐχώρτασεν ὅλη γλυκύτητος ἀθανάτου καὶ βασιλείας οὐρανῶν· μετὰ ταῦτα δὲ παρεδόθη Μιχαὴλ τῷ ἄρχοντι τῆς διαθήκης, νὰ τελειώσῃ εἰς αὐτὴν κατὰ τὴν τάξιν ὅλων 35 τῶν ἁγίων ψυχῶν· καὶ οὕτως ἐφέρθη εἰς τὴν θεῖαν κατάπαυσιν.

XVI (105). Περί τοῦ ταλαιπώρου κληρικοῦ.

Ὁ δὲ δίκαιος στεκάμενος εἰς τὴν θεωρίαν, ἰδοὺ βλέπει καὶ ἀνεφέρετο ἑτέρα ψυχὴ μὲ πολλὴν ταραχὴν καὶ βοήν, διότι ἦτον πλήθος

δαιμόνων και ἐσυγχύζοντο, και ἐπιχαίροντο νὰ ἀρπάξουν τὴν ταλαίπωρον ἐκείνην ψυχὴν ἣτον δὲ κληρικοῦ, ὁ ὁποῖος εἰς τὴν ζωὴν του εὐρίσκετο ἐν πορνείαις (π. 37 ὀβ.) και μοιχείαις, κοίταις και ἀσελγείαις, και φόνους τεχνευόμενος, ὅτι περιπατῶντας τὴν νύκτα ἐφόνευε πολλούς, και πέρνοντας τὰ φορέματα αὐτῶν, τὰ ἐπῶλει και ἀγόραζε τροφὰς εἰς ἑαυτὸν και ταῖς χορευτριάς αὐτοῦ· και ὡς ἀνήρχετο ἡ ψυχὴ αὐτοῦ δὲν ἔφθασεν ἕως τοῦ τετάρτου τελωνίου και ἀπλώσας τὴν χεῖρα ὁ δράκων μετὰ θάρσους, ἀπέσπασεν αὐτὴν ἐκ τῶν χειρῶν τῶν ἁγίων Ἀγγέλων και κατέρριπεν αὐτὴν εἰς τὴν γῆν· και λαβόντες αὐτὴν οἱ δαίμονες δέρνοντές τὴν τὴν ἐκατέβασαν εἰς τὴν ἄβυσσον, και τὴν ἐπαρέδωκαν τῷ ἄρχοντι τοῦ σκοτους, νὰ δεθῆ μετὰ τὰς ὁμοίας αὐτῆς παρανόμους ψυχάς, ἕως τὴν ἡμέραν τῆς ἀναστάσεως.

XVII (106). Ἀναβαίνοντες δὲ οἱ σκοτεινοὶ δαίμονες ἐνεφύσουν καυχώμενοι πρὸς ἀλλήλους λέγοντες: Ἴδε ὅτι κληρικοὺς τοῦ Ναζωραίου 15 Ἰησοῦ νικῶμεν, και ὑποκάτω τῶν ποδῶν ἡμῖν ρίχνομεν. Τότε ἀπεκρίθη ἓνας ἐξ αὐτῶν και εἶπεν· Τί καυχώμεθα πῶς ἀπωλέσαμεν ἓνα ταλαίπωρον νὰ σὰς δείξω ἐγὼ ἱερεῖς και κληρικοὺς ἐν ἀρεταῖς διάγοντες, ὁ (π. 38) ποῦ οὐδὲ κἂν προσεγγίσει αὐτοῖς δύνασθε. Και ἀκούσαντες ἐκεῖνοι εἶπον· ὅτι νὰ μὴν εἶχον τὸ σημεῖον τοῦ Ἰησοῦ εἰς τοῦ λόγου 20 τοῦς ὁποῦ τοὺς τριγυρίζει ἔμπροσθεν και ὀπισθεν, ἥθελες ἰδῆ τὴν δύναμίν μας. Και λέγει αὐτοῖς ἐκεῖνος· Τί ὅτι τὸ ξύλον φοβούμεθα εἰς τὸ ὁποῖον ἐκαρφώθη ὁ Ἰησοῦς; τοῦτο γὰρ ἐστὶν ἀπόδειξις, ὅτι παντελῶς ἐξελύθημεν. Και ἀπεκρίθησαν ἐκεῖνοι λέγοντες, ὅτι οὐκ ἐστὶν ὁ φόβος τοῦ ξύλου, ἀλλὰ τῆς φοβερᾶς ἀστραπῆς τῆς ἐκεῖθεν ἐξερχομένης. Λέγει πάλιν τὸ δαιμόνιον· Οὐ μόνον ἐκ τοῦ ξύλου ἐξέρχεται 25 ἡ ἀστραπή και φλέγει, ἀλλ' ὅτι σημειώνοντες οἱ χριστιανοὶ μετὰ τὸ χεῖρι τους, ἐκ τῆς σημειώσεως ἐκείνης, πῦρ καυστικὸν εὐγαίνει και καίει ἡμᾶς. Λέγουσιν αὐτῷ οἱ ἄλλοι δοκιμάζοντες αὐτόν· Και ποῦ τάχα ἔμαθες ταῦτα και τὰ λέγεις πρὸς ἐντροπὴν ἡμῶν;

XVIII (107). Ἐκεῖνος δὲ εἶπεν αὐτοῦς· Ἀνθρωπὸς τις εὐρίσκετο 30 εἰς τὴν Κωνσταντινούπολιν ὀνόματι Νήφων, και εἶναι σκληρὸς πρὸς ἡμᾶς· τοῦτον εἰς τὴν νεότητα αὐτοῦ προσέκρουσα ἐγὼ και ἕτεροι ἀπὸ ἡμᾶς, πειράζοντες αὐτόν δι' ὅλης τῆς ἡμέρας εἰς γαργαλισμοὺς και εἰς τόσον τὸν ἐπυρώσαμεν ὡς και εἰς μαλακίαν καταρρίψαι αὐτόν· και κατεγράψαμεν τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ πολλὰ καυχώμενοι· ἐκεῖνος δὲ αὐτῇ τῇ ὥρᾳ ἄρχισεν ὄνειδίζειν ἑαυτὸν μετανοῶν και κατακρίνων λέγων· ὦ ποίῳ σώματι σκληροκοβρότῳ ὑπακούω και ποιῶ τὴν ἐπιθυμίαν αὐτοῦ ὁποῦ με ὑπάγει εἰς τὸ πῦρ. Και τοῦτο εἰπὼν, ἐμάνηεν· ἡμεῖς δὲ ἐλεγούσαμεν εἰς τὸ πρόσωπον αὐτοῦ· αὐτὸς δὲ

ὡς πολλὰ πονηρὸς ὢν καὶ τοὺς τρόπους ἡμῶν φρονίμως γινώσκων, ἀνοίξας τὸ στόμα αὐτοῦ, εἶπεν· Ἐγὼ νὰ σὰς δείξω, διεφθαρμένοι δαίμονες. Καὶ μετὰ τὸν λόγον ἐσηκώθη, καὶ ὡς ἐγνώρισε ποῦ στεκόμεσθε, εὐθέως ἐσημειώσατο μετὰ τὸ χέρι του ἐπάνω ἡμῶν τὸν τύπον τοῦ ξύλου τοῦ Ἰησοῦ, καὶ παρευθὺς διήλθεν ὡς φλόγα πυρὸς εἰς 5 τὰς καρδίας ἡμῶν, καὶ κατέκαυσεν ἡμᾶς καὶ παντελῶς ἐξέλυσε· καὶ παρευθὺς ὡς ἐφύγαμεν, ἀνέμεινεν ἕνας ἀπὸ ἡμᾶς ἐκεῖ νὰ ἰδῇ τί μέλλει ποιῆσαι· καὶ παρευθὺς ἐκεῖνος σηκωθείς εἰσηλθεν εἰς τὴν ἐκκλησίαν αὐτοῦ· καὶ βαλ (π. 39) ὢν τρεῖς μετανοίας τῷ Θεῷ εἶπεν· Κύριε, ἐγὼ ἁμαρτωλὸς εἰμι ἄνθρωπος νέος τῇ ἰλικίᾳ, καὶ τῶρα ἔχω τὸν 10 πόλεμον καὶ τὴν πύρωσιν τῆς σαρκός, μὴ οὖν λογισθῆ μοι τοῦτο εἰς ἁμαρτίαν δέομαί σου, Χριστὲ ὁ Θεὸς μου· ὅτι Κύριος εἶσαι καὶ ἐξουσίαν ἔχεις λόγῳ μόνον λύειν τὰ πλημμελήματα ἡμῶν· καὶ τοῦτο εἰπὼν αὐτὸς, ἰδοὺ Ἄγγελος ἐλθὼν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ ἐστεφάνωσεν αὐτὸν διὰ τὴν μετάνοιαν αὐτοῦ, ὑπὲρ ὅσον κατέκρινεν αὐτὸν καὶ ὠνείδισεν· ἐκεῖ- 15 νος δὲ μανιωθεὶς εἰς τὸ σῶμά του, ἄρχισε καὶ ἔδερνε τὸ πρόσωπόν του μετὰ τὸ χέρι του ὅσῃν δύναμιν καὶ ἂν εἶχεν, ὥστε ἀδυνατήσῃ κατὰ πολλὰ καὶ μετὰ βίας ἀπλώσας τὰς χεῖρας αὐτοῦ πρὸς τὸν οὐρανὸν λέγων οὕτως· Ὁ φρικτὸς Πατήρ, ὁ τὸν φοβερὸν Υἱὸν γεννίσας, ὁ 20 πληρῶν τὰ πάντα τῷ Πνεύματί σου, ἄκουσόν μου τοῦ ἀκαθάρτου, καὶ παιδεύσον τὰ βδελύγματα τὰ εἰς ἐμὲ καυχώμενα· σοὶ γὰρ μόνῳ ἥμαρτον ἐγὼ ὁ ῥυπαρὸς καὶ διεφθαρμένος. Καὶ ταῦτα εἰπὼν, ἰδοὺ ὁ Ἄγγελος Κυρίου ὁποῦ τὸν ἐστεφάνωσεν, καὶ γενόμενος εἰς τὸν ἀέρα, εἶδεν ἡμᾶς, καὶ ρίψας τι ὥσπερ δίκτυον (π. 39 οβ.) ἐσύναξεν ἡμᾶς εἰς ἓν, καὶ ἓνα πρὸς ἓνα ἐκβάλλων ἐκ τοῦ δικτύου, ἐδίδου ἡμῖν ἕως 25 χιλίους ῥάβδους, καὶ ἐβουούσαμεν τὸ οὐαὶ μεγάλη τῇ φωνῇ καὶ δέροντας ἡμᾶς ἔλεγεν· Μὴ προξενήτε τοῖς δούλοις τοῦ Θεοῦ νὰ δέρονται μόνοι τους· καὶ πολλὰ βασανίσας ἡμᾶς ὁ ἀσπλαγχνος ἐκεῖνος Ἄγγελος, μετὰ βίας μᾶς ἀπέλυσε· καὶ ἀπὸ τότε ὁποῦ καὶ ἂν ἴδω αὐτὸν ἀφαντος γίνομαι φοβούμενος ταῖς ῥαβδίαῖς. Καὶ εἰπὼν ταῦτα 30 τὸ δαιμόνιον, ἄρχισαν οἱ ἄλλοι γελᾶν αὐτῷ ὡς ταιλαιπώρῳ καὶ ἀθλίῳ καὶ κατὰ πάντα δειλιῷ· εὐρισκόμενος δὲ ὁ δίκαιος ἄνω εἰς θεωρίαν ὁ Νήφων, ἤκουε ταῦτα παρὰ τῶν πονηρῶν δαιμόνων λεγόμενα περὶ αὐτοῦ, καὶ αὐτὸς ὁμοίως ἐτέλε αὐτούς.

XIX (108, 116, 33—117, 8). Καὶ κλαίων πάντοτε ἔλεγεν· Ὡ τῆς 35 ἀθλιότητος ἡμῶν τῶν ταπεινῶν καὶ ἁμαρτωλῶν, πῶς ἐλεεινῶς μετὰ πικρίας τὴν ζωὴν ἡμῶν ἀπερνῶμεν, καὶ μετὰ ταῦτα πάντες κρίσει καὶ αἰωνίῳ πυρὶ ἐμβιβαζόμενοι οἱ ἄθλιοι εἰς αἰῶνα ἀτελευτήτους, ὁποῦ εἶναι πρέπον νὰ βιαζώμεσθαι εἰς τὸ ἀγαθὸν διὰ τὴν σωτηρίαν μας·

(π. 40) νὰ εὐαρεστοῦμεν τὸν Θεὸν καὶ νὰ μὴν παραβαίνωμεν τὰς ἐντολάς αὐτοῦ διὰ τῶν πονηρῶν ἡμῶν πράξεων.

XX (109, 118, 3—25). Καὶ ταῦτα λέγων, ἐπαράγγελεν ὅλων λέγων· βλέπετε, τέκνα, τοῦ μὴ κρίνειν τινά, καὶ μάλιστα ἐὰν ἐστὶν δού-
 5 λος Θεοῦ δίκαιος· φυλάξατε τοῦ λόγου σας παρακαλῶ ἐκ τῆς ἀμαρ-
 τίας ταύτης, καὶ προσέχετε, ἵνα ἐκ τῆς προσοχῆς αὐτῶν δυνηθῶμεν
 στραφῆναι εἰς μετάνοιαν· πόσοι γὰρ εἰσὶ δούλοι τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐ-
 δεῖς γινώσκει αὐτούς, διὰ τοῦτο μηδένα νὰ κρίνωμεν· οὔτε ἐκείνον
 ὅπου καταλαλεῖ ἄλλον νὰ προσέχωμεν, ἢ κατὰ δικαίου, ἢ ἄλλου τινὸς
 10 ἀνομίαν λαλοῦντος· γέγραπται γάρ, (π. 40 ὀβ.) μὴ κρίνετε καὶ οὐ
 μὴ κριθῆτε, μηδὲ ἐξουθενήσητε· ὁ ἐπὶ θρόνου καθήμενος, τὸν παρα-
 στεκόμενόν σοι μὴ καταφρόνει· οὐ γινώσκεις γὰρ μήποτε ἐν αὐτῷ
 ἔστι τὸ πνεῦμα αὐτοῦ καὶ ἡ δόξα αὐτοῦ, καὶ εὔρεθῆς ἀγνώστως πο-
 λεμῶν τῷ Θεῷ.

15 XXI (119, 133, 22—27). Περὶ τῆς λειτουργίας Θεοῦ.

Ἐν μιᾷ τῶν ἡμερῶν ἀπήλθαμεν ἐν τῷ σεβασμίῳ ναυῷ τοῦ ἁγίου
 Νικολάου, καὶ ὡς ἐφθάσαμεν ἐκεῖ, ἤρξατο ὁ δίκαιος μικρὸν πρὸς
 Κύριον, ἐξομολογούμενος αὐτῷ ἐν γνώσει καὶ θεωρίᾳ πολλῇ· ὅταν
 γὰρ ἐποίει προσευχὴν καὶ δὲν ἔβλεπε τὸν Χριστὸν ὀφθαλμοφανῶς, δὲν
 20 ἐλογίζετο ὅτι ἐπροσευχῆθη, ἀλλ' ὅτι εἰς μάτην ἐκοπίασεν.

XXII (120). Ὅταν δὲ λοιπὸν ἄρχισεν ὁ ἱερεὺς τῆς θείας λει-
 τουργίας, εἶδεν ὁ δίκαιος ὅτι πῦρ κατήλθεν ἐκ τοῦ οὐρανοῦ καὶ ἐσκέ-
 πασε τὸν ἱερέα καὶ ὅλον τὸ θυσιαστήριον· ὁ δὲ ἱερεὺς οὐδὲν ἔβλεπεν·
 ὡς δὲ ἄρχισε τὸ τρισάγιον, καὶ οἱ ὄντες μετ' αὐτοῦ, ἰδοὺ κατήλθον
 25 Ἄγγελοι τέσσαρες συμψάλλοντες αὐτοῖς· ὅταν δὲ ἀνεγινώσκετο ὁ
 ἀπόστολος, ἦλθεν ὁ μακάριος Παῦλος καὶ ἐμέ (π. 41) τρα τὰ ἀναγ-
 νώσματα· καὶ ὡς ἄρχισεν ὁ ἱερεὺς τὸ εὐαγγέλιον, πᾶς ἕνας λόγος
 ὅπου ἐξήρχετο ἐκ τοῦ στόματος αὐτοῦ, ὥσπερ λαμπάδα πυρὸς ἀνῆρ-
 χετο πρὸς τὸν οὐρανόν, τοῖς πᾶσιν ὡς εἰπεῖν εὐγνώστα καθιστῶν τὰ
 30 λεγόμενα· μετὰ δὲ ταῦτα, ὅταν τὰ ἅγια ἐμελλεν ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν με-
 γάλην εἴσοδον διαπερᾶν, ἔξαφνα βλέπει ὁ δίκαιος, καὶ ἰδοὺ ἠνεψύθη-
 σαν οἱ οὐρανοὶ παραδόξως, καὶ ἔλθε πολλὴ καὶ ἀμέτρητος εὐωδία,
 διότι κατέβαινον Ἄγγελοι ὕμνον καὶ αἶνον ψάλλοντες τῷ ἁμνῷ καὶ
 Χριστῷ καὶ Υἱῷ τοῦ Θεοῦ.

35 XXIII (121) Ὡς οὖν ταῦτα ἐγένετο, ἰδοὺ παιδίον καθαρὸν καὶ γλυ-
 κὸν εἰς τὸ εἶδος, καὶ αὐτὸ ἐφέρετο ἐν μέσῳ τὸν Ἄγγέλων ἀπλωμένον εἰς
 τὰς ἀγκάλας αὐτῶν, καὶ ἀποτεθεὶς ἀπ' αὐτῶν, ἐτέθη εἰς τὸν δίσκον ὅπου
 ἦσαν τὰ δῶρα βλέποντος τοῦ δικαίου, καὶ ὡς ἐτέθη τὸ καθαρὸν ἐκεί-
 νο παιδίον, ἐκύκλωσαν αὐτὸ πλήθος λευκοφόρων, καὶ αὐτοὶ εὖμορφο

ἐν αὐτῷ καταλαμπύροντο· ὅταν δὲ ἤγγισεν ὁ ἱερεὺς τοῦ ἄραι τὸν δίσκον μὲ τὸ παιδίον καὶ τὸ ποτήριον τοῦ διαβαστάσαι τὰ πρῶτα ἄγια, ἐπήραν αὐτὸ σὺν τοῖς δώροις (π. 41 οβ.) καὶ τοῦ παιδίου ἐκεῖ ἀνακειμένου, τέθεικε τῇ ἑαυτοῦ κεφαλῇ· καὶ ὡς προήρχετο ὁ ἱερεὺς τὴν δέησιν προσφέρων τῷ Θεῷ, καὶ τῶν ὄντων ἐκεῖ ψαλλόντων, ἔβ-5 λεπεν ὁ ὄσιος ὅτι ἀκολουθοῦσαν οἱ Ἄγγελοι γύρωθεν τῆς κορυφῆς τοῦ ἱερέως, δύο τῶν Χερουβιμ καὶ δύο τῶν Σεραφίμ, καὶ προεπιήγαιναν ἔμπροσθεν τοῦ ἱερέως μετὰ ἐτέρων πολλῶν Ἀγγέλων ἀρρήτως χαιρόμενοι· ὅταν δὲ ἔφθασεν ὁ ἱερεὺς εἰς τὴν ἁγίαν τράπεζαν καὶ ἔθηκεν τὰ ἄγια, τότε κατεσκέπασαν καὶ οἱ ἄγιοι Ἄγγελοι μὲ τὰς πτέ-10 ρυγὰς αὐτῶν τὴν ἁγίαν τράπεζαν· τὰ δύο τῶν Χερουβιμ παρεστήκεισαν ἐκ δεξιῶν τοῦ ἱερέως, ὁμοίως καὶ τὰ δύο τῶν Σεραφίμ ἐξ ἀριστερῶν αὐτοῦ· ὁ δὲ ἱερεὺς οὐκ ἔβλεπε ταῦτα.

XXIV (122). Ὅταν δὲ εἶπεν τὸ ἅγιον σύμβολον, καὶ ἄρχισεν ὁ ἱερεὺς νὰ εὐλογῇ τὰ ἄγια δῶρα νὰ λέγῃ, μεταβαλὼν τῷ Πνεύματί 15 σου τῷ ἁγίῳ. Ἀμήν· βλέπει ὁ δίκαιος ὅτι ἓνας ἐκ τῶν Ἀγγέλων, λαβὼν μάχαιραν, ἔσφαξε τὸ παιδίον, καὶ τὸ αἷμα αὐτοῦ ἐκένωσεν εἰς τὸ ἅγιον ποτήριον, τὸ δὲ ἀχραντον σῶμα μελίσας μυστικῶς, προσέθηκεν ἀντὶ τῶν δώρων (π. 42) ἐν τῷ ἁγίῳ δίσκῳ.

XXV (123). Καὶ τοῦτο ποιήσας ὁ Ἄγγελος, πάλιν ἔστεκεν εἰς 20 τὴν τάξιν αὐτοῦ εὐλαβούμενος· ὅταν δὲ ἔφθασεν νὰ ὑψώσῃ τὰ ἄγια, προσφωνῶν ὁ ἱερεὺς τὰ ἄγια τοῖς ἁγίοις, καὶ οἱ παραστεκάμενοι εἶπον· εἰς ἅγιος, εἰς Κύριος, Ἰησοῦς Χριστὸς εἰς δόξαν Θεοῦ Πατρός. Ἀμήν. Εἰς τῶν ἐκεῖ λέγει τῷ ὄσιῳ· Δεόμαί σου, πάτερ, τί εἶπεν ὁ ἱερεὺς τὰ ἄγια τοῖς ἁγίοις. Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Προσφωνεῖ ἡμᾶς, τέκ-25 νον, καὶ λέγει, εἴ τις εἶναι ἅγιος, ἃς προσέληθι εἰς τὰ ἀχραντα μέλη τοῦ Χριστοῦ. Λέγει αὐτῷ πάλιν· Τί ἐστὶν ἀγισσύνη, πάτερ· ἦτον γὰρ ἀγροικος. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ μακάριος· Ἐὰν εἶσαι, τέκνον, πόρνος, φοβήθητι μεταλαβεῖν τῶν τοιοῦτων μυστηρίων· ἐὰν ἔχῃς μετὰ τινα ἔχθραν, μὴ προσεγγίσης· ἐὰν εἶσαι ἀναγελαστής, ἢ κατακρίνης τὸν γεί-30 τονά σου, μὴ προσψαύσης εἰς τὰ μέλη τοῦ Χριστοῦ· πρότερον δοκίμασον σαυτὸν, καὶ τότε πρόσελθε· ἐὰν εἶσαι ἐνάρετος, ἐλθέ· εἰ δέ, οὐχί· μὴ ἐγγίσης. Καὶ τοῦτο εἰπὼν ὁ ὄσιος τῷ ἀγροίκῳ, ἐσιώπησεν. Ὅταν εἶπεν ὁ ἱερεὺς τό, προσέλθετε, διότι κατενόει ὁ δίκαιος τοὺς μεταλαμβάνοντας τῶν θείων μυστηρίων, (π. 42 οβ.) καὶ τινῶν τὰ πρό-35 σωπα ἐμαύριζαν ὡς αἰθιόπων γενόμενα, τινῶν δὲ ἔλαμπαν ὡς ὁ ἥλιος ὡσάν μετελάμβανον τῶν ἀχράντων μυστηρίων· καὶ τοῦτο βλέπων ἐτρόμαξε σείων καὶ τὴν ἑαυτοῦ κεφαλὴν· ἔστεκον δὲ καὶ οἱ Ἄγγελοι ἀοράτως βλέποντες τοὺς μεταλαμβάνοντας· καὶ ὅταν ἤρχετο τις τῶν

δικαίων νὰ μεταλάβῃ, ἐσκέπαζον οἱ Ἄγγελοι τὸ πρόσωπον αὐτοῦ μὲ ἄσπρον πανίον, καὶ στέφανον ἔβανον ἐπὶ τὴν κεφαλὴν αὐτοῦ, καὶ οὕτως ἐπήγαινον· ὅταν δὲ προσήγγιζεν ὁ ἁμαρτωλὸς, ἀπεστρέφοντο αὐτόν οἱ Ἄγγελοι τοῦ Θεοῦ· τὸ δὲ ἄχραντον σῶμα καὶ αἷμα τοῦ
 5 Χριστοῦ ἠρπάζετο ἀοράτως καὶ τοῦ ἐδίδοτο ἐντροπὴ καὶ ἀπήρχετο μαυρισμένως· τούτων οὕτως γενομένων, καὶ ὡς ἐμετάλαβαν ὅλοι ὡς καθὼς ἔπρεπε τοῦ καθενὸς, καὶ τοῦ ἱερέως ἐπάραντος τὰ θεῖα δῶρα ἐκ τῆς θείας τραπέζης, ἔφερον αὐτὰ εἰς πρώτην τάξιν, ὑπηρετούντων αὐτῷ καὶ τῶν ἁγίων Ἀγγέλων· ὅταν δὲ ἀποτέθησαν τὰ ἅγια ὡς σύ-
 10 νηθες τοῖς ἱερεῦσιν ἐσθίειν τὰ θεῖα δῶρα.

XXVI (124, 137, 31—στρ. 138, 5). Καὶ τελειωθείσης τῆς λειτουργίας, τότε εἴρεθη τὸ παιδίον σῶον εἰς τὰς ἀπλωμένας παλάμας τῶν (π. 43) ἁγίων Ἀγγέλων, καὶ παρευθὺς ἀνοιχθεῖσα ἡ στέγη τῆς ἐκκλησίας, καὶ κατὰ τὸν τρόπον ὅπου κατήλθεν ἐκ τῶν οὐρανῶν, τὸ
 15 αὐτὸ πάλιν ἀνήλθε συμπαλλόντων καὶ αἰνούντων τῶν ἁγίων Ἀγγέλων ἐν εὐωδίᾳ πολλῇ. Ταῦτά μοι, ἀδελφοί, κατὰ τὴν ὁδὸν λελάληκεν ὁ μακάριος Νήφων, τὰ ὅποια μυστήρια εἶδεν ἐν τῷ ναβῷ τοῦ Θεοῦ.

XXVII (137, στρ. 160, 5—6, 11—35). Περὶ τῶν μοναχῶν τοῦ ἐβδόμου αἰῶνος.

20 Ἡρώτησέ τις ἀδελφὸς τὸν ἅγιον Νήφωνα λέγων· Τὰχα ἕως τῶρα ἐπλήθυναν οἱ ἅγιοι ἐν ὅλῳ τῷ κόσμῳ, καὶ εἰς τὸ τέλος νὰ εἶναι τοιοῦτοι; καὶ εἶπεν ὁ ἅγιος· Τέκνον, ἕως τῆς συντελείας τοῦ αἰῶνος οὐκ ἐκλείπει προφήτης Κυρίῳ τῷ Θεῷ· ὡσαύτως οὐδὲ τοῦ Σατανᾶ ὑπηρετῆς· πλὴν εἰς τοὺς ὑστέρους καιροὺς ὅσοι ἐν ἀληθείᾳ δου-
 25 λεύσωσι τῷ Χριστῷ, καὶ νὰ κρύπτωνται ὑπὸ τῶν ἀνθρώπων, ἐὰν καὶ σημεῖα καὶ τέρατα νὰ μὴν κάμνουν ὡσὰν τῶρα, ἀλλὰ πρακτικῇ ὁδῷ νὰ περιπατοῦν μετὰ ταπεινώσεως, καὶ μεγαλείτεροι ἀπὸ τοὺς σημειοφόρους θέλουν εὑρεθῆ ἐν τῇ βασιλείᾳ τοῦ Θεοῦ· διότι τότε δὲν θέ-
 λουν ἰδῆ τινα νὰ ποιῇ σημεῖα ἵνα ἐκ τῆς τοιαύτης ὑποθέσεως ἀναζω-
 30 πυρούμενοι οἱ ἄνθρωποι μὲ δυνατὴν προθυμίαν νὰ εἰσέλθουν εἰς (π. 43 ὀβ.) ἀγῶνας· διότι θέλουν εἰσθαι ἐκεῖνοι ὅπου νὰ διακρατοῦν τοὺς ἀρχιερατικούς θρόνους εἰς ὅλον τὸν κόσμον ἀδόκιμοι παντελῶς, νὰ μὴν γινώσκουν οὔτε μίαν ἐπιστήμην τῆς ἀρετῆς· οἱ δὲ προστρέχοντες τῶν μοναχῶν, ὡσαύτως νὰ εἶναι, ὅτι θέλουν ζεπέση ὑπὸ τῆς γα-
 35 στριμαργίας ὅλοι, ὁμοίως καὶ ὑπὸ τῆς κενοδοξίας, καὶ νὰ εἶναι περισσότερον σκάνδαλον τοῖς ἀνθρώποις, καὶ οὐχὶ ὑπογραμμός· διὰ τοῦτο περισσότερον ἀμεληθήσεται ἡ ἀρετὴ· φιλαργυρία γὰρ τότε βασιλεύσει, καὶ οὐαὶ τοῖς μοναχοῖς ὅπου νὰ χαίρωνται πῶς ἔχουσι χρήματα πολ-
 λά· ὄνειδος γὰρ ἔσονταί οὗτοι Κυρίῳ τῷ Θεῷ, καὶ δὲν θέλουν ἰδῆ

πρόσωπον Θεοῦ ζώντος· ὅτι μοναχὸς ἢ λαϊκὸς ὁποῦ δίδει εἰς τόκον τὸ χρυσιὸν αὐτοῦ, βυθῶ ταρτάρῳ καταποντισθήσεται· ὅτι δὲν προαιρουνται καρποφορῆσαι αὐτὰ τῷ Θεῷ διὰ τῆς τῶν πενήτων ἐλεημοσύνης· διὰ τοῦτο, τέκνον, ὡς προεῖπόν σοι, ὑπὸ τῆς ἀγνωσίας κρατούμενοι οἱ περισσότεροὶ χανωθήσονται καὶ σιμώνουσιν εἰς τὸ πλάτος τῆς 5 πλατείας ὁδοῦ.

XXVIII (138, стр. 163, 7—стр. 164, 29). Καὶ πάλιν ἠρώτησεν ὁ ἀδελφὸς τὸν ἄγιον λέγων· Εἰπέ (π. 44) μοι, πάτερ, πῶς τινὲς καταμαραίνουσι τὰ σώματα αὐτῶν ὑπὸ τῆς ἐγκρατείας, καὶ τὰ πάθη βασιλεύει ἐπ'αὐτοῖς, πρῶτον ἡ ὀργὴ καὶ ἡ ἔχθρα, ἔπειτα ἡ μνησικακία καὶ 10 ὁ φθόνος, καὶ τὸ χειρότερον τούτων ἡ ἀσπλαχνία καὶ ἡ σκνιπεία· καὶ εἶναι τινὲς ἐνάρετοι, καὶ ἐσθίουσι, καὶ οἶνον πίνουσι, καὶ οὐδὲν εὐρίσκεται ἁμαρτία ἐν αὐτοῖς· τάχα τί ἐστι τοῦτο; Ὁ δὲ ὅσιος εἶπεν· Ὡς νομίζω, τέκνον, ὅτι οἱ πολλὰ νηστεύοντες καὶ μηδὲν διορθούμενοι ἐκ τοῦ στόματος αὐτῶν παιδεύονται· ὅστις γὰρ οὐ διαφυλάσσει τὸ στόμα αὐτοῦ διὰ παντός, ἐὰν καὶ ὅλον τὸν χρόνον νηστεύῃ, οὐδὲν ὠφελεῖται· ὅτι ὅταν ὁ διάβολος νικήσῃ σε εἰς ὀργὴν, σὺ μὴ λαλήσῃς, καὶ ἐνίκησας τὸ πάθος· πάλιν ἐὰν φέρῃ σε εἰς φθόνον ὁ ἐχθρὸς, σὺ μὴ καταλαλήσῃς, καὶ ἐνίκησας τὸν πονηρόν· ὅτι ὁ καρπὸς τοῦ φθόνου, ἡ καταλαλιά ἐστι· ἐὰν πυρώσῃ σε ὁ ἐπίβουλος τῶν 20 χριστιανῶν εἰς πορνείαν, μὴ ἀνοίξῃς, τὸ στόμα σου εἰς γυναικὸς ὀμιλίαν, μηδὲ νὰ φάγῃς καὶ νὰ πῆς πολὺ, καὶ ἐνίκησας αὐτόν· λαβὼν δὲ καὶ μικρὸν ξυλάριον κροῦσον (π. 44 ὀβ.) σαυτόν, καὶ ὁ πόνος διώχνει τὸν πόλεμον· συμφέρει σοι γὰρ ἵνα ἐν τῶν μελῶν σου ἀπολέσῃς, καὶ μὴ ὅλον σου τὸ σῶμα βαλθῇ εἰς τὴν γέενναν τοῦ πυρός· 25 ἐὰν σὲ ὑβρίσῃ τινάς, ἢ ἄλλο τι κακὸν ποιήσῃ σε, ἐνθυμήσου ὅτι καὶ ὁ Χριστὸς ὁ Υἱὸς τοῦ Θεοῦ ἐνεπτύσθη, καὶ ἐκολαφίσθη, καὶ καλὰ μὲν τὴν κεφαλὴν ἐβάλθη, καὶ ἐνεπαίχθη ὑπὸ ἁμαρτωλῶν ἀνθρώπων, καὶ τότε λόγιζαι σαυτόν ἀνάξιον καὶ τοῦ ζῆν, καὶ ἐκείνον τὸν ὑβρίσαντά σοι πάριδε· ἐὰν σοῦ ζητήσῃ πτωχὸς τι τῶν τοῦ κόσμου φθαρ- 30 τῶν εἰς χρεῖαν τοῦ σώματος αὐτοῦ, μὴ λυπηθῆς νὰ τοῦ δώσῃς, ἵνα μὴ στερηθῆς τῶν ἀθανάτων καὶ αἰωνίων ἀγαθῶν, ἃ ὀφθαλμὸς οὐκ εἶδε, καὶ οὖς οὐκ ἤκουσε, καὶ ἐπὶ καρδίαν ἀνθρώπων οὐκ ἀνέβη, ἐὰν σε εἰς κενοδοξίαν φέρῃ ὁ δόλιος, ἢ εἰς τύφον καὶ ἀλαζονείαν, βλέψον εἰς τὰς ἀρχαίας γενεάς, καὶ ἴδε ποῖος ἦτον τοιοῦτος καὶ ἔλαβε 35 κανένα ἀγαθὸν ποτέ· πάντες γὰρ τὸν εἶχον ἐχθρόν, οἱ τοιοῦτοι καὶ κατετρίβησαν ὑπ'αὐτοῦ· Κύριος γὰρ, λέγει, τοῖς ὑπερηφάνοις ἀντιτάσσεται, τοῖς δὲ ταπεινοῖς δίδει χάριν· καὶ πάλιν λέγει· λαὸς μου ἐκεῖ (π. 45) νοὶ ὁποῦ σὰς μακαρίζουν, σὰς πλανῶσι, καὶ τὴν στρατάν τῶν

Исаиѣ
LXIV, 4;
I Кор. II, 9.

Иак. IV, 6;
Притч.
III, 34;
I Петр. V, 5.

ποδῶν σας ἑκταράσσουσι· ταῦτα λέγε τῇ ψυχῇ σου πάντοτε, καὶ θέλεις εὐρίσκεσθαι τεταπεινωμένος· ἂν σὲ φέρῃ εἰς ὄρεϊν πολυτελείας φαγητῶν τὸ χοίρινον θηρίον, ὕπαγε ἐκεῖ ὅπου ποιεῖς τὴν χρεῖαν, καὶ μάθε τὴν δυσωδίαν αὐτῶν· περὶ δὲ τῶν ἐναρέτων ὅπου τρώγουν καὶ 5 πίνουν οἶνον, πρόσεχε, τέκνον, ὅτι ἐκείνους ὅπου εἶδες εἰς τοῦτο, στρατιῶται εἰσὶν ἀνδρειωμένοι, καταπατήσαντες τὰ πάθη τῆς ἀμαρτίας, καὶ τώρα εἶναι κύριοι καὶ ἐξουσιασταί, λαβόντες τὰ χαρίσματα τῆς ἀπαθείας ἐκ Θεοῦ· καὶ μὴν, ἀμετάτρεπτα εἶναι τὰ χαρίσματα τοῦ Θεοῦ, καὶ οἱ ταῦτα ἔχοντες, κἂν τε τρώγῃσιν, κἂν τε πίνωσιν, εἰς ἀπά- 10 θειαν πάντοτε εὐρίσκονται, διότι πρότερον ἐγκρατεύθησαν καὶ ἀγωνισάμενοι, ἐπέτυχον τοῦ σκοποῦ ὅπου ἐζητούσαν· ἔκτοτε δὲ ἐνδυσάμενοι τὴν πανοπλίαν τοῦ Θεοῦ, καὶ οὐδεὶς ἔσται ὁ καταδυναστεύων αὐτούς· ἐν χειρὶ Θεοῦ εἰσὶν οἱ τοιοῦτοι, καὶ δὲν τοὺς πιάνη δεινὸν πνεῦμα νὰ τοὺς ταραξῇ· ἡ γὰρ νηστεία μέγα ἄρμα ἐστὶ τῆς ψυχῆς, 15 ἀλλὰ (π. 45 ὀβ.) χρειάζεται καὶ τῆς ἀδιαλείπτου προσευχῆς, καὶ τῆς ἡσυχίας, καὶ τῆς σιωπῆς· ὅλα δὲ ταῦτα χρειάζονται μελέτῃ τῆς θείας γραφῆς· λέγει γάρ, εἰ μὴ ὅτι ὁ νόμος σου μελέτῃ μου ἐστί, τότε ἂν ἀπωλόμην ἐν τῇ ταπεινώσει μου· ἤγουν λέγει ὁ προφήτης· μᾶλλον δὲ τὸ Πνεῦμα τὸ ἅγιον λαλεῖ διὰ τοῦ Προφήτου εἰς πάντας λέ- 20 γων· ἂν δὲν ἤθελα μελετήσῃ τὰ εἰς τὸν ἅγιον νόμον σου γεγραμμένα καὶ ἐλέῃ τῆς φιλανθρωπίας καὶ εὐσπλαχνίας σου, Κύριε, τότε ὅταν σοῦ ἔπαισα, ἤθελα ἀπολεσθῆ παντελῶς· διὰ τοῦτο λοιπὸν καλὸν ἢ μελέτῃ τῶν θείων γραφῶν, ὅτι τοὺς μὲν δικαίους στερεώνει εἰς τὸν φόβον τοῦ Θεοῦ, τοὺς δὲ ἀμαρτωλοὺς ἐπιστρέφει ἐκ τῆς πο- 25 νηρᾶς ὁδοῦ τῶν αἰσχυρῶν πράξεων· ὁμως ὕπαγε καὶ σύ, ἀδελφέ, λάβε τὰ τῆς ἀπαθείας χαρίσματα διὰ τῆς ἐγκρατείας, καὶ τότε θέλεις δυναθῆ νὰ τρώγῃς καὶ νὰ πίνῃς, καὶ νὰ εὐρίσκεσαι ἔξω τῶν παθῶν· ὅτι καὶ οἱ τοῦτο ποιοῦντες, πολλάκις ἔμπροσθεν τῶν ἀνθρώπων τοῦτο ποιούσιν· ἀλλὰ κατὰ μόνας πάλιν ἡσυχάζοντες ἐγκρατεύονται, καὶ ἀνα- 30 πληρώνουσιν ἐν τῷ αὐτῶν κελίῳ ἐκεῖνα ἅπερ ἔμ (π. 46) προσθεν τῶν ἀνθρώπων διέλιπον.

XXIX (63, στρ. 54, 21--στρ. 55, 7). Λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἀδελφός· Θαυμάζω ἐγὼ ἐπὶ σοί, κύριε ὁ μέγας, ὅτι δὲν ἐπαίρεσαι ὑπὸ πολλῶν τιμῶ- 35 μενος καὶ παρὰ πολὺ ἐπαινούμενος. Λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Τέκνον, γινώσκεις διατί δὲν ἐπαίρομαι; Ὁ ἀδελφός εἶπεν· Οὐχί· ὅτι ἂν ἐγίνωσκον οὐκ ἔρωτῶν τὴν σὴν ἀγιωσύνην. Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ ὁσῖος· Ὅτι καθ' ἡμέραν δύο καὶ τρεῖς φοραῖς φέρνω ἔμπροσθέν μου τὰς ἀμαρτίας μου ὡς ἀθέως εἰργασάμην, καὶ κατανοῶν αὐτάς, ὀδυνῶμαι τῇ ψυχῇ πολλὰ ὅτι οὐ γινώσκω ἑμαυτῷ ὅτι ἐποίησα ποτέ τι νὰ ἀρέσῃ τοῦ Θεοῦ, καὶ διὰ τοῦτο

οὐκ ἐπαίρομαι· εἰ δὲ ἀκούσωσιν ἔπαινον αἱ ἀκοαὶ μου, καὶ ἐγκωμιά-
 ζοντός με τινός, ὀνειδίζω τοῦ λόγου μου, καὶ τὸν ἔπαινον ὅπου μὲ
 κάμνουν· ὅτι σύ, τέκνον, ἐπαινεῖς με μίαν ἢ δεύτερον τὴν ἑβδομάδα,
 ἐγὼ δὲ διὰ παντός ἐν πάσαις μου ταῖς ἡμέραις χυδιάζω ἑμαυτὸν καὶ
 ὕβριζω, καὶ ἔχω τοῦ λόγου μου ὡσπερ σκυλίον ψωφισμένον καὶ γε- 5
 μάτον σκώληκας, καὶ δυσωδῖαν ἐν λουτρῷ προσκειμένην.

6) по списку Моск. Сиб. В-ки, № 429, XVII в., лл. 1—8.

(π. 1) Τοῦ ὀσίου πατρὸς ἡμῶν Νήφωντος μερικὰ κεφάλαια.

Ι. (52, σ. 41, 35—42, 21). Ὁ μακάριος καὶ δούλος τοῦ Θεοῦ ὁ
 ὀσιος πατὴρ ἡμῶν Νήφων ἔλεγέ μοι· Βλέπε, τέκνον, φύλαττε τὸν 10
 ἑμαυτὸν σου ὅταν στέκεσαι εἰς σύναξιν ἐκκλησίας μετὰ ἀδελφῶν,
 βλέπε νὰ μὴν γελάς, νὰ μὴν ὀμιλήσῃς, νὰ μὴν ψιθυρίζῃς, καὶ μὴν ψάλ-
 λῃς ἐν κενοδοξίᾳ, καὶ νὰ τέρπῃς τὴν φωνὴν σου διὰ τοὺς ἀνθρώ-
 πους.

Ἐν μῆ γοῦν τῶν ἡμερῶν ἠρώτησα αὐτὸν λέγων· ἼΑρα, πάτερ 15
 ἄγιε, εἶναι τινὰ ἁμαρτία ὅπου νὰ λαλήσῃ τινὰς εἰς τὴν ἐκκλησίαν με-
 τὰ ἑτέρου τινός ὅταν ψάλλῃ ἢ ἐκκλησία ἢ ὄχι; Ὁ δὲ μακάριος ἀπο-
 κριθεὶς λέγει μοι· Πίστευσον, τέκνον μου, ὅτι παρὰ τοὺς ἀνθρώπους
 ἔπου εἶναι εἰς τὴν ἐκκλησίαν, περισσότεροι εἶναι οἱ ἄγγελοι ὅπου στέ-
 κονται καὶ ψάλλουσιν ὁμοῦ (π. 1 σβ.) μετὰ τῶν ἀνθρώπων ἀοράτως· 20
 ὅταν γοῦν ἀρχίσῃ τινὰς ἀπὸ ἐκείνους ὅπου στέκονται εἰς τὰς ἐκκλη-
 σίας νὰ γελάσῃ, ἢ νὰ ὀμιλήσῃ, ἢ βιωτικῶν πραγμάτων φροντίδα
 ἔχων, ἢ ψιθυρίζων, θεωροὶ γίνονται οἱ ἄγγελοι καὶ ἀφίνουσι τὸν ὕμνον,
 μαζώνονται ὁμοῦ καὶ θρηνοῦσι πικρῶς τοῦτον τὸν ἀνθρώπον τὸν
 ὑποκείμενον εἰς τοιοῦτον πάθος, καὶ κλαίουσι διατεκείνον ὅπου ὀμιλεῖ. 25
 Καὶ λέγοντες· ἼΑρα ποῦ εἶναι ἡ ψυχὴ τοῦ ἀνθρώπου τούτου αἰχμάλω-
 τος, διότι στέκεται εἰς τὴν ἐκκλησίαν καὶ καταφρονᾷ τὰ θεῖα. Καὶ δὲν
 ἔχει παντελῶς φόβον Θεοῦ, μήτε ἐντροπήν, μήτε εὐλάβειαν διότι ὁ
 Θεὸς διὰ ταῦτα τὰ γέλοια καὶ τοὺς ψιθυρισμοὺς ἔκλεισε τὰ ὦτα αὐτοῦ
 τοῦ μὴ γεμίσῃσι προσευχῆς καὶ παρακλήσεως τοιαύτης καταφρονητι- 30
 κῆς, ἐπειδὴ ἐτούτος βάλλει εἰς τὰ ὦτα τοῦ Θεοῦ γέλοια ἢ ψιθυρι-
 σμούς.

Ταῦτα ἀκούσας ἐγὼ μεγάλα ἐφοβήθην καὶ ἀπὸ τότε ὅταν ἔστεκα
 εἰς τὴν ἐκκλησίαν ἐνθυμούμουν τῶν λόγων αὐτοῦ καὶ ἔφριττον καὶ

(π. 2) έφοβούμην έντρεπόμενος τούς άγγέλους του Θεού.

II (55, c. 44, 22—46, 20). "Άλλη βολά πάλιν άπερνουσάμεν πλησίον μιάν βούγα τής πόλεως, και βλέπει ό μακάριος άνθρωπον τινά ως έν σχήματι ευνούχου έξωθεν τινός όσπητίου στεκόμενον και πολλά 5 λυπούμενον, έκράτει δέ και τó πρόσωπον αυτού με ταίς δύο παλάμαις και έσκέπαζεν αυτό, και έθρήνει με τοιοϋτον σχήμα, ώστε νομίζειν τινά, ότι και ό ουρανός έσυνθρήνει μετ'αυτού. Και πότε μέν έκλαιε και άλλοτε πάλιν έκράτει τήν σιαγόνα αυτού και έστεκεν ως άπονενορημένος, και έννευε πότε μέν άνω μετá στεναγμού, πότε δέ κάτω με- 10 τά κατηφείας και σκυθρωπότητος.

Τούτον δέ έστοντας να ίδή ό δίκαιος, άρχισε και αυτός να κλαίη, και έρχεται πλησίον πρós τον άνθρωπον όπου έκλαιε σιμώνοντος πρós αυτόν, και λέγει του· Είς τον Θεόν σε όρκίζω, άδελφέ, είπέ μοι, τίς ό τρόπος όπου οϋτως θρηνείς πικρώς και στέκεσαι λυπημένος, και 15 άλλάσει τó πρόσωπόν σου από ένα είς άλλο και δέν σεβαίνεις είς τó σπήτι, (π. 2 οβ.) λέγε μοι παρακαλώ διατι ποθώ να μάθω, διότι έχει πολύν συμπάθιον ό θρήνος και ό κοπετός σου. Και άποκριθείς λέγει αυτώ· "Ήξευρε, ένδοξε Νήφων, ότι φυσικά άγγελος είμαι του Θεού και ωςπερ οί χριστιανοί έν τή ώρα του βαπτίσματος αυτών λαμβά- 20 νουσιν άγγελον έκαστος άνθρωπος παρα Θεού φύλακα είς όλην τους τήν ζωήν έτυχα και έγώ ως πάντες οί άγγελοι και έπέμφθην είς φύλαξιν ανθρώπου τινός. Έκείνος λοιπόν θλίβει με έργαζόμενος πολλαίς άνομίαις και άσυνταίαις, και τώρα είναι μέσα είς τó σπήτι τουτο ως άν βλέπεις, κείμενος είς άνομίας μετá γυναικός πόρνης, και έγώ έστον- 25 τας να βλέπω τó άνόμημα, πώς να μην θρηνήσω τήν είκόνα του Θεού, είς τοιοϋτον σκότος όπου έπεσε.

Λέγει οϋν αυτώ ό μακάριος· Διατι δεν νουθετείς αυτόν να φύγη τó σκότος τής άμαρτίας. Λέγει εκείνος· Έπειδή τόπον δέν έχω να τον προσεγγίσω διότι από τον καιρόν όπου άρχισεν αυτός να κάμνη 30 τήν άμαρτίαν, δούλος τής άμαρτίας και των δαιμό (π. 3) νων και οϋδεμίαν έξουσίαν έχω είς αυτόν. Λέγει αυτώ ό άγιος· Πόθεν φανερόν ότι οϋδεμίαν έξουσίαν έχεις είς αυτόν, όπου ό Θεός σε τον έμπίστευσε. Λέγει αυτώ ό άγγελος· "Άκουσον μου, δούλε του Θεού Νήφων· Ό Θεός ήμών φυσικά αυτεξούσιον έποίησε τον άνθρωπον και άφη- 35 σιν αυτόν να πορευέται είς τήν στραταν όπου του άρέση και έδίδαζεν αυτόν στενήν στραταν όμοίως και πλατείαν. Και είπεν τον ότι ή στενή και τεθλιμμένη στρατα παντελώς δέν φέρνει τούς περιπατούντας ταύτην είς τήν πλατείαν και εύρύχωρον, τó λοιπόν ή μέν στενή και τεθλιμμένη στρατα είναι τής βασιλείας των ουρανών, ή δέ πλατεία

καὶ εὐρύχωρος εἶναι τῆς αἰωνίου κολάσεως. Τοῦτο λοιπὸν εἶπε τοῦ ἀνθρώπου ὅταν τοῦ ἔδωκε τὸ αὐτεξούσιον, λοιπὸν ἄφησέ τον νὰ πορευῆται καὶ μὲ τὴν συνείδησίν του· ἔδειξέ του καὶ ταῖς δύο στραταῖς, τὸ ποῦ διαβαίνει καὶ παγαίνει πᾶσα μία. Καὶ ἡ μὴν πλατεία ἔχει μικρὰν ἡδονὴν καὶ χαρὰν τῆς ζωῆς τοῦ ἀνθρώπου, ὑπάγει εἰς αἰώνιον 5 πῦρ καὶ παντοτινὴν φωτίαν· ἡ δὲ στενὴ στρατα ἔχει λύπαις καὶ κόπους, ἀλλὰ (π. 3 οβ.) ἀπολαμβάνει ἀνάπαυσιν καὶ χαρὰν εἰς ἀτελευτήτους αἰώνας· ποῖαν λοιπὸν νοθεσίαν δύνομαι νὰ κάμω ἐγὼ πρὸς τὸν ἕμὸν ἄνθρωπον, τὸν ὁποῖον ἐνεχείρισέ μοι ὁ Θεὸς νὰ τὸν σκέπω καὶ νὰ τὸν φυλάγω· αὐτὸς γὰρ ὁ Κύριος καὶ ὁ Θεὸς ἡμῶν Ἰησοῦς 10 Χριστὸς μὲ τὸ ἴδιον αὐτοῦ στόμα νοθετεῖ αὐτὸν καὶ διδάσκει πάντας, καὶ λέγει νὰ ἀπέχω με ἀπὸ τῶν σαπρῶν καὶ μεμιασμένων ἔργων καὶ μετὰ βίας ὀλίγοι σκέπτονται ἀκριβῶς τοὺς λόγους τοῦ Θεοῦ ὅπου τοὺς φυλάττουν.

Καὶ λέγει αὐτῷ ὁ δίκαιος· Τί ἄπλωσες τὰ χέρια σου πρὸς τὸν 15 οὐρανὸν καὶ ἀναστενάζεις ἐκπληκτικός;

Λέγει αὐτῷ ὁ ἄγγελος, ὅτι ἔβλεπα τοὺς δαίμονας κρατοῦντας αὐτὸν τριγύρου καὶ ἐτέρους μὲν τραγουδοῦντας, τινὰς δὲ ἀναγελῶντας ἀσέμνως αὐτὸν καὶ βλέποντας τοῦτο, ἐθυμῶντο ἡ καρδία μου ἐπὶ τὰ βδελύγματα ἐκεῖνα καὶ ηὐχόμην πρὸς Θεὸν ἵνα ἐλευθερωθῇ τὸ 20 πλάσμα τοῦ Θεοῦ ἀπὸ τῆς πλάνης τῶν ἐσκοτισμένων δαιμόνων, καὶ νὰ μου δώσῃ κἂν μίαν ἡμέραν (π. 4) νὰ χαρῶ εἰς τὴν μετάνοιαν καὶ ἐπιστροφὴν αὐτοῦ.

Ταῦτα εἶπεν ὁ ἄγγελος καὶ ἀφανὴς ἔγινεν ἀπὸ ἐμένα.

III (56, c. 46, 21—c. 47, 20). Πορευομένων δὲ ἡμῶν ἔλεγεν 25 ὁ ἅγιος περὶ πάντων, ὅτι δυσωδεστέρα τῆς πορνείας δὲν εἶναι ἄλλη ἁμαρτία· ἐὰν οὖν θέλῃ τινὰς νὰ τὴν ἀποκτείνῃ καὶ νὰ τὴν χαλάσῃ ἐν ἀγρυπνίᾳ καὶ ὀλιγοτροφίᾳ ζηραίνει τούτην.

Ἐλεγε δὲ καὶ τοῦτο· ὅτε ἐπορευόμεθα μιᾷ τῶν ἡμερῶν εἶδα τινὰ 30 ἄνθρωπον ὅπου ἐπεριπάτει διὰ τῆς πλατείας στρατας, καὶ ἰδοὺ ἀνοίχθησαν τὰ ὀμμάτιά μου καὶ βλέπω ἕως τριάντα δαιμόνια τριγύρου τοῦ θορυβουμένους, καὶ ἄλλοι μὲν ἀπὸ τούτους τοὺς δαίμονας ὡς μυῖγες, ἔπτυσον αὐτοῦ τὸ πρόσωπον, ἄλλοι δὲ ὡσάν κουνούπια ἐσύριζαν εἰς τὰ ὠτά του, καὶ ἄλλοι δὲ ἐκράτουν σχοινία καὶ εἶχαν αὐτὸν δεμένον ἀπὸ τὸν λαιμὸν καὶ ἀπὸ τοὺς πόδας καὶ ἀπὸ τῶν μορίων αὐτοῦ· 35 Καὶ ἔσυρνον αὐτὸν ἀποτόμως, καὶ ἄλλοι ἀλλαχόθεν, καὶ ἄλλος ἄλλόθεν. Ἐγὼ δὲ ἔστοντας νὰ ἰδῶ τοῦτο ἐδάκρυσα. Τὸ λοιπὸν δὲν ὑπενόουν παν (π. 4 οβ.) τελῶς, τίνες εἰσὶν οἱ τρεῖς οὗτοι ὅπου ἔσυρναν αὐτὸν μὲ τὰ σχοινία καὶ ἀπεκαλύφθη μοι, ὅτι ὁ εἷς δαίμων εἶναι

τῆς πορνείας, καὶ ὁ ἕτερος τῆς μοιχείας, ὁ δὲ τρίτος εἶναι ὁ τὴν σοδομιτικὴν ἁμαρτίαν ἐργασάμενος, οἱ δὲ ἐκεῖνοι ὅπου ἔτυπτον τὸ πρόσωπον αὐτοῦ, τὴν ἐντροπὴν καὶ τὴν εὐλάβειαν ἀναμασοῦσιν, ἀναίσχυντον καὶ ἀδιάντροπον αὐτὸν ἀποκατασταίνουσιν, ὁ δὲ ἄγγελος αὐτοῦ ἀπὸ μακρόθεν ἦρχετο κατηφῆς καὶ πολλὰ λυπημένος, διότι ἔβλεπε καὶ ἦτον πεπληρωμένος τῆς ἀσωτείας καὶ ἐγγὺς εἰς τὸν λαιμὸν τοῦ ἄδου· πορνεία καὶ μοιχεία ἦτον δεδουλωμένος, μᾶλλον δὲ καὶ ἀνδρομανία, καὶ ἐγὼ ἐσήκωσα τὰ χερίά μου πρὸ τὸν Ὑψιστον, ὅπως κἂν μίαν ποιήσω εὐχὴν ὑπὲρ αὐτοῦ, καὶ ἰδοὺ οἱ δαίμονες τῆς πορνείας ὡσὰν κώνωπες ἔριναν καὶ κατέτρωγαν ὡς ἐνόμιζον τοὺς βραχίονας μου, καὶ ἀμποδοῦσαν με νὰ μὴν εὐχομαι περὶ αὐτοῦ παντελῶς.

Ταῦτα, ἀδελφοὶ καὶ πατέρες μου, ἐδιηγήθη ὁ ἅγιος, φόβος δὲ καὶ τρόμος ἐκράτησε τότε (π. 5) καὶ ἐφοβούμην νὰ ἀκούω τὰ ὅποια οὐδέποτε ἤκουσα.

15 IV (61, c. 52, 27—53, 17). Ἔλεγε δὲ καὶ τοῦτο, ὅτι δὲν ἀναπαύεται νύκτα καὶ ἡμέραν ὁ πονηρὸς διάβολος ὅπου νὰ μὴν κάμη ἔνεδρα καὶ καταβασίαις κατὰ τῶν χριστιανῶν, ὅπως ἐγκρημνίσῃ εἰς τὸ πάθος ἁμαρτίας ἢ εἰς μοιχείαν ἢ εἰς πορνείαν ἢ εἰς κλεψίαν ἢ εἰς μάχην ἢ εἰς καταλαλιὰν ἢ ἵνα ὀργισθῇ κατὰ πνεύματος ἀνθρώπου, 20 ἢ ἵνα κρίνῃ τὸν ἀδελφόν, ἢ ἵνα λοιδορήσῃ καὶ κατηγορήσῃ τὸν ἄνθρωπον. Εἰς ταῦτα πάντα καὶ εἰς ἄλλα περισσότερα δοκιμάζει ὁ δόλιος νὰ ἀγγιστρεύσῃ τὸ γένος τῶν χριστιανῶν.

Ἔλαβεν δὲ χάρισμα ὁ ἅγιος παρὰ Θεοῦ ὥστε καὶ βλέπειν φανερώς τοὺς δαίμονας, πῶς ἀπερχόμενοι ἐπέιραζον τοὺς ἀνθρώπους, 25 καὶ ἐνεθύμιζον αὐτοὺς ψιθυρίζοντες καὶ ὑποσπεύροντες εἰς τὰ ὦτα τῶν ἀνθρώπων περὶ κενοδοξίας, περὶ πορνείας, περὶ πονηρίας, καὶ περὶ ἀκαταστασίας, περὶ ἔργων πονηρῶν, καὶ ἐνθυμήσεων μαγαρισμένων καὶ μεμιασμένων. Καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἄνθρωποι ἔστοντας νὰ ἔχουν ἀνακατωμένον τὸν νοῦν τοῦ ἐν μερίμναις (π. 5 οβ.) βιωτικῶς δὲν ἤξευ- 30 ρουν οἱ ἔλεινοι ὅτι ἀπὸ διαβολικῆς ἐνεργείας εἶναι τὸ ὅποιον πρᾶγμα ἐγλύκυζεν ὁ νοῦς αὐτῶν, ἀλλὰ δεχόμενοι τὰς πονηρὰς ἐνθυμήσεις τῶν μιαρῶν δαιμόνων ἴδιον σκοπὸν ἐμελέτουν ταῦτα καὶ ἐκ τῆς μελέτης, οἱ μὲν εἰς πορνείαν ἐπιπτον, οἱ δὲ εἰς ὀργὴν, ἄλλοι δὲ εἰς καταλαλιὰν, ἄλλοι δὲ εἰς μάχας καὶ μνησικακίας τῶν γειτόνων αὐ- 35 τῶν.

Ταῦτα βλέπων ὁ δοῦλος τοῦ Θεοῦ ἔλεγε θλιβόμενος ὦ τῆς γελασίας καὶ τῆς δολιότητος αὐτῶν, κουράτορες ἐγένοντο οἱ ἄθλιοι καὶ διατάσσουσιν τοὺς ἀνθρώπους κατὰ διάνοιαν, ἐκεῖνοι δὲ οἱ τολαίπυροι βάζουσιν εἰς τὸν νοῦν τους ὅτι ἀπὸ τὴν φρόνησίν τους ταῦτα δίδονται, καὶ

ταχέως κάμνουσιν ἀδιακρίτως τὰ ὑποβαλλόμενα ὑπὸ τῶν δαιμόνων. Πρέπον εἶναι ὅτε περὶ τότε νὰ διακρίνη τινὰς τοὺς ἰδίους λογισμοὺς αὐτοῦ, καὶ ἔτσι νὰ κάμνη καὶ τὸ ἔργον αὐτοῦ.

V (62, c. 53, 33—c. 54, 20). Ἄλλον καιρὸν πάλιν ἐρχόμενος ὁ δίκαιος διὰ τινος ὀσπητίου εὐρίσκει ἄνθρωπον καθεζόμενον καὶ 5 ἔτρωγε μετὰ τῆς γυναικὸς καὶ τῶν παιδῶν (π. 6) ὡν αὐτοῦ. Εἶτα βλέπει ὠραίους τινὰς εὐνούχους ὁποῦ ἐπαράστεκαν τοῖς ἀνθρώποις ἔστολισμένοι με λαμπραῖς στολαῖς, ἦσαν δὲ ἐκεῖνοι ὁποῦ ἐπαράστεκαν, ὅσοι ἦσαν ἐκεῖνοι οἱ ἔτρωγαν, διότι ἐκεῖνοι οἱ ἔτρώγασιν ἦσαν πένητες, ἦγουν τὸ ἀνδρόγυνον καὶ τὰ παιδία αὐτῶν. Ἰδὼν δὲ αὐτοὺς 10 ὁ δούλος τοῦ Θεοῦ λέγει ξενικῶς· Ἄρα τί ἐστὶ τοῦτο, ὅτι οἱ καθεζόμενοι εἶναι πένητες κατὰ πολλὰ, καὶ οἱ παραστεκόμενοι λαμπροφοροῦσιν;

Ἐν ὅσῳ οὖν διηπόρει τὸ τί ἄρα εἶναι τοῦτο, ἐφανέρωσεν του ὁ Θεὸς τίνες εἶναι οἱ παρεστῶτες καὶ τί ἄρα ἐστὶ τοῦτο τὸ μυστήριον 15 τῆς τραπέζης. Καὶ λέγει· Οἱ μὲν παραστεκόμενοι ἄγγελοι εἶναι τοῦ Θεοῦ τοῦ ἀοράτου, καὶ ἔχουσι τοιαύτην τάξιν ὅπως εἰς τὴν ὥραν τῆς τραπέζης παρεστῶτες ὡσι καὶ δεμένα ἔχουσι τὰ χέρια ὡσάν ἀγαθοὶ δούλοι τοῦ Θεοῦ καὶ ἐπειδὴν κινηθῆ λόγος καταλαλιᾶς ἐπὶ τῆς τραπέζης ἢ αἰσχρολογίας λόγος ἢ ἄσματα δαιμονικά, εὐθὺς ὡσάν ὁ 20 καπνὸς (π. 6 ὀβ.) διώχνει τὰς μέλισσας, οὕτως καὶ ἡ πονηρὰ ὁμιλία ὅταν κινηθῆ φυγαδεύει πάντας τοὺς ἀγγέλους τοῦ Θεοῦ καὶ ἐξερχομένων τῶν ἀγγέλων ἔρχεται σκοτεινὸς καὶ ζοφερὸς διάβολος καὶ κυλίεται τῶν λοιδορούντων καὶ αἰσχρολογούντων ἀνθρώπων ἐκείνων καὶ καπνὸν κακῆς δυσωδίας καὶ εὐωχίας χύνει ἐπ' αὐτοὺς διὰ τῶν λόγων 25 καὶ τῆς ὁμιλίας καὶ τῆς ἀταξίας τῶν καθεζομένων. Ταῦτα ἔλεγεν ὁ ἅγιος καὶ ἐκατάπληττε καὶ ἔφρισε καὶ ἐτρόμασε πάντες ὅσοι ἐπηγάσασιν πρὸς αὐτὸν χάριν ὠφελείας.

VI (67, c. 60, 12—c. 61, 28). Καὶ λέγει αὐτῷ πάλιν ὁ ἀδελφός· Ἐπειδὴ ἀπὸ τοῦ Θεοῦ ἐκατανύγη ἡ σοφωτάτη σου καρδία καὶ 30 λέγει τῷ δούλῳ σου ταῦτα πρὸς ὠφελείας, δέομαι σου· ἔχει πόνον τινὰ καὶ βίαν καὶ θλίψεις χωριζομένη ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος.

Λέγει αὐτῷ· Ἐγὼ ἔστοντας νὰ μὴν ἀποθάνω ἀκόμη δὲν ἠξέυρω, τὰ δὲ κατὰ θεωρίας θέλω εἰπεῖν, τέκνον, νὰ ἀποθάνῃ τινὰς δὲν εἶναι φόβος· πρόσεχε δὲ εἰς τοῦτο, ὅτι εἶναι τινὲς δίκαιοι καὶ δίδουσι 35 πικρὸν θάνατον, (π. 7) ἄλλοι δὲ ἁμαρτωλοὶ καὶ δίδουσι γλυκὺν θάνατον, ἀλλὰ κανεὶς δὲν εἶναι ἀναμάρτητος εἰ μὴν μόνον ὁ Θεός, καὶ ὁ μὲν πικρὸς θάνατος τοῦ δικαίου ἀναιρεῖ καὶ εὐγίζει πάσας τὰς ἁμαρτίας αὐτοῦ, ἦγουν εἶτι ἡμαρτεν εἰς τὴν ζωὴν αὐτοῦ· ὁ δὲ γλυκὺς θάνατος

τοῦ ἁμαρτωλοῦ ἀναιρεῖ καὶ ἀποδιώχνει αὐτοῦ τὸ μικρὸν δικαίωμα, διατὶ τυχὸν ἔκαμε καὶ αὐτὸς καλωσύνην καὶ διὰ τὸ τοῦ τῆν ἐξαλείψῃ Θεὸς τοῦ δίδει γλυκὺν θάνατον, καὶ ὁ μὲν δίκαιος ὑπάγει καθαρὸς· ὁ δὲ ἁμαρτωλὸς πλήρης ἁμαρτίας καὶ ἀκαθαρσίας, καὶ λέγω σοι, τέκνον, ἐὰν καὶ πικρὸς ὁ θάνατος φαίνεται τοῦ δικαίου, ἀλλὰ πρὸς ὤραν μόνον, διότι μετὰ τὸν θάνατον χαίρεται καὶ εὐφραίνεται αἰωνίως, τοῦ δὲ ἁμαρτωλοῦ ἐὰν καὶ πρὸς ὤραν φαίνεται γλυκὺς ὁ θάνατος, ἀλλὰ μετὰ τὸν θάνατον αὐτοῦ ὕστερον πάντοτε καίεται καὶ πονεῖ εἰς τὴν φλόγα ἐκείνην τοῦ ἀσβέστου πυρός, καὶ εἰς αὐτὴν τὴν ἀτελεῦττον

10 κόλασιν· εἶναι δὲ καὶ ἕτεροι δίκαιοι, καὶ δίδουσι γλυ (π. 7 ὀβ.) κὺν θάνατον, καὶ μετὰ ταῦτα ὑπαγοῦσιν εἰς τὴν αἰώνιον ζωὴν· πολλοὶ γὰρ εἶναι αἱ κρίσεις τοῦ Θεοῦ· ἀλλὰ δὲν εἶναι, τέκνον, τὸ ἀποθανεῖν φόβος, ἀμὴ ὁ φόβος καὶ ὁ τρόμος εἶναι ἐν ἐκείνῃ τῇ ὥρᾳ ὅπου μέλλει νὰ κριθῇ, λοιπὸν ὅταν ἐξέβῃ ἡ ψυχὴ ἐκ τοῦ σώματος παραλαμβάνουσιν αὐτὴν

15 πολλοὶ ἄγγελοι συντρέχουσι δὲ καὶ ἐκεῖνοι οἱ ἄγγελοι ὅπου φυλάττουσι τὸ γένος τῶν χριστιανῶν καὶ στέκουσι νὰ ἰδοῦσι τί ἄρα θέλει συμβῆ τῇ ψυχῇ ἐκείνῃ, μαζώνονται δὲ τότε πολλοὶ δαίμονες καὶ στέκουσι καὶ αὐτοί· καὶ οἱ μὲν ἄγγελοι οἱ ἀνακηρύττοντες λέγουσι πάντα τὰ κακὰ καὶ φαῦλα ἔργα.

20 Ἔτσι γοῦν στέκονται ἀμφοτέρωθεν λέγω καὶ οἱ ἄγγελοι καὶ οἱ δαίμονες, ἐκδεχόμενοι ἄνωθεν τὴν ἀπόφασιν ἢ σωτηρίαν ἢ κατάκρισιν, ἕως οὗ νὰ φθάσῃ ἄνωθεν ἡ ἀπόφασις. Ποταπὸν ἀγῶνα ἔχει ἡ ψυχὴ δι (π. 8) χοτομουμένη καὶ χωριζομένη ἐκ τοῦ σώματος, καὶ ποτὲ μὲν ἐννοεῖ εἰς ποίαν ἀπόφασιν θέλει ἐλθεῖν καὶ φρίτ-

25 τεται καὶ τρέμει ἀπὸ τὸν φόβον τῆς. Πότε δὲ ἐννοοῦσα καὶ ἐλπίζουσα σωτηρίας ἀπόφασιν δάκνεται μὲ τὴν χαρὰν καὶ πυκνὰ σηκώνει τὰ χέρια τῆς εἰς ὕψος καὶ δέεται ἀποστραφῆ εἰς τοὺς πονηροὺς ἐκείνους δαίμονας ὅπου τρίζουσι τὰ δόντια τους κατ'αὐτῆς· ἔχουσι δὲ καὶ οἱ ἄγγελοι τότε πολὺν κόπον καὶ ἀγῶνα ἔστοντας νὰ ἐλπίζουσιν ἀγαθὴν

30 ἀπόφασιν, λοιπὸν ὅπου ἂν νεύσῃ ὁ δίκαιος κριτῆς ἐκεῖ ἀπολύεται ἡ ψυχὴ, ἢ δίδεται τοῖς ἄγγελοις τοῦ Θεοῦ εἰς σωτηρίαν ἢ τοῖς σκοτεινοῖς καὶ ζοφεροῖς δαίμοσιν εἰς ἀπωλείας, ὅμως τότε, ἀδελφέ, εἶναι ὁ μέγας κίνδυνος νὰ μὴν πέσῃ εἰς τὰ χέρια τῶν βερυπωμένων ἀκαθάρτων δαιμόνων, ἀμὴ νὰ ἀποθάνῃ τινὰς εἶναι πρᾶγμα φυσικόν.

II.

Первый славянскій переводъ.

1) 1-ая полная редакція по сп. Св. Троице-Сергіевой Лавры
№ 35, 1219 г., лл. 175 = Рост. (1)

Варианты по спис.: Ч. М., У¹, Н, Ф, О, Ун¹.

Первый отдѣлъ примѣчаній предназначается для указаній палеографическихъ, второй—для вариантовъ. Для перваго отдѣла употреблены цифры въ скобкахъ: (1), (2) и т. д.

(л. 1, стл. 1) **Житіе¹ *преподобнаго и богоноснаго
отца нашего² Нифонта, *зовомаго мниха³.

I. Тайну цареву достоить хранити, а дѣла божественная проповѣдати славно; да вѣдущему божественная дѣла его и не проповѣдающему лѣности ради какова оубо бѣда будетъ 5 во онъ часъ, в онъ же приидеть на облацехъ великій Судія, судяй живымъ и мертвымъ, комуждо воздая по дѣломъ его. Да вѣсте вси: тѣмъ же и азъ худый опаснѣ вѣдый яже о божественемъ (л. 1, стл. 2) Нифонтѣ, хотящая и⁴ реченая быти душеполезная сказанія, оусердіе пріяхъ писати си требую-10 щимъ пользу пріяти и научиться добронравному житію мужа божественныя его подвиги. Преславный бо сей о Бозѣ оувѣденъ бысть, како оубо издѣтська побѣди непріязни и сопостата нашего дѣвола. Како же ли оубо онъ⁵ отъ него оуязвися и поткнуся и пучина грѣхомъ бысть, како же ли 15 паки доблій воинъ бысть крѣпокъ, сквернаго *и величаваго

(1) До „увидѣвъ“ вкл. (въ § 34-омъ) печатается по позднѣйшему добавленію къ утраченному началу.

1¹ и подвизи доб. У¹; и жизнь доб. О *2 оп. У¹ *3 оп. У¹ О
*** Книга глаголемая Нифонтѣ Н Ф; Книга глаголемая св. Нифонтѣ
мѣсяца декабря въ 23 день, память преп. отца нашего Нифонта, бла-
гослови, отче. ⁴ оп. У¹ Н Ф О ⁵ унъ У¹ О

сокруши⁶ (л. 1 об., стл. 1) змія. Но понеже свыше подобаше намъ начати⁷ сказаніе полезнаго сего⁸ словесе сотворше, приклонитися,⁹ молю вы, къ божественей повѣсти идущу ми.

2. Во дни благочестиваго царя Константина бѣ мужъ 5 благовѣренъ и бояся Бога, именовъ Саватій.

Сїи почтенъ¹ бысть отъ благовѣрнаго царя воеводою на мѣсто нарицаемое *Плагіон.

3. Допешу же¹ ему въ землю ту, срътоша и вси князи первїи града со страхомъ и говѣніемъ и цѣловаша и, съ 10 ними же бысть Нифонтовъ отецъ, ему (л. 1 об., стл. 2) же имя Агапить.

И видѣвъ Саватій² воеводу, возвеселися сердце его любезно; бѣ бо воевода вельми смиренъ и мудръ, никако же имѣя презорства въ себѣ; Агапить же князь тѣхъ³ же 15 и даръ любовенъ зѣло имѣя.

4. Во единъ же отъ днїй, поимъ сына своего Нифонта, прииде съ нимъ къ воеводѣ, преходы¹ творяще во премир- стемъ (sic) дому. Бѣ же тогда Нифонтъ, Агапїевъ² сынъ, сед- ми лѣтъ. И шедшу ему къ воеводѣ цѣлова и воевода, и по- 20 велѣ близъ себе посадити я. И глагола Агапїю сице: (л. 2, стл. 1) „Ты, княже: сей дѣтищъ сынъ ли ти есть“?

Отвѣща Агапить: „Ей, господи, сынъ ми есть“. И рече ему: „Не оучиши ли его книгамъ“?

И рече ему Агапить: „Ни, господи мой: ацѣи³ оучи- 25 тели суть во отечествѣ нашемъ, иже могутъ книгамъ наоучити“.

Глагола воевода: „Аще бы ми далъ, то да бы его далъ⁴ въ Константинъ градъ, идѣже есть множество оучитель, иже хощеть наоучитися.“

30 Сїе же слышавъ отецъ его, паде на ногу его, глаголя: „Еже азъ хотѣхъ рещи, господи, то ты мнѣ отъ Бога наставляемъ глаголещи. Господи, нынѣ се⁵ рабъ (л. 2, стл. 2) твой, пусти и“.

⁶ погуби У¹ ⁷ наченше У¹ Н О Ун.¹ *⁸ оп. Ф *⁹ приклонитися У¹ Н Ф О Ун.¹

² ¹ пущенъ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

³ *¹ оп. Ф (звѣздочку см. въ гл. 2-ой) ² Саватїя Ф ³ тѣмъ У¹

⁴ ¹ приходы Ч. М. Н О ² Агапитовъ У¹ ³ ацѣи Ун.¹; кацѣи У¹; ацѣ О ⁴ отдавъ У¹; вдалъ Ф ⁵ сей Ун.¹

Плагола ему воевода: „Азъ сотворю вся оугодная тебѣ“.

Се же слышавъ Агапить, зѣло возрадовася и обвеселися⁶ вельми.

5. Пребываше же съ воеводою Агапить и сынъ его Нифонтъ до третьяго дни. И отыде Агапить въ домъ свой, слава Бога. Нифонта же воевода пусти съ противстарымъ¹ своимъ въ Константинъ градъ, писавъ книги къ женѣ своей сице: „Велю ти, жено, сей дѣтищъ имѣти, понеже друга² сынъ ми есть. Да имѣй на немъ любовь, кажуши яко 10 же и милуеши.“³ Тако же и о семъ (л. 2 об., стл. 1) попекущихся предаен его оучитися божественнымъ писменемъ“.

6. Си вписавъ женѣ своей вдасть, и преда ему отрочища Нифонта. Взлѣзшема же има въ корабль доплыста Царяграда во время есени, не¹ зѣло зною сущу. Сій же дѣтищъ неискусенъ плаванію вельми отпаде, понеже отъ дѣтска язвистивъ бѣ и зѣло тугливъ.

7. Излѣзшема же има отъ моря и пріять я воеводина жена съ радостію или паче же дѣтища Нифонта, слышавши о немъ, яко добра мужа есть сынъ. 20

8. Учредивши же благо (л. 2 об., стл. 2) честно та жена дѣтищъ, наставляюща благочестнымъ¹ бесѣдамъ.

Дѣтищъ же пріимаше наказаніе жены тоя и хожаше въ тихости и въ молчаніи. Понусти же ему благочестивая жена, да обыкнетъ, и потомъ вдасть² на оученіе. 25

Бѣ бо, якоже и преже рекохъ, отроча содруче³ отъ плытія и отъ печали и разлученія родителю.

Имѣюща же пона на дворѣ благочестива жена та,⁴ именемъ Петра, помысливши, да ему Нифонта, да помалѣ научить псалтыри. День же *отъ дне⁵ успѣваше дѣ (л. 3, 30 стл. 1) тищъ въ божественныхъ оученіихъ.

Еще оупѣваше подвигомъ во святѣй церкви попови.

⁶ возвеселися Ун.¹

⁵ ¹со противъ со слугою Ун.¹ ²моего доб. У¹ ³мя любими Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ Ф (и менѣ любящи)

⁶ ¹оп. Ф

⁸ ¹благочестна Н Ф ²вдасть У¹ Н О Ун.¹ ³сдручена Ч. М.; сдручено У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁴Ун.¹ на полѣ: у себе *⁵аче день Ч. М. У¹ Н Ф О; паче отъ дни Ун.¹

Имяше же печаль на ученіе Нифонтъ зѣло, якоже и ноцію, вжегъ свѣщу или кадило, оучашесе. Бѣ же и страшливъ зѣло и стыдяшесе⁶ учителя⁷ и всѣхъ, понеже баше малъ и несмысленъ, и не разумѣваше толкованія книжнаго. Обаче на заутрени ходя не престааше, и учителя своего чтуща послушаніе и возгарашесе душею, желая самъ бысть тако, ацы же суть были свѣтїи. По малѣ же вре (л. 3, стл. 2) мени научиша псалтыри и весь чинъ церковный по ряду научи.

10 9. Во единъ же отъ дней стоящу ему во церкви подаваше ему книги нѣкто глаголя: „Прими, научися, *да съ поющими согласенъ будещи“. Нифонтъ же наважденіемъ диволимымъ подстречемъ не рачаше взяти. И нѣкто стоя близъ его глаголя ему: „Ослушаніемъ одержимъ, прими, научися;”¹
15 аще бо ти нынѣ жестоко является ученіе, но придуть ти днѣи и возблажиши тогда иже ты нынѣ учишь“. Се же слышавъ Нифонтъ, (л. 3 об., стл. 1) прїять книги и начать учить² веъмъ сердцемъ, и отъ того часа дано ему бысть много желаніе на ученіе.

20 10. И слышавъ мученія святыхъ, зѣло ся чужашесе мужеству ихъ и терпѣнію, идѣже обрѣташе память ихъ, съ великою радостію прїимаше.

11. И пребысть въ лѣтъ, и прїиде въ версты своя во смиреніи велицѣ Нифонтъ и въ милости. Идѣже узряше ница, зѣло милосердоваше о немъ, и даваше ему или хлѣбъ
25 свой, или мѣдницу, или ино что, *его же то¹ въ руку (л. 3 об., стл. 2) имяше. Егда ли видя убога нага, и не имяше, что дати, то стоняше², плача и глаголя: „Увы мнѣ, грѣшнику! Какову³ бѣду прїемлетъ нагїи сей ходя отъ студени
30 дручимъ, и не довлѣетъ ему сонъ, и алчетъ, жаждетъ, и хлѣвины не имать“.⁴

Положи же умъ свой попещиша о просящемъ.

12. Яко слыша отъ нѣкотораго учаща во церкви и

⁶ вельми доб. Н О Ун.¹ ⁷ вельми доб. Ф

9 *¹ пал. оп. У¹ Ф ² ихъ доб. У¹; учитесь Ф; учитися Ун.¹

11 *¹ еже готово Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ² станяше У¹ Ф ³ како убо У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁴ Здѣсь обр. Ф Ун.¹ (вѣрнѣе: переставляютъ части; см. въ § 13 и 15).

глаголюща: «иже чистоту у себе имать и милостыня не имать, то ни въ кую¹ же есть житіе его, и не входитъ въ царствіе небесное».

13. Си слышавъ, блаженный Нифонтъ возмуща (л. 4, стл. 1) шеся, ни¹ вкушаше² вопрошати учащаго и: „Отче, что³ есть, еже глаголеши чистота?“

Глагола ему старецъ: „Чадо, чистота есть: еже убѣжати блуда и пагубы ихъ“. Глагола ему дѣтищъ: „Да любить³ Богъ убѣжающая таковаго дѣла?“ Глагола ему старецъ: „Вѣи, чадо; глаголетъ⁴ бо святыи апостоль Павелъ: «блудникомъ¹⁰ и прелободѣемъ судить Богъ», и паки: „тѣло не блудно къ Богу.«“

Евр.
XIII, 4;
1 Кор.
VI, 13.

14. И си слышавъ уноша отыде отъ церкви, и грядый размышляше, глаголя: „Возмогу ли азъ благое се (л. 4, стл. 2) управити? Слышу убо, яко нужда есть многа еже бѣжати¹⁵ ражженія плотскаго; вижду бо, яко бѣси въ семь улавляютъ человекы. Увы мнѣ, что створю окаянный, и обаче помощью Божіею нынѣ¹ имамъ прикаенутися николиже, да яко же можетъ Богъ и хоцетъ“.

15. Се размышляя доиде дому, и въ день бѣ видѣти²⁰ и пос(л)уплепа, и никому же глаголюща ничесоже.¹ Хожаще часто въ церковь, и вся книги взимая чтяше, приобрѣтая и приѣмля плодъ польза² ихъ; молчаніе же и безмолвіе, крото (л. 4 об., стл. 1) сть зѣло любляше. Чюжахуся вси и блажахуть и: „что убо есть во уноши (семъ: акы ангелово²⁵ имѣя ученіе, ходитъ?“

16. Прешедню же времени малу по исправленіи свершенныя дѣтели блаженнаго Нифонта, видѣвъ его діаволь, уязвенъ бысть лукавныи и исперва нача вметати и въ скорбь различную, и въ шянство, и въ обѣданіе.¹ Не вѣдый³⁰

12 ¹ вскую Н О Ун.¹

13 ¹ и Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ² покушаше Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

³ ли доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁴ Возобн. Ф

14 ¹ женѣ не Ч. М. О Ун.¹; нынѣ же не имамъ У¹; женѣ женѣ (sic) не Ф

15 ¹ Сюда вставленъ пропущенный кусокъ въ Ф Ун.¹ (см. 11, вар. 4)

² пользау Ч. М. У¹ Н Ун.¹

16 ¹ обѣданіе Ч. М. Н; обояденіе У¹ Ф О Ун.¹

же унынъ прелестника, развеличася, нача поминати *родителя своя² и скорбѣти зѣло.

17. И скорбя терпяше, и по малѣ раслабѣ. Любящей же его предета (л. 4 об., стл. 2) вляху ему трапезу, *и виномъ до сытости кормляхуть и¹.

18. На долзѣ же пребывающу ему и зѣло обыкшу въ таковѣй пици отымѣ¹ умъ его отъ вина и отъ болѣзни главныя. Да иже преже² молчаливъ и тихъ, той бысть велерѣчивъ и вся нача корити и блазнити, и вся о немъ глаголаху, яко же сице язычникъ неправеденъ не обрѣтесе на земли.

19. Начать же оттолѣ въ позорищи ходити и обношь воспѣвати пустошно и скомрашьство, и осужати ихъ и оклеветавати и осужати, и хыще (л. 5, стл. 1) ніе творити. И бѣ¹ видѣти *всякая злобы и нечистоты² исполнена, хожаше съ уношами³ блудными и нечистыми и съ тѣми скверняше чистоту и свѣтлость душа своя въ блудѣхъ и въ прелюбодѣйствѣ, еще же горнее изреци—содомскый смрадъ преходя, день аче день омрачашесе въ безаконіи ходя и въ прелести сатонинѣ превабляемъ, со всѣми сваряся, и бья,⁴ и досажая. Чюдяху же ся глаголюще: „Воистину сице есть дѣволъ, и ничимъ же разно“. И тако тѣпаніе имяше на грѣхъ, яко же веѣмъ бѣсомъ (л. 5, стл. 2) ходити во слѣдъ его, и предъ нимъ плясати и скакати. Толико бо умышленія и хыщенія изобрѣташе на зло, яко же веѣмъ унымъ и⁵ велика; вся бо подобляше⁶ въ безаконной⁷ и въ пагубныя душа грѣхъ. И поношаху имя его по всему граду.

20. И нѣкто мужъ, ему же имя Василіе,¹ присно глаголаше ему: „О, горе тебѣ, Нифонте: ты бо ни въ живыхъ еси, ни въ мертвыхъ“.

21. Сія же слыша уноша, многожды обращаше помысль на своя грѣхы и стеньяше часто, многожды же и слезяше.

*2 родителю свою У¹ Н Ф О родителю своею Ун.¹

17 *1 насыщенія и виномъ напояху Ф¹ напояхуть Ун.¹

18¹ отемнѣ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ 2 бѣ доб. Н Ф О Ун.¹

19¹ и доб. Н *2 оп. (пал.) У¹ Н Ф О Ун.¹ 3 уными Н Ф Ун.¹

унотами (sic) О 4 бья У¹ 5 имѣти Ч. М. У¹ Н Ф Ун.¹ 6 подобаше Ун.¹ 7 безаконіе Ч. М. У¹ Н Ф О

20¹ Василіи О

Но обаче отъ обычая, аки уздою влекомъ, не отетаяше злыхъ дѣлъ (л. 5 об., стл. 1), но отъ нечаянїя потопляшеса, глаголя: „Уже азъ вины¹ не имамъ, *но понѣ я² земныхъ да ся не лишю“.

22. Толми бо уятъ сердце его дѣволъ, яко же ни молитвы можеше скончати: развращено же бо бяше сердце его, яко и мраморъ, или яко камень мняше лежащъ на сердце.

23. Блаженная же жена та и господини, видяше его разслаблена душевнымъ сердцемъ, скорбяше глаголющи: „Увы мнѣ, грѣшници. Откуда мя напасть си срѣте“. Многажды же наставляше, ни¹ поношаше, другойци же и бѣяше. Онъ же пребываше безъ исправленїя.

24. И и (л. 5 об. стл. 2) мѣя Нифонтъ друга, именованъ Никодима, и иде къ нему. Онъ же видѣвъ его и глагола любезнѣ: „Добрѣ приде, брате мой, о Господѣ“. Отвѣща ему 15 Нифонтъ: „Благодать Божїя съ тобою“. Смотривъ же челоуѣкъ на лице его (гля)даше¹ ужасенъ бывъ долгъ.²

Зря же его тако створиша Нифонтъ, и глагола ему Нифонтъ:³ „Нынѣ ли мя хочещи познати, акы незнавый мене николиже?“ Глагола ему: „Вѣруй ми, брате, яко⁴ вижу ли-20 це твое яко мурина, зѣло черно, да о томъ не имамъ, что рещи, а видѣ⁵ ты, яко и вси мурины“.

25. Се же слышавъ уноша, яко отъ множа (л. 6, стл. 1) ства грѣхъ лице его очернѣ, и рукою закрывъ лице, отыде отъ челоуѣка того печаленъ. Глаголаше въ себѣ: „Увы (и) 25 мнѣ грѣшному, яко же на семъ свѣтѣ смѣху е(с)мъ челоуѣци, а на судѣ Божїи исполѣти¹ имамъ горя. О горе мнѣ, грѣшнику! Охъ мнѣ странну!² Гдѣ есть нынѣ душа моя! Увы мнѣ, что сотворию: возмогу ли покаювся спасенъ быти? Кто ли есть, иже бы мя наставилъ или известилъ ми, аще ся 30 покаю, да улучю милость.“

21 ¹ покаянїя доб. Н Ф О Ун.¹ *2 но да и Ун.¹ ² оп. Н Ф О

23 ¹ и Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

24 ¹ глядаше Ч. М. У¹ Н Ф О; прилежно Ун.¹ ² часъ доб. Ч. М. У¹ Н О Ун.¹; челоуѣкъ часъ доб. Ф (sic) ³ Нифонта Ун.¹ ⁴ Это слово зачеркнуто въ Н, л. 305 об. ⁵ вѣдѣ У¹; види Н

25 ¹ испалима О; зболѣти Ун.¹ ² страстному У¹ Н Ф Ун.¹; страстну О

Како ли реку Богу: «помилуй мя», колико скверныхъ дѣлъ створихъ предъ нимъ».

Си³ множайша рекъ, приде (л. 6, стл. 2) домови скорбѣ зѣло и дряхль: ⁴ „Прочее да вставъ ноцію, сотворю си молитву, да яко же хочетъ Богъ, тако о мнѣ сотворить“.

26. Увѣдѣвъ же діаволь мысль его и глаголаше: „Аще встанеша ноцію творити молитвы, възбѣвѣти имаши“. И нача страхъ влагати въ сердце его, и глаголаше: „То въ добра мѣсто будеша родъ¹ бѣсенъ и всѣмъ будеша смѣху“. И сипе поважая возмуцаша² душу его. И утѣшаша ся глаголя: „Егда хожяхъ блудно, ничтоже мене сръташа лукавно, да нынѣ ли, егда хоцю управитися на молитву, (л. 6 об., стл. 1) къ Богу, тогда ли хоцю пострадати! Проклинаю тя, душе проныривый и нечистый“.

15 Пришедши же ноцію сѣдяше слезяци и глаголаше: „О како бѣ въ преднихъ лѣтѣхъ во благочестіи, добронравіи, и тако си не умрохъ, но приложихъ струпь къ струпу и къ язвѣ язву. Но, Господи, Господи, на тя уповахъ, спаси мя и отъ всѣхъ гонящихъ мя избави мя, егда похитить 20 яко левъ душу мою, не сущю избавляющю ниже спасающему“.³ И се рекъ воста отъ одра своего на молитву. И⁴ ему на востокъ смотрящю, мракъ нѣкако темень (л. 6 об., с. 2) приближися и расслаби и, и въ безмѣренъ страхъ и въ болѣзнь вверже и. И устрашися Нифонтъ, възлѣзе на одръ 25 свой и лежаша стена грѣхъ ради своихъ, раздрушая же спону діаволу.

27. На утрія же вниде въ церковь, и ста моляся и глаголя, возведъ¹ очи си² горѣ, и узрѣ выше главы своея, видѣ икону святая Богородица Марія, и встена велми, къ ней 30 рече: „Помилуй мя благоуханіе христіанское, Обрадованная, Пречистая, помози ми великія Твоя ради милости, преславна, богата свѣтомъ, упова (л. 7, с. 1) ніе кающихся“. Сему³ рекшию преславнѣй и нѣкако ослабися святая Бого-

⁸ снхъ Ф ⁴ и рече доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

26 ¹уродъ Ч. М. О; Н—у дописано; У¹—ю дописано, л. 7 об.; породъ ²его не худѣ и устрашаша доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ³спасающю мя Ф О Ун.¹ ⁴еще доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

27 ¹возведохъ Ун.¹ ²свои Ч. М. У¹ Н О; Ф (спі) ³Се ему У¹ Н Ф Ун.¹

родице зрящи его. И узрѣвъ же онъ такое чудо и вздвися, и нача зѣло радоватися и веселитися въ сердци своемъ и чюжашеся глаголя: „О глубино челоувѣколюбія Божія, многа бо есть милость Божія⁴ на грѣшнихъ простираема, и великое утѣшеніе святыя Богородица, еже имать на грѣшницѣхъ, чистѣ кающихся“. Сиче глаголя, зѣло хотяше цѣловати прекрасный той образъ, аще бы мощно объяти желаніе святого образа и не можаше, (л. 7, с. 2) палимъ теплою отъ взора того.

И на долгъ часъ помолився любезно и насладився цѣлованія святыя Богородица.

28. И изыде изъ церкви.

И сѣдъ на одрѣ своемъ, глаголаше къ себѣ: „Виждь, душе окаянная, колми наю любить Богъ, аще¹ мы не брежемъ его. Внемн, грѣшнице,² како наю исперва отъ начала заступи великое заступленіе христіаномъ, и утѣшеніе скорбящимъ и беззаконующимъ и взыскающимъ исправленія.

29. Се же глаголя усну. И преобразися діаволь во отрока, съ нимъ же Нифонтъ страстнѣ имѣяше согрѣше (л. 7 об., с. 1) нія. И явися ему сѣдяше противу ему дряхль, 20 поддержа рукою ланиту. Видѣвъ и Нифонтъ, и глагола ему: „Всему тако уныль еси, сѣтуеши?“

Глагола ему онъ: „Азъ съ днесъ имамъ¹ третій день, отнели же еси ходилъ къ другу своему Никодиму и пакы обратися; оттолѣ скорблю, зря тебе и не терплю“. 25 Глагола ему Нифонтъ: „Да чего ради нынѣ печалуеши: еже бо глаголеши, соблазнъ не имать? Онъ же лице свое отврати и не да ему отвѣта. Восприянувъ же Нифонтъ и разсмотривъ сонъ, яко діаволь³ явися⁴ ему, и уныль (л. 7 об., с. 2) есть покаянія ради.

30

30. И въ той часъ иде въ церковь на молитву. И бысть входящу ему въ церковь внутрь, возведъ очи свои горѣ, видѣ божественный¹ образъ Богородице, и узрѣ—и се пакы

⁴ на грѣшницехъ проливаема и многа любви милосердія его доб. Ч. М. У' Н Ф О Ун.¹

28 ¹ а Ч. М. У' Н Ф О Ун.¹ ² грѣшнице Ч. М. У'

29 ^{*}1 сиче имамъ Ф; сей днесъ Ун.¹ ² стерплю Н ^в есть доб. Ч. М. Н Ф О Ун.¹ ⁴ явивыйся У' Н О

30 ¹ ть доб. Ч. М. У' Н О Ун.¹; твой доб. Ф

осклабися святая Богородице со многымъ благоуханіемъ. Се же видѣ въ истину² Нифонтъ и обвеселися зѣло, и пришедъ близъ и преклонъ колѣне, моляшеся ей. Егда же возведяше очи, зряше ея осклабляюще.³ Въ единъ же отъ дній
 5 идущу ему въ церковь и узрѣ мужа на пути беззаконнующе и ту абіе заарѣ и (л. 8, с. 1) въ помыслѣ осуди и. Дощедъ же во святый храмъ и возрѣвъ къ Богородицѣ со умиленіемъ. Она же страшномъ ужасомъ и посупленнымъ
 10 лицемъ отвратися его. И зѣло о семъ смущенъ бысть Нифонтъ и объять бысть печалію, и, долу зря, помышляше въ себѣ, глаголя: „Увы мнѣ, грѣшному, а не вѣдяхъ грѣха моего. Нѣчто буду беззаконноваль. Того ради отъ мене лице
 свое Мати Господня отвращаетъ“.⁴ Се же глаголя помышляше по сердцю своему и одва помяну рекый: „Его же ви-
 15 дѣхъ на пути челоувѣка, малъ грѣхъ (л. 8, с. 2) творяща, и того осудихъ, да того ради заарѣ ми Богородица“.

Се же размысливъ, и вельми возстена и возопи: „Боже, прости мя, грѣшнаго Нифонта. Се бо, Господи, восхытихъ славу своя⁵ и санъ, и осудихъ ближняго, сотворша малъ
 20 грѣхъ. Помилуй мя,⁶ Боже, и помози ми, яко на тя упова душа моя“.⁷ Си рекъ и (и)на множайша, и возрѣ пакы реченаго образа, и осклабися Богородица преславнѣ къ нему.

Зѣло же ся обвеселивъ о томъ и сотвори долгъ часъ⁸ молитвъ. И излѣзе вонъ и оттолѣ многажды, аще сгрѣшаше въ невидѣннѣи (л. 8 об. с. 1) и тако обличаемъ бываше
 25 отъ святыя Богородица и прощеніе пріимаше.⁹

31. И пакы, почерпающе ему воду возводомъ, отъ діаволя дѣйства поползнувся, обѣма ногама впадеся въ кладезъ, держася во¹ возводъ. Долу летя Нифонтъ и возопи
 30 гласомъ великимъ: „Святая² Владычице, помози ми“.

И се рекъ, обрѣтесе внѣ кладязя стоя. Оттолѣ же увидѣвъ³, яко вельми хранитъ и святая Богородица, и выну имяше на сердци святое имя Ея.

² во истину Ч. М. Ун.¹ У¹ Н Ф О ³осклабляющеся У¹ Н Ф О Ун.¹
⁴отвратила Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁵твою Ч. М.; У¹ изъ „свою“; Н Ф У¹ О: свою ⁶грѣшнаго доб. У¹ ⁷моя Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁸на доб. Ч. М. У¹ Ф О Ун.¹ ⁹получаше У¹

31 ¹по У¹ Н Ун.¹ ²Богородице доб. У¹ ³увѣдѣвъ У¹; увиди Н; увидѣ Ун.¹

32. Егда же пакы бѣду прія нѣ о коемъ дѣлѣ и впаде-
 дея въ велику бѣду, и на дол (л. 8 об. с. 2) зѣ лежа и
 ничтоже не глаголаше, развѣ „славу¹ Богу моему“, и при-
 зываше же и Пречистую Богородицю на помощь себѣ. И
 dospѣвцу² же святому Воскресенію и прешедшу же *поне 5
 вечерніи³ недѣли и друзѣи,⁴ лежаше боля, и въ понедѣль-
 никъ же Преполовленія, яко же обычай бѣше боляи⁵ про-
 славити Бога. Вставъ рече: „Господи, Боже мой, творяи чуда,
 Ты еси Богъ единъ,⁶ возстави мя отъ недуга сего, да
 сподобленъ буду и азъ причаститися святыхъ Твоихъ таинъ 10
 въ день Преполовленія, зѣло бо вжада душа моя (л. 9, с. 1)
 отъ чистыя плоти Твоея⁷ насытитися“. И се рекъ, усне. И
 се видѣ женѣ двѣ во снѣ близъ одра минующи въ образѣ
 святолѣпнѣ, акы мюрипосицѣ. Едина же, акы въ багрѣ хо-
 дящи, и даяше предержащи въ руцѣ сучецъ масличнѣ,¹⁵
 другая же, акы повиннѣ образъ имущи, идяше вслѣдъ, не-
 сущи сосудецъ малъ, акы полнѣ святыня; держаше же акы
 розозъ омоченъ во святомъ маслѣ. И дошедши же до одра,
 и ста багрѣ носящи и глагола къ друзѣи: „Виждь, Анаста-
 сіе, уношу, чимъ стражеть“. (л. 9, с. 2). И рече къ ней: 20
 „Сей, Госпоже, отъ языка⁸ стражеть огнемъ. Егда бо бѣ
 здравъ, уста его не имяху затворенія, да нынѣ Господнимъ
 повелѣніемъ болить и кажется, да не тамо съ миромъ осу-
 дится. Зѣло его любить Богъ единого ради образа, и нака-
 заеть и. Ты же, Госпоже моя, аще хоцещи помощи молит- 25
 вами ти“. И рече ей: „Помилуй и веди аможе идевѣ, и тамо
 смотривѣ⁹ милосердіе Божіе на немъ“. И имши и за руку,
 веде¹⁰ и нѣ въ кый храмъ великъ, иже нарицается святыхъ
 Апостолѣ. И рече ходящія въ багрѣ къ друзѣи: „Тебѣ гла-
 голю: совле (л. 9 об., с. 1) ци съ него свиты, и постави и 30
 нага“. Она же сотвори тако. И глагола ей: „Влѣви во олтарь
 и принеси ми присногоряще кадило, еже есть исполнѣ ма-
 сла“. Се же ей сотвориши и глагола ей пакы: „Воспрятавши
 свиты отъ руку, помажи и отъ главы до ногу“. Она же скоро

Псал.
LXXXV,
10.

32 ¹ слава Ч. М. У¹ Н Ф Ун.¹ ² dospѣвцу О ³ первѣи О; поне
 вѣрїи (sic) Ун.¹ л. 10 и Н id., л. 307 ⁴ и третьей доб. Ч. М. У¹ Н Ф О
 Ун.¹ ⁵ боля Ф ⁶ творяи чудеса доб. У¹ Ун.¹ ⁷ рук.: моя ⁸ своего У¹
 Н Ф О Ун.¹ ⁹ сътворивѣ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹⁰ веде Н Ф Ун.¹

то сотвори и помаза п. И рече: „Облеци и въ свиты“. И глагола: „Виждь, Владычице, еже еси повелѣла, то сотвори хъ“. Она же ослабившия глагола: „Се чадо милостыни есть, да того ради и въ милостивно придоховѣ къ нему. И 5 отселѣ да будетъ здравъ отъ болѣзни, яже ему (л. 9 об., с. 2) обдержитъ сердце“. Се рекши, обратися¹¹ къ нему и дасть ему еже держаше въ руцѣ сучецъ масличень.

*И глагола ему: „Виждь, разумѣй чистѣ¹³, яко отъ благодати сотворень есть сучецъ, иже ти даю, понеже днесъ 10 проліяся милостыни тебѣ¹² преблагаго Бога, и буди отселѣ вполчаяся на бѣсы, испери¹⁴, яко и сѣно и яко тростіе“. И се слышавъ Нифонтъ, акы падъ на ногу святую, и воспрянувъ, зѣло почюдився и разсмотряше видѣніе *и посѣщеніе,¹⁵ благословленіе святыя Богородица. И отъ того часа не обрѣ- 15 теся недугъ въ немъ, но бысть цѣль. (л. 10, с. 1) И во вторникъ Преполовленія *сладцѣ ядѣ¹⁶ весотися, и вставъ, начать ходити. Зѣло же сы немощно¹⁷ отъ болѣзни. И въ самый день Преполовленія иде съ велицѣмъ смиреніемъ и умиленіемъ въ церковь Божию¹⁸. И отъ желанія его срѣте 20 и благодѣяніе духовно, исполни всякія сладости и радости. Онъ же, противу святому олтарю ставъ, велми благослови святаго Бога глагола: „Слава ти¹⁹ святыи²⁰, пренебесный Боже и Вседержителю, яко послушалъ еси грѣшнаго Нифонта (л. 10, с. 2) и дарова ми цѣльбу души и тѣлу. И 25 нынѣ, Господи, Боже мой, Иисусе Христе, сподоби мя Твоея благостыни и безсмертнаго животворящаго причащенія святыхъ²¹ таинъ во оставленіе грѣховъ, *на поновленіе утреняго человекъ“. И си²² рекъ сподобися святаго комканія, и бысть исполнь Святаго Духа и наслаженія святыхъ Даровъ 30 оущая²³.

33. И прешедшо нѣколко дній узрѣвъ себе блаженный въ нѣкакой хлѣвинѣ во спѣ. Бяше же хлѣвина та про-

¹¹ рук.: обратя *¹² и сердце его исцѣли и благослови Ун.¹ ¹³ чѣтъ Н ¹⁴ и сбири Ун.¹ *¹⁵ оп. О Ун.¹ *¹⁶ насладися У¹; насладися сладцѣ ядѣ Ун.¹ Ф Н; наслади сладцѣ ядѣ О ¹⁷ немощень У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹⁸ Божія въ рукописи ¹⁹ рук.: славити ²⁰ трисвятыи доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ²¹ страшныхъ Ч. М. У¹ Н Ф О; Ун.¹ (на полѣ) ²² се У¹ *²³ оп. Ун.¹ ²³ и очищенія (испорч.) У¹; очищенія У¹ Ф О Ч. М.

должена зѣло. И стоя на конецъ хлѣвины иде¹ два нѣкая
 черна и темна придо (л. 10 об., с. 1) ста нань хотяща и
 убити. Онъ же видѣвъ,² побѣже отъ нею въ долготу хлѣ-
 вины. Она же течаста, яти и хотяща. Егда же прибѣжи на
 конецъ хлѣвины, обрѣте ту храмъ Божій и, влѣзе вонь, за- 5
 твори двери. Нѣкто же внезапно отверзи двери церковныя
 борзо. И онъ побѣже на конецъ хлѣвины тоя; бѣса же та
 крыющася во углѣхъ; онъ же узрѣвъ побѣже на другой
 конецъ, яко же и преже. И пакы влѣзъ въ церковь и за-
 твори отъ нею двери. Она же, погрѣшивша его яти, пакы 10
 крыастася во углѣхъ. Онъ³ же пакы излѣзъ (л. 10 об., с. 2)
 изъ церкви и бѣжа чрезъ хлѣвину и вниде въ церковь дру-
 гую, и затвори двери борзо. *Се же видѣніе⁴ единою ни
 двояды, но во всю ту недѣлю. Разсмотривъ же сонъ *явле
 иже⁵ бысть отъ Бога, яко немощно есть тебѣ убѣжати хы- 15
 щенія⁶ вражія, аще къ церквамъ Божиамъ⁷ принадлеши въ
 молитвѣ, въ алчбѣ, еже нача оттолѣ творити. Суть же и въ
 Костянтинѣ градѣ церкви красны зѣло, яже проходя Ни-
 фонть въ молитвѣ и алчбѣ не почиваше. И вопрошаше бла-
 женный, размышляя и глаголя: „Не бѣ ли, на (л. 11, с. 1) 20
 единомъ мѣстѣ сѣдяще, просити милости Божія“. Яви же
 ему и⁸ челоуѣколюбивый щедрый Господи, яко елико же
 церкви обидить⁹ челоуѣкъ или въ дни или въ ноци, то
 стопы ногу его чтомы суть отъ святыхъ ангель, да таковой
 мзду пріиметь въ день судный, и не се токмо, но и вниса- 25
 ютъ ангели влазящая часто въ святыя церкви, елижды убо
 влазятъ въ дни¹⁰ или въ ноци и возносятъ вечеръ имена
 тѣхъ на небеса къ божественному олтарию, и почитаютъ предъ
 святыми ангелы. Слышаще же то они, любезнѣе возсылають
 пѣсни, глаголю (л. 11, с. 2) ще: „Кольми есть челоуѣкомъ 30
 во мзду многу, иже во славословіи ходяще славословятъ
 благаго Бога. Ови всю ноць, ови въ часѣхъ не престающе
 присно славословятъ Бога, да потщимся убо и мы любовнѣ

33 ¹ и се Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ² ю доб. Ч. М., У¹ (А); Н Ф Ун.
 я); яко (испорч.) О ³ рук.: она; такъ и Ф, л. 65 ⁴ се же види не еди-
 ною Ф; видѣ не единою О и др. ⁵ ни доб. Ч. М. У¹ Ун.¹ ⁶ наставленъ же
 Ч. М. У¹ Ун.¹ Н Ф. О ⁷ ухищренія У¹ Ф О; ухищренія Н Ун.¹ ⁸ не доб.
 Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁹ се доб. Ч. М., У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹⁰ обидеть Ч. М.,
 У¹ Н Ф ¹⁰ рук. оп.

служити пречистѣй¹¹ Троицѣ, трисвятую пѣнь вслающе
ей“. Сему же наставленъ бывъ рабъ Божій Нифонтъ, и от-
толѣ молящеся въ нощи и во дни, ходя къ святымъ цер-
квямъ Божиамъ. Пронырливый же діаволъ, иже хулу вла-
5 гаеть въ сердце человѣкомъ и прилежаше ему, вабя хулу
глаголати на человѣкы. Подвизаніе же ся Нифонтъ, побѣди¹²
такову страсть.

34. (л. 11 об., с. 1) Во едино же мало ему уснувшу
явился ему¹ Стефанъ первомученикъ во снѣ и глагола ему:
10 „Радуйся, Нифонте, рабе Божій“. Онъ же, возрѣвъ на ми-
лостивное то лице, бысть ужасенъ, и глагола: „Благодать
Божія съ тобою“. И глагола ему: „Благословено твое житіе
есть зѣло, но скверние² студословіемъ. Но вѣруй ми³,
уноше, яко аще ся потщиши подвижно на лукавныя бѣсы
15 и⁴ ти хулу сѣютъ, Азь ти буду помощникъ и подвижникъ
и поспѣшникъ“. Воспрянувъ же Нифонтъ отъ сна и глаго-
лаше: „О горе тебѣ, (л. 11 об., с. 2) неплодна душе, нечи-
стая, яко же и святїи пекутся о⁵ лукавнѣмъ твоємъ паде-
ніи, ты же въ велицѣхъ нероженіи⁶ пребываеши“. Се же
20 рекъ и вземъ свѣщю велику и вопросивъ, гдѣ есть
храмъ первомученика Стефана, и увидѣвъ, (л. 12, с. 1)
и⁽¹⁾ шедъ къ нѣмъ | и тамо къ | же свѣщю. и по | моливъ
съ слъ | замн. стѣмоу | стефану и ѿн | де.

35. и ѿбрѣтъ | камень малъ | и къ зѣмъ и къ | дожи и
25 въ оуста | гдѣ. докрѣ¹ ѣсть | каменнѣ вѣст | беззаконнн | ѹе.
а не корити | улькѣ. тѣ же | камень на мѣ | ногы дѣн носі |
къ оустѣхъ сво | нхъ. хрѣна и | съблюдаа секе. | ѿ самосло-
внн². | ѣгда ли зѣгы | въса ѣдннѣко | оупоудаше сло | во. то
зашедъ | кромъ зѣоуша | (л. 12, с. 2) шеса самъ ѣли | коу
30 слѣоу нмѣ | гше. гдѣ тебе | неустнѣнн | ктоже не каже | тѣ.

(1) Съ этого слова начинается собственнѣ древняя часть Троицкаго
сп. См. выше, стр. 239.

¹¹ пресвятѣй Н Ф О ¹² побѣдѣти Ч. М. У¹ Н О Ун.¹

34 ¹ блаженный доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ² скверниши Ч. М. Н
У¹ О Ун.¹; сквернѣши Ф ³ вѣру ими ми У¹ О; вѣру ими Ун.¹ ⁴ иже
У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁵ рук.: ѿ ⁶ нерадѣнн У¹ Ф О Ун.¹

35 ¹ добро ти Ч. М.; добро ли (исп.) Н; добро О ² срамословія
Ч. М. Ун.¹; Н: „самословія“, но маленькое р приписано, л. 309

нѣмъ оубо | ѡзъ та кажю. | ѡ кнѣса зъло | са трюжааше. | ѡ
 мѣста того. | ѡ пакы ѡще іемоу | са прогнѣваті | боудаше на ко-
 го. то възвнѣ | ше въ оуста сво | ѡ кърѣшинама | глѣ. ѡзъ
 вы по | малоу семоу на | оуую. кротость | ѡ мълуаннѣ ѡ | мѣтн.
 ѡ не зъкъ | рн бытн. нн нъ | съ лѣющѣ. нъ въ | ннмай себѣ. 5
 въ | ставъ предъ бо | мѣ. іеже оударн | (л 12 об., с. 1) тн
 себе по вса дъ | нн. устыриде | сати по лнцю. | ѡкы раба лоу-
 кака. днѣволаъ | же зъло сътърь | каірю глѣаше іе | моу. ѡканьне
 поуто не мнлаъ | іенн тѣла³ сво | іего по ѡбразъ | бїю създа-
 наѣ | го. нъ тако бе | зъ мнлостн бн | іенн. ѡвѣща | каше же стѣн | 10
 глѣ. неунсте | пресквѣрнѣне. | ѡлн съде іесн прн | нѣлаъ лѣсть-
 уе. | еша⁴ ѡ тѣ ѡмѣ | лѣ пакъ дѣгы | мн⁵. въ роуцѣ | да тн
 бы ѡмѣ | показалѣ. ка | ко тн кажетъ | (л. 12 об., с. 2) са
 ннфонть. ѡ како тн кажю | тѣ князи сво | ѡ рабы. безако | нн-
 ноуоуца. ѡ тако же ѡ ѡзъ | на своіемъ ракъ. | не ѡ мамъ лн | 15
 властн бнтн | іего.

ѡ се слыша | въ лоукавнѣ | стоудъ прнн | маше. блѣнн |
 ѡ | же ннфонть | ѡще са іемоу съ | лоуаше кака | бранѣ ѡ на-
 на | стѣ. ѡлн ѡскоу | съ ѡ врага расоу | жаѣ крѣпъ | цѣ. дѣлѣше-
 сн | зѡоушнннцѣ. | ѡлн Х. ⁶ на кы | ѡждо дѣн. ѡ нъ | хлѣ себе 20
 ннка | ко же мнлоуѣ¹ | (л. 13 с. 1) пакы своіѣа :. |

II⁽¹⁾ къ вндѣтн | уюдо преслакъ | но мѣнка. бе | зъ моу-
 унтѣла | стражюца. ѡ | премногыхъ | тѣхъ ранѣ. іе | же себѣ
 кѣже | нѣнн творааше. | ѡ многыхъ ко | лѣзунн⁽²⁾. юже ѡ | ма-
 ше блѣнн | ѡ. зъло велмн | стража. ѡ къ | вндѣтн днѣ | но 25
 мѣртвѣца | ходаца. н нн | како же ѡмѣ | юща внда жн | воть-
 наго на | лнцн своіемъ. | ѡкоже ѡ та | коваго | кнѣнн | ѡ вра-
 тѣ | (л. 13, с. 2) іего ѡбъхода | цю ѡ кнѣнн | ѡ ѡ надѣтнса. |
 ѡ глѣаше къ се | къ. оукы тебѣ | ѡкалѣнтн нн | фонте. по-
 неже | малыѣ сеѣа ко | лѣзунн не тѣ | рннннн то ѡ | гнѣноіе родъ 30
 ство⁷ како мо | жннн сътърь | вѣтн. ѡкауе | оуповаѣ. іѣлн
 ко бо вѣнѣшн | нннн уѣвѣкъ тѣ | лѣте⁽³⁾. толъ | мн вѣноуѣрь
 нн понавлаѣ | тѣса.

(1) На полѣ: г. Тоже и въ Н. (2) л въ этомъ словѣ въ рукописи стерто (3) с стерто

³ лица У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁴ аще Ун.¹ ⁵ вдалѣ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁶ за-
ушннцы ѣ. У¹ (Н); заушннцы. г. Ф; заушнннн ѣ О ⁷ роужество Ун.¹

36. *Ино ѿю (1)1 | Чюдо же днвно | хоцю рещи ие | же
 ѿ самого | слынахъ. ке | лнкоу | бо люгъ | (л. 13 об., с. 1)
 въ нмаше съ | мною въиноу | и ни сего мене | оутай. ѿбы |
 уай бо нмахъ | въхажати къ | немоу. и цъло | кати иего сла |
 5 дъцѣ. и иегда | же приближи | хъса телесе ие | го и ѿклобъ |
 захъ ѿун иего. | и оудраше ма | кьнезаноу бѣа | конание
 мно | го. нъкако и | снѣльнъ сладо | сти. ѿко же мѣ | тьмѣ на-
 стьца | тиса. прнаежа | цю же ми къ | анрю иего и ие | днвно
 же дръ | зноувъ гѣхъ | иемоу та ради | (л. 13 об., с. 2)
 10 приими слово | раба своиго. и | иеже въпрощю | та не оутай |
 мене раба сво | иго. ѿнъ же гѣа | аще ми ие 2 льпо | по-
 вѣдати. а | ще ан ни то не | повѣдѣ. азъ | же дръзноувъ |
 рѣхъ к немоу. | повѣжь ми | кымъ ѿбра | зьмъ испѣль | нено
 иеть ли | це твои. толи | ка кѣгоуханѣ | ѣа. и гѣа се за къ |
 15 роу твою рекоу | ти. понеже а | зъ смрада испѣланенъ иесмъ.
 мнъ же ѿско | рнкъннюса | велми : | (л. 14, с. 1) о (2)
 томъ словеси | и иеце къпра | шавоцю ми оу | вѣдати 3. и |
 реуе ми. ѿбѣца | и ми са нико | моу же сего не | повѣдати.
 ѿ | въщахъ ко ті | са. *и реуе ми 4 къ | уа^с оуко испы |
 20 таниа 5. иегда | же са кою 6 при | ходнтѣ анѣлъ | кин дръжа ть |
 мькннннцю | и ѿбъхода ка | днтъ ма. ѿко | же ѿ кѣгоуха
 ннѣа того не ую | ти ми колъз | ни. нъ пауе ке | селнтѣса
 дна | моа проскъ | цаиѣма зъло. | *отъ того оуко | (л. 14,
 с. 2) кѣгоуханнѣ | иеть се 7. иеже ты | ѿконакаиѣши | и ую-
 25 днннѣса. и | се азъ слына | въ и прослави | хъ бѣ.
37. вѣста | въню же иемоу | на полоуноць | ннцю помо-
 ан | тьса. преѿбра | знжеса дна | волъ въ пти | цю рекомоу ско |
 мраньць (3) въ | ржеса съ горъ | долоу банъзъ | ногоу иего и |
 науа скакати | предъ ннмъ. | мна ѿканиъ | и днѣволъ. ѣа | ко
 30 погнавъ и | метъ ма 1. кѣже | ннѣи же поую | ти льсть днѣ |

(1) На полѣ: аѣ. Въ словѣ „ино“ и—киноварное. (2) Въ рук. это о прописное (инициаль) и кин. На полѣ кин.: кѣ (3) Было: „ско-
 вранець“ (какъ и въ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹), но киноварью в пере-
 дѣлано на м.

36 *1 оп. Ч. М. У¹ О Ун.¹ 2^о Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ 3 увѣдѣти Н; уви-
 дѣти О *4 оп. У¹ 5 рече ми блаженный доб. У¹ 6 такъ рук.; бью Ч. М.
 У¹ Н Ф Ун.¹ *7 отъ того убо есть благоуханіе се Ф.

37 1 и Ч. М.

(л. 14 об., с. 1) волю. ѿ ннка | коже съмоути | вѣса глѣ
 ѿмоу. | ѿ ѿкаѣне то | ѡмн ѿсн ѿхоу | дѣлѣ ѡко ѿ пѣ | тнѣа.
 ѿброу | глѣемѣ рабѣ | бѣнѣ. повѣда | ю тебѣ ѿка | нѣне жесто-
 ке | ю моукоу. ро | жѣство ѿгнѣ | ноѣ. *гѣтѣ тн | мною гѣ. до-
 ко | лѣ ждоу донѣ | деже³ вѣпаде | шн вѣ роѣтѣ | о ѡгнѣноѣ². 5
 днѣ | оуѣрѣ тоу тѣ | ѿсѣтѣ вѣнн | тн. азѣ ко та | ѿмамѣ погѣ |
 бннн.

саына | вѣ же се ѿканѣ | нѣнѣ днѣво | (л. 14 об., с. 2)
 лѣ вѣзѣстн. | вѣ ѿ него. ѿ | потомѣ про | нѣрнѣтѣ | ѿ прѣде нанѣ |
 ѿскоусомѣ. ѿ | створн вѣре | ннѣ⁴. хотѣща | масомѣ. поже | лѣтн 10
 ѿ рыба | мѣ разануѣ | намѣ. ѿ ннѣ | мѣ проунмѣ. | вѣрнѣ-
 номѣ. | вѣлѣнѣнѣ же | расоудѣнѣнѣ | мѣ помѣсѣлѣ | мѣ глѣше. сн |
 всѣ добротѣ | немоуѣ⁵. сла | стн прѣдѣ бѣ | мѣ. ѿ дн оуѣо |
 днѣволе та | мо. ѿ деже уло | вѣнн потре | коу урѣвноу | (л. 15,
 с. 1) ю творѣтѣ. н | вѣнѣ уѣо соу | тѣ ѿ уѣо нѣх | конѣнѣ. 15
 ѿже | тѣ мнѣ грѣ | шнннкоу носѣ | шн. ѿжѣ тѣа⁶ | ѿ дннѣ ѿже
 мѣ | нѣ прѣдѣста | вѣлѣннн. ѿ сн | глѣ⁷. посрамла | ше ѿканѣ-
 на | го. ѿ ѿлннѣдѣ | же прнстоуѣа | ше нанѣ вѣрнѣ | ѿвѣднннѣ. |
 глѣше днѣво | лоу. азѣ ѿстѣ | ѿмамѣ н нн | тн до стѣтѣстѣ | ѿ
 покажѣ ѿ | ко нн тако | можешн ме | не ставнн⁸ | ѿ мѣтѣнѣ. 20

н | томѣ днѣ ѡвѣ | (л. 15, с. 2) ю глѣше вѣ секе. | вѣ-
 немнн нн | фонте. нѣсѣ | ѿ деже ѡстѣ. | тоу лѣѣтѣ. тѣ | же ѿлѣ
 ѿсн да | ры бѣнѣ ѿ по | ѿ дн н молнѣа | насѣтнѣвѣ | шемоу та.
 гла | глѣннѣх зѣмѣ | нѣннѣх. ѿ тоу | ѡвнѣ шѣдѣ вѣ | ѿрѣвѣ вѣз-
 двѣ | гѣ роуѣгѣ гла | голнше⁽¹⁾. ∴ | Слава тебѣ, хѣ | вѣ, ѡко на- 25
 стѣ | тнѣсѣа бѣгѣ | хѣ твоѣннѣ не | дннн мене не | вѣснѣннѣх
 тво | ѿннѣ велннѣ | ѿ радн твоѣѣа | мѣтн твоѣѣа. | (sic). сн же
 глѣ прѣдѣ | (л. 15 об., с. 1) лѣаше мѣтѣнѣ. | ѿ ѿвѣратнѣ | са
 роуѣгашѣса | днѣвоколоу. по | срамлаѣа ѿ ѿ | глѣ. прѣзорн | вѣнн
 пѣсе. занѣ | ѿхѣ ѿ ннѣх. | ннкто же ме | не ѿзгонннѣ⁹ | ѿ ѿрѣвѣ 30
 нн тѣ | моѣ не ѿвѣратѣ | са ѿ мене. нн | ѿннѣ ннктоже | ѿ стѣхѣ.
 да по | стѣднѣса пронѣ | рнннѣннѣ скѣрѣ | нѣвѣ. ѿ дн вѣ | моукоу
 кромѣ | шннннннн. ѿ сѣде | тебѣ надежа | нн^с. се же саына | вѣ

(1) „ѿ“ — на полѣ кнн. — Вѣ слѣд. словѣ: „слава“ с — прописное и кннннннннн. То же и вѣ Н, л. 310 об.

*² оп. (пал.) О Н³ донѣлѣ же Ч. М. Н⁴ бореннѣ О⁵ не имутѣ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁶ тѣ Ч. М. О⁷ свѣтѣннѣ доб. У¹ ⁸ ставнннѣ Ч. М. У¹ Н Ф Ун.¹; отставнннѣ О⁹ ѿгоннннѣ Ч. М. Н

неутнвы | ѿ. тоу ѡвнѣ на | ношаше ѣмоу | стнѣ безмѣрь |
 (л. 15 об., с. 2) нѣ. мысла | ѿ тѣмь расла | втн. ѡнѣ | же
 ѣгда себе | вндаше дрѣ | мающа. вѣзь | мѣ палницю | малоу
 внѣ | шеса крѣпѣ | цѣ гѣл. раге | лоукавнѣ. да | лѣ ти ѣсмь
 5 т | стн н пнтн. | ѡ ты снати | хоцѣнн. ѡзь | же та нака |
 жю. поуто дѣ | рѣмлени. ѿ сѣ | гѣл науѣна | шеса втн. ѣ |
 коже сноу ѡ | вѣгноути | раною тою. ѿ | станане бѣ | дрѣ на
 мѣтѣ | своѣ. | ѿ по ско | (л. 16, с. 1) нгуаннн мо | анткы.
 гѣл | ше кѣ себѣ. | вѣнемн нн | фонте ѡце вды | ѿ ннѣ слоу-
 10 жѣ | шн бѣу своѣмѣ | бездрѣманн | ѣл. то дамь ти | пакы ѣстн
 ѿ | пнтн. ѡце ан | науѣннн дрѣ | матн. то ѡзь | та гаддомь
 оу | морю. ѿ пресоу | шно жажю. ѿ ѿ | стѣню та. оу | слы-
 шавѣ же | се днѣволѣ. вѣ | зѣнн. ѡ ннфо | ште кто та |
 тѣмѣ хытро | стѣмѣ нлоуѣ | вѣдѣ ан моудро | стѣмѣ снмѣ |
 15 навтыуе. ѡ ую | (л. 16, с. 2) до сѣ мноузмѣ | са врахѣ.
 нн | снцего крѣпѣ | ка не ѡбрѣто | хѣ. ѿ не тѣуѣ | ю жестоуѣ
 нѣ | ѿ корнѣ ма. | ѿ роуѣаѣт мн | са гѣл. ѣко вѣ | сокѣ не
 боѡса | ѡтнноуѣ. ѡ | шре ѣднннѣ ѡ | проуѣроуѣ ѿ | мѣ. ѡнѣ
 вѣста | вѣ развнѣтѣ | ма. двлнцѣ. | ѿ трнцѣ. ѿ | гѣлн мн.
 20 ѣда | падѣ са не вѣ | станѣтѣ. да уѣ | то створю нѣ | нѣ.
 оуна ѿ вн | да ѡ многоѡ | бразна. да н | вѣ клоуѣннѣ | ѿ
 ровѣ вѣвѣрь | (л. 16 об., с. 1) гоу.

ѿ прѣкы | вѣ мало дѣнн | н. понде нанѣ | сѣ велнѣтѣмѣ |
 рлжѣженн | емѣ. расна | дамѣ ѣго ѿ оу | ста. порѣѣ ѿ | на
 25 сласть блѣ | дннѣюѣ. блѣ | женнѣ же по | уютнѣ рѣтѣ | ннѣ
 ѿ гѣл. се | пакы науѣтѣ | ю потрѣка. | н науѣ ѡтолѣ | сѣхѣ
 хлѣбѣ | ѣстн. развѣ | соуѣботы н не | дѣлѣ :.

Н (1) пакы науѣ ѡ | вошѣ ѣстн тѣ | ую. на всю не | дѣ-
 лю. н пакы | науѣ ѡвѣгда | на два дѣнн ѡлѣ | (л. 16 об., с. 2)
 30 кѣтн. ѡ дроу | гонѣн на всю | недѣлю не вѣ | коушѣлѣше | нн
 воды нн | ѣше. ѿ соуѣша | ше своѣ тѣло. | вѣжнѣнн гѣл |
 ше. ѣко уѣлѣкѣ | постнѣвѣса дѣ | нннѣ лѣ. ѡ дроу | гѣнн на всю
 не | дѣлю. не ѣстѣ | нн воды нн | тѣ. ѿ вѣшнннѣ | вѣдоу сѣн
 па | уѣ ѿного¹⁰ прн | ѣмлетѣ. велн | ко бо женнѣ¹¹ | се
 35 ѣстѣ. ѣже | не ѣстн нн | пнтн. вѣдѣ | бо ѡ не ннѣннѣ | воды

(1) И—киноварное.—На полѣ киноварное же: дѣ.

ТЬ НЕ | ЦЬ РАЖЬГЛЪ | ІЕСТЬ ВЪ СВОІЕ | (Л. 17, с. 1) МЪ УРЕВЪ.
 ЖЕ | ГОМЪ ВО ІЕСТЬ | ѿ ЖАЖЪ. ѿ НЖЕ | АЛУЕТЬ¹² ХЛЪ | КЛ Н ВО-
 ДЫ. ПО | ДВНГЪ НМАТЬ | БЛГЪ. НЪ НГ° | СЕМОУ ТЪУЪ | НЪ. НЖЕ ВСЮ
 НЕ | ДЪАЮ НЕ ВЪКОУ | СНТЬ.

ІЕГДА ЖЕ | ХОТАШЕ ПОРОУ | ГАТНСА ІЕМОУ | *ДНІВКОЛЪ КЛА | 5
 НЫН ЖЕ РАЖН | ЗАЕМЪ ѿ ЖА | ЖА. ПРННМЪ | ВОДЫ ВЪАНВА | ШЕ ВЪ
 УАШНО. | Н ГЛАНЕ. ѿ КО | АМН ІЕ ВОДА СН | САДЪКА. ПНВЪ | ШЕ
 Н ВЪУШЕ. Н | СЕ ГЛА ПОДЪРЪ | ЖЪ ВЪ ОУСТЪ | ХЪ. Н ВЪЗМОУ | (Л. 17,
 С. 2) ТНВЪ ВЪЗЫ | КЪМЪ ПРОАН | ВАНЕ. ДНІВНО | ЛЪ ЖЕ ВНДЪВЪ |
 ТО. КОПАНЕСА | КРЪНОСТН МЪ | ЖА. Н ГЛАНЕ. | ѿ ННФОНТЕ ВСА | 10
 СНАЫ МОА ПО | КЪДНАЪ ІЕСН. | Н ПОПРАЛЪ БАГ | ДАТЬ | Ю РАСПА-
 ТАГО. АЖЕ ВЪ ТЕ | БЕ ВЪСЕАНСА. | Н СЕ ГЛА ѿБЪ | ЖЕ. ПАКЪ
 ЖЕ | ПОХОТНЮ ѿПЪ | ЛУНВЪСА. ПРН | ДЕ¹³ НАНЪ. ВЪНЕ | ГДА СЪ-
 ПАНЕ КЪ | МЪУТЪ. СЪ | ТВОРН ІЕМОУ | СЪ МААЪМЪ | ДЪРНМЪ¹⁴ СЪ-
 ГРЪШНТН. ѿ | НЪ ЖЕ ВЪСТА | (Л. 17 ОБ., С. 1) ВЪ НАПРАСНО. | 15
 Н | ПОУЮКЪ ІЕЖЕ ІЕ | МОУ¹⁵ ЪЪ ѿ ѿКА | ННАГО Н КАОУ | ДНАГО
 ВЪСА. Н | ГЛА. ѿ АЮТЬ ТЕ | БЪ ННФОНТЕ. | МНОГОТЪРА | ЦНО. Н АЪКЪ
 *КЪ | ЗЪМЪ ТОАГЪ¹⁶ | ТОЛЫН СА КН | ІАНЕ. ПО СТЕГНО | МА ІАКОЖЕ Н
 МА | СОМЪ ПОСННЪ | ТН¹⁷. Н ЗЪАО ѿ | СТРОУННЪ | ТН. НСПО-
 ВЪДА | ШЕСА КЪУ ГЛА. | СКЪРБА СЪ СТЕ | НАННЕМЪ. ГН | ПОМНОУЦІ | 20
 СО | ДОМЪСКЪ ОУ | ПОДОБАНЕ | СА ІЕЖЕ КЪ°. ОУ | КОГАА СЛАСТЬ |
 В ННХЪ. СМРА | (Л. 17 ОБ., С. 2) ДЪ Н МОТЫЛА | НМОУЦА. ѿ
 ПСЕ | МОТЫЛОАДЪ | УЕ. УТО СЕ МНЪ | ПРЕДЪАГАЕ | ШН. ІАЖЕ НА
 Н | СТЬАННІЕ СЪ | МРАДЪ НМЪЮ | ЦА. Н НЕ МОГОУ | ТАКОВЫХЪ
 ВЪ | КОУСНТН. ѿН | ДН ѿ МЕНЕ НЕ | УТЬН ДШЕ. Н | СН СЛЫ- | 25
 ШАВЪ | НЕПРНЪЗНЪ | Н СОУМНАСА СЪ | СТРАХОМЪ ѿХО | ЖАНЕ. ІЕГДА
 ЖЕ | ОУЗРАНЕ ПРА | ВЪДЫННЪ ПО | КЪЖЕНЪ НЕУІ | СТЫ | ДХЪ СЛО-
 КОМЪ ІЕГО. Н ПО | ХОТНОЕ ДА | ІАННІЕ¹⁸ ОУПРА | ЖНАІЕМО. СТА-
 (Л. 18, С. 1) НАШЕ ВЪ РАДО | СТИ ДША. РОУГА | ІАСА НЕМОЦН
 ДІ | ІАВОАН. Н СНМЪ | СНЦЕ КЪВАЮЦІ | МЪ. ѿКААНЪ | ЖЕ¹⁹ НЕ | 30
 ѿСТОУПА | ШЕ ІЕГО ВЪЗНЪ | МН СВОІМН. Н | ѿПЪЛУН | ВЪСА ПРН-
 ДЕ ПАКЪ НАНЪ | .

ІЕГДА ЖЕ КЛЖЕ | НЫН ВЪ ѿТН | ШНН ПРЪВЪВА | ШЕ. Н
 ВЪПРАНА | ШЕ КЛ ГЛА. ГН МО | ЖЕТЪ АН МЕНЕ | ѿБЪЖАТН ДЪ-
 ІАВОЛЪ. Н СЕ СЛО | ВО ГЛА. ВНДЪ НА | МЪСТЪ ГНОН | НЪ ПСА | 35

¹² жаждеть Ф ¹³ оп. Н ¹⁴ дѣтищемъ Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ ¹⁵ оп. (пал.) Ф
¹⁶ начнеть бити себя У¹ ¹⁷ трость О ¹⁸ посѣннн Н ¹⁹ ВЪ У¹ позже
 приписано: „же“ (лаяніе) ¹⁹ демонъ доб. У¹

ТМНА | ЛЕЖАЦА. Н | ПО | МЫСЛАНЪ РЕУЕ | . ЕДА | ЁСТЬ ПЬСЪ. |
 (Л. 18, с. 2) ЦН | ДОУКАВЪН | БЪСЪ | НЬРЪСТЬ | МЪ | КАЖА ²⁰ Н.
 ѠНЪ | ЖЕ | ВНАДЪВЪ | ПРА | ВЪДНАГО | НЬРЪ | СТЬМЪ | СЕБЕ | КА | ЖЮ-
 ЦА. Н | ВЪ ²¹ ВЪ | НЕЗАНУ | ПРНПА | ДЕ | КЪ | БЛЖНОМЪ | РАСТЪРЪЗАН
 5 Н | ХОТА. СТЪН | ЖЕ | ДОУНОУ | НАНЪ. Н | НЕВНДНМЪ | БЪСЪ | . Н | ПО-
 ТОМЪ | ПАКЪ | СНАЦЮ | ЁМОУ | НА | СТОЛЪ | ЦРКО | ВЪНЪМЪ. ПРН-
 ШЪДЪ | ДНАКО | ЛЪ | СТА | НА | ПОРЪ | БЛЖЕНАГО *ХО | ТА | Н | СВЪРЪЩН.
 КЪСПРАНУКЪ | ЖЕ ²² ХОТАНС | КЪ | СТАН | СЪ | СТО | ДА. Н | ДЪРЖА-
 СТЕ | СА | ПОУЪ | ЁГО. Н | (Л. 18 ОБ., с. 1) | РАЗОУМЪВЪ | БАЛ | НЫН
 10 Н | ПЛЮНОУ | НАНЪ | Н | ЗАПРЪ | ТН | ЁМОУ | ГЛА. | Ѡ | ВРАЖЕ | БНН | БЕ-
 СТУДНЕ. НЕ | СРА | МАМЪШН | ДН | СА. | ТОЛНКО | ПОБЪ | ЖЕНЪ | БЫТН
 Ѡ | ГА | НАШЕГО | ТЪ | ХА. | СОУРАГО | КЪ | МНЪ. | Н | СЕ | РЕКЪ | Н | ВЪЗ-
 Д | ВНОУКЪ | ДЕ | СНИЦЮ. ПЪХНЪ | Н | РЕКЪ. ГЪ | ДНА | ВОЛЕ | ДА | ПО-
 ГОУ | БИТЬ | ТА. ДО | КО | ПЪЦА. АЗЪ | БО | Т | КОИХЪ | ДОУКА | ВЪХЪ
 15 СЛОВЕСЪ | НЕ | КОУСА.

38. Н | СИ | РЕ | КЪ | ПОМОДИСА | ГАЛГОЛА (1) : . ГН | ЁЕ | ПРНТА | КН
 ВСА | РАЗОУ | МЪМЪ. Н | ЖЕ | ПРО | (Л. 18 ОБ., с. 2) | СТЬРЕТЬ | НЪО
 Н | ЗЕМЛЮ | ОУТВЪ | РДН | ДЪРЖАКО | Ю | СИ. ПРНСНЪ | КЪ | СЛАКЪ
 ТВОЕ | А (2). Н | ЖЕ | ДААН | Ю | СЪДЪРЖИШН | ВСЮ | ТВАРЬ. ДА | РОУН
 20 МНЪ | НЕ | ДОСТОЙНО | МОУ | РАКЪ | ТРОИМОУ. ПО | БЪДОУ | Н | КРЪ-
 ПОСТЬ | НА | ДОУ | КАВНУМЪ | ДЪ | ХЪ. ДА | КЪ | СВЪРОУ | ШНО | КЪО | СЪ-
 СОУ | ДЪ | СКОУДЪЛНН | КА¹.

39. СНЦЕ | ЖЕ | ПО | МОЛНЪСА | БАЛ | ПРНН | РОУЦЪ | НА | ВЪСО-
 ТОУ | ПРОСТЬ | РЪ. Н | СЕ | ДХЪ | КНН | ПРОСКЪТН | Н. Н | Н | СНАНН | Н
 25 ВСА | КОГО | ВЕСЕЛНН | Н | (Л. 19, с. 1) | РАДОШН. Н | РЕ | УЕ | НИ-
 ФОНТЕ. АЗЪ | ТН | ПОДА | МЪ | СНАОУ. Н | КРЪ | ПОСТЬ. НА | ѠКА | НЪ-
 НЫМЪ | БЪСЪ. | ТЫ | ЖЕ | ВНИМА | Н | СЕБЪ. ВЪ | ВЪСА | КОМЪ | СМЪРЕ-
 НИИ. АЗЪ | БО | ЛЮ | БЛЮ | СМЪРЕНЪ | КЪ. НЕНАВНЖЮ | ЖЕ | ПРНСНОВЪ | З-
 НОСАРАГОСА. | Н | ВЕЛЪРЪУКЪСТВЪ | ЮЩА. ТЫ | ЖЕ | А | ЦЕ | ХОЩЕШН
 30 ЛЮ | БНМЪ | БЫТН | ЛНОЮ. Н | МЪН | СМЪРЕННЪ. Н | НЕ | ѠСОУЖАН
 НН | КОГОЖЕ. НН | КАВ | ПНСА | НН | ѠКЛЕ | ВЕТАН | НН | СЪЛЪ | ЖН. НН
 ГНЪВА | ПСА. НН | ЗАУРН | (Л. 19, с. 2) | УЛЪКА | СВЪРЪ | ШАЮЩА.

(1) На полѣ кин.: ѳ. Въ слѣд. словѣ: „Гн“ з проищенное (иниц.) и кин. Такъ и въ Н. (2) Буква т возвышается верхней частью надъ строкой.

²⁰ докажа Ф О ²¹ (и в)ставъ доб. Н Ф; и воставъ О Ун.¹ ^{*22} оп. (пал.)
 У¹ Н Ф О Ун.¹

38 *1 сосуды скудельнича У¹

ТАЖЬ | КА БО МОУКА ТА | КОВЫХЪ ЖНДЕ | ТЬ. ДА НЕ МОЖИ | ОУПО-
ДОЖИТИ | СА ГРѢШНИКО | МЪ. ПОСРЕДЪ БО | ТАКОВЫХЪ ЁСТЬ |
БЛАЗНА ДНѢКО | АА. А ТЫ НЕ ОУ | ЛОВЛЕНЪ БОУДЕ | НИН ѿ НИХЪ.
НЪ | ОУПОВАН. АЗЪ | БО ІЕСМЪ С ТОГО | Ю.

40. Н СИ РЕКЪ ДОУ | ХЪ БѢИ К НЕМЪ. | Н ВЪСХЪТИН¹ *Н | 5
ВНДЪ². Н ВНДЪ |. ІАКО БЪ ПОУТЬ | ДЪЛЪ. ВОДАН | НА ВЪСТОКЪ.
Н НА ПОУТИ ТО | МЪ СТОІАХОУ МЪ | ЖИ УЪРИИ ВЕ | ЛИЦИ ВЪѢРОУ-
(Л. 19 об., с. 1) ЖЕНИ. КОШИА | ДЪРЖАЩЕ КЪ РОУ | КОУ. Н
СТРѢЖА | ХОУ ПОУТЬ ТЪ. | НЕ ДДОУЩЕ НИ | КОМОУ ЖЕ МИ | НОВАТИ.
СТОІА | ШЕ ЖЕ Н САМЪ | СЪ НАРОДЪМЪ. | НЕДОМЪНИЛА | ІАСА. КАКО 10
КЪ БЕЗЪ ВРѢДА ПРО | ШЛАЪ ПОУТЬ | ТЪ. Н НЕДОМЪ | СЛАЩЕМЪСА
Н | МЪ. ПРИДЕ НЪ | КТО КЪ БЛАА | ХЪ РИЗАХЪ. Н РЕУС КТО³ ІЕСТЬ
СТРАХЪ КНИИ. | ПОУТЬО СА СТРА | ХОУІЕТС. А НЕ ВЪ | ДОУЩЕ КОІАХЪ
МИРИИ ѿНЪ | ХЪ. Н ѢБРАТИ | КЪСА ГЛА К НИ | (Л. 19 об., с. 2)
ФОНТУ. ПОУТЬ | ТО ТО⁴ (SIC) НЕ Н ДС СОУДЪ. Н ГЛА ІЕМОУ ІЕСИ | 15
ЛИ СА МОИЛА | КОЛИ КЪ КѢУ. *ДА | ТИ ДА⁵ СЪМЪРЕ | НИИ⁶. ГЛА
ІЕМОУ. | СЕГО ПРОИНО ПРИ | СПО ОУ БА МОІЕГО. |

ѢВЪРИА ЖЕ К НЕ | МОУ АНГЪЛ Н | РЕУЕ ДА СЕГО ТИ | ПОДАСТЬ
БЪ. ДА БЛЮДИ. УЪ | ТО ТИ БОУДЕ | ТЪ. Н ЗРА ІАКО ПРОРѢЗА ПЪРЬ |
СИ ІЕМОУ Н ИЗА | СРДЦЕ ІЕГО ПРЕ | ДЪ ВСЪМИ. Н ПОВЪРГЪ ІЕ КЪ- 20
ЛОЖИ ННО ПРЕ | СЛАВИІЕ. Н ГЛА | ІЕМОУ Н ДИ ПОУ | ТЪМЪ СНИМЪ. Н
ВНДЪВЪШЕ | (Л. 20, с. 1) ТА УЪРИИИ МИО | РИИИ ОУМЪРЬ | ЦВЕНИ
БОУДОУ | ТЪ. Н НИКТО | ЖЕ ТЕКЕ Н МЕ | ТЪ. ГЛАХОУ ЖЕ | Н ПРОУИИ ѿ
НА РОДА МОІМЪ⁽¹⁾ | ТИ СА. СЪТВО | РИ НАМЪ ТА | КОЖЕ. ДА ВЪ-
ЗЪ | МОЖЕМЪ Н МЫ | ПРОИТИ ПОУ | ТЪМЪ СНИМЪ. Н РЕУЕ К НИМЪ | 25
АНГЪЛ Н ДЪ | ТЕ Н ВЪ ПРОСИТЕ ВЪ ПОСТЪ | Н КЪ МЛТВЪ ОУ БА Н
ДАСТЬ ВАМЪ. *АЩЕ ЛИ | НЕ ПРОСИТЕ СЪ | МЪРЕНИА ТО | НЕ ПРИМЕТЕ.
НИ ПРОИДЕТЕ | ПОУТЬМЪ СИ | (Л. 20, с. 2) МЪ. СЪ БО ІЕДИНЪ | ПОУТЬ
ВЕДЕТЬ | КЪ ПОРОДОУ. ѿНЪ | ЖЕ ІЕГО ЖЕ ВНДЪ | СТЕ. ПРОИДОУЩА. ІАКО | 30
ПРИАЛЪ ІЕ | СТЬ СРДЦЕ СКОУ | ШЕНО. Н СМЪРЕ | НО. ѿ ДРЪВИИ | ХЪ
ДЪЛЪ. БЪ БО ПРОСА ОУ БА | Н СЕ ПЪИИ | ПРИ | ІАКОЖЕ ВНДЪ | СТЕ.
ЗРИТЕ ОУ | БО ІЕГО КАМО | ГРАДЕТЬ⁷. Н Н | ДАНЕ *БЕСТРА | ХА ПОУТЬМЪ |
ТЪМЪ. ДОШЪ | ДЪ ЖЕ ПЪРЪВЪ | ІА СТРАЖА. Н ДЕ | ЖЕ⁸ СТОІАШЪТЕ ДВА

(1) о написано сверху

40¹ его доб. Ун.¹ *2 оп. Ун.¹ ³ что Ч. М.; У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁴ ты
Ф; той Ун.¹ ⁵ дать У¹ Ун.¹; дась Ф; оп. Н *6 дати смиреши (sic) О
*7 оп. У¹ *8 оп. (пал.) Ф

мюрнна. н видѣкша н ѿпрагосте на нъ копнѣмь. (л. 20 об.,)
 с. 1). н томь уасъ роуцѣ н ма оусъхо сте. ѿпъ же мн ноу
 бесоумнѣ ннѣ⁹. пакы же приде¹⁰ къ кто рѣи стражи мюрнна.
 прои де н тоу безъ вѣзбранени ѿ. такоже ви дѣ н проуаѣ.
 5 іегда же донде мѣста идеже превори уѣрнн стоахоу. н вси
 ѿпрагноуша нань ѿзкитї н хотари. н ста ша ѿцѣпнѣ въше.
 въ тѣ уа^с. блженнн же ннфонть. не н мын бамо притн. мно
 жествомь мю (л. 20 об., с. 2) рннѣ. да ѿвы рѣа. ѿвы пѣ
 хлѣ н даше поутымь тѣ мѣ глѣ. кто оу бо поставилъ іестъ стоу
 10 днѣ ѿ снѣ. *н поутї намъ не дада тѣ. мнноватї въ жизнь¹¹.
 се же іемоу глѣо ірю. н въсѣмь вѣзвращающе мѣ нань. прои де
 безъ вреда поутымь тѣ мѣ. н поюдн въса правдѣ нтын глѣше.
 уѣ то оубо соутѣ сн. дѣхъ же бнн ѿдържане н. іегда же въ
 спра ноу ѿ видѣнн ѿ. реуе дѣхъ стѣ (л. 21, с. 1) н к нему.
 15 оу вѣдѣти ан хо іиешн ѿ томь іеже видѣ. да вънеман оубо
 поутѣ іеже ви дѣ тѣснтын скърбнѣ іестъ а мюрннн ти вѣсп
 каві соутѣ. н вѣзвращаютъ искоу іишмь поутн того. нтын оубо
 къ истн ноу не можетъ никто же поутымь¹² нти. а іе преже
 не про снѣ н вѣспрн иметь ѿ мене. срѣце у^сто н сѣ кроушено.
 20 н сѣ мѣрено. ты же оубо просн въ вѣспрнѣ (л. 21, с. 1) аѣ
 іесн. ѿсела оубо не оубон інса ѿ страха ноцннаго. нн ѿ стрѣ
 лы лета іишн въ дѣе. н ѿтѣ кеіи въ тѣмь прехода іишн іако
 кънн наго положи лѣ іесн себе на номорѣ. кънн ман же се
 іако искоу сѣ велн н хоіеть вѣста ти на та. нѣ не побѣженѣ
 25 къ денн. азъ бо іе смѣ с тобою. н побѣдоу ти дамь. н се
 рекѣ дѣхъ бнн къ правдннкоу ѿпѣстн¹³ .:

41. Блженнн (1) же ннфонть. [па] (2) (л. 21 об., с. 1)
 уе ѿ семь двѣ ішеса. ненздре уемьномуу кла гоуоханнню. іе го
 же прннма іше іегда же іего поскѣшше дѣхъ бнн. н глѣше по
 30 истннѣ іе го же не можетъ ѿко видѣ ти нн оубо слы шати.
 нн на срѣце уѣвкоу вѣзиде. ннуе моу же оуподо внса. сладость
 блгоуханн ѿ стго дѣа. преходитъ бо вса кого веселнн н ра

(1) В - нннц. (звѣриная часть) и киноу.—Передъ этимъ словомъ
 въ концѣ предыдущей строчки киноуарью обозначено: вѣ. (2) Въ рук.
 эти буквы стерты; восстановлены по др. снп.

⁹ Сюда вставленъ отмѣченный (вар. 7) пропускъ въ У¹ ¹⁰ ко вратомъ
 доб. У¹ *¹¹ оп. О ¹² тѣмь доб. Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ ¹³ оѣтн У¹; о ѣтн
 Н; оѣтн Ф; оѣтн Ун.¹; О: ѿ ѣтннц

Ис. I,
12, 19.

Ис. XС,
5, 6, 9.

I Кор.
II, 9.

ДОСТИ. И́ ХОЖЕННІА¹. МНОГО КЛѢТОУХАННІЕ *И ПОСВѢЩЕННІЕ. ІЕЖЕ²
 ПРИСНО И (Л. 21 ОБ., С. 2) ВЪ ВЪКЪ ВСА. ДА МН БЫЛО ТАКОВА
 КОЛА. И НЕ³ КЪ НМЪ ВЪСХОТѢЛЪ ИИ ПИТНА ИИ ІАДЕННІА. СИ ГЛА
 УЮЖАНЕ СЛ ВЪННОУ. И ГЛАНЕ ОУВЫ МНЪ СЪДАЩЮ ВЪ ТЪМЪ. И
 СЪ ИИ ГРѢХОВЪ НЪИ. СИЦѢ Ѡ БЫУАН И МАШЕ⁴ ГЛАТИ. ОУ ВЪ МНЪ⁵
 ГРѢШНОМОУ. И КЪ ЦРКВИ ІЕ ГДА ПОНДА⁵ ВЪ СЪМЪ СА ПОКЛА НА
 ШЕ А САМЪ ѠУИ СМѢЖАШЕ. НЕ ХОТА ВИ ДѢТИ ПОКЛА НАЮЩАСА
 ІЕ (Л. 22, С. 1) МОУ. НЕНАВИ ДАНЕ КО СЛАВЪ УЛѢУЬСКИ. И НЕ-
 ВРЕЖАНЕ ІЕ ІА. МНОГАНЪ ДЪТІ ЖЕ МН ПО СЛОУШАЮЩЕ МЛТВЪ ІЕГО.
 ІАЖЕ ВЪ КОУ СЪ СТЕННІЕМЪ (SIC)⁶. СИЦЕ ЖЕ⁷ ГЛАНЕ БѢ БѢ МОН¹⁰
 НЕ ПОУЩТИ МЕ НЕ⁸ УЛѢКОМЪ НМѢТИ МЕ НЕ (SIC) ВЪ ДОБРЪ ХЪ.
 ИИ ДАЖЪ НМЪ ПРИНОСИТИ МНЪ УБЪ СТИ. ИЪ ПАУЕ ДАРОУИ МН ТРОЮ
 СЛАКОУ И УБЪ СЪ. И ТВОЕ СМОТРЕННІЕ⁹. ІАКО ІЕ ДННЪ ВСЕМО
 (Л. 22, С. 2) ЦРЬИЪ И УЛѢКО ЛЮБИЦЪ КЛѢКА. СИЦЕ КО ПОУИ ІЕТЬ
 ДХЪ МОН ВЪ МИРѢ. ПРЕ ДЪ АНЦІМЪ ВЕСЕЛАСА. ТЫ КО КЪСИ ЛЮ- 15 Іак.
 БЪВЪ МИРА СЕГО ВРАЖДА ІЕСТЬ БОУ МОЕ МОУ. ІV, 4

42. ИМАНЕ ЖЕ ПРАВЪ ДО КРЪ¹ КЛѢЖЕНЫ И. ІЕГДА КО СТО-
 ЯШЕ КЪ ЦРКЪ ВИ ЗАХРАШЕ СЕБЕ ГЛА. ПРИШЛЪ ІЕСИ СЪ МО
 ѠКАННІЕ. ДА СКВѢРНІИШИ УЛѢКЪ СИ ІА. Ѡ ГОРЕ ТЕКЕ СКВѢРННІИ-
 УЕ. ПОНЕЖЕ ІА КО УЛѢКЪ ІЕСИ (Л. 22 ОБ., С. 1) А БЪСЪ СЪ 20
 ДОУ КАКЪМИ ДЪЛЪ. И СИЦЕ ГЛАШЕ ВЪИНОУ. БѢ ПОМНАОУИ МА.
 ІАКО ИИ ІЕДИ НОГО ДОБРА СЪ ТВОРИХЪ ПРЕ ДЪ ТОБОЮ. И СИЦЕ СА
 МНА ІАКО И ПРАХЪ НОГОУ БРАТНА ГЛАШЕ ПРИСНО КЪ СВОЕИ ДИИ.
 ДИЕ ВЪ ИСТИНОУ И ПРАХЪ НОГОУ БРАТНА (1). ТРАСОМЪ УТННІИ
 ІЕСТЬ ІАНО. ѠИЪ КО ТРАСОМЪ Ѡ СЪТИ ХЪ НОГЪ НАДА ІЕТЬ. А ТЫ ПРЕ- 25
 КЪЗІДЕ ВСАКО ГО СМРАДА КЪ СОВЬСКИА ПРЕДЪ СТИ. ДА ГОРЕ (Л. 22
 ОБ., С. 2) ТЕБѢ БОУДЕТЬ НА СОУДЪ. СИЦЕ КО ХОУДА СЕБЕ ПРЕКЪ-
 КАНЕ РАБОТАІА УБЪ СЪТНО ГѢИ.

43. И ІЕГДА ЖЕ ХОТА ШЕ ДАТИ КОМЪ МЪДИЩЮ. ИЛИ
 ИНО УТО ГЛАНЕ ТРОА Ѡ ТВОИХЪ ТЕКЕ ПРИНОШАНЕ¹ (SIC). 30
 Ѡ ВСЪХЪ И ЗА ВСА. И ПРЕКЛА НАШЕ САМЪ² ГЛАКОУ СВОЮ

(1) Первое а приписано сверху

41¹ нахоженія У¹ Ф О Ун.¹ *2 оп. Ф; и (им. и посвщ. иже) О
 3 нннѣ У¹ 4 блаженный доб. У¹ 5 святой доб. У¹ 6 стениемъ Ч. М.
 У¹ Н Ф Ун.¹; стонаніемъ О 7 праведный доб. У¹ 8 Въ Н, л. 313, за-
 черкнуто; оп. О 9 смотреніе (получилось изъ „смирненіе“) Н, л. 313.

42¹ оп. О

43¹ приносяще У¹ Н Ф О 2 прежде доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

просащемоу. | койше бо са | прсно ѿ глѧ | ше подо-
 блаѧ | ть пауе проса | щемъ дѧтї | и оутѧнатї | ѿ троужатн |
 са ѧго³ радн по | (л. 23, с. 1) кланатн ѿ моанса⁴. блго-
 словлено⁵ бо ѧе | сть некыса ѿ | хѣхъ запо | вѣдхъ.
 5 44. ѿ ѧре | са сълоуаше | ѧмоу ѿ лоука | ваго въ съ-
 грѣ | шеннѧ вѣпа | стн. то къста | въ ѧдаше въ | црѣкѣ съ-
 слѣза | мн ѿ испокѣ | дѧннѣмъ. мо | ласа боу ѿста | ви-
 тн ѧмоу грѣ | хы ѿ глѧше ѿ се | къждо насъ уло | вѣкъ
 ѧсть. да | ѧко же уѧвѣн | сѣгрѣшѧемъ. | по вса дѧн безъ |
 10 всакой бѣды. | да подобно ны | ѧсть кѧтн | (л. 23, с. 2)
 са. прсно. сото | на бо ны¹ нѧн | вѧетъ ѧ мы | урѣвѧемъ.
 по | словесн же стѧ | го дѧ. прхо | днтъ бо на ны | ѧскоу-
 шеннѧ | ѿно. ѧже про | къзкъстн ѧ | моу блгодать | кнѧ.
 бѣ же с | трашно. | нъ молю кы кнн | манте уто искоу-
 15 шеннѧ то.

45. Къ (1) ѧдино же | молащосѧ ѧе | моу реверт. ѿ ѿ ма-
 ше подн | гѣ снѣ. ѿ соу | котыаго реуе | ра стоиме на |
 мѧтвѣ всю по | црѣ. нн спа нн | вѣдн. мпо | (л. 23 об.,
 с. 1) гѧжды же пре | кываше блже | нын всю ноцѣ | кла-
 20 намса. да | нѧла ѿ томъ | подражаѧ. на | уе же нѣтнѧ
 снаы. ѿ ннхъ | же прѣкъ гѧть. | да поклона | тьса ѧмоу всї |
 Пс. XCVI, 7. ѧнѧн ѧго. сї | ѿ (2) уннѣ дѣржа | правдннн | ѧ въ про-
 уѧѧ | дѧн дѣржаше | уасы. дѧевъ | ннѧ ѿ ноцнты | ѧ *ноѧ.
 тако | же¹ ѿ реверт | мѧтка же та | раздунѧна ка | ше. ѿ
 25 ѿ снѣанъ | премоудростї² | и тнхостн. ѿ | блгодатн ѿ | (л.
 23 об., с. 2) снѣанѧ. все | ко нѣнздрѣхе | ньноѧ блгосло-
 внѧ³. ѿ вѣсыне | ннѧ ѿ горнн | хъ снаъ оустро | ѧннѧ.
 ѿ таѧ | ннхъ⁴ реуенты | хъ ѿ ѿ смотре⁽³⁾ | ннн уюдеснѣ |
 мѣ. ѿ днвнѣ | мѣ. **ѿ ѿ конь | цнхъ⁵ ѿ ѧнѧт | хъ *ѿ пре-
 30 гра | дѣхъ⁶. ѿ ѿ пре | ѧсподннхъ. | ѿ се глѧ съвѣ | коуплаше.

(1) В—киноварное; на полѣ киноварное; зѧ. (2) Между с и ѧ что-
 то стерто (3) е написано сверху.

³ сего О ⁴ молитися Ч. М. У¹ Н Ф Ун.¹ ⁵ благословленъ Н

44¹ вы О

45 *¹ помне же и огъ вечера О Ун.¹ ² и разума доб. Ч. М. У¹ Н
 Ф О Ун.¹ ³ благословенїе Ун.¹ ⁴ неизреченныхъ доб. Ф ⁵ вѣчныхъ
 доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ **⁶ оп. Ф Ун.¹ *⁶ оп. О

кѣ | немла ꙗже на | нѣси ꙗ на зѣ | ман. видима | ꙗ невн-
дима. | ѿкаѹе н ѿ ꙗ | скоуся науа | глѣти.

46. ꙗдно | ю же молацю | (л. 24, с. 1) са ꙗмоу ѿ
веуе | ра. ꙗ вънезавѣ | слыша зѣло | шномъ шнома | цѣь. ꙗже
прихо | жаше съ десна | го оуха ꙗ до лѣ | ваго. ꙗ ѡгнѣ | стынъ 5
оужасъ | нъ кыкъ. недо | мышалшеса | глѣ. что оуко | се боудеть.
ꙗ се | ꙗмоу разумъ | шлаюцю. ꙗ се | днѣвольтъ при | де рекуѣ.
прѣ | та ꙗ гыва | ꙗса. ꙗ ѿмра | ун ꙗмоу оумъ¹ | ѿтымн ꙗ |
кѣ страхъ кѣ | дожи ꙗ ꙗ съ | моути ꙗ кѣ | женынъ же хо | таше
мѣткою | (л. 24, с. 2) творити. н съ | мысла унста | не каше в 10
немъ. | нъ тѣкмо съ | нъ ꙗ зымнѣ. | ꙗ пролацанѣ | ꙗ². ꙗ
лѣность. | принаѹе ꙗмъ | келнка. ꙗ та | готы многы. | ꙗ вездѣ | ꙗ
скѣрьбъ коньца | не шы | цн. кѣженъ | ꙗ же ѿбѣкѣтъ | зѣло ѿмраѹе |
ниѣмъ днѣ | колемъ реуе. ѿ | грѣшнытън | инфонте. нъ | нъ придоу
на | кы (sic)⁴ | грѣси тво ꙗ. ꙗ скоушени | ꙗ ꙗго же са | еси бо- 15
ѣлк. зѣло | люто оумъ | ми (л. 24 об., с. 1) ѿслѣпн. ꙗ ски-
цетъ зѣло ѿ | на ю. кѣнеман | оуко твѣрѣтъ | да | не живѣ | кн | де-
ши кѣ | уре | ко ꙗго. ꙗ се | глѣ | знаменаше | са ѿбразьмъ | кѣ⁵а. на-
пада | ше же нанъ | несыты ꙗ | кѣкѣ. ꙗ мы | шлаше | низдо | жити
правъ | днаго. глѣ ѿ | вѣрзи мѣткою. | кѣжнѣнѣ | же | глѣ | ше | ѡзъ | не- 20
у⁶то | моу вѣсоу | не по | корюса. ѡце | тѣ | ꙗ ꙗ моп | пове | дѣлъ | по-
гоуби | ти ма. да | при ꙗмоу | съ | кѣго | дарениѣмъ. | (л. 24 об.,
с. 2) кѣ | моѣго | по | велѣниѣ. ѡ | цѣ | ли | ти | нѣ⁶ | повелѣно | ѿ | кѣ
моѣго. | по | срамаю | вса | ко | зин | твою⁵. | днѣ | вольтъ | же | глѣ | ше.
ѡ | ꙗан (sic) | ꙗ ꙗ кѣ | де. нѣ⁶ | кѣ | *само | бытына | соу | ть | вса⁶. ѡ | кто 25
ли | та | льсти. | ꙗко | ꙗ ꙗ | кѣсть. | а | кѣ | нѣсть. | на | съблзною | ве | да
кѣ | женаго. | по | вса | уа⁶ | ꙗмоу | глѣ. | а | кѣсть | ли | ꙗ ꙗ | кѣ. | ра | сткора-
ше | не | унстын | кѣ | съ. | сна | три | ве | цн. | ꙗже | каше | нанесѣтъ. | на |
правѣднаго. | (л. 25, с. 1) ꙗ | покѣшаше | са. | прѣлѣстнѣ | ꙗ ꙗ | ѿм-
раунти. | глѣ | кѣ | нѣ⁶.

Слышѣ (1) же се ракъ кѣн ꙗ ражди | занеса | глѣ. ре | уе
безоумьнѣ | кѣ | срдци | сво | емъ | нѣсть | кѣ. | растѣлъ | зѣлы | ꙗ ꙗ | по-

30

Псалм.
XIII, 1.

(1) С—кин. и прощное; на полѣ: нѣ (кин.) Въ Н, л. 314, на полѣ: нѣ.

46¹ и доб. Ф О² прельщеніе П Ф О³ бѣда доб. О⁴ выю Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁵ диаволе доб. У¹ Н Ун.¹ Ф; диаволы (и < еа) О⁶ самъ бо ты ꙗ на суг. вся Ф, 79 об.; самъ Богъ на сугъ вся Ун.¹, 21 об.

мрѡуи са. а҃н҃глѣн ⁷ хоу дѣ бѣжи въ тѣмоу ѿ мене. азъ бо въроу ю
 ꙗко ꙗсть бѣ. н боудеть лю тын же къск пауе находа ѿм-
 рауаше н. н ꙗгда са покъшаше сътво рити мѣн твоу. оусты
 оубо глѣше. а (л. 25, с. 2) оумъ ꙗго ѿмра уанеса. не въ
 5 дѣн что са глѣ. н уь (sic) ⁸ ꙗсть разоу мъ ꙗнних. н къ
 ꙗмоу веан ка пеуалъ. къ томъ стоуже ннн. н блажна шеса въ
 мѣткъ. многашдѣ. н мало нкуьто размънша. глѣше. оуety миъ
 грѣшно моу. ꙗко не въ дѣ что съвѣца ю. н пакы ѿбра щьса
 твораше мѣткы ѿ на уатъка. н съ многъмъ трѣ дѣмъ сице стра-
 10 да ⁹. по вса же дѣ нн вѣлагаше пронырнвы (л. 25 об., с. 1)
 н ꙗко нѣсть бѣ. н къмѣта ше н въ скъръ къ. безмѣрнѣ. н
 тоанкоу пе уалъ нмаше блжнѣн. ѿ въ змоущеннѣ днавола.
 ꙗко н смьсла уло въуа аншенѣ быти. н глѣ ше ꙗмоу дна-
 вола. азъ по семъ не ноужю тебе. тѣкмо престанн ѿ мѣткы
 15 юже творинн за оутра н полѣ днѣ. ракъ же ¹⁰ рнда кестовъ-
 днаго. зло бы змнѣкы. н глѣше аще съ клоужю нан (л. 25
 об., с. 2) прелюбкы съ творю. ан оу бню ан оукра доу. ан
 нно зъ до створю. азъ хѣ моего нн коанже ѿвъ роуца. нн ѿ
 стоупаю. на кы же глѣше днавола что ан глѣши а ꙗсть ан
 20 хѣ. хѣ нѣ кто ан та ꙗсть прелѣстнаѣ. ꙗко хѣ ꙗсть. нѣсть
 хѣ. азъ ꙗединъ съдѣ ржю вса. ты же ноуьто ма ꙗсн ѿста кнѣт.
 н ѿвъ ца стѣн. н реуе ꙗсть хѣ. тѣ же къ (л. 26 с. 1) н
 уѣкъ. н то го все ꙗсть. ѿ каньне. *доко лѣ моутиши зданнѣ
 бнѣ. ѿ каньне ¹¹. не нмашн прелѣстннн мо ꙗго смьсла. что ма
 25 слѣ пинн *ꙗко тѣ ма ꙗсн. въ тѣ мѣ ходнши ¹². *н тѣмою
 бо рѣши са. съ уь доуькы. къ мьглѣ ¹³ ходнши ¹⁴. н въ мрѡ
 цѣ. въ вѣкы вѣка моуѣтнса. ѿстоупнн оубо вра же бнн.
 *сты хѣ ꙗго.

си глѣ ракъ бнн ¹⁵. тѣ рпаше н стра (л. 26, с. 2) даше.
 30 крѣпъ ко слава бѣ. ѿнѣ же лѣкавьствѣ мѣ свонмъ не ѿстоупа-
 ше ꙗго. нѣ глѣше прнсно нѣсть бѣ. н что ан ꙗсть бѣ. ко-
 ле въси ан бѣ ꙗго же глѣши. что тн ¹⁶ ꙗсть пока зѣлъ ¹⁷. кде
 ан жнветь. кде ан пребька ꙗсть. покажн ми ꙗго н въ роую тн
 н азъ. н си оубо насъ ваа ¹⁸ глѣше. на уетырн лѣта моуѣа

⁷ а не глѣ Ч. М. У¹ Ф Ун.¹; а҃н҃гли Н, 314; О ⁸ что Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

⁹ дѣлѣта доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹⁰ Божій доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

*¹¹ оп. (пал.) Ф *¹² оп. Ф ¹³ тѣмъ У¹ *¹⁴ оп. (пал.) О *¹⁵ оп. (пал.) Ф

¹⁶ ли Ф ¹⁷ показанъ У¹ ¹⁸ нечистый лукавый бѣсъ доб. У¹

пракъ дника. се вѣ даганіе. како нѣ^с бѣ. бладды н іемоу смѣ |
(л. 26 об., с. 1) слѣ тьмоу. н по мѣшлание прѣ вѣднѣн |
како бѣ нѣ^с. семоу же сицемоу¹⁹ бѣва ющю. зѣло ба ше |
ѡтагѣуа лѣ секе стѣн. нѣ ѡбѣуе не прѣстаише ѡ мѣтвѣ. н |

5

47. н стоицю | іемоу съ реуе | ра на мѣтвѣ. | пакы тѣмѣ |
нѣн бѣск на | уатѣ н ноудѣ | ти како нѣ^с бѣ. | правѣднѣн | же |
смотрикъ¹ | предѣ собою. | н видѣ лице | гѣ нашего іс х^са. | н |
кѣлми по | (л. 26 об., с. 2) стѣнаѣ про | стѣрѣ роуцѣ |
скон кѣ у^стѣ | номоу² ѡбра | зоу семоу. н | реуе кѣ кѣ мон, | 10 Псал. |
кѣскою ма | іесн ѡстакн | лѣ. н нзвѣстѣ | ма. како ты | іесн |
іединѣ бѣ | аше ли ѡста | ваю кѣ ѡ н | мени твоѣ | мѣ. н |
скѣтк | роу кѣ іелико | же ми дника | лѣ гѣтѣ. н си | рекѣ |
стоѣа уа | ка у^сто оуслѣ | шнѣ. н зра | цю іемоу кѣ | лице |
у^стѣнѣ | ѣа тоѣ н конѣ | видѣ н про | скѣтѣса ли | (л. 27, с. 1) 15 |
це іего како съ | аше. лице | стѣнѣ тоѣ н | конѣ. н іесн | а |
нение. нен | здреуеиша | го бѣгоуѣа | ннѣ. бѣжнѣ | н же |
оуѣасѣ | нѣ кѣмѣ ѡ скѣ та того (sic)³ паде | ннѣ. н тре |
не | ца гѣаше. кѣ | роуоу кѣ іеди | ного бѣ ѡѣа | всѣдѣржнѣ |
ла творѣа не | боу н змн⁴. *вн | днѣмѣмѣ же | всѣмѣ н некн | 20 |
днѣмѣмѣ. | іединѣ гѣ | х^сѣ творѣцѣ | нѣбоу н земаи. | ⁵ н стѣн |
же доу | хѣ іего слакн | (л. 27, с. 2) мѣ н просѣца | іемѣ. |
гѣ мон | ісх х^се. не прог | нѣванса на ма | велнкѣа ра | дн |
твоѣѣа ми | достн. н не ѡ | кѣрзн мене не | у^стаго. н скоу | - |
снѣкѣша стѣнѣ | нма твоѣ. ты | ко кѣсн гѣ како | ми стоѣжаѣ | тѣ 25 |
кѣрѣ мон : | (1)

Погроуѣжа ма | кѣ лоукаѣ | мѣ невѣрствѣ. | тѣмѣ же про |
стн ма гѣ. іелн | ко іскоуѣснхѣ | та гн. н днѣ | но нма твоѣ. |
прекѣгнѣ ми | лосѣрде. н се ре | кѣ леже ннѣ. | н кѣстакѣ н |
(л. 27 об., с. 1) кѣзрѣ пакы | на ѡбразѣ⁶ стѣ | н. н се 30 |
прѣславѣ | но видѣннѣ. | бѣ ко лице іего⁷ | прѣскѣтѣло зѣ | ло. |
н ѡбраца | ше ѡунма ка | ко жнкѣ уло | вѣкѣ. н покы | ва |
ше. н кѣкѣ | іего гѣбастѣ | са. н сѣхожа | стѣса⁸. си же вн |

(1) На полѣ кин.: м. Въ Н, л. 314 об.: зѣ.

¹⁹ сице Ч. М.; сему же есть сице ему У¹ Ф; сицеу Ун¹; сице ему О

47 ¹яко нѣсть Бога доб. Ф ²и великому доб. У¹ ³того Ч. М. У¹ Н Ф О ⁴Такъ въ рук.; земли Ч. М. У¹ Н Ф О Ун¹ ⁵оп. Н ⁶той доб. У¹ ⁷образа Господня У¹ ⁸оп. Ч. М. У¹ Ф О

дѣвъ бѣженты | н инфонтѣ. | науха вѣннті. | радостною | дѣшею. |
 гнѣ номі | доуѣ ма н зѣ | ло са уюднѣтѣ | гѣаше. велн | къ бѣ
 крѣтн | вѣнскѣ. н ке | анка снаа тво | в. не ѡстави | (л 27
 об., с. 2) мене до конь | ца погыкноу | ти зѣдани | в своѣ-
 5 го. нже | вѣнноу при | надаѣтъ къ | ногамъ твоимъ (sic) | (1)
 прѣтѣма. | блгѣнѣ бѣ. | н блгѣно цѣрь | ство ѡца н сѣа н сѣа-
 го | дѣа. какоже | нзбани ма | ѡ сѣни н ѡ тѣмъ смѣ | рѣтѣма.
 н | ѡкованамъ (sic) 9 | соуца ннре | тою н желѣ | зѣмь (2). н
 си | це рекѣ 10 н | на множа | нша прѣдѣ н | коною. гѣ на |
 10 шего іе хѣа. н ѡ | (л. 28, с. 1) нде ѡ цѣрке | мѣтѣоу конь |
 уавѣ. н вѣшь | дѣ въ хлѣви | ноу свою поспа | мало. бѣ ко |
 срдце него нспѣ | анло са са (sic) | сладости не | весѣтѣма.
 н | веселнѣ н ра | достн. н бѣ | видѣти ую | до 11 бѣгоѡбра |
 зѣно н хожа | ше ѡтоаь свѣ | тѣа. н вѣсь | ѡскабаса. | всѣмъ
 15 же сла | дѣкѣ н уѣтъ | нѣ. како же н | мнози ѡ уло | вѣкѣ нже
 н | знаихоу. дн | влахоуса гѣю | (л. 28, с. 2) цѣе. уто оубо |
 кмѣ іемоу. како | колнко лѣтъ | ходи драгелѣ | нѣ. н оуныаѣ. |
 а нынѣ веселн | тѣса. н радоу | іетѣ. нан кале | нне видѣаѣ |
 іестѣ. ѡнѣ же | ѡ дѣе того къ | нѣ же видѣ | уѣ | стыннѣ ѡв-
 20 ра | зѣ гѣ нашего | н соуса (sic) хѣа. къ | зѣднѣтъ на вѣ | сотоу
 роуцѣ | скон н ѡун гѣа | ше. ты іесн хѣъ | снѣ бѣ жнва | го.
 вѣроую къ | нма троіе сто | (*) іе н странное н прѣславное,
 Хѣ Ісѣ, Бѣ мо (3) (л. 28 об., с. 1) н. ты іесн ѡѣе | (sic)
 снѣннѣ. н бѣ | таа мѣаѣ. н ке | смѣртѣне іедн | не. неіздн |
 25 вѣеюе мю | ро. н вѣроую къ | нма троіе пре | стоіе. си оубо |
 гѣа роуѣаше | са днзволоу. | н хоулаше н. н | гѣаше кде іестѣ |
 нагоубннѣкъ | ѡнѣ 12 гѣа | како | нѣ бѣ. да са по | срамнѣтъ 13
 стоу | дѣннѣн бѣсѣ. | н смрадѣ порѣ | ганѣ. тѣмъ | ннѣн неуѣ-
 ты | н. мнѣ бо гѣ | мон вѣнса. | како же н бѣже | номоу фомѣ |
 30 (л. 28 об., с. 2) не вѣроуюцю | вѣскофѣ оубѣ | ри н. велн-
 ун | тѣ дѣа моа | гѣа. н вѣздра | догаса дѣхъ | мон ѡ бѣзѣ сѣ-
 пасѣ моіемъ. | си же пок | нн | фонтѣ. хожа | ше мѣтѣа | дѣа.

Лук. I, 46, 47.

(1) и въ этомъ словѣ приписано сверху (2) з передѣлано изъ о
 (3) Это мѣсто, около трехъ строкъ, въ Рост. стерго. Взято изъ Ч. М. (У¹
 Н Ф О Ун.¹)

9 окована Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ 10 н доб. Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ Въ Рост.
 здѣсь дыра. 11 прѣславно доб. Ф 12 нечистый онѣ бѣсѣ доб. У¹ 13 дѣа-
 воль доб. У¹

кѣ всѣ хѣ цѣквахѣ | костаинѣ | на града. по | ка н слава бѣ. |
присѣтнѣхѣ | шлаго бѣгодоу | инн (sic)¹⁴.

48. хода же правдынѣ и слыша нѣ, ѿ кого глѣоца ѿѣд. |
яко троу доке ѿбрѣта ютъ глѣвоу. | (л. 29, с. 1) се же слы- |
шавѣ¹ оуѣрнѣ днѣ ю. и помысли иуѣто снѣ. | хода бо изоу- | 5
канѣ сапога скоа. и подага ше на земаи. *и паданѣ на | зе-
ман². и ягда ѿконуаванѣ мѣтровоу ско ю. и хоташѣ стати едѣа
по | гоу оуѣрнѣ шноу. подѣи гнѣше. и я два постоуна ше бѣж-
нѣи. и уюа коуѣ знь ногоу ско | юю глѣше. ѿ хѣ тоуѣ ин-
фонте. оуко гнѣ. како | хоуѣени сѣтъ | (л. 29, с. 2) рнѣтн ѿгнѣ- | 10
ноуѣ рожѣтво. а | малѣа коуѣ зни не тѣриа. | едѣа бо канѣ | юмоу
ѿтргнѣ | ти поуѣ при льнѣшю кѣ | каменнѣ. и | едѣа | юмоу кѣ
келанка. дѣи | жоуѣ поуѣ ѿ | каменнѣ. глѣше к | ин ма. | яко боу-
жно | еѣсть | ѿ | рѣство | бнѣ. | ноуѣшнѣи | кѣсхѣтають | еѣ.

Матѣ.
XI, 12.

49. и конѣуа | кѣшю | юмоу | мѣтровоу. и ма | ло оусноу- | 15
кѣ | шю. и | видѣ | ше кѣ снѣ мо | ре келанкоуѣ | (л. 29 об.,
с. 1) до. и | стоашѣ | же | посреде | я | го | стѣанѣ | кѣ | анкѣ. и
кѣрѣ | хоуѣ | юго | не | ба | ше | инкоуѣже : | и (1) | приде | нѣтъ | то к
немоу | и | реуѣ | уѣто | са | юю | днѣи | кѣсо | тѣ | юго. а | поуѣ | дѣно
тн | еѣсть | кѣзѣстн | нанѣ. ѿнѣ | же | слышавѣ | пауѣтѣ | лѣ | стн. | 20
и | сѣ | кѣ | анкѣмѣ | трѣ | дѣмѣ | до | кѣ | рѣа | доуѣзѣ. | инашѣ | бо
ка | ко | престоуѣ | нѣкакѣ | кѣ | рѣоуѣ | себе¹. | сто | кашѣ | же | пра-
кѣднѣи. | хо | (л. 29 об., с. 2) | та | мннѣтн | на | престоуѣ. | и
не | можашѣ | коуѣше | ко | са | зрѣше | ко | до | лоу. и | канѣ | глау-
бнѣна | кѣ | анка. | брѣга | того | до | мора. | глѣше | бо | оуѣ | тѣ | мнѣ | 25
грѣ | шннѣкоуѣ | уѣ | то | сѣткорю. | а | цѣ | бо | прѣстѣ | шнѣтн | поуѣ-
шнѣса. | еже | кѣ | зѣстн² | и | сѣ | стн | мн | на | прѣ | стоуѣ | боуѣса. |
еда | не | кѣзѣ | моуѣ | нѣ | оуѣ | каюса | доуѣ | и | оуѣмроуѣ. | и
и | стѣаю | кѣ | морн. | каи | ан | мн | поуѣзѣ | (л. 30, с. 1) | а | цѣ
кѣзѣрашнѣ | са | доуѣ. | оуѣдоуѣ | же | и | кѣзѣзѣоуѣ. | да | уѣто | сѣт- | 30
рю. | си | размы | шалаи | стоашѣ. | келанкоуѣ | нѣмѣ | ка | кѣпнѣсть | и |
соуѣмнѣннѣ | и | едѣа | дѣрзнѣ | кѣ | престоуѣи | брѣгѣ | тѣ. | сѣ | бѣ-

(1) На полѣ кив.: ѣ

¹⁴ благодушнѣи Ч. М. Н; благо души моей У¹; благо души ми О; бѣго дѣи ми Ун¹; душу ми Ф

48 ¹ святой доб. У¹. *² и падемѣ (sic) Ф; оп. Ун.¹

49 ¹ его Ф ² возлѣсти Ч. М. Н Ф О Ун.¹; У¹=Рост.

ГОМЬ ДѢРЪ | ЗНОВЕННЕМЪ. | И СЪДЕ НА ПРЕ | СТОЛѢ СЪ РАДО | СТИЮ.
 И СЪДА | НА ПРЕСТОЛѢ | ЗЪРАШЕ. УЕТЪ | ВЕРОКОНЬУ | НАГО МИРА.
 И | УЮЖАНЕСА | ВЪ СЕКЕ ГЛА. | КОДЕ³ КАКО А | ЗЪ СЪМО ВЪ | ЗН-
 ДОХЪ. КА | (Л. 30, с. 2) КО ЛИ ВЪЗЪ | МОГОУ СЪЛЪ | СТИ. И СЕ
 5 ІЕМОУ | ГЛЮЩЮ. ѠЮЮ | ТИСА КЪМЕ | ЗАНОУ БЪДА. | И УЮЖАНЕСА |
 КЪ СЕБѢ ЗЪЛО : | КОДЕ (1) 4 УТО ІЕСТЬ | ІЕЖЕ ВИДѢ | ХЪ. ПАКЪ
 ЖЕ | КЪ ДРОУЮ (SIC) ПО | ЦРЬ ТОЖЕ ВИ | ДѢ. И КЪ ТРЕ | ТНЮ ТО-
 ЖЕ. И | ГЛАНЕ ІАКИ | МИ ГИ СЛОУ | ВИДѢНИА. И | КЪЛОЖИ КЪ
 КЪ | ОУМЪ ІЕГО РА | СМОТРЕННІЕ. | РАЗАНУНО. | И РАЗОУМЪ | КЪ. НА-
 10 УАТЬ | ВЪСХОДЪ⁵ НА | СТОЛЪ КЪСО | (Л. 30 ОБ., с. 1) КЪ. ПРА-
 ВЪИ | ПОУТЬ ДОБРА | ГО ВИДѢНИА | ІЕСТЬ. ІЕЖЕ НА | КЪИНИИ И ІЕ-
 РЪМЪ. КЕДЕТЬ. | А ІЕЖЕ ВЪИНОУ | КЪЗВРАЩАЕ | МЪ СА *КЪ ЗЕМЬ-
 НЫИМЪ. ТЪ | МЪ СТАВЛАЕ | МЪ СА⁶ ІЕЖЕ ІАТИ | СА КЕСТРАСТН | ІА.
 ПРЕСТОЛЪ | ЖЕ ІЕЖЕ ВЪРЪ | ХОУ СТОЛА НА | НЕМЪ ЖЕ СЪДЪ | ПОУИХЪ
 15 ВСА КИ | ДА. СЕ ІЕСТЬ ЕЕ | СТРАСТНІЕ. ІЕ | ЖЕ ІЕСТЬ КЪМЕ | ВСЕГО.
 ДОБРО | ПРАВНА. ІАКО | ПРЕСТОЛЪ СТО | ІА НА НЕМЪ ЖЕ | СЪДЪ ВИ-
 ДИТЬ | (Л. 30 ОБ., с. 2) БИ ІА ІАВЪ ПОДО | КИА. УАГЪУСКА | ВИДА
 И БЪСОВЪ | СКА. КАКО УДО | ВЪКЪ ПРАСЪ | ЦАЮТЬ. СИ РА | СМО-
 ТРЕНЪ ПРА | ВЪДИТИ СЛАВЪ | ДАНЕ КЪ. ВСЪМЪ | СРЪЦМЪ. ІАКО | ТАКО
 20 НЕУЕТЪ | СА Ѡ НЕМЪ.

50. И ПО | ТОМЪ СЪДАЩЮ | ІЕМОУ КЪ ХРАМЪ | И УЪТОУЩЮ
 КЪ | ИИГЪ. ПРИДОХЪ (2) | К ІЕМОУ ПО Ѡ | КЪУДО. И КИ | ДѢВЪ¹ МА
 ѠКЕ | СЕАНСА. И ЦЪЛО | КАКЪ МА. НА | КЪ СЪДЕ УТЪИ : |

АЗЪ (3) ЖЕ СТАКИ | КЪ² ІЕГО Ѡ УТЕ | НИА | И НАУА | ХЪ И
 25 КЪПРАША | (Л. 31, с. 1) ТИ Ѡ ПОКАИ | НИИ. ѠНЪ ЖЕ | МИ ГЛА.
 ВЪСИ | КРАТЕ БЪГЪ ІЕ | СТЬ КЪ НАШЪ. | И НЕ ИМАТЬ О | СОУДИТИ
 ВСА | КОГО КРЪТНА | НА ІЕЖЕ СЪГРЪ | ШАЕТЬ. АЗЪ | ЖЕ СЕ СЛЫ-
 ШАВЪ | ЗЪЛО СА ПОУЮ | ДИХЪ. Ѡ СЛОВЕ | СИ СЕМЪ. И РЪ | ХЪ
 ІЕМОУ. ТО | ИТЪ⁴ ЛИ СОУДА. | ѠНЪ ЖЕ РЕУЕ | МИ ІЕСТЬ И БЪ | ДЕТЪ.
 30 И ГЛАХЪ | ІЕМОУ. ДА УТО | (Л. 31, с. 2) ГРЪШЬНИИ ТЪ | ГДА СОУДА
 НЕ ПРІ | ИМОУТЬ ЛИ ІА | КОЖЕ ГЛЕННИ. ДА | КТО³ ХОЩЕТЬ СЪ | ДЪ
 ПРИІАТИ И | РЕУЕ МИ СЛЫ | НИИ КРАТЕ. НЕ | СОУДИТЬ КЪ | КРЪТНА-
 НОУ. | ГЛА ПОУТО ІЕСИ | СЪГРЪШНАЪ. | ИТЪ СОУДИТЬ ІЕ | МОУ ГЛА

(1) В—киноварное.—Внизу листа киноварный орнаментъ. (2) Было: „приде“, но е исправлено киноварью на о, и дописано аз (кин.) Въ Ч. М.: приде (и въ У¹ Н Ф О Ун.¹) (3) А—кин.; сбоку кин.: ба.

³ видѣ ли (исп.) Ун.¹ ⁴ отсецѣ (исп.) Ун.¹ ⁵ входя О ⁶ наставляемся Ч. М. О *⁶ оп. Ф

50¹ видивъ Н² въставивъ Ч. М. У¹ Н Ф Ун.¹; отставивъ О³ что Ф О Ун.¹

ПОУЪ | ТО СЯ НЪСН КА | КАЪ. СЪГРЪ | ШИТЬ ЛН ІЕСН | ТЕКАЪ. А
 ПОУ | ТН НЪСН НМЪ | ЛЪ НА ПОКАИ | НИЕ ДА ІЕЖЕ | КЕСПОКАНИ | А
 ОУМНРАЕМЪ. ТОГО РАДН НЪ | ІЕСТЬ СОУДЪ ПРИ | (Л. 31 ОБ., С. 1)
 ІАТН. Н СЕ ГЛА | МН ДИВНОУ | ТАННОУ. СКА | ЗА МН ⁴СЪ ЛЮБЪ-
 ВНО ⁴МНОГОМІ | ДОСТИКАГО БѢ | НАШЕГО. ВЪ НА | УЛАЪ БО СЪАГО | 5
 ПОСКРЕННИ. | ѠНОГО. НМЪ | ЖЕ ІЕГО КЪ ПО | СВТН. Н НА ПО | КАК-
 НИЕ ПРИ | ВЕДЪ ПРИЕ | МЪ ⁵. НКУТО ТА | КОКО ІЕЖЕ ПРИ | НЕСПЪС-
 НЪМЪ | СІОУ. КЪ ІЕДИ | НО ОУКО СТОМ | ЦНО ІЕМОУ КЪ | НЪВАКОМЪ |
 МЪСТЪ. АРА | СТАРХОУ ⁶. Н РА | ЗМЪНИЛАЮ | ЦНО Ѡ ГРЪСЪ | (Л. 31
 ОБ., С. 2) ХЪ СКОУХЪ КЪ | НЕЗАНОУ ПО | ДИЖЕ Н ПОМЪ | СЛЪ ¹⁰
 СКОИ (1) Н РЕУЕ. | ПОНДИКЪ ГРЪ | ШИТЫН НН | ФОНТЕ КЪ ЦЪ | Р-
 КОКЪ ДА СЯ ТА | МО ИСПОВЪКЪ | ГЪН. Ѡ ГРЪСЪ | ХЪ СКОУХЪ. НЕ |
 ВЪДЪ БО ДОКОУ | ДЕКЪ ЛН ОУТОЪ | ШНАГО ДЪС. | ДА ПОТЪРН | ВЪСА
 ІАКО ТА | МО НАЮ ТЪЖИ | ТЪ ѠЖИДАА | ѠПЪ ПРЕДЪРН | Н. МНОГО-
 МИ | ДОСТИКЪН | БЪ. ІЕЖЕ НАСЪ | ѠКАНЫТЪ | ХЪ ПОКАИ | НИЮ ХО- ¹⁵
 ЦЕ | (Л. 32, С. 1) ТЪ. Н СИ РЕКЪ | СЪ ТЪЦАНИ | ІЕМЪ ПДАМЕ |
 КЪ КІЮ ХРА | МОУ. Н ІЕГДА | ПРИКАЖИ | СА КЪ ДВЕРЬ | МЪ ЦРЪВ-
 НЫ | МЪ. ВЪМЕЗА | ПОУ ВЪЗДЪКЪ | РОУЦЪ НА КЪ | СОТОУ КЪ КЪ | -
 СТОКОУ. Н КЪ | ЗЫН СЪ СТС | НАНИЕМЪ. | ГОРКОМЪ ГЛА. | ПРИНИИ
 ІСЕ ХЪ | КЕ МНОГОМИ | ДОСТИКЕ. МЪ | ОТКЪЦА ПОГЪ | БИКЪНА ДОУ- ²⁰
 ЦНО СКОЮ. ПРИ | НИИ СТРАСТІ | ГРЪХОВЪНЪ | ІА ⁷. ПРИНИИ | (Л. 32,
 С. 2) ХОУДЪНИКА НЕ | ПРИАЖИ КЕ | СТОУДНОУ. СРА | МЪАГО ѠСК-
 ВЪРЕНАГО. | ДІЕЮ Н ТЪЛО | МЪ. ПРИНИИ | ЖЕ ВСЪМЪ НА | ПАСЪМЪ
 ПО | ВНИЪ | ВЪНАСА. ПОМІ | ДОУН БЛОУДЪ | НАГО ЛЮКОДЪ | НИЦ. ДЪ-
 ТОТЬ | АНГАГО ТАТІ. | ПРЕСТОУНИИ | КА СКВЪРЪНА | ГО. ПОМНОУ | П ²⁵
 МА Н ПОКРЪ | Н МА ПРИСНО БЪТОЮ МАТИ | Ю. А НЕ ѠВРАТІ |
 БЪГЪН АНЦА | СКОІЕГО. Ѡ МЕ | НЕ. НЕ РЫН ВЛА- | (Л. 32 ОБ., С. 1)
 КО НЕ ВЪДЪ ТЕ | БЕ. КТО ІЕСН. ІА | КО НЕ ЗНАЮ ТЕ | БЕ. НЕ ВЪЗНЕ-
 НАКНДІ МЕНЕ. | ДЪМА ПРАХА | ГНОІА. ПЪКРА | ТА ПОНОШЕНН | ІА. МЪ-
 РЗОСТИ | НЕДОУЖЪНЪ ⁸. | СЪКЪЖЕННЕ | ВЕСТОУДНО. | КАЖИЪ УЛО- ³⁰
 ВЪКОМЪ. НЕ | ѠВРАТІСА МЕ | НЕ КЛДКО. НЪ | ВЪНЪМН ІІ СНА | СИ МА.
 ВЪДЪ БО | КЛДКО. ІАКО НЕ | ХОПЕННІ СМЪ | РТИ ГРЪШНИИ | КОМЪ.
 ІАКО ОУ | ЖЕ ВЪЗВРАТИ | ТИСА ⁹ Н ЖИВЪ | БЫТИ. НЕ Н | (Л. 32 ОБ.,
 С. 2) МАМЪ ТЕБЕ | ѠСТАВИТИ. | АРІЕ МЕНЕ НЕ | ПОСЛОУШАЕ | ШН.

(1) и дописано сверху

*4 любовь Ч. М. Н ⁵мнѣ У¹ П Ф. Ун.¹, при мнѣ что Ф Ун.¹ ⁶Ари-старху Ф О ⁷духовныя Ф ⁸поношение доб. У¹ ⁹обратится Ф

н даре ме | не не приме | ши (1). н се рекъ | шию н мно-
жа | нша. снхъ ѿ | горести дше | внѣша. н къ | незапоу къ^о |
шномъ¹⁰ с нѣсе. | н съ шномомъ | тѣмъ явнса | подобне моу-
жа нмоуца | свѣтъ стра шнѣъ. н тѣ | нмане роуцѣ. | ѣ. ѿ
5 простѣръ | съ вьсоты | нк'нѣша. н ѿ | внѣтъ къ | ю него. н цѣ-
до | (л. 33, с. 1) канс н люкъ | зно гѣл. добръ | приде сшоу
мо | н. уадо моис. | ѿскърѣкае | поис моис уадо. | нѣнѣ ѿбрѣ-
теса уадо мо | ю. н кѣти (sic)¹¹ мо | н. колико сте | нахъ
сшоу мо | н теке радн. | колымн тоу | жнхъ. коль | ми неуадо-
10 ва | хъ. колымн | горѣ срѣце | моис. нады | хса гѣю не | кан възра-
тннса. ан | до свѣта. ан | до веуера. си | гѣл въжнза | хъса. н
расна | (л. 33, с. 2) дахъса. вель | ми. сѣмотра | какъ ѿ тебе. |
нѣнѣ же оуко | се радость мо | а. како же а | внса люкас-
нѣ | къ мон. нѣ¹² | веселне мнѣ . : |

15 Еко (2) проскѣти | стеса. уадо мо | ю ѿш трон. н | про-
цкѣте наъ | тѣ твоа. н ко | асю твоюю. н | спокѣдѣса | мнѣ
ѿсела. | си рекъ гѣ н | цѣловакы | н ѿйде ѿ него. | правд-
нын | же ѿ сладости (3) | н¹³ цѣловани | а того. како | къ
нстоуцле | (л. 33 об, с. 1) ннн къкъ. | аце¹⁴ же ѿ рѣ | ун
20 цѣловавъ | шаго н днвнса (4) | прншѣдъ гѣл | ше. слава те | ке
х^ое слава те | ке. н гѣане же | н се беспреста | ни. нсѣла-
ни | до бо (5) са баше съ | рѣце юго блго | оушанна. бѣ | сткѣ-
наго. н а | зыкъ юго н | оуста юго нспѣ | аныкъ дхъв | ннѣх
сладо | сти. н на дъ | азъ же моли | къ са но нен | здреуень-
25 нѣ | мѣ томъ цѣ | лованнн. н | де къ кахъ | (л. 33 об, с. 2)
свою страхъ | мѣ ѿдржи | мѣ. н ѿтолъ | къ вса поутѣ | хожане
радъ | хса. н разо | такъ боу.

51. се | бо преднѣ | поис уюдо кра | тнѣ гѣ са | мѣ явн¹
а | ко ѿ у^отѣны | хъ н нельжъ | нзыхъ оустѣ | юго слына | хъ
30 азъ. слъ | замн бо ѿ | дѣржимъ | н страхъмъ | н радостню. | си
мнѣ ска | за. азъ бо та | къ ѿбыва | н махъ (sic). еже | при-
сно къ | (л. 34, с. 1) прашатн. н | зѣло ма | лю | ка правѣ-

(1) Второе и приписано сверху первого (2) а кин.; сверху кин.: кѣ
(3) Было написано о (сло...); исправлено на а (4) ви написано сверху
(5) бо написано сверху

¹⁰ великъ доб. У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹¹ свѣте (исп.) У¹ Ф О Ун.¹ ¹² нѣнѣ Ч.
М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹³ оц. Ф ¹⁴ еще Ф

51 ¹ явнса У¹ Н Ф О Ун.¹

дѣ | нѣн ннѹъ | соже мене по | тѣн. навече | рше того дѣн. |
 вѣнѣже бѣ н | ѿѣ цѣлова | н. гѣше сице. | бѣ бѣ мон ра-
 спѣнѣн нѣо | како н кожо. | н оукрашевъ | звѣздами | н сѣн-
 цемъ н | доуною н ѿ | благы. оу | краше мене | въ звѣзды |
 мѣсто² стѣ | мѣ дѣмъ про | свѣти ма н | въ ѿблака | мѣсто 5
 ѿблѣ | (л. 34, с 2) цн ма въ ун | стотоу. н въ | правдоу.
 кро | тосно пре | покая ма. | н ѿбоуи ноуѣ | мон пригото-
 ваннемъ бла | говѣренна. | мирна. бѣ бѣ | мон прона | вѣ. въ-
 здоухъ | бѣтствоу. | на ѿбоухані | е³ н въздыха | нне. уль-
 ко | мѣ. пролѣн | преклѣоую | блгодать. н | даръ живо | твора- 10
 цаго | стога⁽¹⁾ дѣ на мѣ | нѣ блговидъ | но⁴ н всесвѣтъ | ла
 у⁵та. любь | (л. 34 об., с. 1) зна⁽²⁾ н слау | ка явлѣа | ма.
 съ горы | н до дола. все | го свѣршена | н сильна бл | датн. н
 разоу | ма явлѣа ма. | сню мѣтвоу | глѣоуно ёмоу | въ стѣхъ
 оу | стѣхъ. ѿсн | ка н свѣтъ съ | нѣсе. н яки | са ёмоу ан- | 15
 гель гнѣ. дѣ | ржа уанно нѣ | аноу мюра. | н ѿбратнѣ⁽³⁾ ю |
 нзана върь | хѣ правдѣ | наго благы. | испланиса | мѣсто то бла-
 гооуханна. | (л. 34 об., с 2) а свиты его | на многы | дѣн
 блгооу | ханне нспоу | цахоу. како | двитисѣ въ | стѣмъ н глѣ-
 хоу. ѿбоудоу | еств блгооу | ханне се. пре | क्याоуноу | же ёмоу. 20
 ѿ | нѣ же гланис. | како азъ въ | грѣсѣхъ ро | днхъ са всѣ. | а
 се не вѣдѣ | что еств. н | маше же ве | лнокое⁽⁴⁾ смѣре | нне.
 нко мо | ланисса глѣ. | гн бѣ мон. | н же преславъ | нѣнно⁽⁵⁾
 мѣръ | (л. 35, с. 1) твою у⁵тънѣ | нно яви не | блспѣннхъ |
 свонхъ снаъ хе | роуѣнмъ н се | рафимъ. пре | свѣтъанн | гѣ- 25
 стѣнѣ. на | уалъ н властї | н снаъ. мнѣа | наа н гаврн | ла.
 мѣтвѣмї | прѣтѣнѣ ти | мѣре. ѿста | ви грѣхъ мо | я. н ѿже-
 нн. | ѿ мене всѣ | къ блгоудѣ. | предлюодѣ | истко клеветоу.
 рѣвность⁽⁶⁾ | н завнсть н | ярость. гнѣ | въ ненавн | стѣ. тѣще-
 сла | (л. 35, с. 2) кше. н презо | рѣство⁽⁷⁾ 5. срекро | люкне. 30
 скоу | постѣ ненавн | стѣ⁽⁸⁾. ѿбндоу | котороу кра | жѣдоу. ражѣ-

(1) го надписано сверху (2) зн въ рук. совершенно стерто (3) въ
 приписано сверху (4) в (конечное) приписано сверху (5) н передѣлано
 изъ о (6) тѣ—лигатура (7) Буквы: зо взяты изъ Ч. М., ибо въ Рост.
 онѣ совершенно стерты (8) не приписано сверху.

2 добрымъ смиреніемъ, а въ луны мѣсто премудрость твою изліи на мя,
 въ солнца мѣсто доб. Ч. М. У¹ Н Ф Ун.¹ 3 обаянне Ф 4 блговидно Ф
 5 прозорство О

женнѣ н похо | ть. ѿжесто | удиннѣ. ѿбн | дѣннѣ ⁶ ннѣ | нѣ-
 стро. кѣд | тропрестоу | пленнѣ. н го | рькоу ю слазѣ | ульѣу-
 скоу. | ѣй гн̄ (1) кѣ мон си | всѣ ѿжени ѿ | мене. н стко | ри
 ма ульѣко | мѣ нмѣти | къ оуинувѣже | иннѣ. н въ по | докнѣ
 5 мьрзо | стн. да не коу | (л. 35 об., с. 1) дѣтъ хвала | цаго ма
 *на | земан. ни ке | лнудяго ⁷ (sic) ма | ульѣка ⁸ н да не | ре-
 уеть никто | же ꙗко ннфо | нтъ стѣ ѣсть. | нъ нзвѣнн (sic)
 ма | ѿтъ тѣрѣславн | ꙗ ульѣуска. | ульѣколюбуе | скободи ма |
 ма⁹рде. н сице | моласа правѣ | даше своѣ жн | тнѣ. съ мно-
 10 гѣмь смѣре | ннѣмь.

52. въ ѣ | дннѣ же гѣю | цю ѣмоу ѿ ть | црѣславнн̄ | ѣ
 о смѣрени | н. н ннѣмь | пришьдѣше | (л. 35 об., с. 2) мѣ
 ѿ томь. ѣ | оувѣрнѣт | шеса н покло | нншеса ѿнѣдѣ. | рѣхъ
 же ѣмоу | ѣзъ по ѿнѣ | стѣн нхъ уѣ | со радн гн̄ мо | (sic) не
 15 вѣзрннн | ꙗснѣ ꙗгда | кто поклонї | ть тн сл.: | (2)

Н⁽³⁾ реуе мн̄ | ѿ | ннѣмь оуко | падаюцнн | мѣ на ногоу |
 моѣю. тоу а | кнѣ ѣзъ съ | хождю въ адѣ. | н леждю тамо | дон-
 деже кра | ть вѣстане | ть ². поклонн | вѣса. тѣгда | же късхо-
 жю | (л. 36 с. 1) ѣзъ ѿ ада⁽⁴⁾ нѣ | смѣ бо достон | нѣ. да
 20 снѣке | кнн падаю | ть на ногоу | моѣю. | соуше | моу сквѣрнѣ |
 ноу. ѣ неоу³ ке | стоудноу. н | скроушненоу. | днѣю н тѣлѣ |
 мѣ. се слыша | въ азъ поую | днхѣса зѣло | н вѣстакъ рѣ | хѣ
 гн̄ помн | доуѣ. ѿнѣ | же реуе уто | са уюдннн ⁴ | ѿ семь. нѣ
 по | двнннса | се же створи | тн. гѣлахъ | (л. 36, с. 2) ѣмоу не
 25 вѣдѣ | како мн съхо | дитн въ адѣ. | гѣн мн аще не | моженин
 съхо | дитн въ адѣ | то *нонѣ подѣ⁵ | ножню ногоу | братню ⁶.
 аще | лн не моженин | нн сего створи | тн то понѣ | зрн на
 землю. | долоу. ѣ гѣн | ꙗко земля | ꙗсмы н въ зе | маю ндоу.
 а | ще лн нн того | моженин съре | цн. то нонѣ | се гѣн кѣ ма⁹тї |
 30 въ боудн мѣ | нѣ грѣшно | (л. 36 об., с. 1) моу н снн

(1) Гн̄—приписано на полѣ съ выноснымъ знакомъ. (2) На полѣ
 кнн. ѣ (3) Кнн. и прописная буква (4) Буквы ѣ, ѿ, а, д частью на-
 ведены киноварью.

⁶ обадеднѣ Ч. М. У¹ Н Ф; Ун.: обидѣннѣ > объядѣннѣ, л. 28 ⁷ величаю-
 щаго Ч. М. У¹ Н; величающа О *⁸ отъ челоувѣкъ Ф

52 ¹ блаженнй доб. У¹ ² внидеть Н О ³ цусту У¹ Н Ф ⁴ дивнн-
 ши Ф О Ун. ⁵ то не подножю О, то ни п. Н Ф ⁶ братню О; досто-
 инъ доб. Ф

ма. | н си ми рекъ | н ѿна множа | ѿша. *н запръ | ти ми гдѣ 7.
 е | гдѣ стоиши | на съборъ съ | братнею. то | соумниша ни |
 бесѣдоуѣ. ни | шепчун. ни | смѣнса. ни | пон съ тѣце | славн-
 юмь. нѣ | краснса уло | вѣкъ ради | н въпрашахъ | его да грѣхъ |
 ли есть еже | не оудалати | са сихъ. еже | глѣши. | блже | нѣи 5
 же гдѣ мѣ | (л. 36 об., с. 2) втроуѣ ми | брате како па | уе
 удѣкъ соу | цѣ въ цркъ | вн. ващнѣ | есть англъ. | нже по-
 ютъ | коупно съ | нми⁸ неки | днмо. да е | гдѣ оубо науъ-
 неть кто сто | я въ цркви | смѣатиса | нан бесѣдо | вати. нан |
 шептатѣ | видѣвше | н англ ѿ | ставльше пръ | нию пахую-
 тьса его го | рѣ глѣюще. | (л. 37, с. 1) коле како дѣла |
 удѣка сего оу | нагнаема | есть. како си | це приобн | дить
 страхъ | бѣи. а не има | ть соуд. ни | соумненна. | не могоу-
 цѣ | исплантѣ | славы бѣи. | принада | ко неутнѣ | вьлага-
 ютъ | къ оубо смѣ | хъ. н шепъ | ты. си слы | шавъ оуба- | 15
 сынъ бгхъ | . ѿ ѿтолъ сто | яхъ къ црѣ | къви помп- | (л. 37,
 с. 2) нах словеса е | го. н съдържа | са стыдаса а | нглъ бѣи⁹.

53. н | тогда же па | къ шедъ¹ съ | всеура слыша | хъ
 словеса его | еже ми вѣла | гаше въ оушнѣ. | наказанне | дѣи
 моеѣ. я | ко бѣ шрвы | ѿ уа ноши. по | имъ ма нзъ | лѣзе. 20
 н ндо | ховъ въ црѣ | ковъ. великы | я мѣнцѣ | анастасна | на
 мѣткою | . ндоуше же н | се слышахо- | (л. 37 об., с. 1)
 къ злогаше | нию. н смѣ | хы н бѣсовъ | скыи пѣсни. | ракъ
 же бѣи | инфонтъ къ | стена н възъ | моутихъса (1)² къ | з-
 ксе ѿуи на | нѣо н пошь | нѣта нѣуъ | то мало. н тѣ | агне 25
 преста | всекладенн | нию (sic) бѣсовъ | скою. н прои | девъ
 събла | знъ ннуѣсо | со же зла слы | шаше. егда | же про-
 шедъ | ша оуспѣхо | въ поути. па | (л. 37 об., с. 2) къ на-
 уаша | ѿбавьни | срамослови | ти. подвн | хъ же са азъ. |
 н се помыслѣ | къ тоже са въ | змоути. н | ѿуи възве | де 30
 на нѣо. н | се каше помо | ливъ са рекъ | лъ. гѣ загра | дн
 оуста н | хъ. да не бла | доуѣ. донъ | еже проиде | въ. н
 донъ | дѣша. къ уъ | стьнѣи хъ | рамъ. н по | моливъса | на
 многоъ | (л. 38, с. 1) уасъ. н тако | ѿтоудуѣ про | ндоховъ³.

(1) ѿ (№ 2) приписано сверху

*7 Вычеркнуто въ У¹ ⁸ нами Ф ⁹ Божихъ Ч. М. У¹ Н Ф О

53 ¹ съшедъ Ч. М. ² возмутися Ф ³ изыдоховъ Ф

н | доущема же | нама оуан | цюю калоугн⁴ | н възрѣвъ |
 блжннн въ | рхоу вратѣ. | домоу велн | ка. написа | ноу нко-
 ноу | мѣре бѣнн. | н младень | цѣ въ роукоу | държашѣ. н |
 вълѣхвѣ | дары прнно | саца. зраше | пакы ннже. | н се гѣ
 5 нашъ | іс хъ. псифи | ю⁵ късанъ | (л. 38, с. 2) н въ слава
 ве | анка. въ пре | свѣтлѣмъ | н блжннѣ | мѣ уъртозѣ. | уѣв-
 комъ гра | да того. | н при | сно не преста юще ндахоу | к не-
 моу ѡни | дѣюю ѡни но | цюю. мѣткы | твораше. н іе | гда
 видѣ пре | ѣтнн тѣ о | бразѣ правѣ | днннн. при | стоупнѣ
 10 б | анзѣ. простѣ | ре роуцѣ сво | н к немоу. н | въстенаетъ |
 наугатъ мо | (л. 38 об., с. 1) антнса снце | гѣл. гѣ кѣ нѣе-
 си н земаа. іе | го же трепещ | ють н трасоу | тѣса вса вн-
 днмаа н не | виднмаа⁽¹⁾ ⁶. Призри на мо | антхоу раба |
 твоего непо | трѣбнаго⁷. | нже въ *грѣ | съ мнозѣ⁸ ѡ | батъ
 15 іестѣ. | ты оубо гѣ съ | шѣдѣ *нзѣ іа | дрѣ⁹ невнди | маго
 ѡца. ѡ | него же са нѣ | си разлоуун | лѣ ннкоан | же. оутан-
 вѣ | (л. 38 об., с. 2) са нѣннхѣ | снаѣ. ѡ въннѣ | дѣ въ
 стѡюю | оутрокоу пре | славыннн | ти мѣре сво | іеіа бѣа. ѡбра | зѣ
 рабнн прі | нмѣ. н въуѣ | докѣуѣса по | добнѣ на | мѣ бѣ
 20 разѣ | въ грѣха. за | неїздруеу | ннноуе тво | іе уѣрколю | іе (sic).
 не ѡстакі | мене гѣ. по | гыблюща. | въ мнозѣ | стѣв безако-
 ннн мойхѣ. | нъ іавнса⁽²⁾ вѣ | (л. 39, с. 1) ко въ снн уѣ. |
 мѣтѣю н це | дротамн. ѡ | стнн ма доу | хомѣ стѣмъ. | тво-
 ннмъ. іа | вн мн са | щедрнн н бла | гын на оутѣ | шенннѣ
 25 ѡка | нннн мн | дѣнн. н просвѣ | ти ма скѣ | тѣмъ твоі | мѣ¹⁰.
 54. ѡ снце по | молнкѣса | стѣнн н мѣ | ного испокѣ | данн¹
 оусто | мѣ іего стѣ | мѣ. проли | (л. 39, с. 2) іавншемъ въ | боу.
 бѣ въне | заноу нномъ | гѣрдѣ². іако | водамъ мно | гамъ
 ннмо | текоущемъ³. | се же нсхожа | ше ѡ уѣтнаго⁴ | ѡбраза.
 30 ѡ при | хожаше к не | моу. іако при | блнжнса доу | хѣ къ
 правѣ | днномоу. н | зѣло вннде въ сѣдце іего | н въсхыти | са

(1) На полѣ — ѣа (2) са приписано сверху

⁴ калоугн Ч. М. У¹ Н Ф Ун.¹; калоугѣри О ⁵ псифіею О; мусіею Ун.¹, л. 25 (начато было н; передѣлано въ м) ⁶ могущая спасти душу мою доб. У¹ О ⁷ оп. О ⁸ грѣсѣхъ мнозѣхъ Ф ⁹ отъ нѣдрѣ отчихъ Ф; изъ нѣдрѣ О ¹⁰ немерцающнмъ доб. Ф

54 ¹ исповѣданіе Ч. М. Ф О Ун.¹; исповѣданія У¹ Н ² грозень Ч. М., страшень Ун.¹ ³ устрашитнся доб. Ф ⁴ того доб. Ф

ѿ земаля. | ѿ видаше⁵ на вѣ | здохъ распро | стъртъ⁽¹⁾ ѿмѣ |
роуцѣ. съшь | (л. 39 об., с. 1) дъшно же ѿмѣ | ѿтоуду.
ба | ше лице ѿго | ѿко сѣнце. зе | ма же не да | даше
ѿмоу ста | ти ходашю | по ней. оубо | вѣшнн же са | ѿго. ѿко
гоу | ба себе постн | лаше правдѣ | ннкоу ходн | ти. стѣн⁵
же | уюшше са | ко бесплѣть | нѣ. ѿ по вѣзъ | доухоу хо-
да. | ѿко по зема | лн. слава бо | бѣа ѿбѣдѣ | ржане н.
ѿ ѿ | лагане ѿ та | (л. 39 об., с. 2) готы вѣ | гостѣ
н вѣ | бестрастн | ѿ.

55. ѿзълъзъ | шемъ же вѣ | нѣкоторо | ѿ мѣсто ѿ | де- 10
же блоудъ | ннца жнкоу | тѣ. оузрѣ же | блѣннѣн уѣ | ловѣка
ѿко | н каженнка. | вѣнѣ храма¹ | стоимца. зъ | ло оуныла. | дл-
ннѣ лн | це свое пок | рывѣ. н | на | ка | ше снцемъ | ѿбра-
зъмъ | (л. 40, с. 1) ѿко же мнѣ | ти нѣо с нн | мѣ плаую-
ще. | ѿ ѿвѣгда ры | даше. ѿ ѿвѣ | гда роуцѣ вѣзъдѣ | къ мо- 15
лаше | са стона н | лауа. дроуго | ннн же подѣ | ржане уе-
лю | стн своѣ. н | стоимше ѿко | ѿбоуѣнѣ | покываа | ѿвѣгда
сѣ | стenanнѣ | мѣ. ѿвѣгда | драхлѣ стн. | се же видѣ | вѣ правдѣ
дѣ | ннѣ. науа | (л. 40, с. 2) тѣ самѣ ѿко н⁽²⁾ | на | катиса.
н пре | ставѣ прнста² | къ уаѣкоу | плаующемъ | са. ѿ реуе бѣ | 20
радн братѣ | повѣжь мн | каѣ ти ѿсть | внна. ѿмѣ | же тако на-
уеннса. н ѿ | сн оуныла. | повѣжь мн | молю та хо | цно бо
оуѣдѣ | ти⁽³⁾ н жадаю. | ѿмаше бо мѣ | ного оумнѣ | ннѣ. н
плауѣ. | ѿвѣцдаѣт же | мнн ѿмоу н | (л. 40 об., с. 1) гѣл.
ѿстьство | мѣ преславѣ | нннн ннфонѣ | те. ѿзъ ко ѿ | смѣ 25
ѿнѣлѣ бѣ | ѿ. да ѿко же | всн кр^стнѣнѣ | вѣ уасѣ вѣнѣ | же са
крѣста | тѣ. прнѣма | ютъ ѿнѣлѣ вѣ | ждо ѿ бѣ. хрѣ | ннтелѣ
жн | тноу своѣмоу. | ѿ прилоуѣн | хѣса ѿко же | н всн. поу-
це | нѣ³ на хранѣ | ннѣ уаѣка | нѣкоѿго. ѿ | нѣ же зѣло | ма
ѿскърѣ | (л. 40 об., с. 2) блаѣтъ⁴ ке | законнѣ т | ворѣ. ѿ 30
нн | нѣ вѣ ѿбн | телн сѣн ѿ | стѣ. ѿкоже | видннн. де | жнтѣ
вѣ бе | законнн сѣ | ѿнннннѣю⁵ | н⁶ блоуднн | цю. н се⁷ оу-

(1) Въ этомъ словѣ о написано сверху подѣ титломъ. (2) „ѿко н“
написано (со знакомъ выноски) сверху (3) о приписано сверху

⁵ висаше Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

55 ¹храминнѣ Ф ²прншедѣ Ф ³посланѣ Ф ⁴во храмннѣ доб. Ф
⁵беззаконннцю доб. У¹ Н О Ун.¹ ⁶оп. Ч. М. О У¹ ⁷уже не могу доб.
У¹ Н Ф О Ун.¹

же не могоу | зьрѣти ке | законнѣ ꙗ | го же ть тво | рить. да
ка | ко мн зра | цн не плака | ти. въ | какоу | тьмоу ѿ | (л.
41, с. 1) брѣза бѣа въ | падъшася .: |

Гл҃аше (1) ꙗемоу | правды | ѿ. да поуто | не накаже | шн
5 ꙗго. да оу | бѣжитъ ть | мьнаго грѣ | ха. гл҃а ꙗемоу | ѿн҃гль по-
не | же не ѿма мѣ | ста приелн | житиса к не | моу. ѿ нель- |
же наудалъ ꙗе | сть творити | грѣхы. рабѣ | ꙗсть бѣсомѣ. | н нн
ѣдннѣ | же властн не | ѿмамъ на | немь. гл҃а ꙗе | (л. 41, с. 2)
моу стѣн. ѿ | коудоу оуко | ꙗко нн ѣдн | ноу властн | ѿмашн
10 на не | мь. ѿ боу (sic) 8 тебе | н предавшю. | гл҃а ꙗемоу ѿн- |
гелъ послоу | шан рабе бѣ | ѿ ннфонте. | бѣ нашъ вецѣ | ю са-
мовадсть | на створнаъ | ꙗсть улѣка. | ѿ попоусти | ꙗемоу. да
ѿнмь | же поуتمدъ | хоцеть ходи | ти да ходитъ. | н показа ꙗе- |
моу тѣсны | н поуتمدъ. та | (л. 41 об., с. 1) коже н шнро | кын.
15 н рекъ | ꙗко тѣсны | ѿ прискърѣ | бнть ꙗсть нѣ | ть. ѿже на жи- |
котъ ведеть. | н ѿже са ꙗго | държитъ. на | кы же простра- |
нѣ (2) поуتمدъ | сть *ѿже ннко | гоже на сѣсе | ннѣ прико-
дѣ | ть 9. н сею поу | тью разоумѣ | давъ гѣ. да н | же но хоудѣн |
властн сен хо | дитъ. то въ ѿ | гнѣ вѣуны | н. ѿ же по скъ- |
20 рѣбнѣмь | (л. 41 об., с. 2) то въ пороудъ | вѣуноу ю | ѿдетъ.
да ко | ꙗе показанн | ꙗе 10 могоу азъ | створити | на улѣцѣ се | мь.
ѿгоже | мн бѣ пороу | чн. хранитѣ | самъ бо гѣ на | шь ꙗ хъ скоѿ- |
мн оусты | наставлаѣ | ть. н млоу | ꙗеть 11. н оуѿн | ть вса
оукла | натиса злы | хъ дѣлъ. н | ѣдва мало | нѣкде уло | вѣкь.
25 же | творатъ сло | (л. 42, с. 1) во ꙗго ѿстн | ннѣ. правь- |
дннѣ гл҃а | ꙗемоу. да усо | радн простъ | рль ꙗсн роу | цѣ на нѣо
сте | нан оуѣастъ | нѣ. гл҃а ꙗемъ | ѿн҃гль. зрѣ | хъ бѣсовъ 12 | ꙗго
плащю | цѣ. ѿ дроугы | ꙗ свнрающа. | дроугыа рѣ | гаюциса
ꙗе | моу. да того рѣ | разгаране | са срѣце ꙗго | на стодны | ѿ
30 бѣсы. мо | лѣхъ же са | бѣу. да нзѣа | (л. 42, с. 2) влена
боуде | ть ѿ прельстѣ | ѿмрауены | хъ бѣсъ тра | рѣ ꙗго. н да
мѣ | дастъ ѿбра | доватиса ѿ | немь понѣ | ѣдннѣ дѣн. | ѿ по-
кабнн | н ꙗго. н вѣзъ | вращеннн. ѣ | цѣ же мола | хѣса н ѿ
семь. | да ма сподо | бнть млѣтн | вѣн бѣ. пре | датн дѣю

(1) Г—кин.; на полѣ кин.: ѿ; (2) а написано сверху подѣ титломъ

8 Бу Ч. М.; Бгѣ Ф *9 оп. Ф 10 наказаніе Ф 11 и учить доб. Ф О Ун. 1
12 около доб. Н (на полѣ)

іє | го бл҃гынн. | у^стоу бѣдрѡу | н трѣзвѣнѣ. | соуцно. ѿ се ре | къ
н҃глѣ ке | (л. 42 об., с. 1) зѣвстѣи бѣ^с. | ѿ нею¹³.

56. ѿншдѣ | шема¹ же нама | гл҃аше правѣ | днѣн. іако |
смираднѣн | блѡуднаго | грѣха. *ннѣ² не³ | ієсть къ бѡу | н
іаще хошеть | блѡудннкѣ | покаитса. | то вѣскорѣ | приметь | 5
н бѣ. пауе къ | сѣхѣ безако | нннкѣ н грѣ | шннкѣ. по | не-
же ѿ ієсть | стѡа ієсть грѣ | хѣ. ѿснавѣ | тѣ же днѣво | лѣ
с къкѣта | (л. 42 об., с. 2) ннѣмь. н а | ще кто хоше | тѣ
ѿгнаті | н. то къдѣ | ннѣмь н ма | ложденнѣ | мѣ прожене | тѣ
н. гл҃аше | же н се градѣ | шема нама⁴ | вндѣхѣ реуе | уаѣка 10
градѣ | ца шнрокы | мѣ поуѣмь. | ѿвѣрзосте | мнса ѡун |
мон. н оузѣ | рѣхѣ іако іа. | вѣсѣ ѿболо | іего крамо | лоуіѡца.
ѿ | къ іако н мѣ | (л. 43, с. 1) хѣ ѿмраха | хоу лице іего |
ѿвн же іако | н комарнѣ. | свнрахоу⁵ къ | оушн іего. н | ннн
же оужі | покѣрзѣше | дѣржахоу по | шню н по но | зѣ. н по 15
скѣ | ровентнѣ оу | дн. н вауа | хоуѣ н бе | з мнлостн. |
ѿвѣ сѣмо ѿ | къ ѿнамо. а | зѣ же се вндѣ | къ салзамн | ѿвѣ-
ватѣ къ | хѣ. н помѣ | шлахѣ кто | соуѣ трѣіе. | (л. 43, с. 2)
нже влекоу | тѣ уаѣка сего. | ѿкры же мн | са то. іако тѣ |
ієсть блѡудѣ | ннѣи вѣсѣ. | дроуѣннѣ же | прелюбоуднѣ. | третнѣ 20
же іе | стѣ нже содо | мѣскнѣи грѣ | хѣ творнтѣ. | а нже къ
оухо | іємоу⁶ свнра | хоу⁷. ѿ уаіанн | н сѣзѣіѡтѣ⁸ къ | немь.
а нже | лице іего ѿмра | уахоу. стра | хѣ н стоудѡ | днѣаннѣ
ѿ не | го ѿіемлюше. | сн ѿ бл҃ моіего | (л. 43 об., с. 1)
іавнша мн са. | н дѣнне пакы | вндѣхѣ. н се | аніглѣ іего | 25
на далесун н | даше дѣржа | вѣ роуѣ сво | іені тоіглѣ⁹ тѣ-
нѣкъ¹⁰ на ко | ннѣн іего цѣ | вѣѣѣѣ кра | снѣѣ зѣло | нда-
ше іако | ѿуамса. до | лоу ннѣа. н | зѣло скѣрѣ | ба. того дѣ-
ла уаѣка скѣ | ребане тако .:

Понеже⁽¹⁾ баше | уаѣкъ оуже | къ гѣртанн | адоуѣ. пре-30
лю | (л. 43 об., с. 2) боудннѣ | мѣ вѣпадѣ | . а на моу-
жѣ | скѣ полѣ къ | сансѣа. н тѣ | мн са поравѡ | цѣшнн. аѣзѣ |

(1) П—кин; на полѣ—къ

¹³ него О

56¹ вшеднѣсма О² нного Ф³ ннѣ єсть О; ннѣ нѣсть Ун.¹ ⁴ има
Ч. М. Ф О Ун.¹ ⁵ вснраха Ч. М. У¹ Н О; всн рѣяху Ун.¹ ⁶ мое Ф Ун.¹
⁷ свнщутѣ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁸ сѣзѣютѣ Ф О ⁹ жезлѣ О ¹⁰ на концы
баше же доб. Ч. М. Ф Ун.¹

же то вѣдѣ | вѣ. вѣздан | гѣ роуцѣ на | вѣсотоу не | вѣс-
 ноую (1). н рѣхъ да по | нѣ іѣдиноу мѣткою съ | творю ѿ не-
 мь (2) къ боу. | н се доукавѣ | н вѣсн іако | команднѣ вѣ | вѣ-
 шен. ѿбѣ | вѣдхоу іако | же мнахъ | (л. 44, с. 1) мѣшнн
 5 іѣго. | оуставляюше | ма никакоже. | ѿ немь мѣтвы | сѣтвори-
 ти къ | боу. се же мѣ | нѣ ѿіѣн н бра | тнѣ правдѣ | ннкоу
 повѣ | даюше¹¹ н ѿбѣ | вѣтъ ма стра | хѣ велнкѣ. н | днвнхъ
 са с | атына нхъ же | ннколи же слынахъ (3).

57. н і | маше же н се | сѣтн поноу | женнѣ. іѣгда | хо-
 10 таше при | вѣтн мало съ | на. нѣрвѣе | полагаше ка | мень на
 земь | (л. 44, с. 2) лн. н вѣрхоу | іѣго полага | ше малъ са-
 же | цѣ. н потомь | станаше поіа | погрѣкаана. | іако н погре-
 тнса¹ хота. н | потомь сѣуь | таше² д. ап^слы. | н іѣканьгелн | ка.
 н нна нѣка | ка. прекрѣца | іа ложе скою. н та | ко поунваше.
 15 камень подѣ | ложь подѣ гла | коу скою. н іѣгѣ | да прнстоуца-
 хоу надѣ нѣ къ | сн. вѣ сѣнѣ по | тѣкаюше н | не дадоуше
 іе | (л. 44 об., с. 1) моу оусноути. | н тоу агнѣ къ | снѣ ѿго-
 нанѣ | ка. н снаоу дѣо | вѣноую. вѣспрѣ | нмѣ. вѣнѣше | ка вѣт-
 пѣцѣ. | кора н оуііуь | жма і. н вель | мн вѣзмоу | цака і.
 20 тѣмь | же н соумна | цреса вѣсн гѣа | хоу. что стро | рнмѣ же-
 сто | комоу семоу. | понеже зѣло | вѣнѣтъ нѣ н | корнѣ нѣ. н
 оуіінуьжае | тѣ родѣ нанѣ. | вѣздежачю | же ракоу вѣно | (л. 44
 об., с. 2) малѣмь сѣнѣ | мѣ. н се прнде | надѣ нѣ днѣ | воуь.
 *дѣржа | брадѣвѣ³ хота | оуіітн іѣго. | оуііасноуѣтъ | же са днѣ-
 25 воуь⁴ | н скрѣжьба | зоуѣты сконмі | вѣжа вѣнн | іаше гѣа. ѿ
 ма | рнѣ ты ма | *вѣсьде⁵ | жѣже | шн. н хранн | шн жестока | го
 сего. | сн же слына | правднѣ | н. оуѣвѣдѣ по | нстннѣ іако |
 храннѣ н | вельмн сѣа (л. 45, с. 1) ка вѣа. н пома | гаѣтъ
 іемоу. | вѣзнмаше бо | ѿ кандала іе | ка масло. съ ве | лнкою
 30 вѣро | ю. н помазанѣ | са іако же ѿбѣ | уан нмаше вѣ | вѣрма
 сѣпа | нна. уело сво | іе н оуіінн н вѣ | ю н сѣдѣ. н тѣ | мѣ
 повѣжа | ше днѣвола. | ноуюѣтъ же сѣтн | н снаоу масла. | того.

(1) с—тѣмь же почеркомъ приписано вверху, между в и н (2) с
 передѣлано изъ ш (3) Написано въ промежуткѣ между столбцами
 при знакѣ :

¹¹ повѣдающе Ф

57¹ (sic); д. б. погрестиса Ч. М и др. ² чѣтше Ф; прочиташе Ун.¹
³ брань Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ *⁴ оп. (пал.) Ф, л. 98 *⁵ всегда Ч. М. Ф О Ун.¹

ѿ сты | ꙗ бл҃гословѣ | лентѣмъ бѣдѣ. | н помазавѣ | са толн⁶
оушна | ше.

58. ѿногда | (л. 45, с. 2) же пакы съ | дащемъ намъ | ѿ
тыщесловн | іе¹. ѿ ѿнѣхъ дѣ | ховьнѣнхъ. | н ѿ гл҃аннн | бл҃жнѣмъ. ѿ
се⁽¹⁾ | ꙗко дѣхъ | іестъ | тыщесловн | ꙗ многоѿ | бразьнѣнн | н бѣда 5
велн | ꙗ бѣваіетъ | равомъ бн | іемъ. оуѣт | жнмъ іего | тою страстъ | ю
ѿдѣржнмо | мѣ тыщесла | вьною. гл҃етъ | бо ꙗко внѣжъ | вѣ кла-
дази. | лнѣа | своіего. (л. 45 об., с. 1) ѿбануеннне. | како іестъ
оу | дроуѣено. н ѿ | того улѣцн | велнка та н | моуѣт. нѣ хо |
дн оуко по нн | къ гл҃н² | тнхо | стоунаа | смѣ | слыно. да та | 10
улѣцн | утоу | тѣ. н пакы | повлжжѣтъ | н гл҃тѣ. стѣ | на | ходн | н
ѿ | ун | вѣзвода | тнхо. да | тн | рекоуѣт | уло | вѣцн | се | естѣ | ве-
лнкѣ | ѿцѣ | н | потомъ | да | но | іемоу | цѣрь | стѣво. | нан | стн | (л.
45 об., с. 2) | тельство. на | і | іеннскоуѣнъ | стѣво. нѣ | пауѣ | потъ-
цнса | храннн | съ | рѣбуьмаа. да | стѣво | рнннн | ую | дѣса. н | зна- 15
ме | ннн. ꙗже | тн | подокаіетъ. | іегда | бо | вѣхъ | вѣ | наулаа | пла-
уаса | грѣхъ | свонхъ. н ѿ | по | каіаннн | прн | лежа. н | се | дѣхъ | тыще-
словн | ꙗ | на | нн | де | мн. | н | вѣложи | къ | сѣдце | мн | весе | лнне. ѿго-
на | всакоу | неуа | ль. ѿ | мене. н (л. 46, с. 1) | оуѣтнаа | ма |
гл҃аше. ты | ѿсе | селѣ (sic) | велнн | іе | сп. н | нѣстѣ | тн | ннкто | же 20
тѣ | уьнѣ | на | земь | лн. ѿвѣгда | же | ꙗко | тѣмъ | іана³ | кажени | іе
бл҃го. вѣ | но | здрн | мн | къ | лагла. н | гл҃а | ше | внѣжъ | како | тн
престоу | тѣ | ѿнн | гла | не | вн | днмо. ка | да | щѣ | твою | стѣо | стѣ. н | по-
томъ | гл҃аше | мн. бл҃ | нѣ | іесн | ннфо | нтѣ. ꙗко | покѣ | днлѣ | іесн
дн | ꙗвола. ѿзъ | же | (л. 46, с. 2) | разоуѣмѣхъ | прѣлѣраюца | го 25
ма. | понеже | мн | нашо | ше | дѣхъ | тыще | слакнн. бѣ | же | не
хота | сѣртн | грѣшннко | мѣ. | дарова | мн | разоуѣженн | іе | помѣ-
слоу | іего. н | іегда | прѣ | хода | гл҃аше | мн | ты | іесн | стѣ | нн | мой.
н | тѣ | къмо | кто | іе | стѣ | такъ | на | земан | ꙗко | же | ты. н | іегда |
се | мн | нанесла | ше | помѣслѣ | мѣ | разоуѣжахъ | са. н | стѣ | кроу- | (л. 30
46 об., с. 1) | шахнн. вѣ | іедн | ноу | же | ꙗко | же | гл҃а. | напа-
да | іемъ | дѣхъ | тѣ | щеслакнн. гл҃а | іемоу | внѣжъ | се | вѣшнннн
уло | вѣкѣ | свѣтн | до | велнне. | докѣ | лнн | оунасте | лю. | снѣ

(1) И—прописное и кин.; се (вынесено на поле)—тоже. На полѣ кин.: кѣ.

⁶ толико Ч. М. Н; тако У¹; таже Ф; Ун.¹ толми Ун.¹

⁵⁸ 1 о тшеславіа Ф; отъ шеславіа О ² гл҃ю Ч. М. У¹ Н Ф О
³ фнмьнѣ У¹ Ф О; темьнѣ Ун.¹

гѣше. | хотя прельстї | ти правьдна | го. поуювъ же | стѣи зло-
 дѣи | ство лоукава | го. н гѣа въ се | ве. егда *бо та | во лю-
 бо ⁴ съе | ташеса ѣмоу | то гѣаше бяю | ди ннфонте | оукоубїи.
 да | (л. 46 об., с. 2) ти не оукраде | ть пагоуби | къ съвет-
 5 ни | ка. смотри грѣ | шнннѣ да не | прельщенѣ въ | денн. зрн
 вѣнъ | ми дїе ѿканъ | наа. не ѿслак | ла⁽¹⁾ н нн са възї | си.
 нн са ⁴келн | уаї. іако же ко | єдино зьрно | пшениуьно | въ
 житїици | лежа. ѿ въсѣхъ | зьриъ іако іе | дннн. проуни | зь
 іестъ подовъ | но. *тако н въ ⁵ | дїе іако іедн | нъ улѣкѣ ѿ въ-
 10 сѣхъ улѣкѣ іе | свѣ. н іако ⁸грѣзнь | (л. 47, с. 1) многа⁽²⁾ зьрна
 нмать. вса же | та. ѿ того же грѣ | зна соуть. та | ко н въ дїе
 ѿ | того же бьри | ка іесвѣ. ѿ него | же всн улѣи | сьздани
 соуть. | да сьмацраї | оубо іако земь | ла іесн. н въ зє | маю
 ндени. | н сьмацран | ка | ко клоудникъ | іесн. н на соу | дѣ
 15 нмани н | ти. да трезкї | са ѿ въсѣхъ. ѿ | каннѣ. разъ | мькаї
 грѣхы | своа. плауєса | ѿмрауєне. го | (л. 47, с. 2) ркаго ѿно-
 го | вѣка. іже та | нмать нзъ | стн въ горестї | ѿгннѣи.

ра | змышлалї ѿ | семь нектїи | са. нн са възъ | носн гѣа.
 іако | правьднѣ іе | си *н моудрѣ ⁶.

20 Н⁽³⁾ н (sic) си гѣа ⁷ дїю | си смьраше ⁸ | даеує соу-
 цю | ѿ бѣ. н въ н кї | дѣти присно | котораюцию | са съ вѣсы.
 н | ѿбращаєса | кораше ка. н про | каннаше ка. н ѿсоужаше ка.
 поношаше н | (л. 47 об., с. 1) мѣ вѣуьны | н ѿгннѣ.

59. Въ іе | дннн оубо въ | змышлѣ по | мислѣ неун-
 25 стѣи въсѣ. н | гѣаше іемоу. | оубже ѿсела въ | денн знаме-
 ннн творѣ. н | възвелнун | тьса нма тво | іе кельнн *зѣ | ло.
 въ улѣиѣ | хъ ¹. оубоднѣ | ко іесн бѣу. мѣ | ною послати. | та-
 коуѣ дары. | си льстнвомѣ | рекнннн. оубѣ | дѣвъ же рабѣ | бїи
 прельстѣ | наго дѣа. н въ | (л. 47 об., с. 2) зрѣвъ нанъ | гѣа.
 30 нождн | н се ти творю | знаменнѣ. рѣ | гаєса не прн | казнн.
 н пре | каоньса оубъ | рѣ камень ле | жащѣ. н гѣа те | ве гѣю

(1) Между л и а знакъ соединенїя, перечеркнутый черточкой
 (2) а передѣлано изъ о (3) Проп. и кин. На полѣ полустертый кин.
 знакъ главы (?).

*⁴ оп. Ч. М. У¹ Н; егда бо счаташе (sic) Ф; егда бо сочатаєса О *⁵ та-
 ковїи и мы У¹; тако и тебѣ Ун.¹ *⁶ оп. О *⁷ оп. Ф Ун.¹ *⁸ смиряї У¹;
 смиряше О

59 *¹ по всей земли Ф ¹ во едино доб. Ф

камѣ | нн ѿ дара прї | несенаго мѣ | нѣ. ѿ сего нже | се бєсѣ-
доуѣ | тѣ къ (1) мнѣ вє | лю ти подѣн | гѣса н прєло | жиса на
нно | мѣсто. н сє рє | къшю. камѣ | нѣ лєжашє нє | гѣнѣйсѣ 2
нн | какожє. посмн | (л. 48, с. 1) вѣтъ жє сѣ стѣ | ѿ лѣстн
днѣ | волн. н гѣдѣ | моу. вѣжѣ про | нѣрнѣнѣ ль | стѣує. дарѣ 5
тѣо | ѿ. н сн рєкъ н | люноу на ан | цє лѣстнѣює. | н запрѣтн
їє | моу. н вєзѣт | стн кѣстѣ 3.

60. н | пакы мола | цюса юмоу рѣ | цѣ на нѣо вѣ | здѣвѣ-
шю. н | стоѣ за ннмѣ | дѣтѣ гѣрєсла | вѣнѣ. погѣка | нмѣ н по-
дѣн | жє оумѣ юго | на прєзорѣство (2) | н вѣзѣлнун | (л. 48, 10
с. 2) сѣ. какожє нї | юдннѣ жє ѿ | стѣхѣ. н про | стнрѣм роу-
цѣ свон на нє | во къ бѣу. н ѣ | гдѣ прѣстѣ | рє роуцѣ. на | кѣ
прнѣжє | юмѣ днѣко | лѣ н помѣслї | гѣдѣ. како тѣ | уѣнѣ юсн
бѣу. | ѿсєлѣ н вєан | къ юсн прѣдѣ | вѣмѣ. н сє салѣ | шакѣ по-
дѣн | жєса оумѣ | го ѿ бѣгоудѣ | тн бѣнѣ. н вѣ | зѣтншѣашнє | сѣ 15
на нѣо. н вѣ | зрѣ вѣкѣ (3). како | (л. 48 об., с. 1) сѣдѣр-
жнѣтѣ | бѣтѣ вѣсѣ мнр | (SIC) н колнкѣ ює | стѣ вѣшнннѣ ѣ | рѣамѣ.
н како | сѣдѣржнѣтѣ | нѣо дєсною | дданннѣ гѣ. | зємлю н мо | рє.
н кѣса вѣжє | к ннѣхѣ. кѣ | гѣдѣ к нємоу | гѣдѣ. вѣлюдн | ннфонтє.
ѣ | да тѣ тако 1 | сѣдѣржннн | нѣо н зємлю. | н помѣслн | оубо 20
уѣто зрї | нн сѣуѣрѣст | вѣ бѣнѣ вєан | уѣстѣ. н сє | юснко мо-
жє | (л. 48 об., с. 2) нн вѣдѣтн | покѣзѣно тн | юєстѣ. зрн
жє | сєкє уѣо юсн. | н сѣмотрн сѣ | тѣорншѣго тѣ | бѣ. колнкѣ 2
юєстѣ. н нє помѣ | салѣ сєкє ѿсєлѣ | вѣко равнѣтѣ ює | сн бѣу. вѣ-
сокѣ | сѣо тн юєстѣ по | вѣжєнннє 3. да | вѣлюднса да | нє прєлѣ- 25
цєпѣтѣ | коудєшн. сн с | лѣншѣвѣтѣ оуздѣ | рѣ вѣсѣко вѣко | сѣдѣр-
жнѣтѣ | бѣтѣ вѣсѣ мнрѣ. | н како юєстѣ оу | стрѣюєно нѣо | н зємлѣ.
н вн | (л. 49, с. 1) дѣкѣ ѿ стрѣ | хѣ оуѣжѣсѣнѣтѣ | кѣ н трє-
пєтѣ | нѣ. н ѿбѣрѣцѣ | сѣ вѣдѣтѣ сєбє. уѣ | то юєстѣ къ бѣу | вє-
лнѣуѣство | мѣ. н вѣ вѣкѣтѣ | вєзѣмѣрнѣтѣ. | вєлнѣуѣстѣоу | бѣю. вѣко 30
н зѣ | рнѣо прѣслѣно. | прѣтнѣоу нѣє | сн н зємлн. н | расѣоудн уѣо |
вѣдѣтѣ. н уѣо бѣтѣ | н нѣвѣкѣшнє на | сѣ самѣтѣ. поно | сѣ н вѣнѣ. н

(1) Написано надъ строчкой. (2) о написано подъ титломъ (3) написано надъ строчкой

² недвижимый Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ ³ океанный и нечистый и прелудка-
вый змїй доб. У¹

60 ¹ како тамо У¹, како Ф ² колико ти Ч. М; колико У¹ Н О Ун.¹
³ наваждение Ф

гѣла | ше кораса, н з | ниуѣжаше се | ке сице гѣла. ѿ | изгоуби-
 те | (л. 49, с. 2) лю. ѿ нсе гни | лѣ. смрада нѣ | лиѣ. мни-
 ши | ли са яко уло | вѣкѣ испи ѿ гѣ | втелею. ѿ ке | стоуде.
 кде тѣ | бѣ оумѣ изъ | гоубителею. | яко тольми | прекъзнесе | са
 5 на бѣ протѣ | вѣнѣ са твора | бѣу. ѿ злое н | зколение н ѿ | мра-
 уение | кааѣ сы н сѣ | метѣ. къ испи | нѣ уасѣ. гѣрѣ | дѣ не
 оу⁴ лоу | какааго бѣ | вѣхѣ. ѿ всетѣ | дне не срамла | (л. 49
 об., с. 1) испи ли са. ѿ оу | родс. ѿ лоуба | вѣнѣ смраде. | ѿ
 горе тебѣ | на соудѣ ѿка | нѣне. камо | са тѣгда деже | ши. уто
 10 ство | ршиши. н уто⁵ | ѿвѣщалиши | ѿ блондѣ ли. | ѿ прелюко-
 дѣ | истѣвѣ ли. ѿ | лѣжи ли ѿ кле | ветѣ ли. къ | н соудѣ при-
 имени пѣрѣ | вѣе. ѿ зави | сти ли ѿ гѣ | рдыни ли. | ѿ тѣще-
 слави | н ли. ѿ несѣ | мѣрениі лі (л. 49 об., с. 2) ѿ горе
 тебѣ | нифонте. ке | законниче | блади. какоже | *не довабю | тѣ
 15 ти⁶ страстѣ | сна нѣ ракъ | нѣ са бѣу тво | ршиши⁷. н си гѣла.
 ракъ вѣнѣ. къ | стена изъ гѣз | вѣнѣ сѣрца. | н реуе помн | лоуби
 ма бѣ сѣ | грѣшнаго | тебѣ. н не ѿ | врати са смѣ | ренаго *н
 ѿсоу | женаго⁸. оуко | га ница. по оу | трѣннемоу уѣ | доубѣоу
 нѣ | прости ма мѣ (л. 50, с. 1) достоно си кле | гѣнѣ. н це-
 20 дро | тамн. ты ко | вѣси уаѣволою | вѣе. уаѣвою | хоудость н не-
 мощѣ. н троу | дѣ. ницѣли ма | гѣнѣ ницѣлю. | н бѣгодѣть | ю
 твоєю разѣ | мѣна ма сѣ | твори (1) .: | Оубѣжати (2) | ми ѿ
 грѣхѣ | н ѿ тоужихѣ. | ницади раба | своєюго.

61. ѿ сице | помоднѣ са | правдынѣ | ѿтоль видѣ | ше
 25 правдынѣ | ѿ¹. како ходи (л. 50, с. 2) тѣ днѣволь | по поути.
 ке | го. н игда прѣ | ближашеса | къ правдѣ | номоу. н тоу |
 ѣвнѣ гѣлаше | к немоу² сѣ | гнѣвѣмѣ ка | мо идешн ѿ | каanye.
 н тѣ | мѣ ѿбраща | ше яго стоудѣ (3) | испълнена | н не пре-
 стѣлѣ | ше ѿкаanye | ѿ прѣльстѣнѣ | къ дѣнѣ н по | цѣ покочша-
 30 нса нанѣ. да | н³ къ прѣль | стѣлѣ. нан | къ оклевета (л. 50
 об., с. 1) (4) нше. нан къ | прогнѣванѣ | ѿ. нан ѿсоу | дити
 братн | ю. нан клатѣ | коу престоу | питн. нан да | зазрѣть ко-

(1) Далѣе въ этой строкѣ кн.: кѣ. (2) О прописное и кн. (3) а
 написано надѣ ѿ (4) о — надѣ строкой

⁴ оп. Ч. М.; гордынею лукаваго Ф гордын нелукавыи У¹ гордыне лу-
 каваго О Ун.¹ ⁵ предѣ страннѣмѣ судьею доб. У¹ *⁶ не довлѣеть ми
 Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁷ чиниши У¹ *⁸ осуженія Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

61¹ оп. У¹ Ф ² праведный доб. Ф ³ оп. У¹ Ф О Ун.¹

моу. къ снхъ | пооуаиеса | лоукакѣи зло | вни хота | прав-
 дна | го. стѣ ѣмѣ | алуа. н видѣ | къ стѣи ка | ко ндоуѣ бѣ | сн
 нскоушаю | ѣе уаѣкы. н | вѣлаагоу | лоукавѣства (1) | къ слоухы
 уѣ | доуѣкомѣ. ѿ | (л. 50 об., с. 2) ни же оубо прѣ | лежѣе вѣ
 скѣ | рѣхъ житѣ | нскыи хъ. ѿ | не разоумѣ | юѣе скѣрѣн. | ако ѿ бѣ- 5
 совѣ | ѣсть. да ѿко | къ ѿкаветѣ | нне вѣпада | хоу вѣ грѣ-
 хы | . ѿко ѣже ѿсоу | дити. канѣ | наго. ѿни же | на которѣ.
 н | ѣже помнѣ | ти зло. н се кн | да рабѣ бѣи. | н гѣаше скѣ-
 рѣ | ка. ѿ лоукавѣ | ства⁴ самоуи | ѿ⁵ кына. ѿка | нннѣ. н
 сѣка | (л. 51, с. 1) заюѣт уаѣѣ | комѣ сѣвѣстѣ. | ѿни же мна- 10
 ѣе | ако ѿ своѣ | ка мѣсан та | ко гѣюѣт. н ско | ро творѣтъ.
 наважѣемн. | н намѣ кѣ | лѣпо расма | прѣати своѣ | мѣсан. н
 та | ко творити | дѣла наша.

62. н | гѣаше ѿко кн | дѣхъ моужа | дѣлаюца. *н | стоа-
 ше дѣла | ка¹. н приде нѣ | кто к нсмоу | уѣрнѣ мюри | нѣ. н 15
 принн | къ шѣтани | (л. 51, с. 2) къ оубо уаѣѣ | боу томоу.
 къ же дроуѣт | ѿ уаѣѣк кан | зѣ ѣго. да н | томоу шѣнѣ | та
 ше. вѣ оубо | вѣсѣ. | н сто | ѣаше н тѣ дѣ | лаа. н томѣ | уа
 сѣ ѿставѣ | ша уаѣѣка дѣ | ло. науста | са котерати. | н кѣне-
 занѣ | приде дроуѣт | ѿ уѣрнѣ² къ | дроуѣтомоу. н | наа н то- 20
 моу | шѣнѣтати. | на котороу | къ оубо. сн же | видѣѣк пра-
 (л. 51 об., с. 1) вѣднѣи къ | змоуцаше | са. гѣа. ѿ пре-
 лѣстн ѣже ѿ | смрада вѣсо | вѣнаго³. зри | оубо како по | дѣн-
 жюѣт на | краждоу уѣ | доуѣкы. дрѣ | гѣ на дрѣга. | нннѣ же
 не | разоумѣю | ѣе вса не по | доуѣнаѣ тво | рѣтъ. н пото | мѣ 25
 хоѣа пра | вѣднѣи. н (2) | обрѣѣѣ (3) уаѣѣ | ка сѣдаца | ѿбѣдоу-
 юца | сѣ женою сво | ѣю н дѣтмѣ | (л. 51 об., с. 2) н видѣ
 нѣко | торѣи кра | сѣнѣ каже | ннѣкы. къ скѣ | тѣлаахъ ѿде-
 жахъ. престо | мѣца прѣдѣ | ѿ доуѣннѣи къ | хѣвнѣнѣ⁴ то | ѿ.
 къ же нхъ | унѣсѣмѣ. ѣе | лѣко н ѣдоу | рнѣхъ. ннѣи | ѿ же ка- 30
 хоу а | доуѣнѣи. кн | да же се рабѣ | бѣи. поуюдѣ | са гѣа. во-
 ле | уѣто се боудѣ | тѣ. сѣдаци | н оубози соу | тѣ зѣло. ѿ пре-

(1) конечное *a* почти стерто. (2) Было ѿ; исправлено на *и* (3) о—
 на полѣ; проп. и кнн. На полѣ же кнн.: ѿ

⁴ окаянства Ч. М. Н Ун.¹; окаянства (< лукавства) У¹; срв. О ⁵ самочиния Ч. М. Ун.¹; самочна Ф

62 *1 оп. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ² мурина доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹
³ бѣсовскаго У¹ О Ун.¹ ⁴ хранинѣ Ф

стои́щнїи въ | (л. 52, с. 1) свѣтълахъ ѿ | дежахъ. н недо | мы-
 слащю же | са ꙗмоу что се | боудеть. ꙗви | ꙗмоу бѣ кто сї-
 соуть. престо | щнїи. что ли | ꙗсть трапеза | н реуе престо-
 щнїи ангѣл | бнїи соуть. н мѣють такъ ⁵ | уннѣ да въ вре | ма
 5 ѿбѣда пре | дѣстаноуть. | съказакъше | роуце. ꙗко гла | зн⁽¹⁾
 слоужите | ли бнїи. да ꙗ | гда науьнетъ | са слово клеветно.
 нан нво | (л. 52, с. 2) неводокно къ | боу глати на | трапезѣ.
 да | ꙗко се буюсѣ | ѿгонитъ дѣ | мѣ. тако н зѣ | ламъ бесѣда
 ѿ | гонитъ ангѣлы | бнїа. н изъла | зашнмъ же | стымъ айге-
 10 ломъ бнїемъ. | приходитъ тѣ | мьнѣ мрдуѣ | нѣ златн дѣхъ. | н
 късѣваіетъ | зло посреде ѿ | бѣдаіощнхъ. | дымъ зломра | уьнѣ.
 на на | проанваіа ѿ | словесъ бѣса | щнхъ. н ѿ бесъ | (л. 52
 об., с. 1) дѣ здынхъ ꙗ | влаютсяса кса. | н се гла стынѣ. н |
 оуднви кса н | ринедѣшаіа. |
 15 **63.** н пакы съда | цно правдыно | моу къ велнїи | своенї
 приде къ | немоу кра гла | уюжюса текѣ | ѿуе велнкы | н по-
 неже смѣ | рашеса утомъ | мнозѣмн. н зѣло хвалнмъ | гла
 ꙗмоу сты | н. уадо къси лї | усо ради не пре | възношоса. |
 н реуе нн ѿуе. | аше бо кыхъ | къдѣлъ не кы | (л. 52 об.,
 20 с. 2) хѣ въпраша | лѣ троїсѣа сты | на. гла ꙗмоу | стынѣ. ве-
 щн | ю прнсно два | шѣды н ¹ трн | шѣды н усты | рннѣды
 прн | ношю предѣ са | грѣхы своа. | ꙗже безкожъ | нѣ створнхъ. |
 н помышла | ꙗ болю днїею. | зѣло. н стнро | ста не къдѣ
 съ | творнхъ ли | оугодна боу | моіемоу. да | того ради не |
 25 превъзношю | са. аше бо слы | шнте хвалы | (л. 53, с. 1)
 слоуха моіа. то | оуннубжаю се | бе. н реуе ꙗмоу | а ты уадо
 хва | лнши ма. ꙗдн | ною нан двашѣ | ды. в недѣли. | азъ бо
 прнсно | по кса днн секе | оуннубжаю | н въ оурокѣ въ | лагаю
 мна се | бе пѣса смѣрь | даща н изъ | гннла. уьркн | н пѣла.
 30 н смра | да. н на гнон | цн повѣржена. | гла ꙗмоу кра | тѣ рцн
 мн ѿ | уе коіею кнно | ю мнози ѿ уь | ловѣкъ нена | видѣтъ
 правъ | (л. 53, с. 2) дннкъ. дроу | зннѣ же оунн | убжаіотъ. н
 нї | же блазнать | са ѿ ннхъ. ѿ | кн хвалать | ѿвн хоудать |
 гла ꙗмоу пра | въдны. уадо | зѣло ꙗсть пра | въдннкоу ² хѣ | ла

(1) а подѣ титломъ

⁵ таковыи У¹; таковыи О63 ¹ или Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ ² на пользу доб. Ч. М. Ф О Ун.¹

УЛѢУА ІАКО | ЖЕ НА ПОЛЪЗѢ | СОУТЬ НѢСН | ЗВѢЗДЫ. ТА | КО ТИ Н ТО.
 ВИ | ДѢХЪ БО АЗЪ. | ПРАВЪДИНКА | НА ДНЬ ВЪЗЕ | МЛЮЩА ДО .ІІ. |
 ВЪНЬЦѢ. ГЛА | ІЕМОУ БРАТЬ | ОУКАЖИ МИ | КЪННМЪ ѠБРА | (Л. 53 ОБ.,
 С. 1) ЗЪМЪ ПРИА | ЛЪ ІЕСТЬ ПРАВЪ | ДИНКЪ. ІІ. КЪ | НЬЦѢ .: (1) |
 ГЛА⁽²⁾ ІЕМОУ СТЫ | И ПОСЛОУШАИ | МЕНЕ УАДО. *МЪ | ЖЪ ІЕГО ЖЕ 5
 ТИ ПО | ВЪДЮ. ЖИВА | НЕ КЪ ѠГРАДА | ХЪ³. МЪЖЪ ЖЕ | ТЪ БЛГО-
 ѠБРА | ЗЪНЪ. МНОГА | КО ДѢЛА БЛГА | ТВОРАШЕ ВСЪ | МЪ СОУЩНМЪ |
 БИЗЪ⁽³⁾ ІЕГО. И ЛЮ | БЛАНЕ ВСА ІА | КО АНІАТЫ КИ | ІА. ѠНН ЖЕ
 НА | ВЛЖЕНН Ѡ НЕ | ПРИАЗНИ. ЗЪ | ДО СА ІЕГО ГНОУ | ШАХОУ. И
 НМА | (Л. 53 ОБ., С. 2) ХОУ ІЕГО ІАКО | ЗЛОУДІА. ѠКІ | ГЛАХОУ 10
 ІАКО ЛЪ | КАКЪ ІЕСТЬ Ѡ | ВИ ЖЕ ІАКО КЪ | ЕРЕСЬ⁽⁴⁾ КЪНАЛЪ | ІЕСТЬ.
 ІАКО Ѡ | БЛУАИ ІЕСТЬ | ДНІАКОЛОУ ОУ | КАРАТИ СТЫ | ІА ПЛОУЩАА |
 УЛѢКЪ. И ТА | КО НАНЪ ВЛЕ | ВЕТАХОУ. ѠНЪ | ЖЕ ТО СЛЪШНА | КЪ
 РАДОВАШЕ | СЛ. И БЛГОСЛО | ВЛАНЕ⁴ ГЛА. ГИ | ДАЖЪ МАТЬ | НЕНАКН-
 ДА | ЦИМЪ МЕНЕ | ИЖЕ МИ РЪКНОУЮТЬ. И И | ЖЕ НА МА КЛЕ | (Л. 15
 54, С. 1) КЕЦНОТЬ ТАКО | ЖЕ И ПОНОСАЦИ | МЪ МИ. А НЕ МЕ- |
 НЕ РАДИ НЕ | УНСТАГО⁵ | ДА НЕ ПОСТРА | ЖЮТЬ. ЗЪАЛО⁶. НИ | КЪ ПЪ-
 НЬШЪ | НИИ КЪКЪ НИ | КЪ ПРИДОУЩИ | И. НИ НА КЪЗЪ | ДОУСЪ.
 НИ КЪ | УАСЪ СМЪРТЪ | НЪИ. НИ КЪ | ДНЬ СОУДЪНЫ | И. НЪ СЪ-
 ТВОРИ | И СЪКРОУЩИ | НЕВИДИМАГО | ВРАГА. ИЖЕ ТО | ІА ПОДВИЖЕТЪ | 20
 НА МА. И ОУНИ | УЪЖАЮТЬ. ТЫ | КО КЪСН ВЛДКО | КЕСМЪРТЪМЕ. |
 (Л. 54, С. 2) ІАКО ѠНЪ ДОУКА | ВЪИ КЪСЪ КЪ | СТАВААІЕТЪ НА |
 МА. МОЛЮ ТА | МЛРДЕ. НМЪ ЖЕ | ѠБРАЗЪМЪ МЕ | НЕ ИЩЕТЪ СКЪ | Р-
 НЬНАГО. НЕ Ѡ | ВРАТНАЪ СЛ ІЕ | СИ Ѡ МЕНЕ ІЕАН | КО ТИ СЪГРЪ- |
 ШНХЪ. НЪ ПРИ | ПАДАЮ КЪ БЛГО | ОУТРОБИЮ ТВО | ІЕМОУ ПРОСА 25
 ПРО | ЦЕННИА. ИЖЕ Ѡ | ХОУДАЮТЬ РА | БА ТВОІЕГО. *НЕ | ѠВРАТИ ПХЪ⁷
 ЛН | ЦА ТВОЕГО⁸. НЪ | СІСН ІА МАТНО | ТВОІЕЮ. И ПОК | РЪИ ІА
 ЦЕДРО | ТАМИ ТРОНИИ | (Л. 54 ОБ., С. 1) ѠУИСТИ И ПРО | СВЪТИ
 ІА КЪ | КЪКЪ⁹ АМНИИ .: |

СИЩЕ ПРАВЪДЪ | НЪИ МОЛАШЕ | СЛ. ЗА НЕНАКН ДАЦІАА ІЕГО. 30
 И | ѠКЛЕВЕТА(В)ЮЩА⁽⁵⁾ | (SIC) ІА И. ІЕАНІДЪ | НА ДНЬ МОЛА- |
 ШЕСА ЗА НА ТО | АНШДЪ АНЪ | ГЕЛЪ СЪХОЖАНЕ | И КЪЗЛАГАНЕ |

(1) Въ той же строкѣ кин.: аа (2) Г проп. и кин. (3) зъ написано между строчками (4) еъ написано между строчками (5) в написано между строчками, надъ а.

*8 оп. (пал.) Ф³ градѣхъ Ч. М. Ун.¹; градѣ У¹ Н О⁴ Бога доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁵ оп. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁶ зло Ч. М. ⁷ оп. О *8 оп. (пал.) Ф⁹ вѣкомъ доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.

вѣрхоу правѣ | дѣнаго вѣнѣ | цѣ ѿ каменнѣ | драгата. нѣ нн |
 правдѣннѣ | того уюмше. | како вѣ всакоу | мѣтвѣ вѣнѣ | уа-
 иѣтса. нѣ прѣ | сно молашса | (л. 54 об., с. 2) всею дѣшею.
 ѿ бѣ | невиднмо вѣ | нбуанс н. да се | го радн къзлю | кленнуге. |
 5 попоуца | иѣтъ бѣ правѣ | дннкомѣ оу | корнзноу прн | нматн.
 н оуни | уѣженнс кѣго. | да тѣмѣ тма | мн оумножн | тѣ нмѣ
 вѣнѣ | ца н слакоу. н | множество в | ластнхѣ.

64. гѣа | иѣмоу накы в | ратѣ сн мн оу | кажи науге вѣ | се-
 го. како соу | тѣ мнози кла | гонравнн. не | твораче зла | (л.
 10 55, с. 1) ннкомоу же. н | блазнѣ нмѣ прѣ | лежнть. рѣпѣ-
 цнотѣ ко на на | гѣюше. аше соу | тѣ хотѣан сѣсе | нн быти.
 то вѣ | поустынахѣ | нмѣ бѣ лѣно | жнтн. а вѣ мн | рѣ иѣанко
 же н | хѣ иѣсть тѣрѣ | славынн соутѣ. | н лнцѣмѣрн. | сде бо
 ѿстаютъ. | да са наслада | тѣ славы уао | вѣтѣскы. гѣа | иѣмоу
 15 стѣнн | уа | до. не мѣсто сѣ | насаетѣ нѣ по | тѣцанше до-
 бро. да вѣнемѣ | лн оубо н азѣ | (л. 55, с. 2) тн *редамѣ¹
 на | оуказаннѣ² нѣ | рконѣ³. како⁽¹⁾ иѣно | хѣ жнкынѣ вѣ | жн-
 тнн оутодѣ | бѣу. ѿко же сѣ | вѣдѣтельст | коуѣтъ нса | ннс
 ѿ иѣносѣ. | н клнса днкѣ | по ѿ немѣ. ка | ко женоу н дѣ | тн
 20 нмѣ. н сѣ | неустымн | уѣвѣкы жнкы | н оутодн бѣнн. | зрн же
 н ѿбра | ма како дроу | гѣ бѣнн науге | са. женоу нмѣ | вѣ. н
 .т. н нѣ. до | мауадыцѣ саз | гѣ нмѣкѣ. н мѣ | ножество зла- | (л.
 55 об., с. 1) та. н срекра. н нѣ | уѣто же иѣмоу | бѣ⁴ вѣ томѣ
 сѣ | понты. смотрн | же н лота кде | н тѣ жнклше. | не посредѣ
 25 лн | блазнты днн | кола. вѣ содомѣ | хѣ. н многаннѣ | дѣ кн-
 даше пра | вѣдннкѣ⁽²⁾ пре | дѣ сокою нагѣ | бнчннѣ тѣ грѣ | хѣ⁴
 творнмѣ. | н ннкого же | ѿ ннхѣ не мо | же ѿсоуднтн. | тѣмѣ
 же н бѣ | люклаше н. н | црѣтка своѣго | не лннн иѣго. | разоу-
 мнѣ же | ѿ клѣнѣтѣмѣ | (л. 55 об., с. 2) нѣвѣ | же вѣ | црѣ
 30 жнвоуцн | мѣ на вѣсто | цѣ. кѣтѣство | н славоу беспрѣ | кллада
 нмѣ. же | ноу н дѣтн н | рабѣ н рабѣ | на. н тоу разѣ | мѣмѣ
 многѣ | мѣ сѣсеннѣ оу | доуцн. тако | же н нсакѣ н н | ѿкоуѣ.
 н нѣсѣ | фѣ. н ннн тѣ | мамн не оуто | днша лн тн бѣу | соу-
 цѣ вѣ мнрѣ⁵. | уѣто же даннѣ. | уѣто же н трн | иѣ ѿтроцн. ѿвѣ |

(1) а передѣлано изъ о (2) а написано надѣ р подѣ тнмомѣ

64¹ и доб. Ч. М. ² оно доб. У¹; казаніе Ф *³ исповѣдаю наказа-
 ніе Ун.⁴; ⁴ грѣхо Ч. М. Н О ⁵ что же Моусей доб. Ч. М. Н У¹ Ф О
 Ун.¹

кѣ уѣрмынѣ | мѣ морн. ѿвѣ | кѣ ровѣ. ѿвн же | (л. 56, с. 1)
 кѣ неци помо | лншаса кѣу. н | оуслыша⁶ н сѣсе⁷. | како
 нѡна кѣ | урѣкѣ кнговѣ | помолнѣса | оуслышанѣ | бѣ^с. ѿ раз-
 конѣ | ннкѣ на крѣтъ | внса іѣдннѣ | гал^с нспоуѣрь | породоу
 ѿвѣ | рзе. се ѡставѣ | лю дрѣвннѣ⁽¹⁾ .: |

Н⁽²⁾ рекоу ѿ нѣзе | кннѣ н ѿ ма | насннѣ. н ѿ навѣ- |
 вѣходоносорѣ (sic) | ц^срн. н ѿ дѣдѣ. | баѣнѣмѣ. н | ѿравѣ клоу-
 дѣ | ннцю. смотрѣ | оуко уадо како | всн оугоднша | (л. 56,
 с. 2) кѣу разануѣ | нѣмн подвн | гѣ. ѿ⁸ блѣнаго | навла зна-
 іѣшнѣ | самѣ. како тн | ѡбратнѣса | кѣ уастѣ какѣ | авнса кѣу. 10
 да | на всакомѣ мѣ | стѣ ѡбрѣта | іѣтѣса снѣсннѣ | кннѣ. да ѿ
 томѣ | не коудн прѣ. | ѿ іѣже глѣтн | іако правѣдѣ | нннѣ
 ѡвѣмѣ | на оугоднѣ соу | тѣ. ѡвѣмѣ на | тагоуѣ. внн | маѣ
 уадо *кѣ | зѣнцю тн ма | лѣмѣ наказѣ | ннѣмѣ. не вн | дн-
 шн лн⁽³⁾ уадо⁹ іѣтѣ | (л. 56 об., с. 1) да бѣ дѣдѣ нѣ- | 15
 цаістѣ. всѣмѣ | не оугоднѣ іѣ | стѣ. ѿвн глѣютѣ | нѣ^с се док-
 ро. нннѣ | же слава кѣу. кѣ | ко далѣ іѣстѣ | земан сѣто | стѣ.
 зрн же н се | како тн ство | рнлѣ іѣстѣ бѣ | знмнн крема |
 стоуденнѡ н | мразѣмѣ да | оубознн глѣю | тѣ ноуто ство | рн
 бѣ снцю стѣ | денѣ. да знмо | ю мремѣ. ѿ кѣ | тннѣ тѣгда 20
 ве | селѣтѣса. оутѣ | шеннѣ тѣгѣ | да ѿ бѣтѣства | імоуѣре.
 про | (л. 56 об., с. 2) тнкоу стоудѣ | нн н мразоу. | вннѣмѣ
 н хлѣ | бѣ н масѣ н | скнтамн | многоѣнѣ | нѣмн. всѣ кѣ |
 же на пользѣ | вннмаѣ же | се іако весноу | прнѣмѣстѣ | лѣ-
 то. н зно | н велнкѣ тро | рнтѣ. н томѣ | глѣютѣ дроу | зннѣ. 25
 іако зн | ма колышн іѣ | стѣ. нн моуѣхѣ | ко іѣстѣ нн ко-
 марѣ. н сѣдра | вѣншн іѣстѣ | лѣта⁽⁴⁾. ѿ дроузі | н лѣто хва-
 ла | тѣ. нѣ гѣтѣ (sic)¹⁰ | (л. 57 с. 1) іако х^са бѣ нанѣ | го
 іѣса іѣстѣ по ра | зоумоу блѣгоу | како вѣнлѣцьнѣ | са улѣкѣ
 бѣ^с | н сѣ непокорн | кѣнннн поко | рнса родоу жн | докѣ- 30
 скоу. кѣ | стѣ ѡгона про | каженѣнѣ ѿ | унцѣа. *сѣ-
 ны | іѣ просѣвѣнѣа. ¹¹ | раслабленѣа | нѣѣлаіа. мѣ | рѣвѣна кѣ-

(1) на полѣ кнн: лѣ (2) и проп. и кнн. (3) *ни* приписано ма-
 ленькими буквами сверху тѣмѣ же почеркомѣ, что и вся рукопись
 (4) *a* изъ *o*

⁶ Богѣ доб. У¹ ⁷ ихѣ доб. У¹ ⁸ ѿ О ⁹ оп. (пал.) Ф ¹⁰ глѣютѣ Ч. М.
 и др.; глѣетѣ Ф ¹¹ оп. Ф ¹¹ хромѣа простираа доб. Ч. М. У¹ Н Ун.¹
 (Ф.: хромѣа *процѣя*) О

ѣк | рѣшахъ. съ мѣ | тарнъ вѣдѣнъ. | клоуѣнница ѿ | унѣаѣ. ѿ .ѣ.
 хлѣ | къ множество. | народа настѣ | тн. соуть же н | на зна-
 менна | (л. 57, с. 2) ѣже створн. | ѿ ннхъ же не | можеть
 уавѣ | къ тѣлѣнъ | нъ издрѣци | укъто бѣга за | то приаѣтъ |
 5 Гѣ наннѣ ѣсъ хѣъ. | н ѿки гѣхоу | ѣко уавѣкъ | се нѣ ѿ бѣ. ѣ
 дрѣ | зинъ гѣхоу | ѣко самара | нннѣ ѣсть н | бѣсъ нмать. |
 ѣ дроузнѣ за | оушахоути | н. ннн же кн | ѣхоутъ н. н пѣлъ |
 вахоу (1) на прѣ | унсток ѣго | лице. н пото | мѣ н распа-
 ша | н. да ѣще съ | (л. 57 об., с. 1) творѣнаго нѣ | ѿбрѣ-
 10 тохомъ. | како не бѣ оу | годнѣнъ всѣ | мѣ уавѣкомъ. | то како
 уавѣ | къ хода пра | вѣдѣнъ. може | тѣ уавѣкомъ | оугодити.
 да | видѣннн ан уа | до. како тн бѣ | науалѣ ѿбрѣ | теса
 уавѣкъ. | ѣвѣлѣ доброн | ракънѣ. ѣгда | же на землн | жнкѣ. н нн-
 къ | то же къ уао | вѣцѣхъ не | ѿбрѣташеса | лоукавѣна |
 15 твора. нн братъ (2) | братоу. нѣ | (л. 57 об., с. 2) ѿтъ днѣ-
 вола | дѣла. закнсть | ю днаволою по | днѣжеса бра | тѣ на
 брата. | н не къзможе | правѣдннн. | ѣвѣлѣ. напастѣ | късовѣ-
 скнѣ. | оуѣвѣатн. н | шеть ко са уадо. | ѣще приаѣде | нн
 работатн | гѣн. то оуото | канъ сн срдѣе къ | напастѣхъ |
 20 тѣрнѣтн.
 65. Гѣлѣ | ѣмоу братъ | при всемъ ѿуѣ | оугоднѣлѣ ѣсн |
 ракоу своѣмѣ | да ѿ немъ же | нѣнѣ кънро | шно трою сто-
 (л. 58, с. 1) стѣ то мн оу | кажн. не ко хѣ | да мн ѣсть
 ко | лѣзнь срдѣю | :. О (3) соломонѣ цѣъ | рн. понеже ѿвѣ
 25 гѣють погоу | вѣлѣ ѣсть дѣ | шно свою. то | анка премоу-
 дрость соушн. | а дроузнѣ нн | ѣже ѣмоу бѣ | ѿ бѣ дана.
 ка | ко погѣке н | бѣ | зѣвѣстн бѣ. | гѣлѣ ѣмоу пра | вѣдннкъ.
 то | то ннкто же | не вѣсть. тѣ | къмо бѣ ѣдѣ | нѣ. не ко
 са ѿ | крѣ ннкомѣ | же. ннколнже. | (л. 58, с. 2) ѿ сѣхъ.
 30 гѣлѣ ѣ | моу братъ. ѣ | зѣ вѣроую бѣу. | ѣко ѿ тебе н | мать
 са оуѣт | дѣтн нстнна. | ѿ немъ. гѣлѣ ѣ | моу правѣднѣ | къ.
 вѣроу ннѣ | мн уадо. ѣко | мнѣ ѿ томъ | скѣрѣѣ ѣсть. | н
 не мооу до | мѣсантнса | како такъ пра | вѣдннкъ по | гѣ-
 ке. ѣ млѣтѣ | кънѣ бѣ хота | н прнсно ѿбѣлѣ | гѣунтн. скѣ-
 35 рѣ дѣла моѣ | ѣ ѿканнѣ | м. кѣн мн сво | ннн оустѣ | (л.
 58 об., с. 1) ѣко нѣ погы | бѣлѣ. ѣкоже | мнози мна | тѣ.

(1) ѣ надѣ л подѣ титломъ (2) т надѣ а подѣ титломъ (3) О въ видѣ челоуѣческой головы съ шей, кнн; на полѣ кнн. лѣ.

не ко са ієсть ѿвѣрглъ реуе развѣ тѣкѣ мо предельченѣ бы° ѿ
 лоукавъ нѣмъ жены. за създани іе храма коу мнрѣска¹. и за
 покаженіе іего. по похотѣ нншю любоудѣнцѣ². и оусты свонми
 ннка коже са мене ѿвѣрже. и по съконьчаніи іего до моіе го
 прихода. то лнко лтѣ съдѣ къ тмѣ (л. 58 об., с. 2) и въ сѣни 5
 смѣ рѣтнѣи. стража велми крѣ пѣцѣ. и при шѣдѣ оубо азѣ
 къ адѣ. оумьрѣ шайѣ ѿ пренсподннхъ вѣскрѣснхъ. да тѣгѣ да
 вѣставнхъ дшю іего. и при ведохѣ и въ жїзнь вѣубноу ю.
 смѣрнхъ ко н толицѣ мн лтѣ. и къ тѣмѣ носѣ дѣ. и пре-
 долѣ скрѣрѣ та всѣ мѣ грѣхомѣ іего. и съподобнхѣ н толи- 10
 коу дароу іеже агнне вѣзала (л. 59, с. 1) на на ма тн мо іа.
 и помогѣ іе моу избавнхѣ и ѿ мрака тѣмѣ наго. іе лнко ко
 хоцю творю къ сконхѣ сн. и не стѣ соудцаго мн. бѣ ко
 бѣгѣ азѣ іесмѣ сїса іа іже хоцю. мѣ ножѣства радї ма тн мо-
 іеіа. сн рѣкѣ бѣ моіе іе хѣ. и вѣзидѣ на нѣса. азѣ же ѿ то- 15
 лѣ радоу іа са и веселю. ѿ сїсеннїи правѣ днаго. и ѿ мло рднї
 кнїи. и се слышавѣ бра тѣ нже вѣпра (л. 59, с. 2) шане зѣло
 са вѣзвссан сѣ рдѣмѣ :

66. И⁽¹⁾ накы гѣла мо лю⁽²⁾ тн са ѿўе наоушн ма ка ко
 дрекннїи уаіѣн. оусп рднне пмахоу гѣлатн къ ѿ ѿемѣ на оуспѣхѣ. 20
 и реус гѣн уадо іестѣ бѣ дай скоіе слово. на оуспѣхѣ твоіен
 дшн. како къ дрѣвннхъ лѣтѣхѣ ѿ ѿн нашн нмѣан соу тѣ мнрѣ
 твѣрдѣ. и въ мнрѣ скоіе жнтнїе про (л. 59 об., с. 1) во-
 днша. мѣ же вѣнѣ іа коже се вндншн ѿ скрѣрї в напастѣ.
 ѿ напастн вѣ стоуженнїе. премѣноуѣ тѣса¹. и тако ѿ коньчака- 25
 іемѣ. скоіе жнтнїе. и гѣла іе моу клѣннїи и послушнн и мене
 уадо. древнн уло кѣшн мно гоу любѣтѣ пмахоу в се ке. и прав-
 доу іи истнноу къ ждо къ искрѣ немоу скоіемѣ (л. 59 об., с. 2)
 и тако вѣзлаю вшнн бѣ. іе же ване напколе іе то. [то]⁽³⁾ при-
 но шахоу бѣу вѣ жѣртвоу. а нѣ нѣ в насѣ нѣ тако. нѣ іе же 30
 кольшеіе то приноснмѣ на шнцїю уре коу. а іе же хоу жѣшеіе то

(1) Проп. и кнн. На полѣ кнн. лѣ. (2) л получилось изъ пе-
 реправленнаго М, вторая палочка котораго послужила для буквы ѵ,
 т. ч. лю въ нашей рукописи представляетъ лигатуру. (3) Второе то
 стерго. (Въ другихъ спис. есть).

65 ¹ кумирства У¹ Ф ² любодѣйства У¹ ³ сердцемѣ Ч. М. Ф Ун.¹
 и др.

66 ¹ преминуемѣ Ч. М. и др.; преминуется О

то приносимъ къ црквамъ бннамъ. да въ си уадо ѿко ѿ нн
оугажахъ боу. по всьхъ н за вса. н тьмь нмахоу ёго по-
моцин ка тнха. н ми (л. 60, с. 1) рѣна⁽¹⁾ всьхъ приношени-
нхъ свонхъ. а мы нмамъ къ бѣ мксто уреко. н тьмь на пол-
5 зоу н на спсени ѿ. никгъ да же не по дасть намъ.

67. Глѣ ѿмоу на кы кратъ. понеже ѿѿе ѿ бѣ ѿсть ѿ-
връжено. пре моудроіе тро іс срѣцс. глѣ ти къ рабоу своіе моу.
іеже на оуспѣхъ. повѣзъ ми нмать ли ко (л. 60, с. 2) лъзнь
нли скърбъ. дѣла раздоуѣиці сѣ ѿ телессс. н ли с тнхостию
10 н оутѣше ниємъ ѿхождѣть. н рече кмь сѣть правды ници. н
оумі рабѣть горко ю смьртно. соутъ же н грѣшнни. сла дѣ-
кою смьртно оумра юще. понеже горка смѣть правдинкь. ѿ-
іемлющо іе моу грѣхъ іаже къ житі н сьгрѣшн. (л. 60 об.,
с. 1) никто же ко іе моу без грѣха⁽²⁾. тьмо іе дннъ бѣ сла-
15 дѣка же смьртъ грѣшн коу. ѿіемлю цю іе моу ма доу прав-
доу іеже іесть к не правдѣ стко рнак. глѣю ти уадо. ѿко го рка
іаглаіе тьса правды номоу смѣть нъ къ уасъ. а потому радѣ-
іетьса н кесе днтьса. въ скѣтъ. а грѣшн нкоу аце іа витьса
въ уа^с (л. 60 об., с. 2) сла дѣка смьртъ. нъ при сно горитъ
20 н колитъ. к не гаснѣмь ѿгни¹. сѣть же ни беза коньници.
іаже люте предаютъ дѣша своіа къ моукоу⁽³⁾. : соутъ⁽⁴⁾ же
ни н правдин цн. іаже пре даіотъ дѣла кротыцѣ. н потому ке-
домн сѣть въ породоу. по іеже оубо мъ ножи соутъ соудове
бнн². (л. 61, с. 1) проповѣдаю цре іеѣ бѣгамъ дѣла. ѿвн зѣ-
25 лам. а зѣра цре горѣ какъ іен коудеть ѿвѣтъ. нли спснннѣ. нли
ѿсоуженнѣ. н донелѣже ко не приде съ горы ѿвѣтъ. толи-
коу тоу гоу нмать дѣла нста здиѣма. уа сто роуцѣ въ здиѣтъ
на высотоу. мо лацнса да не ѿвѣржена коудеть къ скръ жь-
цюшнмъ на ню. нмоутъ же тьгда (л. 61, с. 2) лиѣн велн-
30 коу неуалъ. уаіоце блѣнаго ѿвѣта. такожде же н бѣсн. уаю-
це погыкѣль наго ѿвѣта да тьмь дѣла тьгда колнть бѣднѣ.

(1) Здѣсь слѣдовало бы доб.: *вз* (2) 2 подъ титуломъ (3) на полѣ
кин.: *лѣ* (4) *С* проц. и кин.

67¹ пламени Ч. М. Ф О Ун.¹ 2 нѣ (и есть О) ти, чадо, чюдо еже
умрети, но еже въ часъ онъ оужену быти отъ судіа за дѣла. Егда бо
душа разлучается отъ тѣла, приѣмлютъ ю ангели, приходятъ же и тѣ
ангели, іаже хранить родъ крѣтіанескь, и стоять смотряще, что убо бу-
детъ подвигъ былъ душа тоя, събираетъ же ся множество ѿбсъ, и стоятъ
ови доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹

ѿ жидлюще оу вѣдѣти с не кесе добраго по велъннѣ. нан ѿкань-
наго іе же къ погыбѣль ведеть.

68. н си рекъ стынъ въ ста н мѣтвой науатъ творѣти.
се ко нма ше присно. іе же нз оустъ не испоуца ти прѣруства
(л. 61 об., с. 1) дѣдва. нже дн кнѣ іе іако въ снѣ многажъ дѣ 5
обретане са съ у тою съ вѣстью пооу уама са стынъ мѣт слово-
семъ вѣннемъ. то ко дѣло нма ше блаженнѣ ти апла павъ ла
нз оустъ¹ не испоуца ше. н съ слъза ми исповѣда шеса
іемоу. многанъ дѣ же стынъ на вѣль прнхо жане к немѣ
къ снѣ. н пооу уаме н. нмъ же нспѣане по бане срѣце (л. 10
61 об., с. 2) іего н проскѣ цено. н дѣмъ стынъ іако без
раздоу уеннѣ бане ѿ навла а пла. н ігда же къ кто
слово нздрекѣ ѿ навла апла радоканеса н ѿ имени іе.

Продѣкннѣ (1) ннфонтъ гѣане ѿ навла. все нѣо н зем-
ла. мѣ нѣ драгъ² н зѣ ло люкнмъ навла. тврдннѣ кора блъ 15
хѣ. све тлоіе ѿко. си ѿ она стго. ун стынъ кожь (л. 62,
с. 1) н женнхово дѣнь когла³но слакнмъ прнсно. разгара-
іа са на любъ въ навлаю.

69. н пакы сѣда цю іемоу къ кѣтѣць прннѣдъ къ
нсмоу бра тѣ вѣпроси н гѣа. повежъ ми ѿуѣ коую мѣздоу 20
нмоу тѣ. нже даю тѣ нмѣннѣ своіе ннцн мѣ. гѣа іемоу
стынъ нѣси ли самналь стѣго іеванъ гѣанѣ. уто пѣрвоіе
гѣа¹ гѣа моужъ (л. 62, с. 2) многанъ дѣ слынахъ. но
хотѣль быхъ слышатн ѿ стѣхъ оустъ тронхъ. гѣа іемоу
стынъ. бѣ нѣоу н земан да ти дасть по вѣрѣ твоіен. слово 25
ѿ мене на пользоу. а зѣ ко немоіенъ² іесмъ н не досто-
ннѣ. ѿ кауе слыши брате н конни. П (3) къ же уаѣкѣ. н
кто къ мнѣ жнкнн. кю рѣкѣ нмене мѣ. архннѣрѣ н. къ же
мѣтѣвъ нздрадъ. созо менъ² нмене (л. 62 об., с. 1) мѣ.
н тѣ іедн ною градннъ сквозъ градъ. оузрѣ ннцн н сквѣ 30
рнѣ на. н съвѣль вѣса дасть іемоу ѿдежю свою. н нде къ
домѣ скон. къ же жатва. н дѣнь *гѣноу лѣса в навѣ уернѣ³
н ма ло оусноуѣ въндѣ въ снѣ іако ѿбрѣса въ дворцн.

(1) П проп. и кин. (2) з передѣлано изъ о (з) И проп. и кин.;
на полѣ кин.: аѣ.

68¹ блаженный доб. У¹ ² дръгъ Ч. М. Ф

69¹ гѣа У¹; гѣа Ф ² Созомонъ Н Ф; Созомонтъ О ³ прекло-
нился на вечеръ Ч. М. Ф О Ун.¹

ПРЕЮДНѢНІ | В НЕМЪ БАНЕ | СВѢТЪ БЕЗЪ МЪРНЪНІ. | УНСТЪ ⁴.
 Н ЦВѢ ТОВЕ РАЗНІ УЪННІ МНОЗІ | (Л 62 об., с. 2) Н САДОВНІЕ
 ВСА КО. Н ВНДѢ ННТІ | САДЫ НЖЕ БА|ХОУ ѿ ГОРЪ ДО | ДОЛОУ
 ОБРА|СНІ ПЛОДЫ ДО | БРОВОНЪНТІ МН. ННО МНОГО САДОВНІЕ | НМЪН
 5 ПЛО|ДЫ КРАСНТІ. Н ВЪНІЕ ДО ЗЕМЛІ ПРЕКЛО|НЬСА. ДРОУ|ГЪ ДРОУГА
 ДО|БРІЕ. ПТИЦА ЖЕ МНОГО ОБРАЗНТІ|СЪДАХОУ ВЪ|РХОУ ІЕГО. ПЪ^с
 ПОЮЩЕ СЛА|ДЪКОУ. ДРОУ|ГА ДРОУЗЪ НРІ|КЛАНІЮЩЕ | СЛ. МЪЛУАННІ
 (Л. 63, с. 1) ІА НЕ НМОУЩЕ | Н ДРОУГА КЪ ДРОУЗЪ ВЪЗН|РАЮЩН.
 БЕЩН|СМЕНЕ СЪДА|ХОУ ПОЮЩЕ. ІАКО ЖЕ ГЛА|СОУ СЛЫШАНЪ | БЫТИ
 10 ѿ ЗЕМЛІ ДО НЕБЕСЕ. | САДОВНІЕ ЖЕ ТО | КОЛЪБАШЕСА | СТОІА. ВЪ
 СЛА|БЪ ВЕЛНЦЪ. | ІЕЖЕ СЛЫША|ТН Н ВНДѢТІ | Н ПТИЦА ѿНТІ | БЕЗ-
 МЪРНОУ | СЛАДОСТЬ | ТВОРАХОУ УЕ|ЛОВЪКОУ ТО|МОУ ВЪ НЕН|ЗДРЕ-
 УЕННЪ|РАДОСТН. СН ЖЕ ІЕМОУ ВН|ДА (Л. 63, с. 2) ЦНО. ПРИДЕ
 НЪКТО К НЕ|МОУ КАЖЕНН|КЪ Н ГЛА ІЕМЪ ПОНДН КЪ СЛѢ|ДЪ МЕНЕ.
 15 ѿНТ ЖЕ НДЕ КЪ СЛѢ|ДЪ ІЕГО. Н ПРИ|ДОСТЕ КЪ СТО|БОРНІО ЗЛАТЪ|
 МЪ ПОКРѢКЕ|НОУ. Н СКВА|ЖЪНАМНІ ЗЛА|ТАГО СТОБОРНІ|ІА. ОУЗРѢСТА|ННТІ
 ДВѢРН. | Н ПОАХТІ Н|НТІ ЗЪЛО СЛА|ВНТІ Н КРАСЪ|ВТІ. Н ЗРАЦНО
 СОЗО|МОНУ ⁵ | ТАМО. Н СЕ Н|ЗНДОША НС ПО|ДАТЪ ТѢХЪ | МОУЖН
 СВЪ | (Л. 63 об., с. 1) ТАЩЕСА ІАКО | СЛІЩЕ КРНЛ|ТН. А НО-
 20 САЩЕ | КОВУЕЖЬЦЪ ЗЛА|ТІ УЕТЫРН. | ПО УЕТЫРМЪ | НА КЪНЖДО
 КОВУЕЖЬЦЪ | СЛОУЖАЩЕ. ІЕ|ГДА ЖЕ ПРЕЮ|ДНЪНІА ТЫ | ДВѢРН МН-
 НО | ВАХОУ АНГЛН. | ПОРАЗОУМЪ ІАКО К НЕМОУ | ВАХОУ СПЪНІ|ЩЕ. Н
 ІЕГДА ПРІ|КЛАНІШАСА | КЪ СТОБОРНІ|Ю. ЗЛАТЪМЪ | ПОКРѢВНО|МОУ.
 Н ПРОТІ|ВОУ СОЗОМЪ|НОУ ⁶ СТАНА | СЪНМЪКНІЕ | (Л. 63 об., с. 2)
 25 КОВУЕЖЬЦЪ | СЪ ШЪН СКОИ|ХЪ. Н ПОСТА|ВАНІЕ ІА ЖЪ|ДАХОУ НЪ КОГО
 ВЕЛМО|ЖА ПРНТН | К НМЪ. Н | ВНДѢ СОЗО|МАНЪ. Н СЕ | МОУЖЪ
 КРА|СНЪ ЗЪЛО. | Н ДОБРО|ОБРА|ЗЪНЪ ВЕЛМІ | НЗЛАКЪ ѿ ПО|ДАТЪ
 ТѢХЪ | ПРИДЕ. КЪ А|НГЛОМЪ СТРА|ШНОМЪ. НЖЕ | КОВУЕЖЬЦА | ѿНТІ
 ПРННЕ СОША. Н ГЛА | НМЪ ѿКРЪ | НТЕ КОВУЕ|ЖЬЦА. Н ПОКА-
 30 (Л. 64, с. 1) ЖЕТЕ ІА УЛѢКЪ | ѿНОМОУ. УТО | ІЕМОУ ХРАНА|ТЪ
 СВНТІ. | ЗАНЕЖЕ МН|ЛОГА НАГА ѿ|НЕСЦЮ. Н ТОУ | ДЕНІЕ ѿКРЪ-
 ША ІЕДННЪ ѿ | ЗЛАТЪХЪ КО|ВУЕЖЬЦЪ. Н НА|УАНА НЗЛАГА|ТН СРА-
 УНЦЪ. | Н СВНТІ ЦРЪ|СЪНІА. Н КРА|УНТІА. Н КРА|СНТІ ВНДѢ|НН-
 ІЕМЪ. Н | ПРОСТРАХОУ | ТЪ ІА ПРЕДЪ | НМЪ ГЛІЩЕ. | КОЛЕ КЪРЪ
 35 СОЗО|МЕНЕ (1). ОУГО|ДЪНА АН ТН | СОУТЬ ПРЕДЪ | (Л. 64, с. 2)

(1) со написано между строчками, маленькими буквами.

4 и чуденъ Ф ⁵ Созомону Ун. ⁶ Созомону Ч. М.; (Созоману Ф)

ѠУИМА. ѠНЪ | же глше нъ | смь достон | нъ нн на сть | нь свнтъ
 сн | хъ зрѣти. | кажющемъ | же нмъ свѣ | тлыѧ н пь | стрык н
 зъ латыѧ рн | зы н възн | де унсло нхъ | до тысаца. | н ѧгда
 же по казаша | юмоу | ѧже глѣ | ть юмоу стъ | торнцєю прї | нметъ
 н жи | вотъ въуьны | н̄ насльдоу | юеть за | ѧдн | ноу свнтоу. | глѧ 5
 юмоу по | (л. 64 об., с. 1) велквѧи ѧ | н̄глъ тебе глѧ | со-
 зомене. се | колнко тн | блгыхъ оу | готокахъ | за ѧднноту скї-
 тоу. | ѧже ма | вндѣ нага. | н оумл | рднса | н ѡблеуе ма | ндн
 оубо н тро | рн такоже. н | азъ въздамъ | тн | ѧже вндѣ. | ты
 дажъ оу | богоу. н азъ | въздамъ тн | сторнцєю | се слышавъ 10
 созо | мнѣ глѧ | юмоу стра | хъмъ ѡдъръ | жнмъ н ра | достнѡ гн̄
 (л. 64 об., с. 2) мой. да та | ко лн | юсть | нже мло | тнѡ | тро-
 рать | ннцнмъ. | глѧ юмоу вса | къ нже ѡста | внтъ домъ. | села
 н блтъ | стро. лн сла | воу лн ѡцѧ | лн | мѣрь. лн бра | тью. лн
 сестры | лн женоу. лн | дѣти. лн что | земныхъ. | сторнцєю 15
 прнметъ. | н жнзнь вѣ | уьноуѡ на | слѣднтъ. | се же тн за | по-
 вѣю (sic) 7 не ра | скайсѧ ѡ мн | достынн. | (л. 65, с. 1) нн-
 колнже. | нн оукарѧи | ннца | ѧко | далъ | юсн (1) юмоу | что.
 ѧда вѣ | мзды мѣ сто соу | гоу боу | тьцетъ | въспрнме | нн.
 всакъ | бо да | нн мн | достынѡ. | н расквѣ | тъ. | лн (2) поно- 20
 снвѣ | мздоу сн | погоуентъ | н соудъ прн | нметъ вѣ | по-
 слѣдннѣ | днѣ. н се слы | шавъ созо | мнѣ вѣ | спраноу. н | дн-
 влашеса | уюда ѡ | вндѣ | (л. 65, с. 2) ннѣ. н въста | вѣ | по-
 мышла | ше глѧ. н лн | дроу | гоуѡ свн | тоу боудоу | далъ проса-
 цнмъ. н дроу | зѣи поцн | вндѣ | тъ же съ | нъ. н здоу | тра | вѣ 25
 (sic) 8 разда | ѧ 9 | ннцнмъ. | н ѡвѣргъ са | мнра кы | ю | днѣ
 уьрн | цѣ. сн оубо | уа | до | внжъ. н по | мнн. н | ѧре | възможе-
 нн. | подобъ | нъ. н теке | сторнцєю | по | дано боуде. (sic) |

70. Н (3) се глѧ | юмоу | уа | ккъ | вѣроу | (л. 65 об., с. 1) нмн
 мн оу | е. а | зъ | многы | слы | шавъ | н не на | казанъ | кыхъ. | по | снцего 30
 нака | занъ | нъсмь | слы | шавъ | нн | колнже. | н | ннѣ | же | констнноту | вн-
 жоу. | ѧко | блъ | вѣ | тебе | жи | кетъ | н ты | вѣ | вѣ. | что | стро | рю. | ѧко
 вѣсн | хоу | дннн | сть | оужаю | ть | мн. | любо | юмъ | любо | н | ю.
 н лн | сьпаю. | не | преста | ютъ | ноудѧ | ма | н | югда | сто | ю | на

(1) Написано между строчками, маленькими буквами (2) Л—прописное (3) Проп. и кин.; на полѣ кин.: аз.

7 заповѣдаю Ч. М. и др. 8 въставъ Ч. М. и др. 9 имѣние свое доб. У¹ Ф

- мѣтъ. | и креси ѿ про нтырьство | (л. 65 об., с. 2) вѣлага-
 ютъ | ми къ срѣце. | на хѣ бѣ мое ꙗго. и на стѣу ю ꙗго мѣръ. |
 и на стѣа | нконтѣ. азъ | же вѣдою ѿ держимъ. | не оумю
 5 по жьжеть ма. | гѣа ꙗмоу ра къ кнѣ при нми оутъ шеньѣ. по
 разоумоу мо ꙗмоу. море | са ꙗгда къ | змоутитъ. | како ти
 на | унеть кѣлти | (л. 66, с. 1) издрѣати | на соухѣ. и кнѣ
 нми о ка | мениѣ. да | ꙗгда какъ | нмать кре дѣ камьни ꙗ.
 ѿ скроу шеннѣ на дѣ тьнаго ¹. и кѣлти къ | зфрацаю тьса. къ
 10 мо ре. такоже | оубо помъ сан ² и хоуѣ ннѣ нсхо дѣтъ ѿ дн-
 кола. и | прѣвѣаю ть ³ къ помъ слоу уаѣу скоу. ко ꙗго
 ради ѿ брѣа. ѿуа | (л. 66, с. 2) ꙗнна ⁴ къ | падаеть | са
 ракъ кнѣ. | да тѣмъ ѡ ꙗце къ ѿуа | ннѣ тѣмъ | къзможе ть къ-
 врь | цн раба кнѣ | на снра | ꙗ ꙗмоу тро ра и нагоу коу. мнѣ
 15 бо сице | погочнѣ дѣ ꙗсть. | и погытѣ | ли прѣдъ | ложиа ⁵. ѡ ꙗце
 ли не мо жеть уаѣа | къ ѿуа | ннѣ къкрь | цн. то ѡнъ | нмъ
 науѣ | (л. 66 об., с. 1) ть зыкати | ꙗце ли кнѣ днѣ ꙗко
 не гьене ть нмъ. ть | гѣа поѣтѣ | жень | кыкъ | посрамлѣетьса и
 къ | зфрацаѣ тьса зѣоба | на вѣрхѣ ꙗго. уаѣкъ | же нскоуше-
 20 ннѣ не при ꙗмаеть ѿ соуженнѣ | къ науѣ къ | ныцѣ и сла | воу.
 ты же | стѣрнн | уа | до. постѣмъ | и мѣткою. | и ѡбѣгне ть тебе.
 ро | (л. 66 об., с. 2) дѣ ко съ ре | уѣ. не ѡхо | днѣтѣ развѣ ⁽¹⁾
 мѣткою и по | стѣмъ. си | рекъ оутъ | рднѣтъ бра | та. ѿпоу | сти и
 с мн | рѣмъ. и ѿ | шнѣднѣю | же крѣтоу . . . |
 25 **И** ⁽²⁾ пакы гѣа | ше сѣда. | ꙗко ѿ | кле | веты и ѿ | гнѣва
 ра | жднѣаѣ тьса хоуѣла.

71. ѿ по томъ сто | ꙗцно ꙗмоу | на мѣтъ. | по оутврь-
 женнѣ ¹ до | (л. 67, с. 1) третнѣго | уаца днѣ. и | кѣ оумъ
 ꙗго | къзѣтъ на кнѣ дннѣ. и по | разоумѣвъ | же себе. ꙗко
 30 нспѣаненъ | ꙗсть оумъ ꙗго къ | всемъ | мнроу. ꙗко | же при-
 ннѣнѣтн ꙗмоу къ | неко | вѣноу | трѣ. и посмо | три же оубо |
 поуѣннѣтѣ кѣ | ства | ненздрѣ | уснѣнаго | пра | ꙗцно же оу | мѣ ꙗго.

(1) в написано между строчками, въ уменьшен. видѣ (2) И проп. и кнѣ, на полѣ кнѣ. ѡ.

70 ¹ волнепаго Ч. М. и др. (У¹: волненія), волнѣ Ф ² и боренія доб. Ф ³ прибѣаються Ч. М. Ф О Ун. ⁴ нечаяннѣ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун. ⁵ предадь Ч. М. и др.

71 ¹ оутреннѣ Ч. М. У¹ Н Ф О Ун. ¹

стѣ|моу дхѡу. н | югда же гьрдо|ю се видѣннѣ | разоумѣ. н |
 (л. 67, с. 2) размышла не что видѣ. | н бы къ оужа|ск н
 тренеть | ѿ многого съ | траха. н те|къ скьрѣннѣ|са за дьврьнн
 прѣкьвнѣмн | зовнн гн по|млаоуи. н | стакъ изаѣ|зе не прѣвѣ.
 н иде къ хы|зѣ² скѡи н гѣа не сице. кто | бѣ|вєланнѣ|а|ко 5
 бѣ|нашн. | ты ієсп бѣ|творамъ|юуде|са. ѿтодъ ба|не видѣ-
 ти | ієго. аше пои|даше къ прѣвѣ. | то ѿ|страха | (л. 67 об.,
 с. 1) скьрѣнѣса | ндане.

Исаи.
LXXXVI,
14.

72. въ іє|днно же іако | же хожашъ къ | немоу. ѿкрѣ|ты
 ієдннго | н припадъ къ | немоу. да ми | повѣсть усѡ | радн 10
 скьрка | ходитъ съ оужасьмь. ѡнъ|же іако не ча|іакъ сего ѿ
 ме|не. н рѣ ми къ|роу іи ми ми | уадо іако ке|анкъ|страхъ|
 нмать днѣ|моа. зрю бо | ієланко ієсть | моурино видѣ|ти
 створша|го ны бѣ. н по | разоумѣю | (л. 67 об., с. 2) себе
 іако мь|рзость по | зсман хода | ієланко бо | прѣвѣанка|ієтъ 15
 уаѣкъ | къ творцо | своіємоу кн|дѣннсмь. | толми видѣ|ть себе
 грѣ|шна. н зѣло | неподакна. неанѣ|бо кн|дѣ гѣ на прѣ|столаъ
 хьрѡ|внмьстѣ | сѣдмца. н | съ|страхъ|мь|трєнста|не|кьннѣ.
 ѡбаннѣннѣ | азъ іако⁽¹⁾ оу|стра|шнхъса|а|ко уаѣкъ|сы | (л.
 68, с. 1) н неунеть оу|стнѣ|нмь | н цѣ|а гѣ|сака | ѡфа кн- 20
 дѣхъ | ѡунма. вєан|къ|бо бѣ|на|шнѣ|ієсть н|стра|шнѣ⁽²⁾.
 зѣло | іако же нн не|ко|можетъ | ієго вѣмьстѣ | ти нн зємла|
 нн коньцн | вѣкомъ. н | ієже мало|мь|к|кьтн|въ|мь-
 утаннн. вє|анкъ|бо|стра|хъ н оужасъ | творитъ кн|дѣннмь
 іє|го. 25

Исаи
VI, 5.

73. ииѣгда | же пакы н | доуцо | (л. 68, с. 2) іємоу¹
 поуѣ | мь. видѣ|уло|кька|идоуца|прєдъ|собою. | кѣ|же
 уаѣкъ|тѣ|дхѡкьнѣ. н кн|дѣ|каѣнннѣ² | за уаѣкъмь | тѣмь|ур-
 на | нъкого³ |доу|ца. н скьрѣнѣ | нъ|помыслъ | кьскьаюца |
 нареуєннѣ | же тѣ|моуѣ | ѿ|бѣга|помы|са. расмацра | прє 30
 помыслы|своа. н уаство | ѡбрацма|са|на|днѣвола. | паканс
 ко | ра|ієго. видѣ | къ|же|правьдъ|ннѣ. дхѣ|доу- | (л. 68 об.,
 с. 1) кькьнн. стоу | жаюцнѣ|уаѣкь|бѣннѡ. вьзѣ|тн|къ|дхѡу

72 (1) и написано между строчками, въ уменьш. видѣ (2) а на-
 писано надъ р.

² хижоу О; хизину Ун.¹

73 ¹ бняженному Нифонту У¹ ² святой У¹ ³ черного и прелука-
 ваго демона У¹

н | глѧ іемоу съ | яростнѧю. пре | стани проуе | не скертне ль-
 стьуе. на ле | жа на здані | не бѣне. каи | ти польза ѡ | каише.
 ѧще | дѧа іего *іеже | не⁴ коудеть по | гыбнеть. глѧ | іемоу
 късь | послоуша | ѧ оуко рекоу | ти. ползъ⁽¹⁾ оу | бо никоіѧ |
 5 же ми несть. | нъ ни хота | ноуднмъ іе | смь с нимь | (л. 68
 об., с. 2) пократи | са князи⁵ | бо имамъ | владоуца | нами.
 н ѧ | ще льнаше | са не борс | мь са съ ро | дымъ крь | сть-
 каньскы | мь. то іего | же насъ ѡ | краиють | ѿ бьсовъ | князи
 на | ни не корю | раса. то ки | ють ны крь | сть. н разъ-
 10 гоняюще | ѿпоуца | ють. мно | зи бо соу | ть ѿ насъ | лви-
 ви н | (л. 69, с. 1) слави. дроузи | н же бьгоуни. | да того
 ради | ноуднть ны | на брань .: |

Глѧ⁽²⁾ іемоу сть | ѧ. ѡканье къ | си ли яко ѡгнь | теке
 жидеть. | н лоукавин | хъ твонхъ къ | съ. н дѧль. по | уто не
 15 плауе | теса. не ѡреуе | наго ѡгня. н | же теке оуто | токанъ
 іестъ. | н се слынакъ | късь. кезвъ | сти кысть. се | моу же
 ирезиъ | вию. н се мно | ване уьриць | уьрмынь. ѧ | нѣльскы
 о | бразъ носл. | (л. 69, с. 2) поуювъ же сть | ѧ видѣ. н се
 неъ | хожаше из оу | сть іего яко | пламень ѡгнь | нъ. н късо-
 20 жа | аше на нѣо. ѧнѣ | ль же ндаше | късавдъ іего | яко
 стьльнъ | ѡгнынъ н дъ | ржаше кони | не ѡбнажено ѡ | ба полъ
 іего. | н ѡбращаше | іемоу дѧю н ть | ло. н ѡбращах | же са
 за нимь | дѧгъ. рзгъ | наше яко н му | ры нѣкыа. | гыва-
 25 вса⁽³⁾ н прѣ | та нмъ. мы | шлахоу бо на | правьдѧнаго. | се же
 25 видѣвъ | (л. 69 об., с. 1) стьнѧ глѧше къ | истиноу днѣ | нъ
 къ | къ стьхъ | свонхъ къ | нздѣ | къ ть бо даеть | къ крь-
 пость | рабомъ свон | мь н ть оуира | влаеть люди | своа
 блг^снъ гь .: |

74. Н⁽⁴⁾ стоацію іемоу | въ праздынкъ | стѧго въскр^сни | на
 30 къ соукотоу | веуеръ н видѣ¹. | н се прх^стаа бѣд | съ стьми апо-
 столы приде по | средѣ народа | бесьдоуіѡи | коупно. съ ннъ | ми
 стьми н | ходаци расъ | мащраше ко | гождо ихъ. ко | ю (Sic)²
 правьдоу н | (л. 69 об., с. 2) матъ. ѧ на мно | зъ къ видѣ-

(1) з—въ уменьш. видѣ, между строчками (2) Г проп. и кин.; на полѣ кин.: лѧ (3) са написано въ уменьшен. видѣ, между строчками (4) И проп. и кин.

*4 оп. Ч. М. Ф О Ун.¹ ⁵ князя Ун.¹

74 ¹святѣй доб. У¹ ²кою Ч. М. и др.

тн ³ радуююцю | са зъло н весела | цю ⁴. видаше бо | ꙗ тѣша-
 ннне | мь великъмь | спяюща о сѣсе | ннн своємь | ꙗ о дру-
 гыхъ | же ꙗко н слызла | шн покываше | главою зъло дѣ | ва-
 цнса. ꙗко | не некоуѣса о | спсннн своємь | н о комьждо
 ста | наше роуцѣ въ | здѣвѣши. къ | рожынемоуся | нз немѣ слы- 5
 зла | шн. н молаше | о комьждо н | хъ слызашн. | н просашн
 спа | сеннн нмъ .: | (л. 70, с. 1)

Сн ⁽¹⁾ видѣвъ правь | дншн. страхъ | мь велинемь. н | люкъ-
 вью одрь | жнмъ уюжаше | са. ꙗко нн въ днѣ | нн въ пошн
 ра | злоушашѣся | прѣтаи бѣа мрн | ꙗ ѿ рода кѣтъа | нска. нъ 10
 при | сно поспѣшенѣ | ꙗе подаеть ꙗемъ | н подвннгъ. на всь | хъ ⁽²⁾
 правьдннцѣ | хъ. да ннкто же | ѿ ннхъ не погы | бнеть. н ꙗгда
 же мнноу бѣа | вса съгладавъ | шн. послѣднже ⁽³⁾ | оузрѣ въ
 друу | гыхъ (Sic) моужа | стоуца видѣ | мь каженика | ꙗемоу же
 са мола | (л. 70, с. 2) ше множество | маломощнн ⁵. | про- 15
 саше оу не | го милосты | на. онъ же не о | зрншеся. при | блн-
 живѣши | же са к немоу | бѣа. гѣа къ ꙗ | нꙗлоу хранн | телю
 мѣста | того. рышн мн | много ли нмѣ | злато уаѣкъ | съ. н рѣ
 ꙗнꙗлъ н | мать влдѣще | срекролюбыцѣ | ко ꙗеть. н мѣ | дннцѣ
 радн | волнть оумрѣ | ти. н кнеть же | н уелаадъ свою | н гла- 20
 дѣмь мо | ра ꙗ дѣлѣмь ⁽⁴⁾ | насн | лавѣ нмъ. гѣа | бѣа. кымъ
 съ | (л. 70 об., с. 1) мыслѣмь съ | стаѣтъ са ⁶ съвѣ | сть ꙗго
 не пода | ꙗ ма^стына оу | козѣн братъ | н своѣн. н гѣа | к ней
 ꙗнꙗлъ по | слоушаш ꙗене | влдѣще моѣ | н повѣдѣ тн. при | хо-
 днть бо дн | ꙗволъ въспо | мннаѣ ꙗемоу | н гѣа. състарѣ | ти 25
 тн са ꙗеть | н потомъ въ ко | лѣзнь къпастѣ | да не дажъ сво-
 ꙗго ннкомоу | же. ꙗѣда како | недоставѣтъ ⁷ | тн коудеть. н
 наушешн тѣ | гда камтнса | н гѣатн. въ | поустошъ ско- | (л. 70
 об., с. 2) ꙗе раздамъ | нн | шнмъ. н кака | са не оуспѣшнн |
 ннусоже. да се | госпоже моѣ | влдѣще прель | стнлы н ⁸ днш- 30
 волъ. уасто влд | гаеть ꙗемоу *о | нъ же омурау | емъ. уасто

(1) С проп. н кнн.; на полѣ кнн.: ѿ. (2) ѿ написано надъ с (3) л между стр. въ уменьш. видѣ, надъ с и ѿ (4) мь въ уменьш. видѣ между строчками.

³(вида—исп.) ю доб. Ч. М. Ф О и др.; видѣ Ун.¹ ⁴веселяшуща Ч. М. и др. ⁵ихъ У¹ ⁵нищѣ доб. У¹ ⁶составляется Ч. М. Ф О Ун.¹ и др. ⁷недостатокъ Ч. М. и др.; недостатки О ⁸нечистый доб. Ч. М. и др.

- по | вноуѣтъся ⁹ по | мыслоу. и пре | бывають пом | рауаиёмъ и
 не | мноуѣтъ про | сащнихъ гѣа ие | моу сѣамъ вѣа | смотри яко
 же | вѣроуѣтъ коу | деть боудеть (sic) ¹⁰ | ѣмоу. бѣ бо не |
 нскоушитель | ѣсть злоу. не | нскоушають | ко нкого же | (л.
 5 71, с. 1) всакъ бо нскоу | шаѣмъ ѣсть | свонми грѣхы | по-
 неже послау | шають днѣво | да и вѣспомн | наннѣ его. и си
 рекъшии ѿтоу | дѣ ѿнде. каже | никъ же по ма | дѣ врѣмени
 слеже и бѣ кола | знь его люта зѣ | ло и ѣгда же вѣ | паде
 уаѣкъ тѣ ¹¹ | вѣ лютоуѣ ¹² кола | знь. истъци съ | кровниа
 10 скоа | златнаа. да | на врауемъ. и | никоуѣа же по | лѣзъ прн-
 ятъ | ѿ ннхъ. нѣ пауе | горѣѣ. | и сице мѣ | ногы днн моу-
 унѣса нзиде | (л. 71, с. 2) ѿ ннхъ дѣюю и | тѣлѣмъ
 оумь | рѣи. и сконуа | са ѿ немь реуе | по. се уаѣкъ и | же не
 положн | бѣ помощнн | ка себе нѣ оу | нова на множь | ство
 15 бѣтства | скоѣго ¹³. да не | моуѣмъ бра | тнихъ преаьстн | тнса ѿ
 сотонъ | да не вѣспрн | мемъ безмн | достнвнанаго | соуда скоу-
 по | стн радн. а | н моуѣе злато | и сребро. да не | тѣ же соудѣ |
 ѿ бѣ прнме | мѣ. и ногоуки | мѣ дѣюю и тѣ | ло и цѣство | (л.
 71 об., с. 1) нѣноуе .:
- 20 75. Н ⁽¹⁾ пакы сѣда | цюю правдно | моу вѣ хлѣкн | нѣ
 скоуѣн. прн | шѣ азѣ вѣпра | шахъ и ѿ мюрѣ | хѣ. аще нмѣ
 ие | зазорѣ какъ уѣ | рности радн. да | соут ли прнхатъ | нн ⁽²⁾
 бѣу. ннкѣде | же нѣсть слы | шала ѿ ннхъ. | яко оутодн бѣ |
 кто ѿ ннхъ. гѣа | мн сѣиѣ послѣ | шан мене уадо. | и по-
 25 вѣмъ тн ѿ | ннхъ. многы | ко ѿ ннхъ нзѣ | ра бѣ вѣ цѣтко |
 своѣ нже зна | мениѣ ¹ уюде | сты процѣто | ша нсповѣдѣ | (л.
 71 об., с. 2) тн уадо жтнѣ | ѿ трѣхъ. вѣ днѣ | хѣ предъ-
 ннхъ ⁽³⁾. бѣ | нѣкто мюринѣ. | разкоуиннкъ ве | лнкъ уѣрнѣ
 зѣ | ло. и страшъ ² зѣ | рѣтн. и тѣ разкѣ | ваше вѣнноу. вѣ | пре-
 30 дѣлѣхъ на | фы. и тольмн | ваше лютѣ. а | ще рнкнаше на |
 уаѣка. томь уа | стѣ оумьраше. | вѣ ѣдннѣ же ѿ | дннн вндѣ
 сѣнѣ | страшнѣ. и | ко ѿбрѣтеса нѣ | на какоу по | ли велнцѣ.
 и вѣ | зрѣкѣ вндѣ рѣ | коу ѿгннноу. | шюмъ велнкъ | творѣцю.

(1) И проп. и кин.; на полѣ кин.: ѣа. (2) и написано между строч-
 ками вѣ уменьш. видѣ (3) ии написано сверху между *дѣ* и *жѣ*.

*9 оп. Ф ¹⁰ оп. Ч. М. и др. ¹¹ оп. У¹; Ф оп.: человекъ тѣ ¹² ту доб.
 У¹ О ¹³ и возможе суетою своею доб. У¹

75 ¹ (знаменн) и доб. Ч. М. и др. ² страшнѣ Ч. М. и др.

н поѡ | даше камѡнн | (л. 72, с. 1) ѡ н земаю | н пристоу-
 пн | к неѡ разкоѡ | ннкѡ. н вндѡ | тн хотѡ. н кко | прнблн-
 жнса | к рѡцѡ. оузь | рѡ. ѡ. дѡхы ѡ о | гна нсхожахъ³ | н по-
 хватнша | разкоѡнннка | за космы. къ | врѡцн хотаца⁴. | влеко-
 моу же | ѡмоу. ѡдннѡ | ѡ бѡсѡ рече ѡ | моу. о оканье | аще⁵
 кы са пострѡ | глѡ къ уьрны рн | зы. не кыхомѡ | тебе пото-
 пн | ан съде. н съ | трахѡмъ ке | лнкѡмъ одьрь | жнмѡ въспрѡ-
 ноу. н къ прнстра | (л. 72, с. 2) шнѡѡ (1) вельмн (2) | ѡ огнь-
 номѡ то | мѡ вндѡннѡ | н потомѡ ра | змыслнѡвѡ се- |
 ке. н глѡ да ндоу | повѡдѡ рѡкоу | юже вндѡхѡ | н обгнуатѡ | 10
 мн. н повьргѡ | дѡнне разкоѡ | ннѡвскоѡ орѡ | жнне поѡде поу-
 тѡмъ нмѡже | веде къ пафѡ | ѡ прѡнѡдѡ нѡ | колнко озрѡ | са.
 н вндѡ нѡ | кого. н дѡнне оу | стрѡннса к не | моу. н прн-
 шѡ | дѡ тѡкноу къ | дѡрн. н ѡвѡрь | зе стрѡрѡѡ (sic) ре | къ к
 немоу. до | бѡрѡ прнде уадо | (л. 72 об., с. 1) великоѡ. ѡеда | 15
 оуѡасеса рѡ | кы⁵ юже вндѡ. | что же ан кѡ | хоу. ѡ. бѡсн
 лю | тн нже та за | космы влѡуѡ | хоу къ огнь. кѡ | ково ан⁶
 прѡе | ннне рѡкы то | кѡ. понѡже н шно | мѡ ѡѡ великѡ | ѡестѡ.
 н поѡда | ше (3) камннне | н земаю. н а | цѡе хоѡеннн уѡ | до
 нзбавленѡ | бѡтн бѡды | тоѡ. боудн уѡ | рнорнзѡѡѡ (4) н по- | 20
 кѡнса. ѡ разко | кѡ своѡго н ѡ ке | зконнн⁷ сѡсе | шнса. а
 рѡка⁸ | оуѡотоваса | грѡшннкомѡ | (л. 72 об., с. 2) не кѡю-
 цннмѡ | са. н сн слыша | къ мнорннѡ ѡнѡ⁹. | повержеса на
 но | гоу старца глѡ | помнлоуѡ ма | оѡе¹⁰ уьстѡннѡ | уьрнаго
 дѡшею | н тѡлѡмѡ. н стѡ | рн мѡтѡ на мнѡ | ѡканьнѡ. н на- | 25
 оуѡн ма кко тѡ | бѡ на срѡце къ | зложнтѡ. н сн ѡ | на мно-
 жѡннша | рекѡ къ старѡ | цю съ слызамн | н кѡгодатнѡ | бѡннею.
 бѡѡ уѡ | рнѡѡ ѡстрнже | нѡ ѡ стѡго ста | рѡѡ. н наоу | ун н
 уьрнѡуѡ | скомоу унноу. |

Н (5) ѡставн н (6) къ кѡлн | ѡ своѡѡ н нздѡ | (л. 73, 30
 с. 1) зѡходнтн на | уатѡ съ зѡвѡрь | мн въ поуѡсты | стѡннн (sic).

(1) *a* написано надѡ р (2) *b* изѡ *a* (3) послѡ *a* (-да) какаѡ-то пѡлочка (4) *цѡ* съ знакомѡ выноса (крестнѡѡ) написано на полѡ ме-
 жду столбцама. (5) *И* проп. н кнн. (6) *и* мал., между стрѡчками.

³ сходяща (исходяща У¹) Ч. М. и др. ⁴ во опасную рѡку доб. У¹
 (ходяща О) ⁵ огненные доб. У¹ ⁶ чадо доб. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹
⁷ то и доб. У¹ ⁸ огненная доб. У¹ ⁹ оп. Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹⁰ стар-
 че Ч. М.

миори | нѣ же тѣ въ то | лнко вѣзды | ржаниіе при | де. ꙗко въ
 вѣрѣ | ма мѣтвы | ꙗ | ко ѡгнь свѣта | шеса стоѡ (1). н ꙗ | ко стѣпѣ
 свѣ | тѣлѣ | виднѣмъ | бѣаше. н бѣ | вн | дѣти | вѣпѣлѣ | уышаса
 бѣсы | нанѣ. ѡвѣгда | тысаща бѣсъ | ѡвѣгда тѣма | ѡнѣ же на-
 5 пада | ꙗ | на на | безвѣ | стн | ꙗ | твораше | толнка же | пре | моудрость
 вѣ | ꙗ | изаниѣса | къ | немъ | ꙗко | ꙗпн | (л. 73, с. 2) | столыѡ | поу-
 цаніе | къ | скоу | пѣскымъ (sic) | оїе | мѣ | н | къ | ннѣ | мѣ | ѡ | спѣннѣ. н
 іегда | же | оумь | реть (2) | миори | нѣ | тѣ. | миро | понде | ѡ | стго
 тѣла | іего. ꙗко | вси | ко | лащн | н | бѣсн | н | приходацие | къ
 10 гробоу | іего | н | ѡвѣдахоу .:

76. Ннѣ (3) | же | пакы | миори | нѣ | жнка | цѣ | въ | градѣ | ре-
 комы | мой | снѣ. н | каіне | нн | цѣ | хода | же | тѣ | кмо | оусты | шѣ-
 паше | ознра | кса. н | овн | гѣл | хоу | ѡдѣшенѣ | іесть. н | кы^с | соу-
 ша | велнѣ | къ | (л. 73 об., с. 1) | мнрѣ. | безды | жднѣ | гродоу |
 15 томоу. | н | зми | рахоу | скотн | ихъ. н | ннѣ | по | гарахоу. н | кса | къ
 садѣ | оукада | ше. н | къзымъ | ѣп^с | пѣ | кр^с | ты | съ | понты | н | людѣ-
 ми | пошаше. | н | ннѣ | соже | не | оу | спѣша. н | къ | іе | дннѣ | спашю
 еп^с | поу. | прнде (4) | к | не | моу | анілѣ | н | реуе. | снѣ | тн | велнѣ
 ꙗ | бѣ. | къставѣ | ско | ро * | поимн | кан | росѣ | свой¹. н | по | ндн
 20 къ | полоу | дннѣ | врато | мѣ | града | н | іе | го | же | оуспаше | шн | шѣ-
 вѣіе. | въ | (л. 73 об., с. 2) | лазаща | къ | градѣ | ннн | н. | н
 многою | мо | анткою | оумо | лн | н. | да | са | по | молнтѣ | за | мнрѣ | къ
 бѡу. | н | поуспнтѣ | бѣ | дѣждѣ | мирові | мѣтвою | іего. н | се | рекѣ
 анілѣ | ѡ | тнде. н | затра (sic)² | же | по | оутрннѣ | понмѣ | еп^с | пѣ |
 25 канросѣ | свой | нде | къ | врато | мѣ | вѣзвѣщнны | мѣ (5) | ѡ | аніла.
 н | оу | зрѣ | улѣка | ста | ра | миорна | но | саща | крема | дрѣкѣ. н | ꙗко |
 же | приканжн | са | къ | вратомѣ | н | пришьдѣ | іе | п^с | пѣ | шты | н | (л.
 74, с. 1) | н | сънатѣ | бре | ма | съ | плещю | іего. н | реуе | по | ндн
 оуѣ | н | помо | лнса | за | мнрѣ | къ | бѡу. | некан | мѣтвми | тво-
 30 ннн | оумо | лн | тѣ^с | мѣтвннѣ | ꙗ | бѣ | н | подасть | дѣждѣ | земан (6) | н
 тоу | аніе | въ | здвнѣ | роуцѣ | на | нѣо | миорннѣ (7) | помо | лнса | къ
 бѡу | н | томѣ | ꙗ | съ | кыша | гро | мн. н | мѣлнн | ꙗ | по | нѣсн. н | на | ꙗ

(1) с — въ уменьш. видѣ между строчками (2) конечное ѣ изъ ѣ.
 (3) И проп. и кинов. (4) де — въ уменьш. видѣ между стр. (5) ѣ въ
 уменьш. видѣ написано сверху между ѣ и ѣ (6) е между строчками въ
 уменьш. видѣ (7) ѣ надъ н.

76 *1 со своими клирошаны Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ 2 заоутра Ч. М.
 и др.

дѣждь лнѣ | тн на земаю | како не кѣруа | гы. н се кы^о въ |
 съмѣненнѣ³ | ѡка мѣтвамн | мюрнна. на | (л. 74, с. 2) мнозѣ
 же ндѣ | цю дѣждю. на | уаша оутапа | тн домове н нн | кы.
 н пакы | помолнеѣннн | са исп^нъ⁴ старѣ | цю ставнтн | дѣждь.
 ѡнъ | же въздвн | гѣ роуцѣ ско | ѡ на нѣо помо | лнса. н томь 5
 уа | съ ста дѣждь. | н молаше стра | стотѣрнца ѣ | п^нъ да
 ѡвнтѣ | юмоу дѣла ско | ѡ. ѡнъ же реуе | не видннн лн | мене
 мюрнна | уѣрна. да каа | тн соуѣ дѣла | моу н рѣ еп^нъ | гѣ
 радн рнн мн. | истноу тво | (л. 74 об., с. 1) юго подкнга. |
 да н ѡ томь про | славнтѣса⁽¹⁾ кѣ | н рѣ старѣцѣ | простн ма 10
 ѡ | ѣе. азъ же ѡне | дѣже⁵ нмено | ва нма кнѣе. | ѡ мнѣ. оу-
 кроу | ха уюжего | не вѣхъ⁶ тоу | не кѣнѣдѣ къ | гороу н къ-
 зѣ | мѣ крема дрѣ | къ. несѣ⁷ проа | ю⁸ ѡ дроугоѣе оу | дѣ-
 ржавѣ пода | ю подокнмѣмъ | мнѣ. н ннцѣ | мѣ. ѣгда лн | боу-
 деть зн | ма съжо алъ | уа. не моуѣн | кѣзнтн на го | роу. нъ 15
 тако | стражо донде | (л. 74 об., с. 2) же боудеть | тепло. н
 то ре | къ старѣцѣ | къ исп^ноу цѣ | доваѣт н съ | канростѣмъ
 ѡнде :. |

77. Н⁽²⁾ дроуго тн съ | повѣдѣ уадо | да вѣсн ѡко н¹ |
 мюрннѣ мнозѣство⁽³⁾ | пребѣгѣнѣ гѣ | прнведе къ се | ке къ 20
 цр^нтво ско | ѣе. къ лѣта² бѣ | у^нтваго ц^нра | костантнна | дон-
 дохѣ на | прнморнѣ н | сѣдацн нѣ | коѣн братн | ѡ. гѣюшемъ |
 ѡ мюрѣхѣ. н | ѡвѣщавѣ ѣе | дннѣ ѡ ннхѣ | нменемъ ха | (л. 75,
 с. 1) рнсидост н гѣла | *кѣроу нмѣте³ | мн кратнѣе | ѡко вн-
 дѣхѣ | мюрнна къ къ | здѣржацнхѣ | са. ѡнѣмъ же | оупранаю-25
 це | мѣ оукѣдѣтн. | ѡвѣщавѣ ре | уе. кы^о ѣднно | ю соуцно
 мн | къ ѡкѣшемъ жн | тнѣ. н дѣла | ѣа кнпоградѣ | вндѣхѣ. н
 се по | дѣ внннунноу | сѣдаше мюрн | нѣ. *н стоѣше | предѣ
 ннмъ ма | ла тѣкннца | пѣана коуы. | такоже н тра | ва лежаше
 пре | дѣ ннмъ ѡмѣ | вена. ѡ неѣа же | (л. 75, с. 2) ѣддше 30
 мюрн | нѣ⁴. вндѣвѣ же | поуюднхѣ са | тѣрпѣнню ѣе | го. пре-

(1) о написано надѣ р. (2) И — проп. и кнн. На полѣ кнн.: ѡн.
 (sic) (3) жѣство написано маленькнми буквами на полѣ

³ смѣженіе Ч. М. Ф Ун.¹ и др. (У¹: змѣженіе) смѣженіи О ⁴ епископу
 Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ⁵ са доб. Ч. М. У¹ Н О Ун.¹; отнеле именован-
 ся Ф ⁶ николиже доб. У¹ ⁷ ношу У¹; несѣ Ун.¹ ⁸ и тако насыщу-
 ся Ч. М. Ф О и др.

77 ¹ ѡ Ч. М. и др. ² царство Ф ³ вѣруйте Ч. М. ⁴ пал. он. О

БѢ ЖЕ | ВЪСЬ МѢЦЬ НЕ ПО | УЪРПАИЪ ВОДЫ | ННОМ. РАЗВѢ Ю | ЖЕ⁵
 НМАШЕ ВЪ | ТЫКВНИЦИ. Н | ГНОИ В НЕИ ВЕДИ | КЪ Н СМРАДЪ. | МО-
 ЛАХЪ ЖЕ Н | НЗМѢНИТИ | ВОДОУ Н НЕ РАУИ | ШЕ НЪ ПРЕКЪ | ВАШЕ
 НА ІЕДИ | НОМЪ МѢСТѢ | СЪДА. МЪЛУА | НИЕМЪ НЗРА | ДНОМЪ СЪ-
 5 БЛЮ | ДАМ ОУСТА СВО | ІА. ПОА Н МОЛА | СА ОБНОШЬ. Н ІЕ | ГДА
 ПРИЛОУА | ШЕСА ЗНОИ ВЕ | (л. 75 об., с. 1) ЛНКЪ ѿ СЛІЦА |
 ИДАШЕ КЪ ПРИ | МОРИЮ. Н СЪДА | ШЕ НА КАМЪНИ. | ПАЛНМЪ
 ОГНЬ | МЪ ВЪСЬ ДІИ. А | ЦИС ПРИДАШЕ | КТО К НЕМОУ. | ВИДѢТИ Н
 ХО | ТА⁶. ТВОРАШЕ | СА ОУРОДЪ ГЛА. | СІИ СІИ. ПРИШЛАКЪ | ІЕСИ СЪ-
 10 МО ДА | МА ОУБНИШИИ | БЪ СЪ ГОРЫ ЗЪ РИТЬ. ПОКАЗА | ІА РОУКОЮ
 НА | НЪО. О УАДО. СТ^оРА | МОУРЬСКИИ | ВАЦЫША. ДА ІА | ЦЕМЪ ЖЕ
 ОБРА | ЗЪМЪ ВНИОГРА | ДЪ НМАТЬ ГРЬ | ЗИОВИЕ. БЕЛО | Н УЪРНО.
 ТЪМЪ | ЖЕ ОБРАЗЪМЪ | (л. 75 об., с. 2) ТВОРИТЬ БЪ | УАКЪКИ ОВО
 МУ | РЫ. ОКО УЪРИТИ | НМЪ. ДРОУГЪ | ІА БЛАДЪ. ДРОУ | ГЫА БЛАДЪ.
 15 ПРОТНОУ ЗЕ | МАН. ПОНЕЖЕ | ТА МНОГООБРА | ЗНА СОУТЬ. СИ | МНЪ
 РЕКЪ РА | БЪ БІИ. СТА НА | МЛТЪВЪ ПРОСТЬ | РЪ РОУЦЪ СВОИ | Н
 БЛГВА БА Н ГЛА :. |

78. (л. 81, с. 2) (1) *МО СТО (2) НИФОНО | ТА (SIC)¹ :. |
 ГИ (3) БЕ СНАКЪ ВЕДИ | КНИ *Н ГЪРДЪ | И. КАТЫ Н ПРЕ-
 20 БАГЫН. МАТЪКЪ | И Н ЦЕДРЫИ. ПРИ | КЛОНИ ОУХО ТВО | ІЕ. Н
 ОУСЛЫШИИ | НЫ². НЕПОТРЕБЪ | НАГО Н ГРЪШЬ | НАГО. НЖЕ НОНЪ |
 НИЦРЕКА КИТО | КА НЗБАВИ. НЗБА | ВИ (4) МА ХЕ ѿ ЛЮТЫ | ІА МОУ-
 КЪ. Н КНА | ЗА НЕПРИКЪЗНИ | НАРЕКОУ. ІЕГДА | ПРЕСТАВЛЮСА | Н НЕ
 ДАЖЪ ЛОУКА | БОМОУ ДИКЕО | ЛОУ РОУКЪ ВЪ | ЗДЕТИ НАДЪ | ТВО-
 25 НМЪ РАБЪ | (л. 81 об., с. 1) МЪ. НИ ДА ВИДИ | ТЪ ДІИ МОИ
 МРА | УЪНЫИ ТЪМЪ. | ЛОУКАВЪХЪ Н | НЕУ^оТЫХЪ БЪ | СЪ. ХЕ БЕ МОИ
 НИ | ВЪ НЫНѢШИИ | И ВЪКЪ НИ ВЪ БЪ | ДОУЩИИ. НИ НА | ВЪЗДОУ-
 СЪ. НИ | ІЕГДА МИ СА ІЕ | СТЬ ѿ ТЪЛА РА | ЗДОУИТИ. Н | СКОУ-
 УАТИ. ДА | НЕ ЗИНЕТЬ НЕ | КРОТЪКЪИ ЗМИ | И (5) НА ОБАНЬНОУ | Ю
 30 МИ ДІИЮ. ВЪНЕ | ГДА ЖЕ ОБСТАКИ | ТЪ СМРАДНО | ІЕ Н НЕПОДОК-
 НО | ІЕ ДЪЛО Н ТЪЛО | ДА НЕ ВЪСХЪТИ | ТЪ ІЕМ. (6) ГИ ІСЕ ХЕ | БЕ

(1) Въ первомъ переводѣ §§ 78—81 стоятъ послѣ §§ 96—98.—Пе-
 рестановка сдѣлана здѣсь мною примѣнительно къ греч. и югослав.
 Текстамъ. Срв. Ч. М. сти. 1746.—(2) мол—кин.; с въ словѣ стого—кин.
 (3) Г—проп. и кин. (4) а написано надъ б. (5) первое и въ маломъ
 видѣ написано надъ м. (6) и мал. надъ строч.

⁵ яже Ф; (развѣ) же О Ун.¹ ⁶ хода Ч. М.

78 *1 оп. въ друг. спис. ² ма Ч. М.

МОИ. СВѢТЕ | МОИ РАДОСТИ | (Л. 81 об., с. 2) МОИ. СКРОВЕ-
 НЫИ⁽¹⁾ ДХЪ. И СМРА | ДА И ВЪ ПОГЫ | БѢЛЬ ВЪ ВЪКЫ. | НИ ДА
 ОУЗРИТА | ОУН МОИ. ВЛДКО | ГИ НБСН И ЗЕ | МАН. ДИМКОЛЕ | ГОР-
 КЫИ³ ВЪЗЪ | МОУТЬНОЕ ВИ | ДЪНИЕ. И ОМРА | УЕНО ОБЛУН | ИЕ
 ИЕГО. НЪ ВЪ УА^с | СКОУАНИИ | МОЕГО. ЦРЮ СТЫ | И И ТРЕ- 5
 СТЫИ. | ПРЕВЪЗНОСИМЫ | И СЪПОУСТН | МАТЬ СВОЮ НА | РАБА ТВО-
 ЕГО | ВЪ ДИИ ОИЪ. | БѢ | БѢ МОИ. МНХА | ИА ДНЕВНОЕ | ВОИИ-
 СТВО. НА | СЛОУЖЕНИЕ ТВО | ИЕ СПОУСТН. ВЪ | (Л. 82, с. 1) ДИИ
 ОИЪ. | ГАВРИ | ДА РАФАИЛА. | ВЕАКАА СВѢ | ТИАНКА.⁴ СЪ | ВСЪМЪ
 БАДЪИИ | МЪ. И ТРЕСТЫ | МЪ⁵ ВЪЛОЦЕ | НИЕМЪ. ДА СЪ | КРОУ- 10
 ШАТЬ НЕ | СЫТАГО ЗМИ | А. И ГЛОУКОКА | ГО. ИЖЕ СКРЬ | ЖЪЮТЬ
 НА | УЛѢККИ. ИЖЕ БОУТНВЪ ЖИ | ВОУТЬ. ДАБЫ | НЕ ВЪСЪХТИ | ЛЪ
 НИ НИЗЪВЪ | РАГЪ. ВЪ НЕСЫ | ТЬНОУЮ ПРО | ПАСТЬ. И ВЪ ПО | ГЫБЪАЛЪ.
 НИ | ЗЪЛОЖИ И БѢ | БѢ МОИ. ВЪ УА^с | И СЪ ВСЪМЪ КО | (Л. 82,
 С. 2) НИИСТЪМЪ ИЕ | ГО СКВЪРИИИ | МЪ. ВЪ БЕЗДЪ | ПОУ И 15
 ТЬМОУ И | ГРОЗУ. И ВЪ СЪ | КРЪЖЪТЬ ЗОУ | БЪИИИ. ПОУСТН | ГИ ВЪ
 СНИ УА^с. И | СХОДА МОЕГО | МАТЬ СВОЮ. И | МА^сРДИЕ СКОЕ. | И
 ТЪРИИИИ | ТВОЕ. И ПРОСТЫ | ИЮ ТВОЮ. И ЦЕ | ДРОТЫ ТВОИ |
 И ДОБРОУТРО | КИЕ ТВОЕ. ПОУ | СТИ ГИ ИЕ Х^с РА | ДОСТН МОИ
 И | ВЪСКРИИИ МО | ИЕ.⁶ ВЪ УА^с ОИЪ МИ | ДОСТНЕАГО КЪ | ОУТЬ- 20
 ШИТЕЛА | ДХА ИСТИИИИ | ГО. ДА ПРИИМЕ | (Л. 82 об., с. 1) ТЪ
 ДХЪ МОИ. И РА | ДОСТЬ ИЕГО НА ОУ | ТЪИИИИ И НА | КРАСОТУ
 КЕСЪ | МЪРТНАГО ВЕ | СЕЛИИ. ДА ИЗДЪ | ИЕТЬСА ОКОЛО МЕ | НЕ КО-
 ПИИЕ ПРЕДЪ | ИДОУЦИЕ. СКОУ | ШАИ ИЕРИИ | ЗИИИИИ НАУА | ТЪ-
 КЫ. И МЫ | ТОИИИИИИ И | ШИТАТЕЛА⁽²⁾ ВЪ | ЗДОУХОУ. И ТЪ | МЪ 25
 НАУАИИ | КЫ БЪСИИИИ | НЕУ^сТИИ ДХЫ | НИЗЛОЖИ ВЪ А | ДЪ ВЪ
 ТЬМОУ И | ВЪ БЕЗДЬНОУ. | И ТАКО ДА ВЪЗЪ | МОГОУ ПРОИТИ | ВЪЗ-
 ДОУХЪ ВЪ РА | ДОСТИ И ВЪ ВЕСЕ | (Л. 82 об., с. 2) ЛИИ. И ВЪ
 КРА | СОТЬ. И ВНИ | ТИ К ТЕБЕ СВѢ | ТОУ ТРЕСЛЪИУ | НОМОУ. И ПРИ- |
 ПАСТИ КЪ ЦЕ | ДРОТАМЪ ТВО | ИИЪ. И ОБЛО | БЫЗАТИ ПРЕ | УИ- 30
 СТИИ НО | ЗЪ ТВОИ. И НА | САДНТИСА | КЪТВА ТВОЕ | ГО. И СТО
 ТВО | ИЕГО ДХА ИСПО | ВЪДАТИ. ВЕИИ | СЪИИ И ИЕНСПО | ВЪДИИИ
 ТВО | А ИЮДЕСА. ИЖЕ | ИСИ СТВОРИЛЪ | СЪ ИИОЮ КАКО | МА ОБРА-

(1) ъ надъ строч. (2) Палочка ъ написана между строчками

³ гордый Усп. ⁴ и чиномъ начальника доб. Ч. М. Ф У¹ О Ун.¹ ⁵ пре-
 чистымъ Ч. М. У¹ О Ун.¹ ⁶ твое У¹; въ Н, 335 об., мое изъ какого то
 подчищеннаго слова, м. б. твое.

тн (1) 7. | како | ма ѿ бездны | земля възве (л. 83, с. 1) де.
 н азъ бо тѣ | вса исповѣдъ | предъ стѣми | англы 8. да вели-
 кымъ тн вн | дѣмъ сладо | стн н веселн | н испѣльн | са. ве-
 лнкы | мѣ пѣнн | юемъ възпою | та. двлцѣ | са неиздрече | нъ-
 5 номоу тн | блгоуханн | ю. льпотою же | н красотою. | н унсто-
 тою. | оуслынн ма. | кѣ кѣ 9 по вса дѣи | н уасы. беза | конь-
 ноуоца | предъ токою | црю мой. нзба | вителю мой. | (л. 83,
 с. 2) сподоги ма къ | нити къ сла | коу твою. ѡцѣ | мѣ же
 ѡбразъ | мѣ хвалаю тво | ю блгостынню. | ѡкоже прощю | н ѡко
 10 же при | падю къ до | кроутробноу | твоёмоу кестъ | мѣртно-
 моу. | н живодавцю | коу. молютнса | юеце н юеце. гн ꙗсе | хѣ
 къ нсходъ доу | ша моѣѡ. раба | твоёго недосто | ѡнаго. поу-
 стн | къ мнѣ. на до | бродѣнне твою | всесвѣтлоу ю | н стою
 дѣоу. | прѣстоу ю тн | мѣрѣ утѣны | (л. 83, об., с. 1) н храмъ.
 15 н усто | ю скровнцѣ. | блтства тво | ёго хѣ мой. поу | стн къ
 уасъ ѡнъ | велнкаго прѣту | крѣтителя нѡ | ана. н велнка | ѡ
 свѣтнаа ѡно | столы твоѡ | н прѣкы н мнкы. | н проповѣднн-
 кы. въздѣржа | телл патрѡ | рхы. н прѣпнты | ѡ. н правдн-
 нн | кы. на славоу | н усть зданнѡ | десницл твоѣ | ѡ. юѣ ке-
 20 смѣтъ | не. еѣ влѣко. еѣ | стѣнѣ послонша | ѡ мене грѣшнн-
 ка недостоѡна | го раба твоёго | (л. 83 об., с. 2) н сподоги
 ма | оулоуунтн | велнкоу ю | твою славоу | блжноу ю н не | гы-
 ноуцню | ю. дѣжъ же гн | ꙗсе хѣ ѡста | вленнѣ всл | конѣ дѣнн. |
 дрѣжючнса 10 | ндеже ѡце мо | лнтва си рѣ | на коудеть. | на
 25 оукорнзнѣ (2) 11 | бѣсомъ. скрѣ | шнн (3) ѡ влѣко дѣ | ржавою
 силы | твоѣѡ. погоу | вн ѡ силне дѣржавы твоѣ | (sic) ѡроужн-
 юемъ. | н створн ѡ дѣ | ржавне. кысо | кынѣ страшн- | (л. 84,
 с. 1) нѣ. мѣлннѣ | ю ѡгнннѣ | силы твоѣ | ѡ. коудн кѣ кѣ |
 монѣ мѣтѣ сѣ | слацлдоуцн | мѣ са дѣнею | роса 12 н покоѡ |
 30 сънѣ н оутѣ | шеннѣ. блго | оуханнѣ н ра | достъ. оутѣ | рже-
 ннѣ н при | бѣжнцѣ. дѣ | рзновеннѣ (4) н | застоуцѣ 13. | молю
 та гн кѣ | оѣѣ нашнхъ. | ѡ вѣка оуго | жышнхъ тн. | не оуннѣ-

(1) затѣмъ въ ркп. что-то стерто (2) ѡ надъ н (3) Было, кажется, исправлено на к; р изъ о (4) первое н — надъ строч

7 како мя оживи доб. Ч. М. У¹ О Ун.¹; и паки мя оживи доб. Ф⁸ сила-
 ми Ч. М. У¹ Ф О Ун.¹ 9 мой доб. Ч. М. О Ун.¹ 10 движущейся О; каю-
 щейся Ун.¹ 11 севернымъ доб. Ч. М. и др. 12 рай Ч. М.; животь Ун.¹
 13 заступление У¹ Ун.¹

жи | моленнѣ мо | ѿго. стын | стыхъ. ни ѿ | врати мѣтвы | моеѣ.
 мл^ордѣ | (л. 84, с. 2) мѣ вѣсѣди въ мо | лнтвоу мою¹⁴ ко-
 пнѣ ѡбоудоу | остро. вѣуьноѣ | н не^оноѣ. пѣлно | крости н
 гнѣ | ва твоѣго на | вѣсы н на всѣ | дѣхъ (sic) неприязъ | нныи.
 н испѣ | лнено соуше ми | лости твоѣѣ | великыѣ. н про | стына 5
 н добро | оутрокнѣ. н ще | дроуъ поуун | на. намъ недо | ннымъ
 (sic) рабѣ | мъ твоимъ. | да ѡше оудоуун | ть дрежюцию | са дшею
 н мно | зымъ безако | ннѣ обьѣтоу | быти. н ѡгда | реуена боуд-
 (л. 84 об., с. 1) ть⁽¹⁾ над | нымъ мо | лнтва си. въ ть | уа^о
 обьѣгун | гнѣ тагоуѣ ѡго. | н помноуун | ѿго. | н оути дѣхъ 10
 ѡго. | оути силне въ | нсходѣ ѡго. вѣ | нбуан ѡго бѣ | тымъ
 цедро | тамн⁽²⁾ твоимъ. въ | пннн ма^отнѣ | твоѣю⁽³⁾ въ кни-
 гы | жнвотнымъ | н дароун | ѿмоу | пнщю породноу | ю. ненз-
 реуеноу | поуунною мл^ордѣ | ва твоѣго. бѣты | хъ даровъ тво | ѿго
 уѣколюби | ва. прости н по | мнлоуун | н ока | ньноую⁽⁴⁾ дшею ѡго. | 15
 н снн н оуше | дри застоуни | (л. 84 об., с. 2) ѡ⁽⁵⁾ по-
 можи. н съ | набди. н схра | ни по велицѣ | ѡ твоѣѣ ма^отн. | н
 оумл^орднса | на ню. н поустн⁽⁶⁾ | англѣ¹⁵ мнрѣ | ны. поустн
 ѡнѣ | престѣ | ми | лосерднѣ тво | ѡе. настави ѡн | прѣ | тн тво | ѡн
 роуцѣ | всако | го бѣгоуухани | ва испѣ | лнѣ. | н да посрамлѣ | нн 20
 боудоуъ. | ѿ лица | ѡнѣ мѣ | рзѣци н прѣ | стынннн доу | кавнн
 вѣсовѣ. | рж^отвомъ ѡгнѣ | номъ. пожьз | ва¹⁶ влѣко. уьрѣ | ныѣ
 дѣхы | про | зорьства. н | (л. 85, с. 1) же дьрзноути | науьноу-
 ть | страшннн. н | оужасати. н въ | змоушати дѣ | шю тоу¹⁷. нде-
 же | аше реуена боудѣ | ть мѣтѣ | си хоудѣ. ен | влѣко моѡ 25
 ѡсѣ | свѣте мнроу. | оуслыши ма | ѡко уѣколю | быцѣ. н дѣжѣ |
 бѣгодать | про | шеннѣ моѡ | моу. н дароун | самъ себе къ | сѣ на
 покровѣ | н на застоуун | н наставленн | ѡе ндеже⁽⁷⁾ нма рѣ-
 на | го ннфонта. на | рѣно ѡсть. оу | слыши ма | влѣ | дыко. уѣко-
 (л. 85, с. 2) любьѣ. н подд | жь ми ѡланко са | молнхъ. н 30

(1) буква послѣ *ѡ* стерта совершенно (2) *ми* — въ мал. видѣ между строчками (3) *ѡ* въ мал. видѣ между строчками (4) *нѣ* — внѣ строчки, на полѣ, но близко отъ „ноуѡ“ (5) *и* — внѣ строчки, въ промежуткѣ между столбц.,⁸ близко къ 2-му столб. (6) *ти* — лигатура (7) *де* — въ мал. видѣ между строчк.

¹⁴ *ѡко* доб. Усп.; снѡ О ¹⁵ ангелы Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ ¹⁶ пожизая Ч. М. ¹⁷ *ѡго* У¹

про|снхъ. ѿ дръжа|внаго имени тво|его. іемоу же сла|ва по-
добаеть. | оію н сїоу н сто|моу дххоу. нзана | н присно н въ
вѣ .: (sic) ¹⁸ |

79. *Ѡ слышани (sic) | мѣткы іего ¹ .: (¹) | Сице бж҃ному |
5 помольниоса | вѣнезапоу свѣ | тѣ проскѣтса | за ннмь нзра | днѣт.
н сице г҃ь ісѣ | х҃ъ оуѣннн іего | ср҃дце. н цѣлова н | у҃стомь ²
Ѡблѡкы | заннсмь при|шлѣнн. н прибѣ|нѣнн же на коє | ждо ³
г҃лше. Ѡ ⁴ ве|лнкыа радості | (л. 85 об., с. 1) аминь. аминь. |
н рѣ іемоу г҃ь. до|брыи рабе кал|гынн ⁵. н вѣрне | оуслышахъ
10 тн | мѣткоу съ оу|мѣрднїемь. ѿда | мь тн іелнко | же проснши.
на | спсннне родоу | кр҃стнїанско|моу. н вѣсмь | н же поманеть |
нма твоє вѣ | мѣткѣ. н вѣ бѣствнѣнн антѣ | ргнн. преста|ноу ⁶
іемоу азъ | помѡщннкѣ. | вѣ многыхъ | нскоушеннн | хъ. н бѣ-
дахъ | н неуаахъ на | уе же вѣ раздоу | уеннн дїа іего | стко-
15 рю ма҃ть уао | (л. 85 об., с. 2) вѣкомѣ. нже | ма призы-
ва | іеть ⁷ токою. оу | крѣпаю н н оу | тврѣжо н. скрѣ | шно ѿ лица
н | хъ снаоу вѣ | сною. н ѡнѣ | дуеннне нхъ | все. н іегда са |
преставитн | хоцеть ѡсїо | дѣ. помѡщн | вѣ іемоу боу | доу. а вѣ
твоє | преставленн | е придоу азъ | съ уннѣмь а | нг҃ла монхъ. |
20 н приноу дїю | твою роука | ма своима. | н покою | та съ |
мирѣмь на | донѣ аврамь | ан. н нсако | (л. 86, с. 1) вѣ. н
нїаковлї. | сице же рекѣ | г҃ь напѣлн | н бл҃годатн. | велнкы.
н сїѣ ⁸ | бл҃гвен н. н пре | подокнннн зѣ | ло Ѡбеселнѣ | са н на-
слади | вѣ. науа нспо | вѣдатнса н | г҃латн кѣ коу | влѣка приде |
25 свѣтлнн | н кра | сннн. на хоу | доє зданнє. | приде радость | н
жнвотѣ. н до | брооуханнїе. | у҃тннхъ н | пру҃тнхъ а | нг҃ла да
вѣзвѣ | селн неподѡкь | наго раба тво | іего. добрѣ | прї | де вса нспѣ-
ль | на (л. 86, с. 2) іа. сладѣ | кы н всакоѣ | сладѡ | стн вѣшнн | н
бл҃гвенн | есн гра | днн. по моємь | уаг҃уѣсткоу. пре | славленнн бѣ-
30 спрестанн. по | твоємоу влѣ | ко. бж҃твоу | помѡ | нн ма вѣ славоу |
свою. поманн | ма вѣ добротѣ | породннн. по | манн ма вѣ
пѣ | снхъ стѣхъ | анг҃ла. поманн | ма іеже на сера | фнмь бл҃гв-
дны | н. велнкнн | про свѣщеннне | про | свѣщаннн. н го | рна н доа-
на | іа. бж҃твнннє сп | маннне оуе свѣ | ршеннѣ Ѡбразъ | (л. 86 об.,

* (1) писано кин.; слѣдующее С (въ „Сице) тоже кин.

¹⁸ вѣкомѣ, аминь доб. Ч. М. и др.

79 *¹ оп. Ч. М. и др. ² честнымъ У; чистымъ Ун.¹ ³ цѣлованіе доб. Ч. М. и др. ⁴ отъ Ч. М. и др. ⁵ оп. Ч. М. ⁶ предстану Ч. М. и др. ⁷ призываютъ Ф ⁸ осѣщъ Ч. М. Н; освѣщъ О; освѣщъ Ун.¹

С. 1) бж^ствнѣи^а ⁹ мї|дости не|нзрє|уєньное улѣко|любнїє. до|не|
деже | гїї іє х^се. прнхастї|хъса дьхани|ѣ. помндоуї|ма | н не
ѡстоуни ѡ | мене. покрын|ма оуправлаї|ма на вѣуноу|ю
жнзнь. н се н|сповѣдоуцїю|моу стому|у | гїь ісѣ зра|ієго.
радованїєса. ѡ | не|нзрєуєньнѣ|мь ієго смѣрє|ннн. н рѣ|мнрѣ | 5
тн ннфонте уа|до моїє (1) .:

Н (2) си рекъ гїь к не|моу вѣзнде на | нїса. правднї|кѣ
же преста ѡ | мїткы. н нздѣ | (л. 86 об., с. 2) зє кѣ мнѣ ¹⁰
кє|селѣ. іако вн|дѣ мѣлнннх | нмѣннх лице н| велнко докро|во|
наннїє ¹¹ стї|го дѣа раздї|вса ѡ него н|коже мнѣтн | мн са ¹⁰
кѣ поро|дѣ бїи. юже | насади деснї|ца ієго. снїю | же велн|
коуїю | мїтвоу тѣ|гда вѣуннн|хъ. н спѣшь|ноїю ¹² напнса|хъ.
да нже кѣ|мноузъ безд|коннн ѡбрѣ|таєтѣса вѣ | послѣдннн уѣ|
преставаєнн|ма нхъ ¹³ нмоу|тѣ велнкоу | (л. 87, с. 1) оуѣхоу.
їє|гда творнма | єсть на дрѣ|жїоцннмѣса | дїїєю. внда шє ко ¹⁵
правдѣ|нннѣ дѣхъмь | іако за ннмь | стока нхзна|менахъ
нздра|днвоу (3) мїтвоу | многымъ на | снїєннїє. да | тѣмь н
вѣсо|цѣ ¹⁴ гїїє. бже|ствнвоуїю мо|лнтвоу. покѣ|днше же н се
прн|сно блїжнн. | іако велнмн | помагаєтѣ | мїтва стї|хъ. вѣ
всакон | вѣдѣ. н скѣ|рєн. ацє кто | вѣрою у^стоїо | (л. 87, ²⁰
с. 2) молнтѣса. стїго | бо дѣа соуѣтѣ н|спѣланєнн. н вса|кого
разоумн | н премоу|дро|стн бїи.

80. н|нзгда же мї | пакы гра|доуцїю поуѣ|мь градѣ|
скы|мь сѣ правдѣ|нннѣмь. зрѣ|хъ на десно. н | се улѣкѣ
шлпта|ше оусты свон|мн. нднше же | вѣслѣдѣ ієго мѣ|ножѣ ²⁵
ство ннцї|хъ прослїцє мн|достына. онѣ | же аky ѡгонн|тѣ.
порѣнн іа вѣ|лаганїє к роу|цѣ нхъ ма^тно. | н снїє творанїє|
оуѣтаннса | (л. 87 об., с. 1) хота ¹ улѣкѣ. а|зѣ же то оу|
зрѣ|кѣ повѣдахъ | стому. да до|еронравнїє (4) ² моу|жа того.
ѡкѣ|щакѣ гїа мн | правднн|кѣ. вѣроу ннн | мн уадо (5) .: ³⁰

Велнкѣ (6) єсть кѣ | бѡу н азѣ зна|ю н. ієднвоїю же | вѣ|
проснхъ іє|го ѡ добродѣ|тє|дн. да мн покѣ|стѣ. н днвно | мн

(1) Далѣе въ строчкѣ кнн.: ѣи. слєв. (2) И—проп. и кнн. (3) л на-
писано надѣ р. (4) р (первое) написано между стр. надѣ б и о (5) Да-
лѣе въ строчкѣ кнн.: ѣа. (6) В—проп. и кнн.

⁹ великїя Ч. М. У¹ Ф О Ун.¹ ¹⁰кѣ нему Ч. М. У¹ Н Ф О Ун.¹ ¹¹ до-
бровонїє Ф ¹² пѣснїю Ч. М. и др.; пѣснь сїю Ун.¹ ¹³ его У¹ ¹⁴ снцє Ф
80 ¹ отѣ доб. У¹ ² добронравїю Ч. М. У¹ О

УЮДО ПОВѢ|ДА Ѡ ТОМЪ. ВЪ | НАУАЛЪ БО РЕ|КОУ³ ІЕГДА БѢХЪ|
 МАЛЪ. І. ЛѢТЬ | ВЪЛѢЗОХЪ ВЪ | ЦРѢВЬ СТГО ФО|МЫ. ПОМОЛН|ТЬ-
 СА. Н ОБРѢТО | (Л. 87 ОБ., С. 2) ХЪ СТАРЦА ПО|ОУЧАЮЩА ДХВЪ-
 НЕ Н ОУТѢША|ЮЩА ЛЮДИ. Н | ГЛѢША О МНЛО|СТЫНИ. ИЖЕ | БО
 5 ПОДАЕЪТЪ | НИЩЕМОУ. СА|МОМОУ БОУ ВЪ | РОУЦѢ ВЛАГА|ІЕТЬ. СЕ ЖЕ
 СЛЫ|ШАХЪ АЗЪ РЕ|УЕНОЕ. НЕ ВТРО|ВАХЪ РАБОУ БН|Ю РАЗМЫШЛА|ХЪ
 БО Н ГЛѢХЪ. | ІАКО АЗЪ СЛЫ|ШАХЪ Х^оА НА НЕ|БЕСЬХЪ. ОДЕСНЪ|Ю
 ОІДА СВОЕГО. | ДА КАКО НА ЗЕ|МАН ОБРѢТАЕ|ТЬСА. ІАКО ЖЕ | ТЫ
 ГЛѢШН. ДА | ВЪЗЕМЛЕТЪ | ІАЖЕ НИЩЕМОУ | (Л. 88, С. 1) ДАЕШН.
 10 ДА ІЕГДА | ТАКО ПОМЪ|СЛНХЪ. НА ПОУ|ТН ОУЗРѢХЪ | НИЩА ВЪ РОУ-
 БѢХЪ ГРАДОУ|ЩА Н НАДЪ ГЛА|ВОЮ ІЕМОУ СТО|ПШЕ ОБАНУН|ІЕ ГЛ
 НАШЕГО ІСЪ | Х^оА. НИКАКО ЖЕ | НЕ РАЗЛОУЧЕ|НО. Н ІАКОЖЕ НІ|ЩИН
 Н НДАШЕ | ПОУТЪМЪ. НЪ|КТО МЛТНВЫ | НХЪ НДАШЕ *Н | СРѢТЕ Н⁴.
 Н ДА|СТЬ ІЕМОУ ХЛѢ|БЪ. ДА ІАКОЖЕ | ПРОСТРЕ РОУКЪ | ДЪРЖА ХЛѢВЪ|
 15 НИЩЕЛЮБЫЦЪ. | Н СЕ ПРОСТРЕТЬ|СА ОБРАЗЪ СІСЪ|ВЪ. В РОУЦѢ ХО-
 (Л. 88, С. 2) ЛЮБНКОМОУ ѠНО|МОУ. Н ПРНХ Ѡ РОУ|КОУ ІЕГО
 ХЛѢВЪ. | Н ВЪДАСТЬ ІЕМЪ | БЛГОСЛОВАЕННІЕ | Н ТО ВНДѢВЪ Ѡ|ТОЛЪ
 ВЪРОВАХЪ | ІАКО ДАКНІ НН|ЩНО. ВЪ ИСТННОУ | К РОУЦѢ БОУ ВЪ|ЛА-
 ГАЕЪТЪ. Н АЗЪ | ЖЕ РЕ ЗРЮ ТОГО | ОБРАЗА ХВА. НА|ДЪ ГЛАВОЮ НН-
 20 ЦН|ХЪ СТОМЦА. ДА | ТЕМЪ СЪ СТРА|ХЪМЪ ѠДЪРЖН|МЪ ТВОРИО.
 ІЕЛН КОЖЕ ПО СНАЪ МО|ГОУЩНМЪ⁵. Н СН|РЕ МН. СТЫН НН|ФОНТЪ
 Ѡ МОУ|ЖН ТОМЪ.

81. ІН ПО | МЫСЛН БЛЖНТЫ | ІН Н АКТЫ НА ФО | ТОНЬСКОЕ
 МО | (Л. 88, ОБ., С. 1) РЕ. ВЪ У^оТЪНЪ ХРА | МЪ МЛТВЪ РА | ДН
 25 СТГО МУЙКА|ФОКЫ. Н НАСЛА | ДНГЪСА СТЫХЪ | МЛТВЪ. Н СТЫ | ХЪ
 ѠЦЪ СОУЩНХЪ | ТОУ. Н ПОИМЪ МА | ВЕДЕ ВЪ ПРНСТА | НИЩЕ. НА-
 РНЦАЕ | МОЕ ВЪСПРНДО | НЪ. Н ОБРѢТОХО | ВЪ ТОУ КОРАБЛЪ | ГО-
 ТОВЪ. Н ВЪСЪ | ДОХОВЪ К ННМЪ. | ПЛОВОУЩЕМЪ ЖЕ | КОРАБЛНН-
 КО | МЪ. НАУАНА НЪ | ЦНН ПѢТН НЕПО | ДОБНА СЛОВЕСА | Ѡ ННХЪ
 30 СРАМЪ | НА К СЕБЕ. МНЪ | ЖЕ ЗЪЛО ТОУЖА | ЩНО. СТЫН ЖЕ | ЗРА
 НА ДЕСНО СКА | БАШЕСА ВЕСЕЛО | (Л. 88 ОБ., С. 2) Н ОУСТЫНЪ
 ІЕГО | ГЫКАТЕСА | Н ІЕГДА ЖЕ ВЕ | УЕРЪ БЫ^о. СЪДО | ХОМЪ НА
 МЪ | СТЬ РЕКОМЪ | МЪ ѠОХАѠРН | ПРЕОУНТН ХО | ТАЩЕ МАЛО. | ѠНЪ
 ЖЕ ІАВЪ ПРЕ | ДЪ ННМН НЕ ПО | МОЛНСА. ПО ѠБЫ | УАЮ. НЪ ЛЮ-
 35 БО СЪ | ДА ЛЮКО СТОБЪ. | ОУСТЫНАМА ГЫ | ВАСТЕ МАЛЫ. | Н ВЪСЪ
 АКТЫ СКА | БАСА. Н ПОСТА | ВЪШЕМЪ | КОРА | БЛННКОМЪ ВЕ | УЕ-
 РОЮ. ВЪЗВАНІА | ПРАКЪДНАГО. | ѠНЪ ЖЕ НЕ ХОТА | ІАВНТНСА. ШЪ | ДЪ

³рече Ч. М. У¹ О УН.¹ ⁴оп. Ч. М. ⁵могу У¹

ѣСТЬ Н ПН | ТЪ С НИМН Ѧ | (л. 89, с. 1) НИКАКОЖЕ ВЪ | ЗДЪР-
 ЖАСА. ПО | БЛЖНОМОУ Ѧ | ПЛОУ ПАВЛОУ | Н СЕ ЖЕ ТВОРАШЕ | ІЕГДА
 С КЫМЪ | БАШЕ Ѧ ІЕГДА | ІЕДНИЪ НИЛКО | СЕБЕ КЪРМЛА | ШЕ. ТОМЪ
 ЖЕ | ВЕУЕРЪ ОУСНОУ | ВШЕМЪ ВСЪМЪ. | ВЪПРАШАХЪ | Н ГЛА. УСО
 ЗРА | ОУЕ ПО МОРИО СЪ | КЛАБЛАНЕСА. | ПРАВДНЫІИ ЖЕ | РЕ Ѡ УАДО. 5
 *НЪСН | ЛН¹ СЯ КЫЛО РА | ДОВАТН. Н ВЕСЕ | ЛИТН. ІЕГДА БО | ВЪ-
 ЛЪЗОХОМЪ | ВЪ КОРАБЕЛЪ. ГЪ | НАШЪ НИКАКО | ЖЕ НЕ ѠСТОУПА | ШЕ
 НАСЪ. Н ЗРА | (л. 89, с. 2) ХЪ ІЕГО ХОДАЦІА | ПО МОРИО. ѠНЪ ЖЕ |
 РАДОВАНЕСА | МЕНЕ ЗРА. ѦКЫ | МЛ^сТНВЪЦЪ. ДА | ДЪРЗАІИ ОУКО | УАДО.
 ІАКО МН | ДОСТНГЫІИ НЕ | ѠЛОУУАНЕСА | НАСЪ. НЪ ПРНСНО | ІЕСТЬ С 10
 НАМН. | ІАКО МЛ^сРДЪ Н ПРА | ВЪДЪНЪ Н БЛГЪ. | НИКТОЖЕ БО КНИ- |
 МАШЕ ІАКО СЪТЪ | ІЕСТЬ. Н Ѡ ТОМЪ | БО МОЛАНЕСА | БОУ. ДА ІЕГО
 НМЪ | ЮТЬ УЛѦЦИ НИ | КЪ УТО ЖЕ. Н ТЪ | МЪ ЖЕ БЪ ІЕГО ПО- |
 СЛОУШАШЕ. Н НЪ | ЦНИ Ѡ УЛѦЪ ПО | ПОШАХОУТЬ ІЕ | МОУ. НЕДОК-
 РИ | СОУЦІЕ. Н ѦЩЕ РЕ² | (л. 89 об., с. 1) ШЕ НЪКТО³. ІАКО | 15
 ЗЛО ГЛЮТЬ УЛѦЦИ | НА ТА ОУЕ. ѠНЪ | ЖЕ ГЛАНЕ. ВЪ Н | СТННОУ
 НИКТО | ЖЕ Ѡ УЛѦКЪ НИ | ФОНТОУ НА ЗЕ | МАН ЗАА НЕ СТВО | РИ⁴.
 ТЪКМО ІЕДИ | НЪ ДНАКОЛЪ. ТІ | САМЪ СЕБЕ ѦЗЪ | Н СИ СЕНА
 ГЛАНЕ (1) :

96. (л. 75 об., с. 2) БЪ (2) ЖЕ БЛЖНЫІИ | НИО СТАНЪ НА 20
 Ъ. | НЕЛН. НАДЪ ВН | ДЪНИЕМЪ ТЪ | МЪ. МНОГЪМЪ | СТРАХЪМЪ.
 ѠБЪ | ѠДЪРЖИМЪ. Н ІЕ | ГДА ЖЕ ПРНДЕ СЪ | ДАШЕ ПЛАХА Н | ОУЖА-
 СЪНЪ СЪ | ВЪ СЕНАННИ | (л. 76, с. 1) Н РЫДАННИ. ПО | НОСА
 СЕБЕ ГЛАНЕ | ОУКЪ МНЪ ГРЪ | ПИНОУ. УТО | ѠЖИДАІЕТЪ ДІІА (3) |
 МОІЕѦ ГРЪШНЪ | ІА. ѠКАНЫЦНА. | ОУКЪ МНЪ ОУ | МАЛЕНОМОУ. | 25
 КАКА ОУКО ѠБРА | ЦНОСА ѦЗЪ ГРЪ | ШНТЫІ ТАМО. | КТЫІ ЛН МН
 БОУ | ДЕТЪ ѠВЪТЪ | ОУ СОУДНІА. КО | ІЕ ЛН СЛОВО ѠДА | МЪ ЗА ГРЪ-
 ХЪ | СВОІА. КДЕ ЛН СЪ | КРЫЮ МНОЖЪ | СТВО БЕЗДАКОНІ | ІИ МОНХЪ.
 ОУКЪ | МНЪ ГРЪШНОМОУ (4) | Н ѠКАНЫНОМОУ. | СЕНАННИА ВЪ | МНЪ
 НЪ^с ТАКО | КАГО. Ѧ СЛЪЗНЫ | (л. 76, с. 2) ІА СНЛЪ ВЪ МНЪ | 30
 НЪ^с. Ѡ ГРЪСЪХЪ | МОНХЪ. ДА КЪ | ХЪ СОУДНЮ ОУ | МОЛНАЪ. НЪ

(1) Затѣмъ въ первомъ переводѣ (1 и 2 ред.) пропущены §§ 82—95
 вкл. о видѣніи Страшнаго Суда. См. Ч. М. изд. стл. 1754. (2) На полѣ
 мѣ (?) — кин. Б — проп. и кин. (3) а — подѣ титломъ. (4) *gr̄t* написано
 на полѣ при знакѣ выноски :

81 *1 нѣсть ли ми ся О¹ ми доб. Ч. М. Ун.¹ 2 рекоша Ун.¹ 3 кто
 Ч. М. О Ун.¹; что У¹ Н¹ 4 сотворить О

- по | каіаннѣ не н | мамъ н мнло | стына ннка | койже¹ без-
 ло | внѣ н врто | сть ѿ мене⁽¹⁾ оуда | анса н мѣтва | н спро-
 ста не н | мамъ любѣе. | оувѣ мнѣ что | створю оума | лентый
 н сквь | ринтый. не въ | мѣ комь⁽²⁾ прикаї | жою² да сїсе |
 5 на боудеть доу | ша мой. ѿде | жо мой ѿ сквь | ринхъ. криѣ-
 ннѣ ѿсради | хъ. дїю ѿсквь | (л 76 об., с. 1) ринхъ.
 оумъ | мой ѿраун | хъ. срдце ѿта | гтнхъ обѣ | даннѣмъ. пѣ-
 каньствомъ | землю ѿсквь | ринхъ. оукы | мнѣ гртнномоу⁽³⁾ |
 что створю не | вѣдѣ. ѿун мо | ѿ срада зри | та дѣлѣ мо-
 10 н | хъ. лице мое | стоуда неспѣ | анса. оуши | мой на пѣснн |
 вѣсовьскты | ѿвѣрзаѣта | са. оуста мой | ѿвѣрзаѣтса | на ѿбѣ-
 даннѣ. | н на клеветѣ. | оувѣ мнѣ грѣ | шномоу что | створю.
 роуцѣ | (л. 76 об., с. 2) мон ѿбраца | ю на грѣхы³. | ѿ тѣло
 мое оу | стрѣмляѣтъ | са на тмѣнн | е. н срадына | ѿ дѣла.
 15 вѣзѣ | шеннѣмъ на | моужьско н | зколеннѣ. н | лѣганнѣмъ |
 макъты | постела. н къ | рмѣла неодо | бномоу елоу | доу н
 люкодѣ | ѿннѣ. пнтнѣ | н ѿбѣданнѣ. | нъ ѿхъ мнѣ ке | закон-
 ннкоу⁽⁴⁾. | ослабленомоу | сквьрнамн. | камо ндоу не | вѣдѣ. лю-
 те | мнѣ оканьно | моу некогоу⁴. | (л. 77, с. 1) охъ мнѣ
 20 оу | троуженомоу | кто ма нза | внтѣ ѿгна къ | унаго горка-
 го. кто ма н | забавитѣ ѿ мѣ | кы ономъ кро | мѣшней. къ | то
 ма нза | внтѣ скръжь | та зоубнаго. | ѿ горе мнѣ мѣ | рзко-
 моу | всего срада | испѣанена⁵ | добро бы мѣ | нѣ ѿце са
 бы | хъ н не роудн | лѣ. оукы мнѣ | какоѿ славы | аншенъ
 25 хо | цю кытн о | мрауентый | оувѣ мнѣ оу | вѣ мнѣ. коу | (л.
 77, с. 2) кою (sic) славоу | кою уѣсть | кын лн вѣнъ | цѣ.
 кою лн радо | сть. кын лн скѣ | тѣ. колнко хо | цю свѣта
 погоу | кытн. понеже | ракотаѿ грѣ | хоу. ѿ дїе окам | на. кде
 єсть тво | е оутвѣрженн | е *кде тн соуѣ | трою⁶ дѣла. кде |
 30 тн соуѣ добрн | н нрлн. ѿхъ те | ке неуѣстнва | н | лоукаваѣ
 дїе | кде тн хоцетѣ | ѿкнтѣлѣ кытн | вѣ дїѣ соудны | ѿ⁷. ко-
 ле⁸ что єсн | добра створн | ла. оугодна боу | како хоцени | вѣ-

(1) не — между строчк., въ мал. видѣ (2) ѿ — въ мал. видѣ, надъ и
 (3) грѣ написано въ маломъ видѣ, между строчками (4) и мал. и меж-
 жду строч.

96 ¹никако же Ч. М. У¹ Н О ²приблизжиться Ч. М. У¹ Ф О Ун.¹
³грѣхъ Ч. М. У¹ О Ун.¹ ⁴убогу Ф; оп. Ун.¹ ⁵исполнену Ч. М. и др.
⁶оп. Ч. М. ⁷гордый Ч. М. и др.; горькій О ⁸оле Ч. М. Ф и др

вѣржена бы | (л. 77 об., с. 1) ти въ печь огонь | ноу⁹ н
 ѿумма оу | мнѣсно зраци | ѿ лють плахъ | н скръжьтъ зѣ-
 комъ. н горькы | мь соудьмь ѿ | соуженоу¹⁰ бытї | предъ бѣмь.
 ѿсквь | рнена дїе. яко | же беспрестанї | желѣиши на ѿ¹¹ |
 гної. н на ти | мѣниє грѣхъ. | нъ прсно ѿбъ | даннїо рабо- 5
 та | юши. ѿхъ текъ | безаконнаѣ | дїе н неунста | в. ка-
 цемь стра | хъмь мѣниша | х^ооу. кацма ѿ | умма грѣш-
 ни | уе¹² оубогаѣ оузрї | ши страшное | дїе стоїе. глн |
 (л. 77 об., с. 2) ѿ дїе. вижъ стра | шнаѣ ѿна ую-
 деса | же хоще | ть бѣ на послѣ | дѣкъ сконуа | ти. рци дїе 10
 н | маши ли уо | подобно в се | бе въ свѣсти | своїей славы |
 ѿноѣ. како ли | хощеши тамо | внити. осквь | рниши бж^отв-
 ное крїенне | еже въ в тай | нъ пришла. ѿ | горе текъ¹³
 сквь | рнаѣ насѣ | дити мѣни | ѿгнь ккути | н кде тѣ-
 гда | безаконнє. | н водацнї тѣ | на зло да тѣ н | згоубать. 15
 нъ | (л. 78, с. 1) гї гї избави дѣ | ши моѿ ѿ огна | н
 скръжьта зѣ | благо н ѿ лю | тымъ грозы. |

Н⁽¹⁾ си н множай | ша си хъ⁽²⁾ сповѣ | дане самъ са | ѿ
 бануѣѣ блѣ | жетїи. н по | томъ въ ки | дѣти ѣдва стѣ | плѣ-
 ца. н горь | цѣ стѣнюѣѣ | въз глаукины | срѣца съ къпѣ | мь 20
 н¹⁴ пѣхъмь | н съ слѣзми по | мѣшаше бо | вѣ же видѣ |
 страшнѣѣ | въ таннѣ. н по | двнзашеѣ же | лѣѣ. изволенї-
 емь онѣхъ по | (л. 78, с. 2) стнгоути. н мї | рѣ оставити. |
 многошды⁽³⁾ помѣ | шашѣ въ оумѣ | у^отѣ. вѣспрнїе | мѣѣ мѣле-
 ннє | тѣмъ. скръжь | таше зѣѣты в | ко моуниъ. | грѣниемъ стго | 25
 дѣѣ. н вна себе | глѣше. о колнка | радость. колн | ка ли тѣхъ сла-
 ва¹⁵. кыи ли то свѣ | тѣ одѣѣиетъ⁽⁴⁾ | стѣѣ на нескѣ. | нъ⁽⁵⁾
 страхъ ма одѣ | житѣ великъ. | н еѣѣ како лише | нъ боудѣу тѣ | хъ.
 н стена тѣ | жѣѣ глѣше. гї | помози н сїси | ма омрауеноу-
 (л. 78 об., с. 1) ю мою дїю. н уѣ | то подобаетъ | глти. 30
 такоу бо | вѣроу н любкъ | дарѣѣа іемоу бѣ. | якоже мѣтѣ |
 н покѣѣннїѣ | приносити. съ | дѣрзновеннїе | мь къ щедро-
 ма | бѣѣ. да ѿкрѣ | тѣ іемоу оу^трѣ | ннї оун. еже ра | зѣѣ-

(1) Проп. и кин. На полѣ кин. мѣ. (2) с — мал. и между строч.
 (3) ш — мал. надъ а и ѣ (4) послѣ ѣ написано было с, потомъ зачер-
 кнутое (5) з передѣлано изъ о

⁹ оп. Ф. О Ун.¹ ¹⁰ осужена Ф О Ун.¹ ¹¹ оп. Ч. М. и др. ¹² грѣшная У¹
¹³ тогда доб. Ч. М. О Ун.¹ ¹⁴ съ доб. Ч. М. У¹ ¹⁵ сладость Ч. М.

мѣтн н оу | вѣдѣтн трѣ | сѣ. сѣнце сѣты | ѿ трѣца. тоанко | же
 смѣреннѣ н | кротость. н кѣго | дѣть (1) сѣго дѣха | дарока ѿмоу
 кѣ. | ѿкоже мнѣтн | ѿмоу себе. ѿко | тѣ кѣсть скѣв | рна всѣ
 мнрѣ. | (л. 78 об., с. 2) нмаше же н се | прнсно въ оу | мѣ
 5 ѿгда сто | наше с кымь | бѣсѣдоуѣ ѿ ка | кой вѣщн н о |
 ползн дѣа тѣ | акнѣ повѣрь | жанеса дѣхъ | мѣ подѣ ноуѣ |
 улѣкоу. ѿ вѣ | зирак дѣхъ | мѣ смѣрено | мѣ. срѣце ко ѿ | го
 баше нспѣ | лнено прнсно | медоу дѣоуѣ | наго .:

97 а. *уудо | сѣго (sic) (2) ннфонта | ѿ лютыхъ лане- |
 10 хъ .: (3) 1 |

Тайноу (4) кратн | ѿ днноу (sic) слѣ | шнте. юже л | зѣ
 свонма ѿ | (л. 79, с. 1) унма вндѣхъ | ндоховѣ в (5) домѣ |
 славныхъ. н | же вѣровахоу | ракоу кѣю. н | маше моуѣ | тѣ
 ѿленн мно | гы. ѿкоже о | бѣуанъ кѣсть. | вельможамъ | зѣвѣрь
 15 кѣрмѣ | тн. ѿднна же | баше лдннѣ | люта на улѣкы | ставшн
 про | ста 2. бнмаше | преднма но | гама улѣкы | *по главѣ 3.
 н ѿ | ко 4 внддоховѣ (6) вѣ | дворѣ. оуѣзѣ | кшн нѣ ланн | ѿ.
 оустрѣмн | сл 5 на нѣ. ндоу | цно мнѣ пре | (л. 79, с. 2) дѣ
 правдны | мѣ. вндѣвѣ же | правдннѣ ѿ | ко раждѣтѣ 6 ѿ | стѣ
 20 зѣвѣрь. по | нде самѣ пра | мо ѿнѣ. н боиса | мене. н оуѣдрн | ю
 роукою. ѿна же | лбнѣ ѿко овѣ | ца на кротость | предложнса.
 н | стоимше жнкосѣ | ннѣ (sic) тѣ зѣвѣрь | оуѣрощенѣ 7. н |
 оуѣзвенѣ же бѣ | вѣ дѣхмѣ сѣты | мѣ. н вндѣвѣ ѿ | ко оуѣро-
 тнса | зѣвѣрь. текѣ па | де предѣ нога | ма ѿнѣ. вѣ мно | зѣ
 25 смѣреннѣ. | вѣпнѣ ѿко сѣ | грѣшнхъ. кн | (л. 79 об., с. 1)
 вндѣвшн (sic) же ла | ннѣ. побѣже ѿ | него бѣрзо ѿкы | бнѣ-
 ма. гѣа же | кѣ блѣженому | повѣжѣ мн оуѣ | поуто тако ство | рн
 прнпадѣ кѣ | зѣвѣрнѣ. н рѣ мн | да оуѣвѣсн уадо. | ѿко такѣ
 кѣсть (7) | тоуѣ кѣнн. ѿ | гѣа же смѣрн се | бѣ помышлѣю | цн.
 30 н слѣ ѿко ка | лѣ. н тѣгда схо | днтѣ сѣ нѣсе та | палнца. н

(1) о написано надѣ з, въ мал. видѣ (2) ч и с — нѣсколько боль-
 шаго размѣра и киноварныя. На полѣ кин.: мѣ. (3) Послѣ четырехъ
 точекъ помѣщенѣ еще орнаментъ: ~||~||~||~||~|| (4) Т — проп. и кин.
 (5) в въ мал. видѣ между строч. (6) до — написано между строч. (7) тѣ
 — лигатура

97 а *1 оп. въ др. спп. 2 оп. Ф *3 во главу У1 4 егда У1 Ун.1
 5 проста доб. Ф 6 раздраженѣ Ч. М. Ф и др. 7 укромно Ч. М. и др.;
 кротко О; укромно Ун.1

ста | неть надъ гла | кою нашею по | магаюци. нсѣ | коуша-
 ють вса (1) | нмъже мы са | смѣраемъ. и ли ненавидаи-
 (л. 79 об., с. 2) хъ ны. ли късо | мъ. ли зѣрь | мъ земнымъ (2) |
 игда же ли на | унемъ⁸ вели | уатиса⁹. нли | тѣцесловн | иѣ тво-
 рити | прнусомъ. тѣ | гда обрацае | тьса жьзль | тѣ на главы | 5
 наша. нскоу | шидеть ны и мѣ | унтъ дондеже | смѣрнимъса.
 н | скоушено¹⁰ срѣ | н дхъ. смѣренъ | пакы въспри | мьмъ.

97 б. си гла | женомоу рекъ | шю. и се прнде | къ немоу
 же | на. нмоуши бо | лъзнь зоубьнъ | (л. 80, с. 1) ю. полоу-
 ути | хотаци нѣ | ленне. и рѣ к не | и блжнѣ. о ма | ти 10
 мы уло | въци грѣшии | и недостойни | юсмъ. нъ бѣ | некан
 створи | тѣ ма^стъ с то | кою. и си рекъ | кълѣзе къ цркви .:

Н (3) помодиса н | взать масла | стѣмъ кѣа. и | помаза
 лице ие | и по всемоу о | токоу. и тоу а | кне кѣ^с цѣла | и
 славаци бѣ | н стго¹ ѿнде. | 15

98. стль же слоужа | и къ цркви то | и. хоташе ли | тоуф-
 гисати | н реуе правдъ | (л. 80, с. 2) нли. уадо пре-
 боу | днѣкъ сде да при | уастивъса стѣ | тайнахъ. гѣ на | шего
 іса хѣ. и ие | гда са коньца | та *стаа тайна¹ | и по приша-
 тни | тайнъ. шдъ | ста при еднно | мь мѣстѣ въ | цркви. и 20
 нзмъ | слнноу нз оустъ | скопхъ. знамена | своа юювстка. |
 *н зра къ стомъ | ѿтарю² къ срѣци | помаше. моужъ | же тоу
 стоа доу | хъмъ стымъ | поноужаемъ | зра лица стго | нздале-
 ча. и по | ююднѣса реуе | гѣ помноуи. | и прнстоупикъ | (л.
 80 об., с. 1) къ вженомоу | рѣ. рци ми оѣе ѿ | коудоу нма- 25
 ши | лице помазано | крвью стюю. | ако н закуею | *гѣа юмоу
 пра | вдыни прости | ма оѣе³. ты ли ие | си едннъ видѣ | лъ⁴ .:

Гѣа (4) юмоу | улѣкъ прости | ма оѣе. ѡзъ да | деуе стоа
 зрѣ | хъ на лице тво | ие стюе. ако зѣъ | зды свѣталъ | снмра
 а дроу | глѣ снмюца | на оустѣхъ. свѣ | тасте же ти са | ѡун 30
 ѡкы и пла | мы огньнъ. та | коже же н слоу | ха твоа. си бо

(1) с—малая и между стрчк. (2) з написано надъ м (3) И—проп. и кин., на полѣ кин.: мѣ. (4) Г'—проп. и кин.

⁸ смириятися или доб. Ф ⁹ ли выситися доб. Ч. М. Ф и др. ¹⁰ сокруше-
 но Ф Ун.¹

97 б ¹ великаго Нифонта доб. Ф

98 *¹ святую тайну Ч. М. Ф О Ун.¹ *² оп. Ф ³ брате Ч. М. У¹ Ф
 Н О *⁴ оп. (пал.) Ун.¹

оу | бо зрѣ далеуе | (л. 80 об., с. 2) стоѣ. прнели | живѣса
 не та | ко⁵ вижю нѣ ѿ | кы у^отою крѣ | вью нома | зана образъ-
 мѣ бнѣмь. крѣ | стннѣмь. мо | лю же ти са по | вѣжь ми кде |
 ѣси ѡбрѣлъ ун | стою сню крѣ | въ н помалѣса (sic) | рѣ же
 5 стннѣ про | стн ма брате | азъ улѣкъ грѣ | шнѣ ѣсмь. а нѣсмь
 такъ. | н кѣзмь во | доу оумы ли | це свое. н пре | у^отнх
 крѣке | тоѣ не може | ѡмѣти. н тѣ | гда оуѣдѣ | правдннѣ |
 (л. 81, с. 1) ѿко саннѣ ѣ | го соуѣ съ ун | стою крѣвъ | ю
 размѣне | ны. н ѡтолъ | ѣгда хотанѣ | приуастннѣ | са. стго
 10 тѣла | н крѣве. не по | мазашеса. н | къ видѣти н | но уюдо
 гърдо. | въ тѣ бо днѣ ѿ | кы свѣща го | рюща нсхожа | ше
 нзъ поздрѣ | нѣ ѣго. ѣгда ды | ханѣ. н огрѣ | ваемь бѣва | ше
 ѡ стго дѣх. | дѣханнѣ ѣго | ѿкы огнь нсѣ | хода. ѣлншды |
 же комъканѣ | н обрацаѣса | раздыманѣ | (л. 81, с. 2) бѣсы.
 15 н безвѣ | стн ѿ творанѣ :.

99. (л. 89 об., с. 1) (*) Пно уюдо. ѣ.⁽¹⁾ | Пноу⁽²⁾
 же танноу | да слышнѣте. | юже не лѣнюса | по писанню пре-
 датн. на славоу | нноуадаго¹ снѣ | кнѣа. къ ѣднно | стоѣцю
 ми пре | дѣ двѣрми. стн | ѣ анастаснѣ | къ соукотоу ве | уерѣ.
 20 къ ѡктыуѣ | ноу пѣннѣ² стго | (л. 89 об., с. 2) къскр^оннѣа.
 н | молацю ми | са. снѣ прнѣ | рабѣ кнѣ | ни | фонѣ. по
 оку | уаю своѣмоу | окнощѣ стоѣ | въ храмѣ стн | хѣ. н ѡко-
 же н | видѣхѣ. н се | множьство | къ вѣлахѣ рн | захѣ ндѣхоу |
 с ннмь. предн | н задн н кесе | лѣхоуѣ ѡкрѣ | стѣ стоѣще |
 25 правднѣаго | уюдо гърдо бѣ | ше виднмо на⁽³⁾ | немь. крѣтъ
 ко | виднмь бѣше | тѣуѣнѣ кѣзрѣ | стоу предѣ нн | мь. ѿко н
 ун | сто злато. та | (л. 90, с. 1) коже н дрѣгы | н за ннмь.
 дрѣ | гынѣ бѣлъ ѿ | кы свѣгѣ. о | десноуѣ ѣго. | дроугынѣ же
 о | шноую ѣго. дрѣ | гынѣ же върхоу | глакы ѣго. бѣ | хоу же
 30 съдѣрь | жѣшеса. н про | свѣщающе пра | вѣднѣаго. ѣгда | же
 нападанѣ | нанѣ бранѣ н | ли нскоуѣ. | хотѣ бо н ѣ въ | нуати.
 поноу | стн нанѣ днѣ | волоу пакость | ствovatн. въ | время же
 бра | нн растоула | хоуѣ крѣтн | къ себе. | н ѡста | вѣлахоу въ-

(*) (1) киноварью, оп. въ др. спис. (2) И проп. и кин. (3) и—
 между стрч. въ мал. в.; а изъ о

⁵ та Ч. М. У¹ Н Ун.¹

99¹ единороднаго У¹; единочадаго Ун.¹ ² мѣсто пѣннѣа Ф

хо | (л. 90, с. 2) дѣ малѣ. нмн | же можѣ̄ врагѣ | совати
 стрѣлы | свои. н иѣгда же | опѣлуашеса | нанѣ лоукавы ѿ. ста-
 наше мно | жество анѣлъ | н бѣси зраце | окою бранию. | блѣ-
 ннѣ̄ же о | цнотн лоукава | го. н обратнѣ̄ са на вѣстокѣ. | про-
 стре роуцѣ | сконѣ кѣ бѣу³. ун | стоу мѣткѣу | вѣсыдам к не- 5
 моу. видѣ же | то змнѣ̄ трепе | танѣ н гѣне тѣ | соуцѣмѣ бѣ-
 со | мѣ с нмнѣ. уа | дѣца побѣгнмѣ (1) | ѿ анѣа ннфонѣ | това.
 на нѣо бо | (л. 90 об., с. 1) вѣнѣдѣ погмѣ | творитѣ на |
 ны кѣ вѣшнѣ | моу бѣу. прѣже | даже гнѣвѣ̄ кн | н. не прѣнѣлъ |
 кѣсть помоуцѣ̄ тѣ⁴. насѣ. ѿн | дѣмѣ ѿ него | кси. си гѣанѣ 10
 н | сконнн заны̄ дн | кооаѣ. неу⁵ тѣ | мѣ сконмѣ бѣ | сомѣ. н без-
 кѣ | стн бѣ⁶ н с нмнѣ. | ѿ анѣа правѣдѣ | наго. блѣннѣ̄ | же
 по нападанѣ | вражнн. н по мо | антѣ̄ кѣ же кѣ | бѣу сѣнѣдѣ
 н | нн иѣдиногѣ же | ѿбѣрте корюца | са с нмнѣ. блѣо | слоки же
 н прѣста | го дѣа покрѣ | (л. 90 об., с. 2) каюцаго н. н | хра- 15
 нацаго н | кѣ отнннн | мнозѣ. тоу | же дѣне анѣлѣ̄ | радоу-
 юцѣса | ѿхожахоу. н | вѣсхожахоу | на нѣса. у⁶ тѣ | ннн же
 кр⁷ тн | сѣвѣкоуцѣла | хоуца пакѣ. | вѣходѣ̄ закѣ | каюцѣ н по-
 крѣ | каюцѣ правѣ | дннка. мно | гаждѣ же при | хожаине днѣ | воаѣ.
 сѣ̄ мнозѣ | стѣмѣ бѣсѣ. | кѣ время⁵ хота | цѣ вѣ⁶ стр⁷ тѣ ке- 20
 законнн. н не | можахоу. сѣ̄ тѣ н̄ же ограженѣ | кр⁷ тѣ роуца-
 (л. 91, с. 1) шѣса нмѣ. н пав | ваше посрамла | а ѣ. видѣцѣ |
 же омраченѣ̄ н̄ бѣси. вѣ мно | зѣ стоудѣ̄ ѿ бѣгахоуцѣ | ѣго. онѣ̄
 же на | нпауѣ слава | ше бѣ. такоу | снаоу н крѣно | стѣ по-
 даюца | кѣмоу. на невѣ | днмѣа вра | гѣ. 25

100. н посемѣ | молацѣюса кѣ | моу. на нѣо о | ун кѣз-
 двнѣг | шю. н вѣнеза | поу велннѣ̄ свѣ̄ тѣ вѣснѣа *о не | мѣ¹
 бж² тѣвнѣ̄. | н авнѣса кѣмоу | анѣлъ̄ гнѣ̄ прѣ | дѣ нмнѣ̄ сто | ѣа. кѣ
 бѣлахѣ̄ | (л. 91, с. 2) рнзахѣ̄. (вѣра | зѣмѣ̄ днѣауѣ̄ скѣмѣ². н
 дѣ | ржаине тѣмѣ̄ канѣ. н покадн | правѣдѣнаго | н ставѣ̄ с нмнѣ̄ | 30
 поѣине бѣдѣпѣ̄ нѣ.

101. н иѣгда же | молашеса сѣ̄ тѣ | н̄. видѣ̄ ѿвѣрѣ | ста врата
 не | беснама. н анѣ̄ гѣлн бѣнн | схо | жахоу мнозѣ̄ | стѣво бѣснѣса | но.

(1) *гни* между стрч. и вѣ мал. видѣ̄

³ востоку Ч. М. У¹ Ун.¹ ⁴ мучити Ф Ун.¹ ⁵ вѣвѣрѣци Ч. М. и др. ⁶ бѣ-
 совѣ̄ доб. Ф

100 *¹кѣ̄ нему У¹; вѣ̄ номѣ̄ Ун.¹ ² диаконеческимѣ̄ У¹; диакон-
 скимѣ̄ Ф Ун.¹

иже дѣла | ульвѣскы вѣ | зношахоу | и | нн же уьрнн на | въздоусть
 сто | ѡхоу. подвигъ | нмоуше н вьрь | стѣннѣ. иже | вѣсхытнн¹ |
 н оудьржати. | (л. 91 об., с. 1) дѣла ульвѣа вн | дѣ же прѣк-
 ны. | н се два аѣгла | възнесосте | дѣно на нѣо. н | ѡко же
 5 прикѣ | жистаса вѣ | мѣтонмь | ствоу н клоу | женнѣ. науа | ша
 князи мѣ | тонмѣнн. вѣ | змоуцати н | гнѣватиса. | гѣше. како
 кы | дьозаѣте не | сти дѣно тоу | мнмо нѣ а на | шно соуцѣю. гѣа-
 ста аѣгла к нн | мѣ. да како | ьсть ваѣа. | н знаменнѣ | на
 ней рѣте | нама. гѣа | ша ѡнн до съ | (л. 91 об., с. 2) мѣ-
 10 ртн клоу | дѣ створн. мно | гажды же н со | дѣмьскыѣ. | сквѣрнѣ-
 ною | похотнѣю ѡ | сквѣрннса. | не тѣма же | се нѣ н блж-
 на | го ѡсоуцаше | да уто оубо сн | хѣ зѣтѣ на ѡ | соуженнѣ
 гѣ | те аѣгла кѣнн. | ьсть дѣ сн по | ракоцѣна стра | стьмѣ. нѣ
 н | ѡсѣуе ю. дажь | кѣа коньцѣ не | постнже. н кѣ | с покаѣннѣ |
 15 ьсть оумьраа. | н никакоже⁽¹⁾ не ѡ | стаса зла. да | же оумре
 рабѣ | грѣхоу. н ьсть | (л. 92, с. 1) нашь дѣлате | дѣ бѣлѣ.
 н тѣ | гѣа гѣа іѣдннѣ | ѡ аѣглоу кѣно | понсти (SIC) мѣ | нн
 камѣ нн ѡ | ію ваѣмоу | днѣволоу² вѣ | рѣ нмемѣ. | всакоѣ
 ко (SIC) лѣ | жа нспѣанені | ьсте. доука | кнн. нѣ да коу | де
 20 призваѣт | аѣгла. иже вѣ | стѣмѣ крѣ | ннн данѣ кѣ | ьмоу.
 на съ | клауденнѣ. н | тѣ повѣсть | истнноу. н прѣ | званѣ бѣ
 тоу³ | н гѣа іѣмоу а | нѣлѣ. рѣн на | ма дѣла сн пока | ѣла ан
 са ьсть | (л. 92, с. 2) беззаконнѣ сво | нхѣ. нан вѣ грѣ | стѣхѣ
 оумьраа | ѡвѣцаѣт же | аѣгла реуе. а | зѣ ульвѣкѣ нѣ | смѣ. нн
 25 дѣхѣ лѣ | какыѣ сквѣ | рннѣ. да⁴ хо | цѣно лѣжо рѣцѣ | ѡко же
 н всн | бѣсн. нѣ вѣ⁵ сла | вѣ гѣ нашего іѣа | хѣ гѣю вама
 ѡко вѣ нѣ же | уа⁶ колетн на | уа науа слы | знн | ти нсповѣ | дѣ
 грѣхы своѣ | кѣ бѣу. простѣ | рѣ роуцѣ своѣ⁶ | кѣ кѣнннемѣ | бѣу.
 ѣше оубо | простнлѣ н⁷ ьсть⁽²⁾ кѣ | владеть (SIC)⁸ ко н | слава
 30 правѣдѣ | (л. 92 об., с. 1) номоу соудоу іѣ | го. сн же слы-
 ша | вше скѣтоно | сннн аѣглн. | нароуцанаса | днѣволоу н вѣ-
 сомѣ іѣго. наю | ноуѣше *ѡко н | доуноуѣше⁹ на | ма. блѣ | тѣ-
 ны | мѣ доунове | ннѣмѣ. н та | ко кѣ мнмоу | ша. н внндоша |

(1) ка между стрч., уменьш. (2) написано на полѣ въ уменьш. видѣ со знакомъ выноса

101¹ тайну доб. У¹ ² сотонѣ Ч. М. ³ тѣ О ⁴ не доб. Ч. М. О Ун.¹
⁵ по Ч. М. Ф и др. ⁶ на небо доб. Ч. М. и др. ⁷ ны Ч. М.; нѣсть О
⁸ власть Ч. М.; владѣть Ф О Ун.¹ ⁹ оп. Ф

въ кратѣ не^сна | ꙗ. н словожена | же бы^с бннѣю | блгодатнѣю. |
оубога ꙗ та | днѣа ѿ стн | лоукавхъ | въ ть уа^с :. н ꙗ^с (1) 10.

102. Потомъ (2) же оу | зрѣ стн | се дроуга | днѣа. н
бнше | (л. 92 об., с. 2) виднннѣмъ | ꙗко н каженн | къ. н
гѣа ꙗко | зааоложенн | ца н стрѣпъ | тѣна быва | ше въ жнн | ꙗ 5
семь. н обан | уахоуѣ ꙗн (3) по | радюу слова | н дѣла стоудъ-
на ꙗ^с 1. н оукоу | нже уавкомъ | нанаша ше ѿ | въцавахоу | же
к нимъ а | нган глѣце. пра | въдына ннкако | ꙗ (4) же 2 достон | нъ.
спснннн | мѣтн томоу | се же глѣхоу | томоу 3. нзвѣ | стьноу
прю | ꙗко въ жнн | ꙗ семь 4. лоука | (л. 93, с. 1) въно уто 10
тро | раше. н тоу ꙗ | кннѣ възвра | тнѣтса пока | ꙗншеа того. оу-
ннубжа ꙗ | себе. многа | жды же н сте | наше горѣ. н | слызы
тоуаше. | подакше оу | частннѣ трѣ | боуоуруннмъ. | сн же обрак-
да | нн ꙗ дѣржа ꙗ | скѣтоносннн | ꙗнган крѣпаахъ (5) | са н по-
дража | хоу бѣсы. про | тнкарсеа н прѣ | ннраюуше ꙗ. ꙗ | ко бѣ 15
помнла | вати нмать | такокоу днѣю. гѣа | хоу бѣсн. ꙗраше^с
(л. 93, с. 2) н раздража ꙗ | мн. н бнннн | ѿ стн ꙗнганъ. | мѣ
къмъ ѿ оу | ностн ꙗго крѣ | ꙗна соуца. ꙗ не | подогаше ꙗмъ |
блаоуднн ка | женкоу соу | цю. нн сквѣрнн | те себе. не ть | кмо
же то 5 нъ н | подѣлагаше^с | себе тѣмъ. н | же содомьскы | н 20
грѣхъ твора | хоу. да уто ре | уете оуже ка | мо лн дежете | по-
ношенннѣ. | грѣхъ н гнѣ | въ ꙗже съдѣ | ла. н не тѣкъ | мо се
твори. | нъ н разбон лю | (л. 93 об., с. 1) тѣ. н аше се-
моу достон | но спсеноу бы | тн. прннметъ | късь мнрѣ. н | вса
грѣшнны | ꙗ земаа. мѣ | оубо въ поусто | ннъ дроуднмъса (6) 25
(SIC) н тѣгда рѣша | к нимъ стнн | ꙗнганъ. къннѣ | мѣте ока-
к | ннн. ꙗко ꙗдан | ко же нхъ ꙗсть | ѿ оуности съ | грѣшнло.
то | все (7) то ѿквѣже | но лн ꙗсть ѿ се | ке. бѣ простн | лъ
ꙗсть. ꙗше | ко въ уто къна | даннѣ лоука | во. толь ско | ро про-
стыню | (л. 93 об., с. 2) прннмаше. сте | на н слыза. н | тво- 30
рнтъ мн | достынню про | сауруннмъ. да уто | са вамъ мнн | тѣ.
звѣрннн дн | внн. лѣно лн ꙗ | сть днн сенн | по лоууннн спсе | нннѣ

(1) Кин.: ꙗ (2) П проп. и вин. (3) и между стрч. и мал. (4) о на-
писано надъ ꙗ (5) ꙗа — между стрч. и мал. (6) ди между стрч. и мал.

10 оп. въ друг. спн.

102 1 трудная Ф Ун. 1 2 не доб. Ч. М. 3 ему Ф 4 своемъ Ф Ч. М.
О Ун. 1 5 ты О 6 полагаше О

нли нн. бѣ | тѣмъ соудн | тѣ. нже на свѣ | тѣ исповѣда | ннѣмъ
 не нзн | доша. а все ѣвда | іемоіе свѣ іестъ. | тѣмъ іелнко
 н | сповѣдають. | съ слъзамн уло | вѣцн грѣхы | скоѣ къ бѣу
 вѣ | смѣреннн мно | зѣ⁽¹⁾ н стенанн | н. тн прѣстоу- | (л. 94,
 5 с. 1) пають ѿ злаго | дѣла. мѣтвѣ бо | бѣ⁷ ѿдаіеть н | мѣ
 грѣхы. а вѣ | ннхъ же беза | конннхъ оумь | реть улѣкѣ. *оу-
 танкѣ ѿ бѣ н | улѣкѣ⁸. тѣмъ съ | днтъ н бѣ н обан | уаіеть н
 поносі | тѣ. н ѿгнъмъ н | скоусптѣ къ ке | сконьунымъ вѣ | кы. сн
 рекъша | анѣан посрамі | нн дхъ лоука | вѣнѣ. н тако ѿ | тндоша
 10 къ вра | томъ не⁹ нымъ. | свокожена же | кы⁹ оубогаѣ та | дѣа.
 ѿ бѣсовѣ | лоукавѣхъ. | н обрѣтеса спа | (л. 94, с. 2) сеннѣ
 оудоуѣ | нн ѿ спсаюца | го тварь свою. |

103. Н⁽²⁾ пакы же оузрѣ | ннже того бла | женнѣ. н се
 дрѣ | гаѣ дѣа възъ | носнма блше. | іѣже зѣло коа | шеса бѣ. н
 15 мѣтвѣ | ню въ жнтнѣ се | мѣ творн. нма | ше же любѣвъ | велн-
 коу съ всѣ | мн. такоже н | у⁹ тотоу н лѣпо | тоу. вѣнраша | хоу
 же н князн | къздоуха. н скрѣ | жѣтахоу зоуѣты | нань. дѣа же
 та | трепеташе стра | хы¹. лютоствн н | хъ. н соумаше | са к роу-
 кахъ соу | (л. 94 об., с. 1) цн анѣал бнн- | нсходаіце ань- |
 20 глан на възне | сеннѣ² дроуѣты | хъ дѣнъ. срѣта | юіце ю цѣло-
 ва | хоу. кы⁹ же. іе | гда внндоша а | нѣан къ врата | не⁹ наіа по-
 саіце | дѣно тоу. вндѣ | правѣдннѣ⁽³⁾ се | ѿвѣсндоу³ сѣрн- |
 стахоуца⁴ анѣан | н ѿвѣщахоуца | дѣн тоѣ. любѣ | зно цѣлоуію-
 це | ю въ радостн бн | н н веселнѣ. лн | къствоуіоце н | гѣце
 25 слава тн | бѣ іѣко нзбавн | лъ іесн дѣно сню. | ѿ лоукаваго
 змн | нѣ. н іелнко же | (л. 94 об., с. 2) вѣсхожаше вѣ | зно-
 снама дѣа | блѣгаѣ пауе оу | трѣ тако анѣа | съ веселнѣмъ | сѣрн-
 стахоуца | цѣлоуіоце ю. | тако бо нмоу | тѣ не⁹ нымъ сн | лѣ
 творнтн | іеже радоватн | са ѿ дѣнн⁹ спса | іемъ. іегда же | н донде
 30 до пре | стола. блгѣтн⁵ | дѣа та. н прн | нмъ ю гѣ оу | блажн.
 н іѣко | жѣртвоу блгѣ | н стоу прнне | се къ ѿію | своіемоу.
 по | ложн ю въ не | нздрѣнѣнн уѣ | стн н славъ | (л. 95, с. 1)
 н нзннѣса на | ню дхъ | вѣ⁹ твѣ | ннѣа сладостн | н цр⁹ тва не⁹-

(1) о написано надъ н (2) И проп. и кин. На полѣ кин.: нѣ
 (3) р между стрч., мал.

⁷ утаивъ отъ Бога и человекъ доб. Ф *⁸ оп. Ф

103 ¹ страхомъ Ф.; отъ страха Ун.¹ ² воздѣніе Ч. М. и др. ³ вѣд-
 доу О; отсюду Ун.¹ ⁴ стекахуси Ун.¹ ⁵ Божія доб. У¹

наго | потомъ же пре|дана бы° мн | ханлоу князю | завѣта. да
 съ | вѣршитъ ѿ не | и по унноу въ | сѣхъ стѣхъ | н *въ послѣдо-
 ва | ннѣ⁶ сице въ по | конци вѣвѣстї .: |

104. Кѣ⁽¹⁾ же пакы бла | женоумоу⁽²⁾ рабѣ | бѣннѣ ни-
 фонть | въ видѣннѣ. н | се ведома баше | дѣла бѣсы въ пре- | 5
 исподныхъ въ | рзо. въ же раба | нѣкого оужь | мѣ оудавла-
 са | въ тѣ уасъ. н н | (л. 95, с. 2) даше въ слѣдѣ | иѣа
 англъ иѣа н | тѣрзашеса ѿ па | гоубѣ иѣа люте. | гѣаше же съ
 слъ | зми. ѿ люте | лоубавымъ къ | сомъ. нже на зло | пова-
 жають уло | вѣкы. се же гѣ | нѣ рабѣ тоа | приѣмла бѣсо | въ 10
 сиухъ раздра | жаниа гнѣва | шеса люто раба | своѣго кнѣ. н |
 гадомъ мора. | онѣ же сице стра | жа построуенѣ | бѣсы. н
 възъмъ | оуже оудавнса | н вѣдана бы° въ | жьртвоу бѣсо | мѣ.
 да оубы мнѣ | иѣже мн кѣ бѣ | (л. 95 об., с. 1) пороуинаъ.
 въ | стѣмъ крѣпнн | и хранннн. то | то ѿ мене вѣсхы | тнаъ 15
 зми н по | жре. оухъ мнѣ | како | вѣваюса | гоу моѣмоу. ка-
 ко ан оузрю тво | рца⁽³⁾ сконего¹ скѣрѣ | баца ѿ пагоубѣ |
 ѡкаманнѣ сеа | дѣла. си англоу | гѣлюцю. н зѣло | тоужацю. н
 се | дроугнѣ англъ² | съ нѣе иѣмоу гѣа | сице повелѣ оиѣ |
 нашъ гѣ савлофѣ | вѣгодатнѣ | мѣ възвѣцаи | дѣмъ. нди оубо | 20
 въ римскыи | градѣ. тамо бо въ | съ уасъ крѣтнмъ | (л. 95
 об., с. 2) иѣсть маадень | цѣ. нѣкого моу | жа война. н то-
 моу боудн⁽⁴⁾ | храни | тель. слоужа | стѣмоу дѣоу | н крѣпнннѣ.
 съ | шѣдѣшо же иѣ | моу надѣ нѣ. | азѣ же мѣстї | ти нмамѣ
 гѣ | на рабѣ тоа. | н накажу иѣго. | не крннн са. нн | кннн 25
 слоугѣ | свонхъ. нн гла | дѣмъ оуморї | ти. а ннунмѣ | же иѣмоу
 скѣрѣ | шнннн. си рекѣ | англъ къ анъ | гѣлоу възнде | на нѣса.
 онѣ же | нде по вѣтѣ | номоу томоу | (л. 96, с. 1) повелѣ-
 ннѣ. иа | коже заповѣ | да иѣмоу гѣ бѣ. |

105. правдыи же | нифонть. смо | тривѣ пакы вѣ | дѣ 30
 на въздоусѣ | н се дроугаи | на кѣ възнона | шеса дѣла. *въ
 мно | зѣ⁽⁵⁾ н се но ннн | баше бо ѿ ней | множество бѣ-
 совѣ¹. вѣсхыти ти хотаца ѿ | канноуоу дѣно | канрикѣ же кѣ |

(1) Б проп. и кнп. На полѣ иѣ (?) (кнп.) (2) а написано надѣ л
 (3) ц между стрч., мал. (4) боу между стрч., мал. (5) о надѣ н

*6 по послѣдованію О

104 ¹ моего Ф ² приде доб. Ф

105 *1 во мнѣзѣ и се у ней множество бѣсовѣ Ун.; во мнѣзѣй
 сей шней множество бѣсовѣ О; и сей отъ ней: мн. б. Ч. М.

сѣго блевѣе | рнѣ². бѣ бо въ | жнѣннѣ своємъ⁽¹⁾. | ѡбращаюса
 въ | блондѣ. и дѣла | ннѣ съ сквернѣ | нѣмнѣ вѣлнѣ | блнн. и
 разко | (л. 96, с. 2) и дѣющю ношѣ | ю многы поен | влѣо-
 цю. и сѣдн | рлѣщю скнты | нхѣ. дѣющю въ | похотн. да
 5 ѣко | же бы възносѣ | ма оубогаѣ та | дѣла не доиде нн | до
 уствѣртаго | мѣста. и простѣ | рѣ роукоу змн | ѣ. и дѣрзнове-
 нн | ѣшь нствѣрже | и нздручкѣ сѣтѣ | хѣ ѡнѣлѣ. свѣрь | же³ и
 на землю | и понмѣше и въ | сн кнѣоще и сѣвѣ | са и въ
 бездѣноу | и прѣдана и тѣ | мнѣмѣ кна | земѣ свѣлана | съ
 10 беззаконны | мн дѣламн. до | (л. 96 об., с. 1) до (sic) въ-
 скр^сннѣ.

106. и | сходящеса тѣ | мннѣ бѣсн гѣла | хоу къ себе.
 вн | днѣ како тн | ѡрѣвннкѣ ісѣ | назаранна по | бѣженѣ бѣ. |
 тѣгда ѡвѣща | въ іѣдннѣ ѡ нн | хѣ н⁽²⁾ рѣ. усо са хва | анмѣ
 15 іѣднного | погоубннше сла | ба и зла. пока | жо же камѣ сѣ- |
 ватнела. и кѣ | росы добро і нѣ | рлѣнны просн | ѡвѣща. и
 ѡше | можете нан | прнканжнн | са к ннмѣ. слѣ | шакше же
 кѣсн | рѣннѣ¹. ѡше бы | не было знаме | (л. 96 об., с. 2)
 ннѣ ісѣва на нн | хѣ. и помощѣ | іѣго прѣдн и н | задн. ѣко
 20 и сѣ | на тѣвѣда ѡкрѣ | жлѣющнѣ и по | казала тн бы | хомѣ
 снаоу на | шю. гѣла нмѣ | ѡнѣ. да пошто | дрѣва бонмѣ | са на
 немѣ же | распѣтѣса ісѣ. | нѣ се знаменн | іѣ іѣсть. іѣко въ- |
 сѣуьскы расла | кленн іѣсмѣ. | ѡвѣщаша ѡ | нн и рѣша. нѣ^с |
 страха на дрѣ | въ. нѣ страшнѣ | на мѣланнѣ | сходящн нз не- |
 25 го. гѣла пакы | бѣсѣ. не тѣ | (л. 97, с. 1) кмо ѡ дрѣва не- |
 ходнть мѣ | аннѣ и та и па | антѣ насѣ. нѣ | и прѣкрѣпѣю- |
 щеса роукою | кѣтнннн. ѡ | гонать нѣ ѡ | себе. ѡ знаменн- |
 ѣ⁽³⁾ же того ра | згарѣетѣса | ѡгнѣ и нсхода | палнтѣ нѣ. |
 гѣлаша іемоу | друузнѣ нскѣ | нлѣоще н. днѣ | коле² кѣ нскѣ- |
 30 сѣ прнѣдѣ | іѣсн | іѣко тако гѣе | ннн на оушнуѣ | женнѣ нашѣ. |

107. Онѣ же рѣ. уло | вѣкѣ къ въ ко | стантн (sic) гра-
 дѣ | нменемѣ нн | (л. 97, с. 2) фонто. (sic) жестокѣ | намѣ
 зѣло. тѣ | мѣ въ оуности | іѣго крахомѣ⁽⁴⁾ | са с ннмѣ. и сѣ |

(1) надѣ се написано мал.: во (2) и между стрч., мал. (3) ме
 между стр., мал. (4) прѣдѣ x стоить палочка, какѣ і (брахомѣ).

² Елферія Ф ³ вверже О

106 ¹ къ нему доб. У¹ ² доволе где О (исп.), 189

ДРОУЖННОЮ Н | СКОУШАЮЩЕ Н | ВСЯМЪ С КЪКЪ | ТАНИЕМЪ. Н ВЪ- |
 ЗИГРОХОМЪ ПО | БЪЖЫШЕ Н. Н ВЪ | ПИСАХОМЪ ГРЪ | ХЫ ІЕГО ХВА-
 ЛА | ЩЕСА. ОНЪ ЖЕ ТО | МЪ УАСЪ НАУА | ЗАЗИРАТИ СЕБЕ | Н ГЛАТН.
 О КАКО | ТЪЛО УЪРВЫМЪ | БРАШНО ГОТО | ВЛЮ СЕБЕ. ТВОРИЮ | ПОХОТЬ
 ІЕЖЕ МА | ВЪ ОГНЬ ВЛЕУЕ | ТЪ. СЕ РЕКЪ АКТЫ | РАЗГНѢВАСА | МЫ ЖЕ 5
 РОУГА | (Л. 97 об., с. 1) ХОМЪСА ІЕМОУ | ОНЪ ЖЕ СТЫ НЕПО | КО-
 РНѢВЪ¹ ЗЪЛО | Н РѢ ПОКАЖЮ ВА | МЪ БЪСН РАСТЬ | ЛЪННІЕ² НАЗНА-
 МЕНА НАДЪ НА | МН РОУКОЮ СКО | ІЕЮ. ОБРАЗЪ ДРЪ | ВА ІСОВА. Н ПРИ- |
 ДЕ ІАКО Н ПЛАМЕ | НЪ ОГНЬ Н ПОЖЪ | ЖЕ НТЫ. Н ТОМЪ | УАСЪ БЕЗЪВЪ-
 СТИ | БТХОМЪ. Н ІЕДИ | НЪ НАСЪ СТОІА | ШЕ НЗДАЛЕУА | ЗРА. УТО 10
 НЫ ХО | ЦЕТЪ ТВОРИТИ. | ОНЪ ЖЕ ВЪШЪДЪ | ВЪ ЦРКѢКЪ Н ПО-
 ЛО | ЖИ ТРИ ПОКАМ | НИІА КЪ БОУ. ГЛА | ГН УЛѢКЪ ІЕСМЪ | ГРЪШНЪНЪ.
 Н НА | (Л. 97 об., с. 2) УАТЪКЪ СТРА^с | МЪ Н РАЖДЪЖЕ | НИЮ
 ПЛЪТЬ³. Н | ДА НЕ ВЪМЪНИ | ТЪ МН СА ГРЪ | ХЪ. МОЛЮТИ | СА Х^с.
 ГЪ БО ІЕСН | Н ВЛАСТЬ НМА | ШН. СЛОВЪМЪ | ТЪКМО РЪШН | ТИ 15
 ГРЪХЪ НА | ША. Н ТО ІЕМОУ | РЕКЪШЮ. ПРИ | ШЪДЪ АНГЛЪ | СЪ
 НБСЕ ВЪНЪ | УА Н. ПОКАІАНИ | ІА РАДИ НОНЕ | ЖЕ ОУЧНИУЖН^с | Н
 ЗАЗРЪ СЕБЕ. | ОНЪ ЖЕ ПРОГНЪ | КАКСА НА СКОІЕ | ТЪЛО. НАУАСА |
 БИТИ КЪШНА | МА. Н ЗЛОУШЕ | НИЕМЪ ІЕЛН | (Л. 98, с. 1) КОУ
 ЖЕ СИЛОУ Н | МАШЕ. ВЪЗНДЕ | ЖЕ НА УЕЛО ЗЛОУ | ШЫНИЦЪ ІАКО | 20
 Н ТЫСОУЩА. ІА | БО ЖЕ РАСЛАВН | ТИСА (SIC) ІЕМОУ ВСЕ | МОУ
 ЗЪЛО. Н ІЕ | ГДА⁴ РОУЦЪ ПРО | СТЬРЪ НА ВЪСО | ТЪ⁽¹⁾ МОЛАШЕСА
 ГЛА. | ГЪРДЫН⁵ ОУЕ ІЕ | ЖЕ СТРАШНАГО | РАДИ СНА. СВЪРША | ІА
 ВСАУСКАІА | ДЪМЪ СВОИМЪ | ОУСАШИН МА | НЕУСТАГО. Н ПОКА | ЖИ
 МЪРЪЗЪКЪ | ІА БЪСЫ. НЖЕ СА | НА МА ХВАЛАТЬ. | ТЕБЪ БО ІЕДН- 25
 НО | МОУ *АЪЗЪ СЪГРЪ | ШИХЪ⁶ ЗА НЕУН | СТЫІА⁷ Н РАСТЬ | (Л. 98,
 С. 2) ЛЪННІА БЪСЫ. | Н СИЦЕ ІЕМОУ РЕ | КЪШНО. СЕ АНГЛЪ | ВЪН-
 УА ІН. Н НА ВЪ | ЗДОУСЪ БЫ^с. Н | ВИДЪКЪ НАСЪ. | Н ПО ІЕДИНО-
 МОУ | НЫ НЗВОДА⁸ РА | НЫ ДАІШЕ БО | МОУЖДО ПО ТЫ | СОУЩН⁹.
 ВЪПНИЮ | ЦЕМЪ ЖЕ НАМЪ | ВЕЛНКЪМЪ ГЛА^с | МЪ. ЛЮТЬ. БНІА | ЖЕ 30
 НЫ ГЛАШЕ НЕ | ХОДИТЕ КЪ РАВО | МЪ БЪШНЕМЪ | КНѢВЪ ЖЕ НЫ
 КРЪ | ПЦЪ Н МОУЧНѢВЪ | НАСЪ АНГЛЪ НЕ | МА^сТВЫІ Н ІЕГДА¹⁰ | НЫ

(1) тѣ написано на полѣ, близко къ слѣдующему слову: молящеся

107¹ не покорився Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ ² словомъ, и абіе словомъ
 доб. Ч. М. У¹ Н О Ун.¹ ³ плоти Ч. М. О Ун.¹ ⁴ едва Ч. М. У¹ О Ун.¹
⁵ благосердый Ф; Господи Боже, Отче Ун.¹ ⁶ согрѣшихъ азъ О ⁷ азъ
 нечистыя Ч. М. О Ун.¹ ⁸ зань доб. Ч. М.; за ны Н ⁹ ранъ доб. Ч. М.
¹⁰ едва Ч. М. У¹ О Ун.¹

ПОУСТН. Н ѿ | ТОЛѢ ІЕРДА Н ВН | ЖЮ. БЕЗВѢСТИ | БОУДОУ. БОЮ
 БО | (Л. 98 об., с. 1) СА МОУКЪ. СЕ БѢ | СОУ РЕКЪННО. НА | УА-
 ША ДРОУЖН | ѿ СМНІАТНСА | ІЕМОУ. ХОУДЕ СТРА | ШНКЕ Н НЕМОЦЬ-
 НЕ (1) : Пресыка | ѿ же ннфонъ | тѣ къ такоу | видѣннѣ. Н
 5 СЛЫ | ПЛАНЕ ѿ ЛОУКА | Выхъ БЕСОВЪ | ГЛІРЬ. Н РОУГАШЕ | НМЪ.
 108. ѿ ПАКЪ | Н СЕ ВИДѢ. Н СЕ ѿ | ПІАЛЪ ИДАШЕ ПЛА | МЕ-
 НИТЪ. ѿКЪ | НА СЕДМЪХАЪ | МЪ ДЪРЖА КОПН | ІЕ В НЕМЪ БОЛЕ-
 ЗНЬ РОУУНА ПО | СИМА КАНЕ. УЛО | ВЪКЪ же СЫН (2) ВЪ ГРАДѢ
 ТЪ | РЗАШЕСА ЛЮТЪ. | МОУУНМЪ. ИЖЕ | (Л. 98 об., с. 2) БѢ ЛН-
 10 ХВОНМЪ | ЦѢ БЕЗМИЛОСТІ | ВЪНЪ НЕ ТЪКЪ | МО же ТО. НЪ Н | НА
 ПРАВЪДНА | ГО 1 ННФОНТА (3) МНО | ГЫ ХОУЛЫ ГЛА. | Н ІЕРЕТНКА.
 Н | ЛНЦЕМЪРНА ВЪ | СЪМЪ ПРОПОВЪ | ДАІА. Н ОСОУЖА | ѿ Н ГЛА.
 ПОУТО | СИЦЕ ТВОРИТЪ. | ѿ 2 ВЪНЕМЛЕ СЕ | ГО ѾКАНЪНЪН | НН СА
 НЕКЪНІ | Н ПРНІВЪДЪ ѿ | ПІАЛЪ ГІНЪ СТО | ІАНЕ НАДЪ НН | МЪ ЗРА.
 15 Н ВЪЗІ | РАІА НА КЫСО | ТОУ НКЪНОУІО | Н СЕ ПРНДЕ ГЛА. | К НЕ-
 МОУ СЪ НЕ | БЕСЕ ГЛА. НОРА | (Л. 99, с. 1) ЖДН Н ѿНТНХА 3 |
 НЕУТВАГО БѢ | РЗО Н РАСТЪРНІ | СЪ ІАРОСТНІО. НЕ | СПІСЕНОУ ТОУ
 ДІЮ. | НИКАКОЖЕ БО ПО | НЕКЪСА МНОІО | НА ЗЕМАН. ТЪ | ПАГОУК-
 НИКЪ | НА РАКА (4) МОЕГО НІ | ФОНТА. НЪ ОУ | НИУЪЖАІЕТЪ | Н Н
 20 ѾСОУЖАІЕТЪ | Н. ТЕМЪ же ПО | ГОУКН Н Н ОУМО | РН ЛЮТЪ. ДА
 КЪ | ТОМОУ ЗААТА | КЪ ЛНХОВОУ НЕ ДА | ДАІЕТЪ (sic). НН ОУ | КО-
 ГЫХЪ ОУМА | РАІЕТЪ. СЪ ГЛА. | СЛЫШАВЪ. Н | ТОУ ѿБНІЕ ІЕЛН | КОУ
 СИЛОУ НМЪ | ПРОДРОУЖН СЪ | (Л. 99, с. 2) РДЪЦЕ ІЕМОУ ѾКА-
 НЪНОІЕ. Н ТЫГДА | РНКНОУКЪ ВЕЛЪ | МН ѿ СРДЦА НЗДЪ | ШЕ. ЗОУ-
 25 БЪ СКРЬ | ЖАЦА. НОСНМА | же БѢ ДІА ТА | ѿ ѿНІАЛЪ МОУУН | МА
 ЛЮТЪ. Н *ВЪ | БЕЗДЪНОУ 4 ВЛЪ | КОМА. ѾКОВН Н | ОУЖА. Н КО-
 ПНІА | ТЪРЗАІОЦА. ВЪ 5 | ЛНЦЕ ГОРЕСТН | Н БОЛЕЗНН. Н СЕ | ВИДѢВЪ
 ПРАВЪ | ДННКЪ Н СТОІА | ШЕ 6 МЪЛУА. Н ЗЪ | МО НЕУАЛОУІА Н | ГЛА
 30 СИЦЕ. ѾХЪ ѿ | КАНЪСТВОУ НА | СЪ ГРНШНХЪ. | КАКО ОУМАЛЕНІ |
 ГОРЕСТЫО СКОЕ | ЖНТНІЕ ѾКОМЪ | (Л. 99 об., с. 1) УАВАІЕМЪ.
 СОУ | ДОУ ѾГНЬНЪ Н (5) МОУ | КАМЪ ВЪУНЫ | МЪ ПРЪДАЕМН | ІЕСМЪ
 ѾКАНЪНН | ѿ. ВЪ КЕСКОНЪУ | НЫІА ВЪКЪ. ДА | ПОДОБНО БЫ ВСЪ-

(1) На полѣ кин.: иѿ (2) ѿ написано между стрч., мал.; слѣд.: „въ градѣ“ написано съ знакомъ + внизу листа (3) и написано между стрч., мал. (4) ѿ между стрч., мал. (5) и между стрч., мал.

108 1 праваго Н (на полѣ, поздн.) 2 не доб. Ч. М. О Ун. 1 3 а тич-ха О *4 оп. Ф 5 велице доб. Ч. М. Н. Ф; терзающа велицѣ горести О; и въ велицѣи Ун. 1 6 стоня Ч. М.; Ун. 1 стоа О

мь образьмь. | спснннхъ искати | и поудити себе. | на бл҃га. и
 ство|ри оугодна бс҃у. | и не престоупа|ти заповѣди іе|го. се
 гл҃аше къ се|бе. молиса хѣ бѣ | моѡ на та оуно|вахъ спсн ма.
 и | ѿ всѣхъ гонащн|хъ избави ма | іегда похтити|ть іако львѣ
 дшю | рикаѡ ѡканьн|ю и скверньноую | (л. 99 об., с. 2) 5
 льстннкий кна|зь и тьмный | не соучю ни по|магаюцю тво-
 емъ дхоу сто|моу бл҃житъ 7 оу|бо бѣ мон разоу|мьвкамъ та
 самовольствѣ|мь. кыиню оу|богоу и инцю. | нашего ради
 спснннѡ. поне|же къ днѣ люте | исходуу. тѣ и | збави іако уло-
 вѣколюбець | бѣ. ѿ истѣл|ньныхъ дхѣ | неприазннны | іегда 10
 же наста|поуть ѡканун|телин дсн лоу|каннѣ. ѡгл҃нн|ци ке-
 стоудын | (л. 100, с. 1) настазатсан не|ма|тнн. искоу|щс
 пожрѣти ѡ|каньноую ми | дшю. избави | вадко страш|ныѣ и
 грѣды|ѣ. иже колъбл|ннн и трепещю|ть всауьскаѡ. | таковыхъ
 мѣ къ роду уаѣкк. | помноуѣи и сисі | вса оуповаюца|ѡ на та. 15

109. ѡ се ре|къ и іере оужа|сьнъ сы помъ|шамъ смѣтъ |
 уаѣка того. | к нсмоу же гнѣ | аш҃дъ съ стра|шннкмь конн-
 іемь приде. и н|стѣрже дшю іе|го. реус стнѣ | (л. 100, с. 2)
 іегда къзын | моушма дшѡ | та. помани | гнѣ милосты|ню
 іе|го малоу|ю и хоудоу|ю | юже творахъ | предъ токою | и бы^о 20
 гла к не|моу. ѡ ѡкань|не инннне крѣ|въ оубогыхъ | а дроу-
 гыѡ | ѡсоудн за уто | иже мѣтвамъ | приносить дшѣ | и ноць.
 за бе|законьныѡ | и грѣшныѡ | и ѡ тебе. ты | же поуту и
 осоу|ди. нзынъ оу|бо оубѣси не ѡ | соужати (1) ннко|гоже. ни
 ѡкле | (л. 100 об., с. 1) ветати. 25

си гл҃а | правдннкъ | заирѣшнше | вскмъ гл҃а. | блюдетс
 са уа|да не ѡблеветати ни ѡсоу|жати ннкого|же. іелнко же |
 нхъ бѣ късть. | іакоже ни къ | уто же іесть | слава уаѣ|уска
 и повелѣ дьрзо|веннѣ (sic) нмѣтѣ | на нсправлені|іе. рекъ нмѣ
 да | късннѣтъ 1 пре|дѣ уаѣкы. да | оузрати дѣла | ваѡна. да 30
 про|славати оѡда | ваѡнего нѣсь наго. иже въ|стѣ. іако на | (л.
 100 об., с. 2) тырѣславнѣ | прекращають|са. и творнть | тѣ-
 щеславннѣ. | не нмать ми|лованъ 2 быти. | да 3 въдоуше. | уада

Матт.
 V, 16.

(1) *m* между стр., мал.

7 благъ У¹

109 ¹свѣтъ вашъ доб. У¹ Ф Ун¹ ²милостивенъ Ч. М.; помило-
 ванъ О Ун¹ ³се доб. Ч. М. У¹ О Ун¹

никого же ѿсоужаѣмъ | пришесть бо са | ѹце ѿсоужати | и не
оуниуе же вати. ты оубо | на прѣстоле | сѣда. прѣсто | щациго
ѣко ра | ба ѿсоужаѣши | а не вси іѣда | іѣсть в немь дхъ |
бжнн славы | да ѡбращени | са въ невѣдѣ | ннн съ бжб⁴ ко ра.
5 аще бо уло | вѣкъ кр'ти | (л. 101, с. 1) яиннъ нмать | злато
лежаще | вдасть даіе | мо⁵ първоіе. то | не нмать наде | жа сво-
іеѣ⁶ бѣ | второіе же іѣсть | коумроуслѣ | житель. по бѣ | ствнмо-
моу ни | санню. трети | е давати скоу | постню. и ѡмра | улюбъса. и
по | томъ приесть⁷ | іемоу смѣтъ | наѣ горестъ. | и не іемоу глѣню. |
10 болѣзнь приа | вса словеса си. |

110. сѣдацию же іе | моу. приде уло | вѣкъ к немоу | глѣ.
оуе ѣко ѡ | троквнца | (л. 101, с. 2) тебе вѣскрѣ | машаѣ
гѣа | зѣло раслабле | на іѣсть болѣ | знию. да поиди | съ спѣхъмь
и | *помнлоуи ю¹ оу | же ко къ конь | цю іѣсть. глѣ іе | моу стѣи
15 и уто | глѣши уадо | вѣ | іѣдннъ нмать | ма'ть. а слѣпы | и
слѣпа вода ѡ | ба въ брѣгъ² | къ рѣіетаса. ѡба уе ндѣмъ за ре- |
кѣшаго. болѣ | нъ бѣхъ и при | скитисте ма. и | іѣгда же приблѣ- |
жиса къ ѡдроу | и науа слызти | и молитса на | дѣ⁽¹⁾ отро-
ковницею | (л. 101 об., с. 1) вѣззаноу дрѣ | жюриѣса днѣ | ю.
20 науа роуцѣ го | рѣ прострати. | къ боу. людѣмъ | же стоимѣмъ
тѣ | науаша вѣпнті | гн помнлоуи. ѡ | на же науа роу | кою ско-
іею кр'ти | тиса. аще и съ | рдѣце. и вси про | славиша бѣ.

111. ѡ ѡ | тоудоу же правь | дникъ шьдѣ¹. при | де приск-
тити | *сестрына. каѣ² | же вѣрваше іе | моу. и слоужа | ше и
25 та люте ко | лаше и глѣ іеи | правьдннн прі | шьдѣ. дѣци не |
тоужн нъ молн | бѣ. іѣго же ко лю | (л. 101 об., с. 2) вѣ
бѣ⁽²⁾ покажетъ (sic) | и | и вниѣтъ же вса | кого сѣа іѣгоже |
приіемлетъ. а | ще ли хошени | цѣлкоу полоу | унн іѣмже же- |
лѣіени. да за | оутра вѣстане | ши сѣдрава. по | хвалаши гѣ іс | хѣ.
30 и то рекъ ѡ | нде. жена же та | вѣнию блгдн | ю. заоутра цѣ | ла
бѣ. и блгвн | бѣ истиннаго | врауа.

112. пришедь | же блжннн | въ | хлѣбнню свою. | приде

(1) з изъ о (2) бѣ приписано надѣ стрч., мал.

⁴ духомъ Ф ⁵ нераздаема Ч. М.; и раздаемо У¹ Н Ун'; и растъдаемо
первое О ⁶ отъ доб. Ч. М.; на доб. У¹ О ⁷ приспѣветъ Ч. М. и др.

110 *1 помилоую О (исп.) ² амб О

111 ¹ пришедь Ф *2 сестры вѣкіа Ч. М.

Матѣ.
XV, 14.

Матѣ.
XXV, 36.

Притч.
III, 12.

К НЕМОУ | УЛѢКЪ МОЛА Н | ГЛА БОЛОУ ЗЪЛО | Н МНОГО ОУЖЕ ВРА-
 УЕМЪ НЗДАѢХЪ | (Л. 102, с. 1) Н НЕ ПРИАХЪ ПО|ЛЪЗА. Н МО-
 ЛЮТН|СА ПОМОЛНСА КЪ | БОУ ДА НЦѢЛЮ | ГЛА ІЕМОУ СТЫ|Н. УАДО
 ДОУКАВЪ|СТВО *ТВОЮ. Н ПО|МЫСЛН ЗЛОІЕ¹ | ТЕБѢ НАНОСА. | ЗЪЛО
 БО ІЕСН ДОУ|КАВЪ Н ГИВѢЛН|ВЪ Н ПРИАИЦА. | ДА ОБЪЩАЙСА | БОУ 5
 УРНИЦЪ БЫ|ТН. Н НЕ МОЗН | СЪЛЪГАТИ. ІЕДА | СДЕ НЦѢЛЪЕНІІ
 А ТАМО ВЪ ОГНН | СЪГОРНІНН. СЕ | БО ВИЖЮ ІАКО ПІ|САНО ІЕСТЬ
 КЫ|ШЕ ГЛАВЫ ТКО|ІЕІА. НЕВИДНО | НБУТО СИЦЕКО | СМРТЬ НА-
 ПРАСНА | (Л. 102, с. 2) ГН ПОМНОУН ГЛА | УЛѢКЪ. ДА УТО СЕ|
 ІЕСТЬ ГН ПОМНАВ|Н. СЕ ДА НЕ ПОГОУ|КНТЬ ТН СА ДІІА | АЩЕ БО 10
 СА НЕ ПОКА|ІЕШН НН СМЪРН|ШН НН НСПОВЪ|СН БОУ. БЕЗАКО|НИНІ
 СРОИХЪ. КЪ|СН ІАКО КЪ ПАГОУ|КЪ ТН ІЕСТЬ ДІІА | ДА НЕ ЗАЗЪРН
 МН | УАДО ІЕЖЕ ТН ГЛЮ | ХОТЪЛЪ БО БЫХЪ | НСПРАВЕЛННО ТВО-
 ІЕМОУ. ГЛА ІЕМОУ | УЛѢКЪ ДА УТО СТКО|РЮ ОУЕ. А² ІЕСМЪ НЕ-
 ДОУЖЫНЪ ДІІЕЮ | Н ТЪЛЪМЪ ГЛА ІЕ|МОУ СТЫН. НЕ КЪ|СН ЛН УАДО. 15
 ІАКО | НОУЖНО ІЕСТЬ ЦРЬ|СТВО НКНОУ. Н | (Л. 102 об., с. 1)
 НОУЖНИЦН ВЪСХЪ|ЦАЮТЬ ІЕ. ТЫ ЖЕ | НА ПОСТЪ Н НА МО|АНТРОУ
 ОБРАТН|СА. РѢ БО ГЪ ІАКО БО | РОДЪ СЪ НЕ НСХОДН|ТЬ РАЗВЪ
 ПОСТЪ|МЪ Н МЛТВОЮ. | ДА ТАКО ОУКО КЪ | ОПЪЛУНСА НА НА. | Н
 ПОВЪДНШН ІА. | Н ПОВЪГНОУТЬ | ВСН ѿ ТЕБЕ. СН РЕ|КЪ ѿНОУСТН 20
 Н. | МОУЖЪ ЖЕ ТЪ БЛА|ГОДАТНІО НА ОУКА|ЗАННІЕ ПРАВЪДНІ|КА ПОД-
 ВИГНОУТІ³ | Н ПО МАЛЪ ВРЕМЕ|НН ѿНДЕ КЪ БОУ. | ВЪ ПОКАІАНИНІ
 Н ПРИАТЬ ОБСТА|ВЛЕННІЕ ГРЪХО|ВЪ ѿ НМОУЩАГО | ВЛАСТЬ *ГРЪХЪ|
 (Л. 102 об., с. 2) ѿНОУЩАТН⁴ .: |

Мате.
XI, 12.

Мате.
XVII, 21.

113. (*) *ѿ разлунѣнн | смъртн .: нѣ (1)¹ |

25

Иногда⁽²⁾ пакы | съдацю пра | въдинокю на | столе
 црѣкѣ | нѣмь. соуцин | хлѣвинѣ іего банзъ на | рнцїаемаго | мѣ-
 ста поло | женнїе іего на | мати іеже н | послѣже ѿбѣ | цезн-
 тнїе | кы^с. іегда съ | даше по мѣн | твѣ. съкбра | шаса нѣци|н
 къ немюу. н | науаша глѣ | тн ѿ разлн | унѣнн смь | ртн. како 30
 ѿ | (Л. 103, с. 1) вн лють оумн | раіють. а дроу | знн льг-
 цѣ. | ѿвн къ странѣ | ствѣ. а дроузн | н къ поусты | нахъ.
 ннн же | къ морн. н рѣ | ша дроузнн іа | коже комюу по | ве-

(*) (1) кин. (2) И проп. и кин.

112 *1 твоей мысли злое Ун.¹ 1 зло есть Ч. М.; зло тебѣ нано-
 сятъ О 2 азъ Ч. М. 8 подвигуся Ч. М. О Ун.¹ *4 оставляти Ф

113 *1 он. въ друг. спп.

Псал.
XIX, 5.

лѣно бы^о. ѿ | вѣрзѣ же оустѣ | своѣмъ блѣсны | ѿ реуе. брати | іе
 науе кы на | мѣ понскати | ма^сти бѣнѣ. с по | каѣннѣмъ | ѿ то
 соуѣ соу | дове бѣнѣ. н стра | хѣ велнкѣ іе | стѣ іеже ѿ то | мѣ
 глати. нѣ | плаунмѣса на | уе н рѣданмѣ | (л. 103, с. 2) ѿ
 5 грѣсѣхъ⁽¹⁾ наши | хѣ. да ѿбѣрѣе | мѣ понѣ хоудоу | ю наде-
 жю. сиѣ | ннѣа нашего. се | ко грѣдоуѣ дѣнѣ | іе люти. іегда | не
 можеть ни | кто же дѣлати | глати к нему | у^отно іестѣ
 сло | во твоѣ оуѣ. ни на у^ото же зло вѣ | прашанмѣ те | ке.
 да молнмѣ | та повѣзѣ на | мѣ вѣпросѣ. рѣ | стѣнѣ мало нѣ- |
 10 у^о слышнѣ | н повѣмъ камѣ. | смотрише реуе | наго. да
 дастѣ | ти ѣ по сѣдцю | твоѣмоу. прн | сно ко ѣ протн- | (л.
 103 об., с. 1) коу дѣлоу пода | іестѣ. вѣ улѣкѣ | нменмѣ
 нѣфн | лѣ. тѣ же вѣ мнѣ⁽²⁾ | дроуѣтѣ. иже мно | ганѣды блаз-
 на | ше мое нзроу | бнтелство ѿ | не вѣды іако ке | законнѣа
 15 мою | предолѣна² н | вѣсн. съ тѣмъ | ко за оуности | многанѣ-
 ды ке | сѣдовахѣ. н не | могохѣ прнклѣ | ун н на бѣго. нѣ |
 слыша н не мо | же творити ко | да бѣнѣа. вѣ уе | ловѣкѣ вѣ
 ѿрѣ | гастри⁽³⁾ 3. армо | мѣ ѿбѣунѣнѣ | мѣ коуцѣю тво | ра.
 вѣ же стоу | (л. 103 об., с. 2) дословнѣкѣ | зѣло. н зло-
 20 бн | вѣ. н ѿграженѣ | а ннкаже | не нмѣа вѣ | оустѣхѣ сво-
 нѣхѣ. вѣ же не | коѣса. прѣтѣо | ванѣ бо грѣхѣ | в немѣ твора-
 ше же мѣры | науе улѣкѣ. | н оуѣданѣ ни | цаа. н іегда |
 прнклѣнѣса | сѣрпѣ пожьне ннѣ⁴ іего. пре | ставити са ѿ
 житнѣ сего. | вндѣхѣ іако | дана бы^о іемоу | рана прелогѣ |
 25 ѿбоймн. пре | же мѣцѣмъ. н | потомѣ внн | (л. 104, с. 1) де
 вѣноуѣрѣ | іего іако ври | тра рѣзанн | а бѣтѣнаго. | н сѣдроби
 оу | тробоу іего. н | развѣрзѣна | са вса оуѣрѣ | наа прохо-
 дѣ | мѣ нзодоша | н лежанѣ трѣ | жаса н жноѣ а | зыкѣ своѣ |
 доѣде⁵ же тѣ | сѣнакѣ н сѣслѣ | нами пропѣю | ноу нз оустѣ. |
 30 толнкѣ же соу | дѣ вѣнѣ бы^о на | немѣ. іако до | седмн дѣннѣ |
 лежанѣ пѣха | а н метѣнѣ со | бою съ ѿдра. н | зоуѣы
 скрѣ (л. 104, с. 2) гѣла. н тѣрза | а вradoу свою | по іедн-
 номоу | космоу. доѣ | де же створи ю | іако н дланѣ. | потомѣ

(1) стѣ приписано сверху, мал. (2) ѣ написано выше строчки, нѣск. уменьш. (3) Второе р написано между стрч., мал.

² прельстиша Ч. М. ³ Арѣгастн Ч. М. Ун.¹; аргастн О; арганѣнѣ У¹
⁴ пожженіе Ч. М.; пожатія О ⁵ дондеже Ч. М. О Ун.¹

лежа | ше уытнѣ въ | пѣрсты. н покы | ваѣ главою | н | оун
 нзвраща | я. ѡвѣгда же ть | рзаше космы | ѡвѣ скръгѣта | ше
 зоуѣты н бѣ | н видѣти оу | дроуѣенѣ. прн | траньноуѣ⁶ тѣ |
 моукоу прнѣ | млюща. послѣ | дн же снѣсть | оустнѣ свон | н
 главоу ство | рн кезѣ власть. | н лежаше хра | (л. 104 об., с. 5
 1) пак. н скръжь | ца зоуѣты. ѡ уе | ло грѣхомъ нѣ | рсты
 твора | баше ко невидѣ | мо прншьлѣ а | нѣлѣ лють. ѡ | пра-
 жено копн | ю нмѣ нмѣже | н моууаше. н | лежа. зѣ. дѣнн |
 уытнѣ пѣрсты | бѣснѣнѣ⁷ непра | вды. гѣаше ю | моу ѡнѣлѣ
 ѡгнѣ | нѣнѣ. (1) о ѡканѣ | не вса ко юсн н | зоуѣнѣлѣ. лѣ | стн-10
 кымн мѣ | рамн. н бестра | ха клатвоу | на клатвоу | прна-
 гаа. ко | анкоу же оу | корнзноу на | (л. 104 об., с. 2) не-
 салѣ юсн у^сть | нѣмѣ уѣлѣко | мѣ. коуѣ ти | пользоу та⁸ | ство-
 рнша въ | сегда. поуто | ан прнѡбѣре | ваѣса стѣ | хѣ тайнамѣ⁹ |
 пѣлваше на | земаю. бестра | ха. коюѣ ан | хѣтростнѣ | гѣада-15
 ше въ | мѣраѣхъ преѡ | видѣ. нѣнѣ | оуѣо да видѣ | тѣ уѣлѣн.
 дѣ | ла твоѣа (sic). не | нмѣть дѣхъ | твоѣн ѡнѣн ѡ | теке. нѣ
 н юснѣ | нмашн моу | уенѣ бѣтн. | св ѡнѣлоу рекѣ | (л. 105,
 с. 1) нно. ѡнѣ же лежа | ше⁽²⁾ не могѣнѣ | гѣати. да бѣ | ша
 прнслн (sic) мѣ | рѣ по повелѣ | ннѣ ѡнѣла. тѣ | кмо пѣр-20
 стѣ | уыташе¹⁰ н гла | вою покыка | я н ннѣто же | не разоу-
 маше | усѡ проснѣ. | юдннѣ же нѣ | кто моуѣ стѣ⁽³⁾ | прн-
 шѣдѣ. н кѣ | дѣвѣ юеже тво | рнѣ. н слыша | ѡ ѡнѣла. пове- |
 лѣкаѡща прѣ | нестн мѣрѣ | юго. н тоу ѡбн | юе прннесены |
 бѣша мѣрѣ | предѣ анѣ юе | го. ѡнѣ же лежа⁽⁴⁾ | (л. 105, 25
 с. 2) казаше всѣмѣ | пѣрстѣмѣ. н бѣ | ваѣ главою. н | по-
 вннѣна себе | тѣмѣ твора. н | югда же се бѣ^с. | н тоу ѡбнѣ
 прѣ | дастѣ дѣхъ сво | ю. ѡнѣлѣ же ѡгнѣ | нѣнѣ прннмѣ | ю.
 соудѣу бѣнѣю⁽⁵⁾ | предастѣ н. | уѣо оуѣо тако | вѣн смѣртѣ. н |
 ѡкѣ соудѣ бѣ | ю постнже н. за | не бѣ зѣло безѣ | коньннѣ³⁰
 н | грѣшннѣкѣ. ѡ | коже юснѣ *н а | ѡканѣнѣнѣ. ¹¹ н | прнлѣлѣ⁽⁶⁾

(1) ѡ написано надѣ н, мал. (2) с между стрч., мал. (3) з надѣ т, мал. (4) ле — внизу стрч. съ знакомъ + (5) и между стрч., мал. (6) и между стрч., мал.

⁶ пространную Ч. М.; пристранную Ф О; пристранную Ун.¹ ⁷ десныя Ч. М. ⁸ таи У¹ ⁹ тайныхъ Ч. М.; таинъ У¹ О; тайнахъ Ун.¹ ¹⁰ оп. Ц ¹¹ на океаныхъ Ф; н азъ океанный Ч. М. У¹ Н; азъ океанный О Ун.¹

ієсть сѣдѣ | моукоу. да та | мо на соудници | хоужьшною ¹²
 при | (л. 105 об., с. 1) нметь. н се сѣда | ще н слышавъ-
 ше. двашесѣ | възкоушасѣ | страхъмъ ве | лнкъмъ. н на | уа-
 ша стѣнати | всн помниаю | ще грѣхы сво | ѣа н глѣ к ннмъ |
 5 правднѣи. соу | дьбамн кѣиѣ | ми прнстрашъ | нн бысте.
 іеже | дѣдъ кроткы | ѣ ¹³ многашды по | страда. нъ аще | хо-
 щете утѣ | ково слышати. | азъ рабъ н слоу | га вашъ. дше-
 по | льзныхъ повѣ | стнн. сн рекъ | вѣста н паде на | ногоу
 ихъ. н рѣ | (л. 105 об., с. 2) простите ма | кратнїе. іеже |
 10 хоцію славохо | тнїемъ васъ | науе въздоушї | хъ азъ оука | затн
 н се вн | дѣвше н слы | шавше моу | жн зѣло възъ | боушасѣ
 н по | мѣтахоу са | предъ ногама | правднѣаго | н глѣхоу да
 съ | мѣреннѣа бе | змѣрнаго ра | дн. споустн | ть огнь съ нѣсе |
 н пожьжеть ны. | н понеже іесн | анїлѣ кѣи ѣ | мы грѣшнн-
 15 ци. бѣ ко обра | зъ іего братн | (л. 106, с. 1) іе. ѣкы стго
 ѣно | стола павла | разкъ пѣшнн. | такы же н свн | ты ноша-
 ше. ѣ | такъ же обла | нїемъ. бѣ же | сладкѣ н кро | тѣкѣ.
 рѣвнн | іемъ н желанн | іемъ кѣиїемъ. | възгараѣса | на спїсеннїе
 уло | вѣкомъ. глѣ | хоу же іемоу | мнози. воле о | ѣе како са
 20 нъ | сн острнглѣ. | къ утѣнїѣ рн | зы. н рѣ простї | те ма
 братн | іе. помыслихъ | ко іако нѣсмъ | достоннѣ. ве | лнкаго
 обра | (л. 106, с. 2) за. понеже осквѣ | рннхъ наудло | пѣр-
 воїе. нъ наде | жу нмамъ на | улѣколюбца | бѣ. іако в немъ |
 же образъ іесмы | оумолнтн нма | мѣ глѣ нашего | іс х^о. да ма
 25 нзба | внтъ вѣунаго | огна. не тѣкмо ⁽¹⁾ | мене нъ н вса ⁽²⁾
 сла | ваїаїа ¹⁴ іего ⁽³⁾. |

114. Н ⁽⁴⁾ сн глѣше възпра | шалоушнмъ іего о стѣмъ обра-
 зѣ. ѣ тыѣ же | възставн ѿ | ногоу своїею сѣде | с нннн ⁽⁵⁾.
 н рѣ нмъ | іако бѣ отрокъ | въ константн | нн градѣ нме | нымъ
 30 васнлѣ | (л. 106 об., с. 1) къ стрѣпѣтан | въ н скверннте | ль
 зѣлѣ. съ ско | мрахы нгрыць ¹ | бестоуднїи | бѣ же нанмнї | къ
 нѣкого ⁽⁶⁾ улѣка | нменьмъ патрї | кнїа. бѣ же моу | жь тѣ блгѣ ²
 н мн | достнвѣ. мнлѣ | іан просацаїа | бѣ же отроушнць ³ | васн-

(1) к между стрч. (2) в между стрч., мал. (3) затѣмъ написано
 малое и (4) И проп. и кнн. (5) ни между стрч., мал. (6) го между
 стрч., мал.

¹² оп. Ф ¹³ крѣпкій У¹ ¹⁴ имя доб. Ф

114 ¹ игреци Ч. М.; игрецы О ² благонаравенъ У¹ ³ отрокъ У¹

лнѣ. нѣ. лѣ | н бѣ хоудошь | ствѣть шьвь | цѣ. многошѣды | же
 ѿпоуцаше | гнѣ ѱго на нна | дѣла. ѿнѣ же не | ндаше на та
 дѣла. нѣ прѣхожа | ше оуца тонмѣца⁴. блондѣмь | гоуца себе.
 н сквь | (л. 106 об., с. 2) рна добротоу | дѣшевноуѣ н те-
 лесноуѣ. оувѣ днте же уада⁽¹⁾ | бѣ же кацѣмь | образѣмь оу- 5
 строн спѣсени | ѱго гладови | бо бывъшию | тѣгда по все | де-
 нѣи н бѣ къ | томоу знмь | но время зѣло. | н оумѣр же въ |
 градѣ томь | улѣкъ до ты соуца. н не мо | жахоу погрѣ | батнхѣ
 (sic). оуже | нстоуцаюци | си ѿгонахоу | напѣты своѣ |
 дроузи же рабы | своѣ⁵. мно | зи же продаѣ- | (л. 107, с. 1) 10
 хоу уада своѣ | н цѣноѣ тою къ | рмлахоу са⁽²⁾ н прѣ | де къ
 рѣномоу | патрннѣ. ѿнѣ | же ннусоже не | брѣгѣ. ѿгна на | пѣты⁶
 своѣ. ѿко | да кыхѣ ѡзѣ | кылѣ н уада | моѣ. н сѣмнѣ⁷
 моѣ жнвн бѣ | лн. бѣ бо нмѣ | ѣ многоу уса | дѣ. н ѿко ѿгна
 напѣты⁸. ѿнде | рѣнѣи касна | ѣ. н въ шѣрѣнѣ | дѣи прода 15
 рнзѣ | своѣ. тако же | н нмѣннѣ⁽³⁾ послѣдн | нзѣ⁹. н на
 послѣ | дѣкъ науа хода | проснн | нагѣ | съ многомь | (л. 107
 с. 2) плауемь. моу | унмѣ ѿ | стоудѣ | ннѣ. нхожаше | бо
 оуже ѿ ѿкра | коу¹⁰ ѱго крѣкъ | н ннусоже не | гѣа | ше разѣ
 сла | ка теке бѣ. ѡ къ | то лн плауѣ | ѱго скажетѣ. | кто лн го- 20
 рестѣ | глѣда. бѣпоу | ценаго гнѣва | того. стоудѣнѣ | ѣ мразѣ.
 ѱже | тѣрпаше крѣ | пко слава бѣ. н | не могѣн тѣ | рѣпѣтн. леже
 нѣ | въ которѣ | оу | лнцѣ къ многоу | рѣданнѣ. н ле | жаше сте-
 на н | трепеца. гла | дѣмь дроуунмѣ⁽⁴⁾ | (л. 107 об., с. 1) н раз-
 ннстеса но | зѣ ѱго. н пѣрстн | ѿпадоу жнла | мѣ бо всѣмь н | згннѣ- 25
 шамѣ | крѣпѣкѣнѣ же | тѣ въ тѣрпѣнн | ѣ касна. ѣтѣ | нѣнѣ оуноша
 н | свѣтлѣнѣ тѣ | рпаше крѣпѣцѣ. | ѿко н дрѣгѣнѣ | нѣвѣ. колнко¹¹
 стража не по | хоудн бѣ. ѿда | ше тоѣ пѣтѣ на сквьрна пѣ | тн¹²
 же знмоѣ | намѣрше ѿ | на готѣ. колезнь | ѱмоу тажѣкоу |
 творахоу. н съ | проста вса лю | тѣ ѿдѣржахоу | тѣ н. ѿнѣ же 30
 тѣ | (л. 107 об., с. 2) рна славаше | къ мѣтнѣаго | н не
 баше ѱго | кто млоуѣа. | къждо бо себе | страдѣше крѣ | пѣкѣнѣ
 глѣдѣ | пострада же | блѣнѣнѣ два | мѣца. въ третѣ | ѣ же мѣцѣ.

(1) а изъ о (2) са между стрч., мал. (3) мѣ — на полѣ и зна-
 комъ выноса, ѣ между стрч., мал. (4) ѿ надѣ м, мал.

⁴ тоимица Ч. М. ⁵ Здѣсь въ Ф пропускъ ⁶ рабы О; дѣти Ун.¹ ⁷ жена
 Ун.¹ ⁸ рабы О; ихъ Ун.¹ ⁹ же Ч. М. У¹ Н Ун.¹ ¹⁰ тѣла О Ун.¹ ¹¹ го-
 лико Ч. М. У¹ Ун.¹ ¹² струпи Ч. М. Ун.¹

- лежа|щю іемоу на | оуанцн. моу|жъ хѣтолюбн|въ нменьмь|
 нннфоросъ | мнмоудыи | н видѣ н. н зѣ|ло поболь дше ю.
 н повелѣ ра|бѣмъ вѣздвѣ|гноути н. н не|сты н въ домъ|свои.
 іегда же | н принесона | (л. 108, с. 1) самъ нннфо|росъ.
- 5 свонма | роукама по|стѣла іемоу | н положн н. н | принесона
 іе|моу все ѿ срѣа | приставн же | іемоу рабѣ (1) слоу|жити.
 трѣбо|ваше бо слоу|жбѣ понеже | ваше пашь | іего нзабл|
 н пребывшию | іемоу к домоу | уаѣка того дѣт | недѣлан ѿнде |
 къ боу|ваше моу іс хюу. къ | днѣ соу|котъ нтын. къ уа° .ї. | н
- 10 лежа наух | гѣтн. добрѣ | прндосте кра | (л. 108, с. 2) сннн
 ѡнѣлн. їь | вѣ поустнаѣ | іестъ. мало по|уннте н понде|мъ ѡнн
 же рѣ|ша пондн съ спѣ|хѣмъ зоветь | та їь. тѣгда | гѣа нмъ
 молю | вѣ х°олюкырь | ѡбѣща. .ї. мѣ|дннць. да да|тн н хощю
 уло|вѣкоу оу| него | же нѣ|важъ вѣз|лѣ пождѣте | оубо|даже
- 15 дѣ|лгъ ѡдамъ. да | не тѣмъ нзвѣ|стѣмъ¹³. свѣрѣ|жетъ ма
 кнѣ|зѣ¹⁴ вѣздоуха | къ безднноу | н погубнеть | дша моѣ.
 слѣ | (л. 108 об., с. 1) шавше же ѡнѣ|глн стоѣ|хоу | ожн-
 дяюще. по|велѣ бо нмъ їь. | въ лытнн|ве|дѣте. н оумн|ле-
 ннѣ| предаѣ|тн дѣхъ іего. н | поустн|баже|нынъ|васнаѣ .ї. |
- 20 мѣдннць. н | вѣзва іедно|го слоужащн|хъ іемоу. къ да іемоу
 мѣ|дннца рекы | дажъ іемоу же | бѣхъ дѣлѣ|нѣ уаѣкоу. н |
 тѣгда вѣздвѣ|гѣ роуцѣ|про|славн бѣ. н то|мъ уасѣ нздѣ|ше¹⁵.
 предавѣ | дѣхъ свои| в роу | (л. 108 об., с. 2) цѣ ѡнѣ|лѣмъ¹⁶.
- 115.** внднте лн уа|да соуды бн|а. како про|тнвоу дѣ-
- 25 ло|мѣ соутъ. | гѣдша іемоу|моужн. пра|вдно іестъ н | сладько
 сло|во твоѣ¹. іако | въ истноу | рѣ. іако ты ѡ|їѣе|всь въ
 бѣзѣ | жнвешн. нма|шн жнвоуцѣ | въ себе гѣѣ|іе|го. тѣмъ мо-
 анмѣтнса. | како въ іедн|номъ корабѣ|лн множьство⁽²⁾ | къ-
 лѣзѣ. вѣлѣ|намн|потопн|мн коудуць | (л. 109, с. 1) всн.
- 30 всѣмъ лн|іестъ тако по|вельно погы|гноути. гѣа | нмъ стын|. |
 узлао|высоко|выпроснсте. | кто то|вѣсть. | іедннѣ|бѣ н дѣ|хъ
 іего стын|. | рекоу же ѡ то|мъ нѣуто|бѣн|іею|помощью|.

Срв.
 Иоан.
 XV, 7.

(1) бы между стрч., мал. (2) о надъ в, мал.

¹³ извѣсто Ч. М.; извѣтомъ У¹ Ун.¹ ¹⁴ съ воздуха Ун.¹ ¹⁵ он. Ч. М. О
 Ун.¹ ¹⁶ ангель Божіихъ У¹

115 ¹святче Божій доб. У¹

Н (1) въ дѣн ѡны въ | нѣкто корабль | никъ. именъ | мь феб-
 геность. | ть имаше ко | корабль (sic) великъ | зело. ꙗко | до
 патн ты | соущь гребьць | н тридесатъ. | пловоушемъ | (л. 109,
 с. 2) же творахоу | ѡвн коуплю. ѡ | вн нанмы. мно | гы прѣ-
 бытъ | къ творахоу | ꙗже неподокно | бѡу. водоу с | вн нѣмь 5
 мѣсаще | льсть въ | кораблн твораще. | аще ли са | словъ | уаще
 комоу. | съ | златъмь въ | състн к | нимъ | въ корабль. то | ѡнн
 възьмъше | злато а | само | го въкържахоу | въ море. ꙗко | не-
 ма^тен соу | ще. ꙗдннъ же | ѡ | ннхъ малы | каишеса ѡ | ство-
 реннн грѣ | (л. 109 об., с. 1) (sic) ѡбауе | злымъ | плоукъмь 10
 ѡдъ | ржнмъ. ꙗже | раздѣлахоу | дружина. въз | маше н | ть сво | ю
 уасть. ꙗже | ѡжидаетъ | прі | сно показани | ꙗ | грѣшникъ (2) 2. | н
 жндаше бо | н | тѣхъ показ | ннѣ. некан | н | тн показются | доу-
 каынъ | же | днаволъ | не на | стыциаша | по | вса | уа^с. вълага | ше
 ꙗ | на | горына | съвраша | вн | дѣкъ | же | ꙗ | ꙗ | ꙗ | ко | не | ѡстаноу | ть 15
 зла | дѣла. бо | льшнмь | про | (л. 109 об., с. 2) | нѣрѣствъмь. |
 свнрахоу | себе | ѡгнь | вкунты | н. слышнте | прнставшемъ (3) | нмъ
 въ | прнста | ннцн | рекомъ | снрдонъ. тоу | же | времена | н | с | ко-
 рабля | нзне | съше. н | поун | влюще | бѡльпъ | нъ | съ | прнбыкъ | тьмь
 (sic) | многъ | мь | въ | домъхъ | сконхъ. н | нзъ | влъкоша 3 | кора | бль 20
 на | землю | хоташе | н | по | творити. ꙗко | же | ꙗсть | ѡбы | уанъ. ко-
 рабля | ннкомъ | потва | рат (sic) (4) | корабль. | (л. 110, с. 1) | все
 же | прнгото | вавше | възвѣ | стнша | другъ | другоу. | хоташе | плоути
 ц^срю | градоу. ꙗдннъ | же | ѡ | ннхъ | ѡрѣ | са | не | нтн | на | пѣ | ть | с
 ннмн. | по | неже | жена | ꙗго | родила | баше | снъ | преже . ꙗ. | м^сць. 25
 н | тьша | шеса | кр^стити | н. | дружинъ 4 | же | не | оставла | ющн
 ꙗго. | н | прі | садн | нанмъ | никъ | своѣ | съ | дружинною | сво | юю. | къ
 же | ѡста | ль | ть | ѡ | немъ | же | рѣхомъ. ѡнъ | мь | же | пловоу- | (л. 110,
 с. 2) | цнмъ | оуже | въ | поуцнноу. | н | къ | незапоу | шю | мь | бы^с | на
 въ | здоусъ. | н | прн | де | до | корабля. | н | въстрѣнета | ша | соущнн 30
 въ | кораблн. | н | хо | тахоу | плоу | тн. | н | се | сила | крѣ | нъка | ꙗко
 пла | нца. | ѡ | шнома | того | нншдъ | шн. | порази | ко | рабля | н | по-
 гроу | зн | ꙗ | въ | морн | н | потопн | ꙗ | страшноу | же | повѣсть
 хо | щю | повѣда | тн | вамъ. | въ | ть | уа | внъже | н | стопоша | (л.
 110 об., с. 1) | ѡстави | н | дома | хота | кр^стити | снъ | ꙗды | н 35

(1) И проп. и кин. На полѣ. кин.: нѣ. (2) и между стрч., мал.
 (3) з надъ м (4) а надъ в

2 грѣшныхъ У' 3 Вовобн. Ф 4 друзи Ч. М.

пн | ѿ съ гостымн | свонмн. въсхы | ценъ бы° ѿко | вхрѣмь
 стра | шьнѣмь. н н | здѣше. ѿ прн | саженыѣ на | нмннкъ. тѣ | іѣдннѣ
 ѿ кора | бланнкъ оуи | мѣ дѣщнцю. | нзвѣрженъ бы° 5 | на край.
 н тѣ | прншѣдъ повѣ | да потопъ 6 ко | раблѣ. н тн на | какъ
 5 соудъ прѣ | доша къ коу | нмъ же іѣдн | нооумннѣмъ | грѣхъ
 твора | (л. 110 об., с. 2) хоу. н снце ѿбъ | цю н прнтра- |
 ноу 7 смърть | прншѣша. ѿ н | же въсхыще | нъ нздѣше | н ѿбръ-
 теса ма | лоу ма'тнню | нмѣѿ. н тѣ | мѣ на землн | в домоу
 своіѣ | мѣ дѣхъ прѣда | стѣ. соудъ бѣи | не ѿстави іѣго. | ѿше н
 10 ннусо | же іѣмоу на съ | пасеннѣ бы°. | нанмннкъ же | нже
 спсѣнъ бы° | дѣскою. поне | же ннусоже ѿ | быра нмѣ грѣ | ха
 с нмнн. да | тѣмъ спсѣнъ | (л. 111, с. 1) бы°. снцъ бо оу | бо
 соудъ бы° н | мѣ. да тѣмъ | оубѣганмъ | грѣха много | болѣзнь-
 наго. | нъ на покаіѿ | ннѣ потѣщн | мѣса. пронъ | рнвнн бо
 15 дн | ѿвокъ ѿко | покоуцаіѣтъ°. | н спѣшнтъ ѿ | нан въ кла-
 да | зн нан въ мо | рн. нан в рѣцѣ | нан къ брѣзѣ | нан ѿ
 камене | нан отравоу н | спнтн. да ѿ то | мѣ лоукакы | н не
 поукаіѣ | улѣкы вѣрѣѿ. | ѿко сотона н | (л. 111, с. 2) па-
 гоубннкъ. | свѣршаѿ злы | н змнн. н съ | слоугамн не по- |
 20 ункаіѣтъ.

116. і(1) сн | рекъ блѣны | н вѣста. н въ | дѣзе въ
 хлѣ | вноу своіѣ. слѣ | за н стонѣ. мѣ | нѣ же въпраша | ю-
 цю н ѿ вннѣ. | н рѣ къ мнѣ вн | дѣхъ улѣка | не ма'тва. н
 ѿ | брашаюшасѣ ѿ црѣке. н вноу | ца скотъ свон | безъ
 25 ма'тн. н | канующа злѣ | зазрѣ же ско | тѣ улѣкоу то | моу н
 стоужн | сн. ѿко не нмѣ | (л. 111 об., с. 1) ѿше ѿ немъ
 по | щаде ннѣ. нн | ма'тн. въспѣ | кахъса азъ | н рѣхъ. како |
 ѿвн скотн ке | словеснн соу | ще стоужаіѣ | тѣ сн. н тажъ | ко
 сн творать. | что мы створі | мѣ(2) оубознн | грѣшннцн въ |
 30 днѣ соудннѣ | н оуслышнмъ | то. ѿко не мн | лоукаіѣ немн- |
 лованъ боуде | тѣ. н зѣло уа | до поболѣхъ | срѣцьмѣ.

се рекъ | въздвнже 1 роу | цѣ на нѣо. н по | моанса жѣ
 боу | (л. 111 об., с. 2) глѣ. влѣко гн. | мѣтвамн съ | ватѣхъ

(1) і — кин. Между столбцами — большое і, синее съ киннов. На
 полѣ: мол стго — синей краской (2) с между стрч., мал.

5 Здѣсь пропускъ въ Ф 6 потопша Ч. М. О Ун. 7 пристранну Ч. М. О;
 пристрану Ун. 1

тво | нхъ. прости | ма ѿ грѣхъ | монхъ. да спо | добить ма |
 ульволюбнѣ | твоѣ. сконуа | тнса безъ грѣ | ха вса дѣн жи- |
 вота моѣго. | ѿ всакоѣ сквь | рны палътскы | ѣ дѣховныѣ |
 соуди гнѣ іс хѣ | ѡбндащнмъ | ма змнѣмъ. | н възбрани | корю- 5
 щнмъса | съ мною іехн | днамъ н аспн | дамъ. н рннѣ | мн
 ѡроужнѣ | (л. 112, с. 1) н шнтъ. н въста | на помощь мо | ю².
 нсоуни ороу | жнѣ ѡгньноѣ. | н закврн³ стра | шне помош-
 ни | це моѣ. предн | ѡскърбляющѣ | мъ ма. гѣн дѣннѣ | моѣн
 прнсно. | гнѣ ты іесн сна | сеннѣ моѣ. і а | зъ іесмъ съзъ | да-
 ннѣ твоѣ. | сткорн ма ѿ | науала. посты | днтеса н посра- | 10
 мнте хоташе | н ма пожрѣ | тн. сн гѣ іс хѣ | сн рекъ въз-
 ве | селнса дѣшею. | ѣко прн моѣ | снѣ оугоднн- | (л. 112,
 с. 2) цѣ твоѣмъ. | іеже іесн преста | внаъ. правъ | дное пре-
 ще | ннѣ на сѣхъ. | нзлѣвѣхъ. | то то оуко гнѣ | ѿ мене грѣшн- |
 наго прнмнн | снавдн ма гнѣ | мон. бесквь | рнна у^{та}. съ | хра- 15
 наѣ ма | въ оушнренѣ⁴ | твоѣмъ дѣхѣ | внѣмъ ульво | любусе. н
 да пре | боудеть⁵ блѣго | дать твоѣ съ | мною. добро | оутрокнѣ.
 да | ма просвѣтн | ть у^{та} н ѡстн | ть. много мн- | (л. 112 об.,
 с. 1) достнве сна | бдн ма. да на | снцнуса жа | жоушнхъ
 оу | тебе. премоу | дростн твоѣ | ѣ престѣнѣ. | да нствкаѣ | ть 20
 оустнама⁽¹⁾ мо | нма⁶. премоу | дростъ безгрѣ | шне. н да
 скроу | шнтъ злннѣ | вомыслъ дѣхъ | твоѣ блѣгнѣ | да ма на-
 ста | внтъ на | земь | лю пракоую. | дѣхъ твоѣ | кла | гннѣ н да
 жнѣ | ть ма въ къ | кы. н оутъ | шнтельны | н да прѣбоуде- |
 (л. 112 об., с. 2) ть с | намн. вѣроующнмн⁷ | к тебѣ. пре- | 25
 не^нынѣ мнрѣ | кѣ оуѣ премоу | дростн снговъ | на. н дѣхъ іе҃го |
 стѣ да въселн | тьса въ ма | н да мн просквѣ | тнтъ дѣшо н |
 тѣло. оумъ н | срѣце н вса ую | въства моѣ | да напѣлнн | ть
 свѣтъ нв^нны | н н стго дѣхѣ | жнлнще у^{то} | іе. да ма жнн | ть
 на веселнѣ | іе҃го. гнѣ пода | жь мн у^{тотоу} | твою. дълго | тѣр- 30
 пѣннѣ | (л. 113, с. 1) кротость мѣ | рѣ. премоу | дростъ ра-
 зоу | мѣ. стыню | н⁸ оутѣшенн | іе. дѣхъ твоѣ | блѣгнѣ | н да
 про | свѣтнтъ ма | ѣко ѣ⁹ нстн | ньннѣ. н ство | рнтъ ма
 сквѣ | таа н у^{та} се | ве. гнѣ бѣ | щедре | н ма^тке. оуѣ | ты іесн

Псал.
 XXXIV,
 1—4.

Псал.
 CXLIH,
 10.

(1) *ств* — между стрч., мал.

² Вовобн. Ф ³ запри Ф ⁴ воучннѣ (sic) Ф; во ученнѣ Ун.¹ ⁵ прндеть Ф
⁶ твоими Усп. ⁷ вѣроующнмъ Ч. М. Ф О Ун.¹ ⁸ на Ф; оп. Ун.¹ ⁹ оп. Усп.

- ство | рнаѣ унны не | бесныхъ си | лѣ хѣровнмъ | н сера-
 финмъ. | престолн гѣ | сткн науала | н властн. слзлы | англн. н
 арха | нган. н много | (л. 113, с. 2) ѡунтыхъ. мн | ханлѣ н
 гаврї | лѣ. оураѣ н ра | фанлѣ. н всѣ | хѣ невнднмы | хѣ уннѣ.
 5 нхъ | же унсло¹⁰ самъ | вѣси гї. протн | коу бо велнхъ | сткоу
 твоѣмъ | неслѣдовант | ѿ нензмѣрнѣ | ѿ¹¹ унны раста | властн
 быша. | не свѣдомѣѿ (sic) | слзлы. безън | меннтыхъ | ангалъ-
 скыхъ | уннѣ. протн | блѣкн. съста | рѣкнагоса. | грѣха. н про-
 гнѣвашиа ке | ликоуѿ тркоу | (л. 113 об., с. 1) н ненздре-
 10 уень | ноуо поуун | ноу. предротъ | твоухъ улѣко | любьѣ. ѿзъ
 ѿ | смъ смрадъ¹² не | спасеннѣ. ѿзъ | ѿсмъ грѣхъ н | льстѣ¹³.
 ѿзъ ѿсмѣ⁽¹⁾ | влѣко пьст смъ | рднѣ. н ѿ томъ | творѣ кецнѣ-
 стнѣ¹⁴. сїѡмъ | улѣуьскомъ⁽²⁾ | мѣ (sic) узквн | ма ма¹⁵тре ѿ
 ге | ѡнѣ. нзмн ѿ | скрѣжѣта зѡу | внаго. н ѿ гро | зы стоуде-
 15 нѣ | ѿ. ѿдннѣ нмѣ | ѿ пресѣтн та | кокоу сллоу | ѿн свѣтло
 не | (л. 113 об., с. 2) гаснмоѣ. не | бесныхъ си | лѣ. вѣнн-
 мн | ннцнго по оу | трннемоу улѣ | вѣкоу. ѿ теке | ке (sic) при-
 нмѣша | го ненздрѣѣ | ньноу радѡстѣ | н ма¹⁶ть. н мно | гѣѿѿ
 блѣтна. | ѿ не ѿ подвнѣ | монхъ.
 20 117. н снѣ | ѿмоу мола | цюса съ мно | гамн слзла-
 мн. н даже не | доконѣ мо | антѣ. сто | ѿце злнѣ | змнн
 оуѣн | тн хотѣ пра | вѣднго. н нн | какоже вѣзъ- | (л. 114,
 с. 1) може страшъ | нѣѿ радн сн | лѣ невнднма | го бл. ѿже
 хра | нахоу правъ | дннго. н вѣзъ | пн злнѣ крн | уаннѣмъ ве-
 25 лї | кѣмъ. н рѣ ѿ же | стосѣрднѣ. ⁽⁴⁾ ѿко | оухѣщреннѣ | мѣ н
 расѡужѣ | ннѣмъ оукара | ѿшн нѣ. уѣо | створю ѿко вѣ | спо-
 мнннѣ не | бесннѣ слзлы | всѣ слзлы мо | ѿ раслаки. ѿ ве | лнѣ
 уюдо. ѿго | же не¹ нмѣхъ ра | ка. н нѣнѣ ісѣ | створн ѿго²
 мно | ю⁽⁴⁾ властн. н сн | (л. 114, с. 2) рекъ н нѣзе. | ѡно-
 30 моу же ѿце | вѣ мѣтѣ пре | бѣваѿще н | припадѣющо. |
 пакы же пре | клоннѣсѣ. гѣѿ | ше прнлѣжно .: |
 (*) мѣтѣ³ *на дн | ѿкола⁽⁵⁾⁴.

(1) л между стрч., мал. (2) Второе ч изъ какой-то другой буквы
 (3) ѵ между стрч., мал. (4) о надъ н, мал. (*) (5) кн.

¹⁰ чннъ Ч. М. ¹¹ неизреченные У¹ ¹² грѣховный доб. У¹ ¹³ и мерзость
 доб. Ч. М. У¹ Ф О Ун.¹ ¹⁴ несчастие Ф; безчестие Ун.¹

117 ¹ оп. Ч. М. О Ун.¹ ² со доб. У¹; надо доб. Ф. ³ оп. Ч. М. и
 др., кромѣ У¹ ⁴ оп. въ друг. спп.

Гѣ (1) бѣ мой испѣ | лии н въздѣ | хѣ вѣтрѣнаго | дыха-
 ннѣ. про | свѣщай ѣго | слѣуѣннѣмн | лоуѣамн. на | сыти срѣце
 мо | ѣ кесмьртнѣнѣ | ѣ твоѣм (2) сладо | сти н свѣта | славы
 твоѣмѣ. | бѣ велнкнѣнѣ н | страннѣнѣнѣ (л. 114 об., с. 1) теке
 хвалать | шестокрѣна | тнѣ сѣрафнѣмн н многоуѣннѣ | ѣ (3) хѣ- 5
 рокнѣмн | ты оѣе стѣнѣнѣ | н трѣстѣнѣнѣ. | превѣзносмѣ. | оуслѣшн
 ма | грѣнѣнаго н оу | богаго. ѣко | же прнѣлѣ | ѣсн | дары ѡве-
 лѣты. | н жьртвоу ѡвѣра | маю. прннѣмѣ | ѣнѣ моѣу мѣтвоу | въ сѣ
 уѣ. съ гла | мѣ молѣннѣ | молацѣносѣ. ѡ | сквѣрнѣнѣннѣно | са въ
 грѣсѣ | хѣ. прннѣмн | мѣтвоу снѣо. | въ нѣснѣнѣнѣ ѡ | (л. 114 10
 об., с. 2) атарѣ. горѣ | наѣ твоѣмн | мнѣрополн | к. нѣрлѣма
 прѣ | сно помнѣнѣ | к. въ кѣкѣ | всѣ. прѣуѣтѣ | мн нѣнѣннѣмн |
 снамн. нхѣ | же желѣѣтѣ | дѣна моѣ прн | сно.

118. н снѣце ѣмѣ | молацѣносѣ. | скѣтѣ ѡ нѣгѣ | ѡснѣ н.
 н бѣго | оуѣаннѣмн | но (sic) н сѣ гѣ | ѣ хѣ | ѡнсѣ ѣмоу | 15
 сдрѣвѣ¹ крѣпѣ | кнѣнѣнѣнѣ | те. н кесѣнсѣ | дѣмн. да въ-
 злѣгрѣѣтѣсѣ. | срѣце твоѣ². по (4) | [неже дѣзѣ | ѣсмѣ спѣсѣла тѣ тѣне
 н снѣнѣ скѣта сѣтворѣла тѣ. **Н** сѣ возрѣдѣѣннѣнсѣ понѣже заповѣдѣхѣ
 скѣтѣмн ѡнгѣломн, да тн памѣтѣ тѣворѣтѣ во всѣхѣ жьртѣвахѣ
 свонѣхѣ, ѡже прнносѣтѣ кеспрѣстанн Отѣз твоѣмн н Богу. **Н** сѣ 20
 кѣстѣ: ѡкоже тѣ прѣдо мною, тѣ скѣтн ѣннѣ³ помнѣнѣютѣ,
 ѣннѣ отѣ ѣнна прѣхода, такоже дрѣгѣ отѣ дрѣга прѣѣмѣлюѣе нма
 твоѣ, молаѣтѣ Отѣца моѣго, поѣнѣнѣюѣа на скѣтѣхѣ, да тѣ нзѣ-
 бѣвнѣтѣ отѣ кознѣнѣ змѣ. Благодатѣ нмашн отѣ мене, понѣже
 н сѣ тн благотѣворнѣхѣ. Оуѣновѣнѣ оуѣко, ѡко нмѣ же ѡбразомн гла- 25
 голахѣ тн. Сѣ рекѣ Господѣ, възѣде на небѣса въ слаѣ, прѣ-
 веднѣнѣнѣ же поднѣлѣсѣ емѣ зѣло, н зрѣнѣ во слѣдѣ Господа
 своѣго, н глаголашѣ: Скѣтѣ, скѣтѣ, скѣтѣ, Господѣ Сѣлаофѣ,
 Исѣсѣ Хрнѣстѣ, Снѣнѣ Отѣе, агнѣцѣ Кожнѣнѣ, взѣмѣлѣнѣ грѣхѣ
 всего мнѣра, благословѣнѣтѣ есн, н прославѣнѣтѣ, н прѣкозноснѣтѣ, 30 Иоан., I,
 29.

(1) Г — проп. и кин. (2) и между стрч, мал. (3) го между стрч,
 мал. (4) Здѣсь какой-то крестикъ, вѣроятно, для обозначеннѣ пропу-
 ска.—Дефектѣ Рост. сп. восполнѣетѣсѣ здѣсь по Ч. М., стл. 1783—4:
 (по)неже... ко(нца).

118¹ здравствуй въ друг. спл.; въ О = осн.: здра² мое Ф
³ ангѣли и чннѣ доб. Ун⁴; хвалѣтѣ и во вѣкн вѣковѣ, амнѣнѣ — доб. Ф.
 Здѣсь же заканчнѣветѣсѣ, обрѣвѣаясь, Ф на л. 167 об.

Псал.
СЦ, 2.

БОЖЕСТВЕННОЕ СЛАНІЕ, ОБРАЗЪ ВСАУЬСКНХЪ, ОТЕЦЪ ВСЕБЕЗНАУАЛЕНЪ,
ВСЕГОРДЫИ, НЕИЗРЕУЕННЫИ, ОДЪАИСА СВѢТОМЪ, ЯКО И РИЗОЮ,
ДОБРОТА ВЕЛНКА И СЛАВА, БОЖЕ ВСѢХЪ, СТРАШЕНЪ, ЕГО ЖЕ ТРЕПЕ-
ЦІВЪ ВСАУЕСКАА И СЪМНАТСА, *ТЬ БО ВЕСЕЛНТЬ⁴ КОНЦА ЗЕМНЦА,
5 ЛЮБИ БЕЗСМЕРТНА ОУЦА, КОЛЕБААИ ПОКННОВЕНІЕМЪ ТВЕРДЫИ ЗЕМ-
НЫИИ, НАСЫЩААИ ЛНЦА ГОРННХЪ ВСѢХЪ, ПОКОНІЦЕ, НЕУСЫПАЮ-
ЩЕЕ ОКО, ВЗОРЪ ВЕЛНКІИ, ИЖЕ ВСА ВІДНТЬ, БОГЪ МОИ, И УЕЛО-
ВѢКЪ СТЫИ, ИЖЕ ОТЪ ОУЦА ИШЕДЪ, КРАСОТО КРАСНЫНХЪ, БЛАЖЕ-
НЫХЪ, ДО КО | (Л. 115, С. 1) НЫЦЬ⁽¹⁾ 5 НІСН⁶ ОБЛА | ДАИ.
10 ХВАЛНМЪ | ІЕСН ОИЪ И СІЪ | И СТЫИ⁽²⁾ ДХЪ. ЁЪ | СЪДЪЖАН
ВСЮ⁽³⁾ | ТВАРЬ. ВІДН | МОУЮ И НЕИИ | ДНМОУЮ. НА | СЫЩААИ
НА | ПАИИ ВСѢХЪ. | ОБЪРЗН ОУСТА | МОИ. И ВЪЗЪ | ГІЮ ПРЕМОУ-
ДРОСТЬ ВЪУЪ | ПОУ. БЕ МОИ НЕ | ИЗРЕУЕННІЕ. | НЕПРИКОСНО | ВЕ.
(SIC) НЕИСПИСА | НЪ ОУМОМЪ | СЛОВО МНРЪ | СААДОСТЬ БІГО | ОУ-
15 ХАННІЕ⁽⁴⁾. РА | ДОСТЬ ВИСРЪ. | СВѢТИЛО ДИЪ | (Л. 115, С. 2) ИИ-
ЦА ЖИВОТЪ | СВѢТЪ НЕПО | СТИЖИМЪ БЕ | ЗДНА БЕЗДЪ | НЪ НЕИЗ-
ВѢДО | МА⁷ СНАА КРЪ | ПОСТЪ. ДЪРЖА | КА БЕЗНАУААНА⁽⁵⁾ | ЖИВОДА-
КЫРЪ | ТВОРИЦЪ. ТВЪ | РАДОСТИ ВСА⁽⁶⁾ ДИИ | ЖА ОУМОУДРА | ІАИ. БЕ-
СМЪРТЬ | НЕ ВСЕДЪРЖИТЕ | ЛЮ. ВЛАСТЫМЪ | НАУААНИЦЕ. | НЕИЗВѢДО-
20 МЕ | РАДОУИСА ИЖЕ | НІО НОВО И ЗЕ | МЛЮ ДАРОКА | НАМЪ. КАКО |
ТА НАРЕКОУ | ВЪКОМЪ ТВО | РУЕ. УТО ТИ | (Л. 115 ОБ., С. 1)
ПРИРЕКОУ. МНО | ГАИ ЛЮБИ О | ІА. КАКО ТИ | ОБЪЩАЮ КА | ЛЪ
СЫИ ПЪРСТЪ⁽⁷⁾ | ДЪРЖАЩНОМУ | МА ДААНИЮ. | МАЛОІЕ МОІЕ | ДЫХА-
НИЕ. | СТЬ ТРЕСІТЬ | БІГОСЛОВАЮ | ТА ВЪ ВЪКЪ | ВЪКОМЪ. АИИ-
25 НЪ. СИ ЖЕ БІЖЕ | НОМОУ РЕКЪ | ШЮ. ВЪЗВЕСЕ | АИСА НАИПАУЕ | ЗА-
НЕ СЛЫША | О ГІА ІАКО ПОКЕ | ЛЪ ГОРННМЪ | СНААМЪ СТИ | ТЕЛЪСКИ
НА | МАТЬ ТВОРИ | ТИ. ВЪ ЖЪРТВА | (Л. 115 ОБ., С. 2) ХЪ БЕ-
СКВЪРНЪ | НЫХЪ⁽⁸⁾.

119. ВЪ ІЕДИ | НО ЖЕ ИДЫ ВЪ | ХРАМЪ. СІГО | ОЦА НАШЕГО
НИ | КОЛЫ. ІЕЖЕ ПРІ | ЛЕЖИТЬ КЪ | ПОЛАТАМЪ | РЕННЫМЪ. АИО | НИИ.
ІАКО ЖЕ | НА ДЪАЗЪ И | СПОВѢДАИ | СА КЪ БОУ. РЕ | ВРАЗОУМЪИ |

(1) Въ Ч. М.: до конца (2) и между стрч., мал. (3) с виссаио
позже (4) о (въ 20) написано надъ з, мал. (5) и (въ зна) между стрч.,
мал. (6) л — между стрч., мал. (7) с между стрч., мал. (8) к надъ
стрч., мал.

*4 ты бо веселиши У¹ Ун.¹; то бо веселиши О; ть бо веселиши Н
5 Возобн. Рост. 6 и земля доб. Ун.¹ 7 неислѣдима Усп.; безднѣ свѣ-
дома (sic) О; не свѣдома Ун.¹

вѣ видѣннѣ | велнцѣ. донѣ | деже ѡвнса | ѣмоу ꙗѣ. аще | ли
на мѣткѣ | стананіе н не | виданіе гѣ оуї | вѣсть. то не н | ма-
ше того | къ мѣткою. (л. 116, с. 1)

Ніерю (1) же хота | цю творити | антоурнио | бжтвннѣю |
слоужькоу. | н бѣ стнтель | алаксалъ са¹ | хота пѣти. | н бѣ 5
ігда по | ѡхоу въ цѣ | рѣкн. самъ | стойше зра | къ стому (2)
о | атарю. н кесе | лашеса радѣ | ѡса. ѡко цѣв | тѣ унствъ.
ли | цю же іего пре | мѣнннуса. | н ѡкоже нѣ | рвоіе комка-
ннѣ принесе | (л. 116, с. 2) стннѣ же к не | моу роуцѣ |
простѣрѣ. мо | лиса крѣпѣ | цѣ въ приде | жаннѣ мно | зѣ. 10
ѡко въ по | номысалъ кѣ | вѣ. вѣзаетѣ | ти хотане | въ слѣдѣ
пре | стѣхъ таѣ | нѣ. бжтвннѣ | н блгодати. | оустанн на | то.
бѣ во срѣце | іего тѣпани | іе н громъ н | споуцаѣ н сто | ѡ-
ше въ мѣлѣ | уаннн мноуж | слака бѣ. кѣ^о | же по ѡпѣнн | н
црѣке. н вск | (л. 116 об., с. 1) мѣ ѡшьдѣше | мѣ ѡ нама 15
о | ставшема н | молахъ іего | гѣла повѣжъ мї | оуѣ с кымъ
ве | сѣдова въ цѣ | рѣкн. разоумѣ | хѣ бо ѡко вн | дѣннѣ
кѣдѣ. | іеже въ нстн | ноу вѣпраша | іемѣ повѣда | мн. ѡко
оїѣ | уадолюбѣцѣ | не оутан | ме | не. тѣмъ же іе | же слы-
шахъ | повѣдѣ братн | іе моѡ. въ сла | воу бѡу н оїю | всѣхъ. 20
н на оу | спѣхъ вѣроу | ющнмъ въ нѣ | (л. 116 об., с. 2)
нже вѣсѣдова | ше въ црѣкн | тѣ баше ѡнѣ | гѣлѣ пороуѣе | нѣ
ѡтареви | томоу. ѡко | же тѣ (3) оїѣ вѣпра | шаннѣ повѣ- |
да мн. н гѣше | къ прѣнномѣ | молахъ бѣ. | да мѣткѣ ра | дн
самъ при | дешн. н нзѣвѣ | сто видѣвъ на | стѣпнуса тво | нхъ 25
мѣткѣ | въ веселннѣ. | прѣнннѣ же | гѣлане (4) іемоу. во | ле
бжтвннѣ | н ѡкоудоу ты | ма вѣсн. н та | ко бѣ молнѣ |
(л. 117, с. 1) іесн. видѣтн | старца нзѣ | гннѣшна грѣ | хѣ.
ѡвѣца ѡ | нѣлѣ. тѣмъ же | видѣтн твоіе | смѣреннѣ н | на
нвсн ко ѡзѣ | ѡ томъ слыша | хѣ. ѡко² своіею | роукою. тебе | 30
хѣ дарова. гѣла | іемоу правѣдѣ | нннѣ. ѡкоудоу | се слышалѣ
іе | сн. іего же³ на | матѣ ѡсоудоу | на нѣсѣхъ. гѣла | іемоу
ѡнѣлѣ | нстннѣ ти | гѣлю любнмн | уѣ бжтн. льстї | бо въ мнѣ

(1) И проп. и кин. Передѣ этимъ кин.: сло. ѡ слоу | стго шѣа
н аг. | нифонта | . (2) с между стрч., мал. (3) тѣ — между стрч., мал.
(4) шѣ между стрч., мал.

119¹ аласкался Ч. М. У¹; алапсаля Ун.¹ (sic) ²се доб. О ³еже
Усп.; отъ того же Ун.¹

нѣ°. | іѣгда въсхожю | къ кыниемъ | (л. 117, с. 2) ѡлтарю.
 къзи | оса мѣткы къ | бѡу. еже къ днѣ | родъ крѣтъ | ньскын
 въсы | лаіеть. н до | шьдъ слышно | ѡ твоіемъ съ | мѣренн.
 сты | мѣ аѣглѣмъ. | кѣниемъ глѣю | щемъ. ꙗко | уыстынъ кы-
 5 шнемоу бѡу | нифонтъ іестъ | крѣнцъ свон | мѣ смѣренн | іе⁽¹⁾.
 попалла⁴ къ | сы. н въноу | въ мѣтвахъ. | свонхъ помн | наю⁵.
 пресѣты | іа снлы. тѣ | мѣ же н гѣ ісѣ | хѣъ повелѣ всѣ | (SIC)
 (л. 117 об., с. 1) аѣглѣмъ. н а | рхангѣлѣмъ. | соуцнмъ
 подъ | десницею іего. | номнати та. | къ всеі жьртвѣ. | по ун-
 10 ноу бѡу. | сн азъ ѡ тебе | слышахъ на | нѣсѣхъ. н ны | нѣ гн
 оуслы | шн ма н съвъ | ршн желанн | іе моіе. глѣ іе | моу
 блжннѣ⁽²⁾ | кѣньмн прескъ | тлоіе свѣтло. горнаго оуѣа-
 стнѣ. ты же | глѣ слышала | іесн ѡ нномъ н | фонть а не о
 мѣ | нѣ. азъ бо свѣ | дѣ ꙗко нн іедн- | (л. 117 об., с. 2)
 15 ного добра не | створихъ. къ | мѣ ꙗко добрн | н твоі троу-
 дове н нраки | н потн. сладъ | къ плодъ дѣ | лѣ твоихъ. оу-
 подохлаъ са | іесн коракаю (*) нспѣ | аменѣ⁽³⁾ | късѣхъ (SIC)
 блѣтъ. | н аѣре ндени | до пристани | ца срѣтени | іа хѣа. н тѣ-
 да | сѣдане на пре | столѣ. ꙗко | же рѣхъ⁽⁴⁾ : |
 20 **120.** іѣгда⁽⁵⁾ наѣа стѣл | кѣтвѣноуію лн | тоуѣргнѣ¹. ꙗко |
 рѣ придѣннѣ | н се ꙗко ѡгнь | сннде съ нѣсе | (л. 118, с. 1)
 н покры⁽⁶⁾ стѣла | н въсь ѡлтарь. | а стѣлю того не | въдоуцню.
 н | ꙗко наѣа тре | стоіе пѣннѣ | н се снндоша | .л. аѣглн коу-
 пнѣ поюце съ | нннн. н іѣгда | же апѣлъ уѣта | шеса. се
 25 блѣе | ннн⁽⁷⁾ павѣлѣ. кн | днмъ блше н | направлѣше | утоу-
 цаго. н | всѣмъ ꙗко ра | зоумъ наре | рнн. н потомъ | наѣа аѣ-
 лоу | гнѣа. всѣхъ | глѣ видннн | бахоу стѣмоу. | *н ꙗкы² оуѣе
 ѡ | (л. 118, с. 2) гннмо съплѣ | таіамо въсхо | да на нѣса.
 н | кѣньже уѣ сто | іе іевангѣлн | іе наѣатъ. іе | днно по іедн-
 30 но | моу слооу н | схода нз оустъ | іего. ꙗко сто | іаннннѣ
 свѣ | тѣлы късѣ | хоѣахоу на | нѣо. н іѣгда на | уа стѣл прене-
 сти стѣмъ та | нннн. кѣнеѣа | поу кнѣъ ра | въднннн. н се | ѡвѣр-
 зошла | ірѣвннѣмъ | покровомъ | нѣса преслаѣ | на. н дано

(1) смиреніемъ въ др. спи. (2) л между стрч., мал. (*) (3) припи-
 сано на полѣ, мал. (4) Далѣе написано: ꙗ. (5) Передъ этимъ написано
 еще Е (іѣгда)—кин. (6) Палочка і между стр., мал. (7) й мал. между стрч.

⁴ покаяня У¹ ⁵ поминають Ч. М. О Ун.¹

120 ¹ службу Ч. М. Ун.¹ *² акы Ч. М.; пакы Ц Усп.

кы^о | (л. 118 об., с. 1) блѣоууханнѣ | много. нензрѣ | уемьно. исхожа | хоу⁽¹⁾ | аи҃глн хва | лоу н славоу по | юще. ісѣ х^оу сѣх | бѣннѣ.

121. н се с нн | мн дѣтнрь | у^отъ зѣло. н сла | дѣкъ вн- 5
дѣнн | іемь. н тѣ же но | снмъ баше | съ сѣтымъ а | нѣлы. про-
сть | ртамм даань | мн⁽²⁾ | нхѣ н несе | нзымн¹ кы^о. н по | ло-
женъ на дн | скокъ. на немь | же прнсснн да | роуе лежахоу. | а
зрацію правь | дннкоу. н іако | же положенъ | (л. 118 об.,
с. 2) кы^о прѣ^отънъ тѣ | дѣтнрь. о^орѣ | жнша н мно | жество
въ бѣ | лахѣ рнзахѣ | н тн же зраце | нань просвѣ | цахоуца. н 10
іе | гда же прнблн | жнса сѣла въ | затн хота дѣ | тнрь тѣ. на | уе
же днскокъ. | н потнрь. іеже | прннести нъ | рокоіе комка | ннѣ.
н вѣдн н сѣ | дары. н подо | жи іе съ днско | сѣмь на гла | въ
своіей. н іа | ко же мнмохо | жане сѣла мо | антвоу прнмо-
(л. 119, с. 1) са бѣн. соуцн | мѣ тамо по | юцннмъ. зра | прѣк- 15
ннѣ. н се | нарахоу аи҃н | глн. о^около го | локы сѣла. два | же
хѣрокнма | два же серафн | ма. н нѣахоу | прѣдъ ннмъ. | съ
множествѣ | мѣ аи҃глъ пою | пре ненздрѣуе | нно. н кесела | прѣса.
н іе^гда | же вннде сѣла | къ бж^отвнѣ | н трапѣзѣ. н | положено
кы^о | комканнѣ. | тѣгда же по | вѣнша сѣтн | (л. 119, с. 2) 20
аи҃глн крнлы | сконнн. сѣоу | ю трапѣзоу два | же хѣроуцнмъ |
стоіаиште о^оде | сноуіо сѣла. два | же серафнма | *о^о лѣвоуіо²
іе^го. | онѣ же ннѣсо | же не вндаше. |

122. н іе^гда же ско | нуано кы^о реуе | ннѣ кѣрты. на | уа
сѣла кр^оти | тн бж^отвнѣ | а дары н глти. | прѣложѣ дѣмъ | тко- 25
нмъ сѣт | мѣ. аи҃ннѣ. вн | дѣ пакы пра | вѣдннѣ. іако | іедннъ
ѿ аи҃глъ | вѣзъмъ ножь | (л. 119 об., с. 1) закла дѣтнрь. |
н крѣвъ вѣка | нн къ потнрь. | тѣло же бж^отвѣ | ноіе. танно раз-
дробнѣкъ. прѣ | ложнѣъ даро | въ мѣсто. къ | у^отъннѣ днско | сѣ.

123. се створнлѣ | аи҃глъ покрты. | н ста въ своіемъ | ун- 80
ноу. съ велн | кѣмъ говѣнн | іемь. іе^гда⁽³⁾ же прн | снѣ іеже
сѣла | сѣтымъ. н въ | зѣгласн сѣла. | сѣтымъ. н¹ рекъ | шемъ
іедннъ | сѣтъ іедннъ гѣ | іе х^отъ (*) кѣ слакѣ⁽⁴⁾ слава боу | оію

(1) с мал. и между стрч. (2) л мал. и между стрч. (3) гда между стрч., мал. (*) (4) Внизу листа позднѣйшей рукой

121 ¹ несонъ ими Ч. М. ² ошую У¹

123 ¹ се доб. Усп.

ѿмннѣ. іє | дннѣ же ѿ тѣ | (л. 119 об., с. 2) хѣ гѣа сѣомоу |
 ннфонтѣ. мо | лю та оуѣ. усо | радн сѣа сѣа | ѿ сѣымѣ. н |
 гѣа правднѣ | ѿ. прнглаша | ієтѣ намѣ н | гѣеть ієже іє | сѣ сѣтѣ
 да прн | стоупнтѣ кѣ | сѣымѣ оудѣ | мѣ готовѣмѣ. | н рѣ іємоу
 5 да утѣ | ієстѣ сѣынн² | *оуѣ уѣтннѣ³ | н рѣ блѣннѣ. | нан
 клоуднн | кѣ ієсн. то оу | койса прноекѣ | цнтнса. велн | кѣхѣ
 тапнѣ. | аце лн враждѣ | ієсн комо | (sic) (л. 120, с. 1) не
 прнблнжнса. | нан ієсн клекѣ | тннкѣ. нан о | осѣужаієснн (sic) |
 блнжнго сн | то оуклопнса | прнбѣцнєнн | ѿ. прєже внжѣ | са
 10 самѣ какѣ | ієсн. н тѣгда⁽¹⁾ прн | стоупнн. сн рѣ | кѣ правднѣ | ѿ
 оумѣахѣ. бѣ | бо сѣа рекѣ | прнстоупнтѣ. | зраше же прн | вѣд-
 ннѣ прн | уацаіѣцнхѣ | са блѣтвнѣ | хѣ тапнахѣ. | н нѣкѣмѣ блѣ-
 кахоу лнца ѿ | кѣ н мюрннѣ | мѣ. ѿ другѣ | (л. 120, с. 2) мѣ
 прѣсѣца | хоуса ієко сѣіє | ієгда са прн | уацаіѣцнхѣ | страшнѣ | ннѣхѣ⁴
 15 тапна | хѣ. н се зра прн | вѣдннѣ стѣна | ше⁵ н покѣка | ше гла-
 воіѣ. сто | ѿхоу же ѿн | глн | смѣтраіє прн | уацаіѣцнхѣ | са | н
 ієгда оубѣ | кѣ то ѿ | правднн | кѣ прн | уацаіѣцнхѣ | са. покѣвахоу |
 лнца нхѣ ѿн | глн | блѣоу понаво | іѣ. н вѣнца пола | гахоу на
 главѣ | хѣ тѣ (sic) ѿ | хоуда | шемѣ ннѣ | ѿн | глн ієгда прн | уаца-
 20 хоуса грѣ | (л. 120 об., с. 1) шнннѣ. ѿбра | цахоуса ѿн | глн |
 блннѣ. н ѣтннѣ | ѿ кѣвѣ н тѣ | до сѣа блннѣ⁽²⁾ | кѣ | снхѣцаше-⁽³⁾
 са ѿ | ннѣ. н даієше | са ннѣ | стоудѣ. | н прѣсѣіє | нсхо | жахоу
 ієко мю | рн уѣрнн. н сн | мѣ снѣ | блѣвѣ | шннѣ. н всѣ | мѣ ком-
 кавѣ | шемѣ сѣаю же | вѣздннѣннѣ | сѣымѣ | тапнѣ | ѿ блѣтвѣ-
 25 ннѣ | трапезѣ. прѣ | несенѣмоу | нѣ | рѣвоу | уннѣ | н слѣужа-
 цемѣ | іємоу блѣтвѣ | ннѣмѣ ѿн | глн | (л. 120 об., с. 2) ієкоже
 ѿбѣуа | ѿ ієстѣ | сѣымѣ | потѣбннѣ | комканнѣ | н потѣбн | іє.

124. н¹ | ієгда сконуа | са. вса слѣужѣ | ка. ѿбрѣтѣса | дѣ-
 тннѣ | цѣлѣ | кѣ прѣстѣрта | хѣ даанѣхѣ | сѣымѣ | ѿн | глн⁽⁴⁾ | н тоу
 30 ѿннѣ | ѿ | крѣвннѣ | по | кровоу | прѣкѣ | номѣ. ѿбра | зѣмѣ | ѿцѣмѣ |
 же сннѣ | сѣ | нѣсе. | тацѣмѣ | же | ѿ | крѣзѣмѣ | кѣ | знесѣса на нѣ | а
 поюшннѣ | сѣ | мѣ | ѿн | глн | вѣ | блѣгоу | ханнѣ | (л. 121, с. 1)

(1) *гда* мал., на полѣ сѣ знакомѣ выноса (2) *жс* между стрч., подѣ
 тнглѣмѣ (3) палочка *ы* между стрч. (4) *ѣ* надѣ *л*, мал.

² ннѣ У¹; нннѣ Ч. М. Н *³ оп. Ч. М. О Ун.¹ ⁴ святннѣхѣ Ч. М. ⁵ стѣ-
 ннѣше Ч. М. У¹ О Ун.¹

124 ¹ Здѣсь обрывается Ун.¹

вѣднѣ. си мѣ нѣ братнѣ сно вѣднѣ правѣ днѣн. ѿже² въ
храмѣ вѣннѣ | видѣ снѣе вѣ | вѣюща. ѿже ѿше и по писаннѣ ю
предати хо | щемѣ. по реуе | номоу | евѣнѣ | гѣльскомоу | ун | ноу | н
словоу | нн | сломоу | томоу | мѣно | всемоу | мироу | снхѣ | вѣ-
мѣстн | ти | вѣ | кннѣ | хѣ. ѿмннѣ .: |

Гоан.
XXI, 25.

5

126. (1) Нмѣнѣ (2) | же и се (3) по | ѿвѣчую правѣ |
днѣн | прнсно | ѿже оукарати | секѣ. и оуннѣ | (л. 121, с. 2)
жати¹ | предѣ | бѣнѣ. и многа | жды | же | вѣ | ноу | стынн | хода | за-
зрѣше се | бе | гѣлѣ | ѿканнѣ | вѣ | градѣ | сквѣ | рнннн | уѣлѣтѣ | ла-
скавѣтѣ | сконнѣ | жннн | ѿемѣ. и се | прннн | дѣ | ѿсн | вѣ | ноу | сты- 10
но. да и | тоу | смрада | на | шѣлнннн. си | гѣлѣ | видѣмѣ | сѣ | хо-
жннѣ | вѣ | ѿ | дѣ. и намѣта | ше | на | са | кернѣтѣ | смѣрнннѣ | ѿ | кнѣ
подѣ | сото | ноу. и гѣлѣ | горе² | вѣсомѣ | ѿсн | сѣ | грѣшнѣтѣ. си |
(л. 121 об., с. 1) | гѣлѣ | слоужаннѣ. | ѿда | како | ногѣ | внѣтѣ | днѣ
ѿго. | и | вѣ | кѣкѣ | моу | унтѣса. и си | ре | кѣ | простѣрѣ | роуѣкѣ | скоу¹ 15
на | мѣтѣоу. и гѣлѣ | ше | мѣтѣоу | н | моу | шно | стѣ | ѿ | ѿнѣтѣ. и гѣ |
ѿса | хѣ | бѣтѣсло | ваща. и се | гѣлѣ | ѿвѣрѣзѣнѣса | ѿбѣса. и видѣ
гѣ | на | прѣстоу | сѣдѣща. слакѣ | нѣ. и видѣ | же | предѣстѣтелѣ |
ѿрѣннѣтѣ. прѣ | стоу | щѣа | боу. сѣ | бѣтѣговѣнннѣ | мѣ | многомѣ. | по-
клонн | же | вн | (л. 121 об., с. 2) | дѣ | к | ннмѣ | прѣ | вѣднѣннѣ. и 20
зрѣ | ше | нхѣ | склаба | са. и покоуша | шеса | ѿко | то | и | шнѣца | вѣз-
лѣ | тѣтн | к | ннмѣ. | ѿ | теплѣннѣ | лю | бѣвѣ. юже | ннѣ | ше | к | ннмѣ.
ѿнн | же | зрѣше | ѿго | радѣвахѣса. | зѣло. дроуѣтѣ | дроуѣга | тѣ-
ка | юше | казахоу | радѣстѣнѣ | вѣ | бѣннѣмоу. и | гѣлѣхоу
ѿ | ннфо | нтѣ. вѣзлюбѣ | ннѣсѣ | наннѣ | и | дрѣ | же. вѣнѣка | лю | бѣ 25
ѿго | к | намѣ | створннѣ³ | оуко | ннмѣ⁴ | бѣтѣоу | по- | (л. 122,
с. 1) | мннѣюше | ѿго | вѣ | прѣ | тѣннѣ | бѣ | стѣмнѣннѣ | лнѣтѣ | рнннн. си
прѣу | стѣмѣ | снѣамѣ⁴ | гѣннѣамѣ. и се | кн | дѣвѣ | правѣднѣ | ѿ
зѣло | весѣла | щѣса. вѣсноу | щѣа | хвалѣ | всѣкоу | унѣсто | тѣ
нпнѣнннн. | прнсно | же | вѣннѣ | ше | гѣлѣ. ѿ | колѣ | мн | любѣтѣ | ѿннѣ- 30
гѣлн | родѣ | крѣ | тн | ѿннѣскѣ. и | ка | ко | сѣрѣбѣтѣ | насѣ | радн. да | вѣ-
хомѣ | и | мѣ | ѿ | тако | люкн | лн. добрѣннѣ | и | прѣу | тѣннѣ | кн | сѣрѣтѣ. и
прѣнѣ | (л. 122, с. 2) | беснѣ | уюдѣса | прозѣкннѣннѣ | ѿ | цвѣтѣ

(1) § 125 въ первомъ переводѣ оп. (2) И проп. и кнн. (3) между
стрч., мал. (4) з надѣ м, мал.

² яко Усп.

126 ¹ уничтожаются Ч. М. О ² горее Ч. М. О ³ Здѣсь возобн. Ун.¹

⁴ мѣ Ч. М. и др.; и мѣ О Ун.¹

БЕ | СМЪРТНЫ. | ПРИСНО БО ТИ | МОЛАТЬ. О НА^о | ПРИЛЕЖНО ПРИ-
 ПАДЛЮЩЕ. КЪ | МА^тТНВОМОУ | Н УЛѢКОЛЮБЪ | ЦЮ БОУ. ДА ПО | МИ-
 ЛОУЩЕТЬ НЫ | ОУБОГЫА. Н КЪ | ЗЪМЕТЬ НЫ | О ГЕОНЪ. ТИ БО
 ПРЕСТОАТЬ ВЪ | ПОЩИ Н ВЪ ДНѢ | Н ІЕГДА ОБЪДОУ | ІЕМЪ. НАН СНА
 5 ВЪКОУШАІЕМЪ. | ТАКО ЖЕ НЫ ПО | КРЫВАЮТЬ. | СТЫМН КРЫ-
 ЛЫ СКОМН. | (Л. 122 об., с. 1) ЛЮКО ДЪЛАІЕМЪ | ЛЮКО ПОУТЬ
 ХО | ДИМЪ. НАН КЪ | МОРН ПЛАКАІЕ | МЪ. ХОДАТЬ С НА | МИ ХРАНИТЕЛІ
 Н ПОМОЩНИЦИ. |

127. И⁽¹⁾ Н (SIC) СИ РЕКЪ КЛЖЕ | ИТН. ИДАШЕ | КЪ
 10 ХРАМЪ¹ СТЫ | А КІА. ІЕГО ЖЕ | СЪЗДА КЛЖИТЫ | И НИРЕОДЪ КРА-
 СЪ | НЪ ЗЪЛО. ДОСТО | НИЪ СТЫН КІН. | МНОГА БО ОУТВА | РЪ БАШЕ
 НА НЕ | МЪ. ВЪ ІЕДИНО | ЖЕ СОУЩЮ БАЛ | ЖЕНОМОУ ТОУ. | Н ЛЮ-
 ДЪМЪ ПОЮ | ЦЕМЪ ОУТРО | СЪ (SIC). ОУЗРЪ БАЛ | ЖЕНЪНІ НА
 ПОУ | (Л. 122 об., с. 2) ТИ ПРИЛЕЖА | ЦЕМЪ ЦРКВИ. | ІАКО МИ-
 15 МОХО | ЖАНЕ ІЕДИНЪ | МОРИНЪ ДРА | СЪЛЪ. ІЕЖЕ БАШЕ | КИАЗЬ
 БЕСО | МЪ. Н КЪ С НИ | МЪ .КІ. БЕСОВЪ | НИХЪ. СЛЫ | ШАНЕ
 ЖЕ ИТ^о | ЦРКВНОУЮ. | ОУЖАСОНАСА | НСИГАНННАСА | ЗАКНИТИ. Н
 ПО | ИДОША ИСКОУ | СИТИ РАБЫ² КО | ЖИА. КОГОЖДО | ИХЪ НАУА-
 ША | ПОНОСИТИ КНА | ЗЮ СВОІЕМОУ | ГЛІЩЕ. ВИДИНИ | ЛИ ТЫ КАКО |
 20 ТИ СЛАВНТЬ^о | (Л. 123, с. 1) ІСЪ О РАБЪ СВО | ИХЪ. ІАЖЕ МЫ
 НИМЪХОМЪ ПРЕ | ЖЕ⁽²⁾ КОУМИРО | СЛОУЖИТЕЛА. | СЕ ОУКО ПОЮЩЕ |
 ИТ^о НАЗАРАН | НА. ВСА ПОМОУ | УНЛИ СОУТЬ. | ДА ГДЕ ОУКО СИ-
 ДА НАША ІЕСТЬ. | НЪ ОУЖЕ ПОЕЪ | ЖЕНИ ІЕСМЪ О | КАНЪНИИ Н ОУ-
 НИУЪЖИХОМЪ | СА. СКОУШЕНА | КЫ^о ДЪРЖАВА НА | ША³ Н ЦР^оТВО
 25 НА | ШЕ РАЗДРОУШИ | СА. ДОНДЕЖЕ БЪ | ТЪ ВОЮІА С НА | МИ. ТО
 ПОВЪЖА | ХО (SIC)⁴ КРЫЦЪ. Н | ОДОЛЪХОМЪ | (Л. 123, с. 2)
 УЛѢКОМЪ. Н О | ПОУДЪ ЖЕ СКА | ЗА ІЕГО ІСЪ КЪ | АДЪ. ПОНЬРА | КЪ
 ІЕГО ТОУН | ДО. ІАКО КЪРИН | ІЕ ПОУТИ СЪГЛА | ДИВЪ. Н ОТОЛЪ |
 ПОГЫКЕ НАШЪ | КИАЗЬ. Н ОУНИ | УЪЖИСА НАША | ДЪРЖАВА. Н
 30 ЦР^оЪ | СТВО. ПРИКЛИ | ЖІЕТЬСА Н КО | ИЦЪ. ДА УТО | СТВОРИМЪ
 О | КАНЪНИИ. СЕ ДОУ | КАВЫМЪ БЕСО | МЪ ПОНОСАЩЕ | МЪ КИАЗЮ
 СВО | ІЕМОУ. ОНЪ ЖЕ | РЕ К НИМЪ. ДА | УТО СЕ ВЪ⁵ ПЕУА | АНТЕ.
 ІЕЖЕ ЛИ | (Л. 123 об., с. 1) СЛЫШААН ІЕСТЕ | ІСА СЛАВИМА. | КЪ
 ХРАМЪ⁽³⁾ МАРН | НИЪ. ХОУДО ТО | ІЕСТЬ СТЪВКА | ДО НАМЪ КЪ Н- |

Исаия,
 LXIII, 3.

(1) И проп. и кин. На полѣ кин.: ꙗ (2) е (въ ре) надъ р, мал.

(3) мѣ между стрч., мал.

127¹ церковъ У¹ ² раба Ч. М. У¹ Ун.¹ ³ ваша Ц Усп. О ⁴ по-
 бѣжд)ахомъ др. спп. ⁵ нихъ Ч. М.; ны Н О Ун.¹

нѣхъ дѣлѣ | хъ нмн же оу | ѿзвѣлють нты. | нъ не ѡслабла | нте
 н не оуны | вѣнте. ѿко | многашдѣ | нты слакаты | мнрѣскимн |
 пѣсьмн. н | же то нынѣ⁶ | слакаты. ѿще | лн то вты нен | з-
 вѣсто іестъ. | нождѣте⁷ н по | кажю вамъ. | нже нты науѣ-
 ноуѣ славн | тн. ѿ ѡ іѣѣ небрѣ | (л. 123 об., с. 2) цн. н по- 5
 радѡ | ватнса нма | те. н пеуалѣ | ноіе сѣтова | ннѣ ѡнметъ⁸ |
 ѡ вастъ.

128. н сн | князю рѣкъ | шю. н се прндо | ша нѣкото-
 рннѣ въ стѣгъ | нты. н вндѣ | вше ѿ доушн | лоукавнн. | мѣшла-
 хоу | котероу вн | ноу вѣложн | къ на. н се прн | спѣша нк-10
 цн | нѣ унслѣмъ ѿ | ко .л. моужь. | зѣло ѡбразннѣ | ѡ страны
 ре | комѣнѣ. фе | рногнн. н мн | мондоуцрѣмъ | (л. 124, с. 1)
 нмъ тоудѣ. шѣ | дѣ же іедннѣ | вѣсъ въ оухо | старѣннннѣ |
 нхъ. вѣврѣже | слово срамно. | н прнѣ съ оусъ | рднѣмъ ѿ не |
 вѣдѣ ѡканѣ | нтн прельстѣ | ннка. н науѣ | срамѣна гра | дѣ 15
 къспѣва | тн. н вѣзыгра | вѣнѣ. дроужн | на же іемоу на | уана
 ѡнѣва | тн¹. плашнѡце | н роукама пле | цнѡце. *вѣсп же |
 пласахоу с нн | мн плецнѡце². | н тѣгда гѣа н | мѣ князь
 (л. 124, с. 2) н | хъ. не рѣхъ лн | камъ. ѿко³ соу | улѣцн. нже
 оу | годна намъ | творѣ. да весе | антѣ⁴ нынѣ ѡ | ннхъ. н се 20
 нмъ | гаіѣмъ. н мн | ноуѡцрѣмъ стѣ | гнѣ. н срѣте | сѣ с нмн
 улѣкъ | склауѣ съ сонѣ | лмн. н послѡу | шѣхоу іего. н | вѣсѣхъ
 снхъ зра | ше блѣннѣ⁴ ѡ | іедннѣ мюрнна | свѣзанты. н ве-
 домты ѿко іе | дннѣ оужьмъ | повѣрсты. задн | роуцѣ дѣржа-
 ца. вѣслѣдъ со | пѣлннка. н се | (л. 124 об., с. 1) вндѣв-25
 ше ѡканѣ | нннѣ вѣсп. сего | народа прельце | на ѡ князѣ
 нхъ. | вѣздрадѡвана | сѣ радѡстнѡ | велнкоу. н на | уана н тн
 лю | дн вѣзмоуца | тн. крамоуѣ | творѣце. н всѣ | подѣнза-
 хоу | пласатн. ѿ дроу | гоіе плескати | нѣ вѣспѣвати. | н се
 моужь зра | ше с полѣты | стоуѣ. н тѣ по | стрѣуенѣ ѡ со | то-30
 нты. н повелѣ | предѣ собою ста | вше скнратн | н вѣсмъ плѣ-
 ска | тн роукамн. | (л. 124 об., с. 2) вѣсомъ оуго | днѣ тво-
 раше. | н науѣ скака | тн. н *вѣзъмъ | дастъ⁵ сонѣлѣ | ннкоу
 сребрѣ | ннцю. ѡнѣ же | ю прннмъ къ | вѣрѣже ю въ уѣ | нагѣ

⁶ Исуса доб. Ч. М. Ун.¹ ⁷ понеже ждите Ч. М.; понеже пождѣте О; поне пождѣте Ун.¹

128 ¹ отпѣвати Ч. М. Ун.¹ *² оп. Ч. М. Ун.¹ ³ ж Ч. М. Н О Ун.¹
⁴ же доб. Ч. М. ⁵ воздасть О

скон. въ | си же нзымъ | ше нцѣпага | сопѣлннкоу. | поустниѣ
 ю къ | оѣю въ безднноу. | н рѣша лоука | комоу бѣсоу | сице.
 нди н рцї | оѣю нашему | велнкомоу | тамо свазано | моу на-
 5 зара | ннномъ. се тї | жьрткоу іѣди | (л. 125, с. 1) нъ ѿ
 князь поу | стн. нари | цаѣмы | ѡлазѣнѣ⁶. оу | потнѡломъ⁷. |
 старѣнннноу | жьрцемъ. жи | ва боудн жь | ртва твоѡ ѡ | ѡе
 нашъ. мты | ко уада твоѡ | подннѣ стро | рнхомъ на крь | сть-
 ѡнты вра | гты наша. си рс | кѣше н нна мъ | ножаѣнна іѣмъ |
 н то н мѣдъ іѣ | же нанмы тко | рахоу. ѿ оуко | гты уади н
 10 бѡ | тты. н се лоука | кнн бѣси. акы | жьрткоу при | (л. 125,
 с. 2) ношахоу. н тѣ | мь велнуахоу | сѡ. дошѣдъ же | бѣсовъ-
 скыѣ | сѡлъ къ змнѡ | н вѣлѣзъ въ | жанце ѡдово | принесе
 ѡканъ | нтыѡ дары н | нагоубьныѡ | приносы. ѡже | приимъ
 лоу | кавыѣ. н вѣзї | гравъ рѣ. іѣце | ѿ коумнръ жь | ртвоу
 15 приѣмъ | лю. нъ не могоу | ть мене ѡбесе | анти. приносн | ма
 си ѿ крѣть | канъ⁽¹⁾. си рекъ | мьрзѣкы ѡнъ | сотона. пакы |
 вѣзвратн въ | (л. 125 об., с. 1) спатъ срекро н | мѣдъ со-
 поуцо | моу. ѡсквѣрнн | въ іѡ свонмъ ѡ | мрауѣннѣмъ. | рекъ
 дѡхоу. про | нзырнкомоу. | да да (sic) растеть | носнннѡ мон | хъ
 20 всѣхъ ндъ | те н побѣжаѣ | те грѣшныѡ | назаранты. н | нако
 ко не мо | гоуъ нарица | ти гѡ нашего | іѣ хѡ. нъ назара | нн-
 на іѡ. вѣско | рѣ же вѣшьдъ | бѣсѣ. вѣннде | къ послава-
 ши | мъ іѣго. доне | стъ запрѣщѣнн | іѣ змнѣмо нмъ. | (л. 125
 об., с. 2) н кложи срѣбро | ѣ мѣдъ | ѡптно | лоу не вѣдоу- |
 25 цю. н тако на | кы ѡтъѡдоша | *вскоуѣнтъ | дроугыхъ⁸. |

129. блѣныѣн же зъ | ра снхъ сѡзѡ | ше. велнкоу | пе-
 уадыѡ ѡдъ | ржнмъ ѡ та | ковѣн погы | бѣан. н ѡ пре | льсти
 крѣтыѡ | ньствѣн. толи | коу бо блѣдъ | даѣтъ іѣмоу. | гѣ іѡко же
 зрѣ | ти іѣмоу ую | вѣствѣнама | ѡунма вѣсхъ | гѡше. іѡко троу- |
 30 (л. 126, с. 1)⁽²⁾ ба съвнраѣтъ | коѡ. н мѡтва | ткорнма стъ-
 внраѣтъ ѡнъ | гѡлы блѣнѡ. | тако н сопѣлн | съвнраѡ (sic)
 ѡко | ло себе вѣстоу | днныѡ вѣсы. | държанъ же къ | сласть со-
 пѣ | лннка. уте | ть тынаго | бѣса. нже же | лѡѣ (sic) пожрѣ- |
 ти вѣсь мнрѣ. | н се гѡла мола | ше вѣса оудала | тнса ѿ

(1) зъ изъ ѡ (2) Внизу листа пробы пера (повздн.)

⁶ Лаксіонъ У¹; Ларіонъ Ун.¹ ⁷ Употиломъ Ун.¹ ⁸ прельщати инѣхъ христіанъ У¹

ннхъ. | н ѿ хытрості | днѣвола. на | нпауе нже сво | ю мѣдъ
 проны | рнвомоу късх | (л. 126, с. 2) днѣтъ. н ѿце | снхъ
 не ѡста | нетѣ. с коумн | рослоужьенн | къ нмате бы | тн въ
 въкы. | въ скръжтѣ зх | бнѣмь. н къ | страшнѣй гро | зѣ. ѿце
 ко н | машн мѣдъ | ннцю. да дажь | ю възанмъ х^{оу} | н въз- 5
 мешн ю | .р. кратнцю. | жнзнь въуьнз | ю. за коую лн | вн-
 ноу повѣжь | мн днѣнн срѣ | бро своіе днѣ | волоу въ жьр-
 твз | велнкоу пагоу | коу днѣн своіей | твора. ѿ днѣ- | (л. 126
 об., с. 1) волоу радость. | мосн прѣкоу ре | кънню пожьро | шл
 же рѣ късо | мѣ ѿ не коу. бѣ | ко братнѣ не | ѡставнмъ по- | 10
 роднѣннѣ¹ | нтн. кодою н дѣхъ | мѣ. не ѡстави | мѣ гѣ кър-
 ма | цаго нтн. нѣ | прннескмъ | плоды оумъ | ршомоу за нтн. |
 н къскръсьнню | н всако дѣло | блго ѿвнвъншю | намъ. снмъ
 по | оууаше правъ | дннкъ. прнсно | ѿ раслакаенн | ѿ крѣна н
 гѣла | ѿко толнко вре | (л. 126 об., с. 2) ма нмамъ по | мо- 15
 лнтн бѣ. н іе | ѿце даръ ѿ него | прнѣсь. тѣмъ | же ѡсквѣр-
 нн | хъ стоіе крѣіе | нннѣ. бладын | неу^ототамн. | тѣмъ не къ-
 на | тѣ мн бѣ.

130. н сн | рекъ н ѡнемо | гын¹ оусноу. | на немъ же
 мѣ | стѣ сѣдаше. | н⁽²⁾ вндѣ самъ | себѣ нѣ на ка | комъ мѣстѣ | 20
 сѣдаци велн | цѣ. н молаца | са прнлѣжно къ | коу. ѿко же
 смо | траше на къ | стокъ простъ | рѣ² роуцѣ. н се | (л. 127,
 с. 1) вндѣ предъ со | бою престолъ | славынъ³ ѡколо | же пре-
 стола | стоіахоу. хе | ровнмъ н сера | фнмъ. н мно жьство въ къ-
 лахъ рнзахъ. | н зраше рабъ | бѣнн. н къне | заноу ѡбръте^о 25
 нѣкто у^отъ н | свѣтълз зѣ | ло сѣдл⁴. вель | мн сладѣкъ. | н тѣ
 же вънн | маше ѿнъ | гѣломъ | сконмъ. разоу | мѣвнню же кал | же-
 номоу. ѿ | ко по нстннѣ | нже нхъ сѣде | (л. 127, с. 2) по-
 средѣ то іе | стѣ х^отъ. всѣмъ | дамъ дьханн | іе. н оузрѣвъ |
 ѡпре⁵ оуіма⁶ | нанъ кал | женнн. н рѣ | цѣ ѿсно про | стѣрѣ мо- 30
 ла | шеса гѣла. бѣ | мой въннмн⁽¹⁾ мо | лнтвоу мою | н не пре-
 зрн мо | леннѣ моіе | го | н іеже рѣ⁷ н | амъ | нѣкоанко. ѿ | тѣ на
 прѣсто | лѣ сѣдаше ѿ | ко слѣце. ѡбра | тннѣ оухо сво | іе⁸. прекло-

Псал.
 LIV, 2.

(1) нь между стрч., мал. (2) На полѣ кнн.: і

129 ¹ породившаго Ч. М. и др.

130 ¹ и отъ немощи Ун. ² воздѣвъ У¹ ³ преславенъ Ч. М. О Ун. ⁴ сѣдѣше Усп. ⁵ первѣе О; оп. Ун. ⁶ своима доб. Ун. ⁷ рещи О. ⁸ дес-
 ное доб. Ч. М. У¹ О Ун.

НИКЪ | ГЛАГОУ ПРИИ МАШЕ МѢТВОУ | ПРАВЪДНАГО. | (Л. 127 об.,
 с. 1) ІАКО УЛѢКЪ ДРЪГОУ СКОЕМОУ | ТВОРИТЬ. ТАИНО НѢКАКО
 КЕ СЪДОУІА | ІЕМОУ. | МѢТВА ЖЕ ПРЕ ПОДОКНАГО⁹ СИЦА БЪ. ДА
 СКОУ ШИТЬ БЪ БОІА ЗНИ НСКОРЕНИТЬ ѿ НЕГО. И СКО ПУАКЪ
 5 ПРАВЪ ДИИИ МѢТВОУ | СТОІШЕ МЪЛУА | ВЪСКЛОННГЪ ЖЕ | ИЖЕ НА
 ПРЕСТОЛѢ ГЛАГОУ (1) СКОЮ К НЕМОУ. ІАКО ОУСАШИНАХЪ РЕ МѢТ-
 ВОУ | ТВОЮ. И ОУЗРІТО¹⁰ СЪВЪРШИШЕСА. И ПОМА- | (Л. 127
 ОБ., С. 2) ЛЪ БЫ^с ГЛА^с КЪ | НЕМОУ ГЛА. | НИФОНТЕ. НИФОНТЕ.
 ВИЖЬ | ІАКО ВУЕРА Ѡ ПЕУААН МА. | ГЛА. ІАКО ТОЛЬ МИ ГЛА МОЛНХЪ.
 10 И НЕ ПОДА | МИ ДАРА. НЕ СИ АН ТЫ ГЛА ЛЪ ПРИСНО. ГИ | НЕ ѠСТАВИ
 МЕ | НЕ В СЕМЬ КЪ ЦЪ. ПРОСЛАВЛЕНОУ БЫТИ. | НИ ПОХВАЛЕНОУ
 НИ ѿ | КОГО ЖЕ. КАКО ПЫНЪ ТОГО ПРОСА ПРИСНО ГЛШН.
 ІАКО НИКАКОІА | ЖЕ МИ ДАРОКА | (Л. 128, с. 1) СІСЪ БАГДТИ.
 НЕ ВЪСИ АН КОГО РАДИ ВЪЗДЪХЪ КЪ НОЗДИХЪ ВЪЗЛАУИТЕ
 15 ІЕГДА¹¹ И ТО | НЕ БАГДТИ. НЕ | ВЪСИ АН ІАКО | НІБО И ЗЕМЛЮ И
 МОРЕ И ВСА ІА | ЖЕ К НИХЪ. ТОУ | НЕ ДАРОВАХЪ | КАМЪ. КОЛЕ И
 СЕ АН НЪ^с БЛГО ДАТЬ. ЗА УТО | СЕ МИ ВЪЗГЛА СІСТЕ УЛѢЦН. | ДА
 БЫСТЕ ТА | ИСКОУШИАН. | А КЪ НИУТО | ЖЕ НЪ НАУЕ ГОРИНА. НА
 КРЪТЬ | МА РАСНАСТЕ | И ЗАОУШИСТЕ | (Л. 128, с. 2) И ЗЪЛУИ
 20 НАНО ИСТЕ. А ПРОУА | ІА САМИ КЪСТЕ. | ІАЖЕ МИ СТВОРИСТЕ. И
 ХЛЪ БЪ ІЕЖЕ ВДАХЪ | ТЪЛО МОІЕ И КРЪ КЪ. КОЛЕ НЕ СОУ АН ТИ
 БАГДТИ | А ЗЕМНАІА БЛГА | ДРЪВА СЪЛНА | И ПТИЦА НКНЪ ІА. И
 РЫБЫ МО | РЫСКИА. ІЕДА | ТО НЕ СОУТЬ АН И ТО (2) | БЛГОДАТИ. И
 ІЕГДА ЖЕ ОУМЬРО | ХЪ ЛЮБЕВЕ РАДИ ВАНЕІА. И ПОГРЕБЕНЪ
 25 БЫ | ХЪ И ѿ АДА НЗЕА ВИХЪ ВЪ. И КЪ | ЦРЪТВО СВОІЕ ПРИВЕ-
 ДОУХЪ ВЪ. ВО | (Л. 128 об., с. 1) ЛЕ НЕ СОУ АН ТО | БАГДТИ.
 КТО ВА | МЪ¹² ТОЛНКОУ | БАГДТИ СТВОРИ. | НЪ^с ННОГО РАЗВЪ | МЕНЕ.
 А ТЫ НИ | ФОНТЕ ВНИМА | ІА. КОЛНЦЕХЪ | ТА СЪГРЪШЕНИ | ІА ПРО-
 СТИХЪ. | ВЪДЪ ІАКО РАЗЪ | МЪІЕШИ. И *БЛГО СЛОВА НЕ ѠУТА | НИШИ-
 30 СА¹³ ѿ МЕНЕ | НЪСИ АН СЕГО КЪ | НАДЪ. КАКО ТИ | СЛОУХЪ СВОІ
 ПРО | СТЪРОХЪ КЪ МО ДИТВЪ ТВОІЕИ. | СИЦЕ ПРИСНО ВСА | КОМОУ
 УЛѢКОУ | МОЛАЦИОСА ТВО | РЮ. АЦЕ ВЪ НЕ | ВИДИТЕ ХОЦЕ- | (Л.
 128 об., с. 2) ШИ ОУЕО ВАЩ | ША СЕГО ДАРА. | И СЕ ІЕСИ ДРЪ-
 ЖЮ | ШИМЪСА ОУТЬ | ШЕННІЕ. И ЗА | СТОУПНИКЪ | ДО ВЪКА. И МЪ | НО-

(1) а изъ о (2) о надъ т, мал.

⁹ праведнаго Ч. М. О ¹⁰ той Усп.; и узрѣ то О ¹¹ еда Н ¹² намъ инъ Ч. М.; вамъ инъ Ун.¹ ¹³ благословишися Ч. М. и др.

ЗН ТОКОЮ Н | ЗБАВАТЬ ° ѿ ГО | РКУХЪ НАПА | СТИИ. ПРИЗЫ | КЛЮЩЕ
МОЮ ДЪ | РЖАКОУ ТВОЕ | Ю МЛТВОЮ. КИ ЖЪ ЖЕ СЕ БЕСТРА | ХОВАНИИ.
КДЕ | ІЕСТЬ ПРИВАЗА | НЪ ѿ КЕГО ЖЕ | МОЛНИНСА Н | ЗБАВЛЕНЪ БЫ | ТИ.

131. Н ІАКОЖЕ | СЕ ОУСЛЫША | ПРАВЪДНИИ | ОУДНЕН ° Н
ОУЖА | (Л. 129, с. 1) СЕ¹ ЗЪЛО. Н МАЛТЫ | ВЪЗДРЪГНОУЕТЪ | СА 5
ВНДЪ | ПАКТЫ | ПРИВАЗАНЫ | КЪ КОЛОУ КРЪ | ПЦЪ. ТОЛМН | БЛШЕ
ПРИКА | ЗАНЪ ІАКО НЕ | МОЩН ІЕМОУ | ОБРАТИТИ. НЪ | ТЪКО (SIC)
ОУН ОБОУ | ІЕНЪ НМАШЕ. | Н СЪМО Н ОВА | МО ЗРАШЕ ХО | ТА РА-
СТЪРЗА | ТИ ПРАВЪДНН | КА. Н СЕ ВНДЪЕТЪ | ПРАВЪДНИИ | РАЗОУМЪ.
ІА | КО ТО ІЕСТЬ ОМРА | УЕНТИИ⁽¹⁾ Н ЛОУКА | ВЪ. ИЖЕ Н ВЪ | 10
СТРАХЪ МНО | ГАЩН ВЪЛАГА | (Л. 129, с. 2) ШЕ. МОТО ѿ ОУНО-
СТИ ІЕМОУ. ЗЛО | КОВАШЕ. ПАИ КЪ | ЦРЪВЪ ВЪХОДА | ПАИ КОЮЮ ПО-
ТРЪ | БОУ СКОУАТИ. | КЪ ВЕЗМЪРЫНЪ⁽²⁾ | СТРАХЪ ВЪЛА | ГАШЕ Н.
(*) Н ІАКОЖЕ ОУКО | ВЪСПРАНОУ ѿ | СНА РАБЪ КЖИ⁽³⁾ | Н ІЕЩЕ |
ІЕГО ІАКО ЗРА УЮ | ЖАШЕСА. Н КАКО | ВНДЪ ГЪ ГЪРДА | ДОБРОТОЮ Н 15
СВЪ | ТАА ВЕС ПРИКА | ДА. Н КЕСЕЛЪШЕ | СА. УЮДЪНЪ ДЪХЪ | МЪ.
ПОНСЖЕ МНО | ГА РАДОСТИ Н | МАТИ. КАКО ПРИ | КЛОНИ К НЕМОУ |
ОУХО СКОЕ СІСЪ. | ПРИЕМЛА МО | АНТВОУ ІЕГО. | ІАКО ЖЕ ПОНО-
СИ | (Л. 129 об., с. 1) ІЕМОУ НАУЕ ЖЕ | Н ОУМОУДРИ Н. | ѿТО-
ЛА ЖЕ НЕ Ѿ | КРЪТЕСА КОИ | ЗНЪ СТРАХА ПО | НЕЖЕ ЗАСТОУ | ПЪ 20
ІЕМОУ ВЪ | КРЪНЪКЪ ГЪ.

133. (4) Н МОЛНИЕСА КЪ | КОУ ГЛА СЩЕ. | ВЛДКО ГИ КЕ
ГО | РНИХЪ. Н ДОЛЪ | НИХЪ. ВИДНЫ | ХЪ Н НЕВИДИ | МЪХЪ. ПРИ- |
ЗРИ Н ВЪНИИ | НА *НЕСПЪНАГО | ГРЪШНИКА¹. | КДЕ ІЕДНИЪ СТО- |
НТЬ. ОБЪДЪРЖИ | МЪ. ПОМНОУ | Н ОУБО МАТИВЕ | ѾСКВЪРНАГО² ДЪ- | 25
ШЕЮ Н ТЪЛЪМЪ. | (Л. 129 об., с. 2) Н ѾУИСТИ ГРЪ | ХЪ МОИ
МНО | ЗИ КО СОУ. ПРЕ | ДЪЛАЮЩЕ ТА | ГОТОЮ НЕЮУ Н | ЗЕМЛИ.
ѾСККЪ | РИАЮЩЕ СІТЫ | УЛЪУА. НЕ ѿВЪ | РЗИ МЕНЕ ѿ ЛН | ЦА ТРО-
ІЕГО. Н ѿ | ЗАСТОУПЛЕ | НИИ ТВОЕГО. | КЕЛНИТИ ГЪ | РАДТИ ПО ВСЕ | И
ВСЕЛЕНИИ. | НЪ ІАКОЖЕ БЛА | ГОСЛОВИЛЪ ІЕ | СИ АВРАМА Н | НСАКА 30
Н НИ | КОВА. БЛГВН | Н МЕНЕ УЮДО | ТКОРУЕ³ Н ЖИ | ВОДАУЕ.
ѾСТІ | ДШЮ МИ. Н ТЪ | (Л. 130, с. 1) ДО Н ОУМЪ Н СЩЕ. |

(1) ѿ между стрч., мал. (2) ѿ между стрч., мал. (*) (3) Написано въ мал. видѣ на полѣ, со знакомъ † (4) § 132 въ первомъ переводѣ оп. На полѣ кин.: „мол“.

131 ¹ ужасеся Ч. М. и др.

133 *¹ спасеніе мое и на мя грѣшника Усп. ² оскверненнаго Ч. М. и др. ³ животворче Ч. М.

оустынь ѿ оуї | н слоуха. ѿпоу | стн еса моѿ | сѣгрѣшениѿ. |
 ѿ похотї безъ | мѣрныѿ съ | грѣшениѿ. іе | н влѣко гї бѣ
 сн | лѣ патрїархъ | коннѣство н | стлѣ⁴. нже кроу | гѣмь
 кроугъ | ѿкроунѣвъ. ѿко | ло своіе҃го прѣ | стола. *вѣ несъ | каже-
 5 моіе⁵ ско | іе словословіе. | н хвалоіе прѣ | ннїе. не презъ- |
 рн мене стоу | днаго. н смѣ | рдацаго. н бѣ | застоупленн- |
 (л. 130, с. 2) ѿ. нъ помози | моіей хоудости. | вѣ колезниѿ |
 (sic) срдца. бѣтрь | нын превѣшь | ннн влѣко мн | достиве.
 стъшь | дѣ съ нѣкого | мѣ къ іегупѣ | тѣ. н ѿрока сво | іе҃го
 10 нѡснфа ѿ | напасти нзба | вѣ. ненавнстї | братьна. н зе | ман
 іеіупьствѣ | н. цѣра н сткорн. | ѿкн мене цѣра | на всакоу
 сквъ | рноу вѣстаю | цюю на ма. | пактъ н дїю | нзбавлаѿ
 ѿ | прелюбодѣвѣ | наго грѣха. | (л. 130 об., с. 1) оуслъшн
 ма | стынї тресты | н превѣзнош | ме. вѣзвелн | уавѣ н слав-
 15 но | іе нма твоіе. | на оугодницѣ | твоіемь нѣко | вѣ. да са
 вѣзвѣ | анунтѣ дѣржа | ва црѣва тво | іе҃го. н на мнѣ | смѣрда-
 щемь | прелѣженнїи. | нзбакн ма іе | гупнѣтскы | ѿ работы.
 н | збаванн н роу | кою монсково | ю. стѣлнѣмь. | ѡгннѣмь. н
 на | правлаѿ на зе | маю ѡбѣтованн | ѿ⁽¹⁾ ⁶. ты же н мнѣ |
 20 (л. 130 об., с. 2) гї бѣ встѣхъ | простѣрѣ роу | кѣ твою не-
 ен | днмоую н крѣ | коую. кысокѣ | ю н уюдноу | ю. пре-
 слакноу | ю ннзденѣ | ноу⁷ н бѣго | словн ма бѣ мо | н
 сїсе мой. жн | воте мой. сквъ | те мой. простѣ | рн роукоу
 тво | ю⁽²⁾ ѿ стѣго жї | анца твоіе | го. нже всауѣ | скаѿ роу-
 25 кою | своіею стѣдъ | ржннн. дароу | н намѣ безѣвѣ | рнїе вѣ лоу-
 ка | внѣ морн. соу | іетнаго н мѣ | (л. 131, с. 1) рзъ-
 каго жнтн | ѿ н вѣведн ны | къ кроткоу | ю ѡбѣтованоу | ю
 землю. деснї | цїю твою вѣ | вода ма вѣ вѣ | уноую
 жнзнь. | вѣ стѣла⁽³⁾ мѣ | сто ѡгнѣ | на дѣхъ | мѣ стѣмь про- |
 30 свѣцнѣ⁽⁴⁾ ма. | къ ѡблака мѣ | сто премоудро | тнїю (sic) твоіею
 на | ставн ма на | покаиннїе тво | іе. вѣ москѣ | мѣсто ты
 са | мѣ іеднноуа | дноіе слово оуѣ | великнїи уѣрѣ | тогѣ гор-
 ннхъ | уюдесѣ. гї бѣ | (л. 131, с. 2) снаѣ. нже за | харнноу

(1) *то* между стрч., мал. (2) *о* надѣ *т*, мал. (3) *л* между стрч., мал. (4) *о* надѣ *р*, мал.

⁴ святительство Ч. М. ⁵ вонми скажимое Ч. М. и др.; вонми спасе мой славословіе Ун.¹ ⁶ ѡбѣтованную Ч. М. ⁷ невреченную Ч. М. и др.

крѣ | въ прѣнмѣ а́кты | жьртвоу сѣоу | ю́ н у́тою́ю. прѣ | нмн
 ѡканьна | го срѣ́ца моѣ́ | го. слово а́кты | у́то. вразоу́ | мн нты
 въ нескѣь | рѣньтѣй (1) твоѣ́ | ѡдтарь. въ | бѣтооуханнѣ́ | мнозѣ́.
 просвѣ́ | цаа н оуница | ка⁸. н на всь⁹ на | вода. бестра-
 стнѣ́. нже ан | къ сѣтѣхъ а́ | пѣлъ непоусти | по все́н зема́н. | 5
 ректы нмѣ́ нѣ́ | дѣше наоу́н | те вса кзѣкты. | (л. 131 об.,
 с. 1) крѣстацаа са | въ нма о́ца н сѣ́а | н сѣ́го дѣ́а ты |
 мѣ́ткамн сѣ́ты | хѣ́ апѣ́лъ твоѣ́ | хѣ́. вразоу́мн | ѡблѣ́н ѡ́стн.
 н ѡ́ | слѣ́наепоу́ю | мою́ дѣ́ю. нже¹⁰ | прѣсно страже́ | тѣ́ ѡ́
 мнозѣ́сь | тѣ́к грѣ́хъ мо́ | нхѣ́. влѣ́ко гѣ́ | бѣ́ нже не́тра | сѣ́го 10
 вѣ́рховѣ́ | наго апѣ́ла по | ставн каюуа́ | рл. прѣ́ткнѣ́ тво́ | ѣ́моу
 не́номѣ́ | мѣ́ткамн ѣ́го | ѡ́вѣ́рзи дѣ́врн | мѣ́тн твоѣ́м | заповѣ́-
 днн | твоѣ́хъ. ѣ́же | (л. 131 об., с. 2) не́сн хѣ́ бѣ́ нѣ́ | пѣ́-
 хоу́ рѣ́ ѡ́ пн | саннѣ́. ѡ́ вѣ́слѣ́ | дѣ́стоуоу́ща | камене́. ка | мѣ́нь
 же бѣ́ | хѣ́. на томѣ́ | ма ка́мьнн | оу́тѣ́рдн хѣ́ | бѣ́. да мене́ (2) 15
 не́ ра | сла́внть ѡ́ те́ | бѣ́ доука́кы | ѣ́. вѣ́ннѡ́щю́ | тн гѣ́ бѣ́
 пѣ́ | сѣ́тѣ́ не́сн гѣ́. | те́бе сла́вять | вса́ сна́ (3) не́сь | нѣ́мѣ́. нже
 н на | вла́ прѣ́стаго | вѣ́рховнаго | апѣ́лъмѣ́ ѣ́вн. | ке́лѣ́каго оу́-
 у́нѣ́лаа сла́дѣ́ | ка. ме́дѣ́ то | (л. 132, с. 2) уа́ца. ро́доу крѣ́-
 стѣ́мнскомѣ́ | скѣ́ршнѣ́тѣ́н. | ты хѣ́ бѣ́ влѣ́ко | моѣ́. ѣ́вн мене́ | 20
 сла́дѣ́ка. ѣ́се́ мо́ | нѣ́ прѣ́стѣ́нн ро́ | де́ оу́е́ нже́ мо́ | не́сѡ́вн
 бѡ́нн | санѣ́нн скѣ́н | жа́дн кроу́нн | вѣ́. н коу́пннн | ю́ ѣ́внѣ́
 тап | ноу́. вѣ́дѣ́хнѣ́ | вѣ́ ма дѣ́хъ тво́ | нѣ́ сѣ́тѣ́н. н пока́ | жн ма
 все́ (4) ко́ра | у́на (sic). н не́спѣ́ | анн кѣ́до́датѣ́ | нѣ́ не́стннѣ́.
 н | премоу́дростн | нѣ́ разоу́ма | кѣ́ннѣ́. н сѣ́го | дѣ́ха ма́тѣ́кы | нѣ́ 25
 трѣ́стѣ́нн н | (л. 132, с. 2) нже́ ѣ́соу́ на́вгн | ноу́. да́кѣ́
 троу́ | вѣ́. нмн же́ ра | зоу́н сѣ́тѣ́нн | не́рпхонѣ́скы | ѣ́. да́роу́нн
 мнѣ́ | бѣ́ премоу́дро | стѣ́ твою́ пре́ | бѣ́тоу́ю́. да то́ | ю́ пнѣ́-
 кемѣ́. | ннзѣ́лаожно́ про́ | нѣ́рнѣ́тѣ́н бѣ́ | сы́. н скроу́нннн | ѣ́
 ѣ́ко *сѣ́соу́ | дѣ́ гѣ́рнѣ́уа́ | рл¹¹. влѣ́ко гѣ́ бѣ́ | бесме́ртѣ́не. | пре- 30
 вѣ́зноснме́. | прѣ́пѣ́тѣ́нн. н | же́ на́ннѡ́ нѣ́стѣ́кѣ́ | ѣ́е́ твора́ца. на́ |
 колѣ́сннцн ѡ́ | гнѣ́тѣ́нн по́ вѣ́ | здоу́хоу́ прѣ́ | нмѣ́. прѣ́нмнн |
 (л. 132 об., с. 1) н мене́ живода́ | вѣ́уе́. ѡ́ тѣ́мѣ́ | на свѣ́тъ

Marc.
 XXVIII,
 19.

1 Кор.
 X, 4.

(1) *въ* надѣ *ж*, мал. (2) *ме* между стрч., мал. (3) *л* изъ *н* (4) *с* между стрч., мал.

⁸ освящая Усп. Ун.¹ ⁹ все Ч. М. и др. ¹⁰ яко Ч. М. О; якоже Ун.¹

¹¹ *песѣа* (sic) *гоньчара* Ун.¹

пра | вѣды твоѣа | нже ѿ нана | ансеовн соутоу | коу кѣдаты |
 дасть. подажь | мнѣ кѣдаты | стократнѣ | ю. н въ жнзнь |
 вѣуююу вѣе | ан ма. нже нѣ | ремню прѣка | ѿ тмѣннн |
 грѣхъ. хѣ бѣ н | збавн ма ѿ грѣ | зн сквѣрннн | в. н ѿ пре-
 5 льстн | днєвола ¹². гн | моу іс хѣ. прєкы | шла ¹³ (sic) сла-
 достн. | давнн | всако | бєстрастнє. | нже нсанноу | (л. 132
 об., с. 2) троукоу. вѣ | зглашающю | страшноу. | вн всамн.
 ісе | хѣ моу скѣте | моу. | авн ме | не троубоу вє | амн
 троуба | цю. да тѣмь | поналю мрѣу | ннх бѣсы. | вѣз-
 10 врацю же | сквѣрннн | ю мою днню. на | покаяннє | н
 снсоуса. нже | анкѣ прѣу | скнн | н апльскы | н вѣнъ-
 уавъ. | н вса стѣна по | уѣте. н остн | мѣтвамн н | хъ. хѣ бѣ
 цѣрю | моу. снсн днню | всакоу рода | (л. 133, с. 1) крѣтн-
 ѣннєска | н всакого нно | ка. поконн гн | прєставлєны | в к тебе
 15 ѿ жн | тнх сєго. ѿбл | гѣун гн таго | ты нхъ скѣ | рннннн
 н поу | стоннннх. ѿ | братн в гн на | поаяннє ¹⁴. ѿ нн | хъ же
 нѣркы | н ѣзъ іссмь грѣ | шннкѣ смѣрд | н вѣсмь бѣго | да-
 телю. вса по | мндоу. вса простн н оза | рн. вса знаю | цаа
 та хѣ во | жнню сндоу | н | вжнню премоу | дростъ. да вса | ко
 20 дыханнє | (л. 133, с. 2) хвалнтъ та. все | уѣтноє н вєлє-
 льноє нма тво | є. оѣд н снн н сѣо | го дѣа нннн | н | прн-
 сно н вѣ кѣ | кы вса ⁽¹⁾ ¹⁵ . |

134. Снцє ⁽²⁾ ємоу мо | днцюса н нна | множаїнна. | бѣ
 вѣнезаноу | гла к нємоу. | сзрнєса ннфо | нте кѣ запа | доу. н
 25 смотрн | уто оузннн | н тоу ¹ ѣвннє ієгда | прнєннн ѿбра | тнєса.
 н оузнѣ | уювѣствнн | ма ѿнма. н | сє башє мѣсто | равно
 шнрты | нно. н дѣлагоу | нмты вєзмѣ | (л. 133 об., с. 1) рноу.
 н на томь | стоїашє мнн | жѣство мнорн | нъ. зѣло уѣрна | анца
 нхъ. сто | ѣхоу же унно | вє н пѣлцн | стра | шнн | множѣ | ство нхъ.
 30 ієдн | нъ ѿ ннхъ ба | шє ѣкы ѿгна | нъ мрѣунн | зѣло. н тѣ
 н | машє много | тѣцанннє клн | уаѣ. н смоу | цаѣ. н проєн | раѣ ²
 н уѣтн | воѣ своѣ. н за | прѣцєнннє тко | ра князмь | сконмъ.
 да сѣ | прнєжанннє | мь многьмь | н тѣцанннє | (л. 133 об.,

(1) Далѣе кин.: словъ ꙗ҃҃ (2) С проп. и кин.

¹² лукаваго Ч. М. и др. ¹³ превышняя Ч. М. и др.; превышняя Ун.¹
¹⁴ покаяние Ч. М. О Ун.¹ ¹⁵ аминь доб. Ч. М. О Ун.¹

134 ¹ чювь Ч. М.; чу У¹; снєо О (sic) ² прибирая Ч. М. О Ун.¹
 пребирая У¹

с. 2) мѣ науноу|ть брани. н сн|це глѣ к ннмѣ | сила мой с
 ка|ми коудеть. | н на ма кѣзї|раіюше не бої|тѣ ннусоже. | н
 іакоже сто|ахоу унсло | унсломѣ. ко|гождо грѣха | вѣнѣлуиѣ-
 шеса. н се при|доша дроузи | н бѣси нослше | ороужниѣ ѿ
 а|да. н ѿдежа ра|злуными | видѣни ко|моуждо пѣ|акоу. ун- 5
 сма|же разлунѣ|хѣ (sic) *шаротѣ | н лицѣ³. ѿдежа | (л. 134,
 с. 1) нхѣ кѣ кѣи|ждо пѣакѣ вѣ|унтаіема ка|ше вѣ унсма.
 н вѣ унсло. іа|коже баше пѣ|аковѣ. т. н ѣ. | н ѣ. понеже
 то|анко іестѣ стра|шнѣхѣ⁽¹⁾ грѣ|хѣ. іакоже глѣ|ше. ннн же
 ѿ|кашннн уло|вѣи прогнѣ|ваіемѣ бѣ. н | н (sic) не разоу- 10
 мѣ|іемѣ. іегда кѣ|зана доука|внн бѣси ороу|жннѣ своіа | н
 оу|готована са. н тн⁴ ѿвнѣ | науа змнн | раздроуша|тн пѣакѣ
 сво | (л. 134, с. 2) іа. вдаіа нмѣ | уародѣиска⁽²⁾ сѣ|творе-
 нннѣ. ко|моуждо вѣ|доу пѣакѣ поу|цаше на вса|ко оутвѣрже-
 нннѣ х^овѣ⁵ прѣвѣ | н на всѣ мн|рѣ. кѣ^о же н кнѣ|зю нхѣ 15
 тѣм|номоу подвн|гѣ пѣкаѣ. | н недооумѣ|ннн вѣ тѣ⁶ уа^о.
 н іегда хотѣ|ше поуствн | на земаю тра|уьскоу. сѣдѣ|анкѣ
 своіа. | н глѣше іако не | нмамѣ силы | таковѣ кѣ дѣ|внн
 марнн | вѣ коу|затнн | (л. 134 об., с. 1) іу (sic). понеже вѣ|та
 приіада жрѣ|кнн⁽³⁾ н градѣ сн|іи. н ннколн же | іего не ѿстоу- 20
 паіетѣ. само | видно ѿун | вѣсть прихо|днтѣ. н тоу соу|ца-
 (ца)іа⁽⁴⁾ наза|раны ѿкнла|іетѣ науе же | подвнжннкѣ | не да-
 доуше мѣ *нмн побѣ|жатнса⁷. сн|рѣ кѣ велнн рн|кноу. н
 нзѣ|ра себе .л. тн|соуцѣ бѣсовѣ. | н приноуствн | носланнѣ.
 кѣ | тѣмѣ тракѣ|ствѣ. наинауе | бѣсаса на оу- | (л. 134 об., 25
 с. 2) затнннѣ (sic).

135. сн | клѣнномоу | видѣннѣ. кѣ^о | пакѣ гла^о к не|моу
 глѣ ннфо|нте ннфонте. | ѿкратнса на | вѣстокѣ н вї|жѣ. пра-
 вѣдѣ |нѣн же кѣ дї|кѣ н⁽⁵⁾ зра. непо|трѣкнѣхѣ | бѣсовѣ
 оу|хѣ црѣнннѣ. кѣ|кншо же гласѣ | к немоу. н ѿ|кратнса на 30
 вѣ|стокѣ н видѣ. | н бѣаше поле | вѣ ннрѣнннѣ | н вѣ дѣаго-
 тоу | науе ѿного. | свѣтѣ же на | немѣ безмѣ|рннѣ. н стоіа-
 (л. 135, с. 1) хоу на немѣ | нѣцннн іако снѣ|гѣ⁽⁶⁾ бѣан.

(1) а надѣ р (2) ро между стрч., мал. (3) ѣ надѣ р, мал. (4) (ца)
 — зачеркнуто въ ркн. (5) и между стрч., мал. (6) ѣ надѣ ѣ, мал.

*3 шаротѣ и лица Ун.¹ 3 лица Ч. М. У¹ О¹ ту Ч. М. У¹ О Ун.¹ 5 хѣвѣ
 церкви О Ун.¹; хѣвѣ Ч. М. 6 оп. Ч. М. и др.; на многѣ частѣ Ун.¹

*7 намѣ побѣждатн Ун.¹

ПА|УЕ МНОЖЬСТВА (1) | УЪРНЪХЪ БА|ХОУ ЖЕ СЛАВНИ | Н КРАСНИ.
 СТО|АХОУ ВЪОПЪ|ЛУЕНИ. НА ТЫ|СОУЩА Н ТЪМЫ | Н НЪКТО КРА|СНЪ
 ВНДЪМЪ. | КЪШННХЪ ВЪ|РСТОЮ Н ДОБРО|ТОЮ. ПОВЕЛѢВА ШЕ ВЪ
 ПРСУН|СТЪХЪ ПЪАЦЪ|ХЪ НЕВНДНМА | БѢ. ЗАПРѢЩАІ¹ | НМЪ ПОМА-
 5 ГА|ТН КРЪТЬЯНО|МЪ. Н ХРАНИ|ТН СЪ МА^СТНЮ | ЖИТНІЕ НХЪ. | СИ
 РЕКЪ Н ИНА | (Л. 135, с. 2) СТРАШНА Н | ПРЕСЛАВНА. Н ПЪ|СТН²
 УННЫ Н ЛИ|КЫ Н³ ВСАКТЫ | ТЪМЫ *Х^С ВЪ ЦЪ|РКОВЪ⁴ Н ЦР^СТВА | Н
 ПРИПОУСТН | ЖЕ КЖЪТЪНЫ|Н ПРИЛОГЪ. НА | СТР^СТН ЖЕ ТРА|КНІЕКО.
 ЛНКЪ | Н ТЫСОУЩЪ .Ъ. | Н ПРОУСІЕ КСА | ѠПОУСТН. ВОИ|НЬСТВА
 10 СКОА. | КРАСНЫН ТЪ | Н ВЪЗУДЕ НА | НБСА.

136. БАЖНЫ|Н ЖЕ КЪ СЕБЕ БЫ|ВЪ. Ѡ ВНДЪНН|Н УЮДАСА.
 ПРЕ|ДВЕНТЪМЪ УЮ|ДЕСЪМЪ. КЫВА|ІА ГАДКОЮ СВОЕ|Ю. Н КОЛНКО
 ТА | (Л. 135 ОБ., С. 1) ННЪХЪ БЫКА|ІЕТЪ. В НАСЪ УЛО|ВЪЦЪ.
 Ѡ УЛѢКО|ЛЮБЦА КѢ НА|ШЕГО. А МЫ НЕ | РАЗОУМЪІЕМЪ. | *СЕ КО
 15 ГЪ ПОМОЩЬ | НАМЪ¹ ПОУЩА|ІЕТЪ СЪ НБСЕ². А | МЪ ОУКОЗН ЛЪ-
 ННМЪСА. Н РА|САКЛАЖЕМЪ. | Н ВЪСТЕНАВЪ | ГЛА. ОУЕ СЪТН³ | БЕ
 ЖНОДАВЪ|УЕ. ДАЖЕ НАМЪ | РАЗОУМЪ. СНАЗ | Н КЛАСТЬ НА ЛЪ|КА-
 ВЪНА ДЪХЪ | ІАЖЕ АУЪ ВНДЪ|ХЪ. ДА ПОНЪРА|ВЪНІЕ ІА ТВОЕ|Ю ПО-
 МОЩЮ Н | ТВОЕЮ СИЛОЮ | ПОКЪДНТЕЛЪ | (Л. 135 ОБ., С. 2)
 20 БОУДЕМЪ СТРЪ|ПЪТНЪХЪ ВА|РВАРЪ. Н ДОУ|КАВЪХЪ. ѠМЪ|РАУЕНЪХЪ
 Н | ВЪЩЕМЪ ТВО|ІЕГО КЛѠОУХА|ННА КЪНУАНИ (2) | КЫШЕ ЛНКЪ-
 СТВОІЕМЪ. | СЪ АНГЛЫ ТВО|НМИ. ВАДКО БЕ | СЪТН³ ОІЪ Н СІЪ. |
 Н ОУТЪШНТЕ|ЛЫНН ДЪХЪ. | ѠКОЛО ПРЕСТО|ЛА ТВОЕГО. Н | ВСЛУЪ-
 СКА ДЪ|РЖА. СИ БАЖЕ|НТН ГЛА СЛЪ|ЗАШЕ ГОРЦЪ. | Н СТОПАШЕ
 25 БН|ІСА Н ГЛА. БАЮ|ДН ННФОНТЕ | ЗЛОБННУЕ. ѠПА- | (Л. 136,
 С. 1) СНА СТОУПА|Н. СМОТРН ѠКА|НЬНЕ ДА НЕ ПО|ГЫКНЕШИ. ДА
 НЕ ПРЕЛЪЩЕНЪ | БОУДЕШИ НИ | ПРИ УСОМЪ. ВЪ|ЖЪ ІАКО НЕ БЫ-
 ХОВЪ СА СПѢ|ЛА. АЩЕ НЕ БЫ | ВЕЛНКА МАТЬ | ВЪННА НА НАЮ.
 БЕЖИ ОУБОГА|ІА ДІШЕ ЗЕМЛЪ|НЪХЪ МЪАВЪ. | ГНОНТЬ БѢТЬ|СТВО СЕ.
 30 Н СИЛА | ІЕГО СМРАДЪ. | ВНАЖЪ УТО ѠВРЪ|ТАІЕВЪ ВЪ ЖИ|ЗНИ СЕІ НА
 ПО|ДОБОУ. ПОУТО|СЕТНЮ ЖЕ ЗА|ПЬНОУЩА НА|МА. А НЕ ДАДОУ-
 (Л. 136, С. 2) ЦА КЪ БОУ|ВЪЗН|ТН. ДА ПОДВНГЪ | ПРИНМИ ОУБО-

(1) а надъ в, мал. (2) џ между стрч., мал.

135 ¹повелѣвая Ун.¹ ²посла Ун.¹ ³оп. Ч. М. *4 христовы цер-
кви Ч. М. О Ун.¹

136 ¹имъ Ч. М. *2 сей богъ нашъ помогаетъ намъ и посылаетъ
съ небесе милость свою Ун.¹ ³и тресвятый доб. Ч. М. и др.

глѣ дѣе. мн|достыню⁴ тво|раци. ѿце бо | правдыни | їдѣв
 спсѣаеть^с | ѿ грѣшныи | кде ѿвѣтъ^с. | си глѣ плаканіе|са гор-
 цѣ. н пре|пирѣа свою | дѣю глѣ іеи. | ѿко градеть | на ны
 смѣтъ. | н князь тьмь|ныи приблнжа|еть^с. вѣсхыти|ти хота
 наю. | н таи хота пре|дати. да при|бѣгнвѣ къ | покаѣннїю. | 5
 велнка бо бѣ | (л. 136 об., с. 1) да ѡждаѣтъ⁵ | наю. не-
 нака|зана дѣе. вѣ|спнвѣ вѣ лѣ|ности. се ѿко | виднии мн|рѣ
 съ преходи|тъ вѣскорѣ. | ѿ соудѣ сїа бн|а⁽¹⁾ блнзѣ. да не
 о|соужена коуде|вѣ ѡканьн|ѣ дѣе. дѣлаи | дѣло блго. іеан|ко
 ти снаа мо|жетъ. много | ко нмашн пла|кати^с послѣдн. | нъ 10
 нѣ^с ти подь|за. ѿ внжѣ ка|ко ти ѿнѣи | ѡждають | да при-
 нмѣше | наю ѡклобѣ|жють. вѣ сла | (л. 136 об., с. 2) до-
 сти мно|зѣ. потомъ | дѣдѣтъ цѣ|сарѣство ке|спрестани. | н вѣн-
 ца⁽²⁾ свѣтъ|ды. н ѡдежа | свѣтозрлѣ|ны. н уѣрто|гѣ блннї. н
 ра|дость стѣ|хѣ н блѣство⁽³⁾ | оѣе. н добро|та сїовна|истнна 15
 н кра|сота стго доу|ха. н проуенїе | вѣсхвалатъ^с | прїдѣннї вѣ|
 слакѣ. н вѣзра|доуѣтъ^с на ло|жѣхѣ своихѣ | да се дѣе мо|ѿ
 вѣдоуци | творн. добро | (л. 137, с. 1) та веселнѣ вѣ|унаго.
 вѣ ѡгра|дахѣ нѣ|ны|хѣ оуѣннена | коудени. си | глѣше правь-
 дннкѣ дѣи | своен. н съ слѣ|замн н прило | жи н ѡтолѣ 20
 памать тво | рнти дроуѣгѣ | своѣмоу. вѣ | мѣтвахѣ.

Here,
 CXLIX, 5.

137. н | вѣ тѣ ко годѣ | каше смѣтъ | многа на ли-
 ци| всеѣа земь | ла. н улѣци | вѣнезаноу | вѣсхыцахѣ | са.
 ѡтаниѣ | ѡставляюще | житнїе свое. | в ннхѣ же бѣ |
 (л. 137, с. 2) прїкнѣннї гри | горнн тѣгда. | н вѣпранианс 25
 правдынаго | глѣ. оѣе повѣ | жѣ ми ѹнмѣ | се са намѣ при-
 ключн нагла | си смѣтъ. ѡнѣ | же глѣ. уадо про | гнѣвахомѣ
 ма^стнваго бл | не твораще во | ла іе҃го. да того | радн наведе
 съ | мѣрть на ны ннше^с ко^с | ѿко грѣшннн | кѣмѣ стѡдолѣ-
 каеть¹ смѣрть. | ѿкоже ѿзѣ оу | зрѣхѣ вѣ вѣе | рашнемѣ дѣн 30
 моужа стра | шна. н тѣ прѣ | щаше земан | (л. 137 об.,
 с. 1) глѣ. азѣ клоу | дннкы н пре | любоуѣа. ѿзѣ | пыманца
 н ѡ | выадюцаа | са. н сѣвролю | кнца. н лихо | творащннѣ

(1) а написано внѣ строчки, хотя и близко къ началу слѣд. сло-
 ва; было написано: „а“, но знак іотаціи стергѣ. (2) ѣ между стрч.,
 мал. (3) о надѣ в, мал.

⁴ прилежну доб. Ч. М. Ун.¹ ⁵ ражаетъ О

137¹ съдѣлюваетъ Ч. М. О Ун.¹

и о́гъньнѣхъ. | и о́соужающѣхъ | ꙗ дрога (sic). | еже | въ тебѣ. |
 и по | слѣди всего | се слово рѣ. | и | же содомьскы | и грѣхъ
 тво | рать. | нынѣ | оубо уадо. | аще | не быхомъ | прогнѣвали |
 творца свое | го. | и бѣ кърмѣ | тела. | то² | не бы | хомъ въ
 5 то | лнкъ соудъ | (л. 137 об., с. 2) | въпадали. | и нна дроу-
 га | ꙗ сповѣдъ. | ихъ же | нынѣ | не мо | жени слы | шати.
 прѣ | ценне бо къ | прѣценню | приуста. | и съ | рпѣ къ ме-
 ую. | да ны крѣпъ | цѣ пожнють. | понеже пока | янна въ
 на^о | не бы^о. | много | же молаше | преславнаѣ | мѣн ꙗго. | и |
 10 нынѣ | на злы | и соудъ | не по | слоушаше. | нъ глѣше к нѣ-
 ма. | ꙗда бы | мѣтнѣнѣ | (л. 138, с. 1) | ша пауе мене. | нан
 пауе ме | не скърѣнта. | нъ стоужнхъ | си | и никтоже | мене
 възн | ска. | вси некрѣ | гоуѣ | монхъ | утѣнхъ | сао | весъ. | и ни-
 кто | же о миѣ | брѣ жеть. | глѣ | ꙗмоу | уаѣкъ | ꙗко | видннн | оуѣ
 15 погыка | ють | люднѣ. | нъ ови | веза | поу | погыкнѣ | тѣ. | ови же
 бо | лѣзньми | о | държнми. | да ѡкоуду | си | бывають. | и рѣ | правъ-
 дѣ | нынѣ. | уа | еже | (л. 138, с. 2) | то | бес | пока | ннѣ | оумра-
 ють | то | пнше | тѣ^о | низъложн | лѣ | ꙗ | вси | ꙗгда | разгърдѣша. | ꙗ
 20 болащнхъ³ | въ | добрѣ⁽¹⁾ | пока | яннѣ | живоу | цнѣ⁴ | и | стрѣми |
 о | държнми. | пакы | пнше | тѣ^о | нцѣлаѣ | скроушенѣ | ꙗ | срѣдемѣ | и
 о | базаѣ | скроу | ннѣ (sic) | ихъ. | и ни | кто | же | правъ | днѣ | ꙗсть. | и | же
 не | въ | скърѣ | бхъ | жнтнѣ | своѣ | сконуа | ꙗ | ли | гѣ | не | поща | дѣ
 стго | ꙗн^о | да | павла. | нъ | да | (л. 138 об., с. 1) | стѣ | аѣла | со-
 тонна | да | и | моуунтѣ. | да | са | не | превѣ | зноснтѣ. | мно | жѣства
 25 радн | ѡскверньнн | н. | намъ | же | грѣ | шннкомъ. | ка | ко | то | не | боу-
 дѣ | дано. | самъ | тѣ | сотона | да | ны | болѣзнью | съ | кроушнтѣ.
 до | неаѣ | же | наоу | унмъ | са | о | смѣ | реннѣ | моудро | вати. | нко | не-
 доволѣѣтъ | ны | то | ꙗко | грѣш | нн | ꙗсмъ⁽²⁾. | нъ | и | тѣ | щеславнн |
 ꙗсмъ. | не | вни | мающа | пнса | ннѣ. | глающа | (л. 138 об., с. 2)
 30 ꙗко | еже | въ | уао | въцѣхъ | въсо | уаѣ. | то | мѣрѣ | зъуаѣ | гѣн. | и |
 рѣ | да | что | се | ꙗ | же | видѣхъ | о | ꙗе. | еже | мла | денци | стра | жють.
 въ | лю | тыхъ | боа | зньхъ. | воле | кын | грѣхъ | створнн | боу | доу
 младенці | како | хошемъ. | о | нихъ | ѡбрѣ | сти | за | что | ꙗ | низъло-
 жнлѣ | ꙗсть | бѣ. | глѣ | к | немоу | пра | вѣдннкъ. | въ | негда | же | оу-
 35 множать^о | грѣ | си | роднтель | то | на | уаѣхъ | (л. 139, с. 1)

Псал.
 LXXII,
 18.

Псал.
 CXLVI, 3.

Лук.
 XVI, 15.

(1) р между стрч., мал. (2) в исправлено на з

² да У¹ ³ болящи Ч. М.; болящн Ун¹ ⁴ живуши Ч. М.; живуще О Ун.¹

падиють. да | тѣмъ каже | ма боудють | уада нхъ. да | понѣ
 тако ра | зомѣють | родителе. ꙗ | ко младень | цн безъ грѣ-
 ха соущи оумі | раіють предъ | оумма нхъ. н | ѿ того разоу-
 мѣвине глають (1). | ꙗко преболят | безаконніе | наше правдѣ.
 да поканмъ | са. да вѣсте | ꙗко възблоч | женнѣи вашѣ | ради 5
 уада ва | ша скроуша | іема соу. гла | пакы григо | (л. 139,
 с. 2) рни. да како | пакы 5 пише | ть°. ꙗко друугъ | дружна
 грѣ | ха не модѣе | масть. гла іе | моу правдѣ | нын. мно-
 зи | соу грѣшннці | нже о мноузъ | скърбать ока | ныаго жи-
 ти | ꙗ. сего не вѣдъ | ще. ꙗ безако | ннѣи нмоуше | не пеух-10
 лоуіо | ть°. о дѣлахъ сво | нхъ. тѣмъ же | многы казни | ть
 бѣ. да понѣ | тако вѣспра | моуть много | спасе. н ꙗще | ни
 тако вока | ютса. нъ оба | (л. 139 об., с. 1) уе приемоу
 ве | зъ ѿвѣта соу | дѣ. въ дѣи соу | дннѣи. да се (2) въ | жь
 уадо. ꙗко | родительма (3) съ | грѣшающема | уада нхъ ка знь 15
 приемяю | ть. се слыша | въ григорнѣ. | поуюднѣса. | н гла
 ꙗко мно | гы о семь въ | проснхъ. нъ | не може ми о | семь
 сповѣда | ти никтоже. | нан дати пра | вѣдннѣ (4) ѿвѣтъ | о
 томъ. н рѣ въ | правдномъ | утьнын оуе. | въ истноу | дѣхъ
 стын (5) въ | (л. 139 об., с. 2) зъвѣщаіеть 6. | оусты твои | мн. 20
 ѿвѣща | въ бѣжннѣ | рѣ. хотя бѣ | не ѿскрѣн | ти дѣа тво-
 іек. повѣда | мнѣ си н нзѣвъ | ца (6) добраго | ради жити | ка
 възпраша | ющнхъ. гла | пакы григо | рннѣ. въ правѣ | доу нарѣ-
 ны | н инфонте. | рабе бѣжннѣ | злюелене. мо | въ бо свѣтъ |
 та снѣ бѣжннѣ | н мироу даро | ва. цѣломоу | дрънѣ бо бы° 25
 оумъ твои | (л. 140, с. 1) уть. приемяе | ть бо снѣанне |
 стго дѣа. н по | дметъ свѣтъ | бжтвнннѣ | въ тѣмъ негѣ | дѣ-
 ннѣ. воле | оуе повѣжъ | мн. до 7 нтынѣ | шнаго соу ли | са
 оумножи | ли стнн по все | моу мироу | днѣ въ добрѣ | по-
 двнзѣ. н | нароунта н | мена нхъ. н | хъ же пѣрвы | н іестъ 30
 дѣто | нннѣ. нлдрно | нъ 8. (*) н сѣмеонъ (7) 9. н люкнмы | н па-
 вѣлъ. пре | стын 10. н ннн | мнози. ꙗже | бѣ въсть. н о-
 (л. 140, с. 2) ун іего вѣдн | та. гла іемоу | стын. до ско | н-

(1) *тѣ* — лигатура (2) *с* между стрч., мал. (3) *ма* мал., между
 стрч. (4) надъ палочкой *ы* написано *и*, мал. (5) *id.* (6) *в* между стрч.,
 мал. (*) (7) между стрч., мал.

5 убо Ч. М. У' Н О Ун. 1 6 вѣзвѣсти Ч. М. У' О Ун. 1 7 да Ц Усп. 8 пре-
 стѣи доб. Н *9. ан. Ч. М. и др. 10 простый Ч. М.; препростый У'

уаннѣ вѣка. | не ѡскоудѣю | ть. нѣ ѡбауе вѣ | послѣднѣмѣ | дѣн
 съкрѣтѣнѣ | тьса ѿ улѣкѣ. | бѣу оугоднѣ | вѣ смѣренн | н же про-
 сто вѣ | шнѣнѣ уюдоно | снѣхѣ оѣѣ ꙗ | ватьса вѣ црѣ | ствнѣ
 не^онѣмѣ | понеже тѣгда | не боудеть нн | кого же твора | ца
 5 предѣ ѡун | ма нхѣ уюде | сѣ. тако внно | ю оусьрднѣ⁽¹⁾ вѣ-
 снрнѣмаю | ще улѣцн. сѣ | (л. 140 об., с. 1) мнозѣмѣ же-
 ланнѣмѣ. на | подвигѣ вѣстѣ | плають. ѡ же | тѣгда престо | лы
 архнереѣ | ѣскнѣ предѣ | рѣаше. вѣ все | мѣ мнрѣ нен | скоу-
 снн боудѣ | ть. не вѣдоу | цре хоудожѣ | стѣ. ѡблада | ющен же
 10 уѣрнѣ | цн подобнн н | мѣ боудоуѣ. | ѿ ѡбѣданнѣ¹¹ | во тѣрадѣ
 сла | вѣ⁽²⁾ безвѣстн | боудоуѣ. бла | зна бо то ѣсть | улѣкомѣ.
 тѣ | мѣ же нанпа | уе некрѣгомѣ | боудоуѣ. сре | (л. 140 об.,
 с. 2) брѡлюкнѣ бо | науе црѣтоу | ѣть в ннхѣ. | да горе нно-
 комѣ нмоу | цн злато. по | ношеннѣ боу | деть. тако | вѣмѣ
 15 ѿ гѣ | н не оузрѣтъ | лнца кожнѣ. | уѣрнѣнѣ н вѣ | лыцѣ. нже
 вѣ | лнхкоу днѣ | ть злато. ѡше | са не ѡстаноу | ть такоуѣ | ꙗ
 ѣрешн. лнхо | нмѣцѣ бо ѣ | стѣ. плодѣ не | прнносанѣ | вѣ | кѡу.
 н ма^оты | на вѣ оубогѣ | мѣ. вѣ глауки | нѣ грѣховнѣ-
 (л. 141, с. 1) н | потаплаѣтъ^о. | тѣгда бо уадо | ꙗкоже пре-
 20 же | рѣхѣ. не вѣдѣ | ннѣмѣ ѡдѣржн | мн мнози по | гыкаюѣтъ.
 вѣ | шнроуѣмѣ нѣ | тн. ѡзѣ же оу | бо сн гѣла бла | ды. нѣ
 ѡбауе | прѡстн ма | уа | до грѣшнаго | ѡканьнаго. | старость н
 оу | ность прѣдоуѣ | внно оуѣе. бла | женнѣй же грн | горн по-
 уюдн | вѣса смѣре | ннѣю ѣго. н па | де предѣ нога | ма правѣ-
 25 днѣ | го. проса нан | науе мѣтѣу | (л. 141, с. 2) стѣго. вѣ бо
 н са | мѣ стѣн мн | достнѣ н кро | тѣкѣ н смѣре | нѣ. нан-
 пауе | же х^оолубѣцѣ | н вѣроуѣнѣ н лю | ба стѣго. н подѣра | жаѣ
 н ѣго мѣ | луаннѣмѣ. н | мѣтѣоу н кро | тостнѣю. н вѣ | здѣр-
 жаннѣ | мѣ. н на годѣ | лѣганнѣмѣ | страннѣноу | внѣмѣ. н
 30 дѣ | лготѣрѣнн | ѣмѣ¹². н разоу | момѣ жнкѣ | тѣрнѣше вѣ
 н | стнноу вѣго | датнѣо вѣннѣ | ю. нзѣ слауѣ | вѣ славоу пре-
 стоуѣна :. |

138. (л. 141 об., с. 1) Ннѣгда⁽³⁾ пакѣ | сѣдѣцѣю
 бла | женимоу вѣ хра | мннѣ своѣнѣ. | н прнде нѣкто | н гѣла

(1) ѣ между стрѣч., мал. (2) ѡ (вѣ ѣ) изѣ ѡ (в) И проп. и кнн. Сверху листа кнн.: ꙗ

11 обладаннѣ Ч. М. у¹ 12 и ннѣмѣ прочнмѣ дѣланнѣмѣ доб. Ч. М. и др.

іемоу. | да прошию стѣ | ню твою. и по | вѣж ми не хоу | дѣ
 бо скрѣн | ть дѣла моѣ. | ѿ помысла то | го. не вѣдѣ ѿ | коу-
 доу ми на | надающю. и | рѣ іемоу пре | подокныи со | тона
 та лѣстн. | іако іѣанко іе | си дѣтнѣ нза | лѣ и стго крѣ-
 ннѣ. нѣ° тн мѣ | зды ѿ бѣ. глѣ | ть бо гѣ въ пн | санин 5
 томь | (л. 141 об., с. 2) іако же и васѣ | приѣмлетъ | мене
 приѣ | маеть. и посла | вшаго ма. и | пакы вѣзъмъ | ісѣ ѡтро-
 уа ма | до. и постави | іе предѣ собо | ю. и рѣ амннѣ | амннѣ
 глѣю | вамъ. иже прі | іемле (sic) малы | хѣ си хѣ ме | не приѣ-
 мле | ть. да что іе | уа | блженіе того. | понеже маде | ныца 10
 приѣмле | ши. приѣмле | ши х^а дѣмъ | же приѣмле | ши оѣа
 іего. | да что іестъ | уадо оуниіе | (л. 141, с. 2) того. нап
 свѣ | тавіе. нап¹ | уа | до твори добро. | іѣанко бо ма | деньцѣ
 прие | мленн. ѿ стѣ | го крѣннѣ | то ти предн | поидоуѣ 2.
 пре | дѣ дѣіею тво | іею. до кратъ | негнѣхъ. уѣ | теке тро- 15
 раце | велкоу. и мно | гѣ стоудѣ³ | вѣ | здоушнымъ | вѣсомъ
 въ дѣн | ѡнѣ. іегда ѡ | ставнши. жи | тнѣ своіе. и | преідени
 въ | вадѣ. в радо | сти велицѣ. | стоѣльца бо | дѣржать амн-
 (л. 142, с. 2) глн | въ маде | ныцѣ мѣсто. | и предн | пои-
 доу | ть предѣ лице | мѣ твоимъ. | въ дѣн ѡнѣ. | до престола 20
 блжнѣ. и поко | ища⁴ | утоуца | к та. нмѣ же | тымъ маде | ниш.
 х^а прии | лѣ іеси и поуѣ | лѣ. дѣца бо іестъ | коупѣль. а дѣ | р-
 жнѣ х^а са | мого на роука | и нарицаіеши | са ты смео | нѣ.
 приѣмла | х^а въ маде | ныцѣ. си видѣ | въ улѣкѣ поую-
 днѣса ѡ | словѣ | си іего. и маде | (л. 142 об., с. 1) ныцѣ. 25
 преже бо | даже самъ не | повѣда. каи | въ стѣн повѣ | да
 іемоу. срѣуѣ | ноуіо колѣзнь | и таинѣ іего. | и зѣло са по-
 ую | днѣвъ улѣкѣ и | рѣ. оуѣ понеже | вса вѣси ѡ мнѣ (1) | повѣжъ
 ми. ѿ | коудоу се іестъ | помыслѣ снѣ | неуальнѣ. рѣ | правдыи |
 не ѿ | сотонѣ | ли. хотя тво | ю правдоу ра | здроушннѣ. нѣ 30
 добръ | ство | ри не повѣда | вѣскорѣ. даже | са не вѣселнѣ | въ
 та. глѣ | уло | (л. 142 об., с. 2) кѣкѣ да іегда | іестъ тако.
 да | кто можетъ | сиѣнѣ | кыти. | рѣ | правдыи | нѣ | послоуша | нѣ
 мене | уадо. | мы улѣци | си | це расоужаіе | мѣ. а | бѣ | все | мо-

Матѣ. X,
 40; Матѣ.
 XVIII,
 2, 3, 5.

(1) и между стрч., мал.

138¹ или Ч. М.   2 будутъ У¹   3 трудѣ творяще доб. О; творяще доб. У¹   4 поища Ч. М.; и поюща У¹

жеть на | спѣннѣ намъ. | мнози бо ѿ | уаѣвъ прино | сать да-
 ры н | уть црѣмъ | земнымъ | сана радн. а дроу | знѣ не при-
 но | сать инусоже | црю. мноуіе | ть же бжніемъ | помыслъмъ. |
 н въ уть въко | дить. тако | (л. 143, с. 1) же н ѣь машь |
 5 іс хсъ вса сла | вить дѣла | радн. ѡвты | мноуіеть | бѣ радн. ѡ
 дроу | гымъ мноу | іеть мѣтвы | радн стын | хъ. многы | же каз-
 нить | н кажетъ сѣе. | а тамо въуь | ноуію жизнь | подаеть нмъ. |
 да не охочѣ | ни прогнѣ | кають іего. | номни уадо | како ти
 10 мѣ | соетъ ⁵ приокрѣ | (л. 143, с. 2) таіемъ престѣ | псннемъ. |
 н да ⁶ вѣмѣнн | сл. н ѡбращѣ | са въспрнмнн | н збоудн оу-
 корьшаго та. | н ѡбращенн | покои велнкъ. | аще оу тебе на-
 унеть просн | ти ницнѣ ѿ | твнннхъ | сеге на потрѣ | коу
 телесе не | пощадн. нъ | дажь да не лн | шенъ коуде | ни въу-
 15 ныхъ | блѣтъ. нхъ же | ѡко не видѣ ни | оухо слыша. | ни на
 срѣце уао | въкоу не въ | зидѣ. аще лн | (л. 143 об., с. 1) та
 на тыре | словнѣ навѣ | деть лоука | вѣнн нан на ве | лнуство.
 н | лн на прозорь | стко. въздн | на дрѣвнаѣ. | н внѣжъ кто
 та | ко оунодоки | сахъ (sic) ⁽¹⁾. всн бо н | же бѣ нмѣша. |
 20 крага скроушн | ша. ѣь бо вели | уакымъ про | тивнть^с. смѣ-
 реннымъ даіе | ть блѣгодать. | постыдаты^с | рѣ костн уаѣко | оугод-
 ннкоу ⁽²⁾. | ѡко ѣь оушн | уьжн ѡ. да въ | нмн уадо по-
 слоушай. то | (л. 143 об., с. 2) бо ти бы | вають | воіннн |
 крѣпнн. | поправше | сластн грѣ | ховныѣ. н ны | нѣ ⁷ тако-
 25 кн | соуть | ѣь грѣ | хоу. н въ кт | къ прнмъ | ше багѣтъ
 н | бестрастн | іе ѿ бѣ. н бес по | рока соуть. | въ блѣгодатн |
 вжнн. люко | іадать. люко | пнють. къ ве | страстнѣ все ⁽³⁾ |
 творать. нъ | рѣіе бо въ | здържанн | іе прнѣша. | потроуднѣ-
 (л. 144, с. 1) ше. н полоу | унша ѡ блѣга | я. н ѡтоль въ-
 30 здържаннѣ | ѡдѣнаса въ | бжтвннѣ | ороужнѣ. да | ѡтоль в
 роу | коу бжню соу | таковнн. н | не прнкосне | тьса нхъ бра | нъ
 люта. оу | же бо соуть по | блднтелн ⁸. по | стѣ бо іесть | ве-
 лнкоіе ѡроу | жнѣ дшн. н | трѣбоуіеть | нностаннты | мѣтвы. н

Исаян
 LXIV, 4;
 I Кор.
 II, 9.

Іак. IV, 6; 2)
 I Петр.
 V, 5;
 Ис. LIII, 6.

(1) Другіе снп.: угодился древнихъ (2) о надъ κ (№ 1), мал.
 (3) с между стрч., мал.

*5 оп. Ч. М. У. О ⁶ не доб. У. ⁷ господіе доб. Ч. М. О ⁸ побѣдили
 Ч. М. О Ун.

мъ | лѹаннѣ. н | кро | тостн. ꙗко | аще не зако | нъ твоѣ. по-
оу | (л. 144, с. 2) уеннѣ моѣ ꙗе | сть. тѣгда оу | бо погыблѣ |
быхъ въ смѣ | реннѣ моѣмъ | шѣдъ оубо н | ты уадо подѣ |
са (1) приѣти бе | страстнѣ. н | ты 9 да възмо | жени таже |
пнтѣннѣ 10 н | встнѣ. н пре | бывати кро | мѣ страстн. | 5

139. си же слыша | въ моужь ѿ | стго оца. днѣ | ла-
шеса не слы | шавъ такога | оуеннѣ. ѿ уе | ловѣкъ ннко- |
лнже. ѿвѣща | въ рѣ уавѣкъ | приенномоу. | (л. 144 об., с. 1)
молю та 1 ꙗестъ | ми ꙗеще оупро | сѣ къ твоѣй. | стѣннн. нъ
бо | юса троудъ | ти прнспотво | ра. гѣла правъ | дннкъ. ꙗе 10

уа | до нѣ то (2) троудъ | гѣн ꙗеже хоце | ши. ѡнъ же рѣ |
слышлахъ нъ | каѣ два праца | са ѡ вѣскрѣсенѣ | нъ мѣртвыхъ |
ѣдннъ оубо гѣла | ше. ꙗко хота | ть оумьршн | нъ ѿ вѣка въ-
сѣ | крѣсноути. н | вѣспрннметъ | кѣждо по дѣ | ломъ сконмъ. |

дроугнѣ | же гѣлаше. прѣкъ | (л. 144 об., с. 2) гѣтъ. мѣрт- 15

ткѣ | нъ жнвота не | нмоуѣ видѣ | ти ни врауе | ке не нмоуѣ |
вѣскрѣснн. | таѣмъ сло | комъ прѣста | са да ѡ томъ | по-
мыслѣ мо | нъ матетѣса | нъ ни въ ѡбо | ѣмъ томъ н | стнннъ
мыню. | да повѣжь ми | раке бжнѣ н | стнноу. ꙗ не ѡ | ставн-
ме (sic) въ | днѣ оутана | юца. въ коу | рн помысла. | гѣла 20

ѣмоу стѣ | нѣ. аще оубо ꙗ | ко то мыслн | шн нъ вѣроуѣ |
(л. 145, с. 1) шн. послоуша | нъ того же про | рока гѣла. |
вѣскрѣсноу | ть мѣртвнн | нъ вѣстаноу | ть соуцннн | въ гро-
бѣхъ | нъ вѣзвесела | ть соуцннн | на | земан. вѣроу | ꙗешн лн
семоу (3) | уадо. вѣроу | ю 2. ꙗе лнко ма | наставнннн | оуѣвѣдѣхъ 25

бо | оуже 3 ꙗко про | рокъ ꙗесн | ты | срѣдѣнаѣ | въ | дѣнн
уавѣмъ. | нъ рѣ стѣнн. | та | къ лн ꙗесн | ты | ꙗеже ꙗедннѣмъ | сло-
вомъ разъ | дрѣнаѣмъ | (л. 145, с. 2) ꙗесн. нъ ꙗедннѣмъ | слъ-
знжемъ. нъ | рѣ понеже оуе не | вѣдѣ | глоу | кннъ кѣ | ствѣнаго
нн | саннѣ. нъ ꙗе лн | ко слышнн | въ | роую. нъ ѡбауе | повѣжь 30

ми ра | ке бжнѣ. како | нднѣ (4) гѣтъ про | рокъ мѣртвн | нъ
жнвота не | нмоуѣ видѣ | ти. ꙗе сѣе вѣскрѣ | сноуѣ мѣртвн | нъ.
ꙗкоже то ма | къ недооумъ | ннѣ вѣложн. | гѣла ꙗемоу | блд | же-

Псал.
CXVIII,
92.

Исаи,
XXVI, 14.

Исаи,
XXVI, 19.

(1) Друг. спн.: подвнгнася (2) то между стрч., мал. (3) се между стрч., мал. (4) нндѣ друг. спн.

9 оп. Ч. М. и др. 10 пнтѣя Ч. М. У1 О Ун.1

139 1 великѣй отче доб. У1 2 оп. Ч. М.; отче доб. У1 3 оп. Ч. М. и др.

Матв.
V, 5.

- нѣнъ пожи | дн мало. н гѣ | дастъ ти хо | тѣннѣ. нбо іе-
 (л. 145 об., с. 1) же въскрѣноу | ти мѣртвѣ | мѣ. се исти-
 ньно върѣ | ѿ. нже въ | звеселатъса | нже соу на зе | ман. въ
 исти | ноу бо іѣданко | по въскрѣсе | ннѣ наследѣ | тѣ кротчнн |
 5 земаю н въ | звеселатъ^о | радоующе^о н | ликъствоу | юще на
 нѣн | н наследоуѣ | ю. мѣртвнн бо | живота не н | моуѣтѣ вѣ-
 дѣ | ти мѣрткн бо | соу дѣшею н тѣ | лѣмь. нже ка | мѣннѣ н
 ка | (л. 145 об., с. 2) ннцѣмъ по | клонншасѣ. | жнзнь же
 іе | стѣ хѣбъ. да ка | ко жнзнь спо | доватъ^о видѣ | ти. въ въ-
 10 скрѣ | сеннѣ. нже не | въскрѣсноу | въ жнзнь. нъ пауе въ
 ѡ | гнь вѣунѣ | ѿ. врауеке же | нже не въскрѣ | сатѣ. врауеке |
 бо са нарнѣю | тѣ капнцѣ | іѣаннѣскаѣ. | іѣже поутоша. | н на
 на же оу | поваша. ѡ нн | хѣ помоцн | насладатъ^о | въ поу-
 стонѣ | ко прельстн | (л. 146, с. 1) шѣ. ннкоіѣѡ | же польза
 15 ѡ нн | хѣ прнѣша. | нъ пауе ѡгнь | н грозоу. въ не | н же по-
 тонатъ⁴ | іѣже соу оугото | вана днѣко | лоу н ѡнѣмъ | іѣго.
 прннмн | уѣ снхѣ нзвѣ | стн^о. въроуѣ | же въскрѣсенн | ю. на
 коньцѣ | въка коудоу | цаго. ѡ горе же | уѣвкоу томоу | нже то-
 моу не | въроуѣтѣ. гѣѣ | к нѣмоу уѣвѣ. | да како оуѣо | оуѣ.
 20 тѣло пра | хѣ бѣвѣ | мо | жетъ лн тѣло | бѣтн. бѣдѣ- | (л. 146,
 с. 2) но ко іѣстѣ ѡ то | мѣ нзвѣдѣ | ти. н рѣ стѣнн | іѣстѣ-
 ствомъ | уѣвѣе. іѣко вн | жо та іѣко лю | бншн бѣсѣдоу | мою.
 вннмаѣ | смѣсльно. н | порадоумѣ | н како внногра | дѣ нмѣѣ
 цѣ | ло лнствнѣ. | н плодѣ своѣ | іѣвлаѣтѣ. въ | стѣмъ бра-
 25 сѣ | нѣ. н іѣгда же | плодѣ іѣго ѡбѣ | іѣмлаютѣ. сто | нтѣ тоѡн-
 ко | лнствнѣ нмѣ | іѣ н по малоу | ѡ дѣе⁽¹⁾ сѣ метѣ тѣ⁵ лн-
 ствнѣ | своѣ. н ѡстане | (л. 146 об., с. 1) тѣ бѣс плода. н |
 бѣзѣ лнствнѣ | соухо. н красо | та іѣго на земь | лю повѣрже-
 на | нзгѣблетѣ. | н ѡнѣсто стон | тѣ въ жнмоу | лоузнѣ наго. |
 30 іѣко⁽²⁾ н мѣртвѣцѣ | н прндетѣ вре | ма н рѣжетѣ | са. н въ
 недомѣ | слѣ ннѣ⁽³⁾ годѣ | новоу добротѣ | въспрннметѣ | н
 всоудоу⁶ коу | детѣ оуѣра | шѣна. н по ма | лоу наунѣтѣ | цвѣ-
 стн. н на | предн поѣдоу | растоуца зѣ | рна. н до ѡпрн | да
 м^оца. пакѣ | (л. 146 об., с. 2) соухѣ внно | градѣ коудѣ
 35 скажн оуѣо | кто снѣе сѣ | вършѣтѣ | повѣжѣ мн | уѣдо. како

(1) ѡ между стрч., мал. (2) жо мал., между стрч. (3) з изъ о

⁴ потопится Ч. М. О Ун.¹ ⁵ смещеть О ⁶ весь суду Ч. М. У¹ Ун.¹

- іесте. | уліѣци же не | свѣршыше въ | възненави | дѣша (sic)
 поусто | шынаго сего | житія сла | сти и покоія. | како мо-
 гоу | свобоженн бы | ти. ѿ страсті | ѿ. како же ли | (л. 148,
 с. 2) дойдѣуть на | вестрастнѣ. | ндеже х^съ ве | селантѣ^о уѣ.
 5 тоу | іестъ свѣрше | но сісenniѣ. | живоу бо азъ | іеще по блѣ-
 но | моу аплоу на | влоу живеть | ко н к насъ х^съ | да въ-
 скоуѣ | уадо лѣнимъ^о. | толкоу добрѣ | предълежацио | намъ.
 пр^ство | бо не^оноіе оутрь | в насъ іестъ. | іако подвнза | іаса
 уліѣкъ не | изнемагаіе | ть. и донелъ | же доидеть | къ х^соу.
 10 всако | лоукавыіа | (л. 148 об., с. 1) вѣсы спаца | іа¹ въ
 безднѣ | таковынъ въ | ходитъ выше | ихъ. и тѣгда⁽¹⁾ дїа |
 іего боудеть | свобожена. и | іаснѣ зраци | на гѣ нашего | іс хѣ.
 и с нимъ | боудеть вса | дїи живота. | гѣтъ бо на ко | го възрю
 іаце | не на кроткы | іа н ма^ствыіа. | и на трепещю | цаа⁽²⁾
 15 словесъ мо | ихъ. самъ бо | х^съ гѣтъ на оу | утесе ѿ ме | не.
 іако кротъ | къ іесмы и смъ | ренъ срѣдцемъ. | и обратете по- |
 (л. 148 об., с. 2) кон дїамъ | вашиимъ.

Исайя
LXVI, 2.

Матѣ.
XI, 29.

141. нъ | понеже браті | іе оувѣдѣна | мною ѿ блѣнѣ-
 мь оїи наше | мь нифонтъ | свѣщахомъ | оувѣдѣти. | да и ко-
 20 нѣць | іего слыши | те. не хоудъ | бо прикытъ | къ дїи при-
 кыкаіетъ ѿ | такога испо | вѣданиа :. |

*ѿ ієсп^ствѣ :. хѣ⁽³⁾ 1. |

- Къ⁽⁴⁾ іединъ же по | обтунѣнъ мо | антѣ іего. | юже тро-
 раше | къ оуставъ. | толн² же сна въ | коушаніе. и (л. 149,
 25 с. 1) іегда на снѣ | предложиса. по | мѣтѣ. вн | дѣ мѣсто ра-
 вно испѣлане | но овѣць. несъ | вѣдомы ты | соуца по ун | слоу.
 и не соу | цю оу нихъ | пастырю. по | мышлание | же правд-
 ны | ѿ. како іедн | ны ходатъ ке | с пастыра. | іеда како въ | акъ
 прида ра | сподитъ а ѿ | погыбноутъ. | и се помышла | іа пра-
 80 вдынъ | приде нѣкто | к нему. кра | снѣт моужь | (л. 149,
 с. 2) възмысь. но | здрѣсть блго | образнѣ. и | ть³ носѣ
 іаиль | скоуѣ ѿдежу. | и гѣа іемоу. | что стоа | смо | трини
 овѣць | іръ. гѣа правъ | днѣнъ зрю ихъ | оуѣ іако кра | сны соутъ

(1) гда между стрч., мал. (2) ца написано на полѣ (3) хѣ — кин.
 (4) В — проп. и кин.

140 ¹ спущая Ч. М. и др.

141 *¹ оп. въ друг. спц. ² толико Ч. М. О Ун.¹ ³ тоже О; той же Ун.¹

не | соуцию пасты | рю оу ннхъ. | гѣа юмоу да | ты уто
 стои | ннн (sic) празды | нъ а не пасты | нхъ. гѣа юмоу | пра-
 вдыи | то нан азъ | е смь земнаго | црѣ рабъ да | юмоу па-
 соу | ѡвца. то нн | (л. 149 об., с. 1) хытрости н | мамъ та-
 ко | го ѡкыуаѣ. | ѡкоже пастн | ѡвца. н козы | н козаница. | 5
 нъ видннн ма | въ мноузъ не | моирн соуца | н се замьроу⁴ |
 да како азъ | могоу пастн | ѡвца црѣ⁵. гѣа | юмоу ѡвани | сѣ.
 сице мн⁽¹⁾ | юсть | повельно. да | ти ѡ пороуи⁶ | пастн.
 ѡко | теке повель | лъ юсть црѣ въ | малъ ѡвцы | сихъ попа-
 стѣ | н потомъ поун | юнн славно. | створити ко | (л. 149 10
 об., с. 2) та нмать | наносады | къ старъ | ѡннннн по | ла-
 ть скоѣ | ѡ. н мьзоу | велнкоу прн | нмешн ѡ не | го. ѡще
 пона | сени любызъ | нъ ѡвцы | юго | н то рекъ пра | кдыи
 ть | моужъ кротъ | кыи. къ пре | подобоумоу | ннфонтюу. | дасть
 же юмъ | паницю на | сткннѣ⁷. н пре | давъ юмоу ѡ | вца н 15
 ѡгра | доу. н ѡнде.

142. Казныи же | въ | (л. 150, с. 1) спраноувъ | раз-
 мысла | ше въ себе вн | днннѣ уто | оуко юсть. н | оукъкъ
 дхъ | мь. ѡко пакъ | лъ юсть бла | женнн ѡнъ | но⁽²⁾ санъ
 оуе | ннубскъ. а ѡ | вца люднѣ | соу казнн. а ѡ | града 20
 црѣкы | н зѣло оуко | ѡвѣса. юда н | поставѣ архн | юнпа црѣ-
 гра | да. къ во⁽³⁾ | къ то вре | ма сты | але | хандръ престо | лъ
 строѣ | црѣ | града. а прнн | мннкъ съ | вѣ | ствнаго ми-
 (л. 150, с. 2) трофана. прн | х^о олюбнкѣмъ | црѣн | костанъ-
 тннѣ. оувъ | дѣкъ же бла | женнн | по нн | саннѣ. ю (sic)^{1 25}
 гѣа | юго же рѣ коѣ | хъса. (sic) н мола | хъ цедрнте | ла
 бѣ. юже не | кыти мнѣ | старѣннннѣ⁽⁴⁾ | ннкомоу же. | нн нмѣ-
 ти вла | стн нн на ко | мь же. то то | мн^о хоуѣ прн | влюун-
 ти. не | оунн юсмь н | ѡнты прѣка. н | кезю н ѡндоу | ѡ града
 сего. | н си рекъ нзѣ | зѣ нзѣ храма | (л. 150 об., с. 1) 30
 своюго. н въ | лѣзе въ кора | вѣ съ мною | вѣтроу соу | цю
 тнхоу. н | нѣколицъ | мь дойдѣмъ. | къ ѡльхандри | ю⁽⁵⁾.
 юнн^о соу | цю тоу казнн | моу александъ | дроу. нже ба | ше

(1) ми между стрч., мал. (2) и нзъ n (3) ѡ между стрч., мал.
 (4) и (послѣ ѣ) между стрч., мал. (5) ѡ между стрч., мал.

⁴ азъ умру Ч. М. и др. ⁵ црѣка О; царекія У¹; црѣ Ун.¹ ⁶ поручю Ч. М.
⁷ наставити Ч. М. У¹ О Ун.¹

ПАТЫНІ ПО | ПЕТРЪ. НЖЕ | Н ПРИ ДНОКАН | ТИѢНЪ МОУ | УИТЕЛН
ПОСТРА | ДА (1).

143. ВЪ ТЪ ЖЕ | ДНЬ БАХОУ ПРИ | ШЕДЪШЕ ЛЮ | ДНІЕ. КО-
СТА | НТИНОУ КОУ | ПРЬСКЫА. КЪ | АРХИЕП^оУ | АЛЕХАНДРОУ. |
5 (Л. 150 ОБ., С. 2) ДА НМЪ ПОСТА | ВНТЬ ІЕП^оНА | ІЕГО ЖЕ
ІЕМОУ | ЪЪ ІВНТЬ. | ВАШЕ БО СА ПРЕ | СТАВНАЪ СА (2) | ПАСТЫРЬ
Н | МЪ. ИМЕНЕМЪ | Х^оОФОРЪ. МОУ | ЖЪ БАЖНЪ Н | СТЪ. УТЬНЫ | Н
ЖЕ АРХИЕРЪ | Н ОНЪ. РЕКЪ | НМЪ МАЛО ПО | ЖЪДЪТЕ. Н МО | ЛАШЕ
БЪ. ДА | ІВНТЬ ІЕМОУ | ДОСТОЙНАГО. | Н ТОИ НОЦН ВН | ДЪ МОУЖА
10 У | СТНА ГЛЮЩА | ІЕМОУ. КОГО ХО | ЦЕШН ПОСТА | ВНТИ ІЕП^оА |
ГРАДОУ КОСТА | (Л. 151, С. 1) НТИННО. ОНЪ | ЖЕ РѢ АЗЪ НЕ |
ВЪДЪ КТО ІЕ | СТЪ ДОСТОННЪ | МОЛЮ БЪ. ДА ДО | СТОИНАГО ІА | ВНТЬ
МН. ГЛА | ІЕМОУ ІВАН | НСА О ТОМЪ. | ІВАН¹ ТЕБЕ ОИЪ | ВСЪХЪ. Н
БЪ ДО | СТОИНАГО. А | ЦЕ Н ВЪ МАЛО | ІВАНЪ БЫ^о. | БОУДИ ОУБО
15 ГО | ТОВЪ СЪ КАН | РОСЪМЪ ВЪ ЦРЬ | КВН БЖИИ. Н | ІЕГО ЖЕ АЩЕ
ОУ | ЗРИШН ПОДО | ВНА МНЪ ОБРА | ЗЪМЪ. РАЗВЪ | ПАВНИ. ТО | МОУ
ПОРОУИ | НЕ ХОТАЩЮ | (Л. 151, С. 2) ПАСТВОУ Х^оВОУ. | НА ОУТРИИ
ЖЕ | ПРИГОТОВНЪ | СА. ПАТРИАРХЪ | ВЪ ХРАМЪ БЖИ | И. СМОТРА-
ШЕ | КАНЪ СЕКЕ ПО | ДОБНА ПАВЛА. | АП^оЛА. Н ЗРАШЕ | ВЪХОДА-
20 ЦИХЪ | ВЪ ХРАМЪ БЖИ | И. КОГО ОУЗРИ | ТЪ ПОДОБНА ІЕ | МОУ
ОКАНУИЕМЪ (3) | ТАЦЪМЪ БО О | БРАЗЪМЪ БА | ШЕ ІВАНИСА | ВЪ
СНЪ. ПРАВЪ | ДНОМОУ ЖЕ НН | ФОНТОУ ННУСО | ЖЕ О ТОМЪ ВЪ ДОУ-
ЩЮ. ОУТАН | КО ІЕГО ГЪ ІЕГО | ЖЕ РАДН СЪ | РБАШЕ. Н [ЗА- |
(Л. 151 ОБ., С. 1) ОУТРА РѢ МН | ПРАВЪДИИ. | ПОИДИВЪ ВЪ |
25 ЦРЬВЪ БЖИЮ | Н ПОМОЛНЪ | СА. ПОНЕЖЕ СДЪ | НЕВЪДОМА ІЕ | СВЪ.
ШЕДЪША | ЖЕ Н ВЪЛЪЗО | ХОВЪ² ВЪ ЦРЬВЪ | РАВНО. Н ГЛА | МН
ПРАВЪДЪ | НИИ. СРДЦЕ МІ | НТИНЪ ПЕУА | ЛН НСПЪЛН^о | ПАКЪ ЖЕ
ОБЕ | СЕЛНХЪ СА. Н | ВЪУТО³ НЪГДЪ | СЛОУИТИ МН | СА ХОЦЕТЪ.
СН | ГЛА ВИНДЕ (4) ВЪ | ННДЕ ВЪ ЦРЬВЪ | БЖИЮ. (5) МНОГОУ | НАРО-
30 ДОУ СЪБЪ | РАВНО^о. Н ІАКО | (Л. 151 ОБ., С. 2) ЖЕ ВЪ ОУТРЕ⁴ |
ВЪЛЪЗОХОВЪ | ВЪ ЦРЬВЪ. ОИРЕ⁵ | АРХИЕП^оЪ | ОУИМА НА ПРА | ВЪД-
НАГО. ОВО | ЛН ПОМЫСА | АП^оЛА ОБЛНУН | ІЕ. Н НАНЪ ЗРА | ШЕ Н
УЮЖАШЕ^о. | Н ПОШЪПА А | РХИДИАКО | НОУ СВОІМОУ | ВЪЗРИ РѢ

(1) а (ра) надъ р, мал. (2) Зачеркнуто (3) чи между стрч., мал.
(4) зачеркнуто въ ркп. (5) ж между стрч., мал.

143 ¹явить Ч. М. ²видоста Ун.¹ ³нынѣ что Ч. М. У¹ Ун.¹
Н О; арѣ О, воарѣ Ун.¹ ⁴внутри Ч. М. Ун.¹; во оутри О ⁵въпре Ч.
М.; вопре У¹ Н

ѿфа | наснѣ. како | уѣвѣкъ снѣ по | добвѣтъ ли ѣ | сть зѣдо.
 па | гла блѣжена | го ап^ола нко | нѣ. гѣа⁶ ѣмоу | архиднѣ-
 ко | нѣ. уѣвѣкъ сн | нѣ подобвѣтъ | образѣтъ | (л. 152, с. 1) н
 ѣко достон | нѣ ѣсть. ѣже | пасти овѣца | х^овѣ црѣкѣ. вн | жо
 бо⁽¹⁾ ѿнѣла бжѣ | ѿ с нимъ хода | ца н бесѣдоу | юца. нѣ н 5
 к то | моу внжоу вѣ | нѣцѣ на главѣ | ѣго ѿ у^отна | го камь-
 ннѣ, | н ннунмъ же | нѣ^о кромѣ ап^ола | павла. тѣгда | призвакъ
 па | на блѣжнаго цѣ | лова н стѣмь | цѣлованнѣмь | н ннунтоже
 бо | ле рѣ к немоу | развѣ бл^овн | оуѣ. да садѣ | мѣ. блѣжнѣнѣ |
 же поднвн^о ѿ | (л. 152, с. 2) томъ н гѣаше | вѣ себе. коле | 10
 како ма вѣ | скорѣ позна | ша сѣ. недо | вѣдѣ. бѣ^о же | внѣг-
 да сѣде | блѣжнѣнѣ с па | ною. гѣа сѣ к не | моу архиднѣ | ѿ-
 конѣ скла | кася. ѣсть | стѣв⁷ оуѣ ннфо | нтѣ. ѣѣже | радн
 мьсан | вѣггалѣ ѣсн | на поуѣ на | шѣлѣ ѣсн не | вѣдѣнѣ. сн
 бо | створн гѣ ѿ | рнцнѣ са блѣе | номоу. нен | здреуѣнѣна- | 15
 го радн смѣ | реннѣ. нѣ ѿ | (л. 152 об., с. 1) кауѣ ѣже
 ѣсть | повелѣлѣ бѣ. | не ѿнметѣ^о | ракомѣ намѣ | соуцннмѣ
 ѣ | го. не подока | ѣтъ бо соуцро | тнвнтнса по | велѣннѣ
 ѣго. | гѣа ѣмоу пра | вѣднѣнѣ. нѣ | нѣ оуѣвѣдѣхѣ | сллоу ннса-
 нѣ | ѿ. ѣко бѣжа | ѿ славы⁽²⁾ вѣ сла | воу вѣнадохѣ. | ннѣде 20
 бо смо | тра да мн | са не слоу | ун. (*) да... | са сло... | нѣ
 сѣпро... | (³) недостоюноу | мн соуцно уѣ | то створю не |
 (л. 152 об., с. 2) вѣдѣ. ѣже бо | прнѣтн дѣа | уѣѣуѣскыѣ |
 не вѣдѣ. мо | стѣа тн⁸ нан | ѿ. велнкѣхѣ | то ѣсть. н ѿ | ко-
 же мѣню | нетра н навѣ | ла. н вастѣ у^отъ | нѣхѣ. тѣгда | гѣа 25
 ѣмоу па | на. оуѣ теке | ѣсть повелѣ | лѣ стѣнѣ дѣхѣ. | бжѣна
 пасти | овѣца. снѣа же | вндннн. ѣко | ло насѣ стоѣа | ца. н
 проса | ца настоуѣа. н | гѣа ѣмоу пра | вѣдннѣ. уѣ | стѣнѣнѣ
 па | по. слоушанѣ | (л. 153, с. 1) рака своѣго. | ѿзѣ ко к
 немоу | же гѣннн нѣсѣ | мѣ достоннѣ. | нѣ ѣкауѣ не сѣ | мѣю 30
 повелѣ | нннѣ бжѣно⁽⁴⁾ про | тнвнтн^о. ство | рн оуко⁽⁵⁾ вѣско-
 рѣ. | ѣже тн пове | лѣ бѣ. гѣа ѣ | моу напа. ѿ (Sic) | оуѣ да
 бѣхѣ | н ѿзѣ такѣ | кѣлѣ ѣкоже | н ты ѣсн.

(1) бо между стрч., мал. (2) Палочка между стрч. (3) Мѣста полу-
 стертые и запачканныя. Въ друг. снп.: Да здѣ ся случи, но спроста
 (4) и между стрч., мал. (5) бо между стрч., мал.

⁶ Здѣсь обр. Ун.¹ ⁷ естествомъ Ч. М. О ⁸ и доб. др. снп.

144. н сї | мѣ реномъ | бгышнмъ | вѣсташа¹ вси | съ
 престоль | н все іеже по | обгышаю (sic) съ | творшша н | на
 архннїе | рьнхъ. н о | (л. 153, с. 2) стргоша н | слъзаша.
 н по | ставшша нъ | рвоіе дѣла². | н потомъ по | па. н
 5 потомъ | іейна. н тако | проуеіе бесквѣ | рьноуію жь | ртвоу
 сконь | уаша. н кѣ ра | достъ вели | ка въ хра | мѣ вѣнї.
 *вѣ | даше ко афа | насна⁽¹⁾ стѣн | дхъ вѣнї³ іа | ко
 огнь стѣн | дѣнъ на вса. | н радобахоу | са зѣло все | ла-
 цеса въ баго | дати. вѣнї | истинѣ. іе | гда же конь- | (л.
 10 153 об., с. 1) уаша стѣноу | слоужькоу. | вькоушша | вси
 хѣла съ | напою. на тра | пежъ іего то | мѣ дїе люди | іе же
 цѣлова | хоу іего съ оу | млениемъ | вѣнїаго. н ра | дова-
 хоу | са доуховъ | но о немъ. ве | селашеса. на | ннае же
 слы | шавше ѿ ста | го ѡфанасн | іа іаже о немъ. | іакоже
 15 видѣ | хъ два аїгла | вѣнїа хода | ца с нимъ. н | вѣнїр ле-
 жа | цѣ на глакѣ | (л. 153 об., с. 2) іего. въ слоу | жькѣ
 же рѣ. ко | жнї видѣ | хъ лице іего | снаюіе іако | слїце.

145. прекы | въ же вѣнїтї⁽²⁾ | нифонтъ. | къ алезань-
 дрнї .҃҃. дїн. | вькоушъ ксѣ | доуіа слово кї | іе. съ соушн-
 20 мї | тоу стѣми | н двлахоу | са вси слыша | цѣ словеса
 іего | н сице. оуко | ѡноусти іего | напа въ іейнъ | стко скоіе.
 по | слакъ с нимъ | вѣнїаго⁽³⁾ афана | снїа¹. ннѣ про | звоу-
 теры. | (л. 154, с. 1) н моужа стѣ | іа прїдѣны. | да н по-
 сада | ть на престо | лѣ. прѣве ко | жнїа. іако же | н кѣ. н
 25 дошъ | дѣше въ .҃҃. дїнъ | іаца семта | вѣа. сквѣрнн | ша
 іейнѣство | вѣнїаго. н | жьртоу ке | сквѣрнїноу | вѣслана къ |
 коу. обгышн | мѣ агнїа | вѣнїа. н тако | ствѣршнше⁽⁴⁾ съ |
 вѣнїнымъ | нѣколнко | дїнн. дїшею | н тѣлмъ. н | ѿ него
 плоды | прннмше | (л. 154, с. 2) ѡндоу къ скон⁽⁵⁾ | градъ.
 30 много | молнше ста | го нма нмъ | творитн. къ | стѣхъ
 мѣтва | хъ.

146. н обеселн | са н прѣты хѣа | н мнози ѿ ко | ла-
 цнхъ съ | вѣрою к не | моу прнхо | даше цѣлн | бывахоу.
 ра | довахоу же са | людїе. тако | ваго настѣ | ра багода-

(1) с мал, между стрч. (2) л между стрч, мал. (3) см. предыду-
 щее прим. (4) ше между стрч, мал. (5) с между стрч, мал.

144 ¹ Возобн. Ун.¹ ² диакона Ч. М. У¹ О Ун.¹ *³ он. (нал.) О

145 ¹ и доб. Ч. М. и др.

тн | ю бѣннею оулоу | уыша. ѿтоль | же блѣннѣн | пеуашеса
 ѿ на | сткннѣ своіѣ | ѿ. съ прнаста | ннѣмь мно- | (л. 154
 об., с. 1) гѣмь. ꙗко ѡвѣ | гда предѣ на | родѣмь бестъ | доуѣ
 н пооу | уа люди. ѡвѣ | гда же мѣлъ | уа. словеса по | оуун-
 тельна | съунноваше. | ꙗкоже съста | кленнѣ въ | градѣ томь. | 5
 н до днешна | го днѣ прекы | вають. нспѣ | днѣ (sic) соу-
 цю блѣо | оуцханныѣ⁽¹⁾ стѣ | го дѣа. н не пре | стаѣ мола
 бла | того блѣ ѿ ста | дѣ своіѣмь. | да ꙗ избави | ть мѣтн-
 кы | ѿ н цредѣтнѣ. | бѣ. ѿ крѣво | (л. 154 об., с. 2) ннѣцѣ |
 кѣакъ. неоу | кротнмъ | хѣ бѣсѣ. за | коннѣтнѣ пра | вѣ на- 10
 стакъ | лаѣ нхѣ оусъ | рдоваше ко ѿ | ннхѣ с люко | вню
 велнкою | толнн же іѣго | кѣзлюкннна | всн гражане. | ѿ мала
 до ве | лнка. ꙗко же | нзволениѣмь | нхѣ аце кы | ша вла-
 дѣан. | не хотахоу да | кы ходнлъ по | земан. нъ по | простъ-
 рта | мн дааннѣ | нхѣ велахоу | подѣдѣрѣа- | (л. 155, с. 1) 15
 тн іѣго. н гдѣ | хоу весела | цреса. въ нстн | ноу дарока се¹
 намъ хѣ бѣ | десннцєю сво | іѣю. нѣноуію | снѣмюію ꙗ | сно
 въ црѣве | нашен. нѣо нъ⁽²⁾ (sic) | пракѣдннѣкѣ. | пеуашеса
 ѿ | снрѣхѣ гра | да того. н оу | тѣшнѣ въ скѣ | рѣхѣ⁽³⁾ соу-
 ца | ꙗ. колацаѣ | мѣтнѣ нцѣ | лаѣ. н прекло | нентъ баше 20
 мѣ | ногомъ. уѣко | люкннѣмь⁽⁴⁾ къ | всѣмъ. н іѣце | люкн-
 нннн. | аце науноу | (л. 155, с. 2) по радѣу ннса | слнн (sic)
 не кѣзѣ | могоу. іѣан | ко же таѣнѣ | бѣ ꙗвлаше | іѣмоу. нъ
 ѡка | уе нѣколно | ѿ ннхѣ нзѣт | цю кы на по | вѣстѣ сконь-
 уаннѣ при | шѣдѣ. моіѣго | оїѣа. н оуунте | ла преставаю | самъ 25
 слово. | оунованю ко ве | лнкъмь по | двнѣмъ до | ѿтн іѣго.
 нде | же оудворнлъ | са іѣстѣ. та | ко ко мн са | ѡкѣца пре-
 ставлѣаса. | *къ науалъ | (л. 155 об., с. 1) іѣнѣства іѣго² .: |

147. Къ іѣдннѣ⁽⁵⁾ мола | цносѣ іѣмоу | за наствннѣоу |
 своію. да съхра | нѣна коудеть | ѿ лоукавѣстка | змннѣна. ма | ло 30
 ѿ мѣткы пре | стакъ. н при | ннкоу⁽⁶⁾¹ на стѣ | зн града
 полоу | днѣ соуцнн. къ | сѣмъ ѡкѣда | кнѣмъ. оузы | рѣ пракѣ-
 днн | къ уѣрнѣ нъ | кого прекѣан | ка. многою | скѣрною

(1) о надѣ з, мал. (2) се бо по, се бо ны др. спп. (3) з (первое)
 надѣ к, мал. (4) о надѣ к, мал. (5) но между стрч., мал. (6) н (кн)
 между стрч., мал.

146 ¹ сего У¹; сей Ун.¹ *² оп. Ч. М.

147 ¹ примыгну Ч. М.

н | спѣлана. н | палницю ведн | къ държача. | самъ же баше |
 скроушенъ | (л. 155 об., с. 2) ꙗко не моцин | ꙗмоу ходн | тн.
 мало по | шьдъ н пакы | ногама ꙗко | запавтае | мъ сѣда-
 ше | ꙗкы рещи по | унвѣемъ. се | же видѣвъ | правднѣнъ |
 5 дѣхъ разоу | мѣ. ꙗко дн | ꙗколъ ꙗсть. | н тоу ѡбнѣ | възъни
 к не | моу н рѣ тебе | гѣю гною. н | зъроуенте | лю камо
 нде | шн. коѣ же тн | дързновенн | ꙗ. ꙗко сѣмо | пришьлъ
 ꙗ | сн. онъ же слы | (л. 156, с. 1) шавъ се. обра | цѣ^о зра-
 ше² къ | стомуу. по | соудентима | ѡуна. ꙗкы | пожрѣтн хо-
 10 та стго. н ѡ | вѣцавъ рѣ. | къ рѣнномуу. | слышѣ³ ꙗже | ѡ
 тебе ꙗко съ | де ꙗсн. н при | дохъ с палн | цю сею скроу | шн-
 тн тебе | н с паствнно | ю своѣю⁴ н гѣ | к немоу пра | вѣд-
 нѣн. да | како ꙗдва | стоуплѣнн. | н рѣтннѣ | мнѣ. гѣа со-
 тона ѡнелъ | же прельце | (л. 156, с. 2) нъ вѣхъ н | превра-
 15 тнхъ | жиды расна | тн ꙗсн. наза | ранина. ѡтъ | толъ⁽¹⁾ мн бѣ |
 съкроушена | сна. да не н | мамъ крѣпо | стн. ꙗкоже | н пре-
 же. то | тебе вѣхъ | къ снѣ уѣ | вѣ ргъ долоу. | н съкроу-
 шн | лъ та. гѣа ꙗ | моу стѣн | се рѣтннѣ | мнѣ. н пасткѣ | нъ
 моѣн. съ | кроушнтн | ꙗко же гѣ | шн палнцѣю | своѣю. ꙗ
 20 ꙗсн | нагоукинѣ | (л. 156 об., с. 1) нзгоукитель. | н разкн-
 ꙗенъ | ꙗкоже вѣжю | н ꙗко не хота | самъ ты н | сповѣда.
 ка | ко же лн оуко | дързнуоуъ | ꙗ | сн ѡ мързостѣ | н смраде
 всѣ | уьскы бестоу | доватн. се оу | бо помодюса | бѣу моѣ-
 моу | н се ѡбнѣ при | нмоутъ та | ѡнѣн ѡгнь | ннѣ. н зѣло |
 25 та ѡбраниеъ | ше. вѣуьномъ | ѡгню предада | тѣ. гѣа ꙗмоу |
 днѣвоу нн | молю та не | створи того. | (л. 156 об., с. 2)
 вѣдъ та ꙗ | ко можешн. | нъ того не съ | творн. н ѡ | ндоу
 ѡ | гра | да твоѣго | слово тн къ | давъ. ꙗко къ | томоу не
 прѣ | близитнса⁽²⁾ къ | градоу тво | ꙗмоу. правъ | дннкъ же
 30 за | казнѣнъ | бе | зѣвѣстнн | сътворн. рѣ | къ да кто оу | бо
 ꙗсть крѣ | стѣнъ⁵ нже | словесн днѣ | волю вѣроу | ꙗ. лѣжъ
 ко ꙗ | стѣ н гоуки | тель всѣ. а нѣ | комаровы | (л. 157, с. 1)
 слѣты нмѣ. | сн рекъ препо | добнѣнъ⁽³⁾. н рѣ | мн ꙗко внхъ
 (sic) | нѣкого⁽⁴⁾ моужа разоу | мѣна. нже по | уювъ знаме-

(1) з изъ о (2) жи между стрч., мал. (3) е между стрч., мал.
 (4) это слово со знакомъ выноски написано на полѣ, мал.

2 оп. Ч. М. У¹ О Ун.¹ 3 слышавъ О 4 твоего Ч. М. 5 христѣанинъ Ч.
 М. У¹ Ун.¹; крѣпанинъ О

ннѣ ѿ бѣсъ | бѣгающѣе. | нн како же | нн колн же не | знати. н
 оу | вѣдѣше же | іего лоука | кнн бѣси крѣ | пащеса. іако |
 не пролаца | тнса⁶ нн зна | тн. крапъ на | нь створнша | крѣп-
 коу. ѿ | нь же моужь | скы протн | влашеса нмъ | не попоу-
 ца | (л. 157, с. 2) іа хотѣннѣ | нхъ. н бѣ вн | дѣти смѣхъ | б
 достойны | стражующа⁷ | дроугъ по дроу | зн покоуша | хоуца
 нань. | хоташе н пре | вратити. н | знемагающе | же н вѣз-
 кра | цающеса. гнѣ | вхоуца не | могуще нн | усоже оугодь-
 ныхъ себе ство | рити на немь. | кто же ли не | посмѣѣтъ^с |
 немоци про | нѣрднхъхъ | бѣсовъ неун | стѣ. нзмѣно | вхоу¹⁰
 кѣ к не | (л. 157 об., с. 1) моу на днѣ. а | кы до трнн- |
 десатъ бѣсо | вѣ. н не баше | слаты к ннхъ | н си гла правь- |
 дникъ мнѣ. | веселаніе ѿ гнѣ. | николи же ко | іего видѣ нн- |
 ктоже. нн про | лацуюшаса. | нн зѣюца. ѿ | него же са вѣз- |
 врати къ | гѣу кѣу скоіе | моу. вѣ добрѣ | мь смѣрени | ѿ. н 15
 поклана | ннѣ. глѣше ко | прнсно. злы | н кредъ іестъ | уаѣкоу
 знѣ | ннѣ. да нже са | тѣми прель | (л. 157 об., с. 2) ца-
 ютъ. ѿ прн | мыслнѣ нѣ | кого. ѿвѣрза | ютъ^с оуца | іего. ѿнѣ
 же | ѿмрауенти | н тьмоу гото | внть днн. | а смьслъ | ѿгона
 знѣ | юціѣ. на ра | слабленнѣ | везмѣрно. | прнклауа сы | нты 20
 уаѣуа :. |

148. інвѣгда же па | кы¹ стемаше | къ гѣу кѣу ско | іемоу.
 ѿ спѣсе | ннн паствн | ны іего. н прї | де іемоу по | мыслъ си | цѣ.
 іако вѣ | скорѣ іемоу | (л. 158, с. 1) преставити^с | ѿ время-
 на | го сего жнтнѣ⁽¹⁾ | н престоупн | ти вѣ беско | нъуноіе жнтї | е. 25
 іако же ра | змышлаше | н вnezапоу | кѣ^с къ оужа | сѣ велнцѣ.
 н | видѣ море ве | лнко. н к не | мь баше мѣ | ноужство уло | вѣкѣ.
 н вса⁽²⁾ | пло | воуцаѣа на | коньцѣ влад | уаше². нѣцн | ѿ же ѿ пла-
 ва | юціѣ несахоу | на рамѣ. пре | велнка бре | мена. камь | нннѣ н
 калъ | (л. 158, с. 2) н дрѣво н попе | лѣ. н мѣдъ н | злато. 30
 н всю | вець морьскѣ. | н мнози ѿ нн | (sic) погразахоу. |
 подавляіемн | времезы сво | ннм бѣднѣ. | дроузнн | же | плав-
 хоу ма | ла времена но | сасаше (sic). н іе | ще прнбрлхъ | дроу-
 гаѣ бре | мена. нмаше | же море то мь | глаоу н бѣдоу. | н стоудѣ

(1) *ти* между стрч., мал. (2) *с* между стрч., мал.

⁶ противится У¹ О Ун.¹ ⁷страхующая У¹ О

148 ¹блаженный доб. У¹ ²влечаше У¹

- бѣше пловочіи мѣ. н іѣще зрѣти на оустрѣ мленніе пловчнѣ.
 друзѣннѣ же пловахъ | (л. 158 об., с. 1) не нмоуше брѣ-
 ментъ. н ѡвн ѿ | ннхъ право | пловахоу. дрѣзѣннѣ же котъ кы
 вѣмѣта юще въ глаубнноу. потаплахоу. по ко дѣ лѣтаюше.
 5 въ мнозѣ радостн. н прехожахоу на ѡноу | страноу въ рзо.
 ѿ друзѣннѣ пловочіе оу тапахоу н крїуахоу велми. | н ннѣхъ
 брѣментъ просаіше дннгоути. друзѣннѣ же носаше | велнка
 време на. въ пловчн | (л. 158 об., с. 2) н ходаше ѿмѣта-
 хоу по млаоу. н пловахоу оудобѣ. друзѣннѣ же | ндоуше въ
 10 слѣдѣ побрѣахоу съ мнозѣмь оусьрднїемь. оумн денъ по-
 зорѣ. | друзѣ бо дрѣга поражаше са помышла іа что се боу-
 дѣ. н вѣ гла | гла к немоу | море оубо іѣсть мнрѣ ма теж-
 нын. плавліоушен же | соу снве улѣубстннѣ. ѿ разднyno пловч-
 ннѣ. многомъ | (л. 159, с. 1) лвбноіе жнтїіе. улѣубско.
 15 нже бо хоцетъ | право пловчї | въ бесконьубноіе цѣтвеннѣ | н
 понавлатн | подобаіетъ. | ѿ нже³ съ тѣ цнмн плове тѣ скоро
 въ вездьноу адо боу. преноуцаіемъ вѣ вліе.
 149. сн слышна въ правды н. ѣтнѣ оувѣ дѣвѣ. н павѣ
 того разоумѣ вѣспрнн мѣ. оузрѣ ѡ | лввоу ю себе | оудоль
 20 зѣло | велнкоу. н по срьдѣ іѣа мѣ | (л. 159, с. 2) ножество
 на рода. моужь | н женъ н дѣтннѣ. н оуношнѣ. убрнорн | зѣць
 н цѣко вннкъ⁽¹⁾. жена же нѣкака | прельстнн | ца соуцнн. сто-
 іаше посрьдѣ | оудолн тоіа. | н та нмѣаше | ѡдежу златѣ.
 внсрь же н | красота бѣше на ней. н | зѣло оупыщѣ рена
 25 камь нннѣмь ѣтннѣмь. н разднyno баше | злато н сребро
 на ней. н | хлѣбн н вно. | (л. 159 об., с. 1) н трапезы
 ѡколо іѣа. та | же снмь ѡбра зѣмь каше | стоіацн. велнцѣ
 оун н моуцнн. утѣ | нн іѣднного | же зрацнн. вѣ сѣмь ѡбѣ-
 ца | каше³ глїцн. | ты ма нмашн наслѣднтн. н ты снце |
 30 вѣсѣмь ѡбѣца вавнеса. нн іѣднномоу же | ѡбѣта на коньць
 свѣрна юцнн. н вса лѣ стацнн. прѣпнраше оумѣ | свон пѣ-
 уалл мн к ней. н іако же пѣахоу | (л. 159 об., с. 2) сл¹
 всн ѡ тоі | тѣубю. слоу гы нѣкакы. | велнкаго цѣра | прехо-
 даше | побрѣахоу | вса ѡроужнїемь. н землю | нскопавліоуше

(1) о изъ 6.

³ ннѣ же у¹149¹ пекутся Ч. М. и др.

погрѣба|хоу телеса н|хъ. мнози же | не слоушахоу. | жены
тоѡ. | нъ пльвахоу | на лице іѣа. | н преобнѡда|хоу поусто-
пнныѡ обнѡды | іѣа. ѡже ута|хоу прѣикнѣ | воини ѡни. н
снхъ зра сты|н уюжашеса | зѣло .:

150. (л. 160, с. 1) Пакы же ѡ|зрѣвъ са ѡде|сноую се 5
внѣ|мѣсто велн|ко. н просвѣ|щено. н всако|го блгоуоуха|ннѡ
нсплане|но. престоль|же стоѡше | свѣтозрауѣ|нъ. н пресла-
внѣ. тамо ѡ | кы сѡнце си | вѡ. жена же | нѣкотора по | ун-
ваше на | престоле то | мѣ. доууамн | рзданунты | мн ѡколо
се | бе зѣло про | свѣцѡбѡци. | множество | же къ кѣла- 10
(л. 160, с. 2) хъ рнзяхъ | зѣло красно | стоѡхоу. ѡко | до
іѣа. н сла | влахоуѣ ю | прѣикнѣ. сама | же имаше ѡ | дежу
бѡзра | унпоуѡ. доу | уамн свѣто | видѣнныи (1). при | ѡдѣвши-
са. н бѡвидѣны | мн цѣвѣ | ци. породѣны | мн. блгооу|ханнѣ
пода | юци. н еаше | вѣходѣ малѣ. | ѡтоудоу къ | ѡноѡ. ѡноѡ 15
же | глѡхомѣ. ѡ | ко не брѣжа | хоу ѡбѣцани | ѡ лѣжѡ (sic)
ѡ | (л. 160 об., с. 1) ноѡ жены н | плюѡбѡце на ли | це
іѣа. мннѡ | вахоу по тѣсно | моу ѡномоу | ноути. нѡхо | у къ
женѣ то | н цѣловани | емѣ стѣимѣ. | ѡже то съда | ше ѡдѣ-
влѡци | са свѣтѣмѣ | ѡко н рнзою | н бѡтъканы | ѡ вѣмѣца. 20
къ | злѡбѡци | на на. поуца | ше ѡко въ дво | ри црѣскыѡ |
нѡже нсхо | жаше. блго | стѣ вѣше хра | мѣ. н весели | іѣ не-
нздрѣе | ньно. н неска | (л. 160 об., с. 2) жемо. къ та |
цѣхъ видѣ | ннхъ. на | слажаша | правѣдникъ | н подвнѣв-
са н расмо | трнѣв | ннѣ 2 то. н оу | вѣдѣвъ бѣ | доу доу- 25
кавъ | нныѡ томъ же | ны. сласто | любноѡ 3 жи | тнѣ сего
мн | ра. іѣже всѣ | мѣ ѡбѣца | ваіѣтѣса. н | вса вѣдѣтѣ | бѣтѣ-
ство лю | бнѣ. н велі | уа тнѣ ѡ поу | стошнѣ. н | ѡ тѣхъ
мно | жѡннѡѡ по | (л. 161, с. 1) ракоѡбѡци | н ѡ нзvole-
ни | ѡ покаратиѣ | іѣн повельва | юци. ѡ бѡу не | даѡци 30
слоу | жити нмѣ | іѣлнко же нхъ | іѣсть слабѣ | ннѣ. тѣмѣ | же
н смѣтѣ | приѣмѡци | тѣхъ. не оу | готовльнѣ | дѡѡ нстѣрѣ-
гынн. н теле | са н | земан пре | длю. дроуѡ | ѡ же жена
іѣ | же на престо | лѣ прѣкыва | іѣтѣ 4. то та бѣ | жнзнь вѣуѣ-

(1) ны между стрч., мал.

150 1 живыѡ У1 2 видѣннѣ У1 3 сладостное Ч. М. У1 О Ун.1
4 почиваетъ Ч. М. О Ун.1

наѣ. къ неѣ | же нѣахоу | (л. 161, с. 2) стѣнѣ. тѣсны | мѣ
 поутѣмъ | на семь свѣ | тѣ хоѣаще | нже презра | ще земьмѣ-
 нѣма (sic) веѣнн. | н желаннѣ. | н прѣльсть ѡ | ставлаѡщн | ко
 прахѣ. | ноужьннѣ бы | ваѡще въ ма | лѣ. въсхыта | ютъ цр^отво
 б не | бесноѣ оумн | раѡще. | есть | ствѣнымъ | оуставомъ | н пре-
 стоупа | ютъ къ въуѣ | нѣнѣ | жнзнн. | она же ѡблабѣ | зѡщнн | к.
 ѡбла | уѣнн | къ свѣтъ | (л. 161 об., с. 1) лык одежа⁽¹⁾ | н
 тако въсела | іе | къ ссла. | н | деже гла^с пра | здыноуѡщнѣ. |
 медотоуѣнѣ | ѣ.

- 10 **151.** н се снѣ ра | соуднѣт пра | въднѣнѣ. | іеже | вндѣ н
 късте | навѣ глѣ. къ | гдѣ прндоу н | ѡблаюса лнцю | бѣ моѡго.
 ко | ле сподобленѣ | лн коудоу ѡзѣ | несѣсеннѣнн | вн | дѣтн
 лнѣ ко | жнѣ. коіе бо хо | тѣннѣ іеѣо съ | творѣнн. да іеѣда |
 оузрю по нстн | нѣ. ѡ горе тоѣъ | ннфонте оубо | глѣнн. н по-
 15 неже | (л. 161 об., с. 2) въ ѡгнѣ нма | шн вннтн. дѣ | лѣ
 твонхѣ ра | дн злыхѣ. не | бо¹ поѡмлѣ на | та къ бѡу. по-
 неже сквѣрнѣ | шн іе². неутѣ | ма нога (sic) къ | здоухѣ. ко-
 рн | шн ко того зѣ | лымъ смра | днѣтымъ дѣ | ханнѣмъ сѣо-
 ве улѣуѣстн | н таготоу н | моу. сквѣрнѣ | шн бо іа стоу | днѣтымъ
 20 сво | нмѣ жнѣннѣ. | камьннѣ же | н прахѣ. земь | нѣмъ н тн |
 въпннѡтъ на | та. нзгоуѣнн | (л. 162, с. 1) телю понеже | іесн
 осквѣрнн | лѣ. всѣ вндн | маіѣ оканѣ | не. таготѣ | теке доѣы-
 ша. | тѣм же тн | іесть огнѣмъ | нсполѣтн. | сн глѣ бжѣнѣнн | н съ
 слезамн | къ бѡу мола | нѣса. | іеже пре | зрѣтн грѣ | хѣ іеѣо. н
 25 сво | боѣтн ѡ ге | ѡнѣ. боѡше³ | бо са. оубе | смѣртнаѣо |
 оустрѣмѣ | нѣнн. смѣртѣ | же тоу аще | глѣю прѣщѣнѣ | іе дѣнн.
 да іеѣлѣ | толнко. н та | (л. 162, с. 2) ково свѣтнѣо | оубоѣс.
 погы | бѣан ѡпаде | нннн. по толн | цѣхѣ дарѣхѣ. | да н мѣ
 оубо | зннѣ уѣо ство | рнмѣ. нн іедн | ного бѣга съ | творнѣ.
 30 нлн | прнѡбрѣтъ | ше сн.

152. правѣ | днѣннѣ же нн | фонѣ. провн | дѣвъ прѣста | вленнѣ
 своѣ | снѣзмѣ ѡбра | зѣмъ⁽²⁾ ∴

Къ іедннѣ же ѡ | поустн братѣ | ю н канроснн | къ⁽³⁾. ѡ
 црѣке. | іако же ѡбгыѡнн | нмѣннѣ. глѣ | тн к ннмѣ доу- | (л. 162
 35 об., с. 1) ховннѣнн | слоѣ | са. по ѡпѣтн | н црѣке вндѣ | хѣ¹

(1) а изъ о. (2) Далѣе кнн.: ꙗз. (3) л между стрч., мал.

151¹ се О Ун.¹ ² оп. У¹ ³ моляше У¹

152¹ его зѣло доб. О Ун.¹

оуныла н | дроухал² ієго зѣло. іакоже н пѣтнцю въ безмѣ-
 рнѣ (1) тнхости. | съдѣща. н зѣло ѡ томѣ поуоу днхомъса.
 н | наухъ н въ прашати съ | оумнленніѣмъ. уто оубо | ієсть
 ієже са на | то премѣни. | ѡвѣгда бо іако | н шипъуны | н
 лнстѣ боудѣше. ѡвѣгда же | драсьльствѣмъ³ зѣло ѡдѣржнмъ. 5
 кыга | ше. ѡвѣгда же | (л. 162 об., с. 2) скалбашеса. | ѡвѣгда
 же оу | нылѣ къаше. | іакы свѣтъ | твора съ оумо | мѣ сконмъ.
 н много же | оубо молнхъ | н ѡблѡгыза | іа. н плауѣ (2) іако
 доуховнаго | оїа. повѣжь | мн оубо уто | тн ієсть. н не | ѡвѣ-
 ца мн. | послѣдн же | ѡбрацѣ^о рѣ мн. | ѡ уадо се оїѣ | твоѣ 10
 ієго же | зѣло любнлѣ | ієсн. ѡставлѣю нѣне теле | снаіа. мнѣ
 же зѣло въ | змоутигѣ | (л. 163, с. 1) ннѡ всѣмн. | н по-
 скѣрѣ | къшю ѡ сло | ве си правднѣ. | глѣхъ іємоу | не ѡстави
 оѣе | уада своіе. въ | дѣ бо іако ѡне | лѣже та кнѣѣ. | не ѡлоу-
 унхъ | са ѡ тебе нн | коланже. да то | боіѡ ѡбрацю | ма^ть ѡ кѣ. 15
 на | кы же глѣ мн | самѣ. не кон^о | уадо. іаще ѡбра | цю дѣрзно-
 ве | ннѣ н ма^ть | оу гѣ моієго | ма^тнѣл^о 4. да | да (sic) въсн
 іако | скоро прн | де шн къ мнѣ. | ндѣ азъ боу- | (л. 163, с. 2)
 доу. іаще лн нн | іакоже ѡбра | цю дѣрзнове | ннѣ (3). то понѣ
 ты подвн | за н^о уа^о всѣмъ съ | рдѣцемъ сво | ѣн. ѡ стѣмъ дѣсѣ. 20
 да въ | зможе | шн оїа своієго | нзбавнн ѡ | въуна ѡгна. | н ты
 велнцѣ | н славъ сподо | бленѣ кыѣѣ | н рѣхъ пакы | блѣно-
 моу. | молютн^о оѣе | повѣжь мн | како ієсн оу | вѣдѣлѣ ко | нун-
 ноу своіѡ | н рѣ мн блѣнн | ѣн (4). послоу | ша н уа^о мене. не |
 (л. 163 об., с. 1) бо нма^ть оу | тайнн любн | маго уада. | въ 25
 снѡ ноцѣ | уадо ієгда ѡ | конуахъ . ѣ. | уа^о. мало нѣ | уто ѡне-
 могъ | н положнхъ | главоу своіѡ | на колѣноу | мало нѣко-
 лнко оумъ | гноухъ. н тѣ | тако нстоу | пленнѣмъ. | безмѣрномъ
 ѡбатѣ | кыхъ. | н кнѣтхъ се | ке іако внндо | хъ въ цр^оьскы | іа по-
 латы | н в ннхъ кѣ | ше престолѣ | страшнѣ | (л. 163 об., 30
 с. 2) ѡгнезрауенѣ. | н въ | здоухо | мѣ унстомѣ | оутврѣженѣ. | н
 пре | моудро | стѣ многа ѡ | бнльна на | немъ. н ѡгнь | безъве | рн-
 ствнѣ. іакы | строу | іа ѡко | ло ієго пар | цѣн. свѣтло | стн же н
 лоу | уа подаіємъ | блхоу ѡ не | го. на ѡколо | стоу | щѣаіа. | вън-

(1) ѣ надѣ м, мал. (2) л между стрч., мал. (3) и изъ е. (4) л между стрч., мал.

² удручена Ч. М. У¹ О Ун.¹ ³ дряхлу и доб. Ч. М. и др; (Ун.¹: дряхлу зѣло). ⁴ милосердаго У¹

Дан.
VII, 10.

цн цр^н. | н щедроты. | н испълне|ни·множь|ствѡ. н исхо-
 жание ѿ ннхъ | слава гѣа. | (л. 164, с. 1) пакы⁵ ѿ сна|ннѣ
 славы | н образъ нѣ|какъ неск|жемъ. поун|ваше на прѣ|столь
 томъ. | ѿ него же ка|жаше⁶ блѣоу|ханнѣ мно|го. н сладость⁷
 5 велнка. ѣже | насыщаше | не^нныа| снагы. | тысоуца ты соу-
 цами прѣ|стоихоу|іе|моу. н тьмы|тьмъ слоужа|хоуѣ|іемоу | н
 ѣкоже|снхъ|зрахъ. н се гла^с | ѿ стго|кы^с | кротккъ. | н
 слышатн | (л. 164 об., с. 2) глѣн. мнха|іде мнхліде | ве-
 лнкнѣ. по|кажи покой|іе|дроугу⁽¹⁾ |ваше|моу. томъ|уа|сѣ
 10 стѣапъ|о|гнѣнъ⁸ |подѣн|мъ ма. прнве|де ма нѣ|на ка|ко⁽²⁾ |⁹
 мѣсто. н въ|сакоѣ|прѣмѣ|дростн|испѣ|ленено. н в не|мѣ|бахоу
 по|латы|днѣны | не^нныхъ|мно|жьство|зѣло. | доведе¹⁰ |же|ма
 водаи|ма. въ|іединоу|ѿ|пола|тъ|тѣхъ. н се |врата|красна
 н|высока. а|кы|камтыкъ. | (л. 164 об., с. 1) акы|накоупа|нѣ-
 15 за|вндомя. | н безъ|вещь|ствѣнъ|нѣсн. | ѣкоже|рѣцн|смыслъ¹¹
 н ра|зоумъ. *на|дн|кы¹³ |н на|уудо¹² |прнвода. тѣ|мъ|же
 вшеза|поу|ѿкырътше|мъ^с. вшндохо|мъ|кѣноуѣрѣ. | н се|свѣтъ
 кѣ|змѣрнѣ. съ|гѣрдыми|во|намн. н сѣ|тоу|ны|мно|зи. въ
 одежа|хъ¹⁴ |бѣлахъ. | н простъроша^с |к|намъ. про^сіе | мене
 20 скоро |тамо. глѣхоу |же|водащемъ | (л. 164 об., с. 2) ма.
 кадѣко |мнханѣ. до|колѣ|намъ|не |предасте|къ|злюбаєнн|ка
 нашего. іе|го|же|намъ |бѣ¹⁵ |въ|вѣкы |вѣкомъ. глѣ|ше|же
 нмъ|съ|вѣтъ|оїа|н |сна. н стго|дѣа. |повелѣ|н|по|трѣхъ
 дѣнхъ. |даровати|ва|мъ. снн|же|слы|шаше|къ|зи|грана⁽³⁾.
 25 н|въ|звеселнша^с |стѣмъ|дѣхъ|мъ. ннака |прнхотока|ннѣ (sic)
 створи|ша|кѣоугодна. |водаи|же|ма | (л. 165, с. 1) рѣ|мн.
 сѣ|іесть |поконіе|тво|іе. помыслъ|мъ|моушнѣ |та|бѣ. не-
 нзрѣ|ннѣ|іего|уло|къ|колюбн|іемъ. нѣ|ока |іше|хоієшн |въ-
 нндевъ|въ|ноуѣрѣ. н вше|днѣма⁽⁴⁾ |нама|въ|пресвѣтлы|і
 30 уѣртогъ. н |потомъ|дроугнѣ. н пакы|же|дроугнѣ. |н|ннѣхъ
 мно|жьство. нмъ |же|не|бѣ|унсла. дн|вна|н|гѣрда|дѣ|ла

(1) гу надъ роу. (2) ка изъ ко. (3) ѣ между стрч., мал. (4) дше
 написано на полѣ.

⁵ акы Ч. М. и др. ⁶ калаше Ч. М. У¹ О; каплюше Ун.¹ ⁷ слава Ч.
 М. У¹ Ун.¹ О ⁸ страшень доб. Ч. М. Ун.¹ ⁹ на нѣкако У¹; нѣ в ко-
 торое Ун.¹ ¹⁰ поведе О; введе же Ун.¹ ¹¹ и умъ доб. Ун.¹ *¹² на див-
 ное чудо Ун.¹ ¹³ днго Ч. М. У¹ О ¹⁴ многихъ доб. У¹ ¹⁵ дарова доб.
 Ч. М. и др.

нмоуши | нхъ же мнмо | ндоуца зрѣ|ховѣ. бахоу | (л. 165,
с. 2) же и престолн | странинн и | постела бѣ|ствьныѣ.
тво|раше днвѣ¹⁶ вѣ|лнкѣ. на коѣ|мьждо уърто|зѣ. лежахоу|же
цѣтѣове | неоубадлю|цинѣ. и разлн|унн. ковуезн | же разану-
нн | позлащенн вѣ|лнцн. и нспѣ|лнени бж^твѣ|нхъ свнтѣ. | 5
нхъ же сладо|ствѣ беспреста|нн нескажѣ|ма. вѣнцн же | лежахоу
тоу | разануно оу|крашенн¹⁷ нмѣ|цѣ. и блѣообь- | (л. 165
об., с. 1) вѣцено. прѣ|свѣтло. и іѣце | же іако тн рѣ|хъ
уадо. тодн|цѣхъ *и тацѣ|хъ¹⁸ баше тоу. | іако же прехо|даше
оумѣ | видѣннѣ. ко|данѣ же ма глѣ|мн. сн тобѣ | хъ дарѣва. 10
зд | не іѣсн вѣзлю|кнлѣ и насѣ. и | се нмашн прѣ|стола и
цѣкты | разанунѣ. и | свнтѣ іако и | свѣтѣ. постѣла докро-
лѣно|тнѣ. зане все | своѣ. жнтнѣ | на зѣман соу|сѣ лежа
прово|дн. се уюдеса | (л. 165 об., с. 2) и знаменн|а днвна
прѣ|дѣ бунма тво|нма. разоу|мнѣмѣ и | премоудрѣ|мѣ не- 15
вѣдо|ма¹⁹ соуца. ты | же зра нхъ | безмѣрнѣ|іа сладостн |
прнбраще|шн вѣ|кѣкѣ. | се лѣгалнн|ца и уъртозѣ | кеци-
слѣнн. | вѣнѣмн и вн|жѣ. роукою | бѣннѣю оу|тѣкѣ рѣно. смо-
трѣ|хъ же и се дн|вно уюдо по | разоумѣхъ. | вѣ іѣднномѣ |
уъртозѣ сто | (л. 166, с. 1) іа зрѣхъ всѣ|хъ. красотоу | и 20
наслаженн|іа. предаіше | дроугѣ дроу|гоу. іѣдннѣ | же всѣмѣ.
и | всн іѣдннѣ|моу. не бо ка|мѣннѣмѣ. | нн пннѣтѣ|мѣ. зда-
ннѣ | бахоу прѣдн|вна та. нѣ нѣ|кѣмѣ бж^твѣ|нѣмѣ обѣла-
кѣмѣ. и стѣ|мѣ дѣхѣмѣ зп|жемо кѣва|ше зданнѣ | то. іако
же бо | слѣце на за|падѣ занѣ|дѣ. доуца іакѣ | огнѣнѣ нспѣ- 25
(л. 166, с. 2) цаіѣтѣ. тако | баше по разоу|мѣннѣ уърто|гѣ
тѣхъ. сн | же вса пора|зоумѣхъ. | показаннѣ|мѣ водацаго |
ма днѣла. и | тоу іакнѣ вѣ|спраноуцѣ.

Н⁽¹⁾ да се уадо безѣ | всакого соу | прѣтнвнѣ. | вѣ трн
дѣнн | доу кѣ хѣу мо | іѣмоу. и пома | лѣ дѣнн²⁰ пон | моу 30
та прншь | дѣ. азѣ самѣ. | да сѣ мною вѣ | нндешн. вѣ
вѣ | унаіа жнлн | ца. не плаун | са уа по мнѣ | (л. 166 об.,
с. 1) нѣ пауѣ веселн | са⁽²⁾. и лнкѣствѣ | н ѣ томѣ. и сн |
рѣкѣ прѣкнѣ | оумѣаѣ.

(1) И проп. и кин. На полѣ кин.: ꙗ. (2) с (первое) между стрч., мал.

¹⁶ видѣ Ч. М.; чудо Ун.¹ ¹⁷ украшеніе Ч. М. О Ун.¹ *¹⁸ оп. Ч. М. У¹
О Ун.¹ ¹⁹ невидима У¹ ²⁰ да Ч. М. У¹ Ун.¹

153. по | малоу же оу | вѣдѣно бы | по всеи цркви | и
 плауь велн | къ н вѣнль бы^с. | привѣнн же въ | ствмъ оумъ | л-
 уати (1) повелѣ. | н ооуунвѣ ѿ | н показавъ | н оутѣшнеть | ѿ
 вслауьскы | нъ веселнтиса | плауе н радова | тн^с понеже рѣ | къ
 5 бѣу приелѣ | жнет^с. прилѣ | жнѣ ѿго мо | лл. за спсѣнн | всѣхъ.
 ѿце н | (л. 166 об., с. 2) въ жити на | унете по се | моу
 же блго | уьстн (2).

154. смъ | сице бываю | цемъ. н се оу | вѣдѣ блже-
 ныи¹ кжнѣ | мь повелѣнн | ѿемъ велнкы | н афанаснн | архнѣ-
 10 п^спъ а | лександръ | скынъ приде | к нему съ | братнєю мно-
 гою блжнны | нъ Александръ (3) | оуже баше | прешель² къ | бѣу
 н к него | мьсто баше | прилѣлѣ афа | наснн престо | лѣ ѿп^спъ-
 скы | (л. 167, с. 1) н. н пришьдъ | шю блжнномоу | н прик-
 номоу | афанасню. | цѣловастася | цѣлованнѣмъ | стымъ³. глѣ |
 15 правдннкъ | архннеп^сноу | усю радн троу | днса (4) к намъ
 тво | ѿ стѣмъ днѣ | оуѣ. глѣ ѿмъ | архннеп^стѣ. | придохъ (*) реуе
 оуѣ уестныи на видѣннѣ (5) твоѿго пре | подокнн по | бесѣдо-
 вати | с тобою оуже | ко оутро бѣо | дншии въ къ | шннн
 нѣрд^смъ. | помани ма | въ нѣже уа^с по | (л. 167, с. 2) клонн-
 20 ннса | бѣу н оѿю н (6) всѣ | мѣ англѣмъ | ѿго. глѣ к не | моу
 прикны | н. н ты оуѣ ѿ | глѣ вж^ствннъ | ю антоурги | ю тво-
 рнши. | не забыванъ | къ вж^ствнны | хъ тайнахъ | грѣшнѣ | н
 оу | когаго ннфо | нта нѣ помѣ | нн ма прино | сѣ за ма
 при | носъ⁴ къ бѣу. | велнка ко се | блгодать къ | влѣтъ бы-
 25 ва | ѿтъ (7) престоу | плынемоу. | ѿце кто про | сфоуроу при-
 не | (л. 167 об., с. 1) сеть н поманѣ | ѿго всакъ же | нѣе
 творн ме | не радн. по мо | ѿемъ нмѣнн. о | ставленнѣ ра | дн
 грѣхъ мо | нхъ. върою ун | стою. велнкоу | нмать прилѣ | тн по-
 мощь бѣ | ю. пришьдѣшю | к нему. н по | крѣпѣтъ н оѿъ | н
 30 снѣ н стѣ дѣхъ. | множество | грѣхъ ѿго. н къ | мнѣ непо-
 тре | кнномоу при | устѣѣтъ н. къ | цр^ство нб^сноѿѣ. | не ко
 нмамъ | забыти та | когаго. въ все | мѣ поконци | (л. 167

(1) и изъ о. (2) благочестія друг. спис. (3) изъ друг. спис.; въ
 Рост. полуустерто (шннъ: але...ндр...) (4) ѿ въ ркп. разбирается съ тру-
 домъ. Окончаніе взято изъ др. спис. (*) (5) изъ др. спис. (6) и между
 стрч., мал. (7) это слово въ ркп. зачеркнуто.

154¹ оп. Ч. М. и др. ² преставися Ч. М. и др. ³ оп. Ч. М. О и др.
⁴ приношеніе У¹ Ун.¹

об., с. 2) своіѣмъ. до | не вѣже іѣго | не приведоу | к себѣ. да
н | деже боу (sic) азъ | тоу н тѣ боу | дѣ. си рекъ оу | мѣлуе.

155. н къ | тоу ноцѣ на | уа съ оунова | ннѣмъ молн-
ти^о. сице гѣла¹. :

Влѣко (1) гѣ ісе | хе. прикло | ни оухо тво | іе. н оуслы | 5
(sic) ма любаціа | нма твоѣ при | всемъ. н ѡ всѣ | хѣ. вѣнь-
ми | гѣлы моѡ. къ | дѣржавѣ тво | іей. н властн | н силѣ. мо-
лю | та влѣко при | (л. 168, с. 1) падаѡ. н про | са бжтвѣ-
ноу | ю твою дѣржа | коу. приди свѣ | те ѡ свѣта. іе | гда
ѡскоудѣ | іеть дѣла мо | ѡ. сиидн вла | дыко стѣн | приѡти 10
дѣно | раба (2) твоѣго. по | мноуи ма | блѣнн. н при | блжн-
са къ | мнѣ недоино | моу (sic). къ свѣтѣ | н къ велнн (3)
(sic) н къ | лѣпотѣ. къ | сладостн. ты | бо іесн ѡбѣща | вѣнн.
іако азъ | самъ прииш | дѣ поимоу дѣхъ твоѡ | въ мнрѣ | да не
створа | (л. 168, с. 2) тѣ спонзы ке | законнѡ мо | ѡ. н 15
нстн | ньномоу тво | іемоу ѡбѣтоу² | не ѡврати ли | ца твоѣго
ѡ | мене влѣко | нѣ помани | ма іако же н | ѡ смрада зми-
нна нзбавн | ма. пожьрта | ма соуца въ | несытѣн оу | тробѣ
іѣго. | ты ѡстн н ѡ | жнкн. н просвѣ | тнѣв бжтвѣ | на стро-
ри. по | мани ма гѣ | іако моласа | не прѣстахъ. | по всѣх дѣн 20
ми | лостн твоѣей. | (л. 168 об., с. 1) да са мене не | ѡвбра-
тиннн. | нѣ да приде | ши на нсходѣ. | недостойна | го раба
твоѡ | го. помани | гѣ. ни оѣда ни | мѣре ни нно | го нкого же |
възлюбнхъ | пауе тебе. по | мани ма гѣ | іако нмене ра | дн
твоѣго стѡ | го. всѣхъ ѡре | кохъ са. а те | ке іедного въ- | 25
злюбнхъ. н се | же не моіе н | справленыіе | вѣ^о но твоіе. |
помани ма | гѣ іако смѣ | рнхъ са зѣло. | (л. 168 об., с. 2)
н не посрамн | мене. ты ко | многацн рѣ | ми ни въ утѡ | же
мьню кдѣ | ннѣ твоіе³. н | оусърдоуію та | н люблю. ли | хо-
мѣрнаго | смѣреннѡ ра | дн твоѣго. | азъ же ти гѣла | хѣ влѣко. 30
то | іеда утѡ азъ | оуправн. нѣ | си вса твоѡ | блѣгодать съ-
дѣла. пома | ни ма гѣ іако | азъ развѣ | тебе нного не | въ-
злюбнхъ. | н се же ѡ блѣго | оуханнѡ тво | іѣго. приимн |
(л. 169, с. 1) дарѣ. много | блѣгодѣтн | стѣтвори съ | мною гѣ.

(1) В проп. и кин. (2) ба между стрч., мал. (3) веселіи въ др. спп.

155¹ оп. Ч. М. О Ун.¹ ² Здѣсь прерывается У¹; см. ниже стр. 378,
вар. 4 ³ и алканіе твое доб. Ч. М. О Ун.¹

оу | боѣшася не | беса и земаа. | съ населникы | твоимн ѿ
 мѣ | нѣ быиши. | помани ма | гѣ твораца | нма̄ (sic) недо-
 сто | ѿнаго раба | твоѣго. и въ | дѣхнн дѣхъ | твои стѣнн | въ
 срѣца нхъ | исправленн | ѿ н добродѣ | внѣ. и кестра | стнѣ.
 5 и скроу | шн лоукава | го змиѣ. по | дѣ ногама н | хѣ. в роу-
 цѣ тво | (л. 169, с. 2) и влѣко преда | ю ѿже деснн | ца
 твоѣ мнѣ | предасть. съ | блюди ѿ н ѿ н | менн твоѣ | мѣ. и
 оушасн | ѿ твоѣю десн | цю (sic) снакъдн | ѿ⁴ твоѣю си-
 ло | ю. безъ вреда | храна до ко | ншь вѣкъ. | бѣ бѣ мой. и
 10 ѿ | ще н ѿше мо | лютиса :.

Помани (1) гѣ да | ровѣ нѣны | хѣ и кжѣтъ | нхѣхъ вни-
 ма | ѿ мнѣ. оуслы | шн хѣдоѣ мо | ѿе моленнѣ. | и вса пла-
 кю | цама н въ поу | (л. 169 об., с. 1) тѣ ходѣцама | и
 троуѣаюца | вса. и павнъ | кы (sic). и ѿ спѣснн | нхъ по-
 15 мы | сакъ нхъ ство | рн. помани гѣ | вѣдоуца и сп | роты. и
 стра | нствоуѣца | ѿ н принца | ца и ннрама | и аауѣцама. |
 млѣтнѣ твоѣ | ю бѣтоѣ и бѣ | ствнѣю. по | мани соуца | ма
 въ тьмнн | цахъ н въ оу | захъ. и въ бѣ | дахъ н въ не | уа-
 льхъ. и въ | стоуженнн. | и въ всѣхъ бо | лѣзньхъ | (л. 169
 20 об., с. 2) тажъскы | хѣ ѿдрѣн | мѣна ведн | кама твоѣ мѣ-
 лость да ма въ | ѿроужитъ | уаѣколюки | ѿе твоѣ. пома | ни гѣ
 скѣрба | цама н дѣею | болацама. и | оушзвѣны | ма стрѣлама |
 лоукавѣхъ | бѣсъ. пома | ни гѣ моуца | цнхъса. и въ | тѣснотѣ
 пре | бываюци | хѣ. и всѣхъ | нже въ бѣда | хѣ стражю. | и
 25 нзлѣн | ка | павъ въ срѣца | нхъ сладостн | (л. 170, с. 1) стго
 н живо | твораца дѣхъ. | да оуѣшаѣ | мн н насыца | юмн. сла-
 вать | твою блгость. | и въ хоудъ гѣ | бѣ да бы не н | стапан.
 то | бо вѣдъ блго | оушаннѣ тво | ѿе подаѣюце | зѣло въ нстн-
 ноу тѣрацин | мѣ та. въ трѣ | дѣхъ н въ бо | лѣзньхъ. н | в
 30 ноужахъ | и въ бѣдахъ | и въ оуѣше | ннн⁵ самого | льнѣ.
 помн | лоушн гѣ | архн | ѿепны н архн | ѿерѣма. и днѣ | (л. 170,
 с. 2) коны н ама | гносты (*) н всакъ уннѣ (2) црѣвнннннн (3).
 тк⁶ | мѣткннн | млѣтвннн гѣ | простн ма мѣ | ножьства грѣ | хѣ

(1) II проп. и кин. (2) и написано надъ чн. (*) (3) написано мал. на полѣ при знакъ :.

⁴ Съ этого слова возобновляется У¹. ⁵ утѣшеніяхъ У¹; утѣшеніихъ О
⁶ тѣхъ Ч. М. и др.

МОНХЪ | БЕЩИСЛЫТЫ | ХЪ. ПОМАНИ ГИ | ИЖЕ ВЪ ПОУСТЫ | НАХЪ. Н
 ВЪ ГО | РАХЪ Н ВЪ НЕ | ЦЕРА (SIC) Н ВЪ ПРО | ПАСТЬХЪ. ЗЕ | М-
 НЫХЪ. Н ВСА | КОГО ОБРАЗА | УСТЫНЫХЪ УБ | РИОРИЗЫЦЪ | МЛТВАМИ
 Н | ХЪ ВИНДИ ВЪ | СРДЦА НЕДОСТО | ИНЫХЪ РАКЪ | ТВОИХЪ :. |

ПОМАНИ (1) ГИ ЦЪ | САРА Н КИАЗА | (Л. 170 ОБ., С. 1) Н 5
 ВСА КФТНІА | НЫ ДО КОНУВ | НЫ ВЪКА АМН | НЬ. ПОКОН ГИ | К
 ТЕКЕ ПРЕСТА | КЛЕНЪІА ВЪРО | Ю. Н ОУПОВАНИ | КЕМЪ ѿ ВЪКА | Н
 ОБЛАГЪУН | ТАГОТОУ ОКА † НЬНЫХЪ. ПРИ | НИИ МЛТРОУ | НЕДОСТОИ-
 НА | ГО РАБА ТВОИЕ. | ВЪ ПРИКЪНИ | РАЗОУМНЫ | Н ТРОИ ОЛА | РЬ.
 ГОРНАІА | МИТРОПОЛИ | ІА НЕРАМА. ВЪ | СЪ СЫ ВЪ ОИИ | СВОИЕМЪ. 10
 СЛО | ВО КЪНИЕ СЪДЪ | РАЖА ВСАУСКА | ІА. НИМЪ ЖЕ ВСА | (Л. 170
 ОБ., С. 2) ѿ НЕКЪТНА (SIC) | ВЪ КЪТЫЕ | ПРИВЕДОИХЪ. | ИЖЕ
 ВСЕГО ОИД | ПОСНИИ Н (2) ВСЕ | ГО ДХА ИСТИ | НЬНАГО. Н ѿ ОИД
 НСХОДА | ЦИИ. А ВЪ ТЕКЕ | ПОУИВАІА. | РОДНВЪСА 7 БЕ | СТРАСТИ Н
 БЕ | ЗЪ ИСТОКА 8 | СИЛНЪ. СТРО | РИВЪИИ КЪКЪ | ВЪ СМЪШЕНИ | Н 15
 ОКА. ѿ НЕБЪ | ТИІА ВЪ КЪ | ТЫЕ. СТРОИ | КЪИИ СЪТЪХЪ | СИЛЪ
 УНИИ. | СТРОИВЪИИ | КОДЪНОЕ ІЕСТЬ | СТРО НАВЕДЪ | Н СВЪТЪ Н
 ТЪ | (Л. 171, С. 1) МОУ. СЛІЦЕ Н | ЗВЪЗДАИ ИСКЕ | СИИІА. Н
 ВСА | ІАЖЕ К НИХЪ. | ѿ НЕКЪТНА | ВЪ КЪТЫЕ СЪ | ТВОРИ. НЕ-
 НА | ІА Н ЗЕМНАІА | СТКОРЬ. Н ПРЕ | ИСПОДНАІА Н | ВЪЗДОУИНА 20
 ѿ КОНЬЦЪ ЗЕ | МА ДО КОНЬ | ЦЪ. Н ѿ ВЪСТО | ВЪ ДО ЗАПАДЪ. |
 ИЩТАІАИ | РАЗОУМОМЪ | ІАЖЕ ѿ СВЕРА | ДО ІЕРОУТА. | РЕКЪНЕ ДО
 ОУ | ГА. Н ѿ ПОЛОУ | НОЩИ ДО ПОЛОУ | ДНЕ. ІЕЖЕ СОУ | УЕТЫРЕ
 ОУГЛІ | ВСЕЛЕНЪІА | (Л. 171, С. 2) ІЕЖЕ (3) ГЪРСТИНО | СЪДЪРЪЖИ-
 ШИ | ВСАУСКАІА | Н ДЛАНЮ ИЗЪ | МЪРЬ ИКО Н ЗЕ | МАЮ. Н СЛО- 25
 ЖЪ | НЕ НАДАЮЩЮ | ІО ВЕЦЪ. Н СТКО | РЕМА ПРИВЕДЪ. | АЩЕ Н
 ТАКО КЪ | БЫЛО УЮДО. СТРА | ШНО Н ДИВНО. | ПОНЕЖЕ ѿ НЕКЪ-
 ТИІА ВЪ КЪТИ | ІЕ ОУИНИИНАСА. | Н ПРЕДЪСТАША | ВСА. ГИ БЕ ВСЪ | ХЪ.
 КОДЕ КТО СА | НЕ КОНЪ ТЕКЕ | АЩЕ НЕ БОУДЕ | ТЪ ОКАНЕНЪ | Н СТРА-
 СТЬ | МЪ ПОРАКО | ЦЕНЪ. Н ПСЕО | БИДИНЪ СЪТЪ | (Л. 171 ОБ. 30
 С. 1) ХЪ ТВОИХЪ ЗА | ПОВЕДИИ | Н МЪ ЖЕ ОБРАЗЪ | МЪ. АЪТЫ БЪ
 (SIC) | ПОСАДНИИ. | КЪ СТОУДОУ | Н | СМРАДОУ. СТВО | РИАЪ КО ІЕСИ
 ВСА | ѿ НЕ СОУЩИХЪ. | ВЪ КЪТЫЕ | ИЖЕ ѿ ІЕСТЬ | СТВА ДХОВЪ | ВЪ
 (SIC) ІЕСТЬСТКО | ПРИКЕЛЪ ІЕСИ | ВСА (4) ІЕАНКО СТВО | РИ. НА ИБСИ

(1) П прои. и кин. (2) между стрч., мал. (3) е между стрч., мал.
 (4) написано на полѣ.

7 прежде вѣкъ доб. Ч. М. У¹ Ун.¹ 8 ислѣвія Ун.¹

н | на злн (sic). къ мо | рн н въ⁽¹⁾ всѣхъ бѣ | здынахъ. ско-
рѣхъ дѣлѣ | тронѣхъ. тво | кѣю сндою н хы | тростню. | прнмн
ны | не мѣткою | (л. 171 об., с. 2) мою⁹ въ мн | рѣ н въ
коу | пѣ¹⁰ оусноу н | ноуно яко | ты гн⁽²⁾ на оу | поканнѣ
5 въсе | лнлѣ ма іе | сн.

156. снче мо | лнѣса прѣ | подокныи | оумлауе. ѿ | вн-
жеса іемоу | ѿнѣл гнѣ | гѣл. кеселѣ | ннфонте. се | же ѡбѣща-
кы | нса прнти к тебе. не лѣ женѣ іестѣ. | блжнныи
же | сална¹¹ възра | докѣ зѣло. | ѿкоже ѿ прн | фомѣ ѿвн¹²
10 іе | моу бѣ.

157. влоу (л. 172, с. 1) же оударнкѣ | шно. ѿ вѣмѣ |
въ прѣвѣ вълѣ | зынемѣ. ѿ на | ча стго ѡгнѣ | жыци зѣло.
ѿ | малы въскло | ннѣ¹³ рѣ | уадо | поврзн на зе | ман^(*) на
земь | лн⁽³⁾ рокознюу. | н се⁽⁴⁾ створню мѣ | ѿ ѡбнѣ тоу
15 къ здеже на неѿ | ѿ освѣтню | же днн. прнде | к немоу
своѿ | кнрскѣ. ѿ бл | женныи афа | наснѣ. ѿ наро | дѣ много
гра | да. н столомѣ | поставасно мѣ | кыкше | мѣ. ѿ сѣде
афа | (л. 172, с. 2) наснѣ блжнны | ѿ съ старѣн | шннамн.
не | уадын зѣло | съ пренодокны | мѣ. ѿ гѣл іемоу | пана.
20 роле¹ оуе | к лн² оуспѣхъ | кыи | уавкоу | ѡ болезни на | поль-
зоу | нли нѣ | ѡвѣщавѣ⁽⁵⁾ стѣн | рѣ. | ѿко же ко зла | то ѡгне
(sic) | жго | мо³ | ѡлагаѣ | тѣ рѣзю. ѿ ун | сто | нсходнтѣ | ѿ
такѡ | ѡлага | іетѣ | грѣхы | скоѿ. н сн | рекѣ | стѣн | проль | ѿ
слззы | ѿ на | кы | осклабѣ⁽⁶⁾ | ѿ просвѣтѣса | лице іего | ѿко |
25 (л. 172 об., с. 1) | сѣнѣ. | ѿко же оу | коятѣ | всѣмѣ. | самѣ
же | рѣ. | добрѣ | прндостѣ | мн | рѣскаѣ | свѣтѣ | ла. | бѡносннѣ |
ѿнѣлн. ѿ пакы | просвѣтѣса | лн | ѣе | іего. | самѣ | же | рѣ. | радоуи-
тѣ | мѣнн | стнн | ѡ | гнѣ. | ѿко не | ѡре | костѣ | прнти | къ старцю
грѣ | шномоу. н на | кы | свѣтаѣе⁽⁷⁾ | вѣ | лѣ | ѣе | іемоу. | ѿко |
30 | же | мнозѣмѣ | оужасноути | н пакы | нздре | уе | блгодать | ва | мѣ
прѣнн | ѣтѣ | ннѣ. | ѿко | прндо | стѣ | къ | уавкоу | грѣннюу. | бла-
(л. 172 об., с. 2) | женныи | же | афа | наснѣ. | ѿ | тѣ | бл | ше | въ

(1) между стрч., мал. (2) между стрч., мал. (*) (3) Въ ркп. за-
черкнуто. (4) между стрч., мал. (5) *въ* между стр., мал. (6) *л* между
стрч., мал. (7) *тѣ* написано со знакомъ + на полѣ, мал.

⁹ Господи доб. Ч. М. О Ун.¹ ¹⁰ оп. Ч. М. О

157 ¹авво Ун.¹ ² есть ли У¹ О; елико Ч. М. ³ огнемъ жгомо Ч.
М. и др. О Ун.¹

С. 1) црѣки стѣхъ | айль. многы | же цѣлгы бы | каю тоу.
деснѣ | цюю вышнѣ. | болащнмъ. | мѣткми прѣ | подокнѣ¹ нн-
фо | нта вреды не | нцѣльнѣ | цѣлнть дхъ² | въ славоу раба |
своѣго дроу | гыхъ же не | испнсахъ мно | жьства радн
5 сло | весь писаннѣ. | мннмо ко бра | тнѣ мнозъ | мъ тажько
тво | ращнмъ. дъ | агоу глаоуен | нзъ бжтвнѣ | сего. днѣполь-
знаго писанн | (л. 174, с. 2) в. нъ тѣню въ | кратьцѣ бы-
кающа на по | азоу всьмъ уъ | тоушнмъ.

159. м | лѣткми прѣ | подокнѣ ннфо | нта оѣда нашѣ¹. |
10 наставленъ бы | въ. прндохъ къ | великоу глаоу | бнноу сло-
весь | ѣ. многы² же на | кости н прѣстра | женнѣ ѿ ревъ-
ноующнхъ прн | сно ракомъ бн | ѣмъ. двнхъ | бсьъ подъ-
ѣхъ | пнша. ѣже н ѣ | въ мн рѣша. | ѣгда же снѣ по | вьсть
сего стго | писаннѣ ско | нуахъ. снце | (л. 174 об., с. 1)
15 глѣце. ѣкоже са | мъ вьсть. *о стрѣ | кало³ ѣже намъ | оставн.
оуѣенн | къ жестосьрда | го оного. не ко | то⁴ мѣннмъ къ |
кользунн. поне | же нъ⁵ самъ мно | гы пакости | сворн. нъ н
ѣре | пѣннне жннн | ѣ сего лоуѣне | моуѣнтъ насъ. | ѣвламъ
коваръ | ства наша. н зде⁶ | нзъокрѣтенкы | ѣ хьтростн | нашѣмъ
20 дѣлъ на | шнхъ тѣмъ же | побннмъ лоука | ваго сего с пис-
ме | ны словесь ѣго. | н погоуенмъ⁷ на | мѣ⁸ ѣ ѿ зѣмла. |
(л. 174 об., с. 2) ѣже⁹ помъсан | вшемъ нмъ | ѡунъ вьсть
къ | сплака ѣдннъ | вьсь. нже пьрвъ | ѣ вндѣ¹⁰ погоу | бнтъ¹¹
мене а | кы¹² ѣраса въ | зунн. н ѿ жесто | сьрдаго сѣ нн | фонта
25 се ко мо | днтва ѣго са | ма прнде моу | унтъ нѣ. се же | про-
унн | слы | шавше безвъ | стн быша¹³. ко | нуажеса¹⁴ бл | же-
нын¹⁵ прѣдо | вннѣ ннфо | нтъ нже къ | стѣхъ оѣн | хъ на-
шнхъ | мѣца декамъ | бра. въ .кѣ. по | (л. 175, с. 1) дажъ же
всьмъ | вамъ гъ мѣтъ | утоушнмъ¹⁶ *по | двнгъ ѣго¹⁷. н по-
30 слоушающн | мъ словесь ѣго. | съ страхомъ | жнннѣ блжнн | го
оѣда нашего нн | фонта¹⁸. въ днѣ | соудннѣ да | поможе нмъ |

158¹ святаго У¹ ² Христось Ч. М.

159¹ великаго и преоблаженнаго и предивнаго чудотворца доб. У¹
² многихъ Ун.¹ ³ оп. Ун.¹ ⁴ оп. Ч. М.; той Ун.¹ ⁵ ны О Ун.¹ ⁶ зѣло
Ч. М. Ун.¹; зло О ⁷ погубити Н Ун.¹ ⁸ имя Ч. М. Ун.¹ ⁹ Се же Ун.¹
¹⁰ сннде У¹ ¹¹ погубити Ун.¹ ¹² пакы Ч. М. ¹³ оканч. О ¹⁴ скончажеса
Ч. М. Ун.¹ ¹⁵ оп. У¹ Ун.¹ ¹⁶ и пишущимъ доб. Ч. М. У¹ Ун.¹ ¹⁷ пре-
славные и божественные его подвиги доб. У¹; подвиги Ч. М. Ун.¹ ¹⁸ чу-
дотворца доб. У¹

яко томоу по | добаѣть слава | ѿ за се ѿ за все. | оцю ѿ сѣоу
 ѿ сто | моу дѣоу нѣ¹⁹ .: |

Гѣ⁽¹⁾ помози рако | мѣ сконѣмъ ... | аноу⁽²⁾ и олексию |
 написавшема | кингы снѣ а гдѣ | соу помат | ки н | справа
 утѣте а | . . . . .⁽³⁾ | (л. 175, с. 2) Въ⁽⁴⁾ лѣ⁵ ѿ⁶ жкз | 5
 конуаны кы | ша кингы | снѣ мѣд ма | ѿ. въ. кѣ. дѣнь | на
 нѣа стго | мѣйка нере | мнѣ въ градѣ | ростовѣ. при | князи
 при ва | снацѣ при сѣоу | константино | въ. а конуцѣ все | вѣожн.
 стѣа гѣе | вѣе. стѣн аѣдн | прѣци мѣйци | стѣнѣ инфонте |
 помози моѣмоу | гдѣоу васлакоу | ѿ мене грѣшно | го рака 10
 своѣго | кюрна ѿзѣа | ки въ дѣнь соудны | ѿ ѿ вѣунѣа |
 моуки .: |

(л. 175 об., с. 1) ...ъ⁽⁵⁾ лѣ⁶ ѿ⁷ жѣн | при кѣговѣр-
 нѣ | мѣ велкомѣ | князи дѣн | трѣѣ ѿвановѣ. |

(1) Слѣдующая затѣмъ приписка помѣщается въ рук. двумя строч-
 ками ниже. Точками отмѣчаются мѣста, которыхъ разобрать нельзя
 (2) Въ этомъ словѣ ясно читаются лишь: *а н о у*; передъ *а* какая-то
 буква, по моему, *ѳ*; при неясности вышвѣтшихъ и стершихся начертан-
 ній трудно утверждать рѣшительно, какъ звали перваго писца — Иоан-
 номъ ли или какимъ-либо другимъ именемъ, съ окончаніемъ на... *фанъ*
 (См. изслѣдованіе) (3) Эта строчка не поддается разбору; Срезневскій
 читалъ ее такъ: писцевѣ не кльни. (4) В проп. и кин. (5) заклеено В.

¹⁹ и приено и во вѣки вѣкомѣ, аминь доб. Ч. М. и др.

2) 2-ая полная редакція по сп. Каз. Дух. Акад. Сол. 525
(212), 17—18 вв., лл. 320 = С².

Варианты по снп.: В¹, У², М¹, Т², Вх.¹, П¹, С¹, С³, Син.².

1. (л. 1) Мѣсяца декабрия въ кѣв (sic)¹ день: Житіе пре-
подобнаго отца нашего Нифонта². Благослови отче (1)³.

Тайну цареву достойтъ⁴ хранити, а дѣла божественная
проповѣдати славно, да вѣдущему божественная дѣла его
5 и не проповѣдающему лѣности ради, каая убо бѣда будетъ
въ онъ часъ, въ онъ же приидеть на облацѣхъ великій Су-
дїя (л. 1 об.), судяй⁵ живымъ и мертвымъ. воздая⁶ кому-
ждо по дѣломъ его, вѣсте вси, яже во евангелїи слышасте
скрившаго талантъ; тѣмъ же и азъ худый, опаснѣ вѣдый,
10 яже о божественномъ Нифонтѣ, нынѣ же и вамъ, любимїи
послушницы, хошу явственною изложити бесѣдою, и усердіе
прїяхъ писанїемъ вообразити душеполезная сія сказанїя,
требующимъ спасенїя прїяти и вообразити въ душахъ сво-
ихъ добронравїе мужа и (л. 2) божественныя его подвиги.

15 Блаженный убо сей о Бозѣ прославленъ бысть, како
убо издѣтка побѣди козни сопостата нашего діавола, како
же ли убо онъ отъ него уязвися и толика пучина грѣховъ
бывъ, како ли же паки добль воинъ бысть и крѣпость сквер-
наго и величаваго змїя крѣпцѣ сокруши. Но понеже исперва
20 подобаетъ начало сотворити душеполезныя сея повѣсти, при-
клоните ми слухи ваша радостнѣ⁷.

(1) Въ Син.² для заглавіи оставлено мѣсто.

1¹ Въ другихъ снп.: кѣ 2 чудотворца доб. У² 3 читати доб. Т²
4 достойно В¹ и др. (кромѣ С³ Син.²); добро есть Т¹ 5 судити У² Т²
6 воздати Т² 7 ол. В¹

2. (л. 2 об.) Во¹ дни благочестиваго царя Костантина бысть мужъ благовѣренъ, бояйся Бога, именовъ Савватій. Сей посланъ бысть отъ благовѣрнаго царя воеводою на мѣсто, нарицаемо Плагіонъ.

3. Допешу же ему земли тоя, и срътоша его вси князи страны тоя и первіи града того со страхомъ и говѣніемъ цѣловаху его, съ ними же прииде князь, именовъ Агапить, на поклоненіе стратига¹, посланнаго отъ царя.

И видѣвъ Савватія воеводу Ага (л. 3) питъ князь, яко благочестивъ и мудръ, и зѣло смиренъ и любве Божія исполненъ, такоже и Агапить² вельми друголюбезенъ и отгребаяся отъ всякаго зла. И возвеселистася оба на любовь духовную и быста³ межъ собою друга любезна единоправія ради.

Имѣаше же Агапить сына единочада, именовъ Нифонта. Хождаше же Агапить почаству къ другу, овогда въ церкви съ нимъ стояше, овогда же въ судебницы соедѣй, иногда же и обѣ (л. 3 об.) доваше вкушѣ, пріскренняя дружбы творяста, должную любовь исполняху, другъ друга честію больша творяще. 20

4. Во единъ же отъ дней поиде¹ Агапить къ Савватію, поимъ же съ собою и своего сына, блаженнаго отрока Нифонта, о немъ же намъ нынѣшняя предлежитъ душеполезная бесѣда.

Бѣже тогда еще отроча сый въ первомъ возрастѣ седмю лѣтъ. И видѣвъ его воевода возрадовася и цѣловавъ близъ себе повелѣ съести. (л. 4) И глагола² Агапію: „Княже Агапите, чій есть дѣтище сей“?

Онъ же рече ему: „Ей, господине, сынъ ми есть“. И наки рече ему: „Учини ли его божественнымъ книгамъ“? 30

Отвѣщавъ же Агапить: „Ни, господи: здѣ бо не обрѣтается извѣстенъ учитель, иже бы словесы и правомъ изряденъ юности обуздатель, художеству же и смиреномудрію своимъ житіемъ и образомъ наказатель“.

Воевода же рече ему: „Аще бы ми еси далъ его, и азъ 35

2¹ Нач. Вх.¹

3¹ стратилата В¹ 2 Савватій Г¹ 3 бысть У² Вх.¹

4¹ прииде У² 2 Савватій доб. У²

бы послалъ его во (л. 4 об.) Царьградъ³, идеже множество учителя⁴.

Тогда Агапить паде на землю предъ нимъ, глаголя: О господи благочестивый, что было мнѣ глаголати⁵, сіе ты мнѣ глаголеши, воистинну отъ Бога наставляемъ еси. Господи⁶, се нынѣ въ руцѣ твоей рабъ твой, послѣ его и сотвори съ нама⁷ милость духовныя любви твоея.

Воевода же отвѣщавъ: Азъ вся угодная тебѣ сотворю, о Агапите.

10 Се же слышавъ Агапить, зѣло возрадовася и паки поклонися⁸.

5. И въ то время Агапить съ сыномъ (л. 5) своимъ Нифонтомъ три дни у воеводы пребыста пирующе, и отыде въ домъ свой Агапить, радуяся и славя Бога.

15 Воевода же Саватѣй посла Нифонта со своимъ первымъ челоуѣкомъ во Царьградъ къ женѣ своей. Жена бо его зѣло благоговѣйна и бояшеся Бога. Писавъ же къ ней и посланіе сице: „Прими¹, возлюбленная ми жено, сіе отроча и попецйся о немъ, яко о присномъ нашемъ чадѣ, любви
20 ради моя къ тебѣ, *понеже сей дѣтище друга моего², паче же благочестиву и благородну ро (л. 5 об.) дителю сыщ. Здрави будите“.

6. Сія прими отъ него благопослушливый его рабъ и пути касается вскорѣ. Плаванію же въ корабли нужну бывшу, зане уже есени наставши и вѣтры страннѣйши¹ дышуще, и море волнами зѣльнѣ возмущаху, и едва достизають царствующаго града².

7. Въ пристанищи же бывше и абіе рабъ въ домъ восходитъ и госпожи своей достойную честь отдаеть, господина
80 своего здравіе возвѣщая¹, и *съ епистолию² отрока ей вру. (л. 6) чаеть.

Она же съ великою радостію приємлетъ и, *посланныхъ покой прияти отпущаетъ, Нифонта же къ себѣ приємлетъ³.

³ въ наученіе доб. У²   ⁴ Въ У²: учитель > учителей   ⁵ къ тебѣ доб. У²

⁶ господине В¹   ⁷ нами В¹ У² Т² П¹   ⁸ приведе Нифонта В¹

5 ¹ оп. (ошибочно) Т²   *² оп. П¹

6 ¹ страстнѣйши Син.²; старѣйшии (исп.) Т²   ² градомъ Вх.¹ П¹ С¹
С⁸ Син.²

7 ¹ возвѣщаетъ В¹ и др. (кромѣ Син.²)   *² оп. Т²   *³ оп. (пал.) Т²

8. Видѣ бо его вельми тѣломъ испадша отъ зѣльнныя туги¹ сердца, ово ради родительскаго напраснаго разлученія, ово же и морскаго ради томленія и юостнаго ради несовершенія, сердцу его вельми² ужасшуся, она же благочестивая жена, что не дѣющи³ или что не глаголющи и своима рукама пищу строящи и всяческой покой юному предлагающи (л. 6 об.).

Слыша бо его, яко благородныхъ и благочестивыхъ родителей отрасль. Попускаеть же ему прежде многоразсудная та *въ женахъ⁴ въ велицѣй ослабѣ быти: *обыче бо юность⁵ во ослабѣ скакати и не токмо еже печальная въ радости не поминати, но и приенныхъ своихъ родителей забивати. Посемъ же егда отроча обикну, тогда его и смиреномудрїю наказуетъ⁶ и благочинну ступалию и слову быти повелѣваетъ. Онъ же со многимъ покоренїемъ наказанїе ея вни-¹⁵маеть, таже и въ наученїе⁷ божественнаго писанїя отдаеть его. (л. 7) Имѣяше бо въ дому своемъ іерея благоговѣйна, именемъ Петра, ему же Нифонта вручаетъ, *исаалмы Давыдовы повелѣвающи его учити⁸, священныи же Петръ апостольски юнаго⁹ учаше, нетлѣнныя мзды ради труды при-²⁰лагая, но прозря его сосуда избранна Богу быти.

Блаженный же отрокъ день¹⁰ дне преслѣвая, не токмо во ученїи, но и въ трудѣхъ церковныхъ, Петровъ присный ученикъ, и трудомъ сообщникъ бываетъ и недовляпеша (л. 7 об.) въ томъ¹¹, еже днемъ и въ церкви во исамонѣ-²⁵нїи всегда, но и пощїю свѣтильникъ вжизая, съ великимъ прилежанїемъ учася. И сего ради благородїе своея душа согласно родившихъ его представляя.

Благочестивая же оная жена Саватїя воеводы, вельми о немъ веселяпеша, отрокъ же съ говѣнїемъ велиимъ учи-³⁰теля почиташе, и единемъ токмо зѣльне оскорбляпеша, что толкованїемъ божественныхъ словесъ не разумѣя.

И того ради зѣ (л. 8) ло тужаше. И егда слышаше учителя своего священнаго Петра книги священныя чтуща и

8¹ и доб. У² ² испадшу доб. Т² ³ надѣющи Т² *⁴ жена Т²
⁵ обаче бо юности В¹ ⁶ наказуютъ В¹ и др. (кромѣ П¹) ⁷ наказанїе Т²
⁸ ол. Т² ⁹ оного Т²; отроча доб. У² ¹⁰ отъ доб. У² Т² ¹¹ домъ (исп.) П¹ С³

толкомъ разсуждающа, тогда юный высоче¹² мыслію бываше, душею радуяся зѣло, сердце же ему вельми трепеташе и ужаса исполняшеся, и въ малѣхъ днехъ весь псалтырь изучивъ, съ нею же и чинъ церковный обыкнувъ по ряду.

- 5 9. Нѣкогда ему стоящу въ церкви Божіи съ прочими по обычаю своему, и нѣкій¹ учитель, ниже² первый діакъ³ отъ поющихъ въ клиросѣ, (л. 8 об.) видѣвъ благообразіе отрока, отнюду же и душевное въ немъ благородіе проразумѣвъ; умилнвися, видя юность старческимъ цѣломудріемъ обложенну, даше ему книгу божественную⁴ глаголя: „Прими, о Нифонте, и научися, да съ поющими согласенъ будеши“. Онъ же отвращаяся, ово стыдѣніемъ младости одержимъ и не хотяше ея приняти, ово же и *діаволомъ подтыкаемъ⁵, благородіемъ надымаяся; ино же и учителя своего¹⁵ опасаяся. Таже и инъ отъ (л. 9) предстоющихъ ту прирекъ: „Прими, отроче, и внимай ученію: аще бо и тяжестно ти есть нынѣ, но послѣди возвеселишися о немъ по реченному, егда возгласитъ труба ума твоего, тогда насладишися гортани своея“. Онъ же съ радостію и съ говѣніемъ²⁰ примъ и начатъ предъ веѣми учитися безъ стыдѣнія. И побѣжденъ бысть подстрекатель злобѣ лукавыѣ. И оттолѣ дано ему бысть отъ Бога великое въ сердцѣхъ ученію желаніе.

10. И ходя въ перковь слышитъ святыхъ мученіе и зѣло у (л. 9 об.) дивляется ихъ мужеству¹ и великому терпѣнію и въ памятехъ ихъ духовнѣхъ вразднуя.

11. И уже ишедъ перваго возраста, въ добромъ пребывая устроеніи, и до двунадесяти лѣтъ препроводивъ, внимая и учася добронравію, и милостивно къ нищимъ преклоняся и о сихъ зѣльнѣ сердцемъ уязвляшеся, и егда что³⁰ въ руку обрѣташе—или мало хлѣба или мѣдницу, та и даше со усердіемъ, егда срѣтая нищихъ или при пути сѣдящихъ миноваше и видѣвъ ихъ—овѣхъ разсла (л. 10) бленныхъ и слукія¹ и долу ничащая, ови же и обнаженны согнившія

¹² вскоче Т²

9 ¹ нѣкто же В¹ ² и В¹ ³ діаконъ В¹ ⁴ божеств. писаній У²
⁵ діаволимъ подтыканіемъ В¹

10 ¹ множеству Т²

11 ¹ сухія Т²

своя улы имуть, яко же имъ обычно, да и немилостивыхъ нравы на жалость привлекутъ, и гласа измѣненіемъ, и рукъ трясеніемъ, и умиленнѣйшимъ взираниемъ, естественныя ради нужда ухищряюще.

Блаженный же отрокъ, егда не имѣяше, что имъ дати, 5 тогда горько плачяся, глаголя: „Увы, мнѣ грѣшному, во обители² живущу и покой приемищу и велие наслажденіе. Сии же убози³ не токмо отъ зи (л. 10 об.) мы страждуще померзаемъ и отъ зноя зѣльнаго опалаемъ, но и неизреченную нищету подѣемлюще, болѣзнію тѣлесною уязвляемъ и 10 глodomъ дручими и жажею, овогда же отъ безумныхъ и пханіемъ озлобляемъ, не имуще дому на прибѣжище и покрова тѣлеснаго; азъ же, окаанный Нифонтъ, како отъ Бога получу милость, аще сихъ презрѣвъ не помиую“.

И такову любовь блаженный къ нищимъ отъ юности 15 стяжавъ.

12. Слышавъ бо въ церкви нѣкотораго (л. 11) учителя евангельски учаща и глаголюща о пяти буйхъ дѣвахъ: „Аще кто, рече, и чистоту сохранить, а о милости не прилѣжитъ, не увидеть въ чертоги небснаго невѣстника“, 20

Матѣ.
XXV, 2.

13. блаженный же, вопрошая его со благоговѣніемъ, поклонився и рече: „Что есть, отче, чистота, еже глаголаше“¹?

Онъ же ему съ радостию отвѣща: „Чадо, се есть чистота: еже убѣжати блуда и лукавствія, таже и отъ всякія злобы“.

Дѣтище рече: „И что тѣмъ, отче, будетъ отъ Бога, иже 25 (л. 11 об.) хранять чистоту, и кои не хранять, гдѣ пишется о томъ“?

Старець глагола: „Ей, чадо, святыи Апостоль Павель пишетъ: «блудникомъ и прелюбодѣемъ судить Богъ, а о чистотѣ самъ Господь ублажая глаголетъ: «Блаженни чистіи сердцемъ, яко тии Бога узрятъ».

Евр.
XIII, 4;
Матѣ.
V, 8.

14. Сии слышавъ отрокъ, идый путемъ въ домъ свой единъ, размыслиая въ сердцы своемъ, глаголаше: „Могу ли азъ сохранитися отъ сея страсти дуплетѣнныя, понеже вижу мнози челоуѣцы уловляе (л. 12) ми отъ діавола симъ беззаконіемъ. Увы мнѣ, что сотворю окаанный, яко нужда ве-

² обители (исп.) В¹   ³ убо В¹

13 ¹ глаголаше Т² П¹

лика належить безмѣрнаго стуженія юносттаго скоктанія, помощьюъ Вышняго, женѣ¹ не имамъ² присовокупитися во вѣки, но яко же хочеть Богъ, да буди святая воля Его“.

15 И сія размышляя въ печали сердца своего, въ той
5 день посуслень¹ бывая и ни съ кѣмъ не глаголя, но мало и пици причастися, таже паки въ церковь со тѣпаніемъ къ началу поспѣвая, *а изъ церкви всѣхъ послѣди (л. 12 об.) псходя². И взимая въ домъ божественныя книги и со вниманіемъ чтише, и съ молчаніемъ въ цѣломудріи мнозѣ пре-
10 бывая. Тѣмъ же мнози его житію чудящесе, глаголаху: „Како сей отрокъ въ богатствѣ и славѣ велицѣхъ, а нищѣ духомъ и послѣдній вмѣняшесе“.

16 И тако мало времени мину во исправленіи добрыя дѣтели блаженный Нифонтъ живый.

15 Сія же видѣвъ иже добру ненавистникъ и всякія злобы изобрѣтатель, старый въ злобѣ врагъ діаволь, яко левъ ры (л. 13) кая ходить, некій кождо насъ поглотити и яко отъ юнна побѣжденъ бывае, иже всего міра поглотивый, но и еще несыту имѣя утробу, начать изощрати напъ
20 душетѣльныя своя зубы, и первіе въ печаль велику вверже его воспоминаніемъ своихъ родителей.

17 Онъ же не разумѣ коварства льстиваго и зѣло отчаявашесе. Видице же любящій его вельми душею смущенна, и уязвляхуса по немъ сердца своимъ. И друголю-
25 безнѣ съ нимъ состраж (л. 13 об.) душе: ово словеса увѣщающе, ово же на многобогатныя трапезы съ собою поемлюще, и виномъ многимъ отрока напояюще, и понеже вино веселитъ сердце чловѣку.

18 И сего ради Нифонтъ, забывъ попеченіе имѣти не
30 токмо о родителяхъ, но и душу свою презрѣ; и яко же перевозданнаго изъ породы пицею, тако и сего врагъ отъ цѣломудреннаго смысла изгна, и отъ многога яденія прииде ему блудное распаленіе, отъ него же и совершенное ума омраченіе, и прочимъ страстемъ бываеъ вселеніе, горше
35 всѣхъ многозакоснительное и злое нечувствіе: да иже прежде бѣ молчаливъ и тихъ, внезапно бысть велерѣчивъ и

14 ¹ жены Т² ² имать (sic) В¹

15 ¹ посуслень Т² *² оп. Ц¹

лютъ, начать всё въ соблазнѣ быти и въ претыканіе веліе, врагу же въ радость и въ веселіе, и вмѣсто славословія возлюби празднословіе,

19. и иже въ полунощи возставая, о судьбахъ Божія правды Давыдовы псалмы воспѣвая, начать въ полунощи 5 по улицахъ ходя и исполняяся всякія неправды, пѣсни блудныя воспѣ (л. 14 об.) вая. О бѣды и злаго¹ окраденія вражія! Иже бывший прежде церковныя доброты присный² созерцатель, бысть позорищемъ строитель и всёмъ добрымъ ругатель, горести же и лести, клеветы и зависти исполненъ, 10 хищенія и неправды, и со всёми сваряшеся и руцѣ свои на битву поощряя, и во отмщеніе скорѣ обрѣташеся. И что много глаголю: не остави вида злобы, яже въ немъ врагъ не исполни, блуды же и прелюбодѣй (л. 15) ства, паче же и всёхъ злыхъ горшее, еже содомскій блудъ творяше, отъ 15 него же пять градовъ погибша: сего ради и пять-градное именовася беззаконіе; такоже и сей юноша, иже агнецъ смиренія ради именовашеся и ангеломъ другъ, бываетъ бѣсомъ игралнице, яже, предъ нимъ и за нимъ ходяще и скачуще, веселяхуся, и окрестъ его паряще множество бѣсовъ, 20 понеже любимъ имъ обрѣташеся, недовольно бо ему еже свою душу во грѣсѣхъ всяческихъ (л. 15 об.) погружати, но и ины многи душа съ собою³ свождаше, бываетъ бо начальникъ буимъ, яже съ нимъ хождаху беззаконнующе.

20. Нѣкто же Нифонту знаемъ отъ прежде бывшихъ дру- 25 говъ его, именовемъ Василій, иже присно ему глаголаше: „О Нифонте, горе тебѣ: ты еси ни въ живыхъ, ни въ мертвыхъ“.

21. Сія же слышавъ юноша, многожды помысль обра- щаше на своя грѣхи, и стевя, и плачаша, но обаче, яко уздою, злымъ обычаемъ (л. 16) влекомъ, паки на грѣхи 30 обращаяся, отчая бо си своего спасенія, глаголя: „Уже ми нѣсть покаянія, но да наслаждуся поне нынѣшняго житія“.

22. Только бо ему бысть презорство отъ діавола, яко и единныя молитвы не можаше скончати. Окаменѣ бо сердце его отъ многоаго нечувствія. 35

23. Блаженная же оная жена и госпожа его, видящи

19 ¹ злато (исп.) Т² ² пренебесный (исп.) У² ³ въ погибель (приписано) У²

его развращенна душею и помраченна умомъ, скорбяше сердцемъ своимъ глаголющи: „Увы мнѣ, грѣшницѣ! отку- (л. 16 об.) ду мя напасть сія постиже, и кто мое сокровище ограде, о немъ же радовахся. Нынѣ же плачуся“. И учаше 5 Нифонта благонаравію¹, ово претя, ово ласканіемъ, и многоу-увѣщательными душеполезными словесы, овогда же и бѣ-еньми и дарообъщательными² увѣщаньми, онъ же не исправляшеся.

24. Имѣяше же Нифонтъ друга многоразсудна, именемъ Никодима, иде къ нему нѣкогда; онъ же, видѣвъ его, возрадовался о немъ, глаголя: „Добрѣ прииде, друже мой любимый“.

Ни (л. 17) фонтъ же отвѣща: „Благодать Божія съ тобою¹, брате“. И срѣтая его Никодимъ, зря на лице его, 15 ужасенъ бывъ, и много зря его.

Нифонтъ же, видѣвъ его смущенна зѣло и глаголя: „Что, брате, яко странна² мя пришедша нынѣ зря познаваеши, иже отъ юности съ тобою совозрастнаго“?

Онъ же отвѣща: „Вѣру ими ми, возлюбленный мой 20 друже Нифонте, яко измѣнися юность твоего благородія³ и доброта твоего благообразія помрачися и цвѣтъ красоты лица твоего (л. 17 об.) яко эфіону бысть, и къ сему недоумѣюся, что ти случися“.

25. Се же слышавъ юноша, и помысли, яко отъ мно-25 жества грѣховъ лице ему почернѣ, и велика стыда исполнися и, рукама лице закрывъ, отыде, плачяся, во умѣ своемъ глаголя: „Увы мнѣ грѣшному, горе мнѣ, окаянному, яко на семъ свѣтѣ поругаемъ¹ отъ человекъ, а на второмъ и неліцемѣрномъ Судѣ Божіи како имамъ явитися, идѣже 30 и сокровенная сердцець открыются. Охъ² мнѣ, страстному, гдѣ (л. 18) будетъ многогрѣшная душа моя! Увы мнѣ: что сотворю! Приметь ли мя Господь, аще покаюся, и кто ми о семъ извѣститъ? Получу ли милость или нѣтъ; како реку Господеви: «помилуй мя», а воистину нѣсемъ достоинъ ми-

23 ¹ благородію В¹ ² дароувѣщательными В¹; даровѣщательными Сін.²

24 ¹ есть доб. Т² ² страшна У² ³ твоя благородія П¹

25 ¹ поруганъ В¹ ² Увы В¹

лости, и кое начало положу нынѣшняго ми рыданія, помраченъ сый мыслию“?

И сія рекъ и симъ подобная, иде въ домъ свой, скорбя и дряхль зѣло. И рече въ себѣ: „Возставъ ноцію, сотворю молитву, и яко же хоцетъ о мнѣ Господь, тако и сотворить“³. 5

26. Сія же видѣвъ врагъ, начатъ въ мысль (л. 18 об.) ему страхъ влагати, глаголя: „Аще возстанеша ноцію на молитву, то возбѣситися имани и злѣ погибнеша“. И сице возмущая и ужасая сердце его, онъ же утвержащися и, разсуждая добрымъ умышленіемъ, глаголя: „О 10 злаго коварства¹ и лукаваго запинателя козни: егда бо въ блудѣ и пьянствѣ хождахъ *всегда ноцію, и ни мала страха не бысть² въ сердци моемъ. Нынѣ же ужаса и боязни исполняюся въ твердомъ огражденіи домовнѣмъ. *Чесо 15 страхую (л. 19) ся³ или кого убоюся? Аще ли Богъ по насъ, 15 кто на ны? Слышу бо во священномъ евангеліи, яко радость на небеси бываетъ во ангелѣхъ и во веѣхъ святыхъ о единомъ грѣшницѣ кающемся; како азъ, окаянный, того не разсужду, что о моемъ покаянніи святіи вси возрадуются, ангели способствуютъ, Богъ съ радостію приѣмлетъ блуднаго, 20 а азъ⁴ бѣсовскихъ устрашеній ужасаюся. А слышу, яко и надъ свиньями не вмуть власть, аще Богъ не повелитъ имъ. 25 Буде же и на (л. 19 об.) мнѣ воля Божія, и что восхоцетъ, то и сотворитъ. Проклинаю тя, безстудный и нечистый псе, и лукавый и пронырывый дѣволе, враже, всякія добрыя дѣтели“.

Лук.
XV, 7.

Матѣ.
VIII, 31.

Сія и симъ подобная со слезами глаголаше, на одрѣ своемъ сѣдя ноцію, главою позыбая и изъ глубины сердца рыдая: „О, како отпадохъ добродѣтели и сладкаго ми Владыки вѣчнаго упованія. Како ли нынѣ съ вѣрными Хри- 30 стовы рабы водворюся, а быхъ ангеломъ и добрѣ смыслящимъ че (л. 20) ловѣкомъ мерзокъ, а бѣсомъ игралице, понеже приложихъ язву къ язвѣ и струпь къ струпу. Но Господи, Господи мой! На тя уповахъ, спаси мя отъ веѣхъ

Псал.
VII, 2-3.

³ сотворю Т²

26 ¹ и лукавства доб. Т² Вх.¹ *² оп. Т² *³ коего страху С³
³ страхуюся В¹ Вх.¹; страшуся Т²; страхуюся С¹ (на полѣ: коего)
⁴ блудный доб. Т²

гонящихъ мя и избави мя, да не когда похитить мя врагъ и не будетъ избавляющаго“.

И сія рекъ, абіе возста отъ одра своего на молитву, зря на востокъ, моляшеса. И еще не свершивъ молитвы 5 своєю, внезапно прииде на нь мракъ темень, и разслабѣшася вся уды его и боязнь въ душу его, и ужасъ въ сердце, и (л. 20 об.) вниде трепеть въ кости его и въ болѣзнь велію вверже его. Онъ же вскорѣ сѣде на одрѣ своемъ, стена и трясѣйся грѣхъ своихъ ради, и тако усну мало, и бысть 10 *утрени время⁵. Разрушая спону вражію,

27. возста, иде въ церковь Божію со тпцаніемъ и ста во единомъ углѣ, моляся со умиленіемъ, изъ глубины сердечныя въздыхая и слезы тихо испущая, возведъ очи свои горѣ и видѣ образъ Пресвятыя Богородица Маріи. И (л. 21) 15 возстонавъ вельми и къ ней рече: „Помилуй мя, благоуханіе христіанское, Обрадованная, Пресвятая Владычице, помози ми великія ради Твоея милости. *Ты бо еси пребогатая въ мнлости¹, богатодаровитаго еси Бога Мати, и непреложная Ходатанца къ нему и незыблемое кающимся упованіе. Не презри моленія² кающагося гласа, но потщися и ускори на помощь, въ болѣзни сердца призывающему тя“.

И се ему глаголющу, зрѣть преславное чудо, яко ослабѣся Богородична икона; (л. 21 об.) онъ же трепета и радости неизреченныя наполнися и веселяшеса въ сердцы 25 своемъ, вопія и глаголя: „О глубина челоуѣколюбія Божія, много бо есть милость Его на грѣшницѣхъ проливаема и неизреченна любви милосердія Его на кающихся простираема, и неборима стѣна и многорадостное утѣшеніе плачущимъ³, и тихое и небурное⁴ пристанище истинною кающимся пречистая его Мати, Пресвятая Владычица Наша Богородица 30 и Приснодѣва Марія“ (л. 22)

И сія глаголя, зѣло хотяше цѣловати святую ту икону и не возможе, ово страхомъ недостойнства одержимъ, ово же и лучю страшну зрѣть исходящу отъ нея неприступнаго⁵ свѣта, и того ради не дерзая прикоснутися, но токмо

*⁵ времени утро Син.²

27 *¹ ои. У² ² упованія У² ³ плавающимъ (исп.) Т² ⁴ ои. У² ⁵ неприкосновенную Т²

зрѣніемъ наслаждаяся, *трепета же⁶ и многи радости исполняшеся. И на многъ часъ пребывъ моляся.

28. И иде въ домъ свой, и сяде на одрѣ своемъ, глаголя: „Вижьдъ, душе моя окаянная, коль близъ Богъ призывающихъ его истинною, и како ты (л. 22 об.) предваряетъ 5 неизглаголанная милость Его, а ты унываеши и спасенія своего отчаяваешися. Внемли, грѣшная душе, быстрое христіанское заступленіе Владычицы Нашей Богородицы и Приснодѣвы Маріи коль скоро предваряетъ обращающихся отъ грѣхъ, воистину падающихъ возстаетъ и заблудшая на 10 истинный путь исправляетъ¹ и скорбящая сердца радостію исполняетъ“.

29. И сія глаголи и симъ подобная, усну. И преобразися (л. 23) діаволь во юношу, съ нимъ же Нифонтъ имѣ страстную любовь, сѣдя прямо одра его дряхль, сѣтуя и 15 поддержка рукою ланиту свою. Видѣвъ же его Нифонтъ, глаголя: „Что *такъ уныль еси¹, сѣтуеши? И вскую испаде лице твое“?

И глаголя ему діаволь: „Азь уже третіи день сице имамъ, отнележе къ Никодиму ходилъ еси, другу своему и 20 не могу терпѣти, печалію сѣдаемъ по тебѣ“.

Нифонтъ же отвѣща: „И того ли ради плачеши, что сквернѣ не причастихомся“.

Онъ же отврати лице свое, гнѣваясь нань. И тако (л. 23 об.) убудився Нифонтъ и разсудивъ сонъ, яко діаволь ему 25 явился и уныль покаянія его ради.

30. И паки блаженный¹, ускоривъ, иде въ церковь и ста на молитву. И видитъ божественную оную икону паки радующуюся, и многое и неизреченное благоуханіе испущая.

Онъ же, преклонивъ колѣни, моляшеся на многъ часъ. 30 И тако радуяся, отходя въ домъ свой съ великимъ упованіемъ. И сице на многи дни творя, каеся со слезами и о содѣянныхъ ему прощенія прося, и еже не возвращатися на грѣхи (л. 24) обѣты полагая, и о семъ укрѣпленія прося,

*⁶ трепетомъ В¹; трепеташе (исп.) Т² Вх.¹ П¹

28 ¹ наставляетъ В¹; обращаю (sic) У²

29 ¹ учинилъ еси Т²

30 ¹ Нифонтъ доб. У²

страхомъ же и радостію и великою надеждою присно окружаемъ.

Нѣкогда же идушу ему въ церковь, видѣ чловѣка нѣчто безчинствующа и неподобная вѣщающа. Зазрѣвъ ему
5 Нифонтъ и осуди въ сердцы своемъ. И внигда бывшу ему по обычаю у Пречистыя образа, моляшеся и преклоняся на землю, и возставъ, видѣти хотя и сладкаго Ея зрѣнія насладитися.

Святая же Богородица икона страшнымъ ужасомъ и
10 посупленнымъ образомъ (л. 24 об.) отврати отъ него пречистое лице Свое. Зѣло же о семъ смущенъ бысть Нифонтъ и великою печалію объять и стыда исполнися, долу зря и помышляше въ себѣ, глаголя: „Увы мнѣ грѣшному, и не вѣдѣхъ грѣха моего, нѣчто бо беззаконніе сотворихъ или
15 помыслихъ въ сердцѣ моемъ, не туне бо отврати отъ мене праведное лице Свое Мати Божіа“. И внезапно воспоману, еже чловѣка оного, на пути идучи къ церкви, осудилъ. И нача глаголати: „Того ради зазрѣ ми Богородица“. И, возсте (л. 25) навъ изъ глубины сердечныя, начать каятися,
20 вопія и плачяся, глаголя: „Боже, прости мя грѣшнаго Нифонта, восхитихъ бо азъ окаянный Твой санъ, еже Тебѣ единому безгрѣшному судити чловѣческая согрѣшенія. Азъ бо безчисленная имамъ согрѣшенія на души моей, и днесъ видѣхъ чловѣка, малъ грѣхъ дѣюща, и зазрѣхъ ему и осу-
25 дихъ въ сердцѣ моемъ. Помилуй мя и прости мя по велицѣй Твоей милости и по множеству щедротъ Твоихъ, помози ми, Владычице, (л. 25 об.) и даждь ми зрѣти своя согрѣшенія и еже не осужати брата своего согрѣшающа“.

Псал.
L, 3.

И сице на многъ часъ исповѣдаяся и симъ подобная
30 глаголя, воззрѣвъ паки ко иконѣ Владычицы, и видитъ Ю ослабляющуюся и къ нему милостивнѣ зрящу. И того ради утѣшися въ немъ сердце его и возрадовася душа его, и помолився иде въ домъ свой.

Симъ же образомъ и паки: егда ли бо по невѣдѣнію,
35 или словомъ, или мыслию согрѣшитъ, обличаемъ быва- (л. 26) ше отъ Богородицы. И тако плакавъ, прощенію² извѣщеніе

² прощенія Т²

отъ образа Ея приимаше и совѣсть свою облегчая, отъ церкви въ домъ возвращашеся съ радостію.

31. Нѣкогда же ему черпаюшу воду, и отъ дѣйства вражія поскользнувся¹, въ кладязь на дно идяше. И возопи: „Владычице, помози“. И обрѣтесе въ кладязѣ на ногахъ 5 стоя. И отголѣ уразумѣ, яко вельми хранить его Мати Божія и всегда имаше на сердца своемъ святое имя Ея².

32. Нѣкогда же случися ему велика бо (л. 26 об.) лѣзнь тѣлу. Онъ же ничтоже ино глагола, токмо благодаря Бога: „Слава Тебѣ“, глаголаше, „Господи, слава Тебѣ, и благо 10 миѣ, яко смирилъ мя еси“, призывая же и Владычицу Богородицу присно на помощь. И въ той болѣзни три недѣли пребысть, славы и благодаря неизреченное еже о всеѣхъ промышленіе Божіе.

Приспѣвшу же дню вторнику — канонъ Преполовенія, 15 *возставъ, едва боленъ сый¹ со одра своего помолитися, ово подкрѣпляемъ инѣхъ руками, ово же опираяся о жезлѣ своемъ, и возопи, глаголя со слезами: „Господи, (л. 27) Боже Мой, творяй чудеса, Ты еси Богъ единъ, возстави мя отъ недуга сего, да сподоблюся съ достойными и азъ грѣшныи 20 пречистыхъ Твоихъ тайнствъ причаститися въ преславный сей день Преполовенія; зѣло бо жадаеть² душа моя пречистаго тѣла и крове Твояе насытитися“.

Исал.
I.XXXV,
10.

И сія рекъ, успе. И видитъ въ явленіи тонка сна видѣніе преславно: мимо одра его жена идяше въ багрянницы 25 и всякою премирною славою облистаема.

Имяше же въ руцѣ своей деснѣй сучецъ масличень. Идяше же велѣдъ ея другая жена. И та (л. 27 об.) во святолѣпной одежди украшена, а въ руцѣ своей держаше кисть нѣкаку преславному, въ маслѣ святѣмъ омочену, образомъ 30 подобящися мироносицѣ, но обаче багрянницу носящей со благоговѣнствомъ служаше. И дошедше одра сташа. И глаголаше багряновидная³ друзѣй: „Виждѣ, Анастасіе, юношу сего: чимъ⁴ стражетъ“?

31 ¹ поскользнувся У²; поползнувся Т² Син.² ² Святія Богородицы доб. Т²

32 ¹ егда возста боленъ сый У² ² желаеть У² Т²; жадаеть Вх.¹ П¹
³ багряноносная В¹ ⁴ огнемъ Т²

И отвѣща къ ней со страхомъ: „Сей, Госпоже, отъ языка своего огнемъ стражетъ; егда бо бѣ здравъ, уста его не имяху затворенія, и нынѣ Господнимъ ⁵ (л. 28) повелѣніемъ болить, да здѣ накажется и тамо съ миромъ не осудится; зѣло бо любитъ его Богъ, того ради и наказуетъ его. Ты же, Госпоже моя, аще хочещи, помози ему: едина бо Ты паче веѣхъ имаши къ Сыну Своему дерзновеніе“.

Она же помаавши ей рукою: „Возьми его“, рекши, „аможе идевѣ ⁶, и тамо сотворимъ милосердіе Божіе на 10 немъ“. Тогда емши его за руку видоша во храмъ ⁷ святыхъ апостолъ, и глагола госпожа служащей: „Совлецы съ него вся ризы, и иди во олтарь, и возьми масла отъ присногорящаго кадила“ (л. 28 об.).

Она же вскорѣ повелѣнное ей сотвориши, уже ему нагу 15 посредѣ церкви стояшу и маслу принесену суцу, ⁸ и глагола ей паки: „Заскавши своя рукавы, помажи его отъ главы и до ногу“ ⁸. Она же вскорѣ сіе творяше. И глагола ей: „Зри, Госпоже, яко повелѣнное Тобою исполнила есмь“.

Она же ослабившия рече: „Зри, чадо, се есть милосердіе Божіе. Да того ради милостивно придоховѣ къ нему, да 20 отселѣ здравъ будетъ ⁹ отъ болѣзни своея“. И облещи и въ ризы его по (л. 29) велѣ, и обратившия къ нему, даде ему сучецъ, еже ¹⁰носяше въ руцѣ Своей, и глагола ему: „Виждь и разумѣй чистѣ, яко отъ благодати сотворенъ есть сучецъ 25 сей, еже даю ти ¹¹, понеже изліяся милость Божія на тя, и буди отселѣ ополчаяся на бѣсы и сокруши ихъ, яко сѣно или яко тростіе худо“. И сія слышавъ Нифонтъ, падъ на святѣи нозѣ Ея, и очутився на одрѣ своемъ здравъ, яко николиже поболѣвъ и, разсмотря видѣніе, зѣло чудяся милосердію Божію, и слава и благо (л. 29 об.) даря Пресвятыя 30 Владычицы великое и скорое предивное посѣщеніе.

И иде въ церковь въ самое Преполовеніе и причастився пречистыхъ Таинъ животворящаго тѣла и крови Владычня, и исполнився всякія радости и неизреченныя сладости, и 35 ста на востокъ прямо олтарю, вельми благодаривъ преблагаго Бога, глаголя: „Слава Тебѣ, Святый и Пресвя-

⁵ единѣмъ Т² ⁶ идемъ Т² ⁷ церковь В¹ ⁸ оп. Т² ⁹ будещи У² ¹⁰ носяше В¹; носяще У² П¹ ¹¹ оп. (пал.) Т²

тый ¹² и Пренебесный Боже и Вседержителю, яко послушалъ еси молитвы грѣшнаго Нифонта и даровалъ ми еси цѣльбу души (л. 30) и тѣлу, и нынѣ сподобилъ мя еси, Господи Иисусе Христе, безсмертныхъ животворящихъ Таинъ, страшныя же и безсмертныя душепитательныя Твояе пища насытитися на поновленіе внутренняго ми челоуѣка, во оставленіе грѣховъ и въ получение жизни вѣчныя. Аминь“.

33. И нѣколько дній мину, видитъ святыи въ явленіи сна, аки нѣ в коемъ дому велницѣ и продолговату ему суцу зѣло, и стояще блаженный въ концы двора того. И се два 10 приидоста черна и темна, хотяще его убити. (л. 30 об.) Онъ же, видѣвъ, побѣже въ долготу двора, они же бѣжаста, поимати его хотѣвше. Егда же добѣжа въ другій конецъ двора, обрѣте тамо храмъ ¹ Божій и вниде въ него, затвори двери. *Внезапу нѣкто отвори двери ² храма скоро, онъ же 15 побѣже вонъ изъ храма, а бѣси, притаившесе во углѣхъ двора, ждуще его изъ церкви, ухватити его хотяще. Онъ же много отъ нихъ бѣгая, ухранитися хоти и не возможно, паки въ (л. 31) церковь возвратися и двери затвори отъ нихъ, бѣси же въ церковь внити не смѣяху, но, ждуще его изъ 20 церкви ишедша, ловяста.

Блаженный же Нифонтъ побѣже изъ церкви, бѣси же устремистася оба, да его, ухвативше, убіють. Онъ же не може никамо у нихъ убѣжати, и вбѣже паки въ иную церковь Божию и затвори двери, и тако свободися отъ нихъ. 25 И сіе ни единою видѣ, по и многжды. Разсмотривъ же святыи, яко немошно отъ бѣсовскихъ рукъ челоуѣку (л. 31 об.) избыти, аще не прибѣгаетъ въ церковь Божию почаству въ молитвѣ и постѣ, и начатъ всегда въ церквахъ Божіихъ молитися, во дни и въ ноци со умиленіемъ и со слезами, 30 и вопрошаше, глаголя: „Господи, Иисусе Христе, Сыне Божій, или невозможно челоуѣку, на единомъ мѣстѣ сѣдя, кромѣ Твояе церкви, умолити Твою благостыню“. И о семъ ему яви милосердый Господь, яко елико, рече, челоуѣкъ ходитъ въ церковь со страхомъ или въ день или въ ноци, то 35 стопы ногу его чтомы отъ святыхъ ангель, (л. 32) и таковой

¹² пресвятыи В¹

33 ¹ церковь Т² *² оп. П¹ С¹ Син.²

мзду прїметъ въ день судный, да не то едино, но и имена входящихъ и исходящихъ изъ церкви со страхомъ и со вниманїемъ пишутъ святїи ангели и возносятъ на небеса къ божественному олтарию³ и прочитають предъ святыми всѣми 5 ангелы. Сїе же слышавше они, любезно Бога благодарствать: „Слава Тебѣ, въ Троицы славимый Боже, яко благоволилъ еси и на земли отъ человекъ прославлятися въ церквахъ Твоихъ святыхъ, да и о человекѣхъ тѣхъ молятъ Владыку, глаголюще: «Прослави, Боже, прославляющихъ 10 (л. 32 об.) имя Твоо святво. И тако милосердый Господь изливаетъ на нихъ великую свою милость, и того ради, человекъцы, слышаше сїя, потщитесь святѣй Троицы трисвятую пѣснь присно съ любовью въ церкви возсылати“.

Сему же наставленъ бысть рабъ Божїй Нифонтъ, не- 15 престанно въ церквахъ Божїихъ моляшеся, въ день и въ ночь хождаше присно.

Пронырливый же діаволь не возможе на блаженнаго, понеже всегда въ церквахъ со страхомъ Богови⁴ моляшеся⁵, насѣя ему въ сердце злыя мысли, еже ху (л. 33) лити 20 человекъ.

Святый же, ощутивъ навѣтъ вражїй, и покушашеся побѣдити и не можаше.

34. И нѣкогда ему уснувшу, явися святый первомученикъ Стефанъ, глаголя: „Радуйся, Нифонте, рабе Божїй 25 присный“.

Онъ же, возрѣвъ на пресвѣтлое лице его, ужасень бывъ и рече: „Благодать Божїя съ тобою“. И глагола святый Стефанъ:

„Благословенно *зѣло твое житїе¹, Нифонте, но сквер- 30 ниши е студословіемъ, и вѣру ими ми, юноше, сїце потщїшися подвижно на лукавыя бѣсы, иже ти хулу (л. 33 об.) сѣють, то азъ ти буду помощникъ и сподвижникъ и поспѣшникъ“².

Воспрянувъ же Нифонтъ отъ сна своего и глаголаше: 85 „О горе тебѣ, неплодная душе моя и нечистая! Како святїи

³ престолу У² ⁴ Божїимъ В¹ ⁵ молится Син.² Ц¹

34 ¹ дѣло твое и житїе Т² ² оп. Т²

пекутся о лукавнемъ твоємъ паденіи, ты же не радиши о своемъ спасеніи, и въ велицѣхъ пребываеши небреженіи“.

И вземъ свѣщу велику и вопросивъ, гдѣ есть церковь святаго первомученика Стефана, и иде, поставивъ свѣщу и помолився святому, и иде путемъ въ домъ свой. 5

35. Обрѣте на пути камень малъ, и вложи (л. 34) его во уста своя, глаголя: „Лучше ти, беззаконниче, каменіе ясти, нежели челоуѣка корити“.

Той же камень на многи дни во устѣхъ носивъ, храня себе отъ празднословія. 10

Егда же ли забывся, едино слово праздно испустяше, тогда недѣ наединѣ заушаше себѣ, елико сила, глаголя: „О нечисте¹ и срамословне, не учишь ты никто, ино азъ ти научу“. И біяся зѣло, тружался, и егда на кого гнѣвомъ слово изречаше,² *тогда возбіяше руками своими во уста 15 своя, глаголя³: „Азъ вы помалу нау (л. 34 об.) чу кротость и молчаніе имѣти, а не звѣрю быти, или аки неу лаяти, но внимати себѣ“.

И егда блаженный Нифонтъ на молитву предъ Бога ставаше, тогда чотыредесятъ заушницъ елико могій даваше 20 себѣ. Діаволу же зѣло скорбящу, глаголаше бо ему діаволь: „О окаинне, почто не милуеши лица своего, иже по образу Божию сотвореннаго, но тако безъ милости біеши“.

Отвѣщавъ же святой, глаголя: „Нечисте, прескверне, или здѣ еси пришелъ леств (л. 35) че, аще бы и ты ималъ 25 плоть, азъ бы и тебе наказалъ, како князи учать беззаконныхъ своихъ рабъ; такоже и азъ — не имамъ ли власть на своемъ рабѣ, еже бити его“.

Сія слышавъ діаволь постыдѣся, святой же Нифонтъ, егда ему случится въ грѣхъ въ каковъ впасть или искуше- 30 ніе отъ врага, тогда даяше себѣ заушницъ девятьдесятъ и пкая себе, никакоже милуя плоти своея. И сіе преславное чудо, како мученикъ безъ мучи (л. 35 об.) тѣля обрѣташеса и крѣпкій подвижникъ на діавола, и яже біяше себе Нифонтъ и оттого вельми страдале, болѣзнуя, и яко мертвецъ 35 хождаше блѣдостію лица, и отъ таковыя болѣзани низъ падале. И самъ себе обличая, глаголаше: „Сея ли малыя бо-

35 ¹ нечесте В¹; нечтнѣ Т²   ² изречеть В¹   ³ оп. Т²

лѣзни не можеша терпѣти, окаанный Нифонте, то како стерпиши родство огненное, но обаче уповай: елико бо виѣшній человекъ изнемогаетъ, потолику и внутренній обновляется по вся дни⁴.

5 36. Азъ же, егда прихож (л. 36) дахъ¹ на поклоненіе ему и приближахся цѣловати святаго и обоневашъ неизреченное благовоніе, исходящее отъ святаго лица его и исполняше мя велия сладости², и душа моя насыщашеся душевныя радости³. И удивленіемъ великимъ объять бывахъ при
10 сно, вопросити же о семъ его не смѣяхъ. Нѣкогда же держухъ рещи къ нему: „Господа ради, не утай раба своего, еже тебе вопрошу“. Онъ же рече: „Аще ми лѣтъ (sic), повѣдаю, аще ли ни, то не скажу“.

Азъ же глаголахъ: „Чего ради лице твое исполнь не-
15 сказаннаго (л. 36 об.) благоуханія?“ Онъ же отвѣща: „Се, чадо, по вѣрѣ твоей Богъ тако вмѣняетъ тебѣ, а лице мое исполнено смрада грѣховнаго“. Мнѣ же вельми оскорбившуся о томъ, святой же видѣвъ мя скорбяща зѣло и вопрошающа мя присно, и глагола ми: „Обѣщай же ся ми,
20 что ти не повѣдати никому до моея смерти“.

Азъ же рекохъ: „Ей, честный отче, не скажу“. И глагола ми: „Въ часъ молитвенный, егда бію себя, тогда явственно приходитъ Ангель Божій, держа въ рудѣхъ своихъ кадильницу, полную фиміана (sic) (л. 37) небеснаго и, обходя,
25 кадитъ мя, и отъ того благовонія наполняюся, яже и ты обоневашаши, и того ради не чую болѣзни ударенія моего“.

Азъ же сіе слышавъ, и прославихъ Бога творящаго дивная и страшная чудеса своимъ угодникомъ⁴.

37. Возставшу же святому въ полночь на правило
30 свое, преобразися діаволь во птицу, глаголемую сковранецъ, ввержесе сверху на полъ и начать скакати предъ нимъ, мня окаанный діаволь, яко погнавъ иметь и. Блаженный же разумъ вражію ле (л. 37 об.) етъ и ругаяся, глагола: „О помраченная злоба и застарѣлая мерзость, толь
30 еси худъ, яко птица малѣйшая обругаемъ еси¹ рабы Божіими. Азъ же ти глаголю именемъ Господа Нашего Іисуса

36 ¹ оп. В¹   ² радости Г²   ³ дивныя В¹ и др.   ⁴ ученикомъ В¹

37 ¹ есть В¹

Христа: проклятый діаволе, иди во уготованное тебѣ мѣсто въ геенну огненную“.

И сія рекъ святыи, абіе бѣсъ исчезе.

Иногда же преобразися діаволь, хотя искусити святого, аки бы кто² честенъ пріиде, со различными брашны, **5** почестъ творя святому, кланяяся и глаголя: „Пріими³, (л. 38) рабе благословеннаго Бога, отъ онсиды сія посланная многостройная мяса и рыбы, яже Богъ благослови въ снѣдь человекомъ“.

Святыи же посрамляше его: „Иди“, глаголя, „тъ чрев-**10** нымъ рабомъ, и яже мнѣ предлагаеши, самъ яждь. Алчень еси воистину и лишень всякаго блага“.

И се⁴ рекъ святыи, діаволь же исчезе, *и егда⁵ ему врагъ мысль обляденія влагаше, святыи же отвѣща: „Аще и насыщуея когда, но ни тако мя отъ молитвы упраздни-**15** ши, посмраженне“⁶.

И егда святыи пици вкусивъ, глаголаше: „О Нифонте, да не ху (л. 38 об.) ждыши пса явишиися: *„онъ бо⁷ давшаго хлѣбъ не забываетъ“. Пріиди и помолися Давшему пицу алчущимъ“.

20

И идяше ко образу Божию и, воздѣвъ руцѣ, на долгъ часъ моляшеся, глаголя: „Слава Тебѣ, Христе Боже, яко насытилъ мя еси земныхъ Твоихъ благъ, и не лиши мене небеснаго Твоего царствія, великія ради Твоея милости“.

И обращяся къ діаволу, ругаяся, глаголя: „Проклять**25** буди ты, презорливый псе, понеже ядохъ и пихъ, и кто мене можетъ разлучити отъ любви Христовы⁸. И (л. 39) ди въ муку вѣчную посрамленъ. Азъ бо упованіе Господа Моего имѣю“.

Діаволь же инуде начиная святому запяти, сномъ по-**30** грузкая и дреманіемъ омрачи. Святыи же, вземъ палицу малу, біяшеся, глаголя: „Рабе лукавый, даль ти есмь ясти, и ты спати хочещи (sic), азъ тя накажу, почто дремлещи“.

И отъ тоя раны сонъ безвѣсти бысть, и ста на молитву свою бодръ и по молитвѣ глаголаше: „Внемли, Нифонте,**35**

² нѣкто Син.² ³ оп. (оставлено бѣлое мѣсто) Вх.¹, л. 27 ⁴ сін (sic) В¹; сія У² Т² Вх.¹; си С¹ С³ Син.² ⁵ иногда Т² ⁶ посмраженне У² П¹ С¹ С³ Син.² ⁷ ибо онъ В¹ ⁸ познаваетъ У² ⁹ Божія В¹

аще ядѣи служиши Богу добрѣ, то ти и паки дамъ ясти, аще ли (л. 39 об.) дремлещи, то голодомъ тя заморю и жажду пресушу и истню и накажу раною“.

Слышавъ же сія діаволь и возопи велимъ гласомъ:
 5 „О Нифонте, кто ты тѣмъ хитростемъ научилъ, гдѣ ли симъ мудростемъ навиче. О горе мнѣ, окаянному! Со многими борохся, а *сицева крѣпка¹⁰ не обрѣтохъ, и не точию жестоко¹¹, но и укоряетъ мя и ругаетъ ми ея, глаголя, яко «бѣсовъ отнюдь не боюся», аще единою опровергу его, то воз-
 10 ставъ и ра (л. 40) збіетъ мя дважды и трижды и глаголетъ: «еда падѣи не возстанеть ли»; да что сотворю нынѣ юна вижу, а многолѣтна въ разумѣ и что буду, яко старъ сый, отъ младаго сего побѣждаюся. Прочее не отчаюся своего пронырства, разжгу въ немъ пещь блудную: юность его на се
 15 поспѣшницу имамъ“. И разжизаетъ блаженнаго на похоть влюю. Святыи же почю¹² брань вражію, глагола: „Се отсель начатию подвига потреба сирѣчь поста и смиренія“. И нача (л. 40 об.) тѣ сухъ хлѣбъ ясти кромѣ субботы и недѣли, овогда же овоць единъ ядѣше во всю недѣлю, овогда три
 20 дни не вкушая, иногда же и всю недѣлю безъ пицца пребываше. Иногда же ничего не пѣяше и жажду истаяваше и много время томяшеся: яко же кто ни ясть ни пѣтъ, то подвигъ имать не столь великъ, иже кто ясть, а не пѣтъ.

Сице Нифонтъ себя муча и разжизаемъ отъ жажду
 25 зѣло. И приимъ воду, вливаше въ чашу, глагола: „О коль сладка во (л. 41) да сія“. И вземъ во уста и, пополоскавъ во устѣхъ, моча языкъ и испущаше на землю. Діаволь же, видѣвъ сіе, бояшеся крѣпости мужа, глаголя: „О Нифонте, вся силы моя побѣдилъ еси и до конца попра благодатию
 30 Распятаго, яже въ тебѣ вселися“.

И сія рекъ исчезе. Паки же похотию ополчися нань, внегда спаше святыи, сотвори ему въ мечтаніи аки бы съдѣтищемъ малымъ¹³ впаде въ грѣхъ. Онъ же возста вскорѣ и глагола: „О люте мнѣ отъ лукаваго“.

35 И вземъ палицу, бѣяшеся по сте (л. 41 об.) гнома, яко же и тѣлеси его посинѣти и зѣло острупѣти, и исповѣда-

¹⁰ сицеву крѣпость Т² ¹¹ жестомъ (sic) В¹ ¹² прослыша У² ¹³ младымъ Вх.¹

шеся Богу, глаголя со стенаніемъ и со скорбію: „Помилуй мя, Господи, яко немощенъ есмь; испѣли мя, яко смятеся душа моя и содомскаго сего беззаконія избави мя“. И къ бѣсу паки вопіаше: „О мотымоядче злый, смрадный псе, что ми симъ стужаеши, отыди отъ мене, нечистый душе“. И егда 5 отъ него отхождаше брань и похоть улягаше, тогда святыи Бога благодаря и вельми славяше заступленіе его. Окаянный (л. 42) же врагъ паки нань козньми своими вооружашеся. Святыи же молитвою и постомъ его отражаше и вопрошая Господа: „Яви ми, Господи, козни ловленія его, и 10 како, упразднивъ ихъ, побѣжду“. И сія помышляя и моляся, путемъ идый, и се видитъ пса темна на гнойнѣ мѣстѣ лежаща, и рече въ мысли своей: „Или сей смрадный псе, еда лукавый бѣсъ“. Онъ же видѣвъ себе отъ святаго перстомъ указуема, бросився¹⁴ на святаго, растерзати его хотя; 15 святыи же дуновъ (sic) нань, и въ томъ часѣ врагъ невидимъ бы (л. 42 об.) стъ и не стуживъ ему оттолѣ.

Спящу¹⁵ же нѣкогда на скамье (sic)¹⁶ церковнѣй, и пришедъ діаволь, ста на ногу святаго, хотяще его опроречи на землю. И уразумѣвъ блаженный, молитву сотворивъ, и 20 плюну нань, глаголя: „О враже безстудный, не срамляеши ли ся, окаянне, яко уже многажды побѣжденъ еси именемъ Господа Моего Иисуса Христа“.

И сія рече, прекрестився, глаголя къ діаволу: „Заклинаю тя страшнымъ именемъ Владыки моего, да идеши отселѣ 25 во дно адово, азъ бо твоихъ клюкъ (л. 43) не боюся“.

38. И ста на молитву, глаголя: „Господи Боже, Вседержителю, сотворивый всяческая словомъ Своимъ, иже прострый небо и землю утвержей державою присныя¹ славы Твоя, издержай всю тварь дланію, даруй мнѣ, недостой- 80 ному рабу Твоему, побѣду и крѣпость на лукавля духи, да сокрушу ихъ яко сосуды скудельнича“.

39. И сія молящася глаголя, простерты на высоту рупѣ имѣя, внезапно осіяніе съ небесе прииде и Духъ Божій просвѣти его, и всякіи радости и неизреченныя сладости исполни, 35 глаголя: „Азъ ти (л. 43 об.), Нифонте, подамъ силу и крѣ-

¹⁴ винулся У²   ¹⁵ стоящу Т²   ¹⁶ скамѣ Вх.¹ С¹ С³; каменіе Т²

38 ¹ трисвятыи Т²

постъ на лукавыя демоны, токмо внимай себѣ и вовлюби смиреніе: Азъ бо на смиренныя и кроткія милостивно призираю, ненавижу возносящагося и велерѣчиваго¹, ты же аще хоцещи любимъ быти Мною, имѣй смиреніе и не осуди, **5** ни клеветчи никого же, и не кленися, ни лжи, и не гнѣвайся, ни зазри согрѣшающа, тяжка бо мука таковыхъ ждеть, да не мози уподобитися тѣмъ, иже смерть паче (л. 44) живота любятъ, посредѣ бо таковыхъ сѣти діаволи, а ты отъ нихъ не условленъ будещи, уповай, не бойся: Азъ бо **10** есмь съ тобою“.

40. И сія ему Духъ Божій глагола; и внезапно въ видѣніи бысть, и обрѣтесе на пути прямо на востокъ водящій. И зреть на немъ множество безчисленное черныхъ демоновъ, и вси вооруженни и страшни и велицы, копія въ рукахъ держаще, стрежаху путь той, и не дадуще минути **15** никому же.

Нифонтъ же стояше съ народы, и вси недоумѣвахуся (л. 44 об.), како бы ихъ миновати, и внезапно пріиде къ нимъ въ бѣлыхъ ризахъ, пресвѣтлымъ лицемъ сіяя, и понося **20** имъ, глаголя: „Что страшася, не смѣете ити путемъ симъ, а не вѣдаете сихъ черныхъ боязнь и немощь“. И, обращя къ Нифонту, рече: „Или и ты, Нифонте, боишия сихъ? Просиль ли еси, да ти дастъ Богъ смиреніе, еже разрушаеть всю силу діаволомъ“? Нифонтъ же отвѣща: „Ей, вонетину о **25** семъ присно молю щедроты Его, да подасть ми имѣти смиреніе“. (л. 45) И рече ему ангелъ Божій: „Услышана бысть молитва твоя предъ Богомъ, и созиждеть ти сердце чисто и домъ душевный“. И сія рекъ, и абіе со словомъ яко прорѣза перси ему, и выимъ сердце его, и поверже о предъ **30** всѣми, и вложи ино преславнѣе. И рече ему: „Иди путемъ симъ, и видѣвши тебе черніи еи умертвятся и никто же можетъ тебе поимати“.

Рѣша же и прочіи народи, молящася: „Сотвори и намъ такоже и даруй намъ сердце сокрушенно и смиренно, да и **35** мы возможемъ путемъ симъ пройти“.

Ангелъ же (л. 45 об.) къ нимъ отвѣща: „Идѣте и просите у Бога смиренія, *въ постѣ и въ молитвѣ, и дастъ

вамъ, аще ли не просите смиренія¹, не имате проити путемъ симъ: единъ бо есть путь, ведый въ жизнь вѣчную, еже есть смиреніе, и зрите, како Нифонтъ проидеть. Понеже отъ давныхъ лѣтъ просить у Бога датися ему смиреніе, и даде ему Богъ днесь сердце сокрушенно и смиренно“. И рече: „Нифонте, что медлиши въ путь сей ити“? Онъ же приимъ дерзновение, абіе безъ страха идяше. И егда прииде къ первѣй стражи, и вне (л. 46) запу два эфіона страшна зѣло копія имуще въ рущѣхъ своихъ, и стаста единъ одесную пути, другій же опуюю, потрясающе копіями и страшаще его и отнюдь не дадуще проити. Блаженный же не убоявся ихъ, идяше прямо путемъ царскимъ, ни на десно, ни на лѣво не совратився. И егда уже минуя ихъ, тогда хотяста ударити его копіи, и заведоста напрузающе и тако рущѣ ихъ нехостѣ (sic); онъ же проиде безъ пакости. Такожде и прочіи стражи, напрузающе оружіе свое (л. 46 об.) и рущѣ ихъ такоже остояшася, и проиде всѣхъ безъ возбраненія.

5 Псалм.
L, 19.

Егда же святій доиде вратъ, *яже тѣсенъ имуще² входъ³ и яко преграда нѣкая и храмина, яже сквозѣ ея ити, и вниде Нифонтъ внутрь ея, хотяше проити на ону страну — и се, полна черныхъ, и вси вооруженни и напрузающе кучно на святаго оружіе свое и не дадуще ему проити. И внезапу вси кучно оцѣпенѣша, и стояху неподвижни, яко истуканїи идоли; святій же недо (л. 47) умѣлся, како проити, понеже ни малы стези не обрѣтая. И нача рѣяти мурины сюду и сюду, овѣмъ же и на шеп ступаше, глаголя: „Кто сія студныя мурина и смрадныя эфіоны на пути поставилъ, не дадуще намъ проити въ жизнь вѣчную“? И сіи глаголя, безъ вреда проиде всѣмъ зрящимъ, и восприяувъ, яко отъ сна, и бывъ въ себѣ отъ видѣнія, и зѣло чудяся, глаголя: „Господи, яви ми се преславное видѣніе“. И рече ему Духъ Святій Божій: „Аще хочещи увѣдѣти, внемли, рабе мой присный (л. 47 об.) Нифонте: путь есть, его же видѣлъ еси — тѣсный и прискорбный, ведущій во царствіе Мое небесное, а иже черни — то суть темни бѣсове, иже

40 *1 оп. (пал.) Т²   2 имуть В¹   *3 Въ Т² это взято въ скобки,
л. 13   4 радуся Т²

стрегуть на воздухъ восходъ душамъ, и никому же не дадутъ внити, аще кто не имать смиренія. Ты же, просивъ, воспріялъ еси отъ Мене сердце чисто и сокрушенно и смиренно, и отселъ убо не убоишия отъ страха ношнаго и отъ стрѣлы летящія во дне и отъ вещи во тьмѣ преходящія, понеже Вышняго положилъ еси при (л. 48) бѣжище и въ помощь себѣ. Внимай же себѣ, Нифонте, яко искушеніе веліе хочеть возстати на тя, но не побѣжденъ будеши: Азь бо осемъ съ тобою, и дамъ ти крѣпость и утверженіе, побѣду же и одолѣніе¹. И сія рекъ Духъ Божій ос(вя)ти⁽¹⁾ его.

Пс. I,
12, 19.

Пс. XC,
5, 6, 9.

41. Блаженный же паче удивляяся посѣщенію Божію, како освящаше его и исполняшеса неизреченнаго благоуханія, сладости же и неизглаголаннаго радости: поистиннѣ око не видѣ и ухо не слыша, и на сердце никогда же не въздетъ челоуѣку» таковая радость (л. 48 об.) *и благоуханная сладость¹, и невозможно уподобити ни къ чему Святаго Духа посѣщеніе: понеже превосходить всяку радость и сладость благовонное свѣтлое пролитіе². И многи дни безъ пища пребываше, веселяся о Святѣмъ Дусѣ.

I Кор.
II, 9.

20 Обычай убо имаше святыи глаголати къ себѣ: „Увы мнѣ, грѣшному, сѣдящу въ нерадѣніи и лѣности, и аки во тьмѣ и сѣни грѣховнѣй“. И сіи глаголя, смиряя себе. И егда хождаше въ церковь Божію, то всѣмъ кланяяся, елицѣхъ срѣташе, такоже и ему (л. 49) кланяюся; онъ же очи 25 смѣжаше, и не хотя видѣти славы челоуѣческія и кланяющихся ему не зряще. Многожды же азь слышашъ его молящася со стенаніемъ и глаголюща тако: „Боже, Боже мой, не попусти челоуѣкомъ въ добрыхъ мене вмѣнати и не даждь имъ приносити мнѣ чести, но даждь ми, Господи, 30 Твою честь и славу получитьи и Твое смиреніе, еже претерпѣлъ еси насъ ради грѣшныхъ снитіемъ Твоимъ на землю, яко всемоуощенъ еси и щедръ, благъ же и челоуѣколюбець, 35 а любю міра (л. 49 об.) сего вражда есть Тебѣ, Богу Моему“².

Іак. IV, 4.

42. Да еще святыи таковъ во смиреніи своемъ имѣаше нравъ. Егда бо стояше въ соборѣ церковнѣмъ, то осуза-

(1) Въ рукописяхъ памятника это слово пишется такъ: оѣти, ѡѣти. Срв. и въ 1-ой ред., стр. 260, вар. 13. Писцы предполагали ошибочно „освяти“, а не „отпусти“ (греч. ἀπέλευσεν; см. стр. 28,21 и 260,26).

шеся¹, глаголя: „Пришелъ еси, сѣмо, да скверниши чело-
вѣки. О, горе тебѣ, сквернавче, понеже, яко чловѣкъ еси
видѣнїемъ, а бѣсѣ еси злымъ твоимъ произволенїемъ“. И
моляшеся Богу, глаголя: „Боже, помилуй мя, яко ни еди-
ного добра сотворихъ предъ Тобою“, и мя себе хуждши **5**
не токмо чловѣкъ всѣхъ, но и праху, иже отъ ногъ отря-
сають (л. 50) братїя. И глаголаше ко своей души присно:
„Душе моя, душе окаянная, нѣсть мы достойны и праху,
иже братїя отъ ногъ своихъ отрясають, понеже той прахъ
отъ святыхъ ногъ падаетъ², а ты, душе моя, превзыде смра- **10**
достїю вся бѣсовскїя прелести, и горе тебѣ будетъ въ по-
слѣдній день, егда воздасть Господь комуждо по дѣломъ
его“.

Сїце бо себе укоряше, работая честно Господевѣ³.

43. И отъ¹ благоговѣнства не смѣише ни на высоту воз- **15**
зрѣти небесную. Егда же кому (л. 50 об.) даяше милостыню,
тогда со страхомъ и со умиленїемъ преклоняя главу свою
глаголаше: „Твоя отъ Твоихъ Тебѣ приносяще о всѣхъ и
за вся“, и не вѣдяше, яко нищїй прїимаше у него мѣдницу
или что ино, но мя Самого Христа ту суща руку прости- **20**
рающа на прїятїе милостыни. Тѣмъ же и ужасашеся зѣло,
егда даяше, и поклоняше самъ прежде² главу свою прося-
щему и глаголаше: „Подобаеть дающему поклонитися и утѣ-
шати понеже, братїя, и уды Христовы сїи нарече (л. 51) нни
отъ Самого Господа во евангелїи“.

44. Егда же случашеся ему въ грѣхъ каковъ впасти
отъ зависти бѣсовскїя, тогда въ церковь со слезами течаше
и моля Бога и исповѣдаяся грѣха своего и прощенїе прї-
имаше, и глаголаше въ себѣ: „Аще и согрѣшимъ, яко чело-
вѣцы, но не отчаемя милости Божїи и исповѣдаемя поча- **30**
сту: милостивъ бо естъ и отпуститъ намъ вкорѣ, сотона бо
наливаетъ, а мы вычерпаемъ, и паки въ море лїюще чело-
вѣколюбія Божїя“.

Приходитъ бо намъ бесѣда о томъ, како нанъ прїиде
иску (л. 51 об.) шенїе. Но, молю вы, внимайте несумнѣнною¹ **35**

42 ¹ ужасашеси (исп.) П¹ ² падаху В¹ ³ оп. (оп.) П¹

43 ¹ благодѣйства или Т² ² предъ ними В¹

44 ¹ несумнѣнною (sic) В¹ У²

мыслию страстотерпца непобѣдимое терпѣніе и что начало подвига и конецъ побѣды слышите.

45. Отъ субботнаго вечера стояше святой до утренняго недѣли клепанія, всю ночь не спя, и испрошаетъ искуси-
 Іов. I, 12. 5 тель у Бога, яко же и на праведнаго Іова, на блаженнаго
 Нифонта, понеже безъ искушенія и злато не искушается, также и душа безъ напасти не совершается, и, якоже преди
 рѣхомъ, святой кляняся и (л. 52) моляся, подражая про-
 рока Даніила или паче и самыя подражая небесныя силы.
 Исал. 10 10 Яко же пророкъ рече: «Поклонятся ему вси ангели
 ХСѢVI, 7. его». Молитва же его различна бѣше, исполнь премудрости
 *и разума, и тихости¹, и смиренія; все бо неизреченное смот-
 рѣніе Божіе и еже къ челоувѣкомъ Его благоволеніе, зем-
 ныхъ всыновленіе, и горнихъ силъ устроеніе, и таинствъ²
 15 реченныхъ откровеніе, и чудесъ Христовыхъ изъявленіе, и
 о скончаніи вѣка; и о всей твари о земныхъ и о небесныхъ
 и (л. 52 об.) о преисподнихъ. И сія во умѣ своемъ богопро-
 свѣщеннѣмъ совокупляя и раздѣляя, слава же и удивляяся
 Божію промышленію же и челоувѣколюбію. Но на предре-
 20 ченная³ до возвратимся, еже о искушеніи на святаго нача-
 комъ глаголати.

46. Единую молящуся ему отъ вечера, внезапно слы-
 шашеся шумъ страшень отъ деснаго уха также и отъ шуяго,
 и зѣло ужасаше святаго; онъ же, недоумышляшеся въ себѣ,
 25 глаголя: „Что се будетъ“? И се діаволь пріиде со многими
 темными¹ силами и яко (л. 53) левъ ревый и рыкая страшно,
 претя и грозяся и гнѣваяся, хотяше бо святаго жива поглотити,
 и омрачи ему умъ и отемни, и въ страхъ вложи его,
 и смути благое душа² его устроеніе. Блаженный же хотя
 30 молитву творити и не бѣше въ немъ смысла добра, но сонъ
 и прозѣваніе, и лѣньность велика, и тягота безчисленна, и
 скорбь, конца не имущи. И отъ того часа святой обьятъ
 бывъ зѣло діавольскимъ омраченіемъ и рече: „О, горе тебѣ,
 окаянный и грѣшный Ни (л. 53 об.) фонте, нынѣ пріидоша
 85 на выю твою грѣси твои, и что сотворю, яко зѣло стужаетъ
 ми нечистый духъ“. И сія рекъ, прекрестився и моляшеся:

45 *1 оп. В¹ 2 неизреченныхъ У¹ М¹; реченіе Т² 3 подлежащая М¹

46 1 оп. М¹ 2 души У² Т² М¹; оп. В¹

„Господи, помози, Господи, поспѣши, Господи Іисусе Христе, Сыне Божій, помилуй мя грѣшнаго“.

Діаволъ же, яко волкъ гладный, или аки песь бѣшанный, нападе на святаго, воіи и глаголя: „Отверзи молитву“. Блаженный же отвѣща: „Азь тебѣ, нечистый демоне, не покорюся³; аще ли ти есть Богъ мой повелѣлъ убити мя, то съ радостію прииму (л. 54) Божіе повелѣніе, аще ли ни, то вся твоя козни разрушу; не имаша бо власти никоея же ни надъ свиньями безъ Божія повелѣнія“.

Діаволъ же глаголя: „А есть ли Богъ гдѣ⁴? Нѣсть 10 Бога: самъ бо азь вся имѣю. А кто ли тя прельети, яко Богъ есть: Бога нѣсть“. И сія глаголя и воіи и въ мысли присно ему влагаше, яко Бога нѣсть. Блаженный же видѣ безстудіе его воіе и отвѣща ему, глаголя съ яростію: „О окаянный и помраченный и безумный демоне, и воистинну 15 безумень еси, яко же и священный пророкъ Давидъ (л. 54 об.) о тебѣ глаголетъ: «Рече безумень въ сердцы своемъ: Ис. XIII, нѣсть Бога». Раствѣи и помрачися въ начинаніи твоємъ, а 1. не глаголи хулы. Вѣжи отъ мене во тьму кромѣшную: азь бо вѣровахъ и вѣрую и исповѣдую, яко есть Богъ и присно 20 будетъ“.

Лютый же душамъ ратникъ и тайный и злый мыслемъ разбойникъ, належаше ему, стужая и зѣльнѣ умъ смущая. Святый же молитву творяше, усты бо глаголя, а умъ ему омрачашеся отъ великаго бѣсовскаго сту (л. 55) женія, и не 25 вѣдяше, яже пояше, и пакы стихъ съ начала начиная, и зѣло трудяся.

И сице творя четыре лѣта; по вся дни влагаше ему во умъ пронырливый, яко нѣсть Бога и влагая его въ скорбь безмѣрну, и толику ему нанося печаль, яко едва ему и смы- 30 сла человѣческа не изстунити. И глаголя ко діаволу блаженный: „Доколѣ ми безстудетвуеша, псе смрадный, отыди въ бездну“. Діаволъ же отвѣща: „Азь тебя, Нифонте, не нужу, токмо престани отъ молитвы, и азь отыду, и къ то- (л. 55 об.) му не стужаю ти. Почто еси твориши ея утро и вечеръ 35 и полудне, а нѣсть Бога, и кому молишися“?

³ боюся В¹   ⁴ адѣ (исп.) П¹

Рабъ же Божій, видя безстудіе и злобу зміеву и глаголаше ему: „Кто мя разлучить отъ любви Христовы? Аще, диаволе, и во вся грѣхопадєнія прииду, и въ блудъ, или во убійство, или умъ ли (sic) поколеблется, а Христа моего не 5 отвергуся и не отступлю, моляся ему на тя, да сокрушитъ тя подъ нозѣ мои Христосъ Богъ мой“.

Диаволь же рече: „Что глаголеши: Христосъ: Христа нѣсть. *Кто ли тя прель (л. 56) стиль, яко Христосъ есть: Христа нѣсть⁵ — азъ единъ содержу вся. Ты же почто мя 10 еси оставиль и присно ми досаждаеши“?

Святыи же отвѣща: „Воистинну есть Христосъ — Богъ и человекъ, во обою совершенъ, и вся Тѣмъ бысть, и не бысть безъ Него ничтоже, еже бысть. Доколѣ мутиши со- 15 зданіе Божіе, окаянне и смраднє. Исчезни отъ мене въ бездну адову, и что мя слѣпшии, яко тьма еси и во тѣмъ ходиши и не имаша мя отлучити отъ свѣта истиннаго—Христа, того ради во мглѣ ходиши (л. 56 об.) и во мракѣ со- стрѣляги покушаешися правыя сердцемъ, но самъ еси тьма и во тѣмъ имаша во вѣки мучитися. Отступи отъ мене, вра- 20 же всякія правды“⁶.

Онъ же не отступане лукавствомъ своимъ, но присно глаголя: „Нѣсть Бога, и что ли есть Богъ; вѣдаеши ли, Нифонте, его же глаголеши Бога, гдѣ живетъ; покажи ми, да и азъ вѣрую“.

25 Блаженный же противу сему велиимъ гласомъ возопи: „Богъ Нашъ на небеси и на земли и вездѣ сый и вся исполняетъ; Богъ (л. 57) Нашъ и не вмѣняется инъ къ нему, яже есть непостижимъ⁷ и неизслѣдимъ. Бога человекомъ неудобъ⁸ видѣти. Нанъ же не смѣютъ чини ангельстїи зрѣти; 30 Его же мы вѣрою прославляемъ — Отца и Сына и Святаго Духа. Аминь“.

Диаволь же, паки насѣвая ему въ сердце, не почиваше, глаголя: „Нѣсть Бога“. Святыи же, не вѣдый, что сотворити къ тому, токмо молитвы не отступая и книги чтяше.

35 47. Паки начатъ темный бѣсъ, на молитвѣ блаженному стоящу, въ мысль в (л. 57 об.) лагати и, стужая, глаголати:

*5 оп. У² М¹   6 неправды (исп.) У² Т² Вх.¹ П¹   7 невмѣстимъ, доб. В¹

⁸ невозможно У² М¹

„Нѣтъ Бога“. Праведный же мужъ, воззрѣвъ на образъ Божій, со слезами возстенавъ, и изъ глубины сердца возопи, глаголя: „Боже, Боже мой, вскую мя еси оставилъ? Извѣсти ми, яко ты еси единъ Богъ и нѣтъ Бога инаго развѣ Тебе Бога Нашего, Господа Иисуса Христа со Отцемъ и съ Пресвятымъ Духомъ, во вѣки вѣкомъ. Аминь“: Ис. XXI, 2.

И сія глаголя, со страхомъ велицѣмъ стоя, моляшеся: „Избави мя и изми мя отъ врагъ моихъ, Боже, и отъ сту- (л. 58) женія его свободы душу мою“.

И еще молитвъ во устѣхъ его, внезапно бысть свѣто-10 пролитіе преславное отъ иконы Спасовы со многимъ благоуханіемъ, и осія луча всемірнаго просвѣщенія паче солнца, и токмо не глаголя усты, но вещію показуя: „Азь есмь свѣтъ міру и образъ ипостаси Отца и сіяніе присносущныя славы Его“: Евр. I, 3.

Святый же Нифонтъ не стеригъ свѣта непреступнаго¹ чувственнымъ зрѣніемъ, но падъ на землю, радуяся душою и трепеща сердцемъ *и вопіяше усты и языкомъ²: „Вѣрую во единого Бога Отца—Все (л. 58 об.) держителя, Творца³, и во единого Господа Иисуса Христа, Сына Божія“, и про-20 чая — весь до конца изрекъ. И моляшеся: „Господи Мой, Иисусе Христе, не прогнѣвайся на мя грѣшнаго⁴ великія ради Твоея милости, и отвержи отъ мене нечистаго демона⁵: Ты вѣси, Господи, како стужаетъ ми. Суди, Господи, обидящая мя, и возбрани борющая“, и проче псалма рекъ, „и 25 Псалм. XXXIV, 1. да на главу его снидетъ хула его, и прости мя, Благій Владыко, елико искусихъ Твою благодать“.

И воззрѣвъ паки отъ ничанія своего (л. 59) на образъ Христовъ, и зрить преславное видѣніе: свѣтлость и красоту лица Божія, яко одушевленъ, многорадостнѣ обращая очима, 30 и къ нему аки глаголя нѣчто: уста бо его видяхуся движастася и вѣкома помавая, и брови его гибастася, и исхождаше благовонное міра изліянне, яко же и Соломонъ въ „Пѣснехъ пѣснемъ“ рече: „Миро изліянно—имя Его“: Пѣсн. I, 3.

Сія же видѣвъ Нифонтъ, начать вошати радостною ду-35

47¹ неприкосновеннымъ Т² *2 он. П¹ ³небу и земли, видимымъ же всѣмъ и невидимымъ доб. У²; он. В¹ ⁴раба твоего доб. У² ⁵бѣса В¹

шею: „Господи помилуй, Господи помилуй“. И зѣло чудяся, глагола: „Велій еси, Боже (л. 59 об.) Нашъ христіанскій, и неизреченна премудрость и сила Твоя, и яко не оставилъ еси мене, яко же и ученика Твоего, Ому апостола, невѣ-
 5 бріємъ погружаема, но Своимъ пришествіемъ увѣрилъ еси и язвъ гвоздинныхъ показаніемъ, тако и мене, грѣшнаго Нифонта, посѣтилъ еси образа Твоего просвѣщеніемъ и мира изліяніемъ, сирѣчь благоуханія неизреченнаго насытилъ еси душу мою тѣу и алчущу, и избавилъ мя еси отъ сѣни⁶
 10 смертныхъ злаго сомнѣнія, и отъ тьмы неразумія (л. 60) окванна ницетою отъ добродѣтелей, и яко желѣзомъ невѣрія. Нынѣ же славлю и величаю и поклоняюся Твоему, Владыко, *многому и несказанному⁷ человѣколюбію“. Сія и ина многа симъ подобная глаголаше блаженный предъ иконою Господа
 15 Нашего Иисуса Христа и, кончавъ молитву, иде въ домъ свой. И въ радости величѣ пищи вкусивъ мало и поспавъ такоже мало: бѣ бо сердце его оттолѣ бысть исполнено небесныя радости и недовѣдомыя сладости и неизреченнаго веселія. И дивно чудо всѣмъ зрящимъ пань (л. 60 об.) и
 20 чудящимся, и другъ къ другу глаголюще: „Како⁸ Нифонтъ толико лѣтъ ходилъ дряхлѣ и унылѣ, а нынѣ свѣтелъ и радостенъ и склабся присно, и не яко по земли ходитъ во Царѣградѣ, колко на небеси ликуеть, и въ вышнемъ Иерусалимѣ со ангелы ходя, присно Бога славить отъ церкви до
 25 церкви по всему Царюграду“. И воздвизая на высоту рукъ свои и очи, глаголаше: „Ты еси Христосъ, Сынъ Бога живаго; вѣрую во имя Твое святое и страшное и преславное, Христе, Боже Мой!

Ты еси Отчее сіяніе, пребогатая (л. 61) милость и
 30 едине безсмертне, присноизливаемое и неистощаемое миро, яже слухомъ прежде слышахъ и вѣровахъ, нынѣ же и очима моима видѣхъ Тя, присносущнаго Свѣта и свѣтоподателя“.

Таже глагола къ діаволу: „Гдѣ есть пагубникъ онъ безумный, иже въ сердца своемъ глаголаше: «Нѣсть Бога»?
 35 Прочее нынѣ растлися самъ и омразися и съ начинаніемъ своимъ; поистиннѣ отпалъ еси Бога и Его улишился еси пречистаго свѣта, и понеже единъ еси отъ небесныхъ отпаде

⁶ сѣти У² М¹ Т² П¹ С² *⁷ он. У² ⁸ яко В²

князь, и тьма еси и во тьмѣ ходиши и ины съ собою тщиши (л. 61 об.) ся во тьму вринути. О, несытая твоя утроба, прежде еллины научивъ невѣдѣти Бога, нынѣ же еретики и жида подручники же себѣ сотворилъ еси, и не довлѣть ли твоей злобѣ толики роды *на прелестъ твоя погибели⁹, 5 но еще и христіанскому роду глаголеши: нѣсть Бога. Постыдиися помраченная и древняя мерзость¹⁰, пророцы бо вошють, вселенная исповѣдуеть.

Павель велегласно всея земля конца оглашаетъ: «Богъ явился во плоти, оправдася (л. 62) въ Душѣ, показася ангеломъ, проповѣданъ бысть во языцѣхъ» и прочая, нынѣ же величить душа моя Господа, и возрадовася духъ мой о Бозѣ, Спасѣ Моемъ». I Тим., III, 16. Лук. I, 46, 47.

48. Нѣкогда блаженный Нифонтъ, слышавъ нѣкоего церковнаго учителя, глаголюща, яко трудове обрѣтають славу, 15 и узавися душою и помысли наипаче озлобити¹ свое тѣло, и босѣ въ зиму хождаше и въ каменныхъ церквахъ моляшеся, глаголя: „Виждь, Господи, смиреніе мое и трудъ мой, и отпусти вся грѣхи моя“.

И егда нозѣ его ово отъ студени, ово же и отъ мно- 20 (л. 62 об.) гаго стоянія вельми боляста, егда поступаше, тогда онъ смиряя себя глаголаше: „О окаянне Нифонте, малыя сея болѣзни не можеша стерпѣти, како ти родство огненное и неизреченныя² и страшныя муки терпѣти“.

И егда примерзшѣ нозѣ свои къ камени изимаше, тогда съ великою болѣзнію теряше, и утѣшашеся, глаголя: „Нужно есть нынѣшнее наше шествіе къ царствію небесному, и нудящися восхицають о³“. Матт. XI, 12.

49. И видѣ нѣкогда во снѣ ноцію видѣніе, ужаса исполнено: море велико зѣло; сто (л. 63) яше посредѣ его 30 столпъ превысокъ вельми, и на немъ престоль чудно украшенъ. И прииде нѣкто свѣтель лицемъ и ризами, и глаголя ему: «что ся чюдиши величеству моря, и высотѣ столпа и красотѣ престола? А повелѣнно ти есть Богомъ на него възлѣсти».

⁹ Въ Снц.² это на полѣ ¹⁰ заступленія (sic) М¹

48 ¹ оп. П¹ ² неисчетныя С¹ П²; С³: неизчетныя > неизреченныя ³ оп. У²

Онъ же слыша повелѣніе Божіе, потщася съ великимъ трудомъ и подвигомъ, взыде нань, но на престолъ не смѣяше дерзнути—ово высоты ради и своего недостойнства, ово же и во глубину моря смотря, страшася и глаголаше: 5 „Увы мнѣ, (л. 63 об.) грѣшному, что сотворю? Аще дерзну еже возлѣсти и сѣсти на престолѣ, боюся, еда не возмогу, но увалюся въ глубину и умру. Кая ли же ми польза, аще возвращуся и долу сиду. Сице и труды моя толики всеу будутъ“.

- 10 Сія размыслия, сумнишеся не мало время. И едва дерзнувъ, преиде толикъ страшный брегъ и сѣде съ радостію великою на престолѣ томъ. И сѣдя зряше всего четвероконечнаго міра, и дивляшеся, глаголя: „Убо како въздохъ или како слѣзу“¹?
- 15 (л. 64) И сія ему помышляющу, очутися внезапно бдя и чуждашеся въ себѣ зѣло, глаголя: „Убо что есть, еже видѣхъ“?

Такоже и во вторую и третію ночь видѣ и моляшеся Богу, да открыеть ему, что есть *то видѣніе². И откры ему 20 Господь явленіемъ: входъ на столпъ — путь есть тѣсный и прискорбный, иже ведетъ въ горній Іеросалимъ благаго зрѣнія, а еже выну любовію возвращаемся къ земнымъ — то зрѣніе суетнаго и многоятежнаго моря, нынѣшняго міра, а еже (л. 64 об.) трудное шествіе — тѣмъ наставляемся къ 25 добронравію, а престолъ высокій — то есть безстрастіе, еже выше всякія добродѣтели, и аще кто сподобится сѣсти на престолѣ семъ, видитъ божественнаго духа разсмотрѣніемъ, вся духовомъ разсужденія, яже словомъ и дѣломъ и помышленіемъ въ человекѣхъ бываемая, и яже отъ лукаваго 30 на прелестъ привсѣваемая и камъ естественныя совѣсти, и душевныя силъ движенія и тѣлеснаго разсмотрѣнія.

Сія разсудивъ праведный, (л. 65) попрержнему благодаря и слава всемилостиваго Бога всеъмъ сердцемъ и всею душею, яко тако печетса и промышляетъ о всѣхъ хотящихъ 35 и произволяющихъ спастися.

50. И потомъ сѣдящу ему во своей хранинѣ и чтущу божественныя книги, приидохъ азъ, онъ же, видѣвъ мя воз-

радовася зѣло и рече: „Добрѣ, чадо, пришелъ еси, ко мнѣ грѣшному“. И цѣловавъ мя, сѣдохомъ, и паки по обычаю своему учаше мя отъ священныхъ словесъ Божіихъ, азъ же вопросихъ его о покаяніи (л. 65 об.) и глагола ми: „Вѣждь, чадо, яко благу Господь, и не имать осудити всякаго хри- 5 стіанина, еже согрѣшаютъ“. Азъ же слышавъ, вельми ужасося и рѣхъ: „Или, отче, и суда нѣсть“? Онъ же отвѣща ми: „Есть и будетъ“. Азъ паки глаголахъ: „И что тогда Господь судити имать“¹. Блаженный же рече: „Слыши, брате, Господь не судитъ христіанину, глаголя: „Почто со- 10 грѣшилъ еси, но судитъ ему, глаголя: «почто еси не покайся², а иже безъ покаянія умирають, тѣи суть самоосуждени». (л. 66) И сказа ми предивную повѣсть и ужаса велика исполненну, начало бо извѣсти ми своего къ Богу возвращенія и первое Владычнѣи милосердія посѣщеніе. 15

Нѣкогда, рече, помыслившу ми своя безчисленная согрѣшенія и въ малѣ не отчаяся своего спасенія, за множество ихъ, паче же за величество и прииде ми на разумъ евангельская притча, како милосердый³ отецъ приимлетъ блуднаго, и наполнився дерзновенія, поидохъ въ церковь, 20 да тамо покаюся. И егда приближихся (л. 66 об.) близъ вратъ церковныхъ, внезапно воздѣхъ руцѣ на высоту, и возопихъ съ горькими слезами и со стенаніемъ, изъ глубины сердечныя глаголя: «Прими, Господи Іисусе Христе, Боже многомилостиве, мертвеца погубившаго душу свою; прими 25 страстнаго грѣхолобца, прими хульника, непріязнь безстыдную, срамнаго и оскверненнаго душею и тѣломъ, прими иже веѣмъ страстемъ раба бывша изволеніемъ злымъ, прими блуднаго любодѣйцу, мужеложника и татя, помилуй преступника и (л. 67) смраднаго порочника, преклонися бо- 30 гатодаровитою Твоею милостію, а не отврати, Владыгѣи, лица Твоего отъ мене грѣшнаго, и не рцы, Владыко: «не вѣдѣ тебе, кто еси, отъди отъ мене». Не возненавиди, Владыгѣи, дыма, праха, гноя⁴, врага и веѣмъ поношенія, мерзости недужны, сожженіе безстыдно, блазнь челоуѣкомъ, не отврати 35 тися мене, Владыко, *но вонми и спаси мя. Вѣдѣ, вѣдѣ,

50 ¹ міру доб. У² ² Здѣсь, обрываясь, заканчивается П¹ ³ Господь доб. Т² ⁴ зноя У²

Владыко⁵, яко не хочеши смерти грѣшнику, но обратитися и живу быти ему.

Тѣмъ же (л. 67 об.) не имамъ отступити отъ Тебе, аще приимеши или не приимеши, но пребуду, толца⁶ во врата 5 милосердія Твоего, донелѣже ми отверзеши“.

Сія и симъ подобная съ горестію душа вопіющу⁷ ми на многъ часъ, внезапно съ небесе бысть шумъ страшень, и явился посемъ подобіе мужа свѣтоносна и руцѣ имѣя простерты, и преклонився отъ небесъ, объять вью мою и цѣло-
10 вавъ мя любезно, глаголя: „Добрѣ прииде, сыну мой и оскорбленное чадо мое; благо (л. 68) Ми, яко обрѣтесе погибшее чадо Мое возлюбленное; колико стengahъ, сыну Мой, тебе ради, колико тужихъ, колико печаловахъ, колико горѣ сердце Мое! Надѣяхся, чадо, и глаголахъ присно, негли возвратится
15 днесь или во второй день, утро или въ вечеръ. Сія глаголя, вельми желяхъ Моего чада, нынѣ же радость⁸ Моя явился о тебѣ, яко прииде отъ заблуженія возлюбленное Ми овча⁹, нынѣ и Азъ веселія исполняюся, созываю други на радость Мою, понеже, чадо, просвѣ (л. 68 об.) тистеса очи твои и
20 процвѣте плоть твоя и волею твоею исповѣдался еси Мнѣ нынѣ“.

И сія рекъ милосердый Отець, незлобивый Господь, зрящу святому взятся на небо; блаженный же Нифонтъ отъ того явленія и неизреченнаго цѣлованія, радости же и сла-
25 дости, *яко въ изступленіи бывъ, но еще же и отъ рѣчи цѣловавшаго удивленія¹⁰ и ужаса радостна исполнився, и вельми вопіаше, на небо взирая: „Слава Тебѣ, Господи, слава Тебѣ, Владыко, слава (л. 69) Тебѣ, Царю превѣчный“. Къ вопрошающимъ же его ничто же не отвѣщеваше, но токмо
30 благодарствуя Бога всѣмъ сердцемъ безъ умолчанія: исполни бо ся вся внутренняя его пренебеснаго благоуханія и божественнаго осіянія, и языкъ его и уста исполнишася духовныя сладости. Тѣмъ же и не можаше удержатися отъ слезъ радостныхъ и иде въ клѣтъ свою, трещеца и радуяся,

*5 оп. (пал.) Т² ⁶ толкійся В¹ и др. (кромѣ С¹ С³) ⁷ вопіющи Т² М¹

⁸ Здѣсь обрывается М¹ (л. 20 об.), возобновляется на стр. 422-ой, § 53, вар. 1 ⁹ чадо Т² *¹⁰ оп. Т²

и оттолѣ радуясь, работая Господеви, ходя въ пути благочестія и присно уклоняясь всякаго нечестія.

Сіе бо, братіе, слы (л. 69 об.) пише и разумѣйте милосердіе Божіе неизреченное, како ко грѣшнымъ отъ небесъ преклоняется и рупѣ свои присно простерты имѣя, пріимъ, 5
объемлетъ обращающихся къ нему истиннымъ сердцемъ.

51. Се бо азъ слышахъ отъ неложныхъ и честныхъ устъ его, яже мнѣ повѣдая¹¹, страхомъ велимъ и радостію одержимъ, присно слезы отъ очію испущая и челоуѣколюбіе Божіе прославляя. 10

Азъ бо всегда имѣхъ обычай, еже вопрошати его, понеже зѣло любяще мене святыи (л. 70) и ничтоже не скрываете отъ мене.

Того же дни, вонъже бысть ему преславное то явленіе, въ вечеръ ста на молитву и наполнився отъ благодати Св. 15
Духа, начать глаголати сице: „Боже, Боже мой, распни небо, яко кожу, украсивъ е звѣздами и солнцемъ, и луною, и облаки, украси и мене въ звѣздъ мѣсто смиреніемъ, а въ луны мѣсто излей на мя премудрость Твою, въ солнца же мѣсто святымъ Твоимъ духомъ освяти мене, во облака мѣсто 20
сто облецы (л. 70 об.) мене въ чистоту и въ правду, кротостію же препояши мя, и обуи нозѣ мои во уготованіе благоустройство мира. Боже, Боже Мой, проліявый воздухъ на дыханіе житія челоуѣческаго и на благовоніе мира, да насыщаются, обоняюще тѣлесными чувствы всякое жи- 25
вотныхъ, пролей преблагую благодать и даръ животворящаго и Пресвятаго Твоего Духа на мя недостойнаго, да наполнюся отъ исполненія Твоея благодати (л. 71) и достигнути въ мужа совершенна въ мѣру возраста исполненія Христова“. 30

Сія ему глаголющу и еще во устѣхъ его молитвѣ сущи внезапно свѣтъ возсія отъ небесе и явися ему ангель Господень, держа чашу полную мира небеснаго, и изліявъ на верхъ главы праведнаго, и исполнися домъ его весь благоуханіи, ризы же его на многи дни испущаху благоуханіе неизре- 35
ченное, яко веѣмъ отъ обонянія того удивлятися. Стицающеса глаголаху: „Откуда сіе благовоніе ему бы (л. 71 об.) сть

¹¹ проповѣдая В⁴

предивно“. И сего вопрошаху: „Что ти бысть, Нифонте, и какія драгія воня съ собою носиши“?

Онъ же отвѣщеваше имъ: „Яко азъ во грѣсѣхъ родихся *и всегда въ смрадѣ пребываю¹, а еже глаголете, 5 азъ не вѣдаю, что есть“.

Любяше бо святыи присно смирятися и всегда моляшеся и къ Богу глаголаше: „Господи Боже, иже преславнѣйшую Свою Матерь и честнѣйшу яви небесныхъ Своихъ силъ, херувимъ и серафимъ, Сію ти Пречистую и Присно-
10 дѣву Марію (л. 72) и всѣхъ небесныхъ силъ, Михаила и Гавріила и прочихъ въ молитву привожу, остави ми грѣхи моя и отжени отъ мене всякъ блудъ и прелюбодѣйство и прочія злыя страсти, клевету, ревность, зависть и ярость, гнѣвъ, ненависть, тщеславіе и презорство, сребролюбіе, ску-
15 пость, обиду, котору, вражду, разженіе и похоть, ожесточаніе, объяденіе, піанство, клятвопреступленіе, горькую и мерзкую славу человѣческую. Боже мой, сія вся отжени (л. 72 об.) отъ мене и сотвори мя имѣти человѣкомъ въ униженіе, и во образъ мерзости, да не будетъ хвалящаго мя че-
20 ловѣка на земли, ни величающаго, и да не речеть никто же, яко Нифонтъ свѣтъ есть и избави мя отъ тщеславія человѣческа, Человѣколюбче Господи, и свободи мя, Милосерде, отъ похвалы прелестныя“.

И сице моляшеся блаженный, управляя свое житіе со
25 смиренномудріемъ и со многою кротостію и благоговѣнствомъ.

52. Во единъ же отъ дней глаголю (л. 73) шу ему и учащу о тщеславіи и смиренномудріи, и мнози *присѣдяху ту¹, и послушающе его. Умилившіе же ся о словесѣхъ его,
30 и поклонившеся² блаженному Нифонту, во своя отыдоша, радующеся и трепещуще, азъ же по отшествіи ихъ рѣхъ ему: „Что, господи, не воззришь ясиѣ³, егда кто тебѣ поклонится“? И рече ми: „Имъ убо падающимъ на носѣ мои, азъ же въ то время схожу умою⁴ во адъ и тамо лежу,
85 дондеже братъ встанеть поклонивыйся, и егда возстаеъ онъ

51 *1 оп. У²

52 *1 приходяху къ нему У² 2 преклонившеся Т² 3 ясиѣ Т²

4 оп. У² Т²

отъ ногу моею, (л. 73 об.) тогда и азъ отъ ада встаю: нѣсмь бо достоинъ, да сынове Божіи падаютъ ми на нозѣ, мерзку сушу и пуну и безстудну и оскверненну душею и тѣломъ“. Азъ же слышахъ, почудихся зѣло, и возстонахъ ⁵ и рѣхъ: „Господи, помилуй!“! 5

Онъ же рече: „Что дивишия о семъ, но потщися такоже и ты творити“. Азъ же ему рѣхъ: „Не вѣдаю, отче, како ми во адъ сходити“.

Онъ же паки рече: „Азъ же мню, чадо, яко нѣсмь до-
достоинъ ни подножію братіи и аще не мо (л. 74) жеши ¹⁰
такo творити, и ты поне на землю зри, и мысли присно въ
сердцы своемъ, *яко земля еси и въ землю помалѣ по-
идеши. Аще ли и того не можеши сотворити, и ты поне
сиде всегда глаголи во умѣ своемъ ⁶: Боже милостивъ буди
мнѣ грѣшнику и спаси мя“. 15

И сія ми прирекъ и ина множайшая, и запрети ми глаголя: „Егда стоиши, чадо, съ братією въ соборѣ церков-
нѣмъ, отнюдь не глаголи, ни шепчи, ни смѣйся, ни пой со
тщеславіемъ, ни красися человекъ ради, и вопрошахъ его,
да грѣхъ ли есть, еже сихъ не уда (л. 74 об.) лягися ихъ ²⁰
же глаголаши“.

Блаженный же рече ми: „Извѣстно ти буди, брате, о
сихъ, предъ Господемъ глаголю, яко множайше человекъ ⁷
святыхъ ангелъ Божіихъ собираются, и невидимо въ церкви
съ человекъ Бога славятъ, и егда начнутъ человекъ межъ ²⁵
себе бесѣды творити или осужати кого или смѣхъ, тогда
ангелы Божіи отходятъ отъ нихъ, оставльше пѣніе, и пла-
чутъ горцѣ человекъскія погибели, глаголюще: «О како есть
душа сего человекъ окаяннаго плѣняема діаволомъ и пре-
(л. 75) обидитъ страхъ Божій, а не имать на умѣ часа смерт- ³⁰
наго *и суда страшнаго ⁸ и муки вѣчныя и царства безко-
нечнаго».

Видѣ бо діаволъ таковыхъ безстрашіе, съ радостію при-
падаетъ ко уху и влагаеть нужная глаголанія и отводитъ
умъ человекъскій отъ Бога“. 35

Азъ же, слышавъ сія, ужасохся вельми, и оттолѣ стою

⁵ воставъ (исп.) Т²   ^{*6} оп. (пал.) Т²   ⁷ членъ (исп.) Т²   ^{*8} оп. У²

въ церкви Божіи съ великимъ вниманіемъ, поминая святаго поученіе и стыдяся ангель Божіихъ.

53. Иногда же возставъ отъ вечера, слышашъ словеса его яже ми (л. 75 об.) влагаше во уши, души моея наказаніе, и яко бысть первый часъ ноци, поимъ мя и изыдохомъ изъ дому и поидохомъ въ церковь святыя Анастасіи на молитву. Идущима же нама, слышахомъ злоглашеніе и смѣхъ и пѣсни бѣсовскія. Рабъ же Божій Нифонтъ, возстонавъ *и смутися¹, возведе очи свои на небо и пошепта нѣчто мало, 10 и ту абіе преста все бляденіе бѣсовское, и проидохомъ соблазнъ, ничтоже² зла слышахомъ, и егда минухомъ въ другую улицу, паки начаша бѣси срамословити.

(л. 76) Подивихъ же азъ безстудію бѣсовскому, святой же паки прослезився и на небо очи возведъ и помолився, 15 рекъ: „Господи, Боже мой, загради уста ихъ, да не блядутъ дондеже проидеѣѣ“. И доидохомъ въ честный храмъ мученицы Анастасіи и помолихома доволнѣ и тако оттуду поидохомъ. Идущимъ же намъ улицею Калуги³ и воззрѣвъ блаженный вверху вратъ цѣкаго дому славна, и видѣ⁴ ту сто- 20 ящу написанну икону Божія Матере и съ превѣчнымъ Младенцемъ, на руку Ея держимъ⁵, и волеви дары приносяще. Зря же святой (л. 76 об.) ниже тоя иконы, и видѣвъ — и се Господь Нашъ Іисусъ Христосъ псифіею⁶ вписанъ. И бѣ слава велика о немъ чудотвореній ради отъ него присно 25 бывающихъ. И того ради мнози народи Цариграда, съ великою вѣрою ту приходяще, молитвы совершаху во днехъ и въ ноцехъ въ чертозѣ. И егда видѣ пречистый той образъ блаженный Нифонтъ, приступивъ близъ, простре руцѣ свои къ нему, и ста, нача молитися, сице глаголя: „Господи, 30 Боже небеси и земли, Его же трепещуть и трясутся вся видимая и невидимая, (л. 77) призри на молитву раба Твоего непотребнаго, иже во грѣсѣхъ мнозѣхъ объять осмь. Ты убо, Господи, сшедь изъ нѣдръ невидимаго Отца, отъ Него же ся пѣси разлучилъ николиже, утаився небесныхъ силъ 35 и вшедь во святую утробу Преславныя Матере Своея Вла-

53 *1 Возобн. М¹. См. выше, стр. 418, вар. 8 ² оп. (оп.) Вх.¹ ³ Налуги (исп.) У² Т², налуги Вх.² ⁴ уарѣ У² М¹ ⁵ держимымъ М¹ ⁶ мусіею У² М¹

дычицы Нашей Богородицы и Приснодѣвы Маріи, образъ рабій примѣ и бывъ челоуѣкъ по всему подобенъ намъ развѣ грѣха, за неизреченное свое челоуѣколюбіе. Не остави мене, Господи, погибающа во множествѣ беззаконій моихъ, но явися, Владыко, въ сій часъ рабу Твоему милостію (л. 5 77 об.) мною и неизреченными щедротами; осѣни мя недостойнаго Святымъ Духомъ Твоимъ, явися, щедрый Благодѣтелю, на утѣшеніе окаяннѣй души моей, и просвѣти мя свѣтомъ неприкосновеннымъ⁷ Божества Твоего“.

54. И сице ему молящуся и исповѣдающуся Господеву¹⁰ на мнозѣ и яко источнику изо усть его исходящу¹ смиренномудрїя глаголы, и внезапно бысть шумъ велїи и яко водамъ многимъ мимо насъ текущимъ: се же исхождаше отъ образа того честнаго (л. 78) и приходаше къ нему свѣтопролитное² нѣкое благоуханіе и яко приближися до блаженнаго Святаго Духа животворная и присноистекательная благодать, и зѣло вниде въ сердце его, и восхитися отъ земля и явися на воздухѣ распростертими (sic) рунѣ имыи. И егда сниде оттуду и просвѣтися лице его, яко солнце, земля же не дадѣше ему по себѣ ступати, но яко волна²⁰ зыбашеся или яко губа гибашеся, убоавши бо ся его и постилашеся ему страхомъ. Святыи же самъ себѣ чюдѣшеся, како (л. 78 об.) яко безплотенъ и по воздуху ходя, яко безтѣлесенъ: слава бо Божїя обдержаше его и претворяше отъ тяготы въ легость, дебелость тѣлесная въ духовное претво-²⁵ряшеся естество: идѣже Божїе пришествіе бываетъ, тамо естеству уставы претворяются.

Иже бо Петру повелѣвый по волнамъ къ себѣ прїити и апостольскїи ликъ принесый на облацѣхъ на усненїе Пресвятыя³ Своея Матере, Павла же и до третьяго небесе во-³⁰схищенъ (sic) (л. 79), Той же и нынѣ, яко же хочеть, дѣйствуетъ своими угодники. Азъ же, братіе, забыхъ себе, видя таковая дивная чудеса, славная же и неизреченная, и въ той часъ ни бѣжати смѣя, ни стояти дерзая, но и смысла быхъ естествонаго погрѣшилъ, аще бы не святаго укрѣпля-³⁵емъ молитвами⁴. Таже святыи воздвиже мя и укрѣпи.

⁷ неприкосновеннаго В¹

54 ¹ исходящїи М¹ ² свѣтопролитїе Т² ³ пречистыя С¹ С³ ⁴ Обр. М¹ (л. 25 об.) Возобн. на стр. 424, § 55, вар. 2

55. И изыдохомъ во ино мѣсто, идѣже блудница живетъ. Узрѣвъ же¹ блаженный человекъ, яко и каженника, его же и мнѣ показа, внѣ храма стояща, зѣло уныла, дланію (л. 79 об.) лице свое покрывъ и плакаше сицеѣмъ образомъ, 5 яко мнѣти и небо съ нимъ плачуще, и овогда рыдалше, овогда же, рущѣ воздѣвъ, моляшеся, стоя и плача, иногда же поддерживаше ланитѣ дланьма, и стояше, яко изумився, позыбая главою со стенаніемъ, овогда же дряхль сый², стояше долу понича. Се же видѣвъ святой, умилился, начать 10 плакати и егда же близъ юноши быхомъ, пачать блаженный его вопрошати: „Бога ради, брате, повѣждь ми, кая ти (л. 80) напасть зѣльна случилася, имъ же тако плачешися и еси уныль выше мѣры? Не скрый мене, Бога ради, молю ти благообразнѣ, желаю бо увѣдѣти, коего чину еси и ка- 15 ковыхъ родителей своихъ, имани ли ихъ или лишень еси и о нихъ плачешя“.

Онъ же отвѣща: „Естествомъ преславне Нифонте, азъ ангель есмь Божій, и яко же вси христіане, вонъ же часъ крестятся, приѣмлють отъ Бога посылаема ангела на сохра- 20 неніе живота его, и прилучися мнѣ послану (л. 80 об.) быти отъ Бога на сохраненіе человекъ нѣкоего; онъ же мене оскорбляетъ, беззаконіе творя. И нынѣ въ беззаконномъ дому семь, яко же видиши, лежитъ со окаянною онепцею³ блудницею. И се уже не могу зрѣти беззаконія его, еже той 25 творить. Да како ми не плакати, зрящу сего душею и тѣломъ въ сквернѣхъ погибающа. О, въ какову тьму образъ Божій волею вдавается“!

Блаженный же Нифонтъ рече ему: „Да почто ты не наказуеши его, да убѣжитъ (л. 81) темнаго грѣха“?

30 Глагола ему ангель: „Понеже не имамъ мѣста приблизитися къ нему, отнелѣже начать творити грѣхи, рабъ есть бѣсомъ, и ни единыя же власти не имамъ на немъ“. Святой же рече: „Откуда глаголеши, яко власти не имани на немъ, а Богъ тебѣ, якоже глаголеши, поручилъ его отъ 35 крещенія“?

Паки рече ангель: „Послушай, рабе Божій Нифонте: Богъ Нашъ естествомъ человекъ самовластна сотворилъ, и

даде ему волю, и, имъ же путемъ хоцеть, (л. 81 об.) ходить. Показаль бо ему тѣсный путь и пространный и глаголаше, яко тѣсный путь—прискорбенъ, иже ведетъ произволяющаго въ животъ вѣчный, иже ся кто его держить, паки же пространный путь есть, иже ведый въ погибель всякаго произволяющаго, понеже милосердый Господь естествомъ благъ есть, и даде чловѣку разумъ и самовластіе, да иже пространный путь возлюбитъ, той снидетъ по нему во огнь вѣчный, *а иже по скорбному ходяи, снидетъ въ (л. 82) животъ вѣчный⁴. Да кое наказаніе могу сотворити азъ на чловѣцѣхъ семъ, его же Богъ поручилъ хранити: самъ бо Господь пречистыми Своими усты во евангеліи наставляеть и учитъ всѣхъ уклонятися отъ злыхъ дѣлъ и никтоже отъ чловѣкъ внемлетъ, якоже подобаетъ внимати, но вси во свою волю уклонишася, сластію⁵ отъ бѣсовъ прельщаеми, но мало нѣгдѣ присныхъ его рабъ, иже волю святую безъ лѣности творять⁶.

Праведникъ же рече къ нему: „Да что ради простираль еси (л. 82 об.) руцѣ свои на небо и толь ужасно стонеша“?⁷

Ангель же рече: „Зрѣхъ бѣсовъ множество играющихъ и руками плещуще, иніи же свиряюще, и ругаются созданію Божію: радость бо имъ велія чловѣческая пагуба. Да того ради разгорашеся сердце мое на студныя бѣсы.

Молюся Господеву да избавитъ свою тварь отъ бѣсовскаго омраченія и да ми дасть обрадоватися поне единъ день о возвращеніи его и покаяніи. Еще же моляхся и о семъ, да мя сподобитъ щедрый Господь превратити душу раба Своего (л. 83) на добронравіе и поставити чисту, бодру и трезвенну сущу“.

И сія рекъ ангель, невидимъ бысть⁸.

56. Отшедшима же нама, блаженный ко мнѣ рече, яко „смерднѣе блуднаго грѣха ино нѣсть Богу, и аще хоцеть блудникъ покаятися, то вскорѣ его приметь Господь, наче всѣхъ беззаконникъ и грѣшныхъ, *понеже отъ естества есть 35

*4 оп. В¹ С¹; С³ доб. это позже ⁵ слабостію Т³ ⁶ отъ него В¹; отъ насъ Вх.¹ Т²

грѣхъ, осилѣть же кого скоктаніемъ діаволь¹ и аще кто
хочеть отгнати его, то бдѣніемъ и малояденіемъ отженеть и⁴.

Грядущима же нама путемъ, и уча (л. 83 об.) ше мя
святый, увидѣхомъ челоуѣка широкимъ путемъ идуща,
5 отверзе ми святый внутренніи очи, и видѣхъ тридесять бѣ-
совъ около его крамолующа, ови яко мухи омрачаху лице
его, ови же яко комаріе свиряюще во уши его, иніи же по-
вѣсившеся по шеи и по руцѣ и по нозѣ, и срамныхъ удѣ-
сѣхъ держащеся, и влачахуть его безъ милости — овъ сѣмо,
10 овъ онамо.

Азъ же, се видѣвъ, слезами объять бывъ. „Кто суть“,
помышляхъ, „иже триє суть въ нихъ вели (л. 84) цы бѣсове“?

И откры ми святый, глаголя, „яко то есть единъ блуд-
ный бѣсъ, другій же прелюбодѣйный, а третій, иже содом-
15 скій грѣхъ творять², а во ухо свищуть ему, *отчаяніе сѣ-
ютъ въ немъ³, а еже лица омрачаютъ, то срамъ и страхъ
отъемлють отъ него, да больма студодѣйствуетъ. Се отъ
Бога ми, рече, явися откровеніе“.

И пакы поидохомъ, и видѣхомъ ангела его хранителя,
20 далече отъ него ходяща и держаща въ руцѣ своей деснѣй
жезль нѣкако украшенъ и тонокъ, быше же на концы (л. 84
об.) его цвѣтець красенъ зѣло, идяше же лицемъ унылымъ,
долу пониче, зѣло скорбя того дѣля челоуѣка, понеже быше
той челоуѣкъ въ гортани адовѣ, прелюбодѣяніемъ впадъ,
25 зане на мужскій и на женскій полъ возбѣшеніе имяше
блудное.

Святый же, видѣвъ и, воздохнувъ, прослезися, и руцѣ
свои на высоту небесную простеръ и рече: „Да поне едину
молитву сотворю о немъ къ Богу“.

30 И се врази устремшася на святаго, яко множество ко-
маровъ, и объядуху мышца его, не дадуще молитву о немъ
творити къ Богу.

56 ¹ оп. Т² ² якоже невозможно слышати о сихъ, не токмо ви-
дѣти, страха же и ужаса вельми наполнишася, отъ таковыхъ бѣсовъ
страшливыхъ, нечистыхъ духовъ мерзкихъ доб. У² М¹ *³ и всяческими
злыми своими ухищреніи во отчаяніе приводятъ и всѣвають ему вси
злыя мысли дабы волю ихъ творилъ и во адъ душу его низводятъ,
въ погибельный тартаръ М¹

Се же, отцы и братія, ово своима очима видѣхъ посѣ-
 шеніемъ святаго молитвы, ово же и отъ неложныхъ усть
 его слышахъ, и объять мя страхъ великъ и ужасъ неиспо-
 вѣдимъ, *понеже видѣхъ, яко николиже видѣхъ⁴ и слышахъ,
 ихъ же николиже слышахъ. 5

57. Имяше же и сей святой трудъ. Егда бо хотяше
 мало сна пріяти, всегда бо на голѣй земли спаше и полага-
 гаше камень возглавіе себѣ, и потомъ стоня и плача, поя по-
 грѣбальная, яко и погрестися (л. 85 об.) хотяше, и прочитая
 отъ Апостола и евангелія и ина нѣкая¹ дѣйствуя, прекре- 10
 щая ложе свое, и тако почивая на камени главою.

И егда пристушаху на нь бѣси, во снѣ страхующе и не
 дадуше ему поспати, и ту абіе во снѣ отгоняше ихъ и, силу
 духовную воспріимъ, біяше ихъ крѣпко и, укоряя и уничи-
 жая, посрамляше я вельми, возмуцая ихъ. Тѣмъ же и бѣси 15
 сумнящеса и страхомъ одержими отбѣгаху, глаголюще: „Что
 сотворимъ жестокому сему, понеже зѣло біе (л. 86) ть ны,
 и коритъ и уничижаетъ родъ нашъ? Воистинну побѣди-
 хомся отъ сего“.

Возлежану нѣкогда святому въ тонцѣ снѣ и се пріиде 20
 діаволь, нося съ собою оружіе, и хотяше преподобнаго убити,
 страпа и устремляеся на нь, и скрежеташе зубы своими на
 блаженнаго и, внезапно побѣжавъ, велимъ гласомъ воскрича:
 „О горе мнѣ, окаянному, отъ Тебе, Пресвятая Маріе! Всегда
 бо сего жестокаго храниши и мене лютѣ опаляеши“. 25

Сія же слыша святой, возрадовася зѣло и позна, яко
 присно хранитъ его Святая (л. 86 об.) Богородица и вельми
 помогаетъ ему.

Имѣяше бо святой обычай во время, егда спати ему,
 взимаше отъ масла отъ кадила Богородицы и помазоваше 80
 съ великою вѣрою чело свое и уши, выю же и сердце и
 тѣмъ побѣждаше діавола, и познавъ силу священнаго масла
 Пресвятыя Богородицы, *всегда мазався усняше².

58. Иногда же сѣдящимъ намъ и учаше мя о тщесла-
 вїи глаголя, „яко духъ есть тщеславїя, чадо, многообразенъ 35
 зѣло и бѣда велїя отъ него бываетъ рабомъ Божиимъ: по-

⁴ оп. Вх.¹

57 ¹ многа В¹   ² оп. Т²

важдаетъ¹ бо діаво (л. 87) лъ страстію тщеславною кого, глаголя: «Виждь въ зеркалѣ лице свое и колико удручилъ еси пощеніемъ, и оттого ты человекъцы имуть велика, понеже Богъ прославилъ ты есть, ты же тихо ступаніе имѣй, и долу
 5 поникъ ходи, да ты человекъцы видѣвше, чтуть вси». Иногда же бѣсъ глаголаеть человекъку, во умъ ему влагая: «Воздыхай и очи возводи на небо часто съ тихостію, да ты именуютъ человекъцы: «Сей есть великъ отецъ», и потомъ вложитъ въ мысль, (л. 87 об.) яко дано ти будетъ на земли
 10 царствовать—овому же епископствовати или святительство, но паче потщися сердечная сохранить, да сотвориши чудеса и знаменія, яко же ти подобаеть»². Егда бо бѣхъ въ началѣ, плачася грѣховъ своихъ и о покаяніи прилежахъ, тогда ми найде духъ тщеславія и вложи ми въ сердце веселіе, отго
 15 няя всяку печаль и утѣшая мя, глаголаше: «Ты отселѣ велиій еси, и нѣсть тебѣ точенъ никтоже отъ сущихъ на земли»; овогда же яко (л. 88) фиміанъ благовонный въ ноздри бѣси влагающе, глаголаху: «Виждь, како ти ангели Божіи предостоятъ невидимо, кадыще твою святость». И потомъ глаго
 20 лаше ми: «Блаженъ еси, Нифонте, яко побѣдилъ еси діавола».

Богъ же, не хотая смерти грѣшному, но въ разумъ истинный желая пріити своему созданію, тѣмъ же и мнѣ недостойному даде разуужденіе и уразумѣхъ, яко духъ есть тщеславія сія влагаетъ ми, хотя мя своимъ лукавствомъ
 25 (л. 88 об.) прельстити: глаголаше бо ми: «Ты еси святой мой, и кто есть инъ таковъ на земли, яко же ты, угодниче мой великій».

Азъ же прослезився горцѣ и рѣхъ: «Горе мнѣ, окаянному; вѣмъ бо и азъ, яко нѣсть на земли такова беззакон
 30 ника и сокрушахъ душу мою и смиряхъ сердце мое, и пакы тщеславія духъ наступаше ми, глаголя: «Виждь, яко вышши еси всѣхъ человекъкъ, свѣтило еси велие, и добрый пастырь и учитель», хотя мя пре (л. 89) лѣстити сими глаголы. Поразумѣвъ же азъ пронырство лукаваго и глаголахъ въ
 35 себѣ: «Блюди, Нифонте убогій, и не погуби души своея, и да не украдетъ пагубникъ льстивый, глаголя тебѣ, яко вышши еси всѣхъ человекъкъ». Зри и вонми, душе окаянная, и

58 ¹ побѣждаетъ У² ² епископу доб. В¹

не ослабляйся и не возносися, ни величайся, но яко едино зерно въ житницѣ лежи и веѣмъ зерномъ одиначе подобно. Тако и мы, душе, яко единъ человекъ отъ веѣхъ человекъ, и веѣмъ есмы подобни, и якоже гроздь многи зерна имать, и вси другъ (л. 89 об.) другу подобообразни, и единоестественни. Такожде и мы, душе, отъ того же брєнїя, отъ него же вси человекы создани суть. Смотри убо, яко земля еси и въ землю помалѣ *паки поидеши³; прочее же разумѣй, яко блудникъ еси, и на судъ привлеченъ будеши, и по дѣломъ воспрїемлєши. Разумѣвая, поразумѣвай грѣхи своя, 10 окаянне и страстне, и плачєся, омраченне, горькаго онаго вѣка утрашєся, иже ждєть тя снѣсти въ горести смраднаго дыма и темнаго о (л. 90) гнѣ селєнїе съ подобными ти блудники во вѣки. Сїя помышляй, а не возносися, глаголи, яко праведнѣе еси человекъ, душу имый далече сущу отъ 15 Бога⁴.

И бѣ видѣти, братїя, удивленїя достойно житїе блаженнаго Нифонта, присно бо съ бѣсы которающаяся, и обрабѣся, коряше я, и проклиная и осуждая, и въ вѣчный огонь отсылаше ихъ. Они же со стыдомъ отбѣгаху отъ него 20 посрамлєни.

59. И паки ми святый повѣдая, глаголя: „Приде ми нѣкогда бѣсъ, глаголя: «Отселѣ има (л. 90 об.) ши знаменїя и прєславная чудеса творити, мною ти Богъ посла такуюю благодать и прославится имя твое вельми во веѣхъ языкъ 25 цѣхъ, угодилъ бо еси Богу зѣло». Сїя рекшу льстивому, азъ же, ругаяся ему, глаголахъ: „Пожди и начну ти отселѣ знаменїя творити. И се камень великъ лежаше и рѣхъ къ нему: «Тебѣ глаголю, каменю, отъ дара принесеннаго *ми отъ сего¹, иже бесѣдуєть ко мнѣ, велю ти: преиде на ино 30 мѣсто». И не движєся камень отнюдь съ мѣста. Азъ же помѣяхся пронырству его, (л. 91) глаголя: «Виждь, пронырливый лестче, яко даръ твой ничтоже успѣваетъ». И сїя рекъ, плюнухъ на лице безстуднаго, глаголя: „Сїй даръ имамъ отъ Бога Моего, еже присно смиратєся, и Господь 35 ти повелѣваетъ, дїаволе, мною грѣшникомъ, иди въ бездну

*³ поидемъ паки Т³

59 ¹ много (исп.) Т²

адову ко отцу своему Сатанѣ, во вѣки вѣкомъ во огни уготованнѣмъ мучися». И сія ми рекшу, безвѣсти бысть діаволь^а.

60. Нѣкогда же блаженному Нифонту стоящу на молитвѣ предъ Богомъ, руцѣ свои на небо воздѣвъ, и ста созади его бѣсъ¹ тпеславія и превозношенія, и вложи во умъ его, глаголя: (л. 91 об.) „Великъ еси, Нифонте, и ни кій же во святыхъ бысть таковъ; подобенъ еси Богу^а“. И егда воздѣваше руцѣ свои на небо зря, и паки тоже ему бѣсъ влагая: „Подобенъ еси Богу во всемъ, Нифонте“.

10 И внезапно бысть умомъ² восхищенъ на небо, и видѣ славу Божию неизреченную.

И возарѣ, како Богъ содержитъ весь міръ, и каковъ есть вышній Іерусалимъ, и како Богъ десною своею рукою содержитъ небо и землю и море, и вся, яже въ нихъ, и всю тварь види (л. 92) мую и невидимую, и бысть гласъ страшень же и сладокъ: „Блюди, Нифонте, аще ты содержиши небо и землю и всю тварь, и елико возможно ти видѣти, показано, и зри величество пресущественнаго существа Божія и непостижную премудрости Его силу и помысли, что еси ты противу сему, *и Создавшаго тя разумѣй, и не помысли къ тому, яко³ подобенъ еси Богу и равенъ Его величеству: бѣсовское то есть поважденіе⁴; но блюди, да не прельститъ тя спа (л. 92 об.) дшая денница, иже восхотѣвъ престоль свой поставити надъ звѣздами и быти подобенъ Вышнему, нынѣ же во дно адово сииде, тѣмъ же имъ же самъ паде и Адама прельсти и присно хотящимъ *покаятися, зачиная, глаголетъ: яко «подобенъ⁵ еси Вышнему», и блюди, да не прельщенъ отъ него будеши“.

Сія слышавъ, узрѣ всяко, яко содержитъ Богъ весь міръ и како есть устроено небо и земля и отъ сего видѣнія святыи въ велицѣ ужаси бысть и поразумѣ себе къ Божию вели (л. 93) честву, колико меньши, яко едино зерно просяно противу небеси и земли, и разумѣ, что видѣ и что бысть ему въ сердцы его. И плеваше самъ на ся, понося и бия и укоряя, глаголаше: „Изгубителю, о псе, гнили смрадные исполненне, не мниши ли, яко и человекъ въсѣхъ

60 ¹ діаволь доб. Т²; бѣси Вх.¹   ² Т²: написано: шумомъ и взято въ квадр. скобки   *³ оп. В¹   ⁴ наважденіе В¹   *⁵ оп. Вх.¹

хуждыши еси! О губителю, о безстудне, гдѣ ти бысть умъ, яко тольми еси покраденъ и подемянь (sic) отъ діавола, яко и на Бога возвыситися помышленьми. О злаго омраченія изволенія, каль сый и смертенъ во единъ часъ и къ Богу (л. 93 об.) приравняешися, отъ лукаваго поругаемъ еси. 5

О безстудне, не срамляеши ли ся, о уроде, о лукавый смраде, о горе тебѣ на судѣ, окаянне, камо ся тогда дежеша и камо бѣжати имани отъ лица славы Божія, отъ него же лица небо и земля бѣжати тогда. Чтѣ сотворилъ еси и како отвѣщати имани и о чемъ прежде начнени глаголати тамо: 10 о прелюбодѣйствѣ ли, о блудѣ ли или о лжи и клеветѣ? О кихъ согрѣшеніихъ первіе судъ пріимеши или о за (л. 94) висти и гордыни и тщеславіи, а еже о превозношеніи и хулѣ, чтѣ речеши, понеже гордымъ Богъ противится, и смиреннымъ даетъ благодать. О горе тебѣ, Нифонте бляди- 15 вый беззаконниче, и не дозвѣтъ ли ти прежнія своея злобы, но и еще помыслилъ еси равень Богу быти. О первая и высокая въ злобахъ!“

И сія глаголя рабъ Божій, возставъ изъ глубины сердца и рече: „Помилуй мя, Боже, согрѣшившаго ти и не 20 отвратися смиреннаго и осужденнаго душею, убога и отъ всѣхъ добродѣтелей нища, и прости мя (л. 94 об.) милостію Своею, благій въ щедротахъ и неизреченный въ милостехъ, Ты бо вѣси, человѣколюбче, человѣчу худость, и немощь, и трудъ; исцѣли мя, Господи, и исцѣлѣю, и благодатію Твоею 25 вразуми мя и, ими же вѣси судьбами, спаси мя, отъ тайныхъ моихъ очисти мя и отъ чуждыхъ пощади раба Твоего“.

61. И сиче помолився праведный, и оттолѣ вѣдяше, како хотяше къ нему діаволь приблизитися. И ту абіе гла- 30 голаше, проразумѣвая отъ божественнаго откровенія: „Камо идеши, окаянне“? (л. 95) И тѣмъ отгоняше его отъ себе, студа исполненна. Діаволь же, аще и присно побѣждаемъ бываше, но обаче не отступаше отъ святаго и издалеча присно послѣдуя окаянный, день и ноць покушаяся его прель- 35 стити или во оклеветаніи, или въ прогнѣваніи, или осудити кого понужаше святаго, или клятву преступити, или да зазритъ кому, влагая въ сердце ему. И вѣмъ всяко покушашеся лукавый, уловити хотя праведнаго, и не можаше, по-

неже неприступенъ ему бысть блаженный и сѣти плетый¹ и душетлѣнныя стрѣлы² нань (л. 95 об.) пуцаая.

Святый же благодатию Божию вся отражаше и невредимъ отъ нихъ пребываше.

5 И нѣкогда видѣвъ святый Нифонтъ, како идуть бѣси прельщати челоувѣки, влагаху челоувѣкомъ своимъ лукавствомъ скорби велики. Они же, не разумѣюще ихъ прельщениа, яко отъ бѣсовъ есть скорбь, въ житейскихъ плетушеся и отъ скорби тяжки другъ на друга возстаяху—ово
10 оклеветаніемъ и осужденіемъ и уничиженіемъ томящеся, отъ бѣсовъ мучими различно, и выпадоу (л. 96) ще въ грѣхи велики, *на которы³ и еже помнити зло на друга учаху неразумныя, наставляюще и понужающе на всякое беззаконіе и неправду.

15 И се видѣвъ Божій рабъ, прослезися, глаголаше: „О злыя злыхъ злобы бѣсовскія и челоувѣческаго многого неразумія, яке бо влагають челоувѣкомъ въ совѣсти, они же не разумѣюще яко отъ бѣсовъ бываемая въ сердца ихъ гнѣвныя мысли и творятъ вскорѣ бѣсовское поученіе.

20 А лѣпо бы намъ раземотряти (л. 96 об.) своя мысли и тако творити дѣла наша.

62. И учаше блаженный всѣхъ, глаголя: „Братіе¹, блюдитесь отъ бѣсовскаго прельщениа и не повинуйтеся скверной его воли. Видѣхъ азъ челоувѣка нѣкое² дѣлающа ручное дѣло, и внезапно пріиде муринъ великъ, образомъ же аки смола, и пошепта во ухо челоувѣку тому. *И отыде къ другому челоувѣку дѣлающу ручное же дѣло, иже близъ его, и пошепта³ и тому.

И внезапно остависта челоувѣцы ручное дѣло и начаста
30 межъ со (л. 97) бою брань велию имѣти и не бѣ въ нихъ мира видѣти, но присно которающеся, черный же онъ велими радуяся и преходя безпрестанни отъ сего ко оному и влагая во умъ ихъ многія неподобныя глаголы, челоувѣцы же другъ на друга и рупѣ возложипа, таже и иніи чело-
35 вѣцы, иже не разумѣвше и тіи бѣсовскія прелести, пристав-

61 ¹ ловащія доб. У² ² оп. М¹ ³ нѣкоторыя (исп.) У² М¹

62 ¹ Сюда вставлены предыдущія фразы: „А лѣпо... наша“ (изъ § 61) В¹ ² нѣкоего С¹ С⁸ ³ оп. Т²

ше къ нима, таже и множество бѣсовъ снидошася, и бысть крамола велія.

Сія же видѣвъ блаженный, возмущашеся сердцемъ и глаголаше: „О преле (л. 97 об.) сти, о смрада бѣсовскаго, о неразумія челоувѣческаго, зри убо, како подвижутъ вражду 5 другъ на друга и не разумѣюще вся неподобная творять“⁴.

И потомъ святыи ходя и обрѣте челоувѣка обѣдующа съ женою своею и съ чады. И видѣ предъ ними юношы 10 благообразны во свѣтлыхъ ризахъ, престоющихъ со благоговѣніемъ, руцѣ къ персемъ имуще приложени. Бѣ же ихъ 10 числомъ елико и ядущихъ. *Святыи же вельми сему удивляшеся, глаголя: „Убо что се преславное чудо: како сѣдящи въ послѣдней нищѣ сущи, а предстоящи зѣ (л. 98) ло свѣтлы ризы имущи?“⁵. И не домышляшеся о семъ, и помолися со слезами Богу, да явить ему, кто суть предстоя- 15 щии ти, и что тако *сѣдящи почтени отъ нихъ⁶.

И посла къ нему Господь ангела своего и глагола ему: „Предстоящи — ангели суть Божіи, *повелѣніе имуть 20 отъ Бога, да во время обѣда предстануть, яко добрии Божіи служители⁷, идѣже бо бываетъ яденіе съ молчаніемъ и съ 20 молитвою, ту предстоятъ ангели Божіи, руцѣ къ персемъ пригнувши, а егда начнутъ челоувѣцы, ядущи на трапезѣ, ино что глаголати неугодное Богу, празднословіе или хулу (л. 98 об.) на кого или оклеветаніе и осужденіе и брашно хулити—ово глаголюще добро, ово же не добро или смер- 25 дить,—и тако, яко же дымъ отгонитъ пчелы, сице и злыи бесѣды отгонятъ ангелы Божіи. Отшедшимъ же святымъ ангеломъ, тогда приходятъ темныи дуси, лукавыи бѣси, и вѣвѣаютъ многія нелѣпныи рѣчи посередѣ ядущихъ, таже отъ празднословія и до сквернословія, дондеже въ великъ грѣхъ 30 нисходятъ“. „И того ради бываетъ на ны гнѣвъ Божій, и небо затворяется и плодомъ пагуба, понеже пицу приемоуще безъ страха и ядятъ безъ благодаренія“.

И сія святыи глаголя, удиви слышащихъ.

63. И нѣкогда сѣдящу святому наединѣ въ келіи 35

⁴ Здѣсь обр. М¹. Возобн. въ § 75, вар. 4, стр. 451. *⁵ оп. У² *⁶ впочтени *сѣдящи готъ нихъ С¹ (со значаками а, в, г, л. 75) *⁷ оп. У² ⁷ бо- жии доб. Т²; ядущи на трапезѣ доб. В¹

своей, прииде къ нему нѣкій братъ и глагола: „Отче Нифонте, како стяжалъ еси безмѣрное смиреніе, иже и отъ всѣхъ почитаемъ еси и толико смиряешися, и, зѣло похваляемъ, осуждаешися присно. Хошу увѣдѣти о семъ, побвѣждь ми, Бога ради“.

Святый же отвѣща: „Вѣстно ти (*) буди о семъ, чадо (1). Нощю бо и дню приношу предъ ся грѣхи своя, дважды и трижды и четырежды, яже беззаконнѣ сотворихъ“. (л. 99 об.) И сихъ помышляя, болю душею зѣло, и сего не вѣмъ, сотворихъ ли что благо предъ Богомъ. И того ради не превозношуся: аще бо и слышать уши мои хвалы, то уничижаю себе¹. *Аще ты хвалиши единою или дважды въ недѣли², азъ же присно и по вся часы себе уничижаю и противо похвалъ во урокъ влагаю, и мню себе пса смердяща и изгнила, червей полна и смрада, и на гноищи поверженна“.

Глагола ему братъ: „Рцы ми, отче, коєю виною мнози отъ человекъ ненавидятъ праведныхъ; ови уничижаютъ и блазнятся о нихъ, ови хвалятъ, ови же хулятъ и поношаютъ имъ. Они же ни отъ похвалъ вреждаются, ни отъ хулы“.

Блаженный же отвѣща: „Чадо, зѣло пользуется праведника человекская хула, и яко же доброта круга небеснаго украшается звѣздами, такоже и хулы человекскія 25 украшаютъ праведныя вѣнцами.“

Видѣхъ бо азъ праведника пятьдесятъ вѣнецъ приимша на день“.

*Глагола ему братъ: „Скажи ми, отче, како праведникъ пятьдесятъ вѣнецъ приимъ на день“^{3?}
30 (л. 100 об.) И глагола святый: „Мужъ, его же ти повѣдаю, живяше во градѣ семъ, зѣло благонравенъ, и многи добродѣтели творяше, и ко всѣмъ благъ, дальнимъ и ближнимъ, и всѣхъ человекъ вмѣняя, яко ангелы Божія. Они

(*) (1) Рук.: во семь а буди г чадо: киноварныя а, в, г, вводятъ рядокъ словъ, принятый въ изданіи.

63¹ и о видѣніи вѣнецъ хулы ради человекскія доб. У² *² оп. У² *³ оп. В¹ (пал.)

же, научени быша отъ діавола, зѣло его гнушахуся, и вмѣняху его яко злодѣя—овіи глаголаху, яко лукавъ есть, овіи же глаголють, яко въ ересь впальъ есть, понеже обычайъ есть діаволу ненавидѣти святыхъ рабъ Божіихъ. И егда самъ не возможетъ побѣдити ихъ, тогда науча (л. 101) етъ челоуѣки 5 послушающія его, да сотворятъ святому пакость или поне на гнѣвъ его подвигнутъ. И тако нань клеветуше и осуждающе.

Онъ же слышавъ радовашеся и моляше Бога, глаголя: «Господи, даждь милость ненавидящимъ мя и завидящимъ 10 ми, и клеветующимъ на мя, такоже и поношающимъ и уничтожающимъ мене, да не постраждутъ что зло мене ради, ни въ нынѣшній вѣкъ, ни въ будущій, ни въ часъ смерти, ни на воздухъ, ни въ день судный, но сотрый и сокруши невидимаго врага діаво (л. 101 об.) ла, иже научаетъ челоуѣки 15 всякому беззаконію и смущаетъ рабы Твоя своимъ злымъ пронырствомъ. Но молю Тя, милосердаго Господа и незлобиваго Царя и всецедраго Владыку, помилуй ихъ по велицѣй Твоей милости, и якоже отъ мене, грѣшнаго, не отвращаеши Своего праведнаго лица, припадающаго Ти 20 присно и просяща богатя Твоея милости, не отвори, Благій, и отъ нихъ Твоего божественнаго лица, иже хулятъ мя и поносятъ, но спаси ихъ и помилуй *милостію Своею и покрый ихъ щедротами Твоими. Оцыети (л. 102) грѣхи ихъ 4 и просвѣти разумы ихъ во вѣки вѣкомъ, аминь». 25

Сиде праведный моляшеся за ненавидящая его и оклеветаящая.

Еликожды бо на день моляшеся за ня, толикожды ангелъ Божій схождаше и возлагаше вѣнецъ на главу праведнаго отъ каменія драгача, но ни праведный того не вѣдаше, яко 30 о всякой молитвѣ вѣнчевашеся, но присно Богу о нихъ моляшеся всею душею, а Богъ невидимо вѣнчаше его.

Да сего ради, брате, Богъ праведнымъ попускаетъ укоризпу пріимати и уничтоженіе веліе, да тѣмъ умножить имъ вѣнцы и славу, и мно (л. 102 об.) жество своея благодати". 35

64. Братъ рече паки: „Се ми 1 укажи паче всего, чест-

*4 оп. Т²

64 1 научи доб. Т²

ный отче, како суть мнози благонравни и ничтоже зла творятъ, а мнози прости соблажняются, ихъ зряще и глаголютъ: «аще бы хотѣли сіи спастися истинно, то лѣпо имъ жити въ пустыни, а въ міръ семъ остающіи, тыя тщеславны и лицемѣрны, елико ихъ остають, да наслаждаются славы человѣческія»“.

Глагола ему святыи: „Чадо, не мѣсто спасаетъ человека, но потщаніе доброе. Да вне (л. 103) мли убо, азъ ти укажу: отъ божественнаго писанія прежде бываемыхъ и бывшихъ въ древнихъ родѣхъ, како Енохъ, въ житіи семъ суетнѣмъ живый, и угоди Богови; и чудо преславно и удивленія многа достойно: како жену и дѣти имѣя и посредѣ скверныхъ человѣкъ живый, а взять бысть живъ отъ земля къ Богу. Зри же и Авраама, како другъ Божій наречеса, 15 жену имѣя и триста и осмьнадесять домочадець служащихъ ему, и множество злата и сребра — и ничтоже ему бысть споны ко спасенію. Смотри же и Лота, гдѣ и той (л. 103 об.) живяше: не посредѣ ли соблазна діаволя въ Содомѣхъ. И многаяжды видѣ праведный предъ собою творимъ той содомскій грѣхъ, злую пагубу душетлѣнную, и никакоже ихъ осуди. Тѣмъ же Богъ призрѣ на смиреніе его и не погуби праведнаго съ нечестивыми.

Разумѣй же и о Іовѣ праведнемъ, иже бысть царь сущимъ на Востоцѣ, и богатство и славу велию имѣя, жену 25 же и дѣти, и рабы многи и рабыни, и въ таковѣмъ житіи сый, разумомъ многимъ спасеніе получи. Также и Исаакъ, (л. 104) и Іаковъ, Іосифъ же и прочіи мнози — не угодиша ли Богу, посредѣ міра живуще и попеченіемъ отягчаеми многимъ.

30 Что же ли Моисей, что же ли Даниїлъ или тріе отроцы — овъ въ Чермнѣмъ мори, овъ въ ровѣ, ови же посредѣ пеци горящія, призваша Бога и услышани быша и спасошася.

Како Іона во чревѣ китовѣ помолився и услышанъ 35 бысть, а разбойникъ тѣмы² зла сотворивъ, на крестѣ вися, единъ гласъ испусти, породу отверже. Имамъ бо и многи, аще начну глаголати о нихъ по ряду, умедлити имамъ

² много В¹

много время (л. 104 об.), яже суть о Езекии и Манасии и Навходоносорѣ и о блаженнѣмъ Давидѣ и о Аравѣ блудницѣ. Смотри убо, чадо, како ти вси угодиша Богу различными подвиги. А блаженнаго Павла самъ вѣдаеши, каковъ бысть гонитель христіанству и, обратився къ Богу, бысть **5** верховникъ.

И се явственно есть отъ богодухновеннаго писанія, яко на всякомъ мѣстѣ есть спасеніе же и погибель, да о томъ не буди прекословя. А еже глаголеши, яко праведній, иже въ мірѣ живутъ овѣмъ на спасеніе, овѣмъ же (л. 105) и на **10** большее осужденіе,—внимай, чадо, азъ ти малымъ указаніемъ явѣ сотворю.

Не зриши ли, чадо, егда Богъ *дождь пушаетъ на землю ³, не всѣмъ есть угоденъ—ови глаголють, яко плодомъ пагуба отъ сего, ови же глаголють: «Слава Тебѣ, Боже, яко **15** даль еси земли влагу».

Зри же и зимное время, еже есть морозе велицыи: тогда нищии глаголють: «почто Богъ толику студень сотворилъ есть да измираемъ, мучими отъ нея», а богатіи тогда наипаче веселятся и противу морозу ошолчаются (л. 105 об.) **20** теплыми одеждами и иными драгоценными порты, и виномъ многимъ утѣшаются и пищаи различными насыщаются. Внимай же паки, егда и лѣто не вси хвалятъ—ови глаголють, изнемогающе отъ зноя: «Горе намъ, горе намъ, камо дѣтися отъ теплоты сея мучимымъ; ови же глаголють: **25** «Лучше есть въ зиму—тогда бо ни комаровъ, ни мухъ не бываетъ; нынѣ же отъ нихъ злѣ страждуще погибаемъ, *не токмо человекѣцы, но и скоты». И не глаголю ти прочее о твари ⁴, но и Содѣ (л. 106) теля всея твари како хулить, а иже безчисленно и неизглаголанно отъ Него облагодѣтель- **30** ствуемы присно, понеже создани отъ Него и воспитани, и всякія благодати исполнени быхомъ, и всегда пророки наказуемы, и законодавцы умудряемы. Мы же, забывше благодать его и человекѣколюбіе, неблагодарни быхомъ.

Самъ прещедрый Сынъ Божій, Господь нашъ Іисусъ **35** Христосъ не отвратися насъ грѣшныхъ, но своимъ неизре-

*³ дождитъ на землю В¹ *⁴ оп. Т²

ченнымъ милосердіемъ, сииде на землю, да възышетъ заблужд-
шяя и просвѣтитъ помраченныя и обяжетъ сокрушенныя.

Что же (л. 106 об.) творить или что глаголетъ, призы-
ваетъ отчужденныя, собираетъ расточенныя, утѣшаетъ ма-
5 лодушныя, исцѣляетъ тѣлеса, просвѣщаетъ и душа, также
бѣсы изгоняетъ, прокаженныя очищаетъ, хромыя исцѣляетъ,
нѣмыя ясноглаголательны⁵ творить и глухія слышателя⁶,
слѣпыя же и оскудѣвшыя очеса брениемъ наздаваетъ⁷ и
плюновениемъ помазуетъ, разслабленнымъ одры носити по-
10 велѣваетъ, кровоточивыя же воскрылиемъ ризы токѣ уставля-
(л. 107) етъ, и мертвыя воскрешаетъ, отчаянныя же, иже ду-
шами мертвы, на покаяніе приѣмлетъ, мытаря евангелисты,
а гонители проповѣдники устрояетъ, разбойника же съ
собою въ рай вводитъ, отъ пяти хлѣбъ множество народа
15 насыти.

Суть же и ина многа чудеса сотвори — о нихъ же че-
ловѣкъ тлѣненъ не можетъ изрещи, и что благоприятно за
толикія благодати ему воздаша: овѣи глаголаху: «Сей чело-
вѣкъ нѣсть отъ Бога, а друзіи же, яко самарянинъ есть и
20 бѣсъ имать, а иніи зау (л. 107 об.) шаху и біяху Его и пле-
ваху на пречистое Его лице. *Прочее же и на крестѣ ра-
спяша и⁸. И аще Сотворшаго ны обрѣтохомъ не вѣсѣмъ
угодна, то како человекъ праведный можетъ вѣсѣмъ угоденъ
быти и міру другъ?»

25 И сія слышалъ ли еси, чадо, како изначала Авель пра-
веденъ, а ловитвы бѣсовскія не убѣжалъ злыя зависти, и
Исавъ — праведнаго Іакова присно гоняше, или что Іосифъ
братіи своей сотвори зло, его же бивше и въ ровъ ввергоша,
посемъ и въ работу продана. И того ради засви (л. 108) дѣ-
30 тельствуетъ божественное писаніе. Чадо, аще приступаеши
работати Господеви, уготови душу свою въ терпѣніе⁴.

65. Братъ же, великія радости исполнився, рече: „Про-
свѣтилъ мя еси, честнѣйшій отче, усладивъ душу мою сво-
имъ учениемъ, но и еще вопрошу твою святость — повѣждь
35 ми о царѣ Соломанѣ (sic), сынѣ Давидовѣ.

⁵ глаголати Т² ⁶ слышати В¹ ⁷ подаваетъ Т² *⁸ прочіи же и на
крестѣ распяхуся (исп.) У¹

Не мала ми есть болѣзнь сердцу: ови убо глаголють, яко погибль есть, а толику премудрость имый; инїи же, яко простиль его Богъ сказують“.

Глагола ему блаженный: „Того никтоже вѣсть, понеже не открыль Богъ (л. 108 об.) никому же отъ святыхъ, токмо 5 единъ вѣсть Той Судія праведный“.

И глагола ему братъ: „Азь вѣрую, отче, яко Богъ открыеть ми“.

И глагола святыи: „Вѣру ими ми, чадо¹, яко и азь вельми о томъ скорбѣхъ, како таковый праведникъ погибе, 10 иже всю вселенную умудривый своимъ ученїемъ, и не домышляхся, и Бога со слезами молихъ о томъ много время. Но Утѣшитель Благїи Господь Нашъ Исусъ Христосъ, не хотя мя въ скорби велицѣ видѣти, яви ми ся Самъ неизреченнымъ нѣкоимъ явленїемъ, и утѣши (л. 109) скорбь ока- 15 янная душа моя. Гласъ бо слышавъ свѣше глаголющъ, яко «нѣсть погибль Соломанъ, яко же многи мнѣть, не отвергли бо ся Мене усты своими, но развѣе прельщенъ бысть отъ лукавыя жены блудницы о содѣянїи храма кумирекаго и за покаженїе его по похотѣнїю любодѣйцы, а усты своимъ 20 никакъ же отвержеса, и по скончанїи его толико лѣтъ сидѣль во тьмѣ и сѣни смертнѣй, стражда толь тяжко. И пришедъ убо Азь во адъ, иже отъ вѣка умершая воскресхъ, тогда возставихъ его душу и въ жизнь вѣчную приве- (л. 109 об.) дохъ: смири бо ся толицѣми лѣты душа его и 25 преодолѣ туга и болѣзнь Адова веѣмъ грѣхомъ его и *не улишихъ² его святыхъ ликостоянїя, понеже богато тогда изліяся на веѣхъ милость Моя, и помогохъ ему и избавихъ его отъ мрака темнаго; елико бо хочу творю во своихъ си, и нѣсть противляющагося мнѣ: Богъ бо блазь Азь есмь и 30 спасаю его же хочу, множества ради милости Моея».

Сїя глаголавъ Господь, възде на небо. Азь же, сїя слышавъ, оттолѣ радуюся и веселюся о спасенїи праведнаго и о ми (л. 110) лосердїи Божїи“.

И сїя слышавъ братъ, зѣло возвеселися сердце его. 35

66. И пакы начать братъ вопрошати святаго: „Повѣждь ми, отче, и научи мя, како древнїи человекы многая даро-

65 ¹ отче В'   *² сподоби У²

ванія и разумы отъ Бога пріяша и по себѣ оставиша своихъ трудовъ и инѣмъ на пользу — ови писаніемъ словесъ духовныхъ, ови же и воображеніемъ дѣлъ добрыхъ; *миръ же многъ до конца своего жизни имѣша, и въ мирѣ и во
5 устроеніи блазѣ присно быша.

Мы же нынѣ, яко же видиши, отъ скорби въ напасть и отъ напасти въ стуженіе преминаемся (л. 110 об.) и тако окончеваемъ свое житіе въ суетѣ¹.

И отвѣща святыи: „Добрѣ, чадо, твориши, еже мене
10 грѣшнаго съ вѣрою вопрошаеши, даетъ бо ми Словодатель слова на пользу души твоей. О добродѣтелехъ ли древнихъ отецъ вопрошалъ еси? Вѣстно ти буди, чадо, о сихъ, понеже велику вѣру и любовь къ Богу стяжаша. Того ради и великихъ дарованіихъ отъ Него сподобишася; древнии, якоже
15 рѣхъ, человекы веляю любовь къ Богу стяжаша и правду и истинну ко искреннему (л. 111) своему имѣша, и иже имѣяху лучшее и честнѣйшее, сіе на жертву Богови присно приношаху, а нынѣ въ насъ нѣсть того видѣти, но еже что лучшее и большее, сіе своему чреву приносимъ на пищу, а
20 еже что худшее, то приносимъ церквамъ Божиимъ.

Да вѣси ли чадо, яко уготовали сердца своя на терпѣніе и любовь Божию святіи, тѣмъ же и Бога помощника и заступника присно имѣли. Мы же нынѣ вмѣсто Бога чрево имамы, того ради и милости его и благодати ли- (л. 111 об.)
25 шаемся“.

67. Глагола ему паки братъ: „Понеже отъ Духа Свята просвѣщено сердце твое, еже глаголати къ рабу своему на успѣхъ, повѣждь ми, отче, еще, како душа человекская отъ тѣла различается,—съ болѣзнью ли или нѣсть“.

80 И рече святыи: „Суть праведницы—и умираютъ горькою смертью; иніи же грѣшни суще—сладостнѣ и тихо отходятъ. И горькая смерть праведнику очиститъ и малѣйшая его грѣхи, яже будетъ яко человекъ согрѣшнѣль въ житіи своемъ, понеже (л. 112) нѣсть въ человекѣхъ, иже бы грѣха
35 не сотворилъ, токмо единъ Богъ безъ грѣха.

66 *1 Эта часть въ У² помѣщена ниже, за словомъ: „сподобишася“, строка 14.

Сладкая же смерть грѣшнику, отъемлющи ему малую его правду, юже въ неправдѣ живой сотворилъ. Глаголю ти, чадо: горькая смерть праведнику, но въ малѣ претерпѣть и въ вѣкѣ вѣка возрадуется во свѣтѣ присносущнемъ. Сладкая же смерть грѣшному, но въ малѣ часъ, и по семъ во 5 вѣки вѣкомъ горитъ и болить въ пламени неугасающемъ. Суть же инѣи беззаконницы, иже лютѣ предають въ муку душа своя (л. 112 об.); есть же инѣи праведницы, иже кротчѣ предають душа своя и потомъ въ породу отводятся, понеже мнози суть судове Божіи и неиспытанны. Нѣсть то страшно, 10 еже умрети, но еже въ часъ смерти осужденну быти отъ Страшнаго Судіи противу дѣломъ своимъ.

Егда душа отъ тѣла разлучается, пріемлютъ ю ангели, приходятъ же тогда и бѣсовъ множество и стоятъ, зряще, что убо будетъ сотворила душа. Также предстоятъ и ангели 15 храни (л. 113) тели — ови проповѣдающе добрая ея дѣла, ови же злая, а осужденія ей или оправданія свыше ожидаютъ и донележе не пріидетъ свыше отвѣтъ на ню, великъ подвигъ и страхъ имать душа и много и неизреченно истязаніе, еже отъ бѣсовъ обличенія, и рущѣ часто на высоту 20 простираетъ и милости отъ Бога просить, да не осудится во Адову пропасть, въ подземная мѣста темная. Имуть же тогда и ангели велику печаль о души той, къ Богу молящися, дабы избавилася осужде (л. 113 об.) нія и муки всякія. Также и бѣси немалѣ имуть подвигъ, тщащися восхитити 25 душу и вринути въ бездну, и того ради душа та болить бѣднѣ, свыше ожидаетъ милости Божіа“.

68. И сія рекъ святыи, возставъ на молитву и начать молитися. Таковъ бо имѣяше обычай, еже присно во устѣхъ имѣяше псалмы Давыдовы. И се еще чудо¹ дивно, яко мно- 30 гажды обрѣташеся и со сна поучаяся словесемъ Божіимъ, наипаче же вѣхъ имѣяше вѣру ко святому апостолу Павлу, и изо устъ присно его не вы (л. 114) пуцаше, и со слезами многими молящися ему. Тѣмъ же многожды явленіемъ во снѣ приходяше къ нему и научая его и сокровенныя ра- 35 зумы въ божественномъ писаніи открывая ему.

Егда бо воспомянаше² Павла, тогда сердце его неизреченнаго веселія исполняшеся, или бы кто и инъ воспомянулъ имя Павлово, тогда блаженный радости многи наполняшеся и сице глаголаше блаженный: „Павель мнѣ дражайши небеси и земля, и зѣло любитъ душа моя, егда слышитъ Павлово имя токмо. (л. 114 об.) Павель—твердый Христовъ корабль, Павель—небо свѣтлое, око церковное, Павель—горняго Сіона честный вождь *и жениховодецъ³, Павель—богогласный⁴ соловей“.

10 И сія глаголя блаженный Нифонтъ, зѣло разгарашеся на любовь Павлову.

69. И паки инъ братъ вопроси его, глаголя: „Отче, повѣждь ми, кую мзду имуть иже дають милостыню нищимъ“.

Срв.
Матѣ.
XVIII,
5, 10.

15 Отвѣща святыи брату: „Нѣси ли слышалъ, чадо, святаго евангелія, что Господь глаголетъ, яко «иже не презрили есте сихъ меньшихъ, то Мнѣ сотвористе»?»

(л. 115) И глагола братъ: „Слышалъ, честный отче, многацы, но хощу еще отъ святыхъ твоихъ усть¹ слышати“.

20 Блаженный же отвѣща: „Богъ небеси и земля да ти дасть по вѣрѣ твоей отъ мене слово на пользу. Азъ бо немощенъ есмь и недостоинъ учительскаго сана, но обаче мощенъ Богъ и осла безсловеснаго умудрити на пользу людемъ своимъ глаголати. Ты же слыши, брате.“

Повѣда ми нѣкто архіерей, именовъ Кириакъ². «Человѣкъ, рече, нѣкто, иже бѣ въ мѣръ живой, именовъ Созомонъ³, зѣло милостивъ. Убо идущу ему нѣкогда сквозъ (л. 115 об.) зѣ царствующій сей градъ, видѣ челоуѣка нища нага суща; онъ же совлекъ съ себе верхнюю свою ризу и даде нищему, и иде въ домъ свой. Бѣ же время тогда жатвенное, и егда преклонился день на вечеръ, ляже Созомонъ⁴ уснути мало. И видитъ въ тонцѣ снѣ видѣніе нѣкое, ужаса и радости исполнено, яко бы обрѣтесе въ нѣкоемъ градѣ предивнѣ, въ немъ же бяше свѣтъ неизреченъ и благоуханіе неизглаголанное. Таже въ томъ градѣ пречудно³⁵ зреть цвѣты многообразны и садовія предивни (л. 116)

² С¹ то же < воспомянетъ *³ оп. Т² ⁴ и словесный доб. Вх.¹

69 ¹ устенъ У² ² Кириллъ В¹, Кирианъ С³ ³ Созонтъ У² ⁴ Созомонъ У²

и мнози, иже отъ верху и до земля обросли бяху благово-
 нными плоды и прекрасными зѣло, вѣтви долу преклоняюще
 и другъ друга добротою преспѣвающе. Такоже и птици
 многоразньственни и зѣло благообразны, сѣдяху верхъ дре-
 вель тѣхъ, поюще нѣсни прекрасны зѣло, другъ ко другу ⁵
 преклоняющесе и, другъ на друга присно обращающесе,
 взираху, молчанія никакоже имуще, якоже гласу ихъ слы-
 шану быти отъ земля до небеси; садове же тихо вѣтвymi
 колеблюще и благовоиѣ нѣксе неизглаголанное испу- (л. 116
 об.) шаху. 10

Повѣвающе же и воздуху многосладостну и тиху и
 воня нѣкихъ премирныхъ араматы прохладеніе преслав-
 ному мѣсту тому творяста; сладости и неизглаголанныя ⁵
 оныя радости Созомонъ исполняся, прочее же стояше и
 недоумѣвашеся, како или гдѣ видѣ, но мнѣше не иному ¹⁵
 чему зримоу быти, но раю Божію, за превосходящую кра-
 соту и славу и неизреченную радость и недовѣдому сла-
 дость, свѣтлость же и благовоиѣ.

И сія ему помышляюще во (л. 117) удивленіи мнозѣ,
 и се — прииде нѣкто свѣтелъ, яко бы царскій предетоятель, ²⁰
 въ юности и славѣ велицѣй цвѣтѣй.

И глагола ему: «Созомоне, послѣдуй ми». Онъ же абіе
 велѣдъ его иде, и приидоста до нѣкоего столпа, иже бѣ златомъ
 покровенну (¹), и яко приникше оконцемъ внутрь столпа
 оного великаго и славнаго и узрѣста въ немъ предивны ²⁵
 ины полаты, всяческими украшенны лѣпотами и на высоту
 велику простерты стояста, имущи же и двери велики, ихъ
 же красоты и хитро (л. 117 об.) сти не можетъ языкъ чело-
 вѣчъ исповѣдати, ниже умъ постигнути.

И се изыдоша изъ полатъ тѣхъ мужіе крылатіи ⁶, свѣ- ⁸⁰
 тящесе, аки солнце, несуще на плещу свою ковчеги четыре
 преукрашенны зѣло, паче злата сіяюще и кійждо ковчегъ,
 по четыре ангели ношаху. Егда же пречудныя тѣ врата ми-
 нуша ангели, разумѣвъ Созомонъ, яко къ нему грядуть съ
 ковчегами, и егда приближишася ко столпу златомъ покровенну ⁸⁵

(1) Ркп. покровень | ну.

⁵ неизреченныя В¹; несказанныя У² и др. ⁶ оп. У²

и противу Созомону сташа, и съе (л. 118) мше ковчеги съ плещу своею, поставиша я, ожидающе нѣкогого вельможу пріити къ нимъ, и видить, и се мужъ пресвѣтель, сіяя, изыде изъ внутреннихъ полатъ, и пріиде ко ангеломъ
 5 страшнымъ, иже ковчезцы оны принесоша, и глагола имъ: «Откройте ковчеги сія и покажите Созомону, да увѣсть, что ему хранится ризъ и какво милостивымъ щадится воздаяніе, занеже помилова нага онсицу». И ту абіе открыша единъ ковчегъ и начаша излагати срачицы и ризы и царскія мно-
 10 горазли (л. 118 об.) чныя багряницы, брачинныя же и пестровидныя, и всяческими красотами преиспещренныя, ихъ же распростирающе, казаху Созомону, и глагола ему мужъ онъ, иже красенъ видѣніемъ паче сыновъ человѣческихъ: «Убо, Созомоне, угодная ли суть сія предъ очима твоима»?
 15 Онъ же глагола: «Нѣсмь, Господи, достоинъ азъ и на стѣнь ихъ зрѣти».

Выкладывающимъ же имъ ризы тѣ и простирающе предъ очима Созомону кажуще, възыде число ихъ до тысяща.

И глагола ему па (л. 119) ки свѣтоносный онъ мужъ:
 20 «Тебѣ глаголю, Созомоне, се колико ти уготовахъ за едину ризу, понеже нага Мя видѣ и не презрѣлъ еси, но умилосердился и облече Мя, иди убо и твори паки такоже, и Азъ ти воздамъ отъ сихъ яже видѣлъ еси. Ты даждь нищему, а Азъ ти воздамъ сторицею».

25 Сія слышавъ Созомонъ, страхомъ и радостію одержимъ, глаголаше: «Господи, Боже мой, толика ли и такова творящимъ милостыню воздаянія»?

Матѣ.
 XIX, 29.

И глагола ему милосердый Господь: (л. 119 об.) «Всякъ, иже оставитъ домъ или села и богатство и славу, или отца
 30 и матеръ, и сестры и братію, или жену и дѣти, или ино что отъ земныхъ имени Моего ради, — сторицею воспріиметъ и жизнь вѣчную наслѣдить. Се же ти заповѣдаю, рабе Мой Созомоне, не раскайся *никогда же⁷, давъ милостыню, ни укори никакова нища, яко далъ еси ему что, да не во мзды
 35 мѣсто сугубу тщету воспріимеши: всякъ бо даая милостыню и раскаявыйся или укоряя нищаго, мзды лишается и судъ пріиметъ (л. 120) въ послѣдній день».

*7 оп. Т²

И сія слышавъ Созомонъ, воспрянувъ отъ видѣнія и дивляшеся многому и неизреченному челоѣколюбію Владычню, и возста, иде и даде нищему и другую свою ризу. И во вторую ночь той же сонъ видѣ. И раздавая все свое имѣніе и облечеса во иноческій образъ и бысть чудень 5 инокъ».

Сія, чадо, яже слышалъ еси, помни, и аще уподобишися ему, то и ты стократно воспріимеша воздаяніе⁴.

70. И глагола ему челоѣкъ той: „Слышахъ и вѣрую, честный отче! Усладилъ еси сердце мое предивнымъ своимъ сказаніемъ и отнынѣ разумѣю (л. 120 об.), яко имаши въ себѣ Пресвятаго Духа дарованіе. Многи бо повѣсти и ученія въ божественныхъ книгахъ слышахъ, но сицевы не слышалъ николиже. И еще молю ти ся, отче, что сотворю, яко хулніи помыслы стужаютъ ми присно, егда ямъ или 15 сплю, не престаеъ ми, стужая, и аще на молитву стану и тогда наипаче влагаетъ ми *льстивый хулу на Христа моего, и ереси нѣкія насѣваетъ ми¹ и на Владычницу нашу Богородицу и Приснодѣву Марію и на святыя иконы. Азъ же сею бѣдою великою одержимъ (л. 121) и недоумѣюся, что 20 сотворити, честный отче, и боюся, да не огонь снидетъ съ небеси и сожжетъ мя, окаяннаго“.

Глагола ему блаженный: „Прими утѣшеніе по разсужденію моему.

Море, егда мутится зѣльнѣ и тяжкими вѣтры съ вели- 25 кими и страшными волнами приражаеъ къ каменію сущему по брегу, и что можетъ каменіи повредить море, но волны, сами себе сокрушивше, паки въ море возвращаются.

Такоже и хульные помыслы отъ діавола исходятъ и приражаютъ къ сердцу рабомъ Божиимъ. Хотя (л. 121 об.) 30 діаволь симъ своимъ недугомъ работающимъ Богови запяти или во отчаяніе вринуты, и тако хотящимъ спастися пакость творить, и аще тѣмъ не уловить челоѣка, то инья приводитъ страсти. И аще терпѣливъ братъ обрщется и сему отнюдь не внемлетъ, но глаголя присно противу мысли: 35 «Хула твоя, діаволе, на главу твою да возвратится. Азъ же Господу Богу моему поклонюся и Тому единому послужу во

Матѣ.
XVII, 21.

вся дни живота моего»—тогда врагъ посрамится, побѣ-
же (л. 122) нѣ бывъ, и злоба его наверхъ его возвратится; чело-
вѣкъ же, искушаемый отъ него, не осудится, но паче и вѣ-
нецъ отъ Бога пріиметь и вѣчную славу; также и ты, чадо,
5 терпѣніе покажи съ постомъ и молитвою, и отбѣгнетъ отъ
тебе. Сей, рече, родъ не отходитъ, токмо молитвою и постомъ⁴.

Сія глаголя и ина многа симъ подобная, утвердивъ²
брата и отпусти его съ миромъ.

Отшедшу ему, глаголаше святыи: „Многажды бо отъ
10 клеветы и гнѣва въ челоуѣцѣхъ раждается хула“.

71. Нѣкогда стоящу свято (л. 122 об.) му по утренницы
на молитвѣ и до третьяго часа дни, и внезапно взять бысть
умъ его на видѣніе, и видить, яко бы весь міръ предъ очима
его, таже возрѣвъ на небо и внутрь всея твари видимыя и
15 невидимыя, *и узрѣвъ непостижимаго Божества неприступ-
ную славу¹, направляющую бо Духу Святому умъ его и яко
необъятно и неодолимо и во всю тварь невмѣстимо Боже-
ство, и егда же страшное то видѣніе поразумѣвъ и размы-
шляше, что видѣ. И бысть во (л. 123) ужасѣ и страсѣ ве-
20 лицѣхъ и трепеташе душею и отъ многія ужаси текъ, скрыся
за двери церковныя, зовѣи и вопія въ тайнѣ сердца: „Го-
споди, помилуй“! Посемъ изыде изъ церкви и иде въ домъ
свой и во удивленіи велицѣхъ бывъ, помышляя во умѣ сво-
емъ и разсуждая глаголаше: „Кто Богъ велій, яко Богъ
Псалм.
LXXVI, 25
14. нашъ, ты еси Богъ, творяи чудеса“. И оттолѣ, егда хоуждаше
въ церковь, тогда прежде предъ церковию много моляшеся,
и егда вступая чрезъ прагъ² церковный, то съ великою
ужасію и скорчився идя (л. 123 об.) ше.

72. Идохъ нѣкогда азъ къ нему и обрѣтохъ его еди-
30 наго суца, и припадохъ къ ногама его, глаголя: „Скажи
ми, честный отче, что ради *такое со ужасію¹ ходиши“.

Онъ же, никогда отъ мене не скрывая ничтоже, и рече
ми: „Вѣру ими ми, чадо, яко страхъ великъ имать душа
моя; зрю бо, елико ми возможно, Сотворшаго насъ Бога и

² усщедривъ Т¹

71 *¹ оп. Т²   ² праги Т²

72 *¹ таково ужасію В¹; тако въ велицѣмъ ужасѣ У¹

разумѣю себя, яко мерзостенъ есмь, и не токмо еже на небо взирати, но недостойнъ ни по земли хожденія“.

Азъ же помыслихъ писаніе (л. 124) глаголющее: „По-елику человекъ приближается Богу, потолику видитъ себе грѣшнѣйша всѣхъ и зѣло непотребна“.

И паки ми святыи рече: „Помысли, чадо, великаго во пророцѣхъ Исаію, егда видѣ Господа на престолѣ превознесеннѣ и херувими окрестъ предстояща, со страхомъ трепеща и вопія: «О окаянный азъ, понеже устрашился», и глаголаше: „яко человекъ сый, нечистѣ устнѣ имѣю и Господа Саваофа видѣвъ очима моима“.

Исаія
VI, 5.

И понеже пророкъ великій Исаія устрашився вопіаше, азъ же, грѣ (л. 124 об.) шный Нифонтъ, како дерзну видѣти безъ страха и ужаси, Иже страшнаго херувимомъ и чуднаго серафимомъ и всея твари Творца и Промысленника; великъ бо есть, чадо, и страшенъ Богъ, яко же мнѣ недостойному явися, Его же небеса и земля вмѣстити не могутъ. Аще кому изволить безприкладнаго Своего величества мало явити, невозможно тому безъ страха велика быти“².

73. Иногда же святому Нифонту идушу путемъ, видѣ 20 человекъ идуща предъ собою. Бѣ же человекъ (л. 125) той духовенъ.

Таже видитъ идуща за нимъ нѣкоего черна, аки смола, и присно преклоняся и всѣвая человекъу оному злыя мысли. Благодравный же той мужъ раземотря въ мысли своей, яко отъ неприязни ему навѣтъ, того ради, часто обращаяся, на діавола плевалше, глаголя: „Отыди отъ мене, ненавиждя добра, проклятая древняя злоба“.

Видѣвъ же блаженнѣй, яко много стужаетъ ему діаволь, и аможе человекъ идяше, тамо и чернѣ онъ послѣ-30 довалше и присно всѣвая.

Человекъ же съ го (л. 125 об.) рестию великою отрѣваше. Тогда возопи блаженнѣй на демона съ яростию, глаголя: „Престани, гордая злоба и помраченна ясть, навѣтовати созданію Божію. Кая ти польза, окаяние, аще душа его погибнетъ“?

² пребыти В'

Глагола бѣсъ: „Пользы никоея же ми въ томъ, еже его смущаю, но и неволю сѣя творю, понеже князя имамы надъ собою люта зѣло, и не борющихся со христіаны мучить крѣпцѣ и бивше посылають насъ братисы и смущати **5** хотящихъ спастися. Мнози бо (л. 126) въ насъ лѣнны и слабы, не прилежаще о порученной службѣ, инѣи же бѣгуны¹, да того ради нудятъ ны на брань“.

И глагола блаженный: „О окаянне, не вѣси ли, яко **10** огонь вѣчный ждетъ васъ, и почто не плачитесь мученія ради безконечнаго“?

Сѣя слышавъ бѣсъ, безъ вѣсти бысть.

Сему же исчезнувшу, и се мимо идяше черноризецъ пѣкій чермень, ангельскій образъ нося; видѣвъ же святой, яко **15** исхождаше изо усть его аки пламень огненъ и восхождаше на небо. Ангель же велѣдъ его идяше и близъ ему спослѣ (л. 126 об.) дуя бѣше и яко столпъ огненъ сѣя, и держаше копіе наго обаполы и ограждаше душу его и тѣло, и обращаяся ангель сѣмо и овамо и разгоняя духи лукавья, иже аки хищни волцы хождаху велѣдъ праведнаго, **20** хотяще соблазнити его.

Псалм.
LXVII,
36.

Святой же ангель съ великою яростію гнѣвался на ны и рѣя ихъ отъ него и претяше имъ зѣльнѣ. Се же видѣвъ святой и почудився рече: „Воистинну дивенъ Богъ во **25** святыхъ своихъ, Богъ Израилевъ; Той бо даетъ крѣпость рабамъ Своимъ (л. 127) и управляетъ люди Своя, благословенъ Богъ“.

74. Нѣкогда стоящу святому Нифонту въ велицѣй соборнѣй церкви въ субботу вечеръ, во время всенощнаго пѣнія, и видитъ преславное видѣніе, **30** я се—Пречистая Богородица и со святыми апостолами прииде посередѣ народа на воздусѣ стояше, и со инѣми святыми купно бесѣдующи, и хождаше и измѣряючи коегождо стоящихъ усердіе и вѣру и терпѣніе въ церковномъ служеніи и въ молитвенномъ бдѣніи, и о многѣхъ радующися и веселящихся, иже спѣющихъ душами (л. 127 об.), имъ же благодать свою по мѣрѣ труда **35** отдѣляючи; о инѣхъ же яко и слезящи, позыбаючи главою своею, дивяшесе, како не пекутся о своемъ спасеніи, и о

коемждо ихъ рупѣ въздѣвши къ Сыну Своему и Богу моляшеся, да ими же вѣсть судьбами обратитъ ихъ на покаяніе.

Сія видѣвъ праведный Нифонтъ, страхомъ и радостію¹ одержимъ, дивляшеся, глаголя: „Яко ни во дни, ни въ нощи разлучается Пресвятая Богородица отъ христіанскаго рода, 5 но присно помощь подаютъ въ подвижѣхъ, да ник (л. 128) то же ихъ погибнетъ“².

Идушу же святому отъ церкви, видѣ нѣкоего юношу славна³ міра сего славою, ему же множество маломощныхъ моляшеся, милостыни просяще. Онъ же не обзирашеся на ня. 10 Пригласи же святой ангела его хранителя и вопроси его: „*Много ли⁴ сей юноша злата иматъ“?

Онъ же рече ему: „Многа и безчисленна иматъ, но сребролюбецъ есть, и единныя ради мѣдница волитъ умерти, еще же и челядь свою оскорбляетъ голодомъ и ранами, наго- 15 тою же и жаждею морить, а дѣлы насилуя“.

Глагола святой: „Ки (л. 128 об.) имъ нравомъ составляется совѣтъ⁵ его и не подаютъ милостыни убожѣй братіи“.

Отвѣща ангель: „Послушай мене, Нифонте, и повѣмъ ти, яже о немъ. Приходитъ къ нему діаволь и влагаетъ въ 20 мысль ему, глаголя: «Состарѣти ся имаши и въ недугъ впадеши, и не имаши, чимъ питатися; не даждь никому же отъ своего имѣнія, еда како недостатокъ будетъ ти, и начнеши каятися и глаголати: всеу раздаяхъ свое имѣніе—и не успѣши ничтоже».

25

Сиде прельсти его нечистый бѣсъ, часто влагая (л. 129) ему сія въ сердце, онъ же повинуется помыслу и омраченъ бывъ умомъ, пребываетъ немилостивъ къ нищимъ“.

Глагола ему святой: „Смотри, яко же вѣруеть, будетъ ему; Богъ бо не искушитель есть злу, той бо не искушаетъ 30 никого же: всякъ бо искушается своими грѣхи, понеже повинуется вражїи воли и возлюби корень злобѣ. Сего ради Богъ накажетъ его и преселитъ и отъ жилища его“.

И сія рекъ святой, отыде оттуду.

Времени же немногу мимошедшу, прииде недугъ лють 35 зѣло на человѣка оного немилосердаго, и нача (л. 129 об.) ть

74 ¹ ужастію Т² ² многа и безчисленна Ея попеченіе и милость доб. У² ³ оп. У² ⁴ глаголи У² ⁵ совѣтъ У²

Псал.
LII, 9.

врачеватися и раздая все свое имѣніе врачемъ, и ни единья пользы отъ нихъ обрѣте, но паче горше бысть ему. И тако на многи дни мучився, изыде отъ житія, душою и тѣломъ умре. И сбысться о немъ пророческое оно слово, реченное 5 пророкомъ Давидомъ: «Сій человекъ, иже не положи Бога помощника себѣ, но упова на множество богатства своего».

„Сія слышавше, братіе, ужаснѣмся и не прельщаемся скупостію отъ сатаны, да не како немилосердія ради душу и тѣло погубимъ“ (л. 130) и царство небесное, понеже судъ 10 безъ милости не сотворимъ милости“.

75. Нѣкогда вопросихъ блаженнаго о муринѣхъ, иже зовоміи арапы и ефіопи: „Есть ли имъ спасеніе или приметъ ли ихъ Богъ на покаяніе черноты ради лица ихъ. Азь бо нѣсмь слышалъ, кто бы отъ нихъ во святыхъ про- 15 славленъ“. Глагола ми святой: „Послушай мене, чадо, и скажу ти о нихъ: многи бо отъ нихъ избра Господь въ царство Свое небесное, иже на земли знаменіи и чудесы процвѣтоша, и се ти повѣ (л. 130 об.) даю, чадо, нынѣ о трехъ¹ въ предбывшая дни.

20 Бысть нѣкій муринъ лють разбойникъ, чернъ образомъ; страшень же зѣло видѣніемъ, и той разбиваше всегда въ предѣлѣхъ Паевы, и тольми лють, яко бы на кого рыкнулъ когда, тогда того страхомъ великимъ устрашивъ, безъ про- 25 тивленія обрѣташе, и, яко безоружны, вооруженны похвативъ разбивая и одираше и до послѣднія срачницы. Нѣкогда же видѣ во явленіи сна видѣніе страшно и ужаса неизреченна исполненно, и се рѣка огне (л. 131) нная зѣльнѣ клокочуши и лютѣ ревуши, поядаюши землю и пожизающе каменіе. Онъ же неначаемаго² огненнаго прещенія убояся и 30 бѣжати мысляше и скрытися не вѣдяше камо, но обаче восхотѣ увѣдѣти, откуда таковаго огня страшный шумъ исходитъ и, яко приближися къ рѣцѣ, внезапно изъ огня четыре демоны искочивше и за власы его похвативше, во огонь влечуху и вринуты и погрузити въ рѣцѣ тщахуся. Влекому же 35 разбойнику и отнюдь противитися имъ (л. 131 об.) не могущу, единъ бѣсъ рече къ нему: «О окаянне, аще бы еси

¹ погубить У²

75 ¹ муринѣхъ доб. Т² ² ненаучимаго У²

остригъ сія власы и въ черныя ризы облекся, то не быхомъ тебе погрузили здѣ, нынѣ же нашъ еси». Тогда онъ, воспрянувъ отъ сна и ужасенъ бывъ отъ видѣнія—зѣло бо устращися огненныя рѣки и, размышляя, глаголаше въ себе: «Иду ко инокомъ и повѣдаю имъ страшное сіе видѣніе, да 5
расскажутъ ми, како убѣгнути огненнаго горѣнія». И повергъ разбойническое оружіе свое на землю, и идяше путемъ, (л. 132) вѣдушимъ въ Пафу³.

Преиде же нѣколіко по пустыни и, обозрѣвша окрестъ сѣмо и овамо, и узрѣ келію малу въ горѣ пещеры камен-10
ныя, и поразумѣ, яко нѣкто рабъ⁴ Божій пустынное пребываніе имѣеть; устремився къ нему и прииде, толкнувъ въ двери.

Старець же отверзе ему вкорѣ и рече ему: «Добрѣ прииде, чадо великое, еда ужасеся рѣки оныя юже видѣлъ 15
еси: что ли бяху четыре бѣса лютіи, иже ты влечаху за космы⁵ во огонь, каково ли чадо прещеніе рѣки огненныя, понеже и шумъ ся (л. 132 об.) великъ есть, поядая землю и каменіе, и аще хочещи избавленъ быти отъ бѣды сея страшныя огня негасимаго и лютыхъ демоновъ, то постри-20
гнися и буди инокъ, и покайся отъ разбоя своего, и отрини отъ себе вся беззаконія—и спасешися. А сія рѣка уготовася грѣшникомъ, иже не каются грѣховъ своихъ».

Таковая отъ святаго старца слышавъ муринъ, повер-
жеся ему на позѣ, вопія и глаголя со слезами многими: 25
«Помилуй мя чернаго душею и тѣломъ, старче честный, и сотвори мило (л. 133) стъ на мнѣ окаяннѣмъ, научи мя, какъ тебѣ Богъ на сердце возложить».

И сія глаголя и ина множайша симъ подобная съ рыданіемъ горькимъ на многъ часъ, валяся при ногу старцю. 30

Тогда благодатию Божіею остриже его святыи старецъ и облече и во иноческій образъ, и научивъ его чернеческому чину, и остави его въ келіи своей единаго; самъ же старецъ изыде въ дальнюю пустыню, со звѣрьми начать ходити. Муринъ же той въ толику възде добродѣтель, яко въ 35
стояніи его молитвенномъ⁶, яко (л. 133 об.) огонь свѣтяшеся

³ Тафу Т²   ⁴ Возобн. М¹   ⁵ власы М¹   ⁶ таковая отъ св. старца слышашъ У²; въ М¹, л. 45, это—глосса.

Псал.
LXVII,
2.

стоя и яко столпъ свѣтель видимъ бѣше. Бѣси же толико
нанъ вооружишася, овогда же прихождаху нанъ тысящи,
овогда же тьмы, онъ же на ня нападая и безъ вѣсти ихъ
творя, пророческимъ словесемъ вооружашеся, глаголя: «Да
5 воскреснетъ Богъ и разыдутся врази его» и прочая псалма.

Псал.
XC, 7.

Таже и исполняшеся на немъ пророчество Давыдово:
«падутъ, рече, тысяща и тьмы одесную Тебе, къ Тебѣ же
не приближатся» и прочая.

И толика благо (л. 134) дать Божія изліяся въ душу
10 его, и распространися во устахъ его премудрость Вышняго,
яко и посланія составляти и душеполезная ученія ко отцемъ
скитскимъ посылати и ко всѣмъ вѣрнымъ на спасеніе.

Егда же умре муринъ той, тогда миро истече отъ тѣла
его святаго, и вси недужни и бѣсени, приходяще ко гробу
15 его, исцѣленіе приемляху.

76. Инъ же муринъ живяше во градѣ, ницъ зѣлю; хо-
дяще молча, токмо усты шепча и обзираяся сѣмо и овамо.
Видящій же его глагола (л. 134 об.) ху, яко похабъ есть,
ини же, яко бѣсы иматъ и отъ демонъ поругаемъ.

20 Бысть же суша велія, бездождію належаху, и нужда
немала градъ той обдержаше *и вся окрестная его, скоти
бо ихъ измираху и нивы погараху¹ и всякъ злакъ изсыхаше
и садове увядаху и въ вертоградѣхъ зелія и овоція вся до
конца оскудѣша.

25 Тогда епископъ града того со всѣмъ освященнымъ со-
боромъ, со кресты и со священными² иконами по святымъ
церквамъ ходяще, молебная совершающе, со слезами (л. 135)
Богу моляхуся, и ничтоже успѣша. Нощи же наставши и
епископу во своемъ дому сущу, печалію одержиму и Богу
30 моляся, въ тонокъ сонъ сведенъ бѣвъ — видитъ ангела Бо-
жія пришедша къ нему.

И рече ему: «Повелѣваетъ ти Господь Богъ, возставъ
завтра рано со всѣмъ клиросомъ своимъ, и иди къ полу-
деннымъ вратомъ града, и его же узриши первіе входяща
35 во градъ, ими его и многою молитвою умоли его, да помо-
лится за міръ, и дастъ Богъ дождь на землю и спасетъ люди

Своя молитвы (л. 135 об.) его ради». И сія рекъ ангель, отыде.

Епископъ же, уранивъ, на утрии со веѣмъ клиросомъ своимъ ко вратомъ града, идѣже ангель ему повелѣ. И се идяше старъ муринъ, бремя велико дровъ нося. И яко же 5 приближися ко вратомъ, тогда епископъ ятъ его и, снемъ дрова со плещу его, и моляшеса ему, глаголя: «Рабе Божій, помолися за ны къ Богу, да помилуетъ милостивый Господь люди. Своя и подастъ намъ дождь на землю». Онъ же, нимало не покоснѣвъ, но въздѣвъ ту абіе преподобни (л. 136) 10 свои руцѣ на небо, помолися къ Богу. И еще молитвѣ во устѣхъ его и небу³ чисту еущу, внезапно въ мгновеніи ока бысть молнія и громове страшніи, и небо облаки помрачися, проліяся дождь на землю. На мнозѣ же дождю велику люшцу, и начаша домове и нивы утопати, и бысть на всѣхъ 15 страхъ.

И начать епископъ паки молити мурина, да воспятитъ⁴ молитвою дождевное множество. Онъ же, паки въздѣвъ руцѣ свои на небо, и въ томъ часѣ ста⁵ дождь. И вопрошаше епископъ съ моленіемъ праведнаго, ка (л. 136 об.) ко пре- 20 бываніе имѣеть и гдѣ вселяется, и да явитъ добрая дѣла своя, да ны пользуетъ слышащихъ великое его исправленіе.

Онъ же отвѣща: «Не видиши ли мя мурина черна суца, и ка я благая имамъ дѣла моя?»

И паки рече епископъ: «Господа ради, рцы ми истину 25 своего подвига, да и о семъ прославится величіе Божіе».

И рече старецъ: «Прости мя, отче святыи, отнележе крещенъ есмь и быхъ христіанинъ благодатію, не снѣдохъ туне ни укруза хлѣба, но хожду въ гору и собираю дрова (л. 137) и, продая, снѣдаю хлѣбъ отъ труда своего, а останки 30 отдаю нищимъ подобнымъ мнѣ, а егда стужа велика будетъ или снѣги, тогда не могу изыти, но тако пребываю алченъ, благодаря Бога, дондеже тепло будетъ, и паки исхожу въ гору собирать бремя дровъ».

И то рекъ старецъ, благословеніе вземъ у епископа и 35 вся цѣловавъ, отыде на свое дѣло.

³ къ Богу У²   ⁴ возвратитъ В¹   ⁵ преста У²

77. И третіе чюдо преславно повѣдаю ти, чадо¹, да увѣси, яко не бѣлость лица спасаетъ человекѣка, но душевное произволеніе, понеже человекѣкъ зреть (л. 137 об.) на лице, а Богъ въ сердце, и сего ради извѣстно ти буди, яко многи б мурины пріятъ Господь въ небесное Свое царствіе.

Въ лѣта благочестиваго царя Константина доидохъ на приморіе, и сѣдящимъ нѣкоимъ братіямъ и глаголющимъ о муринѣхъ и отвѣща единъ отъ нихъ, именемъ Харисидосъ²: „Вѣру имѣте ми, братіе, яко азъ повѣдаю вамъ нѣкоего му-
 10 рина, вельми воздержательна постника“. Онѣмъ же вопрошающимъ, да повѣдаетъ имъ, и рече: „Видѣхъ во общемъ житіи мурина, не токмо хлѣ (л. 138) ба, но и травы³ въ мѣру ядыше; азъ бо огородную службу храняхъ, онъ же муринъ во овощномъ хранилищи пребывая, сѣдя и молча
 15 и выну Бога моляше усты, паче же сердцемъ, а о пици толико прилежа: трава предъ нимъ лежаше, ея же⁴ вкушая не вѣмъ, въ каково время, а еже о питіи—тыква воды наль-янна, ея же на цѣлый мѣсець не измѣнивъ; смраду же велію изъ тыквы исходящу, азъ же моляхъ его, да премѣню
 20 ему воду, онъ же не даде ми, но пребывая на единѣмъ мѣстѣ сѣдя, мо (л. 138 об.) лчаніемъ устъ изряднѣ соблюдая свою душу, поя и моляся Богови обнощъ, а егда зною дневному велію бывающу, тогда исхождаше на приморіе и сѣ-
 25 дяше на камени, отъ зѣльнаго зноя опаляемъ весь день. Егда же кто къ нему хождаше, хотя видѣти его, онъ же, творяся уродъ и великимъ гласомъ вопіяше, глаголя: «Ей, ей, убити мя пришелъ еси» и, на небо рукою указуя, глаголаше: «Богъ свыше зреть».

Сего ради вскорѣ отъ него отхождаху. Ты же, ча-
 30 (л. 139) до, внемли, Богъ бо лица не пріемлетъ, понеже человекѣкъ на лице зреть, а Богъ въ сердце, и симъ образомъ, яко же на лозѣ смоквы, овы черны, овы же бѣлы, такоже и человекѣцы, многообразны и не единоправны.

78 (1). Таже начать Богови молитися о скончаніи своего
 35 жителства.

(1) Какъ и въ первой редакціи перваго перевода и въ этой, вто-

77¹ отче У² (тутъ же доб.: чадо) ² Харисидосъ В¹; Хрисидосъ У² Т² ³ травы Вх.¹ ⁴ мало доб. У²

Молитва¹.

„Господи, Боже силъ, великій и страшный, богатый и
 преблагій, милостивый и щедрый, приклони ухо Твое и
 услыши мя непо (л. 148 об.) требнаго и грѣшнаго. Иже
 Іону изъ чрева китова избави, избави мя, Христе, отъ лю- 5
 тья муки, и егда на скончаніе во исходъ душа моя, избави
 мя темнаго князя, злаго воздушнаго мытонмца² и не даждь
 Своего созданія въ рудѣ непріязненнаго діавола, ни да
 узритъ смиренная душа моя темныя лица и эфиопы смрад-
 ныя и тмы мрачныя бѣсовъ лукавствія, *да сохраниши мя,
 Христе, Боже мой, не видѣти ихъ ни въ нынѣшней вѣкъ 10
 ни въ будущій³, и егда отлучити ми ся отъ сихъ види-
 (л. 149) мыхъ и переходити ми мытарства лютаго міродержца,
 да не зинеть на мя гордый змій; егда убогая и окаянная
 моя душа смрадное сіе тѣло оставить, да не восхитятъ ея
 бѣсове. О Христе Господи, Іисусе мой пресладкій, Свѣте 15
 мой и радости моя и упованіе мое; въ часъ той пролей на
 мя великую и неизреченную Твою милость и послѣ, Царю,
 Тресвятый Владыко, Господи небеси и земля, ангелы храни-
 тели мирны, послѣ, Благій, Гавриила и Михаила, чиномъ
 начальника и всѣмъ небеснымъ первостоятеля, да сокрушаютъ 20
 (л. 149 об.) несытаго змія, иже присво⁴ скрегющаго на че-
 ловѣки. Ты же, Владыко Человѣколюбче, прими духъ мой
 на радость Свою и утѣшеніе, и красоту, и веселіе безсмерт-
 ное, къ Тебѣ, къ Свѣту тресолнечному, и припаду къ щедро-
 тамъ Твоимъ и обლობаю пречистін повѣ Твои, и насла- 25
 ждуся неизреченныя премудрости Божества Твоего, и испо-
 вѣдаю дивная чудеса Твоя, како мя еси обратилъ, како мя
 еси оживилъ, како отъ безднъ земли возведе, и азъ Ти вся
 сія исповѣдую предъ⁵ небесными Твоими силами (л. 150)
 и отъ великаго Ти чудодѣйствія, сладости и веселія испол- 30

рой, редакціи §§ 78—81 стоятъ послѣ §§ 96—98. Здѣсь тоже сдѣлана
 перестановка, аналогично съ той, какава сдѣлана въ изданіи первой
 редакціи; см. стр. 302.

78 ¹ преподобнаго доб. Т²; и сію молитву аще кто глаголетъ и
 имя его помянетъ доб. М¹ ² мытарства Т² *³ оп. У² ⁴ зубы доб. М¹
⁵ всѣми доб. М¹

няюся. И сего ради велѣмъ гласомъ воспѣваю Тя, дивяшу
 ми ся неизреченному Ти благоутробію, и славѣ, и велелѣ-
 пію. Услыши мя Боже, Боже мой, по вся дни и по вся часы
 5 беззаконюща предъ Тобою, Царю силъ и Избавителю мой,
 сподоби мя, Владыко, внити во славу Твою, и якоже нынѣ
 хвалю благоутробіе Твое и благостыню, да восхваляю и тамо
 со ангелы во вѣки, и паки припадаю и молю благосердіе
 Твое, и паки прошу отъ милосердія Твоего и щедротъ без-
 (л. 150 об.) численныхъ. О Безсмертне и жизни Подателю,
 10 и еще молюся Тебѣ, Господи, Иисусе Христе, во исходъ душа
 моя, раба Твоего, сохрани мя недостойнаго, послѣ по бла-
 гоутробію Твоему неизреченному, Пресвятую Матерь Твою,
 Пречистую Богородицу и Приснодѣву Марію, Яже бысть
 пречестное обиталище неизреченнаго Божества Твоего и со-
 15 кровнице неиздаемо богатства благостыни Твоея. Послѣ,
 Иисусе Христе, Боже мой, Предтечу Твоего въ часъ онъ
 Крестителя Іоанна великаго, послѣ пре (л. 151) свѣтлыя
 Твоя апостолы и пречудныя пророки и преславныя Твоя му-
 ченики и исповѣдники, постники и пустынники, патриархи
 20 и святители, преподобныя и праведныя, да соблюдутъ со-
 зданіе десницы Твоея.

Ей, Владыко, ей, Святый, послушай⁶, послушай (sic)
 мене грѣшнаго и недостойнаго раба Твоего всѣхъ святыхъ
 молитвами и сподоби мя уллучити великую милость Твою
 25 въ день исхода моего, блаженную и негиблющую славу Твою,
 и да посрамятся, Господи, вси врази мои (л. 151 об.) являю-
 щей злая рабу Твоему, да сокрушиши ихъ, Владыко, дер-
 жавною десницею силы Твоея, и прецениемъ Твоимъ умали
 гордыню ихъ, яростію Твоею низложиши я, Защитниче мой,
 30 Господи Боже мой и прибѣжище, и покой уповающимъ на
 Тя, радость же и утвержденіе непоколебимое и утѣшеніе не-
 изглаголанное, иже отъ вѣка угодившимъ Тебѣ.

Не уничижи молитвы моея, святыхъ Святый, ни отвори
 лица Твоего отъ раба Твоего. И аще, Господи, кто помянетъ
 35 мя въ день болѣзни своея, обле (л. 152) гчи ему тяжесть
 грѣховную и даждь ему радость душевную и избави отъ
 навѣта вражія въ день исхода душа его; вѣнчай его щедро-

⁶ Вх.¹, л. 110, это взято въ скобки

тами Твоими и впиши его въ книги животныя на небесѣхъ, и даруй ему на лонѣ съ праведнымъ Авраамомъ Твоимъ вѣчныя пищи отъ потока Твоего приснотекущаго насладитися, неизреченныя ради милости Твоея и пучины ради неизслѣдимыхъ щедротъ Твоихъ и богатыхъ даровъ Твоего 5
 человекѣлюбія, Владыко мой, прости и помилуй окаянную душу его и спаси и ущебри. Заступи и помози ⁷, (л. 152 об.) и снабди, и сохрани по величѣй Твоей милости, умилосердися на ню и послѣ анѣлы мирны-хранители. И да будетъ та душа покровенна десницею Твоею вседержительною и да 10
 посрамятся отъ лица ея мерзцыи прелестницы, бѣсове лукавіи. Послѣ ихъ въ родство огненное, понеже начнутъ страшити и ужасати и смущати ⁸ душу ту, егда отъ тѣла отлучается. Ей, Владыко мой, Исусе Христе, Свѣте міру, услыши (1) мя, Человѣколюбче, и даждь благодать прошенію мо- 15
 ему, идѣже речется молитва сія, и (л. 153) буди имъ покровъ и заступленіе, идѣже речется имя недостойнаго Нифонта; услыши, Владыко, услыши, Человѣколюбче, елико молихся и просихъ отъ вседержавнаго имени Твоего, и Тебѣ подобаетъ слава отъ всея твари со Отцемъ и съ Пресвятымъ Ду- 20
 хомъ, нынѣ и присно и во вѣки вѣкомъ. Аминь“.

79. Сице блаженному помолившуся, внезапно свѣтъ сладокъ возсія и явился ему милосердый Господь, елико возможно человекѣку зрѣти, и утѣши его неизреченнымъ веселіемъ и сердце его исполни неизглаголанныя радости и гла- 25
 гола (л. 153 об.) ему Своими пречистыми усты: „Миръ ти, рабе Мой Нифонте, и радость съ тобою буди вѣчная“.

Блаженный же отъ великаго недоумѣнія и радости, ничто же отвѣща, токмо на кійждо глаголь реченія Го- 30
 сподня: „Аминь, аминь“ глаголаше.

И наки глагола благій Владыка и кроткій Господь къ рабу Своему сице: „Добрый рабе Мой и вѣрный, услышахъ Азь молитву твою и дамъ ти со усердіемъ, елико просилъ еси на спасеніе роду человекѣческому, и всѣмъ, иже кто помянетъ въ молитвѣ (л. 154) имя твое или въ литоргіи, Азь 85

(1) Рук.: услы.

⁷помилуй В¹ ⁸Здѣсь обр. М¹, л. 54. Возобн. въ § 105, вар. 1, стр. 473.

послю на нихъ милость Мою, Азь буду помощникъ ему во многихъ искушеніихъ и въ бѣдахъ заступникъ буду и въ печалѣхъ подамъ утѣшеніе Мое, яко же и ты днесь сподобился Моего явленія, паче же въ разлученіи души его отъ тѣла, сотворю милость Мою съ человѣкомъ тѣмъ, иже призоветъ Мя и помянетъ имя твое, тобою укрѣплю его и утвержу и сокрушу и развращу всю силу вражію и ополченіе бѣсовское отъ лица его. Въ твое же преставленіе Азь Самъ прииду съ чины ангель (л. 154 об.) скими и прииму душу твою руками Своима и покою тя съ миромъ на лонѣ Авраама и Исаака и Іакова“.

Сиче же Господь ко святому и блаженному Нифонту глагола и освяти и благослови его, тогда праведный исполнился посѣщенія ради Божія благодати неизреченныя Пресвятаго Духа дарованія, и начать исповѣдатися Господеви и глаголати: „О милосердія, о благодати неизглаголанныя, Владыко мой преестественный! Ты пришелъ еси ко своему рабу непотребному, и ѣсмь азь достоинъ до подѣ кровъ мой видѣши. (л. 155)

20 „О како не презрѣлъ еси худаго Своего созданія! Днесь прииде радость моя и веселіе и животь душа моя, и благоуханіе и просвѣщеніе чувствомъ моимъ. О пресвятый и пренебесный и всехъ безплотныхъ¹ силъ Царю, на брениаго² мя призрѣлъ еси, иже вездѣ сый и вся исполняй, милостивно сходиши отъ всехъ послѣдному. О радости и выше³ всякія сладости, исполняеши душу мою смрадную. Добръ прииде, Пресвятый Свѣте и пречистая чистота и пресущественная⁴ доброта, Иисусе мой пресладкій! Благодарю ты, славлю тя, величаю же и поклоня (л. 155 об.) юся неизглаголанному Твоему къ рабомъ Своимъ сошествію, иже отъ небесныхъ силъ присно поклоняемый, со Отцемъ Тя Преприначальнымъ славлю и съ Пресвятымъ Духомъ поклоняюся. Помяни мя, Господи, въ добротѣ Твоего вѣчнаго обѣщанія царства небснаго. Помяни мя, Владыко, въ иѣснехъ горняго ликостоянія, помяни мя, Святыи, иже на святыхъ почивай и вся горняя и дольная освящай! О Пресовер-

79 ¹ благихъ У² ² грѣшнаго У² ³ писанныя доб. У² ⁴ присудственная (sic) Т²

шенный и Препоблагословенный и Препобожественный, Отческія славы присносущное и самосоставное сія (л. 156) ніе и недовѣдомая благосте⁵, Господи Іисусе Христе, Боже мой! помилуй мя, грѣшнаго, и не отступи отъ мене, покрый мя и сохрани душу мою отъ ловащихъ ю и направи ея къ 5 вѣчнымъ Твоимъ обителемъ“.

Сія святому и блаженному Нифонту исповѣдающуся и пна симъ подобная, Господь Нашъ Іисусъ Христосъ благо-словивъ и рекъ: „Миръ ти, вѣрный рабе Мой, Нифонте“, и невидимъ бысть. 10

Блаженный же, помолился довольно и преста отъ молитвы. И изыдохъ къ нему, въ сокровеннѣ бо мѣстѣ стояхъ и начертахъ молитву сію, яже отъ устъ его слышахъ, и егда во (л. 156 об.) зрѣхъ на святаго и ужаса исполнихъ, понеже лице его сія блже, яко молніе, таже и благовоніе 15 предивно нѣвако нехожане отъ богопросвѣщеннаго лица его. Азъ же насладихся и утѣшился во мнѣ душа моя. Блаженный же, вѣдая, яко пнесахъ глаголы его молитвы, того ради и вслухъ ея всю глаголаше. Вѣстно же буди вамъ, братіе, яко аще кто сію молитву съ вѣрою и со умилениемъ 20 прочитаетъ надъ хотицимъ преставитися, велику пользу и ослабу души его сотворить, и въ послѣдній часъ той, (л. 157) яко же ми сказа и блаженный самъ.

80. Нѣкогда же идушу ми по улицѣ градетѣи съ праведнымъ, и се нѣкій человекъ идяше, шепча усты своими 25 и за нимъ множество нищихъ. Онъ же, яко бѣа ихъ и отрѣвая отъ себе и влагая комуждо въ руцѣ милостыню, сія твори, хотя утантися отъ человекскія славы, да не лишит-ся Божія славы милостивыхъ вѣчнаго воздаянія. Азъ же узрѣхъ и почудихся добродѣтели мужа и повѣдахъ о немъ 30 блаженному.

Онъ же рече ми: „Знаю его, брате; великъ бо есть сей рабъ Божій (л. 157 об.). Нѣкогда бо вопросихъ его о добродѣтели его и како уязвился на милостыню. Онъ же ми дивно чудо повѣда о себѣ. «Въ началѣхъ бо, рече, моего 35 перваго потщанія и еже о милостыни възсканія, юну ми суцу и еще отъ рожденія моего токмо десять лѣтъ имущу,

⁵ благодать В¹

внидохъ со входящими въ церковь святаго¹ Фомы помолитися. Прилучижеся ту нѣкому старцу духовну быти, иже книги божественныя² чташе и люди поучая о милостыни, и глаголаше, иже кто милостыню даетъ, самому Богу (л. 158) въ руцѣ влагаеть и отъ Него стократницею восприметь. Азъ же, сія слышавъ, не вѣровахъ рабу Божию, но размышляхъ въ сердцы моемъ и глаголахъ ко святому старцу: „Азъ, отче, слысахъ Господа нашего Іисуса Христа на небесѣхъ одесную Отца сѣдяща, а ты глаголени, яко на земли ходя обрѣтается и милостыню приѣмлетъ, яже нищему подаютъ чловѣцъ“.

И сія рекъ поидохъ въ домъ мой и узрѣхъ ницаго въ рубѣхъ худыхъ идуща и надъ главою его стояше обличіе Господа нашего Іисуса Христа и его не разлучашеся, и якоже ни (л. 158 об.) щій идяше путемъ, нѣкто милостивъ срѣте его и даде ему хлѣбъ, да яко же простре руцѣ нищелюбець, простресе образъ Спасовъ въ руцѣ Христолюбцу³ оному и прія отъ руку его хлѣбъ и даде ему благословеніе.

И то видѣвъ, и оттолѣ вѣрую, яко дайя нищему, во истинну въ руцѣ Богу влагаеть, но и нынѣ у кождо нищихъ зрю надъ главою образъ Господа нашего Іисуса Христа, и подаю со страхомъ милостыню, елико по силѣ моеи». И сія святыи сказа ми о мужи томъ.

81. И восхотѣвъ ити яко на Фо (л. 159) кинское¹ море въ честный храмъ святаго мученика Фоки молитвы ради, и яко внидохомъ и насладихомся сущихъ тамо святыхъ, и поимъ мя на пристанище нарицаемое Въспиридонъ и обрѣтохомъ корабль готовъ и пловяхомъ вкупѣ съ ними; и егда начяхомъ плыти и ту начаша нѣцыи отъ гребущихъ съ нами пѣти неподобныя бѣсовскія пѣсни съ срамословіемъ. Азъ же вельми о семъ скорбѣхъ.

Святыи же, зря на десно, и зѣло веселишеся и устнѣ его улыскастася осклабляющеся.

И егда же бы (л. 159 об.) сть вечеръ, сѣдохомъ на 35 мѣстѣ глаголемѣмъ Аохаорѣ,² препочинути мало восхотѣ-

80 ¹ апостола (на полѣ) доб. С³ ² животныя У² ³ Въ У² сперва было: „нищему“, но передѣлаво въ „нищелюбцу“.

81 ¹ Овнж(с)кое Т² ² Ахаоръ Вх.¹, аохоарѣ С³

хомъ. Блаженный же явѣ не помолился по обычаю, но присно молча или сѣдѣше или стояше, устнама гибаше мало и яко усмѣхаяся. И поставльшимъ корабленикомъ ясти, позва-
ша же и блаженного, онъ же не хотя явится, сѣдѣ съ
ними, начатъ пити и ясти и не воздержашеся предѣ чело- 5
вѣки, а въ тайнѣ сухъ хлѣбъ ядѣше и воды въ мѣру вку-
шая, якоже и напреди о немъ рекохъ къ вашей любви.

Егда же всемъ (л. 160) уснувшимъ вопрошахъ его,
глаголя: „Что, отче, видя, егда пловяхомъ, усклаблялся еси
присно?“ 10.

*Блаженный рече: „О чадо, како ми не радоватися и
веселитися³, егда⁴ бо внидохомъ въ корабль, Господь нашъ
Исусъ Христосъ никакоже отступаше насъ и зряхъ его хо-
дяща по морю, и радостнѣ взираше на мя, яко милостивъ.
Дерзай убо, чадо, яко милостивый не отлучается отъ насъ, 15
но присно съ нами есть, яко милосердѣ и праведенъ и
благъ“. Люди же не знаяху его отнюдь, яко святъ есть Ни-
фонть, понеже онъ всегда моляшеся о томъ (л. 160 об.) Го-
сподеви, да покрыетъ его десницею Своею вседержавною
отъ суетныя славы человѣческїя, тѣмъ же и послуша его 20
милосердый Господь, и мнози отъ человѣкъ ругахуся ему,
ови же и пхающе, инїи же глаголаху ему: „Отче, Нифонте,
сей и онъ человѣцы злая тебѣ творять“. Онъ же противу
имъ отвѣщеваше: „О братїе, отнюдь на земли нѣсть въ че-
ловѣцѣхъ иже бы кто Нифонту зло сотворилъ, токмо единъ 25
діаволь досажаетъ ми по вся часы и самъ азъ себѣ добра
не творю никогда же“.

И сїя глаголя блаженный съ великимъ сто (л. 161) на-
ніемъ изъ глубины сердечныя и со слезами.

96 (1). Сїя рекъ святыи, ста на молитвѣ, простре свои 30
преподобнии рудѣ, благодаряше Бога и бысть восхищенъ
умомъ на небо. И видѣвъ неизреченная благая, яже Богъ
праведнымъ уготова. Таже видѣ и грѣшнымъ уготова

(1) Во второй редакціи перваго перевода, какъ и въ первой, опу-
щены §§ 82—95 о Странномъ Судѣ. Срв. выше, стр. 309.

*3 Въ В¹ путанница и перестановка: эти слова поставлены за словомъ:
„благъ“ (строка 17) ⁴ сего ради В¹

вѣчная мученія, и отъ сего видѣнія страхомъ великимъ блаженнѣй одержимъ (л. 139 об.) бысть и сѣдя, и плача, и рыдая, и ужасенъ сѣй во стенаніи велицѣхъ, и понося себе, глаголаше: „Увы мнѣ, грѣшному, что ожидаетъ душа моя
 5 грѣшныя и окаянныя, увы мнѣ, умиленному, что ми будетъ тамо, егда отыду и како отвѣщаю Судіи праведному, или кій отвѣтъ будетъ ми отъ Судіи нелицемернаго; камо ли сокрыю множество беззаконій моихъ; увы мнѣ, грѣшному и окаянному; стонанія¹ во мнѣ нѣсть умиленна, а слезная
 10 сила (л. 140) еже о грѣсѣхъ оскудѣ во мнѣ, да быхъ Судію нынѣ умолилъ, но покаенія не имамъ праведна, ниже милостыню грѣху очищающую; беззлобіе и кротость отъ мене удалися, и — спроста рещи — ни молитвенныя чистоты, ни любви къ Богу и къ ближнему. Увы мнѣ! Чтò сотворю, уми-
 15 ленный и скверный: аще не ко Господу моему припаду, къ кому иному прибѣгну, да спасена будетъ душа моя.

Одежду крещенія осквернихъ, душу омерзихъ, умъ омрачихъ, сердце отяготихъ обьяденіемъ и пьянствомъ, (л. 140 об.) землю же осквернихъ хожденіемъ ногъ моихъ.
 20 Очи мои осквернихъ на злая зрѣніемъ, уши мои уклонялися на пѣсни бѣсовскія, уста мои готовы на празднословіе и во оклеветаніе ближняго, ружь мои обращаю во отмщеніе, но и всѣмъ тѣломъ моимъ подвизаюся на тимѣніе скверное, и всегда люблю постелю мягкую, и кормлю² возделѣхъ про-
 25 странную, и питія различная. Но охъ, мнѣ беззаконному, ослабленному нечувствіемъ! Камо иду, не вѣдѣ. Лютѣ мнѣ, окаянному и (л. 141) убогому, охъ мнѣ утруженному, кто мя избавитъ огня вѣчнаго, и кто мя избавитъ отъ тьмы кромѣшныя, кто ли изыметъ скрежета зубнаго. О горе мнѣ,
 30 мерзкому, всякаго смрада исполненному. Добро бы мнѣ, аще бы не родился, нежели Владыку моего гнѣвати. Увы мнѣ! Какія славы хочу лишень быти лѣности моя ради, почто не поревнуемъ святыхъ житію, душе моя; какову славу они получаютъ, кую ли честь и радость, кія ли вѣнцы
 35 во свѣтѣ присносущнемъ. Азъ же грѣху рабо- (л. 141 об.) таю. О душе окаянная, гдѣ есть утвержденіе твоего упованія и что есть твоя добрыя дѣла, гдѣ ли суть благія твоя нравы.

И сего себе не разсудиши, лукавая душе, гдѣ будетъ обитель твоего вселенія въ день страшнаго Христова пришествія, въ печь огненную будутъ блудники ввержени, умиленно плачущесе во вѣки, а ты блудница еси, но и еще покаянія чиста не имаша, сластемъ присно работаючи, и како явишися страшному лицу (л. 142) Божію. Но, о душе окаянная, глаголи ты первіе грѣхи своя, да оправдишися. И како съ достойными въ чертоги небесныя внидеши, а ризы крещенія чисты не имаша, юже осквернила еси беззаконіемъ, очисти покаяніемъ и возопи Господеви, глаголя: „Господи, 10 Господи, избави душу мою огня негасимаго и червія неуспяющаго и скрежета зубнаго и тьмы кромѣшныя“.

Сія и симъ подобная присно глаголя, самъ ся обличая и смиряя блаженный.

И потомъ видѣти его едва ступающа и горцѣ стению 15 (л. 142 об.) ша изъ глубины сердца, съ воплемъ плачуща и со слезами рыдающа, помышляше бо яже видѣ въ тайнѣ, и подвизашеся, желая благимъ изволеніемъ добротъ онѣхъ небесныхъ постигнути и мірская вся возненавидѣти.

Помышляше же и грѣшныхъ страшное и вѣчное муче- 20 ніе, и имѣя отъ безмѣрнаго смиренія, яко уже съ ними себе осуждена, и того ради біаше себе, глаголя: „О колика радость, колика ли сладость и свѣтъ вѣнчеваеть святыя на не (л. 143) бесѣхъ, *мене же³ нынѣ того ради страхъ одержитъ, аще отпаду толикихъ благинь⁴ лѣности ради и сла- 25 дострастія, и стояше тяжцѣ и глаголаше: „Господи, помози ми и спаси омраченную мою душу, и научи мя, что подобаеть ми творити и глаголати, да убѣгну мукъ и получу царствіе Твое небесное“.

Такову дарова ему Богъ вѣру и любовь въ сердце. 30 Молитвы бо и поклонянія присно приношаше ко Богу, да открыеть ему внутренніи очи и поразумѣеть страстей тел- (л. 143 об.) мность и да не отпадетъ свѣта Святыя Троица; толико же смиреніе и кротость дарова ему Богъ, яко мнѣти ему присно себе, яко той есть скверня весь міръ. 35

Имяше же и се всегда: егда съ кимъ бесѣдуя о пользѣ душевнѣй и мня себе недостойна чловѣческаго собесѣдо-

*³ понеже В¹   ⁴ благъ Т²

ванія и взирая со страхомъ⁵ и въздыхая со умиленіемъ и— по истиннѣ рещи — имѣяше бо духъ сокрушенъ, сердце же сокрушенно и смиренно, *и слово его солию апостольскою растворенно и⁶ исполненно присно меду духовнаго.

5 97а. Тайну, братіе, слышите, (л. 144) юже азъ своимъ очима видѣхъ.

Идохомъ бо съ праведнымъ въ домъ нѣкоего славна, иже любяху ту блаженнаго и съ великою вѣрою въ домъ къ себѣ его призываху всегда. Имяше же мужъ той оленіи
10 многи, яже обычай вельможамъ звѣрей кормити, едина же лань, люта зѣло, яже ставаше на заднія ноги и бѣяше чело-
вѣки по главѣ предними копытами, и яко внидохомъ въ домъ, узрѣ насъ лань и устремися на насъ бѣжати, азъ же
15 звѣрь, и поиде самъ напереді, облюдая мене, да не убіетъ лань, и ударивъ ю рукою (л. 144 об.) полегку, и бысть свирѣпая лань кротчайши овчати. И яко узрѣ святыи стоящу ея, со умиленіемъ поникшу долу, уязвися блаженный сердцемъ, отъ великаго незлобія и смиреномудрія одержимъ,
20 текъ и падъ предъ ногама ея, со смиреніемъ многимъ глаголя: „Согрѣшихъ, прости мя“. Она же побѣже, яко біема отъ святаго. Азъ же зазрѣхъ блаженному и вопросихъ его: „Что ради тако сотворилъ еси, еже безсловесному поклонился еси“?

25 И рече ми: „Да увѣси, чадо, яко *такъ есть жезлъ Божій. Егда бо смирившеся помышляемъ (л. 145) себе землю и пепель, калъ и гной, тогда сходяй съ небесе жезлъ стаетъ надъ главою нашею, помогаючи намъ, понеже смиряемъ, искушаетъ же всѣхъ ненавидящихъ насъ или бѣсы,
30 или челоуѣки, или звѣри земныя. Егда же ли начнемъ величаться, или выситися, или тщеславіе творити въ чесомъ, тогда обращается жезлъ той на главы наша и искушаетъ насъ и мучитъ, дондеже смиримся и сокрушенно сердце и духъ смиренъ паки воспримемъ“¹.

⁵ и трепетомъ У² *⁶ оп. У²; благодатию (вм. с. а.) Т³;... солию благодати... Вх.¹ С¹

97а *¹(гордимся и величаемся тщеславствующе. Тогда реченное въ божественномъ писаніи помышляюще доб. У² Син.²) гордымъ Господь

97b. И сія святому повѣдающе мнѣ, прииде жена нѣкая, болѣ (л. 145 об.) знь зубную имущи и моляше святого со слезами, да исцѣлитъ ю. И рече къ ней блаженный: „О мати, что твориши? Къ намъ ли, грѣшнымъ, пришла еси исцѣленіе получить? Мы недостойни есмы сихъ творити. 5 Молися Господеви¹ и Пречистѣй Его Матери. Колико Богъ Милосердый творить чудеса съ рабы своими“.

И сія рекъ иде въ церковь. И помолвився довольно, возьмъ масла отъ каддила Владычицы нашея Богородицы и Приснодѣвы Маріи и помазавъ ея лице противъ болящаго 10 зуба, и бысть здрава, и иде въ домъ свой радуясь, (л. 146) славя Бога и Пречистую Его Матерь и блаженнаго Нифонта.

98. Герей же¹, служай² въ церкви той³, въ то время литургисати приготовляешся. И глагола святыи: „Пребудемъ, 15 чадо, здѣ въ церкви и причастимся животворящихъ Таинъ Христа Бога нашего“. И егда кончася⁴ святая литургія и причастися блаженный животворящихъ Таинъ и ста во единомъ углѣ церковнѣмъ, зря ко олтарю, въ сердца своемъ пояше. И возьмъ святыи снину изъ устъ своихъ, и по- 20 маза чувства своя и внезапно просвѣтитася вся чувства его.

Азъ же видѣвъ, удивихся (л. 146 об.) и рѣхъ: «Господи помилуй». И идохъ къ нему вопрошити, что бысть ему и толика свѣтлость на лица его провозсія. И яко приступи близъ его, и се свѣтлость измѣнися, и бысть лице его, яко 25

противится и вижу азъ жезлъ суда Божія свыше сходящъ на главы наша и испытуй сердца и утробы аришь произволеніе наше, и аще смиренія не възыщемъ, тогда наказуетъ ны Судъ Божій, дондеже до конца смиритъ наше высокоумдіе; аще ли же помыслимъ яко персть есмы, и калъ, и гной, и воспріимемъ духъ сокрушенъ, сердце же сокрушено и смиренно, (тогда чадо доб. У²) Богъ (насъ доб. У²) не уничтожитъ, и еже реченное пророкомъ исполняется, не дасть Господь жезла Своего въ часть и жребіе на главы наша, но обращается на главы гордящихся, и въ часъ (часть Син.²) и жребіе и въ воздаяніе ихъ и наказаніе жезлъ суда Божія, дондеже (он.: даже) смиратся В¹ У² Син.²

97b¹ Богови Вх.¹

98¹ иже Вх.¹; возоби. М¹ ² служаше Вх.¹ ³ со страхомъ своимъ (въ сердца своемъ доб. У² М¹) пояше В¹ ⁴ совершися У² М¹

кровію заячьею измечтано. И глаголахъ ему: „Рцы ми, отче, откуда кровію помазался еси“?

И рече ми святыи: „Прости мя, брате, како еси увѣдѣлъ или кто есть возвѣстилъ тебѣ, яко скоро ко мнѣ при-
5 теклъ⁵ еси“?

И глаголахъ ему: „Прости мя, отче; азъ бо издалеча возрѣхъ на святое лице твое и ужасохся. Видѣхъ бо чу (л. 147) ветва твоя просвѣщенны, на устѣхъ бо твоихъ и ушесѣхъ, яко звѣзды небесныя блистающеса. Очи же твои,
10 яко пламень огненный сіяюще.

И нынѣ же, егда приступихъ къ тебѣ, зрю, яко кровію украсился еси, и крестовидна начертанія по всеѣмъ чув-
ствомъ твоимъ. Повѣждь ми, честный отче, гдѣ еси обрѣлъ
святую сію кровь, но и благоуханіе слышу отъ лица твоего
15 веліе исходяще и недоумѣваюся“.

Онъ же со смиреніемъ отвѣща: „Прости мя, брате, облазился еси, не отъ мене (л. 147 об.) сія, яже слышиши, но отъ олтаря Божія благовоніе исходящее, азъ бо смрада грѣховнаго присно исполняюся“.

И шедъ блаженный, умы лице свое, да инѣми не познанъ будетъ, но обаче не возможе отмыти пречистыя крови. Увѣдавъ же блаженный, яко слины его, яже во время причащенія, съ пречистою кровію смѣшаны. И оттолѣ едва хоташе⁶ причаститися, не помазовашеса⁷, яко да не явленъ
25 будетъ.

И бѣ видѣти ино чюдо на немъ преславно, не мнѣ перваго. Ибо въ той (л. 148) день, егда причащашеса, исходжаша изо усть его свѣтъ велій, яко звѣзда свѣтяшеса, овогда же, яко свѣща горящая, и изъ ноздрей его, яко пламы
30 огня исходжаду, егда дышаша, освящаемъ отъ Святаго Духа. Елижды же причащашеса, обращаяся раздымаша бѣсовъ, аки хвастіе⁸, попадаля и безъ вѣсти ихъ творя.

99. Ину тайну преславно слышите, братіе, юже не облѣнюся¹ вашей любви повѣдати и писаніемъ вообразити.

35 Стоящу ми нѣкогда въ день недѣльный у всенощныя предъ дверьми церковными у святыя мученицы Анастасіи,

⁵ пришелъ В¹ ⁶ хождаша Т¹ ⁷ слиною доб. Т² ⁸ У² хвастіе < хлистіе
99 ¹ блазюся У²

и се внезапно прииде блаженный Нифонтъ ко всенощному
 пѣнію по своему обычаю, понеже праведный всегда любяше
 приходити въ церковь и обнощъ молитися. Азъ же утаився
 въ малѣ ко единой странѣ церкви. И се явишася со бла-
 женнымъ иду (л. 161 об.) ще множество въ бѣлыхъ ризахъ, 5
 аки царетіи отроцы, ови предыдуще, ови же и послѣдующе,
 инии же одесную его идуще и ошуюю, и вси веселящеся.
 И быше видѣти чудо преславное—округъ святаго премірное
 огражденіе: крестъ бо предъ нимъ идяше точенъ возрасту
 его, аки отъ чиста злата сотворенъ, тако и позади его, и 10
 одесную и ошуюю блаженнаго и надъ главою его крестъ, и
 вси святые кресты другъ друга держастася и просвѣщающе
 праведнаго. Егда же ли бываше на него брань бѣсовская
 (л. 162) понущеніемъ Вожимъ, да больше искушеніемъ про-
 славитъ своего угодника, тогда кресты тѣ мало разступа- 15
 хуся, юдуже діаволъ стрѣляше на блаженнаго злые помы-
 сль. И тогда бѣлообразіи они, иже присно ему спослѣд-
 ствующе зѣльною печалію обѣяти бываху.

Святый же Нифонтъ, егда въ сердца своемъ ощущаше
 помысль непріязненъ, ставъ на востокъ и руцѣ воздѣваше 20
 на небо и молитвы чисты возсылая Богови. Видя же то
 змій ветхій, трепеташе съ вели (л. 162 об.) кою ужастію и
 къ сущимъ съ нимъ бѣсомъ глаголаше: „Чада, побѣгнемъ²
 отъ лица Нифонтова, понеже, на небо возшедь Богу, на насъ
 вопіеть, прежде даже не прииде на ны гнѣвъ Вышняго, по- 25
 бѣгнемъ³ вси, и тѣхъ во свою волю уловимъ, кои на насъ
 Богу не молятся, но своею силою тцатся побѣдити наши
 лукавыя козни⁴ и злые помыслы“.

И сія глаголя нечистый духъ къ темнымъ своимъ бѣ- 30
 сомъ, безъ вѣсти бысть съ ними отъ лица праведнаго.

Святый же, ощутивъ въ сердца (л. 163) тишину велию,
 возрадовася и вельми благодаряше милосердаго Бога, по-
 крывающаго и отъ бѣсовскаго стрѣлянія, таже и ангели ра-
 дующеся отхождаху и восхождаху на небеса, кресты же цаки
 соспустистася въ мѣсто и входъ заградивше и покрывающе 35
 святаго.

² погибнемъ Т¹   ³ id Т²   ⁴ кнзи У¹

Многажды бо приходяше диаволь со множествомъ бѣсовъ, хотя святаго стрѣляти злыми мысльми и не возможе окаянный, огражденъ бо крестомъ блаженный, и бѣсомъ ругашеся и плеваше на нихъ, они же со срамомъ великимъ 5 отбѣгаху, онъ же наи (л. 163 об.) паче славяше Бога, дающаго ему таковую благодать на невидимые враги.

100. Нѣкогда же стоящу святому, на востокъ лицомъ молящуся, и взираше на небо, ожидая свыше посѣщенія Божія, и внезапно отъ небеси свѣтъ велій возсія и сниде къ 10 нему ангель Божій и явися предъ нимъ стоя въ бѣлыхъ ризахъ, образомъ аки діаконъ, держа кадильницу со фиміаномъ небеснымъ и, покадивъ его, пояше; таже святыи съ нимъ пояше благолѣпнѣ.

101. Иногда же блаженный моляшеся и зря (л. 164) на 15 востокъ, возведъ очи свои на небо и видитъ врата небесная отверсты и ангели Божіи восходяща на небо и возносяще душа человѣческія ко престолу Божію Владыцѣ поклонитися. Таже и на воздухѣ зреть бѣсовъ множество и подвигъ великъ имуще, присно вертящеся и отнимающе душа 20 и не дающе восходити на небеса.

Видитъ же блаженный — и се два ангела возношаху душу на небо и яко уже проидоша множество мытарствъ и приидоста до мытарства блуднаго, начаша мытоимцы и князи бѣсовскія (л. 164 об.) возмутати и гнѣватися, глаголюще: 25 „Како вы держаете душу сію мимо насъ нести, а нащу еущу?“ Такоже и ангели Божіи противляетася имъ глаголюще: „Да како есть ваша сія душа? Знаменіе рцѣта на ней нама“.

Они же засвидѣтельствоваху, отъ юности ея кійждо грѣхъ по единому сказующе. Прочее же и сія прирекоша¹ 30 ко ангеломъ безстудствующе: „Что намъ много къ вамъ глаголати подробну и исчитати вся ея согрѣшенія и лютая паденія и присносмрадныя души сея скверненія (л. 165), яже и создавый сердца ихъ праведный Судія вѣсть, не оста бо грѣхъ его же не сотвори, ниже образъ блуда, его не пре- 35 мину сія окаянная и многострастная душа, да еще и иныхъ осуждала. И что горши сего на осужденіе? «Да имъ же, рече апостоль, кто побѣдится, сему и пороботаетъ», работаяи стра-

И Петр.
2, 19.

стемъ рабъ есть грѣху, тѣмъ же и безъ всякаго прекословія наша есть сія душа, да и надъ всѣми сими злыми ея грѣхопадєніи и безъ покаянія умерла есть. Что къ симъ отвѣщати къ намъ имате? И гла (л. 165 об.) големъ вама тако въ правду судящаго² Бога: почто насилующе намъ и 5 наша отъ насъ отымаете?³

Сія и ина множайша симъ подобная ко ангеломъ бѣси блядуще и голку³ велику творяще вопіюще и глаголаху: „О ангела Божія, почто неправду дѣюще и присно намъ насилуете, отъ небесъ насъ свертосте, на земли жити намъ 10 мѣста не дающе. И се нынѣ и на воздухѣ у насъ отнимаете. Мы бо за сею душею отъ юности тѣлеснаго ея возраста ходихомъ и даже до старости (л. 166) ея тружахомея, смерти ея во грѣсѣхъ ожидающе. Нынѣ же по многомъ нашемъ трудѣ и тицаніи безъ испытанія насъ минуете“⁴. 15

Тогда ангели стаата, недоумѣвающе, что къ нимъ отвѣщати, или праведнаго Судіи о семъ вопрошати, или оставльше въ руцѣ имъ душу ту и отыти, — обаче единъ ангель рече къ бѣсомъ: „Мы не имемъ о семъ вамъ вѣры, ни отцу вашему діаволу, понеже всякаго лукавства и лжи исполнени 20 есте, но да призовется ангель душа сея хранитель *и да вопрошаемъ его, не мо (л. 166 об.) жетъ бо той солгати“⁴. И призванъ бысть ангель ея хранитель⁵, иже во святомъ крещеніи данъ, и вопросиша его два ангела смертоносніи о житіи человекѣа души тоя и о покаяніи ея. 25

Тогда ангель хранитель отвѣща: „Азъ нѣсмь человекъ, ниже лукавый духъ, не имамъ бо солгати, якоже и вси сїи бѣсове лжуть, но по славѣ реку истиннаго Бога Господа Нашего Іисуса Христа, понеже аще и грѣшна была сія душа, якоже и бѣси глаголютъ, во егда нача болѣти, тогда пла- 30 кася горько, исповѣдаю (л. 167) щи Богу грѣхи своя, руцѣ на небо къ Вышнему простираючи и слезы многи изливаючи, и аще простилъ ея Богъ, то слава праведному суду Его.

И то слышавше два ангела Божія, наруганася бѣсомъ, 30 плюнувшє на ня или яко дунувше божественнымъ дохновеніемъ, безвѣсти ихъ сотвориша. И минувше ихъ, и вни-

² сущаго В¹   ³ брань В¹   ⁴ милуете Г¹   ⁵ оц. (нал.) В¹

доша во врата небесныя, и свободенна бысть убогая та душа благодатію Божіею отъ рукъ вражіихъ и отъ сѣтей ловящихъ ю лукавыхъ бѣсъ въ той часъ.

102. Таже зрѣтъ (л. 167 об.) святой другую душу возносиму на небеса, и бяше естествомъ каженникъ, сирѣчь скопецъ, изъ чрева матери своея, и еще бяше златолюбива и гнѣвлива бывши въ житіи семь. И обличаху ея порядку слова ея и дѣянія студная приносимая отъ бѣсовъ на обличеніе души той, и яже поношала и укоряла человекѣи. Къ нимъ же ангели отвѣщаху: „Умолкните, лжесвидѣтели, аще и правды никоеяже не творила душа сія, того ради и вы глаголете, яко нѣсть ей отнюдь спасенія. Мы вамъ извѣстимъ истину, (л. 168) внимайте отъ насъ глаголемымъ, понеже аще и согрѣшала, но присно каялася. Како ослѣпосте и не зрите истины. Егда бо случашеся ей лукаво содѣяти по дѣйству и по наученію вашему, и она тогда не отчаялася своего спасенія никогда же, но присно человекѣи утаивея и къ Богу припадаше, стоня и слезы проливая и себе укоряше предъ Богомъ стоя исповѣдаючи грѣхи своя въ тайнѣ. Къ симъ же еще и милостыню творяше къ нищимъ, не на явленіе человекомъ, но въ тайнѣ, и что сея больше добродѣтели рцѣте нама. И есть ли ей сна (л. 168 об.) сеніе отъ судящаго всемъ человекомъ въ правду“.

Сія ангеломъ глаголющимъ на оправданіе душа тоя и путь минующимъ и бѣсовомъ ругахуся. Вѣси же ярящесе раздражаеми и отъ ангель рѣеми, другъ друга біюще воцѣяху: „О горе намъ, почто ангельскимъ рукама скверная преносится душа въ спасенныхъ села, не отстанемъ отнюдь *поимы дѣюще¹ на вы къ праведному Судіи и не дадимъ 30 минути“.

Ангели же къ нимъ отвѣщеваху: „О волцы-хищницы, что всеу глаголете и подвигъ (л. 169) великъ имѣете, оболгующе праведнаго, а мы вѣмы душу сію отъ юности христіяну суцу, и како ей сквернитися лзѣ², каженику суцу? 35 Не подлагаше бо себе тѣмъ, иже содомскій блудъ творяху. И чимъ сія душа осуждена будетъ отъ праведнаго Судіи, рцѣте, паче же умолкните и всеу не блядите“³.

102 *¹ поидемъ и мы (исп.) Т²   ² злѣ Т²   ³ трудитесь В¹

Бѣси же наипаче ангеломъ спону творяще и путь заграждающе и, излиха вопіяху, глаголюще: „О люто намъ, ангели, почто злобу окаянныя душа своя прикрываете, не токмо еже грѣхи содѣяла и гнѣвъ ко всѣмъ (л. 169 об.) мѣ имѣла, но и осужала инѣхъ и поносяще укоряла. Что сего злѣйши дѣла, къ симъ же и разбой и татьбу совершила. Да аще сія душа достойна милости Божіа, то и весь міръ спасенъ будетъ и вся грѣшныя земля, то и труды наши ни во что же, и весь подвигъ нашъ веуе. И вси мы и со отцемъ нашимъ діаволомъ въ пустошь мятемся“.

И рѣша имъ ангели: „Разумѣйте, окаяннии, яже отъ юности согрѣшила сія душа, то простилъ ю есть Богъ, покаянія ради, слезъ ради, иено (л. 170) вѣданія ради. Паче же милостивыхъ есть царство небесное, да что вамъ мнится, звѣріе дивіи: есть ли Богъ кающихся или ни? Не зрите ли десницу Божію, присно простирающуюся свыше и приѣмлющу обращающихся къ нему истинною. Понеже тѣмъ Богъ судитъ, иже скрыша въ сердцахъ грѣхи своя, ни Богу ни человѣкомъ не исповѣдаша, все же являемое свѣтъ есть. Въ нихъ же бо грѣсѣхъ исповѣдаются человѣцы со слезами и со стонаніемъ во смиреніи мнозѣ, прощени суть, понеже милостивъ есть Богъ и (л. 170 об.) хочетъ всѣмъ человѣкомъ спастися и на разумъ истинный пріити, а иже умрутъ, затанувше грѣхи своя, ни Богу ни человѣкомъ не исповѣдавшіи, тѣи суть самоосуждени, иже и обличитъ тѣмъ тайная Господь и объявитъ совѣты сердечныя, и послетъ въ вѣчный огонь съ вами мучитися“.

¹ Тим., II, 4.

Сія ангели изглаголаша имъ и симъ подобная. Тогда посрамилася души лукавыя и отыдоша ангели во врата небесныя, *несуща съ собою душу ту поклонитися Владыцѣ Богу нашему. И спасена бысть убогая та душа благодатию (л. 171) Господа нашего Іисуса Христа.

103. Паки позрѣ! Нифонтъ ниже и видитъ: и се возносятъ ангели душу, зѣло боящюся Бога, и милостыню творила, и любовь по Бозѣ со всѣми имѣла, такоже и чистоту сохранила. Вопрошаху же ея темніи князи и истязующе и

*4 оп. Т²

103 ¹ воарѣ В¹

до малыхъ мыслей сердечныхъ и зѣло на ню скрегчюще
зубы своими, тѣмъ же и душа та вельми трепеташе и боя-
шеса ихъ, несомая еущи въ рукахъ ангельскихъ. Егда же
достигоша съ нею ангели во врата небесныя и бысть стече-
5 ніе всѣмъ душамъ праведнымъ на срѣтеніе благія (л. 171
об.) тоя душа и обѣмляюще цѣловаху ея, таже и ангельскія ²
лицы пріемляху, цѣлующе ея и вѣнчающе ³ и пѣсненными
похвалами облагающе, *ликоствующе и глаголюще: „Слава
Тебѣ, Боже, яко избавилъ еси душу сію отъ лукаваго ⁴ змія“.
10 И елико же восхождаше возносима внутрь, паче ангели съ
веселіемъ срѣстасяху цѣлующе ю ⁵, тако бо имъ всѣмъ
обычно творити радость о единой души пришедшей въ по-
каяніи въ царство въ небесное“.

Егда же доиде ко престолу благодати душа та, пріимъ
15 ю Господь (л. 172) на пречистѣи ⁶ свои рущѣ ублажи и ко
Отцу Своему въ даръ принесе и положи ю въ чести и славѣ
неизреченнѣй. Таже и духъ изліяся на ню отъ Отца ⁷ неиз-
глаголанныя божественныя сладости царства небснаго. По-
томъ же предана бысть Михаилу архангелу, да совершитъ
20 о ней по чину веѣхъ святыхъ и, по возслѣдованію прежнихъ
показавъ ей вся преисподняя и превышныя жилища, и вве-
сти ю паки на уготованное ей мѣсто.

104. Бывшу же паки блаженному Нифонту въ видѣніи
и се ведома быше душа грѣшн (л. 172 об.) ная въ преиспод-
25 ния отъ бѣсовъ борзо влачима и лютѣ біема. Бѣ же раба
нѣкоего и ужищемъ ¹ удавилася въ томъ часѣ, идяше же
вслѣдъ ея ангель ея ², издавеча послѣдую, и вопія со сле-
зами глаголаше и утробою растерзашеся о пагубѣ ея: „О
лютѣ лукавымъ бѣсомъ, иже на зло прельщаютъ человекѣ,
30 понеже сея рабыня господинъ отъ бѣсовъ разжизаемъ на
гнѣвъ и на всяку злую ярость, и того ради рабу ту біяше,
и гладомъ моря, такоже и она раба отъ бѣ (л. 173) совъ же
подстрѣчема, взявши ужище, удавился и вдана бысть въ
жертву бѣсомъ. Увы мнѣ, юже Богъ поручилъ ми отъ свя-
35 таго крещенія, и не сохранихъ, но похитилъ ея лютый змій,

² ангели святіи В¹   ³ величающе Т²   ⁴ лукавыхъ бѣсовъ и доб. Т²
⁵ оп. У²   ⁶ престолѣ В¹   ⁷ лица У²

104 ¹ ужемъ В¹   ² хранитель доб. У²

увы мнѣ, что сотворю, како ли явлюся лицу Господа моего или что отвѣщаю о погибели душа сея Творцу моему“.

И сія ему глаголющу и въ недоумѣніи велицѣ зѣло скорбящу—и се другій ангелъ сниде съ небесе и глагола ему: „Сиде ти повелѣваетъ Отецъ Нашъ³ Господь Саваоѣвъ благодатнымъ Своимъ возвѣщаетъ (л. 173 об.) ти Духомъ: иди въ Римскій градъ, тамо въ сій часъ крещается отроча нѣкоего война и ты буди ему хранитель, служба Св. Духу и крещенію, а иже неправедно оскорбляетъ рабъ своихъ, азъ накажу его не ирится ни бити слугъ своихъ и гладомъ¹⁰ не морити“.

И сія слышавъ ангелъ отъ ангела, иде въ Римскій градъ по повелѣнію Божію, якоже заповѣда ему Господь Богъ. Глаголавый же ангелъ възде на небо.

105. Праведный¹ же Нифонтъ смотривъ, и се иная¹⁵ душа отъ ангелъ возношашеся (л. 174)⁽¹⁾, яже множество бѣсовъ, въ слѣдъ ея женуще, восхитити ся тшахуся, яже быше клирикъ святаго Елферія², и приено въ блудъ живой и разбой творяше, и яже одирая съ человѣкъ, блудницамъ даяше. И не доиде окаянная та душа четвертаго мытарства,²⁰ исторже ю дерзновенно лютой змій отъ руку св. ангела и сверже на землю, таже похвативше ея бѣси расторгнути хотяще и біюще влечуху³ во тьму кромѣшную въ подземная мѣста (л. 174 об.) преисподняя, и дана ея темнымъ княземъ и, связавше ея съ прочими душами грѣшными, поса-²⁵ дила на дно Адово до всемірнаго воскресенія, плачущу и рыдающу.

106. Бѣси же, оттуду испешше, другъ ко другу глаголаху: „Убо видите ли, како церковникъ Иисуса Назарянина отъ насъ побѣжденъ бысть“.³⁰

Таже единъ отъ нихъ отвѣщавъ имъ: „Что всеу хвалитесь единаго побѣдивше, слаба суца и лѣнива, азъ же вамъ таковыхъ святитель и клирикъ покажу, къ нимъ же ни приступити не смѣете, тако бо въ до (л. 175) бронравіи просіяша“.³⁵

(1) Въ верхней части листа кин.: Отче Нифонте моли Бога о насъ.

¹⁰ Въ Т² на полѣ: „зри“.

105 ¹ Возобн. М¹ ² Елѣверія В¹ ³ хотиху ввергнути В¹

Тогда инь¹ демонъ рече: „Аще не бы на нихъ знаме
не было Исуса Назарянина, яко стѣна тверда спреди и со-
зади ограждающи ихъ и помощь его присно предваряющи
и десница его покрывающи и соблюдающи, показалъ быхъ
5 на нихъ силу мою“.

И глагола паки первый бѣсъ: „Почто мы вси крестнаго
древа боимся и зѣло трепещемъ?“.

Отвѣща инь темный князь: „Не страшитъ насъ древо
то крестное, но ужасаетъ ны исходящая отъ него молнія и
10 не токмо яже (л. 175 об.) отъ древа крестнаго исходитъ
страшная молнія, но еже и рукою крестьяне крестятся—отъ
знаменія т го пламень велий огня возгаряется² и ишедъ
палитъ ны“.

Глаголаша ему друзи бѣси, искушающе его: „*Гдѣ
15 еси³ сіе страшное отъ креста молніе видѣвъ, имъ же и насъ
устрашаеша?“.

107. Онъ же отвѣща: „Въ Константиѣ градѣ есть че-
ловѣкъ именемъ Нифонтъ, *зѣло на насъ жестокъ, мы бо
съ дружиною нашею во юности его брахомся съ нимъ, иску-
20 шающе его всяцѣмъ скоктаніемъ и¹ възгнаніемъ (л. 176)
плотскимъ и побѣждше² его, написахомъ грѣхи его, хва-
лящесе о томъ, онъ же начать зазирати себѣ и глаголати:
«О како тѣло сіе червемъ бранно готовлю, твори *похоти
его, иже мя во огнь вѣчный влекутъ»³.

25 И сія рекъ, аки разгнѣвася⁴, мы же смѣяхомся ему,
*онъ же непокоривый сынъ и рече: «Покажу вамъ, бѣси,
растлѣніе». И абіе со словомъ назнамена надъ нами рукою
своею образъ древа Исусова и приде яко пламень огнен-
ный и пожже ны⁵. Мы же въ томъ часѣ безвѣсти быхомъ.
30 (л. 176 об.) Единъ же отъ насъ стояше издалеча, смотря,

106 ¹имъ У² ²Все послѣдующее до слова „глагола“ (въ § 107-омъ,
стр. 475,и) въ В¹ вслѣдствіе деффекта опущено. Въ С³ нѣсколько
строкъ (слѣдующихъ за вар. 2-ымъ) написаны другой рукой. В. м.
сперва было оставлено бѣлое мѣсто, которое было заполнено позже
(л. 234 об.). Т. обр. и для оригинала С³ можно предположить налич-
ность деффекта *³ и како У²

107 *¹оп. У² ²побѣждахомъ У² *³оп. М¹ ⁴прекрестися У²
*⁵Зѣло бо на насъ жестокъ образъ древа Исусова, ибо приходитъ
пламень огненный и пожжетъ ны У²

что хочетъ сотворити, онъ же шедъ въ церковь и припаде съ покаяніемъ къ Богу глаголя: «Господи, человекъ есмь грѣшенъ и побѣжденъ страстію ражженія плоти, но отпусти грѣхи моя, молютися, Христе. Господь бо еси и власть имаши, словомъ токмо рѣшиши (sic) грѣхи наша». 5

Сія ему рекшу, *прииде ангель съ небесе и вѣнча и покаянія ради, понеже уничижися и зазрѣ себя. Таже⁶ онъ⁷ прогнѣвася на свое тѣло, начать бити (л. 177) себе по лицу руками, елику силу имаше, и възде на лице его заушениць до тысящи, яко расслабитися зѣло всему тѣлу его и, едва¹⁰ руцѣ простерѣ на высоту, моляшеся глаголя⁸: «*Господи, Боже мой, великій и страшный Отче, иже страшнаго ради Сына Своего совершай всяческая Духомъ Святымъ⁹, услыши мя нечистаго, Тебѣ бо единому согрѣшихъ, не предаждь мене врагомъ, ищущимъ мою погибель, паче же суди оби- 15 дящая мя и возбрани борящая мя и накажи (л. 177 об.) ихъ, якоже и азъ себе наказую, біющеся и болю и оскорблеваюся ихъ ради брани, иже не почивающе на мя возюють. Сего ради изми мя отъ врагъ моихъ, Боже и отъ возстающихъ на мя избави мя». 20

И внезапно сниде ангель съ небесъ и вѣнча его, таже обратився и ятъ насъ на воздухъ и изводя ны по единому и даяше намъ комуждо по тысящѣ ранъ, и мучаше немилостивно той страшный ангель глаголя: «Не ходите, окаяннии къ Вожимъ рабомъ, и не творите имъ па (л. 178) кости, 25 паче же ко блаженному Нифонту не приближайтесь». Намъ же вопіющимъ горцѣ и заклинахомся не приближаться Нифонтова дома. И едва¹⁰ отпусти ны. Оттолѣ егда узрю его, безвѣсти бываю, бояся мукъ».

Друзіи же бѣси начаша смѣяться ему и укоряху его³⁰ глаголюще: „Худче, страшливе и немощне“.

И сія рекъ исчезоша. *Блаженный же, сія слышавъ глаголема отъ нечистыхъ бѣсовъ, ругашеся имъ и благодарствоваше Господа.

108. И наки блаженный видѣвъ ангела Божія (л. 178 35 об.) страшна зѣло, коніе въ руцѣ своей веліе имуща. Человѣкъ же нѣкій нечестивъ зѣло во Царьградѣ живый и не

*⁶ оп. У²   ⁷ же доб. У²   ⁸ Возобн. В¹   *⁹ оп. М¹   ¹⁰ егда У²; тогда М¹

токмо доволенъ своимъ беззаконіемъ, еже лихоимствовать и вдовица и нищяя не милуя, но и на праведнаго и блаженнаго Нифонта злая помышляше и присно укоризнами облагая и еретика и лицемѣра его нарицая. И внезапно прииде
 5 нань судъ праведный, и постиже его гнѣвъ Божій: паде въ недугъ золь и терзашеся вся внутренняя его¹. (л. 179) Ангель же Господень, ставъ надъ нимъ со оружіемъ тѣмъ страшнымъ, и зриаше на небо, и се прииде свыше гласъ повелѣнія Божія, глаголя ему сиче: „порази сего антихри-
 10 ста нечестиваго векорѣ и отпусти душу его вѣчно мучитися, зане не² помяну сотворити милость и не токмо погна нища и убога, но и смиреннаго сердцемъ раба моего Нифонта уничижаеть. И сего ради расторгни и пресели его отъ селенія его, да и корень его погибнетъ отъ земля жи-
 15 выхъ и отселѣ уже престанетъ сквернодѣйствовать, лихоимствуя (л. 179 об.) и злато въ лихву дая, и инѣхъ осужая, и уничижая, и коря, и никакоже о своей души попечение имѣ, ни будущаго суда ни Моего царствія отнюдъ не воспомяну“.

20 Ангель же Господень проторже окаянное сердце его, и, внезапно рыкнувъ вельми и возстонавъ горцѣ и зубы скрепча, изверже окаянную душу свою, и похвативше ю злыя и немилостивыя дѣмони, бѣюще лютѣ и расторгнути ея хотяще, влѣчаху напрасно, пхающе безъ милости, и въ преиспод-
 25 ния те (л. 180) мницы заключиша, многи оковы тѣмы вѣчныя на ню возложивше, тогда и болѣзни адовы обыдоша ю и предвариша ея сѣти смертныя.

Блаженный же Нифонтъ, сія видѣвъ, возстенавъ горцѣ и плача зѣло и печалуя, глаголя сиче: „Охъ, окаянству
 30 насъ грѣшныхъ, како умалени дніе житія нашего, своимъ нечестіемъ душу отщетевающе и нынѣшнія жизни и будущія лишаемся, всеу обрацаеми и суду страшному и гееннѣ огненнѣй и мукамъ вѣчнымъ предающеся окая (л. 180 об.) нніи, а подобно³ бы наипаче всяцѣмъ образомъ искати ду-
 35 шамъ своимъ спасенія и нудитися на добрая, како угодити Богу⁴ и не преступати святыя Его заповѣди“.

108 *¹ оп. У² (начало см. въ § 107)   ² оп. У²   ³ подобало Т²; надобно Вх.¹   ⁴ Господеви В¹

Се глаголаше въ себѣ и моляся: „Христе Боже мой, на Тя уповахъ, спаси мя и отъ всѣхъ гонящихъ мя избави мя, да не когда похитить, яко левъ рыкая, окаянную и скверную душу мою, не сущу избавляющую ниже спасающую, и егда же окрестъ стануть обличительнїи дуси лукавіи, окружающе окаянную душу мою (л. 181), оглагольницы безстуднїи и истязатели неправеднїи, ищуще пожрети мя. И избави, Владыко страшный и грозный, таковыхъ мукъ родъ христіанскїй. Ты бо призираеши и трепещуть всяческая, помилуй и спаси вся уповающая на Тя“.

Псалм.
VII, 2—3.

109. И се глаголя отъ ужастї велики, видя страшную смерть челоуѣка онаго грѣшнаго, его же ангелъ душу страшнымъ исторже копїемъ огненнымъ, и еще моляся глагола: „Господи, помяни¹ челоуѣка сего малую милостину, иже въ житїи своемъ тво (л. 181 об.) ряне“.

И слышитъ блаженный Нифонтъ гласъ свыше сходящъ на осужденїе тому беззаконнику, а не на спасенїе: „О окаянне, пилъ еси кровь убогихъ, еще же и инья осуждалъ и оклеветалъ еси отъ многаго нечувствїя. Чесо ради укорялъ еси и раба моего Нифонта, иже ми молитву приноситъ день и ноцъ за беззаконныя и грѣшныя и о тебѣ? Ты же почто его злословилъ еси? Нынѣ убо да научишия не осужати ни клеветати никогоже, и отселъ уже да не (л. 182) приложиши беззаконїе къ беззаконїю“.

Таже святїй ко всѣмъ глаголаше: „Влюдитесь, братїе, и не осуждайте ни оклеветайте никогоже², понеже нѣсть злѣйши сего беззаконїя, еже осуждати или оклеветати, еже бо инѣхъ дѣла истязати Богу единому свойственно³. Понеже челоуѣкъ челоуѣку зрїть на лице, а Богъ въ сердце. *Ты же⁴ яко судїя еси безчелоуѣченъ и посаждаеши себе на престолѣ мнѣнїя и испытуети вся сокровенная, яже и о себѣ не вѣдѣй, а онѣхъ мнишися⁵ вѣдѣти и овѣхъ лѣ (л. 182 об.) нивыхъ и презоривѣхъ нарицаеши, инѣхъ же тцеславныхъ и любопоказательнѣхъ мниши, а не вѣси къ нимъ праведнаго и неизслѣдимаго суда Божїя. Овѣмъ бо вопїеть пречистыми усты Своими, яко да помолишися Отцу

Матѣ.
VI, 4.

109 ¹ помилуй В¹ ² никогда же У²; никакого же М¹ ³ свѣдущу Т²
*⁴ таже У² ⁵ ланилися (sic) В¹; пишися (sic) У²; мнѣшися Т²

Матѣ.
V, 16.

Твоему въ тайнѣ, и видя тя Отець твой въ тайнѣ, воздасть тебѣ явѣ; овѣмъ же да возсіятъ свѣтъ вашъ предъ человекѣми, яко да видятъ добрая дѣла ваша и прославятъ Отца вашего, иже есть на небесѣхъ, и комуждо по произволению
5 сердца Сердцевидецъ (л. 183) возмѣряетъ, намъ же сія недовѣдома“.

Къ симъ же блаженный и о сребролюбіи глаголаше: „Аще бо кто христіанинъ злато имѣть сокровенно и не раздаетъ е, сего суетно христіанство, понеже несовершенно
10 упованіе имѣть на Бога, но надѣется на богатство тлѣнное; того ради писаніе второе кумиролуженіе сребролюбіе именуеть, понеже яко на кумиръ на злато взираетъ и все свое нанъ упованіе возлагаетъ и скупостію удавиться хощетъ и помраченъ выну (л. 183 об.) пребываетъ. И тако его
15 лютая смерть постизаетъ и горцѣй муцѣй предается“.

И сія ему глаголющу пріять страхъ всѣхъ слышавшихъ.

110. Сѣдящимъ же имъ и глаголющимъ, и се пріиде человекъ, глаголя блаженному: „Отче, отроковица госпожи
20 твоя, иже ты воспитала, въ велицѣй болѣзни и яже къ смерти приближается. Шедъ, помози ей“.

Святый же отвѣща: „Что глаголеши, чадо; Богъ единъ испѣляяй немощь человекъ, Той можетъ жи (л. 184) вити и умертвити. Азъ же, грѣшный, самъ душею немощенъ, и
25 како могу инѣхъ врачевати, но обаче идемъ, Рекшаго ради: «болень¹ бѣхъ и посѣтите мене». И, возставъ, вскорѣ поиде. Егда же приближися ко одру отроковицы и видѣвъ ю, уже конечное издышущу, безгласну же и недвижиму, и, возведъ блаженный очи свои на небо и прослезився, моляшеся
30 о ней Господеви. И бысть чудо преславно. Внезапу начатъ отроковица ясно глаголати и руцѣ простира (л. 184 об.) ти и Богу съ нимъ молитися и лице свое рукою крестообразно прекрещаше. Людіе же, пришедшіи ту, страхомъ и радостію одержими и вси единогласно: «Господи, помилуй» вопіяху,
35 и отъ того часа отроковица бысть здрава, и вси прославиша Бога и раба его св. Нифонта.

Матѣ.
XXV, 36.

111. И оттолѣ иде блаженный посѣтити нѣкую жену болящу, яже велику вѣру къ нему имяше и всегда ему въ потребныхъ его служаше. Святой же, утѣшая ея, глаголаше: „Сестро, не скорби, но уповай на (л. 185) Бога: его же бо любить Господь—наказуетъ; биеть же всякаго сына отецъ 5 его же приѣмлетъ, и аще хочещи цѣльбу получитьи, еяже желеши, то уповай на Господа Бога отъ всего сердца и призывай на помощь Пречистую Богородицу и заутра, егда здрава возстанеша, благодари Господа Иисуса Христа“.

Притч.
III, 12.

И сѣя рекъ отыде. Жена же та Божією благодатію за 10 утра возета здрава и благодаряше Бога, истиннаго врача душъ и тѣлесъ нашихъ.

112. И бывшу святому въ дому своемъ, приде къ нему человекъ, кланяяся и глаголя: „Помо (л. 185 об.) зи ми, отче Нифонте, понеже болю зѣло и врачемъ издаяхъ мое 15 все имѣніе и не пріяхъ пользы ни единья. Тѣмъ же молю твое благонравіе, помолися ко Господу о мнѣ грѣшнемъ, да исцѣлю отъ недуга моего“.

Святой же рече: „Чадо, болѣзни намъ отъ грѣховъ случаются. Посылаетъ Богъ наказаніе, да исцѣлитъ злона- 20 віе наше; зѣло бо еси лукавъ и гнѣвливъ и піяница, и ты, брате, аще хочещи исцѣлѣти, престани отъ гнѣва и остави ярость, и не буди піяница (л. 186) и возлюби еже работати Господеви и облещися во иноческій образъ, и не мози солгати, егда здѣ исцѣлѣши, а тамо во огни горѣти имаши. 25

Се бо вижу, яко писано есть выше главы твоя на воздухѣ нѣчто сицево невидимымъ писаніемъ: «смерть на- 30 прасна, Господи пощади»“.

Глагола человекъ: „Да чтѣ, честный отче, еже: «Господи пощади»? 30

Отвѣща святой: „То есть изобразуетъ ангела хранителя твоего къ Богу моленіе о тебѣ, да не восхищенъ будещи злою смертію, прежде даже не покаешися и аще (л. 186 об.) не смиришися и не исповѣси Богу грѣхи своя, то погубилъ еси душу свою, и не имаши живъ быти во 35 вѣки, и да не зазриши ми, чадо, еже ти рекохъ на исправленіе душа твоя“.

Онъ же рече: Да чтѣ сотворю, святче Божій, азъ бо недуженъ душею и тѣломъ“.

Матѣ.
XI, 12.

Матѣ.
XVII, 21.

Святѣй же рече: „Не вѣси, ли, чадо, Господня словесе, яко «нужно есть царство небесное и нудящесея восхощаютъ е»? Ты же, брате, обратися на молитву и на посѣщеніе. Сей бо родъ, рече Господь, не исходитъ, токмо молитвою и постомъ. (л. 187) Да тако ополчиши на бѣсы и побѣдиши ихъ“.

И сія рекъ отпусти его. Мужъ же той, слышавъ святаго поученіе, паче же въ духовнѣй кротости обличеніе и оттолѣ пріиде въ страхъ Божій и во умиленіе и начатъ каятися и плакати грѣховъ своихъ, и поживъ въ цѣломудріи и преставився къ Богу въ добрѣмъ неповѣданіи и пріять прощеніе грѣховъ отъ Имущаго власть оставляти грѣхи.

113. Иногда же блаженному Нифонту сѣдящу въ дому своемъ по молитвѣ, (л. 187 об.) идѣже послѣди бысть обитель общаго житія составлена за молитвѣ святаго, собравшася нѣцыи благоговѣнни и вопросиша его о пользѣ душевнѣй, паче же прилѣжно молиша его, да повѣсть имъ, како смерти неравни находятъ человекомъ: ови бо злѣ, ови же добрѣ отходятъ сего свѣта, инии во градѣхъ, друзии же въ пустыняхъ, а нѣцыи въ морѣ и въ странствіи умроша, инии¹ напрасно восхощаеми бывають, нѣцыи же протяжнѣ въ болѣзнѣхъ закоснѣше и едва смерти до (л. 188) ждавшесея. О семъ молимъ, честный отче, твою святость, извѣсти намъ истину: просвѣщаемъ бо еси отъ Св. Духа“.

25 Тогда блаженный отверзъ уста своя и начатъ глаголати: „Братіе, паче бо намъ убоитися часа смертнаго и поискати душамъ своимъ спасенія и обратитися на покаяніе, и попросити у Бога милости, а не много испытovati о недовѣдомыхъ, то бо суть судьбы Божія, и страшно о сихъ 30 намъ глаголати, но плачемся и рыдаемъ грѣховъ своихъ и обрящемъ поне малу надежду спасенія, се бо (л. 188 об.) грядуть дніе люты, егда не можетъ никтоже дѣлати“. Они же къ нему глаголаша: „Честно есть намъ твое ученіе, отче, но еже и мы воспросихомъ, да не скрышиши отъ насъ; вѣрмы, 35 яко дастъ ти Господь слово на разсужденіе, понеже вѣрою воспросихомъ тебе“.

И отвѣща святыи: „Братіе, азъ бо недоволенъ повѣдати о сихъ и разсудити истинно, но скажу вамъ, еже сотворися въ нынѣшнія лѣта предъ очима нашими. Вы же, слышавше, и сами разсуждайте.

Бысть нѣкто человекъ и (л. 189) менемъ Іофилъ², мѣ³ же по нѣкоей потребѣ учинился другъ, и блазняше присно *мое изгубительство³, а не вѣдый, яко беззаконніа моя прельстиша мя, ибо азъ многажды съ нимъ бесѣдовахъ отъ юности его отъ богодухновеннаго писанія о пользѣ душевнѣи и не возмогахъ его привлещи на благоправіе, но слыша и 10 не може волю Божию творити и отъ злыхъ престати. *Вѣ бо въ продавницѣ пребывая и закоснѣишемъ злаго обычая неправыа мѣры держа и присно куплю дѣя, языкомъ же⁴ (л. 189 об.) зѣло неудержимъ и всегда срамныа⁵ глаголю словеса, да еще же и гнѣвливъ, Бога же не бояся, понеже 15 царствовахъ въ немъ грѣхъ, творяше бо вся пчеловѣчески и обижая нищія. Егда же приблизися серць суда Божіа пожати его отъ житія сего, видѣхъ богоущениую рану на него пришедшу за мѣсяць прежде смерти его. Быша ему прилоги обоима проходомъ⁶, и потомъ вниде во утробу его, яко бритва 20 рѣзанія, и содроби⁽¹⁾, вся внутренняя его проходомъ изыдоша, и лежаше, терзашеся (л. 190) и жуя языкъ свой, дондеже изгрызе весь и исплева со слинами и со многою кровію на землю. Таковъ бо страшень постыже его судъ Божій, яко до седми дней лежаше, дыхая и плаша странно и рыгая⁷ горѣцъ, 25 и меташеся со одра на землю и зубы скрежеташе, елико отъ страха того веѣмъ разбѣжати отъ него и любовнымъ его не помиловати, и терзая власы брады своея по единому косму⁸, дондеже не оста ни единого власа въ пей, таже бѣ въ перси и покивая главою, и очи извращая (л. 190 об.), 30 овогда же паки терзая власы изъ главы своея и зубы лютьскрегча, и толику страшную муку приѣмля, и посемъ устѣ свои снѣде и главу свою сотвори безъ власовъ. Таже и персты своя сокруши и чело бѣяше. Бѣше бо пришелъ ангель

(1) Здѣсь пал. пропускъ; срв. 326, 26-28.

² Феофилъ У²; Феофанъ М¹ *³ мене изгубительствомъ У² М¹ *⁴ Противъ этихъ словъ въ Т², л. 57, на полѣ: „истинно правда бысть“. ⁵ смрадныа Т² ⁶ проходы Т² ⁷ рыдая В¹ Вх.¹ С¹ С³ ⁸ оп. М¹

лють, копіе огненное имѣя въ рѹцѣ своей и тѣмъ злѣ мучаше его. И лежа храпая седьмнадцать днѣй, чтыи неправды своя. И глаголаше ему ангелъ: «О окаянне, вся бо еси дни⁹ своя изгуби (л. 191) лѣ въ суетѣ, въ лукавствіи бо 5 и неправедными мѣрами, и клятву на клятву присовокуплялъ еси сквернаго ради прибытка твоего, и колико укорялъ еси благочестивыя человекѣи, почто ли еси приобщался святыхъ Тайнъ и безъ страха плевалъ еси на землю, или многою неправдою въ мѣрахъ своихъ у нищихъ восхищаль 10 еси. Нынѣ же да видятъ вси человекѣи сбытіе дѣломъ твоимъ и устрашатся не творити двояку мѣру, овою купующе, иною же продающе, (л. 191 об.) и не имать духъ твой изыти¹⁰ отъ тебе, но и еще имани мучень быти отъ мене». Сія ангелу рекшу, онъ же лежаше не могій глаголати, токмо персты 15 своя пречитая и главою зыбая, да принесуть предъ него и сокрушатъ лукавыя мѣры его, и никто же не разумѣяше, чесо просить. Нѣкто же пришедъ святъ человекѣкъ и видѣвъ ангела повелѣвающа принести мѣры его, и ту абіе повелѣ и принесены быша мѣры его предъ лице ему.

20 Онъ же лежа и показуя ихъ всѣ (л. 192) мѣ перстомъ своимъ и главою покивая, повиннаа себе симъ творяше. Егда же и быеть, абіе векорѣ испусти духъ свой, ангелъ же той огненный, примъ ю, и суду Божію предаде. Да что убо смерть таковыхъ, понеже судъ Божій постиже его, зане бѣ 25 зѣло беззаконникъ и грѣшенъ, яко же и азъ окаянный.

И сего ради пріятъ здѣ муку, да тамо ему отраднѣе будетъ на судѣ Божіи».

И сія сѣдящій слышаще, возбояшася страхомъ велимъ и въздыхаху вси изъ глубины сердечныя (л. 192 об.), поми- 80 нающе каждо грѣхи своя. Онъ же къ нимъ рече: „Братіе, еже слышасте отъ мене грѣшнаго, умилистеся и отъ судьбъ Божіихъ пристрашніи бысте, еже и св. Давидъ многащии пострада, и аще что таково хощете слышати отъ мене, и азъ, рабъ вашъ, не облѣнюся вамъ повѣдати, яже и вы больше 35 мене вѣсте“. И сія рекъ, возставъ, поклонися имъ до земля, со смиреніемъ многимъ глаголя: „Простите ми, братіе, яже

⁹ души У²   ¹⁰ изыти В¹

изрекохъ недостоинъ сый къ вамъ, много паче мене (л. 193) вѣдущимъ“.

Сія видѣвше, благоговѣйнии послушницы наипаче утра-
пишася и пометающе себе предъ ногами праведнаго, глаго-
лаху: „Смирения ради твоего безмѣрнаго, честный отче, да 5
не¹¹ снидеть огнь съ небесе и вся ны попалить. Мы бо
вѣмы, яко человекъ еси ты Божій, мы же грѣшницы и не-
достойни суще и отчуждени отъ добродѣтелей всячески“. Бѣ¹²
бо, братіе, образъ¹³ лица его, яко Павла святаго апостола,
развѣ не имѣяше плѣши токмо, таковыя же и ризы но- 10
шаше, (л. 193 об.) таковъ же и обличіемъ, бѣ же сладокъ
рѣчию и кротокъ бесѣдою, въ сердцы же имѣя рвеніе Божіе
и присно тѣсая на спасеніе человѣческое¹⁴.

Глаголаху же ему нѣщцы: „Убо, отче, почто еси не
облекся во иноческій образъ“? 15

Онъ же къ нимъ со смирениемъ отвѣща: „Простите мя,
братіе, помыслихъ бо, яко нѣсмь достоинъ таковаго великаго
образа, понеже осквернихъ начало первородное, но надѣюся
на человекѣлюбіе Божіе, *яко въ немъ же образъ есмь, умо-
(л. 194) лити имаю Господа нашего Иисуса Христа¹⁵, да 20
меня избавить огня негасимаго и муки вѣчныя, и не токмо
мене, но и всѣхъ славящихъ его и работающихъ ему со
истинною“.

114 И сія рекъ къ вопрошающимъ его о святѣмъ
образѣ иночества. Прочимъ же *отъ ту¹ сѣдящимъ и желаю- 25
щимъ отъ него слышати душеполезнаго словесе, повѣдая,
глаголаше: „Яко бысть отрокъ въ Константиѣ градѣ име-
немъ Василиій и бѣ неправеденъ и сквернитель зель, со ско-
морокси и игрецы безстудствуя. Бѣ же наиникъ нѣкоего
че (л. 194 об.) ловѣка² именемъ Патрикія. 30

Бѣ же той мужъ благъ и милуя нищяя. Отрочиць же
Василій, осминадесяте лѣтъ, и бѣ художествомъ швецъ; мно-
гаци же посылаше его господиць его на дѣла, онъ же не
идяше тамо, но хождаше въ корчемницы и съ мытоиццы
скверняшеся блудомъ, душу и тѣло свое погубляя. 35

¹¹ оп. В¹ Син.² ¹² вѣмъ У² ¹³ подобіе Т² ¹⁴ честное У² *¹⁵ оп. У² Т² М¹

¹⁵ но надѣюся на человекѣлюбіе Божіе доб. В¹

114 *¹ отгуду У²; ту Т² М¹ Вх.¹ ² князя В¹

Слышите же, братіе, како устрои ему Богъ спасеніе. Гладу убо велику обдержашу тогда страну сію и всему царствующему граду въ велицѣхъ утѣсненіи бывшу, таже и мразове стра (л. 195) шніи и бури съ снѣгомъ зѣльнымъ нале-
5 жаху, и всѣмъ бѣда страшна предъ очима великаго и неизбѣжнаго гнѣва Божія.

Измираху же тогда множество людей, яко по тысящи на день, ово отъ гладу дручими, ово же и мразомъ измерзающе³, тогда не возмогоша человекѣи живые погребати мертвыхъ. И
10 тогда не возлюбиха и друзи друговъ своихъ. Таже и господіе отпускаху рабы своя. Мнози же и отцы продаяху чада своя и цѣною тою ко (л. 195 об.) рмляхуся. Такоже и реченный Патрикій отогна наймиты⁴ своя, да быша не умерли гладомъ чада его и ближніи ему. Вѣ бо имѣя многу челядь,
15 и яко отыде Василій и въ первый день продаде вся ризы⁵ своя и снѣде на хлѣбѣ. По сихъ начать нагъ ходити, прося милостыни и зѣльнѣ плача и рыдая, гладомъ и зѣльнымъ мразомъ утѣняемъ, исхождаше бо отъ перетовъ руку и погу его кровь, и ничтоже иного не глаголаше, развѣ: «Слава
20 Тебѣ, Боже». А кто ли плачь его исповѣсть и ну- (л. 196) жду глада и бѣду отъ студени, по обаче во всѣхъ сихъ славяше Бога и по малѣхъ днехъ изнеможе отъ великія тоя гладныя нужда и паде на землю, въ нѣкоторой улицѣ ле-
25 жаше, стена и рыдая горцѣ, и весь трепеташе лютѣ, понеже разгнѣстася нозѣ его, и отпадоша переты⁶ ихъ и жиламъ всѣмъ изгнившимъ; крѣпкій же въ терпѣніи юноша Василій вся сія терпяше со благодареніемъ, яко и второй Иовъ, и, толико стражда, не похули Бога, но баше и вся плоть его гноя и смрада исполнися, таже и струпы тѣла
30 его померзше (л. 196 об.), болѣзнь къ болѣзни ему присовокупляху. Но что много о немъ глаголю: не остаея отъ болѣзненныхъ, яже не имаше Василій, но вся сія крѣпцѣ терпя, славляше милостиваго Бога, и никтоже бо миловаше его, всѣмъ предъ очима зрима своя бѣда, и въ сихъ тяж-
35 кихъ обстояніихъ страдалше блаженный два мѣсяца. Въ третій же мѣсяць лежашу ему на улицы и нѣкто мужъ благо-

³ памирающе Т²   ⁴ наймити М¹, наемники Т²   ⁵ рабы У²   ⁶ перси (исп.) У²

честивъ, именовъ Никифоръ, мимо идый, и видѣвъ его тако
 злѣ страждуща и Бога благодаряща и удиви (л. 197) ся,
 паче же и узвися мыслию и поболѣ душею о немъ и по-
 велѣ рабомъ своимъ воздвигнути его и нести въ домъ свой,
 его же и привесомъ. Самъ же Никифоръ, своима рукама 5
 обращающа его и поднимая, и постелю ему постилаше и, поло-
 живъ его, приносаше ему вся потребности⁷ тѣлесныя отъ сердца.

Пристави же ему и рабы своя служити, требоваше бо
 многи помощи; понеже плоть его вся изыбла и острупила.
 И, пребывъ у челоуѣка того двѣ недѣли, и отыде ко Господу 10
 нашему Иисусу Христу въ день субботный. (л. 197 об.) Въ
 часъ бо вторый дне лежащу ему начать радоватися душею
 и весело взирати очима и глаголати: «Добрѣ приидосте, пре-
 красни ангели; Господь милосердый послалъ вы есть по
 мене, мало помедлите и поидемъ». Они же рѣста ему: «По- 15
 иди вскорѣ: зоветь тя Господь». Тогда глагола имъ: «Молю
 вы, промедлите мало: ꙗко бо Боголюбець даде ми десять
 мѣдницъ, ему же долгъ заплачу, и поидемъ. Да не того ради
 ять буду на воздухѣ (л. 198) отъ тмы князя и ввержетъ
 ми во тму кромѣшную и тогда погибнетъ душа моя во 20
 вѣки». Сие слышаще отъ него ангели, стояху ожидающе, по-
 велѣ бо имъ Господь душу его взяти не съ нуждею, но по
 изволенію. И воззва Василій отъ служащихъ ему, и пославъ
 десять мѣдницъ, рекъ: «Отдаждь оному челоуѣку имя рекъ,
 ему же азъ должентъ». И внезапно, воздвигъ руцѣ на высоту, 25
 прослави Бога и въ томъ часѣ предасть душу свою въ руцѣ
 ангеломъ“.

115. И глагола блаженный Нифонтъ: (л. 198 об.) „Зрите,
 чада, судьбы Божія неизреченныя, како спасаетъ ими же
 вѣсть судьбами Своими неизреченными“. 30

Тогда вси слышавшии умилнишася, глаголюще: „Праве-
 денъ еси, Господи, и прави судьбы Твоя“. И, удивляющеся
 сладости словесъ его, глаголаху: «Поистиннѣ Богомъ ученъ
 еси, святче Божій, и Духа Святаго имаши дарованіе въ
 сердца своемъ. Тѣмъ же еще вопрошаемъ ти, честный отче, 35
 повѣждь намъ, како иногда во единомъ корабли плывущимъ

⁷ потребная В¹

многимъ, лучить (л. 199) же ся волнами во единъ часъ
всѣмъ потопути, всѣмъ ли есть тако повелѣно погибнути.

Глагола имъ святый: „О чада, зѣло высоко вопроше-
ніе¹ ваше, и недостойнъ азъ о семъ глаголати. Богъ бо
5 единъ вѣсть сія, иже сотворилъ и промышляетъ всѣми, по
суху же и по морю, но обаче, помощію Владыки нашего
Христа Бога и вашей ради вѣры и любви, юже имате изо-
обильно къ Богу и ко мнѣ недостойному, повѣдаю вамъ
вещь сицеву.

- 10 Во времена отецъ нашихъ бысть нѣкто корабленикъ
именемъ (л. 199 об.) Феогность. Той имѣяше корабль зѣло
великъ, яко до пяти тысячъ и тридесять гребецъ вмѣщая.
И плавающимъ имъ отъ страны въ страну ови кушлю дѣюще,
ови же наимы за труды беруще и прибыли многи пріобрѣ-
15 тающе, таже отъ правды² совратишася и богомерзциѣ живя-
ста, воду въ вино мѣсяще, продаяху. По семъ начаша и раз-
бой творити, аще бо прилучаше кому внити въ корабль ихъ
съ богатствомъ, они же, убивше челоуѣка (л. 200) того, въ
море погружаху, а богатство его по себѣ дѣляху. Единъ же
20 отъ нихъ зазираше въ сердца своемъ таковому беззаконію,
но обаче злымъ обычаемъ одержимъ, еже раздѣляху дру-
жина его, взимаше и той свою часть. Богъ же, ожидаѣ
присно покаянія грѣшныхъ, ждаше и тѣхъ покаянія. Лука-
вый же діаволь, никогда же насыщаяся, всегда въ сердца
25 ихъ влагаше злая, на горшее совращая.

- Видѣвъ же я Господь, яко не останутся отъ зла дѣла,
но и на множайшая (л. 200 об.) лютая простираются, и паче
перваго собираху на главы своя огнь вѣчный. Приставшимъ
же имъ въ пристанищѣ, нарицаемомъ Сиридонъ³, ту бо, бре-
80 мена своя изъ корабля изнесше, почиваху въ домѣхъ съ
радостію великою, прибыли многи имуще. И, извлекше ко-
рабль на землю, хотяще его построить, яко же есть обычай
корабленикомъ построить корабль. Все же приготовльше,
возвѣстиша другъ другу, хотяще (л. 201) плыти ко Царю-
85 граду. Единъ же отъ нихъ отречеся пути, жена бо его сына
родила и хотяше его крестити, друзи же его не оставляху
его, онъ же наймита своего съ ними посади, самъ же остася

въ дому своемъ. Опѣмъ же плывущимъ въ пучинѣ и внезапно бысть шумъ страшень на воздухѣ и прииде до корабля и вострепеташе вен суціи въ корабли. И се сила крѣпкая, аки палица, невидимо отъ шума того ишедши, порази корабль и погрузи веѣхъ въ мори. Но (л. 201 об.) о⁴ 5
страшному суду Божію! Въ той же часъ и въ то же время, оставшемуся другу ихъ сѣдящу въ дому своемъ, еже крестити сына своего, ядушу и піюшу съ сосѣды своими внезапно прииде яко вихоръ ужасень и восхити его и бысть мертвъ, присажденный же съ ними наемникъ емся за дщи-10
цу малу и изметну его море на сушу. Той бо пришедъ и повѣда корабля погибель и веѣхъ потопленіе, и тѣи тако вси вкупѣ на судъ приидо (л. 202) ша, понеже общимъ совѣтомъ грѣхъ творяху, общу и погибель пріяша, и вкупѣ вси и на судищѣ Христовѣ сташа, а иже въ дому ишедъ, той малу 15
нѣкаку милостыню творяще и того ради на земли въ дому своемъ, а не въ морѣ умре. Аще и ничтоже ему пользы отъ сего, но обаче дружнны своей не оста злобою, тѣмъ же и судъ Божій не остави его отъ нихъ; той же наемникъ, понеже ничтоже обще грѣха имѣя съ ними, того ради спасенъ 20
бысть малою цкою,⁵ прочее же да и веѣмъ (л. 202 об.) погибель ихъ возвѣститъ. Даже убоявшеся суда страшнаго и многоболѣзненныя и безконечныя муки, на покаяніе обратимся.

Пронырливый же діаволь всегда тѣдится и радуется, 25
ища нашея погибели⁶ и по суху и по морю, чловѣки прельщая и въ погибель врѣвая овѣхъ удавами⁷, овѣхъ же отравами уморитися поучая: о томъ бо у него весь подвигъ, и со слугами своими приено не почиваетъ, яко же отъ первозданнаго Адама и до нынѣшняго христіанскаго рода, на 30
иначе пре (л. 203) льщая и породы отлучая“.

116. И сія рекъ блаженный, возста и вниде въ клѣтъ свою. Таже вси разыдошася, въ себѣ дивящеся бывшему, яже отъ блаженнаго слышаша, и идяху въ дома своя, славяще Господа и похваляюще угодника его св. Нифонта. 35

⁴ оле (написано по подчищенному) М¹ ⁵ дскою В¹, тцкою Син.³ ⁶ спасенія (исп.) У² ⁷ удувленьемъ М¹

Азъ же внидохъ въ клѣтъ святаго и обрѣтохъ его плачуща и изъ глубины сердца стѣнуща и рыдающа. Мнѣ же вину плача вопрошающу и отвѣща ми: „Видѣхъ, брате, челоуѣка богата, отъ церкви на конѣ ѣдуща и безъ милости бѣише скотину свою и кри (л. 203 об.) чаше лютѣ нанѣ. И видѣхъ зазрѣвши коня того господину своему, яко не имяше надъ нимъ пощаждѣнїя ни милости; азъ же, сіе видѣхъ, и умилхся въ мысли своей, глаголя: «Какъ и безсловеснїи скоти стужаютъ о жестосердїи нашемъ, что же 10 азъ сотворю многогрѣшнїй на страшнѣмъ судищѣ Спасовѣ, понеже тогда не обрящутъ милости не сотворши милости. И зѣло, чадо, поболѣхъ душею моею“. И сія рекъ, подвиже рущѣ свои (л. 204) на молитву и помолися, глаголя: „Владыко Господи, молитвами всеѣхъ святыхъ Твоихъ про-

15 сти мя отъ всеѣхъ грѣхъ моихъ и да сподобить мя челоуѣколюбїе Твое скончати въ покаянїи житїе свое, и соблюди мя отъ всякія скверны¹ плотскїя и душевнїя и избави мя отъ всякаго беззаконїя, и да поживу прочее безъ грѣха во вся дни живота моего, сохраняемъ Твоею благодатїю и не-

20 изреченными щедротами и многою благодатїю и челоуѣколюбїемъ. О, Господи, Исусе Христе, суди обидящя (л. 204 об.) мя и возбрани борющя мя, прїими оружїе и щитъ и возстани въ помощь мою, изсуни оружїе² праведнїя ярости Твоея и запрети оскорбляющимъ мя и глаголи души моей:

25 «Спасенїе твое есмь Азъ», понеже Ты единъ еси содѣтель и промысленникъ всея твари и азъ созданїе Твое и дѣло пречистою руку Твоею, и да постыдятся и посрамятся хотящїи пожрети душу мою“.

Таже святїй съ великимъ веселїемъ благодаряше и 30 молящеся и исповѣдаяся Господеви, глаголя (л. 205): „И да пребудеть, Всещедрый Боже, благодать Твоя со мною, и да насыщуся отъ сладости Пресв. Твоего Духа, и да источаютъ мои очи слезъ потоки и умиленїи рѣки, и сердце мое да будетъ благимъ мыслемъ сокровище хранительно, и устнѣ 35 мои да благословятъ Тя присно со Отцемъ и съ Пресв. Духомъ нынѣ и въ день безконечнаго вѣка, аминь.

Псал.
XXXIV,
1—4.

*Прочее же изліянiемъ³ всемірныя Ти благодати да просвѣтиши мою грѣшную душу и очистиши мое оскверненное тѣ (л. 205 об.) ло и умъ и сердце и вся моя чувства⁴. Господи, подаждь ми отъ пренебеснаго Твоего жилища премудрость, и разумъ, и цѣломудріе, и кротость, миръ⁵ же и святыню и утѣшеніе Св. Твоего Параклита; Ты бо сотворилъ еси вся небесныя силы, престолы, херувимы, серафимы, господствія, власти, силы, начала, архангелы и ангелы, отъ нихъ бюстителы поставилъ еси и промысленики видимому сему міру—Михаила и Гавріила, Уріила и 10 Рафаила—овѣхъ же сотворилъ еси, (л. 206) Владыко, невидимымъ и безыменнымъ и недовѣдомымъ, ихъ же токмо Ты единъ вѣси—чины ихъ и достоинства, намъ же сія неизслѣдимы и немыслимы. Прости мя, Владыко, еже дерзнухъ выше моего разума и достоинства⁵ глаголати, прости мя, 15 Святый, состарѣвнаго во грѣсѣхъ и прогнѣвавнаго великую и неизреченную пучину щедротъ Твоихъ, челоуѣколюбче. Азъ⁶ есмь смрадъ ескверный и исполненъ всякія грѣховныя лести и мерзости, азъ есмь песь смердящій (л. 206 об.) и всѣмъ въ смущеніе и въ соблазнъ сыновомъ 20 челоуѣческимъ.

Избави мя, Господи, геены огненныя, изми мя, милостиве, скрежета зубнаго и грозы страшныя студени нестерпимыя. Ты бо—свѣтило незаходимаго свѣта и просвѣщеніе всея твари, отъ Тебе приѣмлють присно неизреченную свѣт-25 лость вся небесныя силы, но послалъ еси отъ Твоея живоистекательныя⁷ благодати неизглаголанную радость и въ мое окаянное сердце и многую сладость Св. Твоего Ду- (л. 207) ха, не отъ моего труда и подвига, но отъ Твоея благодати и всещедрыя милости⁴. 30

117. И сиде моляшеся праведный со многими слезами, зряше бо святый душевными очима стояща темныя тмы лукаваго князя съ безчисленными и непріязненными силами, испросилъ¹ бо бяше у Бога окаянный врагъ, да иску-

³ сiнiемъ М¹ *⁴ оп. Т² ⁵ недостойнства У² М¹ ⁶ бо доб. Вх.¹ ⁷ живоистекательныя В¹ (въ С³ = осн., но написано по подчищенному).

сигь святаго крѣпость. Видѣвъ же его непобѣдимую смирен-
 5 номудрїя силу, непреклонную въ молитвѣ бодрость и при-
 сно текущую слезу, воспятився² и съ великимъ страхомъ
 посты (л. 207 об.) дѣся и, не дождавъ святаго скончанїя
 молитвы, возопи велїмъ гласомъ: „О жестости³ Нифонта
 и горѣ мнѣ окаянному и сущимъ со мною, како въ тлѣн-
 нѣй и мертвеннѣй плоти мене безплотнаго присно побѣжда-
 10 етъ, отнынѣ же что сотворити прочее недовѣдѣ, понеже
 воспоминая небесныя силы, вся разслаби моя силы. Оле
 бѣды велїя! Его же бо прежде имѣхъ раба и подручника,
 онѣ же сотвори его Іисусъ мною обладати“.

И сія рекъ демонъ, ичезе.

15 Бла (л. 208) женному же Нифонту въ молитвѣ пре-
 терпѣвающу и милости Божїя ожидающу и со слезами къ
 ногамъ Владычнымъ припадающу и, пакы поклонився, при-
 лежно моляшесе, глаголя: „Господи Боже мой, исполнивый
 воздухъ вѣтреннаго дыханїя и просвѣщаени утро огнен-
 20 ными зарями и уяшнїяени (sic)⁽¹⁾ день солнечнымъ сіяніемъ,
 даруй сердцу моему безстрастїе и насыти е сладости Свя-
 таго Твоего Духа, да зрю свѣтлость неприступныя Твоея
 славы, Боже великій и страш (л. 208 об.) ный, Тебе хвалятъ
 шестокрылатые херувимы и Тебѣ поклоняются многоочитые
 25 серафимы. Ты еси Святый и Пресвятый и отъ всея твари
 превозносимый, услыши мя грѣшнаго и убогаго, и якоже
 прїялъ еси жертву Авелеву и Авраамову, прїими и мою
 молитву въ сїй часъ со гласомъ хваленїя—оскверненный во
 грѣсѣхъ молится⁴. Прїими въ пренебесный Твой алтарь
 30 горнїя митрополїя и Іерусалима присно помнимаго, его же
 желаетъ душа моя“ (л. 209).

118. Сїце ему моляшесе, внезапно свѣтъ возсія отъ не-
 бесе и благоуханїе многое и неизреченное, и явился ему че-
 ловѣколюбивый Господь нашъ Іисусъ Христосъ и глаго-
 35 ла ему: „Миръ ти, рабе¹ мой вѣрный Нифонте, и радость

(1) Первое я надписано позже.

² возвратился В¹   ³ ужестности У², жестокости Т²   ⁴ молются У² М¹,
 молюся Вх.¹

118 ¹ брате М¹

Святаго Моего Духа буди съ тобою, понеже Азь туне спасаю тя и сына тя приносящему свѣту сотворихъ. Азь бо сотворихъ радость на небеси о твоёмъ покаяніи и заповѣдахъ всѣмъ ангеломъ Моимъ поминати въ жертвахъ премирныхъ имя твое, и прино (л. 209 об.) сятъ присно о тебѣ 5 молитву ко отцу Моему и Богу твоему, и, переходяще чинъ отъ чина, молятся, глаголюще: «Отче пресвятыи и пренебесный, избави раба Своего отъ козней вражїихъ». И нынѣ миръ Мой даю тебѣ, и радость вѣчная буди въ сердцахъ твоёмъ и благодать Моя отнынѣ и во вѣки». 10

И сія рекъ Господь, възиде со славою на небеса и сѣде одесную Отца Своего. Святыи же зряше велѣдъ его и воипаше радостно: „Святъ, святъ, Господь Саваофъ, Іисусъ Христосъ, Сынъ Отчъ, Агне (л. 210) цъ Божїи, вземляи 15 грѣхи всего міра, благословенъ еси и препрославленъ образъ Отческія славы, Единородный и Соприсносущный, слава преславная и сила безприкладная и свѣтлость неприступная, и величествїю Твоему нѣсть конца, его же трепещуть всяческая, единемъ мановенїемъ строиши тварь видимую и невидимую, призираи и вострепещуть всяческая. 20 Прославляю Тя со безначальнымъ Ти Отцемъ и со Пресвятымъ Духомъ, ты бо насыщаи и возвеселеваи всяко дыханїе, чувственное же (л. 210 об.) и разумное; отверзи и мои устнѣ и насыти ихъ сладости небесныя, да и азь возглаголю премудрость Твою вѣчную. О неприкосновенный мыслию 25 и недостижимый умомъ и неписанныи всячески, Ты бо еси свѣтъ и животъ и свѣта Податель *и всѣхъ Зиждитель и Благодатель² и Тебѣ слава отъ всея твари, нынѣ и присно и во вѣки вѣкомъ, аминь“.

Сїа ему глаголющу и молящуся и веселящуся наипаче, 30 яко слыша отъ Господа, яко а (л. 211) нгеломъ заповѣда о немъ жертву приносить ко Отцу Небесному.

119. Во единъ же отъ дней, шедъ блаженный во храмъ св. отца нашего Николая¹ Чудотворца, еже прилежитъ къ полатамъ нарицаемомъ (1) Аноніа. И тамо стояше, моляся и 35

(1) На полѣ прим. къ о-ы

² оп. Т²

119 ¹ Николая У² М¹

исповѣдаяся, ожидая литургіи: хотяше бо іерей литургисати и готовяся къ божественнѣй службѣ. Егда же начаша пѣти божественную службу, тогда святой стояше, зря ко святому олтарю, и бысть яко во изступленіи: испо (л. 211 об.) лни 5 бо ся сердце его веселія и процвѣте плоть ему и лице его измѣняшеся, дондеже явися ему Господь: аще бо на молитвѣ стоящу ему и не видяше Господа очивѣсть, то не имаше того въ молитву. И яко же бысть пренесеніе свв. Даровъ, простре руцѣ святой, молишеся крѣпщѣ въ прилежа- 10 нн мнозѣ, мыслию возлетѣти хотяше вослѣдъ Пресвятыхъ Таинъ, божественнѣй благодати подвизаючи его на то; бѣ бо сердце его топаніе² и громъ испу (л. 212) щая и стояше въ молчаніи мнозѣ, слава Бога.

Бысть же по отпѣтіи³ и веѣмъ разошедшимся, азъ же 15 моляхъ святаго, да ми повѣсть и глаголахъ ему: „Вѣмъ во истину, отче, яко видѣніе видѣлъ еси, повѣждь ми пользы ради, да и азъ слышавъ прославию Отца и Сына и Св. Духа⁴. Опъ же ми тихо и радостно отвѣща: „Чадо, видѣлъ ли еси, яко бесѣдующа ми съ пѣкнмъ“? Азъ же рѣхъ: „Ей, 20 отче, и того ради молю и вопрошаю тя: Бога ради не скрый отъ мене“. Опъ же рече ми: „Слыши, брате, (л. 212 об.) преславная, яже ми днесь отъ Бога явлена: глаголавый со мною ангель есть хранитель сея церкви, иже прино предстоить сему олтарю, и глагола ми: «Добрѣ приде, рабе Божій Ни- 25 фонте, молихъ бо Господа моего, дабы всегда приходилъ еси въ порученную ми отъ Бога сію церковь, и наслаждуся присно молитвы твоея, понеже велика радость бывасть намъ ангеломъ, егда человекы въ чувствіи душа приносятъ Бо- гови молитвы своя». (л. 213) И рѣхъ ему: „О божественне и 30 пламеннообразне, како мя знаеши и что молилъ еси Бога, да мя видиши старца⁴, изгнивша многими грѣхи, приходяща въ сію церковь“. И отвѣща ми ангель: „Видѣхъ и на небеси присно поминаемо смиреніе⁵ твое, еже приялъ еси сердце сокрушенно и смиренно отъ руку Господа Нашего 35 Іисуса Христа“.

Азъ же глаголахъ: „Како сія глаголеши, яко и на небеси поминаемо есть смиреніе мое, его же азъ, окаянный,

² стонаніе В¹   ³ отпѣніи Т² Вх.¹   ⁴ странника У² М¹   ⁵ имя У²

отъ юности моея и донынѣ отнюдь не стяжахъ“. (л. 213 об.) Онъ же ми паки рече: „Ей, Нифонте, истинну глаголю ти, во мнѣ бо нѣсть льсти, егда бо восхожду къ вышнему олтарию, вознося молитвы къ Богу, яже во дне и въ ноци возсылаеть родъ христіанскій, и дошедь слышу тамо о тво- 5 емъ смиреніи святымъ ангеломъ глаголющимъ, *яко честень бѣше Вышнему Богу блаженный Нифонтъ⁶, понеже крѣпцѣ своимъ смиреніемъ поналяетъ силы бѣсовекія.

И сія глаголюще, присно помнають въ молитвахъ своихъ къ Богу, жертву (л. 214) приносяще, понеже Господь 10 Исусъ Христосъ повелѣ всемъ ангеломъ и архангеломъ поминати тя во всякой жертвѣ, приносимѣй къ Богу.

Сія азъ на небеси о тебѣ слышахъ, нынѣ же пріими мое моленіе и (sic) презри (sic) мя, брате и друже нашъ Нифонте, и ходи въ церковь сію, да и азъ, зря ти молитвы чи- 15 стѣ Богу возсылающа, присно радуюся о тебѣ“. Тогда рѣхъ къ нему: „Вонми, пресвѣтлое свѣтло горняго участія, то бо еже на небеси слышалъ еси о иномъ Нифонтѣ, а не о мнѣ, азъ же вѣмъ се (л. 214 об.) бе, яко ни единого *добра сотворихъ отъ юности моея и до нынѣшняго часа“. 20

Ангель рече: „Вѣмъ, яко⁷ добраго нрава твоего труды и подвиги и потове процвѣтоша въ души твоей, и того ради сладокъ бысть плодъ дѣлъ твоихъ, уподобилъ бо ся еси кораблю, наполненну всякаго добра и аще доидеши пристанища спасеннаго, сирѣчь срѣтенія Господня на воздухѣ во 25 облацѣ, и тако съ Нимъ будещи во вѣки“.

И сія рекъ ко блаженному Нифонту (л. 215) и умолче.

120. Таже праведный еще ми повѣдая: „Стоящу ми, чадо, и зрящу ко святому олтарию на ангела Божія и вегда начать іерей божественную литургію, и се внезапно сниде 30 огонь съ небесе и покры іерея и весь оltарь исполнь свѣта божественнаго и благоуханія небеснаго, а святителю того и самому невѣдущу, *и егда начаша нѣти трисвятосе, и се снидоша съ небесъ четыре ангела¹, купно поюще съ ними; и егда начаша Апостоль чести, тогда явился святыи апостоль 35 Павель и направляше (л. 215 об.) чтущаго вся разумно рещи.

*6 оп. У² М¹ *7 оп. (пал.) Т²

120 *1 оп. (пал.) Т²

Таже аллилуйя начаша пѣти, тогда поющихъ гласы видяхуся, яко ужище огненно, и восхождаше на небо. Егда же² начаша чести святое евангеліе, тогда словеса исхождаху изо усть, яко свѣща свѣтлы и восхождаху на небо. Егда же 5 іерей начать преносити святыя Тайны, и видѣхъ: се внезапно отверзошася небеса и верхъ покрова церковнаго, и видѣніе преславно: и въ той часъ изліяся свыше (л. 216) благоуханіе много и неизреченно и слышяхуся съ небесъ гласы поющихъ и свѣтъ аки молнія сіяя, таже ангели снидоша, пояху 10 хвалу и славу Іисусу Христу Сыну Божію.

121. Бѣ же съ ними дѣтище пресвѣтель и преславенъ видѣніемъ, той же носимъ баше святыми ангелы простертима дланьма ихъ и, донесше, положиша его на свѣтлѣмъ дискосѣ, на немъ же всегда полагахуся священныя Дары.

15 Зрящу же ми съ *великою ужастію¹ и радостію и яко же положенъ бысть пречистый той дѣти (л. 216 об.) щѣ, окружиша его херувими и серафими и егда приближися іерей, хотя взяти дѣтища, наче же дискосѣ² и потиръ, еже пренести первое причащеніе, и взя дары и положи съ 20 скосомъ на главѣ своей, и яко же исходи священникъ изо олтаря и пакы входя, по чину дѣйство совершая съ молитвами, азъ же зряхъ и молихся клирикомъ поющимъ «изже херувими тайно образующе» и прочая стиха того, и се ангели по воздуху паряще и окрестъ главы (л. 217) святителя окру- 25 жающе, два херувима предыдуще и два серафима, послѣдующе ему и со множествомъ святыхъ поюще, веселяхуся неизреченно.

Егда же пренесе священникъ святое Причащеніе и положи на св. трапезѣ, тогда покрывша ангели крылома сво- 30 има св. трапезу, два же херувима стоиху одесную священника и два серафима о лѣвую его.

122. Священникъ же того не вѣдая ничтоже бываемыхъ. Егда же скончано бысть реченіе православныя вѣры, (л. 217 об.) нача святитель крестити святыя Дары и глаголати: 35 «Преложы, Господи, Духомъ Твоимъ Святымъ, аминь». И видѣхъ—вземъ ангелъ ножъ и закла дѣтища и источи кровь

² діаконъ доб. У²

121 *¹ великимъ ужасомъ У² М¹   ² дискоръ В¹

его въ потиръ, тѣло же божественное раздроби тайно и положи въ на чистый дискось¹

123. и закрывъ по чину съ великимъ страхомъ и благоговѣнствомъ. Егда же іерей возгласи: «Святая святымъ», клирикомъ же рекшимъ: «Единъ святъ, единъ Господь, 5 Иисусъ Христосъ въ славу Богу Отцу, аминь», (л. 218) единъ и кто отъ стоящихъ во святѣй церкви вопроси святаго Нифонта, глаголя: «Повѣждь ми, честный отче, что есть се, еже святитель возглашаетъ: Святая святымъ». Отвѣща блаженный: «Приглашаетъ намъ и глаголетъ: «аще кто есть святъ, да 10 приступаетъ готово къ божественному приобщенію». Онъ же пакы вопроси святаго: «Да что есть сія или кто есть въ чловѣцѣхъ не имый грѣха»? Святый рече: «Блудникъ ли еси, то убойся приступити и пріяти лествѣ великаго и стра- (л. 218 об.)шнаго приобщенія божественнаго Таинства, аще 15 ли же враждуеши съ кимъ или клеветникъ еси, отнюдь не приближайся, или осуждаши ближняго или уничижаеши, то уклонися отъ святаго приобщенія, прежде виждь самъ себе, каковъ еси: аще еси достоинъ, приступи и просвѣтисися; аще ли ни, не дерзай, да не опалишися». И сія рекъ бла- 20 женный, умолче, понеже святитель рекъ: «Приступите». Зря святый причащающихся прозрачною благодатию (л. 219), и овѣмъ бываху лица, яко и муриномъ отъ божественнаго причащенія; другимъ же просвѣщахуся, яко и солнце.

Сія же зря блаженный, позыбая главою своею и о коем- 25 ждо ихъ Богу моляшеся въ тайнѣ. Стояху же и ангели и зряху причащающихся, *и аще кто отъ праведныхъ¹ причащашеся, покрываху ихъ бѣлыми плащаницами, и отходящимъ имъ полагаху вѣнцы на главахъ ихъ², аще ли же грѣшници приступаху ко общенію, тогда ангели Божіи, не 30 терпяще зрѣти таковое ихъ дерзно (л. 219 об.) веніе, и лица своя отвращаху, и восхищашеся отъ нихъ пречистое Тѣло и честная Кровь. И вмѣсто того, студь вземлюще, отхождаху. И сего ради лица ихъ, яко эфіопомъ, бываху черны. И симъ сице бывающимъ и всѣмъ уже причастившимся, іерею 35 же божественныя Дары по чину во олтарь сносящу и на

122 ¹ Въ С³, 295: дискось < испр.: „дискоръ“

123 ¹ преподобныхъ У² Т² М¹ и др. *² оп. В¹

жертвенницѣ, яко же обычай имуть, потребляше самъ, и прочее божественныя службы дѣйство исполняя.

124. И егда уже совершися (л. 220) вся святая литургія, обрѣтесе преже воспоминаутый дѣтищъ цѣль и на рукахъ держимъ отъ святыхъ ангель простертыма дланьма, и внезапно открывся верхъ церковный и имъ же образомъ сиде съ небесе, такоже и възде паки на небо, поющимъ ангеломъ и глаголющимъ во благоуханіи велицѣ: «Слава въ вышнихъ Богу и на земли миръ, въ челоуѣцѣхъ благо-
10 воленіе».

Сія мнѣ, брате, праведный исповѣда, яже въ церкви откровеніемъ святаго Духа видѣ и ина множайшая симъ (л. 220 об.) подобная сказываше ми присно, и аще восхо-
щу по ряду писати вся, еже отъ святаго слышахъ, ово же
15 и своима очима сподобихся недостойный видѣти молитвъ ради св. Нифонта, то мню, по евангельскому словеси, ни самому всему міру вмѣстити пишемыхъ книгъ¹.

Іоан.
XXI, 25.

126⁽¹⁾. Имѣяше же святый и сей обычай—еже присно себе укоряти и уничижати предъ Богомъ, и многажды въ
20 пустыни ходя, зазираше себе, глаголя: „Окаянне, во градѣ скверниши челоуѣки лука (л. 221) вымъ своимъ житіемъ, нынѣ же и здѣ пришелъ еси, да и пустыню сію оскверниши хожденіемъ ногъ, понеже и воздухъ оскверниши дыханіемъ своимъ“.

И сія глаголя во смиреніи мнозѣ и схождане умомъ
во адъ и намагаше на ся узы тьмы вѣчныя и мняся, аки
25 подъ Сатаною, и глагола: „Горѣ бѣсовъ согрѣшилъ еси, окаянне“.

И сія глаголя и помышляя, тужаше, еда како погиб-
30 нетъ душа его и въ вѣкъ вѣка мучитися имать. И абіе, въздѣвъ руцѣ на небо, моляшеся Богу со сле (л. 221 об.) зами, да избавить его *вѣчнаго мученія¹, и внезапно отверзюшася небеса и свѣтъ велій возсія нань. Святый же со страхомъ възрѣвъ выспрь, и видѣ Господа нашего Іисуса Христа

(1) § 125 опущенъ. Срв. 1-ую ред. 1-го перевода, стр. 341.

124 ¹ аминь В¹; въ С¹ стерто

126 *¹ вѣчныя муки В¹

одесную Отца съдяща во славъ. Таже зреть херувимы и серафимы окрестъ стояща престола Его страшнаго съ благоговѣнствомъ.

Святый же отъ великия ужасты ничтоже не глаголя, токмо радуяся, и тихо зряше, елико возможно видѣти неприступныя тоя (л. 222) славы внутренними очима, и помышляше въ желаніи мнозѣ, аще бы мощно возлетѣти и преселитися тамо, ангели же, другъ другу помагающе, глаголаху: «Зрите возлюбленнаго нашего друга Нифонта, колика любви его къ намъ, сотворимъ и мы къ нему любовь и 10 помолимъ Бога о немъ, помниающе его присно въ пречистѣйшій ликторгій на небесѣхъ».

Святый же, сія слышавъ отъ свв. ангель, удивляяся и благодаряше Бога, въ велицѣ веселіи глаголя: „О коль любить ангели родъ христіанскій (л. 222 об.) и како скор- 15 бять о насъ, *дабы и мы любили доброе, на небеси бо о насъ молятся и на земли о насъ² некутся и сохраняють отъ всякаго зла. И о семъ Богу ходатайствуютъ и молятся, да мы отъ вѣчныя огненныя геены избавлены будемъ, къ намъ же приставленни, иже отъ крещенія нашего хранителіе наши день и ноць невидимо предстоятъ, насъ соблюдающе отъ бѣсовскаго нападенія, и егда обѣдаемъ³ или спимъ, они насъ покрывають кровомъ крыль своихъ или (л. 223) что дѣлаемъ или въ путь шествуемъ или по морю плаваемъ, они же съ нами ходять и во всякихъ напастехъ 25 и бѣдахъ хранителіе и помощницы присеніи обрѣтаются“.

127. И сія исповѣдаше намъ святый, и поиде самъ въ церковь Пресв. Владычицы, его же созда блаженный Геродъ, зѣло бо украшена и достойна славъ имени Пречистыя Богородицы, много бо украшеніе въ ней вѣяческими красо- 30 тами сіяя, и по обычаю людемъ въ церкви и блаженному поющимъ, узрѣ святый на пути прилѣжаще (л. 223 об.) мѣ къ церкви, яко мимоходя единъ демонъ дрисель, иже баше князь бѣсовскій, и съ нимъ дванадесять бѣсовъ инѣхъ. Услышавше же пѣснь церковную, ужасошася вси и испол- 35 нишася зависти и покушахуся святаго Нифонта смутити, зѣло бо на него гнѣвахуся. И начаща бѣси князю своему

*2 оп. (пал.) Т²   ³ ядимъ М¹

поносити, глаголюще: „Видиши ли ты, како Иисусъ славится отъ рабъ своихъ въ церкви, ихъ же мы прежде имѣхомъ кумиротслужителя и намъ поклонницы, нынѣ же (л. 224) служатъ Иисусу, и, поюще пѣснь Назарянину, всѣхъ насъ 5 умучили суть; гдѣ прочее сила наша? Но уже побѣждени есмы вси окаяннѣи, присно бо насъ мучать Иисусовымъ именемъ и уничижихомся отъ всѣхъ работающихъ ему, сокрушена бысть держава наша и царство наше разорися, и крѣпость наша разрушися. Допдеже старый отецъ нашъ съ 10 нами на земли и на воздухѣ воюя, тогда мы побѣждахомъ крѣпцѣ и одолѣвахомъ человекомъ, а егда Иисусъ связалъ его во адѣ, отъ (л. 224 об.) толѣ погубе наше упованіе и оскудѣша наши промыслы въ конецъ и уже пообладаша нами человекѣ, вѣрующіе во имя Иисусово. И что намъ про- 15 чее окаяннымъ будетъ, иже міру скончаніе приближается, а мы отцу нашему не приплодихомъ ничтоже угодная, и како явимся лицу его?“

Се бѣсомъ глаголющимъ и князя своего поношающимъ, *онъ же укрѣпляя ихъ, глаголаше¹: „Почто смущени есте о 20 семь, еже Иисуса христіане въ церкви Маринѣ поють, (л. 225) и вси ужасостеса, яко о велицѣхъ нѣчемъ и вси ослабѣете и во отчаяніе вдавшесея, худо то есть намъ стрекало при пныхъ дѣлехъ, ими же насъ уязвляють, но не ослабляйте² ни унывайте, мнози бо и насъ славятъ мѣр- 25 скими пѣснями тѣи сами, иже нынѣ Иисуса славятъ; о инѣхъ дѣлехъ понецытесея, а о семь не унывайте, въ мало бо время Иисуса славятъ. Аще ли вамъ неизвѣстно³ есть, пождите мало — и азъ вамъ покажу, како начнутъ насъ сла- (л. 225 об.) вити, а о Иисусѣ небрещи, вы же тогда возрадоватися 30 имате и печальное сѣтованіе отыметса отъ васъ“.

128. И сія бѣсовскому князю ко своимъ глаголющу, преидоша нѣколико по улицамъ града и узрѣша изъ корчемницы идущихъ, аки тридесять числомъ, юніи, зѣло веселящесея и ризы на себѣ имуще украшенны и лицемъ благо- 35 образны, пришельцы бо отъ страны, нарицаемаы Ферногіи, и по улицамъ града минующе. Тогда шедъ единъ бѣсъ и

127 *¹ и князь тѣмы отвѣща имъ У² М¹   ² оскорбляйте У² М¹
³ извѣстно У² М¹

при (л. 226) никъ ко уху старѣйшему отъ нихъ и вложивъ ему нѣкое срамно слово, онъ же пріять со усердіемъ, а не вѣдый окаянный прелестъ прелестника душъ нашихъ и начать срамное воспѣвати по улицамъ града, воспѣвая и играя, друзи же его начаша ему отпѣвати и руками плескати, скачуще и играюще, таже и множество народа предыдуще и послѣдствующе и окрестъ обступающе.

*Тогда глагола имъ князь ихъ: „Не рѣхъ ли вамъ, яко суть человекы, иже уго (л. 226 об.) дное намъ творять, да веселитесь нынѣ о нихъ“.

И се имъ глаголющимъ и мнующимъ улицы¹ срѣтша инѣхъ множество съ сопѣльникомъ идущихъ, яже предъ ними идяше, свиряя и скакаше; таже бѣси начаша рѣюще человекы нудити велѣдъ пляшущихъ, и велѣхъ научающе плясати и срамныя пѣсни пѣти.

Тогда оставиша руководѣльницы дѣло свое и продающіи оставиша продавницы свои и вси, велѣдъ женуце² пляшущихъ, другъ друга (л. 227) рѣюще, течаху, и слухи преклоняху, съ безмолвіемъ послушающе. Тогда бѣси возрадоуванася радостію великою и похвалиша князя своего.

И зря блаженный Нифонтъ отъ одинаго мурина множество человекъ связаны единымъ ужищемъ по обѣма рукама и ведоми въ слѣдъ сопѣльника³.

Видѣвъ же нѣкій человекъ богатъ, изъ полаты своея зря, и раба своего посла и пригласи сопѣльника и плясцы²⁵ близъ дому своего, и той бо діаволомъ подстрѣкаемъ и повелѣ свиряюще играти и пляшуще (л. 227 об.) руками плескати, бѣсомъ угодіе творяше. И вземъ изъ чнага своего сребреницу, даде сопѣльнику, онъ же вземъ положи во чпагъ свой. Бѣси же похвативше сребреницу ту и послаша³⁰ ю ко отцу своему сатанѣ, глаголюще: „Рцы отцу нашему великому тамо связанному отъ Иисуса Назарянина: «Сію ти жертву посла единъ отъ князь христіанскихъ, именовъ Алаксіонъ⁴, Оптиломъ⁵, старѣйшиною игрецемъ, иже намъ со тщаніемъ сами жрутъ жертву и инѣхъ къ намъ приво-³⁵ дятъ. (л. 228) И того ради жива да будетъ жертва твоя, отче

128 *¹ оп. В¹ ² же идуще У² ³ мурина У²; оп. М¹ ⁴ Аладіонъ Вх.¹ ⁵ Оптиломъ М¹

нашъ; мы бо вси чада твоя повелѣніе твоея власти сотвори-
хомъ и желаніе твое исполнихомъ, подвигъ о дѣлѣ нашемъ
великъ показующе, нынѣ же и надъ христіаны, противники
нашими, власть велію воспріяхомъ и вслѣдъ твоея воли
5 многихъ отвратихомъ, ты же возрадуйся и возвеселися съ
нами, яко обрѣтаемъ корысть многу“.

Сія рекша демони лукавому бѣсу и пна многа смѣь
подобная и отпустиша его. Дошедъ же (л. 228 об.) темный
посоль ко Змію и входитъ въ преподныя адова жилища
10 смрадныя, принесе оканшныя дары и пагубныя приносы.
Онъ же, пріимъ, возрадовася зѣло и, поцѣловавъ, глагола:
„Глаголю тебѣ, сыну мой превозлюбленный, не тако весе-
лится душа моя о жертвахъ идольскихъ, якоже о христіан-
скомъ приношеніи, иже ми даръ приносятъ, игрецемъ
15 дающе“.

Сія рекъ мерзкій⁶ онъ, накі возврати вєнать серебря-
никъ съ лукавымъ своимъ вѣ (л. 229) стникомъ, осквернивъ
и своимъ омраченіемъ, и рекъ духу прощрливому: „Идите
и побъждайте грѣшныя назаряны“. Инако бо не могутъ
20 Господа нашего Ісуса Христа нарицати, по Назаряниномъ
Его называютъ.

Бѣсъ же съ великимъ тѣчаніемъ и веселіемъ возвра-
тися къ своимъ, серебро же то оскверненное накі тому же
Оптіолу⁷, начальнику игрецемъ, вложивше во чнагъ, а ему
25 того не вѣдуцу, и поподла иныхъ прельцати.

129. Блаженный же Нифонтъ, (л. 229 об.) зряще сія
бѣсовская дѣйства, зѣло сердцемъ уязвляшеся о погибели
христіанстѣй и слезы къ слезамъ прилагаше и печалію ве-
ликою одержимъ бѣше о прелести чловѣчестѣй: такову бо
30 ему даде Богъ благодать прозрѣнія, яко всю невидимую
силу зрѣти чувственныма очима, — тѣмъ же и глаголаше:
„яко же труба собираетъ вонны, такоже и молитва творима
собираетъ святія ангелы, а иже въ сопѣли свиряяй соби-
рае (л. 230) тѣ множество лукавыхъ демоновъ—иже бо кто
35 чтеъ и любитъ сопѣльника, сей почитаетъ темнаго лукава-
го и преподныаго діавола, иже хочетъ съ нимъ весь міръ
поглотити“.

⁶ оп. В¹   ⁷ Оптіоломъ В¹ (= М¹)

И сія глаголю и поучая и моля, запрещаая удалятися отъ снхъ и отъ умышленія лукавства діавола, паче же о тѣхъ зѣло плача, иже діаволу дары приносятъ, мзды дающе игредемъ: „Аще, рече, снхъ не останетеся жертвъ творити, во истинну съ кумиролужители и (л. 230 об.) мате быти 5 во вѣки, мучащеса въ скрежетѣ зубнѣмъ и страшнѣй грозѣ, аще же имашн сребреницу, даждь ю Христу взанмъ и возмешн стократницею въ жизни вѣчней. За кое добро, повѣждь ми, даешн сребро свое въ жертву діаволу и сего ради велику пагубу души своей содѣловаешн, а діаволу 10 радость. Моисей бо и Давидъ, святія пророцы Божіи, написана про жидовъ, глаголюще, *яко пожроша¹ чада своя бѣсомъ, а не Богу²; ннѣ же мншн (л. 231) христіане, имѣніе свое не щадяще, даютъ игредемъ, тѣми жертву приносятъ діаволу. Не оставимъ, братіе, Бога, породивнаго 15 насъ святымъ крещеніемъ, не оставимъ, чада возлюбленнаго, Бога, питающаго насъ и прісно всякія благодати непознющаго насъ, принесемъ плоды наша умершему за насъ и воскресшему и вся добрая намъ явившему святымъ Своимъ евангеліемъ.“ 20

Срв.
I Кор.
X, 20.

Снце поучая блаженный, и ны пользуя, и свою душу укоряя и отъ расслабленія (л. 231 об.) лѣности вѣхъ возставляя.

Таже глаголаше въ себѣ: „Увы мнѣ грѣшному! Колко лѣтъ имамъ, отнелѣ же Бога моего прогнѣвахъ, тѣмъ же 25 и не внятъ моленію моему, понеже крещеніе святое блудомъ и нечистотами осквернихъ“.

130. Сія и ина рекъ, изнеможе и, яко въ забыть сведесе сна тонка, на немъ же мѣстѣ сѣдшне, усну. И видить себе на нѣкоемъ мѣстѣ велицѣ и прострапнѣ, и моляшесе 30 Богу прилежно, и яко же зряше на востокъ, и про- (л. 232) стеръ руцѣ, моляшесе. И се явися ему свѣтъ неизреченнъ отъ востока свыше, и посемъ видить престоль высокъ зѣло, и окрестъ престола того страшнаго и преславнаго стояху множество много безчисленно въ бѣлахъ и пресвѣтлыхъ ри- 35 захъ, ангели и архангели, херувими и серафими. Блаженный же Нифонтъ зря, удивляшесе. И се внезапно, явися пре-

небесный Царь царствующимъ и Господь господствующимъ, Христось Богъ нашъ, даждь духъ ды (л. 232 об.) ханія всякой плоти, и сѣде на престолѣ томъ высоцѣ и превознесеннѣ.

Псал.
LIV, 2.

5 Святый же моляшеся ему со смиреніемъ и съ великимъ умиленіемъ, глаголя: „Боже, вонми молитву мою и не презри моленія моего“—и прочее псалма рече и еще глаголя⁽¹⁾: „отъ страха вражія избави мя и покрый мя отъ сонма лукавнующихъ, понеже смутихся отъ гласа вражія и отъ стуженія грѣшника“.

Псал.
LIV, 4.

10 Также зреть на престолѣ Сѣдящаго, паче солнца сіяюща и ухо свое преклонивша (л. 233) и молитву его приемлюща, яко же челоуѣкъ, послушая друга своего любимаго, тайно нѣчто къ нему бесѣдующа: молитва же бѣ святаго о томъ, да соблюдетъ его Господь отъ утрашенія діаволя и отъ
15 всякія ужаси.

И скончавъ блаженный молитву, стояше молча. Восклонивъ же главу Свою иже на престолѣ сѣдѣя, и глагола ко св. Нифонту: „Услышахъ молитву твою и внять ухо Мое моленіе твое и отселѣ получилъ еси прошеніе твое“.

20 Также начать, (л. 233 об.) понося ему, глаголати: „Нифонте, Нифонте! Вѣждь, яко вчера опечалилъ мя еси, глаголя: «Молихъ Господа и не послуша мя», и не се ли ты глаголалъ присно: «Господи, не остави мя въ семь вѣцѣхъ прославлену быти, ниже отъ кого похваленіе пріяти»? Како
25 же нынѣ того ищещи и присно глаголеши, «яко не подалъ ми есть Господь дара Своея благодати». Не вѣсте ли, яко небо, и землю, и море, и вся яже въ нихъ даромъ вамъ вся сія даровахъ, и что¹ вы (л. 234) неразумни пребываете, или чимъ отъ мене сія вся искупите, Мнѣ же что за сія благая
30 воздасте, *но и противная симъ сотвористе и злая за благая воздасте², поругаетеся и заушите и на крестѣ Моемъ пригвоздите, также желчи и отца напоите и копіемъ ребра Моего прободете, а прочая сами вѣсте, что Ми есте сотворили. Азъ же, хотя вашего спасенія, вся сія претерпѣхъ и нынѣ долго-

(1) Вслѣдъ за этимъ въ рук. стоитъ взятое въ кв. скобки: *и еще*.

130¹ почто Вх.¹; С¹, 182: почто (но *по* приписано сверху мелкимъ почеркомъ). *2 оп. Т²

терплю о вѣхъ, коли (л. 234 об.) ко мя хулятъ челоуѣцы, но Азь противная³ творю и хошу васъ пріобщити Своему Божеству и наслѣдники васъ сотворити вѣчному Моему блаженству. Дахъ вамъ въ снѣдь хлѣбъ — пречестное Мое тѣло и честную Мою кровь, — то се, Нифонте, не благодать ли Моя 5 вамъ неизреченная, и како смѣете дерзнути рещи сице, яко не дарова ми Господь благодати Своея. О неблагодарни челоуѣцы, колико отъ мене присно благодарѣтельствуемъ и не разумѣете. Небесная благая (л. 235) вамъ обѣщахъ, а земная нынѣ вѣмъ предложихъ, древесъ сельныхъ и птицы не-10 бесныя, рыбы же морскыя и звѣри и скоти польстятъ, — не благодать ли сіе Моя вамъ? Садовитыя древесъ приношаю вамъ — плоды многоразличныя, тѣлу вашему живопитательныя, и учащаю нивы и всякими овоци усаждаю, да вы благодарни пребудете. А еже умрохъ любви ради вашей и погребенъ быхъ и отъ ада васъ избавихъ и во царство Мое приведохъ вы, неизреченныя ради Моея милости, то (л. 235 об.) се не благодать ли Моя вамъ?

Кто ли нынѣ толку вамъ благодать⁴ дарова, нѣсть иного Бога развѣ Мене. А ты, Нифонте, внимай извѣстно: или не 20 нех. XX, 3. разумѣши, колико веселюся о покаяніи грѣшнаго и радость Лук. XV, 7, 10. велю сотворю на небесахъ о Моемъ ангелѣхъ о обращеніи нечестиваго? Кто уподобится Моему челоуѣколюбію или кто сравнится Моему благосердію и мнѣшій и неизреченнѣй Моей благодати⁵? 25

Разумѣши ли, коликихъ и каковыхъ грѣховъ прости (л. 236) хъ ти, или не помниши, какова беззаконія свободихъ⁶ тя? Азь вѣмъ, яко помниши и разумѣши, и благослови(ся) еси отъ Мене колико, или сего не видалъ еси, како ти слухъ Мой преклонихъ и внимахъ молитву твою. Сице 30 бо и всегда всякому челоуѣку, молящемуся Мнѣ истинно, простираю слухъ Мой и внимаю моленію его, аще и вы сего не разумѣете, что сего вѣще хочещи дара отъ Мене.

И се нынѣ еси держанимъ тебе утѣшеніе и заступникъ до вѣка, и мнози то (л. 236 об.) бою избавятся отъ лю- 35 тыхъ бѣдъ и напастей, призывающе Мою державу твоею молитвою.

³ не доб. У² Т² М¹   ⁴ оп. Вх.¹   ⁵ милости У² Т² М¹   ⁶ избавихъ У² М¹

Видѣ же и се, гдѣ привязанъ, отъ его же страхова-
нiя молишися избавленъ быти“.

131. Блаженный же, яко услыша сiя, и во удивленiи
велицѣ бывъ, радости же и ужаса исполняяся. Таже воз-
5 зрѣвъ ошую себе—и видитъ пронырливаго діавола крѣщѣ
привязана, въ нѣкоемъ темнѣ и злосмраднѣ мѣстѣ и тольми
привязанъ бѣше, яко (л. 237) не мощи ему обратитися и ни-
мало двинутися, но токмо очима страшно извращая сѣмо
и овамо, гнѣвнѣ лютѣ на святаго и хотя его жива по-
10 глотити.

Блаженный же, порааумѣвъ, яко той есть омраченнѣй
и лукавѣй, иже его въ страхъ безмѣренъ влагаше, отъ юно-
сти бо зѣло со святымъ Нифонтомъ брася, егда бо хотя пра-
ведникъ въ нощи помолитися или ко утреннему пѣнiю изыти,
15 тогда его лютѣ устрашая. И яко бывъ въ себѣ святой (л. 237
об.) и восприяувъ, яко отъ сна, отъ видѣнiя и еще его, яко
зря во умѣ своемъ, зѣло чудяшеся и въ души своей рассу-
ждая, вельми радуяся, како видѣ Госнода одѣянна свѣтомъ,
яко ризою и доброту имуща безприкладную и зыгровашеся
Псал. СШ, 2.
Лук. 1, 20
47: блаженный духомъ о Возѣ, Спасѣ своемъ, великую похва-
ляя милость Его и неизреченнѣй удивляяся Владычнѣй бла-
гости, како преклоняетъ главу Свою и простираетъ слухъ
къ молитвѣ рабомъ Своимъ (л. 238) и внемлетъ ихъ моле-
нiю, и како поносительнѣ обличи его, паче же и умудривъ
25 блаженнаго.

И оттолѣ не бысть боязни въ сердца его ни единыя,
понеже крѣпка стяжа себѣ Помощника Госнода нашего
Исуса Христа.

133. (1) И начатъ благодарственнѣ Ему молитися, ещенъ гла-
30 голя¹: „Владыко, Господи Боже, горнихъ и дольнихъ, види-
мыхъ и невидимыхъ и всея твари Содѣтелю и Стронтелю, при-
зри и услыши грѣшника, Спасе мой, единъ бо предстою Тебѣ
Единому и отъ Единаго Тебе (л. 238 об.) прошу помощи: „По-
милуй, Многомилостиве, душею и тѣломъ многоосквернен-
35 наго и очисти грѣхи моя—мнози бо суть и велицы и пре-

(1) § 132 опущенъ. Срв. выше, стр. 347.

133¹ Въ С¹, 185 об., прибавлено на полѣ: „молитвы“.

тязають тяжестію небо и землю, понеже оскверняю въ житіи семь сыны челоувѣческія и оскорбляю святія Твоя ангелы. Не отвержи мя отъ лица Твоего и не остави мене отъ заступленія Твоего. О великій и страшный по всей вселеннѣй! Но яко же благословилъ еси вѣчнымъ благословеніемъ 5 Авраама и Исаака и Иакова, (л. 239) такоже благослови и мене, Животворче и Живодавче Господи, освяти ми душу и тѣло, умъ и сердце, устнѣ же и очи, слухъ и обоняніе. Отпусти и прости вся согрѣшенія моя вольная же и невольная, сокровенная и явленная, душевная и тѣлесная, и яже 10 отъ похоти безмѣстныя и отъ непріязненныя прелести.

Ей, Владыко, Господи Боже силъ и всѣхъ небесныхъ воинствъ, ихъ же окружилъ еси окрестъ престола Твоего страннаго лица патріархъ, полцы мученичестіи, собори святителей, (л. 239 об.) толпы 2 преподобныхъ и четы праведныхъ 15 и сонмы всѣхъ святыхъ, иже приносятъ Ти хвальное пѣніе и преное славословіе, ихъ же ликованія и непреходимыя 3 радости сподоби и мене не отлучену быти, не презри моленія студнаго и смердящаго и безчестнаго, но помози моея худости, въ болѣзни сердца вопіющаго ти: «Боже милостивый и щедрый, сошедый со Иаковомъ во Египетъ и отрока его, цѣломудреннаго Иосифа, отъ сугу (л. 240) бы напасти избавлей, отъ ненависти братня и отъ любви блудныя, и всей египетскѣй земли поставилъ еси его царя и обладателя, яви и мене царя и обладателя надъ страстьми душе- 25 тлѣнными, душу мою и тѣло избавляя отъ скверны прелюбодѣйнаго демона. Услыши мя, ей, услыши мя Святый и Трисвятый и Превозносимый!

Возвеличилъ еси пресвятое имя Твое на угодницѣ Твоемъ Иаковѣ, да ся возвеличитъ преславная держава царствія 30 (л. 240 об.) Твоего и на мнѣ, недостойномъ рабѣ Твоемъ. Избавлей египетскія работы Израиля, изведый ихъ 4 рукою крѣпкою и мишцею високою Моисеомъ рабомъ Своимъ, покрывая ихъ столпомъ облачнымъ и просвѣщая столпомъ огненнымъ, наставляя и вводя въ землю обѣтованную, нынѣ 35 же и мнѣ, рабу Твоему помраченному, простри божественную руку Твою невидимую и крѣпкую, високою и чудною,

² столпы Т³   ⁸ непореченныя М¹   ⁴ оп. У²

преславную и неизречен (л. 241) ную, и благослови мя, Боже, Спасе мой, Животе мой, Свѣте мой, послѣ свѣше благодать Твою отъ святаго жилища Твоего, иже всяческая содержай единаю своею горстію, даруй намъ безбуріе въ лукавнѣмъ 5 морѣ суетнаго и мерзкаго житія сего и введи насъ во ограду вѣчную заповѣдей Твоихъ, горняго Іеросалима кроткихъ селенія, въ землю Твоего божественнаго обѣщанія. Вмѣсто столпа огненнаго Духомъ Твоимъ Святымъ про- (л. 241 об.) свѣщая мя и вмѣсто облака премудростію благодати Твоея 10 покрывая мя и вмѣсто Моисея самъ ми, Христе Іисусе мой, буди наставникъ на покаяніе и вмѣсто Аарона—Ты же единое и соприсносущное Слово Отчее, великій чертогъ горнихъ чудесъ⁵.

Господи Боже силъ, пріймый и Захаріину кровь, яко 15 жертву чисту, прійми, благій Господи, и моя слезы и воздыханіе окаяннаго ми сердца и покаянія моего глаголы въ небесный Твой олтарь (л. 242) во благоуханіи мнозѣ, просвѣщая мя и освящая и Святымъ Твоимъ Духомъ вразумляя и церковь Твоего осіянія во мнѣ сотворяя⁶ и душев- 20 ный домъ безстрастія совершая. О благій Владыко, иже ликъ апостольскій⁷ пославый по всеі земли и повелѣвъ имъ учить люди и крестити во имя Отца и Сына и Святаго Духа, тѣхъ молитвами святыхъ Твоихъ апостолъ, вразуми и ублажи и просвѣти ослѣпленную мою душу, понеже по- 25 мраченна есть множествомъ (л. 242 об.) грѣхъ моихъ. Владыко, Господи Боже мой, иже Петру верховному Твоему апостолу вручивый ключи царствія Твоего небеснаго, молитвами его отверзи и мнѣ двери милости Твоея и на недвижимомъ камени заповѣдей Твоихъ утверди мое помышле- 30 ніе, да мя не расслабитъ лукавый и отольститъ⁸ отъ Тебе, въ предстояній молитвы моея. Ты бо, Господи, явился еси святому Павлу и сотворивъ его верховнаго⁹ апостоломъ и показалъ еси его вели (л. 243) ка, сладка же и медоточна всему роду христіанскому учителя, явился и мнѣ нечестивому, 35 Іисусе мой пресладкій, иже Моисеови вручивый скрѣжиали Твои богописанныя и въ купинѣ явивый ему тайну неизре-

Матѣ.
XXVIII,
19.

⁵ чиновъ В¹ ⁶ сотворяю В¹; сотвори Т² ⁷ ангельскій Вх.¹ ⁸ Ркн.: ѿльститъ (= С¹); и отлститъ не оболститъ (sic) У²; и ослѣтитъ Вх.¹ Т²

ченную, вдохни въ мя Пресвятый Духъ откровенія, да и азъ увѣмъ Твоя хотѣнія, и яви мя всего богозрачна и исполни благодати и истины, премудрости же и разума. Ты бо, Всещедрый, давший разорити трубами Иусу Наввину стѣны іерихонскія (л. 243 об.), даруй и мнѣ силу и крѣ- 5
пость и разсужденіе, и присно вопію къ Тебѣ въ молитвѣ моей и низложу пронырливаго діавола и вся бѣсы его сокрушу¹⁰, яко сосуды скудельнича. Владыко, Господи Псалм. II, 9.
Боже мой безсмертный, пречистый и превозносимый, иже святаго Твоего пророка Илію сотворивый небошествен- 10
ника на колесницѣ огненнѣй, пріими и мене, Живодаче, отъ тьмы на свѣтъ правды Твоея, иже Елисеови Илією усугуби благодать Твою, даждь (л. 244) и мнѣ грѣхомъ прощеніе и жизни вѣчныя наслажденіе. Христе Боже мой, иже и Еремѣя пророка избавлей отъ рва ти- 15
менна¹¹, избави и мене отъ грязи скверныя прелести лукаваго. Господи мой, Иусе Христе, иже возвысивый гласъ св. пророка Твоего Исаія, яко трубу страшную присно возглашающую веѣмъ ученіе, воздвигни и мой гласъ на покая- 20
ніе и попали мрачныя бѣсы, возврати душу мою во спасеніе и въ жилища свѣта присносущнаго. О превышняя сладость, Боже и Господи мой, иже (л. 244 об.) лица пророкъ и апостолѣ Твоихъ вѣнча и вся святыя своя освяти и почте, освяти ради молитвѣ ихъ и спаси всяку душу христіанскую и всякаго инока. И покой, Господи, преставленныя отъ жи- 25
тія сего, *облегчи, Господи¹², и прости имъ все согрѣшенія и обрати на покаяніе еще нынѣ живущая грѣшныя, отъ нихъ же первый есмь азъ, наче же и всѣхъ грѣшныхъ смердѣйши. Ты же, веѣмъ Благодателю, все прости, всѣхъ помилуй и озари и просвѣти всѣхъ знаю (л. 245) щихъ тя Хри- 30
ста Божію¹³ силу и Божію премудрость, да всяко дыханіе Пс. СГ, 6.
хвалить Тя со Отцемъ и съ Пресвятымъ Духомъ нынѣ и присно и во вѣки вѣкомъ, аминь“.

134. И сие ему молящуся, бысть къ нему гласъ свыше: „Обратися къ западу, о Нифонте, и смотри, что узриши“. 35
Святый же, обратився къ западу, узрѣ чувственнымиа

⁹ верховнымъ У² ¹⁰ сокруши У² М¹ (въ В¹ тоже неясно: и или у въ концѣ) ¹¹ тимѣнія У², тимѣнна Т² Вх.¹ ¹² оп. М¹ ¹³ Божія В¹

очима, — и се бяше мѣсто равно въ широту, *безмѣрную¹ имый² долготу, и на немъ стояще множество ефіопъ безчисленное, черны имуще лица своя, стояху (л. 245 об.) же чиновнымъ раздѣленіемъ полцы страшни зѣло; единъ отъ нихъ, 5 аки огнень, мраченъ зѣло, и той имаше велико тѣпаніе, скакая и крича на прочихъ бѣсовъ, и смущая и прибирая³, чтый вон своя, и запрещаая княземъ своимъ, да съ прилежаніемъ великимъ брань на святыхъ имуть. И сице ихъ утвержаше, глаголя: „Сила моя великая съ вами буди, и, на мя 10 взирающе, не ужасайтесь никакоже“ (1). И стояху оболчени⁴ вси, (л. 246) единъ кійждо ихъ грѣха коегождо носяше образъ. Таже и сыпахуся многое множество инѣхъ бѣсовъ, другъ друга рѣюще и оружіе на плещу свою имуще, — отъ ада износяху отъ самого Сатаны посылаемая, — на рать на 15 святыхъ вси готовляхуся.

Идѣже видѣти ужаса исполнь видѣніе! Различными бо образы коемуждо полку имущу одежда и оружіе ихъ изострено зѣло жаломъ смертнымъ сладострастіи, таже комуждо полка ихъ свое (л. 246 об.) имущу достоинство, и въ 20 четы⁵ и⁶ *въ лица⁷ разставляеми бываху отъ ихъ мрачнаго князя, и отъ помраченнаго его ученія вси наставляхуся въ чиновная расположенія темнаго ихъ закона, и яко же полцы кійждо ихъ полкъ имѣя триста и шестьдесятъ и пять чиновначальника, кійждо бо ихъ начатки днѣя всего лѣта отъ 25 человекъ тѣпахуся восхищати, единъ по единому свой день блюдуще, понеже толико есть страшныхъ грѣховъ, яко же глаголаше, ими же о (л. 247) каиннии человекъцы прогнѣваемъ Бога и не разумѣемъ. И егда лукавии бѣсове вооружившеся вси и въ рукахъ держаше душетлѣнная оружія и уготови- 30 шася на брань. Тогда нача Зміи древнія полки разряжати и своя имъ чародѣйская обаянія вдаваше, коемужде (sic) полку свой вредъ научая пуцати на всяко утверженіе церкви Христовы и на весь міръ.

Бысть же и князю ихъ темному подвигъ нѣкакъ и въ

(1) ка прии. сверху.

134 ¹ безмѣрное У¹ *² оп. М¹ (вм. этого: „и“) ³ препирая В¹
⁴ ополчени Т¹ М¹ ⁵ четыре (исп.) У¹ ⁶ оп. У² Т² *⁷ лица Т²

недоумѣннѣи ста на многъ частъ, и егда хотяше на землю Фраческую послати (л. 247 об.) прелестники своя, сѣтуя глаголаше: „Горе мнѣ, яко не имамъ силы таковы къ Богородицѣ Маріи въ Византію, понеже бѣ та пріяла себѣ въ жребій градъ той и николи его не отступаетъ и Сама очивѣсть ѓ присно приходитъ и ту живуція хрстіяны окрыляетъ и покровомъ Своимъ защищаетъ, паче же подвизающихся, и отнюдь не дадуци силами моими побѣждатися“.

И сія рекъ, вельми рыкнувъ пламенемъ и дымомъ страшнымъ, и избра себѣ тридесея (л. 248) ть тысящъ бѣсовъ 10 и припусти со тьмами темными на землю Фраческую, паче же бѣсяся на Византію.

135. Сія блаженному Нифопту видящу ¹, бысть къ нему гласъ свыше, паки глаголя: „Нифонте, воззри на востокъ и виждь“.

15

Праведный же зря на непотребныхъ и съ великою ужастію удивляеся злаго ихъ коварства ухищренію. И егда слышавъ, паки обратився на востокъ и видѣ, — и се быше поле велико, въ долготу и въ ширину паче перваго. Свѣтъ же на (л. 248 об.) немъ безмѣренъ; стояху же на немъ нѣ-20 цыи бѣлии, яко спѣтъ, числомъ же паче множество превосходяще черныя, бяху же славы зѣло и красни. Стояху же благочиннѣи и урядственнѣи расправляеми, на тысяща и тьмы воополчившесея, и посередѣ ихъ нѣкто предивенъ образомъ и красенъ добротою паче сыновъ человѣческихъ, и выше 25 всѣхъ возрастомъ и достоинствомъ, повелѣвая пресвѣтлomu Своему воинству помогати (л. 249) хрстіаномъ, и хранити и соблюдати съ милостію житія ихъ.

Сія имъ глаголя и ина множайшая, страшныя и преславныя глаголы и, пославъ своя чины ² и лики, ихъ же 30 тьмы тьмами и тысящами тысящи, яже суть святіи ангельстїи полцы Божїи. Заповѣда же имъ соблюдати церкви хрстіанскїя и царства православныя вѣры, на страну же Фраческую полкъ избранныхъ шестьдесятъ тысящъ и, прочая вся премїрная (л. 249 об.) та воинства роспустивъ и направивъ 35 прекрасный Овъ, възде на небо.

136. Блаженный же, въ себѣ бывъ, и преславному тому видѣнню удивляясь и славу возсылая неизреченныхъ чудесъ содѣтелю и, позыбая¹ главою своею, всѣмъ глаголаше: „О колико въ насъ, человекѣ, неизглаголаннаго Божія промы-
5 шленія², а мы³ не вѣдаемъ. Человѣколюбивый Господь нашъ Иисусъ Христосъ съ небесъ намъ грѣшнымъ помощь посылаетъ, а мы лѣннимся и расслабляемся“.

И возете (л. 250) навъ изъ глубины сердечныя, моля-
10 шеся, глаголи: „Отче Святыи, Боже небеси и земля и Жи-
вотодавче всей твари, даждь намъ разумъ, силу же и крѣ-
пость на лукавыя духи, ихъ же азъ видѣхъ, да, поправъ
ихъ Твоею помощію и силою, и до конца воинство то по-
бѣжду и побѣдители будемъ темныхъ и омраченныхъ вар-
варъ и лукавыхъ и смрадныхъ ефіопъ и вѣнцемъ Твоего
15 благоволенія вѣнчани будемъ, ликоствующе со ангелы Тво-
ими и славяще Тя, Трисвятыи Боже, (л. 250 об.) Отче и Сыне
и Святыи Утѣшительныи Душе, во вѣки, аминь“.

Сія глаголаше блаженный Нифонтъ съ великими сле-
зами, таже и себе укоряя, глаголаше: „Влюди, Нифонте
20 злобниче, опасно ступай; смотри, окаянне, да не погибнешь,
да не прельстишиися ни въ чемъ же. Виждь, аще не бы бла-
годать Божія, то въ малѣ вселилася бы во адъ душа твоя.
Бѣжи, убогая душе моя, *земныхъ молвъ. Гной — богатство
се и сила его — смрадъ. Виждь, что обрѣте, душе⁴ (л. 251)
25 моя⁵, на пользу въ житіи семь суетнѣмъ, но токмо путы и
душетлѣнныя сѣти, влекущая въ погибель, а недопущая (1)
ко Богу взыти. Сего ради подвигъ великъ потреба ти пріяти,
убогая душе моя, сирѣчь — постъ, милостыню⁶ и смиреніе.
Аще бо праведный едва спасется, азъ же нечестивый и грѣш-
30 ный гдѣ явлюся“?

Сія глаголя святыи, плачася горцѣ. И увѣщевая свою
душу, глаголаше: „О душе окаянная, не чувствуеша ли, яко
грядеть на тя векорѣ смертныи часъ и темныи (л. 251 об.)
князь приближается, восхитити тебе хотя, и хоцеть тя ври-

(1) *пу* — приписано на полѣ поздней рукой. Въ В¹: не дадущія

136 ¹покивая У² ²есть доб. У² ³сего доб. У² ⁴душа У² Вх.¹
⁵оп. (пал.) Т² ⁶милостыня У²

нути во дно адово, прочее, душе моя, прибѣгни на покаяніе, аще ли пребудеши въ лѣности, бѣда ты ожидаетъ велика, занеже и видиши и почто не разумѣши, яко міръ сей вскорѣ преходитъ и слава его съ нимъ преходитъ, *а твоя волю Божию пребываетъ во вѣки⁷. Се Судія преподобный приближается и что имаши ему отвѣщати, ничтоже⁸ добра не сотво (л. 252) рила еси, прочее понѣ отнынѣ дѣлай доброе, елико ты есть сила. Много бо имаши⁹ плакати послѣди и не будетъ ти пользы, а виждь, како ангели ожидаютъ твоего покаянія и аще уготовлеши угодная дѣла Богу,¹⁰ то съ радостію несутъ ты въ небесное царство и дадутъ ти вѣнца свѣтлы и облачатъ ты во одежду свѣта и введутъ въ чертогъ Божій во вѣки въ радости со веѣми святыми. Тогда открываются сокровища Отчесскаго¹⁰ (л. 252 об.) богатства и доброта истинная¹¹ Сына Божія и красота неизреченная¹⁵ Пресв. Духа. Да что реку прочее или како ты изглаголю, егда восхваляеши преподобныи во славѣ и возрадуются на ложахъ своихъ? Да есѣ вѣдуще, душе моя, уповай и живи въ помощи Вышняго, во оградахъ¹² небесныхъ, учинена будеши и въ селѣхъ неизреченныи доброты вѣчнаго веселія²⁰ водворишися“.

5 Срв. Пс.
CXVIII.
93.

15 Псал.
CXLIХ.

137. Сія глаголаше праведный души своей со слезами, и посемъ о мірѣ моляшеся, понеже тогда великъ моръ (л. 253) въ людехъ бяше, и внезапно тайно восхищася людие, оставляюще житіе свое. Тогда же бѣ и Григорій преподобный и вопрошаше праведнаго, глаголя: „Отче святыи, повѣждь ми: чего ради напрасно сія язвѣ прилучилася въ людехъ?“ Онъ же отвѣща: „Прогнѣвахомъ, чадо, многомилостиваго Бога, не творяще волю Его. Да того ради наведе смерть сію на ны; нишетъ бо ея: «*смерть грѣшникомъ³⁰ люта»¹, якоже ми челоуѣколюбивый Богъ (л. 253 об.) показа. Узрѣхъ бо вчера Мужа страшна и той прецаше земли, глаголя: «Азъ погублю отъ тебе вскорѣ блудники и прелюбодѣи и піяница и объядающаяся, паче же лихоимствующая сребролюбцы и скверноглагольники и осуждающая друга²,³⁵

*7 оп. У² М¹   8 ничесоже М¹   9 имаши В¹   10 отъ чистаго У² М¹; ѿ члчскаго Син.² (на полѣ: пс. 149)   11 истиннаго У²   12 градѣхъ У²

137 *1 Въ Син.², 507, на полѣ: „пс. 33“.   2 другъ В¹ У²

еже въ тебѣ». Послѣди же прирече: „и иже содомскій грѣхъ творящая». Нынѣ убо, чадо, аще не бы прогнѣвали Творца своего и Бога и Питателя нашего, то не быхомъ въ толикъ судъ страшень (л. 254) впади. И ина другая исповѣда, ихъ же нынѣ не можеша слышати, яже, претя и причитай, глаголя: «Послю серпъ свыше, да пожнетъ васъ веко-рѣ, понеже покаянiя въ васъ не бысть». Много же моляше Пресвятая Мати Его и со всеми святыми.

Не послушаша ихъ, глаголя: „Еда вы чловѣколюбнѣиши и милостивѣ Мене, понеже и Самъ Себе не пощадихъ и на смерть предахся ихъ ради, нынѣ же вси отъ Мене уклонишася и непотребни быше, и ждахъ ихъ, (л. 254 об.) да сотворятъ плоды покаянiя. Они же не взыскаша оправданiй моихъ и вси не брегуть пречистыхъ словесъ моихъ“.

15 Тогда Григорiй спросилъ паки святаго, глаголя: „Отче святой, неравна всемъ смерть: ови бо внезапно умирають, ови же много болѣзнують и чесо³ ради сiя бывають“?

Блаженный же отвѣща: „Чадо Григорiе, иже безъ по-
20 каянiя умирають, то слыши о нихъ писанiе глаголющее:

Псал.
LXXII,
18.

Псал.
CXLVI, 3.

«низложилъ я еси, внегда разгордѣвшася; (л. 255) болящiи же въ добрымъ покаянiи живутъ и страстьми одержими». О нихъ же индѣ пишется: «Испѣляйи сокрушенiя сердець и обязаю сокрушенiя ихъ», и никто же праведень, аще
25 не въ скорбѣхъ житiе свое скончаетъ. Елико Господь не пощадѣ св. апостола Павла, но даде ему пакостника плоти, да не превозносится въ превосходящихъ дарованiи Господнихъ, яже имъ дѣйствовала благодать Божiя, намъ же, грѣшникомъ суцимъ, како то искушенiе (л. 255 об.) не дано

30 будетъ множества ради оскверненiй на очищенiе. Самъ бо Сатана на праведнаго Юва искушенiе нанести испроси.

*Той ны накажетъ⁴ и болѣзню, да смиритъ, дондеже научимся смиренной мудрости, понеже злоба наша многа и неудобъ цѣлима. Не довлѣетъ бо намъ еже согрѣшаемъ, но
35 аще и тщеславуемъ и гордимся и иныхъ осуждаемъ и не слышимъ Господа глаголюща: «что въ чловѣцѣхъ высоко, то есть мерзость предъ Господемъ»“.

Лук.
XVI, 15.

³ сего У²   *⁴ тайны да скажетъ Т²

Григо (л. 256) рїи паки рече: „Да что, отче, вижу, еже младенцы стражутъ много въ лютыхъ болѣзняхъ и кїи грѣхъ они сотвориша, како можемъ о нихъ разсудити, за что низлагаеть я Богъ“?

Отвѣща блаженный: „Егда умножатся грѣхи чловѣ- 5 ческія и уже неисцѣльна бываетъ злоба ихъ прочее, тогда Господь восхищаетъ младыя чада ихъ и многія и тяжкія болѣзни посылаетъ на нихъ, да поне сице уцѣломудритъ родителя ихъ, яко да видѣвше (л. 256 об.) своихъ чадъ безгрѣшныхъ сущихъ мучимыхъ, устрашившеся обратятся 10 на покаяніе, глаголюще: «Горе намъ, грѣшнымъ, яко нашего ради многого беззаконїя, незлобїи сїи младенцы мучатся и что будетъ намъ, окаяннымъ, во оный страшный день втораго Господня пришествїя». Аще ли же пребудуть во своемъ нечестїи, яко же и прежде, то большую и страш- 15 нѣйшую прїимуть муку, понеже и наказуеми не разумѣша, *а чадомъ⁵ (л. 257) ихъ вѣнцы и почести, *да вѣсте⁶, яко возбуженїя ради вашего чада ваша бывають здѣ мучимы и напрасно умерщвляеми“.

Глагола паки Григорїй: „Да како пишется, яко каждое 20 по дѣломъ воспрїиметь, а другъ дружныя понесеть тяготы“?

Отвѣща блаженный: „Видя бо милосердый Господь чловѣческое закоснѣніе и многое неразумїе, понеже мнози въ мїрѣ живущїи суеты ради скорбятъ и, великія тяготы поемлюще⁷ не⁸ (л. 257 об.) Бога ради, и въ печали велицѣй 25 смерть призывають, а не каются о грѣсѣхъ и о душахъ попеченїя не имуце, и того ради наказуетъ и чадъ и самихъ ихъ различными бѣдами, да злобу ихъ потребить и спящя въ беззаконїихъ на покаяніе возбудить. Аще паки во своемъ нечестїи пребудуть, то на Страшнѣмъ Судѣ безотвѣтны обря- 80 щутся. И сице чадо истину увѣждь, яко сего ра (л. 258) ди младенцы стражутъ безъ грѣха суще, да ихъ смертію напрасною отъ грѣшныя жизни въ нетлѣніе восхитить и родителя ихъ въ цѣломудріе истиннаго покаянїя введеть“.

Сїя слыша Григорїй, зѣло чудяшеся и глаголаше: „Мно- 85 гїя о семъ вопрошая, не возмогохъ истину уразумѣти. Нынѣ

*5 о чадовъ (sic) У²; а чадовъ Т² *6 оп. В¹; да вѣждь М¹ ⁷ подъемлюще Т² Вх.¹ С¹; прїемлюще М¹ ⁸ на У² М¹

же воистинну уразумѣхъ, яко святыи Духъ усты твоими извѣсти ми сія, честный отче“.

Блаженный же рече: „Ни, брате, (л. 258 об.) не имамъ бо дѣла добра въ души моей, ни слова полезна во устѣхъ
5 моихъ, но токмо оскверненіе и мерзость, но понеже ты имашаи вѣру неоскудну ко Господу и мене грѣшнаго не-
лестно вопрошилъ еси, и того ради, не хотя Богъ оскорбити вѣры благія душа твоя и по вѣрѣ твоей бысть тебѣ, чадо“.

Григорій же, удивляяся святаго смиренію, глаголаше:
10 „О благій рабе Божій, вѣрный и возлюбленный, *новъ бо⁹ ты свѣтъ Сынъ Божій (л. 259) мірови дарова. Всякъ бо цѣ-
ломудрый умъ и чистое сердце и немятеженъ помыслъ
пріиметь осіяніе Святаго Духа, таже и инѣмъ подасть про-
свѣщеніе, сущимъ во тьмѣ неразумія, отъ Своего сіянія.
15 Да еще вопрошаю тя, отче, повѣждь ми, есть ли по всей
земли святіи Божіи человѣцы иже въ добродѣтелѣхъ сіяюща
имениты, якоже Антоній великій, и Иларіонъ, и Павелъ
препростый, и иніи мнози, яже Богъ вѣсть, явленныя и
сокровенныя“? (л. 259 об.) Отвѣща блаженный: „До скоп-
20 чанія вѣка не оскудѣють святіи, чадо, но обаче въ послѣд-
няя лѣта скрываются отъ человѣкъ и богоугоднѣ подвижутся
во смиренномудріи велицѣ и вышши первыхъ чудотворныхъ
отецъ явятся во царствіи небеснѣмъ, понеже тогда не
будеть никогже предъ очима ихъ творяща чудесъ, но
25 тако человѣцы собою воспріимуть усердіе и страхъ Божій
въ сердцахъ своихъ; а иже тогда архіерейскій чинъ пре-
дер (л. 260) жащія неискусни будутъ, не любяще премудро-
сти и разума, но токмо многими селы¹⁰ и ловитвы рыбны-
ми обладающе и инѣми многокорыстными прибытками, та-
30 коже и иноцы подобни имъ будутъ, отъ обладанія бо мно-
гаго имѣнія и тщія¹¹ и суетныя славы безвѣсти отъ нихъ
будеть благочестіе, токмо соблазна міру велія отъ нихъ
изыдетъ¹², молящии же Бога истиннымъ сердцемъ, тіи отъ
нихъ небрегоми будутъ, но паче сребролюбіе (л. 260 об.)
35 царствовать въ нихъ имать. Да горе инокомъ, любящимъ
злато, не узрятъ бо лица Божія, чернецъ и бѣлецъ, даая

*⁹ н бо У²   ¹⁰ слезами У²   ¹¹ тщи У²; тщанія Т²   ¹² изыдутъ В¹; бу-
детъ У² М¹ Вх.¹

въ ростъ злато, и аще не останется вскорѣ таковыя ереси, лихоимецъ есть и именуется, тѣмъ же молитва его не-
 пріятна и постъ безъ пользы, приношеніе же его и жертва,
 еже къ Богу и милостыня—мерзость и оскверненіе вмѣни- 5
 шася, и во глубинѣ прегрѣшенія таковыи шествуютъ по ши-
 рокому пути. Якоже, чадо, и прежде тебѣ глаголахъ, отъ
 не (л. 261) вѣдѣнія бо писанія всякая злоба умножается,
 азъ же о сихъ много глаголати не хочу, понеже самъ не-
 достоинъ¹³ сый, отъ юности бо и до старости не преклеса
 есмь о своемъ спасеніи, но въ сквернѣ душевнѣй⁽¹⁾ всегда 10
 пребываю“.

Блаженный же Григорій подивися праведнаго сми-
 ренію и падъ предъ ногама его, прося молитвы и благосло-
 венія отъ него, бѣ бо и самъ святъ, милостивъ же и кро-
 токъ (л. 261 об.) и попремногу смиренномудріе любя, наи- 15
 паче же велию вѣру имѣя къ Богу и ближняго любя, яко
 же самъ себе, такоже и ко святому велию вѣру и любовь
 имѣя, но и дѣлы тщашеся подражати друга добродѣтели,
 молчаніемъ изряднымъ душу свою соблюдаше и молитвою въ
 кротости и воздержаніи со смиреніемъ и долулеганіемъ 20
 добродѣтели совершая, страннолюбіемъ же и многимъ тер-
 пѣніемъ и прочими добродѣтелями процвѣтая и многимъ
 рассужденіемъ живый, Божією (л. 262) благодатию преспѣ-
 вая и отъ силы въ силу и отъ славы въ славу возступая¹⁴.

138. (И)ногда⁽²⁾ паки сѣдящу блаженному во храминѣ 25
 своей, прииде нѣкій челоуѣкъ и глагола ему: „Отче святый,
 повѣждь ми и даждь разрѣшеніе моему недоумѣнію, по-
 мысль нѣкій зѣло мя смущаетъ и душа моя не худѣ оскор-
 блается: не вѣмъ, откуда привиде ми напасть сія?“

Блаженный же отвѣща: „Сатана льститъ сердце твое, 30
 глаголя: «яко елико еси отъ св. крещенія приималъ еси
 дѣти, нѣсть ти пользы, и отъ Бога того ради не приимеши
 мзды» (л. 262 об.). Азъ же отъ пречистыхъ Христовыхъ сло-
 весъ реку: «пріемлий васъ, рече, Мене пріемлетъ и Послав-

Мате. X,
 40;
 XVIII,
 2, 3, 5.

(1) На полѣ со знакомъ отношенія къ „ѣ“ написано е. (2) Въ
 рук. И проп.

¹³ неискусенъ В¹ ¹⁴ постуная В¹; преступая М¹ Вх.¹; воступая С³

шаго Мя, и паки, вземъ Іисусъ отроча и постави е предъ собою посередъ ученикъ и объемъ его, и рече: «аминь, аминь, глаголю вамъ: иже аще кто прииметь отроча сіе, Мене приемлетъ».

- 6 Да что, чадо, честнѣе и блаженнѣйши того, понеже приемлеша младенца — Христа приемлеша; приемляя же Сына — (л. 263) и Отца съ нимъ приемлетъ. Да что есть, чадо, выше сего и свѣтлѣйши въ добродѣтелѣхъ: елико бо, чадо, младенцы приимеша отъ святаго крещенія, то ти 10 предъ душею твоею пойдутъ до вратъ небесныхъ, честь тебѣ творяше велику, а бѣсомъ стыдъ исповѣдимъ и поношеніе въ день онъ, егда оставиши житіе сіе суетное и идеши ко Владыцѣ своему въ радость неизреченную¹, тогда ангели Божіи, свѣща держаще во млада (л. 263 об.) нецъ мѣсто, 15 предыдутъ предъ собою до престола Владычня, поюще и славяще Бога, понеже тѣми младенцы Христа приялъ еси и почель. Прообразуетъ бо тайно купѣль крещенія Пресвятую Дѣвицу Марію, а крещаемый въ ней младенецъ во образъ Христова порожденія и весь благодатию облачится во 20 Христа⁽¹⁾: елицы, рече, во Христа креститесь, во Христа облекостесь, а приемляя отъ купѣли уподобляется Симіону Богоприимцу, а восприемница Аннѣ пророчи (л. 264) цѣ“.

Римл.
XIII, 14.

- Слышавъ же сія человекъ той, зѣло удивися, яко иже онъ не повѣда ему еше, сія святой самъ ему откры, иже 25 имѣяше въ сердцы своемъ тайныя мысли, и падъ поклонися ему до земля, глаголя: „О святой отче, понеже вся вѣси и иже о мнѣ вся тебѣ Богъ открылъ есть, повѣждь ми, откуда сія печаль помысла въ сердце мое вселилася“.

- Блаженный рече: „Отъ сатаны сія: завидѣвъ бо твоей 30 добродѣтели и хотя разорити правду твою; но добръ сотвори (л. 264 об.) ль еси, еже исповѣдати ихъ вскорѣ потщался еси мнѣ, донележе до конца не вселился въ тя совѣтъ лукаваго“.

- Глагола ему человекъ той: „Да аще тако, отче, и кто 35 прочее можетъ спастися“.

(1) На полѣ: к рим чѣ.

Отвѣща святыи: „Послунай, чадо: мы чловѣцы тако
 рассуждаемъ, а Богъ иначе строитъ и судьбы Его отнюдь
 неисповѣдимы и все промышляетъ на спасеніе наше. Мнози
 отъ чловѣкъ приносятъ дары и почести велики земному
 царю, (л. 265) сана нѣкоего отъ него просяще и получаютъ, **5**
 иніи же не приносятъ царю ничтоже, но обаче промысломъ
 Божиимъ милуетъ ихъ и въ честь вводитъ, и сана велика
 сподобляетъ, такоже и Господь нашъ Иисусъ Христосъ вся-
 каго добродѣтелей ради прославляетъ: славящая мя, рече,
 прославлю, — овы милуетъ неизреченныя ради Своея милости, **10**
 другія же молитвъ ради святыхъ отецъ, яко же рече, Авра-
 ама ради возлюбленнаго отъ Те (л. 265 об.) бе и за Исаака
 раба Твоего (1), и Израиля святаго Твоего, многихъ же каз-
 нить здѣ и мучить, а тамо жизнь вѣчную даруетъ, ти бо
 судими отъ Господа наказуются (2), да не съ міромъ тамо **15**
 осуждени будутъ въ вѣчныя муки“.

Срв. Исх.
XXXII,
13.

1 Кор.
XI, 32.

Сія и иная симъ подобная святыи, поучая его, глаго-
 лаше. Таже и о терпѣнн и о милостынн поучивъ его, гла-
 голя: „Чадо, воспомани прежнихъ святыхъ, въ колицѣ сла-
 вѣ сияють и тѣлеса ихъ многое благоуханіе² испу- (л. 266) **20**
 щаютъ, иже въ мірѣ семъ уничижаемы и поношаемы
 быша (3), такоже и ты претерпи всякое укореніе, приникни
 во гробы мертвыхъ, яже терпѣнн не стываши и koliko зло-
 смрадїе испущаютъ, и забуди укорившаго ты и обрященн
 великъ покой. Аще начнетъ у тебе нищїи просити отъ тлѣн- **25**
 ныхъ, аще и себѣ ти на потребу есть тѣлеси, не пощади,
 но даждь нищему, да не лишентъ будещи вѣчныхъ и не-
 тлѣнныхъ благъ, ихъ (л. 266 об.) же око не видѣ и ухо не
 слыша, и на сердце члвчѣку не въздоша (4), яже уготова
 Господь милостивымъ. Аще ли же ты лукавый на тщеславіе **30**
 подстречеть или на величаніе и презорство, то помысли
 древнихъ святыхъ добродѣтели, како въ сердцахъ присно
 Бога имѣша и смиреніемъ своимъ врага до конца побѣди-
 ша и вся козни его сокрушиша (5): Господь бо гордымъ

Исаи
LXIV, 4;
1 Кор.
II, 9.

Іак. IV, 6;
1 Петр.
V, 5; Пс.
LII, 6.

(1) На полѣ: пѣ д. (2) На полѣ: кори рмѣ. (3) кори рла.
 (4) На полѣ: кори ркз. (5) На полѣ: сирах г.

противляется, смиреннымъ же даетъ благодать и разсыплетъ Богъ кости человѣкоуго (л. 267) дникомъ, постыдѣшася, зане Богъ уничижи ихъ. Ты же, чадо, внимай добродѣяніямъ святыхъ мужей, яже быша воины Христовы крѣпцыи и поб правше сласти³ грѣховныя, такожде еще и въ нынѣшнемъ вѣцѣ царствоваша надъ грѣхомъ и во вѣки приимше отъ Бога благодать безстрастія, и кромѣ всякія скверны и порока вся дни живота своего пребывше, благодатию Божіею укрѣпляеми безстрастнаго (в)разума⁽¹⁾ ради⁽²⁾, аще бо пяху 10 и ядыху, но вся въ славу (л. 267 об.) Божію творяху. Первѣе бо воздержаніе восприемше и потрудившеся и получила дарованіе святаго Духа и одѣяшася во всеоружіе свѣта, сирѣчь во вся добродѣтели, благодатию Божіею укрѣпляеми, о нихъ же речеся, праведнии въ рудѣ Божіи и не при- Откр. II. 15 17. коснется ихъ брань люта, уже бо ти побѣдиша міръ, побѣждающему, рече, дамъ вкусити отъ манны небесныя сирѣчь разумъ сушихъ⁴ (л. 268). Постъ бо есть велико души поможеніе и грозно сіе оружіе на діавола и требуетъ безпрестанныя молитвы и молчанія и кротости, се бо есть именуется поученіе закона Божія, о немъ же св. Давидъ глаголаше: яко аще не законъ Твой поученіе мое есть, тогда убо погиблъ быхъ во смиреніи моемъ. Шедъ убо и ты, чадо, подвигнися воспріяти безстрастіе, да и ты возможеша пити и ясти и (л. 268 об.) спати и прочее все въ славу Божію 25 творити“.

139. Сія же слышавъ человѣкъ той отъ блаженнаго, зѣло чюдяшеся, яко николиже отъ человѣкъ слышалъ таковаго ученія, и паки глагола ко святому: „Молю тя, честный отче, есть ми еще *вопросъ ко¹ твоей святыни, но боюся, 30 яко присно въ трудъ ты влагаю“.

Блаженный же рече: „Глаголи, чадо, нѣсть о семъ труда, еже слово Божіе всегда глаголати“.

Онъ же рече: «Слы (л. 269) шахъ, отче, два человѣка прятася о воскресеніи мертвыхъ. Единъ глаголаше, яко бу- 35 деть воскресеніе мертвымъ² и воспріиметь каждо еже со-

(1) в приписано сбоку. (2) Надъ а написано второе а.

³ власти В¹ ⁴ сущимъ У²

139 *¹ вопросити Т¹ ² мертвыхъ В¹

дѣла по дѣломъ своимъ — ови честь и славу (1), друзи же горькую муку; другіи же глаголаше, яко пророкъ тако рече: мертвіи (2) не имуть живота видѣти ниже врачеве воскресятъ. Таковыми словеса прятчимся имъ, да о томъ помыслъ мой мятется, но не мною обоихъ истину глаголати. Да повѣждь ми, рабе Божій, ты сущую истину и не остави мене лють утопающа въ бури помысла“.

Исаи
XXVI, 14.

Отвѣща святой: „Той же пророкъ Исаи глаголетъ: воскреснуть (3) (л. 269 об.) мертвіи и возстануть сущи во гробѣхъ и возвеселятся иже на земли. Вѣруеши ли сему, чадо?“.

Исаи
XXVI, 19.

Отвѣща человекъ: „Вѣрую, честный отче, елико наставиши мя, увѣдѣхъ бо яко вся тайны Богъ откры(л)ъ ти есть“.

И рече святой: „*Како еси, яко трость³ вѣтромъ колеблемъ, единомъ словомъ смущаемъ и единомъ паки создаемъ?“.

Ср. Матѣ.
XI, 7; Лук.
VII, 24.

Глагола человекъ: „Ей⁴, отче, понеже не вѣдаю глубины разума въ божественнѣмъ писаніи и како слышу, тако и вѣрую, ты же ми разсуди⁵, рабе Божій, пророческое реченіе, еже единомъ (л. 270) словомъ рекъ, яко мертвіи не имуть живота видѣти, паки той же пророкъ глаголетъ: воскреснуть мертвіи. И сія мя въ недоумѣніе влагаютъ“.

Отвѣща блаженный: „Чадо, пожди мало⁶, и Богъ исполнить хотѣніе твое, ибо еже воскреснути мертвымъ, се истинно вѣруемъ, и иже возвеселятся сущи на земли, воистинну бо елико ихъ по воскресеніи, иже наследятъ кроткихъ землю, возвеселятся, радующеся и ликотвующе (sic) на ней во вѣки. Мертвіи (л. 270 об.) же не имуть живота видѣти, иже⁷ душею и тѣломъ умроша сирѣчь елицы не познаша истиннаго Бога и капищемъ послужина и бездушнымъ идоломъ поклоняшася: истинная же жизнь Христосъ Богъ нашъ. Да како сподобятся жизнь видѣти иже не воскреснуть въ жизнь (4), но въ муку вѣчную и во тьму кромѣшную, яко же и другій пророкъ глаголетъ: нечестиви на судъ, но на осужденіе, и не судитися возстануть, но мучитися. А еже вра- (л. 271) чеве не воскресятъ, врачеве бо еллинстии капища и въ нихъ

15

25 Матѣ.
V, 5.

30

35

(1) На полѣ: корічѣом. рѣ. і рѣа. (2) На полѣ: ісаіа ѣз. (3) На полѣ: ісаіа. ѣз. (4) На полѣ: ма⁹ ѣз, иѣ.

*3 простъ яко еси У² 4 Сей У²; Се М¹ 5 оп. В¹ 6 оп. В¹ 7 и У²

Втор.
XXXII,
37.

многіе боги ихъ, *на ня же слуги ихъ⁸ надежду свою полагали, яко же и Господь нашъ ругаяся имъ, пророкомъ глаголетъ: гдѣ суть божи ваша⁽¹⁾, нанъ же вы уповасте, да воскреснуть и будутъ вамъ покровителие. Въ пустошъ
5 прельстишася надѣющеися на нихъ, никоеяже пользы отъ нихъ пріяша, но токмо огонь вѣчный ихъ ради пріимуть и грозу неисповѣдимую, яже уготовася (л. 271 об.) діаволу и ангеломъ его.

И отселѣ, чадо, о воскресеніи извѣстися и не буди не-
10 вѣренъ, понеже горе тому челоуѣку будетъ въ послѣдній день, иже не вѣруеть воскресенію мертвыхъ, вси бо воскреснуть, и кождо по своему дѣлу воспріиметь“.

Глагола ему челоуѣкъ: „Како, отче, тѣло⁹, прахъ¹⁰ бывъ, можетъ ли паки цѣло быти, зѣло хощу о семъ отъ
15 тебе указаніе истинное пріяти“.

Отвѣща святой: „Вижу тя, чадо, яко истиннѣ утвер-
дити (л. 272) ся хоцещи, тѣмъ же и непрестанно о семъ вопрошаеши, внимай смысленно, хощу бо *малыми словесы¹¹ указаніе о семъ положити. Зри, како виноградъ, цѣло ли-
20 ствіе имѣя, и плодъ являетъ всѣмъ красенъ; и егда плодъ его объемлють, стоитъ, тоцію листвіе имѣя, по малѣ же времени и листвіе все смететь и станеть безъ плода и безъ листвія голо и вся красота его на землю повержена изгнѣеть и якоже мертвецъ изъ главы своей вла (л. 272 об.) сы отла-
25 гавъ и прочее стоитъ въ зиму лозіе сухо. Егда же дхнеть теплота, вси оживають и плоды процвѣтають; весна бо имъ воскресеніе⁽²⁾. Скажи ми, чадо, кто сія чудодѣйствуетъ, яже суть присно предъ очима нашими бываемая? Такоже *отъ сихъ¹² видимыхъ поразумѣй и о воскресеніи мерт-
30 выхъ, вся бо возможна Содѣтелю всея твари Всемогущему нашему Богу, иже бо могій исперва отъ не сущихъ сотворити, (л. 273) можетъ паки и истлѣвшая воскресити, яко же пророкъ глаголетъ: послещи духъ Свой и созиддуться и обновиши лице земли⁽³⁾.“

Псал.
СIII, 30.

(1) На полѣ: Исходъ ѿ. (2) На полѣ: „Георъ писалъ о всей твари“. (3) На полѣ: „псаломъ рг“.

*8 оп. В¹ *9 оп. У² *10 правъ (исп.) У² *11 малая словеса и М¹ *12 о семъ Т²; о сихъ М¹ Вх.¹

Вѣруй, чадо, заповѣдемъ святыхъ апостолъ и пророкъ, да царство Божіе получиши, аще ли симъ не вѣруеши, уже по евангельскому словеси осудился еси въ муку вѣчную“.

Сія слышавъ человекъ той, паде святому на носѣ, глаголя: „вѣрую, честный отче, всему божественному *и бо- 5
годухновенному¹⁸ писанію, но (л. 273 об.) помози моему ма-
лоумію и помолися о мнѣ, грѣшнемъ, ко Господу, да и азъ
твоихъ ради молитвъ возмогу убѣжати страшныя муки вѣч-
ныя и получитьи со всѣми святыми царство безконечное“.

Блаженный же ему отвѣща: „Поистиннѣ, чадо, должны 10
мы вси другъ о другѣ молитися, горе бо тому христіанину,
иже о друзѣхъ и о ближнихъ своихъ не молится, но въ лѣ-
ности пребываетъ, аще бо и душами своими (л. 274) печемся,
а ближнихъ своихъ не тщимся ко спасенію обрѣсти, то въ
муку поидемъ. Иди убо, чадо, и моли о мнѣ и азъ тако же 15
о тебѣ, и негли милосердый Господь пошадитъ насъ въ ны-
нѣшній вѣкъ и въ будущій, и проститъ намъ множество
грѣховъ нашихъ, по неизреченному человекѣлюбію Своему“.

И сія рекъ святыи и благослови его и отпусти и съ- 20
миромъ во свояси.

Азъ же, недостойный сый писатель житія блаже (л. 274 об.) ин-
наго Нифонта, яже слышахъ и видѣхъ, сія и свидѣтель-
ствую, повѣдаю вамъ.

140. Многажды же святыи глаголаше сія: „Чадо, аще
человекъ согрѣшитъ и вскорѣ покается, то Господь проща- 25
етъ его, аще ли закоснитъ во грѣсѣхъ, то лукаваго діавола
творить дѣло и приобщается древнему змію и учиненъ бу-
детъ къ безднѣ вѣчныхъ мукъ, аще ли же подвижется и
съ добрымъ исповѣданіемъ покается и возникнетъ отъ лу-
кавыхъ (л. 275) дѣлъ, тогда невидимо Божія благодать по- 30
могаетъ ему и тогда человекъ той приближается къ Богу;
таже по семь попущеніемъ Божіимъ искушаемъ бываетъ отъ
бѣсовъ и много оскорбятъ его, воспоминающе ему первыя
страсти. Человекъ же той, аще претерпитъ находящая со
благодареніемъ, то въ совершеніе Божія любви достигаетъ; 85
аще ли же отчаеся, тогда помощь Божія отступитъ отъ
него; аще ли же въ любви пребудеть, то (л. 275 об.) и Богъ

*18 оп. В¹

Лук.
XVII, 21.

съ нимъ пребудеть; таковой бо возненавидѣ пустошнаго сего житія сласти и покоя, и не къ тому живетъ себѣ, но живетъ въ немъ Христосъ, а идѣже свинское¹ житіе, тамо не пребываетъ Христосъ, но отходитъ истинный свѣтъ, а
 5 идѣже свѣту отшествіе, тамо тьмѣ жилище бываетъ². Да веую, чадо, лѣнимся и не радимъ толику добру предлагащу намъ; царство бо небесное внутрь насъ есть и аще возлюбиши, чадо, кротость и смиреніе, то вышши будиши всѣхъ сѣтей вражнихъ и приидеши ко Христу и яснѣ
 10 узриши свѣтъ лица Его и тако съ Нимъ будеши во вѣки. Глаголетъ бо: «На кого призрю, но токмо на кроткія и молчаливыя и трепещущая моихъ словесъ». Самъ бо Господь глаголетъ: «Научитесь отъ мене, яко кротокъ есмь и смиренъ сердцемъ и обряцете покой и радость вѣчную душамъ вашимъ»³.

Исаи,
LXVI, 2.

Матт.
XI, 29.

141. Но понеже, братіе, повѣдахъ вамъ о житіи святаго Нифонта, совѣцахъ повѣдати, да и конецъ его слышите, не малъ бо прибы (л. 276 об.) токъ души прибываетъ отъ таковаго сповѣданія¹. Во едину бо отъ ноцей, яко же бѣ обы-
 20 чай святому, моляшеся, и по молитвѣ мало сна пріимаше, видитъ видѣніе чуда исполнено, стояше бо яко на полѣ нѣкоемъ велицѣ, и мѣсто то равно и пространно, иже овецъ исполнено бяше, ихъ же число тьмы и тысящи несвѣдомы и не суцу у нихъ пастырю. Помышляше же въ себѣ, гла-
 25 голя: како толикое ихъ множество, а пастыря не имуще, едини хо (л. 277) дятъ, еда како волкъ пришедъ распудитъ я и погибнуть².

Сія святому помышляющу, и се внезапно прииде нѣкто свѣтелъ видѣніемъ мужъ, украшенъ зѣло, возлысь, ризы
 30 на себѣ имѣяше апостольскія, и глагола ему: „Что се³, стоя, смотриши овецъ царскихъ“? Отвѣща святой: „Зрю ихъ, отче, яко красны суть, а не суцу у нихъ пастырю“.

Глагола ему явлейся: „Да ты что стоиши празденъ и не пасеши⁴ ихъ?“ Тогда отвѣща праведный: „Или азъ (л.
 35 277 об.) земнаго царя буду рабъ и да пасу овцы его, то

140 ¹ свинное М¹ ² Въ У² приписано: „бѣсомъ“⁴

141 ¹ Обр. М¹. Возобн. ниже, въ этомъ же §-ѣ, вар. 3 ² погибнетъ В¹; погубитъ У² Т² ³ Возобн. М¹ ⁴ спасеши В¹

ни хитрости имамаъ такового обычая, яко же пасти овца и козлища, и се видиши мя во мнозѣ немощи суща, да како азъ могу пасти овцы царскія, и иже по малѣ умрети ми есть“.

Глагола ему паки явлейся: „Сице ми есть Царь запо-⁵ повѣдалъ вручити тебѣ паству сихъ овецъ, яко да въ малѣ попасеши ихъ *и прочее почиши⁵; славна бо тя старѣйшину полатѣ Сво (л. 278) ей напоследокъ Царь сотворити хочеть и мзду велию восприимеши отъ Него, аще попасеши любезнѣ ихъ“.

10

И сія рекъ, даде ему жезлъ пастырскій и поручи ограду и паству всю и отыде отъ него.

142. Святый же, восприяувъ отъ сна и разсмотря видѣніе, дивляшеся въ себѣ, глаголя: что убо се будетъ, — и откровено ему бысть Духомъ Свѣтымъ, яко явлейся ему—¹⁵ святый Павелъ апостоль, нося образъ апостольскій, а овцы — люди, а ограда (л. 278 об.) есть церковь Божія. И уболея зѣло, еда поставятъ его архієпископа Царяграда. Бѣ бо въ то время св. Александръ строя престоль Царяграда, преемникъ божественнаго Митрофана, при Христолюбивѣмъ царѣ²⁰ Константинѣ.

Увѣдѣвъ же блаженный сія и глаголя въ себѣ сице¹: „Не уне есмь азъ Іоны пророка, но бѣжу и скрюся отъ града сего, како² бо молихъ всещедраго Бога, да бы ми не быти старѣйшинѣ никомуже и власти не имѣти ни надъ²⁵ кѣмъ же, а нынѣ (л. 279) зрю и разумѣю, яко хочеть сія сотворити“.

И сія рекъ, утаився отъ веѣхъ, ивыде изъ дому своего, токмо мене одинаго вземъ съ собою, и внидохомъ въ корабль; вѣтру же покосну³ сущу⁴ доплыхомъ во Александрію въ³⁰ нѣколико дней, архієпископу ту сущу Александру, иже пятый бяше по священномученицѣ Петрѣ, иже *при Одиклитіанѣ⁵ мучителѣ⁶ пострада.

143. Въ той же день придоша людіе Константія¹ Кипр-

*⁵ оп. М¹

142 ¹рѣхъ доб. В¹ ²тако В¹ ³поносну М¹ Вх.¹ Син.² ⁴бывшу М¹ Діоклитіанѣ В¹ *⁶ во Діоклитіаново царство М¹

143 ¹Констанціи М¹

скія ко архіепископу Александру, про (л. 279 об.) сяще у него, да поставить имъ епископа, его же ему Богъ явить.

Бяше бо у нихъ преставился пастырь, именовъ Христофоръ, иже бяше мужъ разумень и святъ.

5 Честный же архіерей онъ Александръ моляше Бога, дабы явилъ достойнаго; въ ту же нощь явился ему мужъ честень, свѣтель взоръ имѣя и сладокъ бесѣдоу, иже и глаголаше ему: „Кого хочещи поставити епископа Костантиню граду Кипр (л. 280) скому“?

10 Онъ же отвѣща: „Азъ, Господи, не вѣмъ и молю о семь Бога, да явить ми достойнаго“.

Глагола ему явлейся: „О томъ явить тебѣ всѣхъ Богъ достойнаго. Уготовися на утріи, съ крылосомъ² своимъ въ церкви ожидая, и явить ти Господь. Его же аще узриши 15 подобна мнѣ образомъ, развѣ токмо не имать плѣши⁽¹⁾³, тому поручи паству Христова стада, аще ему и не хотящу, азъ бо есмь, его же нынѣ зриши, апостолъ Христовъ Павелъ“.

И сія рекъ невидимъ бысть.

(л. 280 об.) На утріи же архіепископъ и со всѣмъ сво- 20 имъ освященнымъ соборомъ, уготовився въ церковь Божію и зряше на икону святаго апостола Павла, стоящую близъ его, смотряше же и входящихъ въ церковь: кого узритъ подобна ему обличіемъ и желая усмотрити таковаго подобія, яковъ же ему въ нощи явлейся, но и всѣмъ заповѣда 25 стрещи вкупѣ церковнаго входа, да не погрѣшитъ надежды.

Святому же Нифонту не вѣдущу о семь ничтоже, сокры бо отъ него Богъ, (л. 281) да не отбѣгнетъ во инъ градъ, *занеже святой о семь зѣло скорбяше⁴. На утріи же рече ми блаженный: „Поидемъ въ церковь Божію и помолимся, 30 понеже мы здѣ несвѣдоми никому же“. И идохомъ вкупѣ.

Егда же хотящимъ намъ приблизитися и внити въ церковь, глагола ми святой: „Не вѣмъ, что, брате, случити ми ся хочеть, понеже сердце мое исполняется печали“. И сія глаголя святой, внидохомъ въ церковь Божію, многу

(1) На полѣ поздн. рукой: „неплѣшивъ“.

² клиросомъ В¹ ³ валысы У¹ М¹ ⁴ Въ С³, 368 об., вм. этого оставлено бѣлое мѣсто.

(л. 281 об.) же народу спешшуся. И яко же внутрь быхомъ святилица, възрѣвъ архіепископъ на блаженнаго и видить его же въ сердцы своемъ и прежде пришествія написана имѣяше, таже и удивленія неизреченнаго исполняется, втораго зрить по всему образу и возрасту святаго Павла Христова апостола, кромѣ възлысины⁵ плѣши.

Пригласивъ же архидіакона своего, и тайно ему во ухо глагола, показуя пришедшаго перстомъ: (л. 282) „Воззри, рече, Афанасіе, яко человекъ сей зѣло подобенъ есть Павла святаго апостола иконѣ“. Отвѣща Афанасій: „Ей, 10 честный отче, не токмо образомъ обличія подобенъ и возрастомъ и взоромъ, но и правомъ жительства, и достоинъ есть святительства, вижу бо преславное о немъ видѣніе: два ангела Божія ходяща и съ нимъ присно бесѣдующа, таже и на главѣ его вижу вѣнецъ отъ драгихъ каменій, 15 славою небесною украшенъ“. Видѣвше же на немъ благодать (л. 282 об.) Божію и возрадовашася зѣло, яко обрѣтеся искомый.

Посемъ приглашаетъ блаженнаго архіепископъ и сподобляетъ его святительскаго своего благословенія и еже о 20 Христѣ дасть ему святое цѣлованіе и ничтоже ему рече, токмо: „благослови насъ, отче, и сяди съ нами“.

Блаженный же Нифонтъ подивився зѣло и помышляше въ сердцы своемъ, глаголя: „Убо како мя и здѣ вскорѣ познаша, не вѣмъ“. И егда сѣдоша вкупѣ, архіепископъ и 25 блаженный Нифонтъ, тогда архидіа (л. 283) конь Афанасій, яко улыскася и глаголаше ко святому: „О отче Нифонте, отчего бѣжалъ еси, къ тому наипаче нынѣ пришелъ еси, но якоже (*) хошетъ Господь, тако (†) и творить, воли бо Его немощно противитися“. Святыи же † отрицашеся безмѣрнаго 30 ради своего смиренія. Глагола Афанасій: „Еже повелѣлъ есть Богъ, не мимоидеть, † немощно намъ рабомъ Его противлятися Ему⁷ и недостойтъ ти, отче Нифонте, повелѣнію Божію противлятися“.

Тогда блаженный Нифонтъ воздо (л. 283 об.) хнувъ отъ 35 сердца и прослезися, глаголя: „Горе мнѣ грѣшному, яко

(*) (†) Рук. «господь» «хошетъ» «такъ» (а, в, г — кив.).

⁵ власинъ (исп.) Т²   ⁶ рече: отрицаешися (исп.) У²   ⁷ оп. У²

отъ славы бѣжахъ, и нынѣ ми паче перваго случися, како ми инѣми душами попеченіе имѣти и свою имѣющую оскверненну сущу. Увы мнѣ⁸, что сотворю *недовѣдѣ, не намъ бо неразумнымъ⁹ сіе великое дѣло, паче же и недостойну ми бѣ сущу, осквернену душею и тѣломъ.

Сіе бо дѣло великихъ святыхъ есть и васъ честныхъ“.

Тогда глагола ему патріархъ: „Отче, тебѣ повелѣлъ (л. 284) есть Духъ (*) Святый Божій⁽¹⁾ пасти овцы сія Христова стада, ихъ же видниши окрестъ насъ стоящихъ и просящихъ пастыря. И глагола ему праведникъ: „Честный папо, послушай раба своего: азъ бо къ сему дѣлу отнюдь нѣсмь досто(и)нъ⁽²⁾, но повелѣнію Божію не смѣю противитися, сотвори убо вскорѣ, яже ти повелѣ Богъ“.

Глагола ему папа: „Отче, да быхъ азъ имѣлъ твое не-
15 достоинство“.

144. И симъ реченомъ бывшимъ, возсташа вси, и все, еже о (л. 284 об.) бычай есть творити на архіереохъ, сотвориша на немъ, остригоша его слезяща и поставиша и первіе діакона, *таже попа¹, потомъ епископа и прочее без-
20 кровную жертву приносима Богу. Святому же Нифонту присно плачущу, и видѣ св. Аѳанасій Духа Святаго сошедши, яко огонь, и покры всехъ еущихъ во олтари, и бысть радость велія во храмѣ Божіи, радовахуся вси зѣло веселя- (л. 285) щеса во благодати² Божіи воистинну. Но совершеніи же
25 святыхъ службы ядоша вси съ патріархомъ на трапезѣ его въ той день. Прежде же того повелѣнъ бываетъ благословити люди, таже святитель молить его поучити народы, и вси въ сладость послушаху его и притичюще иѣловаху и со страхомъ, и радовахуся духовно о немъ, веселящеса,
30 наипаче же слышавше отъ святаго Аѳанасія, яже о немъ: „Яко видѣхъ, рече, два ангела Божія (л. 285 об.) ходяща съ нимъ и вѣнецъ пресвѣтель отъ небесныя славы полагаста на главѣ его, видѣхъ же и лице его сіяюще, яко солнице, во время святаго причащенія“.

(*) (1) Рук. «Божій асвятый (а, в — кин.). (2) Ркп.: достонъ.

⁸ недостойному доб. Т² ⁹ не довѣмъ М¹

144 *1 оп. У² ¹ пресвитера М¹ ² и во благодсти доб. Т²

145. Пребывъ же блаженный Нифонтъ во Александри три дни, присно бесѣдуя и поучая слову Божію, и вси дивляхуся, *слышаще словеса его¹, таже и отпусти папа на богопорученную ему паству, пославъ съ нимъ блаженнаго Афа (л. 286) насія и ины презвитеры—мужи святы и преподобны, да посадятъ его на престолѣ церкви Божія, яко же и бысть. 5

И въ четвертый день септеврїа достигшимъ имъ до града², людїе же *Константина Кипрскаго³, слышавше приходъ святаго, возрадовашася зѣло, и вси изыдоша во стрѣтеніе ему, мужїе и жены съ чады своими, ови благословитися отъ святаго желающе, ови же прикосновеніемъ освятитися, друзїи же токмо зрѣніемъ лица его насладитися.

Таже (л. 286 об.) и въ церковь входитъ и, народы благословивъ, и поучи ихъ слову Божію. 15

Посланнїи же съ нимъ⁴ совершиша повелѣнное имъ, возведоша на престолѣ блаженнаго и принесоша жертву безкровную Господеву и вси причастиася тѣла и крове Христовы и, пребывше со блаженнымъ нѣколико днїй, тѣлеснѣ и душевнѣ отъ него пользовавшеся, отыдоша во свой градъ, много молвише святаго память творити о нихъ во святыхъ его молитвахъ. 20

Онъ же, прїимъ паству, бываетъ истинный пастырь, а не наемникъ и печашеся о нихъ, яко отецъ о чадѣхъ, всѣхъ спасеніемъ промышляше, ово поучая словомъ, ово же и дѣлы слово извѣствуя, всякими бо недуги одержимїи, съ вѣрою приходяще, исцѣленіе прїимаху. 25

146. И бысть радость велїя о немъ во всей церкви, и вси людїе радующеся прославляху Господа, *яко такового пастыря отъ него получиша¹. 30

Блаженный же съ прилежаніемъ многимъ печашеся о церкви, овогда предъ народомъ бесѣдуя и поучая люди, (л. 287 об.) овогда же книги составляя и законы излагая, церкви предающе, яже и доннѣ въ томъ градѣ чтомы и похваляемы отъ вѣрныхъ пребываютъ, исполнь бо суще ра- 35

145 *1 оп. В¹   ² Констанціи Кипрскаго доб. М¹   *3 оп. М¹   ⁴ епископи доб. У²; епископу (sic) М¹

146 *1 оп. М¹

зума и премудрости и благоуханія Святаго Духа. И не престаѣя, моляшесѣ о стадѣ своемъ, да избавить ихъ милосердый Господь отъ губительныхъ страстей и отъ лукавыхъ бѣсовъ. Людіе же вси града того отъ мала и до велика толико возлюбиха его, яко аще бы имъ возможно, то не быдали ему по земли (л. 288) ходити, но, дланьма своимъа подержаще, носити его хотяху, и вся въ радости велицѣ глаголаху: „Воистинну не презрѣ насъ милосердый Господь, но подаде намъ десницею Своею небесною такова² просвѣтителя душамъ нашимъ, якоже солнце осіявая все церквѣное исполненіе“.

Понеже блаженный о сиротахъ и вдовицахъ печашесѣ и насилуемъа изимаше, и скорбящая утѣшая и болящая самъ посѣщая, и отъ болѣзни избавляше, безмездно здравія всѣмъ (л. 288 об.) подаваше, преклоненъ бо быше многимъ чловѣколюбіемъ ко всѣмъ.

Но невозможно ми, братіе, вся по ряду праведнаго исправленія исписати или елико таинъ Богъ яви ему. Нынѣ бо, уже скончавая повѣсть о блаженнѣмъ Нифонтѣ, повѣдаю вамъ еще мало нѣчто, любимицы, отъ чудесъ святаго и явленія отца моего и учителя, *надѣю бо ся³ на святыя его молитвы, яко не оставить мя, обѣща бо ми ся въ преставленіи своемъ, „идѣже⁴ бо, (л. 289) рече, грѣшныи Нифонтъ будетъ, тамо и ты, чадо мое, будещи“.

147. Во единое время молящусѣ ему, да сохранитъ паству его милосердый Господь отъ губительства змиина, мало же отъ молитвы преставъ, усну во время шестого часа дни и видить черна нѣкоего и велика зѣло, мною скверною исполненна и палицу велику имуща въ рукахъ своихъ. Самъ же быше черный той сокрушенъ, яко не мощи ему ходити отъ великія скорби, мало пошедъ и, яко заплетаемъ (л. 289 об.) ногама не могій ступати, сѣдяше на земли¹ омрачаемъ и много сѣтуя. И, паки возставъ, нуждашесѣ ходити и, паки сѣдя, опочиваше и вельми гнѣвомъ раздирашеся и лютѣ стоя и зубы скрегчаше.

² таковыя С³ *³ надежду имѣю У² М¹ ⁴ азъ доб. У³

147 ¹ Обр. М¹; возобн. въ этомъ же §-ѣ, вар. 4.

Се же видѣвъ праведный, разумѣ духомъ, яко діаволъ есть, и ту абіе возопи къ нему и рече: „Тебѣ, глаголю, гноу и изгубителю, повѣждь ми, камо идиши и како дерзнулъ еси сѣмо явитися?“

Діаволъ же обра (л. 290) шься и яко посупленъ и изу-5 вѣр[н]ыма⁽¹⁾ очима, яко пожрети святаго хотяше и рече: „Слышахъ о тебѣ, яко здѣ еси, и придохъ сею палицею сокрушити тя и съ паствою твоею“.

Глагола ему праведный: „Да како едва ступаеши, а днѣмъ претиши, и отколѣ злюбѣ твоей бысть се наказаніе“. 10

Глагола сатана: „Отнелѣ же прельетихся и превратихъ жиды распяти Іисуса Назарянина, оттолѣ сокрушенъ быхъ отъ Него и держава моя преста и вси сила моя сокрушена бы (л. 290 об.) сть и власть моя, еже имѣхъ прежде надъ челоуѣки, до конца оскудѣ, но нынѣ укрѣпихся на тя и 15 придохъ сокрушити тя, аще² не бѣжиши отъ мѣста сего“.

Тогда блаженный поругася ему, глагола:

„О окаянне, горе тебѣ и злюбѣ твоей, намъ претиши, а самъ сокрушенъ еси, и не хоти бо свою немощь исповѣдалъ еси мнѣ. Се нынѣ азъ помолюся на тя Господу Богу 20 моему, и повелитъ тя огненнымъ ангеломъ мучити.“

Таже, много бивше, предадять тя вѣчному огню.

То (л. 291) гда, зѣло содрогнувъ лукавства наставникъ и лжи отецъ, и глагола ко святому: „Молю тя, не сотвори тако и не приложи ко струпомъ моимъ язвы, азъ бо вѣмъ, 25 яко можеша се сотворити, но не сотвори того, и се отиду отъ града твоего, слово ти давъ³, яко къ тому не приблизитися ко граду твоему“.

Блаженный же отвѣща: „Да кто убо есть христіанинъ, иже діаволу слову вѣру иметъ, ложь бо есть и отецъ лжи 30 и губитель всѣхъ, а надъ истинными рабы Божиими ни комаровы (л. 291 об.) силы имѣя“.

Сія⁴ ми святыи сказа, и начать яко о иномъ нѣкоемъ повѣдати, иже на себѣ видѣвъ, и глагола: „Видѣхъ, чадо, нѣкоего разумна мужа потворяема отъ бѣсовъ ово пророче- 35

(1) Ркп.: изувѣрыма.

² а Т² ³ дамъ Т² ⁴ Возобн. М¹

Псалм.
XXXVII,
14;
срв.
XXXIX,
9.

ствовати, ово же чудеса творити—во умъ ему влагаху. Человѣкъ же той, Давыдово слово въ сердцы своемъ обращаея присно: «азъ же, яко глухъ, не слышахъ и яко нѣмъ, не отверзая усть своихъ, но токмо въ законѣ Господни воля его»⁽¹⁾, а иже отъ прилогъ бѣсовскихъ при (л. 292) всѣваемаея ему, не внимаше отнюдь.

Тогда бѣси, видяху себе отъ терпѣнія мужа побѣждаемы, лютѣ на него ярящесе, восружахуся, брань сотвориша крѣпкую, онъ же мужески противлящесе имъ, не поущая хотѣнія ихъ. И бѣ видѣти смѣху достойно. Кто же ли не посмѣется немощи пронырливыхъ и нечистыхъ бѣсовъ; другъ бо по друзѣ⁵ премѣняхуся демони, по тридесати на день, и вси посрамлени отхождаху и до конца изнемогающе“.

(л. 292 об.) И сія святыи, повѣдая мнѣ, зѣло веселяшея о Господѣ. И толику блаженный бодрость и трезвеніе имѣя, яко никтоже никогда видѣ его потягающаея или позѣвающа, отнелѣже покаея отъ грѣхъ своихъ и возвратися ко Господу въ добромъ смиреніи. Тѣмъ же и намъ глаголаше: „Велико есть уму поврежденіе зіяніе и сѣтъ душевнѣй бодрости. Тѣмъ бо мнози окрадаеми бывають отъ діавола и въ разслабленіе лѣсти и въ помраченіе лѣности низводи (л. 293) тѣ врагъ сыны человекѣскія“.

148. Иногда же паки святому молящуся Господеви о паствѣ своей со стенаніемъ зѣльнымъ и помышляше смертнѣй и страшнѣй судъ и грозныя муки, и внезапно бысть во изступленіи. И видить: море велико и пространно зѣло, и въ немъ бяше множество человекъ и вси во единѣ конецъ пловяху. Нѣщны же отъ пловущихъ несяху велика на рамяхъ своихъ бремена, каменіе имуще, и калъ, и дрова, и пепель, и мѣдъ, и злато, (л. 293 об.) и всяку вещь мірскую, и мнози отъ нихъ погрязаху подавляеми бремены лютѣ, друзіи же пловяху, мала бремена имуще, и еще прибираху¹ другая бремена.

(1) На полѣ: псаломъ ѿ, псаломъ ѿ.

⁵ друзѣхъ В¹

148 ¹препираху В¹; пребираху М¹

Имѣише же море то мглу и бѣду и студень въ немѣ пловущимъ и еже зрѣти на устремленіе плытія; друзіи же пловяху, *не имуще бремень, и ови отъ нихъ право пловяху², инии же, *котки³ влетающе во глубину⁴, потопляхуся, а друзіи по водѣ летающе во мнозѣ радости, и пре- (л. 294) 5 хождаху на ону страну борзо, а друзіи же пловуще утопаху и, вошюще, кричаху вельми и инѣхъ бремень просяще двигнути. Нѣцци отъ нихъ посяще бремена велика въ плутии, а вѣдаху яко неудобь носима. И того ради помалу отметающе, облегчвахуся и легцѣ преплваху море; друзіи же, 10 вслѣдъ ихъ идуще, собираху⁵ со многимъ усердіемъ, и бяше умилень позоръ зрѣти тѣхъ: другъ бо друга подражаше. И яко помышляя⁶ блаженный (л. 294 об.) въ сердца своемъ, глаголаше: „Что убо се будетъ“, и бысть ому гласъ, глаголя: „Море убо есть міръ любомытежный, плавающіе же—сынове 15 человекѣстии, различіе же пловущихъ—многоволненное житіе человекѣское, иже бо кто хоцетъ право плыти въ безконечное царство, то нынѣ поновлятися ему подобаетъ поканіемъ и слезами, а иже кривожителствуетъ, сирѣчь неправо пловетъ, таковый скоро (л. 295) въ бездну адову пре- 20 пуцаемъ бываетъ“.

149. Сія слышавъ праведный и чистѣ увѣдѣвъ и свѣтлѣйши то на разумъ воспріимъ. Таже пакы святыи узрѣ ошуюю себе удолю зѣло велику и посредѣ ея множество народа, мужіе и жены, старыя и юныя, и малыя дѣти, черницы 25 же и черница и церковники.

Жена же нѣкая стояше посредѣ удоли тоя, яже прелестница сущи; имѣише же одежду на себѣ злату и различными бисеры украшену¹ и уни (л. 295 об.) зану каменіемъ драгимъ и зѣло испещрену златомъ и серебромъ; и хлѣби, 80 и вино, и трапезы различны около ея. И таковымъ образомъ стояше, очи имуще прелести исполнь, и никому же право глаголаше, но лѣстнѣ обѣщевашеся, глаголя: „Ты мя имаши наолѣдити во вѣки“. И всемъ обѣщевашеся и всехъ ласкаше и никому же обѣта своего въ конецъ исполняше, но 35

*2 оп. (цал.) Т² ³ кроткіи (исп.) У²; котвы или якори Т² *4 вметающеса въ глубину М¹ ⁵ попираху В¹, собираху М¹ ⁶ видя сія М¹

токмо умы ихъ къ попеченію на себе уловляше. Они же, зряще красо (л. 296) ты ея и сладости, прельщахуся и, оставльше своего царя, ей служаху, о царевѣ же повелѣніи не брегуще. И по семъ прихождаху воины царевы и служащая ей оружіемъ избиваху, тѣлеса ихъ въ земли погребяюще. Мнози же, сія видяще, устрахашуся и, не брегуще о женѣ, но плеваху на лице ея и преобидяху пустошныя обѣты ея, царевы же воины зѣло чтяху ихъ.

150. Блаженный же, сія зря, вельми удивляяся видѣ-
 10 нію¹ и, обозрѣвша одесную себе, и се — видитъ мѣсто велико (л. 296 об.) и просвѣщенно и всякаго благоуханія и радости исполненно. Престолъ же тамо стояше свѣтозраченъ и преславенъ, яко солнце сіяя. Жена же нѣкая почиваше на престолѣ томъ, лучами различными около себе зѣло просвѣ-
 15 щающи, окрестъ же престола ея множество въ бѣлыхъ ризахъ вельми красно стояху и поюще² славляху ея преподобнѣ. Сама же имѣяше одежду богозрачную лучами свѣто-
 20 видными предѣявшаися и благовидными³ (л. 297) цвѣты, иже отъ породы чуднѣ благоухающи.

20. Быше же видѣти тамо путь тѣсенъ, ведущъ ко оной женѣ, иже на престолѣ сѣдѣше и олицы уразумѣвшии прелесть, о нихъ же глаголахомъ, яко не брежаху обѣщанія
 25 ложнаго оной жены и плююще на лице ея, прохождаху по тѣсному пути и, минующе, прихождаху ко оной⁴, иже на
 25 престолѣ, она же, святымъ цѣлованіемъ цѣлюющи, и вѣнца богоплетенныя возлагаше на главы ихъ и отпускаше ихъ во дворы царскія, (л. 297 об.) отнюду же исхождаше благоуханіе благодати⁵ Вышняго и веселіе неизреченно и радость не-
 30 сказанна.

30. Въ таковыхъ видѣніихъ наслаждаяся блаженный, дивляшеся.

И откровенно ему бысть отъ Бога, и рассмотривъ духомъ видѣніе то, и разумѣ лукавую ту жену — сладость житія сего суетнаго, понеже всѣмъ обѣщается и всѣхъ ну-
 35 дить⁶ богатство⁷ любити суетное и величаться о пустош-

150 ¹оп. М¹ ²поуху В¹ ³бгovidными У²; благовонными М¹
⁴женѣ доб. У² Т²; въ М¹ это приписано позже ⁵благодати У²; благо-
 стію М¹ ⁶судить У²; судить М¹ ⁷богатствомъ У²

ныхъ и тѣхъ множайши⁸, иже тщательно ей работаютъ, (л. 298) о суетныхъ прилежаще, и не дадѣше имъ печаль міра сего работати Господеви. Тѣмъ же и смертному времени пришедшу, обрѣтаются неприготовлени; ангели бо страшніи, острымъ оружіемъ огненнымъ исторгающе душа 5 ихъ, и въ вѣчную муку отпущаютъ⁹, тѣлеса же ихъ земля пріемлетъ.

Другая же жена, иже на престолѣ славы и одѣяна свѣтомъ, яко ризою, то есть жизнь вѣчная, къ ней же свя- Псалм. Спш, 2.
тии переходятъ по узкому пути, на семъ свѣтѣ (л. 298 об.) 10 шествующе тѣсными стезями, сирѣчь презирающе мимотекущее богатство и суетную славу и яже симъ послѣдующая, всѣхъ вещей желаніе презирающе, и всю прелестную красоту, яко прахъ и стѣнь вмѣнивши.

И бывають нужни въ малѣ и восхищаютъ царство не- 15 бесное и переходятъ въ кровы вѣчныя, умирають бо естественнымъ закономъ и преселяются къ безконечнѣй жизни.

(л. 299) Она же, обლობзаючи, облачить ихъ въ свѣтлыя ризы и вселяетъ ихъ въ селѣхъ праведныхъ, идѣже гласъ празднующихъ неизреченныя радости присно пребываетъ. 20

151. Сія сице разсудивъ блаженный благодатию Святаго Духа, возстонавъ, глаголаше: „Увы мнѣ, грѣшному, когда прииду и явлюся лицу Божію, убо сподобленъ ли буду и азъ, неспасенный, видѣти лице Бога моего, никогда бо волю его не сотворихъ, и тогда узрю, отриновенъ (л. 299 об.) буду 25 поистиннѣ отъ лица славы *Божія. О, горе тебѣ, убогій Нифонте, понеже во огонь вверженъ будещи¹ многого ради твоего беззаконія. Се бо вся тварь вопіетъ на тя къ Богу, землю осквернилъ еси ногама своима, и воздухъ смраднымъ дыханіемъ и вся чловѣки соблазнилъ еси растлѣннымъ сво- 30 имъ жительствомъ. Каменіе же и прахъ земный — и ти вопіютъ на тя, изгубителю, понеже осквернилъ еси, о (л. 300) ка- янне, вся видимая, и того ради огню пища будещи“.

Сія глаголя блаженный, со слезами Богу молящеся, да презритъ Милостивый грѣхи его и избавитъ геены страшныя: 35

⁸ множайшихъ У²; множайше М¹ ⁹ отсылають М¹

бояше бо ся уже смертнаго посѣченія² и вѣчнаго мученія и грозы суда страшнаго прещенія.

Зрите, братіе, и слышавше сія, ужаснѣмся. Аще убо таковой свѣтильникъ убоися смерти и погибели отпаденія, 5 да еще и по толицѣхъ дарованіихъ Святаго Духа (л. 300 об.); мы же, грѣшніи и убози, что сотворимъ, иже ни единого блага сотворивше *и никогда же попеченія о души своей имѣюще³.

152: Праведный же Нифонтъ провидѣвъ преставленіе 10 свое сипевымъ образомъ.

Во единъ убо отъ дній, по совершеніи божественныя литургіи, поучивъ народы духовными словесы и отпусти, благословивъ всѣхъ. Самъ же блаженный вельми уныль, якоже птица въ безмѣрнѣй тишинѣ сѣдѣше на (л. 301) мѣ- 15 стѣ своемъ. И о семъ зѣло ужасохся и начахъ вопрошати его со умиленіемъ: „Что убо есть, отче, яко тако измѣнился еси и паки, совѣтъ твоя во умѣ своемъ, сице сѣдиши“?

Много же *убо молихъ его и облобызахъ, плачяся, яко духовнаго своего отца и глаголахъ: „Повѣждь ми, отче, что 20 ти бысть“.

И не отвѣща ми. Послѣди же обращаея, рече ми: „О чадо, се отецъ твой, его же любилъ еси, оставляетъ нынѣ тѣлесная“.

Мнѣ же¹ зѣло возмутившуся и вельми по- (л. 301 об.) 25 скорбѣвшу о словеси праведнаго и глаголахъ ему: „Не остави, отче, чада своего, вѣси бо, яко отнелѣже къ тебѣ придохъ, не отлучихся тебе николиже². Тобою уповахъ обрѣсти милость отъ Бога“.

Глагола ми паки самъ: „Не бойся, чадо, аще бо обряну 30 дерзновеніе и милость у Господа Бога моего милостиваго, да вѣси, яко скоро придеши ко мнѣ въ покой мой, идѣже азъ буду. Аще ли не обряну дерзновенія, то ты подвизайся, чадо, о Святѣмъ Дусѣ (л. 302) всѣмъ сердцемъ твоимъ, да возможещи избавити отца своего отъ вѣчнаго огня и самъ 35 величій славы сподобленъ будещи.“

² посѣченія Т² *³ иногда же попеченіе о души своей имѣюще У²

152 *¹ оп. Т² ¹ никогда же У² М¹

И рѣхъ паки³ блаженному: „Молютися, отче, повѣждь, како еси увѣдѣлъ кончину свою“.

И рече ми блаженный: „Послушай (*) мене, чадо, не имамъ⁽¹⁾ бо утайти отъ тебе, любимаго ми сына: въ сію убо ночь, внигда совершихъ шестый часъ, мало нѣчто утрудихся 5 и положихъ главу свою на колѣни, еже уснути мало хотя. И быхъ въ восхищеніи⁴ (л. 302 об.).

И видѣхъ себе вшедша въ царскія полаты, въ нихъ же быше престолъ страшень огнезраченъ и воздухомъ чистымъ утвержень, и премудрость многа и обиліе на немъ, и огонь 10 безвещественъ, аки струя около его палящъ. Свѣтлости же и луча подаемы бяху отъ него, на обстоящихъ окрестъ его и вѣнцы царскими исполненъ множествомъ⁵. Исхождаше отъ нихъ слава, аки осіяніе славы Господня. И образъ нѣкій несказаненъ почиваше на престолѣ томъ, отъ него же 15 капаше благоуха (л. 303) ніе неизреченно и слава велика, яже насыщаше небесныя силы. Тысяща тысящами предстояху Дан. VII, 10. ему и тьмы тьмами служяху ему.

И яко же сія зряхъ, и се гласъ отъ престола бысть кротокъ слышати, сладостно глаголющъ: «Михаиле, Михаиле 20 великій, покажи покоище другу нашему». И въ той часъ столпъ огненъ страшень подъятъ мя и принесе на нѣкое мѣсто⁶, всякія премудрости исполненно, въ немъ же бяху полаты небесныя дивны многи зѣло. Введе же мя во едину отъ по (л. 303 об) латъ тѣхъ, и се — бяху врата красны и 25 высоты, аки отъ камене чиста невестественна небесна, яко же рещи, всякъ разумъ и смыслъ превосходяща и на удивленіе приводяща, тѣма же внезапно отверзшимася, внидохомъ внутрь. И бѣше ту свѣтъ безмѣренъ съ неизреченнымъ благоуханіемъ и срѣтопа ны множество во одеждахъ бѣлыхъ 30 и, приступльше къ намъ, просяще скоро привести мене тамо. Глаголаху же водящему мя: (л. 304) „Владыко Михаиле, до-

(*) (1) Ркп.: вчадо, амене, гне имамъ (а, в, г — кин.).

³ оп. В¹ ⁴ восхищенъ У² М¹, Т²: быхъ восхищени (sic); похищеніи Вх.¹
⁵множества М¹ ⁶и на томъ мѣстѣ доб. У²

колѣ не вдаеи намъ любленика ⁷ нашего, его же намъ Богъ дарова во вѣки вѣкомъ? ⁽¹⁾

Опъ же рече имъ: „Совѣтъ Отца и Сына и Св. Духа, повелѣ по трѣхъ днѣхъ даровати вамъ его“. Они же слышавше возрадовашася и возвеселишася Святымъ Духомъ и воспѣша пѣснь благодаренія хвалну Господеву. И глагола ко мнѣ водяй мя: „Здѣ есть покоище твое промысломъ помиловавшаго тя Бога, неизреченнымъ Его челоуѣколюбиемъ. Обаче, аще хочещи, (л. 304 об.) внидемъ внутрь“. Вшедшима 10 же нама внутрь, видѣхъ пресвѣтлыхъ чертогъ множество, имъ же не бѣ числа, дивно устроени, ихъ же мимоидуше, со страхомъ смотряхъ. Бяху же въ нихъ престоли чудни и одры и постеля божественны на коемждо постланы. Лежаху же и цвѣты неувядаемыя ^(*) различни и ковчези мнози различны, позлащени ⁽²⁾ велицы, исполнени божественныхъ различныхъ одеждъ, ихъ же сладость несказанна. Вѣ (л. 305) нцы же лежаху ту, различно украшеніе имуще и благоосвѣщенно пресвѣтло. И яко же ти рѣхъ, чадо, вси тамс суцаи превосходятъ умъ челоуѣча ⁸ видѣниа.

20 Водяй же мя, глагола ми: „Се тебѣ Христосъ дарова, занеже возлюбилъ еси насъ, и се имаша престоли и цвѣты различны и ризы и одежда, яко свѣтъ, и одры и постеля благолѣпотны, занеже все житіе свое, на голѣ земли возлегая, препроводилъ еси. Се чудесная и дивная предъ очи- (л. 25 305 об.) ма твоима зрима, яже премудрымъ и разумнымъ невѣдома суца, ты же, зря ихъ, безмѣрныа радости насладишися во вѣки. Се легальницы ⁹ и чертози безчисленни, рукою Божією утворенни ¹⁰, вонми и виждь“.

Смотрихъ же сія дивная и чудная и поразумѣхъ ¹¹, 30 во единомъ чертозѣ стоя, зрѣхъ всѣхъ красоту и наслажденіе, предающе бо другъ другу, единъ всѣмъ и вси единому, не отъ каменія бо плинѣнна предивная та зданія, во нѣкимъ (л. 306) божественнымъ облакомъ и Святымъ

(1) Въ рук. надъ м — поздн. рукой: въ. (*) (2) Въ Т², л. 104 об., это приписано сбоку.

⁷ возлюбленнаго М¹; лѣсбзекта Т² ⁸ челоуѣчески М¹ ⁹ одры М¹ ¹⁰ со-творенни У² М¹, устроенія Т²; утверженни В¹ ¹¹ поразумѣвъ У²

Духомъ совершенно бѣше зданіе то. Якоже солнце, на западѣ пришедъ, луча, аки огненны, испушаетъ, тако бѣше видѣніе чертогъ тѣхъ. Сія же вся увѣдѣхъ показаніемъ водящаго мя ангела, и ту абіе воспрянувъ. Да се тебѣ, чадо, извѣстно буди, яко безъ всякаго прекословія въ триехъ 5
сихъ днехъ отыду ко Христу Богу моему. И не по мнозѣхъ днехъ, пришедъ азъ самъ, поиму и тебе, да со мною водворишия въ вѣчныхъ жилищехъ (л. 306 об.). Не плачися, чадо, о мнѣ, но паче радуйся и веселися о томъ“.

И сія рекъ преподобный, умолче. 10

153. По малѣ же увѣдѣно бысть сіе по всей церкви и бысть плачь великъ и рыданіе много отъ всѣхъ, преподобный же призва ихъ, повелѣ умолкнути всѣмъ. И нача учити ихъ, увѣщавая многими утѣшительными словесы, повелѣвая имъ веселитися и радоватися паче: „Понеже, рече, къ Богу 15
приблизився, прилежнѣе имамъ молити Его (л. 307) о спасеніи всѣхъ васъ. Точію вы поживите во благовѣрїи и подвигнитеся¹ каждо по силѣ своей о храненїи заповѣдей Божїихъ. И азъ обѣщаваюся вамъ испросити милость отъ Бога и вѣчныхъ благъ наслѣдіе“². 20

154. Увѣдѣвъ же се Божїимъ откровеніемъ, великій Афанасій, архїепископъ Александрейскій, приде къ нему со мною братїею.

Блаженному бо Александру уже къ Богу преставльшуся и въ него мѣсто возведенъ бысть на (л. 307 об.) престолъ 25
александрійскїа церкви великій Афанасій.

Пришедшу же блаженному и преподобному Афанасію цѣлоуастася о Господѣ святымъ цѣлованіемъ.

Глагола праведникъ къ патріарху: „Что ради потрудился, отче, святая твоя душа, къ нашему¹ недостоинству“² 30

Глагола ему архїепископъ: „Приидохъ, отче честный, видѣти Желая твое преподобіе и нобесѣдовать съ тобою, уже бо во утренній день отходиши въ вышній Іерусалимъ, (л. 308) и молю тя, помяни мя, егда предстанеши Святѣй Троицы и поклонишися Богу Отцу со единороднымъ Его 35
Сыномъ и со Св. Духомъ, и всѣмъ святымъ ангеломъ“.

153 ¹ подвизайтесь В¹ ² наслажденіе В¹

154 ¹ вынѣшнему У²

Глагола ему праведный: „И ты, отче, егда божественную литоргію твориши, не забывай въ божественныхъ тайнахъ грѣшнаго и убогаго Нифонта, но помяни мя, принося за мя приношеніе къ Богу. Велика бо се благодать бываетъ **5** престаившемуся², аще кто просфору принесетъ и помянетъ его. Всякъ же³, иже (л. 308 об.) мене ради сотворитъ приношеніе по моему имени вѣрою чистою оставленія ради грѣховъ моихъ, велику имать пріяти помощь⁴ Божію, пришедшую къ нему, и покрыетъ Отець и Сынъ и Святыи Духъ **10** множество грѣховъ его и ко мнѣ непотребному причтетъ его въ царство небесное. Не имамъ бо забыти таковаго во всемъ покоищи своемъ, донележе приведу его къ себѣ, да идѣже буду азъ, ту и той будетъ“.

Сія рекъ, умолче.

15 155. И въ ту ночь (л. 309) нача со упованіемъ сице молитися.

Молитва.

Владыко Господи, Іисусе Христе, приклони ухо Твое и **20** услыши мя, любящаго имя Твое при всемъ и о всехъ. Вонми глаголы моя къ державѣ Твоей и власти и силѣ. Молю тя, Владыко, припадая и прося божественную Твою державу, прійди Свѣте отъ Свѣта, егда оскудѣетъ душа моя. Снизиди, Владыко Святыи, пріяти душу раба твоего, помилуй **25** мя, благій¹, приближися ко мнѣ, недостойному, во свѣтѣ и въ веселіи и въ лѣпотѣ и сладости. Ты (л. 309 об.) бо еси общавый ми, яко Азъ, самъ пришедъ, поиму духъ твой въ міръ, да не сотворятъ споны беззаконія моя истинному Твоему общанію, не отврати лица Твоего отъ мене, Владыко, но помяни мя, якоже² отъ смрада змѣина избавилъ мя еси суца въ несутьѣи утробѣ его. Ты освятилъ и оживилъ и просвѣтилъ и божественна сотворилъ еси. Помяни мя, **30** Господи, яко моляся милости Твоей, не престахъ по вся дни, да ся мене не отвратиши, но да прійдеши на исходъ **35** недостой (л. 310) наго раба Твоего. Помяни, Господи, яко ни отца, ни матере, ни иного никогоже возлюбихъ³ паче

² престаившимъ У² ³ такожде В¹ ⁴ милость У² М¹

155 ¹ Владыко доб. У² ² Іакове (исп.) У² ³ возжелѣхъ В¹

тебѣ, Господи. Помяни, Господи, яко имени ради Твоего
 святаго всѣхъ отрекохся, а Тебѣ единого возлюбихъ. И се
 же не мое исправленіе бысть, но Твое. Помяни мя, Госпо-
 ди, яко смирихся зѣло и не посрами мене, Ты бо многажды
 ми рече: «ни во что же вмѣняю бдѣніе твое и алканіе твое. 5
 Усердствую тя и люблю⁴, безмѣрнаго ради смиренія твоего⁴.
 Азъ же ти глаголахъ (л. 310 об.), Владыко, то еда азъ что
 и оправихъ, но сія вся благодать Твоя содѣла. Помяни мя,
 Господи, яко развѣ Тебе никого же возлюбихъ и се же оуъ
 благоуханія⁵ Твоего пріимъ даръ. Многу благодать сотво- 10
 рилъ еси со мною, Господи, убоишася небеса и земля со
 живущими на ней о мнѣ бывшихъ. Помяни, Господи, тво-
 рящихъ память недостойному рабу Твоему, и вдуни Духъ
 Твой Святый въ сердца ихъ, исправленія и добротвѣнія и
 безстрастія и сокруши лукаваго змія подъ ногами ихъ. Въ 15
 руцѣ Твои (л. 311) предаю, Владыко, ихъ же десница Твоя
 мнѣ предаде, соблюди я о имени Твоемъ, унаси ихъ Твоею
 десницею, снабди ихъ Твоею силою безъ вреда, сохрани до
 конца вѣка. Боже, Боже мой, еще и еще молютися, помяни,
 Господи, даровъ⁶ небесныхъ и божественныхъ, вонми ми и 20
 услыши худое мое моленіе и вся плавающая и въ путь хо-
 дящая и тружающаяся и плѣнники, о спасеніи ихъ про-
 мысль сотвори. Помяни, Господи, вдовица и сироты стран-
 ствующая и пришельцы и нищія, и алчу (л. 311 об.) щая,
 милостію Твоею богатою и божественною, помяни суцая 25
 въ темницахъ *и ухахъ⁷ и въ бѣдахъ и въ печалѣхъ,
 и въ стуженіи и во всѣхъ болѣзняхъ тяжкихъ одержи-
 мья, великая Твоя милость да окружитъ я, Человѣ-
 колюбче. Помяни, Господи, скорбящая и душею болящая,
 уязвенныя стрѣлами лукавыхъ бѣсовъ. Помяни, Господи, 30
 мучимыхъ и въ тѣснотѣ пребывающихъ и всѣхъ, иже въ
 бѣдахъ страждущихъ. Излей каплю сладости въ сердца ихъ
 Святаго и животворящаго Твоего Духа, да утѣшаемы и на-
 сыщаемы, славятъ Твою благодать⁸ и да не истлѣютъ въ
 хулѣ. Господи Боже, вѣмъ, яко благоуханіе Твое подаеши 35
 зѣло, воистинну терпящимъ Тя въ трудѣхъ и въ болѣз-

Иоан.
XVII, 11.

⁴тя доб. У² М¹ ⁵благодати М¹ ⁶ради челоуѣколюбія твоего богатыхъ
 доб. У² М¹ *⁷оп. У² ⁸благодать Т²

нехъ, и въ бѣдахъ, и въ нуждахъ, и во утѣшеніихъ самовольныхъ. Помилуй, Господи, архіепископы, іерея и діаконы и анагносты⁹, и *весь чинъ¹⁰ церковный¹¹, тѣхъ молитвами, милостивый Господи, прости ми множество грѣхъ 5 моихъ (л. 312 об.) безчисленныхъ. Помяни, Господи, иже въ пустыняхъ, и въ горахъ, и въ пещерахъ и въ пропастяхъ земныхъ, всякаго образа¹² честныхъ черноризецъ, молитвами ихъ вниди въ сердца недостойныхъ рабъ Твоихъ и укрѣпи ихъ утѣшеніемъ Св. Твоего Духа. Помяни, Господи, 10 царя и князи и вся христіаны, до скончанія вѣка, аминь. Покой, Господи, къ тебѣ преставленные отъ вѣка въ вѣрѣ и о надежи живота вѣчнаго и облегчи тяготу окаянныхъ. Приими молитву (л. 313) недостойнаго раба Твоего, въ пре- небесный мысленный Твой жертвенникъ горная митрополія 15 вышняго Іеросалима, весь сый во Отцѣ Своемъ, словѣ Божіи, содержи всяческая, Имъ же вся отъ небытія въ бытіе приведошася, Иже всего Отца носиши и всего Духа Истиннаго, отъ Отца исходяща, а въ Тебѣ почивающа, родивыйся 20 вѣкъ безстрастно и безъ истока¹³, силою¹⁴ сотворивый вѣки во мгновение ока отъ небытія въ бытіе сотворивый *свв. небесныхъ силъ чины, со (л. 313 об.) творивый¹⁵ водное естество, наведый свѣтъ и прогнавый тьму, сотворивый солнце, луну и звѣзды небесныя, небо и землю и море и вся яже въ нихъ, отъ небытія въ бытіе сотвори небесная и 25 земная и преисподняя и воздушная отъ конецъ земли до конецъ, иже суть четыре страны вѣселенныя, иже горетію содержиши всяческая и дланію измѣрилъ еси небо и землю и, *сложивъ нападающую¹⁷ вещь¹⁶, и сотворено приведи.

Чудо страшно и дивно, (л. 314) понеже учинишася и 30 предстаща Ти вся, Господи Боже всѣхъ, убо кто не убоится Тебе, аще не будетъ окаяненъ и страstemъ порабощенъ и преобидникъ святыхъ Твоихъ заповѣдей, имъ же образомъ азъ быхъ послѣдователь блуду и смраду, сотворилъ бо еси вся отъ не сухихъ въ бытіе и въ естество привелъ еси вся,

Іоан.
XV, 26.

⁹ причетники М¹ ¹⁰ причеть У² *¹¹ и всѣхъ духовныхъ М¹ ¹² и впусти (sic; д. б.: въ пустынѣ) ходящая и труждающаяся доб. Т² ¹³ истлѣнія М¹ ¹⁴ силою Т²; въ др. спп. = осн. *¹⁵ оп. М¹ *¹⁶ сложи въ падающую М¹ ¹⁷ нападающую У²

елика сотвори на небеси и на земли, въ морѣ¹⁸ и во всѣхъ безднахъ, скорыхъ дѣлъ Твоихъ, Твоею силою и хитростію, пріими нынѣ молитву мою, (л. 314 об.) Господи, въ мірѣ усну и почию, яко ты, Господи¹⁹, на упованіе вселилъ мя еси“.

5

156. Сице молився, умолче; явижеся ему ангель Господень, глаголя: „веселися, Нифонте: общавый бо ся пріити къ Тебѣ, неложень есть“.

Блаженный же, слышавъ, возрадовася зѣло.

157. Вилу же церковному ударившу и всѣмъ собравшимся, и нача святаго огонь жеци зѣло, и мало восклонився, рече: „Чадо, поверзи на землю рогозину“. И се сотвори ми и абіе ту возлеже на ней.

Освѣтшу¹ же дни, пріиде (л. 315) къ нему свой его крылось и блаженный Афанасіе и народъ много града, и столбомъ поставленномъ бывшимъ, сѣде блаженный Афанасіе со старѣйшинами, печальны зѣло о преподобіѣмъ.

И глагола ему патріархъ²: „Повѣждь намъ⁽¹⁾, отче, есть ли убо который успѣхъ на пользу челоувѣку отъ болѣзни или ни?“

20

Отвѣщавъ святыи, рече: „Яко же бо злато, огнемъ жегомю, отлагаетъ ржу и чисто отъ огня исходитъ, тако и челоувѣкъ болѣзнію отлагаетъ грѣхъ (л. 315 об.) хи своя“.

И сія рекъ святыи, продія слезы и паки ослабился³, и просвѣтися лице его, яко свѣтъ, яко же убоитися всѣмъ, и глагола праведный: „Добрѣ пріидосте мірская свѣтила, богоносніа апостоли“. И паки просвѣтися лице его и рече: „Радуйтеся о Господѣ, мученицы святіи, яко не отрекостеся пріити ко грѣшному старцу“.

30

Таже паче свѣтлѣе лице его бысть, якоже мнозѣмъ ужаснутися, и паки глагола: „Благодать вамъ, пророцы честніи, яко пріи (л. 316) досте къ челоувѣку грѣшну“.

Блаженный же Афанасій—и той бяше во ужасѣ и, вохитився духомъ, видяше святаыя, како по единому цѣлу-

(1) На полѣ въ осн. и въ Т², л. 109: „зри“.

¹⁸ моряхъ У² М¹   ¹⁹ одинаго У² М¹

157 ¹ освѣгающе М¹   ² Афанасій доб. В¹   ³ ослабился (исп.) М¹

ють св. Нифонта, и еще свѣтилѣ лице его бысть. И глаголаше, осклабяся: „Радуйтеся о Господѣ, и паки реку радуйтеся, старѣйшины священническіе и вси преподобніи и праведніи“.

5 И сія рекъ, умолче. Потомъ, яко же нѣкія безмѣрныя сладости исполнися, рече: „Радуйся, обрадованная, мой свѣте и крѣпость⁴; благословлю Тя, (л. 316 об.) благая, помни благодати Твоя“.

И паки помолчавъ, глагола: „Помощницы мои и храни-
10 нителие, благословитъ вы душа убогаго грѣшника, яже васъ много возжелѣвши“.

И сія рекъ преста.

Посемъ благовои⁵е веліе бысть, якоже нѣкихъ божественныхъ араматы изліяніе, и пѣніе, неизреченную сла-
15 дость источающи⁶.

И внезапно просвѣщено бысть лице его, яко молнія свѣтла, яко же убоявшемся веѣмъ избѣгнути вонъ изъ хра-
мины на преддверіе, и бысть (л. 317) ужасъ и страхъ великъ отъ божественнаго просвѣщенія онаго и яко же бла-
20 гоуханіе оно преиде и се бысть гласъ сладокъ, тихо глагола: „Гряди ко мнѣ, душе, посящая Мое смиреніе и любовь. Азь есмь Христосъ, Его же еси желала многажды и, призывая, глаголаше присно: „Христе мой, Христе мой!“ *И се⁷ — Христосъ твой прииде къ тебѣ“.

25 Отъ гласа же того ужасошася вси и вострепеташа. Преподобный⁸ же стояше, простеръ руцѣ свои и радостно сице рекъ: „Въ руцѣ Твои, Владыко, (л. 317 об.) предаю духъ мой. Ты бо еси Христосъ, Сынъ Бога Живаго“.

Сія рекъ, предаде духъ свой.

30 **158.** Скончавшу же ся праведному, начаша вси горько плакати о лишеніи своего добраго пастыря и учителя. Святыи же патриархъ Афанасій моляше веѣхъ престати отъ плача и радоватися паче и славити Бога, яко такова сосуда свята сподобистеся¹ имѣти во градѣ своемъ.

⁴ радость У² М¹   ⁵ благоуханіе Т² Вх.¹   ⁶ испускающе М¹   ^{*7} Въ Т², л. 110, было написано: іс'е, а потомъ титло было стерто.   ⁸ праведный М¹

Мыслящу же народу расхитити ризу, его сущую на немъ, и не по (л. 318) пусти патриархъ никому же, но абие повелѣ ископати ровъ глубокъ и сотвори обычное пѣніе погребенію епископомъ², и положи подъ землю, якоже бѣ заповѣдалъ преподобный. Потомъ же положенъ бысть въ 5 величій³ церкви свв. апостолъ.

Многа же исцѣленія быша и бываютъ ту десницею Вышняго⁴, молитвъ ради преподобнаго Нифонта⁵, иже отъ различныхъ недугъ стражущимъ; многихъ же и отъ нечистыхъ духовъ свобождаетъ Господь въ славу раба своего,¹⁰ ихъ же (л. 318 об.) по ряду не изволихъ писати, долготы ради словесъ писанія. Помыслихъ, яко многимъ стужити си множествомъ писанныхъ, по кратцѣ предложихъ, яже о святѣмъ душеполезное сіе списаніе въ пользу прочитающимъ⁶, елико наставленъ быхъ отъ благодати молитвами¹⁵ св. Нифонта.

159. Многи же пакости пріяхъ, сія пиша и напасти претерпѣхъ отъ завидящихъ присно рабомъ Божиимъ, проныривыхъ и лукавыхъ бѣсо (л. 319) въ.

Егда же повѣсть сію, еже о святѣмъ списанія, скон-20 чахъ, тогда пришедше лукавый бѣси⁽¹⁾¹ явѣ ми рѣша, сице глаголюще: „О стрекало², еже на ны остави ученикъ жесто-сердаго оного, понеже и самъ многи пакости сотворилъ есть намъ. Нынѣ же прочитаніемъ житія его наипаче мучить насъ, являя коварства наша и зѣло избличая хит-25 рости дѣлъ нашихъ. Тѣмъ же, чтò коснимъ³, — но скоро емше, побіемъ *лукаваго сего писателя (л. 319 об.) съ письмены словесъ его, и погубимъ имя⁴ его отъ земля“.

Устремившеся убо тии на погубленіе мое *очи вѣсть⁵, абие иже первіе вшедъ бѣсъ возопи лютѣ и, восплакавъ,³⁰ рече: „О жестосердаго сего Нифонта, се бо молитва его и сѣмо пріиде мучити насъ“. Слышавше же сія прочія бѣси, безвѣсти быша.

(1) На полѣ: врази.

² епископовъ У² М¹ ³ Здѣсь оканчивается, обрываясь, на л. 189 об., М¹

⁴ Бога доб. У² ⁵ оп. У² ⁶ предающимъ (исп.) У²

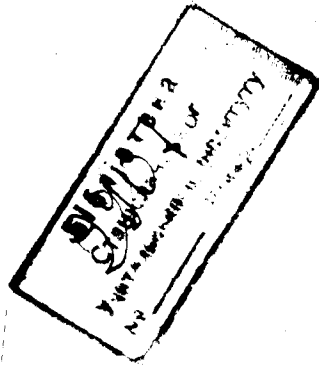
159 ¹ врази В¹ ² стрекало В¹ ³ съ нимъ (исп.) У² ⁴ оп. Т²
⁵ очевидно У²

Скончажесе же иже во свв. отецъ нашъ преподобный Нифонтъ мѣсяца декабря въ лѣт. день на память свв. десяти мученикъ, иже въ Критѣ⁶ (л. 320) пострадавшихъ. Да подасть же Богъ милость свою всѣмъ чтущимъ и пишущимъ подвиги его и послушающимъ съ вѣрою словесъ житія блаженнаго отца нашего Нифонта, его же молитвами да сподобитъ ны Христосъ Богъ Нашъ въ день страшнаго втораго Его пришествія части спасаемыхъ получитьи, яко Тому подобаеъ слава за се и за все со безначальнымъ Его Отцемъ и съ Пресвятымъ и благимъ и животворящимъ⁷ Духомъ нынѣ и присно и во вѣки вѣ (л. 320 об.) комъ. Аминь⁽¹⁾⁸.

НБ ПНУС

2907

(1) Въ словѣ: „вѣкомъ“ часть (комъ) полустерта; новой рукой внизу двухъ послѣднихъ словъ написано: „ковъ Аминь“.

⁶ Критѣ (исп.) У²   ⁷ его доб. У²; ти доб. Т²   ⁸ Въ С¹ вслѣдъ за этимъ позднѣйшей рукой: „Внимай разумно и похвали добраго Нифонта“.